00047301

OUT OF THE LIBRARY.

THE
ASIATIC SOCIETY OF BOMBAY
Town Hall, Bombay.

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 15 June, 2016

ANNALES VETERIS TESTAMENTI,

A

PRIMA MUNDI ORIGINE

DEDUCTI:

47301

UNA CUM

RERUM ASIATICARUM

ET

ÆGYPTIACARUM

CHRONICO,

A

TEMPORIS HISTORICI PRINCIPIO

uſque ad Maccabaicorum initia

PRODUCTO.

JACOBO USSERIO ARMACHANO

DIGESTORE.

LONDINI,

Ex Officina *J. Fleſher*, & proſtant apud *J. Crook* & *J. Baker*, ſub Inſigni *Navis* in Cœmeterio S. PAULI. M DC. L.

00047301

LECTORI.

CEnſorinus in libello quem ad Q. Cærellium ſcripſit de natali die, intervalla temporum expoſiturus; hanc ſibi Præfatiunculam præmittendam putavit. [a] Si origo Mundi in hominum notitiam veniſſet, inde exordium ſumeremus. *Et paulo pòſt, de hoc tempore verba faciens*: [b] ſive habuit initium, *inquit*, ſive ſemper fuit, certè quot annorum ſit, non poteſt comprehendi. *Itaque hanc Mundi epocham, ut ab hominum notitiâ quàm maximè alienam, ab Aſtronomicis ſuis ſupputationibus ita ablegat Ptolemæus.* [c] Τὰς περὶ ὅλου τοῦ αἰῶνος, ἢ καὶ τοῦ μακρῷ τινι πολλαπλασίου τοῦ κατὰ τὰς τηρήσεις χρόνου, διαβεβαιώσεις, ἀλλοτρίας φιλομαθείας τε καὶ φιλαληθείας ἡγώμεθα. Totius mundi, aut alius multiplicis temporis obſervationes conſiderare, putamus alienum eſſe ab iis qui diſcendi & veri cognoſcendi ſtudio ducuntur. *Et à genethliacâ ſuâ Matheſi, genituram illam Mundi ab Æſculapio & Anubio acceptam, Julius Firmicus Maternus.* [d] Non fuit iſta genitura Mundi, *inquit.* Nec enim Mundus certum diem habuit ortus ſui; nec aliquid interfuit eo tempore, quo Mundus divinæ mentis ac providi numinis ratione formatus eſt: nec eouſque ſe intentio potuit humanæ fragilitatis extendere, ut originem Mundi facili poſſet ratione concipere, aut explicare.

Neque verò mirandum, homines ethnicos, ſacrarum literarum inſcios, de Mundi primordiis aſſequendis ita deſperâſſe: quum inter ipſos Chriſtianos, Chronographus ille celebratiſſimus Dionyſius Petavius, ſuam de conditu Mundi & annorum inde ad nos numero, ſententiam explicaturus, [e] hanc primùm diſceptationi ſummam *fecerit.* Annorum ab orbe condito ad hæc tempora numerum, neque certâ ratione compertum eſſe, neque citra divinam ſignificationem poſſe comperiri. *A cujus ſententiâ longiſſimè profectò abfuit Philaſtrius Brixienſis*; [f] hæreſem *eſſe notans*, quæ dicit incertum numerum eſſe annorum à Mundi origine, & ignorare homines curricula temporum:

[a] Cenſorin. cap. 20.

[b] Ibid. ca. 21.

[c] Ptolem. μεγάλ. συντάξ. lib. 3.

[d] Jul. Firmic. Matheſ. lib. 3. cap. 2.

[e] Petav. de doctrinâ tempor. lib. 9. cap. 2.

[f] Philaſtr. de hæreſib. c. 63.

porum: *& Lactantius Firmianus; cujus, in divinis Inſtitutionibus, paulo audacius effatum eſt iſtud.* [g] Nos, quos divinæ literæ ad ſcientiam veritatis erudiunt, principium Mundi, finémque cognovimus. *Quicquid enim fiat de præteritis; futurorum temporum notitiam* [h] *Patrem in ſuâ ipſius poteſtate conſtituiſſe, edocti ſumus: neque ullum omnium exiſtere mortalium, cui totius ſeculi tempora ſint comperta. Quò & illud Siracidæ* [i] *ſpectare putatur.* Ἄμμον θαλασσῶν, καὶ σταγόνας ὑετοῦ, καὶ ἡμέρας αἰῶνος, τίς ἐξαριθμήσει; Arenam maris, & guttas pluviæ, & dies ſeculi, quis enumeret? *quod Lyranus de præteritis temporibus dictum fuiſſe exiſtimans, (quum de* diebus æternitatis, *hîc & in cap. XVIII.* 11. *id interpretentur alii) haud ita rectè concluſit annos à principio Mundi non fuiſſe à quoquam numeratos* certitudinaliter *(ut ille loquitur)* & præciſè.

g Lactant. li. 7. cap. 14.

h Act. 1. 7. Matth. 24. 36

i Eccleſiaſtic. 1. 2. & ibi Nicol. Lyranus.

Qui inter Chriſtianos (quorum ad nos pervenerunt ſcripta) primus, ex ſacris literis ætatem Mundi eruere aggreſſus eſt, Theophilus epiſcopus Antiochenus, de totâ hâc ratione generatim quidem ita pronuntiat [k]: Ὁ πᾶς χρόνος καὶ τὰ ἔτη δείκνυται τοῖς βουλομένοις πείθεσθαι τῇ ἀληθείᾳ. Univerſum tempus & anni indicantur volentibus obtemperare veritati: *de exquiſitâ tamen calculi* ἀκριβείᾳ *poſteà ſubjicit.* Ἡμεῖς τὸ ἀκριβὲς ἴσως ἀγνοοῦμεν ἁπάντων τῶν ἐτῶν τὸν ἀριθμὸν, διὰ τὸ μὴ ἀναγεγράφθαι ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις τοὺς ἐπιτρέχοντας μῆνας καὶ ἡμέρας. Nec nos forſitan exactè omnium annorum numerum tenemus; propterea quòd in ſacris libris non annotati ſunt excurrentes menſes atque dies.

k Theophil. ad Autolyc. lib. 3.

Nempe quum integros annos Scriptura commemorare ſoleat, omiſſis diebus & menſibus, qui vel explendo anno deſunt, vel ſuperſunt expleto: dubitatio oriri poſſet de accuratâ ſummâ, quæ ex ejuſmodi annis inter ſe additis elicitur. Verùm, hoc conceſſo quod rationi maximè eſt conſentaneum, Scriptores ſacros annorum numeros tantâ diligentiâ ſuis in locis conſignantes, id ſibi habuiſſe propoſitum, ut annorum Mundi ſeriem, quæ aliunde diſci non poterat, nobis patefacerent: hoc (inquam) conceſſo, dubitationi propoſitæ Spiritum Sanctum quantum neceſſe fuit providiſſe dicimus, quum ad ſingularum Periodorum, à quibus ſeries annorum ſeculi dependet, ſingulos nexus atque terminos, tùm menſis tùm diei notam appoſuit. Ut quum Iſraëlitæ, verbi gratiâ, [l] *menſis* 1 *die* 15° *ex Ægypto dicantur exiiſſe, &* [m] *anno poſt exitum* 480 [n], *menſis* 2 *die* 2° *Salomon Templum extruere cœpiſſe: menſes & dies, quibus uterque Periodi illius terminus eſt circumſeptus, ex integro illo annorum numero menſes* 11 *& dies* 14 *demendos eſſe oſtendunt; & non integros* 480, *ſed annos tantùm* 479 *cum*

l Num. 33. 3.

m 3 Reg. 6. 1.

n 2 Chro. 3. 2.

diebus

diebus 16 pro dictæ Periodi ſpatio eſſe aſſumendos.

Tempus Aſtronomicum à primo creationis puncto ad principium æræ Chriſtianæ exactum, qui ſe dare nobis poſſe promittunt, favore mihi digni videntur magis quàm laude; quia majus quid ingenio humano moliuntur: *ait, qui inter noſtrorum noviſſimos tempus ab orbe condito uſque ad Chriſtum ex Scripturis ſacris numerare aggreſſus eſt, David Paræus. Itaque relicto tempore Aſtronomico, ad politicum Hebræorum, Ægyptiorum & Perſarum tempus, velut ad δεύτερον πλοῦν, hîc recepiſſe ſe dicit. Verùm ſi quid ego hîc video, ad rei ſummam nihil omnino intereſt, quâ menſurâ in Seculi curriculo dimetiendo quis utatur; modò nota ea ſit, & certo dierum numero terminata. Et ſi* per æquabilem aliquam annorum menſuram, *diſtantiam inter Mundi primordia & Chriſti tempora interpoſitam, cum D. Paræo definire quis poterit: abſque ullarum Aſtronomicarum tabularum adminiculo, quot numero æquinoctia in eo intervallo contigerint; eidem facillimum quoque fuerit ſtatuere. Temporis autem ab æquinoctio ad idem æquinoctium in anno quocunque politico notata revolutio, quid aliud eſt quàm annus naturalis & verè Aſtronomicus?*

Quòd ſi quis ad iſta ſtudia, non modò ſacræ & exoticæ Hiſtoriæ cognitione, ſed etiam aliquantâ Aſtronomici calculi & Veteris Kalendarii Hebraici notitiâ inſtructus acceſſerit: ut is non annorum tantùm ſed etiam dierum numerum ab orbe condito jam tranſactum poſſit aſſequi, ego quidem inter χαλεπὰ, *ſed non inter* ἀδύνατα *ponendum cenſeo. Per retrogradam certè ſupputationem ad ipſum primum Mundi diem poſſe perveniri, ita nos magnus docuit Baſilius.* [o] Ἀφ' οὗ χρόνου ἤρξατο ἡ τοῦ κόσμου τούτου σύστασις δυνατόν σοι μαθεῖν. ἐὰν γὰρ ἐκ τοῦ παρόντος εἰς τὸ κατόπιν ἀναποδίζων φιλονεικήσῃς εὑρεῖν τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως· εὑρήσεις γὰρ οὕτως, πόθεν τῷ χρόνῳ ἡ πρώτη κίνησις. Diſcere utique poſsis quo primùm tempore conſtiterit Mundi origo: ſi ex hodierno die ad ſuperiores retrogreſſus ætates, primum Mundi conditi diem invenire ſtudioſè contenderis. Hoc enim pacto invenies, unde prima motio acceſſerit tempori.

[o] Baſil. in Hexaëmer. homil. 1.

Cùm autem variis ſeculis, & apud varias gentes, variæ extiterint temporum epochæ atque variæ annorum formæ: communis aliqua & nota menſura neceſſariò hîc eſt aſſumenda, ad quam reliquarum omnium illa diverſitas commodiſſimè reduci poſſit. Nobis verò nulla menſura notior, neque ad communem temporum collationem accommodatior eſt, quàm annorum & menſium Julianorum formula, à mediâ nocte, Kalen-

das Januarias anni primi vulgaris æræ Chriſtianæ inchoante, deducta: cum tribus illis cyclis, quibus conjunctis annus unuſquiſque ab aliis quicumque fuerunt omnibus diſtinguitur; Romanâ nimirum Indictione annorum 15, Cyclo Lunari ſive Aureo numero annorum 19, & Cyclo Solari (diei Solis ſive Dominicæ indice) annorum 28 periodum complectente. Neque enim aut certius quicquam nobis eſt, aut notius, quàm numerari hodie annum (non dico, veri Natalis Chriſti, qui inter doctos controverſus eſt, ſed) vulgaris æræ Chriſtianæ MDCL. Romanæ Indictionis 3, Lunaris Cycli 17, & Cycli Solaris 7, characteribus inſignitum.

Quandoquidem verò Chriſtiana hæc noſtra epocha primordio Mundi multis ſeculis eſt poſterior, & retrograda annorum ante eam numeratio tum moleſtior eſt, tum errori etiam (niſi major attentio adhibeatur) admodum obnoxius: receptiſſimæ illi hypotheſi, quæ annos Julianos cum tribus ſuis cyclis προληπτικῶς *quâdam Mathematicâ ad ipſa Mundi initia decurriſſe ponit, artificialem quoque epocham, ex tribus iſtis Cyclis in ſe multiplicatis conflatam, recentioribus noſtris Chronographis placuit adjicere. Solari enim Cyclo in Lunarem ducto, ſive numero 28 per 19 multiplicato, magnus Cyclus Paſchalis prodit annorum 532. eóque rurſus per 15 Indictionis numerum multiplicato, emergit annorum 7980 Periodus; à Roberto Lotharingo Herefordenſi in Britanniâ noſtrâ epiſcopo primùm (ni fallor) notata, & poſt 500 annos à Joſepho Scaligero Chronologicis uſibus adaptata, &* Periodi Julianæ *nomine, quòd totidem* Julianorum *annorum Cyclum contineret, nuncupata. Quòd ſi retrorſum à præſenti anno trium minorum cyclorum ſeries in tempora anteriora extendatur; 4713 ante initium æræ noſtræ Chriſtianæ annus, ille eſſe deprehendetur, in quem & Indictionis 1, & Cycli Lunaris 1, & Cycli Solaris 1, concurſus recidet. In Kalendis igitur Januariis proleptici illius anni capite hujus Periodi conſtituto; annus vulgaris æræ Chriſtianæ primus, Periodi Julianæ 4714 erit numerandus: qui per 15. 19. & 28. diviſus, Indictionem Romanam 4. Cyclum Lunarem 2. & Solarem 10. notiſſimos illius anni characteres exhibet.*

Primorum Patrum, veterúmque Ægyptiorum & Hebræorum *annus, ejuſdem cum Juliano quantitatis fuiſſe reperitur, ſed ex menſibus 12 æqualibus dierum 30 conſtans. (Hebræos enim ante Babylonicam captivitatem Lunaribus menſibus fuiſſe uſos, probari non poteſt) dierum* ἐπαγομένων *5, & quarto quoque anno 6, ad 12 menſis finem adjectâ appendiculâ. Ex hujuſmodi annorum continuâ ſerie in ſacris literis traditâ, in annum Mundi 3442, ex Chaldaicæ verò Hiſtoriæ & Aſtronomici Canonis collatione, in*

annum

LECTORI.

annum Nabonaſſari 186, & cum eo cohærentem nexu certiſſimo annum ante æram Chriſtianam 562, Julianæ Periodi 4152, magni Nebuchadneſaris exitum & regni Evilmerodachi filii ejus initium incurriſſe, animadverti: indéque ſub finem anni Periodi Julianæ 710 Mundum conditum fuiſſe collegi; poſito nimirum in Autumno creationis rerum exordio. Quandoquidem verò cum veſperâ primi diei ſeptimanæ primus ſeculi dies eſt inchoatus: feriam primam, quæ in anno illo 710 ad Autumnale æquinoctium acceſſit proximè, ex Aſtronomicis Tabulis ([p] non obſtante Solis vel ſtatione in diebus Joſuæ, vel retroceſſione in diebus Ezechiæ) in 23 Octobris Juliani diem incurriſſe, obſervavi; indéque à veſperâ illum Juliani anni diem antecedente, & πρωτόκτιστον ἡμέραν & primum temporis motum deducendum fuiſſe, concluſi. (p Vide Annales noſtros; anno Mundi 2553. d. & 3291. c.)

Baſilianâ igitur illâ φιλονεικίᾳ perplexis Chronologorum difficultatibus tandem ſuperatis, in hanc conceſſi ſententiam: à veſperâ primum Mundi diem aperiente ad mediam noctem primum Chriſtianæ æræ diem inchoantem, annos fluxiſſe 4003. dies 70. & horas temporarias 6. verúmque Chriſti Domini natalem, quadriennio toto (quod mortis Herodis tempus demonſtrat) vulgaris æræ Chriſtianæ principio anteriorem extitiſſe. Juxta rationes enim noſtras, & Salomonici Templi ſtructura 3000 Mundi anno eſt abſoluta; & 4000 Mundi anno, [q] impletis diebus quibus Virgo Θεοτόκος erat paritura, Chriſtus in perfectâ carne, cujus Templum fuerat [r] typus, hominibus primùm apparuit & manifeſtatus eſt. Unde ad annos æræ Chriſtianæ 4 additis, & ab annis ante eandem totidem detractis; pro communi & vulgatâ, vera & germana obtinebitur Nativitatis Chriſti epocha. (q Luc. 2. 6. r Johan. 2. 21.)

Iſta, ad quæ nunc digitum intendo tantùm, pleniùs deinceps, volente Deo, confirmabuntur in Sacrâ Chronologiâ; quam, ſimul cum tractatu de Anno primitivo & veterum Hebræorum Kalendario, edere mihi in animo eſt. Interim Veteris Teſtamenti Annales, fundamentis ibi poſitis ſuperſtructos, in lucem edere viſum fuit; cum rerum exterarum in Aſiâ & Ægypto ab Olympiadum initio geſtarum Chronico; ad ſpecialem Græcorum & Romanorum hiſtoriam eis potiſſimùm ſepoſitis, quæ in Græciâ (ad quam & Rhodum & inſulas inter Europam & Aſiam poſitas refero) atque Occidentis partibus actæ memorantur.

In ſacris Hiſtoriis repræſentandis, Tremellii & Junii Latinam verſionem (cum ſuis quoque Hebraiſmis) & capitum Summaria, ſum ſecutus: in exteris exprimendis, ipſorum authorum veterum vel optimorum eorundem ex Græco interpretum verbis ſum uſus; & nominatim Jacobi Dalechampii in Athenæo, licèt in capitulorum notatione ad Natalis Comitis editionem

hîc

hic reſpexerim. Ex hiſce verò hiſtorias aut contraxi ipſe, aut à Codomano, Cappello, Emmio, Pezelio, Ebero, Saliano, vel alio quocunque qui ad manum aderat Chronographo, contractas deſumpſi: ſic tamen, ut ipſi primorum authorum fontes (quorum à me loca ſtudioſè ſunt annotata) ſemper mihi obverſarentur ante oculos. Temporum enim rectæ diſpoſitioni unicè intentus, de verbis aliorum mutandis (quod præſtare fuiſſet facillimum, ſi tanti res eſſe videretur) parùm fui ſollicitus.

Cúmque ex magnâ Hiſtoricorum turbâ qui Julii Cæſaris ætatem anteceſſerunt, quatuor tantùm ævi injuria reliquos nobis fecerit, Herodotum, Thucydidem, Xenophontem, Polybium *(eúmque maximâ ſui parte mutilum;) horum, ut antiquiſsimorum, potiſsimam rationem habui; eorúmque authoritate fretus, crebros Diodori Siculi anachroniſmos emendavi: in rebus verò Alexandri Magni (quas illi non attigerunt) non Diodoro ſolùm ſed Curtio etiam & Arriano novam aliunde temporum lucem mutuari conatus ſum. Primæ quatuor alphabeti literæ, ad annos Mundi appoſitæ, annorum ineuntium, currentium, & deſinentium ſunt indices: autumnali ſeu primo anni quadrante per* a, *brumali per* b, *verno per* c, *æſtivo per* d *deſignato. Reliqua prudens lector ipſe per ſe intelliget: quem hiſce frui cupio, & valere.* Londini, *XIII.* Kalendas Julias, Julianas; anno vulgaris æræ Chriſtianæ *MDCL.* à verò Domini Natali, *MDCLIV.*

DE

DE PHILIPPO PRINCIPE PALATINO ad Rhenum, Philippi Melanchthonis *Narratio.*

Sæpe audivi narrare Capnionem, cùm apud Philippum principem Palatinum electorem eſſent Dalburgius epiſcopus Vangionum, Rudolphus Agricola & ipſe, & non ſolùm in familiaribus colloquiis, ſed etiam in deliberationibus de republicâ ſæpe narrarent inſignia exempla vel Perſica, vel Græca, vel Romana; mirificè accenſum eſſe principem ſtudio cognoſcendæ hiſtoriæ, ſed dixiſſe, ſe animadvertere, diſtinctione temporum, gentium & imperiorum opus eſſe: eámque ob cauſam petiviſſe, ut ſibi ex totâ antiquitate, quantum nota eſſet, ex Hebræis fontibus, & ex Græcis ac Latinis *ſcriptoribus*, ordine contexerent monarchias; *ut mente* complecti tempora mundi, & ſeriem maximarum mutationum poſſet. Nulli tunc extabant ſcripti linguâ Germanicâ libri de veteribus imperiis. *Circa annum Christi 1480.* Nec Latinâ præter Juſtini confuſaneam epitomen, quæ tamen diſtinctione temporum caret, habebantur. Erat ocium tunc illis doctis viris, & hoc labore delectabantur. Ordine igitur ex Hebræis, Græcis & Latinis monumentis monarchias recenſent, & maximè digna memoriâ ſuo loco adhibitâ temporum & gentium diſtinctione inſerunt. Legit avidiſſimè id ſcriptum princeps ingenioſus, ſéque lætari dicebat, divinitus conſervatam eſſe temporum ſeriem, & rerum præcipuarum memoriam. Oſtenderant enim ei continuatam eſſe mundi hiſtoriam ita, ut Herodotus inchoet ſuas narrationes paulo ante finem propheticæ hiſtoriæ. Nam & ante regnum Perſicum, de quo narrationes luculentæ extant in Daniele, Eſdrâ & Nehemiâ, regum Aſſyriorum & Ægyptiorum aliquot nomina ſunt eadem in prophetis & Herodoto. Apryi prædicit exitium Jeremias, quod deſcribit Herodotus. Poſtquam Jeremiam interfecit Apryes, poſteà Amaſis captum regem ſuperbum ſtrangulat. Agnoſcere

etiam

etiam ſe princeps Palatinus dicebat teſtimonia præſentiæ Dei in conſtitutione monarchiarum, quia ſolis humanis viribus conſtitui & retineri non potuerint, & eò divinitus conſtitutæ ſint, ut eſſent cuſtodes humanæ ſocietatis, conjungerent multas gentes, reſtituerent leges, judicia, pacem, ut docere homines de Deo poſſent. Sæpe igitur repetebat Danielis verba: *Deus imperia transfert & ſtabilit.* Mutationibus etiam & tyrannorum pœnis dicebat conſpici judicium Dei, & moneri totum genus humanum illuſtribus exemplis, ut agnoſcat Deum, ſciat ordinâſſe eum, & velle juſta & verè iraſci violantibus ipſius ordinem. Tales erant ejus principis ſermones, conſiderantis ordine imperiorum incrementa & ruinas.

Dan. 2. 21.

ANNA-

ANNALES
VETERIS TESTAMENTI,
à primâ Mundi origine deducti.

1 a. IN PRINCIPIO creavit DEUS Cœlum & Terram. [*Geneſ.* I. 1] quod temporis principium (juxta noſtram Chronologiam) incidit in noctis illius initium, quæ XXIII. diem Octobris præceſſit, in anno Periodi Julianæ 710. 710 4004

Primo igitur ſeculi die (*Octob.* 23, *feriâ* 1.) cum ſupremo Cœlo creavit Deus Angelos: deinde ſummo operis faſtigio primùm perfecto, ad ima Mundanæ hujus fabricæ fundamenta progreſſus mirandus artifex, infimum hunc globum ex Abyſſo & Terrâ conflatum conſtituit; concinentibus & collaudantibus eum ſimul omnibus ipſius Angelis. [*Job* XXXVIII. 7] Cúmque Terra eſſet inanis & vacua, & tenebræ eſſent in ſuperficie Abyſſi: in ipſo primi diei medio creata eſt Lux; quam à Tenebris diſtinguens Deus, illam appellavit Diem, has Noctem.

Secundo die, (*Octob.* 24. *fer.* 2.) creato expanſo (quod Cœlum eſt appellatum) diſtinctio eſt facta inter aquas ſuperiores, & inferiores Terræ circumfuſas.

Tertio die, (*Octob.* 25. *fer.* 3.) Aquis inferioribus in locum unum confluentibus, emerſit Terra arida. Aquas in Mare congregavit Creator: emiſſis interim fluviis, qui in Mare refluerent. [*Eccleſiaſt.* I. 7] Terram omne genus Herbas & Plantas, cum ſeminibus & fructibus, germinare fecit. Præ aliis autem locis, Paradiſum in Edene plantis ornavit: in quibus, Arbor vitæ & Arbor ſcientiæ boni ac mali. [*Gen.* II. 8, 9.]

Quarto die, (*Octob.* 26. *fer.* 4) Sol, Luna, & reliqua Sidera creata ſunt.

Quinto die, (*Octob.* 27. *fer.* 5) Aquatilia & volatilia animantia producta ſunt; & fœcunditate donata.

Sexto die (*Octob.* 28. *fer.* 6) Terreſtria animalia creata ſunt; tùm Gradientia, tùm Repentia. Demùm verò Homo, ad imaginem Dei in divinâ Mentis ſcientiâ (*Coloſſ.* III. 10) & genuinâ Voluntatis ſanctitate (*Epheſ.* IV. 24) præcipuè conſiſtentem, conditus eſt. Ille ſtatim reliquis animalibus, divinitùs ad ſe adductis, ut Dominus eorum deſignatus, nomina impoſuit. In quibus cùm adjutricem ſibi ſimilem non in-

veniret; ne ſociâ neceſſariâ careret, Deus, coſtâ ex dormientis latere deſumptâ, Mulierem formavit, atque in uxorem illi tradidit, Conjugii lege inſtitutâ. Tùm conjugibus benedicens, fœcunditatem eis tribuit, & dominium in animantia: eíſque omnibus de cibo liberaliter providit. Denique, peccato in Mundum hucuſque non ingreſſo, *inſpexit Deus quicquid fecerat, ecce autem* BONUM *erat valdè. Sic fuit veſpera & fuit mane diei ſexti.* (*Gen.*I.31.)

Septimô die, (*Octob.*29. *fer.*7) cùm perfeciſſet Deus opus ſuum quod fecerat, quievit ab omni opere; & diei ſeptimo benedicens, Sabbatum inſtituit & conſecravit. [*Gen.*II.2,3.] quippe in quo *reſpiravit* (ut humano more ipſe de ſe loquitur, *Exod.*XXXI. 17) *& recreavit ſe:* nec dum (ut videtur) peccato admiſſo, aut pœnâ ſontibus (vel Angelis, vel Hominibus) à Deo inflictâ. Unde dies hic poſteà conſtitutus eſt ſignum tùm ſanctificationis noſtræ in hoc ſeculo, (*Exod.*XXXI.13) tùm æterni illius ſabbatiſmi, quo in futuro ab omnibus peccati & reliquiis & pœnis plenam liberationem expectamus. [*Heb.*IV.4,9,10.]

Poſt primam Mundi ſeptimanam, videtur Deus conjuges in hortum Edenis introduxiſſe, atque eſu Arboris ſcientiæ boni ac mali eis interdixiſſe; reliquarum omnium arborum uſu liberè conceſſo.

Diabolus, Deo gloriam, Homini felicitatem invidens, Mulierem per ſerpentem ad peccandum ſollicitat: unde & ipſe *Serpentis antiqui* nomen obtinuit. [*Apocal.*XII.9. & XX.2.] Mulier per ſerpentem, Vir per mulierem ſeductus, Dei præceptum de abſtinentiâ à fructu vetito tranſgreditur. Citatis & convictis pœnæ imponuntur: additâ tamen promiſſione de ſemine mulieris caput ſerpentis contrituro, id eſt, Chriſto Diaboli opera diſſoluturo. [1 *Johan.*III. 8. *Rom.*XVI. 20.] Unde tunc primùm mulieri *Evæ* nomen à marito eſt impoſitum: (*Gen.* III.20.) quòd mater futura eſſet omnium viventium non naturalem tantùm vitam, ſed illam quoque quæ eſt per fidem in ſemen ipſius, Meſſiam promiſſum. quomodò & poſt eam *Sara* fidelium mater eſt habita. [1 *Pet.*III.6. *Galat.*IV.31.]

Primi parentes, veſtibus pelliceis à Deo amicti, ex horto Edenis pelluntur: flammeo gladio poſito ad cuſtodiendam viam quæ ferebat ad Arborem vitæ; ne de fructu ejus, quem hactenùs non attigerant, deinceps veſcerentur. [*Gen.*III. 21,22, *&c.*] Unde plus quàm veriſimile fit, eodem ejectum Adamum fuiſſe die, quo inductus in Paradiſum fuerat. Qui quidem dies Mundi *decimus* fuiſſe videatur (Kalendis Novembribus anni Juliani proleptici reſpondens) quo deinceps, ad memorabilis hujus caſûs memoriam conſervandam (ut rationi conſentaneum eſt) inſtituta eſt EXPIATIONIS ſolennitas, & ſtatum JEJUNIUM; (νηστείας nomine, *Act.*XXVII. 9. κατ' ἐξοχὴν denotatum) in quo univerſi, tam inquilini quàm peregrini, animas ſuas affligere jubebantur; adjunctâ ſanctione ſeveriſſimâ. *Omnis anima, quæ non fuerit afflicta eo ipſo die, omninò exſcindetur è populis ſuis.* [*Lev.*XVI.29. *&* XXIII.29.]

d. Poſt lapſum, Cain primus mortalium omnium è muliere naſcitur. 711 4003
[*Gen.* IV.1.]

130 Abele occiſo à fratre Caino, omnium hominum primogenito, Deus 840 3874
d. alium pro illo filium Evæ repoſuit: unde & *Sethi* nomen illi inditum.

(*c.*IV.

Anno Mundi		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Christianam
	(c.IV.25.) poſtquàm pater Adamus 130 vixiſſet annos. [c.V.3.] Inter cædem verò Abelis & conceptionem Sethi nullum alium filium Evæ obtigiſſe, (ille enim aliàs dicendus fuiſſet pro Abele datus, potiùs quàm Sethus) ideóque non longum inter utrumque tempus interceſſiſſe, hinc colligitur. Unde, quum annos ad 128. propagatum tum fuerit humanum genus: ita creviſſe intra id ſpatium mortalium numerum vero fuerit conſentaneum, ut non ſine cauſâ conſcius ſceleris metuerit Cain, *ne cæderet* eum quilibet qui erat inventurus eum. [c.IV.14,15.]		
235 d.	Sethus, annos 105 natus, filium genuit, cui *Enoſhi* nomen impoſuit: quod conditionis humanæ deplorandam denotat miſeriam. Tunc enim à Cainitis cultus divinus miſerè corruptus fuit. Unde ea inter homines diſtinctio facta; ut qui in vero Dei cultu permanſerunt, *Filii Dei*; qui autem ab eo deſciverunt, *Filii hominum* ſint appellati. [*Gen.* IV.26. *cum* VI. 1,2.]	945	3769
325 d.	Cainan natus eſt; quum Enoſh ejus pater 90 annos vixiſſet. [c.V.9.]	1035	3679
395 d.	Mahalaleel natus eſt; quum pater Cainan 70 vixiſſet annos. [c.V.12.]	1105	3609
460 d.	Jared natus eſt; quum pater Mahalaleel 65 vixiſſet annos. [c.V.15.]	1170	3544
622 d.	Enoch natus eſt; quum pater Jared 162 vixiſſet annos. [c.V. 18.]	1332	3382
687 d.	Mathuſala natus eſt; quum pater Enoch 65 vixiſſet annos. [c.V.21.]	1397	3317
874 d.	Lamech natus eſt; quum pater Mathuſala 187 vixiſſet annos. [c.V. 25.]	1584	3130
930 d.	Adamus primus generis humani parens, mortuus eſt; cùm 930 vixiſſet annos. [c.V. 5.]	1640	3074
987 d.	Enochum, ab Adamo ſeptimum, Deus incontinenter cum ipſo ambulantem tranſtulit, ne videret mortem; poſtquàm 365 vixiſſet annos. [c.V.23,24. *Hebr.*11.5.]	1697	3017
1042 d.	Sethus, Adami filius, mortuus eſt; cùm 912 vixiſſet annos. [c.V.8.]	1752	2962
1056 d.	Noachus, ab Adamo decimus, natus eſt; quum pater Lamech 182 vixiſſet annos. [c.V. 29.]	1766	2948
1140 d.	Enoſh, tertius ab Adamo, mortuus eſt; cùm 905 vixiſſet annos. [c.V. 11.]	1850	2864
1235 d.	Cainan, quartus ab Adamo mortuus eſt; cùm 910 vixiſſet annos. [c.V. 14.]	1945	2769
1290 d.	Mahalaleel, quintus ab Adamo, mortuus eſt; cùm 895 vixiſſet annos. [c.V. 17.]	2000	2714
1422 d.	Jared, ſextus ab Adamo, mortuus eſt; cùm 962 vixiſſet annos. [c.V. 20.]	2132	2582
1536 a.	Deus, priuſquàm diluvium in mundum impiorum induceret, Noachum juſtitiæ ſuæ præconem ad illos miſit: 120 annorum termino ad reſipiſcendum eis conſtituto. [I *Pet.*III. 20. II *Pet.*II.5. *Geneſ.*6.3.]	2245	2469
1556 d.	Noacho, nunc primùm liberis operam dare incipienti, quum 500 eſſet annorum, natus eſt primogenitus Japhetus. [*Gen.*V.32. *cum* X.21.]	2266	2448

1558 *d.* Noacho natus eſt ſecundo-genitus Semus: quippe qui biennio poſt diluvium 100 annorum fuiſſe dicitur. [*Gen.*XI. 10.] 2268 2446

1651 *d.* Lamechus, nonus ab Adamo, mortuus eſt; cùm 777 vixiſſet annos. [*c.*V. 31.] 2361 2353

1656 *a.* Mathuſala, octavus ab Adamo, 969 ætatis anno mortuus eſt; omnium maximè longævus. [*c.*V. 27.] 2365 2349

Menſe hujus anni 2 die 10 (*Novemb.*30. *feriâ* 1.) Deus edicit Noacho, ut ſeptimanâ illâ pararet ſe ad ingreſſum in Arcam: dum ſecurus Mundus edebat, bibebat, uxores ducebat, & nuptum dabat. [*c.*VII.1, 4, 10. *Matth.*XXIV. 38.]

Anno ſexcenteſimo vitæ Noachi, menſis 2 die 17 (*Decemb.*7. *fer.*1.) eo cum ſuis & animalibus omnibus in Arcam ingreſſo; pluviam demiſit Deus ſuper terram 40 dies & 40 noctes: & prævaluerunt aquæ ſuper terram 150 diebus. [*Gen.*VII. 4, 6, 11, 12, 13, 17, 24.]

Aquis deficientibus, menſis 7 die 17 (*Mai.* 6. *fer.*4.) Arca requievit in uno montium Ararati. [*c.*VIII. 3, 4.] 2366 2348

Pergentibus verò adhuc aquis deficere, menſis 10 die 1 (*Juli.*19. *fer.*1.) conſpecti ſunt vertices montium. [*c.*VIII. 5.]

Poſt 40 dies, hoc eſt, 11 die menſis 11. (*Auguſt.*28. *fer.*6.) Noachus, apertâ feneſtrâ Arcæ, emiſit corvum. [*c.* VIII. 6, 7.]

Poſt *ſeptem dies* (ut videtur colligi poſſe ex *ſeptem diebus* ALIIS, in 10. verſu nominatis) emiſit Noach columbam: & reverſam iterum, poſt alteros *ſeptem dies* emiſit; quæ circa tempus veſpertinum rediit, folium olivæ decerptum in ore gerens. Deinde expectatis & aliis ſeptem diebus, eandem emiſit; quæ non eſt reverſa ultrà ad eum. [*c.* VIII. 8,--12.]

ÆTAS MUNDI SECUNDA.

1657 *a.* ANno ſexcenteſimo primo vitæ Noachi, menſis primi die primo, (*Octob.*23. *feriâ* 6. ut *novi Anni* ita & novi *Mundi* die primo) cùm ſiccata eſſet ſuperficies terræ, removit Noachus operculum Arcæ. [*Geneſ.*VIII.13.]

Menſis 2 die 27. (*Decemb.* 18. *feriâ* 6.) cùm exaruiſſet terra, Dei mandato exivit Noachus, cum omnibus qui cum ipſo fuerant in Arcâ. [*c.* VIII. 14,-19.]

Noachus egreſſus Soteria Deo immolavit. Deus rerum naturam, diluvio corruptam, reſtauravit: carnis eſum hominibus conceſſit; atque Iridem dedit ſignum fœderis. [*c.*VIII. & IX.]

Anni vitæ humanæ quaſi dimidio breviores fiunt.

1658 *d.* Arphaxad natus eſt Semo centenario, biennio poſt diluvium, [*c.*XI. 10.] finitum ſc. 2368 2346

1693 *d.* Salah natus eſt; quum Arphaxad pater ejus 35 vixiſset annos. [*c.*XI. 12.] 2403 2311

1723 *d.* Heberus natus eſt; quum Salah Pater ejus 30 vixiſset annos. [*c.*XI. 14.] 2433 2281

Quum

1757 *d.* Quum Heberus 34 vixiſset annos, natus eſt ei filius, cui nomen 2467 2247
dedit *Phaleg*; (*c*.XI.16.) *quia in diebus ejus diviſa fuit terra.* (*c*.X. 25. & I *Chron*.I.19.) Quod quidem ſi de illius natali accipiatur; dicendum videtur, quo tempore natus eſt Pelegus, Noachum (cui regiones, jam ſentibus & dumetis obſitæ, ante diluvium cognitæ fuerant) diſtributionem Terræ inter nepotes ſuos inſtituiſſe; eâque peractâ, eos ab Orientalibus partibus (ad quas ex montibus Ararati jam antè deſcenderant) in vallem Sennaaris iter peregiſse. [*Gen*.XI.2.] Ubi impiè conſpirantes nationes, (ut habetur, *Sapient*.X. 5) ut diſperſionem à Deo, per Noachum, jam præſcriptam impedirent, (ut ex *Geneſ.c*.XI. verſibus 4,6,8,9. inter ſe comparatis colligitur) Urbem & Turrim Babylonicam condere ſunt aggreſſi. Quâ inani operâ per linguarum confuſionem (quæ *Babeli*, *c*.XI. 9. nomen dedit) fruſtrata; gentium diſperſio eſt ſecuta, in varias orbis partes *ſecundùm linguas ſuas* variis deductis coloniis. Inter quarum duces Joktanis quoque, fratris Phalegi, filii XIII. recenſentur: (*Gen*. X.26.) quos tempore nativitatis patrui ſui Phalegi in lucem nondùm fuiſſe editos clarum eſt. Cùm enim 34 tantùm annorum fuerit Heberus, quum natus ei fuit Phalegus: etiamſi Hebero vicenario natum fuiſſe Joktanem, & Joktani vicenario natum fuiſſe ſuorum filium maximum concederemus; ſex nihilominus poſt Phalegum annis prognatus fuiſſet ille primogenitus. Ut 13 horum filiorum ſaltem poſtremi, *Jobabus*, & tres ante eum proximè commemorati fratres, qui auriferis regionibus nomina ſua reliquerunt, *Sheba*, (*Pſal*.LXXII.15.) *Ophir*, (I *Reg*. IX.28.) & *Havilah*, (*Gen*.II.11.) non niſi aliquot poſt ſuſceptum à Phalego Rehu ſive Ragavum annis, Ducatui huic & rebus gerendis, per ætatem, idonei eſse potuerint.

Anni vitæ humanæ iterum quaſi dimidio breviores efficiuntur.

1771 *a.* Hinc ad captam ab Alexandro Babylonem anni 1903 interceſſerunt: 2480 2234
quot annorum, obſervationes cœleſtes inde in Græciam, Ariſtotele procurante, à Caliſthene fuiſſe miſſas, teſtis eſt Porphyrius. (apud Simplicium, in Lib.2. de Cœlo.) Unde apparet, ſiderum contemplationi vacare cœpiſſe Babylonios ipſius *Nimrodi* temporibus: à quo tota eorum regio *terra Nimrodi* accepit cognomentum. (*Mic*.V. 6.) quum & illius ſuaſu condi primùm Babylon cœpta (ut in lib. 1. Antiqu. cap. 5. habet Joſephus;) ibidémque prima regni ipſius ſedes collocata, (quemadmodum in *Gen*.X.10. confirmat Moſes) indéque gens ipſa Babylonica *antiquitatis* nomine celebrata inprimis fuerit. [*Jerem*.V. 15.]

1787 *d.* Rehu ſive Ragau natus eſt; quum Phaleg pater 30 vixiſſet annos. 2497 2217
[*Gen*. XI. 18.]

1816 Ægyptiorum in ſubjectos poteſtatem ac regium imperium uſque ad 2526 2188
integros 1663 annos duraviſſe, refert in Annalibus ſuis Conſtantinus Manaſſes. Qui à tempore quo Ægyptus à Cambyſe rege Perſarum ſubjugata eſt retrò numerati, ad hoc nos perducunt: circa quod Miſraim Chami filius colonias in Ægyptum duxit; quæ inde *Miſraimi* & terræ *Chami* nomen adepta eſt. [*Pſal*.CV.23,27. CVI. 21,22.] Unde poſteriores Pharaones, filios regum *antiquorum* ſe fuiſſe jactitabant. [*Eſai*. XIX. 11.]

1819 Serug ſive Saruch natus eſt; quum Ragavus pater 32 vixiſſet annos. 2529 2185
[*Gen*.XI.20.]

 Na-

Anno Mundi		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
1849 d.	Nachor natus eſt; quum Saruchus pater 30 vixiſſet annos. [*c.*XI. 22.]	2559	2155
1878 d.	Terach ſive Thara natus eſt; quum Nachor pater 29 vixiſſet annos. [*c.*XI. 24.]	2588	2126
1915 c.	Ægialeus Sicyoniorum in Peloponeſo regnum incepit, 1313 annis ante primam Olympiadem. [*Euſeb.Chron.*]	2625	2079
1920 c.	Ex vicinâ Arabiâ irrumpens gens eorum quos *Hyc-ſos*, id eſt, *Reges Paſtores* Ægyptii vocabant, Memphim ceperunt; & totâ Ægypto inferiori (quæ mari Mediterraneo eſt expoſita) potiti ſunt: quam primus eorum Rex Salatis per annos 19 obtinuit. [*Manetho*, in Ægyptiacorum libro 2. apud Joſephum, lib. 1. contra Apionem.]	2630	2084
1939 c.	Bæon, 2. Rex, ann. 44. [*Manetho.*]	2649	2065
1948 d.	Poſtquàm Thara 70 vixiſſet annos, natus eſt ætate primus trium ipſius filiorum. [*Gen.*XI. 26.] non Abram quidem (quem poſt 60 demùm annos natum infrà videbimus) ſed Haran, tertii fratris Nachoris ſocer. Hic enim, priùs quàm pater Thara Ure Chaldæorum diſcederet, vitâ ibidem functus, filiam reliquit Milcam, patruo Nachori nuptam. [*c.* XI. 28, 29.]	2658	2056
1983 c.	Apachnas in Ægypto regnat, ann. 36. menſ. 7. [*Manetho.*]	2693	2021
1996 d.	Phaleg ſextus à Noacho, mortuus eſt; 209 poſt natum Ragavum annis. [*c.*XI. 19.]	2706	2008
1997 d.	Nachor, nonus à Noacho, mortuus eſt; 119 poſt natum filium Tharam annis. [*c.*XI. 25.]	2707	2007
2006 d.	Noachus mortuus eſt, quum vixiſſet 950 annos; poſt finitum Diluvium, 350 annis. [*c.*IX. 28, 29.]	2716	1998
2008 c.	Abram natus eſt: quippe 75 annorum exiſtens, quum pater Thara moreretur, annum agens ætatis 205. [*c.*XI. 32. & XII. 1, 4. *cum Act.* VII. 4.]	2718	1996
2018 c.	Sarai (quæ & Iſcah, Haranis fratris Abrami filia; (*Gen.*XI. 29, 30.) nata eſt: utpote decennio marito ſuo Abramo ætate minor. [*Gen.* XVII. 17.]	2728	1986
2020 b.	Apophis in Ægypto regnat ann. 61. [*Manetho.*]	2730	1984
2026 d.	Rehu ſive Ragau, ſeptimus à Noacho, mortuus eſt; 207 poſt natum Saruchum annis. [*c.*XI. 21.]	2736	1978
2049 d.	Serug ſive Saruch, octavus à Noacho, mortuus eſt; 200 poſt natum Nachorem annis. [*c.*XI. 23.]	2059	1955
2079	Hoc ferè tempore, Chedorlaomer rex Elami ſive Elymaidis (inter Perſiam & Babyloniam poſitæ) ſubegit reges Pentapoleos, Sodomæ videlicèt, Gomorrhæ, Admæ, Seboim, & Belæ ſive Zoaris: qui duodecim annis illi ſerviverunt. [*c.*XIV. 1, 2, 4.]	2089	1925
2081 b.	Janias in Ægypto regnat, ann. 50. menſ. 1. [*Manetho.*]	2791	1923
2083 a.	Deus Abramum vocat Ure Chaldæorum, ad proficiſcendum in eam regionem quam oſtenſurus eſſet illi. [*Gen.*XV. 7. *Joſu.*XXIV. 2, 3. *Nehem.*IX. 7. *Act.* VII. 2, 3, 4.] Ur verò iſta, quam in *Meſopotamiâ* cum Ste-	2792	1922

Stephano protomartyre *Act.*VII.2. etiam Abarbenel (in *Geneſ.cap.*11. collocat, à Sacerdotibus & Mathematicis ex artis vocabulo *Chaldæorum* appellationem ſortitis (quo nomine, in ipſâ etiam Chaldæâ, Genethliaci à reliquis Magis diſtincti reperiuntur, *Daniel.*II. 2,10.IV.7. & V,11) habitata fuit. Ex quorum conſortio & Terach & filii ejus idolorum cultum didicerunt. [*Joſu.*XXIV. 2.]

Aſſumpſit igitur Terach Abramum filium ſuum,& Lotum filium Haranis nepotem ſuum, & Sarai nurum ſuam uxorem Abrami filii ſui: & egreſſi unà Ure Chaldæorum,ad proficiſcendum in regionem Canaanis, pervenerunt Charanem, (in eâdem cum Ure Meſopotamiâ ſitam;) & conſederunt illic,gravi Terachi imbecillitate detenti.Quúmque fuiſſent
c. dies Terachi 205 annorum, mortuus eſt Terach Charane. [*Gen.*XI. 2793 | 1921
31,32.]

ÆTAS MUNDI TERTIA.

ABramum,quum mortuus eſſet pater ejus, denuò vocavit Deus à terrâ ſuâ, & à cognatione ſuâ; atque à domo paternâ ſuâ: additâ fœderis Euangelici promiſſione, de benedicendis in ipſo (id eſt, in ſemine ipſius benedicto, D. N. Jeſu Chriſto) omnibus familiis terræ. (*Gen.*XII. 1,2,3. *cum Act.*VII. 4.) à quâ promiſſione, & migratione Abrami eam incunctanter ſubſecutâ,deducendi ſunt 430 anni peregrinationis Abrami & poſterorum ipſius in terrâ non ſuâ: (*Exod.*XII.40,41. *cum Galat.*III.17.) & initio & fine eorum in 15 die menſis Abib conſtituto; qui hoc anno in Maii Juliani diem 4 & feriam 4 hebdomadicam (juxta noſtras rationes) incidit.

Hoc igitur die Abram, quum eſſet annorum ſeptuaginta quinque, Deum vocantem ſecutus, aſſumpſit Saram uxorem ſuam & Lotum filium Haranis fratris ſui, cum univerſis facultatibus ſuis quas compara-verant & animabus quas acquiſiverant Charane; & profecti ut abirent in regionem Canaanis, tandem pervenerunt in eam. Et tranſivit Abram per regionem illam ad locum uſque Shecemi, ad Quercum Moræ. (*Gen.*XII.4,5,6.) de quâ etiam in *Gen.* XXXV.4. *Joſu.*XXIV. 25,26. & *Iud.*IX.6. poſteà occurrit mentio.

Apparens Dominus Abramo,promiſit ſe ſemini ipſius daturum regionem illam: qui ibidem altare exſtruxit Domino qui apparuerat ipſi. Poſteà refigens inde ad montana profectus eſt, verſus Orientalem tractum Luzi, poſteà Bethelis dicti; (*c.*XXVIII.19.) ubi ædificato altari, invocavit nomen Domini. Deinde profectus eſt, indeſinenter pergendo, in meridianum regionis tractum; qui Ægyptum ſpectat. [*c.*XII.7, 8,9.]

2084 a. Abram, fame cogente, in Ægyptum deſcendit, ut peregrinaretur illic: ubi Sarai uxor, quam periculi vitandi cauſâ ſororis nomine compellaverat, regi Pharaoni (*Apophi*) tradita, poſteà cum muneribus intacta reſtituitur: & fide publicâ incolumes ex Ægypto dimittuntur. [*c.* XII.10,--20.]

Abram

c. Abram & Lot unà in Cananæam revertuntur: ubi quum eadem regio pecori utriuſque alendo non ſufficeret, ſeparantur alter ab altero; Loto ad Sodomitas migrante. Poſt quam ſeceſſionem, Abramo terræ & poſteritatis numeroſæ promiſſio à Deo renovatur: qui à loco inter Bethelem & Haium, ubi priùs Altare fecerat, tentoria movens; habitavit in planitie Mamræ, quæ eſt ad Hebronem, ibíque exſtruxit altare Domino. [*c*.XIII.] 2794 1920

2091 Bera rex Sodomæ, cum reliquis Pentapoleos regulis, adverſùs Chedorlaomerem regem Elami rebellârunt; anno 13 ex quo illi ſervire cœperant. [*c*.XIV. 4.] 2801 1913

2092 c. Anno 14, Chedorlaomer cum confœderatis Principibus, Amraphelo Shinaris, Arjoco Ellaſaris & Tidale Gentium, junctis copiis adverſùs rebelles regulos expeditione ſuſceptâ, Raphæos, Zuzæos, Emæos, Choræos, incolas regionis quæ poſteà fuit Amalekitarum, & Emoræos primùm percuſſerunt: deinde regulis Pentapolitanis in valle Siddimorum profligatis, Lotum captivum, ſimul cum omnibus facultatibus Sodomæ & Gomorrhæ, ſecum abduxerunt. Quod audiens Abram, armatis ſervis ſuis 318, unà cum Hanere, Eſhcole & Mamre fœderatis ſuis, victores ad Danem aſſecutus, cæcidit eos; & perſecutus eſt Hobam uſque, quæ ad lævam eſt Damaſci. Ita Lotum & reliquum captivum populum liberavit: eóſque cum omnibus facultatibus illis reduxit. Redeunti autem Abramo à cæde Chedorlaomeris & Regum qui cum eo fuerunt, benedixit Melchiſedek Rex Salemi, ſummi Dei Sacerdos: cui ille viciſſim decimas ſpoliorum obtulit. Sibi verò nihil de prædâ retinuit, ſed unicuique res ſuas reſtituit; ſociis belli quod ex jure erat relinquens. [*c*.XIV.] 2802 1912

Deus Abramo, quòd careret liberis mœrenti, poſteritatem numero comparandam ſtellis cœli promittit: quam, poſt 400 annorum peregrinationem & afflictionem in terrâ non ſuâ, ſe in promiſſæ terræ poſſeſſionem miſſurum pollicetur, & pacto fœdere confirmat. [*c*.XV.]

2093 c. Sarai, deſiderio ſeminis benedicti, Abramo viro ſuo exactis decem annis ex quo habitavit in terrâ Canaanis, ancillam ſuam Hagaram Ægyptiam pro uxore tradidit. Quæ ex hero gravida, & ab herâ, quòd erga illam inſolentiùs ſe geſſiſſet, repreſſa fugit: ſed promiſſionibus Dei per Angelum revocata, ad officium rediit. [*c*.XVI. 1,3,-14.] 2803 1911

2094 b. Hagar Abramo, 86. annos nato, filium Iſmaëlem peperit. [*c*.XVI. 15,16. *&* XVII.24,25.] 2804 1910

2096 d. Arphaxad, tertius à Noacho, mortuus eſt; 403 poſt natum Salem annis. [*c*.XI.13.] 2806 1908

2107 c. Deus cum Abramo, 99 annos nato, fœdus in ſemine Iſaaki (hâc ipſâ ſequentis anni tempeſtate ex Sarai naſcituri) iniens, ſignum Circumciſionis inſtituit, utriuſque conjugis nomen (*Abram* in *Abraham*, & *Sarai* in *Sarah*) ad promiſſionis monimentum mutat, & Iſmaëli priori filio in gratiam Patris ſe fauturum pollicetur. Quod fœdus Abrahamus fide & obedientiâ amplexus, eodem ipſo die ſe 99 & filium Iſmaëlem 13 annos natum, & domeſticos ſuos omnes, circumcidendos curavit. [*c*.XVII. 1,21,23,24,25,26.] 2817 1897

Abraham Angelos humanâ formâ iter facientes ad ſe invitat, & convivio

vivio excipit: qui, promiſſione de naſcituro Iſaako in gratiam Saræ repetitâ, conſilium Dei de Pentapoleos everſione retegunt. Abraham, de ſalute Loti & familiæ ejus ſollicitus, pro ſervandâ Sodomâ Deum interpellat. [c.XVIII. *cum* XIX.29.]

Sodoma, Gomorrha, Adama & Seboim, ob horrenda ſcelera, igne & ſulphure cœlitùs demiſſo conflagrârunt: (c.XIX) ut eſſent exemplar impiè victuris pœnæ ignis æterni eis infligendæ in ſtagno ignis & ſulphuris; quæ eſt mors ſecunda. [II *Pet.*II.6. *Judæ*, v.7. *Apocal.*XIX.20. XX.10. XXI.8.] Ejúſque extans adhuc monimentum ſupereſt *Mare mortuum:* valle *Siddimorum*, harum civitatum antiquâ ſede, quæ priùs puteis bituminis & ſalis referta fuerat, in immenſum lacum converſâ; qui à bitumine, *Lacus Aſphaltitis*; à ſale, *Maris ſalſi* nomen obtinuit. [*Geneſ.* XIV. 3,10. *Deuter.* III.17. & XXIX.23. *Sephan.* II.9. *Sapient.* X.6,7.] de quo & Solinus, Polyhiſtor. cap.35. *Longo ab Hieroſolymis receſſu triſtis ſinus panditur, quem de cœlo tactum teſtatur humus nigra & in cinerem ſoluta. Duo ibi oppida, Sodomum nominatum alterum, alterum Gomorrum: apud quæ pomum quod gignitur, habeat licèt ſpecimen maturitatis, mandi tamen non poteſt. nam fuliginem intrinſecùs favillaceam ambitio tantùm extimæ cutis cohibet; quæ vel levi preſſa tactu fumum exhalat, & fatiſcit in vagum pulverem.*

Lot ab Angelis Sodomâ eductus, excidium evaſit; ad *exiguam* Belæ civitatem fugâ ſe recipiens, quæ inde *Zoar* poſteà eſt dicta. Uxor ejus in ſtatuam ſalis converſa eſt. Ipſe, metuens Zoare commorari, è planitie in montem, quò juſſus fuerat fugere, duabus filiabus ſuis comitatus migravit. [*Gen.*XIX.]

Abrahamus ex planitie Mamræ ad regionem meridianam profectus, ut habitaret in loco qui poſteà Beer-ſheba dictus; apud Abimelecum regem Philiſtæorum Gerari hoſpitatus eſt. Ubi, uxore (ſororis nomine iterum velatâ) ei ademptâ, Rex divinitùs objurgatus & punitus, eam inviolatam marito cum amplis muneribus reſtituit: cujus precibus ipſe cum ſuis ſanitatem recuperat. [c.XX.]

2108 Abrahamo centenario, & Saræ nonagenariæ, Beer-ſhebæ natus eſt 2818 1896
c. filius promiſſionis Iſaak. [c. XVII. 17,21. XXI.1,-7. *Rom.* IV. 19.]
Neque diu pòſt nati ſunt Moab & Ammon ex eodem patre & avo ſuo Loto. [*Gen.*XIX. 36,37,38.]

2113 Ablactato Iſaako, fecit Abraham convivium magnum. Et videns 2823 1891
c. Sarah filium Hagaræ Ægyptiæ ludentem, vel potiùs deludentem & contumelioſè tractantem, (ſicut Gen.XXXIX.14. vox ea accipitur) imò perſequentem (ut Gal.IV.29. explicat Apoſtolus) Iſaakum; ut qui ſibi, primogenituræ ratione, hæreditatem deberi jactitaret; dixit Abrahamo. *Ejice ancillam iſtam & filium ejus: non enim futurus eſt hæres filius ancillæ iſtius cum filio meo, cum Iſaako.* Quod licèt ægerrimè primùm ille ferret: perfecit tamen, accedente juſſu Dei, illi edicentis; *In Iſaako vocabitur tibi ſemen.* (Gen.XXI. 8,-12. cum Rom.IX.7,8. & Hebr.XI. 17,18. ubi obſerva Iſaakum hâc ratione *unigenitum* illius filium appellatum.) *Inter Hebræos autem varia opinio eſt, aſſerentibus aliis quinto anno ablactationis tempus ſtatutum, aliis duodecimum annum vendicantibus. Nos igitur, ut breviorem eligamus ætatem, poſt decem & octo annos Iſmaël ſup-*

ſupputavimus ejectum eſſe cum matre : inquit Hieronymus, Traditionib. Hebraicis in Geneſim. Unde ab hâc electi ſeminis deſignatione, & perſecutione (ut appellat Apoſtolus) quam à filio Ægyptiæ ſuſtinuit, 400 annorum initium complures deducunt; quibus Abrahami ſemen peregrinum futurum in terrâ non ſuâ & affligendum Deus prædixerat. (Gen.XV.13. Act.VII.6.) In exitu enim Iſraëlitarum ex Ægypto eos terminandos eſſe, ex Gen.XV.14. & Exod.XII.35,36. inter ſe collatis liquet. Quanquam Gloſſa ordinaria, ex Auguſtino, initium horum annorum ad ipſam nativitatem Iſaaki referat: ac 405 annos, ſummâ ſolidâ & numero rotundo 400 Scriptura dixerit.

2126 d. Salah, quartus à Noacho, mortuus eſt; 403 poſt natum Heberum annis. [*Gen.*XI.15.] 2836 1878

2131 b. Aſſis in Ægypto regnat, ann. 49. menſ.2. [*Manetho.*] 2841 1873

2133 Per fidem Abrahamus, quum tentaretur, obtulit Iſaakum: ratiocinatus Deum potentiâ præditum eſſe ſuſcitandi eum ex mortuis; unde etiam in typo illum recepit. [*Gen.*XXII. *Hebr.*XI. 17,19.] Iſaakum verò vigeſimum quintum annum tunc egiſſe, tradit Joſephus, lib.1. Antiquit.cap.14. (al.22) & adultiorem fuiſſe, ex eo colligitur; quòd tantam ſtruem lignorum tulerit, quanta requirebatur ad eum quaſi holocauſtum comburendum. [*Gen.*XXII.6.] 2843 1871

2145 c. Sarah, 127 annos nata, Hebrone mortua eſt: ad cujus ſepulturam Abrahamus ſpeluncam agri Macpelæ, primam in terrâ Cananæâ poſſeſſionem, ab Ephrone Hittæo pretio acquiſivit. [*Gen.*XXIII. 1, 2, 19, 20.] Ut verò Abrahamus pro fidelium patre, (Rom.IV.11,12) ita & Sarah pro piarum mulierum matre, (I Pet.III.6) nobis commendatur: eáque fœminei ſexus unica eſt, cujus integra ætas in ſacris literis habetur commemorata. 2855 1859

2148 b. Abrahamus filio Iſaako de uxore proſpiciens, famulum ſuum primarium (Eliezerem Damaſcenum; Gen.XV.2) jurejurando obſtrictum ad eam quærendam amandat: qui in Meſopotamiam Deo duce profectus, Rebekkam filiam Bethuelis & ſororem Labanis Syri ei uxorem obtinet. Quam Iſaak in uxorem accipiens, introduxit in tentorium Saræ matris ſuæ; ejúſque amore dolorem quem ex morte matris, ante triennium defunctæ, conceperat necdum depoſuerat, temperavit. [*Gen.*XXIV.1,–67.] Erat autem ille 40 annorum, quum uxorem Rebekkam acciperet. [*c.*XXV.20.] 2858 1856

Argivorum eo tempore regnum in Peloponeſo cœptum eſt, annis 1080. ante primam Olympiadem; ut ex Caſtore in ſuo Chronico refert Euſebius. Primus apud eos regnavit Inachus, annos 50. de quo videndus Eraſmus in proverbio; *Inacho antiquior.* Atque huc omninò doctiſſimi Varronis, in XVII. Rerum Humanarum libro, verba illa (ab A.Gellio, lib.1. noct. Attic. cap. 16. & Macrobio, lib. 1. Saturnal. citata) refero. *Ad Romuli initium plus mille & centum annorum eſt.* Ab Inachi enim initio juxta Caſtoris rationes hîc conſtituto, uſque ad Palilia Varroniana anni 1102 numerantur.

2158 d. Semus, Noachi filius, mortuus eſt; 500 annis poſt natum Arphaxad. [*Gen.*XI. 11.] 2868 1846

Quum

2167 Quum undeviginti poſt nuptias annis Rebekka permanſiſſet ſterilis, 2877 1837
d. ſupplex pro eâ oravit Dominum Iſaakus : cujus precibus exauditis, gemellos illa concepit. [*c.*XXV.21.]

2168 Colluctantibus in utero puerulis, affecta mater Deum conſuluit : à 2878 1836
c. quo reſponſum accepit, duarum diſſidentium gentium auctores ex eâ prodituros ; quarum una robuſtior futura eſſet alterâ, & major ſerviturus minori. Tempore verò partus, prodiit prior rufus totus ſimilis togæ villoſæ, vocatúmque eſt nomen ejus *Eſau :* deinde prodiit alter, manu calcaneum fratris tenens; cujus idcirco nomen vocârunt *Jacob*. Erátque pater eorum Iſaak ſexagenarius, quum naſcerentur illi. [*c.*XXV.22,–26. *Hoſe.*XII.3.]

2179 Thethmoſin Thebaidis, ſive Ægypti ſuperioris regem, Hycſos vel Paſtores, à patre intra Auarim (locum habentem menſuram jugerum decem milium) incluſos, cum 480 armatorum milibus obſediſſe, refert Manetho : de expugnatione verò deſperantem, pacta cum eis feciſſe, ut Ægyptum relinquentes, quò vellent innoxii omnes abirent. Illos autem, cum omni domo & poſſeſſionibus, non minùs 240000 numero, ex Ægypto per deſertum in Syriam iter egiſſe ; & metuentes Aſſyriorum potentiam (qui tunc Aſiam obtinebant) in terrâ quæ nunc Judæa vocitatur, civitatem ædificâſſe, quæ tot milibus hominum ſufficere poſſet, & Hieroſolymam appellaviſſe. Ita *Manetho* ; apud Joſephum, libro 1. contra Apionem Grammaticum. qui idem Apion, in 4 hiſtoriarum Ægyptiacarum libro, Amoſin regem hunc appellat, & ex Ptolemæi Mendeſii (Sacerdotis Ægyptiaci) Annalibus fuiſſe temporibus Argivorum regis Inachi confirmat : Tatiano Aſſyrio (in oratione contra Græcos) Juſtino Martyre (in Parænetico ad eoſdem) Clemente Alexandrino (libro 1. Stromatum) & aliis, referentibus. Qui omnes, poſt Joſephum & Juſtum Tiberienſem, de Iſraëlitis vitam paſtoritiam exercentibus, (Gen. XLVI. 33,34. & XLVII.3) & ex Ægypto in Cananæam migrantibus, iſta accipientes ; ducem eorum Moſem Inacho æqualem fuiſſe crediderunt. quum ad *Phœnices* potiùs ea ſpectare videantur, quos *à mari rubro* profectos, in ipſo Hiſtoriæ ſuæ initio teſtatur Herodotus. Nam Iſraëlitarum exodum Inachi regno longè poſteriorem fuiſſe recta temporum ratio dubitare nos non patitur. 2889 1825

2180 Thethmoſis, ſive Amoſis, Paſtoribus expulſis, in Ægypto inferiore 2890 1824
c. regnavit annis 25 & menſibus 4. [*Manetho.*]

2183 Abraham 175 annos natus, poſt adventum in Cananæam 100, mortuus 2893 1821
c. eſt ; & à filiis Iſaako & Iſmaële in ſpeluncâ Macpelæ, cum Sarâ uxore ſuâ, ſepultus. [*Gen.*XXV.7,–10.] Vixit annis 15 poſt natum Jacobum : cum quo habitaviſſe etiam dicitur in tentoriis. [*Heb.*XI.9.]

2187 Heberus, quintus à Noacho, mortuus eſt, 430 poſt natum Phaleg 2897 1817
d. annis. [*Gen.*XI.17.] Hic omnium poſt Diluvium natorum diutiſſimè vixit, ipſi Abrahamo ſuperſtes : à quo Hebræi cognomentum accepit ille primùm, Gen.XIV.13. deinde nepotis ipſius Jacobi poſteri omnes, Gen.XL.15. ubi obſerva, *Cananæam*, dictam fuiſſe *terram Hebræorum*, etiam quum adhuc Cananæus eſſet in terrâ.

2200 Circa hoc tempus, promiſſiones Abrahamo priùs factæ, filio ejus 2910 1804
Iſaako datæ à Deo fuiſſe videntur. *Multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas ;*

dabóque poſteris tuis univerſas regiones has :· & benedicentur in ſemine tuo omnes gentes terræ. [*c.*XXVI.4.]

2205 *d.* Chebron in Ægypto regnat ann.13. [*Manetho.*] 2915 1799

2208 *c.* Eſau 40 annos natus, duas uxores Hittæas duxit; Juditham filiam Beeri, & Baſematham filiam Elonis: quæ Iſaako & Rebekkæ moleſtiſſimæ erant & acerbiſſimæ. [*Gen.* XXVI.34,35. *cum* XXVII.46. *&* XXVIII.8.] 2918 1796

Ogygium in Atticâ factum eſt Diluvium, annis 1020 ante primam Olympiadem: ut ex Hellanico, Caſtore, Thallo, Diodoro Siculo, & Alexandro Polyhiſtore confirmat, in 3 Chronographiæ ſuæ libro, Julius Africanus. (apud Euſebium, lib. 10. Præparat. Euangelic.) quod Varronis tamen rationes 300 ferè annis faciunt antiquius.

2218 *d.* Amenophis in Ægypto regnat, ann. 20 menſ.7. [*Manetho.*] 2928 1786

2231 *b.* Iſmaël Abrahami filius, quum 137 vixiſſet annos, mortuus eſt.[*Gen.* XXV.17.] 2941 1773

2239 *b.* Am-eſſis, ſoror Amenophis, in Ægypto regnat, ann. 21 menſ.9. [*Manetho.*] 2949 1765

2242 Euechous apud Chaldæos imperare cœpit, 224 annis ante Arabes. [*Jul. African.*] Qui videtur eſſe Belus Babylonius, ſive Jupiter Belus; à Chaldæis poſteà Deus habitus. [*Eſai.*XLVI. 1. *Jerem.* L.2. *&* LI. 44.] 2952 1762

2245 *a.* Iſaakus ſenex & oculis captus (44° ante obitum anno) ſeniorem filium Eſavum venatum mittit, benedicturus ei poſt allatam prædam: ſed Jacob filius junior, aſtu matris cum veſtitu fratris & edulio ſuppoſitus, benedictionem imprudente patre ſurripit, & Deo auctore obtinet. Quem cùm eam ob cauſam Eſavus odio capitali proſequeretur; tùm ut inſidias illius declinaret, tùm ut ex ſuâ cognatione uxorem duceret; benedictione patris acceptâ, Jacob in Meſopotamiam ad avunculum ſuum Labanem proficiſcitur. In itinere verò, Scalæ viſione illi exhibitâ, Deus paternas benedictiones ipſi confirmat, favorémque ſuum promittit: ad cujus teſtimonium erecto lapide Jacob loci nomen à Luzo in Bethelem 2954 1760

c. mutat, & votum Deo nuncupat. Tandémque Charanem perveniens, & cum Labane per *menſis* ſpatium commoratus, Rachelis filiæ ipſius amore correptus, ſeptennii ſervitutem pro eâ paciſcitur. [*Gen.* XXVII. 1. *ad* XXIX. 20. *cum Hoſe.* XII.12.] Hæc autem ad annum ætatis Jacobi 77 pertinere, conſtabit ex iis quæ ad annum Mundi 2259, erunt dicenda. 2955 1759

Eſau, videns Iſaakum benedixiſſe Jacobo, & dimiſiſſe eum in Meſopotamiam ad accipiendum inde ſibi uxorem, & filias Cananæorum ipſi diſplicuiſſe; patris animum prioribus nuptiis ipſi infenſum reconciliaturus, Mahalatham filiam Iſmaëlis filii Abrahami prioribus uxoribus ſuperinduxit. [*c.*XXVIII.6,-9.]

Per annos jam 37 maritus ille fuerat, & vitæ 77 exegerat. quo toto tempore cùm frater Jacob, ætate ipſi æqualis, vixiſſet cœlebs: paterni mandati memor, Rachelem uxorem ſibi dandam eo nunc argumento poſtulat; quòd *completi eſſent dies* ipſius. (*Gen.*XXIX.21) id eſt, *uxori*

maturus

maturus eſſet plus ſatis; ut interpretatur Tremellius. quod tamen de *menſe* illo intelligendum Lidyatus mavult, *quo Laban voluit experiri Jacobi diligentiam ac ſtrenuitatem ac peritiam in rebus agendis; antequàm filiam ſuam, quâ de (cùm ea potiſſima eſſet cauſa adventus ejus) ſtatim habitus erat ſermo, ei collocaret.*

Verùm pro Rachele in nuptiis ſenior illius ſoror Lea, fraude patris ſupponitur: cum quâ, completâ nuptialis convivii ſeptimanâ,(ut in Judic. XIV.12,17) traditur ei uxor quoque Rachel; pacto pro eâ altero ſervitutis ſeptennio. Dedítque Laban Leæ Zilpam, Racheli Bilham ancillam. Et quum minùs à marito amata eſſet Lea quàm Rachel; hæc ſterilis divinitùs, illa quatuor filiorum mater, continuâ per ſuos annos ſerie,reddita eſt.[*c.*XXIX.21,22,*&c.*] Indéque Jacobo, ex Leâ,

2246 Reuben, primogenitus filius natus eſt: [*c.* XXIX.32] qui, ob inceſtum cum Bilhâ patris concubinâ commiſſum, primogenituræ jure poſteà excidit.[*c.*XXXV.22. *&* XLIX.3,4. *cum* I *Chron.*V.1.] 2956 1758

2247 Simeon natus eſt. 2957 1757

2248 Levi natus eſt. (verſ.34.) 2958 1756

2249 Judah natus eſt: (verſ. 35.) à quo Judæi denominationem acceperunt. 2959 1755

2259 *c.* Rachel,ſterilitate Dei beneficio ſublatâ,Joſephum Jacobo peperit,finito 14 anno ſervitutis ſuæ.Unde dimiſſione in patriam à Labane petitâ,novâ pactione detentus eſt;ſex aliis annis pro certâ gregis parte ſocero ſerviens.[*c.*XXX.22,25,31.*cum*XXXI.41.] Jacobum autem fuiſſe 91 annorum quum naſceretur Joſeph, (ac proinde 77 quum primùm Labani ſervire cœpit) ex eo conſtat: quòd Jacobo 130 annos nato, quum ſtetiſſet coram Pharaone, exactis ſeptem annis copiæ & duobus famis, (*c.*XLV.6.*cum* XLVII.9) Joſeph 39 annos natus fuerit; utpote 30 annorum, quum ipſe ſtetit coram Pharaone, ſtatim ante copiæ annos ſeptem.[*c.*XLI.32,46.] 2969 1745

2261 *a.* Mephres in Ægypto regnat, ann. 12 menſ.9. [*Manetho.*] 2971 1743

2265 *c.* Jacob, animadverſâ Labanis & filiorum invidiâ anxius, divinitùs in patriam redire jubetur. Unde re totâ cum uxoribus communicatâ, dum oves ſuas tonderet Laban,(ſub veris extremum; ut infrà,ad ann.Mund. 2974) poſtquàm 20 annis illi ſerviviſſet, clam eo cum facultatibus ſuis omnibus & totâ familiâ diſcedens, Euphratem trajecit. [*c.*XXXI. 1,3, 19,21,38,41] Quum verò 12 filii nati illi fuiſſe dicuntur in Meſopotamiâ: (*c.*XXXV.22,26) ex eo numero Benjamin eſt excipiendus; quem in Cananæâ, non procul Bethlehemo, poſteà natum conſtat. (ibid.ver. 18,19.)quomodo & 12 Apoſtolos appellatos invenimus,quum numero tamen complendo deeſſet Judas. (*Johan.*XX. 24. *&* I *Corinth.* XV.1) de quo videndus Auguſtinus, in Geneſ.quæſt.117. 2975 1739

Laban, die tertio (quot dierum itinere greges ipſius à generi ſtatione aberant) Jacobum fugiſſe audiens, cognatis ſuis ſecum aſſumptis, perſecutus eſt eum itinere ſeptem dierum, tandémque aſſecutus eſt in monte Gileadis, ab hujus congreſſus eventu nomen illud adepto. Poſt multas enim ultrò citróque expoſtulationes, fœdere pacis inito, in ejus teſtimonium cumulus lapidum aggeſtus eſt; quem Laban Syrus ſuo ſermone

ne *Jegar-ſahadutha*, Jacob Hebræus ſuo גלעד *Galaadem*, id eſt, *Cumulum teſtimonii* appellavit. [*c*.XXXI.22, *ad fin.*]

A Labane dimiſſus Jacob, novo fratris Eſavi cum copiis adventantis nuncio territus, ſuos in duas acies diſtribuit, Dei auxilium implorat, fratri munera præmittit, fortique cum Angelo luctâ & novi *Iſraelis* nominis impoſitione de divino præſidio confirmatur. [*c*.XXXII. *cum Hoſe*.XII.3,4.]

Eſau, Jacobo fratre benignè excepto, munera precibus victus accipit, ſe cum ſuis itineris comitem offert, eóque renuente diſcedit. Jacob profectus eſt Succothas; ita tùm ab eo appellatas. Ibi enim, extructâ ſibi domo, pecori ſuo fecit tuguria; à quibus loco illi *Succoth* nomen impoſüit. Deinde, ſuperato Jordane, Cananæam repetiit: & tentoria ſua fixit juxta Salemum urbem Sichemitanam, in portione agri quam emit à filiis Hamoris patris Sichemi centum numis; ubi & altare ſtatuit, quod appellavit *El-Elohe-Iſrael*, ſive, *Dei fortis, Dei Iſraëlis*. (*c*.XXXIII) eodem videlicet loco, in quo Abraham primum ſuum altare extruxerat: (*c*.XII.6,7) & fons Jacobi erat, in conſpectu montis Garizim; de quo mulier Samaritana ad Chriſtum, *Patres noſtri adorârunt in monte hoc.* [*Iohan*.IV.5,6,12,20.] Eum enim in agro Sichemitano poſitum fuiſſe, ex Judic.IX.7. liquet.

2273 *d.* Mephramuthoſis in Ægypto regnat, ann. 25 menſ.10. [*Manetho.*] 2983 | 1731

2276 *c.* Joſephus 17 annos natus, fratrum vitia patri retegens, divinitùs paternæ familiæ princeps futurus præmonſtratur: ſed fratrum odium invidiámque tantam ſuſcipit, ut occaſione oblatâ, primùm in necem, deinde in venditionem ejus conſpirent. Undé ex puteo, in quem eum conjecerant, extractus Iſmaelitis & Midianitis mercatoribus (utriſque proavi ſui Abrahami poſteris) 20 argenteis venditur: à quibus in Ægyptum abductus Potipheris præfecti ſatellitum Pharaonis mancipium efficitur. [*Gen*.XXXVII.2,—36.] Ejus *excellens ingenium veritos fratres, clàm interceptum peregrinis mercatoribus vendidiſſe*, & ab iis *deportatum in Ægyptum* fuiſſe, etiam ex Trogo Pompeio lib. 36. cap. 2. refert Juſtinus. 2986 | 1728

2287 *c.* Joſephus, carcere concluſus, duobus aulicis Pharaonis ſomnia ipſorum, convenienter eventui interpretatus eſt; juſto biennio antequàm acerſeretur ad Pharaonem. [*Gen*. XL. *cum* XLI.1.] 2997 | 1717

2288 *c.* Iſaak moritur, 180 annos natus; & à filiis, Eſavo & Jacobo, ſepelitur. [*c*.XXXV.28,29.] 2998 | 1716

2289 *b.* Pharao ſomniorum ſuorum interpretationem à ſuis ſapientibus minimè conſequutus, Joſephum auditâ peritiâ ejus accerſit; annos 30 tùm natum. Qui ſomniis ipſius, de ſeptem annis ſaturitatis primùm, ac totidem deinde famis, expoſitis; conſilium ſuum de procurandâ annonâ contra famem venturam inſuper adjicit. Indéque Pharao, ex omnium procerum conſenſu, in ſummam regni præfecturam illum evexit: datâ ei in uxorem Aſenathâ filiâ Potipheris Oniorum (ſive Heliopolitanorum) Præſidis. [*c*.XLI.1,—46.] Juſtinus quoque ex Trogo, Joſephum Ægypti *regi percharum* fuiſſe narrat. *Nam & prodigiorum* (inquit) *ſagaciſſimus erat, & ſomniorum primus intelligentiam condidit: nihilque divini* 2999 | 1715

juris

juris humaniqué ei incognitum videbatur. adeò, ut etiam ſterilitatem agrorum ante multos annos provìderit; periiſſétque omnis Ægyptus fame, niſi monitu ejus Rex edicto ſervari per multos annos fruges juſsiſſet: tantáque experimenta ejus fuerunt, ut non ab homine ſed à Deo reſponſa dari viderentur. Hæc ille; lib. 36. cap. 2.

c.. Ab hujus anni meſſe ſeptem ubertatis anni numerantur: quibus Joſephus ingentem annonæ copiam comparavit; & ex Aſenathâ duos filios, Manaſſem & Ephraimum, ſuſcepit. [*Gen.* XLI. 47,—53.]

2296 Anni 7 famis cœperunt: quibus Joſephi providentia non totam Æ- 3006 1708
c. gyptum ſolùm ſublevavit, ſed etiam aliis regionibus alimentum ſuppeditavit. [*c.* XLI. 54,—57.]

2297 Jacobus decem filios ſuos pro annonâ in Ægyptum mittit: qui à 3007 1707
d. fratre Joſephô diſſimulante agniti, callidè explorationis inſimulantur; & in carcerem conjecti, non priùs dimittuntur quàm vincto Simeone (maximo natu ex iis qui in ipſius venditionem conſenſerant) & ut obſide relicto, Benjaminem fratrem ſuum minimum (ex Joſephi matre Rachelâ natum) adducturos ſe promitterent. Dimiſſi, unà cum annonâ illius pretium manticis ipſorum juſſu Joſephi inditum domum referunt; patri quicquid acciderat narrant, & minimi fratris ſiſtendi neceſſitatem perſuadere conantur fruſtrà. [*c.* XLII.]

2298 Jacobus, fame coactus, Benjaminem & reliquos filios, priore pecu- 3008 1706
b. niâ & duplice alterâ muneribúſque inſtructos, ad Joſephum pro annonâ remittit: à quo humaniter lauto convivio, reſtituto obſide, excipiuntur. [*c.* XLIII.]

Joſephus poculum mandato ſuo in manticâ Benjaminis clam fratribus abditum, ut ſublatum furto ab ipſis abeuntibus repetit: qui furti crimen ex anteactis diluentes ſe inquiſitioni ſubmittunt, mortémque in ſe & ſervitutem decernunt ſi comperiantur. Itaque invento penes Benjaminem poculo, ad Joſephum reducti ſe in ſervitutem dedunt: quod recuſante illo, & ſolius deprehenſi ſervitute contento, Judas ſe in illius vicem mancipari ſupplex petit. [*c.* XLIV.]

Joſephus oratione Judæ permotus, ſe fratribus patefacit; eóſque ſceleris in ſe recordatione conſternatos, propoſitâ divinâ providentiâ, erigit. Deinde juſſu Regis eos curribus, commeatu, muneribúſque inſtructos remittit ad patrem familiámque celeriter adducendam: quibus nuncium hunc referentibus pater, non niſi multis verbis & viſis curribus, fidem habet. (*c.* XLV.)

c. Jacobus oblatis victimis divinitùs confirmatus, cum totâ familiâ, ineunte tertio anno famis in Ægyptum deſcendit; annos natus 130. [*c.* XLV. 6. XLVI. 1,—27. XLVII. 9. *Deuteron.* XXVI. 5.]

Joſephus, ſuorum adventu Regi ſignificato, patrem cum quinque è fratribus in conſpectum illius adducit: qui ſermone cum illis habito terram commodam in regione Goſhenis concedit; ubi quietè à Joſepho ſuſtentantur. [*c.* XLVII. 1,—12.]

2299 Mephramuthoſi mortuo, Thmoſis in Ægypto regnat, ann. 9. menſ. 8. 3009 1705
d. [*Manetho.*]

2300 Joſephus totam pecuniam quæ inveniebatur in terrâ Ægypti & in re- 3010 1704
gione Canaanis pro annonâ illis venditâ collegit; & in ærarium Pharaonis eam intulit. [*Gen.* XLVII. 14.]

Pecu-

Anno Mundi		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
2301	Pecuniâ utriuſque regionis abſumptâ, Ægyptii greges & armenta ſua Joſepho vendiderunt; ut cibo ſuſtentarentur anno illo. [*c.*XLVII. 15,16,17.]	3011	1703
2302	Quum abſolutus eſſet annus ille, pecuniâ & poſſeſſo pecore jam deficientibus, & agros & libertatem ſuam Joſepho Ægyptii vendiderunt: qui cibum illis ſuppeditavit, & ſementem quo agros, ſeptimo & poſtremo hoc famis anno, ſererent in ſequentem annum fertilitatis rediturae. Et ut proprietatis jus omne ab illis Pharaoni plenè acquireretur; tranſtulit eos Joſephus, pro arbitrio ſuo, ab unâ extremitate Ægypti ad alteram: agróſque illis colendos eâ conditione aſſignavit, ut quintam proventuum partem Regi, lege perpetuâ, quotannis ſolverent. Tantummodò Præſidum & Sacerdotum agri Pharaoni non ceſſerunt: quia Regis ſumptibus ſuſtentati, terras ſuas vendere non cogebantur. [*c.*XLVII.18,–26.]	3012	1702
2309 *b.*	Amenophis in Ægypto regnat, ann. 30 menſ. 10. [*Manetho*].	3019	1695
2315 *c.*	Jacobus moriturus Manaſſem & Ephraimum, Joſephi filios, adoptat: eíſque benedicens, minorem majori divino inſtinctu præponit. [*Geneſ.*XLVIII. *Heb.*XI. 21.] Convocatis deinde omnibus filiis benedicit, ſingulis eventura prædicit, de advêntu Meſſiæ inſigne vaticinium edit; & de loco ſepulturæ mandato eis dato, moritur, annos natus 147. poſtquàm in terrâ Ægypti 17 vixiſſet annis. [*Gen.*XLIX.*cum* XLVII. 28.]	3025	1689
d.	Jacobi cadaver, Joſephi juſſu, aromatibus condîtum 40 diebus aſſervatur: ab Ægyptiis 70 diebus defletur & Regis permiſſu à Joſepho & fratribus, aulicorum Pharaonis & primorum Ægypti magnâ catervâ comitante, in Cananæam defertur; ubi 7 diebus plangitur, & in ſpeluncâ Macpelæ (utì ipſe edixerat) ſimul cum ſuis ſepelitur. (*c.*L.1.–13.) Joſeph in Ægyptum reverſus, fratres de commiſſo in ſe facinore ſollicitos benignè conſolatur, eíſque neceſſaria omnia promittit. [*c.*L. 15, — 21.]		
2340 *b.*	Orus in Ægypto regnat, ann. 36. menſ. 5. [*Manetho.*]	3050	1664
2369 *c.*	Per fidem Joſephus moriturus de egreſſione filiorum Iſraëlis meminit, & de transferendis ſuis oſſibus præcepit: ac deinde annos 110 natus, obiit; viſis nepotibus ſuis ad tertiam generationem. (*Gen.*L.22,—26. *Hebr.*XI.22.) Shutelacho nimirùm & Tachane Ephraimi filiis, & Hadane (ſive Harane, *Num.*XXVI.36) Shutelachi filio: itémque Macire Manaſſis filio, & Gileade nepote. Unde Græci Interpretes familiæ Jacobi & Joſephi, quæ 70 capitibus conſtare dicebatur, (*Gen.*XLVI. 27. *&* *Deuteron.* X.22) hos quinque poſt adventum Jacobi in Ægyptum natos, in I *Chronicor.* VII. adjicientes; 75 animarum numerum effecerunt. Ex dictis patet, ſub pluribus Regibus, Joſephum Ægypti præfecturam ipſis annis 80 geſſiſſe: ut rectè annorum ſeriem in Chronico ſuo ita digeſſerit Euſebius. *Joſeph Dux Ægypti fit, anno ætatis* XXX, *Jacobi patris* CXXII. *quem principatum tenuit annis* LXXX. *Poſt cujus interitum Hebræi Ægyptiis ſervierunt annis* CXLIV. *Fiunt autem*	3079	1635

omnes

omnes anni, quos Hebræi in Ægypto fecerunt, CCXV. *qui ab eodem tempore computantur, quo Jacob cum filiis ſuis deſcendit in Ægyptum.*

In morte verò Joſephi deſinit liber Geneſeos, 2369 annorum res geſtas continens. Eum temporis ordine liber Jobi conſequi videtur: quem etiam à Moſe conſcriptum fuiſſe, Talmudicorum (in *Baba bathra*, cap. 1) & communis Hebræorum eſt ſententia. Ejus ſumma à Severo Sulpicio in Hiſtoriæ ſacræ libro 1. ita proponitur. *Hoc tractu temporum Job fuit, legem naturæ & agnitionem Dei & omnem juſtitiam complexus: prædives opibus; atque eo illuſtrior, quòd his neque integris corruptus, neque amiſſis depravatus eſt. Nam cùm per Diabolum exutus bonis, filiis etiam eſſet orbatus, ad extremum diris ulceribus affectus; non potuit vinci, ut præ doloris impatientiâ aliquâ in parte peccaret. Mercedem denique divini teſtimonii conſecutus, ſanitati redditus, omnia quæ amiſerat in duplum recepit.*

2376 c. Acenchres, Ori filia, in Ægypto regnat ann. 12. menſ. 1. [*Manetho.*] 3086 1628

2385 Levi in Ægypto mortuus eſt, annos 137 natus: (Exod. VI. 16.) Moſis & Aaronis maternus quidem avus, ſed proavus paternus: Cùm enim Levi in Cananæâ filium genuiſſet Kohathum (qui 133 annorum exiſtens mortuus eſt) & filiam in Ægypto Jocebedam: Kohathi filius Amram, ductâ in uxorem amitâ ſuâ Jocebedâ filiâ Levi, ex eo (Levit. XVIII. 12. & XX. 19. expreſſè poſteà vetito) conjugio Aaronem & Moſem & ſororem illorum Miriam ſuſcepit; & ad ætatem avi, ejuſdémque ſoceri ſui, annorum 137 vitâ productâ, paulo ante exitum Iſraëlitarum ex Ægypto eandem finiit. [*Exod.* II. 1. VI. 18, 20. *Num.* XXVI. 59.] Quanquam alii Jocebedam immediatam Levi filiam fuiſſe negent; & Amrami non amitam, ſed patruelem (ſive fratris patris ſui filiam, ut in Exod. VI. 20. Græci interpretes expreſſerunt) fuiſſe affirment. *Vid. Perer. in cap. 2. Exod. diſput. 1.* 3095 1619

2388 d. Rathotis, Acenchris frater, regnat ann. 9. [*Manetho.*] 3098 1616

2389 Æthiopes, ab Indo flumine conſurgentes, juxta Ægyptum conſederunt. [*Euſeb. Chronic.*] Quò ſpectat locus ille Panegyriſtæ: *Dent veniam trophæa Niliaca, ſub quibus Æthiops & Indus intremuit.* & quod Æthiopiam, quæ ſub Ægypto eſt, nunc majorem Indiam appellari ſcribit Johannes Potken, in Pſalterio Æthiopico Romæ anno 1513 à ſe edito. 3099 1615

2397 d. Acencheres, Rathotis filius, in Ægypto regnat ann. 12. menſ. 5. [*Manetho.*] 3107 1607

2410 a. Acencheres alius, poſt eum regnat ann. 12. menſ. 3. [*Id.*] 3120 1594

2422 b. Armais, regnat ann. 4. menſ. 1. [*Id.*] 3132 1582

2426 c. Rameſſes, regnat ann. 1. men. 4. [*Id.*] 3136 1578

2427 d. Rameſſes Miamûn, regnat ann. 66. menſ. 2. [*Id.*] Ejus cognomenti pars poſterior à priore nominis *Amen-ophis*, (quo & filius & è majoribus duo gaviſi ſunt) prior à *Moy* vocabulo deſumpta videri poſſet; 3137 1577

quod *aquam* Ægyptiis denotare, Joſephus lib. 1. contra Apion. Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatum, & Suidas (in Μῶυ) affirmant. unde & Neptuni, aquarum Deaſtri, nomen à Mythologis illi fuiſſe impoſitum; infra (ad annum Mundi 2533) indicabitur. Hic eſt Rex ille novus, qui non agnoſcebat Joſephum: poſt mortem illius natus, & memoriam beneficiorum ejus libenter abjiciens. Hujúſque conſilio Ægyptii ſibi ab Iſraëlitis numero & viribus auctis metuentes, durâ eos ſervitute opprimebant: præter domeſticas & ruſticas operas, etiam regiorum armamentariorum exſtructione illis impoſitâ, urbium nempè Pithomi & Raamſis vel Rameſſis, (*Exod.* I. 8, 14. *Act.* VII. 18, 19.) quarum unam Regis conditoris nomen prætuliſſe Mercator exiſtimat, alteram fortè Reginæ.

2430 Aaron natus eſt, triennio ante fratrem Moſem, 83 annis ante exitum 3140 1574
b. Iſraëlitarum ex Ægypto. [*Exod.* VII. 7.]

2431 Impius Rex, quum Shiphræ & Puæ Hebræarum obſtetricibus de 3141 1573
maſculis infantibus clàm tollendis fruſtrà præcepiſſet; immane de pueris Iſraëliticis ſubmergendis edictum promulgavit. (*Exod.* I. 15,—22. *Act.* VII. 19, 20.) tempore inter Aaronis & Moſis nativitatem interjecto.

2433 Jocebeda, anno 41 poſt mortem patris ſui Levi, Amramo nepoti & 3143 1571
b. marito ſuo Moſem peperit. Erat enim 80 annorum Moſes, quum alloqueretur Pharaonem de dimittendis Iſraëlitis ex Ægypto: (Exod. VII. 7.) & 40 poſt exitum eorum annis, quum menſe 12° moreretur, annorum erat 120. [*Deut.* XXXI. 2. & XXXIV. 7.]

Quum Moſem *formæ pulchritudo commendaret*, (quàm etiam ex Trogo libro 36. cap. 2. Juſtinus commemorat) utpote divinitùs venuſtum; parentes ejus occultaverunt eum domi menſibus tribus, & non metuerunt edictum Regis. [*Exod.* II. 2. *Act.* VII. 20. *Hebr.* XI. 23.]

c. Cùm propter diligentem inquiſitionem à Rege inſtitutam, & vicinos Ægyptios, celari ampliùs puerulus non poſſet; in arcâ ſcirpeâ, bitumine & pice oblitâ, eum poſitum mater in carecto ripæ fluminis expoſuit: ſtante procul ſorore ejus (Miriama ſive Mariâ; *Num.* XXVI. 59. I *Chron.* VI. 3.) & conſiderante eventum rei. Ibi eum repertum filia Pharaonis (quam *Thermutin* Joſephus lib. 2. Antiquit. cap. 5. al. 9. Epiphanius in Panario, & alii nominant) matri Jocebedæ lactandum tradidit: poſteáque adoptatum filii loco habuit, & omni ſapientiâ Ægyptiorum erudiendum curavit. [*Exod.* II. 5,—10. *cum Act.* VII. 21, 22.]

2448 Cecrops Ægyptius, Saitarum coloniâ in Atticam traductâ, (ut ex 3158 1556
Diodori Siculi Bibliothecæ libro 1. intelligimus) Athenienſium regnum condidit; ante primam Olympiadem annis 780, ut ex Caſtore habet, in Chronico ſuo, Euſebius. Ab ejus temporibus Græcorum antiquitates deducit Chronographus Parius, à doctiſſimo Seldeno noſtro inter Arundelliana marmora editus: utpote poſt quem, & parem illi ætate Moſem, *quæ apud Græcos mirabilia narrantur, contigerunt; Deucalionis diluvium, Phaëtontis incendium, ortus Erichthonii, Proſerpinæ raptus, Cereris myſteria, Eleuſiniorum inſtitutio, Triptolemi agricultura, Europæ ab Jove raptus, Apollinis nativitas, Cadmi ad Thebanos adventus; atque iis juniores, Bacchus, Minos, Perſeus, Æſculapius, Dioſcuri, Hercules;* quem-

quemadmodum in Præparationis Euangelicæ libro 10.ca.9.ab Euſebio
eſt obſervatum.

2465 Anno Cecropis 18 Chaldæi contra Phœnices dimicârunt. [*Euſeb.* 3175 1539
Chronic.]

2466 Victis Chaldæis, Arabes in Babyloniâ regnaverunt; annis 216 ante 3176 1538
Belum Aſſyrium. Eorum primus Mardocentes, per annos 45 regnum
obtinuit. [*Jul. African.*] Qui videtur eſſe *Merodach*; à Babyloniis po-
ſteà Deus habitus: (*Jerem.*L. 2) à quo & Reges eorum, Merodach-
Baladan & Evil-Merodach nomina ſua mutuati ſunt.

2473 Moſes, vitæ annis 40 completis, inviſens fratres ſuos Iſraëlitas, & 3183 1531
b. aſpiciens onera eorum; quum videret quendam Ægyptium percutien-
tem virum Hebræum, occidit illum & abſcondit in arenâ. Quod quum
innotuiſſe videret Moſes, non fratribus ſuis ſolùm, ſed ipſi etiam Phara-
oni, qui eam ob rem ultimo ſupplicio ipſum plectendnm quæritabat:
in terram Madianitidem fugit; ubi ductâ in uxorem Zipporâ, Hobabi
ſive Jethronis filiâ,alios vitæ ſuæ annos 40 exegit.[*Act.*VII.23,—30.
*Exod.*II.11,—22.*cum* III.1. XVIII.1,2.*Num.*X.29. *&* *Jud.*IV.11.]

2474 Caleb filius Jephunnæ natus eſt; 40 annis antequàm à Moſe mitte- 3184 1530
d. retur ad explorandum terram Cananæam. [*Joſu.*XIV.7,10.]

2494 Rameſſes Miamûn mortuus eſt, anno regni ſui 67. cujus tyrannidis 3203 1511
a. diuturnitas notata etiam fuiſſe videtur verbis illis,*Exod.*II.23.*Poſt mul-
tum verò temporis mortuus eſt Rex Ægypti: & ingemiſcentes filii Iſraël,
propter opera vociferati ſunt*; propter ſervitutem ſcilicèt, quæ etiam illo
Rege mortuo durabat. Sub filio enim & ſucceſſore illius Amenophi
continuata ea eſt, annorum 19 & menſium 6 ſpatio: quod regni tem-
pus à Manethone tributum ipſi legitur. Ex cujus totâ narratione, ut-
cunque anilibus figmentis contaminatâ, (quæ fuſè à Joſepho, libro 1.
contra Apionem, habentur refutata) duæ veritates hiſtoricæ clariſſimè
colliguntur. I. Sub hoc Amenophe,patre Sethoſis ſive Rameſſis (ſe-
quentis Dynaſtiæ, quæ Manethoni 19 eſt, Regis primi) non ſub Ame-
nophe altero, (tertio ejuſdem Dynaſtiæ rege) uti Joſephus hariolatus
eſt, Iſraelitas ducente Moſe, juxta Manethonis quidem ſententiam, ex
Ægypto deceſſiſſe. II. Quem Ægyptii Amenophim, patrem Sethoſis
(ſive Rameſſis) & Armais,appellant; eundem à Græcis Belum,Ægypti
& Danai genitorem, nuncupari. Et Beli certè tempus à Thallo Chro-
nographo aſſignatum, 322 annis ante Trojanam cladem, (Theophilo
Antiocheno & Lactantio referentibus) cum Amenophis noſtri ætate
exactè congruit. Licèt Mythologi, Belum Ægyptium & Belum Aſſy-
rium Nini patrem confundentes, à Belo hoc (qui in Erythræo mari
ſubmerſus eſt) colonias ex Ægypto in Babyloniam traductas fuiſſe fa-
bulentur.

2513 Moſi, paſcenti gregem Jethronis ſoceri ſui ad montem Horebum, in 3223 1491
b. rubo ardente & incombuſto Deus apparet; & ad populum ſuum à ſer-
vitute Ægyptiacâ liberandum vocat. Ille, munus ſibi impoſitum diver-
ſis ſubterfugiis detrectans, tandem miraculis, opis divinæ promiſſione,
adjunctione fratris Aaronis, illud ſuſcipit. [*Act.*VII. 30,—35. *Exod.*
III. *&* IV.1,—18.]

Moſes, impetratâ à Jethero ſive Jethrone ſocero ſuâ veniâ, cum fa-

miliâ ſuâ in Ægyptum pergit: ſed in itinere, propter neglectam filii Eliezeris circumciſionem, à Deo ſiſtitur; nec niſi illo circumciſo dimittitur. Unde, remiſſis ad ſocerum Zipporâ uxore & duobus filiis Gerſhomo & Eliezere, jam liber Horebum uſque regreſſus, fratri Aaroni ibidem occurrit: eóque comite, legationem prodigiis apud Iſraëlitas confirmatam obiit. [*Exod.*IV.18,—31. *cum* XVIII.1,—*6.*]

Moſes & Aaron, legatione ſuâ Regi expoſitâ, ut ſeditionis capita, cum objurgatione repelluntur: graviores labores Iſraëlitis, præter diurnum penſum, imponuntur. Cujus cauſâ operum curatores cæſi, quum fruſtrà apud Pharaonem queſti eſſent, cum Moſe & Aarone expoſtulant, & Moſes cum Deo: à quo placidè exauditur & confirmatur Moſes. [*c.*V.]

Moſes cum amplioribus mandatis ad Iſraëlitas remiſſus, duriore ſervitute preſſos, nihil efficit: quamobrem Pharaonem iterùm convenire juſſus, metu ejuſdem eventus, detrectat. [*c.*VI.]

Moſes 80, & Aaron 83 annos natus, Deo urgente, cum Pharaone congreditur: ubi miraculum virgæ in colubrum converſæ præſtigiis ſuis imitati Magi, obſtinatiorem Regis animum effecerunt. [*c.*VII.1,—13.] Magorum iſtorum qui Moſi reſtiterunt, principes fuerunt Jannes & Jambres, ſive Mambres, ab Apoſtolo nominati, II Tim.III.8. celebres non ſolùm apud Hebræos, in tractatu Talmudico מנחות de Oblationib. cap.9. (ubi יוחני וממראי *Jochanne* & *Mamre* vocantur) & Chaldaicâ paraphraſi quæ Jonathani tribuitur, in Exod.I. 15. & VII. 11. ſed etiam apud ethnicos. Sic enim Numenius Apamæus, philoſophus Pythagoricus, in 3. libro περὶ τ᾽ ἀγαθȣ̃, (ab Euſebio, lib. 9. Præparationis Euangelicæ cap.8. citatus) hiſtoriam hanc refert. *Jannes & Jambres, Scribæ rerum ſacrarum Ægyptii, quo tempore Ægypti finibus ejecti Judæi ſunt, claruere; viri omnium judicio rerum magicarum ſcientiâ nemini concedentes. Quippe ambo quidem communi Ægyptiorum conſenſu delecti ſunt, qui Muſæo Duci Judæorum, cujus apud Deum potentiſſimæ preces erant, ſeſe opponerent; adeóque graviſſimas quaſque calamitates à Muſæo in Ægyptum invectas omnium in oculis diſſolvere ac diſſipare potuerunt.* Quò & illud Plinii referendum, lib. XXX. cap.1. *Eſt & alia Magices factio à Moyſe & Janne & Jotape Judæis pendens.* qui falſus eſt tamen, tùm Moſem inter Magos, tùm Jannem & Jotapem inter Judæos recenſens.

Magis Pharaonis fruſtrà ſeſe opponentibus, Deus Moſis miniſterio decem plagas Ægyptiis inflixit: quarum memoria in Pſalmo LXXVIII. & CV. (ſecund. Hebr.) celebratur. Eas duodecim menſium ſpatio, per intervalla, fuiſſe inductas Hebræi autumant: quum intra unicum menſem, hâc ferè temporum ſerie, peractæ fuerint.

Circa menſis 6, (qui anno ſequente, & deinceps, 12 numeratus eſt) diem 18. prima plaga contigit; aquarum in ſanguinem verſarum. Completo deinde ſeptiduo, [*c.*VII.25] circa 25 diem, ſecunda plaga, Ranarum, ſecuta eſt: quæ die proximo ablata eſt. Circa diem 27, tertia plaga, ciniphum vel pediculorum, eſt inducta. Circa 28 diem Moſes minatus quartam plagam, muſcarum & aliorum inſectorum colluviei: quæ circa 29 immiſſa, & 30 amota eſt.

Circa

Circa menſis 7 (qui,paulo pòſt,primi nomen accepit)diem 1,plagam quintam minatus Moſes, ſequente die eam induxit: peſtis videlicèt & interitus pecorum. Circa diem 3, plaga ſexta eam excepit; ulcerum & puſtularum, erumpentium in hominibus & jumentis: quâ & ipſi Magi affecti ſunt, non minùs quàm reliqui Ægyptii. [c.IX.11.] Unde natum illud Juſtini, ex Trogo, lib.36. *Ægyptii, quum ſcabiem & vitiliginem paterentur, reſponſo moniti, Moſem cum ægris, ne peſtis ad plures ſerperet, terminis Ægypti pellunt.* Confer Excerpta ex Diodori Siculi libro 40. in Photii Bibliothecâ: (pag.620.)

Circa 4 diem, plagam denuncians Moſes, circa 5 induxit, & 6 eam amovit. Erat autem hæc, tonitruum & pluviarum & gravis grandinis cum igni commixtæ: quibus *linum & hordeum læſum eſt, quia hordeo jam ſpica erat & lino culmus; triticum verò & zea non ſunt læſa, eo quòd latentia erant* ſub terrâ. Unde rectè colligit Nicolaus Fullerus, libro 3 Miſcellan. (pag. 389.) menſe Abib hanc plagam contigiſſe.

Circa 7 diem, plagam octavam denunciavit Moſes, & ſequente die immiſit; locuſtarum videlicèt omnia depaſcentium: quam circa 9 diem removit. [c.X.4,13,19.]

Menſis Abib, qui hactenùs ſeptimus, deinceps primus menſis totius anni eſt conſtitutus: [c.XII.2.*cum* XIII.4] in memoriam exitus Iſraëlitarum ex Ægypto; à cujus initio illius epocha idcircò deducitur, [*Num.* IX.1,2.*cum Exo.*XL.17] licèt ipſe exitus in medium menſem inciderit.

Hujus primi menſis die 10, (qui fuit *Aprilis* Juliani 30, feria hebdomadica 5) Paſchatis & azymorum ritu inſtituto; Agnus Paſchalis ſeligitur, mactandus poſt 4 dies. [*Exod.*XIII.3,6.]

Moſes nonam plagam, triduanarum tenebrarum, in Ægyptum inducit: quæ tantæ fuerunt, ut Ægyptiorum nullus toto eo tempore moverit ſe de loco in quo erat; licèt Iſraëlitis omnibus lux eſſet in habitationibus ipſorum. [c.X.22,23.]

Die 14, (*Maii* 4 *feriâ* 2) Moſes cum Pharaone poſtremò locutus, decimam plagam cædis primogenitorum, medio noctis ſequentis infligendam, denunciat; & vehementi irâ commotus, ab eo diſcedit. [c.X. 24,—29. XI.1,4,—8.]

Veſperâ hujus diei, primum Paſcha celebratum eſt. [c.XII.11,12.]

ÆTAS MUNDI QUARTA.

PRIMI menſis die 15 (*Maii* 5 *feriâ* 3) ſub mediam noctem primogenitis in Ægypto cæſis, Pharao & ſervi ejus Iſraëlitas omnes, cum ſuis facultatibus & ipſorum ſpoliis, quàm citiſſimè dimittunt: qui, eodem die quo abſoluti ſunt 430 anni à primâ peregrinatione majorum ſuorum, (Abrahamo Charane diſcedente,) poſtridie Paſchatis, ad ſexcenta millia peditum (virorum, præter parvulos) ordine militari Rameſſe profecti ſunt. [*Exod.*XII. 29,30,31,37,41,51. *Num.* XXXIII.3.]

Hinc ſtationes eorum à Moſe deſcribuntur, Numeror.cap.XXXIII. quas, ex Hebraicis nominum ſignificationibus, myſticè explicat Hieronymus in tractatu de 42 manſionibus ad Fabiolam. à quo ne in numeris ſtationum deſignandis deinceps diſſentiremus, *Rameſſem* primam appellare libuit: licèt itineris ſtatio nulla ea fuerit, ſed terminus à quo profectionum initium erat deducendum. Sit igitur

I. *Rameſſes:* ubi Iſraëlitæ à Joſepho collocati fuerant; (*Gen.* XLVII.11.) & ſimul convenerunt omnes, qui vel cum Ægyptiis mixti habitabant, (*Exod.*III.22.) vel qui ad conquirendum ſtipulam diſperſi fuerant per totam terram. (*c.*V.12.)

II. *Succoth*, ubi Moſes mandata Dei de annuo Paſchatis ritu, & primogenitorum conſecratione, populo propoſuit. [*Exod.*XIII.]

III. *Etham*, in extremitate deſerti: quò perducti ſunt, Domino antecedente eos interdiu in columnâ nubis, & noctu in columnâ ignis. [*Exod.*XIII.20,21.]

IV. *Pi-hahiroth*, inter Migdolum & mare, è regione Baal-zephonis.

Hîc Pharao cum exercitu ſuo Hebræos aſſecutus eſt. Moſe ſuâ virgâ aquas dividente, per medium maris Rubri ſive Erythræi in deſertum Ethami pervenerunt: quos Pharao et Ægyptii inſecuti, ab aquis recurrentibus primo-diluculo obruti ſunt. Unde Iſraëlitæ, eo die prorſus liberati è manu Ægyptiorum, quorum cadavera fluitantia viderunt in litore maris, (*Exod.* XIV.30) Deum victoriæ auctorem cantico celebrarunt; (*Exod.*XV.1,–21) quod Apocalyſeos c.XV.3. *Canticum Moſis ſervi Dei appellatur*, omniúmque, quorum uſpiam memoria extat, primum eſt & antiquiſſimum. Factum verò hoc eſſe menſis 1 die 21, poſtremo videlicèt azymorum, quo convocatio ſancta ex Dei inſtituto (*Exod.*XII. 16.) erat habenda; conſtans Hebræorum, eáque veritati maximè conſentanea, eſt ſententia.

Hinc continuo tridui itinere (die videlicet 22,23,24. *feriâ* 3,4,& 5) Iſraëlitæ per deſertum Ethami proceſſerunt, aquam non invenientes. [*Exod.*XV.22. *Num.*XXXIII.8.]

V. *Marah:* ab aquarum amaritudine nomen ſortita. ob quam, quum populus, qui aquarum defectum jam totum triduum ſuſtinuerat, murmurare cœpiſſet; Moſes, ligno in aquas amaras injecto, eas dulces effecit, populúmque in futurum erudiit. [*Exod.*XV. 23,–26.]

VI. *Elim:* ubi erant 12 fontes aquarum & 70 palmæ; & caſtrametati ſunt ibi ad aquas illas. [*Exod.*XV.27. *Num.*XXXIII.9.]

VII. *Mare rubrum.* [*Num.*XXXIII.10.]

SECUNDI menſis,

Die 15 (*Junii* 4 *feriâ* 5) pervenerunt Iſraëlitæ ad ſtationem

VIII. *Sinis* deſertum; quod eſt inter Elima & Sinai. Ubi quum ob victûs penuriam murmurâſſent in Deum & Duces; circa veſperam miſit ad eos Deus coturnices, & tempore matutino Manna de cœlo pluit: quo pane deinceps 40 annis veſcebantur, donec perveniſſent ad extremitatem terræ promiſſæ. [*Exod.*XVI.1,–35.]

IX. *Dophka.*

X. *Aluſh.*

XI. *Rephidim.* ubi populo, ob defectum aquæ murmuranti, (unde loco

loco *Meribæ* & *Maſſæ* nomen inditum,) Moſes percuſſâ petrâ aquam ſuppeditat: [*Exod.*XVII.1,–7.] quæ & populum per deſertum ſecuta eſt. [*Pſalm.* LXXVIII. 16, 20. CV. 41. I *Corinth.*X. 4. & *Deut.* IX. 21.]

Amalekitæ, laſſo & fatigato Iſraëlitarum exercitui in itinere occurrentes, in poſtremo agmine debilitate affectos ceciderunt: contra quos Moſes pugnare juſſit Jehoſuam ſive Joſuam (filium Nunis, miniſtrum ſuum; *Exod.*XXXIII.11. cujus nomen *Hoſeam* mutavit ille in *Jehoſuam*; *Num.*XIII. 16. ſive *Jeſum*; *Nehem.*VIII. 17. *Act.*VII. 45. & *Hebr.*IV.8.) Ille Rephidimis cum Amalekitis dimicans, Moſe in vertice collis orante, victoriam conſecutus eſt. De eâ gente perdendâ Iſraëlitæ mandatum accipiunt; & altare in perpetuam hujus rei memoriam exſtruunt. [*Deuteron.*XXV.17,18,19. *Exod.*XVII.8,–16.]

TERTIO menſe.

XII. *Sinai* deſertum, ubi caſtrametati ſunt Iſraëlitæ è regione montis Horebi: in eo deſerto per integrum ferè annum poſteà commorati. Anno enim ab exitu 2° menſis 2i die 20 inde moverunt: (*Num.* X. 11,12.) anni verò primi *menſe tertio, in die hâc*, eò pervenerunt: (*Exod.* XIX.1) die nimirum eâdem, ſive ejuſdem numeri cum menſe 3°, (ut in libro V. de Templo cap. 7. pluribus confirmat Fr. Ribera) h.e. menſis 3 die 3. (*Jun.*22. *fer.*2.)

Moſe in montem aſcendente, Deus ſignificat ſe fœdus cum Iſraëlitis renovare, eos ſibi legibus obſtringere, obſervantéſque amore proſequi velle. Quibus annuentibus biduum, quo ad Legem Dei reverenter excipiendam præpararentur, indicit; omnibus (excepto Moſe & Aarone) montis acceſſu interdicit: poſteàque ſummâ cum majeſtate in montem, cernentibus omnibus ac trepidantibus, deſcendit. [*Exod.*XIX.]

Legem, Decalogo comprehenſam, Deus terribili voce promulgavit: [*Exod.*XX. *Deuteron.*V.] quæ tamen promiſſionem gratiæ, Abrahamo ab eodem ante 430 annos factam, irritam non facit. [*Gal.* III. 17.]

Territo populo Deus per Moſem varias leges tradidit: [*Exod.*XX. XXI. XXII. *&* XXIII. *cum Deut.*IV.13,14.] quas ille in libro Fœderis ſcriptas populo propoſuit. Deinde manè conſurgens, exſtruxit altare ſub monte; & 12 ſtatuas pro 12 tribubus Iſraëlis: miſítque juvenes Iſraëlitarum (primogenitos, ut habet Chaldæus paraphraſtes; quos ſibi Dominus conſecraverat, *Exod.*XIII.2. *Num.*III.13. VIII.16,17. ſacrorum adminiſtros, *Exod.*XIX.22. ante Leviticum ſacerdotium inſtitutum) qui ſacrificia, primùm expiatoria, deinde euchariſtica, Domino obtulerunt. Qúmque librum illum Fœderis (mandata, quæ Exodi XX. & tribus ſequentibus capitibus habentur, continentem) audiente populo Moſes legiſſet; accipiens ſanguinem oblatorum illorum vitulorum & hircorum, cum aquâ & lanâ coccineâ & hyſſopo, ipſum quoque librum & totum populum (ſive 12 illas ſtatuas, 12 tribus Iſraëlis repræſentantes) aſperſit: atque ita fœdus inter Deum populúmque ſolenniter ſanxit. [*Exod.*XXIV.3,–8. *cum Hebr.*IX.19,20.]

Moſes & Aaron, Nadab & Abihu, & 70 è Senioribus Iſraëlis, aſcenderunt in montem; ibique gloriam Dei aſpexerunt. Quibus indè deſcen-

ſcendentibus, Moſes cum Joſuâ miniſtro ſuo propiùs accedens, expectavit diebus ſex, donec ſeptimo die eum Deus alloqueretur: fuítque in monte 40 dies & 40 noctes, (*Exod.*XXIV.9,-18) ſex illis expectationis diebus eo in numero comprehenſis; cibum non comedens, nec aquam bibens. [*Deut.*IX.9.] ubi de ſtructurâ Tabernaculi, Sacerdotum ornamentis, conſecratione, ſacrificiis,&c. mandata accepit; Exodi XXV. & 6. capitib. ſequentibus propoſita.

QUARTO menſe.

d. Finitis 40 illis diebus & 40 noctibus, dedit Deus Moſi duas Legis tabulas lapideas, ſuâ manu fabrefactas & ſuo digito ſcriptas: [*Exod.* XXXI.18. *Deuteron.* IX. 10, 11.] celeriter illum deſcendere jubens, quòd populus vitulum aureum ſibi conflâſſet, & adoraret eum. Moſes oratione ſuâ Dei iram mitigat, è monte deſcendit, vidénſq; populum vituli feſtum in caſtris celebrantem, tabulas Legis confringit ſub ipſo monte. [*Exo.*XXXII.1,-19.]Ob quarum confractionem annuum adhuc à Judæis obſervatur Jejunium, menſis 4 die 17. quod nonnullos in eum induxit errorem, ut à die promulgationem Decalogi proximè ſequente 40 dies moræ Moſis in monte numerandos exiſtimaverint; tempore intermedio, ad ſcribendum & recitandum librum fœderis, ipſúmque fœdus inter Deum & populum ritibus ſolennibus pangendum requiſito, (*Exod.*XXIV) penitùs neglecto.

Moſes, combuſto & comminuto vitulo, tria idololatrarum millia, Levitarum miniſterio, è medio ſuſtulit. [*Exod.*XXXII. 20,-29. *Deut.* IX.21. XXXIII.9.]

Poſtridie, Moſes iterùm in montem aſcendens, Deum iteratò pro populo deprecatur.[*Exod.*XXXII.30,31,32.] Jubet eos ornatum deponere, Tentorium conventus (quod tum ſupplebat locum Tabernaculi à Bezaleele poſteà extructi) extra caſtra tendit: populóque iræ divinæ ſenſu ad reſipiſcentiam permoto, precibus ſuis tandem impetrat, ut non Angelus ſed Deus ipſe ſit viæ dux. [*c.*XXXIII.]

Deus Moſem novas tabulas, prioribus ſimiles, dolare & ſequente die in montem ad ſe afferre jubet. Cui manè cum eis aſcendenti, in rupe poſito Deus, quaſi per tranſitum, gloriæ ſuæ imaginem aliquam manifeſtat. [*c.*XXXIV.]

Moſes in monte denuò 40 dies & 40 noctes ſine cibo ac potu commoratus, pro populo intercedit. [*Deuteron.*IX. 18. X.10.] Deus placatus, fœdus cum populo certis conditionibus renovat, leges ſuas iterat & à Moſe ſcriptò mandari jubet; Tabulíſque à Moſe allatis Decalogum ipſe inſcribit. [*Exod.*XXXIV.10,-28.]

SEXTO menſe.

Moſes poſt 40 dies cum Tabulis de monte redit: & faciei ſplendeſcenti velamine impoſito, populo mandata Dei proponit, Sabbati obſervationem urget, & oblationem à Deo imperatam ad opus Tabernaculi indicit. [*Exod.*XXXIV. & XXXV.]

Ut contributio rectiùs procederet; numerati omnes à nato 20 annos & deinceps, 603550 ſunt inventi: quorum unoquoque, juxta legem à Deo præſcriptam, (*Exod.*XXX.12,13) dimidium ſicli pendente; ſumma ad 100 argenti talenta, & 1775. ſiclos pervenit. (*c.*XXXVIII. 25,26.]

25,26.) Unde colligitur, Hebraicum talentum continuiſſe tria ſiclorum millia; ſive minas 50.unaquâque minâ habente ſiclos 60. [*Ezek.* XLV.12.]

Præter capitationem hanc, ex ſpontaneis donariis conflata eſt ſumma auri talentorum 29 & ſiclorum 730, æris talentorum 70, & ſiclorum 2400. [*Exod.* XXXVIII.24,29.] Ex aliâ verò materiâ ad opus Tabernaculi requiſitâ, oblatum eſt plus ſatis: ut vetare populum eſſet opus, ne quid amplius offerret. [*c.*XXXVI.5,6,7.]

Bezaleel & Aholiab artifices Tabernaculi à Deo deſignati. [*Exod.* XXXI.2,–6. & XXXV.30,—35.]

2514 Primo hujus anni ſemeſtri Tabernaculum, Arca fœderis, Altare, 3224 1490

a. Menſa propoſitionis, veſtes ſacerdotales, ſacra unguenta, candelabrum, & reliqua inſtrumenta & vaſa quæ ſacrificia ſpectabant, in deſerto ad

b. montem Sinai fabricantur; & ad Moſem adducuntur. [*Exod.*XXXVI. *cum 3 capitib. ſequentibus.*]

Mandatum à Deo Moſes accipit: I. Ut menſis 1 die 1 Tabernaculum & omnia ad illud ſpectantia erigat. [*Exod.*XL.2,–8.] II. Ut oleo ſacro eadem ungeret, & Aaronem cum filiis ſuis ad Sacerdotium conſecraret. [*Ibid.*9,–15.] Quod & Moſes feciſſe dicitur: (*v.*16.) ſed non eodem utrumque tempore. Nam die quidem præſcripto Tabernaculum, cum omnibus ad ipſum pertinentibus, erexit: [*Exod.*XL. 17,—33.] alteram verò mandati partem, tempore à Deo poſteà conſtituto, peregit; (*Levitic.* VIII.1,—13) in quâ exequendâ, Sacerdotum & Altaris conſecrationi non unus ſufficiebat dies, ſed integrum ſeptiduum requirebatur. [*Exod.*XXIX.35,36,37.] Itaque

c. Anno 2 exodi,

PRIMI menſis

Die 1 (*Aprilis* Juliani 21 *feriâ* 4) Tabernaculum fœderis erigitur,& gloriâ Dei impletur: (*Exod.*XL.2,17,34) è quo leges illas Deus Moſi per intervalla tradidit, quæ in ſeptem primis Levitici capitibus continentur.

Eodem anno 2 & menſe 1 Iſraëlitæ,à Deo moniti, ſecundum Paſcha celebraverunt ad veſperam diei 14 (*Maii* 4 *feriâ* 3.) quo die, Moſi & Aaroni conquerentibus quibuſdam, qui ex cadavere hominis immunditiam contraxerant, quòd cum fratribus ſuis ſtatuto tempore Paſcha obſervare non poterant; lex à Deo lata eſt de Paſchate die 14 menſis 2 ab iis celebrando,qui vel immunditiâ vel profectione aliquâ neceſſariâ impediti, ſtatâ tempeſtate illud celebrare non poterant. [*Num.* IX.1,–14.]

SECUNDI menſis

Die 1 (*Maii* Juliani 21 *feriâ* 6) Deus jubet Moſem Iſraëlitarum omnium, exceptis Levitis,mares à 20 anno ad 60 per ſuas tribus recenſere; Levitas verò miniſterio Tabernaculi præficere & circa illud collocare, ut ipſum,quum opus eſſet,deponant, portent, & erigant. [*Num.* I.1.XXVI.64.]

Summa numeratorum erat, 603550. [*Num.*I.46.] eadem quæ ante menſes 7 in capitatione ad Tabernaculi exſtructionem imperatâ, inventa fuerat. [*Exod.*XXXVIII.26.]

Moſes (prout Deus mandaverat, *Exod.*XXIX.1,–37. XXX.22,–30. & XL.9,–15) oleo ſacro Tabernaculum & Altare, cum omnibus ad ea pertinentibus, unxit & conſecravit. Aaronem quoque & 4 filios ejus, eodem oleo unctos, præſcriptis ritibus & ſacrificiis ad munus Sacerdotale obeundum conſecravit: &, ut per ſeptem dies à portâ Tabernaculi non diſcederent, præſcripſit. (Levit.VIII.) Tot enim diebus, tùm ipſorum tùm Altaris, durabat conſecratio. [*Exod.*XXIX.35,36, 37. *Levi.*VIII.33.]

Ordo à tribubus in caſtrametationibus & profectionibus ſuis ſervandus præſcribitur. [*Num.*II.]

Levitarum, menſem unum egreſſorum, 22300 numerus invenitur, (*Num.*III.15,–35) vel, demptis eorum primogenitis, 2200; qui loco primogenitorum ex reliquis tribubus ad Dei miniſterium aſſumuntur. Et quia ſupra numerum 2200 Levitarum primogeniti Iſraëlitarum 273 ſunt reperti; quini in ſingulos redemptionis ſicli ſtatuuntur. [*Num.*III. 39,–51.]

Levitæ, ita ſelecti, ſolenni ritu Deo ejúſque cultui conſecrantur: incipientis & deſinentis illorum miniſterii tempore definito.[*Num.*VIII. 5,–26.]

Levitæ ab anno 30 ad 50 inveniuntur 8580, & pro familiarum ratione ſuâ eis munera & onera diſtribuuntur. [*Num.*IV.]

Leproſi & immundi omnes è caſtris ejiciuntur. Leges de reſtitutione damni & zelotypiâ feruntur. [*Num.*V.]

Votum, conſecratio, & ritus Nazaræorum deſcribitur. Formula benedicendi populo Sacerdotibus præſcribitur. [*Num.*VI.]

Die *octavo*, à finitâ verò conſecratione primo, Aaron primùm pro ſe, deinde pro toto populo ſacrificia & munera offert: quibus igne è cœlo abſumptis, miniſterium Sacerdotum populo divinitùs comprobatur. [*Levit.*IX.]

Quum plenè jam erectum eſſet Tabernaculum, & cum inſtrumentis ſuis omnibus ſacro oleo unctum; atque Altare toto ſeptiduo conſecratum,& primis ab Aarone victimis in eo oblatis dedicatum (ſeptem enim præcedentes dies expiatorii erant, ad illud ſanctificandum ordinati: *Exod.*XXIX.36,37.) Principes numeratarum tribuum ſex plauſtra camerata & 12 boves ante Tabernaculum ſimul obtulerunt: quæ Levitis filiis Gerſhoni & Merari,pro ratione miniſterii eorum, ſunt tradita. Deinde ſeorſim ſinguli ſingulis diebus ſacrificia ſua, cum inſtrumentis ſacro miniſterio dicatis,ad Altaris dedicationem obtulerunt: quæ idcircò ad 12 dies continuata eſt. [*Num.*VII.1,–10,11,84,88.]

Itaque primo hoc die Naaſſon (à quo David & ſecundùm carnem D.N. Jeſus Chriſtus ortus eſt) pro tribu Judæ munus obtulit: deinde reliqui, pro ſuâ quiſque tribu, eo ordine qui in caſtrametationibus (*cap.* II) inſtitutus fuerat. [*Num.*VII.11,12,–83.]

Nadab & Abihu, primogeniti Aaronis filii, (qui unâ cum patre in montem Sinai aſcendentes, gloriam Dei viderant; *Exod.* XXIV. 1,9, 10) cum igne alieno (non illo cœlitùs demiſſo, *Lev.*IX.24. qui in altari ad res ſacras ſemper alendus erat; *c.*VI.12,13.) Sanctuarium ingreſſuri, igne divinitùs immiſſo pereunt. [*Levit.*X.1,2. *Num.*III.2,3,4. XXVI. 60,61.]

60,61.] Luctu eorum Sacerdotibus vetito, occaſione neglecti ab aliis officii, vino & ſicerâ Tabernaculum ingreſſuris interdicitur: de reliquiis ſacrificii à Sacerdotibus comedendis lex fertur, & Aaronis eâ in re excuſatio à Moſe approbatur. [*Levit*.X.6,—20.]

Eâ occaſione lex lata eſt (circa 10, ut videtur, menſis hujus diem) de ingreſſu ſummi Sacerdotis ſolius ſemel tantùm quotannis in Sanctuarium; die videlicèt expiationis & univerſalis jejunii, 10 die menſis 7ⁱ celebrando. [*Levit*.XVI.1,–34.]

Die hujus menſis 14 (*Junii* 3, *fer*.5) ad veſperam, Paſcha ab iis celebratum eſt, qui ſuperiori menſe immundi fuerant. [*Num*.IX.]

Blaſphemus extra caſtra eductus, juſſu Dei, lapidibus obruitur. [*Levit*.XXIV.10,11,12,23.]

Leges, quæ 17 poſtremis Levitici capitibus continentur, hoc menſe latæ fuiſſe videntur.

Duas argenteas tubas fieri Deus imperat; quibus cœtus convocetur, ſigna profectionum expeditionúmque dentur, & ſacrificiorum tempore clangatur. [*Num*.X.1,–18.]

Jethro, qui & Hobabus, Zipporam cum duobus liberis Gerſhomo & Eliezere apud ſe relictam ad generum ſuum Moſem reducit: ipſíque & populo Iſraëlitico liberationem à ſervitute Ægyptiacâ gratulatus, ſuam in Deum fidem & pietatem verbis factíſque proteſtatur. Ejus monitu Moſes, cum aliis regimen populi partitus, magiſtratus qui res minores dijudicarent inſtituit. [*Exod*.XVIII. *cum Deuteron*.I.9,—18. *&* *Num*. X.29.]

Dies hujus menſis 19 poſtremus fuiſſe videtur oblationum 12 Principum in dedicatione Altaris: Ahirâ pro tribu Naphtali munus offerente. [*Num*.VII.78,88.]

Die 20 menſis 2ⁱ (*Junii* Juliani 9ⁱ, *feriâ* 4) Deus Iſraëlitas caſtra movere jubet, & terram promiſſam hæreditariò poſſidendam adire. [*Num*. X.11,12. *Deut*.I.6,7.] quò invitatus à Moſe Jethro, in regionem ſuam reverſus eſt. [*Num*.X.29,30. *cum Exod*.XVIII.27.]

Nube, quæ Tabernaculo imminebat, elevatâ; in quatuor exercitus diſtributi, à deſerto Sinai (ubi per integrum ferè annum hæſerant) continuo *tridui* itinere pervenerunt in deſertum Paranis. [*Num*.X.12,33.] ubi dies 23 conſederunt in ſtatione

XIII. *Kibroth-Hattaavah*, [*Num*. XXXIII. 16] ubi murmurantes divino igne percuſſi (unde & loco nomen Taberæ inditum) precibus Moſis liberantur: ſed rurſus carnis deſiderio & faſtidio Mannæ Deum provocant. [*Num*.XI.1,–10. *Pſalm*.78.19,20,21.]

Moſi apud Deum conquerenti, & excuſationem à munere petenti, Synedrium LXX ſeniorum adjungitur: è quibus Eldad & Medad in caſtris manentes, prophetârunt. [*Num*.XI.10,–17, *&* 24,–30.]

Deus populo coturnices (non, ut præcedente anno, ad unum diem; *Exo*.XVI.12,13. ſed) ad *integrum menſem* ſuppeditat: graviſſimâ plagâ adjunctâ: unde à ſepulchris *concupiſcentium* loco datum eſt nomen *Kibroth-Hattaavah*. [*Nu*.XI.31,–34. *Pſ*.LXXVIII.26,–31. *&* CVI.15.]

XIV. *Hazeroth*. [*Num*. XI.35. XXXIII.17.]

Miriam & Aaron contra fratrem Moſem obloquuti, propter uxorem

Æthiopiſſam,(Zipporam videlicèt Midianitidem; ex Æthiopiâ orientali, ſive Arabiâ, ab eo ductam) illi ſe æquabant. Sed à Deo præfertur Moſes : & Miriam leprâ percuſſa, è caſtris ejicitur. Verùm orante pro eâ Moſe, poſt *ſeptem* dies ſanatur. [*Num.*XII.1,–15. *Deut.*XXIV.9.]

d. Miriamâ mundatâ & in caſtra revocatâ (4ⁱ menſis, ut ex præcedentibus intelligitur, die aliquo) moventes Iſraëlitæ, caſtrametati ſunt in ſtatione

XV. *Rithmæ*, in deſerto Paranis. [*Num.*XII. 16. XXXIII. 18.] juxta Kadeſhum Barneæ. [*Num.*XIII.26.]

QUINTO menſe.

A deſerto Paranis (*Num.*XIII.3) vel Kadeſho Barneæ (*Num.XXXII.* 8. *Deut.*I.19,22. IX.23. & *Joſu.*XIV.7) petente populo, & approbante Moſe, (*Deut.*I.22,23) Deo verò jubente, (*Num.*XIII.1,2) quando erat tempus primarum uvarum, (*ibid.* 20) duodecim exploratores, vir unus pro unaquâque tribu (in quibus, pro tribu Judæ fuit Caleb filius Jephunnæ, annos 40 tùm natus; *Joſu.*XIV.7. pro Ephraim, Hoſhea filius Nunis, quem Moſes Jehoſuam appellaverat) ad terram Canaanis perluſtrandam præmiſſi ſunt : qui eam ingreſſi à deſerto Sinis & parte meridianâ, ad aquilonares ejuſdem terminos Rechobum uſque proceſſerunt. [*Num.*XIII.2,–20,21,22. *Deut.*I.23.]

SEXTO menſe.

Exactis *quadraginta diebus*, ab exploratione terræ reverſi ſunt Kadeſhum in deſerto Paranis : ingentem palmitem cum bótro uvarum, ex valle Eſhcolis (inde nomen adeptâ) exciſum, cum malogranatis & ficubus terræ, ſecum deferentes. [*Num.*XIII.23,–27. *Deut.* I. 24,25.] Ex quâ fructuum maturitate apparet, propinquum fuiſſe menſem *ſeptimum*: quandoquidem paulo ante Tabernaculorum feſtum, quod 15 illius menſis die celebrabatur, fructus ex areâ & torculari colligebantur. [*Exod.*XXIII.16.*Levit.*XXIII.39. *Deut.*XVI.13.]

Decem ex eorum numero qui ad explorandam Cananæam miſſi fuerant, famam malam de terrâ illâ inducentes, urbiúmque & incolarum robur prædicantes, populum ab aditu illius abſterrent : Calebo fruſtra renitente. [*Num.*XIII.28,–33. XXXII.9.]

Populus territus reditum in Ægyptum molitur; Joſuam & Calebum diſſuadentes lapidibus obruere paratus. Deus ſubitum exitium eis minatus, deprecatione Moſis flectitur : ita tamen ut omnibus (præter Joſuam & Calebum) à nato viginti annos & deinceps ab ingreſſu promiſſæ terræ excluſis mortem in deſerto decernat; ubi 40 annis eos erraturos eſſe denunciat. [*Num.*XIV.1,–35. XXVI. 64,65. XXXII. 10,–13. *Deut.*I.26,–36. IX.23. *Joſu.*V.6: *Pſalm.*XCV.8,–11.CVI. 24,25,26.] numerò videlicèt rotundo : quum anno 39 filios eorum in terram promiſſam ingreſſos eſſe conſtet. Confer *Num.XXXII.* 13 *cum Deuter.*II.14.

Decem exploratores, qui ſeditionem hanc excitaverunt, à Deo ſubitâ morte ſublati ſunt. [*Num.XIV.*36,37.] cujus rei memoriam, ad hunc uſque diem, Judæi jejunio 7ⁱ diei menſis 6ⁱ.(Elul) celebrant.

Deus Iſraëlitas caſtra movere jubet, & in deſertum retrocedere mare Rubrum versùs. Hi tamen contra juſſum Domini conſcendentes in mon-

montem, ab Amalekitis & Cananæis percuſſi ſunt Hormam uſque. Reverſi itaque fleverunt coram Domino: ſed non exauditi ſunt. [*Num.* XIV.40,–45. *Deut.*I.40,–45.]

Hujus calamitatis, atque eam inſecutæ continuæ Iſraëlitarum mortis quotidie cadentium in deſerto, compoſitus eſt à Moſe Pſalmus XC. *Domine refugium factus es nobis.* in quo & dies hominum ordinarios ad 70 vel 80 annos redactos eſſe ſignificat. Itaque

Ætas vitæ humanæ tertiò jam quaſi dimidiatâ parte brevior efficitur:

2515 a. Iſraëlitæ Kadeſhi conſederunt dies multos. [*Deut.*I.46.] Sive enim biduo, ſive menſe, ſive anno, prout continuabat nubes reſidere ſuper Tabernaculo, caſtra habebant in eodem loco; & non proficiſcebantur. [*Num.IX.*22.] In aliquibus verò ſtationibus eos per aliquot annos permanſiſſe, ex eo colligimus; quòd ſpatio 37 annorum 17 tantùm ſtationes enumeratæ reperiantur. Relinquentes enim Kadeſhum, profecti ſunt rurſùs in deſertum, mare Rubrum verſùs, ſicut præceperat Dominus: & circumiverunt montana Seiris diebus multis. [*Deuter.*II.1. *Judic.XI.*16.] Ex 17 verò ſtationibus ad eum circuitum pertinentibus, Numerorum XXXIII. capite commemoratis: fuit ordine

XVI. Rimmon-Parez. XVII. Libna. XVIII. Riſſa. XIX. Kehelatha. XX. Mons Shepheris. XXI. Harada. XXII. Makheloth. XXIII. Thahath. XXIV. Thara. XXV. Mithka. XXVI. Haſhmona. XXVII. Moſeroth. XXVIII. Bene-Jaakan, ſive *Beeroth bene Jaakan, Putei filiorum Jaakanis.* [*Deut.X.6.*] *XXIX. Hor-hagidgad,* ſive *Gudgoda.* [*Deut. X.* 7.] *XXX. Jotbatha:* regio fluminibus aquarum irrigua. [*Deut. X.*7.] *XXXI. Hebrona. XXXII. Ezion-gaber.* (quæ eſt prope Elothas, ad litus maris Rubri, in terrâ Edomæorum; 1 *Reg.*IX.26.)

Ad Kadeſhi verò longam illam ſtationem, vel eam ſubſequentium primas, referenda eſſe illa videntur, quæ in Numerorum capite XV. & 4 ſequentibus habentur tradita; tùm ad Leges tùm ad Hiſtoriam ſpectantia. quomodo colligens ligna in Sabbato (quod in deſerto, licèt ſacrificiis intermiſſis, ſtudioſè ſervatum eſt) à toto cœtu, juſſu Dei, lapidibus obrutus eſt. [*c.*XV.] Kora, Dathan & Abiram, ſeditionem contra Moſem & Aaronem moventes, hiatu terræ; 250 verò conjurationis ſocii ſuffitum offerentes, igne divinitùs immiſſo, perierunt. Deus ſeditioſorum thuribula ad tegendum altare adhiberi juſſit, in monimentum filiis Iſraëlis. Populo ob ſuperiorem cladem in Moſem & Aaronem murmurante, 14700 à Deo percuſſi interierunt. [*c.*XVI.] Duodecim virgis à 12 principibus tribuum acceptis, & in Sanctuario poſitis; ſola virga Aaronis floruit & amygdala protulit, atque ante Arcam, in ſignum contra deditos rebellioni, ſervata eſt. [*c.*XVII.] Quæ omnia poſteriore ſemeſtri anni ſecundi ab egreſſu ex Ægypto contigiſſe exiſtimantur: duorum tantùm primorum annorum atque ultimi hiſtoriâ à Moſe explicatâ; intermediorum verò 37 rebus (præter 17 ſtationum ſeriem jam propoſitam) ſilentio prætermiſſis. *Vid. Abulenſ. in Numer. cap.* 1. *quæſt.*3. 3225 1489

Scriptura quoque tempus, quo Iſraëlitæ iter fecerunt à Kadeſho Barneæ uſque dum tranſiverunt vallem vel torrentem Zeredi (anni dimidio poſt relictam 32 ſtationem & ante tranſitum Jordanem altero)

 38 anno-

38 annorum fuiſſe indicat: intra quod ſpatium, tota illa rebellium bellatorum multitudo eſt extincta. [*Deuteron.* II. 14, 15, 16.]

Annis verò 9 primis, quibus in deſerto verſabantur Iſraëlitæ, regnum Ægyptiorum adminiſtravit Armais, Orientem verò invaſit Sethoſis: quos Amenophis (in mari Rubro ſubmerſi) filios fuiſſe, ſuprà (ad annum Mundi 2494.) annotavimus. De quibus, in Ægyptiacis ſuis, Manethon (apud Joſephum, libro 1 contra Apionem) ita ſcribit. *Sethoſis equeſtres & navales copias habens, fratrem quidem Armain procuratorem Ægypti conſtituit, & omnem ei aliam regalem contulit poteſtatem: tantummodò autem diademate uti prohibuit, & ne reginam matrem liberorum opprimeret imperavit, & ut abſtineret etiam ab aliis regalibus concubinis. Ipſe verò ad Cyprum & Phœniciam, & rurſus contra Aſſyrios atque Medos caſtrametatus; univerſos quidem, alios ferro, alios ſine bello virium ſuarum terrore ſibimet ſubjugavit: eóque ſucceſſu elatus, confidentiùs incedebat, Orientales provincias ac urbes ſubvertendo. Aliquanto verò tempore procedente Armais, qui in Ægypto fuerat derelictus, omnia contrà quàm frater agere monuerat, ſine timore faciebat. Nam & Reginam violenter tractavit, & aliis concubinis jugiter miſcebatur: perſuaſúſque ab amicis, & diademate utebatur, & fratri rebellabat.* It a Manetho Ægyptius: ſimul etiam addens, Armain quidem *Danaum*, Sethoſim verò, & *Ægyptum* (unde & regioni nomen datum fuiſſe ait) & *Rameſſem* avi nomine fuiſſe nuncupatum. Ex quâ appellationum & rerum geſtarum ſimilitudine, eum Taciti *Rhamſen* & Herodoti *Seſoſtrim* fuiſſe apparet. Regem enim *Rhamſen Libyâ, Æthiopiâ, Medíſque & Perſis, & Bactriano, ac Scythiâ potitum, quáſque terras Syri Armeniíque & contigui Cappadoces colunt, inde Bithynum, hinc Lycium ad mare imperio tenuiſſe*; in libro II. Annalium refert Cornelius Tacitus. & de Seſoſtri, libro II. Herodotus. *Iſtum dicebant Sacerdotes primum omnium Regum longis navibus Arabicum ſinum prætervectum, & populos Rubri maris accolas in poteſtatem ſuam redegiſſe; indéque retrò iiſdem veſtigiis reverſum, & coactis ingentibus copiis tranſgreſſum in continentem, infeſto exercitu obvias ubique gentes ſubegiſſe. deinde ex Aſiâ in Europam tranſgreſſum, Scythas ſubjugâſſe & Thraces: ad quos uſque* (inquit ille) *& non ulteriùs mihi videtur Ægyptius exercitus perveniſſe; quoniam in iſtorum terrâ tituli, non ultrà, poſiti apparent.* ex quibus *titulis à Seſoſtri erectis, quoſdam ſe in Palæſtinâ Syriâ vidiſſe*, ipſe aſſerit; *circa Ioniam item duos, unum quâ ex Epheſo in Phocæam itur, alterum quâ è Sardibus Smyrnam verſùs.* Eadem de Seſoôſi refert Diodorus Siculus, libro 2, ſed ad longè anteriora tempora refert: quum ad Moſis tempora (uti à Manethone factum) eſſe eum retrahendum, fratris Danai ætas evincat. à quâ nec multùm ipſe Diodorus aberravit, in libro 40 referens; *expulſis ex Ægypto alienigenis, Danaum & Cadmum eorum Duces in Græciam, Moſem in Judæam conceſſiſſe.* (ut in Photii eclogis videre licet.) Quod ut rectiùs intelligatur, ſimúlque 37 horum annorum (à Moſe prætermiſſorum) hiatus aliquo modo ſuppleatur; exoticarum iſtarum rerum tempora, ex Euſebianis Tabulis deſcripta, hîc exhibere, abs re fortaſſe non fuerit.

Ægyptus

2520 *Ægyptus, quæ prius Aëria dicebatur, ab Ægypto tunc ibi regnante nomen accepit; cui datum eſt regnum, ejecto Danao.* Ubi noſtræ rationes ab Euſebianis biennio tantùm diſcrepant. Nam 3230 1484

2522 Ægyptus, qui & Rameſſes & Seſoſtris & Seſoöſis, poſt 9 annos in exteris expeditionibus inſumptos, (teſtante Diodoro Siculo, lib.1.) Peluſium rediit: unde *Armais, qui & Danaus, quum Ægyptiorum regno novem annis præfuiſſet, fratrem ſuum Rameſſem ſive Ægyptum fugiens, Ægyptiaco ſuo regno excidit, & in Græciam devenit.* (ut habet Georgius Syncellus; in Græcis Euſebianis Scaligeri, pag.26,27.) quum priùs fratrem, Peluſii convivio exceptum inſidiis fruſtrà appetiviſſet: ut & Herodotus lib.2.(cap.107.) & in lib.1.(pag.53. edit. Græcolatin.) refert Diodorus Siculus. 3232 1482

2530 *Argos ſibi Danaus vindicavit, expulſus Ægypto, & eandem aquis abundare fecit. Danaus per filias 50 filios Ægypti interfecit, evadente ſolo Lynceo, qui poſt eum regnavit,* apud Argivos ſc. 3240 1474

2533 *Buſiris Neptuni & Libyæ, Epaphi filiæ, filius apud vicina Nilo loca tyrannidem exercet, tranſeuntes hoſpites crudeli ſcelere interficiens.* Unde illud Ovidii, lib. 3. Triſt. *Sævior es triſti Buſiride.* Et Virgilii, lib. 3. Georgicôn; (& apud A. Gellium, lib.2.cap.6.) —— *Quis aut Euryſthea durum, Aut illaudati neſcit Buſiridis aras?* hoc eſt, indigni qui à quoquam laudaretur. ut ab Iſocrate eſt factum, cujus adhuc ſupereſt *Buſiridis Encomium*; in quo eum etiam (ut Euſebius) *filiæ Epaphi Libyæ, & Neptuni, filium* facit. Ubi obſerva, *Neptunum* à Mythologis dictum fuiſſe *Rameſſem* illum (de quo, ad annum Mundi 2427. dictum) *Miamûn* cognominatum, qui Hebræorum infantes aquis ſubmergendos imperavit; filióſque, Amenophim (ſive Belum, Ægypti & Danai patrem) θεόμαχον illum aquis maris Rubri obrutum, & Buſiridem propter ξενοκτονίαν ita infamem, tali patre dignam prolem, poſt ſe reliquit: & adde, ſi libet, ex A. Gellio, lib.XV. cap. XXI. *Poëtas, ferociſſimos & immanes & alienos ab omni humanitate, tanquam è mari genitos, Neptuni filios dixiſſe.* 3243 1471

2543 *His temporibus Tat, filius Hermetis Triſmegiſti, fuiſſe dignoſcitur:* inquit Euſebius. Cum quo convenit quod dicunt Ægyptii, *Seſoſtridem* ab *Hermete* ſolertiam & conſilia didiciſſe: ut eſt apud Ælianum, lib.12. Var. hiſtor. cap.4. 3253 1461

2549 *Phœnix & Cadmus, de Thebis Ægyptiorum in Syriam profecti, apud Tyrum & Sidonem regnaverunt.* [*Euſeb. Chronic.*] 3259 1455

2552 Poſtquàm Iſraëlitæ circumiviſſent montana Seiris & Idumæam per 3262 1452
b. annos 37 à Kadés-barneâ uſque ad Ezion-gaber, ab Aquilone ad Meridiem & ipſum maris Rubri litus profecti; regredi eos inde Aquilonem verſus Deus jubet, & in terram promiſſam rectâ contendere. Et quia imminebat tranſitus per fines Idumææ, mandat ut cum Edomæis fratribus ſuis bellum non miſceant: commemoratâ inſigni ſuâ providentiâ, quâ illorum curam in deſerto per 40 annos habuerat. [*Deut.* II.
c. 1,–7.] integro numero, pro 39 imperfecto, poſito. Ineunte enim Anno 40 exodi, menſe PRIMO,

· Venientes Iſraëlitæ in deſertum *Tzinis*, conſederunt in ſtatione XXXIII. *Kadeſhi.* [*Num.* XX.1. *collat. cum* XXXIII. 36,37,38. &

Jud.

*Jud.*XI.17.] Kadeſhi videlicèt Tzinis, in extremis Idumææ finibus (*c.*XX. 14,15) verſùs Ezion-gaber & mare Rubrum: (*c.*XXXIII. 36. *Deut.*II.8.) non Kadeſhi Barneæ; quæ XV fuit ſtatio, in confinio auſtrali Cananææ poſita. (*Num.*XXXIV.4. *Joſu.*XV.3.)

Hîc mortua eſt Miriam, ſive Maria: [*Num.*XX.1.] 4 menſibus ante fratrem Aaronem, & 11 ante fratrem Moſem. Utroque verò ſeniorem fuiſſe, & 130 ætatis annum attigiſſe, ex Exod.II.4,7. colligitur; unde, quum naſceretur Moſes, puellam grandiuſculam eam fuiſſe apparet. *ſupr. ad ann.Mundi* 2433.) Die primi hujus menſis 10, obitus illius memoriam Judæi adhuc celebrant.

Populus, deficiente aquâ, cum Moſe & Aarone contendit: quibus qùum mandâſſet Deus, ut petram tantùm alloquentes aquam elicerent; irritatus Moſes, impatientiæ & diffidentiæ vocibus quibuſdam editis, petram florente Aaronis virgâ bis percuſſit, & aquas inde eduxit: quæ, ut alteræ illæ ex petrâ aliâ ante annos 39 ſimiliter eductæ, (*Exo.*XVII. 7) *Meribæ* ſive contentionis, à re, appellatæ ſunt. [*Num.*XX. 2,-13.] In præcedente enim ſtatione, *aquam comitem*, ut eam appellat Tertullianus, (de quâ, ad XI ſtationem, eſt dictum) mari Rubro immerſam fuiſſe, veriſimillimum eſt. Ut jam in novo aquarum defectu, eadem ipſa in filiis denuò eruperit pervicacia, quæ in parentibus tam diu anteà ſeſe prodiderat.

Moſes & Aaron, ob diffidentiam in mandato Dei exequendo hîc expreſſam, ab ingreſſu in terram promiſſam ſunt excluſi. [*Num.*XX.23, 24. XXVII.14. & *Pſalm.*CVI 32,33.]

d. Iſraëlitæ, miſſis nunciis ad reges Idumæorum & Moabitarum, ut per terras ipſorum tranſirent, rogârunt: qui per medias ipſorum regiones tranſitum negârunt, (*Num.*XX.14,-21. *Judic.*XI.17) ſed per extrema ditionis ſuæ conceſſerunt. [*Deut.*II. 4, 6. 29.] Unde illi, Kadeſhi aliquamdiu morati, (*Jud.*XI.17) progreſſi ſunt ad ſtationem

XXXIV. *Horem* montem, juxta fines terræ Edomæorum: (*Num.* XX.22,23. & XXXIII.37.) ſive *Moſeram*, *Deut.*X.6. ubi Iſraëlitæ ex *Beeroth bene Jaakan*, ſive *puteis filiorum Jaakanis* (ſtatione XXVIII) huc perveniſſe dicuntur; ſed priùs peragratâ *Gudgodâ* ſive *Hor-hagidgad*, *Jotbathâ*, & reliquis interjectis ſtationibus. Nam quòd verſu 7 *inde* Gudgodam, & Gudgodâ Jotbatham veniſſe dicuntur: *τὸ inde*, non ad *Moſeram* ſed ad *Beeroth* referendum eſt: ut à viris doctis jampridem hîc eſt annotatum.

QUINTI menſis

Die 1. (*Auguſt.*18.*fer.*3) anno 40 ab exitu Iſraëlitarum è terrâ Ægypti; Aaron *Moſeræ* in vertice montis *Horis* moritur, anno ætatis 123, filio Eleazare in ſummo Sacerdotio ſucceſſore relicto. [*Num.*XX. 23,-28. XXXIII.38,39. *Deut.*X.6.]

Aaronis mortem defleverunt Iſraëlitæ 30 diebus: [*Num.*XX.29.] toto videlicèt quinto illo menſe.

SEXTO menſe.

Audiens rex Aradi, auſtralem partem Cananææ inhabitans, adventare Iſraëlitas; pugnavit contra eos, multóſque captivos abduxit. Unde Iſraëlitæ votum Deo nuncupârunt: & victoriam conſecuti, Cananæos devo-

devotos effecerunt & civitates eorum. ex quo & ipſi loco *Hormæ*, id eſt, devotionis vel anathematis nomen datum. [*Num.XXI.* 1,2,3. & *XXXIII.*40.]

Deinde profecti ex monte Hore, & deflectentes à viâ campeſtrium, quæ ab Elathâ &Ezion-gaber & mari Rubro rectâ ad Idumæam ducit; ad latus orientale circumiverunt terram Edomæorum : [*Num.XXI.* 4. *Deut.II.*8.] caſtrametati primùm in ſtatione

XXXV. *Tſalmonâ* : (*Num.XXXIII.*41.) à צלם ſive *imagine* nomen adeptâ. Cùm enim populus murmurans à ſerpentibus igneis (non dracunculis in ipſo corpore natis, ut in libro 3 de ſpontaneo viventium ortu cap.51. Fortunius Licetus autumat, ſed præteribus extrà à Deo immiſſis) interimeretur; intuitu imaginis ſerpentis ænei, juſſu Dei ſuper perticam erecti, ſanatus eſt. [*Num.XXI.* 5,–9. *Johan. III.*14. *I Cor. X.9.*]

XXXVI. *Punon.* [*Num. XXXIII.*42.]

XXXVII. *Oboth.* [*Num.XXI.*10. *XXXIII.*43.]

XXXVIII. *Ije-Abarim*, ad terminum Moabitarum : [*c.XXXIII.*44.] in illo videlicèt deſerto quod eſt ante conſpectum Moabitarum ab ortu Solis ; (*c.XXI.*11) & deſertum Moab appellatur. (*Deut.II.*8.) Pergentes enim in deſerto illo, verſus ortum Solis terræ Moabitarum iter fecerunt. [*Jud. XI.*18.]

Inde diſcedentibus, ut tranſirent vallem vel torrentem Zeredi, vetat Deus ne bellum cum Moabitis miſceant. [*Num. XXI.* 12. *Deut. II.* 8, 13.]

Zeredum verò tranſierunt, annis 38 poſtquàm exploratores Kadeſho Barneæ miſſi fuerant ; extinctâ jam totâ ætate illâ, à natis 20 annos & deinceps, quæ contra Deum tum rebellaverat. [*Deut.II.*13,–16.]

XXXIX. *Dibon-Gad.* [*Num.XXXIII.* 5.]

XL. *Almon-Diblathaim* : [*Num.XXXIII.* 46.] quæ & *Beth-Diblathaim* ; in Moabi deſerto. [*Jer.XLVIII.* 22. *Ezek.VI.*14.]

2553 a. Iſraëlitis tranſituris terminum Moabitarum Arem, & appropinquaturis è regione Ammonitarum, vetuit Deus ne cum Ammonitis hoſtiliter agerent. [*Deut.*II.18,19,37.] Deinde juſſit, ut tranſirent fluvium Arnonis; qui eo tempore Moabitas & Amoræos diſterminabat. [*Deut.* II.24. *Num.* XXI.13.] Unde caſtrametati illi ſunt trans Arnonem ; terminum tamen Moabitarum non ſunt ingreſſi. [*Deut.* II. 24. *Num.* XXI.13. *Judic.*XI.18.]

Inde enim profecti Beerum (ubi puteus quem foderunt principes & ingenui è populo, cum Legiſlatore Moſe, ſcipionibus ſuis) Matthanam, Nahalielem, Bamothas & vallem illam quæ eſt in agro Moabitarum, ad initium collium quod reſpicit verſus ſolitudinem (*Num.*XXI.16,–20) Kedemotharum ſc. (*Deut.* II.26) ibi tandem conſederunt, in ſtatione

XLI, Montibus videlicèt *Abarimorum* ante Nebuntem. [*Num.* XXXIII.47.] Priores enim illas non ſtationes Iſraëlitarum fuiſſe ait Tremellius, (in *Num.*XXI.12) ſed loca per quæ tranſiverunt, antequàm Moſes legatos ad Amoræum mitteret. Quanquam Chaldæi paraphraſtæ, non ut nomina propria ſed ut appellativa accipientes, de aquis putei

(ut petræ, I *Cor.*X.4) Iſraëlitas ad torrentes ſequentibus interpretentur, & à torrentibus ad montes, & à montibus ad vallem Moabitarum.

E deſerto Kedemotharum miſerunt Iſraëlitæ nuncios ad Sihonem Emoræum, regem Hesbonis, ut pacificè eos tranſire permitteret per extrema regionis ſuæ (quemadmodum Edomæi & Moabitæ fecerunt) quæ brevi itinere ad vada Jordanis eos deducebant. Illo verò renuente, & prælio cum eis ad Jahaſam congrediente; Iſraëlitæ, eo percuſſo, occupaverunt omnes civitates illius & in eis habitaverunt. [*Deut.*II.24,–36. *Num.*XXI.21,–31. *Judic.*XI.19,–22.]

Deinde miſit Moſes ad explorandum Jazerem: quam ceperunt cum oppidis ejus, Amoræo inde expulſo.[*Num.*XXI.32.] Atque ita univerſum Sihonis regnum Iſraëlitæ occupaverunt; ab Arnone fluvio, *Moabitarum* termino, (*Num.*XXI.13. XXII.36) uſque ad torrentem Jabboki, *Ammonitarum* limitem: (*Deut.*III.16. *Joſu.*XII.2. *&* XIII.10.) toto tamen tractu ipſius Jabboki, omnibúſque ad Ammonitas & Moabitas eo tempore ſpectantibus, prout Deus juſſerat, intactis relictis. [*Deut.*II.9,19,37.] Unde quum poſt annos 264 conquererentur Ammonitæ, Iſraëlitas cepiſſe terram ſuam, ab Arnone ad Jabbokum & Jordanem uſque: à Jephthacho rectè illis eſt reſponſum, non attigiſſe eos terram vel Moabitarum vel Ammonitarum; ſed Sihone devicto, totum terminum Amoræorum, ab Arnone uſque ad Jabbokum, hæreditario jure poſſediſſe. [*Judic.*XI.13,15,22,23.] quanquam verum etiam fuerit, Sihonem Amoræum priùs, ut à Vahebo rege Moabitarum Hesbonem & totam regionem ejus Arnonem uſque, (*Num.*XXI. 14, 26,28) ita etiam ab Ammonitis dimidiam eorum terram ademiſſe Aroërem uſque, quæ eſt ante conſpectum Rabbæ (Ammonitarum. *Deut.* III. 11.) Eam enim Ammonitarum primùm fuiſſe, deinde ab Amoræis ablatam tribui Gadis fuiſſe aſſignatam, ex *Joſu.*XIII.25. intelligimus.

Aſcendentibus Iſraëlitis viâ ad Baſanem, Og rex Baſanis, ex reſiduo Gigantum, prælio cum eis congreſſus ad Edrein, ſimul cum toto ſuo populo deletus eſt: Iſraëlitis regionem illius occupantibus, 60 nimirum civitates cum toto tractu Argobi. [*Deut.*III,1,–11. *Num.*XXI. 33,34, 35. *Amos* II.9.] Totum verò tractum illum Argobi uſque ad terminum Geſhuritarum & Mahacathitarum cepiſſe dicitur Jair filius Manaſſis, & vocaviſſe villas Baſanis à ſe captas, de nomine ſuo, *Havoth Jair.* [*Num.*XXXII.41. *Deut.*III.14.] Qui quidem Segubi è tribu Judâ filius fuit; ſed Manaſſitis accenſus, tum hæreditatis ratione, tum etiam aviæ. Filia enim Machiris Manaſſitæ, patris Gileadis, Hezroni ſexagenario Segubum peperit, patrem Jairis hujus: ut in I.*Chron.*II.21, 22. legimus. ubi porrò etiam additur; Jairem poſſediſſe 23 civitates in terrâ Gileadis, cepiſſéque Geſhurem & Aramum (ſecundùm meliores interpretes) cum villis Jairis, Kenatham quoque cum villis ejus, 60 civitates. Licèt ſub eo Kenatham cum villis ejus Nobachus ceperit, & de nomine ſuo Nobachum appellaverit. [*Num.*XXXII.42.]

Poſt has victorias profecti Iſraëlitæ à montibus Abarimorum, caſtrametati ſunt in campeſtribus Moabitarum cis vadum Jerichuntinum Jordanis, à Beth-jeſhimoth uſque ad Abel-ſhittim. [*Num.*XXII.1. *&* XXXIII.48,49.] Unde ſtatio eorum 3263 1451

XLII.

XLIII. *Shittim*, (*Num.XXV.*1) vel *Abel-ſhittim*. (*c.XXXIII.*49.) ubi permanſerunt, donec ſub Joſuâ inde profecti, ad Jordanem pervenerunt. [*Joſu.*III.1.]

Balak filius Zipporæ, rex Moabitarum, omnia quæ Emoræis fecerant Iſraëlitæ conſiderans, ne ſpecie tranſitus regnum ejus occuparent vereri cœpit. Itaque conſilio cum vicinorum Midianitarum Senatoribus communicato, Balaamum filium Beoris hariolum, ut Iſraëlitis malediceret, magnâ mercede propoſitâ, ex Meſopotamiâ accerſit: de re bello cum eis experiundâ poſteà cogitans. [*Num.XXI.*1,–6. *Deut.* *XXXIII.*4. *Joſu.XXIV.*9.]

Balaamus venire primùm recuſat, de voluntate Dei admonitus: iterùm vocatus, veniam abeundi extorquet; & cum animo maledicendi Iſraëlitis proficiſcitur. Unde offenſus Deus, ut ſubjugis aſina muta, humanâ voce locuta, inhiberet Prophetæ dementiam effecit. [*Num.* *XXII.*7,–35. II *Pet.*II.15,16.]

Balaamus, præmiſſis ſacrificiis, bis conatur Iſraëlitis maledicere, morem Balako gerens: ſed ſpiritu Dei adactus, eiſdem benedicit; & felicia eis, infelicia verò eorum hoſtibus coram Balako prænunciat. [*Num.* XXIII. *&* XXIV. *Deut.*XXIII.5. *Joſu.*XXIV.10.]

Balaami conſilio ſubornatæ Moabiticæ & Midianiticæ fœminæ Iſraëlitas in idololatriam & ſcortationem induxerunt. [*Num.*XXV.1,2,3. XXXI.16. *Deut.*IV.3. *Pſalm.*CVI.28. *Apocal.*II.14.] Quamobrem edixit primùm Deus Moſi, ut duces omnes maleficiorum coram Sole ſuſpenderentur: deinde Moſes judicibus, ut reliquos occiderent qui copulârunt ſe idolo Peoris. Et irrumpente in illos plagâ Dei, ceciderunt ex eis uno die 23000. [I *Cor.X.*8.] quibus addito ſuſpenſorum & gladio confoſſorum numero, ſumma fit 24000. [*Num.XXV.*4,5,9.]

Phineas, Eleazari filius, occidens Zimri filium Salu principem paternæ familiæ ex Simeonitis & Cozbi filiam Suris principis Midianitarum, iram Dei avertit, & plagam illam coercuit. [*Num.XXV.* *Pſalm.* CVI.30.] Deus, Phineaſo propter zelum ſuum ſacerdotio perpetuo adjudicato, bellum in Midianitas imperat. [*Num.XXV.*12,13.17,18.]

Moſes & Eleazarus, Deo jubente, in campeſtribus Moabitarum ſecundùm Jordanem ex adverſo Jerichuntis, populum à nato 20 annos & deinceps numerantes, 601730 invenerunt: præter Levitas; quorum cenſus à nato uno menſe & deinceps erat, 23000. Terræ promiſſæ inter eos diſtribuendæ Moſes mandatum accepit. [*Num. XXVI.* 1,–63.]

Filiabus Zelopheadi hæreditas paterna, maſculâ prole deficiente, decernitur: eâque occaſione, de jure ſucceſſionum Lex fertur. [*Num.* XXVII.1,–11.]

Moſi mors denunciatur, & ſucceſſor Joſua deſignatur: cui manus ille imponit, mandatiſque eum inſtruit. [*Num.*XXVII.12,–23. *Deut.* III.26,27,28.] Variæ leges feruntur. [*c.*XXVIII.XXIX.XXX.]

Duodecim Iſraëlitarum millia, cum Phineaſo, bello contra Midianitas geſto omnes eorum mares occiderunt: ſimul cum quinque eorum Principibus (& inter eos Sure patre Cozbi) qui Sihoni regi Amoræorum (dum viveret) ſubjecti fuerant; & Balaamo divino, qui in patriam ſuam rediturus [*Num.XXIV.*25] apud Midianitas ſubſtiterat. [*Num.*XXXI. 1,–8.]

1,–8. *Joſu.XIII.* 21,22.] Ex fœminis, ſolæ virgines ſervantur. Præda inter milites qui conflixerant & reliquum populum dividitur. Deus ex illorum pro Sacerdotibus, ex hujus prædâ pro Levitis portionem aſſumit: præter res à Ducibus oblatas, quæ in Tabernaculo ad monimentum aſſervatæ ſunt. [*Num.*XXXI.9,–54.]

b. Terræ, quæ fuerant Sihonis & Ogi, trans Jordanem duabus tribubus Reubenis & Gadis ac dimidiæ Manaſſis à Moſe diſtribuuntur: [*Num.*XXXII. *Deut.*III.12,–20. XXIX.8.*Joſu.*XIII.8,—12,XXII. 4.] ab Arnone fluvio uſque ad montem Hermonem (qui & Shenir & Sirion & Sion eſt dictus) Anti-Libano contiguum. [*Deut.*III. 8,9. IV.48. *Joſu.*XII.1. XIII.9,11.]

Deus Iſraëlitis terram ingreſſuris mandata dat; de Cananæis eorúmque idolis exterminandis. [*Num.* XXXIII. 50,—56.] de terræ cis Jordanem terminis, ejúſque inter tribus novem & dimidiatam Manaſſis diſtribuendi ratione. [*cap.*XXXIV.] 48 civitatibus Levitarum, & 6 refugii; (*c.*XXXV.) quarum tres trans Jordanem ab ipſo Moſe deſignatæ ſunt. [*Deut.*IV.41,42,43.]

UNDECIMI menſis

Die 1 (*Februarii* 20, *die Sabbati*) ab exitu ex Ægypto anno 40 in campeſtribus Moabitarum, Moſes concionem ad populum Iſraëliticum habuit, quæ ab initio Deuteronomii (*c.*I.1,3,6) uſque ad cap.IV.verſ.40, continetur: eámque poſteà, uſque ad cap.XXVII continuavit.

Moſes cum Senioribus Iſraëlis, præcipit populo, ut trajecto Jordane lapides oblitos calce inſcripto Decalogo erigant: ritúmque benedictionis in monte Garizim & maledictionis in monte Ebal præſcribit.[*Deut.* XXVII.) deinde ipſe, propoſitis præmiis ad legis Dei obſervationem hortatur, & comminationibus ab ejus violatione abſterret.[*c.*XXVIII.]

Moſes, juſſu Dei, fœdus in Horebo pactum cum Iſraëlitis Jordanem trajecturis & eorum poſteris renovat: ejúſque obſervationem, partim beneficiis & promiſſis, partim terroribus & minis, urget. (*c.*XXIX.) Veniam tamen & liberationem proponit ex animo reſipiſcentibus: & divinam voluntatem populo ita patefactam fuiſſe docet, ut nullus ſit futurus in poſterum prætextui ignorationis locus. [*c.*XXX.]

Moſes ſcriptam hanc Legem Sacerdotibus filiis Levi & omnibus Senioribus Iſraëlis tradit: eámque ſeptimo quoque anno in feſto Tabernaculorum, publicè legi jubet. Scripſit quoque Canticum ſuum die illo, & Iſraëlitas illud docuit. Quúmque abſolviſſet ſcribere verba Legis hujus in libro: à latere Arcæ fœderis eum reponendum curavit. [*c.*XXXI.] Canticum verò illud excellentiſſimum in XXXII Deuteronomii capite habetur.

Moſes, paulo pòſt moriturus, ſingulis tribubus (Simeonis exceptâ) propheticè benedicit: quod extremum ipſius Teſtamentum in XXXIII Deuteronomii capite continetur.

DUODECIMO menſe

Aſcendens Moſes à campeſtribus Moabitarum in montem Nebuntis, quæ pars fuit Abarimorum, è vertice illius collis qui eſt in conſpectu Jerichuntis totam terram circumquaque proſpexit; atque deinde mortem obiit: [*Num.*XXVII.12,13. *Deut.* III. 23,–29. XXXII. 49, 50.

50. XXXIV.1,—5.] annos 120 natus. (*c.*XXXI.2. XXXIV. 7.) cujus temporis tertiam partem in imperio eum exegiſſe, *uno menſe minùs*, non malè in fine 4 libri Antiquitatum ſcripſit Joſephus: quippe mortuum ultimo anni menſe; *primâ* videlicèt menſis illius die, qui à Macedonibus *Dyſtrus*, ab Hebræis *Adar* appellatur, quod cum ſequentium hiſtoriarum ſerie magis convenit, quàm poſteriorum Hebræorum traditio, qui ad ſeptimum diem menſis Adar obitum illius referunt: ut in Seder Olam rabba cap.10. libro פטירה ſive Exceſſus Moſis, Proœmio Maimonidæ in librum Miſnaioth, & hodiernorum Judæorum Kalendariis videre licet; qui memoriam mortis ejus hôc die ſolenni Jejunio adhuc celebrant.

A monte in vallem tranſlatum Moſis corpus, in terrâ Moabitarum è regione Beth-Peoris, ſepelivit Dominus: neque novit quiſquam ſepulchrum ejus uſque in diem hunc. [*Deut.*XXXIV.6.] Hanc verò vallem in terrâ Sihonis regis Amoræorum, ab Iſraëlitis acquiſitâ, poſitam fuiſſe, ex Deuteron.IV.46. & Beth-Peorem ipſam tribui Reubenis aſſignatam fuiſſe, ex Joſuæ XIII.20. apparet. Unde, quum hîc in terrâ Moabitarum ſepultus fuiſſe dicatur Moſes (ſicut & Deut.XXIX. 1. in eâdem fœdus fuiſſe renovatum:) terra quæ Moabitarum fuerat, ſed cum aliis (ut ex Num.XXI.26. oſtenſum eſt) à Sihone illis fuit erepta, & nunc ab Iſraëlitis poſſeſſa, intelligenda eſt.

Michael Archangelus (ut in Judæ epiſtolâ legitur) adverſus Diabolum de Moſis corpore diſceptavit: quod Diabolus patefacere voluit, ut Judæis occaſionem idololatriæ miniſtraret; quemadmodum Chryſoſtomus homil. 1. in Matth. Theodoretus in Deuteronom. quæſt.43. Procopius Gazæus in Deuteron. & alii opinantur. licèt Judæos hujuſmodi λειψανολατρείᾳ deditos unquam fuiſſe, nuſpiam reperiamus. Hujuſmodi Michaelis cum Diabolo diſceptatio, in libro apocrypho Ἀναλήψεως Μωυσέως olim ferebatur: ut apud Origenem, περὶ ἀρχῶν lib. 3. cap.2. & Gelaſium Cyzicenum, in Act. Concil. Nicæn. part. 2. cap.20. videre licet. Cui conſimilis etiam apud Hebræos in אבות R. Nathan habetur commemorata.

Defleverunt Iſraëlitæ Moſem in campis Moabitarum 30 diebus: (*Deut.*XXXIV.8.) toto videlicèt menſe duodecimo.

Atque hîc finitur Pentateuchum, hiſtoriam annorum 2552 cum dimidio, ab initio Mundi complectens: & liber Joſuæ, cum anno 41 exitus ex Ægypto incipit.

PRIMO menſe.

c. Joſua in vocatione ſuâ à Deo confirmatus, (*Joſ.*I.1,—9.) Shittimis duos exploratores ad urbem Jerichuntinam præmiſit: qui à Rahabâ in diverſorio excepti, & clàm dimiſſi, triduo in montibus ſe abſcondentes, demùm ad Joſuam reverſi ſunt. [*cap.*II.]

Jubetur populus ut viaticum (ſi quod præter Manna, quod nondum ceſſaverat, eſſet neceſſarium) ſibi pararent: quandoquidem poſt tres dies trajecturi eſſent Jordanem. [*c.*I.10,11.]

Manè profecti Shittimis, pervenerunt uſque ad Jordanem, & pernoctârunt ibi. [*c.*III.1.]

Tertio die (à mandato illo, ut videtur, de parando viatico) juſſus

eſt populus ſanctificare ſe ad tranſitum Jordanis in ſequentem diem. [c.III.2,–5.]

Die 10 menſis primi (*April.* 30 *feriâ* 6) eodem videlicet die quo agnus Paſchalis erat ſeligendus, Iſraëlitæ, duce Joſuâ typo Jeſu Chriſti, ex Jordane aſcenderunt in promiſſam terram Cananæam, cœleſtis patriæ typum, pedibus emenſi fluvium, diviſis ejus undis quâ tempeſtate omnes ſuas ripas ſuperare ſolitus eſt. In cujus miraculoſi tranſitus memoriam, 12 lapides in medio Jordane erexit Joſua; totidémque è medio Jordane ſublatos in proximâ Gilgalis ſtatione collocavit. [c. III. & IV.]

Die (ut videtur) ſequente, Joſua circumciſionis uſum, per 40 annos interruptum, reſtauravit Gilgale: ubi circumciſi conſederunt, donec ſanitatem recepiſſent. [c.V.2,–9.]

Die 14 menſis 1 (*Maii* 4 *feriâ* 3) veſpere, Iſraëlitæ Paſcha primum in terrâ Cananæâ celebrârunt. [c.V.10.]

Poſtridie Paſchatis (*Maii* 5 *fer.* 4) comederunt ex annonâ ipſius terræ, panes azymos & toſtum igne frumentum. Ceſſavitque Manna poſtridie quàm comederent de annonâ terræ: neque fuit deinceps filiis Iſraëlis Manna, ſed comederunt de proventu terræ Cananææ anno illo. [c.V.11,12.]

Jeſus Dominus noſter, princeps militiæ Patris ſui, Jeſu typico ad Jerichuntem ſtricto gladio apparens, promittit ſe populum defenſurum. [c.V.13,14,15.]

Jericho, circa ipſam Arcâ Domini circumductâ, ſeptimo die, mœnibus Sacerdotalium tubarum clangore ſponte collapſis, expugnata, internecioni devota eſt; ſolâ Rachabâ, cum ſuis, ſervatâ. [c.VI.] quæ Salmoni è tribu Judâ poſteà nupta, Boazum peperit. [*Mat.*I.5.]

Iſraëlitæ oppugnantes Aium, propter ſacrilegium Achanis ope Dei deſtituti, cæduntur. Sceleris auctor ſorte deprehenſus, lapidibus obruitur, & unâ cum liberis ac pecudibus comburitur. [c.VII.] Deo ita reconciliato, Ai per inſidias capta & funditus everſa eſt; cæſis hoſtium 12 millibus. [c.VIII.1,–29.]

Altare, ex Legis præſcripto, in monte Ebalis ad ſacrificandum erigitur, Decalogus lapidibus inſculpitur, Benedictiones & maledictiones in montibus Ebalis & Garizimorum recitantur, Liber legis coram univerſo populo legitur. [c.VIII.30,–35.]

d. Famâ ſucceſſus Iſraëlitarum commoti, Cananæi reges, in eos conſpirant: Gibeonitæ contrà aſtu vitam ab eis fœdere obtinent; ſed ad ſervilia officia pro domo Dei obeunda deputantur. [c.IX.]

Adoni-ſedek rex Hieroſolymorum, cum regibus Hebronis, Jarmuthi, Laciſhi & Debiri, auditâ defectione Gibeonitarum, civitatem eorum conjunctis viribus oppugnaverunt. Joſua, ſolutâ obſidione, quinque illos reges perſequutus, percuſſit eos Azekam & Makkedam uſque. Quo tempore, Sol ſupra Gibeonem & Luna ſupra convallem Ajalonis in medio cœlo quaſi diem integrum ſubſtitit; donec vindictam ſumpſiſſet Iſraël de hoſtibus ſuis. [c.X.1,–14.] Ubi, duo Laur. Codomanus obſervat. I. *Cùm Ajalon vix uno milliari Germanico diſtet à Gibeone verſus occaſum; veriſimile eſſe, Lunam tùm fuiſſe decreſcentem & falcatam.*

tam. II. *Cùm ambo luminaria ſimul ſtare cœperint ac deſierint; moram illam calculum Aſtronomicum non impedire, quemadmodum in concentibus Muſicis ſalva manet harmonia nec ſoni diſcrepant, ſi voces in ſigno convenientiæ conquieſcant, & poſteà ſimul, juxta ſuas cujuſque notas, cantum pergunt abſolvere.*

Joſuâ victoriam perſequente, quinque reges fugientes abſconderunt ſe in quâdam ſpeluncâ Makkedæ: cujus ori lapidibus magnis obvolutis, juſſu Joſuæ, cuſtodia eſt appoſita; donec, hoſtibus Iſraëlis maximâ cæde percuſſis, qui ex eis ſupererant in civitates munitas eſſent ingreſſi. Tum verò, toto populo incolumi in caſtra ad Joſuam Makkedam reverſo, è ſpeluncâ educti, & à Ducibus exercitus calcati, & è quinque lignis uſque ad veſperam ſuſpenſi, in eâdem ſpeluncâ magnis lapidibus denuò obſtructâ ſepulti ſunt. [*c.*X.16,–27.]

Atque ita negotioſiſſimus annus ille Mundi 2553 finem accipit: in cujus priore ſemeſtri per Moſem tota terra trans, in poſteriore per Joſuam magna pars terræ cis Jordanem eſt occupata; in ipſo verò anni medio, ceſſante Mannâ, de proventu Cananææ populus Iſraëliticus cœpit vivere.

2554 Ab autumno hujus anni, quo poſt ceſſationem Mannæ terram pri-
a. mùm ſerere Iſraëlitis contigit, numerandus eſt 1 annus τῆς γεωργίας, & radix annorum Sabbaticorum hîc figenda. [*Exod.*XXIII.10,11. *Levit.* XXV.2,–7. *Deut.*XV.1,–9. & XXXI.10.]

Devictis quinque regibus, omnes reliqui conjunctis copiis ſeſe Iſra- 3264 1450
ëlitis oppoſuerunt: contra quos diebus multis Joſua bellum geſſit. (*Joſ.* XI.1,18.) toto videlicèt ſexennio; ut mox videbimus.

2559 Joſua, jam ſenex, terram cis Jordanem novem tribubus & dimidia- 3269 1445
c. tæ Manaſſis dividere à Deo jubetur. [*c.*XIII.1,7.] Unde is, Gilgale primùm (ubi Dei Tabernaculum & Iſraëlitarum caſtra eo tempore commorabantur) tribubus Judæ & Ephraimi & dimidiæ illi Manaſſis
d. hæreditates diſtribuit. [*c.*XIV.6. XV. XVI. XVII.] Quo tempore Caleb Jephunnæ filius, annis 45 poſtquàm ad explorandam Terram à Moſe miſſus fuerat, Hebronem, cum montanis Judææ, pro hæreditate petiit; ad Anakæos gigantes inde expellendos operam ſuam offerens. [*c.*XIV.6,10,13.]

Neque tamen permiſit Joſua (ut rectè hîc à Tremellio eſt notatum) ut Hebronem propriis viribus aggrederetur Caleb: ſed ipſe cum toto Iſraële eam oppugnavit, & captam Calebo tradidit. (agros nimirùm & villas illius: urbe ipſâ, unâ cum ſuburbiis, pro civitate refugii ſepoſitâ, & Sacerdotibus aſſignatâ. *Joſu.*XXI. 11,12,13. I.*Chronic.*VI. 55,56, 57.) Nondum enim captam fuiſſe vel Hebronem vel Debirum (ad hæreditatem Calebi utramque ſpectantem) neque exciſos Anakæos; ex XIV. & XV. Joſuæ capite colligitur. ut quæ ob materiæ cognationem, in libro Joſuæ à verſiculo 28 cap.X. uſque ad finem cap.XI. & in primo libri Judicum capitulo à 9 ad 15 verſum narrantur; hùc omninò referenda eſſe videantur.

Quum enim, tribubus filiorum Judæ & Joſephi hæreditate aſſignatâ, magna adhuc Cananææ pars à Gentibus poſſideretur; priùs quàm in terræ diſtributione ulteriùs procederet, Joſua cum Iſraëlitico exercitu

Gilgale

Gilgale profectus, *Makkedam* cepit eodem (quo eam oppugnavit) die, & *Libnam* ſimiliter: Regibus & incolis utriuſque internecioni devotis. [*Joſ.*X. 28,29,30.]

Inde cum exercitu progreſſus Joſua, *Laciſhum* die (ab obſidione) ſecundo cepit, & percuſſit acie gladii. Cúmque aſcenderet Horámus rex Gezeris ad ſuppetias illi ferendas; percuſſit eum Joſua & populum ejus, adeò ut non facerent ei reliquum ſuperſtitem. Atque inde *Eglonem* pergens, eodem (quo obſedit) die eam cepit, & ſimiliter percuſſit acie gladii. [*c.*X.31,–35.]

Aſcendens deinde Joſua & totus Iſraël cum eo Eglone *Hebronem*, expugnaverunt eam: novúmque ejuſdem Regem (prior enim ante ſexennium ſuſpenſus fuerat) & omnes civitates ejus percuſſerunt gladio. [*c.*X.36,37.] Unde Calebus tres illos gigantes expulit, filios Anaki, (ante annos 45 ibidem nominatiſſimos; *Num.*XIII.22,33.) Sheſhai, Ahiman & Talmai. [*Joſ.*XV.14.]

Deinde, meridiana parte relictâ, Gilgalem verſùs tendens Joſua cum Iſraëlitico exercitu, *Debirum* oppugnavit, (*c.*X.38) cujus nomen anteà fuerat *Kiriath-ſepher.* Ubi, Calebo filiam ſuam Urbem occupaturo pollicente; cepit eam agnatus ejus Othoniel Kenazi filius: duxítque filiam ejus Acſam in uxorem, acceptis etiam cum eâ ſcaturiginibus aquarum. [*Joſu.*XV.15,–19. *Judic.*I.11,–15.] Captâ verò Urbe, novum illius Regem (altero ante ſexennium ſuſpenſo) & omnes civitates ejus percuſſerunt Iſraëlitæ acie gladii. [*Joſ.*X.39.]

Denique percuſſit Joſua totam regionem, montanam, & auſtralem, & planam, & decurſibus irriguam, & omnes Reges earum: inde à Kadeſho Barneæ, Gazam uſque: totámque terram Goſhenis (in ſorte tribus Judæ; *c.*XV. 51) Gibeônem uſque. Omnéſque iſtos Reges & terram eorum cepit Joſua vice unâ, hoc eſt, unâ expeditione & uno quaſi impetu: Deo pugnante pro Iſraële. Atque tum demùm, cum toto Iſraëlitico exercitu, ad caſtra Gilgalem reverſus eſt. [*c.*X.40,—43.]

Reliqui reges (cum quibus Joſua longo tempore bellum geſſerat) his auditis, conjunctis copiis Iſraëlitas ſtatuunt invadere: ſed inopinantes oppreſſi cæduntur, & tota eorum regio occupatur; [*c.*XI.1,—16.] à monte quo aſcenditur Seirem (qui Edomææ erat terminus) uſque Baal-Gadem in convalle Libani, ſub monte Hermonis. [*c.*XI.17.XII.7.]

Tempore illo veniens Joſua, exſcidit Anakæos gigantes cum civitatibus eorum è montanis, ex Hebrone, (operâ tribus Judæ; *Jud.*I.10) è Debiro, ex Anabo, & ab omnibus montanis Judæ & Iſraëlis. Atque ita captâ totâ terrâ, dedit eam in poſſeſſionem Iſraëlitis, ſecundùm partitiones eorum (ut anno ſequente videbitur) per tribus eorum. (*Joſ.*XI.21,23.) Et *quievit* terra à bello. [*c.*XI.23. *&* XIV.15.]

2560 *a.* Annus ſeptimus à Terrâ primùm ab Iſraëlitis coli cœptâ, idémque primus Sabbaticus in eâ ab illis actus: quum à Jeſu typico in *requiem* fuiſſent adducti, quæ Sabbatiſmi populo Dei per verum Jeſum acquirendi umbra erat & figura. [*Hebr.*IV.8,9.] Atque hinc annorum *Jubilæorum*, ſive quinquageſimorum, epocha eſt deducenda. [*Levit.*XXV. 8,—13.]

Menſis

Menſis VII die 15, (*Novemb. 5 die Sabbati*) Iſraëlitæ feſtum Tabernaculorum, in tabernaculis ex ramis arborum confectis, (juxta legem, *Levit.* XXIII.39,40) majore celebrâſſe videntur ſtudio, quàm temporibus Judicum & Regum poſteà eſt factum. [*Nehem.* VIII.17.]

Quum Dominus Iſraëlitis eſſet daturus quietem ab omnibus inimicis ſuis circumquaque, ita ut habitarent ſecurè; ſtatuendus erat locus quem ipſe eligeret ad collocandum nomen ſuum ibi. [*Deut.* XII.10,11.] Congregati igitur univerſi *Shiluntem*, Tabernaculum conventus ibi collocaverunt; poſtquàm *terra domita fuiſſet coram eis.* [*Joſ.* XVIII.1.] *Shilo* verò (ubi Tabernaculum deinceps, ſimul cum Arcâ fœderis, per annos 328 quievit) tùm ex nominis ſignificatione tùm ex loci ſitu, eadem videtur eſſe & *Salem.* Ut enim שלם pacificum denotat & tranquillum: (*Gen.* XXXIV.21. *Nahum.* I.12.) ita & שלה (*Dan.* IV.1) unde & Meſſias *Shiloh* (*Gen.* XLIX.10) appellatus exiſtimatur; quòd non ipſe modò pacificus eſſet & tranquillus, ſed etiam æternæ pacis & tranquillitatis nobis auctor: cum typo ipſius Melchiſedeko, exiſtens *Rex Salem*, quod eſt, *Rex pacis.* (*Hebr.* VII.2.) cujus quidem Melchiſedeki palatium ſuo tempore oſtenſum fuiſſe in urbe *Salem*, prope quam Johannes baptizabat, (*Johan.* III.23) in Epiſt.126. ad Euagrium refert Hieronymus: quæ, *Geneſ.* XXXIII.18. (juxta ipſius & LXX interpretationem) *urbs Sichimorum* appellatur; quòd in agro Sichemitano, ut Shilo, (*Joſ.* XXIV.25,26. *cum* XVIII.1. *Gen.* XXXV.4. *Jud.* IX.6. & XXI.19. *collat.*) eſſet poſita.

Reliquis ſeptem tribubus, terræ quæ ſupererat deſcriptione in libro factâ, hæreditates aſſignatæ ſunt: [*Joſuæ c.* XVIII. *&* XIX.] atque ità, poſt deletas 7 gentes in terrâ Canaan, diſtributioni terræ finis eſt impoſitus; annis poſt electionem Patrum *circiter* 450. [*Act.* XIII.17, 19,20.] A nato enim ſemine promiſſo Iſaako hucuſque anni 452, à rejecto Iſmaële 447 effluxerunt: utrobique, *circiter* 450.

d. Ex univerſâ terrâ, tam ultra quàm citra Jordanem, urbes 48 à Levitis habitandæ ſecernuntur: aſylis, ad quæ cædis minùs voluntariæ rei confugerent, in ſex earum conſtitutis. [*Joſ.* XX.XXI.] Atq; ita terram promiſſam poſſederunt Iſraëlitæ: dante illis Deo *requiem* circumquaque, ſecundùm omnia quæ patribus eorum juramento promiſerat. [*c.* XXI.43,44.] Unde copiæ auxiliares, è Reubeniticâ, Gaditicâ, & dimidiâ Manaſſis tribu accitæ, *requie* hâc fratribus à Deo jam præſtitâ, cum benedictione Joſuæ, ad poſſeſſiones ſuas, quas à Moſe trans Jordanem acceperant, redierunt. [*c.* XXII.4. *cum c.* I.13,15. *&* *Num.* XXXII.21,22.] 3270 1444

Quum illi verò, ad ſuos in Peræam revertentes, ad tranſitum Jordanis in Cananææ terminis magnum altare extruxiſſent: reliquæ tribus, à Deo defecturos ſuſpicatæ, de bello eis inferendo cogitabant. Verùm, miſſo ad eos Phineaſo Eleazari ſummi Sacerdotis filio, cum decem aliis principibus, ubi non ad ſacrificandi uſum, ſed ad teſtandam ſuam cum reliquo populo Iſraëlitico communionem, erectum fuiſſe Altare reſciviſſent; mutatis animis, à propoſito deſtiterunt. (*Joſ.* XXII.)

2561 Joſua civitatem Timnath-Seræ, in monte Ephraimi, ædificavit: in quâ &, longo poſt *quietem* Iſraëli à Deo datam tempore, habitavit; 3271 1443

G &,

Anno Mundi		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
	&, 110 annorum ſenex (quæ eadem & Joſephi, in fine Geneſeos, ætas fuerat) demùm moriens, ſepultus eſt. [*c.*XXIII.1. XXIV.29,30.]		
2591 *d.*	Quum tempore ἀναρχίας, Joſuæ & ſuperſtitum illi ſeniorum (qui, jam adulti cùm exirent ex Ægypto, obſervare poterant mirabilia quæ Deus fecerat Iſraëli) mortem inſecutæ, faciente unoquoque quod rectum videbatur in oculis ſuis, ea contigiſſent quæ in quinque poſtremis capitibus libri Judicum (de Michæ & Danitarum idololatriâ, belloque Benjaminitico & ejus cauſis) commemorantur; & ſucceſſiſſet ætas Dei immemor, quæ cum Canaaniticis gentibus conjugia miſceret, & idola earum coleret: irritatus Deus, in manus Cuſhanis Meſopotamiæ regis Iſraëlitas tradidit. Quæ *prima* oppreſſio, octo tantùm annorum fuit. [*Judic.*II.7,10, & III.6,7,8.]	3301	1413
2599 *d.*	Othoniel Kenazi filius, (Calebi gener; *Joſu.*XV.17. *Jud.*I.31) è tribu Judæ, judex & vindex à Deo ſuſcitatus, Cuſhane debellato, libertatem Iſraëlitis reſtituit. *Et quievit terra anno quadrageſimo*; poſt *quietem* à Joſuâ in eâ primum conſtitutam. [*Judic.*III.9,10,11.]	3309	1405
2609 *a.*	Jubilæus *primus* in terrâ actus.	3318	1396
2658 *a.*	Jubilæus *ſecundus*.	3367	1347
2661 *d.*	Poſt mortem Othonielis, iterùm peccantes Iſraëlitæ, traditi ſunt in manus Eglonis regis Moabitarum: qui adjunctis ſibi Ammonitis & Amalekitis, Iſraëlem percuſſit, & civitatem Jerichuntis occupavit. Fuítque hæc *ſecunda* oppreſsio, annorum octodecim. [*Jud.*III. 12, 13,14.]	3371	1343
2679 *d.*	Ehud Geræ filius, è tribu Benjaminiticâ (non diu antè ad internecionem penè deletâ) vindex populi à Deo ſuſcitatus, ſimulatâ legatione, Eglonem (pugione in ventrem adacto) in cœnaculo interemit: deinde prudenti fugâ elapſus, Iſraëlitarum copiis in monte Ephraimi coactis, decem robuſtiorum Moabitarum millia percuſſit. *Et quievit terra anno octageſimo*; poſt *quietem* priorem, ab Othoniele reſtitutam. [*Jud.*III. 15,–30.]	3389	1325
	Poſt eum etiam Shamgar, Anathi filius, ſexcentos Philiſtæos occidit ſtimulo bovis: vindicavítque & ipſe Iſraëlem. (*ibid. verſ. ult.*)		
2682	Belus Aſſyrius in Babyloniâ, poſt Arabas, regnavit annis 55. [*Jul. African.*]	3392	1322
2699 *d.*	Iſraëlitæ, poſt mortem Ehudis ad peccata redeuntes, traditi ſunt à Deo in manus Jabinis regis Canaanis; qui regnavit Hazore, & habuit 900 currus ferreos. Duravítque hæc *tertia* oppreſſio annos viginti. [*Jud.*IV. 1,2,3.]	3409	1305
2707 *a.*	Jubilæus *tertius*.	3416	1298
2719 *d.*	Debora Lapidothana prophetiſſa (quæ eo tempore Iſraëlem judicabat in monte Ephraimi) & Barak Nephtalita Abinoami filius, Iſraëliticarum copiarum Dux conſtitutus, conflictu ad aquas Megidduntinas inito, Siſeram principem militiæ regis Jabinis profligavit: eóque à Jaële, uxore Heberi Kenitæ, paxillo in tentorio occiſo; Debora carmine epinicio victoriam celebravit. Et *quievit terra anno quadrageſimo*; poſt	3429	1285

quietem

quietem priorem, ab Ehude reſtitutam. [*Judic.*IV. *&* V. 31.]

2737 Ninus Beli filius, Aſſyriorum fundavit Imperium: qui 520 annis ſuperiorem Aſiam obtinuerunt, ut in libro 1. cap. 95. Herodotus author eſt; quem & in Operis ſui initio Appianus Alexandrinus eſt ſecutus. Exiguam quandam Aſiæ partem ſub illorum ditione fuiſſe, in 1° Romanarum Antiquitatum libro, confirmat diligentiſſimus hujuſmodi rerum inveſtigator Dionyſius Halicarnaſſenſis. Ninum tamen, cum Ariæo Arabum rege ſocietate initâ, annis 17 Aſiam totam, præter Indos ac Bactrianos, in poteſtatem ſuam redegiſſe, & Bactrianos demùm cum rege ſuo Zoroaſtre ſuperaviſſe, in 2 Bibliothecæ ſuæ libro, ex Cteſiâ Cnidio refert Diodorus Siculus. de quo Juſtinus quoque, ex Trogi Pompeii hiſtoriarum libro 1. *Domitis proximis, cùm acceſſione virium fortior ad alios tranſiret, & proxima quæque victoria inſtrumentum ſequentis eſſet; totius Orientis populos ſubegit. Poſtremum illi bellum cum Zoroaſtre rege Bactrianorum fuit; qui primus dicitur artes magicas inveniſſe, & mundi principia ſiderúmque motus diligentiſſimè ſpectâſſe. Hoc occiſo & ipſe deceſſit.* Annos regni 52 illi tribuunt Julius Africanus & Euſebius. 3447 1267

2752 *d.* Iſraëlitæ, denuo peccantes, in manus Midianitarum deduntur. Quæ *quarta* oppreſſio, annorum ſeptem fuit. [*Jud.*VI.1.] 3462 1252

2756 *a.* Jubilæus *quartus.* 3465 1249

2759 *d.* Oppreſſi Iſraëlitæ, ad Dominum clamantes, à Prophetâ redarguuntur. Gideon Manaſſites, Joaſhi Abiezritæ filius, ab Angelo Domini ad eos liberandos excitatur. Idem, Dei juſſu, Baalis altare diruit, & lucum ſuccendit: unde popularium ſuorum contentione adverſùs ipſum ortâ, nomen *Jerub-baal* (& *Jerub-beſheth*, II Sam.XI.21) adeptus eſt. Ex 32 millibus, ita Deo volente, ſelectis tantùm trecentis viris; tubis, hydriis & facibus Midianitas territans, exercitum eorum fudit; quos inſecuti deinde Ephraimitæ, principes eorum Orebum & Zeebum interemerunt. Gideon verò, placatis Ephraimitis, quòd ad expeditionem primùm vocati non fuiſſent ægrè ferentibus, Jordanem tranſiens, reliquas Midianitarum copias profligavit; Succothanos & Penuelitas, qui commeatum illi denegârant, caſtigavit; duóſque reges Midianiticos, Zebam & Zalmunnam, interfecit. Partâ demùm victoriâ tam inſigni, regnum ſibi & poſteris ſuis ab Iſraëlitis oblatum reſpuit: ſed ex inauribus eorum aureis Ephodem conflavit, quæ idololatriæ illis poſteà cauſa extitit. Atque ita, ſubjugatis Midianitis, *quievit terra anno quadrageſimo*; poſt *quietem* priorem, à Deborâ & Barako reſtitutam. [*Jud.* VI. VII. & VIII. 28.] 3469 1245

2768 *d.* Quamprimùm vitâ exceſſit Gideon, Iſraëlitæ ad idololatriam converſi, Baal-berith pro Deo coluerunt. [*Jud.*VIII.33.] Abimelech, Gideonis è concubinâ Shecemitanâ filius, regnum quod pater recuſaverat affectans; ſeptuaginta fratres ſuos ſuper unum lapidem interemit. [*c.*IX. 5, 18, 24, 56.] 3478 1236

2769 *a.* Abimelecho, Shecemitarum operâ, Rege conſtituto; Jothamus, filiorum Gideonis natu minimus, qui ſolus fratris manus evaſerat, è vertice montis Garizimi de injuriâ domui paternæ illatâ cum eis expoſtulat,

ſtulat, & parabolâ propoſitâ ruinam eorum prædicit: deinde oratione peractâ, fugâ ſe proripiens, Beeri tutus habitat. [*Jud.*IX.]

2771 *d.* Quum triennio ſuper Iſraëlem regnâſſet Abimelech, Gaal cum Sichemitis conjurationem adverſus eum iniit: quâ per Zebulem detectâ, diruta eſt urbs Sichemitana & ſale ſeminata, incolæ omnes deleti, & domus Dei ipſorum Berith ſuccenſa igni. Inde verò ad obſidionem Thebezi progreſſus Abimelech, fragmento lapidis molaris à muliere projecto primùm vulneratus, deinde ab armigero ſuo confoſſus, interiit. [*Jud.*IX.22. *ad finem, cum II Sam. XI.*21.] 3481 1233

2772 *a.* Poſt Abimelechum, Tolah Puæ filius Iſſacharita judicavit Iſraëlem annos 23. (Jud.X.1,2.)

2781 Argon Nini filius, poſt Atyadas primus Sardibus regnavit: cujus poſteri per 505 annos, 22 virorum ætates, Lydorum imperium tenuerunt, filius patri deinceps ſuccedens; uſque ad Candaulem Myrſi filium. [*Herodot.lib.*1. *cap.*7.] 3491 1223

2789 Semiramis, Dercetidis filia, Menonis primùm, deinde Nini uxor, univerſæ Aſiæ præter Indos imperitavit: vixítque annos 62, cùm 42 regnâſſet: ut ex Cteſiâ Cnidio, refert in libro 2 Bibliothecæ ſuæ Diodorus Siculus. ubi fuſiùs res ab eâ geſtas, maximè cum Stabrobate Indorum rege, ex eodem explicat. quanquam rerum Indicarum ſcriptor Megaſthenes (apud Strabonem libro 15 & Arrianum in Indicis) mortuam Semiramidem fuiſſe dicat, priùſquàm Indiam fuerit aggreſſa. Aggeres circa Babylonem extruxiſſe eam ſpectatu dignos, narrat Herodotus. (*lib.*1.*cap.*184.) quum antea flumen planitiem eam omnem reſtagnare ſolitum eſſet. De eâdem etiam, ex Trogo Pompeio in libro 1º Juſtinus. *Hæc Babyloniam condidit, murúmque urbi coƐto latere circumdedit, arenæ vice, bitumine interſtrato: quæ materia in illis locis paſsim è terrâ exæſtuat. Multa alia præclara hujus reginæ fuere. Siquidem non contenta acquiſitos à viro regni terminos tueri, Æthiopiam quoque imperio adjecit. Sed & Indiæ bellum intulit; quò, præter illam & Alexandrum Magnum, nemo intravit.* Ubi his, quos Indiam intraviſſe dicit, Dionyſius etiam ſive Bacchus ab aliis omnibus additur: de Babylonico muro fabella illi cum aliis multis eſt communis, Semiramidi opus illud tribuentibus, quòd à Nebucadneſare & nuru ejus Nitocride longo poſt illam tempore eſt peractum. De Babyloniâ autem ab illâ primùm conditâ commentum, à Diodoro ſimul & Trogo (utì & à Strabone, libro 2 & 16. Geographiæ ſuæ) venditatum, non ſolùm ex ſacrâ hiſtoriâ Geneſ.XI. refellitur, ſed etiam ex *Eupolemo*, qui (in libro περὶ Ἰυδαίων Ἀσυρίας, apud Euſebium lib. 9. Præparat. Euangel.) ab his conditam primùm fuiſſe retulit, qui à Diluvio evaſerunt; & *Erranio* (apud Stephanum Byzantinum de Urbib. in Βαβυλὼν & Euſtathium in Dionyſ. Perieg. p. 126) qui Babylonem annis 1002 Semiramide antiquiorem fuiſſe innuit. Qui ſi 1022 ſcripſiſſet (ſicut fortaſse & ſcripſit) ab epochâ Caliſthenis Babylonicâ, quam ſuprâ (ad annum Mundi 1770) ex Porphyrio propoſuimus, non multùm diſceſsiſset. Idem quoque Porphyrius, in 4 contra Chriſtianos libro, (ab Euſebio, lib. 1. & 10. Præparat. Euangelic. citato) de *Sanchuniathone* Berutio, Originum Phœniciacarum antiquiſsimo ſcriptore, verba faciens; ab *Hierombalo* (cujus nomen ab illo *Jerubbaalis*, de quo 3499 1215

quo paulo ſuperiùs,ad 2759 Mundi annum,non multùm abludit) ſacerdote Dei Ἰευὼ (ſive Jehovæ, Judæorum Dei) ſua illum hauſiſſe narrat; qui *Abibalo* Berutiorum regi hiſtoriam ſuam inſcripſit. deinde Sanchuniathonem hunc reginæ Aſſyriorum *Semiramidis* temporibus fuiſſe ſubjicit; ἢ πρὸ τῶν Ἰλιακῶν, ἢ κατ' αὐτούς γε χρόνους γενέσθαι ἀναγέγραπται; *quæ ante Iliaca vel circa ea tempora fuiſſe ſcribitur.* quod cum noſtris rationibus probè convenit; quæ undecim annis Ilio Semiramidem ſuperſtitem fuiſſe ſtatuentes, & ante bellum illud & ſub eo floruiſſe illam indicant.

2790 *a.* Eli Sacerdos naſcitur. Cùm vixiſſet enim annos 98, mortuus eſt, [I *Sam.*IV.15.] anno Mundi 2888.

2795 *a.* Tolæ defuncto, & Shamire (ubi habitaverat) in monte Ephraimi ſepulto, ſucceſſit Jair Gileadita, (è tribu Manaſſis ultra Jordanem) qui Iſraëlem judicavit 22 annos. [*Jud.*X.1,2,3.] E poſteris Jairis illius hic fuit, qui villas Argobi à ſe captas de ſuo nomine *Havoth-Jair* appellavit: (*Num.*XXXII.41. *Deuteron.*III.14) quo exemplo & filii 30 junioris hujus Jairis (qui, ad ſenioris diſcrimen, I *Sam.*XII.11. & I *Chron.* VII.17. *Bedan* etiam dictus fuiſſe videtur) 30 illas quas ipſi obtinebant urbes *Havoth-Jair* pariter denominabant. [*Jud.*X.4.] 3504 | 1210

2799 *a.* Iſraëlitæ, relicto vero Deo,variarum gentium idola colentes,in manus Philiſtæorum & Ammonitarum traditi ſunt. Quæ *quinta* oppreſſio, octodecim annorum fuit: (*Jud.*X.8) cum victoriâ de Ammonitis, initio principatus Jephthachi, partâ terminatorum. 3508 | 1206

2805 *a.* Jubilæus *quintus.* 3514 | 1200

2816 *d.* Hoc anno, nempè oppreſſionis 18, cùm hoſtes confregiſſent omnes Iſraëlitas qui erant ultra Jordanem; & trajicerent etiam Ammonitæ, ut pugnarent contra Judam, Benjaminem & Ephraimum (quos & Philiſtæi priùs oppreſſerant:) Iſraëlitæ Deum inclamantes, primùm graviter increpantur; deinde reſipiſcentes, & idola rejicientes, gratiam impetrant. [*Jud.*X.8.] 3526 | 1188

2817 *a.* Mortuus Jair, Camone ſepultus eſt. (Jud.X. 5.)

Ammonitis in Gileade,Iſraëlitis Mizpæ(in Gileade quoq;) caſtrametantibus;(X.17.XI.11)JephthacusGileadita à ſenioribusGileadis accerſitus,populi & exercitus Iſraëlitici Dux conſtitutus eſt.Is Ammonitas, rationibus priùs fruſtrà tentatos, armis ſubjugavit. Rediens à prælio, Deo filiam devovit; & 42000 Ephraimitas,adverſus ipſum inſolentiùs ſe gerentes,trucidavit: atque Iſraëlem ſex annos judicavit.[*Iud.*XI. & XII.6,7.]

2820 *c.* Troia à Græcis expugnata eſt: annis 408 ante primam Olympiadem. 3530 | 1184

2823 *a.* Mortuo Jephthaco, & in Gileade ſepulto; Ibzan Bethlehemita judicavit Iſraëlem ſeptem annos. [*Iud.*XII.7,8,9.] 3532 | 1182

2830 *a.* Ibzani defuncto, & Bethlehemi ſepulto, ſucceſſit Elon Zabulonita: qui judicavit Iſraëlem decem annos. [*Iud.*XII.10,11.] 3539 | 1175

2831 Semiramis, cùm concubitum filii petiiſſet, ab eodem interfecta eſt, duos & XL annos poſt Ninum regno potita. [*Juſtinus hiſtor. lib.* 1. *c.*2.] 3541 | 1173

c. 2.] & quanquam 62 annorum anum de ejuſmodi inceſtu cogitaviſſe, vix videatur eſſe credibile: apud B. Auguſtinum tamen, lib. 18. de Civ. Dei, cap. 2. fidem inveniſſe videtur. Verùm de Semiramidis exitu, videnda quæ in 2° Bibliothecæ ſuæ libro retulit Diodorus Siculus.

Ejus filius & ſucceſſor, *Ninus* ſive *Ninyas* dictus, contentus elaborato à parentibus imperio, belli ſtudia depoſuit; & veluti ſexum cum matre mutâſſet, rarò à viris viſus, in fœminarum & eunuchorum turbâ conſenuit. [*Juſtin. lib. 1. cap. 2. ex Trogo. Diodor. Sic. lib. 2. & Athenæus lib. 12. ex Cteſiæ Perſicorum libro 3.*]

2840 Eloni defuncto, & Ajalone in terrâ Zabulonis ſepulto, ſucceſſit 3549 1165
a. Abdon Ephraimita, Hillelis Pirathonitæ filius: qui octo annis Iſraëlem
judicavit. [*Jud.* XII. 12, 13, 14.]

2848 Mortuus eſt Abdon, & Pirathone in monte Ephraimi ſepultus. [*Jud.* 3557 1157
a. XII. 15.] Poſt eum, Eli ſummus Sacerdos (in quo, ab Eleazari ad Ithamaris familiam tranſlatum eſt ſummum Sacerdotium) judicavit Iſraëlem annos *quadraginta.* [I *Sam.* IV. 18.] Peccantes verò iterùm Iſra-
c. ëlitæ, in manus Philiſtæorum à Deo traditi ſunt. Quæ *ſexta* oppreſ- 3558 1156
ſio, annorum itidem *quadraginta* fuit: (*Judic.* XIII. 1) quos, ſicut cum reductâ Arcâ menſibus poſt mortem Eli ſeptem terminamus, ita, pari ratione, totidem poſt initium principatus ipſius menſibus inchoamus;
d. circa tertii videlicèt menſis exordium, qui Sivan poſteà dictus eſt.

Uxori Manoæ Danitæ Zoræ apparens Angelus, eam, licèt hucuſq; ſterilem, filium parituram edocet; qui perpetuus Nazaræus eſſet futurus, & Iſraëlem è *Philiſtæorum* manu liberare cœpturus. [*Jud.* XIII. 5.]

2849 Samſon Nazaræus, utì Angelus prædixerat, Zoræ natus eſt. [*Jud.* 3559 1155
b. XIII. 24.] Cùm enim poſt cœptos annos 40 oppreſſionis Philiſtæorum (ex ejuſd. cap. v. 1. & 5) conceptum illum fuiſſe conſtet; & ipſum viginti annis vindicâſſe Iſraëlem in diebus Philiſtæorum, cap. XV. 20. expreſsè doceamur: ultra hoc tempus nativitatem ejus non eſſe differendam apparet, niſi ante 18 ætatis ſuæ annum Vindicis eum officium ſuſcepiſſe ſtatuerimus.

2854 Jubilæus *ſextus.* 3563 1151
a.

2867 Eli Sacerdote ſummo Judicis officium in rebus forenſibus, ſub Phi- 3577 1137
d. liſtæorum dominatu, exequente; è nuptiis cum fœminâ Timnathanâ contractis quæſitâ occaſione, Vindicis quoque partes agere Samſon cœpit, quaſi duodeviginti annorum tunc exiſtens. [*Jud.* XIV. 4.] Cùm enim die ſponſalium leonem inermis occidiſſet, indéque ænigmatis argumentum arripuiſset; in nuptiali convivio invitatis illud propoſuit, ſponſione interpoſitâ. Cujus mentem cùm ab uxore retectam videret; irâ accenſus, triginta Aſcalonitis interemptis, ſpolia eorum expoſitoribus ænigmatis tradidit, & ad domum patris rediit.

2868 Samſon, tempore meſsis triticeæ, cum hœdo viſitaturus uxorem ad 3578 1136
c. domum ſoceri venit: ſed eam ſibi ademptam, & alteri traditam comperit. Unde vindictæ occaſione arreptâ, trecentas cepit vulpes: & titionibus ad caudas earum alligatis, Philiſtæorum ſegetes, vineas & oliveta ſuccendit. Quo irritati Philiſtæi, uxorem ipſius, ſimul cum ſocero, combuſſerunt. Quos ultus Samſon, inimicos magnâ affecit cæde:

&

& in Etami petrâ conſedit. Unde à tribus Judæorum millibus abdu-
ctus, & Philiſtæis traditus, eorum mille maxillâ aſini percuſſos è me-
dio ſuſtulit. In quo loco, à maxillâ illâ *Lechi* nomen adepto, à Sam-
ſone invocatus Deus, fiſſo cavo quodam terræ, fontem produxit, (*En-
hakkore*, ſive *Fontem invocantis*, appellatum) qui è labore ſitientem &
fatiſcentem refocillaret. [*Jud.*XV.]

2887 c. Samſon à Dalilâ concubinâ proditus, abraſo Nazaræatus ſui capilli-
tio, Philiſtæis deditur: qui, erutis oculis, Gazam eum abduxerunt,
& carceri compedibus æneis vinctum mancipârunt. Creſcentibus de-
inde capillis, & viribus recuperatis, Dagonis ædem, in quâ Philiſtæo-
d. rum primores omnes & maxima populi turba convenerant, dejecit:
pluribus eo caſu ſecum oppreſſis, quàm in totâ vitâ priùs interemerat.
Sepultúſque eſt cum patre inter Zoram & Eſhtaolem: quum Iſraëlem
vindicâſſet 20 annis. [*Jud.*XVI.30,31.] 3597 1177

2888 a. Tantâ inimicorum clade animati (ut videtur) Iſraëlitæ, ad bellum
cum Philiſtæis gerendum progreſſi, juxta Eben-Ezer (ita poſteà à Sa-
muele nominatam; quando anno abhinc 21° Philiſtæi eodem ipſo in
loco ab eo devicti ſunt. I *Sam.*VII.12) caſtra poſuerunt: [I *Sam.*IV.1.]
ubi infeliciter pugnantes, quatuor ſuorum millia amiſerunt. Shilunte
deinde Arcâ fœderis Dei accerſitâ, tanquam de ſummâ rerum jam de-
certaturi Philiſtæi, ſe invicem ut viriliter agerent ſunt cohortati; *ne
ſervi Hebræis ſiamus*, inquientes, *ſicut nobis fuerant illi.* (ver.9.) Unde in
prælio illo altero, ex parte Iſraëlitarum 30 peditum millia ceciderunt,
Arca Dei capta eſt, Hophni & Phineas ſacerdotes filii Eli ſunt occiſi.
Quarum rerum nuntio percuſſus Eli, fractâ cervice, mortuus eſt: nurus
quoque ejus, uxor Phineaſi, Ichabodem enixa, expiravit. [I *Sam.*IV.]
Philiſtæi verò Arcam captivam abducentes, Azoti in templo Dagonis
collocârunt. Sed bis coram eâ idolo eorum concidente, & civibus par-
tim morte, partim pudendo hæmorrhoidum morbo percuſſis; (*Pſalm.*
LXXVIII.66) hinc ad Gittæos, atque inde ad Ekronitas eam transtu-
c. lerunt. Verùm & illis eodem modo afflictis; poſt *ſeptem* tandem men- 3598 1176
ſium moram, ex Sacerdotum ſuorum conſilio, cum munere honora-
rio Arcam in terram Iſraëlitarum remiſerunt. Ubi Bethſhemeſhitis,
tempore meſſis triticeæ (ingruente videlicèt Pentecoſte, circa initium
menſis tertii,) in Arcam Dei curioſiùs introſpicientibus, 50070 è po-
pulo morte mulctati ſunt. [I *Sam.*V. & VI.1,13,19.] Inde verò dedu-
cta Arca, collocata eſt in domo Abinadabi in Gibeâ ſive colle urbis
Kiriath-jearim (I *Sam.*VII.1. II *Sam.*VI.3,4) quæ in tribu Judæ poſi-
ta, Baalæ etiam & Kiriath-baal nomen obtinuit. [I *Chron.*XIII.6.
*Joſu.*XV.9,60.] Adhuc tamen domus Dei, id eſt Tabernaculum, cum
cultu in eo peragi ſolito, Shilunte in tribu Ephraimiticâ permanſit.
[*Judic.*XVIII.31. *cum* I *Sam.*XIV.3.]

2894 c. Barzillai Gileadita natus eſt: quippe octogenarius, tempore conju-
rationis Abſalomicæ. [II *Sam.*XIX.35.] 3604 1110

2903 a. Jubilæus *ſeptimus.* 3612 1102

2908 c. Annis 20 poſtquàm Arca fœderis Kiriath-jearimis collocata eſt, 3618 1096
(I *Sam.*VII.2) Iſraëlitæ à Philiſtæis graviter oppreſſi, & Samuelis ope-

râ

râ ad Dominum converſi, abjectis omnibus idolis ſuis, Mizpæ convenerunt: ubi aquam hauſiſſe, id eſt, lachrymarum rivos ex intimo fonte cordis eduxiſſe, & Domino dicuntur effudiſſe; (ver.6) adhibito etiam fortaſſe, huic reſipiſcentiæ ſignificandæ, externo effuſionis aquæ ſymbolo, ex II *Sam.*XIV.14 exponendo: quod de ipſorum tamen reſipiſcentium baptiſmo, ex Geneſ.XXXV.2.& Exod.XIX.14. alii malunt accipere. Hinc Deus ipſe, è cœlo tonitru edito, Iſraëlitas ab invadentibus Philiſtæis immediatè ſervavit. [I *Sam.* VII. 10,12. *collat. cum Joſu.*X.10,11.] Quo divino terrore perculſi Philiſtæi, deſeruerunt civitates Iſraëlitarum priùs occupatas: [I *Sam.*VII.14.] quibuſdam ſtationariis militibus alicubi tantùm relictis. [*c.*X.5.] neque perrexerunt deinceps invadere terminum Iſraëlitarum: quandoquidem manus DOMINI contra eos erat omnibus diebus Samuelis. [*c.*VII.13.] antequàm regnum obtineret Saul, ſcilicet: ſub quo Iſraëlitas denuò (ut videbimus) miſerrimâ ſervitute oppreſſerunt. Interim verò Samuel, jam ſenex, ad pacis & quietis ſtudia converſus, in partem ſollicitudinis duos filios aſcivit; ut populum Beerſhebæ judicarent: qui tamen non ambulârunt in viis patris ſui; ſed munera accipientes, perverterunt judicium. [*c.*VIII.1,2,3.] Sed integrum officii onus in filios ſuos nequaquàm Samuelem rejeciſſe, ex cap.VII.15,16,17. manifeſtum eſt: ubi mos judicandi populum ab eo, ad mortis uſque tempus, obſervatus, declaratur; poſtquàm regimini admoti fuiſſent non filii ſolùm illius, ſed etiam rex ipſe Saul.

2909 c. Iſraëlitæ, ſanctiſſimi ſenis labore inſuper habito, (quod malè & illum, 3619 1095
& Deum ipſum habuit; *c.*VIII.6,8) occaſione ex pravis moribus filiorum ipſius (qui in præfecturæ ipſo exordio, quo maxima à magiſtratibus etiam minimè bonis præſtari ſolet moderatio, maturè eruperunt) avidè arreptâ, novum & reliquis gentibus conforme regimen expetierunt. [*c.*VIII.4,5.] Cujus rei altera, & verior, cauſa fuit; quòd cùm nondum à ſtationariis Philiſtæorum militibus regio eorum plenè fuiſſet liberata, nova acceſſit fama apparatus bellici Nahaſhi Ammonitarum regis adverſùs eos facti: quâ territi, neque Samuelis prudentiæ, neque Dei virtuti, per ſe Regis & Vindicis illis officium præſtantis (cujus recens in debellatis Philiſtæis jam habuerant experimentum) confiſi; utrumque rejecerunt, Regem novum poſtulantes. [*c.*XII.12,17,19.] Unde Deus Regem illis in irâ ſuâ dedit: (*Hoſe.*XIII.10,11.) Saulem filium Kis, è tribu Benjamin, per ſpatium annorum *quadraginta.* [*Act.* XIII.21.] quot annorum quum filius quoque ipſius Isboſeth fuiſſe dicatur, in regno illi ſuccedens: [II *Sam.* II.10.] eodem tempore & illum in lucem fuiſſe editum intelligimus. Saul verò à Samuele (qui à morte Eli hucuſque annos 21 cum dimidio judicaverat) privatim primùm unctus, deinde publicè coram toto populo Mizpæ Rex declaratus eſt. [I *Sam.*X. 1,24,25.] Nec longo pòſt tempore (ut ex c. XII. 12. apparet) quaſi poſt menſem ſc. (ut expreſsè habetur apud LXX interpretes, & Joſephum lib.6.Antiqu.cap.5.) Jabeſh Gilead à Nahaſho obſeſſa eſt; & à Saule, profligatis Ammonitis, liberata. Unde totius populi conventu Gilgale habito, regnum Sauli renovatum eſt; (*c.*XI.14,15.) Samuele integritatem ſuam in munere

ſuo

ſuo exequendo confirmantem,de injuriâ ſibi illatâ conquerente,pluviâ
& tonitru *meſſis triticeæ* tempore populum terrente, atque Dei miſeri-
cordiâ deinde propoſitâ eundem conſolante. [*c*.XII.17.] Unde appa-
ret, circa feſtum Pentecoſtes & initium tertii menſis geſta hæc fuiſſe:
annis 21 poſt Arcam à Philiſtæis, ejuſdem *meſſis* tempeſtate,reductam.
[I *Sam*.VI.13.] è quibus ut 20 inter reductam Arcam & ſubactos Phi-
liſtæos effluxiſſe, ex cap.VII.2,13. ita & unum inter terram à Philiſtæis
liberatam & Saulem regem declaratum interceſſiſſe, ex verbis illis cap.
XIII. 1. colligimus. *Filius anni erat Saul cùm regnaret ipſe; & duobus
annis regnavit ſuper Iſraëlem*, quorum commodior ſenſus reddi non
poteſt, quàm iſte: poſt Philiſtæos à Samuele ſubactos, unum actum
eſſe annum,quum Saul regnare inciperet; & duobus deinde annis regna-
viſſe illum, à jugo Philiſtæorum liberum. Temporibus enim inſecutis,

Saul imperio ſuo à Philiſtæis eſt exutus: populo Iſraëlitico gravi 3621 1093
2911 & diuturnâ ſervitute ab eis oppreſſo. Quâ tandem amotâ, Saul *regnum*
c. *ſuper Iſraëlem accepiſſe*, id eſt, denuò recuperâſſe dicitur. [I *Sam*.XIV.
47.] Per multos verò annos duraviſſe oppreſſionem illam, argumento
eſt, quòd cùm octo ante natum Davidem annis ea cœperit, ante illam
tamen finitam, de eodem in regno Sauli ſucceſſuro pronunciaverit Sa-
muel. *Quæſivit ſibi Dominus virum juxta cor ſuum: & præcepit ei Do-
minus, ut eſſet princeps ſuper populum ſuum.* [I *Sam*. XIII. 14.] Ut
enim libertatis recuperandæ Iſraëlitis ſpem omnem præciderent, ne ar-
ma illis ſuppeterent, fabros omnes ferrarios Philiſtæi illis abſtulerunt:
adeò ut, quum ad prælium eſſet perventum, ſoli ex toto populo Saul
& filius Jonathan enſe & haſtâ armati deprehenderentur. [I *Sam*.
XIII.19,22.]

Jeſſæo Ephrathitæ, in ſenectute ſuâ, [I *Sam*.XVII.12] minimus fi- 3629 1085
2919 liorum David Bethlehemi Judææ, quæ inde civitas Davidis dicta eſt,
c. (I *Sam*.XX.6. & *Luc*.II.4) naſcitur: annis 30 antequàm Sauli in regno
ſuccederet. [II *Sam*.V.4. *cum* I *Sam*.XVI.1.]

Rejecto Saule, & familiâ ejus à regni ſucceſſione excluſâ, Samuel 3651 1063
2941 poſt diutinum luctum, Bethlehemum à Deo mittitur ut Davidem poſt
c. eum regnaturum ungeret: annis 40 ante conjurationem Abſalomicam.
[I *Sam*.XVI.1. *cum* II *Sam*.XV.7.] Qui quidem,

Formoſi pecoris cuſtos formoſior ipſe,

à paſcendo grege vocatus, (I *Sam*.XVI.11,12,18. *cum* II *Sam*.VII.8.
& *Pſalm*.LXXVIII.70,71) ſeptem ſenioribus fratribus prælatus, & in
medio eorum unctus, (I *Sam*.XVI.13) invidiam eorum, (*c*.XVII.28)
ut ſuorum Joſeph, ſuſtinuit: & demùm eâdem ætate quâ Joſeph Ægy-
pto, (*Gen*.XLI.46) ipſe tribui Judæ præfectus eſt. Interim verò, ab
ipſo unctionis die, ſpiritus Domini ſuper eum venit: ſpiritus nimirùm
& fortitudinis, & ſapientiæ; (I *Sam*.XVI.13,18. XVIII. 13,14,30)
cujus utriuſque reſpectu, etiam regnantis Saulis temporibus, totius Iſ-
raëlis Dux eſt conſtitutus.[I *Sam*.XVIII.5,13. & II *Sam*.V.2.] Unde
& fortiſſimus bellator evaſit, qui Domini pugnaret prælia; [I *Sam*.
XXV.28.] idémque Propheta & ſuaviſſimus Pſaltes Iſraëlis, qui di-
vinis ſuis Hymnis populum Dei ad finem uſque ſeculi erudiret.[*Act*.II.
30. II *Sam*.XXIII.1,2.]

Mephiboſheth (qui & Meribbaal, I *Chron.*VIII.34. *&* IX.40) Jonathanis filius, quinquennio ante patris mortem naſcitur. [II *Sam.* IV.4.]

2944 David, nè in Saulis manus tandem aliquando incideret metuens, 3654 1060
c. Gathum(quò & anteà confugerat,I *Sam.*XXI.10)ad Achiſhum regem,
ſexcentis viris comitatus, recurrit: à quo Ziclago oppido ad habitan-
2948 dum impetrato, anno uno & menſibus quatuor in terrâ Philiſtæorum 3658 1056
a. permanſit. Unde irruptione in Geſhuritas, Gerzitas, & Amalekitas
factâ, ad unum omnes tam fœminas quàm mares interfecit, ne quis
cladis nuncius ad regem Achiſhum perveniret. [I *Sam.*XXVII.1,2,6,
7,8,&c.]

c. Ad Davidem Ziclagi agentem ſeceſſerunt ex agnatis Saulis bellatores robuſtiſſimi Benjaminitæ; nec non ex Gaditis viri militares præſtantiſſimi, qui trajecerunt Jordanem menſe primo, quum exundaret ſupra omnes ripas ſuas: cum ducibus aliis è tribu Benjaminis & Judæ. [I *Chron.*XII.1,15,18.]

2949 Rex Achiſh cum Philiſtæis ſuis Iſraëlitas invaſurus, Davidem ad- 3659 1055
c. prælium ſecum adduxit; (I *Sam.*XXVIII.1,2) cui cum ſexcentis ſuis
eò proficiſcenti adjunxerunt ſe Manaſſitarum nonnulli: (I Chron.XII.
19.) & caſtrametati ſunt Philiſtæi Shunemi, Iſraëlitæ verò Gilboæ.
[I *Sam.*XXVIII.4.]

Saul conſpecto Philiſtæorum exercitu territus, conſuluit Dominum. Cùm verò is illi non reſponderet, neque per ſomnia, neque per Urim, neque per Prophetas; relicto Deo, Endorem ad conſulendam Pythoniſſam noctu conceſſit: ubi ſe ſpectro Samuelis evocato triſtem illam accepit ſententiam. *Traditurus eſt Dominus Iſraëlem tecum in manum Philiſtæorum: & cras tu atque filii tui eritis mecum.* [I *Sam.*XXVIII. 5,6,19,&c. I *Chron.* X.13,14.]

Davide abſente, Amalekitæ Ziclagum diripuerunt et combuſſerunt: abductis ſecum tùm reliquorum conjugibus & liberis, tùm Davidis etiam uxoribus duabus, Ahinoamâ Jezreelitide & Abigaile Nabalis viduâ. [I *Sam.*XXX.]

Reverſo eâdem nocte Saule à pythoniſsâ, Iſraëlitæ caſtra ad fontem Jezreelis moverunt: Philiſtæorum copiis omnibus Aphekum congregatis. Ubi, Philiſtæorum principibus Davidem ſuſpectum habentibus, ille ſequente mane cum ſuis, caſtris eorum relictis, Ziclagum verſùs iter ſuum cœpit: Philiſtæis Jezreelem, ut cum Iſraëlitis manus conſererent, aſcendentibus. [I *Sam.*XXVIII.25.XXIX.1,3,10,11.] Unde apparet, non proximo poſt habitum cum Samuelis ſpectro colloquium die, quo David adhuc in caſtris Philiſtæorum fuerat, ſed aliquanto poſt diſceſſum illius tempore, Saulem cum filiis occubuiſſe.

Davidi Ziclagum redeunti adjunxerunt ſe ſeptem Manaſſitarum chiliarchi. [I *Chron.*XII.20,21.] Quùm eò *tertio* adveniſſet die, atque urbem ſpoliatam & combuſtam reperiſſet; ducentis ſuorum, qui defecti erant viribus, ad torrentem Beſoris relictis, cum aliis quadringentis Amalekitas aſſecutus, percuſſit eos à crepuſculo uſque ad ſequentis diei veſperam; prædâque omni recuperatâ, ovans domum rediit. [I *Sam.* XXX.]

Fugato Iſraëlitarum exercitu, tres Saulis filii, Jonathan, Abinadab & Malchiſua occubuerunt. Saul, & armiger ipſius in monte Gilboa propriis ſe interemerunt gladiis. Sequente die, Philiſtæi capite Saulis amputato, arma ejus in æde idoli ſui Aſhtaroth depoſuerunt, ipſiuſque & filiorum cadavera mœnibus Bethſhanis affixerunt. Jabeſhi Gileadis cives, memores beneficii à Saule in regni initio ipſis præſtiti, cadavera noctu ſurrepta combuſſerunt, & oſſa ſub nemore ad Jabeſhum ſepeliverunt: jejunantes ſeptem diebus. [I *Sam.*XXXI. I *Chron.*X.]

Mephiboſheth, Jonathanis occiſi filius, cladis nuncio Jezreelè perlato, è nutricis territæ & fugam feſtinantis ſinu lapſus, claudus efficitur. [II *Sam.*IV.4.]

Quum ab Amalekitarum cæde reverſus David biduo Ziclagi conſediſſet, die demùm *tertio* de exercitus Iſraëlitici interitu primùm audiit: puero quodam Amalekitâ, qui prælio interfuit, coronam capiti & armillam brachio Saulis detractum ad illum deferente. [II *Sam.*I.1.] Ex quo tam ſero per feſtinantem è prælio ad Davidem perlato nuncio colligitur; aliquot etiam poſt Davidis è caſtris Philiſtæorum diſceſſum diebus, Gilboitanam illam cladem contigiſſe: quum non ſit credibile, *ſex* elapſos fuiſſe dies, priuſquàm David factam cladem reſciviſſet. Neque eſt quòd quiſquam miretur, tam diu dilatam fuiſſe pugnam: quum ad *Aphekum* quoque Syros poſteà caſtra è regione Iſraëlitarum per *ſeptem* dies habuiſſe, & ſeptimo demùm die acies conflixiſſe legamus. [I *Reg.*XX.26,29.]

David, Amalekitâ illo qui ſe Saulis interfectorem profeſſus eſt occiſo, Saulis & Jonathanis & populi Dei cladem funebri carmine deplorat. [II *Sam.*I.] Confluentibus deinde ad eum quotidie Iſraëlitarum copiis auxiliaribus, (I *Chron.*XII.22) Deo primùm conſulto, *Hebronem* cum ſociis ſuis & eorum familiis commigravit: ubi à tribulibus ſuis, quum 30 eſſet annorum, Rex unctus, ſuper domum Judæ per annos ſeptem & menſes ſex regnavit. [II *Sam.*II.1,3,4,11. *&* V.4,5.]

Abner, princeps militiæ Saulis, Iſboſethum illius filium *Mahanaima* traductum, reliquo Iſraëli præfecit: qui filius 40 annorum, biennio ſuper Iſraëlem regnaviſſe dicitur. [II *Sam.*II.8,9,10.] pacificè ſcilicèt, & à domo Davidis bello non petitus. quomodo & patris ejus biennium, de regno ipſius libero & à Philiſtæis minimè interturbato, intellectum fuiſſe vidimus. [I *Sam.*XIII.1.]

David, legatis ad cives Jabeſhi Gileadis miſſis, de humanitate Domino ſuo Sauli præſtitâ gratias illis agit, & regnum Judæ ſibi delatum eſſe ſignificat. [II *Sam.*II.5,6,7.] In quo ut magis ſe corroboraret, affinitate cum Talmaio rege Geſhuris initâ, filiam ejus Maacham in uxorem duxit: quæ Abſalomum & ſororem ipſius Thamaram illi peperit. [II *Sam.*III.3. *&* XIII.1.]

2951 c. Exacto biennio, quo pacificè regno Iſraëlitico potiebatur Isboſethus, diutinum inter ipſius & Davidis partes bellum eſt exortum: pro his à Joabo (Zerviæ ſororis Davidis filio,) pro illis ab Abnero, continuò iteratis præliis. ita tamen ut hæ quotidie invaleſcerent, attenuarentur illæ. [II *Sam.*II.26. III.1.] 3661 1053

2952 a. Jubilæus *octavus.*

2956 *d.* Abner, contumeliâ ab Isboſetho affectus, ad Davidem defecit: de transferendo ad eum regno Seniores Iſraëlis ſollicitans, Benjaminitis audientibus. [*II Sam. III.*] 3666 1048

Michal uxor Davidis, quam poſt illius fugam pater Saul Phaltieli dederat, eam requirenti Davidi ab Isboſetho tranſmittitur. [*I Sam.* XXV. 44. *II Sam. III.* 14, 15.]

Abner cum 20 virorum comitatu ad Davidem veniens, convivio ab eo excipitur: & pacifice recedens, per dolum à Joabo perfidè occiditur, atque à lugente Davide Hebrone ſepelitur. [*II Sam. III.*]

Conturbatis Iſraëlitis ob cædem Abneris, Bahana & Recab Benjaminitæ dominum ſuum Isboſethum, æſtu diei in cubiculo ſuo dormientem, obtruncant: caput verò occiſi ad Davidem deferentes, morte mulctantur. [*c. IV.*]

Duces & Seniores omnium tribuum Hebronem venientes Davidem, tertiò inunctum, ſuper totum Iſraëlem regem conſtituunt. [*I Chron. XII. à verſu 23. ad fin. cum cap. XI.* 1, 2, 3. *& II Sam. V.* 1, 2, 3.]

2957 *a.* David cum toto Iſraële Hieroſolymam adverſus Jebuſæos profectus, arcem Sionis (quæ inde Urbs Davidis non minùs quàm Bethlehem in quâ natus ille fuerat, eſt appellata) Joabi præcipuè operâ, occupavit: regníque ſede in Hieroſolymitanâ civitate conſtitutâ, annos ibi 33 univerſo Iſraëli imperavit. [*II Sam.* V. 5, 6, 7, 9. *I Chron.* XI. 4, 5, 6, 7.]

c. Philiſtæi, audientes Davidem communi tribuum conſenſu unctum fuiſſe regem ſuper Iſraëlem, adverſus eum bis aſcenderunt in convallem Raphæorum: & duplici clade ab eo affecti ſunt. [II *Sam.* V. *&* I *Chr.* XIV.] Ubi, meſſis tempore, Davide aquam è ciſternâ Bethlehemi deſiderante; quum tres potentiſſimi ipſius duces, per Philiſtæorum caſtra perrumpentes, eam attuliſſent, bibere recuſavit. [II *Sam.* XXIII. 13. I *Chron.* XI. 15.] 3667 1047

2958 *b.* David ædificavit civitatem Sionis circumquaque, tam munitionem quàm circuitum ejus: Joab verò inſtauravit reliquum civitatis. [II *Sam.* V. 9. I *Chron.* XI. 8.] 3668 1046

Hiramus legatos ad Davidem miſit, lignáque cedrina, & fabros lignarios & latomos; qui Regiam ipſius extruxerunt. [II *Sam.* V. 11. I *Chr.* XIV. 1.]

2959 Arca fœderis, quæ primo anno Sabbatico Gilgale inducta eſt Shiluntem, hoc etiam anno Sabbatico Kiriath-jearimis (quò Shilunte ante annos 70 tranſlata fuerat) è domo Abinadabi, comitantibus illam 30000 delectis ex Iſraële, cum Pſalmi LXVIII. cantu, (ut ex ejus principio probabiliter colligitur, quod ex formulâ precationis à Moſe uſurpatâ, cùm profectura eſſet Arca, *Num.* X. 35. eſt deſumptum) domum Obedis-edomi primùm, deinde poſt tres menſes in urbem Davidis, ſive arcem Sionis, deducta fuiſſe videtur: exultante Davide, & illud Pſalmi CXXXII. 8. (à filio Salomone, Arcam inde proximè ſequente Jubilæo in Templi adytum inferente, repetitum) accinente, *Surge, Domine, in requiem tuam, tu & Arca roboris tui.* cum illis quæ de eâdem Arcâ in eodem habentur Pſalmo; verſiculo 6°. *Ecce nos* (vicini Bethlehemitæ) *audivimus de eâ in Ephratâ* (patriâ noſtrâ:) 3669 1045

inve-

invenimus eam in campis Jaaris ſive *ſylvæ*, h. e. in colle Kiriath-jearimorum. (illud enim nomen urbem in confinio ſylvarum poſitam denotat.) & *verſ.* 13, 14. *Elegit Dominus Sionem, expetiit pro habitatione ſuâ,* dicens, *Hæc eſt requies mea uſque in ſempiternum; hîc habitaturus ſum, quia hoc expetiveram.* Unde tunc *quieviſſe Arca* dicitur; (I *Chron.* VI. 31.) intra novum Tentorium recepta, quod David ei tetenderat Hieroſolymis. [II *Sam.* VI. 17. I *Chron.* XVI. 1. II *Chron.* I. 4.] Nam Tabernaculum conventus Moſaicum, cum Altari æneo in quo juge offerebatur ſacrificium, Gibeone (in tribu item Judæ, non ampliùs in Ephraimiticâ Shilunte) remanſit, uſque ad conditum Templum Salomonicum. [I *Chron.* VI. 32. 48, 49. XVI. 39, 40. XXI. 29. II *Chron.* I. 3, 5, 6. I *Reg.* III. 2, 4.] Atque ita ab Ephraimiticâ Joſephi tribu ad tribum Judæ domo Dei tranſlatâ, *Shiloh* deinceps neglecta jacuit. [*Pſal.* LXXVIII. 67, 68. *Jerem.* VII. 12, 14. XXVI. 6.]

2960 d. David in novâ ſuâ domo cedrinâ reſidens, & altâ jam pace fruens, Nathani prophetæ conſilium ſuum de Æde Deo conſtruendâ aperuit. Verùm à Deo reſponſum accepit; non ab ipſo, bellis jamdiu aſſueto, ſed à filio pacifico *Salomone*, ipſi naſcituro, hoc perficiendum eſſe. [*II Sam. VII.* 1, 2, 11, 13. *I Chron. XVII. & XXII.* 8, 9, 10. *& XXVIII.* 3, 6. *II Chron. VI.* 8, 9. *I Reg. VIII.* 18, 19.] Quod verò hinc uſque ad natum Salomonem interceſſit temporis ſpatium, expeditionibus bellicis eſt impenſum; quibus Philiſtæi, Idumæi, Amalekitæ, Moabitæ, Ammonitæ, & Syri domiti ſunt; (II *Sam.* VIII. I *Chron.* XVIII.) & Iſraëlitici imperii termini, non ſolùm à Shichore Ægypti uſque ad Hamatham, (I *Chron.* XIII. 5) ſed etiam inde uſque ad Euphratem, Syriæ Zobææ limitem, propagati. (II *Sam.* VIII. 3.) qui extremi erant terræ, ſemini Abrahami à Deo promiſſæ, termini; (*Geneſ.* XV. 18. *cum Deuteron.* XI. 24. *& Joſu.* I. 3, 4) & à ſolo Davide, & filio ejus Salomone, (I *Reg.* IV. 21, 24. II *Chron.* IX. 28) poſſeſſi. 3670 1044

Syriæ verò Zobææ rex Hadad-ezer ſive Hadar-ezer (ד enim & ר apud Hebræos facilè inter ſe commutantur) tum fuit, Rehobi filius: cui verſùs Euphratem contra Davidem pugnaturo Rezon filius Eliodæ, cum auxiliaribus è Syriâ Damaſcenâ copiis, ſe adjunxit. Verùm, Hadadezeris exercitu profligato, David 22 Syrorum Damaſcenorum millia interemit, & ſtationarios regioni eorum impoſuit. Quum autem victoriam in partem Davidis inclinare videret Rezon, ab Hadad-ezero domino ſuo fugit, & congregatis ad ſe hominibus principem turmæ ſe effecit: & Damaſcum cum eis profectus, regnum ibi pro ſe & poſteris conſtituit; quod Salomoni & regibus Iſraëliticis poſteà tam infeſtum fuiſſe legimus. [II *Sam.* VIII. 5, 6. I *Chron.* XVIII. 5, 6. I *Reg.* XI. 23, 24, 25.] Pugnæ hujus cum Davide ad Euphratem commiſſæ meminit Nicolaus Damaſcenus, apud Joſephum lib. 7. Antiqu. cap. 6. (al. 5.) ubi Rezonem hunc non ſolùm *Adadum* appellat, ſed etiam poſteris regibus omnibus ad decimam uſque generationem nomen hoc, ſicut *Ptolemæi* Ægyptiacis, commune fuiſſe ſubjicit.

2967 a. Nahaſho Ammonitarum regi defuncto ſucceſſit filius Hanun: qui 3676 1038
legatos ad ipſum de patris morte conſolandum humaniter à Davide
c. miſſos indignis excepit modis. Adverſùs quem miſſus Joabus, Ammo- 3677 1037

 nitarum

Anno Mundi		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Christianam
	nitarum & Syrorum ab eis conductorum numeroſiſſimo fugato exercitu, Hieroſolymam rediit. [II *Sam.*X. I *Chron.*XIX.]		
2968 b.	David cum copiis ſuis Jordanem trajiciens, Syrorum exercitum ſub Shobacho, principe militiæ Hadar-ezeris Syriæ Zobææ regis, coactum ingenti clade perculit. Unde pacem cum Davide ineuntes Syrorum reguli, ſervierunt ei; Ammonitis auxilio ampliùs eſſe metuentes. [*II Sam.X I Chron.XIX.*]	3678	1036
2969 b.	Vertente anno, quo tempore reges ad bellandum prodeunt, Joab copias militares in regionem Ammonitarum ducens, Rabbam illius metropolim obſedit: deſidente interim Davide Hieroſolymis. [II *Sam.* XI.1. I *Chron.*XX,1.] qui abſentis in exercitu Uriæ Hittæi conjugem Bathſhebam adulterio polluit, ipſúmque maritum ab Ammonitis interficiendum procuravit. [II *Sam.*XI.]	3679	1035
2970 b.	Poſt natum filium in adulterio conceptum, David à Nathane prophetâ peccati ſui convictus reſipuit, & Pſalmum 51 pœnitentiæ ſuæ teſtem edidit. Infans nihilominùs, recens natus, morte ſublatus eſt. [*II Sam. XII.*]	3680	1034
2971 a.	Bathſheba Davidi, jam marito ſuo, filium peperit: cui Deus, ut pacifico futuro, *Salomonis*, (*I Chron.XXII.9*) &, ut à ſe dilecto, *Jedidiæ* nomen impoſuit. [*II Sam.XII.25.*]	3681	1033
2972 c.	Amnon, primogenitus Davidis filius, Thamarem ſororem vitiavit. [II *Sam.*XIII.]	3682	1032
2974 c.	Amnon, biennio poſt nefarium ſuum inceſtum, fratris Abſalomi juſſu interficitur, quo oves tondebantur tempore. [II *Sam.*XIII.23.] ſub veris videlicèt extremum; regerminante gramine, quod demetebatur ante meſſem frugum paulo poſt medium primi menſis factam: ut (ex *Amos* VII.1. collat. cum *Joſu.*III.15. IV.19. & V.10,11,12) Codomanus hîc annotat. Abſalomus verò, fratricidio peracto, Geſſhurem fugit in Syriâ: ubi cum rege Talmaio (avo ſuo materno) per triennium manſit. [II *Sam.*XIII.37,38. XV.8.]	3684	1030
2977 c.	Abſalom, poſt triennale exilium, rediit Hieroſolymam; patre oratione Tekoitanæ viduæ (Joabo procurante) placato. [II*Sam.*XIII.38. XIV. 1,23.]	3687	1027
2979 b.	Abſalom, ſuccenſâ ſegete hordeaceâ, paulo ante meſſem hujus anni, (ſequente enim, utpotè Sabbatico, nulla in Judæâ meſſis fuerat) ejus operâ in conſpectum patris admittitur; quo poſt reditum ab exilio caruerat biennium. [II *Sam.*XIV.28,30,33.]	3689	1025
2980	Annus Sabbaticus, inter ſuccenſionem ſegetis Joabi & conjurationem Abſalomi interpoſitus: in quo rebellis filius, comparatis ſibi curribus, equis & ſatellitibus, auram captare popularem & civium animos à patre Davide cœpit abalienare. [II *Sam.*XV.1.]	3690	1024
2981 c.	Exactis poſt unctum à Samuele Davidem annis 40 Abſalomus, conſiliario uſus Achitophele, regnum paternum invaſit; (II *Sam.*XV.7.) intèr Paſchatis & Pentecoſtes feſtum: ut ex novis frugibus & ſpicis toſtis, quas Barzillai Davidi fugienti præbuit, (II *Sam.*XVII.28.) Codomanus colligit.	3691	1023
	Contra Abſalomi & Achitophelis molitiones, David Pſalmum III. & LV oravit. Simei Benjaminita fugientem Davidem convitiis proſequitur. [II *Sam.*XVI.]		

Achi-

Achitophel, neglectum videns ſuum conſilium, ſuſpendio vitam finivit. [II *Sam.*XVII.]

Cæſis viginti rebellium millibus, fugit Abſalom; & perplexæ quercui hærente capite, inter cœlum & terram pendulus, telis à Joabo confoſſus interiit. [II *Sam.*XVIII.]

Poſt victoriam, David à tribulibus ſuis & dimidio populo Iſraëlitico domum reducitur. Tumultuantibus Iſraëlitis, quòd in rege reducendo priores non fuiſſent eorum partes, nova exorta eſt ſeditio: quæ, abſciſſo à civibus Abelis capite Shebæ filii Bicri, conjurationis primarii authoris, ſedata eſt. [II *Sam.*XIX.XX.]

2983 *c.* Meſſe hujus anni deficiente, cœpit fames quâ tribus annis continuis afflicti ſunt Iſraëlitæ, ob Gibeonitarum ſanguinem à Saule & domo ejus effuſum. [II *Sam.*XXI.1,2.] 3693 1021

2986 *c.* Fame adhuc durante, in principio meſſis hordeaceæ Gibeonitæ duos filios & quinque nepotes Saulis ſuſpenderunt: quos Rizpa Saulis concubina à volucrium & beſtiarum injuriis immunes conſervavit, donec effunderetur aqua ſuper eos è cœlis. [II *Sam.*XXI.8,9,10.] 3696 1018

David oſſa Saulis & Jonathanis filii ejus Jabeſho Gileadis tranſlata, ſimul cum ſeptem ſuſpenſorum oſſibus, Zelæ in ſepulchro Kiſhi patris Saulis condenda curavit. [*Ibid.ver.*12,13,14.]

Varia cum Philiſtæis & eorum gigantibus prælia ſunt inita: in quorum uno fatiſcens David jam ſenex, mortis periculum ab Iſhi-benob gigante illi intentatum ægrè evaſit. Quæ pugna omnium ultima fuit, cui ipſe præſens interfuit. [II *Sam.*XXI. I *Chron.*XX.]

2987 *d.* David, tentatione Satanæ & ambitione ſuâ incitatus, univerſi populi cenſu inſtituto, iram Dei in Iſraëlitas accendit. Unde ex omnibus tribubus, Leviticâ & Benjaminiticâ exceptâ, (I *Chron.*XXI.6. *cum* XXVII.24) virorum omnium annum ætatis 20 excedentium,(I *Chron.* XXVII.23) ſpatio menſium 9. & dierum 20. numeratione peractâ; (II *Sam.*XXIV.8) famis, vel gladii, vel peſtis optio per Gadem prophetam illi eſt propoſita: & quidem famis, vel *trium* annorum, deinceps futurorum,(I *Chron.*XXI.12) vel *ſeptem*,(II *Sam.*XXIV.13) continuatis videlicet annis tribus prioris famis, & quarto, præſente hoc Sabbatico qui, novâ meſſe deſtitutus, priora damna reſarcire non poterat. ac ſi dictum fuiſſet. Tres jam anni famis propter Gibeonitas elapſi ſunt: quos meſſis quidem excepit, ſed propter ſementis penuriam tenuis, & ad duorum annorum annonam (quam Sabbatici anni interventus poſtulat) ſuppeditandam impar; ut adhuc etiam inediæ miſerias ſuſtineat pauperiorum ſaltem turba longè maxima. Ad hoſce præteritos annos adjiciendum nunc proponit tibi Deus triennium famis alterum. Atque hæc reconciliandi iſta ratio, ut ad annum hunc Sabbaticum Davidici cenſus hiſtoriam referremus, potiſſimùm nos permovit. 3697 1017

Peſte, quam è tribus propoſitis David elegerat, Iſraëlitarum unâ die 70 millia perierunt. Angelus Hieroſolymam perdere aggreſſus, deſiſtere jubetur: Deo miſerente & Davide, ejus juſſu, holocauſta & euchariſtica in areâ Araunæ ſive Ornanis Jebuſæi offerente. [II *Sam.* XXIV. I *Chron.*XXI.]

David,

2988 a. David, cognoſcens Dei domum in areâ illâ Ornanis fore ædifican-
dam, (I *Chron.*XXII.1. *cum* II *Chron.*III.1) materiam omnem ad ſtru-
cturam illius neceſſariam præparavit: Salomonem filium & omnes
principes Iſraëlis cohortatus, ut operi perficiendo ſtrenuè incumberent.
(I *Chron.*XXII. 1,2,3,—17,18,19.]

c. Idem, numeratis Levitis, primùm quidem à nato triginta, poſteà 3698 1016
verò à nato viginti annos & ſuprà, diſtributionem eorum fecit, & qui-
buſque officia ſua aſſignavit: ordine tùm Eccleſiaſticæ tùm civilis po-
litiæ conſtituto, anno regni ſui *quadrageſimo.* [I *Chron.* XXIII. 3,27.
XXIV. XXV. XXVI. 31.] ineunte ſc. ante mortem anno uno &
dimidio.

Rehoboam Salomoni ex Naamâ Ammonitiſſâ naſcitur: utpotè
41 annorum exiſtens, quum regnare inciperet. [I *Reg.*XIV.21. I *Chro.*
XII.13.] Licèt enim ipſe Salomon *puerum parvum* ſe appellet,(I *Reg.*
III. 7) & David pater *puerum & tenellum* fuiſſe agnoſcat: (I *Chron.*
XXII 5. *&* XXIX.1.) *virum ſapientem* tamen idem pater eum nomi-
nat,(I *Reg.*II.9) etiam antequàm ſuperadditæ illius ſapientiæ cumulo à
Deo donaretur. Quæ tria (ætas tenera, filius genitus, & ſapientia per-
ſpecta) de Salomone duodevicenario dici potuiſſe nemo mirabitur, qui
eadem poſteà in Joſiâ,annum ætatis 16 agente,ſimul concurriſſe conſi-
deraverit. [II *Chron.*XXXIV.1,2,3. *cum* XXXVI.5.]

2986 b. David ſeptuagenarius, belli & fugæ continuatis laboribus attritus, 3699 1015
adeò effœto fuit corpore,ut pannorum adjectione haudquaquàm calefi-
eret. Unde ad eum fovendum, Abiſſaga puella Sunamitis eſt delecta.
c. Adonias, occaſione ex patris infirmitate arreptâ, Joabi & Abiatharis
conſilio atque auxilio uſus, regnum occupat. De eo David per Bathſe-
bam & Nathanem certior factus Salomonem, à Zadoko ſacerdote,
Nathane prophetâ, & Benaiâ filio Jehoiadæ, Gihonem perductum,
Regem ungi curat. Quod audiens Adonias, ad aſylum confugit: &,
prehenſis cornibus altaris, benignitate Salomonis liber dimiſſus eſt.
[I *Reg.*I.]

David, congregatis omnibus præfectis, chiliarchis, & centurionibus
Iſraëlis, unâ cum filiis & aulicis ſuis, tùm illos ad timendum Deum,
tùm Salomonem ad extruendum Templum cohortatus eſt: cujuſque
partis ſtructuræ formâ; atque diſtributionibus Sacerdotum & Levita-
rum ad unumquodque miniſterium, ſcripto; auróque & argento, ad
ſingula inſtrumenta cujuſque miniſterii, certo pondere, Salomoni tradi-
tis. [I *Chron.*XXVIII.] Deinde ſuo exemplo, & hortatu, ut reliqui
etiam omnes aurum & argentum & æs & ferrum & lapides ad opus
domus Dei liberaliſſimè conferrent, effecit. Tunc, gratiis Deo actis,
poſtridie diei illius, ſacrificaverunt illi juvencos mille, arietes mille, &
agnos mille, cum libaminibus eorum: denique regem *ſecundò* inſtitue-
runt Salomonem; ungentes eum in ſummum Principem, & Zadokum
in ſummum Sacerdotem. [I *Chron.*XXIX.1,—22.]

2990 a. David, Salomonem filium præceptis inſtruens,moritur:(I *Reg.*II.1,
—10.) poſtquàm Hebrone ſuper Judam annis 7 & menſ.6,atq; Hieroſo-
lymis 33 annis ſuper totum Iſraëlem & Judam regnaviſſet.(II *Sam.*V.5)
ex quibus 40 annos, quos Scriptura illi tribuere ſolet, ante conſtitutum

regem

regem Salomonem exegiſſe eum, exiſtimare par eſt; ſex verò amplius menſes, regnante Salomone ſuperſtitem fuiſſe: ita ut anni Salomonis, in Scripturâ commemorati, à menſe primo deducendi ſint, ſemeſtri ante mortem Davidis integro.

b. Adonias, intercedente Bathſebâ, Abiſagam Sunamitidem in uxorem 3700 1014 à Salomone expetit: indéque, ut affectati regni reus, illius juſſu occiditur. Abiathar, è poſteris Eli, Sacerdotio amovetur; ſubſtituto Zadoko, ex Phineaſi poſteris: utì prædictum à Deo fuerat, I *Sam.* II.33,35. atque ita ſummum Sacerdotium à familiâ Ithamaris ad familiam Eleazari rediit, atque in eâ deinceps confirmatum eſt. Joab, ſibi metuens, ad Dei tentorium confugit: ubi, prehenſis cornibus altaris, à Benaiâ filio Jehoiadæ interficitur; qui illi, in præfecturâ militiæ, à Rege ſuffectus eſt. Simei verò, qui convitiis Davidem laceraverat, à Salomone domum ædificare juſſus eſt; unde, ultra torrentem Kidronis, capitis periculo egredi illi non liceret. [I *Reg.* II.]

Hadad Idumæus, auditâ Joabi morte, ex Ægypto in patriam reverſus eſt: quem Salomoni poſteà, ad vanitates converſo, adverſarium ſuſcitavit Deus. [I *Reg.* XI.14,21.]

2991 a. Pharaoh rex Ægypti filiam ſuam Salomoni matrimonio conjunxit: & Gezerum, tribus Ephraimiticæ civitatem, (*Joſ.* XXI.21) quam, incolis Cananæis cæſis, ceperat filiæ ſuæ donavit. [I *Reg.* IX.16.] Eam verò Salomon Sionem, in regiam Davidis, deduxit. [I *Reg.* III.1. II *Chron.* VIII.11.]

c. Salomon Gibeone, ubi Tabernaculum tum fuerat, mille holocauſta 3701 1013 obtulit. Ibi optione ei in ſomnis à Deo datâ petendi quod vellet, ſapientiam elegit. Unde ſapientiâ divinitùs donatus eſt, aliis donis ſuprà quàm petierat cumulatâ: quæ, in judicio litigantium inter ſe mulierum apparere incipiens, auctoritatem ei & reverentiam magnam apud ſubditos conciliavit. [I *Reg.* III.]

2992 a. Salomon ab Hiramo rege Tyri, per nuncios ſalutatus, juvari ab ipſo petit, in materiâ pro ſtructurâ Templi ſuppeditandâ: quod Hiramus certis conditionibus mercedis accipiens, cum eo paciſcitur, & præſtat. Salomon verò operarios ſuppeditat, adjunctis præfectis & curatoribus. [I *Reg.* V.]

ÆTAS MUNDI QUINTA.

c. ANNO 480 ab egreſſu Iſraëlitarum ex Ægypto, anno 4 regni 3702 1012 Salomonis, menſis ſecundi, qui Ziv tunc dictus eſt, die ſecundo, (*Maii* 21. *feriâ* 2) Templi fundamenta à Salomone jacta ſunt. [I *Reg.* VI.1,37. II *Chron.* III.2.]

2993 b. Simei, exactis tribus annis poſtquàm ut ſedem Hieroſolymis figeret 3703 1011 mandatum acceperat, rediens Gatho, (unde duos fugitivos ſervos reduxerat) juſſu Salomonis occiſus eſt. [I *Reg.* II.39.]

3000 a. Anno undecimò regni Salomonis, menſe octavo, qui Bul dictus eſt, 3709 1005

Templi ſtructura abſoluta eſt, cum omnibus rebus ejus: ſpatio annorum ſeptem, ac dimidii. [I *Reg*.VI.38.] Ejus verò dedicatio in ſequentem annum eſt dilata, propter celebritatem Jubilæi.

3001 *a.* Jubilæus *nonus*, quartum Mundi ſeculum aperiens; in quo, Templi 3710 1004
Encænia magnificè à Salomone celebrata ſunt. Congregatis enim ad eum omnibus Iſraëlitis, menſe ſeptimo, qui Ethanim dictus eſt, Arca Sione in adytum, Tabernaculum ac vaſa ſacra Gibeone in theſaurum Templi deducta ſunt. Ubi, quum Deus præſentiæ ſuæ ſignum aſpectabile edidiſſet; Salomon in ſuggeſto æneo flexis genibus conceptas ad Deum preces effudit. Populo deinde benedicens, boum 22 millia, ovium 120 ſacrificavit. Atque ita feſto dedicationis altaris ſeptem diebus, & feſto Tabernaculorum aliis diebus ſeptem, & Octavo Tabernaculorum die celebrato: die demùm menſis ſeptimi 23° populus in tentoria ſua dimiſſus eſt. [I *Reg*.VIII. 1,2,—65,66. II *Chron*.V. 3,4,5. VI. VII. 8,9,10.]

Menſis ſeptimi dies 8 (*Octob*.30. *feria* 6) ſeptem dierum Dedicationis primus fuit. Dies 10, (*Novemb*.1, *feria* 1) Jejunium expiationis: in quo, (juxta legem, *Levit*.XXV.9) clangore tubæ Jubilæus erat indicendus. Dies 15 (*Novemb*.6, *feria* 6) feſti Tabernaculorum primus. Dies 22 (*Novemb*.13, *feria item* 6) Tabernaculorum octavus; cujus magna erat obſervatio. [II *Chron*.VII.9.*cum Levit*.23.36.*& Johan*.VII.37.] Sub finem verò ſequentis diei (*Novemb*.14.*fer*.7) peracto Sabbato, conceſſit populus ad tentoria ſua.

3012 *c.* Salomon, 13° poſt extructum Templum anno, totius ſuæ regiæ 3722 992
ſtructuram abſolvit: 20 annis in utrumque opus impenſis; 7 (cum dimidio) in Dei, 13 (vel 12 cum dimidio) in ſuæ domus ædificatione peractis. [I *Reg*.VII.1.IX.10.*&* II *Chron*.VIII.1.]

Exactis annis illis 20 quibus ædificatæ ſunt domus Dei & Regia, Salomon viginti civitates Cabulis regionis (tribui Aſheris conterminæ) à ſe acquiſitæ Hiramo regi Tyri, in compenſationem officiorum quibus adjutus ab eo fuerat, obtulit: quas ab eo repudiatas ille ædificavit, & Iſraëlitarum colonias eò deduxit. [I *Reg*. IX. 10,—13. II *Chron*. VIII.1,2.]

Cùm abſolviſſet Salomon utramque domum, & murum Hieroſolymorum circumquaque; filiam Pharaonis uxorem ſuam, ex civitate & domo Davidis in domum deduxit quam illi ædificaverat: (I *Reg*. III.1. VII.8. IX.24. II *Chron*.VIII. 11.) ædificato etiam Gezero, quam Pharao pater Cananæis ereptam illi donaverat in tribu Ephraimiticâ. [I *Reg*.IX.15,16,17.]

3026 *c.* Seſak, aliis Seſonchis dictus, in Ægypto (juxta Chronologiam no- 3736 978
ſtram Ægyptiacam) regnum iniit: ad quem Jeroboam Nebati filius fugit; uſque ad mortem Salomonis cum eo commoratus. [I *Reg*.XI. 40. XII.2.]

3029 *c.* Salomon, poſtquàm relictis vanitatibus, quibus in ſenectute ſuâ in- 3739 975
dulſerat, ad ſaniorem mentem rediiſſet, teſtatâ in libro Eccleſiaſtæ toti Eccleſiæ reſipiſcentiâ ſuâ, reconciliatus Deo, (*II Chron.XI.*17) mortem demùm obiit, quum 40 regnâſſet annos. [I *Reg*.XI.42. II *Chron*. IX.30.]

Reho-

Rehoboam, Salomonis filius, Sichemum conveniente toto Iſraële ad conſtituendum eum regem, duro reſponſo decem tribus à ſe alienat: quæ, accerſitum ex Ægypto, Jeroboam Ephraimitam Nebati filium regem ſibi præficiunt; eóque duce, & à domo Davidis (Adoramo Rehoboami legato interfecto) & à vero Dei cultu pariter deficiunt. [I *Reg.*XII.] In cujus caſus triſtem memoriam, Judæi poſteà die 23 tertii menſis, ſive Sivan, anniverſarium Jejunium inſtituerunt.

Hinc, regno ita diſtracto, Rehoboam tribui Judæ & Benjaminis, annis 17. [I *Reg.*XIV.21. II *Chron.*XII.1,2.] Jeroboam Iſraëli, id eſt, reliquis 10 tribubus, uſque ad annum 22 præfuit. [I *Reg.*XIV.20.]

Rehoboam, Hieroſolymam reverſus, ex tribu Judæ & Benjaminis 180000 militibus delectis, bellum adverſus eas gerere inſtituit; ſed à Deo per Semaiam prophetam monitus, à cœpto deſtitit: (I *Reg.*XII.) licèt continuum bellum inter utrumque regem fuerit, omnibus diebus eorum. [I *Reg.*XIV.30.]

Jeroboam in regni ſui principio Sichemum, ubi rex electus fuerat, à rege Abimelecho ante annos 258 dirutam, (*Jud.*IX.45) in monte Ephraimi ædificavit, ibíque habitavit, donec inde procedens trans Jordanem Penuelem ædificavit, (I *Reg.*XII.25) & Tirzæ demum regiam ſuam collocavit. (*c.*XIV.17.) Ne novi verò ſubditi ab ipſo deficerent, novâ religionis ſpecie eos ab Hieroſolymis adeundis avertit; duobus aureis vitulis Bethele & Dane, ut à ſtulto populo colerentur, propoſitis. [I *Reg.*XII.]

Anno Mundi		Anni Regum Judæ.	Anni Regum Iſraëlis	
3030 *a.*	REHOBOAMI	1	1	JEROBOAMI.

Jeroboam die 15 menſis 8, (*Decemb.6. fer.2*) feſto quod ipſe commentus erat, ſimile feſto Tabernaculorum Judaico, in altari idololatrico, Bethele extructo, vitulo ſuo ſacrificavit. [I *Reg.*XII.32, 33.] Quo tempore, Propheta quidam, ex Judæâ à Deo miſſus, judicium quod olim executurus eſſet unus è poſteris Davidis, Joſias nomine, in altare illud & ſacerdotes ejus denunciavit: quod & præſentibus prodigiis in altare atque Regem ipſum confirmavit. [I *Reg.* XIII. *cum* II *Reg.* XXIII. 16, 17.] A quo Idololatriæ hujus primo exercitio, & divini in eam judicii denunciatione publicâ, arceſſendum eſt initium

Anno Mundi		Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis		Anno Period. Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
				390 annorum iniquitatis Iſraëlis. [*Ezek.*IV.5.] Propheta ille,ab alio prophetâ Bethelitâ oraculi prætextu deceptus, contra Dei mandatum cibum Bethele ſumpſit : eámque ob rem in itinere à leone interfectus eſt. quo cognito, Bethelita honorificè eum ſepeliit,& filios de vaticinii illius fide informavit. [I *Reg.* XIII. *cum* II *Reg.*XXIII.17,18.		
b.	Sacerdotes & Levitæ, & alii Iſraëlitæ qui timebant Deum, à Jeroboamo idololatrâ ad Rehoboamum tranſeuntes, regnum Judæ confirmârunt per triennium : tot enim annis in viâ Davidis & Salomonis ambulaverunt. [II *Chron.*XI.17.]			Jeroboam in defectione perſiſtens, rejectis Sacerdotibus filiis Aaronis & Levitis, fecit è populo ſacerdotes excelſorum. [I *Reg.*XIII.33, 34. II *Chron.* XI. 14,15. *&* XIII. 9.] Unde Dei Sacerdotes & Levitæ,prædiis ſuburbanis & poſſeſſionibns ſuis derelictis, in Judæam abierunt : quos & ſecuti ex omnibus tribubus Iſraëlis, qui dedebant animum ſuum ad requirendum Deum Iſraëlis,Hieroſolymam venerunt ad ſacrificandum Deo majorum ſuorum. [II *Chron.*XI. 13,14,16.]	3740	974
		2	2			
		3	3			
3032 *d.*	Rehoboam in regno confirmatus, reliquit legem Domini, & totus Iſraël cum eo. [II *Chron.*XII.1.] Judæi enim, qui lapſos Iſraëlitas exemplo ſuo ad pœnitentiam provocare debuiſſent, provocârunt Deum peccatis ſuis, quibus peccârunt ſuprà quàm omnia quæ fecerant majores eorum. Nam extruxerunt etiam ſibi excelſa, & ſtatuas,ac lucos,ſuper omnem collem altum, & ſub omni arbore	4	4		3742	972

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraelis	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
	arbore virente: facientes ſecundùm omnes abominationes gentium, quas ejecerat Dominus à facie eorum. [I *Reg.*XIV.22,23,24.]				
3033 *c.*	Anno 5 Rehoboami, Seſak rex Ægypti (à Jeroboamo fortaſſe invitatus, qui cum illo vixerat; ut ad ann. M. 3026. eſt annotatum) 1200 currus, 60000 equites, innumerúmque populum ex Ægypto, Lubæis, Succæis, & Cuſitis, in Judæam eduxit; et munitis ejuſdem civitatibus captis, Hieroſolymam uſque pervenit. Ubi Rex & principes prædicatione Semaiæ prophetæ ad reſipiſcentiam perducti, liberationis quidem promiſſionem à Deo acceperunt, ſed ejuſmodi quæ magno ab ipſis pretio eſſet redimenda. Theſauros enim domus Dei accepit Ægyptius, & theſauros domus Regis, & omnia ſcuta aureâ quæ fecerat Salomon; pro quibus ænea Rehoboam ſubſtituit. [I *Reg.* XIV. 25. II *Chron.* XII. 2, —12.]	5	5	3743	971
		6	6		
		7	7		
		8	8		
		9	9		
		10	10		
		11	11		
		12	12		
		13	13		
		14	14		
		15	15		
		16	16		
		17	17		
3046 *c.*	ABIAH, anno Jeroboami 18 (ineunte) patri Rehoboämo defuncto in regno ſuccedit: & regnat triennio. [I *Reg.*	1	18	3756	958

Anno Mundi		Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraelis		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
	[I *Reg.* XV. 1, 2. II *Chron.* XIII. 1, 2.					
3047 *c.*	Abiâ cum ſuorum 400, & Jeroboamo cum ſuorum 800 millibus, pugnam ineuntibus; Abiah Deo confiſus, inſignem reportavit victoriam, cæſis 500 Iſraëlitarum millibus: quanta hominum cædes uno in prælio nunquam facta fuiſſe legitur. Deinde victoriam perſecutus, Bethelem cepit (ubi alter vitulorum erat) & Jeſanam & Hephravin; cum villis earum [II *Chron.* XIII.]	2	19		3757	957
		3	20			
3049 *c.*	ASA, anno Jeroboami 20 (completo) patri Abiæ defuncto in regno ſuccedit: quod annis 41 tenuit. [I *Reg.* XV. 8, 9, 10.]	1	21		3759	955
3050 *a.*	Jubilæus *decimus.*					
d.		2	22. 1	NADAB, anno 2 Aſæ, patri Jeroboamo defuncto in regno ſuccedit: quod ad ſecundum tantùm annum produxit. [I *Reg.* XV. 25.]	3760	954
3051 *d.*		3	1. 2	Nadab, Gibbethonem Philiſtæorum obſidens, à Baaſâ Iſſacaritâ occiditur, anno 3 Aſæ: eodémque anno BAASA illi in regno ſuccedens, totam Jeroboami ſtirpem perdidit; & ad annum uſque 24 regnum tenuit. [I *Reg.* XV. 27, 28, 29, 33.]	3761	953
		4	2			
3053 *c.*	Decennium pacis continuum terræ largitus eſt Deus: (II *Chron.* XIV. 1, 6.) uſque ad annum regni Aſæ 15 ſive 35 regni ipſius ab Iſraëlitico diviſi. (*c.* XV. 10, 19.) quo tempore pius rex Aſa publicam idololatriam ſuſtulit, &, regno reformato, civitates Judæ	5	3		3763	951

Anno Mundi	Ætas Mundi Quinta	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis		Anno Period. Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
	Judæ contra hoſtes munivit. [*c.* XIV.]					
		6	4			
3055 *d.*	Aſæ natus eſt Jehoſaphatus, ex matre Azubâ; qui poſteà annorum 35, ipſi in regno ſucceſſit. [I *Reg.* XXII. 42. II *Chron.* XX. 31.]	7	5		3765	949
		8	6			
		9	7			
		10	8			
		11	9			
		12	10			
		13	11			
		14	12			
3063 *c.*	Anno 15 Aſæ ineunte, Zerach Æthiops cum innumero exercitu Cuſhæorum ſuorum (Arabiam Petræã & Deſertam, ut videtur, incolentium) atque Lubæorum numero 1000000 (præter eos qui è curribus pugnabant) Judæam invadit. Quibus occurrens Aſa, cum 300000 è Judâ & 280000 è Benjamine; Dei nomine invocato, eos fuſos cæſóſque ſpoliat. Deinde ab Azariâ prophetâ incitatus, ſubditos ſuos & Iſraëlitarum qui ad eum defecerant plurimos Hieroſolymam congregavit menſe tertio, (in quem feſtum Pentecoſtes incidit:) ubi ſacrificârunt Domino de prædâ, boves 700, & pecudum ſeptem millia, fœdúſque cum Deo ſolenniter renovârunt. Aſa quoq; inceptam regni reformationem perſecutus, Mahacam aviam ſuam idololatriæ patronam amovit ne eſſet Auguſta: & res à ſe & patre ſuo conſecratas in domum Dei intulit. [II *Chron.* XIV. 9. XV. 1, 10, 11, 12, 16. XVI. 8.]	15	13		3773	941

Baaſa,

3064 | 16 | 14 | 3774 | 940

c. Baaſa, cùm videret Aſam religionem inſtauraſſe, & multos in regno ſuo ad eum defeciſſe, ut in fœdus Dei convenirent: (II *Chr*. XV. 9.) bellum cum eo habuit omnibus diebus ſuis. [I *Reg*. XV. 16, 32.] Indéque hoc anno, qui 36 regni Aſæ (id eſt, regni Judæ ab Iſraële diviſi, quod tum obtinebat Aſa) numeratur, aſcendens contra Judam, ædificavit Ramam: ne ſineret egredi aut regredi quemquam ad Aſam regem Judæ. [II *Chron*. XVI. 1.]

d. Aſa mercede conduxit Ben-hadadum regem Syriæ ad impediendum Baaſam: atque ex lapidibus & lignis ab eo Ramam comportatis Gebam & Mizpam ædificavit. Idem Hananem prophetam, ob imploratum regis Syriæ auxilium ipſum reprehendentem, in carcerem conjecit: & quoſdam etiam è populo oppreſſit tempore illo. [II *Chron*. XVI.]

Ben-hadad rex Syriæ, miſſis copiis ſuis contra civitates Iſraëlis, percuſſit Ijonem Aſheritarum, Danem Danitarum, Abel-bethmaacam Manaſſitarum, & tractum Cinnereth cum totâ terrâ Naphthali. Unde deſtitit Baaſa ab ædificandâ Ramâ, & Tirzæ reſedit. [I *Reg*. XVI. 20, 21. II *Chron*. XVI. 4, 5. *cum Eſai*. IX. 1.] Fuit autem Ben-hadad iſte filius Tabrimmonis, filii Hezjonis, (I *Reg*. XV. 18) ſive Rezonis, primi Syrorum Damaſcenorum regis; à quo *Hadadi* nomen ad poſteros traductum fuiſſe ſcripſit Nicolaus Damaſcenus, apud Joſephum lib. 7. Antiquit. cap. 6. (al. 5.) ubi quod Nicolaus ait, eorum *tertium, cladem avi temporibus acceptam redimere volentem, expeditione contra Judæos factâ Samariam vaſtaviſſe*; de invaſâ à Ben-hadado, Achabi temporibus, Samariâ Joſephus interpretatur. *Vid. ſup. an. Mun.* 2960. *& infrà, an.* 3103.

17 | 15

18 | 16

19 | 17

Baaſæ

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis	Quinta	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
		20	18			
		21	19			
		22	20			
		23	21			
		24	22			
		25	23			
3074 *d.*		*26*	24. 1	Baaſæ defuncto, & Tirzæ ſepulto, filius ELA ſucceſſit anno 26 Aſæ. [I *Reg.* XVI. 8,9,10.]	3784	930
3075 *d.*		27	2	Anno 2 Elæ, 27 Aſæ; Ela cum totâ familiâ Baaſæ, è medio tollitur à ZIMRI: qui Tirzæ diebus 7 regnum occupavit. Sed populus caſtra habens contra Gibbethonem Philiſtæorum, regem conſtituit Omrin principem militiæ: quo Tirzam obſidente, Zimri ſe cum domo regiâ combuſſit. [I *Reg.* XVI. 15,16,17,18.]	3785	929
d.			1	Schiſmate in populo Iſraëlitico orto; pars una Thibnin Ginathi filium conſtituit regem, pars altera ſecuta eſt OMRIN: ſed firmior erat populus qui ſequebatur Omrin. [I *Reg.* XVI. 21,22.]		
		28	2			
3077 *d.*		29	3	Achabo filio Omri nata fuiſſe videtur Athalia; annis 42 antequàm regnaret in Judâ filius ipſius Ahaziah. [II *Chron.* XXII. 2. *cum* XXI. 6.]	3787	927
		30	4			
3079 *d.*		31	5	Omri, mortuo æmulo Thibni, ſolus regnare incipit, anno 31 Aſæ. [I *Reg.* XVI. 23.]	3789	925
3080 *d.*	Jehoſaphato filius Jehoramus naſcitur; annis 32 antequàm illum regni conſortem faceret. [II *Reg.* VIII. 17. II *Chron.* XXI. 20.]	32	6	Quum Tirzæ ſex annis regnâſſet Omri, regni ſedem inde tranſtulit Samariam, in monte Somronis à ſe ædificatam, quem à Semero quodam emerat. [I *Reg.* XVI. 23,24.]	3790	924

Anno Mundi		Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
		33	7			
		34	8			
		35	9			
		36	10			
		37	11			
3086 *d.*		38	12. 1	Omri moritur, & Samariæ ſepelitur. Malo patri ſucceſſit pejor filius ACHAB: qui ad annum uſque 22 regno præfuit. [I *Reg.* XVI. 28, 29.]	3796	918
3087 *d.*	Aſa anno regni 39 ex pedum doloribus ægrotans, ad medicos, non ad Deum recurrit. [II *Chron.* XVI. 12.]	39	2		3797	917
		40	3			
		41	4			
3090 *c.*	Aſa anno regni 41 (deſinente) mortuus, in cubili ſpeciebus aromaticis impleto, quod ſibi in civitate Davidis paraverat, ſepultus eſt. [II *Chron.* XVI. 13, 14.] Bono patri melior ſucceſſit filius JEHOSAPHAT: qui anno Achabi 4 (deſinente) regnum ſuſcipiens, annis 25 illud tenuit. [I *Reg.* XXII. 41, 42. II *Chron.* XX. 31.]	1	5		3800	914
		2	6			
3092 *c.*	Jehoſaphat, regno confirmato, atque excelſis & lucis amotis, anno regni ſui 3 Levitas cum Principibus ad populum inſtituendum per civitates mittendos curat: dum Deus hoſtium alios cohibet, alios ei ſubjicit. [II *Chron.* XVII. 7.]	3	7		3802	912
		4	8			
		5	9			
		6	10			
		7	11			
3097 *d.*	Athalia filia Achabi regis Iſraëlis, nupta Jehoramo filio Jehoſaphati regis Judæ, (quæ affinitas illa eſt, qua Jehoſaphatum Achabo ſe junxiſſe, Scriptura memorat, II *Chron.* XVIII.	8	12		3807	907

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraelis	Quinta.	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Christianam
	XVIII. 1) Ahaziam illi peperit: qui annos 22 natus, illi in regno poſteà ſucceſſit. [II *Reg.* VIII. 18, 26, 27. II *Chron.* XXII. 2. *cum* XXI. 6.]					
		9	13			
3099 *a.*	Jubilæus *undecimus.*	10	14		3808	906
		11	15			
		12	16			
		13	17			
3103 *c.*		14	18	Ben-hadad rex Syriæ, congregatis omnibus copiis ſuis, & 32 regulis ſecum, Samariam obſidet: unde magnâ acceptâ plagâ, fugatus receſſit. [I *Reg.* XX.]	3813	901
3104 *d.*		15	19	Verteſte anno, aſcendit iterùm Ben-hadad Aphekum in bellum contra Iſraëlitas: ubi, maximâ clade affectus, Achabo ſe dedidit. Quem Achab honorificè accepit, & fœdere icto dimiſit: ob quod pœna illi à Deo per prophetâ eſt denunciata. [I *Reg.* XX.] Unde per *triennium* inter Syriam & Iſraëlem belli ceſſatio fuit. [I *Reg.* XXII. 1.]	3814	900
3105		16	20	Achab, recuſatâ ſibi à Nabotho vineâ, æger decumbit. Jezebel, ejus uxor, Nabothum falſis teſtibus oppreſſum lapidari curat; & Achabum in vineæ poſſeſſionem mittit. Quam ob rem Elias propheta Achabo cum totâ ejus poſteritate & ipſi Jezebelæ excidium denunciat. Achab exterrefactus, temporariâ pœnitentiâ ſententiæ executionem prorogat. [I *Reg.* XXI.]	3815	899
3106 *d.*	Jehoſaphatus, Achabi exemplo, Jehoramum filium ſuum Proregem inſtituit. Unde Jehoram Achabi filius, qui fratri Achaziæ in regno	17	21. 1	Achab, anno 17 Jehoſaphati, filium ſuum ACHAZIAM Regem, vel potiùs Proregem, conſtituit. [I *Reg.* XXII. 51.]	3816	898

Anno Mundi		Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis		Anno Period. Julian.	Anno ante æram Chriſtianam
	Iſraëlitico anno 18 Jehoſaphati ſucceſſit,(II *Reg*.III.1) anno 2 Jehoram filii Jehoſaphati regnare cœpiſſe dicitur. (II.*Reg*.I.17.)					
3107 *d.*	Jehoſaphatus ad inviſendum Achabum, anno tertio poſt pacem ab eo cum Syris initam exacto, deſcendens; ad oppugnationem Ramotharum Gileadis ab eo invitatur: cui obſecundans, non ſine magno vitæ diſcrimine inde elabitur. [I *Reg*. XXII. 2. II *Chron*. XVIII.] Domum reverſus, quòd regi improbo auxiliatus fuiſſet, à prophetâ Jehu filio Hanani reprehenditur.[I *Chr*. XIX.1,2.]	18	22. 2	Achab, adjuncto ſibi Jehoſaphato, ad oppugnationem Ramotharum Gileadis profecturus, & 400 ſuos Pſeudoprophetas & Michaiam verum Dei prophetam de eventu conſuluit: illis omnia fauſta, hoc certam illi cladem prædicente. Juxta cujus verbum, is in prælio, licèt diſſimulato habitu pugnans, occiditur, & Samariæ ſepelitur. [I *Reg*. XXII. II *Chron*.XVIII.]	3817	897
3108 *a.*	Cùm pararet claſſem Jehoſaphatus quæ Ophirum proficiſceretur auri cauſâ, & Achazia impius Achabi filius expeditionis vellet eſſe ſocius: primùm quidem non acquievit; (I *Reg*. XXII. 49.) ſed tandem perſuaſus eſt. Ideò Deus, per prophetam Eliezer, filium Dodauæ, illum reprehendit, & naves ejus confregit. [II *Chron*. XX. 35,36,37.]			Eo mortuo, Moab ab Iſraële defecit: [*II Reg.I.*1.*& III.*5.] quæ inde à Davidis temporibus eidem ſubjecta fuerat.[*II Sam.VIII.*2.]		
b.				Achazia, rex Iſraëlis, per quendam clathrum in cœnaculo ſuo Samariæ cadens, ægrotavit: & de ſanitate recuperandâ Baal-zebubum Deum Ekronitarum conſuluit. Elias propheta duos præfectos quinquagenis, cum quinquagenis eorum, ab Achaziâ ad ipſum adducendum miſſos, igne cœleſti conſumpſit. Deinde cum tertio ad Achaziam profectus, mortem illi denunciavit. [*II Reg. I.*] Quam ille obiit;	3818	896
c.						

Anno Mundi	*Ætas Mundi*	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraelis	*Quinta.*	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
				obiit; poſtquàm biennium, partim cum patre, partim ſolus, in regni adminiſtratione exegiſſet. [I *Reg.*XXII.51.] Achaziæ defuncto ſucceſſit in regno frater ipſius J E H O R A M U S Achabi filius, anno Jehoſaphati 18 (deſinente:) & regnavit 12 annis. [II *Reg.*III.1.]		
		19	1	Elias curru igneo in cœlum ſublatus eſt: in munere prophetico ſucceſſore Eliſæo relicto. [II *Reg.*II.]		
3109 c.		20	2	Tres reges, Iſraëlis, Judæ atque Edomi (adhuc regi Judæ ſubjecti) conjunctis copiis rebelles Moabitas oppugnant: Eliſæo prophetâ exercitui aquam miraculosè ſubminiſtrante, & victoriam promittente. Meſah rex Moabitarum, Kir-hareſethæ ſe cum ſuorum reliquiis includere coactus, eruptione inde factâ filium regis Edomæorum primogenitum qui regnaturus erat pro eo (eâque de causâ, *Amoſi c.* II. 1. rex Edomæorum appellatur) cepit, & eum in holocauſtum ſuper murum obtulit. [II *Reg.* III.]	3819	895
		21	3			
		22	4			
3112 c.	Jehoſaphat, jam ſenior, regni & familiæ ſuæ rebus componendis intentus, reliquis quidem filiis dona multa, cum civitatibus munitis in Judâ, diſtribuit: maximum verò natu J E H O R A M U M (cui anteà vicariam poteſtatem communicaverat) regni ſecum conſtituit conſortem, Jehorami Iſraëlitici regis anno 5, quo per 8 annos ille potitus eſt. [II *Chron.*	23.1	5		3822	892

Anno Mundi		Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
	[II *Chron.* XXI. 2, 3, 5, 20. II *Reg.* VIII. 16, 17.]				
		24. 2	6		
		25. 3	7		
3115 c.	Jehoſaphato mortuo, & in civitate Davidis ſepulto, (I *Reg.* XXII. 50. II *Chron.* XXI. 1) optimi regis peſſimus filius Jehoramus, ſolus per quadriennium regnavit: qui in regno ita confirmatus, omnes fratres ſuos, & aliquos etiam è principibus Iſraëlis interfecit. [II *Chron.* XXI.] Edomæi, qui à diebus Davidis (II *Sam.* VIII. 14) Judæ ſuberant, jam defecerunt; &, licèt à Jehoramo percuſſi, à jugo tamen ipſius (juxta Iſaaci vaticinium, *Geneſ.* XXVII. 40) deinceps penitùs ſeſe liberârunt. Libna quoque Sacerdotum in tribu Judæ civitas, (*Joſu.* XXI. 13) eodem tempore defecit. [II *Reg.* VIII. 20, 21, 22. II *Chron.* XXI. 8, 9, 10.]	4	8	3825	889
3116 a.	Jehoramus, improbæ uxoris ſuæ Athaliæ conſilia ſecutus, in Judâ ipſiſque Hieroſolymis Baaliticam familiæ ſoceri ſui Achabi idololatriam ſtatuit; & ad eam ſubditos ſuos compulit. Inde ſcripto ab Eliâ prophetâ (antequam aſſumeretur) relicto, objurgatus eſt: pœnarum, quæ inſecutæ ſunt, denuntiatione additâ.				
c.	Primùm enim excitavit adverſùs eum Philiſtæorum & Arabum turmas: qui in Judæam irrumpentes, abduxerunt omnes facultates quæ inventæ ſunt in domo regis, unà cum filiis & uxoribus ejus. ita ut reliquis omnibus filiis interfectis ſolus	5	9	3826	888

illi

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis	Quinta	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
	illi relictus fuerit eorum minimus, Jehoachaz. [II *Chro.* XXI.] qui & Achazia & Azaria, ipſius in regno ſucceſſor. [*c.* XXII. 1, 6.]					
3117 *c.*	Poſt hæc percuſſit Jehoramum Deus inteſtinorum morbo incurabili: quo per biennium cruciatus eſt. [II *Chr.* XXI. 15, 18, 19.]	6	10		3827	887
3118 *d.*	A patre morbo graviter laborante Prorex conſtitutus eſt Ahazia, anno 11 Jorami filii Achabi. [II *Reg.* IX. 29.]	7	11		3828	886
3119 *c.*	Jehoram, exeuntibus inteſtinis, miſerè moritur; & in civitate Davidis, ſed non in ſepulchris Regum, ingloriè ſepelitur. [II *Chro.* XXV. 19, 20.] Succeſſit ACHAZIAH, filius ejus, anno 12 Jorami filii Achabi, & anno 1 regnavit Hieroſolymis. Hic etiam conſiliis improbæ matris Athaliæ & domus Achabi, poſt mortem patris, auſcultans, cultus Baalitici patronus extitit. [II *Reg.* VIII. 25, 27. II *Chron.* XXII. 1, 2, 3, 4.] Achaziæ natus eſt, ex matre Zibiâ è Beerſhebâ, filiorum minimus Joaſh; qui 7 annorum puer Rex poſteà declaratus eſt. [II *Reg.* XI. 21. II *Chron.* XXIV. 1.]	8. 1	12		3829	885
3120 *b.*				Adverſùs Hazaëlem, Benhadado (utì prædixerat Eliſæus) in regno Syriæ nuper ſuccedentem, Jehoramus rex Iſraëlis & Achazia Judæ conjunctas copias Ramothas Gileadis eduxerunt: ubi à Syris percuſſus Jehoramus, ad curanda vulnera Jezreelem ſe ſubduxit. [II *Reg.* VIII.] Unus è filiis prophetarum ab Eliſæo Ramothas miſſus, JEHU filium Jehoſaphati	3830	884

Achazia, ab expeditione adverſùs Hazaëlem Ramothis Gileadis reverſus; ad inviſendum Jehoramum Iſraëliticum, ex acceptis vulneribus malè ſe habentem, Jezreelem deſcendet. Ubi Jehu filios cognatorum ipſius miniſtrantes ei & principes Judæ inveniens, interfecit eos: deinde ipſum Achaziam quærens, qui Megidduntem fugerat, in aſcenſu Guris qui eſt ad Jiblehamum (in tribu Manaſſis) deprehenſum, in curru percuti mandavit. Qui inde à ſervis ſuis deportatus, cum patribus ſuis ſepultus eſt in civitate Davidis. [II *Reg.* IX. II *Chron.*XXII.] Samariam quoque pergens Jehu, & 42 agnatis Achaziæ occurrens, qui Jezreelem deſcenſuri erant ad ſalutandum filios regis, eos ad unum omnes jugulandos curavit. [II *Reg.*X.13,14.]

ATHALIA, filia Achabi, videns mortuum eſſe filium ſuum Achaziam, occupato regno, totum ſemen regium domus Judæ perdidit. Verùm Jehoſheba Jorami regis filia, & Jehoiadæ Sacerdotis primarii uxor, Joaſhum infantem, Ahaziæ fratris ſui filium, cædi cum nutrice ſuâ ſubductum, per *ſex* annos quibus Athalia dominata eſt in domo Dei abſcondit. [II *Reg.* XI.1,2,3. II *Chron.*XXII.10,11,12.] — Anni Regum Judæ: 1 — Anni Regum Iſraelis: 1

ſaphati filii Nimſhi in regem Iſraëlitarum unxit: & Dei mandatum de excindendâ domo Achabi illi aperit. Qui in caſtris rex à Ducibus confirmatus, Jezreelem properavit: ibique Jehoramum & Jezebelam occidit. (cap.IX.) Inde literis Samariam miſſis, Achabi 70 filios jugulandos curavit: factum ſuum populo ex Eliæ prophetiâ probans. Tum, aſſumpto ſecum Jehonadabo filio Rechabi, Samariam ipſe veniens, reliquum totum genus Achabi & omnes Sacerdotes Baalis è medio ſuſtulit. Cultu tamen Baalis abolito, à Jeroboami vitulis aureis non receſſit: ſed illius jam inveteratæ apud Iſraëlitas idololatriæ, annis quibus regnavit *octo & viginti*, patronus extitit. [*cap.*X.28,29,39.]

Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraelis
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6

Jehoiada

Anno Mundi		Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
3126 c.	Jehoiada Sacerdos JOASUM ſeptennem populo producit, regem ungit, Athaliam occidit, & cultum Dei inſtaurat: æde Baalis everſâ, & Matthane ſacerdote illius ante ipſa altaria trucidato. [II *Reg.* XI. 4, — 21. II *Chr.* XXIII. 1, — 21.] Joas verò, anno 7 Jehu incipiens, annis 40 regnavit Hieroſolymis: (II *Reg.* XII. 1. II *Chr.* XXIV. 1.) quadrageſimi tamen anni diebus tantùm paucis delibatis.	1	7		3836	878
		2	8			
		3	9			
		4	10			
		5	11			
		6	12			
		7	13			
		8	14			
		9	15			
		10	16			
		11	17			
		12	18			
		13	19			
		14	20			
3140 c.	Amaſias, ex Joaſo rege & Jehoadanâ Hieroſolymitanâ naſcitur. Erat enim 25 annorum, cùm regnare inciperet. [II *Reg.* XIV. 2. II *Chro.* XXV. 1.]	15	21		3850	864
		16	22			
		17	23			
		18	24			
		19	25			
		20	26			
		21	27			
3147 d.	Joas Sacerdotes, ex collectâ viritim pecuniâ, Templum Dei reſarcire jubet. [II *Reg.* XII. II *Chronic.* XXIV.]	22	28		3857	857
3148 a.	Jubilæus *duodecimus.*					

Anno Mundi		Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
c.	Joas, lentè in Templo reſtaurando procedentibus Sacerdotibus, anno regni 23 à Jehoiadâ Sacerdote primario, &aliis opus perficiendum curat. [II *Reg.* XII. 6, 7. II *Chron.* XXIV. 5, 6.]	23	1	JEHOACHAZ patri Jehu defuncto ſuccedit, anno 23 Joaſi filii Achaziæ; & annis 17 regnat. [II *Reg.* XIII. 1] Cujus diebus omnibus Hazaël rex Syriæ Iſraëlitas oppreſſit: [*c.* XIII. 3, 7, 22.] crudelitatem in illos exercens, quam Eliſæus propheta prædixerat. [*c.* VIII. 12.]	3858	856
		24	2			
		25	3			
		26	4			
		27	5			
		28	6			
		29	7			
		30	8			
		31	9			
		32	10			
		33	11			
		34	12			
		35	13			
		36	14			
		37	15			
3163 *c.*		38	16. 1	JOAS filius Jehoachazi à patre regni particeps factus eſt, anno 37 (deſinente) Joaſi regis Judæ: & 16 regnavit annis. [II *Reg.* XIII. 10.]	3873	841
3164 *c.*	Zacharias Sacerdos, filius Jehoiadæ, Iſraëlitas ad idololatriam poſt mortem patris ſui lapſos reprehendens, lapidibus ex præcepto Regis obrutus ab eis eſt in atrio domus Domini. [II *Chron.* XXIV.]	39	17. 2		3874	840
3165 *c.*	Vertente anno, copiæ Hazaëlis regis Syriæ, quamlibet exiguæ, Judam & Hieroſolymam invadentes, perdiderunt omnes principes populi, & omnem prædam eorum	40. 1	3	Jehoachaz filius Jehu mortuus eſt, & Samariæ ſepultus; quum annis 17 regnaſſet. [II *Reg.* XIII. 1, 9.] Joas verò rex, non longè poſt patris exequias, Eliſæum	3875	839

rum ad regem ſuum miſerunt. Cùm autem diſceſſiſſent illæ à Joaſo, quem morbis graviſſimis laborantem reliquerunt; conjuratione factâ ſervi ipſius, Zachariæ cædem ulti, in lecto decumbentem trucidârunt, ineunte regni ſui anno quadrageſimo. [II *Chron.* XXIV. 1, 23, *indéque ad fin. cum* II *Reg.* XII. 1, 17. *ad fin.*] Cui ſuccedens filius AMASIAS anno Joaſi Iſraëlitici 2 (deſinente) regnavit 29 annos. [II *Reg.* XIV. 1, 2.] qui in regno confirmatus, ſervos ſuos interfecit, qui percuſſerant regem patrem ſuum: parcens tamen ipſorum liberis, juxta legem à Deo per Moſem præſcriptam. [*Ibid.* 5, 6. II *Chron.* XXV. 3, 4.]

um prophetam jamjam moriturum inviſiſſe videtur: quem lachrymabundus de miſero regni ſtatu conſulens, tribus vicibus percutiendos ab ipſo fuiſſe Syros, reſponſum accepit. [*Ibid. à verſ.* 14. *ad* 20.]

Anno Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
	2	4			
	3	5			
3168 c.	4	6	Jeroboamus II à patre Joaſo, ad bellum Syriacum profecturo, (in quo gerendo Benhadadum, qui patri Hazaëli in regno Syriæ ſucceſſerat, tribus præliis vicit; & civitates, à patre Jehoachazo amiſſas, è manu illius recuperavit. II *Reg.* XIII. 25) in regni conſortium aſſumptus fuiſſe videtur: ut eâ ratione, Jeroboami hujus anno 27 Azarias rex Judæ regnare cœpiſſe intelligatur. [II *Reg.* XV. 1.]	3878	836
	5	7			
	6	8			
	7	9			
	8	10			
	9	11			
	10	12			
	11	13			
	12	14			
	13	15			

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraelis	Quinta	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
3178 c.	Amaſiæ regi uxor Jecholia Hieroſolymitana filium Uzziam ſive Azariam peperit: utpote 16 ætatis annos agentem, quum poſt patrem regnare inciperet. [II *Reg.* XV.2. II *Chron.* XXVI.2.] Amaſias, victoriâ adverſùs Edomæos nuper partâ inſoleſcens, anno hoc regni ſui 14 (ut eſt apud Joſephum, libro IX. Antiquit. cap. X) Joaſum regem Iſraëliticum provocans, inito apud Bethſhemeſhum prælio, ſuperatur & capitur: ſed gravi mulctâ affectus, datis obſidibus, dimittitur. [II *Reg.* XIV. II *Chron.* XXV.]	14	16	Joas rex, victo & capto Amaſiâ rege Judæ, perrupit in muro Hieroſolymorum, à portâ Ephraimi uſque ad portam angularem, quadringentos cubitos: deinde, acceptis domus Domini & regiæ theſauris omnibus, Samariam reverſus eſt. [II *Reg.* XIV.13,14. II *Chron.* XXV. 23,24.]	3888	826
3179 c.		15	1	Annis verò 15 ante mortem Amaſiæ defuncto Joaſo, ſuccedens filius JEROBOAMUS, ab anno ejuſdem 15 per annos 41 regnum Samaritanum obtinuit. [II *Reg.* XIV.23.] Per hunc ſervavit Deus Iſraëlem: recuperatâ illi Damaſco & Hamathâ (quæ jure ad tribum Judæ pertinuerant; II *Sam.* VIII.6. II *Chr.* VIII.3.) & antiquo illius termino (*Num.* XIII.21) ab aditu Hamathæ uſque ad mare campeſtrium: ſecundùm verbum Domini, quod locutus fuerat per Jonam filium Ammitthai prophetam. [II *Reg.* XIV. 25,27,28.]	3889	825
		16	2			
		17	3			
		18	4			
		19	5			
		20	6			
		21	7			
		22	8			
		23	9			
		24	10			

Ama-

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis	Quinta.	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
		25	11			
		26	12			
		27	13			
		28				
3194 c.	Amaſias, factâ Hieroſolymis adverſus eum conjuratione, Laciſhum fugit : ubi interfectus eſt, & inde deportatus ad ſepulturam in civitatem Davidis. [II *Reg.* XIV. 19, 20. II *Chron.* XXV. 27, 28.] Cui ſuccedens filius	29	15		3904	810
	UZZIAS ſive AZARIAS anno 27 Jeroboami Iſraëlitici (ex quo regni paterni particeps ille factus eſt, ut ſuprà, anno Mundi 3168) annis 52 regnavit Hieroſolymis. [II *Reg.* XV. 1, 2.] Sub hoc non minùs floruit regnum Judæ, quàm ſub æquali ejus Jeroboamo II regnum Iſraëlis. Quamdiu enim Zachariæ conſilia ſecutus, pietati ſtuduit; Dei præſidio fultus, Philiſtæos & alios vicinos hoſtes ſubjecit & regnum confirmavit: ut fuſiùs in II *Chron.* XXVI. *à verſu* 2 *ad* 16 exponitur.	1	16			
		2	17			
		3	18			
3197 a.	Jubilæus *decimus tertius*, duorum florentiſſimorum Regum tempore actus: ſub quibus etiam inſignes Prophetæ in utroque regno claruerunt. ut in Judâ, Euangelicus ille propheta *Eſaias* filius Amotzi: (*Eſai.* I. 1.) & *Joel* filius Pethuelis; quem ante *Amoſum* docuiſſe ex eo colligit Codomanus, quòd in fine primi capitis prædicat ſiccitatem, quam in 4 capite Amos fruſtrà eveniſſe conqueritur. *Amoſus* autem, qui in Judæâ inter pecuarios Tekoanos	4	19	In regno Iſraëlis prophetârunt, *Jonas* filius Ammitthai, & *Hoſea* filius Beeri. *Jonas* è Gatho-Chepheri fuit, [II *Reg.* XIV. 25.] opido tribûs Zabulonis, [*Joſ.* XIX. 13] in *Galilææ* gentium. [*Eſai.* IX. 1.] quod obiter notandum, adverſùs Phariſæorum illud ad Nicodemum, *Johan.* VII. 52. *Scrutare, & ſcito*	3906	808

.koanos fuit, ad propheticum munus in regno Iſraëlitico obeundum miſſus eſt, biennio ante terræ motum, qui
018 horum ipſorum regum, Uzziæ et Jeroboami, diebus contigit. [*Amos* I. 1. *Zachar.* XI. 5.]

tò ex Galilæâ Prophetam non fuiſſe ſuſcitatum. Hic verò regnante (ut videtur) *Joaſo*, quando Syrorum oppreſſione *Iſrael jactatus erat valdè, & nihil erat concluſum nihilque derelictum, & nemo erat adjutor Iſraëli*; à filio ejus Jeroboamo regnum ex eorum poteſtate vindicandum prædixerat. [II *Reg.* XIV. 25, 26.] & ad Aſſyriorum metropolim Niniven poſteà miſſus, prædicatione ſuâ & regem & populum ad pœnitentiam adduxit. [*Jon.* III. *Matth.* XII. 41.]

Hoſeas regnante Jeroboamo, ſub quo regnum Iſraëliticum maximè floruit, ruinam ejus prædixit: quam ut & ipſe videret, miniſterium ejus ad Ezekiæ uſque tempora productum effecit; (*Hoſ.* I. 1.) cujus anno 6 regnum illud finem ſortitum eſt. [II *Reg.* XVIII. 10.]

His & tertius acceſſit *Amos*; è Judæâ, à ſequendo grege, ad prophetandum apud populum Iſraëliticum vocatus. [*Amos* I. 1. VII. 14, 15.] Quam ob cauſam ab Amaſiâ ſacerdote Bethelis apud Jeroboamum regem Iſraëlis accuſatus, & in Judæam redire juſſus, Dei ſententiam hanc adverſus eum pronunciavit. *Uxor tua in ipſâ civitate ſcortabitur, & filii tui filiæque tuæ gladio cadent, & terra tua funiculo dividetur; tu verò in terrâ immundâ* (Aſſyriâ ſc.) *morieris, quum Iſraël omninò migrabit à terrâ ſuâ.* [*c.* VII. 10, 12, 13, 17.]

In

Anno Mundi		Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraelis		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
		5	20			
		6	21			
		7	22			
		8	23			
		9	24			
		10	25			
		11	26			
		12	27			
		13	28			
3207		14	29	In Lydiâ, ex Heraclidarum genere, Ardyſus regnavit, ann. 36. [*Euſeb. Chr.*]	3917	797
		15	30			
		16	31			
3210		17	32	Regnum Macedonicum, à Carano Heraclidâ cœptum eſt.	3920	794
		18	33			
		19	34			
3213 c.	Eclipſis Solis facta eſt, digitorum circitèr 10, anno Periodi Julianæ 3923, Junii 24, in feſtivitate *Pentecoſtes*; altera, digitorum 12 ferè, undecimo pòſt anno, Periodi Julianæ 3943, Novembris 8, in diebus feſti *Tabernaculorum*: & tertia, pluſquàm 11 digitorum, anno ſequente, Periodi Julianæ 3944, Maii 5, in feſto *Azymorum*. Quò videndum an non ſpectet prophetia illa *Amos* VIII. 8, 9, 10. *Erit die illo, dictum Domini Jehovæ, efficiam ut Sol occidat in meridie; & obtenebrabo terram die lucido: & commutabo dies feſtos veſtros in luctum, omniaque cantica veſtra in lamentationem.* Quam ut ſenſu allegorico ad tenebras, quæ in feſto Paſchatis tempore paſſionis Dominicæ	20	35		3923	791

Anno Mundi		Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
	minicæ contigerunt, Chriſtiani Patres accommodârunt: ita & in tribus hiſce ingentibus Eclipſibus trium feſtivitatum, in quibus omnes maſculi Hieroſolymis comparere tenebantur coram Domino, dies obſcurantibus, ſenſu literali completam fuiſſe nihil vetat. Ut quemadmodum apud Græcos primus *Thales* ex ſcientiâ aſtronomicâ, (*infrà ad ann. M.*3403.) ita apud Hebræos primus *Amos*, ex revelatione Spiritus ſancti, Solares Eclipſes prædixiſſe videatur.					
		21	36			
		22	37			
		23	38			
		24	39			
		25	40			
		26	41			
3220 *c.*				Mortuo Jeroboamo, ſub quo ad ſummum culmen perductum eſt regnum Iſraëliticum, in præcipitium cœperunt ruere omnia: motibus illis exortis, qui ruinæ, domus Jeroboami primùm, deinde regni totius, fuerunt prævii; prout in VII & VIII. Amoſi capite prædictum fuerat. Quo turbulento rerum ſtatu, ad ἀναρχίαν res eſt perducta; undecim annorum & dimidii continuatam ſpatio. Ejuſmodi enim INTERREGNUM Synchroniſmus Regum hîc poſtulat: ut Zachariæ filii Jeroboami menſes ſex 38°, & interfectoris ipſius Shallumi menſis unicus 39° Azariæ ſive Uzziæ regis Judæ anno reſpondeant. [II *Reg*.XV.8,13.]	3930	784
		27	1			

Uzziæ

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis	Quinta.	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
3221 c.	Uzziæ regi uxor Jeruſha, Zadoki filia, Jothamum peperit. Qui, patre leprâ percuſſo & abs hominum conſortio excluſo, præerat domui regis & judicavit populum terræ: atque ei defuncto in regno ſucceſſit, annos 25 tantùm ætatis agens. [II *Reg.* XV. 5, 33. II *Chron.* XXVI. 21. & XXVII. 1, 8.] Unde colligi poterit; Menachemo demùm Iſraëliticum regnum obtinente, Uzziam ſenem in Judæâ Sacerdotium invadentem plagâ illâ affectum fuiſſe: contra Judæos (& eos ſecutum Procopium Gazæum, in Eſai. cap. 7.) qui circa 25 annum regis Uzziæ factum hoc exiſtimant; ipſo tempore terræ motus, qui diebus Uzziæ & Jeroboami contigit. [*Amos* I. 1. *Zachar.* XI. 5.] quum Jeroboamo vivente Jothamum nondum natum fuiſſe appareat.	28	2		3931	783
		29	3			
		30	4			
		31	5			
		32	6			
		33	7			
		34	8			
3228 c.	Ab æſtate hujus anni prima Græcorum Chronologorum numeratur OLYMPIAS, quâ Corœbus Eleus vicit ſtadio; Iphitea verò 28, ut ex Ariſtodemi Elei & Polybii ſcriptis oſtendit Julius Africanus. (in Græcis Euſebianis Scaligeri, pag. 37, & 216.) Atque hîc apud Ethnicos temporis illud intervallum definit, quod à doctiſſimo Varrone (in Cenſorini de die natali libello) *quia in eo multa fabuloſa referuntur*,	35	9		3938	776

Anno Mundi		Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
	tur, μυθικὸν nominatur: incipit illud, quod dicitur ἱστορικὸν, *quia res in eo geſtæ veris hiſtoriis continentur.*					
		36	10			
		37	11			
3232 a.		38	12. 1	ZACHARIAS, filius Jeroboami, quartus & poſtremus ex ſtirpe Jehu, prout à Deo prædictum fuerat, regnavit anno 38 Azariæ ſive Uzziæ regis Judæ, ſex menſium ſpatio. [II *Reg.* XV.8,12. *cum* X.30.]	3941	773
c.		39		Poſt tempus verò illud ſemeſtre, à Shallumo filio Jabeſhi interfectus eſt coram populo: (II *Reg.* XV. 10.) cujus mortem diræ illæ calamitates ſubſecutæ ſunt, *Amos* VII. 9. prænunciatæ. *Deſolabuntur excelſa Iſaaci, & ſanctuaria Iſraëlis in ſolitudinem redigentur; quum inſurrexero contra domum Jeroboami gladio.*	3942	772
d.				SHALLUM Jabeſhi filius, anno 39 Uzziæ, regnavit menſe unico. [II *Reg.* XV.13.] MENACHEM filius Gadi, è Tirzâ Samariam profectus, Shallumum occidit, Tiphſachum cum finibus ſuis percuſſit, & omnes prægnantes ejus diffidit. [II *Reg.* XV.14,16.] A Severo Sulpicio, libro 1 Hiſtoriæ ſacræ, *Manes* hic appellatur; eodem quo *Manes* vel *Manichæus* hæreſiarcha nomine. Utriuſque verò nomen paracletum ſive conſolatorem ſignificat.		
3233 c.	Bocchoris Saïtes in Ægypto regnat ann. 44. [*African.*]	40	1	Dum autem per undecim ferè menſes, turbato rerum ſtatu, de regni poſſeſſione Menachemus contendiſſet: ſuſcitavit Deus ſpiritum Pulis	3943	771

lis regis Aſſyriæ ad invadendam terram Iſraëlis. [I *Chr.* V.26. II *Reg.*XV.19.] Hic Sardanapali videtur fuiſſe pater (ab eo *Sardan-pul* dicti; ut *Merodach* Babylonius à *Baladane* patre cognomentum *Merodach-Baladan* accepiſſe legitur, *Eſa.*XXXIX. 1.) Julio Africano *Acracarnes*, Euſebio *Ocrazapes*, Stephano Byzantino *Cyndaraxes*, Straboni, Arriano & Suidæ *Anacyndaraxes*, ab aliis verò (apud Athenæum, lib. 12.Dipnoſophiſt.) *Anabaxares* appellatus. conſideratíſque annis ab Africano & Euſebio hujus & filii imperio aſſignatis, atq; ab initio Nabonaſſari (& quem cum eo conjunctum fuiſſe exiſtimamus) Sardanapali exitu eiſdem retrò numeratis; hic ille ipſe quoque fuiſſe videri poſſet, qui prædicatione Jonæ prophetæ ad reſipiſcentiam perductus fuerat. Ut hîc etiam viri Ninevitæ ſurrexerint in judicio cum gente iſtâ: & pœnitentem ethnicum excitaverit juſtus Deus, ad pœnam de impœnitente Iſraële reposcendam.

Dedit autem ei Menachem mille talenta argenti; ut eſſet adjumento ſibi ad confirmandum regnum in manu ipſius. [II *Reg.*XV. 19,20.] quò à nonnullis refertur illud, *Hoſe.*V.13. *Cùm videret Ephraim morbum ſuum, & Juda ulcus ſuum; abiit Ephraim ad Aſſyrium, miſitque ad regem Jareb*, ſive Regem qui eum eſſet *propugnaturus*.

Menachemus in regno quod occupaverat ita confir-

 matus

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraelis	Quinta	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
				matus, regnare pacificè cœpit anno 39 (deſinente) Azariæ ſive Uzziæ regis Judæ: & per 10 annos regnum obtinuit. [II *Reg.* XV. 17.]		
		41	2			
		42	3			
		43	4			
3237		44	5	Sardanapalus Aſſyriorum imperium annis 20 obtinet. [*Jul. African. & Euſeb.*] qui in Epitaphio, quod ex Clitarcho apud Athenæum, (lib. XII.) Strabonem (lib. XIV) & Arrianum (de reb. Alexandri lib. II.) legitur, duas Ciliciæ urbes, *Anchialum* & *Tarſum*, uno die condidiſſe dicitur.	3947	767
		45	6			
		46	7			
		47	8			
		48	9			
3242 c.	Achaz Jothami filius naſcitur: ſiquidem 20 annorum fuit quum regnare inciperet. [II *Reg.* XVI. 2. II *Chron.* XXVIII. 1.] Quia verò 16 tantùm annis regnavit, & ipſo moriente filius Ezechias dicitur fuiſſe 25 annorum; unde ſequeretur filium habuiſſe Achazum, cùm undecim tantùm annos eſſet natus: ideò Tremellius Achazum 20 annos natum fuiſſe interpretatur, non cùm ipſe, ſed cùm pater Jotham regnare inciperet.	49	10		3952	762
3243 c.		50	1	PEKAHJA patri Menachemo defuncto ſuccedit, anno 50 Azariæ ſive Uzziæ regis Judæ: & regnavit biennio. [II *Reg.* XV. 23.]	3953	761
	Halyattes ſenior, in Lydiâ regnavit annos 14. [*Euſeb. Chronic.*]	51	2			

PE-

Anno Mundi	*Ætas Mundi*	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis	*quinta.*	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
3245 c.		52	1	PEKAH Remaliæ filius, interempto Samariæ Pekahjâ in palatio regio, regnavit pro eo annis 20, ab anno 52° Azariæ regis Judæ. [II *Reg.* XV.25,27.]	3955	759
3246 a.	Jubilæus *decimus quartus*: quo vidit Eſaias gloriam Domini, ſedentis in ſolio & ſtipati ſatellitio Angelorum τρισάγιον accinentium; obdurato deinceps & occæcato magis ac magis populo Judaico, ne intelligeret verba Prophetarum & converteretur & ſanitas obveniret ei. [*Eſai.*VI. *Johann.* XII. 40, 41.] Contigit hæc viſio anno quo mortuus eſt rex Uzzia: (*Eſai.*VI. 1.) cui in civitate Davidis & agro ſepulchrali regum condito (ſed ſeorſim ab aliis, quia leproſus erat)					
	ſucceſſit filius JOTHAMUS anno 2° Pekæ regis Iſraëlis; & 16 annis regnavit Hieroſolymis. [II *Reg.* XV.7,32,33. II *Chro.* XXVI. 23. & XXVII.1,8.] Hic pugnans contra regem Ammonitarum prævaluit: ita ut per triennium tributum illi penderent. [II *Chron.* XXVII.5.] Sub eo, & duobus ejus ſucceſſoribus, Mica Moraſthites (ſimul cum Eſaiâ & Hoſeâ) Propheticum ſuum munus obiit. [*Mic.*I.1.] Sub eo etiã à Nahumo prophetâ ſubverſionem Aſſyriorum & Ninives prædictam, & poſt 115 annos completam fuiſſe, Joſephus (libro 9. Antiquit. cap.11.al.12) affirmat: quum ex eo complementi tempore, ſub Achazo potiùs Jothami filio	1	2		3956	758

Anno Mundi		Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
	filio illum prophetaviſſe fuiſſet colligendum.		1			
		2	3			
		3	4			
		4	5			
		5	6			
		6	7			
3252 c.	Ezekias Achazi filius naſcitur, ex matre Abiâ Zachariæ filia: ſiquidem 25 annorum fuit, quum regnare inciperet. [II *Reg.* XVIII. 2. II *Chron.* XXIX. 1.]	7	8		3962	752
3254		8	9			
		9	10	Aradus (quæ in Phœniciâ parva inſula eſt, ut notat Mela, & *quantum patet, tota oppidum*) & Cyzicus (in Propontidis inſulâ) conditæ. [*Euſeb. Chronic.*] Arbaces Mediæ præfectus, muliebrem Sardanapali mollitiem indigniſſimè ferens, conjuratione cum Beleſo Babylonio initâ, Medorum, Perſarum, Babyloniorum et Arabum quadringenta millia adverſus eum eduxit. Qui tribus præliis victus, in quarto, Bactrianorum copiis ad eum deficientibus, hoſtes noctu ex improviſo oppreſſit, & caſtris exuit. cumq; Sardanapalus uxoris fratri Salæmeni imperium caſtrenſe tradidiſſet; is à conjuratis bis prælio victus, cum toto penè exercitu deletus eſt. Ninive obſidione cinctâ, Sardanapalus filios tres & filias duas magnâ cum gazâ in Paphlagoniam ad Cottram præfectum mittit: & tabellariis per omnes regni provincias dimiſſis, militum delectus agit, & ad tolerandam obſidionem neceſſaria comparat. [*Diodor. Sicul. lib.* 2.]	3964	750
		10	11			

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis	Quinta.	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
3256 c.	ROMA, juxta Fabii Pictoris (Romanorum ſcriptorum antiquiſſimi) & Iudorum Secularium à veteribus Romanis obſervatorum rationes, paulo ante initium Olympiadis 8, in feſto Palilitio, XII Kalend. Maii, à Romulo condi cœpta eſt: licèt Palilia Varroniana toto quinquennio Fabianis anteriora ſint. *Vrbs oritur (quis tunc hoc ulli credere poſſet?)* *Victorem terris impoſitura pedem.* [Ovid.Faſt.lib.4.]	11	12		3966	748
3257		12	13	Anno obſidionis tertio, fluvius continuis imbribus excreſcens Ninives partem inundavit, & murum ad ſtadia XX. dejecit. Sardanapalus, rogo in regiâ ingenti extructo, & ſe & regiam, cum concubinis, eunuchis & divitiis omnibus, incendio abſumpſit. Conjurati per collapſam muri partem ingreſſi, urbem ceperunt, & Arbacem Regem appellârunt. [*Diodor.lib.2.& Athenæus lib.12. ex Cteſiâ.*] Atque ita ASSYRIORUM Imperium deſtructum eſt: poſtquàm à Nini initio ſuperiorem Aſiam annis 520 (ut in libro 1. cap.95. docet Herodotus) obtinuiſſent. Diviſo igitur imperio: *Arbaces*, Straboni *Orbacus*, Velleio Paterculo *Pharnaces* dictus, Medis ſuis ab Aſſyriorum jugo liberatis αὐτονομίαν reddidit: ut (in libro jam citato) confirmat Herodotus. *Beleſis*, in ſacris literis (*Eſai.*	3966	748

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis	Quinta.	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
				(*Eſai.*XXXIX.1. & II *Reg.* XX.12.) *Baladan*, Agathiæ (lib.2. hiſtor. ex Bione & Alexandro Polyhiſtore) *Beleſſus* vel *Beleuſſus*, Nicolao Damaſceno (in eclogis ab Henr. Valeſio editis) *Nanybrus*, Hipparcho, Ptolemæo & Cenſorino *Nabonaſarus* dictus, regnum Babyloniæ per annos 14 obtinuit. A meridie verò primi diei Thoth menſis Ægyptiaci, die videlicèt Februarii 26, feriâ 4, labente ante vulgarem noſtram æram Chriſtianam anno 747, *Nabonaſari* epocham ſummo cónſenſu deducunt omnes Aſtronomi.	3967	747
	Meles in Lydiâ regnavit annos 12. [*Euſeb. Chronic.*] de quo videndus Herodotus, lib.1.cap.84.			*Ninus* junior Aſſyriorum regnum, ad proprios terminos reductum, (monarchiâ in Sardanapalo jam extinctâ) annis 19 obtinuit: ut ex Caſtore Rhodio (qui amplis voluminibus τὰ χρονικὰ ἀγνοήματα enarravit) in Græco ſuo Chronico refert Euſebius. Qui melioris auſpicii causâ primi Aſſyriaci imperii conditoris nomen aſſumpſiſſe ſibi videtur: propriâ appellatione in Æliano (lib.12. hiſtor. animal. cap.21) *Thilgamus*, in ſacris literis *Thilgath-Pilneeſer* (I *Chron* V.6, 26. II *Chron.*XXVIII. 20) & *Tiglath-Pileſer* (II *Reg.* XV.29. XVI. 7,10) nuncupatus.		
		13	14			
		14	15			
		15	16			
		16	17			
3262 c.	ACHAZ patri Jothamo ſuccedens anno 17 (deſinente) Pekæ filii Remaliæ, 16 annis regnavit Hieroſolymis. [II *Reg.* XVI. 1, 2. II *Chron.*	1	18		3972	742

II *Chron.*XXVIII.1.]

Quum ſub finem regni Jothami cœpiſſet Deus immittere in Judam Rezinem regem Syriæ & Pekam Remaliæ filium: (II *Reg.* XV. 37.) audito jam adventus eorum rumore, domus David cum populo contremuit; præſentiſſimum ſibi excidium imminere metuens. Regi Achazo conſternato Deus, per Eſaiam prophetam, ipſius liberationem & hoſtium interitum denunciat. Liberationis ſignum (optionem illud eligendi ſibi ultrò oblatam Rege incredulo repudiante) promiſſionem dat de Virgine *Immanuelem* paritura: qui & perſonæ ratione futurus eſſet θεάνθρωπος, *Deus nobiſcum* ſive in carne noſtrâ habitans; & officii quoque quo, ut unicus mediator Dei & hominum (I *Tim.*II. 5) effecturus erat ut eſſet *nobiſcum Deus* (*Eſai.* VIII. 10) placatus & propitius, adeóque auxilium in anguſtiis præſentiſſimum. (*Pſalm.* XLVI. 1, 2, 7. *cum Rom.* VIII. 31, 32.) Quod quidem documentum præſenti negotio erat accommodatiſſimum: tum quia in Chriſto omnes promiſſiones Dei ſunt *Etiam* & *Amen* (II *Cor.*I.20) in ipſo & propter ipſum communiter implendæ; tum quòd Judæa ſpeciali quodam privilegio terra eſſet Immanuelis, (*Eſai.* VIII.8) in quâ, quod ad carnem attinet, non ſolùm ex Judæis eſſet ille oriturus, (*Rom.*IX.5) ſed etiam ex domo Davidis, & quidem (juxta Jacobi vaticinium, *Geneſ.*

XLIX.

XLIX.10) priùs quàm ſceptrum recederet à Judâ, id eſt, Judæa Reſpublica eſſe deſineret regio gubernata imperio. Unde metuendus non eſſet hoc tempore vel domus Davidicæ vel gentis Judaicæ interitus; qualem poſt annos 65 gentem Ephraimiticam paſſuram fuiſſe paulò antè Propheta prædixerat. (*Eſai.*VII.8.)

Adverſariorum verò Regum jamjam imminentem occaſum præmonſtrare juſſus eſt Propheta, producto in medium *Shear-jaſhubo* filio; quem (poſt prolatum de Virgine θεοτόκῳ grande illud oraculum, digito vel geſtu aliquo alio demonſtratum) butyro & melle in tenellâ ſuâ ætate nutriendum fore diceret, donec ad eam adoleſceret quâ diſcrimen poſſet dignoſcere inter bonum & malum: ante illud enim tempus, utrumque regem tollendum eſſe è terrâ ſuâ. [*Eſai.*VII.3,15,16.] Cúmque eodem tempore accideret, ut Eſaiæ alium filiolum pareret uxor prophetiſſa; mandato Dei, nomen illi eſt impoſitum, *Maher-ſhalal-haſh-baz*: quòd *accelerando prædam feſtinaret diripiens* Aſſyrius; Syros & Iſraëlitas deprædaturus; antequàm proferre noſceret puer ille, *Pater mi* aut *Mater mea.* Atq; ita Prophetæ quoque filii *in ſigna & oſtenta* apud Iſraëlitas à Deo conſtituti ſunt. [*Eſai.*VIII.3,4,18.]

Poſt editas has prophetias, Rezin & Peka junctis viribus aſcenderunt ad oppugnanda

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis	Quinta	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
	gnanda Hieroſolyma : ubi obſederunt Achazum, ſed (uti prædictum fuerat) non potuerunt debellare. [*Eſai.* VII.1,7. II *Reg.*XVI.5.] Impius Achaz, à præſenti ereptus periculo, Deum liberatorem deſeruit. Ambulavit enim in viis regum Iſraëlis, Baaliticam idololatriam amplexatus eſt, adolevit in valle filii Hinnomi, & filium ſuum tranſmiſit per ignem; ſacrificavitque in excelſis, & in collibus, & ſub omni arbore virente. [II *Chron.* XXVIII.2,3,4. II *Reg.*XVI.3,4.]					
3263 c.	Deſerens Deum Achazus, à Deo deſertus eſt. Unde reverſi ad eum Rezin & Peka, ſeparatis copiis eum debellârunt, quod conjunctis priùs efficere non valuerunt. Tradidit enim Deus in manum tùm regis Syrorum, qui percutientes eum captivam in Damaſcum abduxerunt ab eo multitudinem magnam; tùm regis Iſraëlis, qui percuſſit eum percuſſione magnâ. [II *Chron.*XXVIII.5.] Eodem tempore Rezin Elatham (quam Judæi recuperaverat et ædificaverat rex Azarias ſive Uzzias; II *Reg.* XIV.22. II *Chron.*XXVI.2) avertit ad Syros : qui ibi deinceps habitaverunt. [II *Reg.* XVI.6.]	2	19	Interfecit Peka ex Judæis 120 millia die uno, omnes robuſtos. Interfecit quoque Zicri potens Ephraimita Maaſeiam regis filium, & Azrikamum anteceſſorem domus ejus, atque Elkanam ſecundum à rege. Et captivos ducebant Iſraëlitæ ex Judâ & Hieroſolymis ducenta millia mulierum, puerorum & puellarum, multámque prædam diripiebant ex eis : deducebántque iſta ſpolia in Samariam. Verùm, interponente ſe Dei prophetâ Odedo, dereliquerunt multitudinem illam captivam & prædam ſuam ante principes & totam congregationem : qui captivos illos, humaniſſimè tractatos, deduxerunt Jerichuntem ad fratres ipſorum. [II *Chron.*XXVIII.]	3973	741
3264 c.	Edomæi percuſſerunt Judam, et abduxerunt captivos : Philiſtæi quoque (quos, Dei auxilio fretus, rex Uzzias priùs domuerat; II *Chro.* XXVI.6,7.) irruerunt in civitates	3	20		3974	740

vitates N 2 Achazo

vitates depreſſi agri et meridianas Judæ, et habitaverunt in eis. Deprimebat enim Dominus Judam propter Achazum: quia abſtraxerat Judam, ut omninò prævaricaretur contra Dominum. [II *Chron.* XXVIII. 17, 18, 19.]

Accipiens Achaz aurum & argentum, quod inveniebatur in domo Domini & in theſauris domus regiæ, miſit ad Tiglath-pileſerum regem Aſſyriæ munus: orans, ut è manu regis Syriæ & Iſraëlis ipſum ſervaret. Cui ille auſcultans, Damaſcum cepit & incolas ejus in Kirum deportavit, Syriæ verò regem Rezinem morte affecit. [II *Reg.* XVI. 7, 8, 9.] completâ prophetiâ, tum Eſaiæ, (*c.* VII. 16. & VIII. 4. *&* IX. 11) tum Amoſi, qui Damaſceni regni excidiū hoc longè antè ita prædixerat. *Immittam ignem in domum Hazaelis, qui conſumet palatia Ben-hadadi: & confringam vectem Damaſci, excindámque habitatorem è convalle Avenis, & tenentem ſceptrum è domo Edenis; migrabúntque populus Syriæ in Kirum, ait Dominus.* [Amos I. 4, 5.] Atque ita regnum Damaſcenum, & cum eo *Hamathæ* (cujus ut tùm maximè florentis, mentio fit *Amos* VI. 2.) & *Arpadi*, (*Jerem.* XLIX. 23. *Eſai.* X. 9. XXXVI. 19. *&* XXXVII. 12, 13.) in *Rezone* cœptum, (I *Reg.* XI. 23, 24) in *Rezine* finitum eſt: quod per decem generationes continuatum fuiſſe, Nicolaus Damaſcenus (apud Joſephum, lib. 7. An-

Achazo implorante auxilium regum Aſſyriæ (ſic enim in I *Chron.* XXVIII. 16. pluraliter nominantur; numeri enallage uſitatâ, *Pſalm.* CV. 30. *Jerem.* XIX. 3. XXV. 22. 3. *Eſd.* I. 52) adverſus Pekam aſcendens Tiglath-pileſer, populum Gileadis ſive Perææ, Reubenitas videlicet, Gaditas & dimidiatam tribum Manaſſis, abduxit in Chalachum, Chaborem, Haram & Nehar-gozanem: deinde, tranſmiſſo Jordane, Galilæam occupavit; ejúſque incolas, cum Naphthalitis omnibus (quos clades à Benhadado priùs accepta reliquos fecerat) deportavit in Aſſyriam. I *Chro.* V. 26. *&* II *Reg.* XV. 29. [ex quo, cum I *Reg.* XV. 20. comparato, exponendus videtur locus *Eſai.* IX. 1.]

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraelis	Quinta	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
	Antiquit. cap. 6) affirmat. *Vid. ſupr. ad ann. Mundi* 2960. Profectus verò Achaz obviam Tiglath-pileſero Damaſcum, ut congratularetur ei de victoriâ; formam magni altaris, quod ibi viderat, ad Uriam ſacerdotem miſit, ut illi conſimile extrueret ſibi Hieroſolymis. In quo, domum reverſus, ſacrificavit ipſe; omniáque holocauſta populi offerri mandavit: altari æneo longiùs amoto ab anteriore parte domus, ne eſſet inter ſuum altare & domum Domini. [II *Reg.* XVI.]					
3265 c.	Poſtquàm Achaz ſervum ſe effeciſſet regis Aſſyrii, (II *Reg.* XVI.7. *cum* XVIII.7) & regnum ſuum tributarium illi reddidiſſet: plus tamen detrimenti quàm adjumenti ab eo accepit. [II *Chron.* XXVIII.20,21.] id quod allegoriâ illâ Propheta Achazo paulo antè ſignificaverat. *Abradet Dominus novaculâ mercenariâ, tranſfluviali, Rege Aſſyriæ, pilum capitis & pedum; etiámque barbam ipſam conſumet.* [Eſai. VII.20.] Quare & acceſſum extimum, quo à domo regis ad Templum Domini ibatur, amovit Achaz, *metu regis Aſſyriæ:* (II *Reg.* XVI.18) à vi nimirùm illius (ut interpretatur Tremellius) ſibi metuens; ne fortè per illum acceſſum in regiam irrumperet. Et tamen anguſtiæ ſuæ tempore, magis ac magis pergebat ille prævaricari adverſus Dominum. [II *Chr.* XXVIII.22.]	4	1	HOSEA filius Elæ, interfecto Pekâ Remaliæ filio, regnum invaſit, anno 20°, ex quo Jotham in Judâ regnare cœpit, (II *Reg.* XV.30) id eſt, quarto regni Achazi. Turbis tamen & ſeditionibus intervenientibus regno ſtatim potiri non poterat. Republicâ ad anarchiam quandam, per 9 annorum ſpatium recidente.	3975	739

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraëlis	Quinta.	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
		5	2			
		6	3			
		7	4			
3269	Candaules (Græcis, teſte Herodoto, Myrſilus dictus; Myrſi filius, Heraclidarum poſtremus) in Lydiâ regnavit annos 17. [*Euſeb. Chron.*]	8	5		3979	735
		9	6			
3271	Nadius, ſive Nabius (נָבִיא) apud Babylonios regnat, ann. 2. [*Ptolem. in Reg. Canone.*]	10	7		3981	733
		11	8			
3273	Chinzirus & Porus, apud Babylonios regnant, ann. 5. [*Id. ibid.*]	12	9		3983	731
3274 c.		13	1	HOSEA, turbis domeſticis compoſitis, regno tandem potitus eſt, anno (deſinente) 12° Achazi regis Judæ. [II *Reg.* XVII. 1.]	3984	730
		14	2			
3276 b.		15	3	Tiglath-pileſero, ſive Nino juniori, poſtquàm 19 annis (ut ex Caſtore notatum eſt) regnaviſſet, ſucceſſit in regno Aſſyriaco Salmanaſar; *Enemaſſarus* in Græco Tobiâ dictus. *Shalman* is eſſe videtur, qui *Hoſeæ* X. 14. *domum Arbeli* (Darii clade poſteà nobilis) *vaſtaviſſe* dicitur *die belli*; Arbelitida videlicèt, regionem Aſſyriæ infra Arpadum. Contra Hoſeam quoque regem Iſraëlis aſcendit Salmanaſar; fecítque eum ſervum ſibi & tributarium. [II *Reg.* XVII. 3.]	3986	728
3277 c.	Achaz, poſtremo regni ſui anno filium EZEKIAM principatus fecit conſortem: qui inde, à 3 anno (deſinente) Hoſeæ	1. 16	4	Sabacon Æthiops captum in bello Bocchorim vivum cremavit, ejúſque loco in Ægypto regnavit ann. 8. [*African.*]	3987	727

Hoſeæ regis Iſraëlis, 29 annis regnavit Hieroſolymis. [II Reg. XVIII. 1, 2.]

3278 Jugæus, ſive Ilulæus, apud Babylonios regnat, ann. 5. [*Ptol. Reg. Canon.*] 3988 726

b. Quo anno mortuus eſt rex Achaz, Eſaias Philiſtæis, partem Judææ iniquè poſſidentibus, (ut ſuprà, ad annum M. 3264 dictum) excidium denunciavit. [*Eſai.* XIV. *à verſ.* 28. *ad fin.*] ſimilémque calamitatem Moabitis intra tres annos obventuram prædixit. [*Eſai.* XV. 1. *ad* XVI. 14.] de quorum vaticiniorũ complemento, videnda quæ ad annum M. 3280. & 3284. deinceps annotabuntur.

Mortuus Achaz, ſepultus eſt in civitate Davidis: (II *Reg.* XVI. 20.) ſed non in ſepulchris regum. [II *Chron.* XXVIII. 27.]

c. Patre mortuo, Ezekias jam liber, anno primo regni ſui (ad finem vergente) menſe primo (Abib ſc.) aperuit fores Domini (quas impius pater ſ occluſerat: II *Chronic.* XXVIII. 24) & Sacerdotibus ac Levitis ipſorum ſanctificationem, Templíq; purgationem imperavit. [II *Chr.* XXIX. 3, 4.]

Illi, hoc mandato animati, menſis primi die primo, (*April.* 21. in ipſo Sabbato) ſanctificaverunt ſe, venerúntque ſecundùm præceptum regis ad purgandum domum Domini; & die octavo ejuſdem menſis (*April.* 28. die item Sabbati) ingreſſi porticum Templi, ſanctificaverunt domum Domini diebus octo: ita ut die ſextodecimo men-

menſis primi(*Maii* 6°,*feria* 1ª) abſolverint. [II*Chro.*XXIX. 15,17.]

Manè igitur ſurgens rex Ezekias, (*Maii* 7°, *feriâ* 2ª) congregavit præfectos civitati, & aſcendit in domum Domini: in quâ, cum populo, per Sacerdotes & Levitas multa ſacrificia in altari Domini magnâ cum lætitiâ obtulit. [II *Chron.* XXIX. 20,–36.]

Quia verò Paſcha celebrari non poterat tempore eodem quo conventus fuerat habitus & purgatio inſtituta; (quum Sacerdotes non ſanctificâſſent ſe ad ſufficientem numerum, & populus non congregâſſet ſe Hieroſolymam) ex lege *Numer.*IX.10, 11. indictum eſt Paſcha in menſem ſecundum. Edicto igitur promulgato per totum Iſraëlem à Beerſhebâ Danem uſque, non Judæi ſolùm ſed etiam ex tribubus Aſheris, Manaſſis & Zebulunis nonnulli (reliquis Iſraëlitis invitationem deridentibus) Hieroſolymam congregati ſunt. Ubi, idololatricis altaribus & aris thurariis priùs amotis atque in Kidronis torrentem projectis, jugulârunt Paſcha 14 die menſis 2,(*Junii* 3,*feriâ* 1) deinde feſtum azymorum celebrabant ſeptem diebus, offerentes ſacrificia euchariſtica & confitentes Deo majorum ſuorum: quibus (ad teſtandum gratum erga Deum animum) & alios ſeptem dies addiderunt; quos celebrârunt cum lætitiâ. [II *Chron.*XXX.23.]

Quum autem abſolviſſent

omnia

Anno Mundi	Ætas Mundi	Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraelis	Quinta.	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
	omnia iſta, egreſſi ſunt omnes Iſraëlitæ qui præſentes fuerant (ſub finem menſis 2i.) per civitates Judæ: & fregerunt ſtatuas, & ſucciderunt lucos, deſtruxeruntque excelſa ac altaria è toto Judâ & Benjamine, etiam per Ephraimum & Manaſſem, uſque dum abſolviſſent. Deinde reverſi ſunt omnes Iſraëlitæ, quiſque in poſſeſſionem ſuam per civitates ſuas. [II *Chron.* XXXI. 1.] Ezekias verò contudit etiam ſerpentem æneum quem fecerat Moſes, (*Num.* XXI. 9.) eò quòd uſque ad dies illos Iſraëlitæ adolerent ei; & per diminutionem ac contemptum *Nechuſhtan*, quaſi *æn.lum*, vocavit. [II *Reg.* XVIII. 4.] Idémq; Sacerdotes ac Levitas in ſuis muneribus & diſtributionibus reſtituens, de cibario eorum proſpexit; revocatâ primitiarum decimarúmque lege. [II *Chron.* XXXI.] Unde,					
	Menſe *tertio* primitiæ & decimæ deferri, & apud Sacerdotes acervatim deponi, cœptæ ſunt. [II *Chr.* XXXI. 5, 6, 7.]	2	5			
3279 a.	Menſe *ſeptimo* (quo collecta fructuum totius anni abſolvitur; *Exod.* XXIII. 16.) oblatio primitiarum & decimarum abſoluta eſt. (*Ibid.*) iiſque diſtribuendis curatores ab Ezekiâ præfecti ſunt. [II *Chron.* XXXI.]					
b.		3	6	Hoſea, communicato cum *Soo* rege Ægypti conſilio, annuum quod mittere ſolebat tributum Salmanaſaro recuſavit. [II *Reg.* XVII. 4.] qui	3989	725

Anno Mundi		Anni Regum Judæ	Anni Regum Iſraelis		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
				Sous vel *Sua* (ut cum appellat Hieronymus) non alius eſſe videtur quàm *Sabacon* Æthiops, 25 Ægyptiorum dynaſtiæ, quem Æthiopum fuiſſe retulit Manetho, primus. (de quo ſuprà, ad ann. M. 3987.) Unde, *Æthiopibus* confœderatum Hoſeam Chryſoſtomus, (in Johann. homil. 30.) & *regem Æthiopum, qui tum Ægyptum obtinebat, in auxilium* eum *accerſiviſſe*, libro 1 ſacræ Hiſtoriæ narrat Severus Sulpitius.		
3280 *b.*		4	7	Salmanaſar, compertâ Hoſeæ conſpiratione, primùm quidem Moabitarum agrum occupavit, (ne quid à tergo relinqueret quod ſibi damnoſum eſſet aut copiis ſuis :) duabus ſummis illius civitatibus, Are & Kir-hareſeth, excîſis; juxta Eſaiæ vaticinium, anno ante eventum tertio prædictum. [*Eſai.* XVI. *verſ.* 1. *&* *ult. cum notis Tremellii.*] Deinde totum regnum Iſraëliticum pervaſit: & aſcendens contra Samariam, anno 4 Ezekiæ & 7 Hoſeæ, (utroque ineunte) obſedit eam tribus annis. [II *Reg.* XVII. 4, 5. *&* XVIII. 9.]	3990	724
		5	8			
3283	Mardocempadus in Babyloniâ regnare cœpit, poſt initium Nabonaſari annis 26, poſt exitum 12; ut ex Ptolemæi Regum Canone intelligimus. Ab Eſaiâ prophetâ *Merodac Baladan* filius *Baladan* nominatur: (*Eſai.* XXXIX. 1.) utpotè *Beleſis*, ſive *Nabonaſari*, vel filius vel (notiſſimo Hebraiſmo) nepos. Anno ejus primo Lunam Babylone defe-	6	9	Sub finem anni tertii obſidionis, regníque Ezekiæ ſexti & Hoſeæ noni, Samariam cepit Salmanaſar: & deportavit Iſraëlitas in ditionem ſuam; collocavítque in Chalacho, Chabore, Nehar-gozane, (quò Perææ incolas, ſive duas tribus & dimidiam trans Jordanem, priùs transtulerat Tiglath-pileſer; I *Chron.* V. 26) & in civitatibus Mediæ. [II *Reg.*	3993	721

defeciſſe notat idem Ptolemæus (libro 4. magnæ Syntaxεos, cap.*6.*) anno 27 Nabonaſari, die 29 Thoth menſis Ægyptiaci; ſub finem videlicèt diei 19 noſtri Martii, horis duabus cum dimidio ante mediam noctem.

[II *Reg*.XVII.*6.* *&* XVIII. 10, 11.] *Ἀναρχία* enim, quæ ante regiam poteſtatem Dejoci traditam apud Medos obtinuit, opportunitatem Aſſyrio miniſtraverat ad civitates eorum occupandas. Unde Tobit, ſive Tobias ſenior, qui ſe hoc tempore, cum Annâ uxore & Tobiâ filio & contribulibus ſuis Naphthalitis in regionem Aſſyriorum abductum, & Salmanaſaris opſonatorem ſive annonæ curatorem conſtitutum ibi fuiſſe dicit, in Mediam profectum ſe fuiſſe addit, & in primariâ ejus civitate Rages apud Gabelum (agnatum ſuum, & è deportatis unum) decem argenti talenta depoſuiſſe. [*Tobi*.I.] Atque hic finis fuit regni Iſraëlitici; poſtquàm 254 annis ſtetiſſet, à regno Judæ ſejunctum.

3284 Anno 2 Mardocempadi, ſive Merodaci, altera Lunaris Eclipſis Ba- 3994 720
b. bylone conſpecta eſt anno Nabonaſari 28 menſis Thoth die 18, mediâ nocte; ineunte videlicèt Martii Juliani die 9 feriâ 7, & poſt dies 176,
d. cum horis 20 & dimidiâ, Eclipſis Lunæ tertia; 15 die menſis Phamenoth, ſub finem diei Septembris, fer. 1. tribus horis & dimidiâ ante mediam noctem. [*Ptolem.lib.*4. *magnæ Syntax. cap.6.* *&* 7.]

3285 Sevechus Æthiops, Sabaconis filius, in Ægypto regnat ann.14. [*Af*- 3995 719
rican.] Videtur Sethos eſſe Vulcani ſacerdos: de quo Herodotus, libro 2.cap.141.

3286 Candaules, uxorem ſatelliti ſuo Gygi Daſcyli filio immodeſtè ſpe- 3996 718
ctandam exhibens, ab eo (ipſâ uxore ad id incitante) obtruncatus eſt: qui ejus non uxore ſolùm, ſed ſimul etiam cum eâ regno Lydiaco deinde potitus eſt. Cujus rei meminit Archilochus Parius, qui per idem tempus fuit, in iambo trimetro. Ita ab Heraclidis Lydorum regnum ad Mermnadas eſt tranſlatum: in quorum familiâ per annos 170 manſit; ex quibus 38 in regno exegit ipſe Gyges. [*Herodot.lib.*1.] Servilis eum conditionis fuiſſe, illa Crœſi abnepotis ipſius verba apud Xenophontem (Inſtitut. Cyri lib. 7) arguunt. Τῶν ἐμῶν προγόνων ἀκούω τὸν πρῶτον βασιλεύσαντα ἅμα τε βασιλέα καὶ ἐλεύθερον γενέσθαι. *Ex majoribus meis eum qui primus regno potitus eſt, audio ſimul & regnum & libertatem eſſe conſecutum.* Et regiarum pecudum paſtorem fuiſſe, in libro 2 de Republicâ, affirmat Plato. Ejus nomen in Orientalium dialecto גוג, *Gug* vel *Gog*, dictum fuiſſe videtur.

3287 Gyges, regnum adeptus, Delphos donaria non pauca miſit, arma 3997 717
Mileto & Smyrnæ intulit, urbémque Colophonem vi cepit. [*Herodot. lib.*1.*cap*.14.]

Elulæus Tyriorum rex deficientes Gittæos, cum claſſe eò profectus, ſub imperium ſuum retraxit. Contra hos miſſo exercitu, Salmanaſar Aſſyriorum rex Phœnicen totam invaſit: factâ deinde pace, cum copiis domum reverſus eſt. Paulo pòſt, Sidon & Ace (Ptolemais poſteà appellata) & Palætyrus, cum multis urbibus aliis, à Tyriis ad Aſſyrio-

rum regem defecerunt. Et cùm ſoli Tyrii facere ejus imperata detrectarent, reverſus eſt contra eos; Phœnicibus naves 60 (vel 70: ut apud Rufinum legitur) illi exhibentibus & remiges octingentos. Quibus occurrentes Tyrii cum duodecim navibus, disjectâ hoſtili claſſe, quingentos ex eâ captivos abduxerunt: quo facinore non mediocrem rei navalis gloriam ſibi comparaverunt. Revertens autem rex Aſſyrius, cuſtodes ad fluvium & aquæductus diſpoſuit, qui aquari Tyrios prohiberent: quod cùm per continuos *quinque* annos fieret, coacti ſunt effoſſis puteis inde ſe ſuſtentare. Hæc Menander Epheſius in ſuis Chronicis, ex Tyriorũ annalibus in Græcam linguam tranſlatis; à Joſepho lib. IX. Antiquit. cap. ult. citatus. ubi, pro *Elulæo*, in Rufino vetere Latino interprete *Hyluſeus* legitur: unde Scaligero rex ille Tyriorum *Eliſæus* dictus fuiſſe videtur. cui tamen in eo non aſſentior, quòd Cyprios à Menandro Κιτταίους hîc vocari aſſerit: cùm Γιτταίων nomine *Gittæ* ſive *Gathi* incolas, ille potiùs intellexerit; eâ appellatione in ſacris literis ſatis notos. [II *Sam.* XV. 18. *&* XXI. 19. *collat. cum* I *Sam.* XVII. 4.] Quos etiam, ipſius hujus Elulæi ſive Eliſæi tempore, ab Ezekiâ rege Judæ ſubactos poſteà fuiſſe, ex Joſepho colligi poſſe videtur: qui eum Palæſtinæ bellum intuliſſe, et partâ victoriâ omnes eorum urbes à Gittâ uſque Gazam ſuæ ditioni adjeciſſe ſcribit. (libri Antiquitat. IX. cap. penultimo.) Sicut percuſſos ab eo fuiſſe Philiſtæos, uſque Gazam & terminos ejus, ex II *Reg.* XVIII. 8. extra omnem poſitum eſt controverſiam. Adverſùs Tyrios verò, opibus & ſucceſſibus ſuis hoc tempore inſoleſcentes, edita eſt prophetia Eſaiæ XXIII. 1.

Poſtquàm verò mortuus eſt Salmanaſar, regnavit filius ejus Senacheribus pro eo. (*Tobi.* I. 18.) quem Herodotus, libro 2. & *Arabum* & *Aſſyriorum* regem appellat: fortè quòd Aſſyrii, cum Pereâ ſive terrâ Gileadis, & Hamathâ ſive Ituræâ, contiguam etiam Arabiam vel Petræam vel Deſertam tunc poſſiderent. *Ivvam* certè ſive *Avam*, quam, vel à ſe vel à majoribus ſuis ſubactam fuiſſe Senacheribus jactitat, [II *Reg.* XVIII. 34. XIX. 13. *&* *Eſai.* XXXVII. 13.] regionem Arabiæ Deſertæ fuiſſe, Fr. Junius aſſerit. (in II *Reg.* XVII. 24.) Et Eſaias propheta, calamitatem quam ſub Salmanaſare Moabitæ paſſuri eſſent (de quâ ſuprà, ad ann. M. 3278. & 3280.) prædicens, quæcunq; illi recondidiſſent, ea *in vallem Arabum* Aſſyrios exportaturos fuiſſe denunciat. Beroſus in Chaldaicâ ſuâ hiſtoriâ (apud Joſephum, lib. X. ca. 1) & apud *Aſſyrios* regnaviſſe, Senacheribum ſcripſit, & totam *Aſiam* atque *Ægyptum* bello infeſtaviſſe. Toto verò *triennio* geſtum ab eo fuiſſe bellum
3291 Ægyptiacum, & cum eo conjunctum Palæſtinum, ex Eſaiæ capite XX. 4001 713
c. colligimus: in quo Propheta, depoſito cilicio (i. veſtimento ſuo Prophetico villoſo, ut *Zachar.* XIII. 4) à lumbis ſuis, & calceamento de pede ſuo, ita nudatus & diſcalceatus *triennio* incedere juſſus eſt; in *ſignum & oſtentum contra Ægyptios & contra Æthiopas*: quòd eo temporis ſpatio confecto, ſimilem in modum ſuperiore veſtimento nudati & diſcalceati in captivitatem abducerentur à rege Aſsyriæ. Quod quidem mandatum Eſaias accepiſse dicitur, *anno quo Tarthan, mittente eum Sargone rege Aſſyriæ, oppugnavit Aſhdodum & cepit eam.* [*Eſai.* XX. 1.] Ubi per *Sargonem* intelligendus eſt ipſe *Senacheribus*; inter cujus etiam

duces

duces, *Tartanem* II *Reg.*XVIII. 17. numeratum legimus: per *Aſhdodum* celebris illa *Azotus*, urbs Philiſtæorum; quos ab Ezekiâ ſubjugatos fuiſse, ex II *Reg.*XVIII.8. & Joſepho ſuprà audivimus.

Quum autem jugum regis Aſſyriæ excuſſiſset Ezekias, quod pater Achaz receperat, & ſervire illi recuſâſset; [II *Reg.*XVII.7] anno ejuſdem 14, (ad finem vergente) Senacheribus regnum Judæ invadens, contra civitates ejus munitas caſtra poſuit, & earum non paucas occupavit. [*Eſai.*XXXVI.1. II *Reg.*XVIII.13. II *Chron.*XXXII.1.] Et cùm de Hieroſolymâ quoque oppugnandâ cogitare eum Ezekias animadverteret, inito cum dynaſtis ſuis conſilio, obturandos curavit omnes fontes qui erant extra civitatem, & alveum aquæ Gichonis ſuperiorem inundantem per medium regionis: deinde totum murum illum ſub Amaſiâ à Joaſo rege Iſraëlis perruptum, & foris murum alterum extruxit, & confirmavit munitionem domus Davidis; paravítque miſſilia copioſè & ſcuta. Et impoſuit præfectos militares populo: congregatíſque eis ad ſe in plateam portæ civitatis, graviſſimâ oratione adverſùs metum regis Aſſyriæ & exercitus ejus illos confirmavit. [II *Chron.* XXXII.2,—8,30.]

Diebus illis, Ezekias ex lethali ulcere decumbens, poſt mortem priùs per Eſaiam prophetam illi denunciatam, fuſis ad Deum precibus ſanitatem & prorogationem regni in *quindecim* annos obtinuit. [*Eſai.* XXXVIII.1,–5,21. II *Reg.*XX.1,–7. II *Chron.*XXXII.24.] Unde ſcriptam à ſe oden ille edidit: in quâ primùm ægritudinem & perturbationem animi ſui in morbo orationémque ad Deum exponit; deinde beneficium acceptum narrat, poſtremò fidem in Deum profitetur & gratias ei immortales ſpondet. [*Eſai.*XXXVIII.9,–20.] In ſacrâ quidem Scripturâ poſt Senacheribi cædem hiſtoria hæc proponitur: ſed generali tantùm temporis notatione adjectâ; *In illis diebus.* nam ante mortem illius eam contigiſſe, verba illa evincunt: *Addam diebus tuis quindecim annos; & è manu regis Aſſyriæ eripiam te & civitatem hanc, protegámque civitatem hanc.* [*Eſai.* XXXVIII. 5, 6. II *Reg.* XX. 6.] Quòd ſi ex 29 annis, quibus regnavit Ezekias, ſubducamus iſtos 15: in fine anni regni ejus 14 factum hoc fuiſſe comperiemus.

Signum verò ſalutis recuperandæ Ezekiæ poſtulanti à Deo indultum, fuit mirabilis illa umbræ Solaris in gradibus Achazi reductio: de quâ in *Eſai.*XXXVIII.8. legimus. *Ecce ego reverti faciam umbram linearum, per quam deſcenderat in horologio Achaz in Sole, retrorſùm decem lineis. Et reverſus eſt Sol decem lineis per gradus quos deſcenderat.* Ita enim vertit Hieronymus: Hebræam vocem מַעֲלוֹת, quam Jonathan Chaldæus paraphraſtes אֶבֶן־שָׁעַיָא *lapidem horarum* interpretatus eſt, per *lineas* & *horologium* reddens. In commentario tamen ad hunc locum, Hebraicè *gradus* haberi notat: quod etiam in II *Reg.*XX.9. ſic expreſſit. *Vis ut aſcendat umbra decem lineis, an ut revertatur totidem gradibus?* Neque negligenda eſt, hiſce longè antiquior, interpretatio Græca, quæ *βαθμῶν* & *ἀναβαθμῶν* vocibus hîc uſurpatis, non alios quàm ſcalarum ab Achazo extructarum gradus in hiſtoriâ hâc accipiendos eſſe innuit. quum ante captivitatem Babylonicam horarum uſum apud Hebræos receptum fuiſſe, oſtendi non poſſit: & Gnomonis horarii in-

ventionem poſterioribus Græcis, Anaximandro vel Anaximeni, (ut ad annum Mundi 3457. poſteà videbitur) attribuant alii. quod tamen à Babyloniis illos accepiſſe, confirmat Herodoti ille locus, lib. 2. cap. 109. Πόλον, καὶ γνώμονα, καὶ τὰ δυώδεκα μέρεα τῆς ἡμέρης, παρὰ Βαβυλωνίων ἔμαθον Ἕλληνες. *Polum, & gnomonem, & duodecim diei partes, à Babyloniis Græci didicerunt.*

Ad Solis autem regreſſum quod attinet: (*Eſai.* XXXVIII. 8. *Eccleſiaſtic.* XLVIII. 26.) quemadmodum ad preces Joſuæ Sole ſtante, ſimul etiam Luna ſtetiſſe dicitur; (*Joſu.* X. 12, 13.) ita hîc & Lunam & reliquam cœleſtem machinam unâ cum Sole retroactam eſſe apparet, tantúmque nocti detractum, quantum diei fuit additum. Licèt enim in partibus τῆς νυχθημέρου ſive diei civilis anomalia extiterit admiranda: ita tamen divinâ providentiâ eam fuiſſe temperatam, ut conſtans & ſibi perpetuò ſimilis cœleſtium corporum motus nullum inde detrimentum caperet, tres illæ Lunares Eclipſes ex Ptolemæo à nobis paulo ſuperiùs propoſitæ fidem faciunt; quarum calculus, à noſtris temporibus retrò ſupputatus, idem nobis tempus exhibet quod à Chaldæis fuerat annotatum, perinde ac ſi nullus ejuſmodi retrogradus Solis motus omninò interveniſſet.

Ineunte Ezekiæ anno regni (jam cum vitâ redintegrati) 15°, Merodac ſive Berodac Baladan, filius Baladanis, rex Babyloniæ legatos ad eum cum muneribus miſit, ut de prodigio illo (Solis regreſſu) inquirerent, quod fuerat in terrâ. Quibus cùm ſuperbè theſauros ſuos oſtentaret Ezekias: de futurâ deportatione Babylonicâ ita eum Deus per Eſaiam præmonuit. *Ecce dies venturi ſunt, quibus deportabitur quicquid eſt domi tuæ, & quod recondiderunt majores tui uſque in diem hunc, in Babyloniam: non relinquetur quicquam, ait Dominus.* De filiorum quoque, quum nondum filium natum ille haberet, captivitate ſimiliter adjiciens. *De filiis etiam tuis qui prodibunt ex te, quos geniturus es, aſſument; ut ſint eunuchi* (vel *aulici*) *in palatio regis Babyloniæ.* [*Eſai.* XXXIX. *II Reg.* XX. 12, — 19.] Sed quum ſe depreſſiſſet Ezekias pro elatione animi ſui, ipſe & habitatores Hieroſolymorum; non obvenit eis fervens ira Domini diebus Ezekiæ. [*II Chron.* XXXII. 25, 26, 31.]

Mica quoque Moraſthites temporibus Exekiæ populo prophetabat; *Sionem ut agrum arandam, & Hieroſolyma in acervos abitura, & montem ipſius domus* Domini *in excelſa ſilvoſa.* Sed rex Ezekias & totus populus Judæ, reveritus Dominum, faciem ejus deprecatus eſt: pœnituítque Dominum illius mali quod elocutus fuerat contra eos. [*Mica.* III. 12. *Jer.* XXVI. 18, 19.]

3292 Aſtacum in Bithynia à Megarenſibus fuiſſe conditam, ineunte O- 4002 712
lympiade XVII. refert Memnon. (*in Bibliothecâ Photii, pag.* 374.)

Senacheribum cum magnis copiis invaſiſſe Ægyptum, & cum rege Sethone Vulcani Sacerdote (homine ignaviſſimo, & ob pietatem vel impiam ſuperſtitionem potiùs erga Deaſtrum ſuum tantùm celebri) bellum ibi geſſiſſe; libro 2 hiſtoriarum ſuarum, cap. 141. narrat Herodotus: ubi & imaginem illius lapideam in templo Vulcani ſuo adhuc tempore conſpectam fuiſſe addit; manu murem tenentem, atque hæc per literas dicentem; *In me quis intuens, pius eſto.* Quod hieroglyphicum

cum in gentis & in ordinis quoque ſui honorem Ægyptii hierophantæ ita ſunt interpretati: ac ſi pietate ſuâ & precibus ad Deum ſuum fuſis Setho, Rex idem & Sacerdos, hoc conſecutus fuiſſet; ut Peluſii, in ipſo Ægypti ingreſſu, habenas & ſcutorum loca inimici exercitus muribus nocte exedentibus, poſterâ die armis exuti fugere omnes coacti fuerint, pluribus ſuorum amiſſis. Quicquid verò Peluſii contigerit; ad partes Ægypti interiores perrexiſſe Aſſyrios, & captivam inde multitudinem ſecum abduxiſſe, firmior ſermo Propheticus nos edocet.

In hâc expeditione peractum fuiſſe exiſtimamus, quod de *Nô*, potentiſſimâ & munitiſſimâ Ægypti civitate, Nahumi c. III. 10. legimus. *Etiam hæc deportationi fuit, abivit in captivitatem, etiam parvuli ejus alliſi ſunt in capite omnium vicorum: & ſuper honoratos ejus projecerunt ſortem; denique omnes magnates ejus vincti fuerunt compedibus.*

3294 c. In reliquâ quoque Ægypto ſimiliter completum eſt, quod ſigno ante triennium dato Eſaiæ c. XX. 4. denunciatum fuerat. *Abducet rex Aſſyriæ captivam multitudinem Ægyptiorum, & deportandam turbam Æthiopum puerorum & ſenum, nudam & diſcalceatam.* Neque videmus, quare ad Judæos non ſit referendum, quod in duobus ſequentibus verſibus ſubjicitur. *Et perterrefacti erubeſcent, ab Æthiopibus expectatione ſuâ, & ab Ægyptiis gloriatione ſuâ. Et dicet incola regionis hujus tempore illo: Ecce, ita habet expectatio noſtra quò confugiebamus ad auxilium, ut eriperemur à conſpectu regis Aſſyriæ; & quomodo evaderemus nos?* Neque enim omninò ſine cauſâ eâ de re ita eos commonefaciendos fuiſſe putavit legatus Aſſyrius. *Nunc, ecce fiduciam tuam habueris in ſcipione arundinis iſtius quaſſatæ, in Ægypto; quo ſi quis innixus fuerit, intrans volam ejus perforabit eam: ita eſt Pharao rex Ægypti omnibus fiduciam habentibus in ipſo.* [II *Reg.* XVIII. 21.] Nam & eandem ſimilitudinem de Ægyptiis & domo Iſraëlis ab ipſo Deo uſurpatam, in Ezechiele; (*c.* XXIX. 6, 7.) & multa adverſus vanam Judæorum in Ægyptiacis auxiliis confidentiam, in Eſaiâ (cap. XXX. & XXXI) prolata legimus; atque inter alia, hoc quoque. *Erit vobis robur Pharaonis pudori, & receptus iſte in umbram Ægypti ignominiæ. Nam Ægyptii in vanum & inaniter adjuvabunt: idcircò proclamo de hoc; Robur eorum eſt, ut maneant* domi. [*Eſai.* XXX. 3, 7.] 4004 710

Senacheribus (ex Ægypto in Palæſtinam reverſus) Laciſhum obſedit, & totus dominatus ejus cum ipſo. [II *Chr.* XXXII. 9.] Ezekias Laciſhum ad eum mittens, redimendæ pacis gratiâ, pretio cum illo paciſcitur. Unde, excuſſis theſauris tum ſuis (quibus priùs tantopere ſe extulerat) tum domus Domini, 300 talenta argenti & 30 auri pendit regi Aſſyriæ. Qui, acceptâ pecuniâ, non ſtans promiſſis, Tartanem, (qui Azotum cepit) Rabſariſum & Rabſhakem, cum numeroſis copiis, Laciſho miſit Hieroſolymam. [II *Reg.* XVIII. 14,—17.]

Venientes illi Hieroſolymam, ſubſtiterunt ad aquæductum piſcinæ ſuperioris, qui eſt in aggere agri fullonis: qúmque inclamâſſent Regem, egreſſus eſt ad eos Eliakim filius Hilkiæ, qui præerat domui, & Shebna ſcriba, & Joach filius Aſaphi à memoriâ. Quibus Urbem tradere renuentibus, Rabſhakes, Ezekiam fruſtrà Deo confidere, ſe verò non ſine Dei nutu arma ſumpſiſſe, clamitat: multíſque Deum Iſraëlis

&

& Ezekiam ſervum ejus contumeliis afficiens, populum ad defectionem ſollicitat. Quæ & proclamabant voce magnâ Judaicè populo Hieroſolymitano qui erat ſuper murum, ad metum incutiendum eis & ad turbandum eos; ut caperent civitatem. [*Eſai.* XXXVI. II *Reg.* XVIII. *à verſ.* 17. *ad fin.* II *Chron.* XXXII. 9,—18.]

Ezekias, hæc reſciſcens, laceratis veſtimentis & induto cilicio domum Dei ingreditur: ſimúlque cum Eliakimo & Shebnâ ſeniores Sacerdotum tectos ciliciis ad Eſaiam mittit, ut Deum hâc de re conſuleret & precibus ſollicitaret. Qui illum conſolatus; Aſſyriæ regem, audito rumore, reverſurum in terram ſuam prædixit, ibíque gladio occubiturum. Quod & rei eventus mox comprobavit. [*Eſai.* XXXVII. 1,-7. *II Reg.* XIX. 1,-7.]

Rabſhakes, re infectâ, ad Senacheribum reverſus, eum relictâ Laciſho Libnam oppugnantem invenit. [*Eſai.* XXXVII. 8. *II Reg.* XIX. 8.]

Tirhaka rex Æthiopiæ, non quidem Ægyptum & Syriam infeſtavit, (ut ſine omni fundamento Scaliger pronuntiavit; in notis Euſebianis, pag. 72. & Canonib. Iſagogicis, pag. 311.) ſed Ægyptiis potiùs & Judæis auxiliares copias miſit. Proceſſiſſe enim eum, ut pugnaret contra Senacheribum, Scriptura indicat. [*Eſai.* XXXVII. 9. *II Reg.* XIX. 9.] Hunc Strabo (libro I. & XV.) *Tearkonem Æthiopem* vocat: atque in Europam progreſſum, ad columnas Herculis acceſſiſſe, ex Megaſthene rerum Indicarum ſcriptore, refert.

Senacheribus, rumore de adventu Tirhakæ audito, Libnâ moturus, minatorias & blaſphemas literas ad Ezekiam mittit: de Deo Hieroſolymorum locutus, ut de diis populorum terræ, opere manuum hominis. Quas in Templo coram Domino explicans Ezekias, auxilium ejus contra Aſſyrium fuſis precibus implorat. Reſponſum deinde per Eſaiam accipit: Deum civitatem eſſe protecturum, neque obſeſſurum eam eſſe regem Aſſyriæ, ſed viâ quâ venerat, eâdem reverſurum. [*Eſai.* XXXVII. 9,— 35. *II Reg.* XIX. 9,— 34. *II Chron.* XXXII. 17, 19, 20.]

Eâdem verò nocte ſub quam hæc Hieroſolymis acta ſunt (paucis verò diebus poſt partam contra Æthiopes victoriam; quam nunc contigiſſe ex Eſaiæ XVIII. & XX. capite nonnulli colligunt:) mittens Deus angelum, exſcidit omnem valentem robore & anteceſſorem ac principem in caſtris regis Aſyriæ: & quum ſurrexiſſent manè, inventa ſunt centies octogies quinquies mille cadavera mortuorum. Unde, cum pudore vultus, reverſus Senacheribus iu terram ſuam, conſedit Nineves. Ubi fuit, ipſo ſe incurvante in æde Niſroci Dei ſui, ut Adramelech & Sharezer percuterent eum gladio. Ipſi verò proripuerunt ſe in terram Ararati vel Armeniæ: & regnavit Eſar-chaddon filius ejus pro eo. [*Eſai.* XXXVII. 36, 37, 38. *II Reg.* XIX. 35, 36, 37; *II Chr.* XXXII. 21.] Quæ ab Eſaiâ prænunciata fuerunt omnia, cap. XXXVII. & XXXI. 8, 9. etiam; ut quibuſdam placet.

In primo capite libri Tobiæ, ad hanc hiſtoriæ partem pertinentia leguntur iſta. Senacheribum, quum reverſus fuiſſet fugiens ex Judæâ, odio habentem Iſraëlitas, multos eorum occidiſſe. Tobitum, ſive Tobiam ſeniorem, corpora cæſorum furtim abrepta ſepeliviſſe: & ob hoc à Ninevitarum quodam Regi delatum, aliò ſe recepiſſe & abditum

tum aliquamdiu latuiſse. Raptas interim omnes illius facultates fuiſse: nihil illi relicto, præter Annam uxorem & Tobiam filium ſuum. Poſt dies 45 (vel, ante dies 55, ut habetur in Græco) occiſum fuiſse Senacheribum à filiis ſuis: iiſque in montes Ararati fugientibus, in regno ſucceſſiſse filium ejus Eſarchaddonem; perperam ibi in exemplaribus *Achirdon* vel *Sarchedon* nominatum. Novum denique regem omnibus rationibus patris ſui, & toti procurationi, Achiacharum præfeciſse, filium Hananeelis fratris Tobiti: ita ut non procurator ſolùm ille eſset & rationarius, ſed etiam à poculis, & ab annulo, & ſecundus à rege.

Ezekias ex Hephzibâ filium Manaſsem ſuſcepit; poſt vitam propagatam tribus, ante mortem duodecim annis. [II *Reg.*XXI.1. II *Chron.* XXXIII.1.]

Quùm Medi hucuſque ſine rege fuiſſent, & (Dejoce litigantium controverſias judicare ampliùs recuſante) rapinæ & ſcelera paſſim invaluiſſent; ἀναρχίας incommoda tandem ſentientes (inter quæ non minimum illud fuit, quòd hâc occaſione arreptâ non paucas ipſorum urbes recuperaviſſent Aſſyrii; ut ad annum Mundi 3283 jam monuimus) Dejocis imperio ſe ſubjecerunt; annis antè Cyri initium 150, ut in libro 1 author eſt Herodotus: quem (relicto Cteſiâ) ſecuti etiam hîc ſunt Dionyſius Halicarnaſſæus & Appianus Alexandrinus, in Romanarum ſuarum Hiſtoriarum exordio. Apud Diodorum Siculum in libro Bibliothecæ 2° lapſu vel μνημονικῷ vel γραφικῷ *Cyaxaris* pro *Dejocis* nomine poſito; à Medis electus Rex ille fuiſſe dicitur *circa annum 2 Olympiadis* XVII, *juxta Herodotum.* A Cyri nimirùm exordio, quod ex illius ſententiâ in Olympiadis LV. initium, indéque in anni Periodi Julianæ 4154 medium, incidit, ſubductis annis 150, primus primi Medorum regis annus ab anni 3, Olympiadis XVII initio, & anni Periodi Julianæ 4004 medio, deducendus relinquitur; deliberatione totâ, eámque ſubſecutâ electione, ſub finem anni 2i, ejuſdem Olympiadis peractâ. Quam Medici imperii epocham rectè eſſe conſtitutam, ſingulorum Regum tempora, ab Herodoto aſſignata, cum Solari Eclipſi quæ Cyaxaris tempore contigit (ad annum Mundi 3403 deinceps commemorandâ) comparata, demonſtrabunt.

3295 4. Jubilæus *decimus quintus*: reliquorum omnium medius, & eorum qui poſt acta Salomonici Templi encænia celebrati ſunt lætiſſimus; tum ob tantæ liberationis tam recentem memoriam, tum ob omnimodam & Regis & populi proſperitatem, quæ eam ſtatim eſt ſubſecuta. adeò ut multi afferrent munera Domino Hieroſolymam; & res pretioſas Ezekiæ regi Judæ: nam elatus erat ante oculos omnium gentium poſteà; & ſecundatus in toto opere ſuo. [II *Chro.*XXXII.23,27,30.] Populum denique Judæ liberatum ita agebat & moderabatur Deus undequaque; ut (ſecundùm ipſius promiſſionem) rurſus radicaretur infernè, & fructum proferret ſupernè. [II *Chro.*XXXII.22. *Eſai.*XXXVII. 31,32.] Eſtque hujus Jubilæi conſideratio neceſſaria ad intellectum ſigni miſericordiæ divinæ ſuperiori anno Ezekiæ dati. *Comedetis hoc anno* סָפִיחַ *ſponte natum, & anno ſecundo* סָחִישׁ *ſponte renatum: anno verò tertio ſerite & metite, ac plantate vineas & comedite fructum earum.* [*Eſai.*XXXVII.30. II *Reg.*XIX.29.] Superioris enim anni meſſe ab

hoſtibus in regione graſſantibus vel occupatâ (juxta comminationem, *Levit.*XXVI.16. *Deuteron.*XXVIII.33. *Jerem.*V. 17) vel conculcatâ & devaſtatâ; è ſponte germinantibus victum ſibi comparare populum erat neceſſe. Hoc deinde anno, Jubilæi lege impediente, neque ſerere illi permiſſum erat neque metere: cùm aliàs, nullo interveniente anno Sabbatico, quò minùs hoc fieret nihil obſtaret; quum, Aſſyriorum ſtrage per Angelum editâ, bellum jam finitum eſſet. Annò verò ſequente, & ab hoſtibus metu omni liberatis & à Jubilæi religione ſolutis, ſecurè & impunè agriculturam exercere licuit.

b. Mardocempado, ſive Merodaco Baladani, poſtquàm 12 annos in Babyloniâ regnâſſet, ſuccedens Arkianus (anno Nabonaſari 39) regnavit annis 5. [*Ptolem. in Regum Canone.*] 4005 709

Parion (in orâ Helleſponti juxta *Lampſacum*) conditur. [*Euſeb. Chron.*] vel potiùs coloniâ eò deductâ, à Mileſiis & Erythræis, inſtauratur.

3296 Dejoces rex Medorum, anno 1 Olympiadis XVIII (quæ hoc anno acta eſt) Ecbatana condidit: ut in Græco Euſebii Chronico legimus. Ea, Ezræ VI.2. *Achmetha*, à Cteſiâ in Perſicis (Stephano Byzantino referente) *Agbatana* appellatur. Hujus ſtructuræ plenior deſcriptio in cap. 1. libri Judithæ habetur: ubi ab *Arphaxado* Medorum rege condita fuiſſe dicitur; ſicut à *Dejoce*, in Herodoto & ſcriptoribus aliis. Quod argumento eſt, utroque illo nomine unum & eundem regem deſignari: de quo plura, ad annum Mundi 3448. erunt dicenda. 4006 708

3299 Taracus Æthiops (ſuprà ad ann. M. 3294. Tirhaka dictus) in Ægypto regnat ann. 18. [*African.*] 4009 705

3300 Poſt Arkianum, apud Babylonios biennii Interregnum fuit. [*Ptol. Reg. Canon.*] 4010 704

3302 Belibus (al. Belithus, & Belelus) Babyloniorum regnum obtinuit, ann. 3. [*Ibid.*] 4011 703

3305 Apronadius apud eoſdem regnat, ann. 6. [*Ibid.*] 4014 700

3306 *c.* Ezekiam ſepelientes in ſuperiore parte ſepulcrorum poſterorum Davidis, honore affecerunt eum in morte ejus totus Juda & habitatores Hieroſolymorum. [II *Chron.*XXXII.33.] Cui ſuccedens filius Manaſſes, 55 annis regnavit. [II *Reg.*XXI.1. II *Chron.*XXXIII. 1.] Hic rurſùs ædificavit excelſa quæ demolitus fuerat Ezekias pater ipſius, extruxit altaria toti exercitui cœlorum in duobus atriis domus Domini, traduxit filium ſuum per ignem in valle filii Hinnomi, divinationibus & conjectationibus & præſtigiis uſus eſt, collocavit ſculptile ſimulacrum in templo Dei: fecítque ut aberrarent Juda & habitatores Hieroſolymorum, faciendo malum ampliùs quàm gentes quas perdiderat Dominus à conſpectu Iſraëlitarum. [II *Reg.*XXI.2,–11. II *Chron.* XXXIII.2,–9.] Inſuper etiam ſanguinem innoxium fudit quamplurimum, uſque adeò ut impleret Hieroſolymà confertim: præter peccatum ſuum quo ad peccandum induxit Judam, ut faceret quod malum videtur in oculis Domini. [II *Reg.*XXI.16. & XXIV.4.] In quâ ſanguinis innoxii effuſione, illa prophetæ Eſaiæ præcipuè memoratur: quem ſerrâ ligneâ medium ab eo fuiſſe diſſectum, Talmud Babylonicum in tract. יבמות, Juſtinus martyr in Dialogo cum Tryphone, Hieronymus in Eſai. cap. 20. & 57. & noſtrorum alii, illud ἐπρίσθησαν Apoſtoli, 4016 698

Heb.

*Heb.*XI.37. ad Eſaiæ martyrium accommodantes. Propter quæ omnia comminatus eſt Deus, ſe *extenſurum ſuper Hieroſolyma regulam Samariæ & perpendiculum domus Achabi*; *atque abſterſurum ſe Hieroſolyma, ut qui abſtergere ſolet gabatam, abſtergit, deinde ſubvertit eam in os.* [II *Reg.* *XXI*.13.]

3311 Rigebelus apud Babylonios regnat, ann.1. [*Ptol.Reg.Canon.*] 4020 694

3312 Meſeſſimordakus apud eoſdem regnat, ann.4. [*Ibid.*] 4021 693

3316 Interregnum apud Babylonios fuit, annorum 8. [*Ibid.*] 4025 689

Dejoces Medorum imperium uſque ad Halym fluvium propagavit, annis ante finem Aſtyagis 128. ut ex Herodoto colligitur. [*Lib.* 1. *cap.*130.] 4026 688

Olympiade XXIII. Heroſtratus Naucratites ex Ægypto mercator, ad Paphon Cypri nave appulſâ, Veneris imagunculam, magnitudine palmi, operis vetuſti, emiſſe dicitur; ejúſque virtute à ſubitâ tempeſtate magno miraculo liberatus, Naucratin devectam in æde Veneris apparatu ſolenni eandem conſecraviſſe: ut apud Athenæum, & ipſum Naucratitem, in libro XV. Dipnoſophiſt. legitur. Verùm, ſi Strabonem in libro XVII. audimus, nulla eo tempore in Ægypto erat Naucratis: quippe non ante Cyaxaris Medi & ejus æqualis Pſammitichi Ægyptii regis tempora à Mileſiis conſtructa.

3317 Rebus turbatis, duorum annorum in Ægypto ἀναρχία fuit. [*Diodor. Sicul. lib.*1.] 4027 687

3319 Δωδεκαρχία, poſt eam, in Ægyptum eſt introducta, ſive Duodecemvirorum principatus, communi conſilio regnum adminiſtrantium: de quo Herodotus, libro 2. cap. 147. & Diodorus libro 1. qui 15 annis ariſtocratiam hanc duraviſſe notat. Ad eam verò ſpectare exiſtimat Tremellius prophetiam onerosam Ægypti, in Eſaiæ capite XIX. propoſitam: in cujus verſiculo 5 & 6, de Nilo exſiccando hæc etiam legitur prædictio. *Deperdent aquas ne influant in mare, adeò ut fluvius ſiccetur & areſcat: & retrò abjicientes flumina, exhaurient & ſiccabunt rivos ductos aggeribus.* quod, ex Herodoto, ſic exponit Tremellius. Duodecim iſti reguli *omnia opera naturæ, miſeri ſui populi operâ, oppugnabunt, & aquas Nili avertent vel ad ſiccitatem uſque; ut ſtagnum Mœrios cum ſuis Pyramidibus & Labyrintho perficiant, adducti ſolâ libidine animi ſui.* Scaliger verò (in Canonib. Iſagogic. pag. 311.) de *ſiccitate* intelligit *tantâ futurâ, ut Nilus diebus æſtivis nulla incrementa caperet, neque Ægyptum irrigaret*: & ad ſuperiora *Soi* ſive *Sabaconis* tempora prophetiam refert. 4029 685

3323 c. Deficiente Babyloniorum ſtirpe regiâ, poſt octo annorum interregnum, Eſarchaddon rex Aſſyriæ ſub antiquum eos jugum reduxit; & occupato Babyloniæ regnô, per 13 annos illud obtinuit: quemadmodum ex Canone Regum Ptolemaico didicimus. Illius enim *Aſſaradinum* noſtrum eſſe *Eſarchaddonem*, non ipſum nomen modò, ſed etiam ſacræ hiſtoriæ demonſtrat conſenſus; quæ eum *Aſſyriæ* ſimul & *Babyloniæ* regem fuiſſe, non obſcurè indicat; ut paulo pòſt, ad annum M. 3327 videbimus. 4033 681

3324 Ardys, Gygis filius, apud Lydos regnavit ann.49. Hic Prienenſes 4034 680
expugnavit, & Miletum invaſit. [*Herodot.lib.1.cap.15.*]

3327 In Siciliâ Gela, in Pamphyliâ Phaſelis conditæ. [*Euſeb. Chronic.*] 4037 677
à duobus fratribus, Antiphemo & Lacio: quibus de habitationis loco Delphicum oraculum conſulentibus reſponſum fuiſſe, ut hic orientem ille occidentem verſus navigaret, ex Ariſtæneti Commentario 1° de Phaſelide refert Stephanus Byzantinus, in Γέλα. Heropythus in libro de Colophoniorum finibus, de Phaſelidis ædificatione agens, tradit *Lacium*, qui eò coloniam deduxit, Cylabræ paſtori ad pabula tum illic oves agenti, ſoli in quo urbem ædificavit pretium dediſſe ſalſamenta, quæ ille popoſcerat. Pleniùs verò Philoſtephanus in libro primo de civitatibus Aſiæ narrat, *Lacium* Argivum, unum ex iis qui cum Mopſo (Colophonis conditore) profecti fuerant, & quem Lindium fuiſſe quidam aiunt, fratrem *Antiphemi* Gelæ conditoris (quem etiam Lindium è Rhodo fuiſſe, libro 7 Herodotus, & in libro 6 Thucydides confirmant) à Mopſo cum viris quibuſdam miſſum, oraculo & juſſu Mantus, Mopſi matris, quia navium ipſius puppes ad Chelidonias inſulas diffractæ colliſu fuiſſent, cum ſociis retardatum ſeriùs noctu appuliſſe; emiſséque terram ubi extructum oppidum eſt, ut Manto prædixerat, à Cylabrâ quodam, dato ſalſamento, quod ex omni commeatu nautico is habere maluit. [*Athenæ. Dipnoſophiſt.lib.7.*]

Completa eſt prophetia, initio regni Achazi, ab Eſaiâ promulgata: *Intra ſexaginta quinque annos atteretur Ephraim, ut non ſit populus.* [*Eſai.* VII.8.] Etſi enim à Salmanaſare maxima pars populi ante annos 44. deportata fuerat, & regnum planè abolitum: inter reliquias tamen, quæ in terrâ ſuâ remanſerant, Reipublicæ aliqua facies adhuc retenta eſt. Tum verò deſiit eſse populus, quum tenues illæ Ephraimitarum reliquiæ peregrinorum adventantium multitudine penè ſunt obrutæ: (ex avitis enim ſedibus ejectas planè non fuiſse, ex Joſiæ hiſtoriâ liquet, II *Chron.* XXXIV.6,7,33. *&* XXXV. 18. *cum* II *Reg.*XXIII.19,20.) novis colonis è *Babele*, *Cuthâ*, *Havâ*, *Hamathâ* & *Sepharvaimis*, in Samariâ collocatis; qui hæreditario deinceps jure poſſidentes Samariam, habitabant in civitatibus ejus. [II *Reg.*XVII.24.] quod ab *Eſarchaddone* rege *Aſſyriæ*, qui & *Aſnappar magnus & glorioſus* dictus eſt, jam factum, ex ipſorum Cuthæorum confeſſione, *Ezræ* IV. 2, 10. intelligimus.

Eodem (ut videtur) tempore & eâdem operâ quâ in terrâ Iſraëliticâ iſta ſunt geſta, ex Samariâ in vicinam Judæam progreſſi principes exercitus regis *Aſſyriæ*, Manaſsem regem in vepretis quibuſdã latitantem ceperunt; & chalybeis compedibus vinctum *Babylonem* deduxerunt. [II *Chron.* XXXIII. 11.] Quam Judææ etiam illatam cladem, ex eâdem illâ ipſâ Eſaiæ prophetiâ nonnulli ita eliciunt. *Intra* LXV *annum conteretur Ephraim, ne ſit ampliùs populus. Et caput Ephraimi Samaria, & caput Samariæ filius Romeliæ: & vos ipſi, niſi credideritis, non confirmabimini*, id eſt, conteremini vos quoque; ut Jacobus Cappellus notavit in ſuo Chronico. Ubi Hebræos etiam addit, in Seder Olam Rabba, & Thalmudicos Doctores, (à D. Kimchi in Ezechielis cap.IV. citatos) ſimiliter tradere; Manaſsem anno regni XXII abductum eſse captivum Babylonem,

bylonem, & XXXIII annis ante ſuum obitum egiſse pœnitentiam. quâ actâ, Deum in libertatem atque regnum ipſum reſtituiſse Scriptura confirmat. [II *Chron.* XXXIII. 12,13.] Brevem enim fuiſse captivitatem illam, ex eo colligitur, quòd (nullâ illius ratione habitâ) 55 nihilominùs annis regnaviſse legatur Hieroſolymis. [II *Reg.* XXI. 1. II *Chr.* XXXIII. 1.]

Novi coloni Samaritani, quum in habitationis ſuæ principio Deum Iſraëlis non colerent, à leonibus infeſtati ſunt. Quod reſciſcens rex Aſſyriæ, unum ex deportatis è Samariâ Sacerdotibus ad illos remittendum curavit: qui, Bethele reſidens, docebat eos quomodo Deum colerent; ſecundùm Jeroboami ritum ſcilicèt. Illi verò, cum novo ſuo vitulo, vetera etiam idola ſua adorantes, & reveriti fuiſſe Dominum dicuntur & non reveriti: quum inter πολυθεότητα & ἀθεότητα non multùm admodùm intereſſe deprehendatur. [II *Reg.* XVII. 25,33,41.] Atque hæc perpetuarum illarum litium inter Judæos & Samaritanos prima origo fuit. [*Ezra* IV. 1. *Nehem.* IV. 2. *Johann.* IV. 9.]

3329 Chalcedon (ſive Calchedon ut in antiquis nummis nominatur) condita eſt; [*Euſeb. Chronic.*] à Megarenſibus, in oſtio Ponti, inter Bithy- 4039 675
nos Thracas Aſiam incolentes. [*Thucyd. lib.* 4. *Strabo lib.* 12.]

3334 Pſammitichus Saites, Neconis (à Sabbaco Æthiope interempti) fi- 4044 670
lius, duodecim illorum Ægypti tyrannorum unus, regnum tandem ſolus adeptus, per annos 54 illud obtinuit. [*Herodot. lib.* 2. *cap.* 152. & 157.] Quò ſpectare putatur vaticinium illud, *Eſaiæ* XIX. 4. *Concludam Ægyptios in manum dominorum duræ dominantium; donec Rex rigidus dominetur in eos.* Pſammitichus enim ab undecim reliquis in paludes mari vicinas relegatus, conductis ex Arabiâ militibus, atque Ionum ac Carum piratis, qui mare infeſtum habuerant, Ægyptiis illis qui ſecum ſentiebant adjunctis; collatâ apud urbem Momemphim acie, adverſæ partis reges ſuperavit: aliis eorum in pugnâ cæſis, in Libyam fugâ dilapſis aliis. Auxiliares Iones & Cares locum, à caſtris ſuis Στρατόπεδα dictum, aliquantulum ſupra urbem Bubaſtim & oſtium Nili Peluſiacum, incolendum acceperunt: Græcíſque deinceps, & aliis peregrinis, in Ægyptum aditus eſt patefactus. [*Herodot. lib.* 2. *Diodor. lib.* 1.] Pſammitichum etiam magnam urbem Syriæ Azotum, poſt 29 annorum obſidionem, tandem expugnaviſſe, idem narrat Herodotus: [*Ibid. cap.* 157.] Aſhdodum nimirùm illam, quam intra unius anni ſpatium à Tarthane regis Aſſyriæ ſatrapâ captam fuiſſe, ſuperiùs (ad annum M. 3291) dictum eſt; quæque à Pſammiticho tantopere eſt imminuta, ut *reſiduum Aſhdodi* tantùm ſuo tempore ſuperfuiſſe Jeremias innuat. [*Jerem.* XXV. 20.]

3336 Poſt Aſſaradinum ſive Eſarchaddonem, imperium Aſſyriacum ſimul 4046 668
& Babylonicum adminiſtravit Saoſduchinus, annis 20. [*Ptolem. Can. Regum.*] Hic in libro Judithæ (à *Babylonienſi* aliquo Judæo Chaldaicè ſcripto) quaſi communi regum *Babyloniorum* nomine, Nabuchadonoſor appellatur: qui tamen & rex *Aſſyriorum* ibi dicitur, & in civitate magnâ *Ninives* regnaviſſe traditur. [*Judith* I. 1.] Ubi vir clariſſimus Fr. Junius illum potiùs intelligendum exiſtimat, *quem Scriptura vocat Merodac Baladanem, avum Nebucadnetzaris illius qui fuit magni Nebu-*

cadnetzaris pater; per quem Manaſſes rex Judææ captus, in Babyloniam deportatus, ac poſtremò vinculis ſolutus eſt. Is enim (inquit) *rex Babyloniæ primùm, poſteà verò Aſſyriæ quoque effectus eſt; ſuccedens in regnum Eſarchaddoni magno, quum fratres illius parricidæ regno indigni haberentur: unde tota Aſia mutuis bellis exarſit diutiſſimè.* Ex Anniano nimirùm Pſeudo-Metaſthene primùm hauſta eſt illa *Aſar-Adonis*, *Merodachi*, *Ben-Merodachi*, *Nabuchodonoſori* primi & alterius, continuata ſucceſſio. Reverâ enim Merodachus, neque Nebucadnetzaris (ſive Nabopollaſſari potiùs) patris Nebucadnetzaris magni avus fuit, neque Manaſſem in captivitatem abduxit, neque priùs fiduciarius Aſſyrii (ut ad II *Reg.*XX.12. annotat Junius) tandem Aſſyriorum & Babyloniorum monarcha effectus; neque in ullo omninò regno Eſarchaddoni magno ſucceſſit. quum Mardocenpadum ſive Merodachum hunc ante initium Manaſſis annis undecim regnare deſiiſse, & annò demùm poſt exitum illius 42 Aſsaradinum ſive Eſarchaddonem in regno (Aſsyriaco æquè ac Babylonico) Saoſduchinum ſucceſsorem reliquiſse; ex Canone Regum Ptolemaico jam docuerimus. Quem ſi vidiſset vir ut eruditionis ita etiam & modeſtiæ ſingularis; ſententiam ſuam mutaturum illum fuiſse, non eſt quod dubitemus. Monendum de hoc nihilominùs Lectorem cenſuimus: ne, ex re nunquam geſtâ, prophetiæ Ezekielis c.xxxi. verſ.11. vel 18. (ut ille diſtinguit) interpretationem illam adaptari potuiſſe putaret. *Eſarchaddon Aſſyrius per Berodac-baladanem Babylonium oppreſſus eſt & ejectus: quamobrem defecerunt ab eo omnes, plurimique ad Babylonium tranſfugerunt*, ſequenti verſu. *adeò ut jam regio Aſſyriæ ignominioſiſſimè tereretur pedibus omnium, & in contemptum veniſset*, verſ.20.

3339 Meſhullemeth, filia Haruzi è Jotbâ, Manaſſi peperit Amonem fili- 4049 665
c. um: qui 22 annorum fuit, quum regnare inciperet. [II *Reg.*XXI.19.]

3344 Jubilæus *decimus ſextus.* 4053 661
a.

3347 Nabuchodonoſor rex Aſſyriorum, anno regni ſui *duodecimo*, Ar- 4057 657
c. phaxadum Medorum regem, Ecbatanorum conditorem, prælio ſuperaviſse dicitur, in magno campo Ragau, circa Euphratem, & Tigrim & Jadaſon in campo Erioch regis Eliciorum. Sic enim in capite 1° libri Judith legitur, quem Paulæ & Euſtochii rogatu ex Chaldæo in Latinum tranſtulit Hieronymus. Qui verò Græcè, multis mutatis & additis, librum illum nobis dedit, primùm quidem Nabuchodonoſorem anno regni ſui *duodecimo*, contra regem Arphaxadum bellum geſſiſse narrat in planitie magnâ, quæ eſt in finibus Ragau: convenientibus ad prælium omnibus qui incolebant montana, & omnibus accolentibus Euphratem, & Tigrim & Hydaſpen, & planitiem Arioch regis Elymæorum. Sed poſteà quaſi ſui oblitus, aciem cum copiarum ſuarum contra Arphaxadum inſtruxiſse tradit anno *decimo ſeptimo*: & in prælio ſuperiorem factum, ſpoliatis Ecbatanis, ipſum Arphaxadum in montanis Ragau captum confixiſſe jaculis ſuis; ac demùm, rebus omnibus ex animi ſententiâ confectis, Niniven rediiſſe, ibique cum copiis ſuis per 120 dies convivatum fuiſſe ſcribit. Ubi notandum, Dejocis exitum juxta Herodotum, circa initium quoque *duodecimi* Saoſduchini anni conti-

contigiſſe: quod magno argumento eſt, non alios eſſe Saoſduchinum & Dejocem, quàm Nabuchodonoſorem & Arphaxadum libri Judithæ. Nullo enim fundamento Fr. Junii nititur ſententia; qui, Medicorum regum ſucceſſionem commentitiam Cteſiæ fabulatoris & larvati Metaſthenis cum germanâ Herodoti hiſtoriæ patris fruſtrà conciliare conatus, Mediâ diviſâ, unam partem *Dejocem* obtinuiſſe affirmat, *Arjocum* hîc dictum; (*notat. in Judith.* I. 6. *& Jerem.* XLIX. 34.) alteram *Artecarmin* (Cteſiæ *Artycam*) hîc *Arphaxadum* appellatum, quem regnum ſuum Ecbatanis confirmaviſſe dicit, ut eo propugnaculo fretus, tum Dejoci regi, tum irrumpentibus aliis hoſtibus obſiſteret. quum, ſi talis diviſio inſtituta fuiſſet (quæ nunquam fuit:) non Arjoco vel Artecarmi ſed Dejoci, & nomen Arphaxadi, & regnum Ecbatanorum fuiſſet tribuendum. Ecbatanorum enim Arphaxadum liber Judithæ, Dejocem Herodotus & alii, Arjocum vel Artecarmin conditorem fuiſſe nullus omninò prodidit.

Poſt Dejocem, Phraortes ejus filius annis 22 regnavit. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 102.]

3348 c. Nabuchodonoſorus (ſive Saoſduchinus) Aſſyriorum rex, proximo 4058 656
poſt Arphaxadi ſive Dejocis cladem anno (qui *Judithæ* II. 1. in Chaldaico quidem regni illius 13 in Græco 18 numeratur) die 22 menſis primi, de gentibus debellandis & imperio ſuo ſubjiciendis conſilium iniiſſe dicitur: Holopherne magni ſui exercitus Duce conſtituto. Qui Bethuliam (ſive Beth-hoglam) urbem Judææ arctâ obſidione cingens, à Judithâ Simeonitide, quæ poſt mortem Manaſſis viri ſui (tempore meſſis hordeaceæ defuncti) annis tribus & menſibus ſex (vel quatuor, ut Græca habet editio) in viduitate ibidem vitam peragente, capite truncatus occubuit. [*Judith.* II. VIII. & XIII.]

3349 Iſthmus & Boryſthemes in Ponto, Lampſacus in Helleſponto, & 4059 655
Abdera in Thraciâ conditæ, [*Euſeb. Chronic.*] Ex Ioniâ nempe, Mileſii Boryſthenem, Phocæenſes Lampſacum, Clazomenii Abderam condiderunt. Solinus cap. 10. Abderam primùm à *Diomedis ſorore* conditam fuiſſe refert, deinde *ſenio collapſam*, *Olympiade* LI. (quæ præcedente anno eſt acta) à *Clazomeniis ad majorem faciem reſtitutam*. cujus coloniæ ductorem *Timeſium Clazomenium* fuiſſe, ex Herodoto (*lib.* 1. *cap.* 168.) fuiſſe diſcimus: qui addit tamen, eum à Thracibus expulſum, opus perficere non potuiſſe.

3355 Amoni, ex Fedidâ filiâ Hadaiæ Boſcathæâ, natus eſt filius Joſias: 4065 649
c. qui 8 annorum fuit, quum regnare inciperet. [II *Reg.* XXII. 1.]

3356 Saoſduchino, in regno Babylonico ſimul & Aſſyrio, ſuccedens Chy- 4066 648
c. naladanus, annis 22 imperat. [*Canon. Reg. Ptolem.*] Alexander Polyhiſtor *Saracum* eum appellat: quod nomen, ut & Saracenicæ gentis, *latronem* denotat.

Grinus Æſanii filius, Theræ inſulæ rex, oraculo Delphico urbem in Libyâ condere juſſus eſt. Quo neglecto, (quòd ubi terrarum Libya eſſet ignoraretur) per ſeptem annos in Therâ non pluiſſe dicitur, omnéſque arbores, præter unam, exaruiſſe. [*Herodot. lib.* 4. *cap.* 150, 151.]

3361 Manaſſes, ex captivitate redux, cultu Dei (quem labefactave- 4071 643
c. rat) ex parte inſtaurato, mortuus eſt; & in horto domus ſuæ ſepul-

ſepultus. [II *Chron.* XXXIII. II *Reg.* XXI. 18.] ex teſtamento (ut credibile eſt) aut voluntate ultimâ ipſius: tamquam ſi reſipiſcens tum demùm agnoviſſet ac profeſſus eſſet indignum eſſe ſe, qui cum majoribus in ſepulchro Regum reponeretur. [*Tremell.*]

Poſt eum, filius Amon biennio regnavit: qui, derelicto Deo majorum ſuorum, omnibus ſculptilibus, quæ fecerat pater ipſius, ſacrificabat & colebat ea. Verùm non depreſſit ſe coram Domino, ſicut pater ipſius: ſed auxit reatum. [II *Reg.* XXI. 19,20,21. II *Chron.* XXXIII. 21,22,23.]

3363 c. Impius Amon, proditione domeſticorum ſuorum, in domo ſuâ occiſus eſt; & in horto Uzzæ (cum patre Manaſſe) ſepultus eſt. Percuſſítque populus omnes qui conſpiraverant contra eum. [II *Reg.* XXI. 23,24,26. II *Chron.* XXXIII. 24,25.] 4073 641

Poſt eum filius Joſias, puer octo annorum, rex conſtitutus, annos 31 regnavit. [II *Reg.* XXII. 1. II *Chron.* XXXIV. 1.]

Theræi, ſeptennali ſiccitate fatigati, Corobium purpurarium quendam, qui ad Platæam inſulam Libyæ ventis aliquando abreptus fuerat, ex Itano urbe Cretæ mercede conductum, cum ſuorum aliquibus ad eam inſulam explorandam iterùm miſerunt: qui, eo cum aliquot menſium cibariis ibi relicto, quàm celerrimè redierunt, ut ſuis quod invenerant renunciarent. Sed his ultra præſtitutum tempus redire differentibus, appulſa eò ex Ægypto veniens navis Samia (cujus gubernator erat Colæus) cibaria in annum Corobio reliquit: quæ deinde vento abrepta, & Herculeas columnas tranſvecta, Tarteſſum pervenit. [*Herodot. lib.* 4. *cap.* 151,152.]

3364 Theræi, è ſeptem ſuis oppidis colonis ſorte delectis, cum duabus eos biremibus, duce Batto, (alio nomine Ariſtotele vel Ariſteâ nominato) in Platæam miſerunt. [*Id. ibid. cap.* 153. & 156.] 4074 640

Thales, Examii filius, Mileti in Ioniâ naſcitur, Olympiadis XXXV anno 1° ut ex Apollodori Chronico refert in ejus Vitâ Laërtius.

Cimmerii, à Scythis Nomadibus ejecti è ſedibus ſuis, ex Europâ in Aſiam tranſierunt, iter ſemper ſecundùm mare tenentes: Sardéſque Lydiæ, præter arcem ceperunt; Ardye Gygis filio ibidem tum regnante. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 15. & 103. & *lib.* 4. *cap.* 1. & 12.]

3366 Theræi, quum per biennium Platæam incoluiſſent, uno è ſuis ibi relicto, Delphos navigaverunt, oraculum ſciſcitaturi, quid ita ſecum in Libyam profectis nihilo tamen melius ageretur. Acceptóque reſponſo, ad urbem Libyæ (ſicut eis injunctum fuerat) nondum illos conceſſiſſe: in Platæam reverſi, recepto quem ibi reliquerant, incoluerunt locum in Libyâ è regione inſulæ, nomine Aziriſtum; amœniſſimis collibus utrinque concluſum, & utrinque flumine præterlabente. [*Herodot. lib.* 4. *cap.* 157.] Ibi, circa Heſperidum hortos Syrtímque majorem, imbre piceo madefactâ tellure, ſilphii ſive laſeris plantam repentè natam Cyrenæi referunt, ſeptem ante urbem ſuam conditam annis. [*Theophraſt. Plantar. hiſtor. lib.* 6. *Plin. natur. hiſtor. lib.* 19. *cap.* 3] 4076 638

3369 Phraortes Medorum rex, in obſidione Ninives, cum magnâ exercitus parte periit. Cui Cyaxares filius ſuccedens, annis 40 regnum obtinuit: in cujus initio, necem paternam ulturus, totâ ſupra Halyn fluvium 4079 635

vium Aſiâ ſibi conciliatâ, bellum contra Aſſyrios inſtauravit. [*Herodot.lib.*1.]

3370 a. Joſias anno ætatis 16, ex Zebuddâ Pedaiæ è Rumâ, filium ſuſcepit Eliakimum: qui 25 annorum fuit, quum regnare inciperet. [II *Reg.* XXIII.36.]

c. Idem octavo regni ſui anno, quum eſſet adhuc puer, (& pater tamen) 4080 634.
cœpit quærere Deum Davidis patris ſui. [II *Chron.*XXXIV.3.]

Cyaxares prælio ſuperavit Aſſyrios. Cui Niniven deinde obſidenti ingruit ingens Scytharum exercitus, qui Cimmerios ex Europâ ejectos proſecuti, à Mæotide palude profecti, Caucaſo monte ad dextram relicto, in Mediam penetrârunt: rege Madye, Protothyæ filio, duce. [*Herodot.lib.*1. *cap.*104. *lib.*2.*cap.*1. *& lib.*7. *cap.*20.] Qui *Indathyrſus* ille Scytha eſt; quem, ex Scythiâ erumpentem, Aſiam ad Ægyptum uſque invaſiſſe, ex Megaſthene Strabo, ſub initium libri Geographiæ ſuæ 15, & Arrianus, in rerum Indicarum libro, referunt: *Indathyrſo* illi Scytharum regi cognominis; adverſùs quem Darium Hyſtaſpis filium expeditionem infeliciter poſteà inſtituiſſe legimus. [*Herodot. lib.*4. *cap.*76. 126,127.] Hîc verò Medi, cum Scythis congreſſi prælióque fuſi, ſuperioris Aſiæ imperium amiſerunt: quod deinde Scythæ 28 annis obtinuerunt. [*Herodot.lib.*1.*cap.*104. *& lib.*4.*cap.*1.] Quò prophetiam illam referunt Tremellius & Junius, *Nahumi* II.5. *Recenſebit* (Cyaxares, Niniven obſidens) *magnificos ſuos*; ſed illi *corruent in ambulatione illorum*, Scytharum ſc. quorum expeditio, ambulatio potiùs & velitaris curſus; quàm dominatio & adminiſtratio dicenda erat: (quippe qui Mediam, Aſſyriam, Aſiámque ſpatio annorum 28 percurrerunt, occupârunt atque amiſerunt:) *feſtinabunt ad murum illius, quaſi paratus fuiſſet protector*. i. feſtinanter volabunt in opidum, quaſi ipſum à Cyaxaris violentiâ liberâſſent & porrò protecturi eſſent.

3371 c. Shallum, ſive Jehoachaz, patrem habens Joſiam, matrem Hami- 4081 633
talem filiam Jeremiæ è Libnâ, natus eſt. Eum enim 23 annos natum, ſenioribus fratribus poſthabitis, populus regem patris loco conſtituit. [II *Reg.*XXIII. 30,31.] *Shallumi* nomine, ut videtur, melioris ominis causâ, in aliud mutato: quòd commune illud ei fuiſſet cum *Shallumo* Jabeſhi filio; qui unico tantùm menſe regno potitus, à Manahemo eſt occiſus. [I *Reg.*XV.13,14.] Ex quatuor verò Joſiæ filiis, I *Chron.*III. 15. commemoratis, *Shallumum* hunc eſſe, poſtremo loco nominatum, ex Jeremiæ XXII.11,12. cum II Reg.XXIII.33,34. & II Chronic. XXXVI.3,4. collato, apparet; non *Johananem primogenitum*, ut nonnulli exiſtimant. Nam *primogenitum* non fuiſſe Jehoachazum, tum ex eo colligitur, quòd à populo *unctus* fuiſſe dicatur, II Reg.XXIII.30. quum ungi non ſolerent filii regum primogeniti, ad quos jure ordinario regni hæreditas ſpectabat: tum ex ætate illâ 23 annorum, quam unctionis ſuæ tempore egiſſe dicitur; quum poſt trimeſtre ſpatium ſubſtitutus illi frater Eliakim, 25 annorum fuiſſe legatur. Unde eum Jehoachazo ſeniorem fuiſſe liquet: quod & in libro X. Antiquit.cap.6.(al.7) Joſephus confirmat.

3373 Sadyattes, Ardyis filius, apud Lydos annis 12 regnavit. [*Herodot.* 4083 631
*lib.*1. *cap.*16.]

Scythæ univerſâ Aſiâ ſuperiore potiti, hinc rectâ in Ægyptum contendunt. Quibus jam Syriam Palæſtinam ingreſſis Pſammitichus Ægypti rex occurrens, muneribus precibúſque effecit ne ulteriùs progrederentur. Scythæ verò regredientes, quum in urbem Syriæ Aſcalonem perveniſſent, pleriſque nullo illato damno prætergreſſis, pauci aliquot relicti Veneris Uraniæ fanum ſpoliârunt: qui, ſimul cum poſteris, hæmorrhoidibus percuſſi ſunt. [*Id. ibid. cap.* 105.] Hoc verò anno, qui 2 Olympiadis XXXVII. fuit, Scythas Palæſtinam pervaſiſſe, in Euſebii Chronico notatum eſt: uti & *Sinopen* fuiſſe conditam, quam Ponti urbem nobiliſſimam à Mileſiis Strabo (libro 12) à Macritio Coo conditam refert Phlegon (apud Stephanum, in Σινώπη.) Conſtat autem Cimmerios in Aſiam venientes, quum fugerent Scythas, Cherſoneſum condidiſſe, ubi nunc Sinope Græca urbs ſita eſt: inquit Herodotus, *lib.* 4. *cap.* 12.

Theræi, ſeptimò poſtquàm *Aziriſtum* incolere cœperunt anno, admonitu Libyum, ad locum *Iraſa* dictum inde commigrârunt; & ad fontem, qui *Apollinis* eſſe ferebatur, conſederunt. [*Herodot. lib.* 4. *cap.* 158.] Ibi Battus, Cyrene conditâ, anno 2 Olympiadis XXXVII, (ut in Euſebii Chronico legitur) regnavit 40 annis, & poſt eum filius ejus Arceſilaus 16 cum primis hiſce colonis: ad quos ſub tertio rege, Batto Arceſilai filio, magna Græcorum multitudo, *Apollinis* Delphici oraculo invitata, poſteà acceſſit; Apriâ apud Ægyptios imperante. [*Herodot. ibid. cap.* 159.] Qui regis Ægyptii ſynchroniſmus jam poſitum conditæ Cyrenes tempus verius eſſe confirmat, quàm quod ab aliis variè habetur aſſignatum.

3374 c. Joſias, anno regni ſui 12 cœpit mundare Judam & Hieroſolyma ab idololatriæ ſordibus: excelſis, & lucis, & altaribus Bahalimorum, cum ſubdialibus ſtatuis quæ impoſitæ erant eis, ſculptilibúſque & fuſilibus deſtructis; & oſſibus Sacerdotum combuſtis ſuper altaria illorum. Deinde progreſſus ad civitates Manaſſis, & Ephraimi, ac Simeonis, uſque ad Naphthali; altaria, & lucos, & ſculptilia, omnéſque ſubdiales ſtatuas, ſimiliter demolitus eſt per totam terram Iſraëlis. [II *Chron.* XXXIV. 3,-7.] 4084 630

3375 c. Jeremias, anno 13 regis Joſiæ, ad propheticum munus à Deo vocatus, ſe excuſat: ſed repetito Dei mandato, cum promiſſionibus & ſignis ad prophetiæ argumentum pertinentibus, confirmatus; de calamitate à Babylonio Judæis ſuperventurâ habitatores illius terræ præmonere jubetur. [*Jerem.* I. 2,-17. *cum* XXV. 3.] Cui adjunctus Zephanias, & alii Prophetæ, populum rebellem ad pœnitentiam revocare fruſtrà conantur. [*Zephan.* I. 1. *Jerem.* XXV. 3,4,5.] 4085 629

Pruſias (vel Pruſa, in Bithyniâ) condita. [*Euſeb. Chronic.*]

3378 Nabopollaſarus Babylonius à Saraco (ſive Chynaladano) Aſſyriorum & Chaldæorum rege præfectus exercitui, & Aſtyages à patre Cyaxare Mediæ Satrapa conſtitutus, affinitatem ineuntes (Amyiti Aſtyagis filiâ Nebucadneſari filio Nabopollaſari deſponſatâ) junctis viribus Niniven, & in eâ Saracum, regem, expugnant: quemadmodum ex Alexandri Polyhiſtoris fragmento (à Cedreno, qui illud citat, minimè intellecto) colligimus. Quomodo & in fine Græci Tobiti legimus, cepiſſe Niniven 4088 626

Nabu-

Nabuchodonoſorum (ſive Nabopollaſſarum)& *Aſſuerum* (ſive Aſtyagem, Aſſueri quoque nomine, Danielis IX.1. appellatum:) ſuperſtite adhuc Tobiâ juniore qui, captâ Samariâ, à Salmanaſare in Aſſyriam cum patre deportatus, annis 127, (vel 99 ut habet Latina, ex Chaldaico expreſſa editio) vixiſſe dicitur; quum 95 ab Iſraëliticâ captivitate hucuſque decurrerint. Atque ita, Joſiâ regnante (ut, in commentariorum ſuorum in Jonam Procemio, Hieronymus quoque confirmat) everſâ Ninive; completa ſunt de ejus excidio Nahumi & Eſaiæ vaticinia: cujus etiam, jam peracti, in Ezechielis capite XXXI. elegantiſſima habetur deſcriptio.

Sublato verò Saraco, Chaldæorum regnum ſuſcepiſſe Nabopollaſarum, diſertè teſtatur Polyhiſtor: quod & annis 21 illum adminiſtrâſſe, in 3 rerum Chaldaicorum libro tradit Beroſus, & in Regum Canone Ptolemæus.

3379 Sadyattes Lydorum rex cum exercitu terram Mileſiorum invaſit: 4089 625
& per ſex annos bellum illud geſſit. [*Herodot.lib.*1.*cap.*18.]

3380 Joſias, anno regni 18, Hilkiæ ſummo Sacerdoti mandat, ut ex col- 4090 624
d. lectis pecuniis domus Dei reſtauraretur. Ille operi intentus, librum Legis (authenticum, à latere Arcæ fœderis repoſitum; Deut.XXXI.26. qui ab initio regni Manaſſis amiſſus fuiſſe videtur) reperiens, per Shaphanem ſcribam ad Regem mittit. Joſias, libri lectione perculſus, Huldam prophetiſſam conſulit; à quâ, de regni excidio, ſententiam accipit; ejus executione tamen, dum ipſe viveret, dilatâ. [II *Reg.*XXII. 3,–20. II *Chron.*XXXIV.8,–28.] Hinc Rex, congregatis ad ſe omnibus ſenioribus Judæ & Hieroſolymorum, cum Sacerdotibus & Prophetis, librum illum Legis coram toto populo legendum curat; fœdus inter Deum & populum redintegrat, Templum & regnum ab idololatriâ repurgat, & Dei cultum fideliſſimè reſtituit. [II *Reg.* XXIII.1,– 14. II *Chron.*XXXIV.29,33.] Altare etiam & excelſum, quod Jeroboamus filius Nebati extruxerat, diruit; combuſtis priùs ſuper eodem altari mortuorum oſſibus: ſicut ante annos 350 de eo nominatim prædictum fuerat. [I *Reg.*XIII.2.] Cúmque ſimiliter omnes domos excelſorum, quas fecerant reges Iſraëlis, in civitatibus Samariæ amoviſſet; & mactaviſſet omnes Sacerdotes ſuper ipſa altaria, combuſiſſétque oſſa hominum in eis: demùm reverſus eſt Hieroſolyma. [II *Reg.* XXIII.15,–20.] Atque ab hâc ſolenni fœderis renovatione & reformatione publicâ, cum deſolationis tamen propter peccata populi inducendæ ſententiâ inevitabili conjunctâ; tùm *triceſimi* anni in ipſo initio prophetiæ Ezechielis, tùm *quadraginta* annorum peccati Judæ, in ejuſdem ca.IV.6. epocha deducitur.

3381 Joſias, eodem anno regni ſui 18 (ad finem tendente) menſis primi 4091 623
c. die 14, (*Maii* 4 *feriâ* 2,) toto Judâ & Iſraële præſente & habitatoribus Hieroſolymorum, feſtum Paſchatis obſervavit majori celebritate, quàm quiſquam regum Iſraëliticorum aut Judaicorum ante ipſum. [II *Reg.* XXIII.21,22,23. II *Chron.*XXXV.1,–19.] Denique pythones, & ariolos, & imagines, ac ſtercoreos deos, & omnes abominationes quæ conſpiciebantur in terrâ Judæ & Hieroſolymis, ſuſtulit: ut præſtaret verba Legis ſcripta in libro quem invenerat Hilkia ſacerdos in domo

Domini. [II *Reg.* XXIII. 24. *cum Deuteron.* XVIII. 9,10,11.]

3383 Anno Nabopollaſari 5 (deſinente) qui eſt 127 à Nabonaſaro, Athyr 4093 621
c. ſecundùm Ægyptios die 27 (εἰς τὴν κη) cœpit Luna in Babylone deficere; poſt mediam noctem 5 horis temporalibus. [*Ptolem. Syntax. lib.* 5. *pag.* 125. *edit. Græc.*] Aprilis videlicèt Juliani die 22 (*feriâ* 7) *incipiente* à media nocte: vel Athyr Ægyptiaci die 27 (*feriâ* 6) *deſinente.* hoc enim Ptolemæi illud indicat, κζ εἰς τὴν κη. quia poſt mediam noctem 6 horis temporalibus exactis, Sole exoriente, dies 28 erat initurus.

3384 Hamutala peperit Joſiæ, poſt Shallumum ſive Jehoachazum, etiam 4094 620
d. Mattaniam, qui Sedekias poſteà dictus eſt. Erat enim is annorum 21, quum regnare inciperet. [*Jerem.* LII. 1. II *Reg.* XXIV. 17, 18.]

Xenophanes Colophonius, Eleaticæ diſciplinæ princeps, ἐγένετο (ut apud Sextum Empiricum legitur, lib. I. adverſùs Mathematicos, ca. 12) vel ἐγεννήθη (ut ex Apollodoro rectiùs habetur, apud Clementem Alexandrinum, libro 1° Stromatum) natus eſt Olympiade XL.

3385 Poſt Sadyattem in Lydiâ regnavit filius ejus Halyattes junior annis 4095 619
57. quorum quinq; prioribus bellum contra Mileſios à patre ſuſceptum continuavit. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 17, 18, 25.]

3387 Jehojakimus Joſiæ filius, ex Nehuſhtâ filiâ Elnathanis Hieroſoly- 4097 617
c. mitanâ, filium ſuſtulit Jehojacinem ſive Jechoniam: qui 18 annos natus erat, quum regnare inciperet. [II *Reg.* XXIV. 8.]

3388 Necos, Pſammitichi filius, in Ægypto regnat annis 16. [*Herodot.* 4098 616
lib. 2. *cap.* 159.] qui in Scripturâ Neco & Pharaoh Neco appellatur. [II *Chron.* XXXV. 20. II *Reg.* XXIII. 29. *Jerem.* XLVI. 2.] Hic à Nilo ad Arabicum ſinum foſſam ducere aggreſſus eſt: in quâ fodiendâ 120 millia Ægyptiorum perierunt. Sed poſtquàm in medio opere deſtitiſſet; Phœnices quoſdam ad Africam circumnavigandam miſit: qui cum navibus è ſinu Arabico ſive mari Erythræo ſolventes, in mare auſtrale abierunt, ac tandem per columnas Herculis tranſvecti, tertio anno in Ægyptum redierunt. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 158. *&* *lib.* 4. *cap.* 42.]

3390 Anno duodecimo belli inter Lydos & Mileſios geſti, quum Halyat- 4100 614
tis exercitus Mileſiorum ſegetes (ut ſingulis annis facere ſolebat) incendiſſet: flammæ vi venti adactæ templum Minervæ apud Aſſeſum incendio abſumpſerunt. Et quum poſt exercitus reditum Sardis Halyattes decubuiſſet, diuturniúſque ægrotaret: conſulta eâ de re apud Delphos Pythia, priuſquàm repararetur templum illud, ſe reddituram reſponſum negavit. Thraſybulus oraculi ſententiâ per Periandrum Cypſeli filium Corinthiorum tyrannum, cui admodùm familiaris fuerat, intellectâ, caduceatorem ab Halyatte hâc de cauſâ miſſum ita excipiendum curavit, ut Mileſios comeſſationibus & oblectationibus vacantes inveniret. Unde eos rebus omnibus Halyattes abundare arbitratus, ſocietatem cum iis iniit: atque pro uno, duo delubra apud Aſſeſum Minervæ ædificavit; & valetudine recuperatâ, Delphos miſit donaria. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 19, 21, 22, 25. *cum Polyano, Stratagem. lib.* 6.]

3393 Jubilæus *decimus ſeptimus.* 4102 612
a.

c. Anaximander Mileſius, Praxidami filius, in Ioniâ natus eſt. *Vid.* 4103 611
infrà, ann. Mundi 3457.

Neco

3394 Neco rex Ægypti, Deo jubente, aſcendit contra regem Aſſyriæ, qui adverſus ipſum belligerabat: ut Carcemiſhum ad flumen Euphratis oppugnaret. [II *Reg.* XXIII. 29. II *Chron.* XXXV. 20, 21, 22.] Μήδους πολεμῶν ἢ τοὺς Βαβυλωνίους, οἳ τὴν Ἀσσυρίων κατέλυσαν ἀρχὴν, *contra Medos & Babylonios, qui Aſſyriorum imperium everterant, pugnaturus*: inquit *Joſephus*, *lib.* 10. Antiquitat. cap. 6. Et Carcemiſhum quidem, Senacheribi tempore, ab Aſſyriis poſſeſſam fuiſſe, ex *Eſai.* X. 9. liquet: ſed eorum imperio ſublato, ad Babyloniorum ditionem rediit. Atque ut Perſiæ imperator, Babyloniam & Aſſyriam obtinens, *Ezra* VI. 22. rex *Aſſyriæ* nuncupatur; ita & hic, Aſſyriam nactus Babylonius: præterquàm quòd ipſam Babyloniam quoque partem Aſſyriæ olim fuiſſe habitam confirment ſcriptores exteri; & terram Chaldæorum ab Aſſyrio fundatam ſacræ dicant literæ. [*Eſai.* XXIII. 13.] Vid. *Numer.* XXIV. 22. *Eſai.* LII. 4. *Nehem.* IX. 32. 4104 610

Joſias, bello contra Neconem temerè ſuſcepto, in convalle Megidduntis (ad Manaſſis tribum ſpectante, *Joſu.* XVII. 11. *Jud.* I. 27.) illi occurrens, occiſus eſt. [II *Reg.* XXIII. 29, 30. II *Chro.* XXXV. 22, 23.] Quò ſpectat & illa Herodoti narratio, libro 2°: Σύροισι πεζῇ ὁ Νεκὼς συμβαλὼν ἐν Μαγδόλῳ, ἐνίκησε· μετὰ δὲ τὴν μάχην, Κάδυτιν πόλιν τῆς Συρίης ἐοῦσαν μεγάλην εἷλε. *Necos, pedeſtri acie congreſſus cum Syris in Magdalo, victoriâ potitus eſt. Poſt pugnam verò, Kadytin urbem Syriæ magnam cepit.* ubi doctiſſimus Scaliger *Kadytin* illam *Kadeſh* fuiſſe notat, cujus Numerorum XX. 16. & *Magdolum* urbem in finibus Ægypti, cujus Jeremiæ XLVI. 14. fit mentio: créditque vicina fuiſſe, Magdolum & Mageddo; ſed quia Magdolum celebrius, ob id pugnam ibi commiſſam dici, ut ea, quæ ad Gaugamela pugnata eſt, refertur ad Arbela, propter obſcuritatem Gaugamelorum. Quid verò ſi ſynonyma ea fuiſſe dicamus, & locum illum denotare, à quo Maria *Magdalena* accepit cognomentum? Matthæi certè XV. 39. ubi nos *Magdalam* legimus, Syrus *Magedu* & vetus Latinus interpres *Magedan* reddidit; vocabulo à *Mageddunts* nomine non multùm diſcedente.

Mortuo principe optimo, cujus vita tutum reddebat populum à captivitate Babylonicâ, (II *Reg.* XXII. 20.) malorum Iliade jam ingruente, ſuperioris anni jubilus verſus eſt in threnodiam: ita ut penè in proverbium abierit *planctus Hadadrimmonis in convalle Megidduntis.* [*Zachar.* XII. 11.] Neque enim univerſus ſolùm qui tum præſens fuit Judææ populus inſigni lamentatione Joſiæ mortem proſecutus eſt; ſed etiam in futurum luctus publicus, quaſi pro ſtatuto in Iſraële receptus eſt: deflente eum quoque Jeremiâ prophetâ in Lamentationibus ſuis. [II *Chro.* XXXV. 24, 25.] in quibus imminentes eccleſiæ regnique totius miſerias tanquam præſentes pathetìcè deplorans, ad cædem Joſiæ, ut futurarum omnium calamitatum primordium, ita digitum intendit. *Spiramentum narium noſtrarum, unctus Domini, capitur in foveis iſtorum: de quo dicebamus, in umbrâ ejus nos victuros inter gentes.* [*Lament.* IV. 20.] Ut meritò in quæſtionem vocari debeat verſus illius prooemialis authoritas, qui in editione Græcâ & vulgatâ etiam Latinâ (ſed contra Hieronymi mentem) Threnis Jeremiæ præfixus legitur. *Et factum eſt, poſtquam in captivitatem redactus eſt Iſraël & Jeruſalem*

deſerta eſt; ſedit Jeremia propheta flens, & planxit lamentatione hâc in Jeruſalem, & amaro animo ſuſpirans & ejulans dixit. Cujus authori in mentem venire debebat illud Sapientis dictum: *Ne adjicito ad verba ejus, ut non corripiat te, & efficiaris mendax.* [*Prov.*XXX. 6.] Nova quoque lamentatio de flebili regni Judæorum ſtatu, inde à morte Joſiæ, ab Ezekiele proferenda poſteà præſcribitur. [*Ezek.*XIX.1,14.]

Pôſt cædem Joſiæ populus, ne rex Ægypti regnum rege vacuum occuparet, Shallumum ſive Jehoachazum juniorem Joſiæ filium regem unxit: qui fecit quod malum videtur in oculis Domini, omninò prout fecerant majores ejus. [II *Reg.* XXIII. 30, 31, 32. II *Chron.* XXXVI.1.] Vid. ſupr.ann.Mund.3371.

d. Ab Aſſyriacâ expeditione reverſus Neco, Jehoachazum, quum tribus tantùm menſibus regnaviſſet, amovit; & ſeniorem ejus fratrem *Eliakimum* regem conſtituit pro Joſiâ patre ejus, immutans nomen ejus, *Jehoiakimum.* [II *Reg.*XXIII.31,32,34. [II *Chron.*XXXVI. 2,3,4.] ut *Jehovæ* vero Iſraëlitarum Deo victoriam de Aſſyrio partam acceptam ſe referre eo modo teſtaretur: à quo ad bellum hoc gerendum ſe incitatum profeſſus fuerat. [II *Chron.*XXXV.21,22.] Deinde, tributo centum talentorum argenti & talenti auri terræ Judææ impoſito, Jehoachazum ſive Shallumum, Riblæ in regione Hamathæ conjectum in vincula, ſecum abduxit in Ægyptum: ubi & mortuus eſt. [II *Reg.* XXIII.33,34,35. II *Chron.*XXXVI.3,4. *Ezekiel.*XIX.3,4.]

Jeremias, Dei mandato, in domum novi Regis deſcendens, tum ipſum tum ſervos & populum ejus promiſſionibus & minis ad reſipiſcentiam hortatus eſt: de Shallumo ſive Jehoachazo, in Ægyptum deportato, vaticinium ſubnectens. *Ne fleatis pro mortuo* (Joſiâ) *neque condoleatis ei: omninò flete pro abeunte* (Shallumo,) *quia non revertetur ampliùs ut videat ſolum natale ſuum, &c.* [*Jerem.*XXII.1,2,10,11,12.]

3395 a. In principio regni Jehojakimi Jeremias, Deo jubente, ſtans in Templi atrio, populum venientem ex omnibus civitatibus Judæ ad incurvandum ſe in domo Domini (in feſto Tabernaculorum; quando omnes mares ex omnibus civitatibus tenebantur comparere Hieroſolymis: *Deut.*XVI.16.) ad reſipiſcentiam hortatus eſt: recuſantibus judicium Dei denuncians; *domum illam ſimilem futuram Shilunti, & civitatem tradendam maledictioni apud omnes gentes terræ.* Unde comprehenſus à Sacerdotibus & Prophetis, totóque populo qui tum in atrio erat, capitalis criminis accuſatur: ſed publico Principum & Seniorum populi judicio abſolvitur. [*Jerem.*XXVI.1,2,–19.]

Uria quoque filius Shemaiæ ex Kiriath-jearimis prophetavit contra civitatem Hieroſolymorum & terram Judæ, omninò ſecundùm verba 4105 609
Jeremiæ. Et quum Jehojakimus rex morte eum afficere quæſiviſſet: fugiens ille venit in Ægyptum. Sed miſit Rex Elnathanem filium Achoris & alios cum eo in Ægyptum: qui reduxerunt eum ad Jehojakimum. Is verò Prophetam percuſſit gladio; abjecítque cadaver ejus in populi ſepulchra contemptiſſima. Veruntamen manus Ahikami filii Shaphanis (qui apud Regis patrem Joſiam authoritate valuit; II *Reg.* XXII.12. II *Chron.*XXXIV.20.) adfuit Jeremiæ; ut non traderent eum in manum populi, ad morte afficiendum ipſum. [*Jerem.*XXVI. 20,–24.]

His

His adjungi poterit, & Habbakuk propheta: cui de Judæorum improbitate & contumaciâ conquerenti, reſponſum Deus dedit, ſe iis ipſis diebus Chaldæos in Judæam immiſſurum; conſilium eâ de re ſuum rebelli populo ita patefaciens. *Opus operor diebus veſtris, quod non credituri eſtis quum narrabitur. Nam ecce ego excitaturus ſum Chaldæos, gentem acerbiſsimam & feſtinam; ambulaturam per latitudinem terræ, ad poſsidendum habitacula non ſua jure hæreditario; &c.* [*Habbak.* I.5,6.]

In principio etiam regni Jehojakimi, Jeremias prædixiſſe dicitur, Sedekiam regem Judæ futurum, & Nebucadneſarem regem Babyloniæ, eúmque gentes finitimas dominatui ſuo ſubjecturum. [*Jerem.* XXVII.1,-11.]

3397 d. Quum ad Ægyptium, Carcemiſhum poſſidentem, Cœloſyriæ & Phœniciæ Satrapa à Nabopollaſaro rege Babyloniæ defeciſſet, hic 4107 607
adverſus illos filium ſuum Nebuchadneſarem, in ſocietatem regni aſſumptum, cum magno miſit exercitu. Quod deſinente tertio, & ineunte quarto Jehojakimi anno factum; ex Danielis cap. I. 1. collato cum Jeremiæ c. XXV. 1. intelligimus.

Nebuchadneſare regnum capeſſente, prophetiæ rerum ab illo gerendarum Jeremiæ ſtatim revelatæ ſunt: quarum prima de Ægyptiorum clade fuit; tum illâ ad Euphratem, tum illâ quam domi poſteà eſſent percepturi, ipſâ Ægypto à Nebuchadneſare occupatâ. (*Jerem.* XLVI.) Earum prior, nullâ penè morâ interpoſitâ, effectum eſt ſortita: Pharaonis Neconis copiis, quæ ad Carcemiſhum fuerunt, à Nebuchadneſare Rege Babyloniæ, anno Jehojakimi 4° percuſſis. (*Jerem.* XLVI.2.) Poſterior, poſt captam Tyrum anno captivitatis Jechoniæ 27 eventu comprobata eſt. [*Ezech.* XXIX.17,18,19.]

Eodem anno quarto Jehojakimi, qui primus fuit Nebuchadneſaris Regis Babyloniæ, Jeremias Judæos conteſtatus, quòd non auſcultaverint verbo Domini quod continenter elocutus fuerat illis à 13 anno Joſiæ uſque ad hunc Jehojakimi 4, (*hic viceſimus tertius annus eſt*; inquit) & reliquorum omnium Prophetarum, à Deo ad ipſos miſſorum, cohortationibus immorigeros ſe præbuerint: de adventante Nebuchadneſare eos commonet, & ſervitute Babylonicâ annorum 70 ab eis ſubeundâ. intra quod ſpatium, Judæam quidem primùm, deinde & reliquas quas commemorat gentes (ſuo quamque ordine) Regi Babyloniæ ſervituras; ipſúmque demùm Babylonium excindendum, & terram Chaldæorum deſolationi exponendam, prædicit. [*Jerem.* XXV. 1,3, 11,12.] quorum 70 annorum ab Eſaiâ quoque in prophetiâ de Tyriis, obſcurior longè anteà facta fuit mentio. [*Eſai.* XXIII.15,17.]

3398 a. Anno 4 Jehojakimi, Baruc filius Neriæ ſcripſit ex ore Jeremiæ in volumine libri omnia verba Domini, quæ locutus illi fuerat, de Iſraële & Judâ ac de omnibus gentibus, à diebus Joſiæ uſque in diem hunc: legítque ea in domo Domini, audiente populo Hieroſolymitano & omnibus Judæis qui venerunt ex civitatibus ſuis, in die Jejunii. [*Jerem.* XXXVI.1,-8.] ſolennis videlicèt illius, menſis 7 die 10, quotannis celebrati: (*Levit.* XVI.29. XXIII.27. *Num.* XXIX.7.) quinque diebus ante feſtum Tabernaculorum, in quo omnes mares ex omnibus civitatibus Judæ comparebant Hieroſolymis. (*ut ſuprà, ann. M.* 3395.) Ipſum verò Baru-

Barucum, ſeveriſſimis iſtis minis quas ſcripſerat conſternatum & fruſtrà ἑαυτὸν τιμωρούμενον, verbo Dei de clade à Babylonio ſuperventurâ omni carni & vitâ ipſius inter medias haſce turbas conſervandâ, Jeremias confirmat. [*Jerem.XLV.*1,–5.] quò fortaſſè referenda fuerint & capita illa duo conſolatoria, *Jerem.XXX.* & *XXXI.* promiſſiones de inſtaurandâ Eccleſiâ continentia.

Rechabitæ (è poſteris Jonadabi filii Rechabi, II *Reg.X.*15) Nebuchadneſare rege Babyloniæ in Judæam adveniente, metu copiarum Chaldæorum & Syrorum, relictis tentoriis ſuis (in quibus, ex præſcripto Jonadabi progenitoris ſui, habitare ſolebant) ingreſſi ſunt Hieroſolyma, *Jerem.XXXV.*11. ubi, quum de tempore præſente dicant; *Ita conſidemus Hieroſolymis*: colligimus capitis hujus hiſtoriam, de vino à Rechabitis recuſato, eo tempore fuiſſe geſtam, quo Urbs à Nebuchadneſare fuit obſeſſa. [*Dan.*I.1.]

In manum Nebuchadneſaris tradidit Dominus Jehojakimum regem Judæ, cum parte inſtrumentorum domus Dei. [*Dan.*I.2.] menſe videlicèt 9 ſive Ciſleu: ut colligitur ex anniverſario jejunio, quod in memoriam, ut videtur, hujus calamitatis, (more apud Judæos recepto; *Zachar.* VII. 3, 5. *&* VIII. 19.) eò menſe obſervatum eſt. [*Jerem. XXXVI.* 9.]

Jehojakimum catenis vincivit Nebuchadneſar, ut abduceret eum Babyloniam: [II *Chro.XXXVI.6.*] ſed pactis poſteà conditionibus ſervitutis, domi eum reliquit; ubi ſervus illi permanſit tribus annis. 4108 606
[II *Reg.XXIV.*1.] A quâ primâ omnium Regis & populi Judaici ſub Nebuchadneſare factâ ſervitute, numerandi ſunt anni 70 captivitatis Babylonicæ, à Jeremiâ prophetâ prædicti. [*Jerem.XXV.*11. *&* *XXIX.* 10.]

Nebuchadneſar Aſhpenazo præfecto eunuchorum ſive aulicorum ſuorum præcepit, ut exportaret è filiis Iſraëlis, tum ex ſemine regio, (uti Ezekiæ ab Eſaiâ prædictum fuerat; *Eſai.XXXIX.*7.) tum ex proceribus, pueros formæ elegantiâ & intelligentiæ facultate præſtantes; qui in literis & linguâ Chaldæorum per triennium ab eo inſtituti, Regi poſteà in palatio eſſent miniſtraturi. Inter quos, è filiis Judæ, præcipui fuerunt; Daniel qui Beltſhar, Hananiah qui Shadrach, Miſhaël qui Meſhach, & Azariah qui Abednego, mutato nomine, à præfecto eſt appellatus. [*Dan.*I.3,–7.]

Poſtquàm 28 annis ſuperioris Aſiæ imperium Scythæ jam obtinuiſſent; eorum potiorem partem Cyaxares atque Medi hoſpitio acceptam inebrietatámque interemerunt. [*Herodot.lib.*1. *cap.*106.] Præter iſtos, & alii aliquot Scytharum Nomadum, per ſeditionem finibus ſuis pulſi, à Cyaxare ſuſcepti fuerant: tum venationibus faciendis, tum pueris inſtituendis ab eo deputati. Qui aſperè admodùm & indignè ab eo tractati (ſimul etiam, ut videtur, recentis in gentiles ſuos injuriæ memores) uno puerorum quos docebant trucidato, & pro ferinâ apparato, atque Cyaxari convivíſque ſuis appoſito; Sardes ad Halyattem regem ſupplices confugerunt. Quos repoſcenti Cyaxari quum ille reddere abnuiſſet: bellum inter Lydos Medóſque quinquennale conflatum eſt. [*Id. ibid.cap.*73,74.] Cimmerios verò (*de quib. ſuprà, ad ann. Mundi* 3368.)

3368) ipſe Halyattes ex Aſiâ exegit. [*Id. ibid. cap.* 16.]

3399 Anno 5 Jehojakimi, menſe 9, indictum eſt jejunium coram Domino
a. toti populo Hieroſolymis: in memoriam, ut videtur, Urbis eodem ſu-
perioris anni menſe à Chaldæis captæ. Ubi Baruc, ad oſtium portæ
domus Domini, legit è libro omnia verba Domini quæ ex ore dictantis
Jeremiæ ſcripto exceperat; audiente toto populo, qui Hieroſolyma ex
civitatibus Judæ venerat. De quo Principes per Micam Gemariæ fili-
um certiores facti, Barucum advocant, legentem audiunt, & metu Re-
gis, ut Jeremias & ipſe deliteſcant, admonent. Jehojakim rex, auditâ
parte voluminis, illud ſcalpello priùs laceratum in ignem projecit, qui
erat in foco. [*Jerem.* XXXVI. 9,–25.] in cujus horrendi facti deteſtati-
onem, Judæi ad hunc uſque diem Jejunium die 7 menſis hujus noni,
ſive Ciſleu, obſervant.

Jehojakimus rex, divino volumine combuſto, præcepit Jerachmeeli
filio ſuo, & Seraiæ filio Azrielis, & Shelemiæ filio Abdielis, ut cape-
rent Barucum ſcribam & Jeremiam Prophetam. Sed abſcondens eos
Dominus, in impium Regem & regnum ipſius ſententiam hanc denun-
b. ciavit. *Tu exuſſiſti volumen illud, dicens: Quare ſcripſiſti in eo, dicendo;* 4109 605
*Omninò venturus eſt Rex Babyloniæ, & perditurus terram hanc, factu-
rúſque ut ceſſent ex eâ homines & jumenta? Idcircò ſic ait Dominus de
Jehojakimo rege Judæ: Non erit ei ſedens in ſolio Davidis; & cadaver
ejus erit projectum æſtui diurno & gelu nocturno. Et animadvertam in
eum, & in ſemen ejus, & in ſervos ejus, iniquitatem ipſorum: & adducam
contra eos, & contra habitatores Hieroſolymorum, ac contra viros Judæ,
totum illud malum quod proloquebar eis;* in eo volumine ſc. quod ab illis
exuſtum eſt. Deinde, Domino præcipiente, Baruc in altero volumine
ſcripſit ex ore Jeremiæ omnia verba quæ erant in volumine illo priore,
quod Jehojakimus combuſſerat; multis etiam conſimilibus adhuc ad-
ditis. [*Jerem.* XXXVI. 26,–32.]

Nebuchadneſar, victorias ſuas proſecutus, à flumine Ægypti uſque
ad fluvium Euphratis cepit quicquid fuerat regis Ægypti: ita ut dein-
ceps Neco concluderetur intra terminos regionis ſuæ. [II *Reg.* XXIV.
7.] Intereà verò pater illius, Nabopollaſarus, morbo laborans, in civi-
tate Babyloniâ vitam terminavit; quum per annos 21 regno fuiſſet po-
titus. Cujus mortem is non multo pòſt cognoſcens, demandatâ ami-
cis curâ captivorum Judæorum, Syrorum, Phœnicum & Ægyptiorum
traducendorum in Babyloniam cum exercitu & impedimentis; ipſe
cum paucis, breviori itinere, per deſertum Babylonem properavit. Ubi
factus totius paterni imperii dominus, captivos advenientes per op-
portuna Babyloniæ loca in colonias diſtribuit. [*Beroſus, rerum Chal-
daicarum libro* 3°.]

Ex inſtrumentis etiam domus Dei quæcunque viſum eſt deportavit
c. Nebuchadneſar Babylonem: ubi ea repoſuit in templo, & theſauro
Dei ſui. [*Daniel*, I. 2. II *Chron.* XXXVI. 7.] Beli nimirùm: quem ipſe
πρόγονον ſive progenitorem ſuum appellat, in Abydeni Aſſyriacis; & cu-
jus templum ex belli hujus manubiis magnificè illum exornaviſſe, Be-
roſus author eſt.

Scytharum reliquiæ, quæ Medorum gladios evaſerunt, domum re-

verſæ, non exiguum exercitum juventutis (quam ex ſervis ſuis uxores, ipſis abſentibus, pepererunt) ſibi occurrentem offenderunt. Cum quibus ſæpè pugnâ commiſſâ, quum nihil Scythæ proficerent: tandem ſumptis flagellis ſervos fugaverunt. [*Herodot. initio lib.*4.]

3401 Jehojakimus, poſtquàm triennio in fide quam Nebuchadneſari de- 4111 603
a. derat permanſiſſet, averſus rebellavit contra eum. [II *Reg.*XXIV.1.]

Daniel & tres ſocii ejus, quum recuſato cibo & vino regio leguminibus tantùm veſcerentur & aquam biberent, vultu tamen magis vivido & carne magis vegetâ inventi ſunt, quàm reliqui omnes pueri qui Regis cibario paſcebantur. Quúmque triennio inſtitutionis jam completo, miniſterio aulico eſſent admoti: in omnibus rebus ad peritiam intelligendi pertinentibus, quas requirebat ab eis Rex, inveniebat eos decuplo ſuperiores omnibus Magis & Aſtrologis qui in toto regno ipſius erant. [*Dan.*I.5,—20.]

Anno ſecundo regni, ſive monarchiæ Babylonicæ à morte patris inceptæ; Nebuchadneſar ſomnium de ſtatuâ ex diverſis metallis conflatâ ſomniavit. Cujus ille oblitus, à Chaldæis ſomnium ſuum cum interpretatione ſibi proferri; & quum illi non poſſent, eos trucidari jubet. Daniel verò, quum judicatum cœpiſſet fieri, cauſam rei cognoſcens, dilationem à Rege impetrat: Deúmque cum ſociis orans, ſomnium interpretationémque cognoſcit. Is deinde ſomnium Regi aperit, & quatuor imperia ordine ſibi ſuccedentia eo ſignificata fuiſſe declarat. Quibus auditis, Rex Danielem, ampliſſimis muneribus donatum, dominatorem conſtituit in totâ provinciâ Babyloniæ, & præfectum antiſtitum ſuper omnes ſapientes Babyloniæ: eóque petente, tres etiam illius ſocios præfecit negotio provinciæ Babyloniæ. [*Dan.*II. 1,—49.]

3403 Sexto anno belli inter Medos & Lydos geſti ineunte, quum utrin- 4113 601
d. que æquo Marte certaretur, Eclipſis Solis facta eſt, quam futuram Thales Mileſius Ionibus prædixerat. Uterque exercitus, diem noctеſcere videns, à pugnando deſtitit: indéque Syenneſis Cilicis & Labyniti (id eſt, Nebuchadneſaris) Babylonii interventu, pax concluſa eſt; Halyatte Arienam filiam Aſtyagi Cyaxaris filio nuptum dante. [*Herodot.lib.*1.*cap.*74.] Hanc eandem Eclipſin, à Thalete prædictam, eo quoque tempore contigiſſe quo rex Medorum Cyaxares pater Aſtyagis & Lydorum Halyattes Crœſi pater, ſignis collatis inter ſe præliarentur, in Aſtronomicâ ſuâ Hiſtoriâ Eudemus confirmat: de quâ & Plinius, lib.1. cap. 12. defectus utriuſque ſideris rationem exponens. *Apud Græcos inveſtigavit primus omnium Thales Mileſius, Olympiadis* XLVIII *anno* IV. *prædicto Solis defectu, qui Alyatte rege* (ita enim habet vetus lectio; non, ut vulgata, *ſub Aſtyage rege*) *factus eſt, Vrbis conditæ anno* CLXX. Clemens Alexandrinus, libro 1 Stromatum, circa *quinquageſimam* Olympiadem Cyaxaris pugnam, & Solis defectionem hanc factam fuiſſe retulit; ab Eudemi, quem citat, multùm aberrans ſententiâ. Nam & tempus, tum ab eo tum à Plinio deſignatum, non *Cyaxaris* ſed *Aſtyagis* regno convenit: & ex tabulis Lunæ-ſolaribus Ptolemæi (quæ eædem ſunt & Hipparchi) Cyaxare regnante, anno 4° Olympiadis XLIV, Solem defeciſſe apparet; anno videlicèt Nabona-

ſari 147, menſis Ægyptiaci Pachon die 4, ſive Septembris Julianis 20, feriâ 1 horis 3 minut. 25 ante meridiem. Fuitque eclipſis hæc digitorum 9, & duabus ferè horis duravit.

3404 *c.* Pſammis, Neconis filius, annis 6 in Ægypto regnat. [*Herodot.lib.*2. *cap.* 161.] 4114 600

Phocæenſes, ex Ioniâ navigantes, Maſſiliam in mari Liguſtico condiderunt, ante pugnam Salaminiam annis CXX. ut ex Timæo refert Marcianus in Periegeſi ſuâ: Olympiadis videlicèt XLV anno primo, ut & in Chronico tradit Euſebius, & in Polyhiſtore Solinus; licèt hic priorem hanc Phocæenſium coloniam ſub Tarquinio Priſco, cum poſteriore eorum profectione ſub Servio Tullio factâ, (de quâ infrà, ad annum Mundi 3461.) confundat. Nuptiarum verò hiſtoria, quæ urbi condendæ viam fecerunt, apud Athenæum libro 13 ex Ariſtotele ἐν τῇ Μασσαλιωτῶν πολιτείᾳ & Juſtinum libro 43, ex Trogo Pompeio, in eandem ferè ſententiam ſed variantibus perſonarum nominibus, pleniùs habetur expoſita.

Nebuchadneſaris exercitus, ex turmis Chaldæorum, Syrorum, Moabitarum & Ammonitarum conſtans, contra rebellem Jehojakimum miſſus, Judæam vaſtavit: (II *Reg.*XXIV.2.] deportatis in captivitatem 3023 Judæis anno 7 Nebuchadneſaris. [*Jerem.*LII.28.]

Aſtyagi ſive *Ahaſuero* (*Daniel.*IX.1) ex Arienâ (quam ſuperiore anno in uxorem duxerat) natus eſt filius Cyaxares, qui & *Darius* Medus: annorum 62 circitèr exiſtens, quum Belſhaſari interfecto in regno Chaldæorum ſuccederet. [*Dan.*V.30,31.] Aſtyages verò, patre adhuc ſuperſtite, Mandanem filiam (ex priore uxore natam) matrimonio locavit Cambyſæ Achæmenis filio, Perſarum Regi, (ut Xenophonti placet, libro 1° Κύρȣ παιδείας) qui à Perſeo generis ſui duxit originem: ex quibus (ſequente anno) Cyrus natus eſt. ut nullo modo Cteſias ſit audiendus: qui, contra & Herodotum & Xenophontem & reliquos authores cum illis conſentientes, *Aſtyigan* (ſic enim eum appellat) genere Cyro junctum fuiſſe negat.

3405 *c.* Jehojakimus, à Chaldæis captus, abjectus fuit inſepultus: nempè ſepulturâ aſini ſepultus, tractus & projectus ultra portas Hieroſolymorum; juxta prophetiam *Jeremiæ* XXII.18,19. & XXXVI.30. licèt, ad communem naturæ legem reſpectu habito, dormiviſſe dicatur ille cum patribus ſuis. [II *Reg.*XXIV.6.] 4115 599

Succedens illi filius Jehojachin (qui & Conias & Jechonias dictus eſt) tribus menſibus & decem diebus regnavit Hieroſolymis: & fecit quod malum videtur in oculis Domini, omninò prout fecerat pater ejus. [II *Reg.*XXIV.8,9. II *Chron.*XXXVI.8,9.] Contra hunc ſeveriſſimum Dei judicium denunciatum extat in fine capitis XXII Jeremiæ; ſententiâ hâc, quaſi in acta referendâ, demùm concluſum. *Scribite virum iſtum liberis carentem, virum non proſperaturum in diebus ſuis: nam non proſperabitur de ſemine ejus quiſquam ſeſſurus in ſolio Davidis, & dominaturus ampliùs in Judâ.* [*Jerem.*XXII.30.] de quo conſulendus Chriſtophorus Helvicus, in libro de genealogiâ Chriſti. Hoc tempore ſequentis quoque capitis XXIII Jeremiæ prophetia edita fuiſſe videtur.

Vertente anno, (ex quo prior miſſus fuerat exercitus) aſcenderunt ſervi Nebuchadneſaris regis Babyloniæ Hieroſolyma; ut veniret civitas in obſidionem. Quumque veniſſet Nebuchadneſar ad ipſam civitatem, ſervis ejus obſidentibus eam; prodiit Jehojachin rex Judæ ad regem Babyloniæ, ipſe cum matre ſuâ (Nehuſhtâ Hieroſolymitanâ,) ſervi quoque ejus, & præfecti ejus cum aulicis ejus; quem cepit rex
d. Babyloniæ anno octavo regni ſui (propè completo.) Et depromptis inde omnibus tum Templi tum Regiæ theſauris, confregit omnia inſtrumenta aurea quæ fecerat Salomon pro templo Domini: quemadmodum (*Eſaiæ* XXXIX.*6*) Dominus prædixerat. Et deportavit rex in Babyloniam Jehojachinem regem, cum matre & uxoribus (vel fœminis) & aulicis ejus, & è totis Hieroſolymis tum omnes præfectos, tum omnes valentes robore, decies mille captivos; omnéſque fabros lignarios ac ferrarios: nihil [Hieroſolymis] relicto præter tenuem populum terræ. Ex reliquâ verò regione viros ſtrenuos 7000 & fabros lignarios ac ferrarios 1000 omnes robuſtos bellatores deduxit rex Babyloniæ captivos in Babyloniam. [II *Reg.*XXIV.8,-1*6*. II*Chron.*XXXVI.10. *Jerem.*XXIV.1.XXIX.1,2.*Ezek.*XVII.12.] Inter quos captivos erat & Mordecaius Benjaminita, Jairis filius, [*Eſther.*II. 5,*6*.] & Ezekiel Sacerdos, filius Buzi: qui idcircò in prophetiis ſuis ab hâc deportatione epocham ſuam deducit; (*Ezek.*I.2,3.) quam & deportationem ſuam nominat. [*c.*XL.1.]

Jeremiæ inſcripta ad deportandos fertur Epiſtola; adverſus idololatriam Babylonicam eos confirmans. [*Baruc.*VI.]

Dum Babylonius ita in Judæam graſſaretur, vermem paravit Deus qui luxuriantem iſtam arborem ſuo tempore eſſet perditurus: oppreſſi ſui populi clamore illo exaudito. *Filia Babyloniæ vaſtanda; beatus ſit qui rependet tibi maleficium tuum quo affeciſti nos: beatus, qui prehendet & diſſipabit parvulos tuos,* allidens *ad petram.* [*Pſalm.*CXXXVII.8, *9*.] Hoc enim anno in lucem editus eſt *Cyrus* Perſo-medes, patre Perſâ matre Medâ (ut ad ſuperiorem annum eſt notatum) genitus: de quo hic ipſe Nebuchadneſar, jam jam moriturus, apud Abydenum, ad ſuos vaticinatus fuiſſe legitur. *Veniet Perſes mulus, veſtris dæmonibus ut commilitonibus uſurus, & ſervitutem inducet.* quomodo & oraculum illud Crœſo datum,

Ἀλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς Μήδοισι γένηται,

de Cyro, ex duobus diverſarum gentium parentibus orto, Pythia (apud Herodotum, *lib.1.cap.*55. *& 91*) interpretata eſt. Sed omnium & certiſſimè & clariſſimè, noſter Eſaias, ſervitutem ſervituros Babylonios, (*c.*XLVII.1,2.) & parvulos illorum allidendos ante oculos eorum, (*c.*XIII.1*6*) & vindiciis ſecundùm libertatem captivos hoſce Judæos tandem potituros, prædixit: ipſo vindice, ante tot annos, etiam ſuâ propriâ *Cyri* appellatione compellato; (*c.*XLIV. 28. XLV. 1.) Deo quoque tam inuſitatæ revelationis rationem ita reddente. *Propter ſervum meum Jacobum, & Iſraëlem electum meum, vocavi te de nomine tuo: cognominavi te, quamvis ignores me.* [*c.*XLV.4.]

Ætatis autem Cyri annos nobis conſervavit Cicero, libro 1° de Divinatione, ex Dionyſio, Perſicæ gentis ſcriptore, iſta referens. Quum

dormi-

dormienti Cyro *Sol*, *ter eum ſcribit* Dionyſius *fruſtrà appetiviſſe manibus*, *cùm ſe convolvens Sol elaberetur & abiret : ei Magos dixiſſe* (*quod genus ſapientum & doctorum habebatur in Perſis*) *ex triplici appetitione Solis triginta annos Cyrum regnaturum eſſe portendi: quod ita contigit. nam ad ſeptuageſimum pervenit*, *quum quadraginta annos natus regnare cœpiſſet*. A quo fortaſſè ſomnio, ſic à Magis expoſito, *Cyrus* nomen accepit: quod *Solem* ſignificare, rectè ſcripſit Cteſias, & eum ſecutus Plutarchus in Artaxerxe; quum *Chur* & *Churſhid* apud Perſicos poëtas, etiam ad hunc uſque diem, idem denotare dicatur. Atque ex hoc Ciceronis loco, cum altero *Danielis* V.31. comparato, ante Cyrum, avunculum ipſius Darium Medum, ſive Cyaxarem Aſtyagis filium, natum fuiſſe apparet: qui idcircò apud Xenophontem, libro 6° Cyri παιδείας, ita loquens introducitur. Ἐπειδὴ παρὼν τυγχάνω, καὶ πρεσβύτερός εἰμι Κύρου, εἰκός με ἄρχειν λόγου. Quum ipſe *præſens adſim*, *& Cyro ſenior exiſtam*; *æquum eſt*, *ut ſermonem ego incipiam*. & in libro 4°, ipſe Cyrus, ad eum ſcribens. Συμβουλεύω δέ σοι, καίπερ νεώτερος ὤν. *Conſilium autem tibi do*, *quanquam ipſe junior*.

Nebuchadneſar, Jechoniæ loco, regem ſubſtituit patruum ipſius *Mattaniam*, Joſiæ filium; nomine ejus in *Tſidki-jah* ſive Sedekiam immutato: (*Jer*.XXXVII.1. II *Reg*.XXIV 17.) quod *Juſtitiam Domini* ſignificat. Cùm enim pepigiſſet cum eo fœdus; & Dei nomine interpoſito fidelitatis juramentum ab eo exegiſſet: (II *Chron*. XXXVI. 13. *Ezek*.XVII.13,14,18.) hujus nominis impoſitione, de juſtâ Dei vindictâ, ſi pactum violaret, commonefaciendum eum fuiſſe cenſuit.

Sedekias undecim (plenis) annis regnavit Hieroſolymis; & fecit quod malum videtur in oculis Domini Dei ſui; neque depreſſit ſe â facie Jeremiæ prophetæ loquentis illi ex ore Domini, ſed obdurans cervicem ſuam, obfirmavit cor ſuum, ne converteretur ad Dominum Deum Iſraëlis. [*Jerem*.I.3. XXXII.1,2. II *Reg*.XXIV.18,19. II *Chron*. XXXVI.11,12,13.] Etiam omnes principes Sacerdotum & populus terræ multiplici tranſgreſſione prævaricati ſunt, polluentes domum Domini quam ſanctificaverat Hieroſolymis; neque auſcultârunt verbis Domini quæ loquebatur per Jeremiam & reliquos Prophetas, ſed ſpreverunt ea, & ſubſannaverunt nuncios Dei: donec accenſus eſt æſtus iræ Domini in populum ſuum, adeò ut non eſſet curatio. [*Jerem*. XXXVII.2. II *Chron*.XXXVI.14,15,16.]

Poſtquàm deportatus eſſet Jechonias, Deus, oſtenſâ Jeremiæ viſione duorum calathorum ficuum, novi Regis populíque deportationem futuram prænunciat. [*Jerem*.XXIV.1,2,8,9.]

In principio regni Sedekiæ, prophetia de Elamitis tùm ſubigendis tùm reſtaurandis à Jeremiâ prolata eſt. [*Jer*.XLIX.34,39.] Elymaidem enim provinciam, cum Suſane ejus metropoli ad Ulaium ſive Eulæum fluvium poſitâ, Aſtyagi Nebuchadneſar ademit, & Chaldæorum imperio adjecit. [*Jerem*.XXV.25. *cum Daniel*.VIII.1,2.] Elamitis verò poſteà ſimul cum Medis copias ſuas adverſùs Babylonios conjungentibus, (*Eſai*.XXI.2) ſublato Rege eorum Belſhaſare, ſub Cyro uncto ſuo Deus in Elamo ſolium ſuum repoſuit: ejúſque metropolis Suſan ab eodem Cyro Perſarum facta eſt regia; ut in libro 15 nos docet Strabo.

Regum Edomæorum, Moabitarum, Ammonitarum, Tyri & Sidonis legatis Hieroſolyma ad viſitandum novum regem Sedekiam venientibus, Deus Jeremiam vincula & lora tradere jubet, ad Dominos ſuos perferenda: mandato addito, ut Nebuchadneſaris dominatui ſe ſubjiciant, neque prophetis & planetariis ſuis aliud ſuadentibus aurem præbeant. Sedekiam quoque ſimiliter admonet, ut ſe dedat Babylonio, & à Pſeudoprophetis caveat: & omnes ordines ad Babylonii obſequium minis & promiſſionibus provocat. [*Jer.* XXVII.]

Poſt abductum Jechoniam & captivos reliquos, Sedekias ad Nebuchadneſarem in Babyloniam miſit Elhaſam filium Shaphanis & Gemariam filium Hilkiæ: per quos & Jeremias Epiſtolam ad Seniores, Sacerdotes, Prophetas, atque ad totum populum à Nebuchadneſare deportatum, Hieroſolymis deferendam curavit. In eâ Judæos de officio in captivitate admonet, gratioſæ liberationis, completo præſtituto 70 annorum termino, promiſſione conſolatur; & calamitates reliquorum, qui in Judæâ poſt deportationem relicti fuerant, ſimúlque Ahabi filii Kolaiæ, & Sedekiæ filii Maaſeliæ Pſeudoprophetarum funeſtum exitium, prænunciat. [*Jerem.* XXIX.1,2,-23.]

3406 Shemaja, (cum Sedekiæ legatis, ut videtur, Babylone redeuntibus) 4116 598
ad Zephaniam (ſecundanum Sacerdotem; II *Reg.* XXV.18.) & reliquos Sacerdotes Hieroſolymitanos literas increpatorias adverſus ſuperiorem Jeremiæ epiſtolam ſcripſit: quibus, audiente Jeremiâ, perlectis; ſeveram contra eum Dei ſententiam Propheta pronunciat. (*Jer.* XXIX.24,-32.) Quo etiam tempore videntur editæ duorum ſequentium capitum xxx & xxxj de regno Chriſti & reſtauratione Eccleſiæ inſignes prophetiæ.

3407 Halyatti Lydorum regi, ex uxore Caricâ, natus eſt Crœſus filius: 4117 597
quippe qui 35 annorum fuit, quum regnare inciperet. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 26. *&* 92.]

3408 Anno Sedekiæ 4°, menſe 5°, Hananias pſeudopropheta poſt bienni- 4118 596
d. um & omnia inſtrumenta domus Domini, & Jechoniam & omnes deportatos è Babyloniâ reducendos prædixit. Cui opponente ſe Jeremiâ, lorum collo ejus detractum ille fregit: addens, ita fracturum eſſe Deum jugum Nebuchadneſaris, intra biennium juſtum, è collo omnium gentium. Unde Jeremias, loco ligneorum lororum, jugum ferreum impoſiturum eſſe Deum collo omnium gentium iſtarum pronunciat, ut ſerviant Regi Babyloniæ. [*Jer.* XXVIII.1,-14.]

3409 Hanania pſeudopropheta, menſe ſeptimo, mortem obiit à Jeremiâ 4119 595
a. prædictam. [*Jer.* XXVIII.16,17.]

Aſtyages, poſt patrem Cyaxarem, annis 35 Medis imperat. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 130.] Danielis IX.1. & Tobit. XIV. 17. Ahaſuerus vel Aſſuerus dictus.

c. Deus per Jeremiam, Babylonem & terram Chaldæorum à Medis & Perſis vaſtandam prædicit: populúmque ſuum recuperandæ liberationis promiſſionibus confirmat. [*Jerem.* L. *&* LI.]

Sedekias, anno regni ſui 4°, vel ipſe profectus eſt, vel ipſius potiùs loco in Babyloniam miſit Seraiam filium Neriæ filii Maaſeiæ, Principem Menuchæ: cui Jeremias præcedentia vaticinia de excidio Babylonico

in

in libro deſcripta tradidit, prælegenda primùm & in Euphratem deinde projicienda. [*Jerem.*LI.59,—64.] Cum quo & frater ejus Baruc (filius item Neriæ filii Maaſeiæ; *Jerem.*XXXII. 12. *Baruc.*I. 1.) ſcriba Jeremiæ Babylonem ſimul profectus fuiſſe putatur.

d. Baruc verba libri ſui coram Jechoniâ filio Jehojakimi, & captivis omnibus qui habitabant in Babyloniâ, legiſſe dicitur, *anno quinto* (à deportatione Jechoniæ ſcilicèt) *ſeptimo die menſis, eo tempore quo ceperant Chaldæi Hieroſolyma, eáque incenderant igne.* [*Baruc.*I.2,3,4.] eodem, ut exiſtimatur, menſe quo (dedente ſe Jechoniâ) capta fuerant Hieroſolyma, & à Chaldæis fortaſſè incendi cœpta. nam Severo Sulpicio aſſentiri non poſſumus, qui (hujus ipſius fortaſſè loci authoritate fretus) Nebuchadneſarem hoc tempore *Hieroſolymam cum exercitu ingreſſum, urbem muróſque ac templum ſolo ſtraviſſe*, in 1º ſacræ ſuæ Hiſtoriæ libro retulit. Prior tamen doctiſſimi Junii de reſtincto igne & opido conſervato conjectura, Anglo-Duacenſium expoſitione aliquanto eſt tolerabilior; qui *totum tempus captionis Hieroſolymorum undecim annis duraviſſe priuſquàm ea eſſent combuſta*, (à tempore videlicèt quo ſub Jechoniâ, uſque ad tempus quo ſub Sedekiâ capta ſunt,) *& in quinto ſpatii illius anno librum hunc conſcriptum fuiſſe*, aſſerunt. Grotius verò, primum quidem ſcriptorem annum quintum poſt deportatum Jechoniam, hîc intellexiſſe putat; ſed illud de Hieroſolymâ ſuccenſâ igni, ab alio aliquo fuiſſe additum, qui exiſtimavit Baruchum nunquam iviſſe in Babyloniam ante deportationem quæ Sedekiâ regnante contigit.

Anno triceſimo (ineunte; à ſolenni ſc. fœderis redintegratione & cultus Dei inſtauratione, celeberrimo illo anno 18 regis Joſiæ factâ) qui fuit *à deportatione Joiachinis* ſive Jechoniæ *annus quintus* (item iniens;) *quarti menſis quinto die*, (*Julii* 24 *feriâ* 6ª) Ezekieli inter deportatam multitudinem ad fluvium *Chebaris* (Straboni & Ptolemæo *Chaborra* dicti) verſanti, prima viſio à Deo eſt oblata. [*Ezek.*I.1,2,—28.] Hinc, ad propheticum munus inter Judæos deportatos exſequendum miſſus eſt: ad quos Thel-abibi juxta fluvium Chebaris habitantes, ille perveniens, quaſi in ſtuporem abreptus *ſeptem dies* deſedit. Quibus exactis, Deus illum iterùm de vocatione admonet, officiúmque explicat, adhibitis promiſſionibus & minis: deinde repetito ſigno eum confirmans, verbo ſuo metum ipſius amovet, & mandato novo ejus vocationem ſancit. [*Ezek.*II. & III.]

Propheta tabulæ lateritiæ figuram obſidionis Hieroſolymorum inſculpere jubetur, & diebus 390 lateri ſuo incumbere: qui & totidem dierum quibus arctiſſima Urbis obſidio eſſet duratura, & totidem annorum iniquitatis domus Iſraëlis, typum eſſent exhibituri. [*Ezek.*IV.]

3410 Pſammis Ægypti rex, factâ in Æthiopiam expeditione, mox vitâ defunctus eſt. Cui ſuccedens filius Apries 25 regnavit annos: [*Herodot.lib.*2. *cap.*161.] in Scripturâ Pharaoh Hophra nominatus. [*Jerem.* 4120 594
XLIV.30.] Hic cum inſtructiſſimis terrâ maríque copiis in Cyprum & Phœniciam impreſſione factâ, Sidonem vi cepit, aliáſque Phœniciæ urbes terrore ſubegit. Et ingenti pugnâ navali Phœnicibus & Cypriis devictis, cum magnâ ſpoliorum vi in Ægyptum reverſus eſt. [*Diodor. Sicul.lib.*1.] Fertúrque eâ fuiſſe perſuaſione, ne Deum quidem ullum

ſibi putaret poſſe regnum adimere: adeò videbatur ſibi illud ſtabiliviſ-
ſe. [*Herod.lib.2. cap.169.*] quòd *Ezekielis* XXIX.3. (ut ad eum locum
Tremellius annotat) allegoricâ illâ proſopopœiâ elegantiſſimè expri-
mitur. *Mihi eſt rivus meus, nam ego feci mihi.* q.d. Nemo eſt qui rivum
meum mihi poſſit adimere, & vindicare ſibi.

c. Ezekiel, poſtquàm lateri ſiniſtro per dies 350 incubuiſſet, ad latus
dextrum converſus per dies 40 illi incubuit, totidem annorum iniquita-
tis domus Judæ typum gerentes. [*Ezek.*IV. 6.] Quò referendum &
caput V ejuſdem prophetiæ, cum duobus ſequentibus.

d. Anno deportati Jechoniæ 6°, die 5°, (*Septemb.22. feriâ* 4) Deus E-
zekieli, per ſpiritum Hieroſolymam abducto, viſione indicat confertiſ-
ſimam Judæorum idololatriam, & ſupplicia propter illam eventura.
[*Ezek.*VIII.1. IX. X. XI.]

Eo prophetante, Pelatia filius Benaiæ moritur. Deus pios in Baby-
loniam deportatos præſentiæ ſuæ ſanctificatione, & Euangelicis in fu-
turum promiſſionibus conſolatur. Viſione diſparente, Propheta per
ſpiritum ad ſuos in Chaldæam reductus, enarravit illis omnia quæ Do-
minus ipſi oſtenderat. [*c.*XI. 13,-25.]

3411 Deus, typis & verbis, Sedekiæ regis nocturnam fugam, excæcatio-
a. nem, captivitatem, & mortem in Babyloniâ; itémque Judæorum de-
portationem, & calamitates ante eam ipſis eventuras, prædicit: *Eze-
kielis* cap.XII. Ad quem annum etiam 7 ſequentia capita ſunt referen-
da: ex quibus intelligimus, eo tempore & Danielis, ob preces pro ſa-
lute aliorum effuſas, nomen fuiſſe celebre; (*cap.*XIV.14,20.) & Sede- 4121 593
kiam fœderis & juramenti religione contemptâ, contra Nebuchadne-
ſarem rebellaviſſe. [*c.*XVII.15,17.]

d. Anno deportati Jechoniæ 7, menſis 5 die 10. (*Auguſt.27. feriâ* 1.)
Ezekiel Seniores ad Deum conſulendum accedentes redarguit hypo-
criſeos: deinde calamitates eventuras omnibus, minas contra idolola-
tras, & promiſſiones erga bonos pronunciat. *Ezek.*XX. 1. Quò & tria
ſequentia capita videntur referenda.

3413 Batto Cyrenenſis regni conditori, quum 40 regnaviſſet annos, ſucce- 4123 591
dens filius Arceſilaus, 16 annis regnavit. [*Herodot.lib.4.cap.159.*]

3414 Annus Sabbatarius: in quo Hieroſolymitani, adventante adverſus
a. eos cum copiis Nebuchadneſare, ſervorum libertatem (juxta Legem,
*Exod.*XXI.2. & *Deuter.*XV.1,2,12) promulgârunt. (*Jerem.*XXXIV.
8,9,10.) Nam Babylonius adverſus rebellem Sedekiam ducens exer-
citum, vaſtatâ regione & occupatis arcibus, ad ipſam Hieroſolymam
oppugnandam demum acceſſit. [*Joſeph. Antiquit. lib.* 10. *cap.* 10.]
Omnes enim civitates Judæ jam occupaverat; Hieroſolyma, Laciſho
& Azekâ exceptis: quas oppugnavit ille, cum omnibus copiis ſuis,
omnibúſque regnis terræ in dominio ſuo. [*Jerem.*XXXIV.1,7.]

Ante mediam verò hyemem non eſt cœpta obſidio Hieroſolymita- 4124 590
b. na. Anno enim regni Sedekiæ 9, menſe 10, die 10, (*Januar.*30. *fe-
riâ* 5) Nebuchadneſar & omnes ejus copiæ caſtra juxta Hieroſolymam
poſuerunt, exſtruentes contra eam propugnacula circumquaque.
[II *Reg.*XXV.1. *Jerem.*XXXIX.1. & LII.4.] In cujus memoriam,
non ſolùm captivitatis tempore, (*Zachar.*VIII.19) ſed etiam ad
hodi-

hodiernum uſque diem Jejunium annuum à Judæis eſt obſervatum.

Eodem ipſo die, obſidio Urbis Ezekieli in Chaldæâ à Deo revelatur; ejúſque determinatum excidium per bullientis ollæ typum ſignificatur. Uxor Prophetæ veſpere moritur, quam ille luctu proſequi vetatur: graviſſimæ Judæorum calamitatis eâ in re typum exhibens, quæ planctum omnem ſit ſuperatura. [*Ezek.* XXIV. 1, 2, *&c.*]

d. Jeremias, Deo jubente, Sedekiæ regi prænunciat; Hieroſolymam à rege Babyloniæ capiendam & comburendam, Regem verò ipſum in Babyloniam abducendum, ibidémque morientem honorificè eſſe ſepeliendum. [*Jerem.* XXXIV. 1,–7.]

Propheta, ob hoc vaticinium, à Sedekiâ incluſus eſt atrio cuſtodiæ quæ erat in domo regiâ: ubi, anno ejuſdem Sedekiæ 10, Nebuchadneſaris verò 18 (ineunte) promiſſione reſtitutionis à Deo acceptâ, Hanameelis filii patrui ſui agrum, jure redempturæ ſibi comparavit. [*Jer.* XXXII. 1,–16.] cæteráque quæ contigerunt, quæ in Jeremiæ cap. XXXII & XXXIII continentur.

Pharaonis (Hophræ, ſive Vaphris) copiis ex Ægypto egreſſis, ut Sedekiæ ferrent ſuppetias; Chaldæi, eis occurſuri, Hieroſolymis diſceſſerunt. Sedekias ad Jeremiam prophetam (ſolutâ obſidione jam liberum, & in arctam & tetram, quæ poſteà ſecuta eſt, cuſtodiam nondum datum) legatos miſit; qui preces ipſius pro ſalute populi expeterent. Propheta auxiliares illas Pharaonis copias in Ægyptum reverſuras, atque Chaldæos iterùm civitatem oppugnaturos captámque combuſturos, pronunciat. [*Jer.* XXXVII. 3,–10.]

Hieroſolymitani, præſenti obſidionis metu liberati, ſervos & ancillas, quos ex Legis præſcripto manumiſerant, contra fœdus ſuum in ſervitutem retraxerunt: quos impii & inhumani facti Jeremias reprehendens, viciſſim contra ipſos libertatem gladio, peſti & fami promulgavit; Babylonios intermiſſam obſidionem redintegraturos, & civitatem captam combuſturos, prænuncians. [*Jerem.* XXXIV. 11,–22.]

Intereà, dum abeſſent copiæ Chaldæorum Hieroſolymis propter exercitum Pharaonis, Jeremias fugam meditans, à Principibus cæſus in foveam carceris qui erat in domo Jonathanis conjicitur; multiſque diebus ibi detinetur. [*Jerem.* XXXVII. 11,–16.]

Nebuchadneſar, (Ægyptiaco exercitui occurſurus) anno regni ſui 18 ex iis qui, ante ſolutam obſidionem, Hieroſolymis ad ipſum defecerant, 832 Babylonem deportandos curavit. [*Jerem.* LII. 29.]

Pittacus Mitylenæus, ſeptem Sapientum unus, cum claſſe miſſus à ſuis eſt in Troadem adverſus Athenienſium ducem Phrynonem Pancratiaſtem & Olympionicem; qui Sigéum & Achilleum pagum Leſbiis ibi eripuerat. In prælio victores effecti Athenienſes, Alcæi Mitylenæi poëtæ, qui abjectis armis fugerat, clypeum apud templum Minervæ in Sigéo ſuſpenderunt. Phrynoni deinde ad ſingulare certamen provocanti ſiquis congredi vellet, occurrit Pittacus; & retejaculo, quod ſub clypeo occultaverat, involutum tridente ac pugione confodit. Unde, ob agrum ita ſervatum, Mitylenæis magna ei dona offerentibus, conjectâ haſtâ id duntaxat agri petiit, quò cuſpis pertigiſſet: qui locus, ab illo ſacratus, *Pittacii* nomen poſteà obtinuit. Hiſtoriam

mutilatam tradidit Herodotus, *lib.5. cap.95.* cujus defectum ſupplevit Plutarchus libro de malignitate Herodoti; cum Strabone, *lib.* 13, Polyæno, *lib.*1. Feſto in *Retiario*, & Diogene Laërtio, *lib.*1. qui Pittaco tunc principatum à Mitylenæis ultrò delatum eſſe indicat, 20 annis ante mortem; quam anno 3 Olympiadis LII obiiſſe illum narrat. Unde rationibus ſubductis, ad annum 3 Olympiadis XLVII referre maluimus, quàm cum Euſebio ad XLIII Olympiadis 2. licet illud magis ei faveat; quòd in Stadionicarum Catalogo, Olympiade XXXVI *Phrynon* victor fuiſſe annotatur.

Neque tamen per duellum hoc planè finitum eſt bellum: Arbiter verò ab utrâque parte delectus Periander Corinthius, & ipſe è ſeptem Sapientum numero unus, ita litem diremit, ut utrique ea colerent quæ haberent; Athenienſibus Sigeo, Mitylenæis Achilleo pago relicto. [*Herodot.lib.5.cap.94,95. & Strabo,lib.*13.] quem ipſum Periandrum ſexto abhinc anno, ante Olympiadem XLIX deceſſiſſe, ex Soſicrate oſtendit in ejus vitâ Laërtius. Quod Herodoti detegit anachroniſmum; qui pacem hanc inter Athenienſes & Mitylenæos à Periandro factam ad poſteriora Piſiſtratidarum tempora retulit.

3415 Anno deportati Jechoniæ 10, menſe 10, die 12 (*Februarii* 1 *feriâ* 1) 4125 589
b. Ezekiel vaticinatur contra Pharaonem & Ægyptum; quòd eſſet baculus arundineus domui Iſraëlis (fruſtrà enim ſuppetias obſeſſis Hieroſolymitanis jam tulerat:) primùm Pharaoni (Hophræ, ſive Apriæ) cladem in Libycis ſolitudinibus à Cyrenæis (ut ad ann. Mundi 3430 videbimus) deinde deſolationem totius Ægypti, à Babylonio inferendam, & 40 annorum ſpatio continuandam, prædicit. [*Ezek.*XXIX.1,-16.]

c. Fugato Pharaonis exercitu, Hieroſolymitanam obſidionem redintegravit Nebuchadneſar circa 15 diem 3ii menſis; diebus videlicet 390 ante captam urbem: ut ex typo Ezechielis IV. 5,8. colligimus. Tum verò Jeremias, à Sedekiâ conſultus, de eo in manum Nebuchadneſaris tradendo reſponſum dat: qui & ejus precibus motus, ex foveâ carceris qui erat in domo Jonathanis ad atrium cuſtodiæ transferri eum jubet; tractâ panis in diem ex vico piſtorum illi conceſſâ, donec conſumptus eſt omnis panis ex civitate. [*Jerem.*XXXVII.17,-21.]

d. Continuatâ obſidione, Jeremias iterùm à Sedekiâ per legatos conſultus, ſimile reddit reſponſum: & Regem & cives in manum Nebuchadneſaris tradendos; eos qui in civitate manſuri ſunt, gladio, aut fame, aut peſte morituros, eos autem qui ad Chaldæos egreſſuri ſunt, vitâ ſuâ loco ſpolii potituros. [*Jerem.*XXI.]

Ob hoc reſponſum Jeremias à Principibus in foveam Malchiæ, quæ erat in atrio carceris, conjicitur. Unde operâ Ebed-melechi Eunuchi eductus, à Rege denuò conſulitur: & repetito judicio contra Judæam, in atrio carceris uſque ad Urbem captam ſervatur. [*Ierem.*XXXVIII.] ubi Ebed-melecho, Dei nomine, liberationem ab omnibus periculis pronunciat. [*Ierem.*XXXIX.15,-18.]

3416 Anno deportati Jechoniæ 11, menſis *primi*, ut videtur, (non, ut Tre- 4126 588
c. mellio & Prado placuit, *quinti*: is enim in annum 12 incidit) die *primo*, Deus per Ezekielem Tyro, de miſerando jamjam à Nebuchadneſare capiendæ Hieroſolymæ ſtatu exſultanti, ab eodem Nebuchadneſare

ſare

ſare excidium venturum pronunciat, tam admirabile, ut omnes exteri aſpicientes & recordantes præteritam illius gloriam ſubitúmque caſum perhorreſcant. Idémque finitimis Sidoniis eventurum Propheta vaticinatur, ad gloriam Dei & Eccleſiæ bonum: cujus promiſſione prophetia hæc terminatur. [*Ezek.*XXVI.1. *ad finem capitis* XXVIII.] In quâ & illud notandum; tantam eò tempore apud exteros omnes ſapientiæ Danielis fuiſſe famam, ut in proverbium abierit. Inde enim Deus Tyriorum Regi (Ithobalô) inſolentiam animi exprobrans; *Ecce*, inquit, *ſapientior es Daniele, quicquam occultum non abſconditur tibi.* [*Ezek.*XXVIII.3.]

Eodem anno, menſe 1, die 7, (*April.*26.*feriâ* 3) Deus Ezekieli revelat, ſe Regem Babyloniæ contra Pharaonem armaturum, & Ægyptios ſubverſurum. [*Ezek.*XXX.20,–26.]

Eodémque anno, menſis 3, die 1, (*Iunii* 19. *feriâ* 1) oſtendit Deus, Ægyptium non magis poſſe judicium ipſius effugere, quàm Aſſyrius ante eum poterat. [*Ezek.*XXXI.]

d. Anno Sedekiæ undecimo, deſinente, (*Ierem.*I.3) menſe 4, die 9, (*Iulii* 27. *feriâ* 4) quum invaluiſſet fames Hieroſolymis, perrupta eſt civitas, & à Chaldæis occupata. [II *Reg.*XXV.2,3,4. *Ierem.*XXXIX. 2,3. & LII. 5,6,7.]

Captâ Urbe, Sedekias rex & omnes bellatores noctu aufugerunt. Verùm Sedekiam aſſecutæ copiæ Chaldæorum in campeſtribus Jerichuntis, Riblam eum ad Nebuchadneſarem deduxerunt: ubi, occiſis priùs ejus liberis in conſpectu ipſius, occæcatus ac deinde numellis chalybeis vinctus in Babyloniam deportatus eſt. [II *Reg.*XXV.4,–7. *Ierem.*XXXIX.4,–7. & LII. 7,–11.] completis eo modo Prophetarum vaticiniis; quòd oculis ſuis oculos Regis Babyloniæ videret, (*Ierem.*XXXII. 4. & XXXIV.3) ſed Babyloniam non videret, quamvis ibi moriturus eſſet. [*Ezek.*XII.13.]

Menſe 5, die *ſeptimo*, (*Auguſt.*24. *feriâ* 4) Nebuzaradan præfectus ſatellitum, à Nebuchadneſare miſſus, Hieroſolymam ingreſſus eſt: (II *Reg.*XXV.8.) &, comparatis per biduum rebus, *decimo* die (*Auguſt.* 27. ipſo Sabbati die; in quem fortaſſe mandati exſequutionem is conſultò diſtulerat) Templum Dei, ac palatium Regis, cum reliquis ædificiis Hieroſolymorum, concremavit. [*Ierem.*LII.13. *cum* XXXIX.8.] Die 7 ignem iis ſubjectum fuiſſe, die autem 10 eadem deflagrâſſe, Lidyatus noſter exiſtimat. In cujus calamitatis memoriam, menſis 5 Jejunium eſt inſtitutum: (*Zachar.*VII.3,5. VIII.19.) quod & ad hunc uſque diem à Judæis retinetur; ſed 9, non 10 die menſis 5 (*Ab*) obſervatum. Deſtructum verò eſt Templum, anno Nebuchadneſaris 19 (*Ierem.*LII.12. II *Reg.*XXV.8) deſinente: Olympiadis XLVIII anno 1 ineunte, Nabonaſari 160 currente; poſtquàm à Salomone condi cœptum eſt, annis 424. menſib.3. & diebus 8.

Eodem menſe 5 (*Ierem.*I. 3.) omnibus muris Hieroſolymorum circumquaque dejectis, eos qui relicti fuerant in civitate, & eos qui defecerant ad Regem Babyloniæ, & reliquum vulgi, unâ cum theſauris Regis atque Principum, & inſtrumentis domus Dei, deportavit Nebuzaradan in Babyloniam. [*Ierem.*XXXIX. 8,9. LII, 14,–23. II *Reg.*

*XXV.*10,—17. II *Chronic.XXXVI.*18,19,20.] Sic migravit Juda è terrâ ſuâ: (*Jerem.*LII.27. II *Reg.XXV.*21.) ab initio regni Davidis anno 468, à decem tribuum diſtractione 388, ab Iſraëlitici regni excidio 134.

ÆTAS MUNDI SEXTA.

DE populo tenuiſſimos, quibus nihil erat quicquam, reliquit Nebuzaradan in terrâ Judæ; ut eſſent vinitores & agricolæ: quibus Rex Babyloniæ Gedaliam Ahikami filium, ejuſdem gentis præpoſuit. [*Jerem.XXXIX.*10. *XL.*5,7. LII.16. II *Reg.XXV.* 11, 22, 23.] ſed abſque ullo inſigni regio, aut imperii nomine; quia præeſſe paucis & calamitoſis, nulla dignitas erat: inquit, in fine lib. 1. ſacræ ſuæ Hiſtoriæ, Severus Sulpicius.

Seraja primarius & Sephania ſecundanus ſacerdos, ac tres cuſtodes liminis, primoréſque alii à Nebuzaradane Riblam ad Nebuchadneſarem adducti, occiſi ibi ſunt. [*Jer.*LII.24,—27. II *Reg.XXV.*18,—21.] Serajæ verò filius, & poſt eum ſummus Sacerdos, Jehoſadakus captivus eſt abductus. [I *Chron.*VI.15.]

Jeremias vinctus catenis cum deportandâ multitudine Ramam uſque perductus, ibi à Nebuzaradane liberatur: optione ei datâ, ut vel in Babyloniam honorificè tractandus cum eo proficiſceretur, vel cum reliquiis populi in deſertâ patriâ remaneret. Quam poſteriorem conditionem ille eligens, ad Gedaliam præfectum, qui Miſpæ Benjaminitarum ſedem ſuam fixerat, cum muneribus miſſus eſt. [*Jer.XXXIX.*11,—14. *XL.* 1,—6.]

Duces & milites (qui cum Sedekiâ Hieroſolymis noctu aufugerant; II *Reg.XXV.*4. *Jerem.*LII.7) in agris paſſim palantes, omnéſque Judæi qui ad Moabitas, Ammonitas, & gentes finitimas ſe receperant, ad Gedaliam in patriam ſuam ſunt reverſi: ubi vini & olei & æſtivorum fructuum copioſum proventum collegerunt. [*Jer.XL.*7,—12. II *Reg. XXV.*23,24.]

Iſmaël Nethaniæ filius, Judæus è ſémine regio, à Baaliſo Ammonitarum rege ad occidendum Gedaliam ſubmiſſus, cum 10 viris primariis, Miſpæ familiariter ab eo ſunt excepti; proditionis hujus detectoribus, malo ſuo, nullam fidem adhibente. [*Jer.XL.*13,—16.]

3417 Menſe ſeptimo Iſmaël, cum 10 ſuis ſociis, Gedaliam, & Chaldæos, & viros militares Miſpæ repertos, nefariè trucidavit. [*Jer.XLI.*1,2,3.
a. II *Reg.XXV.*25.] In cujus cædis memoriam annuum Judæi obſervant jejunium menſe hujus 7 (Tiſri) die 3.

Altero poſt clàm occiſum Gedaliam die, 80 ex illis, qui lugubri habitu Shecemo, Shilunte & Samariâ munera & ſuffitum ad domum Dei in ruinis ſuis jam jacentem ferebant, Miſpam per dolum ductos in urbis medio interemit Iſmaël; eorúmque cadavera in Aſæ regis puteum conjecit. [*Jer.XLI.*4,—9.]

Iſmaëli regis filias & reliquum populum Miſpæ relictum in captivitatem

tatem ad Ammonitas abducenti, ad aquas Gibeonis cum exercitu occurrens Johanan filius Kareæ, captivos omnes liberavit: Iſmaële, non ampliùs quàm octo comitantibus, ad Ammonitas confugiente. [*Jer.* XLI.10,–15.]

Johanan, & omnes copiarum præfecti, totúſque populus juxta Bethlehemum conſidentes, Chaldæorum metu fugam in Ægyptum meditantur. [*Jer.*XLI.16,17,18.] Sed priùs Jeremiam frequentes adeunt, ſciſcitantes divinum reſponſum: quod ille poſt decem dies retulit; verbis Dei univerſos hortatus, in ſolo patrio manerent. Si id feciſſent, Dei præſidio tuendos nullúmque à Babyloniis periculum fore: ſin Ægyptum peterent, omnes ibi ferro ac fame diverſóque mortis genere perituros. Sed plebs aſſueto malo inſolens parendi ſalubribus conſiliis, & divino imperio, profecta eſt in Ægyptum: ipſo etiam Jeremiâ & Baruco filio Neriæ concomitante. Quibus Tahpanheſum uſque pervenientibus, typo propoſito, Jeremias excidium Ægypto à Nebuchadneſare (quem fugerant) inferendum prænunciat. [*Jer.* XLII. *&* XLIII. *cum Sever. Sulpic. hiſtor. ſacr. lib.* 2.]

b. Anno deportationis Jechoniæ 12, menſis 10 die 5 (*Januar.* 25. *feriâ* 4) nuncio ad Ezekielem perlato de percuſſis Hieroſolymis; extremam deſolationem ultimis Iſraëlitarum reliquiis (poſt profectionem illam Ægyptiacam) in vaſtitatibus patriæ commorantibus eventuram Propheta prædicit. [*Ezek.*XXXIII.21,–29.] 4127 587

Anno eodem 12, menſe item 12, die 1 (*Mart.*22.*feriâ* 4) contra Pharaonem, & de graviſſimâ plagâ per Nebuchadneſarem Ægyptiis infligendâ, prophetat Ezekiel. [*Ezek.*XXXII.1,–16.]

Die menſis 15, De Pharaone & univerſâ ejus multitudine ad inferos, inter gentes omnes incircumciſas, deducendâ prophetat idem. [*Ezek.* XXXII.17,–32.]

De clade Iſraëlitis Migdoli, (non procul à mari rubro; *Exod.*XIV.2.) Tahpanheſi, (ſive Daphnis Peluſiis) Nophi, (ſive Memphide) & in Pathroſi provinciâ apud Ægyptios habitantibus ſuperventurâ vaticinatur Jeremias: ipſius Ægypti regis Pharaonis Hophræ (ſive Apriæ) caſu pro ſigno dato. [*Jerem.*XLIV.1,–30.]

Obadias propheta contra Idumæos, qui Judæorum calamitati, everſis Hieroſolymis, inſolentiſſimè inſultaverant, vaticinatur: quod & Jeremias, (*c.* XLIX. 7) Ezekiel, (*c.* XXV. 12) & Pſalm. LXXIX. *&* CXXXVII. ſcriptores eodem ferè tempore fecerunt.

3418 Cyrus, quum per annos 12 aut paulo ampliùs in Perſiâ cum patre vixiſſet, cum matre Mandane ab avo Aſtyage accerſitus, in Mediam venit. [*Xenophon. Inſtitut. Cyri, lib.* 1.] 4128 586

4419 b. Tyrus, Ithobalo ibi regnante, per annos 13 à Nebuchadneſare eſt obſeſſa: quemadmodum, ex Philoſtrato & aliis rerum Phœniciarum ſcriptoribus, refert Joſephus. [*Antiquit. lib.* 10. *cap.* 11. *& lib.* 1. *contra Apion.*] intra quod temporis ſpatium finitimi quoque Sidoniorum, Moabitarum, Ammonitarum, & Edomæorum populi à Babylonio videntur eſſe ſubacti; juxta prophetias, *Jerem.* XXVII. XLVIII. XLIX. *& Ezek.*XXV. 4129 585

3420 a. Nebuchadneſare Tyrum obſidente, in termino terræ Iſraëliticæ po- 4130 584
ſitam,

ſitam, (*Joſu.* XIX. 29) anno regni 23 Nebuzaradan, ſatellitio ipſius præfectus, Judæorum & Iſraëlitarum cum eis mixtorum reliquias deportavit; ad capita hominum 745. [*Jerem.*LII. 30.] In quâ extremâ deſolatione, quæ Terram penitùs incultam reliquit, iniquitatis Iſraëlis (à Judâ ſejuncti) 390, & Judæ 40 terminantur anni; *Ezekielis* IV. 5, 6. præmonſtrati.

3421 Quum Cyrus 16 ferè eſſet annorum, regis Aſſyriorum filius (Evilmerodachus) uxorem ducturus (Nitocrim) venandi & prædandi cauſâ, cum magno equitum & peditum numero, in fines Mediæ excurrit. Quibus Aſtyages Medorum rex, cum filio Cyaxare & nepote Cyro (qui tunc primùm arma induit) occurrit: & equeſtri potitus victoriâ, Aſſyrios repulit. [*Xenoph. Inſtitut. Cyri, lib.*1.] 4131 583

Cyrus deinde à patre Cambyſe domum revocatus eſt; cùm annus adhuc illi unus in puerili inſtitutione peragendus ſupereſſet. [*Id. ibid.*] Quò referendum, quod ex Dione narrat Athenæus (*Deipnoſophiſt. lib.*14.) Cyrum, quum primùm Aſtyagis ῥαβδοφόρων ac deinde ὁπλοφόρων unus fuiſſet, in Perſiam rediiſſe: eóque tempore Angarem Muſicum, Aſtyage cum amicis convivante, ceciniſſe; in paluſtria dimiſſam eſſe belluam immanem, apro truculentiorem, imperaturam illis provinciis, & proſperè cum paucis adverſùs multos præliaturam. indéque Aſtyagem revocare Cyrum, ſed fruſtrà, tentaviſſe.

3422 Cyrus, cùm annos ferè 17 inter pueros egiſſet; 10 annos inter ephebos exegit. [*Xenoph. Inſtitut. Cyri, lib.* 1.] 4132 582

3424 Olympiade quinquageſimâ, quâ Epitelides Lacedæmonius ſtadium vicit, Cnidiorum & Rhodiorum nonnulli, aſperitate regum Aſiaticorum offenſi, coloniæ deducendæ conſilia inierunt. Creato igitur ad hoc duce Pentathlo Cnidio (qui generis ortum ad Hippotam Herculis filium referebat) in Siciliam appulerunt, tempore quo Ægeſtani ac Selinuntii bellum inter ſe gerebant. Ubi Pentathlo, opem Selinuntiis ferente, occiſo; reliqui, Gorgo ac Theſtore & Epitherſide ex illius familiâ Ducibus delectis, in Liparâ deinde inſulâ conſederunt. [*Diodor. Sicul. lib.*5.] 4134 580

3429 Arceſilao, quum per annos 16 regno Cyrenaico præfuiſſet, ſucceſſit filius Battus, Eudæmon cognominatus. Ad quem ingens Græcorum multitudo, Delphici oraculi monitu, confluens finitimorum Libyum agros vaſtabat, atque inter ſe partiebatur: quum priùs Cyrenaica colonia per annos 56 ex Theræis ſolis conſtaret, qui cum primo Batto illuc miſſi fuerant. [*Herodot. lib.*4. *cap.*159.] 4139 575

3430 c. Anno captivitatis Jechoniæ 25 principio anni, (id eſt, menſe primo; ut Jonathan paraphraſtes Chaldæus exponit) 10 die menſis, (*April.*30. *feriâ* 3) anno 14 poſtquàm Urbs percuſſa eſt, de Templi, Urbis, & Regni Iſraëlitarum conſtitutione viſio Ezekieli eſt exhibita: inſtaurationem Eccleſiæ per Chriſtum, ejúſque amplitudinem, dignitatem & præſtantiam ſignificans. [*Ezek.*XL. 1. *uſque ad libri finem.*] 4140 574

Libyci, cum rege eorum Adricano, agris à Cyrenæis exuti, Apriæ Ægyptiorum regi ſeſe dediderunt. Ille comparatum grandem Ægyptiorum exercitum adverſùs Cyrenas miſit. Cyrenæi, inſtructâ apud Iraſa & ad fontem Theſtin acie, hoſtes ita profligârunt, ut pauci ex eis in

Ægy-

Ægyptum redirent. Quâ de re Ægyptii ſuccenſentes Apriæ, ab eo deſciverunt: opinati ſe ab illo in apertam perniciem fuiſſe dimiſſos; ut his internecione deletis, ipſe cæteris Ægyptiis imperitaret ſecuriùs. [*Herodot.lib.4.cap.159. & lib.2. cap.161. Diodor.Sic.lib.1.*]

3431 Amaſis (Saïtes ille, à Platone in Timæo celebratus) ab Aprie ad pacandos rebelles miſſus, rex ab eis efficitur. Patarbemi viro ſpectabili, ad Amaſim revocandum miſſo, quòd eum ſecum non adduxiſſet, Apriæ juſſu aures & naſus præciduntur. Cujus facti indignitate moti alii, ad Amaſis partes tranſierunt. [*Herodot.lib.2.cap.162.*] 4141 573

3432 Tyrus ſe in Nebuchadneſaris poteſtatem tradidit. Non enim vi fu- 4142 572
b. iſſe à Chaldæis captam, & prædæ expoſitam, ex Ezek.XXIX. 18, 19. colligitur; ſed certis potiùs conditionibus interpoſitis deditione receptam. Unde pro rege Ithobalo (אֶתְ־בַּעַל) ex eâdem ſuâ gente Baal (בַּעַל) Regulus conſtitutus, per 10 annos Tyriis præfuit: ut ex Phœnicum Annalibus, in libro 1° contra Apionem, Joſephus confirmat.

c. Anno deportati Jechoniæ 27 menſis 1 die 1 (*April.20. feriâ 3*) Deus Nebuchadneſari, ob diuturnam in Tyriis debellandis navatam ſibi operam, Ægyptum mercedis loco ſe daturum pollicetur. [*Ezek.*XXIX. 17,-20.]

Cyrus, quum 27 ferè annorum eſſet, ex ephebis excedens, juxta Perſarum inſtituta, virorum cenſui adſcriptus eſt. [*Xenoph. Inſtitut. Cyri, lib.* 1.]

Nebuchadneſar, Ægyptiacæ ſeditionis occaſione captatâ, & ab Amaſi etiam fortaſſe ad ſubigendum Apriem invitatus, in Ægyptum cum exercitu invaſit.

3433 Nebuchadneſar Ægypto potitus, à Syene uſque in terminum, tum Ægyptiorum tum Judæorum inter illos habitantium, alios gladio cæcîdit, alios abduxit captivos: juxta prophetias Jerem.c.XLIII.XLIV. XLVI. & Ezek.XXIX. XXX. XXXI. 4143 571

In Thebaïdem pulſo Pharaone Hophrâ ſive Apriâ, reliquæ Ægypto Amaſim Nebuchadneſar Proregem præfeciſſe videtur: licèt Herodotus iſta ignoraverit. *Sacerdotes* enim *Ægyptii, qui ei ſciſcitanti de rebus Ægyptiacis reſpondebant, ea, quæ ad laudem gentis faciebant, tantùm docuerunt; cætera, quæ ad illorum ignaviam, ſervitutem, & tributa, quæ Chaldæis pendebant, tacuerunt:* ut, in notis ad fragmenta, rectè obſervavit Joſ. Scaliger.

3434 Nebuchadneſar, finitis expeditionibus bellicis, Babylonem reverſus; dum quietus eſſet in domo & florens in palatio ſuo, ſomnium illud de arbore mirabili excindendâ habuit: cujus interpretationem, à Chaldæis ſuis fruſtrà quæſitam, Daniel illi aperuit. [*Dan.* IV.] 4144 570

Babylonem magnificè inſtauravit Nebuchadneſar; extra urbem veterem, novam aliam conſtruens, triplicique muro lateritio & hanc & illam circumdans: addito quoque, in gratiam Medicæ ſuæ conjugis (Amyitis filiæ Aſtyagis; de quâ ad ann.M.3378) penſili illo Horto celebratiſſimo; de quo Beroſus. Κατεσκεύασε τὸν καλούμενον κρεμαστὸν παράδεισον, διὰ τὸ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐπιθυμεῖν ὀρείας διαθέσεως, ὡς τεθραμμένην ἐν τοῖς κατὰ τὴν Μηδίαν τόποις. & Q. Curtius: *Syriæ Regem Babylone regnantem hoc opus eſſe molitum memoriæ proditum eſt, amore conjugis victum; quæ deſiderio nemo-*

rum

rum ſilvarúmque in campeſtribus locis, virum compulit Naturæ genium amœnitate hujus operis imitari. Sed de hiſce magnificentiſſimis ſtructuris Beroſi & Abydeni fragmenta conſulenda ſunt: quorum prior Græcos quoque, miranda iſta Nebuchadneſaris opera Semiramidi tribuentes, coarguit, (Joſepho, lib. 1. contra Apionem, referente;) poſterior mœnia illa, quæ ad Macedonum imperium duraverunt, portis æneis inſtructa, (& inter Orbis miracula connumerata) Nebuchadneſaris opus fuiſſe aſſerit. (ut apud Euſebium, libro 9. Præparat. Euangelic. capite ultimo, legitur.) Clitarchus verò, & qui cum Alexandro in Aſiam trajecerunt, mœnium ambitum CCCLXV. ſtadiorum, juxta dierum anni numerum, fuiſſe ſcripſerunt. [*Diodor. Sic. lib.* 1.] ſingulorúmque ſtadiorum ſtructuram ſingulis diebus perfectam fuiſſe, memoriæ proditum eſt. [*Q. Curt. lib.* 5. *cap.* 4.] quanquam *quindecim* dierum ſpatio tantum opus confectum fuiſſe, Beroſus & Abydenus tradiderint.

3435 Exactis à viſo ſomnio menſibus 12 Nebuchadneſar, ſtructurarum ſuarum magnificentiam jactitans, mente alienatus & à ſuis depulſus, per ſeptennium ferinam cum beſtiis vitam egit. [*Daniel.* IV. 32, 33.] 4145 569

Apries, qui & Pharao Hophra, conductis auxiliariorum ex Ionibus & Caribus triginta millibus, ad urbem Memphim cum Amaſi congreſſus eſt. Sed prælio fugatus & captus, aſſervatúſque in urbe Saitanâ, demùm ſtrangulatus eſt; juxta prophetiam Jeremiæ XLIV. 30. [*Herodot. lib.* 2. *cap* 163. *&* 169. *Diodor. Sicul. lib.* 1.]

Poſt ejus mortem 44 annos regnavit Amaſis; ut in libro III. ca. 10. refert Herodotus: ſed (quod Sacerdotes Ægyptii illum celârunt) Babylonio vectigalis.

3442 Jubilæus XVIII. 4151 563

a. Nebuchadneſar poſt 7 annos, agnitâ demùm Dei potentiâ, ſanitati & regno ſuo reſtitutus, beneficium erga ſe & gloriam Dei apud omnes gentes, edito programmate, promulgat. [*Dan.* IV.]

b. Idem, de clade Babyloniis à Cyro inferendâ, vaticinatus, ut ex Chaldæorum relatione narrat Abydenus, (apud Euſebium, libro 9. Præparat. Euangelic. cap. ult.) ſtatim obiit: poſtquàm annis 43 ſolus, & ad viceſimum circitèr menſem ſimul cum patre regnaviſſet. 4152 562

Succeſſit illi Evilmerodachus filius, anno à deportatione Jehojacinis, ſive Jechoniæ, regis Judæ 37°, circa menſis 12 diem 25 (*April.* 15. *fer.* 3) quo de eodem Jechoniâ è carcere liberando mandatum dedit. [*Jerem.* LII. 31.] Unde, poſt biduum, ejuſdem videlicèt menſis die 27 (*Aprilis* 17) mutatis veſtimentis carceris ſui, cæteris Principibus in aulâ Babylonicâ degentibus prælatus, & in amicis Imperatoris habitus, coram illo jugiter eſitabat, omnibus diebus vitæ ſuæ. [II *Reg.* XXV. 27, 28, 29.]

In Lydiâ Crœſus, mortuo patre Halyatte, regnavit annis 14. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 86.]

Poſt regem Baalem, Tyro à Babylonio præfecti ſunt Judices: quorum primus, Ecnibalus Baſlachi filius (עַכְנִי־בַעַל בֶּן מַצְּלַח Scaligero) menſibus 3. deinde Chelbes Abdæi filius (חֶלְבֵּשׁ בֶּן אַבְדִּי) 10 præfuit menſibus: ut, ex Phœnicum Annalibus, in 1° contra Apionem libro, prodit Joſephus. Ab-

3443 Abbarus (אַב בַּר) ſummus Pontifex Tyrios menſibus 3 judicavit: atque poſt eum Mytgonus & Gereſtratus Abdelini FF. (מוּת־גָּאוֹן וְגֵר־עַשְׁתּוֹרֶת בְּנֵי עֶבֶד־אֵלִים) annis 6. [*Ibid.*] 4153 561

Ad Crœſum tum cæteri omnes è Græciâ ſophiſtæ Sardes confluxerunt, tum Athenienſium legiſlator Solon; qui celebre illud de vitæ hujus incertitudine & hominis felicitate cum eo colloquium habuit. [*Herodot. lib. 1. à cap. 28. ad 33.*] Fertur ad Crœſum epiſtolium Solonis (in fine Vitæ illius, apud Diogenem Laërtium) in quo accerſitum ab illo ſe ſignificat, Athenis jam rerum potito Piſiſtrato.

Æſopus Phryx, nominatiſſimus ille fabularum conditor, quem eodem tempore Sardes accitum Crœſus in honore habebat, Solonis illiberaliter ab illo propter παῤῥησίαν dimiſſi vicem dolens, & cum Regibus agendum monens ὡς ἥκιστα ἢ ὡς ἥδιστα, *aut nequaquàm aut quàm jucundiſsimè*; ὡς ἥκιστα ἢ ὡς ἄριστα, *aut nequaquàm aut quàm optimè* cum eis agendum, à Solone reſponſum accepit. [*Plutarch. in Solone.*]

Æſopus Sardibus Delphos profectus, injuſtè ibi damnatus è rupe Phœdriade præcipitatur, circa Olympiadem LIV, ut apud Suidam legitur: ſub finem videlicèt Olympicæ illius Tetraëteridis; ſi ſuperiora rectè conſtituta ſunt tempora. Cujus cædis pœnas, ab oraculo Delphico ſæpiùs indictas Iadmon poſteà ſumpſit; Iadmonis illius Samii ex filio nepos, cui Æſopus, unâ cum Rhodope Thraciâ meretrice illâ famoſiſſimâ, priùs ſervierat. [*Herodot. lib. 2. cap. 134.*]

Solon à Crœſo in Ciliciam profectus, urbem condidit, atque ex ſuo nomine Solos appellavit: in quâ Athenienſium aliquot ſtatuit, qui tractu temporis, quum patriam linguam corrupiſſent, σολοικίζειν dicti ſunt. Hæc, in Solonis Vitâ, Diogenes Laërtius: quæ tamen ad *Solios* Cypri, non ad *Solenſes* Ciliciæ ſpectare, ex ipſius Solonis ad Philocyprum regem elegis apparet, à Plutarcho in ejuſdem Vitâ recitatis. ubi & ille docet, Cyprium hunc regulum, Solonis ope & conſilio hìc uſum, exiguum oppidum *Æpeam* priùs dictum, in ſubjectum campum habitationi longè commodiorem tranſtuliſſe, & in Solonis honorem *Solos* denominâſſe.

Poſt abitum Solonis Crœſus, qui ſeipſum omnium hominum beatiſſimum arbitratus fuerat, quæ de rerum humanarum incertitudine moleſtè atque iracundè ab illo audierat, nimis vera fuiſſe, propriâ edoctus experientiâ, didicit. Statim enim ei quieſcenti ſomnium eſt oblatum, Atym filium, ferreâ trajectum cuſpide, interimendum fore ſignificans. Quem caſum dum ille omni curâ prævertere conaretur, & nuptias filii in manibus haberet: Phryx regii generis Adraſtus, ob fratrem à ſe imprudenter interfectum, à patre Midâ Gordii filio (qui alius fuit ab antiquo illo Midâ Gordii filio, Phrygum rege; cujus tumulo ab Homero inſcriptum carmen Herodotus in Poëtæ vitâ recitat) ejectus, ut à Crœſo expiaretur, Sardes venit. Cui expiato filii ille tutelam commiſit, à Myſis ad opprimendum ingentis magnitudinis aprum acciti, qui Olympi montis culta, crebrâ cum agreſtium ſtrage, pervaſtabat. Adraſtus, vibratâ in feram lanceâ, cuſpide illius Atym imprudens percuſſit: & fortuitæ cædis veniâ à patre obtentâ, ſuper interempti tumulum ſe transfodit. Crœſus, filio orbatus, ingenti in luctu duos annos egit:

quem de Cyri (qui ipſum regnum illi poſteà eripuit) oriente potentiâ ſollicitudo demum terminavit. [*Herodot. lib.*1. *à cap.*34. *ad* 46.] De quo videnda etiam Excerpta ex Diodoro Siculo, ab Henr. Valeſio edita, (pag. 238.) & Valer. Maxim. lib. 1. cap. 7.

3444 *c.* Evilmerodachus rex Babyloniæ, propter iniquitates & libidines paſſus inſidias, à marito ſororis ſuæ Nerigliſſoro peremptus eſt; quum paulo plus quàm duobus regnâſſet annis: ut docet Beroſus, in 3° rerum Chaldaicarum libro, à Joſepho citatus, lib. 1. contra Apion. Cúmque ab eo ſtipendium diarium accepiſſe legatur Jechonias rex Judæ, *uſque ad diem mortis ſuæ, omnibus diebus vitæ ſuæ*: (Jerem. LII. 34. II *Reg.* XXV. 30.) circa hoc idem tempus Jechoniam quoque 57 annos natum, vitâ fuiſſe functum, veriſimili admodum conjecturâ colligitur. 4154 560

Evilmerodacho ſuccedens interfector ejus Nerigliſſorus, (נֵרְגַל־לְשַׁר) 4 regnavit annis. [*Beroſ. ibid.*]

In regno quoque Mediæ, defuncto *Aſtyagi* (Tobit. XIV. 17. *Aſſuero* dicto) filius ejus *Cyaxares* ſucceſſit, matris Cyri frater: ut in libro 1 Inſtitut. Cyri habet Xenophon. ſub initium videlicèt anni 1 Olympiadis LV; ante mortem Cyri annis 31. Danieli *Darius* Medus, *Aſſueri* filius, dictus.

3445 Rex Babylonius, non ſubditos ſolùm ſuos, ſed etiam Crœſum Lydorum regem, unâ cum Cappadocibus, Phrygibus utriſque, Caribus, Paphlagonibus, Cilicibus, atque Indis, ad ſocietatem belli contra Medos & Perſas ineundam ſollicitat: magnas eos gentes eſſe dictitans, & adfinitatibus mutuis devinctos; ac, niſi maturè illis occurreretur, ordine ſingulas nationes oppreſſuros. Quâ occaſione, Cyrus à patre Cambyſe & regni Senatoribus exercitûs Perſici Imperator conſtitutus, cum 30000 militibus & ὁμοτίμοις ducibus mille, in Mediam mittitur: ut in 1° Inſtitutionis Cyri libro refert Xenophon. Ibi ab avunculo Cyaxare, qui eum acceſſiverat, Medicarum etiam copiarum præfectura, & belli adverſus Babylonium gerendi adminiſtratio illi committitur. A *c.* quo tempore, anni 30 principatus Cyri dinumerantur: ad finem tendente anno 1 Olympiadis LV. ad quem, ex Diodori, Thalli, Caſtoris, Polybii, Phlegontis & cæterorum Chronographorum conſenſu, in 3° Annalium ſuorum libro, refert initium illius Julius Africanus, ab Euſebio in Euangelicæ Præparat. libro 10 laudatus. 4155 559

Eodem tempore (verè nimirùm, eundem ejuſdem Olympiadis annum claudente) Solon Philocypro & Soliis ſuis valedicens, reditum in patriam meditabatur: ut ex illius elegis, à Plutarcho productis, intelligitur. Verùm morbo correptus, in Cypro octogenarius mortem obiit: ut ſcribit Laërtius. Athenis tum archonte Hegeſtrato, ſecundo Piſiſtrati dominationis anno; ut ex Phaniâ Epheſio Plutarchus refert.

3446 *b.* Anno à dirutâ urbe Hieroſolymitanâ triceſimo, IV libri Eſdræ ſcriptor apocryphus colloquia cum angelo Uriele à ſe habita fuiſſe fingit. (IV *Eſdr.* III. 1. IV. 1.) quum Dux populi eſſet Salathiel. (*cap.* V. 16.) utpote Jechoniâ rege jam defuncto. 4156 558

Crœſus adverſus Cyrum ſeſe comparans, magnis miſſis donariis, de eventu Delphicum conſulit oraculum; ante Sardium expugnationem

nem tribus annis. [*Herodot. lib. 1. cap.* 53, 54, 55, 91.]

3447 Armenius, poſtquàm ſenſit hoſtes in Cyaxarem parare, neque auxilium illi miſit, neque tributum ſolvit : contra pacta conventa quæ, ab Aſtyage bello ſuperatus, cum Medis hâc de re ille inierat. Hinc Cyrus, ſimulatâ venatione, Armenium invaſit: eúmque cum filio Tigrane ſuperans, ſub Medorum poteſtatem iterùm redegit. Montes quoque inter Armenios & Chaldæos interjectos cepit: ibíque arce extructâ, certis conditionibus pacem inter utrámque gentem conſtituit. [*Xenoph. Inſtitut. Cyri, lib.* 3.] 4157 557

3448 c. Cyaxares & Cyrus adverſùs Babylonium, Crœſum & reliquos fœderatos, exercitum ducunt ; eóſque proſternunt. In prælio rex Babylonius occiditur: Crœſus, cum reliquis, deſertis caſtris, noctu fugiunt. Cyrus cum Hyrcaniis, qui à Babylonio ad eum defecerant, fœdere inito, eis ductoribus & adjutoribus uſus, hoſtes perſequitur & denuò vincit. Crœſus mulieribus, quòd æſtas eſſet, noctu præmiſſis, ut in frigore faciliùs iter facerent, cum equitatu è caſtris ſe ſubducit. Cappadocum regem, & Arabum, Hyrcanii trucidant. Cyrus dedititiis & captivis parcens, prædam dividit. [*Id. lib.* 3. *&* 4.] 4158 556

Nerigliſſoro in imperio Babylonico filius ejus Laboroſoarchodus, לְבוֹ־רָצַר־כַּר (improbitate quàm ætate longe maturior) ſuccedens, menſibus 9 regnavit. [*Beroſ.*]

Balatorus (בַּעַל טוֹר) Tyri, inter Judices, regnavit anno uno. [*Phœnic. Annal.*]

Gobryas, cujus unicum filium novus ille Babyloniorum rex (tempore regnantis patris) inter venandum nefariè interemerat, ad Cyrum cum ſuis deficit. [*Xenoph. lib.* 4.]

Cyrus Babyloniorum fines invadit : & ad ipſam urbem Babyloniam progreſſus, novo Regi duellum offert. Gadatas vir primarius, quem Rex iſte zelotypiâ motus caſtraverat, ad Cyrum deficit. Babylonii, Gadatæ agrum invadentes, à Cyro profligantur. Caduſii verò, quibus extremi agminis cuſtodia à Cyro fuerat commiſſa, eo inſcio in regionem verſùs Babylonem ſitam temerè excurrentes, à rege Babylonio, ex urbe ſuâ quò confugerat egreſſo, cæduntur. Eorum cædem ultus Cyrus, ut ex utrâque parte deinceps cum agricolis pax eſſet, cum armatis bellum, pactum cum Rege init. Deinde Babylonem prætervectus, & tribus hoſtium caſtellis receptis, ad Aſſyriorum Medorúmque confinia, unde initium expeditionis fecerat, exercitum reduxit. Quò accerſitus ab eo avunculus Cyaxares, in tabernaculo regis Aſſyrii (Nerigliſſori occiſi) honorificè excipitur : &, hyeme jam adventante, de rebus ad continuandum bellum comparandis communi deliberatur conſilio. [*Id. lib.* 5. *&* 6. *initio.*]

3449 b. Laboroſoarchodum, Nebuchadneſaris ex filiâ nepotem, ab amicis, eo quòd morum ipſius improbitas nimis ſeſe exſereret, interemptum excepit ejuſdem Nebuchadneſaris ex filio Evilmerodacho nepos ; Beroſo *Nabonidus* (נְבוֹ־נִיט) Herodoto *Labynitus* (לְבוֹ־נִיט) Abydeno *Nabannidochus*, Danieli Prophetæ *Belſhaſar* ſive Baltaſar dictus : cui 17 imperii annos tribuit in libro 3 Chaldaicæ hiſtoriæ Beroſus, & in Regum Canone Ptolemæus. 4159 555

Hujus anno 1, de quatuor beſtiis totidem regna ſignificantibus, & Deo imperium omne filio hominis tradente, Danieli ſomnium eſt oblatum. [*Dan.* VII.1.]

Mortuo Tyri regulo Balatoro, Babylone accitus Merbalus (מר־בעל) regnavit annos 4. [*Phœnic. Annal.*]

3451 Belſhaſaris anno 3°, Arietis & Hirci viſum, cladem imperio Perſico 4161 553
ab Alexandro & populo Dei ab Antiocho inferendam præſignificans, Danieli, quum eſſet *Shuſhane* in provinciâ *Elami* ad fluentum *Ulaii*, eſt exhibitum. [*Dan.* VIII.1,2.] Circuit autem amnis *Eulæus* arcem *Suſorum*, & *Suſianam* ab *Elymaide* (id eſt, *Shuſhanchæos* ab *Elamitis*, ut Ezræ IV.9. utriuſque provinciæ incolæ diſtinguuntur) diſterminat: quemadmodum in lib. 6. cap.27. nos docet Plinius. Unde liquet, hoc tempore *Suſianam*, non Medis aut Perſis ſed Babyloniis (ſub quibus tum vixit Daniel) ſubditam fuiſſe: ut ſuprà ad ann. Mundi 3405. eſt annotatum.

Sub poſtremo verò hoc Babyloniorum rege, muros circa fluvium Babyloniæ civitatis (à Nebuchadneſare tantùm inchoatos) ex latere coctо & bitumine fuiſſe conſtructos, in libro 3 Chaldaicæ ſuæ hiſtoriæ narrat Beroſus. (apud Joſephum, lib.1. contra Apion.) Hujus enim mater Nitocris, mulier ſolertiſſima, Medorum Babyloniæ jam imminentium potentiam & inſidias verita, ut per anfractus fluvii remora fieret navigantibus, Euphratem qui rectus & celer erat depreſſis foſſis flexuoſum lentúmque effecit. Aggerem deinde miræ magnitudinis ad utramque fluminis ripam excitavit; & ſupra urbem paludem ingentem effodit, in quam averſo flumine ſiccatus eſt ejus alveus. Tum verò ripas intra urbem, ac deſcenſus qui ex portulis ad flumen ferebant muris lateritiis munivit, juxta mœnium quæ Urbem ambiebant rationem. Extruxit item circa mediam ferè urbem pontem lapideo opere: atque his omnibus demùm perfectis, Euphratem ex palude in priſtinum alveum revocavit. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 185, 186, 188.] Pontis hujus, qui domos regias in utrâque fluminis ripâ poſitas junxit, mirandam fabricam deſcribens Philoſtratus, [*in Vitâ Apollonii, lib.* 1. *cap.* 18.] à reginâ ex *Medorum* gente natâ extructum illum fuiſſe aſſerit. Unde, ut Nebuchadneſarem *Amyitim*, ita & filium ejus Evilmerodachum *Nitocridem*, Medici generis uxorem habuiſſe colligimus.

3453 Merbalo mortuo, Tyriis à Babylonio præfectus eſt Hiromus (חירום) 4163 551
frater ejus: qui 20 regnavit annis. [*Phœnic. Annal.*]

3455 Darius Hyſtaſpis filius natus eſt: paulo ante mortem Cyri annum 4165 549
ferè 20 ætatis agens; teſtante *Herodoto, lib.* 1. *cap.* 209.

3456 Crœſus, Babylonii & confœderatorum exercitus Imperator dele- 4166 548
c. ctus, Halym fluvium qui Medorum & Lydorum ditionem diſtermina-
bat, Thaletis Mileſii induſtriâ, ſine ponte trajiciens, in Cappadociam
pervenit: ibíque urbem Pteriam expugnavit, cunctáſque circà urbes
çepit, Syros nihil commeritos exterminans. Cappadoces enim à Græ-
cis Syros nominatos, confirmat Herodotus. [*lib.* 1. *cap.* 72.] Cyrus,
caduceatoribus priùs ad Iones tentandos ut ad ſe à Crœſo deficerent
d. fruſtrà miſſis, æquo marte cum Crœſi copiis conflixit. Poſtero die
Crœſus, quum Cyrus ipſum ſuperſederet invadere, Sardes regreſſus
eſt:

eſt: ubi per hyemem quieſcere decreverat, & initio ſtatim veris tendere adverſus Perſas. Auxiliarios igitur qui aderant dimiſit, & ad abſentes ſocios (inter quos erant & Lacedæmonii) caduceatores ablegavit: utriſque edicens, utì ad quintum menſem Sardibus convenirent. Ita diſſipato Crœſi exercitu, ſubitò ſupervenit Cyrus cum ſuis. Quorum inopinato adventu territus Crœſus, Lydos tamen educit in prælium, equitatu maximè confiſus. Ejus ut vim Cyrus eluderet, camelos equis ejus objecit: quorum odorem cùm equi ferre non poſſent, averſi equites abducebant à prælio. At Lydi ex equis deſiliunt, & pedites cum Perſis confligunt; multíſque aliquandiu utrinque cadentibus, tandem vertuntur in fugam: quos inſecuti Perſæ Sardes, poſt 14 dierum obſidionem, expugnârunt. Crœſus incendio damnatus, Solonis nomine ter inclamato, (cujus de rerum humanarum inconſtantiâ ſermonem priùs contempſerat) à Cyro liberatus eſt, & à conſiliis deinceps habitus. Cyrus Abradatæ Suſorum regis, qui à Babylonio ad ipſum deficiens in pugnâ interemptus eſt, & Pantheæ quæ ſuper mariti cadaver ſe jugulavit, funus curat, & ingenti appoſito monumento decorat. *Herodot. lib. 1. à cap. 75. ad 90. cum Xenophont. Inſtitut. lib. 7. Diodori Excerptis ab Hen. Valeſio edit. pag. 241. Plutarch. in Solone, Polyæn. Stratagem. lib. 7. in Cyro & Crœſo, & Solino in Polyhiſtor. cap. 1. ubi*, Olympiade octavâ & quinquageſimâ victorem Cyrum intrâſſe Sardes, ſcribit. anno nimirùm illius 1° ut habet etiam Euſebius in Chronico.

Crœſus, vinculis ſuis Delphos miſſis, per oracula ſe deluſum fruſtrà conqueritur. [*Herodot. lib. 1. cap. 90, 91.*]

Ionas & Æolas, volentes iiſdem conditionibus ſtare quibus Crœſo fuerant ſubjecti, Cyrus repulit: ſolis Mileſiis hoc conceſſo, qui ſibi metuentes priùs cum eo fœdus pepigerant. [*Id. ibid. cap.* 141, 143, 169.] Reliqui, mœnibus ſuis communitis, Pythermonem Phocenſem cum aliis legatis ad Lacedæmonios mittunt, ut auxilium ab illis rogarent. Quod licèt illi recuſâſſent, per Lacrinem tamen Cyro denunciârunt, ne ulli Græciæ civitati damnum inferret; utpotè ſe id minimè toleraturis. Qui ſe deinceps operam daturum reſpondit, ut Græcis, non Ionum, ſed propria ſua incommoda eſſent deploranda. [*Ibid. cap.* 141, 152, 153.]

Thales Mileſius Ionibus conſulit, ut unam communem Curiam in Teo haberent; quæ in mediâ erat Ioniâ. [*Ibid. cap.* 170.]

3457 Cyro Sardibus manente, machináſque fabricante & arietes, ut eo-
rum qui parere nollent mœnia ſolo æquaret; ejus opem Cares implo-
rant, ut civile inter eos bellum ortum componeret. Is Aduſium Per- 4167 547
ſam cum exercitu ad eos mittit; perlibenter in eâ expeditione Cilici-
bus & Cypriis ejus ſigna ſequentibus. Aduſius Carum controverſiam
ita componit; ut in utriuſque tamen partis arcibus milites præſidiarios
relinqueret. [*Xenoph. Inſtitut. lib. 7.*]

Olympiade LVIII. (ad finem 1° illius anno tendente) *Thales Mileſius* defunctus eſt; quemadmodum ex Soſicrate refert Laërtius: & *Anaximander Mileſius* obliquitatem Signiferi primus obſervavit; ut ex aliis à Plinio habetur traditum, libro 1. cap. 8. licèt præceptori ipſius Thaleti eam non fuiſſe incognitam, rectiùs Plutarchus nos docuerit,

libro 2° de placitis Philoſophorum, cap 12. Ipſum verò Anaximandrum, ejuſdem hujus Olympiadis anno ſecundo, ætatis annum 64 egiſſe, ac paulo pòſt obiiſſe diem.; ex Apollodori Athenienſis Chronicis refert Laërtius: de inventis ejus Mathematicis, ex Phavorini hiſtoriâ, prætereà addens. Εὗρε δὲ καὶ γνώμονα πρῶτος, καὶ ἔστησεν ἐπὶ τῶν σκιοθήρων ἐν Λακεδαίμονι, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. τροπάς τε καὶ ἰσημερίας σημαίνοντα καὶ ὡροσκόπια κατεσκεύασε. *Primus gnomonem invenit, cúmque Lacedæmone in loco captandæ umbræ idoneo conſtituit; quemadmodum Phavorinus ait in Variâ hiſtoriâ. Horoſcopia quoque fabricatus eſt, quæ ſolſtitia & æquinoctia oſtenderent.* Ita enim diſtinguendus videtur Gnomon, ſive umbilicus horarius, ab Horoſcopiis quibus æquinoctia & tropæ indicabantur. Quanquam gnomonis & horologii inventionem non illi, ſed Anaximeni ejus diſcipulo & municipi attribuit Plinius, libro 2. cap.76. ita ſcribens. *Vmbrarum hanc rationem, & quam vocant Gnomonicen, invenit Anaximenes Mileſius, Anaximandri diſcipulus: primúſque Horologium quod appellant ſciothericum Lacedæmone oſtendit.* Vid. ſuprà, ann.Mund. 3291.

Anaximandro igitur in ſcholâ ſucceſſit Anaximenes Mileſius, Euryſtrati filius: ut in 1° Stromatum libro docet Alexandrinus Clemens. Pythagoras verò (præceptoribus ſuis, Thalete & Anaximandro, jam defunctis) in Ægyptum, uti Thales illi ſuaſerat, commigravit: per epiſtolam (ut refert in vitâ illius Laërtius) à Polycrate Samiorum tyranno commendatus *Amaſidi*; quem *Semneſerteum* appellâſſe videntur Ægyptii. Eo enim regnante, Pythagoram in Ægypto fuiſſe, in libri 36. cap.9. notat Plinius. Ibi verò annos omninò XXII cum Sacerdotibus verſatus, Aſtronomiæ & Geometriæ operam dedit, cunctíſque eorum ſacris initiatus eſt. [*Iamblich. Vit. Pithagor. cap.*3. & 4.] Eâ enim de cauſâ & circumciſus eſt, ut ad adyta admiſſus, myſticam Ægyptiorum addiſceret philoſophiam: in quo ſtudio Sonchedis Ægyptii archiprophetæ operâ præcipuè uſus eſt. [*Clem.Alex. lib.*1. *Strom.*] Sonchidis Saitæ, ni fallor, cujus & Solonem conſuetudine priùs fuiſſe uſum, narrat in ejus Vitâ Plutarchus. Ab Ægyptiis quoque μετεμψύχωσιν, ſive animarum in quodvis animal tranſmigrationem, illum didiciſſe, ſub libri primi finem Siculus refert Diodorus. Et *literis gentis ejus aſſuefactus præteriti ævi ſacerdotum commentarios ſcrutatus, innumerabilium ſeculorum obſervationes cognovit*: inquit Valerius Maximus, lib.8.cap.7.

3458 Hyſtaſpes & Aduſius, conjunctis exercitibus, Phrygiam Helleſponto finitimam, capto illius rege, in Cyri poteſtatem redigunt. [*Xenoph. Inſtitut.lib.*7.] 4168 546

Cyrus, Sardes Tabalo Perſæ committens, & Crœſi cæterorúmque Lydorum theſaurum Pactyæ Lydo deferendum tradens, verſus Ecbatana contendit, Crœſum unâ ſecum ducens: Ionum interim non magnâ ratione habitâ. Verùm ſimulátque Cyrus Sardibus eſt profectus, Pactyas Lydos ad deſciſcendum à Tabalo & Cyro impulit: & theſauro quem habebat auxiliariis conductis, Tabalum in arce undique concluſum obſedit. Cyrus hæc ex itinere intelligens; conſilio cum Crœſo habito, Mazarem Medum cum parte exercitus remiſit: qui Lydis arma ademit, & ad molliorem vitæ rationem traduxit. [*Herodot.lib.*1. *à cap.* 153.

153. *ad* 157.] Et ſic gens induſtria quondam, potens, & manu ſtrenua; effeminata mollicie luxuriâque, virtutem priſtinam perdidit. [*Juſtin. ex Trogo, lib.1. cap.7.*]

3459 Mazares Pactyam à Cumæis, ad quos ille territus confugerat, repoſcit. Hi, multùm renitente Ariſtodico Heraclidis filio, viro inter eos clariſſimo, ex oraculo apud Branchidas reſponſum acceperunt, ſupplicem eſſe dedendum. Et quum neque Perſis illum tradere vellent interimendum, neque eundem penes ſe detinendo Cyrum ad civitatis ſuæ expugnationem excitare; hominem in Mitylenam ablegant. Mitylenæis deinde eum tradere volentibus, Cumæi miſſo ad Lesbum navigio, deportandum in Chium curârunt. Inde verò ex Minervæ templo violenter raptus, à Chiis redditur: Atarneo, Myſiæ loco è regione Lesbi ſito, pro mercede accepto. [*Herodot. lib.1. à cap.157. ad 160.*] quanquam Mitylenæos & Chios eo argumento excuſare conetur Plutarchus, in libro de malignitate Herodoti, quòd eo antiquior hiſtoricus Charo Lampſacenus ſimpliciter ita rem factam narret. *Pactyes, audito exercitum Perſicum appropinquare, profugit primò Mitylenam, deinde in Chium: cúmque cepit Cyrus.* 4169 545

Recepto Pactyâ, Mazares mox in illos caſtra promovit, qui unâ cum Pactyâ Tabalum oppugnâſſent: & partim Prienenſes ſubegit, partim Mæandri campum incurſavit, eúmque cum Magneſiâ in prædam ſuis militibus expoſuit. [*Herodot. lib.1. cap.161.*]

3461 Harpagus, qui apud Cyrum primi loci habebatur, adverſus Ioniam dimicat: ut in Euſebii Chronico, ad annum 4 Olympiadis LIX notatum habetur. Mazare enim ex morbo vitâ functo, *Harpagus* Medus (quem *Harpalum* alii per errorem nominant) Dux à Cyro conſtitutus eſt: qui ſimulatque in Ioniam venit, urbes, ductis circa mœnia aggeribus, expugnavit; ſicque Phocæâ primâ Ionum civitate potitus eſt. [*Herodot. lib.1. cap.162.*] 4171 543

Phocæenſes urbe ſuâ Perſis relictâ, cum conjugibus & liberis in Chium trajecerunt: unde Phocæam iterùm divertentes, præſidiis Perſarum quæ Harpagus ibi reliquerat trucidatis, ex Oenuſis inſulis in Cyrnum ſive Corſicam, ubi ante annos 20 civitatem Alaliam condiderant, navigârunt. Hic per quinquennium commorati, cùm omnem viciniam armis infeſtarent, Tyrrheni & Carthaginienſes 60 navibus inſtructi contra totidem Phocæenſium depugnârunt. Ibi Phocæenſes cruentâ potiti victoriâ, 40 navibus amiſſis, Rhegium demigrârunt, & civitatem Hyelam ſive Veliam in agro Oenotriæ condiderunt. [*Id. ibid. cap. 164.–167.*] Phocæenſes, qui Maſſiliam condiderunt, mari Carthaginienſes deviciſſe, in libro 1° Hiſtoriæ ſuæ confirmat Thucydides. Partem enim eorum Veliam, partem Maſſiliam condidiſſe, Romæ regnante Servio Tullio, poſt annum ampliùs ſexcenteſimum quàm Æneas in Italiam venit; Hyginus teſtatur, ab A. Gellio citatus, lib. 10. Noct. Attic. cap. 6. Ejuſdémque Maſſilienſis coloniæ meminit Iſocrates in Archidamo. *Vid. ſuprà, ann. Mund.* 3404.

Similiter & Teii, ſimulatque aggerum beneficio eos cepiſſet Harpagus, omnes conſcenſis navibus trajecerunt in Thraciam: ibidémque urbem condiderunt Abderam, cujus fundamenta priùs Timeſius Clazomenius

menius jecerat. (ut ſuprà ad ann. Mund. 3349. eſt notatum.) Reliqui verò Iones omnes, præter Mileſios qui jam Cyro fœdere aſtricti fuerant, ſuperati tandem acceſſerunt Harpago; & in patriâ remanentes, ea quæ imperabantur ſubibant. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 168, 169.] Iiſdem tamen, etiamſi afflictis, nihilominùs ſeſe ad Panionium recipientibus Bias Prienæus (inter ſeptem Sapientes præcipuus) conſuluiſſe dicitur, ſed fruſtrà; ut communi claſſe ſolventes, Sardiniam peterent, & ibi unam civitatem omnium Ionum conſtruerent. Hoc enim pacto eos ſervitute liberatos feliciter eſſe victuros. [*Ibid. cap.* 170.]

3464 c. Cyrus, quum continentem univerſam ſubegiſſet, Aſſyriis bellum in- 4174 540
tulit; adverſus Labynitum (ſive Nabonidum) eorum regem ducens exercitum. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 178. *&* 188.] rumore eâ de re ad Babylonios perveniente, altero ante obſeſſam Urbem anno. [*Jerem.* LI. 46.] Cyrus enim Babylonem jam tendens ubi venit ad Gyndem amnem, qui influit in Tigrim, navigiis deſtitutus, trajicere eum non poterat. Interim equorum candidorum unus, qui ſacri illis erant, fluvium ingreſſus, vorticibus ejus abſorptus eſt. Quod ægerrimè ferens Cyrus, expeditione in Babylonem intermiſſâ, fluvium in 360 alveos diduxit: ut vel à mulieribus (quod comminatus fuerat) tranſiri poſſet, ne genua quidem tingentibus. Atque in eo opere perficiendo, tota æſtas eſt abſumpta. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 189, 190. *&* 202. *cum lib.* 5. *cap.* 52.]

3465 b. Sequente vere Cyrus, conjunctis Medorum & Perſarum gentiúm- 4175 539
que fœderatarum copiis, Babylonem perrexit: ubi prælio inter duos dominatores (Cyrum & Belſhaſarem ſive Nabonidum) commiſſo, Chaldæi prælio fuſi ad Urbem confugerunt, & obſidionem paſſi ſunt. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 190. *cum Jerem.* LI. 27, 28, 30.] quam illi tamen contempſerunt: tum quod eis commeatus eſſet copioſior quàm in annos 20, tum quòd de Cyri exercitu plurimos animis erga ſe magis eſſe benevolis arbitrarentur quàm erga Perſas. [*Herodot. ibid. Xenophon, Inſtitut. lib.* 7.]

Cyrus à ſuis foſſam latiſſimam profundiſſimámque circa Urbis murum undique agendam curavit, terrâ verſus ſeipſos adgeſtâ; & multas turres exſtruendas, ut quamplurima eſſent excubiarum loca: diviſóque in partes duodecim exercitu, ut pars quælibet unum anni menſem in excubiis eſſet, mandavit. [*Xenoph. ibid.*]

3466 b. Cyrus quum jam longo tempore nihil admodum res ipſius profice- 4176 538
rent, à flumine ad ingentem illam paludem, quam (latitudine quoquoverſus 320 vel 420 ſtadiorum) regis hujus Babylonii mater Nitocris nuper defoderat, foſſam duxit: deinde & hujus & alterius circa Urbis murum ab eo ductæ foſſæ oſtia aperiens, aquâ fluminis eò derivatâ, priſtinum ejus alveum (duorum ſtadiorum latitudine per urbem tendentem) hominibus pervium reddidit. [*Herodot. lib.* 1. *cap.* 190, 191. *Xenoph. Inſt. lib.* 7. *cum Jerem.* L. 38. *&* LI. 32, 36.]

Per fluvium jam vadoſum Cyrus cum exercitu tranſiens, obſeratis omnibus quæ ad flumen ferebant portulis conſcenſiſque ſeptis, Urbem invaſit; quum die feſto agitarentur convivia. [*Id. ibid. cum Jerem.* LI. 39, 57.] Tantáque urbis erat magnitudo, ut (quemadmodum narrabant accolæ) quum capti jam eſſent qui extremas urbis partes incolebant, ii

qui

qui mediam habitabant urbem id non animadverterent. [*Herodot.lib.*1. *cap.*191.] Quò ſpectant & illa Prophetæ, *Jerem.*LI.31. *Curſor obviam curſori curret, & nuncius obviam nuncio; ad indicandum Regi Babyloniæ, captam eſſe civitatem ejus ab extremitate.*

Eo tempore Belſhaſar (qui & Nabonidus & Labynitus) epulo magnificentiſſimo proceres excepturus, vaſa domus Dei, quæ Nebuchadneſar ipſius pater (ſive avus: fuiſſe enim filium filii ejus, ex Jerem. XXVII.7. colligitur) Hieroſolymis exportaverat, ad idolorum ſuorum gloriam verique Dei contumeliam, producit. Deus, immiſſâ manu, de annorum imperio Babylonico præfinitorum numeratione ejuſdémque appenſi & juſto longè levioris inventi ad Medos ac Perſas translatione, impendens judicium in tectorio parietis ante oculos omnium deſcribit. Chaldæis ſcriptionem legere neſcientibus, Reginæ monitu accerſitus Daniel eam legit & interpretatur: qui propoſitum à rege præmium accipiens, tertius in regno futurus proclamatur. [*Dan.* V.] Cùm autem uxores Belſhaſaris convivio adfuiſſe, (verſ.2. & 3.) Regina verò poſteà ſuperveniſſe (verſu 10.) dicatur; Regina mater hæc fuiſſe intelligitur, illa videlicet Nitocris; quam poſtremi hujus Aſſyriorum ſive Chaldæorum regis matrem fuiſſe, ex Herodoto jam audivimus.

Eâdem quâ convivium celebratum eſt nocte, interfectus eſt Belſhazar Rex Chaldæorum: [*Dan.*V.30.] à Gobryæ & Gadatæ militibus. [*Xenoph.Inſtit.lib.*7.] Atque ita Babylonicum imperium eſt deſtructum (prout ab *Eſaiâ*, cap.XIII. XIV. XXI.XLIII. XLVI. XLVII. *Habbakuko*, cap. II. & *Jeremiâ*, cap. XXV. L. LI. fuerat prædictum) atque ad victores Medos & Perſas tranſlatum. [*Dan.*V.21. *cum* VI.8, 12, 15.]

Darius Medus Aſſueri, ſive Cyaxares Aſtyagis filius, Chaldæorum imperium à victore Cyro Perſâ ſibi traditum accepit. [*Dan.*V. 31. *&* IX, 1.] Cui & domum & palatia Babylone Cyrus ſepoſuerat; ut ſi eò veniret, tanquam in ſua poſſet diverterei [*Xenoph.Inſtitut.lib.*8.] Eúmque, primo hoc imperii ſui anno, Angelus confirmâſſe & roborâſſe dicitur; *Dan.*XI.1. Imperavit autem annis duobus.

Cyrus, rebus Babylone compoſitis, per Medorum regionem in Perſidem ad patrem Cambyſem & matrem, adhuc viventes, profectus eſt: indéque in Mediam reverſus, unicam filiam & hæredem Cyaxaris in matrimonium duxit, dotis nomine univerſæ Mediæ hæreditate acceptâ; nuptiiſque celebratis, mox cum eâ diſceſſit. Quúmque eſſet Babylone, ad nationes in ditionem redactas miſit Satrapas. in Arabiam, Megabyzum; in Phrygiam majorem, Artacaman; in Lydiam & Ioniam, Chryſantam; in Cariam, Aduſium; in Phrygiam Helleſpontiacam & Æolidem, Pharnuchum. Ciliciæ verò, & Cypro, & Paphlagonibus ſatrapas Perſicos nullos miſit; quòd ultrò viſi eſſent adverſùs Babylonem illius ſigna ſequuti. Sed tamen his etiam tributa indixit adferenda. [*Xenoph. Inſtitut. lib.*8.]

Regiones, Medicarum quibus præfectus fuerat copiarum operâ ſubactas, ad Cyaxaris ditionem ſe adjeciſſe, profeſſus eſt Cyrus: [*apud Xenophont.lib.*5] idéoque ejus conſilio in ſuperiori illo congreſſu adhi-

bito, Satrapiarum eam diſtributionem, illum inſtituiſſe, ut credamus par eſt. Ut enim de Cyro Xenophon; [*lib.*8.] Ἔδοξεν αὐτῷ σατράπας ἤδη πέμπειν ἐπὶ τὰ κατεστραμμένα ἔθνη, *Viſum eſt ei ſatrapas jam mittere ad ſubactas nationes*: ita propheta Daniel (Babylone, ut videtur, hoc tempore cum Cyro in Mediam profectus) de Cyaxare. *Viſum eſt Dario præficere regno ſatrapas centum viginti, qui eſſent in toto regno.* [*Dan.*VI.1.] Super iſtos autem ſatrapas Eparchos tres conſtituit, quorum ſummus erat ipſe Daniel. Unde ſtimulati invidiâ cæteri, edictum à Rege obtinuerunt, ut illi ſoli per dies 30 ſupplicaretur. Cui quum non paruiſſet Daniel, in foveam leonum conjectus incolumis inde eductus eſt. Darius verò accuſatores leonibus objiciens, decretum de reverentiâ Deo Danielis præſtandâ in univerſo regno ſuo promulgavit. [*Dan.*VI.]

3467 *a.* Sub finem primi anni imperii Darii Medi (ab everſâ Babylonicâ monarchiâ deducti) iniit annus 70 ſervitutis Babylonicæ, ſub Jehojakimo, anno 1. Nebuchadneſaris cœptæ: illorum poſtremus, qui calamitati huic præfiniti fuerant, in prophetiâ illâ Jeremiæ XXIX. 10. *Sic dicit Dominus. Cùm cœperint impleri in Babylone ſeptuaginta anni, viſitabo vos & præſtabo erga vos verbum illud meum optimum, reducendo vos in locum hunc, &c. Quum invocaveritis me ut abeatis, & oraveritis me; tum exaudiam vos.* Quâ temporis jam imminentis conſideratione incitatus Daniel, remiſſionem peccatorum, & ſuorum & popularium, promiſſamque captivitatis ſolutionem ardentiſſimis precibus à Deo flagitat. Cui angelus Gabriel non de hoc ſolùm reſponſum affert, ſed etiam de ſpirituali Eccleſiæ liberatione, Meſſiæ morte demùm procurandâ; nobiliſſimo illo LXX ſeptimanarum edito vaticinio. [*Dan.*IX. 1, 2. *&c.*] 4177 537

Cyrus, anno poſtquàm Babylonem cum conjuge venit exacto, exercitum Babylonem coëgit: in quo, ad centum viginti equitum millia, currus falcatos bis mille, peditum millia ſexcenta, habuiſſe proditur. Quo adparatu facto, expeditionem illam ſuſcepit, quâ nationes univerſas ſibi ſubjeciſſe dicitur, quæ à Syriâ ad mare rubrum uſque ſedes ſuas habent. [*Xenoph.Inſtitut.lib.*8.]

3468 *a.* Cyrus, Cambyſe patre in Perſiâ & Cyaxare ſocero in Mediâ vitâ functis, Orientis monarchiâ potitus eſt: à quâ & ἀρχῆς illius annos ſeptem, in 8° παιδείας ipſius dinumerat Xenophon; & primum illius annum, ex ipſis Medorum & Perſarum archivis, ſacra deducit Scriptura. Hoc enim anno promulgatum eſſe docet Edictum illud celebre, cujus initium. *Sic ait Cyrus rex Perſidis: Omnia regna terræ tradidit mihi Jehova Deus cœli.* quo, exactis jam LXX annis ſervitutis Babylonicæ à Jeremiâ prædictis, juxta vaticinium ab Eſaiâ de eo nominatim editum, (*cap.*XLIV.28. *&* XLV.13.) Judæis in univerſo regno ſuo verſantibus in patriam revertendi poteſtatem conceſſit, & reduces Templum Deo Hieroſolymis reædificare juſſit; ſtructuræ etiam modulo præſcripto, vel conceſſo potiùs, (ſi enim obſervatus ille fuiſſet, longè amplior futura fuiſſet hæc domus, quàm prior illa Salomonis; contra Hagg.II.3.) impenſis è domo regiâ ſubminiſtratis, & inſtrumentis domus Dei quæ Nebuchadneſar abſtulerat reſtitutis. [II *Chron.*XXXVI.22, 23. *Ezr.*I. 1, 2, 7. V. 13, 14. *&* VI. 2, 5.] 4178 536

Judæ-

Judæorum reducum principem, ſive legatum regium, Cyrus conſtituit Sesbaſarem: cui & ejus juſſu Mithridates præfectus ærario vaſa ſacra tradidit; Hieroſolymam perferenda, & in Templo collocanda. [*Ezr.*I.7,–11. *&* V.14,15.] Chaldaico verò ſive aulico nomine *Seſbaſar* dictus fuiſſe putatur, qui Hebraico *Zerubbabel*: ex Ezræ III. 8,10. collat. cum V.16.

c. Judæi in patriam reditum inſtituunt. Pauperiores imperatis ſubſidiis juvantur. [*Ezr.*I.5,6.] Numerus filiorum provinciæ (ſive extorrium Hebræorum, in Chaldæâ genitorum) cum præſide Zerubbabele Shealtielis ſive Salathielis filio, & ſummo ſacerdote Jeſu ſive Joſuâ Joſadaki filio, redeuntium fuit 42360. præter proſelytos, ſervos & ancillas, numero 7337. [*Ezr.*II.1,–65. *Nehem.*VII.6,–67. *&* XII.1,–9.] Numeri quidem ſingulares, in Ezræ catalogo ſummam tantùm conficiunt 29818, in Nehemiæ, 31031. quarum utraque minor eſt ſummâ illâ univerſali 42360, quæ in utroque pariter catalogo *univerſæ congregationis* fuiſſe dicitur. [*Ezr.*II.64. *Nehem.*VII.66.] Eos verò qui ad complendam illam ſummam deſiderantur, quærendos eſſe *in iis qui aſcenderunt de reliquis tribubus*, in Chronici ſui majoris cap. 29. Hebræi ſignificant. Superfuerunt enim uſque ad extremum Reipublicæ Judaicæ excidium, cæterarum etiam decem tribuum reliquiæ; (*Act.*XXVI. 7.) non ſolùm in διασπορᾷ, (*Jacob.*I.1.) & Hieroſolymis (II *Chron.*IX.3. *Luc.*II.36.) & reliquis civitatibus Judæ, (II *Chron.*XI.16. *cum* XXXI. 6.) ſed in propriis etiam ſedibus. Neque enim integras regni Iſraëlitici tribus Salmanaſar abduxerat (ut ad annum M. 3227. ex Joſiæ hiſtoriâ oſtendimus:) ſed aliquantam earum partem in terrâ ſuâ reliquit, à Nebuchadneſare poſteà ſimul cum Judæis, Benjaminitis & Levitis in Babyloniam deportatam, & à Cyro inde dimiſſam. Indéque captivitate ſolutâ, ut 1° anno Cyri *omnes Iſraëlitæ* habitaviſſe dicuntur in civitatibus ſuis: [*Ezr.*II.70.] ita & 6° Darii iidem Templi encænia celebraviſſe memorantur, oblatis *pro peccato totius Iſraëlis hircis duodecim, juxta numerum tribuum Iſraëlis.* [*Ezr.*VI.16,17.] & Chriſto Euangelium in Galilæâ prædicante, Matth.IV.14. impleta fuiſſe dicitur Eſaiæ prophetia, de populo terræ *Zabulonis* & *Nephthali* vidente lucem magnam.

Primores paternarum familiarum Hieroſolymam pervenientes, pro facultate ſuâ, ad Templi inſtaurationem obtulerunt auri drachmas 61000, argenti pondo 5000, & tunicas Sacerdotum 100. Habitaveruntque Sacerdotes ac Levitæ, ſimilitérque omnes Iſraëlitæ, in civitatibus ſuis. [*Ezr.*II.68,69,70.]

3469 Menſis 7ⁱ die 1° (in Tubarum feſto) Iſraëlitæ ex civitatibus ſuis Hie-
a. roſolymam unanimiter pervenientes, extructo Altari, ſacrificia ordinaria unoquoque mane & veſpere Deo obtulerunt: ejuſdémque menſis die 15, feſtum Tabernaculorum celebrârunt. Materiam quoque & opifices ad Templum extruendum parârunt; ſecundùm facultatem à Cyro ipſis datam. [*Ezr.*III.1,–7.]

c. Anno ab adventu eorum 2°, menſe 2° (ſive Ijar) Levitas operi domus 4179 535
Dei præfecerunt: & Templi ſecundi fundamenta, cum ſeniorum qui prius illud (ante annos 53) viderant planctu, & juniorum lætitiâ, poſuerunt. [*Ezr.*III.8,–13.]

Hoſtes Judæorum Cuthæi, ab Eſar-haddone in Samariam traducti,
operam ſuam ad Templi ſtructuram fraudulenter offerunt: ſed repul-
ſam ferentes, opus interturbant, & manus ædificantium debilitant.
[*Ezr.* IV. 1,-4.]
3470 Primus annus Sabbaticus, poſt reditum à captivitate Babylonicâ, à
a. Judæis actus eſt.
Samaritani per Cyri aulicos, largitione ſibi conciliatos, cœptum à 4180 534
c. Judæis opus impediunt. [*Ezr.* IV. 5.] Unde Danieli trium ſeptimana-
rum luctus obortus fuiſſe videtur: in quibus jejunium circa 3um menſis 1^{i},
diem, anno imperii Cyri 3 cœptum, ipſis etiam feſti Paſchalis diebus
continuatum eſt. [*Dan.* X. 1,-4.] Quo finito, die 24 menſis 1^{i} illa de
regum Perſicorum, Alexandri Magni & ſucceſſorum ejus imperiis vi-
ſio Danieli, ad Hiddekel ſive Tigrim fluvium conſiſtenti, eſt exhibita,
quæ tribus ultimis prophetiæ capitibus continetur: quam & omnium
poſtremam illum habuiſſe, paulo ante vitæ terminum, ex ejuſdem epi-
logo colligitur.
3473 Amaſis à Cyro defeciſſe videtur, & captiva multitudo Ægyptio- 4183 531
rum in terram ſuam rediiſſe, exactis 40 annis poſt eorum diſperſionem
ſub Nebuchadneſare factam: vetere quidem regno, ſed præ reliquis
humili parúmque diuturno, poſtremis Amaſis diebus eiſdem reſtituto.
[*Ezek.* XXIX. 11,-16. *Jerem.* XLVI. 26.] Cyrum enim Ægyptum
ſub imperio ſuo habuiſſe, tum in 8° Inſtitutionis Cyri libro tum in toti-
us operis Prologo, confirmat Xenophon: & à Cambyſe ejus filio po-
ſteà fuiſſe ſubactam agnoſcunt omnes. Unde tempore intermedio in li-
bertatem ſe vindicaviſſe colligimus.
Hujus defectionis occaſione, fortaſſe etiam apud Tyrios, Hiromi (in
quo ipſorum Judicum & Proregum catalogus apud Joſephum termi-
natur) 20 annis jam completis, pro indigenis (cujuſmodi apud eos, ut A-
maſim apud Ægyptios, hactenus fuiſſe collocatos, vel ipſa Punica
eorum nomina fidem fecerint) alienæ gentis Præſides ſunt ſubſtituti.
3475 Cyrus ſeptuagenarius vitâ functus eſt; poſtquàm Perſici & Medici 4185 529
b. exercitus Imperator declaratus eſt 30 annis, poſt captam Babylonem 9,
poſt initam monarchiam 7 cum menſe uno aut altero. De mortis gene-
re, magna inter authores eſt diſſenſio. Herodotus; (*lib.* 1. *cap.* 214) Ju-
ſtinus ex Trogo, (*lib.* 1. *cap.* 8) & Valerius Maximus (*lib.* 9. *cap.* 10.) in
prælio contra Maſſagetas vel Scythas occiſum; cæſique caput ampu-
tatum à Tomyri reginâ, inſatiabilem cruoris ſitim illi exprobrante, in
utrem humano ſanguine repletum conjectum fuiſſe narrant. Diodorus
Siculus (*lib.* 2.) eam Cyrum in acie captum cruci affixiſſe affirmat. Cte-
ſias (*lib.* 11.) in prælio contra Derbicas (populum Hyrcanis vicinum)
Cyrum jaculo ab Indo quodam ſub coxâ in femore vulneratum, Der-
bicum regem Amoræum cum duobus filiis interfectum, & tertio à vul-
nere accepto die Cyrum mortem obiiſſe, ſcribit. Johannes Malela
Antiochenus, ex commentitio quodam ſcripto Pythagoræ Samii, in
pugnâ navali à Samiis interemptum eſſe Cyrum refert. Sed Xenophon
(in *Inſtitut. lib.* 8.) in Perſide inter ſuos placidâ morte defunctum fuiſſe
memorat: quum, inter alia multa, filiis præcepiſſet ut cadaver ſuum nec
in auro nec in argento, nec ullâ in re aliâ ſed in terrâ quamprimùm con-
derent;

derent; Perſas tamen omnes ac ſocios ad monumentum ejus evocarent, atque illis exhibitis quæcumque in hominis fortunati funere ſolenne eſt exhiberi dimitterent. Conditorium verò illius Paſargadis in Perſide poſitum, rerum Alexandri Magni ſcriptores memoriæ commendârunt, Curtius, Plutarchus, Arrianus, & qui præſens Alexandri juſſu illud inſpexerat Ariſtobulus, à Strabone in libro 5° Geographiæ productus; ubi ex eo & inſcriptionem hanc monumenti refert. *O homo, Cyrus ego ſum, qui Perſis imperium conſtitui, & Rex Aſiæ fui. Ne igitur monumentum mihi invideas.* Nam Græca illa, (ſed Perſicis, ſi credere libeat, literis exarata) quæ apud Geographum ex Oneſicrito ſubjicitur,

Ἐνθάδ' ἐγὼ κεῖμαι Κῦρος βασιλεὺς βασιλέων,

Cyrus ego, Rex olim Regum, conditus hîc ſum,

ejuſdem eſt fidei, cujus commentum illud quod ex eodem repetit Lucianus (in libro de Longævis) alterum; Cyrum, quum deſideraret amicos, à Cambyſe filio ſublatos, centeſimum ætatis annum agentem, præ mœrore vitam finiviſſe.

Cyrus ſeniori filio Cambyſæ imperium; juniori verò Tanaoxaræ vel Tanyoxarcæ (quem Herodotus Smerdim, Juſtinus ex Trogo Mergim appellat) ut Cteſiæ quidem placet, Bactriorum, Choramnæorum, Parthorum & Carmaniorum, ut verò Xenophonti (*lib.8. Inſtitut.*) Medorum, Armeniorum, & Caduſiorum, ſatrapias reliquit.

In principio regni Ahaſueri (ſic enim Scriptura Cambyſem nominat) Samaritani, qui vivente Cyro cuniculis hactenùs egerant, accuſationem ſcriptis comprehenſam contra habitatores Judæ & Hieroſolymorum ad hunc deferre non ſunt veriti. [*Ezr.*IV.*6.*] quàm immane inter patris & filii mores diſcrimen eſſet, non ignari. quippe quum Cyrus eſſet πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους εὐγνώμων καὶ φιλάνθρωπος, Cambyſes verò φύσει μανικὸς καὶ παρακεκινηκὼς τοῖς λογισμοῖς: ut à Diodoro Siculo rectè eſt obſervatum. [*In Excerptis ab Henr. Valeſio editis, pag.* 238. *&* 249. *cum Herodoto, lib.*3. *cap.*89.]

3477 a. Secundus annus Sabbaticus à reducibus Judæis actus eſt. 4186 528

3478 Cambapheus eunuchus, qui plurimùm apud Ægyptiorum regem poterat, patruelis ſui Izabatis eunuchi, qui non minùs apud Cambyſem authoritate valebat, interventu, pontes & alias Ægyptiorum res Perſæ prodidit: pactione interpoſitâ, ut ipſe Ægypti præfecturam conſequeretur. [*Cteſ. Perſicor. lib.*12.] 4188 526

Inde exercitum ſibi Cambyſes, terreſtrem quidem tum ex aliis quibus imperabat, tum ex Græcis Ionibus Æolibúſque, navalem verò ex Phœnicibus præcipuè & Cypriis (qui ſeipſos Perſis dediderant) comparavit. Polycrates quoque Samiorum tyrannus quadraginta triremes, impoſitis in eas ſuſpectis ſibi civibus, auxilio miſit; rogans Cambyſem, ne eos domum remitteret. [*Herodot. lib.*3. *cap.*1. 19. *&* 44.]

Phanes genere Halicarnaſſeus, inter auxiliarios Ægypti non minimus, & rerum Ægypti ſatis gnarus, Amaſi infenſus, ad Cambyſem molientem adverſùs Ægyptum expeditionem transfugit: eíque cùm alias Amaſis res expoſuit, & quo pacto carentia aquis loca tranſmitteret ambigentem, ut miſſis ad regem Arabum nunciis tutum tranſitum obti-

obtineret, eum edocuit. [*Id.ibid. cap.*4.& 7.] Eo enim invito, aditus illi in Ægyptum patere non poterat. [*Ibid.cap.*88.]

3479 b. Arabs, fœdere cum nunciis inito, camelos omnes utribus aquâ completis oneratos egit ad loca humore carentia, ibique Cambyſis exercitum præſtolabatur. [*Id.ibid.cap.*9.] 4189 525

Cambyſes cum exercitu in Ægyptum progreſſus, Amaſim non vivum nactus eſt, ſed defunctum, quum 44 annos regnâſſet. [*Id.ibid.cap.*9. & 10.] Vitam illum cum morte commutâſſe, quando Cambyſes Ægyptum bello adortus eſt, Olympiadis LXIII anno 3 (deſinente ſc.) in libro 1 Bibliothecæ refert Diodorus Siculus. Poſt eum filius Pſammenitus, Cteſiæ Amyrtæus dictus, menſibus 6 regnavit. [*Herodot. lib.*3. *cap.*14] Sub quo, apud Thebas Ægyptias pluit; quod in ſuperiori Ægypto magnum habitum eſt portentum. [*Ibid.cap.*10.]

Perſæ, ubi ſiccanea peragraverunt, ſubſedere vicini Ægyptiis. [*Ibid. cap.*11.] Cambyſes verò Peluſium oppugnans, canes, oves, feles, ibides, & quotquot animalia Ægyptii deorum honore colunt, ante ſuum exercitum collocavit: quo territi obſeſſi Ægyptii, jaculari deſtiterunt; metuentes ne ſacrum aliquod animal læderent. Atque ita Cambyſes, Peluſio capto, aditum in Ægyptum ſibi fecit. [*Polyæn. Stratagem. lib.*7.]

Ægyptiorum auxiliarii Græci & Cares, Phani, quòd externum exercitum in Ægyptum adduxiſſet, infenſi filios ab eo in Ægypto relictos in ejus conſpectu obtruncaverunt; epotóque eorum ſanguine, conflixerunt. [*Herodot.lib.*3. *cap.*11.]

Acri prælio commiſſo, plurimíſque utrinque cadentibus, in fugam vertuntur Ægyptii. [*Id.ibid.*]

Ad Ægyptios, qui nullo ordine ſervato Memphim confugerant, Cambyſes adverſo flumine navim Mitylenæam mittit cum caduceatore viro Perſâ, qui illos ad deditionem hortaretur. Illi frequentes urbe effuſi, navim corrumpunt, viróſque fruſtratim dilaniatos in oppidum afferunt. Deinde obſidionem aliquandiu tolerant. [*Id.lib.*3.*cap.*13.]

Arceſilaus (Batti claudi & Pheretimæ filius) Cyrenen Cambyſi tradidit, & tributariam fecit. [*Id.lib.*4.*cap.*165.] Cyrenæi enim & Barcæi, & Libyes Ægypto contermini, vicinorum caſu territi, ſeſe citra pugnam dediderunt; tributúmque inter ſe partiti, dona miſerunt. Cambyſes munera quæ à Libybus venêre, perbenignè accepit; quæ à Cyrenæis, quòd exigua eſſent, aſpernatus. quingentas enim argenti minas miſerant: quas ſuâ manu prehenſas, diſperſit in milites. [*Id. lib.*3. *cap.*13. & 91.]

Decimo die quàm muros Memphis cepiſſet Cambyſes, regis Pſammeniti in ſuburbanâ cuſtodiâ cum aliis Ægyptiis ignominiæ gratiâ poſiti patientiam expertus eſt: in conſpectu ejus filiâ, cum aliis primæ nobilitatis virginibus, ſervili habitu, ad aquam in hydriâ comportandam miſſâ; & filio, unà cum duobus Ægyptiorum millibus, æqualis ætatis, vinctas fune cervices & frenatâ ora habentibus, ad mortem raptô. Luebant autem hi pœnas Mitylenæis, qui cum navi miſſi fuerant ad Memphin obtruncati: regiis judicibus ſtatuentibus, pro ſingulis ſuorum interemptis denos primariorum Ægyptiorum interficiendos. Atque

inter hos primo loco ſublatus eſt Pſammeniti filius: cui ſerò nimis Cambyſes parcendum voluerat. Ipſe verò pater apud Cambyſem vixit, nihil violentum paſſus: donec Ægyptios ad defectionem ſollicitâſſe convictus, epoto cruore taurino vitam finiit. [*Herodot.lib.3. cap.14, 15.*] quanquam in Suſa illum relegatum affirmet Cteſias.

Memphi profectus Cambyſes, Sain abiit: ubi in ædes Amaſis ingreſſus, cadaver ejus è conditorio afferri, verberibúſque priùs atque omni contumeliâ affectum tandem cremari juſſit. [*Herodot. lib.3. cap. 16. & Diodor. Sicul. in Excerptis Henr. Valeſii, pag.249.*]

Ita Ægypto potitus Cambyſes anno imperii ſui 5° per triennium in eâ regnavit. [*Jul. African. & Euſeb. Chronic. Græc. pag.17.*] Ægyptiorum quinquaginta millibus in pugnâ cæſis, & ſex millibus Suſam tranſlatis. [*Cteſ.*]

Pythagoram quoque ab ipſius militibus captum, Babylonem fuiſſe abductum, ibíque cum Magis converſatum, narrat in illius Vitâ Iamblichus. Addit alius Vitæ Pythagoræ ſcriptor, Malchus ſive Porphyrius; eum Babylone & cum aliis Chaldæis verſatum fuiſſe, & *Zabratum* etiam adiiſſe, ab eóque priſtinæ vitæ ſordibus fuiſſe expurgatum. Is *Nazaratus* ille Aſſyrius fuiſſe putatur, quem Alexander (Polyhiſtor, ni fallor) ἐν τῷ περὶ Πυθαγορικῶν συμβόλων, Pythagoræ fecit magiſtrum; alíque nonnulli *Ezekielem* fuiſſe perperàm ſunt opinati: ut in 1° Stromatum libro Clemens Alexandrinus retulit. Cum Babylonienſibus tamen Judæis eum converſatum fuiſſe, illud argumento fuerit; quòd eorum dogmata complura in ſuam philoſophiam traduxerit: ut Hermippus ἐν τῷ πρώτῳ τῶν περὶ Πυθαγόρου βιβλίων à Joſepho (lib.1. contra Apionem) & ἐν τῷ πρώτῳ περὶ νομοθετῶν ab Origene (lib.1. contra Celſum) citatus, indicat. Quod ipſum etiam Ariſtobulus Judæus, diſciplinæ Peripateticæ philoſophus, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς τὸν Φιλομήτορα (apud Clementem lib.1. Stromat. & Euſebium lib.13 Præparat. Evangelic.) confirmat; eâ, ut videtur, ratione etiam inductus, ut ante Perſarum imperium libros Moſaicos Græcè converſos fuiſſe crederet: quum ex conſuetudine, quam cum Hebræis habuit, eam ſapientiæ ſuæ partem adeptum fuiſſe Pythagoram, multo fuerit credibilius. Nam & cum illis quoque congreſſum fuiſſe Pythagoram, in illius Vitâ (ex Diogene, ἐν τοῖς ὑπὲρ Θούλην ἀπίστοις) nos docet Porphyrius.

3480 Cambyſes navales copias adverſùs Carthaginienſes fruſtrà parat: Phœnicibus, ex quibus nauticus præcipuè conſtabat exercitus, adverſùs colonos ſuos militare recuſantibus. Intereà ab urbe Elephantinâ accerſit ex Ichthyophagis Æthiopicæ linguæ maximè gnaros, eóſque ad Æthiopes Macrobios (ſive longævos, qui Africam ad auſtrale mare incolunt) exploratores mittit, per ſpeciem dona ferendi illorum Regi, & menſam Solis ſpectandi. Rex Æthiopum, tenſo coram exploratoribus arcu, eum laxatum Cambyſi per eos miſit: monens, ut quum Perſæ tam facilè tantæ magnitudinis arcus tenderent, tunc copiis ſupramodum magnis inſtructus macrobiis Æthiopibus bellum inferret. [*Herodot. lib.3. à cap.17. ad 25.*] 4190 524

Smerdis ſive Tanyoxarces, Cambyſis ex eiſdem parentibus frater, arcum hunc ad duos digitos intendit: quod nemo alius è Perſis poterat.

rat. Unde invidiâ commotus Cambyſes, in Perſidem eum remiſit. [*Id. ibid. cap.* 30.]

Cambyſes irâ percitus, adverſus Æthiopes exiit in expeditionem, neque rei frumentariæ apparatu indicto, neque ſecum ipſo ratione initâ quòd in extrema terrarum faceret expeditionem: ſed veluti veſanus, nec mentis compos, ſimulatque Ichthyophagos audiit, profectus eſt cum omni peditatu; Græcis, qui aderant, manere imperatis. [*Id. ibid. cap.* 24.]

Ubi Thebas pervenit Cambyſes, delegit de exercitu 50 circiter millia; quorum præfectis mandavit, ut oraculum Jovis Ammonis ſpoliatum incenderent, & univerſos accolas in ſervitutem redigerent: ipſe cum reliquis copiis adverſus Æthiopes contendit. [*Id. ibid. Diodor. Sicul. in Excerptis ab Hen. Valeſio edit. pag.* 249.]

In eâ expeditione, Æthiopas Cambyſes ſubegit Ægypto contermìnos, qui Niſam incolunt & Baccho dies feſtos agunt. [*Herodot. lib.* 3. *cap.* 97.] Ibique *Sabæ* Æthiopum regiæ, atque inſulæ in quâ ea ſita erat, in honorem ſororis ſuæ germanæ, ejuſdémque & uxoris, *Meroës* nomen dedit. [*Strabo, Geograph. lib.* 17. *Joſeph. Antiquit. lib.* 2. *κεφ.* ι. *al. cap.* 10.] Hanc enim, in Ægyptum eum comitatam, ibidémque poſteà vitâ functam, in uxorem, novo apud Perſas exemplo, duxit: aliquantóque pòſt & ſeniorem alteram: [*Herodot. lib.* 3. *cap.* 31.] *Atoſſam* ſcilicèt, quæ deinde & Mago & Dario Hyſtaſpis filio nupta fuit. [*Ibid. cap.* 68. *&* 88.]

Copiæ adverſus Ammonios miſſæ, Thebis moventes, ſeptem dierum per arenas itinere confecto, ad urbem Oaſin (quam incolebant Samii ii qui ferebantur è tribu Æſchrioniâ eſſe) & regionem quæ *Beatorum inſula* vocabatur, pervenerunt. Quúmque inde per arenam iter facerent, jámque medio ferè ſpatio inter Oaſin & Ammonios pranderent, ingentum ac validum auſtrum ingruiſſe ferunt, & ingeſtis arenæ cumulis eos obruiſſe. [*Herodot. lib.* 3. *cap.* 26. *Juſtin. lib.* 1. *cap.* 9.] Plutarchus, in Vitâ Alexandri, quinquaginta hominum millia arenis oppreſſa fuiſſe notat, id eſt, univerſum exercitum.

Exercitum adverſus Æthiopes profectum, antequàm quintam itineris partem confeciſſet, commeatus omnis defecit, mox & jumenta ad veſcendum defecerunt: cúmque ulteriùs etiam progrederentur & ad arenas deveniſſent, ex ſeipſis ſortiti, decimum quemque comederunt. Id audiens Cambyſes, retrò rediit, Thebáſque pervenit, multis de exercitu amiſſis. [*Herodot. lib.* 3. *cap.* 25. *Senec. natural. quæſt. lib* 2. *cap.* 30.] De quo Lucanus, lib. 10.

——Veſanus in ortus
Cambyſes longi populos devenit ad ævi;
Defectúſque epulis, & paſtus cæde ſuorum,
Ignoto te, Nile, redit.

Cambyſes regreſſus Memphim, Græcos miſſos fecit, ut illinc enavigarent. [*Herodot. lib.* 3. *cap.* 25.] Ibi cum reperiſſet Ægyptios diem feſtum agere, quòd Apis eis apparuiſſet; ipſe contrà ratus lætari eos de clade ſui exercitus, adductum ad ſe Apim mucrone percuſſit: imperavítque ſuis, ut ſacerdotes quidem flagris cæderent, cæteros autem Ægyptios,

gyptios, ut quemque feriantem adipiſcerentur, occiderent. Apis verò ſauciatus in templo jacens extabuit: quem è vulnere extinctum tumulavere ſacerdotes clam Cambyſe. [*Ibid.cap.*27,28,29.]

Ob hoc, inſaniâ correptum fuiſſe Cambyſem dicunt Ægyptii, quum ne anteà quidem mentis compos ille fuiſſet. Poſt hoc verò, primum furoris indicium in cæde fratris procurandâ erupit. Eo enim in Perſidem profecto, Cambyſæ per quietem videbatur nuncius quidam inde adveniens ſignificare, Smerdim in regio ſedentem ſolio cœlum capite contingere. Quo ſomnio exterritus, ad fratrem interimendum miſit Prexaſpem, ſibi ex omnibus Perſis virum fideliſſimum. Hic ubi Suſa conſcendit, Smerdim necandum curavit, ut quidam aiunt, quum eum eduxiſſet venatum: dicunt verò alii, quum ad mare rubrum produxiſſet, ibi eum demerſiſſe. [*Ibid. cap.* 30. & 65.] Juſtinus ex Trogo, *lib.*1. *cap.*9. Cometæ mago id negotii datum, neque ante Cambyſæ mortem Mergim (ſic enim Smerdim vocat) ab eo interfectum fuiſſe, refert. Cteſias, deditâ (ut illi mos eſt) operâ, ab Herodoto diſſentiens, longè aliam hiſtoriam hîc nobis exhibet. Sphendadatem Magum à Tanyoxarce (ſive Smerdi) flagris cæſum, in ſuſpicionem regni appetendi eum apud Cambyſem vocaviſſe: & de ejuſdem Magi conſilio, Tanyoxarcem (è Bactrianâ in Ægyptum accerſitum) Magi loco, qui illi ſimillimus erat, taurini ſanguinis hauſtu ſublatum fuiſſe; ipſum verò Magum ad Bactrios remiſſum, omnia, non ſecùs ac ſi verus Tanyoxarces eſſet, adminiſtraviſſe.

3481 Orœtes Perſa, (poſt Harpagum) Sardibus, totiúſque Lydiæ, Ioniæ & Phrygiæ provinciis, à Cyro præfectus, caduceatorem in Samum ad Polycratem, cujuſdam rei rogandæ cauſâ, miſiſſe fertur: Polycrates verò tunc fortè in conclavi cubans, aſſiſtente ei Anacreonte Teio, (inſigni illo, ex Ioniâ, poëtâ Lyrico; quem amatoriorum carminum inventorem facit, in 1° Stromatum libro, Clemens) nec aſpectu nec reſponſo præconem dignatus fuiſſe dicitur. Quem contemptum ulciſci ſtatuens Orœtes, miſſo ad eum Myrto quodam Lydo Gygis filio, fingit ſe Cambyſis metu cum theſauris ſuis ad illius domum velle perfugere. Polycrates nimis credulus, cùm alios ſecum ducens tum Democédem Calliphontis filium Crotonienſem medicum, Magneſiam ad Mæandrum pervenit: ubi captum Orœtes cruci ſuffixit; Samiis qui illum comitati fuerant dimiſſis, peregrinis verò (& in his Democéde) atque ſervis jure captivitatis ſibi vendicatis. [*Herodot.lib.*3. *à cap.*120. *ad* 127.] *Valerius Maximus, lib.*6. *cap.ult. ab Oronte Darii regis præfecto* (ita enim cum Cicerone, libro 3° de Finibus, eum appellat) *in excelciſsimo Mycalênſis môntis vertice cruci affixum* fuiſſe Polycratem narrat: in eo videlicèt Ioniæ promontorio, quod Samum ſpectat. quum Darius tamen eo tempore non rex, ſed Cambyſis ſatelles & nullius adhuc admodum magnæ authoritatis fuerit: ut ex Herodoto liquet, *lib.*3. *cap.*139. & 140. ubi in expeditione Cambyſis Ægyptiacâ amiculum à Polycratis fratre Syloſonte in foro Mempheos ei donatum fuiſſe narrat; à quo ortum proverbium, ἡ Συλόσωντος χλαμύς. Eo verò tempore quo in Ægypto dubiæ ſanitatis fuit Cambyſes, ſuſpenſum eſſe Polycratem, in cap.120. docet idem: à quo non diſſentit Plinius, *lib.*33. *cap.*1. 4191 523

hoc factum referens ſub annum Romæ conditæ CCXXX. quo juxta Varronianas (quas ille ſequi ſolet) rationes, LXIV acta eſt Olympias.

Cambyſes ſororem (de quâ dictum eſt, Meroën) eandémque & conjugem, fratris cædem ægrè ferentem, è medio ſuſtulit. [*Herodot. lib.3. cap.31,32.*]

Anno 7° Cambyſis, Nabonaſari 225, menſis Phamenoth ſecundùm Ægyptios die 17 (*Julii 16*) ante mediam noctem horâ 1. Babylone Eclipſis Lunæ obſervata eſt. [*Ptolem. magn. Syntax. lib.5. cap.14.*]

Cambyſes Prexaſpis filium, qui illi à poculis erat, adactâ per cor ejus ſagittâ tranſfixit. Altero die 12 primarios Perſas, nullo crimine mortem commeritos, vivos in caput defodit. Crœſum, Lydorum quondam regem, de rebus hiſce amicè illum monentem, occidi juſſit. Sed poſteà pœnitens, ſervatum quidem illum fuiſſe gaviſus eſt, conſervatores verò illius interfecit. Multa quoque hujuſmodi alia tam in Perſas quàm in ſocios, dum Memphi moraretur, per inſaniam faciebat. Vetuſta recludens ſepulcra, mortuos inſpiciebat. Vulcani templum adiens, multo deriſu ſimulacrum illius cavillatus eſt. In templum etiam Cabirorum, inacceſſum alteri quàm ſacerdoti, ingreſſus; quæ illic erant ſimulacra, multis in ea jocatus verbis, concremavit. [*Herodot. lib. 3. à cap.34. ad 38.*] Templa partim igni, partim ferro devaſtavit, mutilans, exſcindens, comburens; quemadmodum & obeliſcos. [*Strabo, lib.17.*]

3482 Patizithes magus, quem Cambyſes rerum ſuarum familiarium curatorem domi reliquerat, cognitâ Smerdis nece, quæ occultabatur paucíſque Perſarum erat cognita, fratrem ſuum magum, Smerdi & cognominem, & corporis ſpecie ſimillimum, in regio ſolio collocavit: caduceatoribus cùm alia in loca, tum verò Ægyptum ad exercitum dimiſſis; qui edicerent, ut Smerdi Cyri filio deinceps obedirent, non Cambyſi. Ita Herodotus, *lib.3. cap.61.* Ex Trogo enim Juſtinus, (*lib. 1. cap.9*) ſtatim poſt mortem Cambyſis Cometem magum, proſtrato Mergide (ſive Smerdi) cui regnum debebatur, fratrem ſuum Oropaſten ſubjeciſſe refert, & oris & corporis lineamentis illi perſimilem. Cteſias verò Bagabatem eunuchum, & Artaſyram Hyrcanium (qui in Ægypto cum Cambyſe erant, & plurimùm authoritate apud eum valebant) Sphendadati mago, qui occiſo Cyri filio erat ſimillimus, regni tradendi conſilium, antequàm Cambyſes moreretur, iniiſſe, & poſt illius mortem ei detuliſſe regnum narrat. 4192 522

Cambyſi ex urbe Buti redditum fuerat oraculum, eum in Ecbatanis deceſſurum: quod ille de Ecbatanis Mediæ (ubi res ejus omnis erat) intellexerat. In Ecbatanis verò Syriæ cum exercitu agenti caduceator præcepta Magi expoſuit. Qui conjuratione intellectâ, in equum inſiliit; habens in animo quamprimùm Suſa verſùs exercitum ducere in Magum. Inſilienti in equum gladius vaginâ excidit; à quo in femore vulnus accepit. Viceſimo dehinc die, accitis Perſarum primoribus, & fratris ſui cædem & Magorum fraudem detexit: útque iis pulſis, imperium ad Medos (Magus enim erat Medus; ut ex Herodoto, *lib. 3. cap. 73. & 126.* colligere licet) rurſus redire non ſinerent obteſtatus; femore celerrimè contabeſcente interiit, quum regnâſſet ſeptem omnino annos

rios & menſes quinque. [*Herodot. lib.3. à cap.62. ad 66.*] Revertentem ab expeditione Ægyptiacâ, apud Damaſcum eſse mortuum, narrat Joſephus, *lib.*11. *Antiqu. cap.*3. pro *Ecbatanis* Herodoti *Damaſcum* ſubſtituens. Cteſias *Babylonem* uſque perveniſſe ait, ibíque vulneratum occubuiſſe: de morte ejus, & portentis quæ eam anteceſſerunt, ita ſcribens.

Sacrificante Cambyſe, quum victimæ jugularentur, ſanguis non effluxit: quâ ex re animo concidere cœpit. Et Roxane puerum capite carentem ei peperit: & magis dejecto erat animo. Magique renunciârunt, hanc prodigiorum eſſe ſignificationem; nullum regni ſucceſſorem ab eo relictum iri. Mater etiam noctu illi in ſomnis apparens, ob fraternam cædem interminari illi eſt viſa: ideóque magis etiam angebatur. Quúmque Babylonem acceſſiſſet, & ibi parvum lignum cultro poliens, tempus ut falleret, femoris muſculum feriiſſet; undecimo die mortem obiit.[*Cteſ.*] Ex Ægypto verò diſcedens, Præfectum ibi Aryandem reliquerat. [*Herodot.lib.*4. *cap.*166.]

Cambyſe mortuo, nequaquam perſuaſum eſt Perſis rerum potiri Magum, ſed reverâ fratrem illius regnare: Prexaſpe præſertim pernegante eum à ſe fuiſſe interfectum; quum illi tutum jam non eſſet, ipſius manu filium Cyri interemptum fuiſſe confiteri. [*Herod.lib.*3.*ca.*66.] Quæ res eo occultior etiam fuit, quòd apud Perſas perſonâ regis ſub ſpecie majeſtatis occulitur. [*Juſtin.lib.*1.*cap.*9.] Indéque Magus, ſimulando ſe Smerdin eſſe Cyri filium, qui ipſi fuerat cognominis & ſpecie ſimillimus, ſecurus regnavit menſes 7, qui reliqui erant ad implendum octavum annum regni Cambyſis: per quos menſes omne genus liberalitatis in ſubditos munificentiæque exhibuit; adeò ut ejus defuncti magnum ceperit deſiderium omnes Aſiam incolentes, ipſis Perſis exceptis. Nam miſſis ad ſingulas quibus imperabat nationes edictis, immunitatem tributorum ac vacationem militiæ in triennium tribuit, atque hoc ſtatim adeptus imperium edixit. [*Herod.lib.*3. *cap.*67.] Atoſſam quoque Cyri filiam; & reliquas omnes Cambyſis uxores, ſibi accepit. [*Ibid.cap.*68. & 88.]

Magos *ſeptem* poſt mortem Cambyſis regnum iniſſe Perſidos, ex *antiquis libris* refert Ammianus Marcellinus: [*lib.*23.] quem etiam numerum retinet Valerius Maximus. [*lib.*9.*cap.*2.] Sed eorum principes *duo* fuerunt; ab Herodoto (*lib.*3. *cap.*61. & 78) memorati: *Patizithes* (Trogo *Cometes* dictus) & ejus frater, qui ſolus, filii Cyri perſonâ aſſumptâ, regium nomen obtinebat; Herodoto *Smerdis*, Æſchylo *Mardus*, Cteſiæ *Sphendadates*, Trogo *Oropaſtes*, in ſacrâ Scripturâ *Artachſhaſhta* nominatus.

Ad *Artachſhaſhtam* hunc Samaritanorum perlatæ ſunt literæ, de prohibendâ ædificatione Hieroſolymæ; utpote civitatis (ut illi criminabantur) rebellis ac peſſimæ, & quæ, ubi ædificata foret, tributa Perſico Imperio negatura eſset. [*Ezr.*IV.7,–16.]

3483 a. *Artachſhaſhta* Reſcripto ſuo Hieroſolymam ædificari vetat, donec à ſe aliter conſtitueretur. Cujus interdicti authoritate fulti Samaritani, Hieroſolymam advolantes, armatâ manu Judæos ab ædificando prohibent. Unde illi, non ab Urbis tantùm, ſed etiam à Templi ædificatione

one (quæ Cyri edicto expreſſè mandata fuerat) ceſſârunt; cujus opus, hactenùs interturbatum, deinceps planè intermiſsum eſt uſque ad annum ſecundum regni Darii. [*Ezr.* IV. 17,—24.]

Dum Magus imperium obtineret, Orœtes Perſa Sardibus agens, Mitrobatem Daſcylii ſatrapam (qui illi, dum viveret adhuc Polycrates, quòd inſulam Samum provinciæ ſuæ adjacentem Regi non acquireret, exprobraverat) & filium ejus Cranapem, ſpectatos in Perſis viros, interemit: & cùm alia quoque omnifaria flagitia commiſit, tùm quendam è nunciis qui ad ipſum à Dario venerat, quòd parùm jucunda nunciâſset, trucidandum curavit: [*Herodot. lib.* 3. *cap.* 126.]

Izabatem eunuchum, qui Cambyſis corpus in Perſidem ſepeliendum portaverat, Magi fraudem univerſo exercitui patefeciſse, confugientique ad templum caput eſse abſciſsum, narrat Cteſias. Herodotus, 4193 521
b. octavo poſt mortem Cambyſis menſe, Otanis filii Pharnaſpis ſagacitate rem primùm compertam, deinde à Prexaſpe palàm conteſtatam fuiſse, dicit. Hunc enim ad convocatos Perſas è turri oratione habitâ, ſe à Cambyſe adactum Smerdim Cyri occidiſse profeſsum, & Magos eſse qui tunc regnarent; ſeſe inde in caput præcipitem dediſse, refert. [*Herodot. lib.* 3. *cap.* 68. & 75.] Otanis verò induſtriam, & Magorum caſum, ex Herodoto & Trogo Pompeio, Juſtinus ſic exponit.

Oſtanes (ſive *Otanes* ille) per internuncios quærit de filiâ (nomine *Phædymâ*) quæ inter regias pellices erat, an Cyri regis filius rex eſset. Illa nec ſeipſam ſcire ait, nec ex aliâ poſse cognoſcere; quia ſingulæ ſeparatim recludantur. Tum pertrectare dormienti caput jubet. nam mago Cambyſes (vel *Cyrus*, ut vult Herodotus) aures utraſque præciderat. Factus deinde per filiam certior, ſine auribus eſse regem, optimatibus Perſarum rem indicat; & in cædem falſi regis impulſos, ſacramenti religione obſtringit. Septem tantùm conſcii fuere hujus conjurationis, qui ex continenti (ne, dato in pœnitentiam ſpatio, res per quenquam narraretur) occultato ſub veſte ferro, ad regiam pergunt. Ibi obviis interfectis, ad Magos perveniunt: quibus ne ipſis quidem animus ad auxilium ſui defuit. ſiquidem ſtricto ferro duos de conjuratis interficiunt (vel *ſauciant* potiùs; ut ab Herodoto eſt traditum.) Ipſi tamen corripiuntur à pluribus: quorum alterum Gobryas medium amplexus, cunctantibus ſociis ne ipſum pro mago transfoderent, quia res obſcuro loco gerebatur, vel per ſuum corpus adigi mago ferrum juſſit: fortunâ tamen ita regente, illo incolumi Magus interficitur. [*Juſtin. lib.* 1. *cap.* 9.]

Horum ſeptem Perſarum (quos *ſeptem Magos* Hieronymo in Daniel. XI. 2. appellare libuit) apud Cteſiam, nomina ſunt: *Onophas*, *Idernes*, *Norodobates*, *Mardonius*, *Bariſes*, *Artaphernes*, & *Darius Hyſtaſpis* filius. apud Herodotum: *Otanes*, *Hydarnes*, *Megabyzus*, *Gobryas*, *Aſpathines*, *Intaphernes*, & *Darius*; qui Suſis (quibus pater ipſius *Hyſtaſpes* præerat) tunc advenerat. Uterque verò, in liberationis ab his partæ perpetuam memoriam, annuum *Magophoniæ* feſtum à Perſis celebratum fuiſse indicat.

Sexto poſt cædem Magorum die, ſeptem Perſæ de formâ Reipublicæ conſtituendâ deliberant: Otane Democraticum, Megabyzo Oli-

Oligarchicum, & Dario Monarchicum ſtatum commendante. Quæ poſtrema ſententia, de principatu uni deferendo, cùm viciſſet: Otanes cæteris ſex hâc lege jus ſuum imperii ceſſit, ut nulli ipſorum aut ipſe aut ullus unquam poſterorum illius ſubeſſet. Unde factum, ut deinceps ſola hæc familia inter Perſas libertatem retineret: nec Regis imperio, niſi quantum ei viſum fuerit, pareret, leges Perſarum non tranſgrediens. Et quia primus Otanes fuit, qui rem agitaverat, & reliquos in cœtum coëgerat: ipſum cum poſteris ſuis, tum omni alio magnificentiæ genere apud Perſas honorificentiſſimo, tum Medicâ quotannis veſte, donandum cenſuerunt. De regni autem negotio ita inter eos convenit: ut ſub ortum Solis conſcenſis equis, cujus equus hinnitum primus edidiſſet, is regnum Cambyſis obtineret. Quod auſpicium quum Dario Hyſtaſpis filio, Oebaris equiſonis ſui arte, obtigiſſet; cæteri ex equis deſilientes, Darium adoraverunt & Regem ſalutaverunt. [*Herodot. lib.* 3. *à cap.* 80. *ad* 88.]

Neque privilegiorum ſuorum tamen, magis quàm Otanes, interim ſunt obliti. Hoc enim in commune obtinuerunt, ut & illi & cæterorum unicuique in regiam aditus pateret; & ad Regem ſine internuncio introire liceret, niſi fortè cum uxore cubantem. [*Id. ibid. cap.* 84. *&* 118.] Deinde, ut tiaræ ſuæ ſitu à reliquis omnibus Perſis diſtinguerentur. Cùm enim Regi ſoli & regni hæredi deſignato datum eſſet, ut rectam capite Tiaram geſtarent; (ut apud Senecam, lib. 6. de Benefic. cap. 31. & Plutarchum, in *Themiſtocle* & *Artaxerxe* videre licet;) magnatum verò alii in poſteriorem capitis partem eam obverterent: his & poſteris eorum eſt conceſſum, ut in anteriorem partem prominentem eam ferrent; quòd, cùm Magorum aggrederentur cædem, hâc uſi fuiſſent teſſerâ. [*Plutarch. in Præceptis gerendæ Reipubl.*] Hoc enim pro ſigno, ut in tenebris mutuò ſe poſſent agnoſcere, tum Darius dederat: ut vinculum, quod à poſteriore capitis parte tiaram connectebat, in frontem reducerent. [*Polyæn. Statagem. lib.* 7.]

Sed omnium præterea ſummum hoc adepti fuiſſe videntur privilegium: ut licèt Dario dictatura quaſi perpetua fuiſſet, ipſi tamen per vices veluti tribunitiæ cujuſdam poteſtatis conſortes adſciſcerentur. Cujus quidem rei triplex hæc conſideratio ſuſpicionem mihi injecit. Primùm, quòd conjurati iſti, *onerosos* (quâ verò ratione magis quàm iſtâ?) Dario futuros ſe prævidentes, *ſanctiſsimo Perſis jurejurando illum obſtrinxerint*, ne quem eorum, *aut veneno, aut ferro, aut ullâ vi, aut inopiâ alimentorum necaret*: quemadmodum *lib.* 9. *cap.* 2. confirmat Valerius Maximus. Deinde, quòd Æſchylus (qui adverſus Darii copias in pugnâ Marathoniâ dimicavit) inter Magi cædem & Darii imperium duos ordine reges nominet, *Maraphim* & *Artaphrenem*: quorum alter *Mardonius*, alter *Artaphernes* Cteſiæ omninò eſſe videtur. Denique, quòd in ſacris literis edicto, anno 2° Darii de ædificando Templo promulgato, etiam *Artachſhaſhtam*, regem Perſiæ dictum, ex Ezræ VI. 14. conſenſum præbuiſſe appareat: per quem, alium quàm *Artaphernem* illum, difficiliter poſſumus ſtatuere.

Principio regni, Darius Cyri filiam Atoſſam (quæ fratri Cambyſæ primùm, deinde Mago, nupſerat) in matrimonium recepit, regalibus

nuptiis regnum firmaturus: ut non tam in extraneum tranſlatum, quàm in familiam Cyri reverſum videretur. [*Herodot. lib.3. cap.88. & lib.7. cap.2. Juſtin. ex Trogo, lib.1. cap.10.*] Et ut ipſe, priùs *Ochus* (ut ex Valerio Maximo, *lib.9. cap.2.* liquet) id eſt, אחש appellatus, regio ורוש poſteà recepto additamento, cum Cambyſæ regno, ejuſdem etiam cognomentum obtinuiſſe videtur; ita & *Achaſh-veroſh* ſive *Aſſuerus* ille fuiſſe, qui in hiſtoriæ Eſtheræ initio *regnum* dicitur *obtinuiſſe, ab Indiâ uſque ad Æthiopiam, centum viginti ſeptem provinciarum*; & hanc primariam illius uxorem non aliam quàm *Vaſhtin* eſſe habendam opinamur, cujus eodem in loco celebris habetur memoria.

Darius Orœtem Sardium præfectum, mille Perſarum ſatellitibus ſtipatum, miſſis ad eos per Bagæum Artontis filium regiis literis, interimendum curavit. Cum cujus bonis Suſa deinde traductis, etiam Democédes Crotonienſis medicus eſt deportatus. [*Herodot. lib. 3. cap.* 127,128,129.]

Contigit non diu pòſt, ut in venatu ferarum Darius, dum ab equo deſilit, pedem intorſerit vehementérque luxaverit. Quem retorquendo ac violenter tractando, quum Ægyptii medici per integrum ſeptiduum Dario ſomnum abſtuliſſent: octavo die adductus eſt ad eum Democédes, ſicut erat pannoſus ac compedes trahens. Qui Græcis medicamentis uſus, compotem eum ſomni fecit, & brevi tempore incolumem reddidit. Ita Suſis ſanato Dario, Democédes multo auro ab eo & uxoribus ejus donatus maximas ædes obtinebat, & cum rege ad menſam ſedebat; omnibus rebus affluens, præter hanc unam quòd ad Græcos redire non poterat. Quinetiam Ægyptios medicos, quum eſſent patibulis ſuffigendi, quòd à Græco medico ſuperati forent, impetratâ ab rege veniâ liberavit. Vaticinum quoque quendam Eleum, qui Polycratem cum eo Magneſiam fuerat ſecutus, & Suſis inter captivos pro neglecto habitus, relaxavit. [*Ibid. cap.*129,130,132.]

Interjecto brevi tempore, contigit ut Atoſſæ Cyri filiæ & Darii uxori in mamillâ ulcus exoriretur, deinde reſciſſum porrò graſſaretur. Eam quum curâſſet Democédes, ab eâ obtinuit, ut maritum ad ſubigendam Græciam ſollicitaret. A quâ perſuaſus Darius, accitis quindecim viris Perſarum ſpectatis, præcepit ut ſequentes Democédem omnia Græciæ maritima loca colluſtrarent; & rurſùs eum ſecum reducerent. Iſti, quum in Phœnicem deſcendiſſent, & ex Phœnice in urbem Sidonem: comparatis omnibus, in Græciam trajiciebant, atque maritima ejus loca intuebantur & deſcribebant; primi Perſarum qui explorandi gratiâ in Græciam advenerunt. Tum pleraque ac celeberrima Græciæ loca contemplati, in Italiam Tarentum tranſmiſerunt: unde Crotonem ad domum ſuam profectus Democédes, ibíque Milonis Crotonienſis nobilis illius athletæ filiâ in uxorem ductâ, ad Darium redire recuſavit. [*Ibid. à cap.133. ad 138. cum Athenæi Dipnoſophiſt. lib. 12. & Æliani Var. hiſtor. lib.8. cap.17.*]

3484 Tertius annus Sabbaticus à reducibus Judæis actus eſt.

a.

c. Somnium Mardochæus Judæus habuiſſe dicitur, in Græcis Eſtheræ additionib. (*cap.*XI.) regni Artaxerxis Magni (ſic enim ibi appellatur 4194 520

Aſſue-

Aſſuerus, ſive Darius Hyſtaſpides) anno 2°, menſis Niſanis die 1°, de fluvio Eſtheram, & duobus draconibus ſeipſum & Hamanem ſignificantibus. (*cap.* X.)

d. Anno 2° Darii regis (quo Olympias LXV acta eſt) menſis 6^i die 1° Haggæus Propheta negligentiam Judæorum in extruendo Templo reprehendit: continuam agrorum ſterilitatem cæteráſque quas hucuſque perpeſſi fuerant plagas, ob opus Dei neglectum (inter primum & tertium annum Sabbaticum) accidiſſe declarans, & erroris emendationem ſeriò urgens. Unde excitati Zorobabel Judæorum Præſes, Joſua ſummus Sacerdos, populúſque reliquus, intermiſſum opus repetunt, & rerum ad ædificationem neceſſariarum apparatum faciunt, menſis ejuſdem 6^i die 24°. [*Hagg.* I. 1,–15.]

3485 a. Menſis ſequentis 7^i die 21°, Deus per Haggæum promiſſione præſentiæ ſuæ Judæos in opere confirmat: & licèt, in oculis eorum qui prius Templum (anno ante hunc 69°) conſpexerant, initia iſta admodùm deſpicabilia viderentur; deſideratiſſimi tamen Meſſiæ poſt breve tempus (anno poſt hunc 516) hîc primùm ſiſtendi, pacíſque hinc ab eo in omnes Gentes propagandæ ratione habitâ, hujus Templi gloriam prioris illius longè excellentiorem futuram prænunciat. [*Hagg.* II. 1,–9.]

Menſe 8°, anno eodem Darii 2°, Zacharias propheta, Barachiæ filius, populum ad reſipiſcentiam hortatur. [*Zachar.* I. 1,–6.]

Menſis 9i, die 24°, anno eodem ſecundo, tempore inter ſementem (qui peractum annum Sabbaticum ſtatim ſecutus eſt) & meſſem quaſi medio, à Zorobabele & Joſuâ Sacerdote, cum Haggæi & Zachariæ prophetantium auxilio, Templum ſuper jactis pridem fundamentis extrui cœptum eſt. [*Ezr.* V. 1,2. *Hagg.* II. 10,18,19.]

Eodem die 24°, duæ poſtremæ Haggæo revelatæ ſunt prophetiæ: de plagarum hucuſque maledicto populo inflictarum ceſſatione, una; de regnorum everſione & Zorobabelis exaltatione, altera. [*Hagg.* II. 10,–23.]

b. Tatnaius Præfectus regionis cis flumen, Setharboznaius & ſocii ejus Apharſakitæ, Hieroſolymam advenientes, Templi ſtructuram impedire conantur: cujuſnam mandato fuiſſent opus hoc aggreſſi, à Judæorum Senioribus inquirentes. Qui Cyri edicto fretos hoc ſe feciſſe reſpondentes, in ædificando ſtrenuè perrexerunt. [*Ezr.* V. 3,4,5,13,16.] Quum enim, ex Medorum & Perſarum lege, Regum Edicta eſſent perpetua, nec mutari poſſent: (*Dan.* VI. 8, 12. *Eſther.* I. 19. *&* VIII. 8.) ſine novæ alicujus authoritatis expectatione, licitum fuerat Judæis cœptum opus perficere. 4195 519

Judæorum reſponſum hoſtes Dario per epiſtolam indicant; num ejuſmodi Cyri edictum in archivis Babylonicis extaret inquiri petunt, & quid hâc in re fieri Regi placeat ſignificari ſibi poſtulant. [*Ezr.* V. 5,–17.]

Opere eum in modum ab inimicis interturbato, & fame adhuc (frugibus ad meſſem nondum maturis) in Judæâ invaleſcente; menſis 11^i Sebat die 24°, anno Darii 2°, equitum totum terrarum Orbem quietum jam & tranquillum obeuntium viſio Zachariæ eſt exhibita. Unde, Prophetâ

phetâ audiente, reſpondit Dominus verba bona & conſolatoria Angelo deprecanti iram ejus atque indignationam, quæ efferbuerat contra populum Judaicum atque Urbem Hieroſolymorum & civitates Judæ jam 70 annis: [*Zachar.* I. 7, — 12, 13.] quorum initium à cœptâ extremâ Hieroſolymorum obſidione (de quâ ſuprà, ad annum Mundi 3415) eſt deducendum. (*Jerem.* XXXIV. 1. *cum Ezek.* V. 12, 13.) Eôdem quoque referenda, quæ in poſteriore parte capitis I. Zachariæ, & tribus proximis, ſubſequuntur. ubi, quæ cap. II. 6, 7. ad Judæos in Babyloniâ commorantes legitur hortatio, ut inde fugâ propere ſe ſubducant, ad calamitatem illam referenda videtur, quæ paulo pòſt à Dario Babylone captâ contigit.

Edictum Cyri, de Templo reædificando, Achmethæ ſive Ecbatanis in provinciâ Medorum repertum, cum novo pro Judæis Reſcripto à Dario ad Tatnaium & ſocios miſſum eſt: quo mandatum illis eſt, ut opus domus Dei cœptum non modò non impedirent, ſed etiam collatis ex tributo Regio expenſis promoverent; ſumptibus quoque ad quotidiana ſacrificia à Sacerdotibus Hieroſolymitanis offerenda neceſſariis indidem ſuppeditandis. Quibus decretum Imperatorium ſine morâ exequentibus; Judæi, Haggæi & Zachariæ prophetiis confirmati, in ædificio perficiendo proſperè proceſſerunt. [*Ezr.* VI. 1, — 14.]

Artachſhaſhtam verò, Ezræ VI. 14. cum *Dario* hîc conjunctum, conſortem cum eo imperii hoc tempore fuiſſe opinati ſumus: è ſeptem videlicèt Perſis qui Magum oppreſſerunt unum; Æſchylo in Perſis *Artaphrenem*, Hellanico (ut habet illius Scholiaſtes) *Daphernem*, Cteſiæ *Artaphernem*, Herodoto *Intaphernem* appellatum. Hic, ex privilegio Principibus illis conceſſo, ad Darium ſine internuncio introire volens à janitore & ab admiſſionali eſt prohibitus: quòd regem rei uxoriæ operam dare dicerent. Is verò, mentiri eos ratus, educto acinace, aures utrique naréſque præcidit; & freni equini loris ad cervices ipſorum alligatis, dimiſit. Qui quum ſeſe Regi exhibuiſſent & cur id paſſi fuerant expoſuiſſent: Darius ſigillatim quemque Perſarum accerſivit, veritus ne id communi ſex illorum conſilio factum eſſet. Cúmque comperiſſet, ſine horum conſenſu id actum fuiſſe: Intaphernem, cum filiis ſuis (maximo tantùm natu matri donato) interimendum curavit. Ita Herodotus rem narrat, *lib.* 3. *cap.* 118. *&* 119. velut ſtatim poſt Magorum interitum peractam. Verùm alios ſecutus authores Valerius Maximus, *lib.* 9. *cap.* 2. non hunc ſolum, ſed & cæteros omnes, *oneroſos ſibi* jam factos, novo excogitato mortis genere, à Dario ſublatos fuiſſe refert. *Septum enim aliis parietibus locum* (inquit ille) *cinere complevit, ſuppoſitóque tigno prominente, benignè cibo & potione exceptos in eo collocabat: è quo, ſomno ſopiti, in illam inſidioſam congeriem decidebant.* Quâ crudeli mortis ratione licèt eos peremptos fuiſſe non ſit veriſimile: adempto tamen illis deinceps regni omni conſortio, onere illo Darium ſe levâſſe maximè eſt credibile.

c. 3483 Indéque ſolus abſolutâ jam monarchiâ potitus *Darius*, qui nobis *Aſſuerus* eſt; à primo principatus ſui initio anno 3°, cùm ſederet in ſolio regni ſui Suſis; ad oſtentandam gloriam regni ſui & decorem magnitudinis ſuæ, Satrapis & magnatibus provinciarum ſuarum per dies 180 magni-

magnificum exhibuit convivium. [*Eſther*.I.2,3,4.] Urbem verò Suſanam ab ipſo Dario *conditam* affirmat Plinius, lib.*6*. cap.27. vel potiùs regiarum ædium magnificientiâ amplificatam; ut in libro 13 de Animalib. cap.59. Ælianus explicat: ibique & domicilium, & pecuniarum ſuarum theſauros eum habuiſſe, in lib.5.cap.49. docet Herodotus.

3486 *a.* Semeſtre magnatum convivium excepit ſeptiduanum aliud, toti populo qui præſtò erant Suſis, à maximo uſque ad minimum, præparatum: viris in atrio horti palatii regii cum Aſſuero, fœminis intùs in domo regiâ cum *Vaſhti* Auguſtâ, quæ nobis *Atoſſa* eſt Cyri filia, accumbentibus. [*Eſth*.I.5,9.]

Poſtremo hujus convivii die Rex, vino aliquantulùm incaleſcens, ut uxoris pulchritudinem viris oſtentaret, Vaihtin evocat; & venire recuſantem, conſilio Memucanis, unius è ſeptem Perſidis & Mediæ primariis jus & judicia noſcentibus, (*Regii* enim erant hi *Judices*, qui apud Perſas jus dicebant, & legum patriarum erant interpretes; quorum apud Herodotum, *lib*.3.*cap*.14. & 31. ac Plutarchum, in *Artaxerxe*, fit mentio) repudiatam regno abdicat: promulgatâ lege, ut eſſet quiſque vir dominator domi ſuæ. [*Eſther*.I.10,–22.]

Delectus puellarum formâ præſtantium ex omnibus provinciis regni 4196 518
Aſſueri inſtituitur, ut ei apta inveniatur uxor, quæ regnet loco *Vaſhti* repudiatæ: in quarum numerum *Hadaſſa* Hebræa, quæ & *Eſther*, Abichajilis Benjaminitæ filia, adſcita eſt. [*Eſth*.II.1,–8.]

3487 *a.* Anno 4° Darii, menſis 9^{i} Chiſleu die 4°, Judæis per Shareſerem & Regem-melechum de jejunio 5^{i} menſis, ob Urbis & Templi excidium inſtituto, Sacerdotes ac Prophetas conſulentibus; Deus jejunia illa 5^{i} & 7^{i} menſis, per LXX annos ab illis obſervata, ſibi minùs grata fuiſſe reſpondet, & de obſtinatione in peccatis, quæ deſolationem terræ induxit, eos admonet. [*Zachar*.VII.1,–14.] A dicto verò excidio, & cæde Gedaliæ (quæ 7^{i} menſis jejunio occaſionem præbuit) poſt bimeſtre ſpatium illud ſubſecutâ, uſque ad præſens tempus, 70 annos Chronologia noſtra exhibet.

Reſtauraturum deinde ſe Hieroſolymam, finem prioribus ærumnis impoſiturum, Jejunia menſis *quarti*, (cujus die 9° Urbs capta fuit) *quinti*, (cujus die 10° Templum combuſtum fuit) *ſeptimi*, (quo populi reliquiæ, cæſo Gedaliâ, diſperſæ ſunt) & *decimi*, (cujus die 10° Urbs ſub Sedekiâ à Nebuchadneſare primùm obſideri cœpta eſt) in Hilaria commutaturum, & gaudium atque dilatationem populo ſuo conceſſurum, promittit Deus. [*Zachar.c*.VIII.]

3489 *b.* Anno Darii *6*°(deſinente,) menſis (12^{i}) Adar die 3°, ſtructura Tem- 4199 515
pli finita eſt. Cujus dedicationem Iſraëlitæ, ex captivitate reduces, cum gaudio & ampliſſimâ ſacrificiorum oblatione celebrârunt: Sacerdotibus & Levitis in miniſterio Templi ſecundùm ordines ſuos conſtitutis. [*Ezr*.VI.15,–18.]

Iidem die 14° menſis 1^{i} Paſcha primum in ſecundo Templo celebrârunt: feſtum deinde Azymorum ſeptem diebus cum lætitiâ peragentes; quòd cor regis Aſſyriorum convertiſſet ad eos Dominus. [*Ezr*. VI.19,–22.] *Darii* videlicet: qui Babylone, quæ ab eo defecerat, Zopyri operâ menſe à cœptâ obſidione vigeſimo recuperatâ, non minùs Aſſy-

Aſſyrii quàm Perſici Imperatoris titulum jam jure obtinebat. [*Herodot. fin. lib.3. & Juſtin.fin.lib.1.*]

3490 Cùm perveniſſet terminus Eſtheræ, ut ſuo ordine ingrederetur ad re-
a. gem Aſſuerum; ab Hegaio eunucho è gynæcêo in regium cubiculum eſt
perducta. [*Eſth.*II. 12,15.] Ἐν περιτροπῇ γὰρ δὴ γυναῖκες φοιτέουσι τοῖς Πέρσῃσι. *Perſarum enim fœminæ per vices in orbem ad illos pergunt:* ut in *lib.* 3. *cap.69.* notat etiam Herodotus.

Anno verò regni Aſſueri 7°, menſe 10° Tebeth, aſſumpta ad eum *Eſthera*, obtinuit benignitatem & gratiam coram eo, præ omnibus aliis virginibus: adeò ut imponeret coronam regiam capiti ejus, & reginam conſtitueret loco *Vaſhti.* [*Eſth.*II.16,17.] Unde, ut Vaſhtim eſſe *Atoſſam*, ita Eſtheram *Artyſtonam virginem* eſſe arbitramur; quam *Darium ex uxoribus maximè adamâſſe, ejúſque imaginem ex auro ſolido compactam habuiſſe,* narrat Herodotus. [*lib.3.cap.*88. *cum lib.7. cap.69.*] utcunque *Hadaſſæ* alterum Eſtheræ nomen ad *Atoſſæ* appellationem multo propiùs accedere, & *Artyſtonam* ſororem Atoſſæ ac Cyri filiam ab Herodoto ſtatui, non ignoremus: ſive Perſicas genealogias minùs illum percepiſſe putandum fuerit, ſive ipſos Perſas per invidiam genus Eſtheræ diſſimulaviſſe.

b. In novarum nuptiarum honorem, Aſſuerus convivium magnificum, 4200 514
Eſtheræ dictum, omnibus principibus & ſervis ſuis exhibuit; levamenta onerum provinciis conceſſit, ac dona largitus eſt ſecundùm facultatem regiam. [*Eſth.* II.18.]

3491 Jubilæus XIX.
a.

Hippias Athenienſium tyrannus, quarto ante exilium ſuum anno, 4201 513
ſibi metuens, externa cœpit circumſpicere præſidia. Indéque Æantidæ filio Hippoclis Lampſaceni tyranni filiam ſuam Archedicen in matrimonium dedit; quòd eos in magnâ apud regem Darium authoritate eſſe videret. [*Thucydid.lib.6.*]

3494 Haman Amedathæ filius Agagæus (ex regiâ Amalekitarum ſtirpe 4204 510
b. ortus) Mordecaio Judæo adorare eum nolenti infenſus, de totâ gente illius (genti originis ſuæ inimiciſſimâ, *Deuteron.* XXV. 19.) perdendâ cogitat. Cui propoſito exequendo diem proſperum indagaturus, ad κληρομαντείαν converſus, menſe 1° Niſan, anno 12° regis Aſſueri, *pur*, id eſt ſortem, coram ſe conjici juſſit de die in diem & de menſe in menſem, uſque ad menſem 12um Adar. [*Eſther.*III.1,-7.]

d. Hippias, ante pugnam Marathoniam (in quâ ipſe ſenex cum Medorum copiis militavit) annis 20, Athenis à Lacedæmoniis & Alcmæonidis exulibus pulſus, Sigeum primò, fide ab Athenienſibus acceptâ, inde Lampſacum ad Æantidem generum ſuum, atque ab eo ad regem Darium profectus eſt. [*Thucyd.lib.6.*] Sigéum verò, in Troade, Piſiſtratus Hippiæ pater, Hegeſiſtrato filio ſuo notho gubernandum tradiderat: quæ Hippiæ poſteà, & Piſiſtratidarum eò confugientium, poſteà ſedes fuit. [*Herodot.lib.5.cap.65,91. & 94.*]

3495 Haman menſe Adare, quo proſpera illi ſors obtigiſſe videbatur, ab 4205 509
b. Aſſuero mandatum de toto Judæorum genere tollendo, impetrat. [*Eſther.*III.7,-11.]

Men-

Menſis 1^{i} die 13° Suſis propoſita, & in provincias omnes regi Aſſuero ſubjectas per curſores miſſa ſunt Edicta, ut omnes Judæi, nullâ aut ætatis aut ſexus ratione habitâ, die 13° menſis 12^{i} Adar occiderentur. [*Ibid.*.12,–15.] Quo intellecto, Mardochæus, Eſther, & univerſi Judæi, pro ſalute ſuâ cum fletibus & jejuniis Deo ſummiſſè ſupplicaverunt. [*cap.*IV.] In cujus rei memoriam hodiéque eorum poſteri 13° die menſis Adar ſolenne obſervant jejunium, quod *Eſtheræ jejunium* nominant.

Eſther regem adit magnifico apparatu, ab eo benignè accipitur, Regem & Hamanem invitat ad convivium ſemel iterúmque. Haman Mardochæo crucem parat. [*cap.*V.]

Aſſuerus fugiente per noctem ſomno annales recognoſcens, inſidias à Bigthane & Tereſho, aulicis duobus ex cuſtodibus liminis, in necem ipſius paratas, per Mordecaium patefactas fuiſſe invenit: eúmque, ob acceptum hoc ab eo beneficium, publicè regiis honoribus affici jubet, ídque per Hamanem capitalem illius hoſtem. [*cap.*VI.]

Haman ab Eſtherâ reginâ accuſatus, in crucem Mardochæo præparatam agitur. [*c.* VII.] Hamanis domus Reginæ traditur: & Mardochæus, illius patruelis & nutritius, novis dignitatibus honoratur. [*c.*VIII.1,2,15.]

Menſis 3^{ii} Sivan die 23°, Suſis propoſita, & in provincias 127 per curſores miſſa ſunt edicta regis Aſſueri, ut Judæis die 13° menſis Adar, ad cædem eorum ab Hamane priùs conſtituto, ubique liceret armis ſe defendere, omnéſque inimicos vim tentantes occidere, & ſpolia eorum diripere. Unde Suſis & in omnibus provinciis ingens oborta eſt lætitia: multíque ex populis terræ eis ſe adjungentes, proſelyti facti ſunt. [*c.*VIII.9,–17.]

3496 *b.* Menſis 12^{i} Adar die 13°, adveniente, Judæi eos impunè ſuſtulerunt, 4206 508
qui in ipſos ex Hamanis decreto eodem die fuerant inſurrecturi; in Suſano palatio hominibus 500 cum 10 filiis Hamanis, in provinciis verò hominibus 75000 interemptis: ſed conſultò ſibi à prædâ temperârunt. [*c.*IX.1, 16.]

Die 14°, Provinciales Judæi, ab hoſtium cæde deſiſtentes, epulis & hilaritatibus ſeſe dediderunt: qui verò Suſis commorabantur, alio vindictæ die à Rege conceſſo, 300 homines trucidârunt, & 10 filiorum Hamanis cadavera è patibulo ſuſpenderunt. [*c.*IX.13,–19.]

Die 15°, Judæi Suſis habitantes, ad epulas ac convivia converſi ſunt. [*c.*IX.18.]

A Mordecaio inſtituta eſt conſuetudo celebrandi feſtum *Purim* ſive *Sortium* quotannis die 14° & 15° menſis Adar, & ab Eſtherâ reginâ confirmata. [*c.*IX.20,–32.] Súntque hæc hodie Judæorum Bacchanalia: in quibus hiſtoriam Eſtheræ legentes, quoties mentio fit Hamanis, pugnis & malleis pulſant ſcamna in Synagogis.

3500 Ex Naxo inſulâ quidam locupletes à plebe in exilium miſſi, ad A- 4210 504
riſtagoram confugiunt Molpagoræ filium, eundémque generum ac conſobrinum Hiſtiæi Mileti tyranni, quem loco ſuo civitatis gubernatorem ille reliquerat, quum eum Darius per honoris ſpeciem Suſa ſecum abduceret. Ariſtagoras re cum Artapherne, Hyſtaſpis filio, Darii fratre,

Ioniæ præfecto, Sardibus communicatâ, ſuadet illi, ut Naxum & quæ ex eâ penderent, Parum & Andrum, cæteráſque Cycladas inſulas Regi acquireret. Quo conſilio à Dario Suſis approbato; ad expeditionem ſequenteverè ſuſcipiendam, ducentas naves inſtruxit. [*Herodot. lib.5. cap.* 30, 31, 32.]

3501 c. Artaphernes Megabatem Achæmenidem, ſuum ac Darii conſanguineum, Perſici exercitus ducem conſtitutum, cum 200 navibus Miletum mittit: qui aſſumpto ibi Ariſtagorâ cnm Ionico exercitu Chium pervenit. Ubi rixâ inter Megabatem & Ariſtagoram ortâ, in obſidione Naxi fruſtrà quatuor conſumptis menſibus, uterque re infectâ domum rediit. [*Id.ibid.cap.*32,33,34.] 4211 503

3502 b. Anni 70 à captâ per Nebuchadneſarem Tyro hîc terminantur: quot depreſſæ urbis illius conditioni ab Eſaiâ prophetâ aſſignati leguntur. [*Eſai.*XXIII.15,17.] Unde ea nunc ſui juris facta, uſque ad Alexandri Magni tempora, ab externo dominio libera permanſiſſe videtur. 4212 502

Ariſtagoras Mileſius ſibi metuens, quia quod Artapherni de ſubigendâ Naxo receperat præſtare non poterat, nec exercitui ſtipendium exigenti dare; de defectione cogitare cœpit. Interim commodè contigit, ut Suſis ab Hiſtiæo ſervus quidam veniret compuncto notis capite, quibus Ariſtagoras monebatur, ut & ipſe à Dario deficeret, & Ioniam ad parem defectionem ſollicitaret. [*Herodot.lib.*5.*cap.*35. *Polyæn.Stratagem.lib.*1.]

Ariſtagoras, re cum ſuæ factionis hominibus communicatâ, eos in ſententiam ſuam perduxit: Hecatæo hiſtorico bellum adverſùs regem Perſarum ſumendum fruſtrà diſſuadente. Inde Iatrogaras Myuntem ab eis miſſus ad exercitum qui è Naxo reverſus agebat, præcipuos claſſiariorum duces dolo cepit. Ariſtagoras, palàm à Dario deficiens, Mileſiis libertatis quandam ſpeciem reſtituit, & ex reliquis civitatibus Ioniæ tyrannos ſuſtulit: deinde Lacedæmonem ad opem implorandam profectus, à Cleomene Spartanorum rege repulſam paſſus eſt. [*Herodot.lib.*3.*cap.*36,37,38,49,50,51.]

3503 a. Anno Darii 20, Nabonaſari 246, menſis Epiphi ſecundùm Ægyptios die 28; (*Novem.*19, deſinente) circa mediam noctem Eclipſis Lunæ Babylone obſervata eſt. [*Ptolem. magn. Syntax. lib.*4. *cap.*9.]

Hippias Piſiſtrati filius, Sigeo in Græciam falſâ reſtitutionis ſpe à Spartanis revocatus, Lacedæmone in Aſiam rediit: atque accuſatis apud Artaphernem Athenienſibus, ut Athenæ in Darii poteſtatem venirent, omnem operam dedit. [*Herodot.lib.*5.*cap.*91,96.] 4213 501

Athenienſes, audientes ſe ab Hippiâ apud Artaphernem eſſe inſimulatos, mittunt Sardes nuncios ad diſſuadendum Perſis fidem habere exulibus Athenienſium. Sed jubet eos Artaphernes, ſi ſalvi eſſe vellent, rurſus Hippiam recipere. Dum verò illi eam conditionem recuſarent, è Spartâ Athenas veniens Mileſius Ariſtagoras ab eis 20 naves, Ionibus auxilio mittendas obtinuit; Melanthio illis præfecto, viro inter Athenienſes ſpectatiſſimo. [*Herodot. lib.*3.*cap.*96,97.] Quas naves initium malorum Græcis pariter & Barbaris extitiſſe, rectè notavit Herodotus. [*ibid.cap.*98.] Hæc etenim omnium deinceps inter Perſas & Græcos bellorum, in Perſici Imperii excidio tandem terminatorum, origo prima fuit.

Ariſtagoras, Miletum revectus, Pæonibus, quos à flumine Strymone Megabazus Thraciæ præfectus in Phrygiam Darii juſſu transtulerat, reditum ad patriam perſuaſit. Qui ſumptis liberis atque uxoribus, ad mare fugâ ſe proripuerunt: nonnullis eorum præ metu illic remanentibus. Reliqui in Chium tranſmittentes, à Chiis in Lesbum, à Lesbiis in Doriſcum ſunt tranſportati; unde terreſtri itinere ſe in Pæoniam recepe-runt. [*Herodot.lib.5.cap.98.*]

3504 Claſſis Athenienſium Miletum appulit: cui & in Mileſiorum gratiam quinque triremes Eretiorum ſe adjunxerunt. Ariſtagoras, ipſe Mileti remanens, Mileſiorum Charopino fratre ſuo & aliorum Ionum Hermophanto duce conſtituto, adverſus Sardes expeditionem fecit. Iones, cum Athenienſibus & Eretriis, claſſe Epheſum advecti, relictis navibus apud Coreſum (quod eſt agri Epheſii) Sardes advenerunt: omniáque ejus urbis loca, præter arcem, quam Artaphernes ipſe tutabatur, ceperunt & incenderunt; templo quoque Cybeles ſimul deflagrante. Lydis & Perſis ex urbe in forum (cujus medium amnis Pactolus interfluebat) confluentibus, & ſeſe defendentibus; Iones metu perculſi, ad Tmolum montem, atque illinc noctu ad naves ſe receperunt. Perſæ qui intra Halyn domicilia habebant, Epheſi eos aſſecuti, in fugam verterunt: cùm aliis multis occiſis, tum Eualcide Eretriorum duce, qui donatus laureâ in certaminibus fuerat, & à Simonide Ceo majorem in modum celebratus. Ex eâ pugnâ qui evaſere, per urbes fuere diſſipati. Athenienſes verò deſertis prorſus Ionibus, etſi per nuncios Ariſtagoræ magnopere rogati, negaverunt ſe auxilio deinceps futuros. [*Ibid.à cap. 99.ad* 103.] 4214 500

Oneſilus, ſeniore fratre ſuo Gorgo Salaminiorum rege urbe excluſo & ad Medos fugere coacto, Cypriis omnibus ut à Medis deficerent perſuaſit; ſolis exceptis Amathuſiis. Quos dum ille obſideret, de captis incenſiſque Sardibus ad Darium perlatus eſt nuncius: quo audito, in Athenienſes excandeſcens, cuidam famulorum præcepit, ut ſibi ſemper appoſitâ cœnâ ter diceret; *Here, memento Athenienſium.* Deinde, admodum improvidè, Hiſtiæum è Suſis Miletum remiſit; Ionici deinceps belli ducem contra ſe futurum. [*Ibid.cap.*104,105,106.]

Iones Helleſpontum invecti, Byzantium ac cæteras circà urbes in ſuam poteſtatem redegerunt. Inde evecti, magnam Cariæ partem in belli ſocietatem adſciverunt: nam Caunus, quæ priùs ſocietatem facere recuſaverat, ubi Sardes conflagrârunt, & ipſa Ionibus acceſſit. [*Ibid. cap.*103.]

Clazomenis (quæ primùm inſula, ut in libro 1 docet Strabo, deinde per iſthmum Ioniæ continenti juncta eſt) Anaxagoras philoſophus Hegeſibuli filius Olympiade LXX natus eſt: ut, ex Apollodori Chronicis, notavit in Vitâ ejus Diogenes Laërtius.

Oneſilo Salaminio Amathuſios obſidenti nuncius affertur, Artybium Perſam cum numeroſo exercitu Cyprum petere. Ille Iones in auxilium advocat; qui cum magnâ ſtatim claſſe ad eum ſe contulerunt. Perſæ verò navibus è Ciliciâ trajicientes, terreſtri itinere Salaminem contenderunt, Phœnicibus claſſe circumeuntibus promontorium quæ *Claves Cypri* vocantur. Mox exercitus conflixere terreſtres navaléſque:

& claſſe quidem Iones eo die ſtrenuè pugnantes ſuperavere Phœnices; Samiorum tamen præcipua virtus extitit. In terrâ autem, cæteris pugnando occupatis, Steſenor Curii tyrannus ſocios Curienſes prodidit: ſtatímque Salaminii, qui curribus vehebantur, idem fecerunt. Unde Cypriorum acie in fugam verſâ, cùm alii multi occubuere, tum verò Oneſilus qui Cyprios ad defectionem induxerat, & Soliorum rex Ariſtocyprus illius Philocypri filius quem Solon Cyprum profectus inter tyrannos maximè verſibus celebravit. Iones, ubi didicere res Oneſili perditas, & cæteras Cypriorum urbes obſeſſas præter Salaminem, eam autem Gorgo priſtino regi Salaminios reſtituiſſe, in Ioniam redire maturaverunt. Civitatum autem Cypriarum diutiſſimè obſidionem *Soli* pertulit: quam Perſæ, quinto menſe quàm obſidere cœperunt, circùm ſuffoſo muro expugnaverunt. Atque ita Cyprii, quum annum liberi fuiſſent, denuò in ſervitutem ſunt redacti. [*Herodot. lib.*5. *à cap.*108. *ad* 116.]

3505 Perſarum Satrapæ, qui Darii filias in uxores duxerunt, *Dauriſes*, *Hymees* & *Otanes*, perſecuti eos Iones qui adverſùs Sardes expeditionem fecerant, poſtquàm in naves repulerunt prælio victos, dehinc inter ſe partiti ſunt urbes quas expugnarent. [*Ibid.cap.*116.] *Dauriſes* quidem ad urbes in Helleſponto ſitas converſus, cepit Dardanum, Abydum, Percotem, Lampſacum & Pæſon, ſingulas diebus ſingulis. Cui à Pæſo ad urbem Parion contendenti nuncius adfertur, Cares cum Ionibus ſentientes, à Perſis defeciſſe: indéque converſo itinere ex Helleſponto adverſùs Cariam copias duxit. [*cap.*117.] *Hymees* ad Propontidem converſus, cepit Cion Myſiæ. Quâ expugnatâ audiens *Dauriſem* relicto Helleſponto tendere adverſùs Cariam, omiſſâ Propontide, in Helleſpontum duxit exercitum. [*cap.*122.] *Artaphernes* autem Sardium præfectus, & *Otanes* tertius dux, adverſùs Ioniam confinémque Æolidem delecti imperatores, cepere ex Ioniâ quidem Clazomenas, ex Æoliâ verò Cumam. [*cap.*123.] Quibus captis, Ariſtagoras Mileſius cum ſuæ factionis hominibus de fugiendo deliberavit: Hecatæo hiſtorico conſulente, mœnia in Lero inſulâ ædificanda, atque illic quieſcendum, deinde illinc Miletum eſſe remeandum. Sed Ariſtagoræ erat ſententia Myrcinum, urbem inter Edones (ad Strymonem fluvium) ab Hiſtiæo priùs conditam, eſſe abeundum. Mileti igitur procuratione Pythagoræ, viro inter populares probato, demandatâ; ipſe ſumptis ſecum omnibus voluntariis in Thraciam navigavit, regionémque obtinuit ad quam conceſſerat. [*cap.*124,125,126.] 4215 499

Hiſtiæus Mileti tyrannus, à Dario dimiſſus, Sardes venit: ubi ab Artapherne præfecto excitatæ Ionicæ rebellionis inſimulatus, primâ ſtatim nocte fugâ ſe ad mare proripuit, & in Chium tranſmiſit. Ubi à Chiis, exiſtimantibus illum à Dario ad res novandas fuiſſe miſſum, in vincula conjectus, & cognoſcentibus deinde hoſtem fuiſſe Darii liberatus; literas Sardes per Hermippum Atarniteum de defectione procurandâ ad Perſas miſit. Sed negotio per nuncium Artapherni patefacto, de Perſis illis ſumptum eſt ſupplicium. Hiſtiæus itaque hâc ſpe lapſus, exoratis Chiis, Miletum reductus eſt. Sed Mileſii, libenter etiam Ariſtagorâ liberati, nullo pacto animum inducebant ad alium tyrannum illuc

illuc recipiendum, libertate jam guſtatâ. Atque adeò Hiſtiæus ſub noctem conatus introire Miletum, à quodam Mileſio in femore vulneratus eſt. Unde, rejectus à patriâ, rurſùs ſe recepit in Chium. [*Id.lib.6. initio.*]

3506 Dauriſce Perſâ adverſùs Cares exercitum ducente, convenerunt illi 4216 498
ad columnas quæ *Albæ* dicuntur, juxta amnem Marſyam. Ubi Pixodarus Mauſoli filius, vir Cindyenſis, qui Syenneſis Cilicum regis filiam in matrimonio habebat, illis conſuluit, ut tranſmiſſo Mæandro flumen à tergo habentes, ita demùm cum hoſte congrederentur. Sed vicit altera ſententia, quæ ſuaſit, ut Perſis potiùs à tergo Mæander eſſet; ut ſi Perſæ fugerent, tamen in flumen incidentes, abire non poſſent. Ad amnem igitur Marſyam Cares prælium conſeruere cum Perſis acre & diuturnum: in quo Perſarum duo, Carum decem ceciderunt millia. Caribus verò ad Labranda in Jovis militaris templum fugâ ſe recipientibus, & utrum ſeſe Perſis dederent an Aſiam penitùs relinquerent conſultantibus, ſubſidio venere Mileſii cum ſociis. Unde animati, cum invadentibus Perſis concurrerunt: & quum diutiùs quàm priùs dimicatum eſſet, fugati ſunt; multis cæſis, Mileſiorum præcipuè. Poſt acceptam calamitatem hanc Cares copiis reparatis denuò pugnaverunt. Audientes enim urbes ſuas invaſum iri à Perſis, inſidias illis in viâ quæ in Mylaſſa fert collocaverunt; authore Heraclide Ibanolio, viro Mylaſſenſi. In eas inſidias Perſæ noctu incidentes, obtruncati ſunt cum ducibus ſuis Dauriſce & Amorge & Siſamace, nec non Myrſe Gygis filio. [*Herodot.lib.*5. *à cap.*118. *ad* 121.]

Hymees Perſa, in Helleſpontum ducto exercitu, cepit Æoles omnes qui oram Iliadem incolunt, & Gergithas qui ex priſcis Teucris remanſerant. Et quum has gentes cepiſſet, morbo deceſſit Troade. [*Ibid. cap.*122.]

Hiſtiæus Mileſius, quum Chios ad tradendas ſibi naves inducere non poſſet, trajecit Mitylenen: ubi Lesbii, ab eo perſuaſi, octo triremes armârunt; quibus cum illo Byzantium navigârunt. Ibíque ſubſidentes, Ionum onerarias naves, quæ è Ponto curſum tenebant, intercipiebant; præterquàm eorum qui ſe Hiſtiæo paratos obſequi dicebant. [*Id.lib.6. cap.*5. *&* 26.]

Ariſtagorâ Mileſio Myrcinum Edonum urbem obſidente, tam ipſe quàm ejus exercitus à Thracibus, tametſi illinc acceptâ fide excedere volentibus, interemptus eſt: ut in ipſo fine libri 5ⁱ tradit Herodotus. Thucydides verò libro 4° hinc annos 61 numerat, ad Athenienſium coloniam cum Agnone Niciæ filio Amphipolim deductam: quam anno 4° Olympiadis LXXXV factam, in 12° Bibliothecæ ſuæ libro docet Diodorus Siculus. Ad quam temporis normam ſexennii defectionis Ionicæ hiſtoria (in anno ſequente terminata) à nobis hîc digeſta eſt.

3507 Adverſùs Miletum ingens hoſtium exercitus terrâ maríque imminebat. 4217 497
Duces enim Perſarum coactis in unum copiis cuncti in eam contendebant; minoris cætera oppida facientes. Inter claſſiarios promptiſſimi erant Phœnices: cum quibus militabant & Cyprii recèns ſubacti, & Cilices, & Ægyptii. [*Herodot.lib.6.cap.6.*] Hujus impendentis diſcriminis mentio videtur facta in literis quæ tribuuntur Anaximeni Mileſio

leſio (apud Diog. Laërtium in ejus Vitâ) ad Pythagoram, *Crotonæ* tunc agentem. ubi is, *cùm annos* XX *egiſſet*, *Metapontum migravit*, *ibique deceſsit* : ut ex Trogo, in lib.20.cap.4. refert Juſtinus. Olympiadis videlicèt LXX anno 4° (ut in Euſebii legitur Chronico) qui partem hujus, partem ſequentis anni, occupat.

Ionum claſſis 363 navium fuit, Barbarorum 600. Æaces filius Syloſontis Sami tyrannus, aliique ſimiliter Ioniæ tyranni, qui ab Ariſtagorâ Mileſio exuti principatu ad Medos perfugerant, ſuos quique populares à reliquis ſociis abducere conati ſunt. Navali pugnâ ad Ladam (quæ parva eſt inſula urbi Mileſiorum objacens) inter Phœnices & Iones initâ, ex 60 Samiorum navibus, 50 ex acie excedentes domum redierunt: quod idem & 70 Lesbiorum naves, & Ionum pleræque aliæ fecerunt. Chii 100 navibus inſtructi, fortiter dimicaverunt: donec compluribus captis hoſtium navibus, pluribus ſuarum amiſſis, cum cæteris in terram ſuam perfugerunt. Quidam verò eorum inſequente hoſte ad Mycalem fugientes, impactis terræ navibus, pedeſtri itinere noctu Epheſum pervenerunt, quum illic à mulieribus Theſmophoria agerentur. Unde accurrentes Epheſii Chios, fures fuiſſe ſuſpicati, ex improviſo occiderunt. Trium verò Phocenſium navium dux Dionyſius, captis tribus hoſtium navibus, abiit non in agrum Phocenſem (probè ſciens eum cum cæterâ Ioniâ direptum iri) ſed ut erat, rectâ contendit in Phœnicem: ubi navibus onerariis ſpoliatis raptáque ingenti pecuniâ, in Siciliam navigavit. [*Herodot.lib.6. à cap.*7. *ad* 17.]

Perſæ, victis pugnâ navali Ionibus, Miletum à terrâ atque mari obſederunt: ſuffoſsíſque muris, & omni tormentorum genere admoto, funditùs everterunt; *ſexto* quàm rebellaverat Ariſtagoras anno. [*Id. ibid.cap.*18.] Mileſiorum à cæde conſervatorum quidam, unâ cum Samiis, in Siciliam coloniam duxerunt: [*cap.*22.] reliqui Suſa perducti ſunt. quos rex Darius nullâ aliâ pœnâ afficiens, collocavit in urbe Ampâ ad mare quod rubrum vocatur ſitâ, ubi fluvius Tigris eam præterfluens exit in mare. Agrum Mileſium, urbi circumjectum atque planitiem ipſi Perſæ obtinuere; montana Caribus Pedaſenſibus poſſidenda dederunt.[*ca.*20.]

Statim expugnatâ Mileto Perſæ Cariam cepere; civitatibus partim ſe ultro dedentibus, partim vi adactis. [*Ibid.cap.*25.]

Hiſtiæus Mileſius, auditâ urbis ſuæ clade, cum Lesbiis quos habebat Chium navigavit; & Chios, ſuperioris pugnæ navalis damno jam confectos, facilè ſubegit. Illinc cum multâ Ionum & Æolum copiâ adverſùs Thaſum contendit. Cui Thaſum obſidenti quum eſſet nunciatum Phœnices à Mileto in reliquam Ioniam profectos eſſe, Thaſum inexpugnatam relinquens, cum omnibus copiis in Lesbum tranſmiſit. Inde verò, quòd ejus copiæ ſibi metuerent, in provinciam Atarnis trajecit, tanquam frumentandi gratiâ tam illinc quàm ex agro Caico qui erat Myſorum. Erat tum in illis locis Harpagus Perſa, non parvi exercitus dux: qui cum Hiſtiæo egreſſo in terram pugnâ apud Malenam commiſſâ, & ipſum vivum cepit, & majorem exercitus ejus partem delevit. Hiſtiæum Sardes perductum Artaphernes in crucem ſuſtulit; capite Suſa ad regem Darium delato. Darius objurgatis qui id fecerant, quòd

hominem

hominem vivum in conſpectum ſuum non adduxiſſent, illius caput ſepeliri juſſit, tanquam viri de ipſo ac de Perſis bene meriti. [*Ibid. cap.* 26, 28, 29.]

3508 Perſarum nauticæ copiæ, circa Miletum hybernantes, altero à profectione anno inſulas continenti adjacentes ceperunt; Chium, Lesbum, Tenedum. [*Herodot. lib. 6. cap.* 31.] 4218 496

Poſt inſulas, etiam urbes Ioniæ in continente Perſarum duces ceperunt: iiſque potiti, formoſiſſimos quoſque puerorum eunuchos factos, virgineſque formâ præſtantiſſimas ad Darium tranſmiſerunt; urbes, cum ipſis templis incendentes. Atque ita tertiò Iones ſunt in ſervitutem redacti; primùm à Lydis, bis deinceps à Perſis. [*Ibid. cap.* 31, 32.]

Byzantii, & qui in oppoſito illis litore ſunt Chalcedonenſes, ante adventum Phœniciæ claſſis, relictis ſuis urbibus, in interiora Euxini ponti receſſerunt: ubi urbem Meſambriam condiderunt. [*Ibid. cap.* 33.]

3509 Profectus ab Ioniâ navalis Phœnicum exercitus, omnia quæ ad lævam ſunt in Helleſpontum navigantibus, ſubegit. nam quæ ſunt ad dexteram, jam ſubacta erant à Perſis per continentem. Cherſoneſi deinde urbes (præter Cardiam) Phœnices ſubegerunt: quarum uſque ad id tempus tyrannus erat Miltiades Cimonis filius. [*Ibid. cap.* 33, 34.] Miltiadem verò Cardiâ ſolventem, & cum quinque triremibus Athenas navigantem, Phœnices inſecuti, navem eam ceperunt cui præerat filiorum ejus natu maximus Metiochus. Quem Darius ad ſe miſſum donavit domo, facultatibus, & uxore Perſide, ex quâ liberos ſuſcepit. [*Ibid. cap.* 41.] 4219 495

Artaphernes Sardium præſes, accitis hoſtium nunciis, adegit Ionas ad pactiones inter ſe faciendas, ut injurias mutuò perſequi ex jure poſſent, útque à mutuis direptionibus abſtinerent. [*Ibid. cap.* 42.]

Ad hoc adactis Ionibus, per paraſangas (ita enim Perſæ triginta ſtadia appellant) regiones Artaphernes diviſit; regionatímque vectigal inſtituit quod Regi penderent, eâdem penè quâ priùs conditione inſtitutum: inquit Herodotus. [*lib. 6. cap.* 42.] ad eam tributorum ordinationem reſpiciens, quam initio principatus ſui in toto Imperio Perſico Darium conſtituiſſe ſcripſerat, (*lib.* 3. *cap.* 89, 90) ante ſubactas ab eo Inſulas. (*cap.* 96.) In cujus narratione, illud obſervare liceat: utcunque, ad commodiorem tributorum exactionem, 127 Imperii Perſici provincias, in Eſtheræ hiſtoriâ commemoratas ad 20 Satrapias Darius reduxiſſe dicatur, utroibque tamen eoſdem retineri totius imperii terminos, *Indiam* & *Æthiopiam*; hanc à Cambyſe, illam ab ipſo Dario acquiſitam. de cujus cenſu, Herodotus: *Indi, ut ſunt multitudine multo numeroſiſſimi inter omnes quos novimus mortales, ita tributum ſuper cæteros omnes afferebant* 360 *talenta aureorum ramentorum. Viceſima portio* (ſive Satrapia) *hæc eſt.* Cùm verò in regni principio Darium *Indiâ* nequaquam fuiſſe potitum, vel ex iis quæ in libro 4° cap. 44. ipſe narrat Herodotus, ſatis appareat: eodem potiùs tempore quo ab Artapherne in Ioniâ, in reliquis quoque provinciis ab aliis præfectis ſimiliter tributorum deſcriptionem fuiſſe factam, multo videri poſſet eſſe credibilius.

Videndum itaque an non ad hoc tempus, quo Darius, ab Athenien-

ſibus irritatus, vires ſuas omnes in debellandâ Græciâ experiri ſtatuerat, referendum fuerit; quod in principio X[i] capitis Eſtheræ legitur: *Poſteà impoſuit rex Aſſuerus tributum terra, & inſulis maris.* vel, ut in editione vulgatâ Latinâ habetur: *Rex verò Aſſuerus omnem terram, & cunctas maris inſulas fecit tributarias.* Ut enim Darium *Inſulas* (in Ægæo mari poſitas) Phœnicum claſſe ſubegiſſe, in 1° Hiſtoriæ libro Thucydides, atque *Inſulis* dominatum eſſe, in Menexeno ſuo confirmat Plato: ita à filio ejus Xerxe, (cui Inſulas, quæ intra Cyaneas ſunt & Triopium Cnidiæ Suniúmque Atticæ terræ promontorium, triremes ſubminiſtrâſſe, in 11° Bibliothecæ ſuæ libro teſtatur Diodorus Siculus) ſtatim poſt bellum Græcanicum, & ante annum regni 12, (poſt quem tributum hoc *inſulis* ab Aſſuero impoſitum Scriptura ſignificat) amiſſas fuiſſe conſtat; neque præter Clazomenas (quam eo tempore parvam inſulam fuiſſe, in libro 8 nos docet Thucydides) & Cyprum, ſub ſucceſſorum illius poteſtate alias fuiſſe, ex Antalcideæ pacis formulâ (apud Xenophontem, libro 5 Hellenicôn) intelligimus. Quod magno ſanè argumento fuerit, non alium eſſe habendum Aſſuerum quàm Darium hunc; quem ob tributi ordinationem, & huic alia conſimilia, κάπηλον, id eſt, cauponem vel inſtitorem, à Perſis dictum fuiſſe notat Herodotus. quum ſub Cyro & Cambyſe nihil dum fuiſſet circa tributa inſtitutum, ſed munera tantùm afferri ſolerent. [*Herodot.lib.3.cap.89.*] de quo & in epitome libri 15 Strabonis legimus. *Primus Darius Longimanus* (Artaxerxis cognomento avo Dario per errorem dato) *tributa ferre ſtatuit. Ante illum enim, ex iis quæ regio unaquæque ferebat, ſolvebatur: veluti frumentum, equi, &c.* & in Polyæni Stratagem.lib.7. *Darius primus tributa gentibus impoſuit. Verùm ne moleſtè ferrent, non ipſe exegit, ſed ſatrapas conſtituere juſsit. Quibus ingentia tributa deſcribentibus, ipſe dimidiam partem ſubditis remiſit. Qui libentibus animis dimidium pependerunt; quaſi magno jam beneficio à Rege affecti.* Quam hiſtoriam attingit etiam Plutarchus in Apophthegmatib. Regum & Imperatorum.

3510 Ineunte vere, aliis ducibus à Rege abdicatis, Mardonius Gobryæ filius adhuc adoleſcens, recèns in matrimonium acceptâ Darii filiâ Artozoſtrâ, ad mare deſcendit, permagnas ducens peditum & claſſiariorum copias. Quo cum exercitu poſtquàm pervenit in Ciliciam, aliis ducibus pedeſtres copias in Helleſpontum ducentibus, ipſe claſſe in Ioniam pervenit: & Ionum tyrannis abrogato imperio, ſtatum popularem in civitatibus conſtituit. Claſſe deinde Thaſios, peditatu Macedones ſubegit. Claſſis è Thaſo Acanthum uſque procedens, indéque ſolvens, dum montem Athon circumvertit, tempeſtate jactata, ad trecentas naves & hominum ſupra viginti millia amiſit. Mardonium autem cum pedeſtribus copiis in Macedoniâ ſtativa habentem Thraces Brygi ſub noctem invaſerunt, & cùm alios multos ex eis occiderunt, tùm ipſum Mardonium vulnerârunt. Qui, hiſce demùm ſubactis, reduxit exercitum & in Aſiam rediit. [*Herodot.lib.6.cap.43,44,45.*] 4220 | 494

3511 Inſequenti anno Darius Thaſios, à vicinis inſimulatos tanquam defectionem molientes, muros ſuos diruere & naves omnes in Abdera tranſportare coëgit. Deinde quid in animo Græci haberent, pugnaréne ſecum an ſeſe dedere tentandum ratus, legatos per Græciam miſit, Regi 4221 | 493

gi terram & aquam petere juſſos: tributariis ſibi maritimis civitatibus interim imperans, ut naves longas, & hippagógas quibus equi ferrentur, præpararent. Terram & aquam multi tum in continente tum in inſulis Perſæ dediderunt: & inter primos Æginetæ. [*Ibid.cap.*46,48,49.]

3512 Æginetæ, ut Græciæ proditores, à Cleomene Lacedæmoniorum 4222 492
rege bello petuntur. Ortâ inter eum & collegam Demaratum contentione, Demaratus regno exutus, in Aſiam ad Darium profugit: à quo magnificè exceptus, territorióque ac urbibus donatus eſt. [*Ibid.cap.*49, 50,61,67,70.]

3513 Anno Darii 31° Nabonaſari 257°, menſis Tybi die 3°(noſtri Aprilis 4223 491
25°) dimidiâ ante mediam noctem horâ, Lunare deliquium Babylone eſt obſervatum. [*Ptolem.magn. Syntax.lib.*4.*cap.*9.]

Darius Mardonium, qui malè rem navalem geſſerat, præfecturâ amovit, alióſque deſignatos duces adverſus Eretriam & Athenas miſit; Datin genere Medum, & Artaphernem (Artabazum Equitum Ariſtophanis Scholiaſtes eum nominat) Artaphernis fratris ſui filium. His in maritimâ Ciliciæ planitie caſtra ponentibus, advenerunt nauticæ copiæ omnes, cum hippagógis navibus quas tributarii præparaverant: in quas introductis equis atque terreſtri peditatu, ſexcentis cum triremibus in Ioniam contenderunt. [*Herodot.lib.6.cap.*94,95.] Plato in Menexeno trecentas tantùm naves, hominum quingenta millia memorat: quem militum numerum ètiam Lyſias retinet in Corinthiacorum auxiliariorum Epitaphio. Æmilius Probus in Miltiade, claſſem quingentarum navium, peditum ducenta millia, equitum decem fuiſſe ſcribit.

3514 Perſæ, ex Samo ſolventes, ad Naxum appulerunt, urbémque & 4224 490
c. delubra incenderunt. Delo verò parcentes, ad alias inſulas inde profecti, ſumebant illic tum copias tum liberos inſulanorum obſides. Quod cum facere renuerent Caryſtii, tamdiu obſeſſi ſunt, donec in deditionem Perſarum venerunt. [*Herodot.lib.6.cap.*95,96,99.]

d. Perſæ Eretriâ ſeptimo obſidionis die potiti, & aliquot illic dies morati, in Atticam navigaverunt, ejúſque magnam partem vaſtaverunt; ab Hippiâ Piſiſtrati filio demum deducti in campos Marathonios: ubi ab Athenienſibus & Platæenſibus, Miltiadis (qui in Thraciâ Cherſoneſo dominatum obtinuerat) auſpiciis profligati ſunt; ex eorum parte 192 tantùm, ex Perſarum verò circiter 6400 occumbentibus. [*Herodot.lib.* 6.*cap.*101,102,112,117.] Victi Perſæ in naves confugerunt: ex quibus multæ ſuppreſſæ, multæ captæ ſunt. Ducenta millia Perſæ eo prælio, ſive naufragio amiſere. Cecidit & Hippias, tyrannus Athenienſis, auctor & concitor ejus belli. [*Juſtinus, ex Trogo, lib.*2. *cap.*9.] Univerſum verò Perſarum exercitum trecentorum millium fuiſſe, Valerius Maximus lib.5. cap.3. & ſub initium Parallelorum ſuorum Plutarchus ſignificat; ſexcentorum millium Juſtinus & eum ſecutus Oroſius; peditum centum, equitum decem millium, Æmilius Probus in Miltiade. Athenienſium decem fuiſſe millia, & Platæenſium auxiliarium mille, ait Juſtinus, cum Oroſio: mille Platæenſium adventu, decem totius exercitus millia completa fuiſſe, Probus affirmat. Parta autem eſt celeberrima hæc victoria, Boëdromionis (tertii à ſolſtitio æſtivo menſis Attici) die 6°, ut in Camillo refert Plutarchus; Phanippo Athenis ar-

chonte, ut in Ariſtide habet idem: LXXII^a^ videlicet Olympiadis anno 3°, quadriennio ante mortem Darii, ut in libro 2° ſacræ Hiſtoriæ Severus Sulpicius indicat. anno ante Xerxis in Græciam tranſitum 10°, ut in 1° Hiſtoriæ ſuæ habet Thucydides, & in Corinthiacorum auxiliariorum Epitaphio Lyſias; & ante pugnam Salaminiam, eodem menſe Boëdromione factam, 10 annis completis, ut apud Platonem libro 3° de Legibus invenimus.

Datis & Artaphernes in Aſiam redeuntes, captivos Eretrienſes Suſa perduxerunt. [*Herodot.lib.6. cap.*119.] quanquam à Cteſiâ ſit proditum, in prælio Marathonio Datim occubuiſſe, ejúſque cadaver petentibus Perſis denegatum fuiſſe.

3515 Darius Eretrienſes in conſpectum ſuum adductos in Ciſſiæ regionis ſtathmo collocavit, cui nomen eſt Anderica; 210 ſtadiis procul à Suſis. [*Herodot.lib.6. cap.*119.] De quibus videndus Philoſtratus, in Vitâ Apollonii lib.1.cap.17. 4225 489

3517 *d.* Cùm per triennium majorem contra Græcos apparatum Darius in Aſiâ inſtruxiſſet; quarto anno Ægyptii à Perſis defecerunt. [*Herodot. lib.*7.*cap.*1.] 4227 487

3519 Darium expeditionem in Ægyptios & Athenienſes ſuſcepturum, ex inſtituto Perſarum, priùs regni ſucceſſorem declarare oportebat. Artobazanes (Artemenes vel Ariamenes aliis dictus) quem ex Gobryæ filiâ ante principatum Darius ſuſceperat, primogenituræ jure ſibi deferri regnum aſſerebat. Sed Xerxes, à patre regnum jam obtinente, ex Atoſſâ filiâ Cyri (Perſici imperii conditoris) genitus, Rex declaratus eſt. [*Herodot.li.*7.*cap.*2,3.] De quâ amicâ fratrum concertatione videndus Juſtinus, ex Trogo (*lib.*2.*ca.*10) & Plutarchus in Artaxerxe, & Apophthegmatib. & lib. ϖεὶ φιλαδελφίας. 4229 485

c. Darius, declarato Xerxe rege, quum conaretur rebus apparatis exire in expeditionem, (jam jam ſcilicèt in Græciam tranſiturus, ut ſub initium librii 11^i^ Bibliothecæ ſuæ refert Diodorus Siculus) proximo à defectione Ægyptiorum anno (ad finem tendente) ſupremum diem obiit, 36 annis regni expletis. [*Herodot.lib.*7.*cap.*4.]

Ei ſucceſſit Xerxes, poſt Cyrum quartus rex Perſidis: qui, maximis ſuis divitiis confiſus, ſubditos ſociósque omnes concitavit adverſùs regnum Græciæ; ſecundùm prophetiam, Danielis XI.2. Quanquam non ſuâ voluntate, ſed Mardonii conſobrini ſui, (Gobryæ & Darii ſororis filii) Aleuadarum Theſſaliæ regum, Piſiſtratidarum & Onomacriti Athenienſis ſortilegi ſuaſionibus, initio ad hoc bellum inductus eſt. [*Herodot.lib.*7.*cap.*5,6.]

3520 Xerxes, ſecundo poſt mortem Darii anno (ineunte) adverſùs rebelles Ægyptios expeditionem fecit: quos ſubactos, & in arctiorem quàm ſub Dario fuerant ſervitutem redactos, Achæmeni fratri ſuo, Darii filio, gubernandos tradidit. [*Herodot.lib.*7. *cap.*7.] 4230 484

Halicarnaſſi in Cariâ Herodotus hiſtoricus, Lyxi & Dryonis filius, in lucem eſt editus. Initio enim belli Peloponneſiaci, annos 53 natum illum fuiſſe, ex Pamphilâ confirmat A. Gellius, lib.15.cap.23. Eo verò tempore, Artemiſia Lygdamis Halicarnaſſæi filia, defuncto viro, pupilli filii (quem Piſindelim dictum fuiſſe, ex Suidâ colligitur in Ἡρόδοτος) tyran-

tyrannidem obtinens, Halicarnaſſeis, Cois, Niſyriis & Calydniis imperabat: quæ cum quinque navibus Xerxem paulo pòſt in Græciam eſt ſequuta. [*Herodot.lib.7.cap.99.*]

3523 Xerxes, cùm triennii ſpatio per omnes ubique oras imperio ſuo ſubditas, Ægyptum, Phœniciam, Cyprum, Ciliciam, Pamphyliam, Piſidiam, Lyciam, Cariam, Myſiam, Troadem, Helleſpontum, Bithyniámque & Pontum, naves longas ſupra 1200 comparâſſet; dato mandato, ut ad Cumam & Phocæam eæ cogerentur, ipſe, ex omnibus undique provinciis peditatu & equitatu contracto, è Suſis tandem movit. ſub initium videlicèt anni 4ⁱ Olympiadis LXXIV, licèt Diodorus Siculus in libri XI initio, duorum annorum res geſtas in unum compingens, ſub ſequentis Olympiadis anno 1° iſta referat. Herodotus, libri VII ca.21 apparatum hunc ſuperiori triennio factum eſſe confirmat: ſed in præcedente capite præmiſſâ notatione aliâ, quæ cum exactâ temporis ratione non poteſt conſiſtere. Ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου ἁλώσεως, ἐπὶ μὲν τέσσαρα ἔτεα πλήρεα παραρτέετο στρατιήν τε καὶ τὰ πρόσφορα τῇ στρατιῇ· πέμπτῳ δὲ ἔτεϊ ἀνομένῳ, vel ut rectiùs (cum Vallâ interprete) legendum, ἀρχομένῳ ἐστρατηλάτεε χειρὶ μεγάλῃ πλήθεος. *Siquidem à debellatâ Ægypto per totum quadriennium* Xerxes *comparaverat exercitum, atque ejus apparatum; quinto autem anno ineunte, movit cum ingenti copiarum manu.* Reverâ enim, ineunte quinto non debellatæ Ægypti ſed Imperii ſui anno, Suſis exercitum ille cœpit ducere: ut minùs accuratè Trogi epitomator Juſtinus (*lib.2.cap.10*) eúmque ſecutus Oroſius (*lib.2.cap.9*) *quinquennium*, imprudentiſſimè verò Julianus (oratione priori de laudibus Conſtantii) non minùs quàm *decennium*, in belli Græcanici apparatum inſumpſiſſe Xerxem dixerit. Multò quidem verecundiùs, ſed non exquiſitè tamen, junctis Darii & Xerxis operis *decennale* hoc ſpatium in Βασιλικῷ tribuit Libanius: cùm à pugnâ Marathoniâ ad Salaminiam (quæ 1° Olympiadis LXXV, anno ferè integro poſt Xerxis diſceſſum è Suſis pugnata eſt) 10 tantùm decurriſſe, ex Platone ſuprà docuerimus.

Critalis in Cappadociâ coactæ ſunt omnes terreſtres Xerxis copiæ. Cum quibus ille inde profectus, tranſmiſſo Haly flumine, Celænas Phrygiæ urbem pervenit: ubi Pythius Lydus (qui Plinio, lib.33.ca.10. *Bithynus* eſt) Atyis filius eum totúmque ejus exercitum magnificentiſſimo excepit hoſpitio. Hinc, Anava Phrygiam urbem prætergreſſus, & ſtagnum ex quo conficitur ſal, Coloſſas Phrygiæ oppidum pervenit, ubi Lycus amnis hiatum terræ ſubiens occulitur: indéque ad oppidum Cydra, quod eſt in Phrygum ac Lydorum confinio. Dein Mæandrum fluvium tranſiens, urbémque Callatebum præteriens, Sardes demùm ingreſſus eſt; unde præcones in Græciam dimiſit, qui terram & aquam (in ſignum deditionis) expoſcerent. [*Herodot. lib. 7. à cap. 26. ad 32.*]

Ad Eleuntem Cherſoneſi claſſis habebat ſtationem: unde omnes copiæ ſub verberibus ad perfodiendum iſthmum montis Athos, qui 12 ſtadiorum erat, adigebantur, adjuvantibus etiam in effodiendo accolis; præpoſitis operi, Bubare Megabyzi, & Artachæo Artæi filio, viris Perſis. Quorum operâ interciſus eſt iſthmus, ad mare recipiendum in foſſam tantæ latitudinis ut duæ triremes pariter illâc agitari poſſent. [*Id. ibid.*

*ibid.cap.*22,23.24.] Alia verò exercitus pars in jungendo pontibus Helleſponto occupata eſt. Eſt autem ex Abydo ad ulteriorem continentem ſeptem ſtadiorum trajectus.: quem pontibus junctum ingens adorta tempeſtas ea omnia dirupit atque diſſolvit. Quod indignè ferens Xerxes, trecenta Helleſponto verbera infligi, & in ejus pelagus par compedum demitti, atque eis qui præpoſiti operi erant capita præcidi juſſit. Deinde ab aliis architectis firmiores pontes perfici curavit. [*Ibid.à cap.* 33. *ad* 36.]

3524 b. Primo vere, Xerxes Sardibus, ubi hybernaverat,inſtructo cum exercitu profectus eſt Abydum verſùs. Cui moventi Sol in cœlo apparere deſiit, quum nullæ nubes, verùm ſereniſſimus aër eſſet, & pro die nox extitit. Quo ſtupendo portento (naturale enim Solis deliquium hoc tempore Tabulæ Aſtronomicæ nullum nobis exhibent) Pythius Lydus perterritus, rogavit Regem, ut ex quinque ſuis liberis copiis ipſius adſcriptis unum ſibi natu maximum ſolatium ſenectutis relinqueret. Is verò indignatus, illum ipſum medium diſcindi juſſit, mediáſque inter partes traduci exercitum. [*Ibid.cap.*37,38,39.] 4234 480

Hermotimus, qui ex Pedaſenſibus ſuper Halicarnaſſum genus ducebat,& apud Xerxem ex omnibus eunuchis plurimùm poterat,in Atarneum Myſiæ agrum veniens, Panionium Chium mangonem, qui ipſum execuerat,cum uxore & liberis ad ſe accerſiit: patréque ut quatuor filiorum, & filiis ut patris ſui genitalia abſcinderent adactis,mutilati corporis injuriam ultus eſt. [*Id.lib.*8. *cap.*105,106.]

Xerxis exercitus è Lydiâ ad flumen Caïcum & regionem Myſiam pergens; inde ad terram Ilienſem pervenit: ubi ſub Idâ noctem agenti tonitrua & fulgura ingruerunt, & complures ex eo exercitu occiderunt. Deinde ad Scamandrum fluvium eſt ventum: quem aqua ſua deſtituit, nec hominibus jumentíſque potantibus ſuffecit. Eò Xerxes poſtquàm pervenit, Priami Pergamum aſcendit, loci viſendi cupidus: ubi Minervæ Iliadi mille boves immolavit, & libamine Magi heroibus parentaverunt. His actis terror per noctem exercitum invaſit: qui ſimulatque illuxit illinc movens, Abydon tandem pervenit. [*Id.lib.*7.*cap.*42,43.]

Hîc Xerxem inceſſit cupido omnem exercitum oculis ſubjiciendi. itaque in prætorio quodam, quod ei Abydeni priùs ab eo juſſi è candido lapide in tumulo pro dignitate extruxerant,reſidens proſpiciebat litus, & illic terreſtres copias atque claſſem. Quam dum intuetur, ſubiit eum cupiditas ſpectandi navale certamen. Id poſtquàm eſt commiſſum, in quo Sidonii vicere, voluptatem Xerxes cepit, cùm certaminis tùm copiarum ſpectaculo. Et quum intueretur omnem Helleſpontum navibus obductum, omnia litora atque Abydenorum plana hominibus referta; humanæ vitæ brevitatem reputans, quòd ex tantâ multitudine ad centeſimum annum nullus eſſet ſuperfuturus, lacrymas profudit. [*Id.cap.* 44,45.*cum Valer.Maxim.lib.*9. *cap.*13.]

Xerxes, Artabano patruo ſuo ad tutandam domum & regnum Suſa prorege dimiſſo, ad tranſitum in Europam ſe paravit. Ubi exortus igitur ſol eſt, ex aureâ phialâ libans in mare, apud Solem vota concepit, ne quid ſibi adverſi contingeret, quo priùs deſiſteret Europam ſubigere quàm ad illius terminos perveniſſet. Hæc precatus phialam in Helle-

ſpontum

ſpontum abjecit, aureúmque crateram, & Perſicum acinacem. His actis, per alterum pontium, qui vergebat in Pontum, peditatus omnis equitatúſque tranſivit; per alterum, qui vergebat in Ægeum, jumenta atque ſervitia: continuo ſeptem dierum totidémque noctium ſpatio in tranſitu conſumpto. Claſſis deinde extra Helleſpontum occidentem verſus ad promontorium Sarpedonis navigavit. Terreſtres copiæ per Cherſoneſum Agoram profectæ, ad ſinum Melana deflexerunt: ubi fluvius illis cui idem eſt nomen non ſuffecit, ſed alveum ſuum deſeruit. Hoc fluvio tranſmiſſo, occidentem verſus iter facientes, ad Doriſcum Thraciæ litus pariter & campum ingentem, quem grande flumen Hebrus interfluit, caſtra poſuerunt. [*Ibid. à fin. cap.* 52. *ad init.* 59.]

c. In hoc litus appulſâ claſſe ac ſubductâ, terreſtrem primùm, deinde nauticum Xerxes luſtravit exercitum. In priore, peditum Herodotus 170 myriades, ſive 1700000 [*cap.* 60.] equitum, præter camelos & currus, 8 myriades, ſive 80000 [*cap.* 87.] fuiſſe refert: inter pedeſtrium copiarum duces, duos etiam Darii filios ex *Artyſtonâ* (quam nos *Eſtheram* fuiſſe opinati ſumus) ſuſceptos commemorans; *Arſamem* Arabum & Æthiopum qui trans Ægyptum incolunt, [*cap.* 69.] & *Gobryam* Maryandenorum & Ligyum & Syrorum ductorem. [*cap.* 72.] Diodorus Siculus pedeſtris exercitus ſupra 80 myriades, ſive 800000 recenſet: numeri ab Herodoto poſiti ne dimidiam quidem partem exprimens. Eum verò numerum quem pedeſtribus copiis Diodorus, univerſo Perſico exercitui aſſignat Cteſias; 80 videlicèt myriadum, præter currus. Iſocrates in Panathenaico, in pedeſtri exercitu 70 militum myriadas, ſive 700000 fuiſſe ait: quem totius ſimiliter exercitus numerum fuiſſe, in Var. Hiſtor. lib. 13. cap. 3. affirmat Ælianus. Plinius 788000 numerat, libro 33. cap. 10. ubi tamen pro Xerxis, *Darii* nominatus reperitur exercitus. Trogi abbreviator Juſtinus, & eum ſecutus Oroſius, (*lib.* 1. *cap.* 10) Xerxem ſeptingenta millia de regno armaviſſe, & trecenta millia de auxiliis. Æmilius Probus (in *Themiſtocle*) terreſtres ejus exercitus ſeptingentorum millium peditum, equitum quadringentorum millium fuiſſe ſcribit.

Triremes inito numero 1207 fuerunt: quarum 300 Phœnices præbuerunt, cum Syris qui Palæſtinam incolunt; ut ait Herodotus, *lib.* 7. *cap.* 89. *Palæſtinæ* nomine, maritimum Syriæ tractum, & quicquid Ægypto tenus eſt, ſe intelligere ſubjiciens. quam & *Syriam Palæſtinam* vocatam eſſe alibi dicit: [*li.* 3. *ca.* 91.] & incolas habere circumciſos. [*lib.* 2. *cap.* 104.] Inter reliquas enim gentes Perſico imperio ſubditas, erant & Judæi: quos cum Xerxe contra Græcos militaviſſe, etiam ex illis Chœrili poëtæ confirmare conatur Joſephus, lib. 1. contra Apion.

Τῷ δ' ὄπιθεν διέβαινε γένος θαυμαστὸν ἰδέσθαι,
Γλῶσσαν μὲν Φοίνισσαν ἀπὸ στομάτων ἀφιέντες·
Ὤκουν τ' ἐν Σολύμοις ὄρεσι πλατέῃ * παρὰ λίμνῃ, *ἐνὶ
Αὐχμαλέοι κορυφὰς τροχοκουράδες· αὐτὰρ ὕπερθεν
Ἵππων δαρτὰ πρόσωπ' ἐφόρουν ἐσκληκότα καπνῷ.

Hujus mirandâ ſpecie gens caſtra ſecuta,
Phœniſſam ignoto linguam mittebat ab ore.
Sedes huic Solymi montes, ſtagnum prope vaſtum.

Tonſa

Tonſa caput circum, ſqualenti vertice, equini
Exuvias capitis duratas igne gerebat.

quæ de Judæis intelligenda, ſentit etiam clariſſimus Salmaſius, (*in lingua Helleniſtica Oſſilegio*:) licet Scaliger, (*in Notis ſuis ad fragmenta*) Cunæus, (*libro* 2° *de Republ. Hebræor. cap.* 18) & eruditiſſimus Bochartus, (*in Geographia ſua ſacra parte* 2. *lib.* 1. *cap.* 6) de Piſidiæ Solymis accipienda eſſe contendant.

Præter triremes verò iſtas 1207 lembos 30 aut 50 remorum, & actuaria navigia, & alia minuta, atque hippagogas equis vehendis accommodatas, ad trium millium numerum perveniſſe, addit Herodotus. [*lib.* 7. *cap.* 97.] Diodorus Siculus, triremes plures quàm 1200 fuiſſe ait, hippagogas 850, & onerarias triginta remis inſtructas 3000. Apud Æſchylum in Perſis, navium numerum Nuncius ita enarrat:

Ξέρξῃ δ' (καὶ γὰρ οἶδα) χιλιὰς μὲν ἦν
*Ὧν ἦγε πλῆθος· αἱ δ' ὑπέρκομποι τάχει
Ἑκατὸν δὶς ἦσαν, ἑπτά θ'· ὧδ' ἔχει λόγος.

Xerxi, ſcio, naves erant certò quidem mille.
Verùm ducentæ & ſeptem erant celeres
Supra modum: ſic obtinet rumor volans.

* Νεῶν τὸ πλ. apud Plutarch. in Themiſtocl.

ſive naves univerſas mille tantùm fuiſſe voluerit; ex quibus 207, ut celeritate præſtantes, præcipuè celebrarentur: ſive, utroque numero conjuncto, 1207 omninò fuiſſe; quòd & cum ſingulari navium ab unaquâque gente ſuppeditatarum enumeratione ab Herodoto factâ, & cum generali ſummâ ab eodem propoſitâ, exactè convenit. Ad priorem ſententiam accedit Cteſias & in primâ Verrinâ Cicero: ad poſteriorem Iſocrates in Panegyrico & Panathenaico, & Lyſias in Epitaphio, numero rotundo, 1200 naves fuiſſe referentes. Oroſius præter *roſtratas naves* 1200, *onerarias* etiam 3000 fuiſſe narrat. Nam navium *decies centum millium* numerum, qui in libris Juſtini legitur, vitioſum eſſe, non eſt quod quiſquam dubitet.

In navibus 1207 ex Aſiâ profectis, viros fuiſſe 241400 conjecturam facit Herodotus, 200 viros ſingulis navibus aſſignans: præter 30 in unaquâque Perſarum Medorúmque ac Sacarum epibatas, qui 36210 numerum efficiunt. Reliquis verò illis 3000 navigiis viros aſcribit 240000: ſingulis 80 ſic attribuens, ut in quibus plures erant compenſarent ea in quibus erant pauciores. Ita claſſis univerſa hominibus conſtaret 517610. Quibus addito terreſtrium copiarum numero, peditum 1700000, equitum 80000, Arabúmque qui camelos & Libyum qui currus agitabant quaſi 20000, univerſus nauticus ſimul & terreſtris ex Aſiâ contractus exercitus numerum efficeret 2317610, præter ſervitia quæ ſequebantur, & eos qui in frumentariis vehebantur. [*Herodot. lib.* 7. *cap.* 184.]

Xerxes è Doriſco in Græciam tendens, ut quoſque populos adibat, ſecum militare cogebat. [*Id. ibid. cap.* 108.] Unde ad claſſem illius navium 120 facta eſt acceſſio: in quibus virorum (ſingulis 200, ut ſuperiùs, tribuendo) 24000 numerus fuiſſe exiſtimatur. Terreſtris exercitus incrementum triginta myriadum, ſive 300000, fuiſſe opinatur Herodotus (licèt Diodorus Siculus paulò minùs 20 myriadibus fuiſſe dicat:) indéque Europæarum ſimul & Aſiaticarum Xerxis copiarum ſummam

ad 2641610 militum numerum perveniſſe. Quo etiam non minorem ſed majorem fuiſſe exiſtimat familitii numerum, eorúmque qui frumentariis in navigiis erant, & qui in aliis navibus unâ cum militibus vehebantur: ut ſi vel duplicaretur prior illa ſumma, fieret numerus eorum, quos per mare ad Sepiadem & per terram ad Thermopylas Xerxes duxit, 5283220. Nam mulierum pinſentium & concubinarum & eunuchorum numerum nemo pro comperto queat dicere: ac ne impedimentorum quidem, aliorúmque jumentorum ſarcinariorum, neque canum Indicorum exercitum comitantium, præ multitudine quiſquam inire numerum poſſit. Ut mirum non videatur, quorundam amnium fluenta tot hominum myriades defeciſſe. [*Id. ibid. cap.* 185, 186, 187.] juxta Juvenalis illud, Satyr. 10.

—— *Credimus altos*
Defeciſſe amnes, epotáque flumina Medo
Prandente. ——

neque etiam mirum, Iſocratem in Panathenaico & Plutarchum in Parallelis, 5000000 Xerxem in Græciam ſecutos tradidiſſe.

Neque verò in tanto numero ullus erat, qui aut ſpecie aut magnitudine corporis cum ipſo Xerxe poſſet contendere, tanquam dignior qui illud imperium obtineret: ſi Herodoto credimus. [*lib.*7.*cap.*187.] ut quemadmodum Saul in populo Iſraëlitico, (I *Sam.*X.23,24) ita & hic εἶδος ἄξιον τυραννίδος habuiſſe viſus fuerit. Et tamen *ſi regem ſpectes*, (inquit ex Trogo Juſtinus) *divitias*, (*Daniel.* XI.2. prædictas) *non ducem laudes: quarum tanta copia in regno ejus fuit, ut cùm flumina multitudine conſumerentur, opes tamen regiæ ſupereſſent. Ipſe autem primus in fugâ, poſtremus in prælio viſus eſt: in periculis timidus; ſicubi metus abeſſet, inflatus.*

Leonides Lacedæmoniorum rex, cum quatuor Græcorum millibus, in anguſtis Theſſaliæ faucibus quæ ab aquis calidis Thermopylæ ſunt dictæ, 300 Xerxianorum myriadibus ſe oppoſuit: ut ex Epitaphio eorum liquet, quod ab Herodoto (*li.*7.*c.*228) memoriæ habetur traditum.

Μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο
Ἐκ Πελοποννήσου χιλιάδες τέτορες.

Myriades quondam repulêre hîc Marte trecentas
Mille quater Pelopis de regione viri.

Myriades 300 efficiunt 3000000, quot univerſo Xerxis exercitui in 10° θεραπευτικῆς Theodoretus attribuit. Apud Diodorum Siculum lib. 11. in hoc epigrammate, (*pag.*26. *edit. Græcolat.*) pro τριηκοσίαις, leguntur διακοσίαις, id eſt, 2000000. quum idem tamen (*pag.*5) in toto exercitu paulo minùs 100 myriadibus ſive 1000000 fuiſſe priùs dixerit; & de hac ipſâ pugnâ Thermopolytanâ ſpeciatim agens, (*pag.*9) quingentos viros in centum myriadas impetum feciſſe ſignificaverit. Eandem tamen hiſtoriam ex Trogo narrans Juſtinus, [*lib.*2.*cap.*11.] *ſexcentos viros caſtra quingentorum* (vel, ut apud Oroſium legitur, *ſexcentorum*) *millium irrupiſſe*; & Iſocrates in Archidamo, illorum *mille* barbarorum *ſeptingentis millibus* obviam iiſſe ſcripſit. Quos verò 1000 Iſocrates, 600 Juſtinus & Oroſius, 500 Diodorus numerat, illi Græcorum ſunt intelligendi quos, cæteris ſociis dimiſſis, ad extremum conflictum ſe-

 cum

cum retinuit: in quo & omnes ſimul cum eo fortiter occubuerunt; ex Spartanis quidem 300, ex Theſpienſibus & Thebanis reliqui. [*Herodot.lib.7.cap.*222,224.] Quorum vicem rependerunt viginti hoſtium millia hîc occiſa. [*Id.lib.8.cap.*24.]

Per eoſdem dies quibus terreſtria ad Thermopylas, etiam navalia prælia ad Artemiſium Eubœæ promontorium ſunt geſta. [*Id.ib.ca.*15.] Eurybiades Lacedæmonius communi Græcorum claſſi hîc præfuit, ex navibus 271 (præter 9 quinquagenûm remorum navigia) conſtanti; quarum 127 ab Athenienſibus & Platæenſibus ſuppeditatas refert Herodotus, [*ib.c.*1.] quum ipſorum Athenienſium proprias 80 tantùm fuiſſe, dicat Iſocrates in Areopagitico. Cõmunem tamen claſſem 300 navium, & earum 200 Athenienſium fuiſſe, narrat Æmilius Probus in *Themiſtocle.* Ancipiti marte utrinque decertatum fuiſſe, produnt Herodotus, Diodorus & Probus: licèt Perſas clade hîc affectos, & Iſocrates in Panegyrico & Ælianus in Variæ hiſt.l.2.c.25 retulerit. Tempus tamen, diei *ſexti Thargelionis* (ſecundi vernalis menſis Athenienſium) rei geſtæ ab Æliano hîc aſſignatum, cum narratione Herodoti non ſatis convenit: qui *mediâ æſtate* (à vere videlicèt inchoatâ) hæc acta fuiſſe docet; [*lib.8.cap.*12.] quo Olympiacus agon inter medios bellorum ſtrepitus, à Græcis actus eſt. [*Ibid.cap.*26.] Olympias nimirùm LXXV, quâ bellum Græciæ Xerxem intuliſſe, præter alios, etiam in libri 9 Romanarum Antiquitatum initio teſtis eſt Dionyſius Halicarnaſſeus.

d. Quatuor poſt trajectum Helleſponti menſibus, Xerxis exercitus in Atticam perveniens, Athenas deſertas cepit, Calliade tum archonte. [*Herodot.lib.*8. *cap.*51.] quo etiam magiſtratum illum gerente, Anaxagoram Clazomenium, Anaximenis Mileſii auditorem, quum annos tantùm viginti natus fuiſſet, Athenis philoſophari cœpiſſe, ex Demetrii Phalerei Archontum deſcriptione, refert in illius Vitâ Laërtius: ex Ioniâ, ut in libro 1° Stromatum notat Clemens Alexandrinus, philoſophiâ Athenas tranſlatâ. eo videlicèt tempore, quo à Piſiſtrato & Athenienſibus congeſtam *librorum copiam Xerxes, Athenarum potitus, urbe ipſâ præter arcem incenſâ, abſtuliſſe, aſportaviſſéque in Perſas*; in lib.6. Noct. Attic. cap.17. refert A.Gellius. cui *arcem* tamen ab incendio hîc excipiendi non facilè aſſentiendum: quum totam illam *acropolim* incenſam Herodotus, [*lib.8.cap.*53] & Cteſias; atque quod in eâ fuerat *templum Minervæ* dirutum fuiſſe Diodorus confirmet.

Quo magis penetrabat in Græciam Xerxes, eo plures eum nationes ſequebantur: *Melienſes, Dorienſes, Locri, Bœoti, Caryſtii, Andrii, Tenii, &c.* Quibus ſupplementis priores jacturæ ita reſarcitæ fuiſſe exiſtimantur: ut non minori numero vel pedeſtres copiæ vel nauticæ ad Salaminem & Athenas promotæ fuerint, quàm ad Sepiadem atque Thermopylas. [*Herodot.lib.8.cap.*66.] Quò ſpectant & ſuperiùs citati verſus illi Æſchyli, in pugnâ Salaminiâ, naves 1000 vel 1207 Xerxi tribuentes: & quod refert Cteſias, Perſas pluſquam mille naves in eâ habuiſſe. ut Plutarchi, in libello de gloriâ Athenienſium, locum taceam; de Salaminiâ Themiſtoclis victoriâ, mille navigiorum naufragiis conſtante. A Græcis verò multo plures ad Salaminem contractæ ſunt naves, quàm ad Artemiſium: triremes videlicèt 380. quarum 16 tantùm Lacedæ-

monii, 180 Athenienſes præbuerunt.[*Id.ibid.cap.*42,43,44,48,82.] De Atticarum navium numero convenit Plutarchus, in *Themiſtocle* : ut locum ex Herodoti lib. 8. [*cap.*61.] Diodori Siculi lib. 15. huc non advocem, de Athenienſibus in bello Xerxico 200 naves πεπληρωμένας poſſidentibus : Æſchylus univerſum Græcarum navium numerum in pugnâ Salaminiâ 300 fuiſſe ait, cum 10 eximiæ notæ aliis : licèt 700 Cteſias illis tribuat. Ex horum navibus, inter dimicandum XL; Xerxianorum verò ſupra CC periiſſe, præter naves unâ cum viris captas, ſcribit : quum Perſicas naves 500 amiſſas affirmet Cteſias. [*Diodor.Sic.lib.*11.] Artemiſia autem regina Halicarnaſſi, quæ in auxilium Xerxi venerat, inter primos duces bellum acerrimè ciebat : quippe ut in viro muliebrem timorem, ta in muliere virilem audaciam cerneres. [*Juſtin.li.*2. *cap.*12.] adeò quidem, ut & ipſe Xerxes hac occaſione dixiſſe feratur: Viros extitiſſe ſibi fœminas, fœminas autem viros. [*Herod.li.*8.*ca.*88.]

Ita, ductu quidem Eurybiadis Lacedæmonii ſed Themiſtoclis Athenienſis conſilio & prudentiâ, parta eſt ipſâ Marathoniâ non inferior victoria Salaminia. In cujus tempore deſignando, admodùm inconſtans Plutarchus deprehenditur : quippe quam in Vitâ Lyſandri & in libello de gloriâ Athenienſium, ad *Munychionis* (primi menſis vernalis Attici) diem 16, in vitâ verò Camilli, ad *Boëdromionis* (tertii menſis æſtivi) diem 20, ille retulerit. Nempe in ſinu Saronico, quem Salaminiacum ab aliis dictum in libro 8° teſtatur Strabo, inter Æginam & Salaminem inſulam, Artaxerxe Memore apud Perſas regnante, inter 10 Lacedæmoniorum triremes quibus Gorgópas, & 13 Athenienſium quibus Eunomus præfuit, ad Zoſterem Atticæ iſthmi promontorium nocturnam pugnam factam fuiſſe legimus. Ναυμαχίας δὲ περὶ τὴν σελήνην γινομένης, τέτταρας τριήρεις λαμβάνει ὁ Γοργώπας, καὶ ἀναδησάμενος, ᾤχετο ἄγων εἰς Αἴγιναν· αἱ δὲ ἄλλαι νῆες αἱ τῶν Ἀθηναίων ἐς τὸν Πειραιᾶ κατέφυγον· *Commiſſo navali ad lunam prælio, quatuor triremes Gorgópas capit, iiſque religatis ad ſuas, in Æginam revertitur. Cæteræ naves Athenienſium fugâ ſe in Piræeum receperunt*: ut in 5° Græcar. Hiſtoriar. lib. refert Xenophon. Quum verò 16° menſis illius Lunaris Attici die, quo ex improviſo claſſiculam Atticam adortus eſt Gorgópas, plenilunium factum fuerit; cujus beneficio ex imminente periculo, cum quatuor tantùm navium jacturâ, illa evaſerit : eum diem deinceps Lunæ, quam Artemidis ſive Dianæ nomine colebant, Athenienſes conſecraviſſe videntur; indéque Plutarchus, poſteriorem hanc naumachiam Salaminiam cum Xerxianâ confundens, in libro illo de gloriâ Athenienſium per errorem ita ſcripſiſſe. Τὴν δὲ ἕκτην ἐπὶ δέκα τοῦ Μυνυχιῶνος Ἀρτέμιδι καθιέρωσαν, ἐν ᾗ τοῖς Ἕλλησι περὶ Σαλαμῖνα νικῶσιν ἐπέλαμψεν ἡ Θεὸς πανσέληνος. *Decimam ſextam Munychionis Dianæ conſecraverunt, quòd eâ die vincentibus ad Salamina Græcis Dea pleno orbe affulſit*. Circa 20 enim Boëdromionis diem Salaminiam victoriam à Xerxe fuiſſe reportatam, & ab ipſo Plutarcho, ἐν τῷ περὶ ἡμερῶν, (in tractatu de Diebus, ab ipſo in *Camillo* citato) demonſtratum eſt : & ex Herodoti hiſtoriâ manifeſtè apparet. Eo enim tempore Eleuſinia Myſteria ab Athenienſibus celebrata fuiſſe, in libri 8. cap. 65. ille clarè indicat : quorum diem maximè ſolennem 20 Boëdromionis, quo myſtica *Iacchi* pompa educebatur, (ex eodem Plutarchi *Camillo*) fuiſſe conſtat. Unde, quum ab inſequendo fugientem hoſtem

Athenienſes ſuos avertere vellet Themiſtocles, hâc oratione ad eos uſum idem narrat Herodotus. [*lib.8.cap.109.*] *Nunc quidem in Græciâ manentes, & noſtri ipſorum & domeſticorum noſtrorum curam geramus; & unuſquiſque domum ſuam reficiat, & ſementi ſedulò det operam, Barbaro prorſus ejecto: quum autem Ver appetet, in Helleſpontum & Ioniam navigemus.* [*Herodot.lib.8.cap.109.*] Quòd ſanè argumento eſt, non in Veris principio, ſed in Æſtatis fine, Perſas ad Salaminem fuiſſe debellatos.

Poſt pugnam Xerxes Phœnicum, qui primi fugerant, maximè ſontes vitâ mulctat; cæteriſque dignam meritis pœnam interminatur. Quarum minarum metu perterriti Phœnices, tum quidem in Atticam contendunt, ſed nocte poſterâ in Aſiam tranſmittunt. [*Diodor. Sicul. lib.11. ad ann.1. Olymp.75.*] pluréſque naves, non minùs ſævitiam Regis quàm hoſtem timentes, domum dilabuntur. [*Juſtin.lib.2.cap.12.*]

Xerxes, clade Salaminiâ territus, filios ſuos cum cuſtode eorum Hermotimo Epheſum ducendos Artemiſiæ Halicarnaſſi reginæ committit. [*Herodot.lib.8.cap.103,107.*]

Cleombrotus Lacedæmonius (Leonidæ, qui Thermopylis occubuit, frater) ut Perſis aditum in Peloponneſum intercluderet, Iſthmum muro muniendum curavit. [*Id.ibid.cap.71.*] Sacrificanti verò adverſùs Perſam quum Sol in cœlo obſcuratus eſſet, copias quæ murum extruebant reduxit, non diù pòſt vitâ functus. Cui ſucceſſit filius ejus Pauſanias, Pliſtarchi pueri Leonidâ geniti patruelis & tutor. [*Id. lib.9. cap.10.*] Solarem verò eclipſim digitorum 8, & minutorum 32, Octobris Juliani die 2°, horâ 1, minut. 39 poſt meridiem, calculus Prutenicus exhibet.

Themiſtocles, ut Xerxem quamprimùm ex Græciâ amoliretur, ex Salamine fictum illi nuntium miſit, decreviſſe Græcos Helleſpontum claſſe petere, & pontes ejus interſcindere. Quo accepto, perculſus ille, quamprimùm ex Europâ in Aſiam trajicere ſtatuit. [*Herodot. lib. 8. cap. 110. Diodor. Sic.lib. 11. ad ann.1. Olymp. 75. Plutarch. in Themiſtocle.*]

Xerxes è Græciâ fugiturus, claſſem ſuam è Phalero Helleſpontum verſùs præmittit, ad cuſtodiendas rates quibus pertranſiret; & Mardonio cum terreſtribus copiis eum comitante in Theſſaliam ipſe properat. [*Herodot.lib.8.cap.107,113,115.*]

Mardonius cum Xerxe in Theſſaliam veniens, ex univerſis copiis peditum & equitum 30 myriadas, ſive 300000, delegit, quos ad ſubigendam Græciam ſecum retinuit: cum quibus, quia intempeſtivum anni tempus erat belligerari, in Theſſaliâ hyemavit. [*Ibid.cap.113, 114.*] Eundem numerum militum cum Mardonio relictorum ex Trogo etiam habet Juſtinus, [*lib.2.cap.13*] & Plutarchus in *Ariſtide*: licèt eum Diodorus non minorem 40 myriadibus fuiſſe ſcribat.

Hoc interim tempore Lacedæmonii, jubente Delphico oraculo, caduceatorem ad Xerxem mittunt, qui eorum nomine pœnas necis regis ſui Leonidæ ab eo repoſceret. Quibus ille dedit reſponſum; Mardonium tales eis pœnas redditurum, quales illos decerent. Deinde, Mardonio in Theſſaliâ relicto, ipſe ad Helleſpontum ire maturavit; nullam

prope-

propemodum copiarum partem ſecum ducens, ſed Hydarni ad Helleſpontum poſt ſe deducendam committens. [*Herodot. lib.* 8. *cap.* 114, 115, 118.]

Pedeſtres verò illas copias fames primùm, deinde & peſtis excepit: tantáque fœditas morientium fuit, ut viæ cadaveribus implerentur; alitéſque & beſtiæ, illecebris ſolicitatæ, exercitum ſequerentur. [*Ibid. cap.* 115. *Juſtin. lib.* 2. *cap.* 13.]

In Aſiâ, Boſphori Cimmerii regnum per annos 42 Archæanactidæ, qui vocantur, obtinuerunt. [*Diodor. Sic. lib.* 12. *ad ann.* 3. *Olymp.* 85.] ab Archæanacte Mitylenæo originem ducentes; quem ex veteris Ilii lapidibus Sigæum ſubſtruxiſſe ferunt. [*Strabo, lib.* 13.]

3525 *a.* Intra 45 dies ad Helleſponti trajectum Xerxes pervenit: ut refert Herodotus. [*lib.* 8. *cap.* 115.] Tertiam temporis illius partem demit Æmilius Probus, in vitâ Themiſtoclis: *quâ ſex menſibus iter fecerat*, (tantam enim moram in Europâ Xerxes fecerat) *eâdem minùs diebus triginta in Aſiam reverſum* fuiſſe ſcribens.

Xerxes, ſolutum pontem hybernis tempeſtatibus offendens, piſcatoriâ ſcaphâ trepidus trajecit. Erat res ſpectaculo digna, & æſtimatione ſortis humanæ, rerum varietate miranda, in exiguo latentem videre navigio, quem paulo ante vix æquor omne capiebat; carentem etiam omni ſervorum miniſterio, cujus exercitus propter multitudinem terris graves erant. [*Juſtin. ex Trogo, lib.* 2. *cap.* 13.]

Pedeſtres copiæ, Xerxem ſecutæ, pontem ſimiliter tempeſtate diſſolutum invenientes, Helleſpontum navibus trajecere ad Abydum. Ibi copioſiorem quàm in itinere commeatum adepti, nullâ moderatione ſeſe reficientes, ac mutatis aquis, permulti interierunt ex iis qui de exercitu ſuperfuerant: cæteri cum Xerxe Sardes pervenerunt. [*Herodot. lib.* 8. *cap.* 117.]

Xerxes, quum Sardes proficiſceretur, miſit Megabyzum ut templum Delphicum diriperet: illóque id recuſante, Matacas eunuchus mittitur; qui, re confectâ, ad Xerxem reverſus eſt. [*Cteſias.*]

Nuncius per angaros Suſa perlatus Xerxem Athenis potitum eſſe, tantâ Perſas voluptate affecit; ut omnes vias myrto conſternerent, & per eas odores incenderent, & ipſi in ſacrificiis ac gaudiis verſarentur. Secundus autem de clade Salaminiâ ita eos conſternavit; ut univerſi veſtes dilaniarent, vociferationéque & ejulatu irrequieto uterentur. [*Herodot. lib.* 8. *cap.* 99.] Quem luctum graphicè in *Perſis* ſuis expreſſit Æſchylus.

Claſſiarius Xerxis exercitus qui ſuperfuerat, ubi à Salamine fugiens attigit Aſiam, Rege cum aliis copiis è Cherſoneſo Abydum traducto, apud Cumas Æoliæ hyemavit. [*Herodot. lib.* 8. *cap.* 130.]

Artabazus Pharnabazi filius, cum 60 militum millibus à Mardonio acceptis Xerxem ad Helleſponti trajectum comitatus, quum jam ille in Aſiâ eſſet, regreſſus circa Pallenen agebat; utpote Mardonio per Theſſaliam Macedoniámque hybernante, nec alias copias obire curante. Cúmque Potidæatas, cum Pallenenſium aliis, à Xerxe defeciſſe comperiſſet, & Olynthios mox defecturos ſuſpicaretur: & Potidæam & Olynthon obſedit. Captâ verò Olyntho, Bottiæiſque habitatoribus

trucidatis, urbem Critobulo Toronæo origine Chalcidenſi regendam tradidit. [*Id.ibid.cap.*126,127.]

Perſas tres jam menſes Potidæam obſidentes ingens æſtus maris excepit; qui in Pallenen coëgit eos recedere: plurimis tamen eluvie illâ abſorptis, multis etiam nando ſervare ſe conantibus per Potidæatas adnavigantes interemptis. Eos autem qui ſuperſtites fuerant Artabazus in Theſſaliam ad Mardonium duxit. [*Ibid.cap.*129.] 4235 479

b. Primo vere, Xerxianæ claſſis reliquiæ, quæ Cumis in hybernis fuerant, ad Samum tranſierunt, ubi nonnullæ naves hyemaverant. Ejus claſſis plerique epibatæ erant ex Perſis & Medis; ducéſque ſupervenerant, Mardontes Bargæi, & Artayntes Artachæi filius: qui ibi ſubſiſtentes, Ioniam à defectione cohibebant, trecentas naves cum Ioniis habentes. [*Ibid.cap.*130.] Diodorus verò naves, quæ è Samo Ioniam obſervabant, plures quàm 400 fuiſſe affirmat. [*ad ann.*2.*Olymp.*75.]

Græcorum claſſis, navium 110, Leotychide rege Spartano & Xanthippo Athenienſe ducibus, Æginam profecta eſt. Quò advenientes Ionum nuncii, oraturi Græcos ut ad ipſos liberandos in Ioniam navigarent, ægrè exoratos Delon uſque perduxerunt. [*Herodot.lib.*8.*cap.*131, 132.] Idem verò Diodorus eos, in Æginâ dies aliquot commoratos, in Delum inde cum 250 triremibus navigaviſſe ſcribit.

c. Xerxes Celænis in Phrygiâ regiam & arcem extruxiſſe dicitur. [*Xenophon.* Κύρȣ ἀναβάσ. *lib.*1.]

Mardonius Athenas adhuc deſertas petiit, decimo menſe poſtquàm fuerant à Xerxe captæ: iiſque incenſis, & ædificiis quæ ſupererant dirutis, ad regionem Megarenſem exercitum duxit; occidentaliſſimum Europæ terminum, ad quem Perſica hæc proceſſit expeditio. [*Herodot. lib.*9. *cap.*3,13,14.]

d. Ad Græcorum claſſem in Delo permanentem venerunt è Samo legati, orantes, uti Græci & ipſos & Græcos Aſiæ incolas à Perſarum ſervitute liberarent. Leotychides Spartæ rex, habito ſuper hoc Ducum conſeſſu, cum illis decernit, urbes Græcorum liberandas eſſe: & initâ cùm Samiis ſocietate, Samum applicantes, claſſem ad templum Junonis locavere, ſeſe ad prælium navale apparantes. [*Id.ibid.cap.*89, 91,95. *cum Diodor.Sic.lib.*11.]

Perſicæ claſsis duces in Samo hærentes, auditâ Græcorum in ſe expeditione, cùm ſe ad pugnam navalem impares eſſe viderent, Phœniſſas quidem naves abire permiſerunt, cum cæteris verò ad Mycalen Ioniæ promontorium navigârunt: ubi peditatus agebat,præcepto Xerxis ad tutandam Ioniam relictus, numero 60000, duce Tigrane, omnium Perſarum & ſpecie & ſtaturâ eminentiſſimo. Ibi juxta Cereris Eleuſiniæ templum ſubductas naves munimento circumdederunt: & ſaxis ſtipitibúſque & circum munitiones depactis ſudibus ſe inſtruxerunt. [*Herodot.lib.*9.*cap.*95,96.] Nihilóque ſegniùs interim ex Sardibus & locis finitimis copias terreſtres accerſiverunt: ita ut ad 100000 cogerentur. Res quoque aliæ, quas belli uſus efflagitat, ut in promptu eſſent, providerunt; Iones etiam ad hoſtem defecturos ſuſpicati. [*Diodor.lib.*11.]

Equeſtri pugnâ ad Erythras Bœotiæ inter Græcos & Perſas commiſſâ,

miſſâ, occubuit Perſarum dux Maſiſtius, à Græcis Maciſius dictus, ſummo cum ſuorum luctu. [*Herodot.lib.9. cap.20,22,24. & Plutarch. in Ariſtide.*]

Græci, duce Pauſaniâ Lacedæmonio Cleombroti filio, ad Platæas in Bœotiâ Perſarum copias diſſipârunt. Eas 12 myriadum, ſive 120000 fuiſſe ſcribit Cteſias; 22 myriadum, id eſt, ducentorum millium peditum & viginti millium equitum, Æmilius Probus in *Pauſaniâ*; 30 myriadum circiter, ſive 300000, Plutarchus in *Ariſtide*. Quibus 30 myriadibus, & Græcos Mardonii auxiliarios addit Herodotus: quos ad quinque myriadas fuiſſe, ille conjectat. [*lib.9.cap.31.*] Diodorus Siculus [*ad ann.2.Olymp.75*] Mardonium ait, præter eos quos à Xerxe acceperat, ex Thraciâ & Macedoniâ & ſociis urbibus ſupra viginti myriadas contraxiſſe, & in univerſo exercitu quaſi 50 myriadas, ſive 500000, numeraviſſe. In Græcorum caſtris 7300 tantùm Cteſias nominat: quum ſolorum Athenienſium octo in eo fuiſſe millia Herodotus & Plutarchus confirment; & univerſus Græcorum exercitus vel 10 myriadum ſive centum millium fuerit, ut Diodorus Siculus, Trogus Pompeius & Oroſius, vel 11 myriadum ſive 110000, ut Herodotus [*lib.9.cap.29*] tradidit. Ex his verò 1360 tantùm in pugnâ cæſos fuiſſe refert [*in Ariſtide*] Plutarchus: licèt plures quàm 10000 Diodorus numeret.

Perſicarum copiarum ſummus Præfectus Mardonius, regis (non *Xerxis*, ut in Pauſaniâ innuit Æmilius Probus, ſed patris ipſius *Darii*, ut ad annum M.3510 ſuprà eſt oſtenſum) gener, in prælio cecidit; ab Aimneſto vel Arimneſto nobili Spartano lapide percuſſus. [*Herodot. lib.1. cap.63. Plutarch. in Ariſtide. Pauſan.lib.1.*] Neque enim audiendus Cteſias, qui eum vulneratum aufugiſſe, & quum à Xerxe ad diripiendam Apollinis ædem miſſus eſſet, ingruente ingenti grandine oppreſſum interiiſſe narrat. quanquam & ex Trogo Juſtinus, & ex Juſtino Oroſius, victum Mardonium veluti ex naufragio cum paucis profugiſſe referat.

Sublato duce, Perſæ cæteráque multitudo ad ligneum caſtrorum ſuorum murum effugiunt: eóque demùm expugnato, pluſquàm decem eorum myriades, ſive centena millia, fruſtrà hoſtium imploratâ miſericordiâ, trucidantur. [*Diodor. Sic.*] Unde, ex 30 eorum myriadibus, exceptis quatuor cum quibus Artabazus aufugit, ne tria quidem hominum millia cædem evaſerunt. [*Herodot.lib.9.cap.69.*]

Leotychides Græcorum Dux ad Mycalen perveniens Ionibus qui in exercitu Perſarum erant ad defectionem ſollicitatis, & illorum & ſuorum operâ memorabilem obtinuit victoriam; ſimul cum Mardonte claſſiarii & Tigrane pedeſtris exercitus duce, plus 30 Perſarum millibus interemptis. Duo verò alii claſſiarii exercitus duces, Artayntes & Ithramitres, effugerunt: qui evaſerant aliis ad cacumina Mycales ſe recipientibus. [*Id.ibid. à cap.97. ad 104. cum Diodoro, lib.11.*]

Et juxta Cereris Eleuſiniæ templa, & eodem ejuſdem menſis die, pugna ad Platæas in Europâ diluculo diei geſta eſt, & veſperi apud Mycalem in Aſiâ. Tantámque famæ velocitatem fuiſſe ferunt, ut per tantum ſpatii, tam brevi horarum momento, de Platæenſi victoria rumor

ad Græcos in Mycale pugnaturos acceſſerit. [*Id. ibid. cap.*99, 130: *cum Juſtino, lib.*2. *cap.*14.] quanquam Diodorus rectiùs Leotychidem nihil tum de Platæenſi victoriâ audiviſſe, ſed ex induſtriâ commentum hoc ad animandos ſuos milites, ſtratagematis loco, adhibuiſſe cenſuerit. Diem verò illum *ſextum* fuiſſe *Thargelionis* (ſecundi menſis vernalis Attici) refert Ælianus: [*Var. hiſtor. lib.*2. *cap.*25.] quem meliùs Plutarchus, *Boëdromionis* (tertii æſtivi menſis) diem vel *tertium*, [ut in *Camillo*, & *lib. de gloriâ Athenienſium*,] vel *quartum*, [ut in *Ariſtide*,] fuiſſe tradidit. Ita anno à Xerxis tranſitu, *ſecundo*, pugna ad Mycalen gega eſt. [*Herodot. lib.*7. *cap.*80.]

Ionia à Perſis defecit. [*Herodot. lib.*9. *cap.*103.] unâ cum Æolenſibus & Inſulanis. [*Diodor. Sic. lib.*11.]

Græci, Perſarum navibus & caſtris ad Mycalen crematis, in Samum reverſi, de gente Ionicâ (& Æolicâ etiam, ut Diodorus addit) ex Aſiâ (in quâ Perſarum violentiæ nimis videbantur futuri obnoxii) in Græciam transferendâ conſultârunt. Athenienſes autem veriti, ne Iones ſui coloni ad univerſos Græcos jus coloniæ transferrent, ut in Aſiâ manerent perſuaſerunt: promittentes ſe, ut jure cognationis devinctos, ipſorum auxilio nunquam defuturos. [*Herodot. ibid. cap.* 105. *Diodor. ibid. ad ann.*2. *Olymp.*75.]

Græci cum Samiis, Chiis, Lesbiis ac cæteris inſulanis qui ſecum militabant ſocietatis fœdere inito, datâque & acceptâ fide cum jurejurando, ſe permanſuros in ſocietate nec ab eâ deſcituros; è Samo Helleſpontum verſùs navigantes, primùm circa Lectum promontorium ſtationem habuerunt, à ventis intercepti. Inde ſolventes, Abydum tenuerunt: & quum pontes, quorum præcipuè causâ illuc ierant, credentes ſe adhuc eos intentos eſſe inventuros, reperiſſent ſolutos, Leotychides Lacedæmonius cum ſociis ſuis Peloponneſiis domum rediit; Athenienſes verò & dux eorum Xanthippus (cum ſociis, ut addit Thucydides, ex Ioniâ & Helleſponto qui jam à Rege deſciverant) in Cherſoneſum trajicientes, Seſtum obſidebant. Præfuit autem illi provinciæ Xerxis præfectus Artayctes Perſa, homo nefarius: & in urbem, validiſſimo muro munitam, contulerunt ſe cùm alii ex aliis circà oppidis, tum ex Cardiâ Oebazus, vir Perſa, qui arma è pontibus illùc comportaverat. [*Herodot. ibid. cap.*105, 113, 114, 115.]

Artabazus Pharnacis filius, qui cum militum quibus præfuit quatuor myriadibus (40000) è pugnâ Platæenſi ſe ſubduxerat, per Phocidem, Theſſaliam & Macedoniam, properavit ad Thraciam: ac regionem mediterraneam præcidens, pervenit Byzantium; multis ſociorum in itinere relictis, qui vel à Thracibus obtruncati, vel fame atque labore fuerant enecti. Ex Byzantio verò navigiis tranſmiſit in Aſiam. [*Id. ibid. cap.*65, 69, 76, 88.]

Pauci verò illi qui ad Mycales montis cacumina profugerant, Sardes ſe receperunt, ubi Xerxes adhuc agebat. In eo itinere, cùm Maſiſtes Darii Hyſtaſp. filius Artayntem, (claſſiarii exercitus ducem, ſuperiùs commemoratum) inter alia probra, muliere ignaviorem in bello illo gerendo ſe exhibuiſſe dixiſſet: ſtricto acinace ob id ab illo petitus, interponente ſe Xenagorâ Halicarnaſſæo, à præſente periculo liberatus

eſt;

eſt; Xenagorâ à Xerxe, ob fratrem ſervatum, totius Ciliciæ præfecturâ donato. [*Ibid.cap.*106.]

Sardibus autem tunc agens Xerxes, uxorem fratris Maſiſtis, quæ illic erat, deperibat: quam cùm de adulterio fruſtrà ſollicitâſſet, hujus & fratris ſui filiam Artayntam Dario filio ſuo deſpondit; ſperans hâc ratione commodiùs ſe illâ potiturum. Contractóque matrimonio, aliíſque ex conſuetudine celebratis, domum reverſus eſt: [*Ibid.cap.*107] parte exercitus ad bellum cum Græcis continuandum Sardibus relictâ. [*Diodor.Sicul.ann.*2. *Olymp.*75.]

3526 Xerxes in fugâ ſuâ Oraculum Didymei Apollinis in Branchidis (ut & alia templa Aſiæ omnia, præter Epheſium) incendit. Branchidæ, quòd Dei ſui theſauros tradidiſſent, unâ abiverunt; ne ſacrilegii & proditionis pœnas dare cogerentur. [*Strabo, lib.*14. *cum Solino, cap.*40.]

Xerxem *Suſa* profectum eſſe Herodotus, *Ecbatana* conceſſiſſe Diodorus ſignificat. Ex *Babylone* ad *Perſas* abiiſſe ſcribit Cteſias. In urbe Babylone templum Beli & cætera Babyloniorum loca ſacra eum è Græciâ reverſum ſubvertiſſe, in libro 7° expeditionis Alexandri Arrianus author eſt. Beli quoque ibi ſepulchrum ab eo fuiſſe everſum, apud Strabonem [*libro* 16.] & ſtatuam ex auro ſolido 12 cubitorum ex illius templo ab eo fuiſſe ſublatum, Sacerdote qui eam loco dimovendam prohibuerat interempto, apud Herodotum [*libro* 1. *cap.* 183.] legimus.

Athenienſibus Seſtum obſidentibus, quum adveniſſet autumnus, & murus expugnari non poſſet; de obſidione ſolvendâ conſultatum eſt. Verùm obſeſſis tantâ fame laborantibus, ut funibus lectorum elixis veſcerentur; ſub noctem, cùm alii Perſæ, tum Artayctes & Oebazus, à muris delapſi fugam capeſſerunt. Poſtquam illuxit, Cherſonitani è turribus rem Athenienſibus indicaverunt, portáſque patefecerunt. [*Herodot.lib.*9.*cap.*116,117.]

Quum magnum numerum Barbarorum, qui capti Seſti & Byzantii fuerant, ſocii Cimoni Athenienſi dividendum commiſiſſent: ille unam partem nuda corpora conſtituit, alteram quæ illi gerebant corporibus ornamenta poſuit; quam ſocii reliquiſſent, eâ Athenienſes fore contentos dictitans. Socii, Herophyto Samio ſuadente, ornamenta ut longè majoris pretii delegerunt; Athenienſibus captivorum reliquerunt corpora, malè ad laborem comparata. Verùm brevi pòſt amici & propinqui eorum qui capti erant, ex Phrygiâ & Lydiâ venientes, ſingulos grandi pretio redemerunt. Unde claſſem quatuor menſes Cimon aluit: inſupérque non parum Reipublicæ ex redemptione illorum auri ſuperfuit. Ibi tum Cimonis ſolertia admirationi cœpit eſſe: Athenienſes autem longè pluribus acceptis pecuniis, ſocios quibus ipſi priùs ridiculi viſi fuerant deriſerunt. [*Plutarch. in Cimone. Polyæn. Stratagem.lib.*1.]

Oebazum in Thraciam fugâ elapſum Thraces Abſinthii Pleſtoro Deo ſuo immolaverunt; comitibus ejus aliter interfectis. Artayctem cum ſuis ad Ægos fluenta captum duxerunt Seſtum: & in littore in quo Xerxes trajectum junxerat (vel, ut alii aiunt, in tumulo urbi Madyto imminente) depactis humi aſſeribus ſuſpenderunt; filio ejus ante patris oculos lapidibus obruto. His actis, Athenienſes in Græciam reme-

averunt, portantes tum alias pecunias, tum verò arma pontium, tan-
quam apud templa repoſituri. Nec aliud præterea quippiam geſtum eſt
per eum annum. [*Herodot.lib.9. cap.*118,119,120.] Xanthippus, præ-
ſidio urbi impoſito, ſocios dimiſit & cum civibus ipſe Athenas rediit.
Atque ita bellum Medicum, quod vocatur, cùm per biennium du-
ràſſet, hoc eventu terminatum eſt. [*Diodor. Sic. lib.* 11. *ad ann.*2. *O-
lymp.*75.]

Bagapates eunuchus, quum ſeptem annos ſepulchro Darii aſſediſſet, 4236 478
mortuus eſt. [*Cteſias.*]

Megabyzus uxorem ſuam Amytin, Xerxis & Ameſtris filiam, adul-
terii inſimulat: quæ idcircò acriter à patre reprehenditur. [*Idem.*] quum
ipſe interim pater in inceſto adulterio volutabundus totus jaceret. Ab
uxore enim fratris ſui Maſiſtis ad eorum filiam, eandémque nurum ſu-
am, Artayntam amore converſo; nefariâ illius conſuetudine Suſis quo-
tidie fruebatur. [*Herodot.lib.9. cap.*107,108.]

3527 Pauſanias, Cleombroti filius, dux Græcis à Lacedæmone miſſus 4237 477
ut Græcas urbes Barbaricis adhuc præſidiis occupatas liberaret, navi-
bus 20 (50 habet Diodorus) è Peloponneſo ductis, & ſociorum Atheni-
enſium 30 aliis (quæ Ariſtidis imperio regebantur) adjunctis, in Cy-
prum expeditionem fecit; multáſque ibi civitates, quæ à Perſicis ad-
huc præſidiis tenebantur, ſervitute exemit. [*Thucydid.lib.*1. *Diodor.Si-
cul.ad ann.*4. *Olymp.*75.]

Xerxes Natalis regni ſui feſtum celebrans, fratris ſui Maſiſtis uxo-
rem petenti Ameſtri conjugi ſuæ donavit: quæ eam mamillis, naribus,
auribus, labris, linguâ mutilatam remiſit domum. Unde Maſiſtes, con-
feſtim inito cum liberis conſilio, ad Bactrianam provinciam, cujus ipſe
erat præſes, profecturus, eámque cum Sacis ad defectionem inducturus,
in itinere à copiis Xerxis cum liberis & toto comitatu trucidatus fuit.
[*Herodot. lib.* 9. *à cap.* 108. *ad* 112.] Bactrianam verò illam ſatrapi-
am Hyſtaſpi filio ſuo Xerxes conceſſit. [*Diodor.Sicul. ad ann.* 4. *O-
lymp.*78.]

3528 Pauſanias, capto poſt diſceſſum ex Cypro Byzantio, Perſas urbem 4238 476
tenentes, & inter eos Xerxis quoſdam neceſſarios & propinquos ibi ca-
ptos (profugiſſe eos ſparſo rumore) omnes Regi ſine aliorum ſociorum
conſcientiâ remiſit. Hæc omnia per Gongylum quendam Eretrienſem
agebat: quem etiam cum literis ad Xerxem miſit, in quibus ipſius fili-
am ſibi conjugem dari petiit, & viciſſim ſe Spartam & reliquam Græ-
ciam ipſi ſubjecturum eſſe pollicitus eſt. Lætus ad eum confeſtim re-
ſcripſit Xerxes per Artabazum Pharnacis filium: quem in maritimam
regionem idcircò miſit, ut conſilia ſua cum eo commodiùs poſſet com-
municare Pauſanias. Atque eum in finem Daſcylitidis provinciæ præ-
fecturam illi demandavit; Megabate, qui præfuerat, revocato. Cúmque
hinc inſolentior factus Pauſanias, more Perſico vitam inſtitueret, & ſo-
ciis acerbè ac tyrannicè imperaret; major eorum pars, maximè Iones
& quicunque regiâ nuper ſervitute liberati erant, ad Athenienſium du-
ctum ſe receperunt. [*Thucyd.lib.*1.]

3529 Pauſanias à ſociis accuſatus, Byzantio à Lacedæmoniis Spartam re- 4239 475
vocatus eſt: ubi de privatis quibuſdam criminibus condemnatus, à cri-

mine

mine proditionis abſolutus eſt. Helleſponti verò præfecturâ exutus,
ipſe privatim acceptâ trireme Hermionicâ, injuſſu Lacedæmoniorum,
eò profectus eſt; ut ſub ſpecie Græci belli ſua cum Xerxe conſilia agi-
taret. Ab Athenienſibus verò Byzantio vi ejectus Spartam non rediit.
Colonis autem in Troade ſubſiſtens, iterùm ad eos delatus eſt; quòd
& cum Barbaris conſilia agitaret, & non optimâ de cauſâ moram fa-
ceret. Quare ſecundò Spartam ab ephoris revocatus, in carcerem con-
jicitur. Sed cum ſe juri ſiſteret, rurſùm dimiſſus eſt. [*Id.ibid.*]

3530 Tranſlato à Lacedæmoniis, ob odium Pauſaniæ, ad Athenienſes, 4240 474
voluntate ſociorum, principatu Græciæ; ſub titulo ulciſcendarum regi-
onum ſtatuerunt illi, quas civitates pecunias conferre adverſùs Perſam,
quas naves, oporteret: Græciæ & Aſiæ civitatibus tributum cupidè
ad præſidium ſalutis ſuæ conferentibus. Pecuniarum verò ſumma pri-
mùm conſtituta fuit 460 (non, ut apud Diodorum legitur, 560) talen-
torum; in Delo inſulâ, ut communi ærario, quotannis deponenda.
[*Thucyd.lib.*1. *Diodor.lib.*11. *Juſtin.lib.*16. *cap.*3. *Plutarch. & Æmil.
Prob. in Vitâ Ariſtidis.*]

Pauſanias, proditus ab Argilio amaſio ſuo, cui literas ad Xerxem
ultimas Artabazo deferendas tradiderat, fame necatus eſt. [*Thucyd.
lib.*1. *Diodor.lib.*11. *Æmil.Prob. in Pauſaniâ.*]

3531 Artabanus, natione Hyrcanus, ſatellitum regiorum princeps, (qui
apud Xerxem maximam obtinebat authoritatem, quemadmodus ejus
pater Artaſyras apud Darium obtinuerat) communicato conſilio cum
regis cubiculario Mithridate eunucho (Spamitrem vel Aſpamitrem ap-
pellat Cteſias) amicitiæ & cognationis neceſſitudine ſibi obſtricto, in
Regis cubiculum cum ſeptem robuſtiſſimis filiis ab eo introductus,
Xerxem noctu jacentem in lecto jugulavit. Deinde profundâ adhuc no-
cte ad Artaxerxem properans, à Dario (qui trium Xerxis filiorum natu
erat maximus) quo maturiùs regno potiretur, patrem occiſum fuiſſe
finxit, (quod & Ælianus, *lib.*13. *cap.*3. crediſſe videtur:) impulítque
illum ut fratrem regiis ſatellitibus obtruncandum traderet. [*Cteſias.
Diodor.Sic.Juſtin.lib.*3.*cap.*1.]

Ita Artabani operâ regno potitus eſt Artaxerxes. [*Cteſ.*] qui lenitate
atque animi celſitudine præcelluit; Μακρόχειρ ſive *Longimanus* nomina-
tus, quòd manum dexteram haberet alterâ longiorem. [*Plutarch.initio
Artaxerxis ſui.*] *Septem* verò primi imperii illius *menſes* in Euſebii
Chronico, ipſi *Artabano* attribuuntur: quòd tanto tempore procurato-
ris, ut videtur, nomine ſub Artaxerxe regnum ille adminiſtrâſſet. Etſi
enim mox poſt Xerxis & Darii filii cædem Artabanum interfectum
Diodorus innuat: aliquantum tamen temporis interceſſiſſe, & Cteſiæ
& Juſtini pleniores hujus hiſtoriæ narrationes ſatis indicant.

Themiſtocles Athenienſis, ut conſiliorum Pauſaniæ de prodendâ 4241 473
Perſis Græciâ ad necem quæſitus, & ob id è Græciâ fugere coactus,
Pydnæ (in Thermaico Macedoniæ ſinu) navem onerariam in Ioniam
iter facientem conſcendit: quæ tempeſtate in Athenienſium exerci-
tum Naxum obſidentem delata eſt. Nauclero igitur pecuniarum pol-
licitatione Themiſtocli conciliato, nocte ac die ſupra exercitum in ſalo
ad anchoras navis conſtitit; indéque Epheſum ſalva appulit. [*Thucyd.*

 *lib.*1.

*lib.*1. *Æmil.Prob. in Themiſtocle. Polyæn.Stratagem.lib.*1.] Plutarchus refert, Themiſtoclem Cumam delatum, multos ſenſiſſe rei maritimæ præfectos inſidias ad ſe capiendum tendere, (præcipuè Ergotelem & Theodorum) quòd præmium Rex in caput ejus ducenta talenta pronuntiâſſet: ideóque Ægas Æolicum oppidulum confugiſſe, ibíque paucos dies apud Nicogenem delituiſſe; qui Æolum erat locupletiſſimus, & principibus qui circa Regem erant familiaris. Lyſitheiden hunc Diodorus nominat; tantarúmque opum fuiſſe addit, ut omnem in tranſitu Xerxis exercitum convivio exceptum lautè tractaverit. Hoſpitis verò hujus operâ, Themiſtoclem, in curru undique obtecto (ut pellices Regis & magnatum vehendi apud Perſas mos erat) tutum in Perſiam iter habuiſſe, uterque narrat: licèt cum Perſâ quodam ex maritimâ regione eum aſcendiſſe tantùm dicat Thucydides. Ex Epheſo verò Sardes trium dierum, ex Sardibus Suſa trium menſium iter eſſe, oſtendit Herodotus. [*lib.*5.*cap.*50,53,54.]

Artabanus vitæ Artaxerxis inſidias ſtruens, conſilium ſuum cum Megabyzo (qui jam ob ſuſpectam adulterii uxorem ſuam Amytin, Artaxerxis ſororem, mœrore affectus erat) communicat: fidémque mutuò datam jurejurando firmant. Sed re totâ Megabyzi indicio proditâ, Artabanus eâ morte quâ Artaxerxes erat afficiendus afficitur: atque adeò quæcunque in Xerxem Dariúmque perpetrata fuerant pateſiunt. Aſpamitres quoque (vel Spamitres eunuchus) qui cædis Xerxis ac Darii conſcius fuerat, acerbiſſimo genere mortis, adhibitis videlicèt per ſcapham tormentis (quæ à Plutarcho in Artaxerxis vitâ deſcribuntur) plectitur. [*Cteſias.*] Pro *Megabyzo* Juſtinus *Bacabaſum*, in ſocietatem conſilii aſſumptum hîc nominat: & modum cædis Artabani ita enarrat. *Artaxerxes, verens Artabani numerum filiorum, in poſterum diem paratum eſſe armatum exercitum jubet, recogniturus & numerum militum, & in armis induſtriam ſingulorum. Itaque cùm inter cæteros ipſe Artabanus armatus aſſiſteret, Rex ſimulat ſe breviorem loricam habere; jubet Artabanum ſecum commutare: exuentem ſe, ac nudatum, gladio trajecit.* Ex quo loricæ modulo obiter notandum, Artaxerxem, non modò *adoleſcentem* ſed etiam *puerum admodum* à Juſtino dictum, ita adultâ tum fuiſſe ætate, ut deinde ſeptimo imperii anno filiorum pater eſſe potuerit: quod Scriptura ſacra [*Ezræ* VII.23] confirmat.

Poſt Artabani mortem, eorum qui cum illo conjurârunt, & Perſarum aliorum pugna oritur; in quâ cadunt tres Artabani filii, & graviter Megabyzus vulneratur. Quem caſum Artaxerxes, ejúſque ſorores Amytis (Megabyzi uxor) & Rhodogune, ac mater Ameſtris ingenti luctu proſecuti ſunt: atque adeò vix tandem hæc Apollonidis medici Coi operâ, ſummam adhibentis diligentiam, mortis periculo liberatur. Deſciſcunt ab Artaxerxe Bactra, aliúſque item præfectus Artabanus: & æquo marte pugnatur. Ita *Cteſias*: cujus illud, καὶ ὁ σατράπης ἄλλος Ἀρτάπανος vel Ἀρτάβανος, ambiguè ſcriptum eſt. Vel enim quod ex Henr. Stephani interpretatione à nobis hîc eſt poſitum ſignificare poteſt; alium à Bactrianorum Satrapâ fuiſſe præfectum Artabanum hunc: vel Bactrianum Satrapam fuiſſe ipſum Artabanum, ſed alium ab Artabano illo, cujus mortis proximè facta fuerat mentio. Si poſterior admittatur

tatur ſenſus, ad poſteriora tempora referenda fuerit hæc de Bactrorum defectione hiſtoria: ſi prior, ad præſentia. Hâc enim tempeſtate Hyſtaſpem Xerxis filium Bactrianorum Satrapiam adminiſtrâſſe, ex Diodoro Siculo; eúmque medium inter Darium & Artaxerxem fuiſſe genitum, ex Cteſiâ didicimus. Et quum juniorem fratrem in imperio ſibi prælatum ille cerneret; ut Bactrianorum & aliorum ſociorum auxiliares copias ad ſuum jus recuperandum ille cogeret, rationi nemini videbitur non eſſe conſentaneum.

Olympiadis LXXVI, anno 4° (eodem de quo nunc agimus) *Themiſtoclem in Perſas fugiſſe*, in Chronico ſuo notat Euſebius: traditioni Thucydidis ſatis convenienter, qui inter Naxiorum obſidionem & nobilem illam Cimonis de Perſis ad Eurymedontem partam victoriam Themiſtoclis ad Artaxerxem adventum ſtatuit; ſimúlque ipſius Artaxerxis imperii initium intra eoſdem terminos collocat. Ait enim Themiſtoclem literas tum dediſſe ad Artaxerxem νεωςὶ βασιλεύοντα, *nuper regnare incipientem*; quibus & amicitiam illius expetierit, & operam ſuam adverſùs Græcos obtulerit. Unde verum initium imperii Artaxerxis eruitur; eo quod vulgò eſt receptum toto ferè novennio anterius. Plutarchus refert, ex *Phaniâ*, Themiſtoclem ab Artabano Chiliarcho ad Regem introductum fuiſſe; & ex *Eratoſthene*, Chiliarchi gratiam pellicis ipſius operâ, quæ mulier erat Eretrica; obtinuiſſe. Sed quis Artabanus ille fuerit, non explicat: utrùm is qui imperium affectâns ab Artaxerxe eſt occiſus, an alter ille ejuſdem nominis Satrapa ex Cteſiâ jam commemoratus, an verò Artabanus, cui regni tutelam à Xerxe in Europam tranſituro commiſſam fuiſſe ante ſeptennium annotavimus. Si enim primus ille accipiendus, intra ſeptem primos Artaxerxis menſes Themiſtoclis adventus, juxta Euſebianas rationes, eſſet includendus: ſi verò alius, ad aliquam aliam anni primi imperii ipſius partem ille referri poſſet; quod etiam Thucydidis loco, de *Artaxerxis regno nuper incepto*, abundè ſatisfecerit. Chiliarchi verò, qui ſecundum gradum imperii tenebat, munus fuiſſe, admittendos ad Regem introducere; ex Æmilio Probo in Conone, & Ælian. lib.1. Var.hiſtor. cap.21. notum eſt.

Themiſtocli à Rege humaniter accepto novum à Mandane Darii Hyſtaſpidis filiâ creatum fuiſſe dicitur periculum. Hæc liberis ſuis in pugnâ Salaminiâ orbata, Rege primùm fruſtrà ſollicitato, optimos quoſq; Perſarum multis precibus ambit, & multitudinem tandem ad irrogandum Themiſtocli ſupplicium concitat. Inde, concurſu in regiam facto, Rex ſententiæ Senatus ſe rem totam permiſſurum promittit: & tempore ſat longo ad præparationem judicii conceſſo, Themiſtoclem à præſente diſcrimine liberat. [*Diodor. Sic. lib.* 11.]

3532 Secundâ inter Perſas & Bactrianos commiſſâ pugnâ, quum in Bactrianorum faciem ventus ſpiraret, vincit Artaxerxes, & in ejus ditionem univerſa Bactria concedit. [*Cteſias.*] 4242 472

Themiſtocles, cùm per anni ſpatium linguam Perſicam, quantum fieri poterat, perdidiciſſet, & inſtituta moréſque regionis percepiſſet; non ſolùm objecta crimina diluit, ſed etiam tantam apud Regem gratiam conſecutus eſt, quantam non alius unquam Græcorum. Adhibuit

 enim

enim eum etiam venationibus & domeſticis oblectationibus: ita ut ad matrem quoque Regis Ameſtrin admitteretur, eâque uteretur familiariter. Uxorem quoque Perſicam ei dedit, nobilitate, formâ & morum honeſtate præditam: ſervorum præterea numerum ad miniſteria, & poculorum omnis generis copiam, cæteráque ad uſus quotidianos, imò ad voluptates etiam & delicias accommoda, largitus eſt. [*Thucydid. lib.*1. *Diodor.Sic.lib.*11. *Plutarch. in Themiſtocle.*]

Quum Demaratus Lacedæmonius (qui cum Xerxe è Græciâ reverſus eſt) magnâ in offenſâ apud Regem fuiſſet; quòd ut more regum, directam capite Tiaram geſtans, curru vectus Sardes intraret, ſtultè poſtulâſſet: Themiſtocle intercedente, reconciliatus illi eſt. [*Plutarch. in Themiſt. cum Senecâ, lib.*6. *de Benefic.cap.*31.]

Magneſiæ provinciæ præfectus Themiſtocles, in minorem Aſiam rediit. [*Thucyd.lib.*1.] Inſidias in itinere ab Epixye Perſa ſuperioris Phrygiæ ſatrapâ & Piſidis ipſi poſitas, monente Dindymenâ Deorum matre (ut ipſe per meridiem dormiens ſomniavit) effugit: cui idcircò Magneſiæ templum condidit, ejúſque filiam ſuam Mneſiptolemam creavit ſacerdotem. [*Plutarch. in Themiſt.*] vel uxorem ſuam, ut alii volunt. [*apud Strabonem, libro* 14°.] Ut ſplendidiùs verò Themiſtocles in Aſiâ viveret, donavit illi Rex Magneſiam ad Mæandrum, quinquaginta quotannis talenta pendentem, ad panes ipſi ſuggerendos; Lampſacum ad Helleſpontum, unde vinum ſumeret; & Myuntem juxta Mæandri oſtia poſitam, ex quâ obſonium haberet. Duas adjiciunt ex Troade alias Neanthes Cyzicenus, Phanias & Athenæus, (*lib.*1. *cap.* 27.) Percoten & Palæſcepſin, ad ſtrata & veſtimenta ſuppeditanda. [*Thucyd. lib.* 1. *Diodor. lib.* 11. *Plutarch. & Æmil. Prob. in Themiſtocle.*]

3533 Cimon, Miltiadis (quo duce apud Marathonem pugnatum eſt) filius, Græcorum contra Perſas Dux ab Athenienſibus conſtitutus, cum 200 triremium claſſe è Piræeo egreditur. Poſteà Ionum & quotquot erant ſociorum navibus adſcitis, trecentarum numerum explevit. Cum totâ igitur claſſe Cariam petit: ubi quicquid maritimarum erat urbium, à Græcis illuc deductarum, à Perſis ſubitò defecit; cæteras ab indigenis poſſeſſas, & præſidiis adhuc Perſicis obnoxias, vi ſummâ Cimon oppugnavit. Subactis urbibus Cariæ, quæcunque in Lyciâ erant eodem victoriæ curſu in fidem recepit. Cúmque ſubinde illis, qui ad ſocietatem Athenienſium ſe adjunxerant, naves imperaret; factum eſt, ut magno claſſis numero augeretur. [*Diodor.lib.*11.] 4243 471

Perſæ copias terreſtres ex gentibus ſuis conſcribebant: nauticarum verò è Phœniciâ, Cypro & Ciliciâ, delectus agebant. Summus Perſici exercitus imperator erat Tithrauſtes, Xerxis filius nothus. [*Id.ibid.*] Eum claſſi regiæ præfuiſſe tradit Ephorus, terreſtribus verò copiis Pherendatem. Sed Calliſthenes Ariomandis Gobryæ filii ſummum in exercitu imperium fuiſſe ſcribit. [*Plutarch. in Cimone.*]

3534 Poſt ſubactos ab Athenienſibus Naxios, (ut in libro 1° docet Thucydides) Athenienſes ſociíque Cimone duce, eâdem die Perſas & navali prælio juxta littus Cypri & terreſtri ad Eurymedontem fluvium in orâ Pamphyliæ profligaverunt: Olympiadis LXXVII^a^ anno 3°, ut in libro 4244 470

bro XI narrat Diodorus Siculus. qui tamen (ut in fine libri II Juſtinus) Xerxem adhuc regnaviſſe ſenſit; contra mentem Thucydidis, qui rei geſtæ tempore proximus fuit. Rectiùs Euſebius ad annum Artaxerxis 4ᵘᵐ victoriam hanc retulit: hanc ad eum notationem apponens. *Cimon juxta Eurymedontem Perſas navali pedeſtríque certamine ſuperat: & Medicum bellum conquieſcit.* Ab Artaxerxis enim initio, juxta Thucydidis rationes à nobis conſtituto, 4ᵘˢ illius annus in 3ᵘᵐ Olympiadis LXXVIIᵃ (à Diodoro hîc poſitum) incidit: licèt Euſebio, primum illius annum cum primo Olympiadis LXXIXᵃ vitioſè comparante, quartus illius in quartum ejuſdem Olympiadis neceſſariò conjiciendus fuerit. Sed totam rei geſtæ ſeriem ex Diodoro & Plutarcho, præſtat hîc repetere.

Quum audiiſſet Cimon regios duces cum magno exercitu & ingenti claſſe circa Pamphyliam ſtativa habere; quò iis mare, quod inter inſulas Chelidonias eſt, redderet inacceſſum, à Cnido & Triopio cum 200 triremibus provectus, ad Phaſelitarum (qui Græci erant) urbem decurrit: & quia claſſem ipſius non recipiebant, neque deſciſcere volebant à Rege, agrum eorum uſſit & muros oppugnavit. Sed Chiis qui ſimul cum eo navigabant intercedentibus, pax inter eos conciliata eſt; eâ lege, ut talenta decem numerarent, Cimonem ſequerentur, unáque arma ferrent in barbaros. [*Plutarch. in Cimone.*]

Inde Cimon, exploratum habens Perſarum claſſem juxta Cyprum verſari, directo illuc curſu cum 250 navibus adverſus 340 progreditur. [*Diodor.*] Perſarum naves 350 fuiſſe ſcribit Ephorus, 600 Phanodemus. Verùm nihil hi pro tantâ claſſe ediderunt memorabile: ſed qui terræ proximi erant, relictis navibus, ad exercitum pedeſtrem, qui erat in propinquo inſtructus, refugêre; cæteri oppreſſi unâ cum navibus periêre. Athenienſes verò ducentas naves captivas abduxêre. [*Plutarch.*] Thucydides triremes Phœnicum cepiſſe eos ait, & demerſiſſe omnes numero ad ducentas. Æmilius Probus in *Cimone*, eum *Cypriorum & Phœnicum ducentarum navium claſſem devictam cepiſſe* ſcribit. Diodorus Athenienſes, multis hoſtium navibus extinctis, plures quàm centum cum ipſis claſſiariis in poteſtatem ſuam redegiſſe; reliquas verò, à militibus fugâ ad Cyprum dilapſis deſertas, vacuas in eorum manus veniſſe narrat. Quas militibus refertas naves ex Phœnicum claſſe fuiſſe, verſus illi Donario quod à populo Athenienſi Deo eſt oblatum inſcripti, (apud eundem Diodorum & Ariſtidem in Oratione Platonicâ 2ᵃ) indicant:

Οἵδε γὰρ ἐν * γαίῃ Μήδους πολλοὺς ὀλέσαντες,
Φοινίκων ἑκατὸν ναῦς ἕλον ἐν πελάγει
Ἀνδρῶν πληθούσας.————

* *Diodor.* Κύπρῳ.

Namque hi per terram Medorum examine fuſo,
Centum Phœnicum roſtra tulere mari
Plena viris.————

Plutarchus quoque in commentariolo de gloriâ Athenienſium, Cimonem ab Eurymedonte *centum triremes Phœniſſas* tuliſſe, memorat. Diodorus verò, non modò triremes plures quàm centum, ſed etiam ipſas CCCXL. (id eſt, integram Perſarum claſſem) & ſupra 20 virorum millia, eum cepiſſe affirmat.

Navali

Navali victoriâ non contentus Cimon, continuò totam claſſem ad exercitum pedeſtrem Perſarum appulit, ad Eurymedontem fluvium in Pamphyliâ tum ſtativa habentem. In naves autem barbaricas quas ceperat ſuos milites impoſuit, tiaris & cætero ornatu Perſico amictos. Unde illi, ſuas triremes eſſe exiſtimantes, eas ut amicas receperunt. Cimon igitur nocte jam obortâ, quæ illunis erat denſiſſimíſque tenebris involuta, milites ſuos expoſuit: qui in hoſtium caſtra irrumpentes, omnes qui occurrebant occiderunt, & alterum barbarorum ducem Pherendatem, Regis fratris filium, in tabernaculo oppreſſum trucidârunt; omnéſque tandem, non opinatâ irruptione conſternatos, terga dare coëgerunt. [*Diodor.*] Hujus etiam ſtratagematis meminit Polyænus, lib. 1. (qui, pro Pamphiliâ, ad Cyprum milites ſuos Cimonem eduxiſſe malè tradidit) & Julium Frontinum, libro 4° extremo; apud quem *Cononis*, pro *Cimonis*, nomen perperàm legitur.

Cimon naves Phœniſſas 80, quæ prælio non interfuerant nec adhuc rem geſtam certò intellexerant, ad Hydrum ſtantes cepit. [*Plutarch.*]

3535 Cimon, cum quatuor triremibus Athenis ſolvens, 13 Perſarum na- 4245 469
ves in Cherſoneſo Thraciæ cepit; ejectíſque Perſis & Thracibus domitis, totam Cherſoneſum in ditionem Athenienſium redegit: effecítque ut in Aſiâ, ab Ioniâ uſque ad Pamphyliam, nuſquam Perſica arma apparerent. [*Plutarch. in Cimone.*] Indéque factum, ut Pericles (qui hoc anno principatum apud Athenienſes obtinere cœpit) cum 50 navibus & Ephialtes cum 30, Chelidonias inſulas (in Pamphylio mari) ſupervectos, nihil claſſis barbaricæ viderit; (ut ex Calliſthene Plutarchus ibidem retulit:) & Perſas nec longis navibus intra Phaſelidem navigare auſos fuiſse, nec intra Halym fluvium pedeſtres copias ducere, in Areopagitico & Panathenaico dixerit Iſocrates. Eos tamen, augeſcentem Athenienſium potentiam veritos, triremibus ampliori numero conſtruendis operam dediſse, Diodorus ſcribit.

3537 b. Ezra Sacerdos, Scriba (ſive legis-peritus) promptus in lege Moſis, 4247 467
ab Artaxerxe rege & ſeptem conſiliariis ejus ad Rempublicam Judaicam conſtituendam & Eccleſiam reformandam Hieroſolymam miſſus, ampliſſimum diploma obtinuit: quo, Judæis in patriam redeundi iterùm ſit poteſtas; eóque aurum omne & argentum deferendi, tam quod Rex cum ſuis, quàm quod ipſi Judæi Deo offerre vellent; inſtrumenta in miniſterium domus Dei donantur, & quicquid prætereà eſsèt neceſſarium è fiſco regio ſuppeditandum quæſtoribus trans flumen præſcribitur; Templi quoque miniſtris omnibus immunitas à tributis, totíque populo ἀυτονομία & ſuarum legum exercendarum jus conceditur. [*Ezr.* VII. 11,–26.]

c. Anno Artaxerxis 7°, menſis 1 die 1, Ezra cum magnâ Judæorum multitudine è Babyloniâ profectus eſt. [*Ezr.* VII. 6, 7, 9. VIII. 1, —14.]

Ezra & itineris ſocii ad flumen Ahavæ triduò in tentoriis manſerunt; dum Levitæ, qui deerant, congregarentur. Omnibus congregatis indixit Ezra jejunium & preces, ad propitiandum numen pro itinere proſpero: omníſque auri & argenti Deo dicati curam 12, delectis Sacerdotibus

cerdotibus totidémque Levitis commiſit. [*Ezr.*VIII.15,—30.]

d. Menſis 1 die 12°, à flumine Ahavæ profecti, menſis 5 die 1°, Artaxerxis anno 7°, Hieroſolymam pervenerunt; ibíque triduo quieti conſederunt. [*Ezr.*VII.8,9. *&* VIII.31,32.]

Menſis 5 die 4°, appenſum eſt aurum & argentum,& cum inſtrumentis ſacris in domo Dei repoſitum. Sacrificia quoque à reducibus Deo ſunt oblata: iíſque peractis, edicta Regis tradita ſunt Satrapis & principibus trans flumen; qui & populum & domum Dei favore proſecuti ſunt. [*Ezr.*VIII.33,—36.]

3538 Ezrá de affinitate Iſraëlitarum cum exteris certior factus, luget, je-
a. junat, & Dei iram ſedulò pro omnibus publicè deprecatur. [*Ezr.*IX.] Magnâ quoque quæ ad eum confluxerat populi multitudine in fletus ſolutâ, Shecanias author fuit Ezræ, ut populus voto ſe obligaret Deo, ad alienigenas uxores unâ cum ipſarum liberis dimittendas. Quod & factum eſt. [*c.*X.1.]

Omnibus reducibus deportationis denunciatum eſt, ut intra triduum ſiſterent ſe Hieroſolymis; gravi pœnâ abſentibus propoſitâ. Unde convenientibus in Templi atrio hominibus omnibus Judæ & Benjaminis menſis 9 die 20, & trementibus tum propter hanc rem tum ob pluvias, edixit Ezra, ut ſepararent ſe ab uxoribus alienigenis. Quibus conſentientibus, & ut Judices expediendo negotio conſtituerentur rogantibus: ex Sacerdotum ordine duo cognitioni huic præfecti fuerunt; Levitis, qui eos adjuvarent, duobus etiam adjunctis. [*c.*X.7,—15.]

b. Quæſtio hujus rei, à menſis 10 die 1 uſque ad diem 1 menſis 1, eſt 4248 466
habita; atque ita trimeſtri ſpatio totum negotium uxorum alienigenarum eſt abſolutum. [*c.*X.16,17.]

d. Themiſtocles Magneſiæ morbo extinctus eſt; aut, ut alii volunt,venenum ſuâ ſponte ipſe ſumpſit, cùm ſe quæ Regi de Græciâ opprimendâ pollicitus eſſet, præſtare poſſe deſperaret. [*Thucyd. lib.* 1.] Viginti poſt exceſſum Coriolani annis eum mortem ſibi conſciviſſe, in Lælio ſuo Cicero ſignificat: qui, juxta Dionyſii Halicarnaſſei rationes, cum initio anni 3ⁱ Olympiadis LXXVIII terminantur; ad quem in Euſebiano Chronico annotatum legitur. *Themiſtocles hauſto tauri ſanguine moritur.* quod pleniùs & elegantiùs à Valerio Maximo [*lib.*5.*cap.*6.] ita habetur expreſſum. *Themiſtocles, quem virtus ſua victorem, injuria patriæ imperatorem Perſarum fecerat; ut ſe ab eâ oppugnandâ abſtineret, inſtituto ſacrificio, exceptum paterâ tauri ſanguinem hauſit: & ante ipſam aram, quaſi quædam Pietatis clara victima, concidit. Quo quidem tam memorabili ejus exceſſu, ne Græciæ altero Themiſtocle opus eſſet, effectum eſt.* de quo tamen mortis genere ſic contrà differentem Cicero in Bruto inducit Atticum. *Vt enim tu nunc de Coriolano, ſic Clitarchus, ſic Stratocles, de Themiſtocle finxit. Nam quèm Thucydides, qui & Athenienſis erat, & ſummo loco natus, ſummúſque vir, & paulo ætate poſterior, tantùm mortuum ſcripſit, & in Atticâ clàm humatum, addidit fuiſſe ſuſpicionem veneno ſibi conſciviſſe mortem: hunc iſti aiunt, cùm taurum immolaviſſet, excepiſſe ſanguinem paterâ, & eo epoto mortuum concidiſſe.* quanquam ante ſcriptam à Thucydide hiſtoriam, ipſi Athenienſes ab Ariſtophane in

Equitibus (quam ille Comœdiam anno 7° belli Peloponneſiaci Athenis Stratocle archonte docuit) poto ſanguine taurino mortuum fuiſſe Themiſtoclem audiverint.

3540 Jubilæus XX. 4249 465

3544 Inaros Pſammetichi filius, rex Libyæ, (non Lydius, ut apud Cteſiam legitur) à Mareâ urbe ſuper Pharum ſitâ egreſſus, majorem Ægypti partem à rege Artaxerxe abalienavit: & princeps ab eis creatus, Athenienſes, qui tum fortè in Cypro 200 partim ſuis partim ſociorum navibus bellum gerebant, accerſiit. [*Thucyd.lib.*1.] 4254 460

Artaxerxes auditâ Ægyptiorum defectione, confeſtim ex omnibus regni præfecturis militum delectus egit, claſſémque adornavit; nullius apparatus curam prætermittens. [*Diodor. Sic. ad ann.* 2. *Olymp.* 79. biennii προχειρισμῷ accuratiorem Thucydidææ narrationis ſeriem antevertens.]

Ipſemet Artaxerxes exercitum in Ægyptum educere cogitat: ſed, non ita conſulentibus amicis, *Achæmenidem* fratrem cum 400 millibus peditum & 80 navibus miſit. [*Cteſias.*] Diodorus Ægyptiaci belli ducem *Achæmenem* conſtituiſſe eum narrat; Darii filium magnúmque ſuum patruum; traditis ei pluſquam 300 equitum peditúmque millibus: *Achæmenem* intelligens Darii Hyſtaſpidæ & Atoſſæ filium; cui anteà Xerxes Ægyptum à ſe ſubactam gubernandam tradiderat. [*Herodot.lib.*7. *cap.*7. & 97.]

3545 Achæmenes ſive Achæmenides in Ægyptum profectus, prope Nilum caſtra poſuit; & refectis ab itineris labore militibus, ad pugnam ſeſe comparavit. Ægyptii verò copiis ex Libyâ & Ægypto accitis, ſubſidia Athenienſium expectabant. [*Diodor. Sic.*] 4255 459

Athenienſes è mari adverſo Nilo ſubvecti, flumine potiuntur. [*Thucyd.*] Inaros cum Charitimide, qui 40 navium Athenis miſſarum navarchus erat, mari victor evadit. Ex 50 Perſarum navibus, 20 cum ipſis hominibus captæ, 30 ſubmerſæ ſunt. [*Cteſias.*] Diodorus verò totam Cypriam Athenienſium claſſem, quæ 200 navium fuit, in Ægyptum adductam fuiſſe narrat; non 40 tantùm naves, ut Cteſias.

Inaros cum Ægyptiis & Athenienſibus, terreſtrem pugnam adverſus Perſas init. Et ad tempus quidem Perſæ multitudine ſuâ præpollebant. At cùm ſtrenuè in illos Athenienſes inferrentur, & adverſum ſibi cornu pellerent; plurimis in acie trucidatis, reliqua etiam Barbarorum multitudo fugam arripit. Magna tum ſtrages inter fugiendum editur. [*Diodor.*] Ex 400 quæ duxerat Achæmenides millibus, 100 hominum millia unâ cum ipſo cæſa ſunt. Ille enim, vulnere ab Inaro accepto, interiit; ejúſque cadaver ad Artaxerxem miſſum eſt. [*Cteſias.*] Achæmenis filii Darii & Perſarum cum eo in Papremi ab Inaro Libye Pſammetichi filio interemptorum, meminit Herodotus. [*lib.*3. *cap.*12. & *lib.*7. *cap.*7.]

Athenienſes Perſas fugientes inſecuti, duabus Memphidis partibus potiti ſunt; & tertiam, *Album murum* dictam, in quam Perſæ & Medi confugerant, oppugnârunt. [*Thucyd. Diodor.*]

Arta-

3546 Artaxerxes rex, ſuorum clade intellectâ, Megabazum Perſam cum 4256 458
multis pecuniis Lacedæmonem mittit; ut Peloponneſios ad bellum Athenienſibus inferendum ſollicitaret: reverſuros hoc pacto ex Ægypto, ad ſuccurrendum patriæ, Athenienſes victores ratus. At Lacedæmonii neque pecunias accipiunt, neque aliâs poſtulatis Perſarum aures præbent. Nihil igitur ſuccedente, pecuniis etiam fruſtrà effuſis, Megabazum cum reliquâ pecuniâ Rex revocat: & Megabyzum Zopyri novam in Ægyptios expeditionem parare jubet. [*Id.*] Megabyzum videlicèt, quem in Xerxis exercitu Imperatoris munere functum fuiſſe Herodotus, [*lib.7.cap.*82.] & Xerxis filiam Amytin uxorem duxiſſe refert Cteſias: Zopyri illius filium, qui Babylonem Dario Hyſtaſpidæ recuperavit; ut in ipſo libri tertii fine idem confirmat Herodotus.

3547 Artabazus & Megabyzus, ad bellum Ægyptiacum imperatores 4257 457
deſignati, ex patriâ equeſtres & pedeſtres copias, ultra 300 hominum millia educunt. [*Diodor.*] Sed 200 tantùm millia habet Cteſias.

Ubi in Ciliciam & Phœniciam ventum eſt, ab itineris moleſtiâ exercitum Duces recreant: atque Cyprios, Phœnices & Cilices claſſem inſtruere jubent. Trecentis ergo triremibus ædificatis claſſiarios imponunt fortiſſimos, armis telíſque & cunctis rebus ad certamen navale idoneis inſtructos. [*Diodor.*] quibus Oriſcus præfuit. [*Cteſias.*]

In hoc belli apparatu, dum aſſiduè milites exercent, & ad rei militaris induſtriam & artes unumquemque adſuefaciunt; totum propè annum conſumunt. Athenienſes intereà obſidionem illorum, qui in *Album murum* refugerant, urgent. Sed cùm Perſæ fortiter ſe tutarentur; nec capi locus ille poſſet; obſidio per totum hunc annum continuatur. [*Diodor.*]

3548 Perſarum in Aſiâ duces, cum terreſtri exercitu per Syriam & Phœni- 4258 456
ciam iter fecerunt; præternavigante ad latus 300 navium claſſe in Ciliciâ comparatâ: & Memphim tandem pervenerunt. [*Diodor.*] ubi 200000 illis quos ſecum adduxerant, adjunxerunt ſe 300000 quos in Ægypto reliquerat Achæmenides. Ab his cum Ægyptiis eorúmque ſociis acriter pugnatum eſt: utrinque multis, ſed pluribus ex Ægyptiis, cadentibus. Tandem Megabyzus Inarum in femore vulnerat, fugátque: & Perſæ victores evadunt. Inarus verò fugiens, ad munitiſſimam Bybli urbem (in Proſopitide Nili inſulâ poſitam) ſe recepit; & cum eo Græci, & quicunque in prælio & cum Charitimide cæſi non fuerant. Ægyptus, præter Byblum, partes Megabyzi ſequitur. [*Cteſias.*]

Megabyzus Ægyptios & Græcos, acie devictos, Memphide ejectos, & in Proſopitidem inſulam compulſos, annum & ſex menſes ibi obſedit. [*Thucyd.lib.*1.]

3550 Anno Artaxerxis 20, menſe (nono) Ciſlevo, Nehemias Suſæ (ubi 4259 455
a. reges Perſarum hyemare ſolitos, libro 12 Dipnoſophiſt. Athenæus confirmat) accepto nuncio de adverſis rebus in Judæâ (quòd *murus Hieroſolymæ diſſipatus eſſet, & portæ combuſtæ igne*) luget, & adhibito jejunio Deum orat, ut populo ignoſcat & Regem ſibi propitium reddat. [*Nehem.* I.1,—11.]

c. Anno eodem 20, menſe Niſane, quum tempus adveniſſet ut ſuo or- 4260 454
dine in Aulâ Nehemias Regi (cui erat à poculis) miniſtraret; ille, tri-

ſtitiæ ſuæ cauſâ Artaxerxi & conjugi aſſidenti (quam Cteſiæ *Damaſpiam* fuiſſe putamus) expoſitâ, unâ cum præfecturâ Judææ, ædificandæ Hieroſolymæ poteſtatem obtinet. [*Nehem.* II. 1,—6.] Indéque Septimanarum Danielis arceſſitur initium. [*Dan.*IX.24,25.]

Nehemias literis & comitatu à Rege inſtructus, Sanballato Horonitâ Moabitidis & Tobiâ Ammonitidis Toparchâ fremente, Hieroſolymam pervenit, opus aggreditur, & inimicis illis cœptum irridentibus reſpondet. [*Nehem.*II.7,—20.]

Perſarum duces in Ægypto, fluvii qui Proſopitidem inſulam cingebat alveo exſiccato, & aquâ per foſſas aliò averſâ, naves Athenienſium quæ ibi ſtationem habebant in arido ſtatuerunt, & inſulæ majorem partem continentem reddiderunt. Quamprimum ergo claſſis in ſiccâ terrâ ſubſedit, Ægyptii timore perculſi, poſthabitis Athenienſibus, cum Perſis in gratiam redierunt. Athenienſes verò à ſociis deſtituti, ubi naves deinceps ad uſum incommodas viderunt, ſubjecto igne omnes concremârunt; ne in hoſtium poteſtatem venirent. Perſæ inde tranſgreſſi, Inſulam terreſtri prælio ceperunt: ſed Græcorum egregiâ audaciâ conſpectâ, & præteritis ſuorum cladibus æſtimatis, cum illis, quorum erant ſex millia & ampliùs, datâ fide ſunt pacti, ut abſque periculo incolumes Ægypto excederent, & domum quum liberet redirent. [*Thucyd. Diodor. Cteſias.*]

Hoc modo res Græcorum in Ægypto, cùm in ſextum annum extraxiſſent bellum, everſæ ſunt: & in poteſtatem Artaxerxis tota Ægyptus rediit; præter Amyrtæum, regem eorum qui in paludibus degunt. Hunc enim, & propter magnitudinem paludis, & quia gens illa bellicoſiſſima eſt Ægyptiorum, expugnare non potuerunt. [*Thucyd.lib.*1.]

d. Eliaſhibus (filius Joiakimi, filii Jeſu ſive Jehoſhuæ) ſummus Sacerdos, & reliqui Judæi ſuo ordine, mœnibus Hieroſolymitanis conſtruendis ſtrenuè incumbunt. [*Nehem.*III.] à menſis quinti Ab die quarto incipientes; ut ex cap.VI.15. colligitur.

Sanballatus & Tobias, unà cum Samaritis & aliis hoſtibus vicinis, cœptam Urbis inſtaurationem primùm ludificantur: deinde, quum dimidiam muri partem extructam eſſe intelligunt, conſpirant & in ædificatores inſidias moliuntur. Quibus auditis, Nehemias Deum precatus diſciplinam militarem inſtituit, & inimicorum conatus eludit. [*cap.* IV.]

Nehemias expoſtulantem populum, ſervitutis, æris alieni, & bonorum oppignerationis onere liberari curat: & ipſe exemplò ſuo præiens de ſuo remittit, populum publicis oneribus ſublevat, & ſua cum ipſis communicat. [*cap.*V.]

Nehemias non ſolùm à Sanballato & aliis vicinis hoſtibus inſidiis appetitur, ſed etiam à pſeudoprophetis & falſis fratribus objecta impedimenta ſuſtinet. Quibus omnibus ſuperatis, 52 dierum ſpatio murus tandem perfectus eſt, menſis (ſexti) Elulis die 25°; adverſariis tum exteris tum domeſticis fruſtrà ſeſe opponentibus. [*cap.*VI.]

Muri dedicatio, maximâ cum celebritate & lætitiâ, peragitur. [*cap.* XII.27,—43.]

Nehemias officia domus Dei recognoſcit, Urbi præſides inſtituit

cuſto-

cuſtodiáſque ordinat; & conventu habito, Iſraëlitas reduces recenſet, ad Urbem incolis muniendam: qui omnes pro ſuis facultatibus Deo offerunt. [*cap.*VII.]

Quum Græcorum 50 triremes, in priorum ſociorum vicem ſucceſſuræ, in Ægyptum navigâſſent; ignaræ omnium quæ acta eſſent, ad Mendeſium Nili oſtium ſtationem habuerunt. Hos adorti ab terrâ Perſarum pedites, & in mari claſſis Phœnicum, majorem navium partem ſubmerſerunt: paucæ fugâ elapſæ ſunt. Ex priorum etiam illorum magno numero pauci per Libyam Cyrenem profugientes, incolumes, majore parte amiſſâ, evaſerunt. Hunc exitum habuit magna Athenienſium ſociorúmque in Ægyptum expeditio. [*Thucyd.lib.*1.]

3551 a. In feſto Tubarum, menſis ſeptimi die primo, univerſo Judæorum populo Hieroſolymis congregato Lex Dei ab Ezrâ Sacerdote legitur & exponitur. Quâ auditâ, univerſi perculſi & in lachrymas ſoluti à Nehemiâ, Ezrâ, & Levitis qui eos docebant, eriguntur & ad feſtivam hilaritatem invitantur. [*Nehem.*VIII.1,2,–12.]

Die 2°, de dubiorum quorundam in lectione Legis occurrentium intellectu, à primoribus paternarum familiarum, Sacerdotibus ac Levitis, Ezra conſulitur. Feſtum tabernaculorum in tuguriis & ſcenis frondeis ſub dio, juxta Legem (*Levitic.*XXIII.40) obſervandum indicitur. [*Ibid.*13,14,15.]

Die 15° & ſex ſequentibus, Feſtum Tabernaculorum ſummo ſtudio & religione celebratur: & quotidiana libri Legis lectio per ſeptem dies habetur; octavo quoque interdicti die, pro ritu, (*Levit.*XXIII.36) obſervato. *Neque fecerant à diebus Joſuæ filii Nun tam celebriter filii Iſraël uſque ad diem illum: & fuit lætitia magna valdè.* [*Ibid.*17,18] de quo Hebræi, in majoris ſui Chronici cap.30. *Dici poteſt, quòd comparat ingreſſum Iſraëlitarum in terram diebus Ezræ, cum eorundem in eandem ingreſſu diebus Joſuæ. Quemadmodum diebus Joſuæ obligati ſunt ad decimas, annos Shemitæ ſive remiſsionis & Jubilæos, & ſanctificârunt muratas urbes: ſic in ſuo ingreſſu Ezræ tempore, aſtricti fuerunt legibus de decimis, de annis Shemitæ, de Jubilæis; ſanctificârunt urbes mœnibus cinctas, & vehementer lætati ſunt coram Domino.*

Die 24°, Iſraëlitæ reduces, ſeparantes ſe ab omnibus alienigenis, reſipiſcentiam ſuam publicè profitentur: (*Nehem.*IX.), fœderéque cum Deo renovato, ad legis & cultus ipſius obſervationem ſe obſtringunt; (*ca.*X) atque illius præcepti ſpeciatim, (*Levit.*XXV.4. *Deut.*XV.1,2) de agrorum culturâ & debitorum exactione anno quoque ſeptimo intermittendâ. [*Nehem.*X.31.]

Principes populi conſederunt Hieroſolymis: plebs verò reliqua ſortes conjecit, ut decima pars urbem ſanctam incoleret; præter eos, qui ſponte ſe obtulerunt ad habitandum in eâ. [*Nehem.*XI. *cum* I *Chronic.*IX.]

c. Megabyzus, Sartamâ Ægypti præfecto conſtituto, unâ cum Inaro & Græcorum nonnullis ad Artaxerxem proficiſcitur: poſt datam fidem, nihil eos ab illo detrimenti paſſuros. Quod etiam à Rege, licèt Inaro ob Achæmenidem interemptum vehementer irato, ita obtinuit: ut mater illius *Ameſtris* (pro quâ *Amytis* nomen in Cteſiam hîc irrepſit) 4261 453

 Ina-

Inarum & Græcos, ipſúmque Megabyzum generum ſuum, ad pœnas expoſcens, repulſam pateretur. [*Cteſias.*]

3554 Athenienſes Cimonem imperatorem cum ducentis ſuis ſociorúmque 4264 450
navibus in Cyprum miſerunt. Ex his ſexaginta naves in Ægyptum, accerſitæ ab Amyrtæo rege in paludibus degentium, navigârunt: reliquæ Citium in Cypro oppugnârunt. [*Thucyd. lib.* 1.] Perſicis tum copiis præerant Artabazus & Megabyzus: quorum prior, claſſis prætor cum 300 triremibus ad Cyprum ſtationem habebat; poſterior terreſtribus copiis (quæ ad 300 hominum millia erant) præfectus, in Ciliciâ ſtativa habebat. [*Diodor. Sic. lib.* 12. *ad ann.* 3. *Olymp.* 82.]

Cimon legatos ad templum Ammonis miſit, de re quâdam occultâ oraculum conſulturos. [*Plutarch. in Cimone.*]

3555 In Citii obſidione (ut author eſt Thucydides) deceſſit Cimon; vel 4265 449
ex morbo (ut Æmilius Probus) vel (ut alii volunt) ex vulnere quod confligens cum barbaris accepit. Moriens monuit ſuos ut extemplò diſcederent; & mortem ſuam tegerent. Contigítque ut, nemine ſentiente neque hoſtium neque ſociorum, illi reverterentur incolumes ductu auſpiciiſque Cimonis (ut Phanedemus ait) dies jam triginta defuncti. Qui verò ad conſulendum oraculum miſſi fuerant, accepto ab Ammone reſponſo, quòd jam ipſe Cimon apud ſe eſſet; ad ſocios in Ægypto reverſi, ab eis didicerunt, eodem tempore Cimonem mortem obiiſſe. [*Plutarch. in Cimone.*]

Ex Ægypto redeunte Græcorum exercitu, qui Citium oppugnabant fame preſſi, obſidione ſolutâ, ad Salaminem Cypriam curſum tenuerunt: ubi cum Phœnicibus, Cypriiſque & Cilicibus, terrâ & mari congreſſi ſunt. In navali pugnâ, plurimas triremium demerſerunt, centum cum ipſis militibus ceperunt, cæteras ad Phœniciam uſque inſecuti ſunt. Perſæ verò cum parte navium adhuc reliquâ in Ciliciam, ubi Megabyzus in caſtris exercitum continebat, refugerunt. Sed Athenienſes citato illuc itinere profecti, expoſito in littus milite, prælio hoſtes adorti ſunt: in quo Anaxicrates claſſis præfectus egregiè decertans, heroico mortis genere occubuit. Cæteri prælio victores, magnâ ſtrage editâ, in naves ſe receperunt: & ſimul cum iis quæ in Ægyptum ierant navibus, domum ſunt reverſi. [*Diodor. Sic. ad ann.* 3. *&* 4. *Olymp.* 82. *ex Thucydide correctus.*] Athenienſes verò in Ægypto triremes 200 unâ cum ſupplementis, in Cypro 150 amiſiſſe, ſcribit Ælianus. [*Var. hiſtor. lib.* 5. *cap.* 10.]

Rex Artaxerxes, ſuorum in Cypro clade auditâ, de bello conſilium cum amicis init. Ibi pax ut ineatur cum Græcis ex uſu Reipublicæ eſſe decernitur. Per literas ergo Ducibus & Satrapis bello Cyprico præfectis edicit, ut quibuſcunque poſſint conditionibus bellum cum Græcis componant. Artabazus itaque & Megabyzus legatos Athenas de pace verba facturos mittunt: in quorum conditiones cùm conſentirent Athenienſes, legatos & ipſi plenâ cum poteſtate mittunt, quorum princeps erat Callias Hipponici filius. [*Diodor. ann.* 4. *Olymp.* 82.] Quo etiam tempore Argivi legatos Suſa miſerunt, qui Artaxerxem interrogarent, an amicitiam quam cum patre ejus Xerxe contraxiſſent putaret adhuc durare, an ab illo pro hoſtibus haberentur. Quibus Artaxerxes, imò

verò

verò maximè perdurare reſpondit; nullámque ſibi civitatem amiciorem putare quàm Argos. [*Herodot.lib.7.cap.*151.]

Pacis fœdus inter Athenienſes horúmque ſocios & Perſas his legibus eſt ſancitum. Ut Græcis per Aſiam civitatibus univerſis libertate ac ſuo jure uti permittatur. Ne Satrapæ Perſarum trium dierum itinere inferiùs ad mare deſcendant. Ne longâ navi intra Phaſelidem & Cyaneas excurratur; vel (ut apud Plutarchum habetur expreſſum) ne intra inſulas Cyaneas & Chelidonias longam navem vel roſtratam Rex haberet. Hæc ubi Rex & militiæ præfecti rata habuerunt; Athenienſes contrà jurârunt ſe in provincias Artaxerxis arma non expedituros. [*Diodor. ut ſupr.*] Aram quoque pacis hâc de cauſâ perhibentur erexiſſe, ac Calliam qui eam legationem obierat ſummis honoribus decorâſſe. [*Plutarch. in Cimone.*]

3556 Artaxerxes, importunæ matris precibus per quinquennium fatigatus, Inarum & Græcos tandem illi tradidit. Et Inari quidem corpus tranſverſum tribus crucibus ſuffixit Ameſtris: Græcis verò quinquaginta (nam plures capere non potuerat) capita amputavit. [*Cteſias.*] Inarum Libyæ regem, proditione captum, in crucem actum fuiſſe, refert Thucydides. Filium tamen illius Thannyram, Perſarum beneficio, recepiſſe quem pater obtinuerat principatum, docet Herodotus. [*lib.3.cap.*15.] 4266 448

Megabyzus, magno dolore ob Inari & Græcorum cædem affectus, ut ſibi in Syriam provinciam ſuam proficiſci liceret petiit. Huc etiam clàm præmiſit Græcos alios; ipſéque eò profectus à Rege deſcivit: maximáſque copias coëgit, ex centum & quinquaginta millibus conſtantes. [*Cteſias.*]

3557 Adverſùs Megabyzum Oſiris cum ducentis millibus mittitur. Pugnâ conſertâ Oſiris jaculo Megabyzum in femore percutit, & vulnus duos digitos altum infligit: ille verò ſimiliter jaculo Oſirin in femore, deinde & in humero vulnerat. Unde Oſirin ex equo cadere contigit: ſed eum complexus Megabyzus, ſublatum ſervari juſſit. Multi autem Perſæ ceciderunt, Zopyro Artiphyóque Megabyzi filiis fortiter pugnantibus. Itaque tandem viribus longè ſuperior evadit Megabyzus: & victoriâ potitus, magnam Oſiris curam gerit; cúmque ad Artaxerxem mittit, ipſum repetentem. [*Idem.*] 4267 447

3558 Adverſùs Megabyzum alter mittitur exercitus: duce Menoſtane (vel Menoſtate) filio Artarii ſatrapæ Babylonis & regis Artaxerxis fratris. Quibus inter ſe confligentibus, Menoſtanes in humero à Megabyzo percutitur, & præterea in capite, ſed non lethali vulnere, feritur. Fugam deinde unà cum omnibus ſuis capit: & Megabyzus ſplendidâ potitur victoriâ. [*Idem.*] 4268 446

Artarius primùm per legatos, deinde Artoxares Paphlagon eunuchus & Ameſtris Megabyzo ſtudioſè conſilium dant, ut cum Rege paciſcatur. Miſſique ad eum, & ipſe Artarius, & Amytis uxor, & Artoxares jam 20 annos natus, & Oſiris filius Petiſas, vix ut ad Regem proficiſcatur perſuadent. Cui tandem reverſo Rex per nuntios veniam ſe illi eorum quæ admiſiſſet dare ſignificavit. Sed quum egreſſo ad venationem Rege, & eum adorto leone, Megabyzus belluam in pedes ſe erigentem jaculo percutiens interfeciſſet; ſuccenſens ei Rex quòd eam per-

percuſſiſſet antequam ipſe eam ullo ictu attigiſſet, caput abſcindi impe-
ravit. Verùm Ameſtris & Amytis aliorúmque precibus remiſſâ ei mor-
tis pœnâ, ad urbem Cyrtæ circa mare Rubrum relegatur. Artoxares
quoque eunuchus in Armeniam relegatur, quòd ſæpe pro Megabyzo li-
beriùs apud Regem loquutus eſſet. [*Idem.*]
3559 Herodotus, quum Athenis libros ſuos in Concilio legiſſet, honora- 4269 445
tus eſt: ut in Euſebii Chronico legitur. Ubi annotat Scaliger; ſcripſiſſe
libros ſuos Herodotum ante profectionem in magnam Græciam, non
in magnâ Græciâ, ut quidam putant. (Plinium hîc ſecuti; ut in anno
ſequente videbimus.) Verùm nos belli Peloponneſiaci in hiſce libris
mentionem factam animadvertimus; tùm in lib.7.cap.137. tum in lib.
9. cap.72. in quorum priore res geſta anno belli illius 2°, in poſteriore
quod anno 19° Deceleæ eſt factum (poſt tempus in Euſebiano Chronico
conſignatum 33°) habetur commemorata. *Vid. infrà, ad ann. Mundi
3596. & 3597.*
3560 Olympiadis LXXXIV^a anno 1°, Praxitele Athenis archonte, annis 4270 444
12 ante bellum Peloponneſiacum, Athenienſibus colonos in magnam
Græciam ad urbem Thurium inſtaurandam mittentibus, cum eis pro-
fectus eſt *Lyſias*, annum 15 ætatis tum agens: [*Plutarch. & Dionyſ. Ha-
licarnaſſ. in vitâ Lyſiæ oratoris.*] & Herodotus, 41. qui licèt Halicarnaſſi
in Cariâ natus fuerit, *Thurii* tamen obtinuit poſteà cognomentum;
διὰ τὸ κοινωνῆσαι τῆς εἰς Θουρίους ἀποικίας, *quòd ſocium ſe deducendæ in Thurios
coloniæ præbuiſſet*: ut in libro 14° habet Strabo. Acta verò eſt jam dicta
Olympias LXXXIV anno Romæ conditæ, juxta Varronis rationes,
CCCX. quo, Herodotum *Thurii in Italiâ condidiſſe hiſtoriam* ſcri-
pſit Plinius, lib. 12. cap. 4. (ut ſuperiore anno notatum eſt.)
3562 Per Aſiam, Græciam, Siciliam, Italiam, Galliam, Hiſpaniam, & 4272 442
totum ferè terrarum orbem, alta pax erat. [*Diodor. Sic. ann. 3. O-
lymp.* 84.]
Nehemias, quum 12 annis Judææ præfuiſſet, ab anno 20 uſque ad
32um Artaxerxis, rediit ad Regem. [*Nehem.* V. 14. & XIII. 6.]
Eo abſente, Eliaſhib Sacerdos præpoſitus cubiculo domus Dei, affi-
nitate cum Tobiâ contractâ, paravit ei in atriis Templi cubiculum ma-
gnum, in quo recondi ſolebant ſacra munera atque decimæ. Filius quo-
que Joiadæ, filii Eliaſhibi Sacerdotis ſummi (qui à jam dicto Eliaſhibo
fuit diverſus) Sanballati Horonitæ gener eſt factus. Quæ cum aliis cor-
ruptelis, quæ occaſione abſentiæ illius irrepſerant, Nehemias cum no-
vâ poteſtate Hieroſolymam reverſus poſteà ſeverè correxit. [*Ne-
hem.* XIII.]
3563 Megabyzus, quum in exilio quinque annos eſſet commoratus, aufu- 4273 441
git, ſe piſagan eſſe ſimulando (piſagas autem à Perſis dicitur leproſus,
ad quem nemini accedere licet) & ad uxorem Amytin domúmque pro-
ficiſcitur; & vix agnitus, per Ameſtrin & Amytin cum Rege reconci-
liatur: qui eum, quemadmodum anteà, ſuæ menſæ participem facit.
Et quum 76 vixiſſet annos, mortuus eſt: propter quod magno Rex eſt
mœrore affectus. [*Cteſias.*]
3564 Bellum inter Samios & Mileſios, ob Prienen, ortum eſt: anno poſt 4274 440
tricennalia Athenienſium & Lacedæmoniorum fœdera, ut ait Thucy-
dides

dides ſextò, (ineunte ſc.) Olympiadis verò LXXXIV[a], ut notat Diodorus, anno 4° (quaſi medio.) Priene urbs Cariæ eſt: quam & Samii & Mileſii ſibi vendicabant. Mileſii, bello inferiores, aſſumptis ex ipſis Samiis privatis quibuſdam qui novari ſtatum Reipublicæ cupiebant, Athenas profecti, de Samiorum injuriis conqueruntur. Quibus mandârunt illi, ut à bello quieſcerent, & apud ſe de controverſiâ diſceptarent. Quod cùm Samii facere recuſarent: bellum adverſùs eos pro Mileſiis decernendum procuravit Pericles, in gratiam amaſiæ ſuæ Aſpaſiæ (nobilis illius meretricis, quam non tam ob ſummam formæ præſtantiam quàm ob ſingulares animi dotes mirè ille diligebat) quæ patre Axiocho quodam Mileti nata fuerat. Athenienſes igitur in Samum 40 miſſis navibus, duce Pericle, non magno negotio urbem in poteſtatem ſuam redegêrunt, & optimatum gubernationem in popularem ibi converterunt.

Statim verò poſt Periclis diſceſſum, gravis in Samo ſeditio orta eſt: aliis popularem ſtatum tuentibus, aliis optimatum adminiſtrationem magis probantibus. Qui ergò Democratiæ[f] (noviter inductæ) adverſabantur, conſilio cum primoribus civitatis inito, in Aſiam ad Piſſuthnem Hyſtaſpis filium regis Perſarum Satrapam, qui Sardibus tum imperitabat, profecti; ſocietate cum eo contractâ, & 700 circiter militum manu ab eo acceptâ, cum eis furtim noctu in Samum trajiciunt. Ubi à complicum ſuorum factione adjuti, urbe potiti ſunt: & apertos ſeſe hoſtes Athenienſium profeſſi, præſidium eorum & præfectos Piſſuthni donârunt. Quibus peractis, extemplo adverſùs Miletum, Byzantiis quoque ad defectionem pertractis, expeditionem adornârunt.

Athenienſes, cognitâ Samiorum defectione, naves in Samum 60 trajiciunt: quarum 16 partim in Cariam Phœnicum navibus obviam ſunt miſſæ, partim in Chium ac Lesbum, ut auxilia inde evocarent; reliquæ 44 cum Pericle militiæ duce & novem collegis manſerunt. Samii, revocatis 20 navibus militem portantibus, quas ad Miletum oppugnandam miſerant, & 50 aliis adjunctis, cum 44 Athenienſium navibus ad Tragiam inſulam congreſſi, ſuperati ſunt. Inde, quum Athenis 40 naves & Chiorum Lesbiorúmque 25 auxilio veniſſent, Athenienſes egreſſi in terram, & ibi quoque ſuperiores facti, portum occupârunt, triplicíque urbem muro cingentes, à mari navibus clauſerunt.

Paucis interjectis diebus, Pericles, acceptis ab Cauno Cariâque nunciis, quòd Phœnicum contra ſe naves venirent, quas Perſæ auxilio Samiis mittebant, parte copiarum ad obſidionem relictâ, 60 ex ſtatione naves aſſumpſit, maturatóque illuc itinere contendit. Steſagoras quoque ex Samo cum quinque navibus, & alii in Phœnicum occurſum tendebant.

Samii, diſceſſum Periclis idoneum ſibi tempus attuliſſe conſiderantes, quo reliquas ejus naves invaderent, hortatu & ductu Meliſſi Ithogenis filii, ſummi Philoſophi, eruptione ſubitò factâ, caſtra Athenienſium intuta neglectâque invadunt; præſidiariiſque navibus demerſis, cum reliquis acie congreſſi, eas ſuperant. Hinc mari vicino 14 dies potiti, exportabant & importabant quæcunque volebant.

Pericles, ſuorum clade auditâ, ſine morâ regreſſus, claſſem numero-

ſam ac validam contrahit. Cúmque ſubitò 40 naves Thucydides A-
gnónque & Phormio, 20 Tlepolemus & Anticles ab Athenis adduxiſ-
ſent, 30 quoque Chii & Mitylenæi miſiſſent; jam magnis inſtructus co-
piis, Meliſſo acie fuſo, obſidionem terrâ maríque intentat, aſſiduíſque
urbem oppugnationibus fatigat. Obſidionales machinæ, arietes videli-
cèt & teſtudines, ab Artemone Clazomenio primùm ibi inventæ fuiſſe
dicuntur: quem Artemonem Mechanicum cum Artemone Peripho-
reto, cujus in verſibus ſuis (apud Athenæum, libro 12) meminit Ana-
creon, perperàm confudit Ephorus hiſtoricus. [*Thucyd. lib.* 1. *Diodor.*
ann. 4. *Olymp.* 84. *& Plutarch. in Pericle.*]

3565 Nono menſe Samii ſeſe dediderunt; dejectis muris, datis obſidibus, 4275 439
traditis navibus, impenſas belli præfinito temporis ſpatio ſoluturi. Con-
venerunt & Byzantini, ut, ſicut priùs, Athenienſibus ſubjecti eſſent.
[*Thucyd. lib.* 1.]

3566 Archæanactidis in regno Boſphori Cimmerii ſucceſſit Spartacus. 4276 438
[*Diodor. ann.* 3. *Olymp.* 85.]

3571 Spartacus mortem obiit: quem regnâſſe annos XVII, apud Diodo- 4281 433
rum Siculum ad annum 4 Olympiadis 86; XVII verò, apud eundem,
ad annum 3 Olymp. 85, legimus. quum interſtitium inter utrumque an-
num Olympiacum, initio & fini ejus aſſignatum, quinque vel (utroque
incluſo termino) ad ſummum ſex regni annos nobis exhibeat. Spartaco
verò in regno Boſphori ſucceſſit Seleucus.

3572 Athenis, anno præturæ Apſeudis & 4° Olympiadis LXXXVI propè 4282 432
completo, Meton Solſtitium æſtivum obſervavit die 21 Ægyptii men-
ſis Phamenoth, (ſive Junii Juliani 27) tempore matutino. [*Ptolem.*
magn. Syntax. lib. 3. *cap.* 2.] Deinde Enneadecaëteridem ſuam, ſive Cy-
clum lunarem 19 annorum inſtituit, [*Diodor. Sic. an.* 4. *Olymp.* 86.] à
Novilunio ſolſtitium illud proximè ſecuto, ſive Julii Juliani die 15°,
initium illius deducens.

3573 A Cyrenæis occiſus eſt Arceſilaus, octavus eorum rex: ille qui 31 4283 431
Pythiadem (anno 3 Olympiadis LXXIX) curru vicit, à Pindaro in
Odâ IV & V celebratus. Cui ſuccedere conatus filius, à Cyrenæis re-
pulſus eſt: & in Heſperidas inſulas ſe conferens, ibi defunctus eſt. At-
que ita Cyrenaicum regnum, quod 200 annis duraverat, quatuor Battis
ac totidem Arceſilais (juxta Delphicum oraculum, ab Herodoto com-
memoratum, *lib.* 4. *cap.* 163) alternatim ſibi ſuccedentibus, finitum eſt.
[*Scholiaſt. Pindari, in Od.* 4. *Pythion.*]

Ad finem decurrente anno 1° Olympiadis LXXXVII, cùm duo tan-
tùm menſes magiſtratus Pythodori Athenienſis archontis ſupereſſent;
ineunte vere, cœptum eſt geri inter Lacedæmonios & Athenienſes bel-
lum Peloponneſiacum: in quo, Athenienſium partibus ſe adjunxerunt
Aſiatici maris accolæ; Cares, Dorienſes, Iones, Helleſpontii & omnes
Inſulani, exceptis qui Melum & Theram inhabitabant. Legationes verò
utrique ad Artaxerxem Regem Perſiæ deſtinabant; ſubſidium ab eo
expetentes. [*Thucyd. lib.* 2.]

Initio hujus belli, tres nobiles hiſtorici vixerunt; Hellanicus 65, Hero-
dotus 53, & Thucydides 40 annos natus: ut ex Pamphilæ libro XI refert
A. Gellius. [*lib.* 15. *cap.* 23.] quorum poſtremus belli hujus hiſtoriam,
uſque

uſque ad annum 21, per æſtates & hyemes diligenter pertexuit; ab initio veris æſtatem, ab initio autumni hyemem inchoans.

Primâ hujus belli æſtate, tanta poſt meridiem Solis eclipſis contigit, ut ſtellæ conſpectæ fuerint. [*Thucyd.lib.2.*] Unde terror, ut prodigio oblato magno, inceſſit omnes. Pericles verò navis ſuæ gubernatorem trepidum & ſtupentem cernens, chlamydem objecit oculis ejus; tectúmque interrogavit nunquid horrendi id eſſet, aut portenderet gravius? Abnuente eo: Quid autem, infit, inter hoc & illud intereſt; niſi quatenus illud quod caliginem invexit, chlamyde eſt grandius? [*Plutarch.in Pericle.*] & quæ à præceptore ſuo Anaxagorâ pertinentia ad Solis & Lunæ curſum acceperat, diſſeruit: nec ulteriùs trepidare cives ſuos vano metu paſſus eſt. [*Valer. Max. lib.* 8. *cap.*11.] Hoc autem anno, 3° die Auguſti, horâ poſt meridiem 5ª, ad 10 circiter digitos Solem Athenis fuiſſe obſcuratum, Aſtronomicus etiam calculus demonſtrat.

3574 Peſtis horrenda, in Æthiopiâ primùm orta, inde Ægyptum Libyámque & maximè regis Perſarum regiones pervagata, Athenas ſecundâ belli æſtate graviſſimè afflixit. [*Thucyd.lib.2.*] Genus morbi hiſtoricè deſcripſit (qui & ipſe eo morbo laboravit & alios laborantes vidit) Thucydides; medicè (qui ei curando tum præſens operam præſtitit) explicavit Hippocrates, (*libro 3 Epidem.ſect.*3.) poëticè verò (qui longo poſt tempore vixit) depinxit Lucretius. 4284 430

In Colophoniorum oppido Notio domeſticâ ſeditione ortâ, Itamanes & Medi ab alterâ factione accerſiti ſuperiorem partem urbis occupârunt. [*Thucyd.lib.3.*]

Extremâ æſtate, Ariſteas Adimanti filius Corinthius, & Lacedæmoniorum legati, Aneriſtus, & Nicolaus, & Pratodemus, ac Tegeates Timagoras, ſuóque nomine Polis Argivus, in Aſiam ad Artaxerxem euntes, ut ab eo pecuniam ad bellum auxiliáque compararent; in Thraciam priùs ad Sitalcem regem Terei filium pervenerunt. Sed cùm inde trajicere Helleſpontum cogitarent ad Pharnacem Pharnataci filium, per quem ad Artaxerxem deducerentur; à Sadoco Sitalcis regis & Nymphodoro Abderitâ Pythei filio proditi, Athenas deportati ſunt. Quò poſtquàm venerunt, indemnatos & dicere etiam quædam conantes, Athenienſes eâdem die omnes necaverunt, & necatos in foſſas conjecerunt. [*Thucyd.lib.2. cum Herodoto, lib.7. cap.*137.]

3575 a. Sequente hyeme, Athenienſes ſex naves in Cariam, duce Meleſandro, ablegârunt: ut & pecunias in illis regionibus exigerent, et prædones tollerent, qui ex Peloponneſo exeuntes infeſtare ſolebant naves onerarias, ex Phaſelide Phœnicéque et illâ continente navigantes. Meleſander verò cum Athenienſium navalibus copiis et ſociis egreſſus in Lyciam, acie victus, ipſe cum parte exercitus interfectus eſt. [*Thucyd. lib.2.*]

Seleucus in Boſphoro Cimmerio regnare deſiit; quum annis quatuor principatum illum obtinuiſſet. [*Diodor. ad ann.* 4. *Olymp.*86.] Poſt quem regnâſſe videtur Spartacus II. annis 22. 4285 429

3576 Pericles mortuus eſt, anno 4 Olympiadis LXXXVII. [*Diodor. lib.* 12.] poſt inchoatum bellum Peloponneſiacum (cujus ipſe præcipuus author fuerat) annis 2 & menſibus 6. [*Thucyd.li.2.*] quum 40 annis Reipu- 4286 428

blicæ Athenienſium præfuiſſet. [*Cicero, lib.3. de Oratore; & Plutarch, in Pericle.*]

Anaxagoras Clazomenius, Periclis præceptor, mortem obiit; cùm annos 72 vixiſſet: Olympiade LXX natus, & anno 1 Olympiadis LXXVIII (lege, LXXXVIII) mortuus; ut ex Apollodori Chronicis refert, in illius Vitâ, Laërtius. ubi etiam addit; Lampſacenos eum honorificè ſepeliviſſe, hoc etiam (quod apud Ælianum quoque legitur, *lib.*8. *Var.hiſtor.cap. ult.*) appoſito Epitaphio. 4286 428

Ἐνθάδ' ὁ πλεῖστον ἀληθείας ἐπὶ τέρμα περήσας
Οὐρανίου κόσμου κεῖται Ἀναξαγόρας.

Hic jacet ille, cui rerum patuere receſſus
Atque arcana poli, magnus Anaxagoras.

3577 Hyeme quarti anni belli Peloponneſiaci, Athenienſes naves duodecim, quæ ab ſociis tributum exigerent, ablegârunt, duce Lyſicle cum quatuor collegis. Is cùm hinc inde obeundo pecunias exigeret, dum Cariam ex Myunte per Mæandrium campum uſque ad Sandium collem tranſgreditur; Cares Anæitæque ex inſidiis coorti, eum cum magnâ parte exercitus deleverunt. [*Thucyd.lib.3.*]

Alcidas claſſis Lacedæmoniorum præfectus, ad Myoneſum Teiorum promontorium appellens, Græcorum Aſiaticorum captivos pleroſque quos in navigando interceperat, peremit. Quum verò Epheſum attigiſſet, Samiorum qui ex Anæis erant legati ſupervenientes, nón ritè eum Græciam liberare dixerunt, ſi eos interficiat, qui neque arma contra ipſum tuliſſent, neque hoſtes eſſent, ſed tantùm Athenienſium neceſſariò ſocii fuiſſent. Quibus ille perſuaſus, reliquos dimiſit. [*Id. ibid.*] 4287 427

Seditione iterum inter veteres cives, qui in inferiore parte urbis Notii habitabant, & eos qui illuc fugerant, ortâ: alteri à Piſſuthne (Lydiæ Satrapâ) auxiliis Arcadum & barbarorum acciti, muro ſe interſepſerunt; atque iis qui Colophoniorum ſuperiorem urbem tenentes Medorum partis erant ſeſe adjungentes, unam Rempublicam fecerunt. Alteri verò, quum ſe clam iſtis ſubduxiſſent, & exularent, Pachetem Athenienſium ducem accerſierunt. Is vocato ad colloquium Hippiâ, Arcadum qui in munitione erant Duce à Piſſuthne conſtituto, datâque fide ut, ſi inter eos non conveniret, ſalvum & incolumem intra muros reſtitueret: poſtquàm exivit, extemplò in cuſtodiam eum, ſine vinculis tamen, tradidit. Inde munitionem repentè capit, & ex inopinato Arcadas barbaróſque qui intus erant interimit: ipſúmque poſtremò Hippiam, ut ſpoponderat, introducit, introductum verò comprehendit, ſagittíſque configit. Notium Colophoniis, præterquam qui Medorum partis fuerant, reſtituit. Poſteà colonos illuc Athenienſes miſerunt, & ſuis legibus urbem adminiſtrârunt; undique per omnes civitates Colophoniis civibus conquiſitis. [*Thucyd. lib. 3. Polyæn. Stratagem.lib.3.*]

3579 c. Artaxerxes Artaphernem Perſam ad Lacedæmonios legatum miſit, cum Epiſtolâ literis Aſſyriis ſcripta: in quâ, inter alia multa, quænam ipſorum voluntas, quíve animus eſſet, non potuiſſe ſe aſſequi ſignificavit. nam & legatos venire multos, & nullius tamen cum cæteris verba conſentire; quòd ſi ſuam aperire mentem velint, cum hoc Perſâ mitterent aliquos. [*Thucyd.lib.4.*] 4289 425

Arta-

d. Artaxerxes vitâ exceſſit : eique filius Xerxes in imperio ad unum duntaxat annum ſucceſſit. [*Diodor. Sicul. ann.* 4. *Olymp.* 88.] Cujus mater Damaſpia, eodem ipſo die quo Xerxes, (vel Artaxerxes maritus potiùs ; ut ſequentia indicant) è vitâ diſceſſit. Bagorazus verò eunuchus cadaver patris & matris in Perſiam tulit. [*Cteſias.*]

3580 a. Hyeme anni 7 belli Peloponneſiaci, Ariſtides, Archippi filius, unus ex præfectis navium quæ tributi ab ſociis colligendi cauſâ Athenis miſſæ fuerant, Artaphernem Perſam legatum ab Artaxerxe ad Lacedæmonios euntem, Eione ad Strymonem fluvium comprehenſum, Athenas advexit. Athenienſes verò Artaphernem triremi miſerunt Epheſum, & ſuos unà legatos.* Qui cùm illic audîſſent Artaxerxem mortem nuper obiiſſe, domum redierunt. [*Thucyd. lib.* 4.]

b. Principio inſequentis æſtatis, Solem ex parte defeciſſe, libro 4 narrat Thucydides ; à Veris principio, ut ſolet, Æſtatem inchoans. Martii enim Juliani die 21, ad finem tendente anno 4 Olympiadis LXXXVIII, ante meridiem Solem ultra dimidiam diametri partem obſcuratum fuiſſe, calculus Prutenicus oſtendit. 4290 424

Exules Mitylenæorum (poſt captam ab Athenienſibus Mitylenen) aliorúmque Lesbiorum magno numero coacti, & auxiliis ex Peloponneſo mercede conductis, Rhœtium ceperunt : acceptiſque duobus millibus ſtaterum Phocaicorum, urbem inviolatam ſuis reſtituerunt. Inde Antandrum motis copiis, urbem proditione occupârunt. Conſtituerant enim cùm reliquas, quæ Actææ appellantur, urbes (quas Mitylenæi priùs coluerant, tunc verò Athenienſes tenebant) tum maximè Antandrum, liberare. quâ firmatâ, cum naves ibi ædificare, ob lignorum copiam & Idam propinquam, poſſent : his alióque apparatu, ſe Lesbum inde propinquam infeſtare, inde Æolica quæ in continente eſſent oppida, in poteſtatem redigere poſſe ſperabant. [*Thucyd. lib.* 4.]

c. Erant tunc in Helleſponto *Ariſtides* & *Demodocus* (*Symmachum* appellat Diodorus) præfecti navium Athenienſium ſtipendium ab ſociis exigentium ; *Lamacho*, qui tertius erat, in Pontum cum navibus 10 provecto. Illi, ubi Mitylenæos Antandrum communire velle accepiſſent ; ex ſociis exercitu coacto, illò navigant, hoſtes ab Antandro egreſſos acie fundunt, & oppido iterum potiuntur. Lamachus verò qui in Pontum ierat, quum in Heracleotide fluvium Calecem (Cachetem Diodoro dictum) ſubiiſſet ; relictis in eâ ſtatione navibus, agros Heraclienſium (qui, ob amicitiam regis Perſici, collationem tributi abnuerant) populatus eſt. Sed cùm magna vis imbrium effuſa eſſet, & amnis violento aquarum impetu ſe præcipitaret ; navibus ad confragoſa littorum loca illiſis claſſem cum majore parte exercitus amiſit. Itaque cùm neque mari poſſet amiſſis navibus, neque terrâ auderet cum parvâ manu inter tot ferociſſimas gentes reverti ; Heraclienſes honeſtiorem beneficii quàm ultionis occaſionem rati, inſtructos commeatibus auxiliíſque dimiſerunt : bene agrorum ſuorum populationem impenſam exiſtimantes, ſi quos hoſtes habuerant, amicos reddidiſſent. Lamachus autem, cum reliquis quos habebat militibus, terrâ per vicinos Thraces, qui trans mare in Aſiâ ſunt, Chalcedonem pervenit. [*Thucyd. lib.* 4. *Diodor. lib.* 12. *Juſtin. lib.* 16. *cap.* 3.]

Anno Mundi		Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Chriſtianam
d.	Quum Xerxes in quodam feſto ebrius eſſet, atque in regiâ ſuâ dormiret; frater ejus Secundianus (ex Alogunâ Babyloniâ ſuſceptus) & Pharnacyas eunuchus ingreſſi, eum interfecerunt. [*Cteſias.*]		
	Secundianus, Sogdianus aliis dictus, imperio potitus eſt menſibus 7, ut habet Diodorus (ad annum 1 Olymp. 89) vel menſibus 6 & diebus 15, ut Cteſias.		
	Secundianus jampridem cum Bagorazo eunucho ſimultatem exercens, ex eo quod circa patris cadaver abſque conſilio ſuo egerat criminis prætextu arrepto, lapidibus obrui imperavit. Quod factum ægerrimè exercitus tulit: qui quamvis ab eo muneribus donaretur, eum nihilominus ob Bagorazi & fratris Xerxis cædem odio proſequebatur. [*Cteſias.*]		
3581 a.	Ochus (quem pater Artaxerxes Hyrcanorum præfectum conſtituerat) à fratre ſuo Secundiano accerſitus, venturum ſe promittit; ſed minimè venit: & hoc ab eo ſæpiùs fit. Tandem Ochus multo ſe munit exercitu, & regnum occupaturus ſperatur. Arbarius equitum Secundiani præfectus ab eo ad Ochum defecit, deinde Arxanes Ægypti ſatrapa, Artoxares quoque ex Armeniâ ad eum venit; ipſique invito cidarim impoſuerunt. [*Idem.*]	4291	423
b.	Regnat Ochus, & nomine mutato Dariæus appellatur: qui dolis juramentíſque, monitu Paryſatidis (ſororis ſuæ ſimul & uxoris) Secundianum tentat. Secundianum verò Menoſtanes (qui præcipuum inter eunuchos apud eum locum tenebat) diligenter hortabatur ne crederet ejus juramentis, neque cum fallacibus hominibus paciſceretur: ſed nihilominus Secundianus perſuadetur & capitur, & in cinerem conjectus moritur. [*Idem.*] De quo ſupplicii genere, vid. ſuprà ann. Mun. 3485. b. & II Maccab. XIII. 5, 6.		
	Interfecto Secundiano ſive Sogdiano, ſolus regnat Ochus, Darius Nothus appellatus: ad finem decurrente anno 1 Olympiadis LXXXIX; ut ex Thucydidis libro 8°, & Diodori Siculi 12°, intelligitur.		
3582	Deliis ab Athenienſibus patrio ſolo expulſis, Pharnaces Adramytium in Aſiâ incolendam dedit. [*Thucyd. init. lib. 5. Diodor. ann. 3. Olymp. 89.*]	4292	422
3583	Athenienſes, Delphico oraculo moniti, Deliis inſulam ſuam reſtituerunt. [*Thucyd. lib. 5.*]	4293	421
3588	Byzantini & Chalcedonii, adjunctis etiam Thracibus, magno cum exercitu in Bithyniam trajiciunt: agríſque pervaſtatis, multíſque oppidulis per vim expugnatis, facinora ſupra modum crudelia perpetrârunt. Magno enim captivorum agmine ex viris, mulieribus & pueris collecto; ad unum omnes promiſcuè jugulârunt. [*Diodor. ann. 1. Olymp. 91.*]	4298	416
3589 a.	Jubilæus XXI. quem poſtremum Veteris Teſtamenti Prophetæ viderunt. Neque enim locus Nehem. XII. 22. de Dario ultimo accipiendus eſt, ſed de Dario Notho: cujus tempore ſummum Pontificatum poſt patrem *Joiadam* (*Judam* Joſepho dictum) obtinuiſſe *Johananem*, (qui & *Johannes* & *Jonathan* appellatus eſt) & *Jadduam* ejuſdem filium Pontificatus hæredem fuiſſe natum, Nehemias innuit. [*c.* XII. 22, 23.] Verùm iſtorum obiter tantùm ille meminit: cùm juſtam hiſtoriam		

am intra imperii Artaxerxis Longimani (patris hujus Darii) terminos contineat. de quo Joſephus, libro 1. contra Apion. *A morte Moſis uſque ad Artaxerxem Perſarum regem, qui fuit poſt Xerxem, Prophetæ ſuorum temporum res geſtas in tredecim libris conſcripſerunt. Ab Artaxerxe verò uſque ad noſtrum tempus, ſingula quidem conſcripta, non tamen prioribus ſimili fide ſunt habita, eo quòd non fuerit certa ſucceſsio Prophetarum.* Et Euſebius, in Chronico: ad annum Artaxerxis hujus 32; in quo Nehemiæ continua hiſtoria deſinit. *Hucuſque Hebræorum divinæ ſcripturæ annales temporum continent. Ea verò, quæ poſt hæc apud eos geſta ſunt, exhibemus de libro Maccabæorum, & Joſephi & Africani ſcriptis; qui deinceps univerſam hiſtoriam uſque ad Romana tempora proſecuti ſunt.*

Ultimum verò Prophetarum Malachiam Nehemiæ fuiſſe σύγχρονον, ex eo colligunt: quòd non hortetur populum ad ædificationem Templi, ut *Haggæus* & *Zacharias* fecerunt; ſed extructo jam Templo, eas reprehendat corruptelas, quas tempore ſecundæ ſuæ præfecturæ apud Judæos ſe deprehendiſſe, in poſtremo libri ſui capitulo Nehemias indicat. conjugia nimirùm cum alienigenis inita, [*cap.*II. 11.] decimarum detentionem, [*c* III.8.] & divini cultus depravationem. [*c.*I.13.II.8.] Et quia deinceps ſolita Prophetarum ſucceſſio non erat expectanda, extremis prophetiæ ſuæ verbis populum Malachias hortatur, ut Legi Moſis conſtanter adhæreat; uſque dum exhiberetur ſummus Eccleſiæ Propheta *Chriſtus*; cujus præcurſor *Johannes* Baptiſta venturus eſſet *in ſpiritu & virtute Eliæ, ut converteret corda patrum in filios, & rebelles ad prudentiam juſtorum.* [*Malach.*IV.4. *collat. cum Luc.*I.17.*Matth.*XI. 14. & XVII.12.] Quò ſpectat & illa Eccleſiæ vox, apud Hieronymum. [lib.13. Commentar. in Eſai.cap.XLIX.] *Poſt Aggæum & Zachariam & Malachiam, nullos alios Prophetas uſque ad Johannem Baptiſtam videram.* Vid. I Maccab.IV.46. & IX. 27. & Auguſtin. de Civ. Dei, lib.17. cap.24.

Prophetis ſucceſſiſſe Viros Synagogæ magnæ, initio libri *Pirke Aboth* legimus: licèt Judæi poſteriores in horum numerum ipſos etiam Prophetas, *Haggæum*, *Zachariam* & *Malachiam* referant; & *Ezram* caput Synedrii hujus conſtituant.

3590 Piſſuthnes Lydiæ Satrapa à Dario rege defecit; & adverſùs eum Tiſſaphernes, Spitradates & Parmiſes miſſi ſunt. Piſſuthnes verò adverſùs eos tendit; ſecum habens Lyconem Athenienſem, cum Græcis quorum ille dux erat. Sed Regis duces pecuniis Lyconem Græcóſque captârunt; & ut à Piſſuthne deſciſcerent, perſuaſerunt. Deinde Piſſuthni fide datâ, & ab eo acceptâ, eum ad Regem duxerunt: qui eum in cinerem conjecit, ejúſque Satrapiam Tiſſapherni tradidit. Lycon autem & urbes & regiones mercedem proditionis accepit. [*Cteſias.*] 4300 414

Ægyptum à Perſis receſſiſſe, & regnaviſſe ibi *Amyrtæum* Saitem annis *6.* notat Euſebius in Chronico. qui *Amyrtæus* ille fuiſſe videtur, cujus meminit Herodotus lib. 2. cap.140. & lib.3. cap.15. ubi plurimis malis Perſas eum affeciſſe ſignificat.

3591 Æſtate 19 belli Peloponneſiaci, cùm Nicias noctu Athenienſium exercitum Syracuſis clàm eſſet abducturus; Lunæ defectio in medio 4301 413

menſis

menſis Metagitnionis (*Auguſti* Juliani die 27°, horâ poſt meridiem circitèr 10) oborta eſt: cujus conſpectu ille territus, dilato abnavigationis tempore, & ſe & exercitum perdidit. [*Thucyd. lib.*7. *Polyb. lib.*9. *Diodor. Sic. ann.*4. *Olymp.* 91. *Plin. lib.*2. *cap.*12. *Plutarch. in Niciâ*, & *in lib. de Superſtitione.*]

Inſequente hyeme, duo Darii in orâ maritimâ minoris Aſiæ præfecti, Tiſſaphernes Lydiæ & Pharnabazus Pharnabaci filius Helleſponti Satrapa, quò ex Græcis provinciarum ſuarum urbibus tributum Regi pendi ſolitum, quod Athenienſes ſolvi prohibuerant, recuperarent; ut ab Athenienſibus deficerent, eas ſolicitârunt: ſimúlque Peloponneſios ad bellum contra eos gerendum inſtigantes, ut ſocietatem cum Rege quamprimùm Lacedæmonii inirent laborârunt. Debilitatis etiam hoc modo in Aſiâ viribus Athenienſium, quorum auxilio fretus Piſſuthnes à Rege defecerat, Amorgen filium illius ſpurium, qui circa Cariam arma ceperat, ſperabat Tiſſaphernes, ut ei ab Rege præceptum erat, aut vivum adducturum aut interfecturum. Cùm Chios igitur & Erythræos paratos ad rebellandum cerneret, unâ cum illorum legatis ſuum etiam, ad negotium communi conſilio promovendum Lacedæmonem miſit. [*Thucyd. lib.*8.]

Sub idem tempus Calligetus Laophontis & Timagoras Athenagoræ filius (Megarenſis ille, hic Cyzicenus, ſuâ uterque patriâ extorris) Cyzicenorum nomine à Pharnabazo, cujus hoſpites erant, Lacedæmonem venerunt; ut naves ab eis, quas in Helleſpontum deducerent, impetrarent. Hæc ſeorſim utriſque, Pharnabazi & Tiſſaphernis legatis, agentibus; magnum inter Lacedæmonios ſtudiorum certamen exarſit: his ut in Ioniam & Chium, illis ut in Helleſpontum claſſis priùs mitteretur, perſuadere nitentibus. Sed tandem Chiorum & Tiſſaphernis apud Lacedæmonios maximè valuit petitio. Alcibiade quoque Cliniæ filio cauſam eorum adjuvante; qui, capitis ab Athenienſibus ſuis damnatus, apud Endium ephorum paternum hoſpitem tum degebat. Erythræis igitur & Chiis in ſocietatem receptis; quadraginta, quæ eis mitterentur, naves decretæ ſunt. Calligetus autem & Timagoras, Pharnabazi & Cyzicenorum nomine, ad claſſem quæ in Chium mitteretur inſtruendam nihil contulerunt; 25 talenta, quæ ſecum ad naves conducendas attulerant, dare nolentes: quia propriâ poſteà claſſe navigare ipſis in animo erat. [*Id. ibid.*]

3592 b. Æſtate 20 belli Peloponneſiaci, ab Endio cæteriſque Ephoris Alcibiades Athenienſis & Chalcideus Lacedæmonius cum quinque navibus in Ioniam miſſi, ut urbes ibi Græcas ab Athenienſium ſocietate averterent, Corycum approperato itinere attigerunt. 4302 412 Eorúmque ſuaſu, Chii primùm, deinde & Erythræi, ab Athenienſibus apertè defecerunt. Exin tribus navibus Clazomenas provecti, eas quoque ad defectionem pertraxerunt. Clazomenii protinùs in continentem tranſgreſſi, caſtellum condiderunt; quò perfugium ſibi eſſet, ſi quà ex parvâ inſulâ, quam tenebant, cedere cogerentur. Sic omnes quicunque defectionis participes erant, ſummo ſtudio ſe communire bellúmque apparare cœperunt. [*Thucyd. lib.*8.]

Strombichides Athenienſium dux Samum cum octo navibus adveniens,

niens, illinc ſumptâ unâ Samiâ, Teum trajecit; ejúſque incolis ne quid moliri vellent perſuaſit. Eôdem & Chalcideus cum 23 navibus advenit: aderátque ei Clazomeniorum atque Erythræorum peditatus. Teii peditatum illum quum à principio excipere noluiſſent, poſt Athenienſium fugam introduxerunt: qui expectato aliquandiu Chalcideo ab inſecutione Athenienſium necdum revertente, murum quem mediterranea verſus ad urbem Athenienſes extruxerant demolitus eſt, adjuvantibus eum aliquot qui ſupervenere barbaris, duce Tage Tiſſaphernis proprætore. Chalcideus Alcibiadéſque ad Samum uſque Strombichidem perſecuti, aſſumptis navibus Chiis 20, Miletum navigârunt: eámque Alcibiadis præcipuè operâ, quòd ei familiaritas cum primoribus Mileſiorum intercederet, ad defectionem induxerunt. Eos inſecuti cum 18 navibus Athenienſes, quum à Mileſiis non reciperentur, in Ladam inſulam è regione ſitam appulerunt. [*Ibid.*]

Statim poſt Mileſiorum defectionem, prima Lacedæmoniorum cum rege Perſarum ſocietas per Tiſſaphernem & Chalcideum facta eſt: eâ conditione, ut quaſcunque regiones aut urbes Rex jam poſſideret, ejúſque majores poſſederunt, in Regis ditione manerent. [*Ibid.*]

Conféſtim inde Chii cum decem navibus, ut quid Mileti ageretur cognoſcerent & ſimul ad defectionem civitates ſolicitarent, Anæam (in Cariâ) vela dederunt. A Chalcideo autem nuntio ut redirent accepto, quonam Amorges (Piſſuthnis filius) terrâ militem adduceret, ad Dioshieron (Ioniæ oppidulum) navigârunt. Ibi conſpectis ſexdecim navibus, quibus poſt Thraſyclem Diomedon ab Athenis exierat; Chii cum unâ navi Epheſum, cum reliquis Teum diffugerunt. Sed earum quatuor ab Athenienſibus interceptæ ſunt, vacuæ tamen, hominibus priùs in terram elapſis: reliquæ urbem Teiam tenuerunt. Poſthæc cùm in Samum Athenienſes abiiſſent; Chii cum reliquis navibus & pedeſtribus ſimul copiis digreſſi, Lebedum & Eras (in Ioniâ) ad defectionem pertraxerunt. [*Ibid.*]

Poſteaquàm ab Teo pedeſtres Chiorum copiæ abſceſſerunt, Tiſſaphernes cum exercitu adveniens, diruto Tei, ſi quid reliquum erat, muro, abiit. Digreſſo eo, paulo pòſt Diomedon cum decem navibus Athenienſium advenit; cúmque Teiis, ut ſe quoque reciperent, paciſcitur. Et illinc profectus Eras, quum urbem adortus expugnare non poſſet, abſceſſit. [*Ibid.*]

Athenienſes, capto Clazomeniorum in continente caſtello, ipſos in urbem ſuam, quæ in inſulâ erat, remigrare coegerunt; præter defectionis authores, qui Daphnuntem conceſſerant. Sic in fidem Athenienſium Clazomenæ reverterunt. [*Ibid.*]

c. Eâdem æſtate naves 20 Athenienſium, quæ in Ladâ inſulâ adverſùs Miletum in ſtatione fuerant, ad Panormum Mileſii agri excenſione factâ, Chalcideum Lacedæmonium præfectum cum paucis occurrentem obtruncârunt. Hinc tertiâ diſcedentes die trophæum erexerunt: quod Mileſiii, tanquam ab iis poſitum qui regione haudquaquàm potiti fuiſſent, dejecerunt. [*Ibid.*]

Extremâ æſtate, 1500 Athenienſes gravis armaturæ, & 1000 Argivi, totidémque ex ſociis, navibus 48, Phrynicho & Onomacle & Sci-

ronidâ ducibus, Athenis tranſmiſerunt in Samum; indéque ad Miletum tranſgreſſi,caſtra poſuerunt. Adverſùs eos egreſsi,Mileſiorum 800 gravis armaturæ milites,Alcibiades cum iis quos Chalcideus adduxerat Peloponneſiis, auxilia item Tiſſaphernis peregrina quædam, ipſéque Tiſſaphernes cum ſuo equitatu; prælium cum Athenienſibus & eorum ſociis committunt. Argivi qui primam aciem in ſuo cornu tenebant, nimiùm viribus ſuis ſiſi, à Mileſiis (quos ut Ionas, contempſerant) fugati, paulo minùs trecentos ex ſuis deſiderârunt. Sed victoria præcipua penès Athenienſes fuit: qui trophæo poſito, Miletum in peninſulâ ſitam obſidere parabant. Sed adventantis claſsis Siculæ & Peloponneſiæ nuncio turbati, ſuaſore Phrynicho, in Samum ſe receperunt. [*Ibid.*]

Claſsis adveniens, aucta navibus Chiis quæ priùs cum Chalcideo ab hoſtibus pulſæ fuerant, petente Tiſſapherne, Iaſum invaſit: ubi Amorges Piſſuthnæ filius ſpurius, qui à Dario defecerat, ſe tenebat. Peloponneſii, ſub Aſtyocho, rei maritimæ præfecto, (ad quem Theramenes Lacedæmonius claſſem illam adduxerat) & Syracuſani (quorum in hoc negotio, ſub duce Hermocrate, præ cæteris maximè virtus enituit) Iaſios, non hoſtiles ſed Atticas illas naves fuiſſe opinantes, improviſò adorti oppreſſerunt. Amorgen vivum captum Peloponneſii Tiſſapherni tradiderunt; ut eum ad Regem (ſicut ille imperaverat) ſi ei liberet, perduceret. Iaſum ipſam, antiquâ fortunâ divitiiſque opulentum oppidum, milites diripuerunt, ingentem inde prædam conſecuti. Auxiliarios quos Amorges habuerat, inviolatos ad ſe Peloponneſii receperunt; intérque milites ſuos, quòd plerique eorum eſſent ex Peloponneſo, conſcripſerunt. Oppidum Tiſſapherni tradiderunt, cum omnibus captivis tam liberis quàm ſervis; pro ſingulis ſtaterem Daricum pacti. Inde Miletum reverſi, Pædaritum Leontis filium præfectum à Lacedæmoniis in Chium miſſum, terreſtri itinere cum Amorgæ auxiliaribus Erythras uſque deduxerunt; & Mileto Philippum præfecerunt. [*Ibid.*]

d. Hyeme inſequente, Tiſſaphernes, cùm præſidium Iaſo impoſuiſſet, Miletum veniens, pecuniam (ut erat Lacedæmone promiſſum) Spartanis & ſociis ſolvit; drachmam Atticam menſtruam in ſingula capita: & in futurum tempus de certo ſtipendii modo convênit. [*Ibid.*]

Aſtyochus Lacedæmonius navarchus, cum decem Peloponneſiis navibus, & totidem Chiis, Pteleum nequicquam expugnare adortus tranſmiſit Clazomenas, ibique eos qui Athenienſium partis eſſent deditionem facere, & in Daphnuntem migrare juſſit: quod idem jubebat & Tamos Ioniæ proprætor. Illis facere imperata recuſantibus, adortus urbem muris carentem, tamen expugnare quum non poſſet, abiit. Acri autem coorto vento, ipſe quidem Phocæam & Cumam tenuit: cæteræ naves in inſulas Clazomenis objacentes (Marathuſam, Pelam & Drimyſſam) ejectæ ſunt. Ibi per octo dies tempeſtatibus retenti, omnibus rebus, quæ à Clazomeniis eò metu belli occultè exportatæ fuerant, partim direptis & abſumptis, partim in naves congeſtis, Phocæam Cumámque ad Aſtyochum navigârunt. [*Ibid.*]

Eâdem hyeme Hippocrates Lacedæmonius à Peloponneſo profectus cum Thurinis decem navibus (quarum præfectus Dorieus Diago-

ræ

ræ filius cum aliis duobus erat) & unâ Laconicâ unâque Syracuſanâ, in Cnidum trajecit, quæ jam à Tiſſapherne deſciverat. Horum adventu cognito, qui Mileti erant eis negotium dant, ut parte dimidiâ navium in præſidio Cnidi relictâ, cæteris juxta Triopium (Cnidiæ promontorium) onerarias ab Ægypto tranſmittentes comprehendant. Eâ re auditâ, Athenienſes à Samo profecti, ſex naves ad Triopium præſidiarias interceperunt; claſſiariis in terram elapſis. Inde Cnidum provecti, urbem mœnibus nudatam adorti, parùm abfuit quin caperent. Sequenti die iterùm aggreſſi, cùm ipſi per noctem ſe communiſſent, & qui à Triopio ex navibus profugerant urbem intrâſſent, difficilior jam expugnatio erat. Itaque agris vaſtatis, in Samum redierunt. [*Ibid.*]

3593 4. Quum à Peloponneſiis fœdus inter Chalcideum et Tiſſaphernem ictum, non omninò integrum, & ſibi parùm æquum, viſum eſſet: aliud inter Lacedæmonios ſocióſque, & Regem Darium ejúſque filios & Tiſſaphernem, percuſſum eſt ſcriptúmque clariùs, Theramene Spartano præſente. Poſt quod, Theramenes, claſſe Aſtyocho traditâ, in celoce abnavigans è conſpectu abiit. [*Ibid.*]

Cum Pharnabazo altero Perſico præfecto, qui circa Helleſpontum regis ſui res curabat, & legatos Calligetum Megarenſem atque Timagoram Cyzicenum Spartam miſerat, negotium ob quod illi venerant confectum eſt: navéſque 27, quas illi à Lacedæmoniis Pharnabazo procuraverant, duce Antiſthene Spartano, circa brumale ſolſtitium ex Peloponneſo in Ioniam moverunt. Miſerunt unà Lacedæmonii undecim legatos Spartanos (quorum unus fuit Lichas *Arceſilai filius*) ut eorum conſilio Aſtyochus uteretur. Eis imperatum, ut ubi Miletum perveniſſent, tum cætera quàm rectiſsimè adminiſtrarent, tum naves iſtas, aut omnes aut plures paucioréſve, in Helleſpontum, ſi ipſis videretur, ad Pharnabazum mitterent; Clearcho Ramphii, qui ſimul navigabat, præfecto conſtituto: útque Aſtyocho (quem Pædariti literæ ſuſpectum fecerant) à claſsis præfecturâ, ſi ipſis ſic videretur, amoto Antiſthenem ſurrogarent. Hi verò à Maleâ (in ſinu Laconico) ſolventes, Melum inſulam primò tenuerunt: deinde longiore circuitu, quo ab hoſtibus tutiores eſſent, ad Caunum in Aſiâ appulerunt. [*Ibid.*]

Aſtyochus Cnidum appellens, inde feſtinavit ad occurrendum navibus Atticis, quæ Peloponneſias Caunum appulſas obſervabant. Ad quas cùm perveniſſet: Athenienſes illatâ primùm, non magnâ, deinde acceptâ majore clade, Halicarnaſſum ſe receperunt; victores Peloponneſii Cnidum redierunt. Athenienſes deinde in Symam inſulam (ad quam victi fuerant) ab Samo cum univerſis navibus contenderunt; nec tamen adverſùs claſſem ad Cnidum ſtantem quidquam tentârunt: ſed receptis ex Symâ navium armamentis, & Lorymis in continente oppugnatis, Samum redierunt. [*Ibid.*] 4303 411

Coactâ ad Cnidum univerſâ Peloponneſiorum claſſe (quæ 94 navium erat) undecim legati Lacedæmoniorum cum Tiſſapherne, qui huc advenerat, de rebus jam tranſactis agitabant, ſi qua illarum eis diſpliceret; déque bello futuro, quemadmodum id quàm rectiſsimè è re utriuſque partis gereretur. Et ante omnes Lichas, quæ tranſacta eſſent conſiderans, utrumque fœdus, etiam quod cum Theramene ictum erat,

rectè factum fuiſſe negavit. Nullo enim modo tolerandum, ut Rex omnes eas teneret regiones, quibus aliquando ipſe majoréſve ipſius imperitâſſent. Ita enim oportere rurſus & Inſulas omnes, & Theſſaliam, & Locros & deinceps Bœotiâ tenus, in ſervitutem redigere; ac Lacedæmonios, pro libertate, imperio Medorum Græcos ſubigere: quare aliud de integro fœdus faciendum, aut hocce non utendum, nec ex eo ſtipendium petendum. Hâc de re ſtomachatus Tiſſaphernes, infecto negotio, inde abſceſſit. [*Ibid.*]

Cùm à Peloponneſiis literæ Aſtyocho veniſſent, ut Alcibiadem (qui & illis ſuſpectus, & regi Lacedæmoniorum Agidi erat inimicus) interficeret; ille clàm ad Tiſſaphernem ſe ſubduxit: eíque perſuaſit, ne ſtipendia tanta claſſi Peloponneſiorum præberet; ſed hoc potiùs ageret, ut neque hi Athenienſes evertere omninò poſſent, & bello eo utrique attriti & confecti, tandem Regi obtemperare cogerentur. [*Ibid.*]

Piſander & decem alii Athenienſium legati, decreto populi, miſſi ſunt, ut cum Tiſſapherne & Alcibiade agerent, prout è Republicâ eſſe putarent. A quibus Alcibiades, Tiſſaphernis nomine, adeò ingentia poſtulavit; ut quamvis multa concedentes, tamen ad ultimum pactionem aſpernarentur. Poſtulabat enim, ut Athenienſes Ioniam traderent univerſam cum Inſulis circumjacentibus. Quod cùm illi non negarent; tandem in tertio congreſſu petiit, ut Regi liceret naves facere, & ipſorum præternavigare terram, quacunque & quantâ cum claſſe vellet. Tum verò non ampliùs toleranda iſta rati Athenienſes, & ſe deceptos ab Alcibiade credentes; irâ ſuccenſi abierunt inde, & in Samum ſe receperunt. [*Ibid.*]

b. Secundùm hæc, nondum confectâ hyeme, Tiſſaphernes protinùs Caunum ſe contulit, animo Peloponneſios iterum revocandi Miletum, initíſque aliis quibuſcunque poſſet pactionibus, ſtipendium ſolvendi; ne prorſus ſibi hoſtes redderet. Convocatis igitur Peloponneſiis, ſtipendium eis numeravit, fœdúſque cum eis tertium iniit; cujus hoc erat principium. *Tertiodecimo anno regni Darii, ephoro Lacedæmone Alexippidâ, pactiones initæ ſunt in campo Mæandri inter Lacedæmonios ſocióſq; ac Tiſſaphernem & Hieramenem & Pharnaci liberos, de Regis déque Lacedæmoniorum & ſociorum rebus. Quæcunque regio in Aſiâ Regis eſt, Rex*
1 *teneto; & de regionibus ſuis, ut volet, ſtatuito, &c.* De ſtipendii verò ſolutione pactum eſt; ut præſenti claſſi Tiſſaphernes illud præbeat, donec naves regiæ venerint: poſt quarum adventum, Lacedæmonii & ſocii ſuam claſſem ipſi alant, ſi velint; ſin à Tiſſapherne ſtipendium accipere malint, ipſum præbiturum eſſe, ſed eâ lege, ut finito bello pecuniam ei reddant quam acceperint. [*Ibid.*] Unde petenda explicatio illius, quod apud Juſtinum [*lib.5.cap.1*] breviùs habetur propoſitum. *Darius rex Perſarum, factâ cum Lacedæmoniis per Tiſſaphernem præfectum Lydiæ ſocietate, omnem ſumptum belli pollicetur.*

Ineunte ſtatim proximæ æſtatis vere (quod anno belli Peloponneſiaci 21 initium dedit) Dercyllidas Spartanus Mileto cum parvâ manu in Helleſpontum terreſtri itinere, ut Abydum Mileſiorum coloniam ad rebellionem ſolicitaret, mittitur: quæ ad eum & Pharnabazum, ut & biduò poſt Lampſacus, ab Athenienſibus deficit. Quo audito, Strom-

bichides cum 24 Athenienſium navibus ex Chio properè accurrens, Lampſacenos obviam egreſſos acie vincit, urbémque mœnibus carentem primo impetu capit: rebúſque ibi conſtitutis, Abydum aggreſsus, ſed ab Abydenis fortiter ſe tuentibus repulſus, Seſtum è regione ſitam in Europâ trajecit, ibíque præſidium ad tutelam totius Helleſponti collocavit. [*Thucyd.lib.*8.]

Univerſa Athenienſium claſſis ad Samum coacta, pacto cum Samiis inito, ad reſtituendum popularem Athenis & tollendum Quadringentorum noviter ibi erectum dominatum, communi juramento ſe obſtringunt: Thraſybulo & Thraſyllo ducibus conſtitutis. De Alcibiade ab exilio reducendo deliberant: ejus operâ ad ſe Tiſſaphernem à Peloponneſiis avertendum, & Regis amicitiam ſibi conciliandam, ſperantes. [*Id.ibid.*]

Inter claſſicos Peloponneſiorum milites qui Mileti erant, contra Aſtyochum & Tiſſaphernem murmur ortum. Illum namque priùs, quando ipſorum vires validæ & Athenienſium claſsis exigua fuiſſet, dimicare noluiſſe: nec adhuc velle, cùm & ſeditiones inter ipſos eſſe audiret, & naves nunquam in uno loco congregatas haberet. Ab hoc verò, Phœnicum naves (utì promiſerat) non accerſente, & ſtipendium militibus neque continenter neque integrum præbente, magno claſſem incommodo affici. Quum igitur quamprimùm prælio rem committendam flagitarent: Aſtyochus ſociíque Mileſios cùm terreſtribus copiis Mycalen procedere jubent; ipſi cum univerſâ claſſe, quæ 112 navium erat, eôdem circumvehuntur. Athenienſium naves 82, quæ in Glaucâ Mycales ſtationem habebant, horum claſſe conſpectâ, ſe in Samum recipiunt: Strombichide verò cum navibus ab Helleſponto ad eorum auxilium adventante, Peloponneſii Miletum revertuntur. Quos ſecuti Athenienſes, armatas naves 108 jam habentes, acie ad Miletum explicatâ, quum hoſtem prodire non cernerent, in Samum ſine pugnâ redeunt. Poſt quæ Peloponneſii animadvertentes, ne cum univerſâ quidem claſſe ſuſtinere ſe robur claſsis Atticæ poſse, nec habere ſe unde tot claſsiariis ſtipendia ſolverent; præſertim Tiſsapherne malignè promiſsa præſtante; Clearchum Ramphii filium cum navibus 40 ad Pharnabazum in Helleſpontum, ultrò invitantem & ſtipendia prompta pollicentem aliáque ſtudia offerentem, mittunt. [*Ibid.*]

c. Thraſybulus, ad Tiſſaphernem profectus, Alcibiadem in Samum ſecum perduxit: ubi ab exercitu in Imperatorum numerum allectus eſt, omniúmque rerum ſumma ei permiſsa. Ille, Athenienſis exercitus Imperator creatus, ad Tiſsaphernem protinùs navigavit; ut omnia conſilia cum ipſo communia habere videretur: ita in rem ſuam callidè tractato negotio, ut & Athenienſes per Tiſsaphernem, & Tiſsaphernem per Athenienſes poſset terrefacere. [*Ibid.*]

Hoc præterea aſtu illud quoque apud Peloponneſios qui Mileti erant obtinuit; ut ad prius erga Tiſsaphernem odium magnus hinc cumulus acceſſerit: ita ut non contra illum ſolum tumultuarentur, ſed etiam contra Aſtyochum; quem privati emolumenti gratiâ cum Tiſsapherne colludere criminabantur. Inter hæc verò accidit, ut Syracuſanorum Thuriorúmque nautica turba ſtipendium ab Aſtyocho procaciùs flagitarent.

rent. Cúmque ille tanto proterviùs reſponderet minaretúrque, & *Dorieo* (Thurinarum navium præfecto: quanquam τῷ γε Δωριεῖ, de Syracuſanarum navium duce *Hermocrate*, Græcus accipiat Thucydidis Scholiaſtes) nautis ſuis aſtipulanti fuſtem intentaret; nautæ cum clamore in eum irruerunt: periiſſétque omninò, niſi ad aram quandam repentè confugiſſet. Mileſii quoque facto clàm impetu, caſtellum à Tiſſapherne in ſuâ urbe ædificatum, ejectis qui cuſtodiæ causâ inerant militibus, occupârunt. Quæ res à reliquis etiam ſociis probata eſt, maximè à Syracuſanis: ſolò improbante Lichâ Lacedæmonio, qui Mileſios, alióſque qui in Regis ditione eſsent, Tiſſapherni moderatè imperanti obtemperare debere aiebat, donec bello felix finis imponeretur. [*Ibid.*]

Hâc contentione illis occupatis, Pindarus ſucceſſor Aſtyocho in præfecturâ maritimâ ab Lacedæmone venit, & imperium ab ipſo traditum accepit. Cum Aſtyocho inde Lacedæmonem diſcedente, Tiſſaphernes legatum è ſuis Gauletem quendam Carem miſit, linguæ utriuſque (Perſicæ & Græcæ) gnarum: qui & Mileſios de caſtello accuſaret, & ſimul pro ipſo Mileſiorum & Hermocratis Syracuſani delationibus reſponderet; quos eò ſimul profecturos noverat, ipſúmque, quòd cum Alcibiade rebus Peloponneſiis noceret fideíque ambiguæ eſſet, criminaturos. [*Ibid.*]

Tiſſaphernes, infenſis ei tum ob alia tum ob Alcibiadis reditum Peloponneſiis, ut qui jam apertè Athenienſium rebus faveret; ſui, ut viſus eſt, purgandi causâ Aſpendum, quò Phœnicum naves 147 pervenerant, profectus eſt, Lichâ Lacedæmonio unâ ire juſſo: Tamo legato ſuo relicto, qui abſente ſe ſtipendium Peloponneſiis militibus exſolveret; quod ab illo tamen ſatis indiligenter fuit præſtitum. Philippum quoque Lacedæmonium cum duabus triremibus ad Phœnicum naves viſendas, Tiſſapherne jubente, Peloponneſii miſerunt. Sed & Alcibiades, quum Aſpendi Tiſſaphernem fuiſſe cognoviſſet, cum 13 navibus Caunum Phaſelidémque navigavit, ingentia omnia certiſſimáque auxilia ſuis pollicitus: quibus & in Samum demùm reverſus nunciavit, ſe ne Phœnicum naves Peloponneſiis mitterentur confeciſſe, & Tiſſaphernem amiciorem quàm antea Athenienſibus reddidiſſe. Nam ille quidem Aſpendi cum Phœnicibus congreſſus eſt, ſed nullas eorum naves Peloponneſiis tradidit; illud nugatoriè prætexens, quòd pauciores quàm juſſiſſet Rex eſſent contractæ: quum illi conſtitutum fuiſſet, ſuſpenſos tenere Græcorum animos; & neutris accedendo, utroſque paribus viribus inter ſe commiſſos atterere. [*Ibid.*]

Quadringentorum dominatus Athenis abrogatus eſt, Quinque millibus eorum loco ſubſtitutis: qui de Alcibiadis, & aliorum qui cum ipſo erant in patriam reditu legem tulerunt. [*Ibid.*] paríque ille abſens imperio præficitur ſimul cum Thraſybulo & Theramene: quórum virtute magna ſtatim in melius Athenienſium rerum facta eſt commutatio. [*Æmil. Prob. in Alcibiade.*]

Dum Peloponneſii cum claſſe Mileti hærent, nemo eorum quibus id à Tiſſapherne Aſpendum eunte mandatum fuerat ſtipendium claſſiariis ſolvebat; nec promiſſa claſſis, nec ipſe Tiſſaphernes illuc veniebat: ſcripſítque Mindaro maritimæ rei præfecto Philippus qui cum Tiſſapherne

pherne miſſus fuerat, & Hippocrates Spartanus Phaſelide tunc agens, neque venturam claſſem Phœniciam, neque juſti quicquam à Tiſſapherne eſſe expectandum. Contrà verò Pharnabazus, qui ad Helleſpontum res Perſicas curabat, omnem benevolentiam iiſdem oſtentabat. Nam ultro eas ſollicitabat, & acceptâ ab iis claſſe, cupidum ſe declarabat reliquas præfecturæ ſuæ civitates ab Athenienſibus avertere (quod ipſum quoque Tiſſaphernes præ ſe ferebat) ſperans hoc modo res ſuas ſeſe aucturum. Hiſce commotus Mindarus, ſummâ curâ inſtructis navibus LXXIII, propoſito ſubitaneo edicto, ut magis hoſtem in Samo lateret, cum iis Mileto ſolvens in Helleſpontum curſum direxit: quem Thraſyllus dux Athenienſium è Samo cum navibus LV eſt inſecutus. [*Thucyd.lib.8.*]

Mindari & Syracuſanorum claſſis cum Thraſylli & Thraſybuli claſſe ad Cynos-ſema (promontorium Hecubæ tumulo notum) confligit: ubi poſt ancipitem pugnam Athenienſes victoriam obtinuerunt; amiſſis navibus 15, hoſtium verò captis 21. Quod prælium navale à Thucydide plenius deſcriptum habetur in libro 8°, & Diodoro Sic. anno 2. Olymp.92.

Quartâ poſt pugnam die, refectis magno ſtudio Seſti navibus, Athenienſes Cyzicum quæ ab ipſis defecerat navigârunt; conſpicatique ad Harpagium & Priapum octo naves profectas è Byzantio, aggreſſi ſunt; ac ſuperatis prælio qui in terrâ erant, eas in poteſtatem redegerunt. Mox Cyzicum progreſſi, eam quoque mœnibus tum carentem receperunt, illincque pecunias exegerunt. [*Thucyd.ibid.*]

d. Alcibiades cum navibus XXII è Samo profectus, ab Halicarnaſſenſibus vim magnam pecuniæ exegit; deinde Meropidem populatus, Con muro munivit; & jam autumno propinquo, magnâ cum prædâ in Samum rediit. [*Id. ibid. Diodor. ann.2. Olymp.92.*]

Aſtacus Perſa Tiſſaphernis legatus, concepto contra Delios, qui patriâ ſuâ ab Athenienſibus pulſi Atramyttium incolebant, occulto odio; ſub amicitiæ ac ſocietatis ſpecie optimos eorum quoſque in expeditionem evocatos, cùm prandentes obſervâſſet, militibus ſuis circumdedit & jaculis confixit. [*Thucyd.ibid.*]

Antandrii, in Æolide, ne in ſe ſimili ſcelere ſæviret Aſtacus veriti, & onerum impatientes ab eodem ſibi impoſitorum; Peloponneſiorum milites (qui in Helleſponto tum verſabantur) ex Abydo per montem Idam in urbem ſuam deductos acceperunt, & Aſtaci præſidium ex arce ejecerunt. [*Id.ibid.*]

Tiſſaphernes ab Aſpendo in Ioniam reverſus, & hâc re, & aliis quæ Mileti Cnidíque (nam & illinc præſidia ejus pulſa fuerant) acciderunt commotus, magnâ ſe à Peloponneſiis contumeliâ affectum fuiſſe exiſtimavit. Plura igitur ab iiſdem mala ſibi metuens, ſimúlque anxius, ne Pharnabazus qui minore tempore ſumptúque eos aluiſſet, feliciùs res contra Athenienſes gereret: ipſe ad eos in Helleſpontum ire conſtituit; ut & de Antandrio facto eos argueret, & de Phœnicum navibus aliíſque objectis criminibus ſeſe quàm poſſet commodiſſimè purgaret. Cúmque Epheſum primùm veniſſet, ſacrificium Dianæ fecit. [*Id. lib.8.fin.*]

Hîc

Hîc Thucydidis terminatur hiſtoria: quam deinceps per annos 17 Theopompus, per annos verò 48 continuavit Xenophon. [*Diodor. ann.*2. *Olymp.*92.] Prioris opus hiſtoricum interiit: poſterioris extat; ſed ἀκέφαλον. Præter Procemium enim, duorum in eo annorum hiſtoriæ deſideratur: à fine æſtatis anni XXI belli Peloponneſiaci (in quo Thucydides deſiit,) uſque ad exitum æſtatis anni XXIII.

3594 De 300 navibus in Phœniciam remiſſis, Pharnabazus eâ ratione La- 4304 410
cedæmoniis ſe purgavit; id fuiſſe factum, quòd & ab Arabum & ab Ægyptiorum rege (Amyrtæo) Phœniciæ inſidias parari cognoviſſet: ut ad annum 3 Olympiadis 93 habet Diodorus Siculus. quum 147 tantùm Phœnicum naves Aſpendum perveniſſe & à Tiſſapherne, contra promiſſi fidem, dimiſſas fuiſſe, Thucydides docuerit.

3595 Alterum ad Cynos-ſema inter Lacedæmonios & Athenienſes nava- 4305 409
c. le prælium eſt factum, quod à *Theopompo* eſt deſcriptum; ut refert Vitæ Thucydidis Græcus ſcriptor anonymus.

d. Thymochare Athenis cum paucis navibus veniente, ſtatim Lacedæmonii & Athenienſes prælio navali rurſùm congreſſi ſunt; in quo Lacedæmonii ductu Hegeſandridæ victores evaſerunt. [*Xenophon, initio lib.*1. *Hellenicôn.*]

Paulo pòſt Dorieus Rhodius Diagoræ filius, triremium Thurinarum ex Italiâ præfectus, hyemis initio cum 14 navibus Rhodo profectus, ad Helleſpontum tranſmiſit; ut cum Mindaro ſe conjungeret, qui ad Abydum ſubſiſtens, naves Peloponneſiaci nominis ſocias undique cogebat. Jámque ad Sigeum Troadis provectus erat Dorieus, quum Athenienſes juxta Seſtum commorantes, explorato ejus curſu, cum 20 navibus in eum feruntur. Dorieus, arreptâ fugâ, in litus Rhœteum triremes ſuas ſubduxit: expoſitíſque militibus, & urbis Dardaniæ præſidio adſumpto, è terrâ pariter ac navibus pugnam contra Athenienſes ſuſtinuit; donec illi tandem nihil ſe proficere cernentes, Madytum rediêre ad reliquum exercitum. Hâc pugnâ conſpectâ Mindarus, qui apud Ilium Minervæ ſacrificabat, ut ſubſidium ſuis ferret navéſque Doriei reciperet, ad Dardanium promontorium cum navibus 84 contendit: quibus & terreſtres Pharnabazi copiæ aderant, ad claſſem Lacedæmoniorum ſublevandam. Quibus obviam procedens Athenienſis navium 74 claſſis, ad litus juxta Abydum, cum eis prælium iniit. Mindarus 97 ſuas & Doriei naves ſub imperio habens, in lævo cornu Syracuſanos ſtatuit; dextrum ipſe rexit. Dextrum Athenienſium cornu Thraſybulus, ſiniſtrum Thraſyllus duxit. A matutino tempore ad veſperam anceps trahebatur pugna: quum repentè Alcibiades, cum 18 navibus ex Samo in Helleſpontum navigans, ſe conſpiciendum præbuit. Ex eo Peloponneſii verſus Abydum fugerunt: quos ocyùs Athenienſes inſecuti, decem eorum navibus confeſtim ſunt potiti. Exortâ dehinc magnâ ventorum procellâ, indéque multis circa perſecutionem objectis impedimentis; Peloponneſii ad litus incolumes elapſi ad terreſtres Pharnabazi copias ſe receperunt. Qui quidem ipſe ingreſſus equo mare, quouſque poterat, dimicabat: idémque, ut facerent, equites peditéſque ſuos hortabatur. Peloponneſii quoque navibus conſtipatis, & oppoſitâ hoſtibus acie, non procul à litore pugnabant. Nocte igitur jam appetente,

petente, Athenienſes cum 30 vacuis hoſtium navibus quas ceperant, ac ſuis in prælio corruptis, Seſtum diſceſſerunt: & quam primùm illuxit, collectis naufragiorum reliquiis, trophæum excitaverunt. Deinde 40 navibus ibi relictis, cum cæteris alii aliò extra Helleſpontum ad exigenda tributa ſunt profecti. Unus è ducibus Thraſyllus Athenas navigavit, ea quæ acciderant nunciaturus, militémque & naves in ſupplementum claſſis petiturus. [*Xenoph.Hellen.lib.*1.*Diodor.lib.*13.*Plutarch. in Alcibiade.*]

Mindarus circa primam noctis vigiliam Abydum revectus, naves prælio concuſſas reſarcit, & ad Lacedæmonios tam pedeſtres copias quàm ſupplementa nautica poſtulatum mittit. Dúmque ad inſtruendam claſſem neceſſaria pararentur, terreſtribus ſuis copiis cum Pharnabazo ſocias Athenienſium in Aſiâ urbes oppugnare conſtituit. [*Diodor.ibid.*]

3596 *a.* Intereà venit in Helleſpontum Tiſſaphernes: cui quum Alcibiades, tam nobili potitus victoriâ, oſtentare ſe affectaret; cum muneribus doníſque hoſpitalibus, & comitatu imperatorio, triremi ad eum profectus eſt. Verùm Tiſſaphernes, apud Lacedæmonios jampridem malè audiens & ne apud Darium crimen ſibi pararetur metuens, comprehenſum eum Sardibus conjecit in vincula: præ ſe ferens, mandatum ſibi fuiſſe à Rege, ut Athenienſes hoſtium loco haberentur. Poſt dies verò 30 Alcibiades, cum Mantitheo quodam in Cariâ capto, equos nactus nocturnâ fugâ Clazomenas ſe contulit; Tiſſaphernem inſuper calumniatus, dimiſſum ſe ab illo fuiſſe. [*Xenoph.Hellen.lib.*1.*Plutarch.in Alcib.*] 4306 408

b. Mindarus, hyeme jam exeunte, cum 60 navibus Cyzicum petiit, caſtríſq; ſuis cum Pharnabazi exercitu conjunctis, oppugnatam urbem vi cepit. Contra eum, cum 86 navium claſſe profecti Alcibiades, Thraſybulus & Theramenes, navali eum primùm, deinde terreſtri prælio (in quo heroicè pugnans ipſe cecidit) ſuperaverunt. Syracuſani, cùm effugere non poſſent, ſuas ipſi naves cremârunt: reliquâ claſſe universâ potiti Athenienſes, ad Prœconneſum captivas naves abduxerunt. Rem geſtam pleniùs deſcripſerunt, Xenophon libro 1° Hellenic. Diodorus lib.13. Plutarchus in *Alcibiade*, & in 1° Stratagematum libro Polyænus.

Poſtridie Athenienſes è Prœconneſo Cyzicum navigant: ubi in urbem, à Peloponneſiis & Pharnabazo deſertam, à Cyzicenis recepti ſunt. [*Xenoph.*] Duóque ex utrâque victoriâ trophæa excitârunt: unum pugnæ navalis, in Polydori inſulâ; alterum pedeſtris conflictus, ubi primùm hoſtes in fugam conjecerunt. [*Diodor.*]

Cyzici per 20 dies commoratus Alcibiades, grandi à Cyzicenis acceptâ pecuniâ, nullo prætereà damno eis illato, in Prœconneſum revertitur. [*Xenoph.*]

Ductores Athenienſium qui ad Cyzicum hærebant, Chalcedonem devecti, Chryſopolim muris cingunt; locúmque in eo ad colligendas decimas, de venientibus è Ponto navibus, conſtituunt. [*Xenoph.Hellen. lib.*1. *Polyb.lib.*4. *pag.*312. *& Diodor.ann.*4. *Olymp.*92.] Relictum hîc 30 navium præſidium cum duobus ducibus, Theramene ac Eubulo; qui & oppidum & naves è Ponto venientes obſervarent, aliíſque damnis hoſtes quibuſcunque poſſent afficerent. [*Xenoph.*]

Interceptæ ſunt ab Athenienſibus & iſtæ Laconicè ſcriptæ literæ,

ab Hippocrate Mindari legato Lacedæmonem ad ephoros de clade Cyzicenâ miſſæ. Ἔρρει τὰ καλά· Μίνδαρος δ᾽ ἀπέσσυται· πεινῶντι τ᾽ ὤνδρες· ἀπορέομες τί χρὴ δρᾶν. *Effluxerunt res præclaræ; Mindarus interiit: eſuriunt milites; quid facto opus ſit, neſcimus.* [*Xenoph. & Plutarch.*]

His malis fracti Lacedæmonii, pacem petierunt: quam ne acciperent, operâ eorum effectum eſt, quibus ea res quæſtum præſtabat. [*Juſtin.lib.5.cap.4.*] Etſi enim Athenienſium modeſtiſſimi ad pacem animis inclinabant: qui tamen bellis ferendis & ducendis adſueti erant, & ex publicis tumultibus compendium faciebant, bellum prætulerunt. Quam ſententiam promovit Cleophon, Demagogorum illius temporis maximus: qui cùm multa ad rem propoſitam accommodatè dixiſſet; ἐμετεώρισε τὸν δῆμον, τὸ μέγεθος τῶν εὐημερημάτων προφερόμενος, ὥσπερ τῆς τύχης ἐκ ἐναλλὰξ εἰθισμένης βραβεύειν τὰ κατὰ πόλεμον προτερήματα, ut eleganter rem expreſſit Diodorus Siculus. Cleophon autem iſte, qui turbulentis ſuis concionibus populum ad ſuam perniciem (ut rerum mox ſecuta viciſſitudo declaravit) à pace avertit, lyrarum faber fuit, quem multi compedibus vinctum meminerant; per fraudem tamen ac turpiter in civium album inſcriptus, populo largitionibus corrupto, ſe gladiò collum ei præciſurum minitabatur, qui pacis mentionem feciſſet: ut in Oratione de falſâ legatione habet Æſchines.

Peloponneſii & ſocii eorum Syracuſani, quotquot ad urbis Cyzicenæ præſidium relicti & è prælio fugâ ſervati fuerant, ad Pharnabazi caſtra ſe receperunt. [*Diodor. lib.13.*] Eos conſolatus Pharnabazus, non eſſe ob naves ligneas amiſſas animos abjiciendos dixit, cùm lignorum abundans copia ſit in ditione Regis, dummodò ſalvi ſint homines: ſimul veſtem ſingulis & bimeſtre ſtipendium dedit. Adhæc armatis nautis, præſidia conſtituit per univerſam oram maritimam curæ ſuæ commiſſam: & civitatum triremiúmque præfectis convocatis naves novas apud Antandrum extruere juſſit totidem quot erant amiſſæ; largitúſque eſt in hunc uſum pecunias, materiámque ex Idâ monte, quantâ eſſet opus, ſumere permiſit. Iiſque ita conſtitutis, Chalcedoni ſuppetias tulit. [*Xenoph.Hellen.lib.1.*]

c. Dum claſſis ædificatur, Syracuſani cum ipſis Antandriis muro Antandrum circumdederunt, locúmque illum munitiſſimum reddiderunt: cujus beneficii gratiâ Syracuſani ab Antandriis civitate ſunt donati. [*Xenoph.ibid.*]

Ducibus Syracuſanis domi à populo exilio damnatis, eorum primarius Hermocrates quum Tiſſaphernem Lacedæmone accuſâſset, ac non ſolùm Aſtyochi teſtimonio ſublevaretur, ſed etiam ipſe verum dicere viſus eſſet; ad Pharnabazum ſe conferens, priuſquàm quicquam peteret, magnam pecuniæ ſummam ab eo accepit: peregriniſque militibus & triremibus comparatis, in patriam reverſus eſt. [*Id.ibid. cum Diodoro, ann.4. Olymp.92.*]

Pariſippidâ Spartæ exilio mulctato quòd, conjunctâ cum Tiſſapherne operâ, ut omnes qui à Lacedæmoniorum partibus ſtabant ex Thaſo inſulâ per ſeditionem ejicerentur, procurâſſe crederetur; ejus loco miſſus Crateſippidas, navales illius copias in Chio accepit. [*Xenoph.ibid.*]

Hic

Hic cum 25 navibus, nihil memorabile gerens, tempus aliquod circa Ioniam contrivit. Poſteà verò, ejectorum è Chio pecuniâ inſtructus, illos domum reduxit, & exilii auctores numero 600 urbe expulit: qui Atarneum, locum in oppoſitâ continente naturâ munitiſſimum, occupantes, aſſiduis eos excurſionibus inde infeſtabant. [*Diodor. ibid.*]

d. Olympiade XCIII, quâ ſtadio Eubotas Cyrenæus vicit, Euarchippo apud Spartanos ephoro, Euctemone Athenis archonte, bigarum mularium curſus, ξυνωρὶς ſive συνωρὶς dictus, ludis Olympiacis adjectus eſt: ut in 1° Hellenicorum Xenophon indicat. Cujus inſtituti, præter Diodorum Siculum libro 13° & Pauſaniam libro Eliacorum priore, meminit etiam in Stadionicarum Catalogo Julius Africanus: addens etiam, eâdem Olympiade pancratio viciſſe Polydamantem Scotuſſæum. illum videlicèt, quem Darius Nothus per legatos donis & promiſſis invitatum Suſa ad ſe evocavit; ubi tres de cohorte regiâ quæ Immortalium eſt dicta (de quâ Herodotus videndus, lib. 7. cap. 83.) ſimul in ſe irruentes occidit: ut in poſteriore Eliacorum libro refert Pauſanias. qui etiam, in eodem libro, de Eubotâ ſtadionicâ narrat; cùm ei Ammonis in Libyâ oraculum victoriam è curſu prædixiſſet, ſtatuam antè faciendam ſibi curaviſſe, eodémque die & victorem renuntiatum fuiſſe & victoriæ teſtem ſtatuam dedicaviſſe.

Hoc anno Medos, qui à Dario Perſarum rege defecerant, rurſus ei ſe dedidiſſe, in primo Hellenicorum ſuorum teſtatur Xenophon. Medos quoque à Dario defeciſſe, & prælio victos iterum ſubactos fuiſſe, in libro primo Hiſtoriæ ſuæ c. 130. refert Herodotus. Qui cùm & Deceleani belli, libri 9. ca. 72, ante quinquennium geſti meminerit, & libri 3. ca. 15. filii Amyrtæi poſt patrem in Ægypto regnantis (de quo, ad annum ſequentem erit dicendum:) extremis belli Peloponneſiaci temporibus Hiſtoriam illum ſuam vel ſcripſiſſe vel ſaltem recognoviſse colligimus.

Anni hujus æſtate ineunte, Athenis Thraſyllus acceptis navibus ſibi decretis, & nautis 5000 cetratorum inſtar armatis, quos cæteris cetratis adjungeret, ad Samum trajicit. Ubi triduum moratus, ad Pygelenſem (in Ioniâ) oram navigat; evaſtatóque illo agro, ad oppidi murum copias admovet. Cúmque è Mileto quidam ſubſidio Pygelenſibus veniſſent, & palantes Athenienſium leviter armatos premerent; reliqui Athenienſes ſuis ſuccurrentes, Mileſios omnes (paucis exceptis) occîdunt, ducentíſque ſcutis cæſorum potiti trophæum ſtatuunt. Poſtridie Notium navigant: indéque paratis ad iter rebus omnibus, Colophonem pergunt; quæ ſtatim iis ceſſit. Nocte proximâ Lydiam ingrediuntur, adulto jam frumento, multóſque vicos exurunt: pecuniam, mancipia, prædam aliam ingentem capiunt. Cúmque hinc inde ſparſi, ac prædæ ſeparatim intenti eſsent; Stages Perſa (Tages ille, ut videtur, cujus ad annum M. 3592 ex Thucydide facta eſt mentio) equitum ſuorum operâ vivum unum capit, & ſeptem interficit. [*Xenoph. Hellen. lib. 1.*]

Tiſsaphernes Thraſyllum ad Epheſum oppugnandam navigaturum animadvertens, magnas cogit copias; equitibúſque dimiſſis, imperat omnibus ut Dianæ latum opem Epheſum accurrerent. Thraſyllus, XVII poſtquàm Lydiam invaſiſset die, Epheſum navigat: gravem armaturam ad Coreſsum exponit, equites, cetratos, epibatas, cæteros

omnes propter paludem ex oppidi parte alterâ: quúmque jam illuxiſſet, bipertitum exercitum admovet. Contrà oppidani & auxiliares à Tiſſapherne adducti, gravis primùm armaturæ pedites, qui erant Coreſſi, aggrediuntur. Quos poſteaquàm in fugam vertiſsent, & interfectis plus minùs 100, reliquos uſque ad mare perſecuti fuiſſent; ad eos, qui propter paludem erant, ſe convertunt. Ubi & Athenienſibus in fugam converſis,& 300 eorum interfectis; ſtatuerunt hoc loco trophæum, & alterum apud Coreſſum. Ex auxiliaribus verò Syracuſani præcipuè & Selinuntii ob ſtrenuam hîc navatam operam,præmiis ab Epheſiis ſunt affecti: conceſsâ & immunitate perpetuâ, ſi quis eſſe civis cuperet. [*Id.ibid.*] Ærei trophæi ab Epheſiis in opprobrium Athenienſium erecti, meminit etiam Plutarchus in *Alcibiade.*

Athenienſes, receptis per inducias cæſorum ſuorum corporibus, & Notii ſepultis, Lesbum verſùs & Helleſpontum navigant. Cúmque in portu Methymnæ urbis Lesbiæ hærentes, 25 naves Syracuſanorum,qui ad Epheſum cum ipſis conflixerant, prætervehi conſpexiſſent: impetu in eas facto, quatuor earum cum vectoribus in poteſtatem redegerunt; cæteras in fugam datas Epheſum uſque ſunt perſecuti. Captivos omnes Thraſyllus Athenas miſit; præter Alcibiadem Athenienſem,Alcibiadis conſobrinum & exilii ſocium, quem interemit. Inde Seſtum ad exercitum navigat, & è Seſto copiæ univerſæ Lampſacum trajiciunt: ſimúlque hyems (ab autumno cœpta) aderat. Lampſaci verò quum vellet Alcibiades univerſas copias in eoſdem ordines redigere, milites illius cum Thraſyllianis commiſceri recuſabant; invicti ſcilicet hactenus, cum iis, qui victi fugatíque venirent. [*Xenoph.Hellen.*1.]

3597 *a.* Quum *Lampſacum* (*Labdacum* vitioſè hîc habent Diodori codices) Alcibiadis & Thraſylli ibidem hyemantes copiæ militari communiviſſent opere, adverſùs Abydenos expeditionem ſuſceperunt: quibus cum magnâ manu ſuppetias veniens Pharnabazus, prælio ſuperatus & fugatus eſt. Eum Alcibiades cum equitatu ſuo & 120 gravis armaturæ peditibus, quibus Menander præerat, in multam noctem uſque perſequi non deſtitit. Hâc victoriâ partâ milites inter ſe conciliati & ſponte permiſti, ſimul ovantes in caſtra rediêre. [*Id. ibid. & Plutarch. in Alcibiade.*]

Poſtero die trophæum excitavit Alcibiades, & Pharnabazi provinciam, nemine ire contrà auſo, ferro & igni vaſtavit. Sacerdotes verò ibi captos ſine pretio dimiſit. [*Plutarch.ibid.*]

Lacedæmonii, Tiſſaphernis tergiverſatione offenſi, Bæotium, & alios legatos ad Darium miſerunt: qui à Rege omnia, quæ petebant, impetrârunt. [*Xenoph. Hellen.*1,7.]

Eâdem hyeme, Alcibiadis & Thraſylli milites, diverſis expeditionibus in Aſiæ continentem factis, ditionem Regis populationibus vexabant. [*Id.ibid.*]

b. Darius filium ſuum Cyrum juniorem (annum 16 ætatis non excedentem; utpote à patre jam regnante ſuſceptum, ut narrat Cteſias, & Plutarchus in *Artoxerxe*) oræ maritimæ, cum Satrapæ titulo,præfecit; eorúmque omnium qui ad Caſtoli planitiem congregari ſolebant ſummum Ducem conſtituit: dato mandato, ut in bello contra Athenienſes 4307 407

gerendo

gerendo Lacedæmoniis ſe adjungeret. [*Id. ibid. & in Expedit. Cyri lib. 1. initio.*] Juſtinus, lib. 5. cap. 5. ex Trogo, *in locum Tiſſaphernis Darium regem Perſarum filium ſuum Cyrum Ioniæ Lydiæque præpoſuiſſe*; eúmque *Lacedæmonios auxiliis opibúſque ad ſpem fortunæ prioris erexiſſe*, narrat. Eum enim in finem, Cyrum à patre fuiſſe miſſum, ut in bello contra Athenienſes perſequendo Lacedæmonios adjuvaret, refert Diodorus. [*ann. 1. Olymp. 93.*] à quo etiam Cyrus, ἄρχων ἐπὶ θαλάττης σατραπῶν, (ad ann. 2. Olymp. 94.) & τῶν ἐπὶ θαλάττης σατραπειῶν ἡγέμων, (ad ann. 4. ejuſd. Olymp.) *Satraparum* ſive *Satrapiarum oræ maritimæ Princeps* conſtitutus fuiſſe, rectè dicitur. Sub ejus enim ducatu & Pharnabazum & Tiſſaphernem etiam Satrapiis ſuis illic præfuiſſe certum eſt.

Amyrtæo Saitæ in regno Ægyptiaco ſucceſſiſſe *Nepheritem*, novæ Dynaſtiæ regem, in Chronico Euſebiano legimus: quum ante Nephereum ſive Nepheritem illum proximè regnaviſſe Pſammitichum, à veteris Pſammitichi (qui in 26 Manethonis Dynaſtiâ, quæ *Saitarum* etiam fuit) poſteris oriundum, ex Diodoro Siculo (ad Olympiadis 95 annum 1.) didicerimus. Ut quæri etiam meritò hîc poſſit, an non *Pauſiris* iſte fuerit *Amyrtæi* filius; quem, Perſarum beneficio, paternum recuperaviſſe imperium, Herodotus author eſt. [*lib. 3. cap. 15.*] De hujus autem & ſubſequentium Regum annis, in Ægyptiacâ noſtrâ egimus Chronologiâ.

c. Anno quo Spartæ ephorus erat Pantacles, archon Athenis Antigenes, ineunte vere (quod illorum magiſtratum proximè anteceſſit) Athenienſes cum univerſis copiis Proeconneſum navigârunt, indéque profecti, caſtra Chalcedoni admoverunt. [*Xenoph. Hellenic. 1.*] Ad Theramenem, qui tunc Chalcedonem oppugnabat, 70 naves & 5000 milites ſub imperio habens, eos navigâſſe ſcribit Diodorus. [*ad ann. 4. Olymp. 92.*]

Chalcedonenſes, cognito Athenienſis exercitus adventu, bona ſua omnia apud Thraces Bithynos, oppido ipſorum finitimos, depoſuere. Alcibiades autem aſſumptâ militum parte cum equitatu iſtuc profectus, & navibus eôdem quoque ſequi juſſis, res omnes eorum depoſcens, & arma minitans niſi pareretur, à Bithynis recepit: atque ita conſtitutâ cum illis pace, jam ſpoliis auctus, ad caſtra reverſus eſt; & Chalcedonem, univerſi exercitus operâ, à mari ad mare muro ligneo cinxit. Tum præfectus Lacedæmonius Hippocrates, eductis ex oppido copiis ſuis, cum parte Athenienſium quos ducebat Thraſyllus conflixit, fortunâ diu ambiguâ, donec tandem Alcibiade cum peditum equitúmque ſubſidiis accurrente cæſus eſt Hippocrates, copiæque victæ in oppidum refugere ſunt coactæ. Pugnâ verò hâc durante Pharnabazus parte aliâ extra munitionem Atticam cum pedeſtribus & equeſtribus copiis validis ſe inferens, perrumpere ad opem ferendam Hippocrati cùm fruſtrà conatus fuiſſet; in Heracleum (ſive Fanum Herculis) quod erat in agro Chalcedonenſium, ubi caſtra munita habebat, ſe recepit. [*Xenoph. Hellenic. 1. Plutarch. in Alcibiade.*]

d. Poſthæc Alcibiades in Helleſpontum & Cherroneſum ad conficiendam pecuniam contendit: reliqui verò copiarum duces (Theramenem

 ſolum

ſolum Diodorus memorat) de Chalcedone convenêre cum Pharnabazo, ut daret Athenienſibus talenta 20, & legatos Atticos ad Regem deduceret. Mutuóque juramento ſe obſtrinxêre duces & Pharnabazus in hanc ſententiam; ut Chalcedonenſes tributum non minus quàm ſolebant Athenienſibus penderent, quæque jam debebant, ea quoque ſolverent: intereà Athenienſes arma non inferrent Chalcedonenſibus, donec legati à Rege rediiſſent. Reverſus quoque Alcibiades duobus à Pharnabazo miſſis Chryſopoli, Pharnabazus totidem ab Alcibiade deputatis Chalcedone, non ſolùm jusjurandum publicum præſtiterunt, ſed privatim etiam ipſi fœderibus ſe devinxerunt, [*Xenoph.*]

His ita factis, ſtatim Pharnabazus diſceſſit, ac legatos ad Regem proficiſcentes occurrere ſibi ad Cyzicum juſſit. Miſſi verò ad hanc legationem ab Athenienſibus fuêre, Dorotheus, Philodices, Theogenes, Euryptolemus, Mantitheus: & his adjuncti ab Argivis Cleoſtratus & Pyrrholochus. Etiam Lacedæmoniorum legati, Paſippidas & alii, ad Regem perrexere: quibus ſe conjunxit Hermocrates, qui jam Syracuſis exulabat, ejúſque frater Proxenus. [*Id.*]

Dum horum deducendorum cura Pharnabazum teneret, ex oppoſito littore trajecit ad eum Clearchus Lacedæmonius præfectus, partim ut ab eo ſtipendium pro milite ſumeret, partim ut naves, quæ in Helleſponto & apud Antandrum & alibi erant, in unum cogerent. Eâ enim claſſe ſperabat ſe Athenienſium ſocios clade aliquâ affecturum; eâque ratione à Byzantii obſidione copias ipſorum abſtracturum. Verùm dum abeſſet ille, Byzantium Athenienſibus proditum eſt. [*Id.*]

Pergentibus ad Regem legatis Athenienſium occurrerunt Bæotius & cæteri Lacedæmoniorum legati à Rege redeuntes, ipſéque Cyrus maritimis omnibus cum imperio præfuturus: quo viſo, maximè quidem illi cupiebant ad Regem proficiſci; ſin id non liceret, domum reverti. Cyrus verò Pharnabazo præcepit, ut aut ſibi legatos traderet, aut domum eos remitteret: nolens ſcilicèt ſcire Athenienſes, quæ agebantur. Verùm Pharnabazus detinens intereà legatos, jam ad Regem ſe eos deducturum, jam domum dimiſſurum profitebatur: atque ita ſuſpenſos per tres *annos* (an *menſes* potiùs?) ſecum detinuit; tandémque veniâ à Cyro impetratâ, ad ſuos remiſit. [*Id.*]

Alcibiades, ſumptis è Samo 20 navibus, in Ceramicum ſinum Cariæ navigat; & collectis illic talentis centum, captivarum & oppreſſarum à ſe navium non minùs ducentarum ſpolia ſecum ducens, Athenas venit: ubi generalis Dux belli cum ſummâ poteſtate creatus, pluſquam ducentis talentis (ut in oratione contra filium ejus Alcibiadem Lyſias indicat) à civitate acceptis, exercitum 1500 gravis armaturæ peditum & 150 equitum, cum 100 navium claſſe, ibi conſcripſit. [*Xenoph. Hellen. 1. Diodor. lib. 13. Juſtin. lib. 5. cap. 4, 5. Plutarch. & Æmil. Prob. in Alcibiade.*]

Satyrus Spartaci filius Boſphori Cimmerii regnum per annos 14 obtinet. [*Diodor. ad ann. 4. Olymp. 96.*]

Lacedæmonii, quum Crateſippidæ navarcho magiſtratus ſui tempus exiiſſet, Lyſandrum ejus loco mittunt. Is cùm ad Rhodum appuliſſet, coactis navibus, in Con inſulam Miletúmque navigat: inde Epheſum; ubi

ubi cum 70 navibus ſubſtitit, dum Sardes Cyrus accederet. [*Xenoph Hellenic.* 1.] Et quum Epheſum offendiſſet ſui cupidam & enixè facientem cum Lacedæmoniis, afflictam autem & moribus Perſicis & Perſarum commerciis (ob Lydiæ viciniam & crebram præfectorum regiorum hîc præſentiam) propè barbaram factam: communivit ibidem caſtra; naves onerarias imperavit illuc omnes decurrere, ac navalia ædificandarum triremium extruxit. Ita portus eorum frequentavit mercatoribus, negotiationibus forum, quæſtu ædes atque officinas complevit. [*Plutarch. in Lyſandro.*]

Certior factus Lyſander Cyrum applicuiſſe Sardes, cum legatis Laconicis illuc ad eum profectus eſt: incuſato multùm Tiſſapherne; cui quum imperatum eſſet Lacedæmoniis opem ferre & mari exigere Athenienſes, videbatur factus per Alcibiadem remiſſior pigreſcere, ac præbendo malignè ſtipendia navalem manum perdere. Cupiebat autem deferri & malè audire Cyrus quoque Tiſſaphernem: improbum hominem & privatim ſibi infenſum. Lyſandro verò adoleſcentem ad bellum acriùs capeſſendum incitanti, ille ampliſſima quæque promptiſſimè promiſit; affirmans ſic ſibi à patre fuiſſe mandatum: nec ſtudium, nec pecuniam defore oſtendit. Stipendium diurnum claſſiarii exercitus ex tribus obolis quatuor obolorum reddidit, quod jam antè debebatur id totum militi exſolvit, & ſtipendium menſtruum ante tempus dependit (decem Daricorum millibus Lyſandro numeratis:) atque ita exercitum univerſum multo quàm antè erat alacriorem reddidit; hoſtium verò claſſem brevi exinanivit. Complures enim ad eos, ubi ſtipendium eſſet uberius, tranſibant: qui verò remanebant, ſegnes redditi ſunt & ſeditioſi, ac negotia ducibus quotidie exhibuerunt. [*Xenoph. Hellenic. lib.* 1. *Diodor. lib.* 13. *& Plutarch. in Lyſandro.*]

Hæc quum Athenienſes magno cum animi mœrore audiiſſent, Tiſſaphernis operâ legatos ad Cyrum mittunt. Eos ille non admittebat; quanquam rogaret Cyrum Tiſſaphernes, ac ſe diceret Alcibiadis conſilio facere, quæ faceret: quòd is eſſet auctor, ut hoc unum ſpectaret, ne ulli Græcorum potentes eſſent; ſed imbecilli potiùs omnes, ſuis ipſi diſſidiis attriti. [*Id. ibid.*] Tres tamen adhuc annos reſtiterunt Athenienſes; cùm à Cyro pecuniis ad claſſem Peloponneſii juvarentur. [*Thucyd. lib.* 2.] Et quis miretur, tam florentes Athenienſium opes ruiſſe; cum ad opprimendam unam urbem, totius Orientis vires concurrerent? [*Juſtin. lib.* 5. *cap.* 1.]

Lyſander Epheſum reverſus, ibíque quietem agens, naves 90 quas illic habebat in ſiccum ſubductas refecit. [*Xenoph. Hellen.* 1.] Ex urbibus quoque vicinis potentiſſimos accerſiit; initóque cum illis fœdere ſocietatis, re bene geſtâ, ſuæ quemque urbis principem ſe effecturum pollicebatur. Hinc evenit, ut illi ſtudiis inter ſe certantes plura imperatis ſubminiſtrarent; & opinione celeriùs Lyſander omnibus ad bellum conducentibus abundaret. [*Diodor. lib.* 13.]

Quum accepiſſet Alcibiades, Thraſybulum extra Helleſpontum progreſſum munire Phocæam; ad eum navigat, relicto apud claſſem gubernatore ſuo Antiocho; cum mandatis, ne adverſus Lyſandri claſſem proveheretur. Antiochus verò cum navi ſuâ, & aliâ Notianâ, (ut

apud Xenophontem habetur & Plutarchum: Diodorus enim decem naves lectiſſimas illum eduxiſſe refert) in portum Epheſiorum invectus ad ipſas Lyſandri navium proras prætervehi auſus eſt. Tum Lyſander, primò paucis navibus deductis, eum inſequitur. Sed quum Antiocho pluribus cùm navibus ſocii opem ferrent; univerſâ claſſe inſtructâ in eos pergit. Itaque & Athenienſes reliquis triremibus è Notio deductis in hoſtes provecti ſunt. Verùm quum naves eorum, nullo ſervato ordine, ſparſæ vagarentur, amiſſis 15 triremibus, terga tandem dederunt: ipſo etiam duce Antiocho interfecto. His navibus Lyſander ſecum ſumptis, & erecto ad Notium trophæo, Epheſum; Athenienſes verò Samum trajecerunt. Quò cùm Alcibiades rediiſſet, univerſâ cum claſſe ad Epheſiorum portum provectus, aciem ante oſtium ejus inſtruxit. At quum Lyſander claſſem ſuam non educeret, quòd navium numero longè inferior eſſet, Samum reverſus eſt. [*Xenophon. Hellenic.* 1. *Diodor. lib.* 13. *Plutarch. in Alcibiade & Lyſandro.*]

Alcibiades ex Samo cum univerſâ claſſe Cumam navigans, falſis in oppidanos objectis criminibus, multos eorum captivos in naves abduxit. At ubi conjunctis totius civitatis viribus Cumæi ex improviſo ad defenſionem ſuorum hoſtem invaderent; eorum impetum aliquamdiu Alcibiades ſuſtinuit: cùm verò ſubinde plures ex oppido & agro accurrerent; relictis captivis, ad naves confugere coactus eſt. Victum igitur ſe ægrè ferens, armatorum cohortes ex Mitylene accerſit, & inſtructâ ante urbem acie Cumæos ad conflictum provocat. Sed nemine prodeunte, vaſtatis illorum agris, Mitylenen repetiit. Cumæi verò legatis Athenas miſſis, actionem contra eum inſtituunt; quòd ſocii nominis urbem, quæ ipſos nullâ injuriâ affecerit, populando vexâſſet. Multæ quoque aliæ de improbitate hominis querelæ tum afferebantur. Nonnulli enim præſidiariorum in Samo, illi infenſi, Athenas trajecerant; & in publicâ illum concione criminabantur, quòd cum Lacedæmoniis colluderet, & familiarem cum Pharnabazo amicitiam contraxiſſet, in eam maximè ſpem ut, bello confecto, civibus ipſe dominaretur. [*Diodor. lib.* 13.]

3598 a. Cumæis igitur ſuo, & Thraſybulo Thraſonis filio exercitus nomine, Athenis Alcibiadem ob imperium malè adminiſtratum accuſantibus: ejus loco Conon & alii novem Duces ſubſtituuntur. Id ille ut audivit, relicto exercitu, in Thraciæ Cherſoneſum unâ triremi ad caſtella ſua ſe recepit. [*Diodor. ibid. Xenoph. Hellenic.* 1. *Plutarch. in Alcibiade.*]

b. Lyſander, Epheſum ex urbibus accerſens eos quos maximè præſtare 4308 406
cæteris audaciâ & prudentiâ videbat, ut coitiones facerent arripiendíſq; Rebus publicis adjicerent animum eos incitavit: fiduciâ illis injectâ, ſimulatque oppreſſi Athenienſes eſſent, ſolutos ipſos fore populari imperio & principatum in patriis ſuis habituros. [*Plutarch. in Lyſandro.*]

c. Luna veſpere defecit. [*Xenoph. Hellen.* 1.] Aprilis Juliani die 15° circa 3^{am} poſt occaſum Solis horam: ut Aſtronomicus oſtendit calculus.

Pityâ apud Lacedæmonios ephoro, Calliâ Athenis archonte, quum Lyſandri præfecturæ annus exiiſſet, ſucceſſor illi à Lacedæmoniis ad claſſem miſſus eſt Callicratidas. Cui infenſus Lyſander, naves quidem Epheſi illi tradidit, ſed datæ ſibi à Cyro pecuniæ ad ſtipendium nauticum

cum remiſit reſiduum Sardes: jubens Callicratidam petere, ſi ei viſum eſſet, & videre quâ ratione ſuſtentaret milites. Unde neceſsitate ille compulſus, ad Cyrum in Lydiam perrexit, & nautis ſtipendium ab eo popoſcit. Ubi, homo minimè aulicus, dilationem graviter ferens, & Græcos mortalium miſerrimos eſſe affirmans, qui pecuniæ cauſâ barbaris adularentur; re infectâ, rediit. [*Xenoph. Hellen.* 1. *Plutarch. in Lyſandro.*]

Callicratidas Miletum navigans, pecuniam à Mileſiis impetrat; indéque Chium petens, Delphinium ibi caſtellum, quod Athenienſium præſidiarii circiter 500 tenebant, traditum ſibi diruit. E Chio deinde quinque drachmarum viatico in nautas ſingulos coacto, adverſus Teios pergens, & noctu mœnibus illapſus, urbem diripit. Inde ad Leſbum profectus, Methymnam expugnat. Ad ejus auxilium Cononem Athenienſium Ducem, cum 70 navibus, ſerò advenientem, cum 170 navibus perſequens, pugnâ navali vincit; & 30 navibus amiſſis, cum reliquis 40 in portum Mitylenes fugere coactum; terrâ marique obſidet. Quo tempore, à Cyro etiam pecunia illi eſt allata. [*Xenoph. ibid. Diodor. lib.* 13.]

Athenienſium claſſis, quæ univerſa plurium quàm 150 navium fuit, ad Mitilynæam obſidionem ſolvendam prodiit. Callicratidas, Eteonico cum 50 navibus ad continuandam obſidionem relicto, cum cæteris 120 provectus, ad Arginuſas inſulas (inter Maleam Leſbi & Catanidem Aſiæ promontorium poſitas) fortiter pugnans occubuit. Victores Athenienſes naves 25 amiſerunt, unâ cum hominibus; paucis exceptis, qui ad litus evaſerunt. Peloponneſii, 77 ſuorum navibus deſideratis, fugâ in Chium, maximâque ex parte in Cumæorum & Phocæenſium regionem, ſe receperunt. [*Id. ibid.*] Calliâ verò Athenis archonte (hoc eſt, anno 3° Olympiadis XCIII) navale hoc ad Arginuſas prælium commiſſum fuiſſe, cum Xenophonte & Diodoro Athenæus etiam (in libro 5. Dipnoſophiſt.) confirmat.

3599 Cyrus conſobrinos ſuos Autobœſacem & Mitræum, ſororis patris ſui Darii filios, interemit; quòd quum occurriſſent ei, manus intra manicam non continuiſſent obvolutas; qui honor ſoli Regi deferri erat ſolitus. Id quum Hieramenes & uxor ejus (occiſorum, ut videtur, parentes) reſciviſſent: Darium monuerunt, iniquiſſimum eſſe, ad tantam filii injuriam ipſum connivere. Quapropter eum Darius miſſis nuntiis ad ſe arceſſit, ægritudinem prætexens: quum apud Thamneria Medorum in caſtris ageret; contra finitimos Caduſios, qui ab eo defecerant, expeditione ſuſceptâ. [*Xenoph. Hellenic. lib.* 2.] 4309 405

Lacedæmonii in Æolide, & Ioniâ, Inſulîſque hîc illic diſperſi, conventu Epheſi habito, legatos Lacedæmonem miſerunt, qui præſentem rerum ſtatum exponerent, & Lyſandrum remitti ad caſtra cum imperio peterent, prioribus experimentis probè ipſis cognitum. Miſit cum iiſdem poſtulatis & Cyrus. Sed quia bis eundem claſſi vetabat lex præfici, nec horum voluntati deeſſe Lacedæmonii volebant: nomen præfecturæ accommodaverunt Araco cuidam; Lyſandrum verbo legatum, re cum ſummâ poteſtate miſerunt. Lyſander igitur Epheſum veniens, Eteonicum è Chio cum navibus arceſſit: coactis etiam è Peloponneſo

& aliunde navibus univerſis, ubicumque eſſent. Atque non has ſolùm reficiebat, ſed etiam alias apud Antandrum ædificabat. [*Xenoph. ibid. Diodor. ann. 3. & 4. Olymp. 93. Plutarch. in Lyſandro.*]

Lyſander ad Cyrum profectus, pecuniam ab eo petit. Quâ ægrè ab ab eo impetratâ (demonſtrabat enim Cyrus prioribus penſionibus liberalibus ſe exhauſtum) trierarchos conſtituit, & nautis ſtipendium debitum perſolvit. [*Xenoph. Hellenic. lib. 2.*]

Carthaginienſes, captâ Gelâ in Siciliâ, Apollinis extra urbem miræ magnitudinis æneam ſtatuam inde abreptam Tyrum tranſmiſerunt. [*Diodor. Sicul. Ann. 4. Olymp. 93.*]

Cyrus, nuncio à patre accepto, Lyſandrum Sardes ad ſe accerſens, ne cum Athenienſibus prælio navali decerneret, vetuit; niſi multo majorem navium numerum haberet: magnam ſe in reditu ex Phœniciâ & Ciliciâ adducturum claſſem promittens. Suæ deinde præfecturæ urbes fidei Lyſandri commendavit, & quæ ex illis tributa ipſi peculiariter pendebantur adſignavit ei omnia; & quod pecuniarum reliquum erat ei donavit. [*Xenoph. Hellenic. lib. 2. Diodor. ann. 4. Olymp. 93. Plutarch. in Lyſandro.*]

Ad patrem deinde aſcendit Cyrus, Tiſſapherne tanquam amico ſibi adjuncto, cum trecentis gravis armaturæ militibus Græcis, quibus Xenias Parrhaſius præerat. [*Xenoph. Expedit. Cyri, lib. 1. pag. 243. & 254.*]

Cyro ad patrem profecto, Lyſander, ſoluto militibus ſtipendio, in Cerameum Cariæ ſinum cum claſſe pergit: & caſtris ad *Cedreas* Athenienſibus confœderatum opidum admotis, poſtridie expugnatas diripit, & habitatores, qui erant ſemibarbari, ſervituti mancipat. Ita in 2° Hellenicorum rem narrat Xenophon. Diodorus verò, ad annum 4. Olymp. 93. ita. Lyſander cum magno triremium numero, *Thaſum* Cariæ urbem Athenienſibus ſocietatis jure obnoxiam adortus, vi expugnat; pubémque omnem ad 800 jugulat, puerîſque ac mulieribus ſub haſtâ venditis, urbem ſolo æquat. Ubi pro *Cedrenenſibus*, nomen *Thaſiorum* perperam habetur poſitum: qui non Cariæ ſed Thaſi inſulæ, longè ab eâ disjunctæ, erant incolæ; & poſt victoriam ad Ægos-potamos, everſo Athenienſium ſtatu, à Lyſandro non vi ſed dolo ſunt oppreſſi. ut ex mutilatâ apud Æmilium Probum in *Lyſandro*, & integrâ rei geſtæ hiſtoriâ apud Polyænum in primo Stratagematum libro, intelligitur.

d. Mileti quidam paucorum dominatus ſtudioſi populare imperium, Lacedæmoniorum auxilio, ſuſtulerunt. Ac initio quum Dionyſia celebrarentur, factioni ſuæ maximè adverſantes in ædibus ſuis comprehenſos, ad 40 trucidârunt. Pòſt obſervato tempore, quo forum hominibus refertum erat, delectos è populo 300 omnium locupletiſſimos capite mulctant. Interim cives aliquot ornatiſſimi, qui populi cauſæ favebant, mille numero non minores, metu circumſtantis periculi, ad Pharnabazum ſatrapam confugiunt. Is perquam humaniter illos excepit, aureóque ſtatere ſingulis donato Clauda, quod Claudiæ (an *Clauda* inſulæ: Act. XXVII. 16.) caſtellum eſt, inhabitanda profugis conceſſit. [*Diodor. ann. 4. Olymp. 93.*]

Athe-

Athenienſes Samo profecti & Regis fines depopulati, Chium & Epheſum verſus navigabant, ad navale prælium ſeſe parantes. Interim Lyſander Rhodo ſolvens, relictâ à dextris Ioniâ, in Helleſpontum cum claſſe contendit; prohibiturus illic navium exitus, & civitates quæ defecerant invaſurus. [*Xenoph. Hellenic.* 2.]

Lyſander, Abydo profectus, cum claſſe Lampſacum petiit Athenienſium ſociam: ſimul pedeſtri itinere Abydenis & aliis eò ſe conferentibus, quibus Thorax Lacedæmonius præfuit. Adorti civitatem, vi eam capiunt; divitémque & frumento, vino, rebus aliis plenam diripiunt. Atticum in eâ præſidium fide datâ Lyſander incolume dimiſit, ingenuis omnibus hominibus libertatem donavit, direptámque à militibus urbem Lampſacenis reſtituit. [*Xenoph. ibid. Diodor. ann.* 4. *Olymp.* 93. & *Plutarch. in Lyſandro.*]

Athenienſium claſſis, quæ 180 navium fuit, ad *Ægos-potamos* (ſive *Capræ fluenta*) in anguſtiis Helleſponti, à Lyſandro capta eſt, (ex toto numero vix decem triremibus evadentibus;) ſimúlque cum Ducibus, tria hominum millia. [*Id. ibid.*]

Conon, perditas jam res eſſe Athenienſium animadvertens, & crudelitatem civium metuens, cum navibus novem ad Abarindem Lampſaci promontorium appulit: ablatíſque inde majoribus navium Lyſandri malis, cum octo navibus ad regem Cyprium Euagoram, cum quo amicitia ipſi interceſſerat, navigavit; Paralo, ſive triremi publicâ, Athenas remiſſâ, ut ea quæ accidiſſent renuntiaret. [*Id. ibid. cum Iſocrate in Euagorâ & ad Philippum, Ariſtotele lib.* 2. *Rhetoric. Juſtino lib.* 5. *cap.* 6. & *Ariſtide in orat. Rhodiacâ.*]

Lyſander, caſtris direptis, naves, captivos & ſpolia, ad tibias & cantus triumphales ducens, Lampſacum ſe recepit: eodémque die Theopompum Mileſium prædonem victoriæ nuncium Lacedæmonem miſit, cum lectiſſimâ triremi, armis cæteríſque ſpoliis magnificentiſſimè exornatâ; qui triduo iter illud confecit. Philocles dux & captivi Athenienſes omnes (3000 numero; ut habet Plutarchus in *Alcibiade* & *Lyſandro*) duce Adimanto ſolo excepto trucidati ſunt. [*Xenoph. Diodor. Plutarch.*]

Rebus Lampſaci conſtitutis, Lyſander Byzantium & Chalcedonem navigans ab utrâque civitate receptus eſt: Athenienſium præſidiariis fide datâ dimiſſis. Qui Byzantium Alcibiadi prodiderant, in Pontum tunc fugâ elapſi, dein Athenas profecti, ibi civitati adſcripti ſunt. Lyſander verò, Byzantii & Chalcedone relicto Sthenelao Lacedæmonio præfecto, Lampſacum ad reficiendas naves rediit. [*Xenoph. Hellen.* 2.]

Lyſander ex omnibus urbibus qui Athenienſium rebus ſtudebant ejectis, deletóque paſsim populi jure & aliis Reipublicæ formis, Harmoſtas Lacedæmonios ſingulis reliquit: denis ex conflatis ab ſe per opida ſodalitiis rectoribus delectis, quibus ſummum imperium poteſtatémque omnium rerum commiſit. In horum enim numerum nemo admittebatur, niſi qui aut ejus hoſpitio contineretur, aut ſe illius forte proprium fide confirmârat. Atque ita δεκαδαρχία ſive decemvirali poteſtate in omnibus urbibus conſtitutâ, ipſius nutu omnia gerebantur. [*Plutarch. & Æmil. Prob. in Lyſandro.*]

Haud longo in his conſumpto ſpatio, Lyſander, præmiſsis Lacedæmonem nuntiis adeſſe ſe cum ducentis navibus, unâ cum Agide & Pauſaniâ regibus Spartanis Athenas obſedit: brevi ſperans urbem ſe capturum. Sed, quum defenderent ſe fortiter Athenienſes, rediit in Aſiam: ubi civitatum reſpublicas demolitus eſt æquè omnium, & δεκαδαρχίας ſive Decemviratus conſtituit; multis in unaquâque occiſis, multis fugientibus. Et quum Mileti amici & hoſpites ejus, quibus operam ſuam ad opprimendum populum & adverſarios pellendos fuerat pollicitus, mutato conſilio rediiſſent cum æmulis ſuis in gratiam: mirâ ſimulatione & inſigni uſus perfidiâ, eorum qui partes populi tuebantur numero non minùs 800 Oligarchicis necandos tradidit. [*Plutarch. ibid.*]

3600 c. Athenienſes, terrâ maríque à Lacedæmoniis obſeſsi, pacem certis conditionibus conſequuntur. Die 16° Munychionis Attici (Aprilis Juliani 24°) Athenienſibus à Lyſandro conditiones pacis violatas objectum eſſe narrat in ejus Vitâ Plutarchus: quòd decem dies elapſi eſſent intra quos, juxta pacta conventa, urbis mœnia diruere tenebantur. Unde circa Munychionis 6 (Aprilis 14) pacem illam factam eſſe colligitur, quæ bello Peloponneſiaco, poſt annos 27 (ut in libo 5° docet Thucydides) finem dedit. 4310 404

Brevì poſt hanc pacem, Darius Aſiæ rex, cùm per annos 19 imperium tenuiſſet, mortem obiit. Cui ſuccedens filiorum natu maximus Artaxerxes, 43 annos regnavit. [*Diodor. Sicul. ann. 4. Olymp. 93.*] *Ocho Dario* Babylone mortuo ſucceſsiſſe *Arſicam* ſive *Arſacem*, ex Paryſatide antequàm regnum adipiſceretur genitum, & mutato nomine *Artoxerxem* fuiſſe appellatum; ſcribit hujus ipſius Artaxerxis, qui à memoriæ felicitate *Mnemonis* cognomentum obtinuit, medicus Cteſias Cnidius. Neque aliò referendam exiſtimaverim hiſtoriam illam, apud Athenæum libro 12° Dipnoſophiſt. *Ochum* jam moriturum, à filio natu maximo interrogatum, quâ induſtriâ regnum per tot annos conſervâſſet, id edoctus ut imitaretur; juſta erga Deos omnéſque homines faciendo illud ſe conſecutum, reſpondiſſe. Etſi enim Ochus Darius ab uxore Paryſatide, juniorem filium Cyrum majore affectu complexa, Darii Hyſtaſpidis exemplo urgeretur, ut juniorem ſibi regnanti natum ſeniori ante regnum genito anteponendum ſtatuere: id tamen ille facere noluit, ſed regnum Artaxerxi, Cyro civitates quarum præfectus erat, teſtamento legâvit. [*Plutarch. in Artoxerxe. Juſtin. lib. 5. cap. 11.*]

Artaxerxe regnum adepto, uxoris ſuæ Statiræ Idernis filiæ impulſu, Udiaſtæ (qui Terituchmem ſatrapam Statiræ fratrem & Amiſtris ſororis Artaxerxis maritum, interfecerat) extracta retro per cervicem lingua exſecatur: & ejus mortui loco, filius Mitradates vel Mithridates (qui urbem Zarim filio Terituchmis conſervaverat) ſatrapa conſtituitur. [*Cteſias.*]

Quum Paſargadas profectus eſſet Artaxerxes ut, pro more, ſtolâ ſuâ poſitâ eam indueret quam Cyrus priſcus, prius quàm regno potiretur, geſſerat; ſacríſque regiis à ſacerdotibus Perſicis inauguraretur: adducit ad eum Tiſſaphernes ſacerdotem illum, qui in pueritiâ Cyri magiſter patriæ inſtitutionis fuerat, atque artem magicam eum docuerat. Cui idcirco fides eſt habita, Cyrum deferenti; quòd in templo circumvenire

nire inſidiis Regem, atque cùm veſtem exueret adoriri & obtruncare ſtatuiſſet. [*Plutarch. in Artoxerxe.*]

Artaxerxes fratrem Cyrum, interficiendi conſilio, comprehendit; & compedibus aureis (regiæ familiæ honore habito) vinxit. Sed moriturum jam mater ulnis complexa, ac capillo ſuo circumjiciens colligánſque illius collum cum ſuo, multis lamentis & obſecrationibus obtinuit ei veniam: effecítque ut ad ſuam in Lydiâ & maritimis civitatibus præfecturam remitteretur. [*Id. ibid. cum Xenoph. Expedit. Cyri lib. 1. Juſtin. lib. 5. cap. ult. & Cteſiâ.*]

Alcibiades, formidine imperantium terrâ jam maríque Lacedæmoniorum, in eam Bithyniæ partem quæ à Thracibus incolebatur feceſſit: eóque magnam vim pecuniæ tulit ſecum, majorem etiam in quâ degebat arce relinquens. Sed Thraces illi Bithyni, poſtquàm eum cum magnâ pecuniâ veniſſe ſenſerunt, inſidias ei fecerunt, & ea quæ apportavit abſtulerunt: ipſum tamen capere non potuerunt. Inde igitur in Phrygiam ad Pharnabazum tranſiit: quem adeò ſuâ cepit humanitate, ut eum nemo in amicitiâ antecederet. Unde ei Grynium dedit in Phrygiâ caſtrum, ex quo quinquaginta talenta vectigalis habebat. [*Plutarch. & Æmil. Prob. in Alcibiade.*]

Lyſandria, in honorem Lyſandri, ſunt inſtituta: in quibus quum Antimachus Colophonius & Niceratus Heracleotes carminibus certarent, Niceratum Lyſander coronâ donavit. Antimachum, id moleſtè ferentem & poëma ſuum abolentem, cum juvenis Plato conſolatus eſt: ignorantiam dicens iis quibus ineſſet tantùm nocere, ſicut cæcitatem iis ſolùm qui ipſi capti luminibus eſſent. [*Plutarch. in Lyſandro, cum Diodoro, ann. 4. Olymp. 93. ex Apollodoro.*]

d. Proximâ poſt receptas à Lyſandro Athenas Olympiade, quâ ſtadium vicit Crocinas Theſſalus, (quæ XCIV^{a} eſt numerata) Solis eſſe factum deliquium, in Hellenicorum libro 2° teſtatur Xenophon. Quod quidem hoc anno, 3° Septembris die, tempore matutino contigiſſe, calculus aſtronomicus demonſtrat.

3601 a. Cyrus in Lydiam reverſus, vinculorum memor, conſilia init, quo pacto ſe deinceps è poteſtate fratris eximeret, atque etiam, ſi fieri poſſet, ejus loco regno potiretur. Itaque Græcas copias quàm poterat occultiſſimè cogebat, & prætextibus variis externum militem undique conquirebat, ut Regem imparatiſſimum offenderet. [*Xenoph. Expedit. Cyri, lib. 1. Plutarch. in Artoxerxe.*] Lyſandro quoque triremem bicubitalem ex auro & ebore factam, victoriæ cauſâ gratulatoriam miſit: quam ille in Braſidæ & Acanthiorum theſauro repoſuit. [*Plutarch. in Lyſandro.*] Et quum ad eum Lyſander à ſociis dona gerens veniſſet; (inter quæ monile fortaſſe illud fuerit, quod ex Theſſaliâ à Scopâ juniore illi miſſum Ælianus memorat, in Var. Hiſtor. lib. 12. ca. 1.) hortum Sardibus à ſe diſpoſitum & conſitum Cyrus illi oſtendit, eóſque de ruſticæ rei exercitiis ſermones cum eo habuit, quos recenſet Socrates in Xenophontis Oeconomico.

Apud Perſas Satibarzanes Orontem criminatur: cùm Paryſatide Artaxerxis matre conſuetudinem eum habere dicens; quum alioqui caſtè illa viveret. Morte igitur mulctatur Orontes: & mater Regi in-

dignatur, venenóque Terituchmis filium (Mithradatem) necat. [*Cteſias.*]

Alcibiades, quum Cyrum fratri bellum clàm parare, Lacedæmoniis adjuvantibus, intellexiſſet; ad Artaxerxem ire ſtatuit, ut primus ipſe de inſidioſis hiſce molitionibus eum edoceret; hâc ratione & ſuis ſe rebus (Themiſtoclis exemplo) conſulere potuiſſe ſperans, & patriam Regis auxilio, à Lacedæmoniorum ſervitute liberare. Interim Critias, & XXX Tyrannorum Athenis à Lacedæmoniis impoſitorum alii, certos homines ad Lyſandrum in Aſiam miſerunt, qui eum certiorem facerent, niſi Alcibiadem ſuſtuliſſet, nihil earum rerum fore ratum, quas ipſe Athenis conſtituiſſet. Neque priùs tamen hæc Lyſandrum moverunt, quàm à magiſtratibus urbanis eſt ſcytala allata, quæ juberet ut Alcibiadem tolleret. Pharnabazo igitur ſatrapæ renuntiat, ſocietatem quæ Regi cum Lacedæmoniis eſſet ſtare non poſſe, fœderáque irrita futura, niſi Alcibiadem vivum aut mortuum tradidiſſet. Itaque Pharnabazus *Suſamithren* patruum & *Magæum* (*Bagoam*, Æmilio Probo) fratrem ad Alcibiadem interficiendum miſit; cùm ille eſſet in quodam Phrygiæ pago *Meliſſa* dicto, & in monte Elaphoente poſito, itérque ad Regem compararet. Barbari ad illum opprimendum ab eis ſubmiſſi, cùm ferro eum aggredi non auderent; noctu ligna contulerunt circa domum in quâ quieſcebat, eámque ſuccenderunt: deinde ex incendio evadentem Alcibiadem telis & ſagittis eminus miſſis interemerunt, capútque ejus ad Pharnabazum retulerunt. Reliquum corpus amica, quæ cum eo vivere conſueverat, muliebri ſuâ veſte (quâ paulo ante interitum amictum ſe fuiſſe ſomniaverat) contectum, ædificii incendio cremavit; pro eâ quæ ſuppetebat copiâ, funus ei faciens ſplendidum atque honorificum. [*Ephorus, lib.* 17. *apud Diodor. Sic. ann.* 1. *Olymp.* 94. *Ariſtotel. hiſtor. animal. lib.* 6. *cap.* 29. *Cicer. lib.* 2. *de Divinat. Valer. Maxim. lib.* 1. *cap.* 7. *Juſtin. lib.* 5. *cap.* 8. *Athen. Dipnoſophiſt. lib.* 13. *Plutarch.* & *Æmil. Prob. in Alcibiade.*]

b. Clearchus Lacedæmonius, Byzantii tyrannidem exercens, & à ſuis duce Panthœdâ profligatus, fugâ per noctem arreptâ, in Ioniam trajecit. 4311 403 Ubi familiaritate cum Cyro, bellum adverſus fratrem Artaxerxem moliente, contractâ, Dux copiarum factus eſt. Videns enim in eo robur animi eſſe & confidentiam ad quidvis promptam; decem millia Daricorum nummorum ei dedit: quibus ille inſtructus, copias coëgit, ac progreſſus è Cherſoneſo, Thracibus iis quibus ſupra Helleſpontum ſedes ſunt bellum intulit. Quæ res quia Græcis commodo erat, etiam ſponte ſuâ civitates Helleſponticæ pecunias ad alendum hunc militem conferebant. Quapropter & hæ copiæ Cyro clàm alebantur. [*Xenoph. Expedit. Cyri, lib.* 1. *Diodor. ann.* 2. *Olymp.* 94.]

c. Quum Pharnabazi provinciam Lyſander vaſtaret, miſit ille Spartam qui eum ob hoc accuſarent. A Lacedæmoniis autem Pharnabazus, quòd inter regios præfectos in bello gerendo promptiſſimum ſe illis approbâſſet, diligebatur. Unde infenſi ephori, unum ex amicis & collegis Lyſandri Thoracem, quòd habere eum domi argentum comperiſſent, necaverunt: ipſum verò Lyſandrum miſſâ ſcytalâ domum ab Aſiâ revocaverunt. Pharnabazum igitur Lyſander oravit, ut alias ſcriberet li-

teras,

teras, quibus priores querelæ tollerentur. Ille pollicitus, apertè quidem ejuſmodi ſcripſit quales Lyſander petebat; alias verò ſcriptas clàm habebat, quas inter ſignandum prioribus illis ſubſtituit. Eas Lyſander Lacedæmonem reverſus ephoris tradens, imprudens ſuus ipſe accuſator factus eſt. [*Plutarch. & Æmil. Prob. in Lyſandro. Polyæn. Stratagem. lib.* 7.]

Paucis diebus interpoſitis, ægrè & non ſine labore, ab ephoris peregrinationis ad Jovis Hammonis delubrum Lyſander veniam impetravit: ſacrificia quæ ante prælia voverat ſolvenda prætendens, ſed nihil aliud interim agens, quàm ut oraculi iſtius antiſtites largitione corrumperet. Eum in finem magnâ pecuniæ vi ſecum tranſvectâ, in Libyam ille perrexit: cùm circa illa loca rex Libys paternus ipſius hoſpes eſſet; ad quam amicitiam teſtificandam, fratri Lyſandri nomen Libyis fuerat inditum. Verùm præſides oraculi non ſolùm corrumpi non potuerunt, ſed etiam legatos Lacedæmona miſerunt, qui Lyſandrum accuſarent; quòd ſacerdotes fani corrumpere conatus eſſet. Hic ergo Lacedæmonem reverſus, ad cauſam dicendam arceſſitus, judicum eſt abſolutus ſententiis. [*Diodor. ann.* 2. *Olymp.* 94. *Plutarch. & Æmil. Prob. in Lyſandro.*]

3602 Urbes Ionicæ, quæ priùs Tiſſapherni à Rege fuerant traditæ, hoc tempore omnes, exceptâ Mileto, ad Cyrum defecerunt. Cùm enim Tiſſaphernes Mileti præſenſiſſet, Mileſios eandem ad Cyrum defectionem moliri; partim eos occiderat, partim ejecerat. Hos Cyrus in exilium actos quum excepiſſet, exercitu comparato, terrâ maríque Miletum obſidebat, & ejectos reducere conabatur. [*Xenoph. Exped. Cyri, li.* 1. *pag.* 244. *edit. Pariſ. Græco-latin.*] In terreſtri exercitu, ex Græcis, Socrates Achæus fuit cum gravis armaturæ circiter quingentis; & Paſio Megarenſis cum ſeptingentis ferè. [*Ibid. pag.* 245.] Mari verò Tamos Ægyptius, Cyri navarchus, 25 navibus inſtructus urbem obſidebat. [*Ibid. pag.* 252.] 4312 402

Cyrus ad Artaxerxem mittens, eum orabat, ut fratri potiùs quàm Tiſſapherni concedere in eas urbes imperium vellet: quâ in re matris etiam ſtudio adjuvabatur. Itaque accidit, ut Rex inſidias ſibi ſtrui non animadverteret; ſed exiſtimaret Cyrum iccirco copias alere, quia Tiſſapherni bellum faceret: adeóque moleſtè non ferret, bellum inter ipſos geri. Nam mittebat Cyrus tributum Artaxerxi debitum iis ex urbibus quas Tiſſaphernes habuerat. [*Ibid. pag.* 243.]

Hunc Cyrum, qui neque Perſico neque Babylonico unquam potitus eſt imperio, illum fuiſſe ſuaviter ſomniavit Georgius Hervartus, qui ſolutâ captivitate Babylonicâ Judæis, cum præſide Zorobabele & Joſuâ ſive Jeſu Jozadaki filio ſummo Sacerdote, in patriam redeundi poteſtatem dedit, quum Artaxerxes Mnemon hiſce temporibus Imperator fuerit, ſummus Sacerdos Johannes (Nehemiæ XII. 11, 22, 23. Johanan & Jonathan dictus) populi verò præſes Perſicus Satrapa à Joſepho, Antiquitat. lib. XI. cap. 7. nominatus Βαγώσης ὁ στρατηγὸς τοῦ ἄλλου (λαοῦ ineptè legunt vulgata exemplaria) Ἀρταξέρξου, *Vagoſes dux alterius Artaxerxis* (ut Rufinus quoque vertit:) alterius nimirum à Longimano Artaxerxe, de quo in præcedente capite Joſephus egerat. Hiſto-

ria

ria verò quam de hiſce ille narrat, eſt ejuſmodi.

Johanni ſummo Pontifici frater erat Jeſus: cui Vagoſes amicus exiſtens, Pontificatum ſe daturum eſt pollicitus. Hâc fiduciâ Jeſus quum liberiùs cum fratre in Templo altercaretur, re ad rixam uſque progreſſâ, tantam fratri bilem movit, ut ab eo per iram interficeretur. Quo cognito, Vagoſes ſuperveniens Templum ingreſſus polluit; illud jam antè à Sacerdote ſummo fratris ſanguine prophanatum dictitans: ac per ſeptennium ejus cædis pœnas à Judæis exegit, gravi mulctâ impoſitâ; ut priuſquàm quotidianas hoſtias offerrent, pro unoquoque (non *anno*, ut habent editæ Joſephi verſiones eáſque ſecutus Salianus; ſed) *agno*, ex publico quinquaginta drachmas penderent. Ea verò pœna terminata videtur fuiſſe cum ejus, à quo facinus perpetratum eſt, Pontificis Johannis obitu: quem ad hujus Artaxerxis (non Ochi) principatum & quidem illius annos primos, idcirco referimus; quòd Johananis ſive Johannis hujus (nondum tamen Pontificis) mentionem in Ezræ libro factam invenerimus. [*Ezr*.X.6. *cum Nehem.* XII.23.] Inter ſeptimum enim annum Artaxerxis Longimani (ad quem illa Ezræ hiſtoria pertinet) & finem ſeptimi anni Artaxerxis Mnemonis (ante quem vitâ non exceſſiſſe Johannem ſupponimus) 70 annorum intervallum rationes noſtræ conſtituunt. Ita Johanni poſt nonageſimum ætatis annum defuncto, ſucceſſiſſet Jaddus filius: qui ad Alexandri uſque imperium Pontificatum obtinuit; & circa 83 ætatis annum (ſi ſub finem regni Darii Nothi natum illum fuiſſe ponamus) ex hominum vitâ demigravit. Sed hæc extra callem. Ad inſtitutam Chronici ſeriem, & minoris Cyri (intra 22 annum ætatis) interitum, jam recurrimus.

3603 b. Cyrus Lacedæmonem legatos miſit, rogans, ut quemadmodum ipſe Lacedæmoniis contra Athenienſes opem tuliſſet, ita & illi auxilia & milites ſibi mittant: in literis ſuis jactitans, ſe largiturum, ſi pedeſtres veniſſent, equos, ſi equeſtres, bigas; ſi prædia haberent vicos, ſi vicos, urbes; ſtipendiúmque militibus non annumeraturum, ſed admenſurum. Lacedæmonii, juſta eum poſtulare cenſentes & ex re ſuâ bellum iſtud fore arbitrati, velut ignorantes contra quem bellum pararetur, decernunt auxilia Cyro mittenda: quærentes apud Cyrum gratiam; & apud Artaxerxem, ſi viciſſet, veniæ patrocinia, cùm nihil adverſùs eum apertè decreviſſent. Ephori igitur confeſtim ad Samium ſuum navarchum miſerunt, ut quicquid Cyrus imperaret exſequeretur. [*Xenophon.lib.*3. *Hellenic.init. Diodor. Olymp.*94.*ann.*4. *Juſtin.lib.*5.*cap.ult. Plutarch.in Artoxerxe.*] 4313 401

Lacedæmoniorum navarchus cum triremibus ſuis Epheſum ad Tamon Ægyptium Cyri navarchum trajiciens, ad omnia promptam illi operam exhibuit. Claſſem enim ſuam cum illius conjungens, & ſimul cum illo ex Ioniâ in Ciliciam circumvectus, effecit ut Syenneſis qui ibi rerum potitus eſt Cyrum adverſùs fratrem pergentem terrâ impedire non poſſet. [*Xenoph.& Diodor.ibid. cum Cyri Expedit. lib.*1.*pag.*248. *&* 252.] Diodorus Samio Lacedæmoniorum navarcho, cui *Sami* nomen fuiſſe putat, 25 triremes aſſignat, & Tamo 50. quum ex certiore Expeditionis Cyri hiſtoriâ appareat, Tamo 25 fuiſſe naves, Pythagoræ verò Lacedæmonio (ſic eram alterum nominat navarchum 35.)

Cyrus,

Cyrus, quum in ſuperiorem Aſiam movere ſtatuiſſet, cauſam belli eam præ ſe ferebat, quaſi vellet adverſùs Piſidas, regionem ipſius infeſtantes, exercitum ducere: indéque Clearchum Lacedæmonium, Ariſtippum Theſſalum, Xeniam Arcadem, exules Mileſios cum iis qui Miletum obſidebant, Proxenum Bœotium, copiáſque quas habebat omnes, tum Græcas tum Barbaricas, Sardes accerſivit. [*Xenoph. Expedit. Cyri, lib.* 1.]

Tiſſaphernes, cùm animadverteret apparatum belli majorem eſſe, quàm ut adverſùs Piſidas comparari videretur; cum quingentorum equitum comitatu ad Artaxerxem quàm potuit maximis itineribus contendit: qui re ex eo cognitâ, omnia ad bellum neceſſaria comparare cœpit. [*Ibid.*]

Cyrus, quum curatores Lydiæ Perſas conſtituiſſet ſibi propinquos, Ioniæ autem & Æolidi viciniſque locis Tamon (navarchum) fidum ſibi amicum, natione verò Memphitem, præeſſe juſſiſſet: mox ipſe cum exercitu Ciliciam & Piſidiam verſùs movit; rumore paſſim diſſeminato, quòd nonnulli gentium iſtarum ab officio receſſiſſent. [*Diodor.*]

Quo pacto autem Cyrus, *στράτευμά τε συνέλεξε, καὶ τοῦτ᾽ ἔχων ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν, καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ ὡς ἀπέθανε, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπεσώθησαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ θάλατταν, Θεμιστογένει τῷ Συρακουσίῳ γέγραπται.* ***Quomodo & copias collegerit, & cum eis adverſus fratrem aſcenderit; tum quî pugna commiſſa fuerit, perierit ipſe; Græci deinde ſalvi ad mare pervenerint: Themiſtogenes Syracuſanus memoriæ prodidit:*** in tertii Hellenicorum initio, inquit Xenophon. Cum quo conferendus locus ille Plutarchi (in lib. de gloriâ Athenienſium) de ***Xenophonte.*** *Ξενοφῶν αὐτὸς ἑαυτοῦ γέγονεν ἱστορία, γράψας ἃ ἐστρατήγησε καὶ κατώρθωσε, καὶ Θεμιστογένη περὶ τούτων συντετάχθαι τὸν Συρακούσιον, ἵνα πιστότερος ᾖ διηγούμενος ἑαυτὸν ὡς ἄλλον, ἑτέρῳ τὴν τῶν λόγων δόξαν χαριζόμενος.* ***Ipſe Xenophon ſuæ ſibi hiſtoriæ fuit argumentum; ſcribens quomodo exercitum duxerit, & quid præclarè geſſerit rei, ac de iis compoſitam hiſtoriam eſſe à Themiſtogene Syracuſano: gloriam hanc alii deferens ſcriptionis, ut de ſeipſo tanquam alio ſcribens faciliùs fidem inveniret.*** Et Suidæ alius de ***Themiſtogene*** illo ***Syracuſano hiſtorico:*** quo, *Κύρου ἀνάβασιν ἥτις ἐν τοῖς Ξενοφῶντος ἑλληνικοῖς φέρεται, καὶ ἄλλα τινὰ περὶ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος,* ***Cyri expeditionem, quæ extat in Xenophontis Hellenicis, & alia quædam de ſuâ patriâ,*** eum ſcripſiſſe ſignificat. Cum Græcanicâ nimirum Xenophontis hiſtoriâ conjungi ſolebant hujus *Ἀναβάσεως* libri, in quorum fine toti huic expeditioni ſcriptor ipſe interfuiſſe ſe indicat: indéque Xenophonti, cujus res in eâ geſtæ utramque operis paginam implent, non à Plutarcho ſolùm ſunt tributi, ſed etiam à Cicerone, Dionyſio Halicarnaſſæo, Hermogene, Diogene Laërtio, Athenæo & (ut ex noſtris Euſebium & Hieronymum non commemorem) Arriano Nicomedienſi. cui & ***Novi Xenophontis*** cognomentum attributum fuiſſe, apud Photium & Suidam legitur: tum quòd libris quatuor præceptoris ſui Epicteti, ſicut libris quatuor Xenophon magiſtri ſui Socratis, ſermones fuerit complexus; tum quòd ad exemplum ſeptem librorum *Ἀναβάσεως Κύρου*, Xenophonti & ab aliis & ab ipſo adſcriptorum, totidem *Ἀναβάσεως Ἀλεξάνδρου* libros & ille ſcripſerit. Quanquam nec ipſe pri-

oris Ἀναβάσεως authorem in eo eſt imitatus; quòd illius κατὰ βιβλίον μὲν ἐποίησε προοίμιον, ὅλης δὲ οὔ, (quemadmodum à Laërtio eſt obſervatum) *in ſingulis libris proœmium fecit, totius autem operis nullum.* In ſingulorum enim librorum (præter ſextum) initiis tranſitiones habentur, quæ brevem præcedentium complectuntur epilogum. Qui cùm Xenophontis mos non fuerit, aliáque nonnulla in his libris occurrant, quæ alibi à Xenophonte traditis minùs ſunt conſentanea: eò inclinat animus, ut à *Themiſtogene* commentarios hoſce ſcriptos fuiſſe arbitremur; utcumque ob Veterum illorum authoritatem, *Xenophontis* eos titulo citare haudquaquam nobis diſplicuerit.

Ex quinque verò capitibus Themiſtogenicæ Hiſtoriæ à Xenophonte ſuprà propoſitis, quatuor priores in *primo* Ἀναβάσεως libro habentur explicatæ. I. Copiarum Cyri collectio. II. Earundem in ſuperiorem Aſiam & locum pugnæ deductio. III. Pugnæ commiſſio. IV. Cyri interitus.

Sardibus enim movens Cyrus (ubi occurriſſe ei Xenophontem, à Proxeno Bœotio Athenis accerſitum, & militiæ huic nomen dediſſe, in libro 3° legimus) Celænas in Phrygiâ pervenit, ibíque 30 dies moratus eſt: intra quos Clearcho Lacedæmonio exule & aliis Græcorum Ducibus ad eum diverſis itineribus acceſſerunt; cenſúque Græcorum ibi inſtituto, inventa ſunt armaturæ gravis militum undecim millia, cetratorum circiter duo.

c. Celænis Cyrus ad Cayſtri campum proceſſit, ubi acceptâ ab Epyaxâ, Syenneſis Cilicum regis uxore, (quâ nimis familiariter uſus fuiſſe Cyrus dicebatur) pecuniâ, exercitui non ſolutum trimeſtre ſtipendium ægrè ferenti ſalarium quatuor menſium perſolvit. Epyaxa quinque ante Cyrum diebus Tarſum in Ciliciâ venit: ejúſque ſuaſu maritus Syenneſis eò perductus, Cyro magnam pecuniæ vim ad alendum exercitum donavit. Syenneſem verò vafri ingenii virum, ad incertum fortunæ eventum ſeſe præparantem, ambos & Cyrum & Artaxerxem in hoc bello adjuviſſe, addunt Cteſias & Diodorus. Alterum enim ex filiis, mediocri commilitantium manu inſtructum, Cyro adjunxit: alterum clàm ad Artaxerxem præmiſit; qui tot in eum copias duci, ſeque invitum ad arma cum Cyro ſocianda pertractum, ſincerâ tamen interim fide Regi addictum, redire ad vexilla ipſius velle, renunciaret. Dies 20 Cyrus cum exercitu Tarſi ſubſtitit: Græcis militibus negantibus ſe ulteriùs perrecturos. Sed eo motu prudentiâ Clearchi ſedato, ad extremam Ciliciæ urbem Iſſum demùm perductus eſt: quò & Cyri claſſis appulit, cum 700 (800 habet Diodorus) gravis armaturæ militibus, quos ad eum Lacedæmonii ſub Chiroſophi ductu miſerant. Quò etiam loco ſtipendiarii Græci 400 gravis armaturæ, qui Artaxerxi ſub Abrocomâ militaverant, caſtris Cyri ſe adjunxerunt. Ipſe verò Abrocomas, relictâ Phœniciâ, cum trecentis hominum millibus ad Regem perrexit: licèt non ante quintum à pugnâ diem ad eum pervenerit. Unde per Syriæ portas, ab eo deſertas, traducto exercitu Cyrus ad locum pugnæ tandem devenit: ab Epheſo eoúſque ſtathmis 93, paraſangis autem 535 (ſive ſtadiis 16050) confectis.

Locum pugnæ *Cunaxa* appellatum fuiſſe, refert Plutarchus; à Babylone

lone ſtadiis 500 diſtantem. Unde, quum in 2° Αναβάσεως libro (pag. 276.) ſtadiorum 3060 commemoratur diſtantia; pro, εἰς Βαϐυλῶνα, Jacobus Cappellus εἰς Σῦσα legendum eſſe putat. In Cyri exercitu cenſa ſunt Græcorum 13 fere millia; (licèt 10 tantùm millia Juſtinus habeat, libro 5. cap.ult.) è quibus 10400 ſcutati erant, 2400 vel 2500 cetrati: Barbarorum 10 myriades (100000) & currus falcati ferè 20. Ex partibus Artaxerxis, 90 myriades (900000) prælio interfuiſſe dicuntur, & currus falcati 150. Sed apud Plutarchum, Cteſias Cnidius (qui prælio interfuit) & apud Diodorum Ephorus, 40 myriades (400000) tantùm commemorant. In pugnâ, ex hujus copiis interfectos fuiſſe ſuprà 15000 refert Diodorus; ex Cyri verò 3000. Apud Plutarchum Cteſias, 9000 cæſorum numerum ad Artaxerxem relatum fuiſſe perhibet; ſibi verò non minùs 20000 viſos qui ceciderant. Commiſſa verò pugna eſt, ſub initium anni 4ⁱ Olympiadis XCIV, archonte Athenis Xenæneto, ante mortem Socratis anno uno: ut in Vitâ Xenophontis indicat Diogenes Laërtius.

Hîc utroque fratre in prælio concurrente, prior Artaxerxes à Cyro per ipſam loricam in pectore vulneratus eſt: quod vulnus Cteſias ſe curâſſe commemorat. Cyrus verò dum pugnæ ſucceſſu elatus incautiùs in hoſtes fertur, à quodam percuſſus occubuit. Victor Artaxerxes contumelioſis modis in fratris cadaver ſæviit: caput & dextram quâ percuſſus ab eo fuerat abſcindens, & quaſi per triumphum circumferens. Quæ triſtis mater Paryſatis, Babylonem profecta, vix tandem recuperavit, Suſa miſit, ibíque ſepeliit. Hunc amborum fratrum conflictum, ex Dinone & Cteſiâ, pleniùs Plutarchus explicat.

Rex caſtra diripiens, Phocaicam Cyri concubinam, ſapientiæ & elegantiæ nomine celebratam cepit. [Αναϐάσ. lib. 1. pag. 270.] Phocæenſis genere ex Ioniâ hæc fuit, Hermotimi filia, à ſuis primùm *Mitto* vocata, poſteà à Cyro, quòd Aſpaſiæ Mileſiæ Axiochi filiæ & Periclis amicæ (de quâ ſuprà, ad annum Mundi 3564) formâ & prudentiâ non impar videretur, *Aſpaſia* eſt appellata. Hanc ſingulari ſtudio rex Artaxerxes requiſivit: quúmque ad ipſum vinctam eam ducerent, excanduit, & qui hoc fecerant in vincula conjecit. Aſpaſiam verò inter omnes pellices (quas 360 alebat formâ præſtantiſſimas) primam habuit, & præcipuè adamavit. [*Plutarch. in Pericle & Artoxerxe. Ælian. Var. hiſtor. lib.* 12. *cap.* 1. *Juſtin. lib.* 10. *cap.* 2.]

Græci cladis hujus & Cyri interitus ignari, fortiter ex aliâ parte pugnârunt, & Tiſſaphernem ejúſque copias vicerunt. Sex tantùm millia Græcorum hîc fuiſſe, affirmat Iſocrates in Panegyrico: quos neque ex optimis delectos fuiſſe addit, ſed homines ita perditos, ut in ſuis civitatibus vivere non poſſent; ignaros regionis, deſtitutos à ſociis, à comitibus proditos, duce quem ſecuti fuerant amiſſo. Caſtra verò ipſorum Rex cum ſuis, qui Tiſſapherni in auxilium venerat, diripuit: ad quæ, copiis regiis iterùm fugatis, Græci reverſi, maximâ ex parte incœnati pernoctârunt; cùm omnes etiam impranſi eſſent. Atque hîc *primus* Αναϐάσεως Cyri liber terminatur.

Secundus liber narrat, quo modo Græci, duce Clearcho Lacedæmonio, in patriam redire conſtituerint: & ut Tiſſaphernes, comitem ſe

 cum

cum copiis ſuis & ducem itineris fore promittens, Clearchum cum tribus Ducibus (Proxeno Bœotio, Agiâ Arcade & Socrate Achæo) 20 præfectis cohortium, & 200 circiter militibus; fœdere ac jurejurando violato, tollendos è medio procuraverit. Narraverat & anteà in Perſicâ ſuâ hiſtoriâ (quam author hujus libri legerat) Cteſias Cnidius: quo pacto Tiſſaphernes per Menonem Theſſalum dolo juramentíſque Clearchum ducéſque cæteros in poteſtatem ſuam redegerit, eóſque compedibus vinctos Babylonem ad Regem miſerit; & quomodo Cteſias ipſe, quum medicus eſſet Paryſatidis, Clearcho dum in carcere eſſet multa humanitatis officia per eam præſtiterit; ut Rex Paryſatidi matri deprecanti pro Clearchi incolumitate jurejurando annuerit, verùm impulſu Statiræ uxoris cunctos Duces, præter Menonem, deinde trucidaverit; ut cæterorum Ducum cadavera à canibus & alitibus laniata fuerint, terræ verò cumulus magnæ altitudinis, venti procellâ excitatus, Clearchi corpus contexerit. [*Cteſ. in Photii Excerptis, & Plutarchi Artoxerxe.*]

d. Libro *tertio*, & quatuor ſequentibus, reliquorum Græcorum, qui Tiſſaphernis inſidias evaſerant, reditus in patriam explicatur. ut milites à Xenophonte perſuaſi alios ſibi Duces elegerint, (quorum unus Xenophon ipſe fuit, in Proxeni locum ſuffectus) & per medias hoſtium regiones, longæ hyemis inclementiam & infinita paſſi diſcrimina, domum reverſi fuerint. Eorum ſumma apud Diodorum Siculum habetur, in anni 4 Olympiadis 94 hiſtoriâ: cui adjungi & ea poſſunt, quæ hâc de re habet Iſocrates in Panegyrico.

Tiſſapherni Artaxerxes, ob operam ipſi in bello contra fratrem ſtrenuè navatam, non ſolùm ejus quam ipſe priùs obtinuerat, ſed etiam Satrapiarum, quibus Cyrus præfuerat, imperium conceſſit. [*Xenoph. Hellenic. lib.* 3. *Diodor. ann.* 4. *Olymp.* 94.] Magnificis etiam muneribus donato, ſuam ipſi filiam matrimonio adjunxit: & de reliquo fidiſſimum eum amicum fuit expertus. [*Diodor. ibid.*]

Carem, à quo in poplite Cyrus vulneratus occubuit, poſt decem dierum tormenta, effoſſis oculis & ære fervente in aures infuſo, Paryſatis necandum curavit. Mithridates qui primus Cyrum ſauciaverat, atque eum interfeciſſe in menſâ gloriatus fuerat, binis ſcaphis 17 dies incluſus, à vermibus abſumptus eſt. Bagabatem ſive Meſabatem Artaxerxis eunuchum, qui illius juſſu caput & manum Cyri à cadavere abſciderat, Paryſatis, victo in talorum luſu Rege filio, obtinuit; quem vivum excoriari juſſit, deinde corpus tranſverſum in tres ſuſtolli cruces & pellem ſeorſum palo ſuffigi. Quo tempore Paryſatis, propter multam Artaxerxis obſecrationem, flere Cyrum ceſſavit. [*Cteſias: & Plutarch. in Artoxerxe.*]

Paryſatis Statiram reginam nurum ſuam veneno hunc in modum ſuſtulit. Ancillam habebat fidam, quæ plurimùm apud ipſam poterat, Gingen vel Gigin dictam: quam adminiſtram veneni Dinon tradit fuiſſe, conſciam modò invitam Cteſias. Illum qui venenum dedit, hic Belitaram appellat, Dinon Melantam. Naſcitur apud Perſas exigua avis, rhyntaces (vel rhyndaces) dicta; quæ omni caret excremento, habétque inteſtina omnia adipe differta. Hanc autumat Cteſias cultello,

quem altero latere illeverat toxico, diſſecuiſſe Paryſatidem; partémque ſinceram mandiſſe ipſam, Statiræ verò dediſſe veneno infectam alteram. Dinon non Paryſatidem, ſed Melantam, medicatas carnes ſecuiſſe cultro & Statiræ appoſuiſſe. Quum animam igitur ea magnis cum cruciatibus ageret, ſuſpicionem Regi adverſus matrem attulit, feritatem illius & animum implacabilem cognoſcenti. Unde quæſtioni extemplo intentus, miniſtros matris & ſtructores corripuit ac tormentis laceravit. At Gigin diu Paryſatis in cubiculo ſuo tenuit, depoſcentíque denegavit Regi. Verùm poſtea orante illâ ut domum nocte dimitteretur, certior factus locatis inſidiis comprehendit Gigin, & veneficii reis debito affecit ſupplicio. Paryſatidem verò Artaxerxes nullo nec verbo nec facto læſit, niſi quòd petentem relegaverit Babylonem; adjiciens, quoad ſupereſſet illa, non viſurum ſe Babylonem. [*Plutarch. ibid.*]

Ariſto cum quibuſdam aliis Cyrenen occupavit; à quibus 500 civium omnium potentiſſimi ſubito incurſu trucidati ſunt: de cæteris ornatiſſimus quiſque profugit. Exſules itaque Cyrenæi, aſſumptâ Meſſeniorum circiter 3000 (ex Græciâ à Lacedæmoniis hoc tempore expulſorum) manu, in aciem contra urbis occupatores deſcendunt: prælióque commiſſo, utrinque magna Cyrenæorum ſtrages editur, & Meſſenii propè omnes ibi cadunt. A pugnâ verò miſſis ultro citróque legatis, Cyrenæi rem componunt; & ſub fide, per juramentum datâ & acceptâ, injuriarum memores ſe nunquam fore, communi deinceps jure civitatem adminiſtrârunt. [*Diodor. ann. 4. Olymp. 94.*]

3604 a. *Tiſſaphernes* (pro quo, *Pharnabazi* nomen apud Diodorum per errorem hîc irrepſit) ad omnes oræ maritimæ ſatrapias in fidem accipiendas ab Artaxerxe miſſus, mox civitates Ionicas omnes imperio ſuo parere volebat. [*Xenoph. Hellenic. lib. 3. Diodor. ad ann. 1. Olymp. 95.*]

Cùm præfecti & urbes, qui Cyro adhæſerant, in anxio pavore eſſent, ne pœnas luerent eorum quæ in Regem deliquiſſent: cæteri quidem ſatrapæ per legatos Tiſſaphernis gratiam reconciliare ſibi ſtuduerunt. At qui plurimum inter eos poterat Tamos (Memphites; de quo ſuprà, ad ann. Mundi 3593. c. & 3603. b.) Ioniæ præfectus, opes filióſque omnes, præter unum Gaum qui regiarum poſteà copiarum Dux fuit, triremibus imponens; in Ægyptum ad Pſammitichum regem, quem beneficiis ſibi devinctum habuerat, cum claſse diſceſſit. Pſammitichus verò, tum benefactorum neceſſitudinem tum jus ſupplicum pro nihilo habens, ſupplicem & amicum unâ cum liberis jugulavit, ut pecuniis & claſſe potiretur. [*Diodor. ibid.*]

Græci Trapezunte (quæ prima urbs Græca fuit ad quam venerant, in litore Ponti Euxini & regione Colchorum poſita) profecti, tridui pedeſtri itinere Caraſuntem (aliud Græcum opidum, in Colchide quoque ad mare ſitum) pervenerunt: ibique 10 dies ſubſtitere, quibus inſtitutâ luſtratione, cenſi ſunt milites 8600, qui ex 10000 circitèr ſalvi evaſerant; quum reliqui partim per hoſtiles incurſiones, partim à nivibus, partim etiam morbo conſumpti periiſsent. Inde per Moſynæcorum, Chalybum & Tibarenorum regiones progreſſi, Græcorum ad opidum Cotyora venerunt, Sinopenſium coloniam: *octo* videlicèt (vel *quinque* potiùs, ut ſeries hiſtoriæ poſtulare videtur) poſt pugnam 4314 400

b. (line above: opidum Cotyora)

 in

in regione Babylonicâ commiſsam menſibus; ſtathmis 122, paraſangis verò 620 ſive ſtadiis 18600 confectis. Hîc verò 45 dierum ſtativa habuerunt. [*Expedit.Cyri, lib.5.*]

Dum iſtic hæreretur, partim ex Cotyorenſium foro, partim ex prædâ, quam ex Paphlagonum finibus agebant, Græci ſibi victum quæſiverunt. Paphlagones viciſſim Græcos aut diſſipatos ſpoliabant, aut paulo longiùs à caſtris tabernacula habentes noctu oppugnabant: donec inter eos pax Corylæ, qui tum Paphlagonibus cum imperio præerat, interventu conſtituta eſt. Naves deinde Græci ab Heracleenſibus & Sinopenſibus nacti, ad Harmenen Sinopæ portum navigârunt; ibíque dies quinque ſunt commorati. Inde Heracleam, Megarenſium coloniam in Maryandenorum finibus ſitam, navigârunt; & ad Acheruſiam peninſulam appulerunt. In tres deinde partes diviſo exercitu, Arcades & Achæi qui ſupra 4500 erant omnes gravis armaturæ pedites, navibus ab Heracleenſibus impetratis primi navigârunt; ut ſubitò Bithynos adorti, quamplurima auferrent: & ad portum Calpæ, qui in mediâ ferè Bithynicâ eſt Thraciâ, noctu deſcendentes, ad vicos proximos ſtadiis plus minùs 50 à mari perrexerunt. Laceſſiti verò ab eis Thraces, maximâ eos clade affecerunt. Una enim cohors, cum duce Smicrete, in conflictu tota deleta eſt; ex aliâ, octo tantùm cum duce Hegeſandro ſervati ſunt: reliqui autem duces & milites omnes, in colle quò convenerant, arctâ obſidione à Thracibus ſunt circumſeſſi. Chiroſophus, cum gravis armaturæ 1400 & cetratis 700 (qui Thraces erant, & Clearchum ſecûti fuerant) inde ab Heracleâ per regionem pedibus iter fecit; deinde cùm Bithynicam Thraciam attigiſſet, ac jam valetudine infirmiore uteretur, navem conſcendit, & ad Calpæ portum tutò pervenit. Xenophon, cum gravis armaturæ peditibus 1700, cetratis 700, & 40 plus minùs equitibus, maritimo itinere in eos fines venit, qui Bithynicæ Thraciæ & Heracleotidis agros terminant: deinde per mediterranea progreſſus, ſocios ſuos à Thracum obſidione liberavit. Simúlque tandem ad Calpæ portum omnes coierunt. [*Ibid.lib.6.*]

Mortuo ibi Chiroſopho, in ejus locum Neo Aſinenſis eſt ſurrogatus: qui, quum exercitum miſerè premi commeatus inopiâ videret, coactis plus minùs duobus hominum millibus ad prædam faciendam per Bithynorum vicos diſcurrit. Eos primi Pharnabazi equites invadunt: qui Bithynis opem laturi advenerant, & eorundem viciſſim adjuti copiis, avertere volebant Græcos, ne Phrygiam ingrederentur. Trucidant hi equites ex Græcis non pauciores 500. Cæteri quemdam in montem fugâ ſe recipientes, ſuppetias illis Xenophonte veniente, ſalvi ad caſtra ante Solis occaſum ſunt reducti. Spithridate deinde & Rhathine cum novis copiis ad auxilium Bithynis ferendum adventantibus, Græci inſigni adverſùs eos potiti victoriâ, erecto trophæo ubi primùm conflixerant, ad caſtra ſua juxta mare plus minùs 60 ſtadiis ab eo loco poſita redierunt. Poſt eam pugnam hoſtes, ſuis rebus providentes, domeſticos & facultates ſuas quò poterant longiſſimè abduxerunt. Græci verò poſteà, cùm rectâ incedentes per Bithynos viâ nihil uſquam offenderent, unius diei ac noctis itinere in Bithyniam reverſi, amplam & mancipiorum & ovium copiam ſecum abduxerunt. Indéque ſexto die

Chry-

Chryſopolim Chalcedoniæ urbem pervenerunt: ubi dies ſeptem commorati, prædam vendiderunt. [*Ibid.*]

Pharnabazus, metuens ne Græcorum iſtæ copiæ ditionem ſuam bello peterent, Anaxibii Lacedæmonii navarchi operâ, qui tum fortè Byzantii erat, effecit ut milites univerſi ex Aſiâ Byzantium traducerentur. Anaxibius cum Xenophonte in Aſiam reverſus, Cyzici ex Ariſtarcho novo Byzantii præfecto intellexit, ſucceſſorem ſibi datum ad Helleſpontum adventare Polum: indéque Parium navigans, ad Pharnabazum miſit, qui eum moneret, ut quæ ob Græcorum traductionem promiſerat ipſi præſtaret. A quo ſpe ſuâ fruſtratus, Xenophonti negotium dat, ut Græcorum copias in Aſiam ſummâ celeritate iterum reduceret. Verùm à Pharnabazo perſuaſus Ariſtarchus conatum illum impediit. Unde ſub Seuthe Thraciæ rege militare coactus eſt Xenophon: ſæviente adhuc hyeme, & vi frigoris ita intenſâ, ut nares & aures ab eo aduſtas multi Græcorum amiſerint. [*Ibid.lib.*7.] Partem quidem Græcorum in patriam rediiſſe, partem verò maximam, ad 5000 ferè, ducem Xenophontem ſecutam in Thraciam fuiſſe, refert Diodorus. *ad ann.*1. *Olymp.*95.] Unde liquet, vitiatum apud eum eſſe numerum, ubi Chryſopolim 3800 tantùm ſuperſtites perveniſſe legimus. [*ann.*4. *Olymp.*94.]

Ionicæ & aliæ Græcæ per Aſiam urbes, quòd partim in libertatem ſe vindicare cuperent, partim Tiſſaphernem metuerent, (quia Cyrum, dum is adhuc eſſet in vivis, Tiſſapherni prætulerant) recipere eum recuſabant: miſsíſque ad Lacedæmonios legatis petebant ut, quando totius ipſi Græciæ præſides ac duces eſſent, ſe natione Græcos habitantes in Aſiâ non negligerent; ſed darent operam, ut ipſorum ager à populationibus immunis eſſet, atque ipſi libertate fruerentur. [*Xenoph. Hellenic.lib.*3. *Diodor.ad ann.*1. *Olymp.*95.] Hanc legationem libenter Lacedæmonii audierunt: qui, more ingenii humani, quo plura habent eo ampliora cupientes, non contenti acceſſione Athenienſium opum vires ſibi duplicatas, totius Aſiæ imperium affectare cœperunt. [*Juſtin. lib.*6. *cap.*1.]

Lacedæmonii igitur, promiſſis ſtatim auxiliis, per legationem à Tiſſapherne contendunt, ne hoſtica Græcis opidis arma inferre velit. At ille Cumæorum urbem cum exercitu primùm adortus, omnem circumquaque regionem vaſtat, magnóque captivorum numero potitur. Pòſt urbem ipſam obſidione cingit: ſed cùm propter hyemis interventum capere illam nequiret, captivis pro magnâ pecuniæ ſummâ redditis, ab obſidione diſceſſit. [*Diodor. ut ſuprà.*]

Thimbron à Lacedæmoniis in Aſiam miſſus eſt cum exercitu: in quo erant mille novitiorum civium Laconicorum, 4000 Peloponneſii, equitéſque Athenienſium 300, quibus XXX tyranni fuerant uſi; quos civitas Attica peregrè perire, quàm domi cum periculo manere volebat. Atque his Thimbron, cùm in Aſiam veniſſet, ex Græcis iſtius regionis urbibus plures addidit. [*Xenoph.*] Epheſi enim, tum ex urbibus confœderatis tum aliunde, 2000 conſcripſit. Inde verò, ſub ſignis ſuis plures 7000 habens, 120 ſtadia progreſſus, Magneſiam Tiſſaphernis ditioni ſubjectam primo ſtatim impetu cepit. Mox etiam Tralles Ioniæ

opidum

opidum adortus, oppugnationem ejus inſtituit: verùm ubi nihil per loci firmitatem proficere licuit, Magneſiam retrò flexit. Hæc nullo tum muro cincta fuit. Idcirco veritus ne denuo poſt diſceſſum ſuum Tiſſaphernes illam ſubigeret; ad proximum montem, nomine Thoracem, eam tranſtulit. Hoſtium deinde agros incurſans, variâ militem prædâ locupletavit. Verùm ubi magno cum equitatu Tiſſaphernem imminere accepit, Epheſum ſe recepit. [*Diodor.*] Illius enim equitatui ſuſtinendo impar, in planitiem deſcendere noluit: ſatis eſſe ſibi ducens, ſi populationes iis in regionibus prohibere poſſet, in quibus ipſe degeret. [*Xenoph.*]

Quum duobus jam propè menſibus Græci ſub Seuthe in Thraciâ Europæâ militâſſent, Charminus Laco & Polynicus à Thimbrone miſſi in caſtra venientes, eum hujus exercitus operâ in bello contra Tiſſaphernem egere declarârunt: pollicitúmque eſſe, ſe cuivis militi ſingulos in menſes Daricum nummum daturum in ſtipendium, præfectis cohortium binos, ducibus quaternos. Xenophonte verò ad iter in patriam ſe comparante, orârunt eum homines è toto exercitu lectiſſimi, ne priùs diſcederet, quàm copias abduxiſſet ac Thimbroni tradidiſset. Inde igitur Lampſacum cum eis navigio trajecit: ubi cum Euclide Phliaſio vate congreſsus eſt. Hinc per Troadem profecti, Pergamum pervenerunt: ubi ab Hellade Gongyli Eretrienſis uxore, & ejus filiis Gorgione & Gongylo, Xenophon hoſpitio eſt exceptus. Horum conſilio & operâ, cùm ille Aſidaten Perſam capere fruſtrà (& non ſine ſuo & ſociorum magno periculo) fuiſſet conatus: caſu demùm in eum Xenophontis milites incidentes, ipſum cum uxore, liberis, equis, & fortunis omnibus (quæ magnæ erant) ceperunt. His ita geſtis Thimbron ſupervenit: acceptúmque à Xenophonte exercitum cum reliquo agmine Græco commiſcens, bellum Tiſsapherni & Pharnabazo intulit. [*Expedit. Cyri, lib.* 7.]

Atque hîc terminantur ſeptem libri Ἀναβάσεως: quos ſcriptor, qui toti expeditioni ipſe interfuit, hoc concludit epilogo. *Præerant hi ditioni Regis, quam nos ingreſsi peragravimus: Lydiæ, Artimas; Phrygiæ, Artacamas; Lycaoniæ & Cappadociæ, Mithradates; Ciliciæ, Syenneſis; Phœniciæ & Arabiæ, Dernes; Syriæ & Aſſyriæ, Beleſis; Babyloni, Rhoparas; Mediæ, Arbacas; Phaſianis & Heſperitis, Teribazus. Carduchi, Chalybes, Macrones, Colchi, Moſynœci, Cœti, Tibareni, ſui juris erant. Paphlagoniæ cum imperio præerat Corylas; Bithyniæ, Pharnabazus; Thracibus, qui in Europâ ſedes habent, Seuthes. Totum iter, tum aſcenſus tum deſcenſus,* (τῆς ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως) *ſtathmis* 215 *confectum eſt, paraſangis* 1150, *ſtadiis verò* 34255. (vel 34500 potiùs; ſingulis paraſangis 30 tribuendo ſtadia.) *Temporis aſcenſus & deſcenſus ſpatium, annus unus, ac tres menſes.*

d. Novis Xenophontis copiis auctus Thimbron, in campis contra Tiſſaphernem caſtra locare auſus eſt: & Pergamum ſponte deditam in ſuam poteſtatem accepit, itémque Teuthraniam & Haliſarniam; quibus Euryſthenes ac Procles, orti à Demarato Lacedæmonio, cum poteſtate præerant. Gorgio etiam & Gongylus, jam dicti fratres, ad ipſius partes tranſierunt: quorum alter Gambrium & Palægambrium, alter Myri-

Myrinam & Grynium poſſidebat. Urbes quoque aliquas non ſatis munitas vi Thimbron cepit. [*Xenoph. Hellenic. lib.* 3.]

3605 Thimbron Lariſſam, Ægyptiam vocatam, imperata facere detrectantem, caſtris circum eam locatis, obſedit. Quam cùm per vim fruſtra aliquamdiu oppugnâſſet, ab Ephoris mandatum accepit, ut relictâ Lariſſâ in Cariam militem transferret. Et erat jam Epheſi, profecturus in Cariam, quum Dercyllidas (vir machinarum peritiâ clarus, & ob ingenii ſolertiam Siſyphi cognomentum adeptus) ad exercitum venit, in imperio ſucceſſor illi datus. Thimbron verò domum reverſus, atque à ſociis accuſatus, quòd exercitui licentiam ſpoliandi fœderatos conceſſiſſet, exilio mulctatus eſt. [*Id. ibid. Diodor. ad ann.* 2. *Olymp.* 95.] 4315 399

Mania Dardanenſis, virilis animi mulier, quæ poſt mariti ſui Zenis Dardanenſis obitum Æolidis ſatrapiam ſub Pharnabazo feliciter adminiſtraverat, & maritimas urbes Lariſſam, Hamaxitum & Colonas imperio ſuo adjecerat, à genero ſuo Midiâ, quum annos jam 40 exceſſiſſet, unâ cum filio 17 plus minùs annos nato, perfidè interimitur. Cæde perpetratâ Scepſim & Gergithem munita opida, in quibus imprimis opes ſuas Mania reconderat, Midias occupat: reliqua opida præſidiariis militibus, Pharnabazo integra ſervantibus. Ille miſſis ad Pharnabazum muneribus, ut regionem eam legibus illis quibus habuerat Mania ſibi obtinere liceret, fruſtrà poſtulat: vitam ſibi acerbam fore, non vindicatâ Maniæ morte, Pharnabazo reſpondente. [*Xenoph. ibid. cum Polyæno, lib.* 8. in *Taniâ* vel *Phaniâ*: ita enim ibi *Mania* nomen perperàm habetur exaratum.]

Dercyllidas, cùm videret ſibi adverſùs duos præfectos Artaxerxis regis, Pharnabazum & Tiſſaphernem, maximarum gentium viribus inſtructos, dimicandum; atque illos invicem ſibi ſuſpectos eſſe non ignoraret: ne cum utroque ſimul decertare neceſſum haberet, cum Tiſſapherne, ſtatutis conditionibus, pacem fecit. [*Id. ibid. cum Juſtino, lib.* 6. *cap.* 1. *Hercyllidâ* pro *Dercyllidâ* nominato.]

Poſt habitum cum Tiſſapherne colloquium, Dercyllidas in Æolidem Pharnabazo (cui ob ignominiam ab eo dudum, cùm Abydo ſub Lyſandro navarcho præfuit, acceptam, infenſior erat) parentem, exercitum ſuum, nullo ſociorum in itinere læſo, abduxit: ac ſtatim uno die *Lariſſam*, (pro quâ *Ariſbam* ponit Diodorus) *Hamaxitum* & *Colonas*, opida maritima, per deditionem ſpontaneam cepit. Paulo pòſt eodem modo *Neandrenſes*, *Ilienſes* & *Cocylitas* ſine vi admotâ in poteſtatem ſuam redegit: Cebrenen etiam munitiſſimam urbem, oſtentatâ oppugnatione territam, ad deditionem compulit. Cui cùm præſidium impoſuiſſet; rectâ Scepſim ac Gergithen verſùs contendit. ubi Midiam, qui & Pharnabazum & cives metuebat, colloquii cauſâ acceptis obſidibus ſibi occurrentem, ac de ſocietate verba facientem, ſecum retinuit; eíque oſtendit nullam aliam eſſe rationem ſocietatis ineundæ, quàm ſi cives liberos ſuis legibus vivere permitteret. Simúlque cum eo Scepſim ingreſſus, (*de quo legendus Polyænus, in Stratagem. lib.* 2.) facto ibi Minervæ ſacrificio, & Midiæ præſidio educto, cives ad reſtitutam libertatem conſervandam eſt cohortatus. Deinde Gergithen cum exercitu profe-

ctus, nequicquam petente Midiâ ſibi eam relinqui, juſſu ejuſdem Midiæ portis apertis urbem illam quoque intravit: & repertis ibi Maniæ theſauris, qui octo militum millibus in integrum prope annum ſtipendio ſufficerent, Midiam exutum malè partis Scepſim ad privatim vitam ibi degendam habitatum dimiſit. Atque ita ſpatio dierum octo, novem urbibus eum potitum eſſe refert Xenophon. omnéſque Troadis urbes, partim dolo eum occupaviſſe, partim etiam vi ſubegiſſe, ſcribit Diodorus. [*ann.2. Olymp.95.*]

Inter Artaxerxem & Euagoram regem Salaminis (qui urbis illius dynaſtam regis Perſici amicum, ut *ad ann.2. Olymp.97.* idem Diodorus memorat, *Abdemonem Thyrſium* vel, ut Theopompus in Excerptis Photii num.176. appellat, *Abdymonem Citieum* inde ejecerat) diſſenſio orta, Cononis Athenienſis qui apud hunc in Cypro & Cteſiæ Cnidii qui apud illum in aulâ Perſicâ agebat interventu, ſopita eſt: ab Euagorâ tributo Artaxerxi dato, & muneribus ad Satibarzanem miſſis. Ad Euagoram quoque, de reconciliatione cum Anaxagorâ Cypriorum rege, à Cteſiâ datæ ſunt literæ: quas, unâ cum aliis ejuſdem generis Euagoræ & Cononis epiſtolis, Perſicæ ſuæ Hiſtoriæ inſeruit ipſe Cteſias.

Dercyllidâ ad Pharnabazum mittente percunctatum, utrum pacem an bellum mallet; is Phrygiæ (in quâ ſedem domicilii habebat) metuens, Æolidi (quam Dercyllidas obtinebat) finitimæ, inducias delegit. [*Xenoph. Hellenic.3.*]

3606 a. Factis induciis, Dercyllidas Bithynicam in Thraciam profectus, ibidem hybernavit; non admodum hoc graviter ferente Pharnabazo; quòd Bithyni ſæpius illi bellum facerent. Dercyllidas verò res Bithynorum ſecurè rapiens, commeatus copiâ abundabat. [*Id. ibid.*]

b. Odryſæ equites plus minùs 200 & cetrati plus minùs 300, è Thraciâ à Seuthe auxilio Dercyllidæ miſſi, prædatum exeuntes, magnâ clade à Bithynis affecti ſunt: poſteàque caſtra ſua cum Græcorum caſtris conjungentes, Bithynorum agros populationibus ac flammis vaſtaverunt. [*Ibid.*] 4316 398

Ineunte vere Dercyllidas è Bithynorum finibus excedens, Lampſacum venit: ubi ex tribus patriæ legatis intelligit, imperium ſibi in annum proximum eſſe prorogatum. Iiſdem legatis ephororum mandato milites quòd antehac ſociis injurii fuiſſent redarguentibus, & quòd hoc anno neminem læſiſſent collaudantibus, à præfecto copiarum quæ Cyrum ſecutæ fuerant eſt reſponſum; milites quidem unos eoſdemque eſſe, ſed diverſos duces diverſos militum mores feciſſe. Legatos deinde Dercyllidas Epheſo per Græci nominis civitates dimiſit; quòd eas tranquillo in ſtatu viſuri eſsent, ſibi gratulatus. [*Ibid.*]

c. Dimiſſis ex Aſiâ legatis, Dercyllidas rurſum per nuncios Pharnabazum percunctatus eſt, induciáſne quæ per hyemem fuerant continuatæ, an bellum habere mallet. Quo inducias bello rurſum præferente, ſtatim, tranſmiſſo Helleſponto, iſthmum Cherſoneſi Thraciæ, qui 37 ſtadiis porrigebatur, muro intercluſit; quem verno tempore inchoatum, ante autumnum abſolvit. [*Id. ibid. cum Diodoro, ann.2. Olymp.95. ubi duorum annorum res geſtas in unum compingit.*]

Conon

Conon Athenienſis è Cypro ad Artaxerxem de rebus ſuis miſit epiſtolam: quam communicari illi voluit, vel per Zenonem Cretenſem (ſaltatorem,) vel per Polycritum Mendæum (medicum,) vel, ſi illi abeſſent, per Cteſiam medicum. Fama eſt Cteſiam, acceptâ Cononis epiſtolâ, de ſuo illi appoſuiſſe, ut ipſum quoque ad ſe Rex mitteret, ut ad negotia maritima tractanda perutilem. Ipſe autem Cteſias ait, Regem ſuâ ſponte hoc ſibi muneris injunxiſſe. [*Plutar. in Artoxerxe.*] Cononis verò literas, tum ad Regem tum ad ſeipſum, ut & Orationem quam ad Regem de Conone ipſe habuit, Hiſtoriæ ſuæ Cteſias inſeruit: ubi & de nunciis, quos Lacedæmonii hoc tempore ad Regem miſerunt, adhibitâ cuſtodiâ retentis, narrationem exponit.

Pharnabazus, poſt inducias cum Dercyllidâ factas, ad Regem adſcendens, Tiſſaphernem apud eum criminatus eſt, ut Lacedæmonios Aſiam ingreſſos non repulerit armis, ſed impenſis regiis aluerit: indignum eſſe dicens, bella non perfici ſed redimi, hoſtem pretio non armis ſummoveri. Hortatúſque Regem eſt, ut adornatâ claſſe, Cononem Athenienſium Navarchum ei præficiat. A quo & Cyprio rege Euagorâ perſuaſus ille, 500 talentis ad apparandam claſſem Pharnabazo numeratis, Phœniſſas triremes Cononi tradere, eúmque navalis belli Ducem conſtituere juſſit. [*Diodor. ad ann. 2. Olymp. 95. cum Iſocrate in Euagorâ & orat. ad Philippum, Pauſaniâ in Atticis, & Juſtin. lib. 6. cap. 1.*]

Pharnabazus ex aulâ Perſicâ reverſus Cononem, poſt habitum de Præturâ navali colloquium, imperio maris præficit; multa Regis nomine præclara illi pollicitus. Conon, munere illo ſuſcepto ſed claſſe nondum ſatis inſtructâ, cum 40 quas paratas tum habebat navibus in Ciliciam devehitur; & ad bellum ibi gerendum ſeſe accingit. [*Diod. ib.*]

d. Cteſias ab Artaxerxe ad mare miſſus, in patriam ſuam Cnidum primùm, deinde Lacedæmonem profectus eſt: ut ſub Perſicæ ſuæ Hiſtoriæ finem ipſe narrat; quam cum hoc Olympiadis 95^a^ anno 3° illum termināſſe, Diodorus author eſt.

Dercyllidas ex Cherſoneſo in Aſiam regreſſus, viſitatis urbibus, Chiorum exules Atarna occupâſſe comperit; indéque excurſionibus in Ioniam factis, ex vicinorum prædis victum ſibi comparâſſe. Et quamvis munitum eſſet opidum, & magnâ tum frumenti copiâ inſtructum; caſtris tamen circumdatum, per octo menſium ſpatium obſidere non ceſſavit. [*Xenoph. Hellenic. lib. 3.*]

3607 Compulſis tandem ad deditionem faciendam obſeſſis, Dercyllidas loci curam Draconti Pellenenſi committit: ipſe largiſſimâ commeatus copiâ in eum convectâ, ut illuc veniens diverſorium haberet, Epheſum adiit. [*Ibid.*] 4317 397

Cùm Ionicarum civitatum legati Lacedæmonem profecti ſignificâſſent, ſi Caria, in quâ Tiſſaphernis ſedes erat, infeſtaretur, exiſtimare ſe, ſtatim ipſum αὐτονομίαν eis conceſſurum, & ut arbitratu ſuo rempublicam adminiſtrarent permiſſurum: Dercyllidæ mandârunt Ephori, ut cum terreſtribus copiis in Cariam ſe transferret; & Pharaci claſſis ſuæ præfecto, ut in oram Cariæ naves ſuas duceret. [*Ibid.*]

Eodem tempore Pharnabazus etiam ad Tiſſaphernem venit: partim

quòd is imperator omnium deſignatus eſſet, partim ut ad bellum in Græcos communi operâ gerendum ſe paratum teſtaretur. Atque hunc primùm Tiſſaphernes ſecum in Cariam ad rem ibi conſtituendam duxit; deinde impoſitis ibi in munitiones præſidiis, cum eodem in Ioniam rediit. Dercyllidas autem, ubi rurſus eos Mæandrum tranſmiſiſſe accepiſſet; habito cum Pharace colloquio, quo vereri ſe oſtendebat, ne Tiſſaphernes ac Pharnabazus Ioniam à præſidiis nudam percurrendo popularentur: & ipſe Mæandrum tranſiit. [*Ibid.*]

In Perſarum exercitu 20000 pedites, & 10000 equites erant: Dercyllidas non plures 7000 ſub ſignis ſuis habuit. [*Diodor. ad ann. 2. Olymp. 95.*] Et quotquot quidem erant è Peloponneſo milites, tranquilli ſubſiſtentes ad prælium ſe parabant: quotquot verò è Priene & Achillio, itémque de Inſulis & opidis Ionicis, Dercyllidæ ſe adjunxerant, partim, armis in ſegete (quæ tunc denſa in Mæandri planitie erat) relictis, fugâ ſibi conſulebant; partim, cùm ad pugnam veniendum eſſet, minimè manſuros ſe eſſe ſatis declarabant. Tiſſaphernes tamen, cùm ſecum cogitaret, quo pacto Cyri milites cum ipſis pugnaviſſent, eíſque Græcos omnes ſimiles eſſe arbitraretur; ut prælium (quod Pharnabazus ſuadebat) iniret, adduci non poterat: ſed miſſis ad Dercyllidam nunciis, cupere ſe cum ipſo in colloquium venire ſignificabat. Datis igitur priùs acceptíſque utrinque obſidibus, de pacis conditionibus actum eſt: poſtulante Dercyllidâ, ut Rex urbes Græcas liberas & ſui juris eſſe ſineret; Tiſsapherne verò & Pharnabazo, ut Græcæ copiæ Regis è finibus, & Lacedæmoniorum præfecti ex civitatibus abirent. Placuítque inducias eſſe tantiſper, donec de his Dercyllidas ad Lacedæmonios, Tiſsaphernes ad Regem retuliſset. Utroque verò dimiſso exercitu; Perſarum copiæ Tralles, Græcorum Leucophryn diſceſsere. [*Xenoph. & Diodor. ut ſuprà.*]

3608 Herodas quidam Syracuſanus, cum nauclero quodam in Phœniciâ 4318 396
tum vivens, cùm triremes Phœniſſas partim aliunde iſtuc adpellere, partim ibidem inſtrui, partim adhuc ædificari videret, audirétque trecentas numero futuras: primâ nave quæ in Græciam tenderet conſcenſâ, Lacedæmoniis indicat, hanc claſsem tum à Tiſsapherne tum à Rege parari; ſed quò ea mittenda eſset, dicens ſe ignorare. Eo nuncio commotis Lacedæmoniis, ex Regibus eorum alter Ageſilaus, à Lyſandro perſuaſus, ad Aſiaticam contra Perſas expeditionem ſeſe obtulit: adjunctis ſibi triginta Spartanis, quorum conſilio uteretur. Eorum primus ipſe Lyſander fuit: qui Decemviratus abs ſe in urbibus Aſiatici inſtitutos (quos Ephori ſuſtulerant, juſſis omnibus more patrio rempublicam gerere) Ageſilai operâ reſtiturum ſe iterùm ſperabat. Ita Ageſilaus, acceptis copiis bis millium è novis Spartæ civibus conſcriptorum ac ſex millibus ſociorum, cum annonæ tanto quantum in ſex menſes ſufficeret, Geræſto (Eubœæ portu) cum ampliſſimis quas ibi coegerat copiis ſolvens, Epheſum navigavit: tantâ celeritate hìc uſus, ut priùs in Aſiam cum copiis pervenerit, quàm regii ſatrapæ eum ſcirent profectum; quo factum eſt, ut omnes imperatores imparatos offenderet. [*Xenoph. Hellenic. lib. 3. & orat. de Ageſilao. cum Plutarcho, & Æmilio Probo, in vitâ ejuſd. Ageſilai, & Pauſaniâ in Laconicis; qui tamen* Sardes *primùm appuliſſe Ageſilaum ſcribit.*]

Novo delectu Epheſi quatuor militum millibus conſcriptis, exercitum 10000 peditum & 400 (vel 4000, ut in Latinâ verſione legitur) equitum in campum eduxit. Quos circumforanea quædam colluvies prædæ gratiâ ſequebatur, numero non inferior. [*Diodor. ann.* 4. *Olymp.* 95.]

Per internuncios verò à Tiſſapherne interrogatus, quam veniendi cauſam haberet; reſpondit, ut Græcas in Aſiâ civitates in libertatem vendicaret. Petiit deinde Tiſſaphernes, ut tantiſper Ageſilaus à rebus gerendis abſtineret, quoad ipſe ad Regem mitteret; ſpem faciens omnia illi ex ſententiâ ſe confecturum. Hinc, tribus menſibus ad eam rem conficiendam definitis, Tiſſaphernes Herippidæ, Dercyllidæ & Migialio miſſis ad ſe ſacramentum præſtitit, omnino ſine dolo malo ſe pacem procuraturum: illis Ageſilai nomine jurantibus, ſi hoc Tiſſaphernes faceret, ſe ſine fraude ſervaturos inducias. Verùm Tiſſaphernes, jurejurando mox violato, magnas à Rege copias accerſebat, quas cum iis quibus jam antè utebatur conjungeret. Et quanquam hæc Ageſilaus animadverteret, nihilominus in ſervandis induciis perſtitit. [*Xenoph. Hellenic.* 3. *& in Ageſilao: cum Plutarcho & Æmil. Probo, in Ageſilao.*]

Quum in hoc otio apud Epheſum Ageſilaus commoraretur, quòd rerumpublicarum ſtatus in urbibus perturbati eſſent, neque populariter ampliùs eæ adminiſtrarentur (ut ſub Athenienſium dominatu factum fuerat) neque Decemviratus in eis eſſent, qui Lyſandro rerum potito inſtituti erant: urgebant Lyſandrum omnes, hominem ſibi notum, uti quæ cuperent ipſi ab Ageſilao impetraret. Eam ob cauſam factum, ut magna hominum turba eum ſemper ſectaretur; ita ut privatus quidam Ageſilaus, Lyſander rex eſſe videretur. Quod Ageſilaus ægrè ferens, authoritatem illius primùm minuebat & ſenſim labefactabat; deinde legatum in Helleſpontum mittebat. Ibi cùm comperiſſet Lyſander, *Spithridatem* Perſam (*Mithridatem* Plutarchus appellat) à Pharnabazo nonnihil opprimi, ad colloquium invitato perſuaſit, ut cum liberis, pecuniis, & 200 equitibus deficeret; ſtatímque rebus ejus cæteris apud Cyzicum relictis, cum filio ad Ageſilaum eum adduxit: id quod gratum Ageſilao fuit, ſtudioſè ex illo de Pharnabazi rebus percunctanti. [*Xenoph. Hellen.* 3. *Plutarch. in Lyſandro & Ageſilao.*]

Tiſſaphernes ob miſſas ſibi à Rege copias animo elatus, Ageſilao bellum denunciavit, ni ſtatim Aſiâ excederet. Quam denunciationem hilari animo ille accipiens, ut ad expeditionem ſe pararent, militibus præcepit; ſimúlque Ionibus, Æolibus & Helleſpontiis ſignificavit, ut copias ſuas auxiliares Epheſum ad ſe mitterent. Cúmque Cariam eum petiturum exiſtimaret Tiſſaphernes, Phrygiam ille petiit: ſubactíſque inopinâ irruptione civitatibus, magnam opum vim cepit; tutúſque ac ſine periculo ad vicina Daſcylii pervenit. Ibi equites ejus reliquum agmen præcedentes ab equitibus Pharnabazi excepti & in fugam compulſi, homines 12 & equos 2 amiſerunt: ſed opem cum peditatu ferente Ageſilao, barbari uno ex ſuis amiſſo ceſſerunt. [*Xenoph. Hellenic.* 3. *& in Ageſilao. cum Plutarcho & Æmil. Probo, in Ageſilao.*]

Ageſilaus, maximâ æſtatis parte in populatione Phrygiæ finitimæque regionis conſumptâ, locupletatum commodis exercitum ſub autumnum Epheſum reduxit. [*Diodor.ann.*1. *Olymp.*96.] ibique hyemavit. [*Æmil. Prob.in Ageſilao.*]

3609 Nephereus, ſive Nepherites, in Ægypto regnat.ann.6. 4319 395

Lacedæmonii per legatos Nephereum Ægypti regem de ſocietate armorum ſolicitant: qui auxiliorum loco Spartanis ad centum triremes apparatum,& quingenta tritici millia donat. [*Diodor.ann.*1.*Olymp.*96.] *Hercinionem* hunc appellat Juſtinus & eum ſecutus Oroſius; ita rem narrans. *Lacedæmonii à rege Ægypti Hercinione auxilia navalis belli per legatos petunt: à quo centum inſtructas triremes, & ſexcenta millia modiorum frumenti miſſa* acceperunt. [*Juſtin. lib.* 6.*cap.*2. *Oroſ. lib.* 3. *cap.*1.]

Pharax Lacedæmoniorum navarchus, cum 120 navium claſſe ex Rhodo provectus, Saſanda Cariæ caſtellum, 150 ſtadiis à Cauno diſtans appellit. Hinc ſolvens, Caunum & Cononem Regiæ claſſis Imperatorem, cum navibus 40 ſtativa ibi habentem, oppugnat. At cùm Artaphernes & Pharnabazus ingenti exercitu Cauniis ſubvenirent,Pharax obſidionem ſolvit, totámque claſſem in Rhodum abducit.Poſthæc Conon triremes 80 cogit, & cum his in Cherſoneſum tranſmittit. Rhodii intereà, claſſe Peloponneſiorum ejectâ, Lacedæmoniorum ſocietatem deſerunt; & Cononem cum totâ claſſe in urbem ſuam recipiunt. Tum qui donatum ex Ægypto frumentum advehebant, quòd Rhodios deſciviſſe ignorarent, confidenter Inſulæ naves advertunt: Conon verò cum Rhodiis onerarias in portum deducens annonâ urbem replevit. Ad Cononem præterea aliæ 90 triremes tum advenêre: è Ciliciâ nimirùm 10,& ex Phœniciâ 80,quarum Sidoniorum Regulus præturam geſſit. [*Diodor.ann.*1. *Olymp.*96.] Sed Cononem ſeditio militum invaſit, quos præfecti Regis ſtipendio fraudabant; eo inſtantiùs debita poſcentes, quo graviorem ſub magno duce militiam præſumebant. [*Juſtin.lib.*6. *cap.*2.]

Ageſilaus cognoſcens ſine equitatu ſufficiente locis planis bellum ſe rectè gerere non poſſe, huic conficiendo ſe dedit: permiſſâ divitibus in ſingulis civitatibus poteſtate, ut qui militare ipſi nollent, ſuo loco equum atque equitem ſubſtituerent. Deinde appetente jam vere, exercitum univerſum apud Epheſum coëgit: ibique tum equites tum pedites omnis generis armaturæ exercuit diligenter & ad munera militaria paratiores reddidit; fecitque ut durante hoc exercitio urbs Epheſina ſupra modum ſolitum ſpectatu digna videretur, velut belli quædam officina. Adjecit & alia, ad animos militum ſpe bonâ erigendos & alacriores reddendos comparata. [*Xenoph. Hellen.*3. *& in Ageſilao: cum Plutarcho & Æmilio Probo. in Ageſilao.*]

Jámque annus exierat, à diſceſſu Ageſilai è patriâ, regreſſique domum ſunt Triginta viri, quorum princeps erat Lyſander; & alii totidem in decedentium locum, principe Herippidâ, ſubmiſſi. Ex his Ageſilaus Xenoclem, cum quodam alio, copiis equeſtribus præfecit; novis civibus, qui armaturâ gravi utebantur, Scythen; Cyri militibus, Herippidam; Migdonem, miſſis ab opidis militibus. Denuntiavit etiam, confe-

confeſtim ſe ducturum rectiſſimâ viâ in munitiſſima regionis; ut tum corpora, tum animi militum ad pugnam præpararentur. Tiſſaphernes autem hæc ab Ageſilao jactari ad ſe rurſum fallendum arbitratus, in Cariam, quo reverâ ipſum irrupturum credebat, iterum cum peditatu ivit; equitatúmque in Mæandri campo ſubſiſtere juſſit. Sed non aliter fecit quàm dixerat Ageſilaus; rectáque Sardianam in regionem impetum fecit. Quúmque triduum hoſte nullo conſpecto, progrederetur; magnam rerum neceſſariarum copiam pro exercitu habebat. Die quarto equites hoſtium aderant: qui Græcos hinc inde palatos prædam agere conſpicati, complures ex eis trucidârunt. Quibus auxilium ferens Ageſilaus, cùm conſideràſſet, necdum hoſtibus peditatum adeſſe, ſibi verò nihil eorum quæ ad bellum paraverat deeſſe; prope Pactolum fluvium pugnâ commiſſâ, inſignem victoriam conſecutus eſt. Tum caſtris Perſarum potitus, atque univerſa tum amica tum hoſtilia copiis ſuis circumplexus, inter alias opes, quas talenta 70 excedere comperit, camelos etiam cepit, quos poſtea ſecum in Græciam abduxit. Tiſſaphernes verò pugnæ hujus tempore Sardibus erat: eámque ob cauſam à Perſis eſt inſimulatus, quaſi ab eo deſerti proditíque fuiſſent.

Ita rem geſtam narrat Xenophon. Sed Diodorus Tiſsaphernem cum equitum 10 & peditum 50 millibus adfuiſſe refert. Ageſilaum, declives ad Sipylum tractus capeſſentem, ac totam Sardes uſque provinciam incurſantem, hortos ipſúmque Tiſsaphernis paradiſum (ſive viridarium, arboribus & aliis ad oblectationem facientibus magno ſumptu & artificio excultum) pervaſtâſſe. Inde ſeſe convertentem, Xenoclem Spartanum cum 1400 militibus, medio inter Sardes & Thybarnas ſpatio, ad inſidiis hoſtes excipiendum collocâſse: poſteáque pugnâ conſertâ, Perſas fugâſse, ultra ſex eorum millia occidiſse, captivorum multitudinem magnam collegiſse, & caſtra multis emolumentis referta diripuiſse. His autem peractis Tiſsaphernem Sardes ſe recepiſse, Ageſilaum ad mare exercitum reduxiſse. Pauſanias in Laconicis, Ageſilaum ait congreſſum cum Tiſsapherne in Hermi campis, viciſse Perſarum non modò equitatum, ſed etiam peditatum; qui tanto tunc numero erat collectus, ut poſt eum exercitum quem Xerxes adverſus Athenas duxit, & ante illum Darius contra Scythas, eſset maximus. Verùm Xenophonti magis hîc fidendum: qui non Ageſilaum ſolùm inſtituit (ut in 3º de Oratore habet Cicero) vel eo ſaltem uſus eſt familiariſſimè (ut in Vitâ *Ageſilai* Æmilius Probus; & in Vitâ *Xenophontis* refert Diogenes Laërtius) ſed etiam hoc tempore in Aſiâ cum Ageſilao præſens adfuit, & ſequente anno cum eodem in Græciam inde rediit.

Conon, Perſicæ claſſis præfectus, ob militaris ſtipendii ſolutionem diu Rege per epiſtolas fruſtra fatigato, ad poſtremum ad eum pergere ſtatuit: Pharnabazo quoque ipſum mittente, ut Tiſſaphernem apud Regem proditionis accuſaret. Hieronymo igitur & Nicodemo Athenienſibus navale imperium committens, in Ciliciam navigat, atque inde Thapſacum Syriæ delatus, ſecundo Euphratis amne Babylonem delabitur. Ibi primùm ex more Perſarum ad Chiliarchum, qui ſecundum gradum imperii tenebat, Tithrauſtem acceſſit; ſéque oſtendit cum Rege colloqui velle. Sed cùm ad aſpectum & colloquium, niſi Rege prius

ado-

adorato, admitti non poſſet: per literas & internuntios res eſt acta. Rex verò tantùm auctoritate ejus motus eſt, ut Tiſſaphernem hoſtem judicârit, & Lacedæmonios bello proſequi juſſerit, & ei permiſerit, quem vellet, eligere ad diſpenſandam pecuniam. Hinc magnis muneribus donatus ad mare eſt miſſus, ut *Cypriis* & *Phœnicibus* cæteríſque civitatibus maritimis naves longas imperaret,claſſémque quâ proximâ æſtate mare tueri poſſet; dato adjutore Pharnabazo, ſicut ipſe voluerat. [*Diodor. ad Olymp. 96. ann. 1. Juſtin. lib. 6. cap. 2. Æmil. Prob. in Conone.*]

Ad *Cyprios* verò quod attinet: ex Iſocratis Euagorâ eſt obſervandum, Artaxerxem etiam inter accipiendum beneficia, bellum adverſùs eos molitum fuiſſe; decem ante illud finitum annis. quorum ferè *octo* in apparatum fuiſſe inſumptos,ex iis quæ de belli Cyprii exitu ad annum 4. Olymp. 98. habet Diodorus, infrà videbimus. Ex *octo* verò illis annis, *ſex* effluxiſſe ſignificare videtur Iſocrates, quum habitus ab eo fuit Panegyricus: in quo de irritis hâc in re Artaxerxis conatibus ita ille ſcribit. Ἐπ' Εὐαγόραν στρατεύσας, ὃς ἄρχει μὲν μιᾶς πόλεως τῶν ἐν Κύπρῳ, ἐν δὲ ταῖς συνθήκαις ἔκδοτός ἐστιν· οἰκῶν δὲ τὴν νῆσον, κατὰ μὲν θάλασσαν προδεδυστύχηκεν, ὑπὲρ δὲ τῆς χώρας τρισχιλίους ἔχει μόνον πελταστάς· ἀλλ' ὅμως οὕτω ταπεινῆς δυνάμεως οὐ δύναται περιγενέσθαι βασιλεὺς πολεμῶν, ἀλλ' ἤδη μὲν ἓξ ἔτη διατέτριφε. *Bello contra Euagoram moto, unius urbis Cypriæ dominum, & in fœdere deditum: qui cùm inſulam incolat, & mari priùs cladem acceperit, & pro ſuæ regionis defenſione tria millia cetratorum duntaxat habeat; tamen copias adeò tenues Rex bello ſuperare nequit, ſed & jam in eo ſex annos contrivit.*

Delatas adverſùs Tiſſaphernem criminationes exacuente Paryſatide (ob Cyri filii mortem illi infenſiſſimâ) Tithrauſtem, cum mandato illum interimendi, ſummum belli Ducem facit; & datis huc illuc ad civitates & ſatrapas literis, ut omnes dicto audientes ipſi ſint, edicit. [*Diodor. ann. 1. Olymp. 96.*]

Proficiſcenti Tithrauſtæ duas alias epiſtolas Artaxerxes tradidit: unam ad ipſum Tiſſaphernem, de bello contra Græcos, ſummam omnium rerum ei permittens; alteram ad Ariæum ſatrapam Lariſſæum ut in illo comprehendendo Tithrauſtæ operam tribueret. Eas reddidit Tithrauſtes, quamprimum Coloſſas Phrygiæ devenit. Eò Tiſſaphernem Ariæus, lectis ſuis literis, vocavit ad communicanda conſilia, cùm de rebus aliis, tum inprimis de Græcis. Ille nihil ſuſpicatus mali, copias Sardibus reliquit: ipſe verò cum trecentis delectis Arcadibus & Mileſiis profectus, apud Ariæum divertit; jámque balneis operam dans, acinacem depoſuerat. Ariæus cum famulis eum in balneo comprehendit, concluſúmque in vehiculo Tithrauſtæ tradidit. Qui Celænas uſque eum ducens, reſectum ejus caput inde ad Artaxerxem perferendum curavit. Rex matri Paryſatidi illud miſit: quæ ob filii Cyri mortem illius ſupplicio maximè eſt lætata; ut & Græcorum omnium matres & uxores, qui Cyrum ſecuti Tiſſaphernis fraude circumventi fuerant. [*Diodor. ibid. Polyæn. Stratagem. lib. 7. Xenoph. Hellenic. 3. & in Ageſilao. Plutarch. in Artoxerxe & Ageſilao.*]

Tithrauſtes legatos ad Ageſilaum nunciatum mittit, belli hujus authorem

thorem Tiſſaphernem meritas jam luiſſe pœnas: Regem verò æquum cenſere, ut ille domum repetat; & Aſiæ civitates, ſuis utendi legibus impetratâ facultate, priſtinum Regi tributum pendant. Negante verò Ageſilao ſe id abſque magiſtratuum in patriâ conſenſu facturum: tandem conventum eſt ut, acceptis in commeatum exercitus ſui 30 talentis, in Pharnabazi ditionem ille diſcederet; donec voluntatem ſuorum de totâ re cognoſceret. Ita, in 3° Hellenicorum, Xenophon. Diodorus tantùm ſcribit, Tithrauſtem, Ageſilao in colloquium pellecto, ſemeſtres cum eo feciſſe inducias. Addit, in oratione de laudibus Ageſilai, Xenophon; Tithrauſtæ dona ei complura offerenti, ſi ſuis finibus excederet, Ageſilaum reſpondiſſe. *Exiſtimatur apud nos honeſtius Imperatori eſſe, Tithrauſta, exercitum ſuum ditare quàm ſeipſum; & ab hoſtibus ſpolia potiùs quàm dona referre.*

Dum Phrygiam verſùs, quæ Pharnabazo parebat, Ageſilaus pergeret; accepit à magiſtratibus urbanis ſcytalam, quâ claſſis non minùs quàm terreſtris exercitus illi delatum eſt imperium, poteſtate etiam ei conceſſâ, ut claſſi navarchum daret quem vellet. Ille celeriter, tum publico civitatum tum privato eorum qui gratificari ipſi volebant ſtudio, claſſem 120 navium confecit: eique Piſandrum uxoris ſuæ fratrem præpoſuit; virum quidem laudis cupidum, & promptæ audaciæ, ſed agendarum rerum minùs peritum. [*Xenoph. Hellenic. 3. Plutarch. in Ageſilao. Pauſan. in Laconicis.*]

Piſandro ad claſſem digreſſo, & Ageſilao in Phrygiam porrò eunte; Tithrauſtes animadvertens Ageſilao nequaquam eſſe in animo Aſiâ excedere, ſed potiùs magnas ipſum de Rege ſuperando ſpes concepiſſe, Rhodium *Timocratem* (quomodo & à Plutarcho in Apophthegmatib. Laconicis appellatur, licèt apud eundem in Artoxerxe nomen *Hermocratis* irrepſerit) cum auro, quod argenti talenta 50 æquaret, in Græciam miſit. Quo corrupti civitatum principes, hoc effecerunt, ut maximæ civitatum inter ſe conſpirarent, & cum Athenienſibus commune contra Lacedæmonios bellum gererent. [*Xenoph. ibid. Plutarch. in Artoxerxe. Pauſan. in Laconicis & Meſſenicis.*]

3610 a. Ageſilaus ſub autumnum Pharnabazi Phrygiam ingreſſus, regionem incendiis ac populationibus infeſtavit, urbes verò partim vi, partim ſpontaneâ deditione cepit. Deinde, à Spithridate monitus Paphlagoniam petiit, ut eam ad defectionem à Perſis alienaret. Rex illius Cotys, qui à rege Perſico accerſitus ad eum profectus non fuerat, cum Ageſilao fœdus iniit; & Spithridatis ſuaſu mille equites & cetratorum duo millia illi reliquit. Atque ut gratiam Spithridati referret, ut illius filiam Cotys in uxorem acciperet, Ageſilaus antequàm Paphlagoniâ diſcederet effecit. [*Xenoph. Hellenic. lib. 4. Id. & Plutarch. in Ageſilao.*] Erat enim amicis gratificandi valdè ſtudioſus: cujus affectus teſtis etiam profertur Laconica iſta ad Idrieum Carem illi adſcripta epiſtola. Νικίας εἰ μὲν μὴ ἀδικεῖ, ἄφες· εἰ δὲ ἀδικεῖ, ἡμῖν ἄφες· πάντως δὲ ἄφες. *Niciam, ſi nihil admiſit, abſolve; ſin quid admiſit, nobis abſolve: omnino verò abſolve.* [Plutarch. in Ageſilao, & Apophthegm. Laconicis.]

Relictâ Paphlagoniâ, Daſcylium profectus eſt Ageſilaus: quo in loco regia Pharnabazi erat, & circum eam vici frequentes, ampli, copiâ

commeatus abundantes. Atque hîc in hybernis manſit: & partim indidem, partim aliunde prædas agendo, commeatum exercitui paravit. [*Xenoph.ibid.*]

b. Quum milites aliquando, contemptis hoſtibus, incautè commeatum quærerent, quòd ante id temporis adverſi nihil eis accidiſſet; fortè Pharnabazus in eos per planitiem palatos, cum duobus falcatis curribus & 400 equitibus, incidit. Eum Græci adequitantem conſpicati, ad ſeptingentos celeriter in unum globum coëunt. Ille nihil cunctatus, conſtitutis in fronte curribus, quos ipſe à tergo cum equitatu ſubſequebatur, agi eos in hoſtem jubet. Poſteaquam immiſſi currus globum Græcorum disjeciſſent, mox equites ad 100 homines proſternunt: cæteris fugâ ſe ad Ageſilaum recipientibus, qui cum gravi armaturâ non procul aberat. [*Id.ibid.*] 4320 394

Secundùm hæc tertio vel quarto die Spithridates caſtra Pharnabazum habentem amplo in vico, cui nomen Caue, plus minùs 160 ſtadiis abeſſe comperit: ac mox eâ de re certiorem Herippidam facit, Triginta conſiliariorum primarium. Ille gravis armaturæ pedites 2000 totidémque cetratos, & equitum quotquot ſuadendo permovere poterat, ab Ageſilao petiit & impetravit: licèt ne dimidia quidem ſingulorum pars eum ſecuta fuerit. Cum illis verò quos habebat ſub primas tenebras iter ingreſſus, oriente jam die caſtra Pharnabazi invaſit; Myſis, qui ante ea cuſtodes collocati fuerant, magnâ ex parte trucidatis. Fugientibus deinde Perſis, caſtra diripiens, divite prædâ cum pretioſâ Pharnabazi ſupellectile potitus eſt. Ille enim obſidionem Græcorum metuens, Nomadum inſtar caſtra identidem huc illuc transferebat, eáque quàm maximè occulta habere cupiebat. Hîc verò acerbus interverſæ prædæ Herippidas ſcrutator, diſpoſitis militaribus præfectis, Spithridatæ ac Paphlagonibus omnia quæ avehebant ademit. Quâ contumeliâ illi adfecti, rebus ſuis noctu collectis, Sardes abiere ad Ariæum: qui & ipſe aliquando defecerat, ac bellum cum Rege geſſerat. Hâc abitione Spithridatis & Megabatis filii ejus (cujus amore mirificè flagrabat Ageſilaus) & copiarum Paphlagonicarum, nihil in totâ hâc Aſiaticâ expeditione Ageſilao accidit moleſtius. [*Id. ibid. & Plutarch. in Ageſilao.*]

Colloquio inter Ageſilaum & Pharnabazum de ineundâ amicitiâ, Apollophanis Cyziceni, qui hoſpes utriuſque erat, operâ conciliato, Pharnabazus (ut in oratione de Ageſilao habet Xenophon) apertè profeſſus eſt, ſe, ni totius exercitus fieret Imperator, defecturum à Rege; ſin Imperator crearetur, fortiſſimè bellum adversùs Ageſilaum geſturum, quàm quidem diu poſſet. Ageſilaus verò pollicitus eſt, ſe, quantâ celeritate poſſet, è Pharnabazi finibus exiturum; ac deinceps, quamdiu ſupereſſet alius quem bello peteret, ab illo rebúſque illius abſtenturum. Et jam conſcenſo equo Pharnabazus abibat, quum ejus ex Parapitâ filius ad Ageſilaum accurrens, hoſpitii jus datis & acceptis muneribus cum eo ſanciit. [*Id.ibid.*]

Et jam ver appropinquabat, cùm Ageſilaus in campeſtria Thebes deveniens caſtra illic ad fanum Dianæ Aſtyrinæ poſuit; ibidémque, præter eas quas habebat, permagnas copias undequaque collegit. Parabat

bat enim ſeſe ad iter in regiones ſuperiores; confidens gentes omnes, quas eſſet à tergo relicturus, à Rege ſe averſurum. [*Xenoph.Hellen.*4.] Et eò ingens de Ageſilao fama pervenerat; circumacto jam altero imperii ipſius anno. [*Plutarch. in Ageſilao.*]

c. Lacedæmonii, cùm jam certò cognoviſſent pecuniam Perſicam in Græciam eſſe miſſam, maximáſque civitates in bellum contra ſe conſpirâſſe; Epicydidam ad Ageſilaum miſerunt, qui eum ad opem patriæ ferendam domum revocaret. Hoc mandato accepto Ageſilaus, quanquam animo turbatus quòd magnâ ſpe rei bene gerendæ dejiceretur, tamen parendum cenſuit. [*Ibid.*] Et hanc, quam Apophthegmatibus ſuis Laconicis Plutarchus inſeruit, ad Ephoros reſcripſit epiſtolam.

Ἀγησίλαος τοῖς ἐφόροις χαίρειν. Τὰν πολλὰν τᾶς Ἀσίας κατεστρεψάμεθα, καὶ τὼς βαρβάρως ἐλάσαμες, καὶ ἐν τᾷ Ἰωνίᾳ ὅπλα ἐποιήσαμες πολλά. Ἐπεὶ δὲ κέλεσθέ με κατὰ τὰν προθεσμίαν παραγίνεσθαι, ἕπομαι τᾷ ἐπιστολᾷ, σχεδὸν δ᾽ αὐτὰν καὶ φθάσω. ἄρχω γὰρ οὐκ ἐμαυτοῦ ἀρχάν, ἀλλὰ τᾷ πόλει καὶ τοῖς συμμάχοις. καὶ τότε ἄρχων ἄρχει ἀλαθέως κατὰ δίκην, ὅταν καὶ ἄρχηται ὑπό τε νόμων, καὶ ἐφόρων, ἢ οἷοι ἂν ἄλλοι ἐν πόλει ἄρχοντες ὦσιν. *Ageſilaus Ephoris Salutem. Magnam Aſiæ partem ſubegimus, barbaros profligavimus, & in Ioniâ multum armorum paravimus. Sed quoniam me ad definitum venire diem jubetis, ſequor epiſtolam; ferè autem & antevertam. Imperium enim gero non mihi, ſed civitati & ſociis. ac tum Imperator verè juſtéque imperat, quando regitur à legibus & ephoris, aut ſi qui ſunt alii in civitate magiſtratus.*

Ferunt etiam ad amicos eum dixiſſe, triginta ſagittariorum millibus ex Aſiâ ſe à Rege expulſum: quòd tot aureis Daricis, Sagittarii notâ ſignatis, à Timocrate inter populi ductores diſtributis, Græcorum civitates ad bellum Lacedæmoniis inferendum inductæ fuerint. [*Plutarch. in Apophthegm. Lacon.& Artoxerxe.*]

Ageſilaus Euxenum præfectum poſt ſe in Aſiâ conſtituit; præſidiariis non paucioribus 4000 cum eo relictis, ut civitatibus re ita exigente ſuccurreret. Et ut quàm maximè validas copias in patriam ſecum adduceret, propoſitis præmiis & honoribus civitates & militum præfectos, de optimis peditum equitúmque cohortibus inſtruendis, in æmulationem concitavit. [*Xenoph. Hellen.*4.]

Xenophon, cum Ageſilao ex Aſiâ in Bœotiam ad bellum contra Thebanos profecturus, dimidium auri quod in reditu ab expeditione Cyri ſecum tulerat, Epheſi apud Megabyzum æditúum Dianæ reliquit. Videbatur enim illo itinere aleam prælii cum Ageſilao apud Coroneam ſubiturus. Itaque mandatum dedit, ſi ſalvus ipſe evaſiſſet è prælio, reſtituendam ſibi eſſe pecuniam ſacram; ſin aliquid humanitus ei accideret, à Megabyzo illam Dianæ eſſe dedicandam. Ex dimidio reliquo Apollini donaria Delphos miſit. [*Expedit. Cyri, lib.*5. *Diog. Laërt. in Xenophonte.*] Ageſilaus verò ex manubiis in Aſiâ intra biennium receptis, decumam Delphico Apollini conſecravit, 100 talentis ampliorem. [*Xenoph. & Plutarch. in Ageſilao.*]

Ageſilaus, trajecto Helleſponto, apud Amphipolim de Lacedæmoniorum circa Corinthum partâ victoriâ nuncium accepit: atque ab eo

in Aſiam quàm celerrimè Dercyllidas miſſus eſt, ut ſocias civitates hâc de re certiores reddens, majorem hinc animis fiduciam illæ conciperent. [*Xenoph. Hellen.* 4. *Plutarch. in Ageſilao.*]

d. Celebris illa navalis pugna ad Cnidum (& Dorium montem, ut in 2° Eliacorum habet Pauſanias) commiſſa eſt, archonte Athenis, *Eubulo* (vel *Eubulide*, cujus prætura cum 3° Olympiadis XCVI anno cœpit) ut in oratione de rebus Ariſtophanis teſtis locupletiſſimus eſt Lyſias. Circa Doryma Cherſoneſi claſſis regiæ Prætores cum pluribus quàm 90 triremibus agebant: Phœniſſis Pharnabazo, Græcis navibus Conone Athenienſi imperante. Piſander autem (pro quo, Periarchus apud Diodorum perperam legitur) Lacedæmoniorum navarchus cum 80 triremibus è Cnido profectus ad Phyſcum Cherſoneſi appulit: atque inde vela tendens, in claſſem regiam incidit, primiſque navibus congreſſus ſuperior fuit. At ubi Perſicæ triremes ad ferendam ſuis opem confertim imminerent, ſociíque fugâ ad terram ſibi caverent; Piſander navem ſuam in hoſtes convertens, multis eorum occiſis, in conflictu fortiter occubuit. Tum Cononiani Lacedæmonios ad continentem perſecuti, 50 triremibus potiuntur. At virorum major pars natando ad terram evaſerat; quingentis circitèr captis: triremes reliquæ Cnidum incolumes effugerunt. [*Xenoph. Hellen.* 4. *Diodor. ad ann.* 2. *Olymp.* 96. *Juſtin. lib.* 6 *cap.* 3. *Æmil. Prob. in Conone.*]

Ad Ageſilaum, in Bœotorum fines jam irrumpentem, de Lacedæmoniorum clade iſtâ & Piſandri (fratris uxoris ſuæ) morte triſtis allatus eſt nuncius: quo tempore Sol deficiens inſtar Lunæ falcatus conſpiciebatur. [*Xenoph. Hellen.* 4. *Plutarch. in Ageſilao.*] Eam eclipſim die 14 Auguſti, anno ante æram Chriſtianam 394 contigiſſe, calculus oſtendit Aſtronomicus.

Pharnabazus & Conon, poſt navalem ad Cnidum victoriam circumnavigantes, præſidia & præfectos Lacedæmoniorum ex inſulis & urbibus maritimis ejecerunt: ſpe eis factâ, nullas ſe in eis arces exſtructuros, ac proprii juris ſe eas eſſe permiſſuros. [*Xenoph. Hellen.* 4.] Hinc Coi primùm, deinde Niſiæi, Tii & Chii à Lacedæmoniis defecerunt; quorum exemplum Mitylenæi, Epheſii & Erythræi ſecuti ſunt: ſiniléque defectionis ſtudium reliquas civitates repentè invaſit; quarum aliæ præſidiis Lacedæmoniorum ejectis libertatem retinuerunt, aliæ Cononi adhæſerunt. Atque ex hoc tempore maris imperium Lacedæmonii amiſerunt. [*Diodor. ad ann.* 2. *Olymp.* 96.]

Dercyllidas Lacedæmonius, Pharnabazo jam olim infeſtus, navalis ad Cnidum prælii tempore Abydi exiſtens, nequaquam cæterorum præfectorum exemplo civitate exceſſit, ſed gravi oratione ad Abydenos habitâ, eos in fide Lacedæmoniorum continuit. Qui ſimul etiam venientes ad ſe præfectos amanter in urbem admittebant, & qui ſponte non veniebant ultrò accerſebant. Et quum complures Abydum confluxiſſent, Dercyllidas inde Seſtum è regione ſitam trajecit: ibíque eos qui urbibus Europæ exciderant ſuſcepit, & ad ſimilem conſtantiam excitavit; cogitandum eis proponens; ipſâ in Aſiâ, quæ ab initio Regis fuerat, & Temnum, oppidum haud amplum, & Ægienſes, & alia quædam opida rempublicam ſuam adminiſtrare, Regis imperio minimè ſubjecta. [*Xenoph. Hellen.* 4.]

Phar-

3611 a. Pharnabazus Epheſum deſcenſurus, triremibus 40 Cononi traditis, ut ad Seſtum ſibi accurreret juſſit. Seſto verò & Abydo minaciter denunciavit, ni Lacedæmonios ejicerent, ſe bellum adverſus ipſos moturum. Quibus non obtemperantibus, Cononi mandavit, ut ab uſu maris eos arceret; ipſe verò Abydenorum agrum vaſtavit. Eâ re quum nihil efficere ſe in ſubjiciendis eis videret, domum profectus eſt: Cononi verò in mandatis dedit, ageret cum civitatibus Helleſponto proximis de claſſe quàm poſſet fieri maximâ ad ver proximum conficiendâ. Et his agendis rebus hyems exacta eſt. [*Id. ibid.*]

b. Ineunte vere, magno navium numero inſtructo, prætereáque conducto externo milite, Pharnabazus & cum eo Conon per medias inſulas c. in Melum navigavit, ut Laconicam oram inde invaderet. Poſt populationem locorum maritimorum Pharnabazo in Aſiam redituro perſuaſit Conon, ut claſſem ſibi attribueret. Se enim Athenas profecturum, ac longos muros inſtauraturum, & Piræeum muniturum: quo nihil gravius Lacedæmoniis accidere poſſe affirmabat. Perlibenter eò à Pharnabazo dimiſſus Conon, datis etiam pecuniis ad murorum inſtaurationem, cum 80 triremibus Piræeum appulit, muros utroſque & Piræei & Athenarum reficiendos curavit, pecuniæque 50 talenta, quæ à Pharnabazo acceperat, civibus ſuis donavit. [*Id. ibid. Diodor. ad ann.* 2. *&* 3. *Olymp.* 96. *Plutarch. in Ageſilao & Laconicis Apophthegmatib. Juſtin. lib.* 6. *cap.* 5. *Æmil. Prob. in Conone.*] 4321 | 393

d. Lacedæmonii hæc audientes, Antalcidam Spartiatam Leontis filium ad Tiribazum ducem Regis alterum (Sardibus præfectum) mittunt, ut eum, ſi poſſet, in partes ſuas traduceret, pacémque inter eos ac Regem faceret. Quibus intellectis, Athenienſes quoque Cononem cum aliis pluribus in Aſiam ad eundem mittunt: ſuos etiam legatos Bœotis, Corinthiis & Argivis ſimul mittentibus. Poſteaquam ad Tiribazum perventum eſſet, Antalcidas adeſſe ſe dixit, ut à Rege pacem Reipublicæ ſuæ peteret; eámque talem, cujuſmodi Rex cuperet. Nam Lacedæmonios nec de ſitis in Aſiâ Græci nominis urbibus adverſus Regem contendere; & ſatis eſſe ducere, ſi omnes inſulæ ac reliquæ extra Aſiam civitates libertate legibúſque ſuis fruantur. Cui quum reliqui legati nullo modo aſſentirentur: pace hâc non admiſſâ, domum ſinguli redierunt. Tiribazus autem, quanquam abſque Regis aucto-
1 ritate ſe Lacedæmoniis adjungere non tutum exiſtimabat; nihilominus clàm pecunias Antalcidæ dedit, ut claſſe à Lacedæmoniis inſtauratâ, Athenienſes & eorum ſocii ad pacem propenſiores redderentur. Cononem etiam velut injurioſum in Regem, ac verè reum eorum quæ de ipſo Lacedæmonii detulerant, (quaſi copiis regiis urbes Athenienſibus compararet, atque ut Ioniam & Æoliam eis reſtitueret, clàm operam daret) Sardibus vinctum in cuſtodiâ detinuit. Tum ſtatim ad Regem profectus eſt; expoſiturus ei à Lacedæmoniis propoſita, & quid ac quare de Conone à ſe ſit actum, déque his omnibus ſententiam Regis quæſiturus. [*Xenoph. Hellen.* 4. *cum Plutarcho in Apophthegmatibus Laconicis & Ageſilao, Diodoro ad ann.* 3. *Olymp.* 96. *& Æmil. Probo, in Conone.*]

Mortuo Satyro ſucceſſit in Boſphori Cimmerii regno Leuco filius,

us, per annos 40. [*Diodor. ann.* 4. *Olymp.* 96.]

Ex palmis, quas Paryſatis per inſervientes ſibi eunuchos in Clearchi Lacedæmonii aggere ſepulchrali clàm defoderat, poſt octo annos mirandum nemus excreviſſe & locum eum inumbrâſſe, in Perſicis ſuis retulit Cteſias: addens, magnâ inde pœnitentiâ ductum fuiſſe regem Artaxerxem, quòd virum Diis charum peremiſſet. [*Cteſ. in Photii Excerptis, & Plutarchi Artoxerxe.*]

Cononem Athenienſem ad Regem abductum & mortis ſupplicio fuiſſe affectum, nonnulli ſcripſerunt: (inter quos & *Iſocrates* eſt, in *Panegyrico.*) Dinon autem hiſtoricus, cui in Perſicis rebus multum tribuitur, effugiſſe eum narrat: illud addubitans, utrum Tiribazo ſciente an imprudente fuerit factum. [*Æmil. Prob. in Conone.*]

3612 Rex, dum Tiribazus apud eum eſſet, Strutham in Aſiam minorem miſit, rem maritimam curaturum. Quem cùm Lacedæmonii, propter memoriam eorum malorum quæ provinciæ regiæ ab Ageſilao perpeſſæ fuerant, ſibi inimicum comperiſſent, Athenienſibus verò & eorum ſociis amiciſſimum; Thimbronem ad bellum ei faciendum miſerunt. Is trajecto mari, ex urbe Epheſo & cæteris urbibus in campeſtribus Mæandri ſitis, itémque ex Priene, Leucophrye, Achilleo excurrens, Regis agrum populando vexabat. [*Xenoph. Hellen.* 4.] Ionda enim & Coreſſum (præalti verticis montem, 40 ſtadiis ab Epheſo diſtantem) occupans, & octo militum habens millia, quibus in Aſiâ adſcripti acceſſerunt; Regis provincias populabundus invadebat. [*Diodor. ad ann.* 3. *Olymp.* 97.]

Progreſſu temporis Struthas, cum magnâ equitatus Barbarici copiâ, gravis armaturæ quinque millibus & levis ſupra 20, non procul à Lacedæmoniis caſtrametatus, & Thimbronem nullo ordine aut curâ ſuos educere animadvertens; mittit in planitiem equites, quos excurſione factâ quidquid facere prædæ poterant abigere jubet. Deinde ubi primos nec multos numero, & inconditè ſuis opem ferentes vidit; cum magnis equitum inſtructíſque copiis ipſe in eos irruit. Ceciderunt inter primos Thimbron & Therſander ipſi charus; qui non ſolùm tibicen egregius, ſed & belli peritus erat. Græci reliqui his cadentibus in fugam verſi ſunt: quos Perſæ inſecuti, partim interemerunt, partim vivos ceperunt. Pauci tamen in caſtellum Cnidium & amica opida delati ſoſpites evaſerunt. [*Id. ibid.*] 4322 392

3613 Ecdicus cum octo navibus ad opem exulibus Rhodiis ferendum à Lacedæmoniis miſſus, Cnidum appulit: ubi cùm populum Rhodium terrâ marique rerum potiri & claſſem duplo ſuo majorem habere cognoviſſet; quietè Cnidi ſe continuit. [*Xenoph. Hellen.* 4. *cum Diodoro, ann.* 2. *Olymp.* 97.] 4323 391

Iiſdem in navibus miſerunt & Diphridam cum mandato, ut in Aſiam trajiceret, & urbes quæ Thimbronem receperant tueretur; útque collectis copiis è clade incolumibus, atque aliis quantas poſſet conſcriptis, bellum contra Strutham gereret. Paruit hic, & inter alia à ſe proſperè geſta, Tigranem Struthæ generum cum uxore Sardes euntem in itinere intercepit, magnáque pecuniæ vi acceptâ dimiſit; eâ occaſione ſtatim nactus, unde militi ſtipendium numeraret. [*Xenoph. ibid.*]

Eua-

Euagoras rex Salaminius, Protagoræ filii ſui operâ uſus, totam ferè Cyprum in ſuam ditionem redegit. [*Iſocrat. in Euagorâ.*] Et cæteras quidem civitates partim vi, partim verborum illecebris ſtatim imperio ſuo ſubjecit: ſed Amathuſii cum Soliis & Citienſibus bellum armis depulſuri, per legatos Artaxerxem de miſſitandis auxiliis ſolicitant. Euagoræ præterea interfecti Agyris, qui confœderatus Perſis fuiſſet, crimen impingunt; ſéque in occupatione Inſulæ probam Regi operam navaturos pollicentur. Rex igitur tum quod majus Euagoræ incrementum accedere nollet, tum quòd Cyprum ad ſuppeditandum navales copias, quibus Aſia defendi poſſet, ſitum peridoneum habere conſideraret, auxilia decrevit. Dimiſsíſque Cypriorum legatis, omnibus maritimis urbibus ut triremes compingerent, & ad claſſis uſum pertinentia ſedulò ac maturè appararent, edixit: ipſe verò per ſuperiorum provinciarum urbes tranſiens, magnas terreſtres copias coëgit. [*Diodor. an. 2. Olymp. 97.*] Imperatore creato Antophradate Lydiæ Satrapâ, Navarcho verò Hecatomno Cariæ Dynaſtâ. [*Theopomp. in Bibliothecâ Photii, num. 176.*] quorum poſterior tamen, contra Euagoram bellum gerere juſſus, clàm illi pecunias in peregrini militis ſtipendia ſubminiſtrabat. [*Diodor. ut ſupr. & ad ann. 3. Olymp. 98.*]

3614 c. Quum intellexiſſent Lacedæmonii Ecdicum non ſatis habere virium ad commodandum amicorum rebus; Teleutiam cum navibus 12 è ſinu Corinthiaco evocatum ad illum ſe conferre, eóque dimiſſo imperium ſibi ſumere, & Rhodiis partium Laconicarum ſtudioſis auxilio eſſe ac inimicos premere præceperunt. Qui cùm in Samum veniſſet, aliquot ibi navibus auctus Cnidum pervenit: dimiſſóque domum Ecdico ipſe Rhodum contendit, navibus inſtructus XXVII. [*Xenoph. Hellen. 4. cum Diodoro, ann. 2. Olymp. 97.*] 4324 390

In Rhodum navigans Teleutias, incidit in Philocratem Ephialtæ filium, qui Athenis cum navibus decem in Cyprum, ad ferendum Euagoræ ſubſidium, proficiſcebatur. Has omnes intercepit Teleutias: & manubiis potitus, ad eas divendendas Cnidum repetiit. Atque ita accidit, ut qui Perſarum regis hoſtis eſſet, clade afficeret eos, qui ad bellum gerendum contra eundem regem proficiſcebantur. [*Xenoph. ibid.*]

d. Athenienſes videntes Lacedæmonios mari rurſum invaleſcere, Thraſybulum Styrenſem cum claſſe navium 40 contra eos emittunt. Is in Ioniam excurrens, pecunias à ſociis accepit. Et quum Aſiaticis urbibus amicis uteretur, ob eam quâ Rex & Athenienſes conjuncti erant amicitiam; Byzantium navigans, decumam è Ponto navigantibus impoſitam publicanis vendidit. Deinde pellectis in amicitiam Chalcedonenſibus, extra Helleſpontum diſceſſit. [*Id. ibid. cum Diodor. ann. 1. Olymp. 97.*]

Poſthæc Thraſybulus cum ſuâ claſſe in Aſiam rediens, tum ab aliis, tum etiam ab Aſpendiis, ad Eurymedontem fluvium navibus adductis, pecuniam exegit. Verùm quum ſolutâ jam pecuniâ, militum ejus nonnulli per injuriam aliquid ex agris abigerent; irati Aſpendii, compoſitis per noctem inſidiis Athenienſes adorti, & alios quoſdam necârunt & ipſum Thraſybulum ſuo in tentorio obtruncârunt. Quo trierarchi Athenienſium in pavorem conjecti, navibus ilicò impletis, in Rhodum abnavigâ-

vigârunt. In Thraſybuli verò locum Athenienſes Argyrium Ducem ſurrogatum ad claſſem miſerunt. [*Xenoph.Hellen.*4. *Diodor.an.*3. *Olymp.*97.]

3615 Acoris in Ægypto regnat ann. 13. 4325 389

Hic, cum Barcæis & Euagorâ Cyprio fœdere inito, hoſtiles cum Perſis inimicitias geſſit. [*Theopomp.in Excerptis Photii.Diodor. ad an.*3. *Olymp.*98.]

Lacedæmonii, quanquam de Dercyllidâ quod quererentur non haberent, in Abydi tamen præfecturâ ſucceſſorem illi miſerunt Anaxibium; gratiâ Ephororum potiſſimè nixum, & ampliſſima de ſeipſo pollicitum, ſi modò claſſe & pecuniâ juvaretur. Datæ ei triremes tres, & pro mille conductitiis militibus ſtipendium. Qui cùm Abydum veniſſet, primùm terrâ coactis conductitiis copiis, civitates nonnullas Æolicas à Pharnabazi fide avellebat, & agrum hoſtilem vaſtabat. Deinde tribus navibus ad priores quas ſecum adduxerat additis, Athenienſes eorúmque ſocios eo mari utentes infeſtabat; navigia eorum (ſi qua oblata eſſent) capta Abydum ſecum abducens. [*Xenoph.Hellen.*4.]

Athenienſes de his certiores facti, ad tuenda ea quæ à Thraſybulo erant conſtituta & acquiſita, Iphicratem cum navibus 8 & militibus cetratis 1200 domum ex bello Corinthio reverſum adverſùs Anaxibium miſerunt. Quo in Cherſoneſum perveniente, ſubmiſſis hinc inde prædonibus, per eos bellum inter ſe Anaxibius & Iphicrates gerebant. [*Id.ibid.*]

3616 Anaxibius cum copiis conductitiis & Laconicis ſuis & 200 Abydenis gravis armaturæ peditibus, Antandrum profectus; à civibus amicè ſuſceptus eſt. Interim illi Abydum inde reverſuro Iphicrates inſidias in montibus locat: triremes, quæ noctu ipſum tranſvexerant, ſecundùm Cherſoneſum litus ſurſum verſus legere jubens; ut pro more ſuo pecuniæ colligendæ cauſâ eò navigâſſe videretur. Ubi verò Abydeni, qui erant primâ in fronte, ad eum campum pervenerant qui eſt juxta Cremaſtem (ubi & fodinas auri habebant) reliquæ verò copiæ per declivia ſequerentur, ac jam Anaxibius ipſe cum Laconicis militibus deſcenderet: tum Iphicrates ſuos ex inſidiis prorumpere jubens, Anaxibium deſperatâ ſalute fortiter pugnantem occîdit, & cum eo præfectos urbium Lacedæmonios qui ad eum ſe contulerant ad 12. Cæteros in fugam actos ad urbem uſque perſecutus eſt: cæſis ex aliorum quidem numero 200, Abydenis verò gravis armaturæ peditibus ferè 50. Deinde in Cherſoneſum ſe retulit. [*Id. in lib.*4. *fine.*] 4326 388

Hierace à Lacedæmoniis navarcho conſtituto; Teleutias, incredibili ſui deſiderio militibus relicto, in patriam rediit. [*Xenoph.Hellenic. lib.* 5.]

3617 Hieraci in claſſis præfecturâ ſucceſſorem Lacedæmonii dederunt Antalcidam, quòd in eo rem Tiribazo maximè gratam facturos exiſtimarent. Ille Epheſum veniens, Nicolocho legato relicto, cum Tiribazo ad Artaxerxem pro pace conſtituendâ profectus eſt. [*Xenoph.Hellenic. lib.*5. *Diodor. ad ann.*2. *Olymp.*98.] 4327 387

Nicolochus, ut Abydenis præſidio eſſet, Epheſo profectus, vaſtato in itinere Tenediorum agro, & acceptâ pecuniâ, Abydum inde conceſſit.

ceſſit. Interim duces Athenienſium è Samothrace, Thaſo, & vicinis locis, opem Tenediis laturi properabant. Verùm ubi certiores facti eſſent, Nicolochum ſe Abydum recepiſſe: profecti ex Cherſoneſo cum 32 navibus, ipſum 25 naves habentem obſidebant. [*Xenoph. Hellenic.5.*]

Chabrias publicè ab Athenienſibus Euagoræ adjutor datus, cum octingentis cetratis & decem triremibus in Cyprum navigavit; neque priùs indè diſceſſit, quàm totam inſulam bello devinceret: quâ ex re, magnam Athenienſes gloriam ſunt adepti. [*Id. ibid. & Æmil. Prob. in Chabriâ.*] Legationis Cypriæ pro auxilio ad Athenienſes miſſæ meminit, in oratione de rebus Ariſtophanis, Lyſias.

Artaxerxes, qui à cæteris Spartiatis ſemper fuit averſus, homines eſſe eos æſtimans, ut ait Dinon, omnium impudentiſſimos; profectum in Perſidem (atque inter Perſas Leonidam & Callicratidam ſaltantem) impenſè complexus eſt Antalcidam: coronámque ex roſis & croco conſertam, quam in convivio capite gerebat, in pretioſiſſimum intingens unguentum, ex cœnâ illi miſit. Ad quem Antalcidas. Suſcipio quidem, inquit, donum & benevolentiam: ſed roſarum odorem naturæque fragrantiam artis adulteratione perdidiſti. [*Plutarch. in Artoxerxe, & Pelopidâ, & Sympoſiac. lib.7. quæſt.8. Athenæ. Dipnoſophiſt. lib.2. Ælian. Var. hiſtor. lib.14. cap.39.*]

Cum Tiribazo à Rege rediit Antalcidas; fœdus & ſocietatem armorum cum eo pactus, ſi Athenienſes & eorum ſocii pace uti nollent, quam ipſe proponebat. Pharnabazus à Rege vocatus, in ſuperiorem Aſiam perrexit: ubi & filiam Regis uxorem duxit. [*Xenoph. Hellenic.5.*]

Quum Nicolochum, unâ cum navibus, ab Iphicrate & Diotimo Abydi obſideri Antalcidas accepiſſet; pedeſtri itinere iſtuc profectus, acceptâ inde claſſe, noctu in mare provectus rumorem ſparſit, à Chalcedonenſibus ſe accerſiri, ſed Percopes portum ingreſſus ibi conquievit. Hâc de re certiores facti quatuor navarchi partium Atticarum, perſequi eum quâ Prœconeſum itur conſtituerant. At ille, cùm jam hi prætervecti eſſent, converſo curſu Abydum repetiit: & in inſidiis 12 navibus expeditiſſimis collocatis, octo naves, quas Thraſybulus Athenienſis tribu Cotalytenſis ex Thraciâ adductas cum reliquâ claſſe Atticâ conjungere cogitabat, imperatorio uſus ſtratagemate, in poteſtatem ſuam redegit. [*Id. ibid.*] Vid. Polyæn. Stratagem. lib.2. in Antalcidâ.

Antalcidas, acceptis navibus 20 Syracuſanis & Italicis quas adduxit Polyxenus, & aliis tum ab Ioniâ quæ Tiribazo, tum ab eâ regione quæ Ariobarzani veteri ipſius hoſpiti parebat, claſſem navium amplius quàm 80 jam habens, totius maris imperio potiebatur: atque ita naves è Ponto Athenas petituras averſo curſu ad ſocios ſuos deflectere cogebat. [*Xenoph. ibid.*]

Cùm adeſſe eos Tiribazus juſſiſſet, qui pacis formulæ ab Artaxerxe miſſæ obedire vellent: omnes urbium Græcarum legati celeriter ad eum convenerunt. Quibus ille, regiis ſigillis commonſtratis, hæc quæ perſcripta erant recitavit. *Rex Artaxerxes æquum eſſe cenſet, urbes quæ*

 in

in Aſiâ ſunt, ut & inſulas Clazomenas & Cyprum, ſui imperii eſſe: alias verò urbes Græcas, tum parvas tum magnas, liberas & ſui juris relinqui, præter Lemnum, & Imbrum, & Scirum; quas ut olim, ita nunc etiam, Athenienſes obtineant. Hanc verò pacem qui non recipient, eis ego cum cæteris, qui eandem amplectentur, terrâ maríque navibus ac pecuniis bellum inferam. Quæ cùm legati, ad ſuas quique civitates, retuliſſent; licèt Aſiaticas Græcorum civitates, pro quibus bellum geſſerat Ageſilaus, ita fœdè Regi proditas eſſe, moleſtè ferrent; neceſſitate tamen coactæ, leges illas pacis receperunt. [*Xenoph. ibid. Iſocrat. in Panathenaico. Diodor. ann. 2. Olymp. 98. Plutarch. in Ageſilao & Artoxerxe. & Laconicis Apophthegmatib. Ariſtid. in Leuctricâ 1 & 4.*] Promulgatam verò eſſe pacem hanc anno poſt navalem pugnam ad Ægos-potamos 19°, ante Leuctricam 16°, in libro 1° notat Polybius.

Pace compoſitâ, ad Ageſilaum (quem ſtrenuum illius exſequutorem fuiſſe docet Xenophon; Lacedæmoniis ejus cuſtodibus & tutoribus in Græciâ conſtitutis) Artaxerxes epiſtolam per Perſam quendam cum Calliâ Lacedæmonio miſit; in quâ hoſpitium & amicitiam illi obtulit. Quam ille non accipiens, Regi renunciari juſſit; nihil eum opus habere mittendis ad ſe epiſtolis, nam ſi amicum ſe Rex Lacedæmoni & Græciæ gerat, ipſum ſummopere ei fore amicum: ſin verò inſidiari deprehendatur, non eſſe quòd ſe credat ipſi amicum fore, etiamſi plurimas acciperet epiſtolas. [*Plutarch. in Laconicis apophthegmatib.*]

In formulâ pacis Antalcideæ, ex Xenophonte (qui eam ignorare non potuit) ſuperiùs propoſitâ, non omnes quidem (ut in *Artoxerxe* credidiſſe videtur Plutarchus) quæ Aſiæ contribuuntur inſulas, Artaxerxi traditas, fuiſſe vidimus, ſed duas tantùm: *Clazomenas* (quam eo tempore inſulam fuiſſe, ad annum Mundi 3504 & 3509, indicavimus) & *Cyprum*, è quâ, pax hæc Chabriam nunc evocabat; quem adjutorem Euagoræ ab Athenienſibus datum, totam illi inſulam debellâſſe nuperrimè diximus. Indéque Euagoras, totâ propè Cypro evocatâ, adverſùs Artaxerxem bello Græcorum diſtentum numeroſiſſimum coëgerat exercitum. Qui à longâ cum Græcis controverſiâ jam liberatus, copias ſuas in bellum Cypricum paratas eſſe juſſit. [*Diod. an. 2. Olymp. 98.*]

3618 Artaxerxes copias ſuas tum terreſtres 300000 militum, tum navales 4328 386
triremium plurium quàm 300, contra Euagoram Cypri regem eduxit. Pedeſtribus generum ſuum Orontem, navalibus Tiribazum, Duces præfecit. Qui aſſumptis in Phocæâ Cumâque exercitibus, in Ciliciam deſcenderunt: unde in Cyprum tranſvecti, ſtrenuâ in bellum adminiſtrandum operâ incubuerunt. Euagoras, Ægyptios, Tyrios, Arabas, alióſque Perſarum inimicos ſibi adjungens; triremes 90 (quarum 20 erant Tyriæ, reliquæ Cypriæ) & militum, propriorum ſex millia, auxiliarium multo plures habebat. Cúmque pecuniæ affatim illi ſuppeterent; numeroſam peregrinorum manum ſtipendio conduxit. [*Diodor. lib. 15. ann. 3. Olymp. 98.*]

Euagoras navibus prædatoriis, quarum ſat multas ad manum habebat, onerarias hoſtium, quibus commeatus adferebatur, inſidiis exceptas vel intercepit, vel demerſit, vel acceſſu prohibuit. Unde ingente ſtatim annonæ caritate in caſtris Perſarum ortâ; conductitii eorum milites non-

nonnullos Duces occiderunt, tumultúque tota caſtra impleverunt: ut non niſi magnâ cum difficultate Tribuni militares & navalis exercitus Prætor Gaos ſeditionem illam comprimere potuerint. Cum totâ igitur claſſe avecti, magnam frumenti copiam è Ciliciâ tranſportabant: unde caſtris deinceps alimenta ſuppetebant. At Euagoræ rex Acoris ex Ægypto frumenti & pecuniæ cæteríque apparatus, quantum ſat eſſet, tranſmittebat. [*Id. ibid.*]

Euagoras claſſe hoſtili ſuam longè inferiorem eſſe cernens, 60 prætereà naves implevit, & ab Acori 50 præter has acceſſivit: ut triremes in univerſum 200 haberet. Ac pedeſtri primùm ſuo agmine partem terreſtris hoſtium exercitus aggreſſus, victoriam obtinuit. Deinde claſſem eorum, Citium verſùs prænavigantem, nec opinatò adortus, diſperſarum triremium partem ſubmerſit, partem in poteſtatem ſuam redegit. At cùm Navarchus Perſarum aliíque Duces fortiter vim hoſtis exciperent, acris incruduit pugna, quâ primùm Euagoras ſuperior erat: ſed pòſt, ubi Gaos omni virium ſuarum mole infertur & animoſè decertat; Euagorani cum magnâ triremium jacturâ fugam capeſſunt. Perſæ itaque, prælio hoc victoriam adepti, utrumque exercitum congregant ad Citium: unde armis in hoſtem expeditis, Salaminem obſidione cingunt, urbémque à terrâ ſimul & mari oppugnant. [*Ibid.*]

Tiribazus à prælio navali in Ciliciam trajiciens, atque inde ad Artaxerxem profectus, victoriæ nuncium pertulit: & duo talentûm millia ad belli uſus reportavit. Euagoras, relicto ad defenſionem urbis filio *Pythagorâ* (*Protagorâ* fortaſſe; de quo ſuprà, ad annum M. 3613. ex Iſocrate mentio eſt facta) & ſummâ rerum in Cypro adminiſtratione illi commiſſâ, cum decem triremibus clam hoſtibus noctu è Salamine ſolvit, & in Ægyptum devehitur: ubi regi Acori perſuadet, ut totis ſecum viribus in hoc bellum incumbat. [*Ibid.*]

3619 Euagoras ab Ægypto in Cyprum redit; pecunias quidem ſecum adferens, ſed expectatione ſuâ longè pauciores. Cúmque Salaminem 4329 385
vehemente obſidione preſſam inveniret, ſéque ſociorum auxilio deſtitutum; de pacificatione legationem mittere cogitur. Tiribazus igitur, penes quem ſumma tum poteſtas erat, ſe tranſactionem admiſſurum, ſi Euagoras omnibus per Cyprum urbibus cedens, & unius Salaminis dominio contentus, annuum Regi tributum dependat, & ad imperata, ut ſervus Domino, ſit præſtò, reſpondit. His conditionibus, licèt duris, annuit Euagoras; poſtremâ tantùm exceptâ. Dicebat enim ſe ut regem Regi, non ut ſervum Domino, ſubjectum fore. Quod admittere tamen recuſavit Tiribazus. [*Diodor. ann.* 4. *Olymp.* 98.]

Alter copiarum præfectus Orontes, Tiribazi gloriæ invidens, miſſis clàm ad ſocerum ſuum Artaxerxem literis, tum de aliis illum criminatus eſt, tum quòd rerum novarum ſtudioſus, privatam belli ſocietatem cum Lacedæmoniis contraheret, & copiarum Duces ſibi ad benevolentiam & obſequia obnoxios redderet. Quas calumnias veras eſſe credens Artaxerxes, Orontæ reſcribit, ut Tiribazum comprehenſum illicò ad ſe tranſmittat. [*Id. ibid.*]

Orontes, Tiribazum metuens, per inſidias ita eum cepit. Domus erat quæ ſpecum profundam habebat. Super ſpecu lectum collocavit,

non intenſum, ſed variis tapetibus ornatum. Vocat Tiribazum, quaſi colloquium cum eo habiturus. Tiribazus clàm ingreſſus, conſedit; & per lectum in foſſam defertur, atque comprehenſus ad Artaxerxem vinctus mittitur. [*Polyæn. Stratagem. lib. 7.*]

Orontes copiis in Cypro cum ſummo imperio præfectus, dum magno Euagoram animo rurſus obſidionem tolerare, & milites captivitatem Tiribazi moleſtè ferentes imperium detrectare & obſidionem relinquere videt; Euagoram ad pacis conditiones, quibus ille cum Tiribazo conſenſerat, admittit: ut certum quotannis tributum Regi perſolvens, Salaminis ipſe regnum retineat, & ut rex Regis imperio auſcultet. Atque ita bellum Cyprium, ad decennii ferè tempus (parte tamen maximâ in apparatibus conſumptâ) protractum, cùm duos tantummodo per totum hoc ſpatium annos bellum eſſet, finem ſuum accepit. [*Diodor. ann. 4. Olymp. 98.*] In quam expeditionem quum Rex Perſarum ampliùs quinquaginta millia talentûm inſumpſiſſet, & bellum in decimum uſque annum prorogâſſet; dominum earundem rerum reliquit Euagoram, quas ante illatum bellum habuerat. [*Iſocrat. in Euagorâ. Diodor. ann. 4. Olymp. 98.*]

Gaos navalis exercitus prætor, cui filia Tiribazi nupta erat, metuens ne ob communicati cum ſocero conſilii ſuſpicionem ab Artaxerxe ad ſupplicium raperetur, defectionis à rege conſilium cepit. Et quum opum militúmque copiâ inſtructus eſſet, & trierarchos inſuper favore ſibi præcipuo addictos haberet: cum Acori Ægyptiorum rege & Lacedæmoniis contra Artaxerxem ſocietatem iniit. [*Diodor. ibid.*]

Artaxerxes (Cambyſem imitatus; *apud Herodot. lib. 5. cap. 25. & Valer. Maxim. lib. 6. cap. 3.*) judices quoſdam vivos excoriari, eorúmque pelles circum tribunalia expandi juſſit: ut judices alii ſuper his inſidentes ſemper ante oculos ſupplicii, quod judiciorum pravitas mereretur, exemplum ſibi propoſitum haberent. [*Diodor. ibid.*]

3610 Artaxerxes, exercitum trecentorum millium peditum & decem millium equitum ducens, Caduſiis bellum intulit. [*Diodor. Olymp. 98. ann. 4. Plutarch. in Artoxerxe.*] In eo, multis utrinque millibus interfectis, inter alios cecidit & Camiſſares, natione Car, vir manu fortis & bello ſtrenuus: quem partis Ciliciæ, juxta Cappadociam quam incolunt Leucoſyri, Artaxerxes præfecerat. Cui & ſucceſſorem Datamem filium dedit; cujus in hoc Caduſiano bello magni fuit opera. [*Æmil. Prob. in Datame.*] 4330 384

Artaxerxes, cum exercitu ſuo, ob commeatuum defectum ad magnas redactus anguſtias (ita ut caput aſini 60 drachmis vix emi poſſet) à Tiribazo, qui tunc in caſtris abjectus & contemptus erat, hunc in modum eſt ſervatus. Duo erant Caduſiis Reges, iique caſtra ſeorſim habebant. Re igitur cum Artaxerxe communicatâ, Tiribazus ad alterum Regem profectus eſt miſſo occultè ad alterum filio ſuo. Uterque autem utrumque decipiebat: regum utrique ſeorſim ſignificatione factâ, alterum legatis ad Artaxerxem miſſis, ſibi tantùm, omiſſo collegâ, amicitiam & ſocietatem cum eo quærere. His ambo fidem habuere: & quia invidiam mutuam habebant ſuſpectam, alter cum Tiribazo, alter cum Tiribazi filio, ad Artaxerxem legatos miſit. Atque ita pax cum utro-

que

que eſt compoſita & fœdus initum. [*Plutarch. in Artoxerxe.*]

Caduſiano bello finito, Artaxerxes Tiribazi cauſam tribus judicibus eximiæ inter Perſas auctoritatis commiſit: quibus ita ille ſuam probavit innocentiam, atque in Regem merita, ut ab omnibus abſolutus fuerit, & à Rege deinceps maximis honoribus exornatus. At Orontem falſæ accuſationis damnatum, ex amicorum catalogo expunxit, extremâque ignominiâ notavit. [*Diodor. Olymp. 98. ann. 4.*]

Cùm Gaos in Cypro eſſet, Græcíque quos apud ſe habebat iis qui in Ioniâ degebant literas contra ipſum ſcriberent: ut nocentes deprehenderet, triremem adduxit, remigibúſque viaticum præbuit, atque in Ioniam navigare juſſit. Cùm gubernator navigationem datâ operâ protraheret, multi multas epiſtolas remigibus dederunt: qui ſolventes, non procul ſupra urbem appulerunt. Gaos pedes in eum locum profectus, ubi triremis ſtabat, præcepit remigibus, ut omnes ſibi epiſtolas adferrent. In quibus cùm inveniſſet eos qui contra ſe ſcripſerant, non ſubitò, ſed in quæſtionibus examinatos interfecit. [*Polyæn. Stratagem. lib. 7. in Gao: pro quo,* Αλως *&* Γλως *ibi perperam ſcriptum habetur.*]

3621 Gaos, quum Lacedæmonios & Ægyptiorum regem ad bellum Perſis inferendum concitâſſet, dolo quorundam necatus, id quod moliebatur non peregit. Poſt mortem autem ejus Tachos, ejuſdem negotii adminiſtratione ſuſceptâ, exercitum ſibi collegit, urbémque juxta mare loco quodam ſublimi ædificavit, Leucam nomine; in quâ & Apollini fanum extruxit. Sed cùm paulo pòſt is vitâ eſſet defunctus, Clazomenii, & Cumæi de ejus urbis poſſeſſi contenderunt; & Clazomenii dolo Cumæos antevertentes, eâ ſunt potiti. Atque his ita geſtis, rebelliones per Aſiam ſponte ſuâ finem habuerunt; & Lacedæmonii, poſt Gai Tachíque mortem, res Aſiæ omiſerunt. [*Diodor. ann. 2. Olymp. 99.*] 4331 383

3622 *Phanoſtrato* Athenis archonte, menſe Poſideone, anno Nabonaſari 366°, menſis Ægyptiaci Thoth die 26°, (Decembris Juliani die 23° ineunte) poſt mediam noctem horis 5 cum ſemiſſe; Eclipſis Lunæ parva Babylone eſt obſervata. [*Hipparch. apud Ptolemæum, magn. Syntax. lib. 4. cap. ult.*]

Eodem archonte, menſe Scirrhophorione, eodémque anno Nabonaſari, Phamenoth die 24°, (Junii 18° ad finem tendente) ante mediam noctem horis 5 cum ſemiſſe; altera Lunæ Eclipſis ibidem eſt obſervata. [*Id. ibid.*] 4332 382

3623 Archonte Athenis *Euandro*, menſe Poſideone priore, anno Nabonaſari 367°, Thoth die 16°, (Decembris 12° deſinente) horis 2 cum ſemiſſe ante mediam noctem; tertia Lunæ Eclipſis, eáque totalis, ibidem obſervata eſt. [*Id. ibid.*]

3627 Acoris Ægyptiorum rex, inimicitias jampridem cum rege Perſarum exercens, magnas tum aliorum peregrinorum copias undique contrahebat, tum præcipuè Græcorum; quibus Chabriam Athenienſem Ducem præfecit. Hic, licèt abſque populi conſenſu id fieret, Imperatoris munere ſuſcepto, copiis in Ægypto præerat; magnóque ad bellum gerendum cum Perſis ſtudio ſe præparabat. Pharnabazus autem ſummus militiæ Dux ab Artaxerxe declaratus, cùm ingentes ex Perſicis opibus in bellum apparatus & ipſe feciſſet; nunciis Athenas miſſis, 4337 377

Chabriam criminabatur, quòd Ægyptiis ducem ſe proſtituendo, benevolentiam Regis à populo alienaret: ſimúlque rogabat, ut Iphicratem ſibi Ducem tribuerent. Athenienſes igitur, quibus hoc inprimis curæ erat, ut regis Perſarum benevolentiam ſibi conciliarent, & Pharnabazum ſuis commodis addictum haberent, ſine morâ Chabriam ex Ægypto revocant, & Iphicrati Perſis auxiliandi negotium imponunt. [*Diodor. ann.* 4. *Olymp.* 100.]

Iphicrates ab Artaxerxe conducto adverſus Ægyptium regem exercitui præfectus, cujus numerus duodecim millium fuit, ſic illum omni diſciplinâ militari erudivit; ut, quemadmodum quondam *Fabiani* milites Romani appellati ſunt, ſic *Iphicratenſes* apud Græcos in ſummâ laude fuerint. [*Æmil. Prob. in Iphicrate.*] Plures autem annos in belli hujus apparatibus conſumpſit Pharnabazus. Cujus expeditam in ſermone facultatem & in rebus peragendis tarditatem animadvertens Iphicrates, mirari ſe dixit, quare ille oratione quidem celer eſſet, factis verò tardus & cunctabundus. Id verò hâc ratione fieri abs ſe Pharnabazus reſpondit; quòd verborum ipſe, operum Rex fuiſſet dominus. [*Diodor. ad ann.* 3. *Olymp.* 101.]

Hecatomno filius Mauſolus in principatu Cariæ ſucceſſit: quem annis 24 obtinuit. [*Diodor. ad ann.* 4. *Olymp.* 106.] duarum ſororum natu majore Artemiſiâ matrimonio ſibi ſociatâ. [*Strabo, lib.* 14.]

3628 Poſt Acorim, apud Ægyptios regnavit Pſammûthis, annum 1. 4338 376

3629 Poſt hunc, Nepherites, poſtremus Mendeſiorum dynaſtiæ rex, men- 4339 375
ſes 4. Quem excepit, primus Sebennytarum dynaſtiæ rex Nectanabis, annis 12.

Artaxerxes Ægyptiis bellum illaturus, quò faciliùs auxiliares è Græciâ copias haberet, legatos miſit, qui Græcos ad communem pacem inter ſe faciendam eâ lege induceret, ut omnibus urbibus ſuo deinceps jure & abſque præſidiis liceret vivere. Eam ſoli Thebani repudiârunt: reliqui Græci concordi ſententiâ admiſerunt. [*Diodor. ann.* 2. *Olymp.* 101.]

3630 Artaxerxis copiis ad Acen Syriæ opidum congregatis, luſtratione 4340 374
initâ, Barbarorum ducenta millia ſub Pharnabazi, Græcorum conductitiorum viginti millia ſub Iphicratis imperio recenſita fuêre. Claſſis verò (præter navigia, quæ commeatum & cætera ad præſentes uſus neceſſaria advehebant) numerus erat, triremes trecentæ, trigintaremes (τριακόντοροι) ducentæ. Ineunte æſtate (ſive primo vere) regii ductores in Ægyptum procedentes, Peluſium (quod è Syriâ tendentibus primum objectum erat) à Nectanabi rege mirificè præmunitum offenderunt. Quapropter in altum revecti, ne ſcilicet ab hoſte conſpicerentur, Mendeſio Nili oſtio longè porrectum littus habenti claſſem adverterunt. Ibi tribus armatorum millibus expoſitis, Pharnabazus & Iphicrates caſtellum ſuper oſtio exſtructum aggrediuntur. Sed cùm tria equitum peditúmque ſimul millia ad defenſionem loci educerent, Ægyptii, pugna vehemens committitur; in quâ Ægyptii tandem à Perſarum multitudine (nam ſubinde plures è navibus accurrebant) concluſi magnâ ſtrage cæduntur; non paucis etiam captis, & reliquis in opidulum refugere coactis. Iphicratis verò milites ſimul cùm præſidiariis caſtelli intra muros

muros illapſi, propugnaculum hoc impetu captum funditus evertunt, locique incolas captivos abducunt. [*Diodor. ann.* 3. *Olymp.* 101.]

Inde Iphicrates ipſam metropolim Memphim, præſidio tunc vacuam, cum claſſe ſtatim aggrediendam eſſe conſulebat; priùs quàm reliquæ Ægyptiorum copiæ ſeſe aggregarent: Pharnabazus contrà, cum ſuis omnes Perſarum copias exſpectandas eſſe, quòd hoc modo expeditio Memphitica minùs periculoſa foret, exiſtimabat. Interim Ægyptii ſufficiens nacti otium, idoneo Memphim præſidio muniunt, & ad opidulum illud everſum cum univerſo exercitu profecti, aſſiduis Perſas conflictibus laceſſunt, & magnam eorum cædem faciunt. Cúmque jam flatu Eteſiarum Nilus inſurgens omnem circa locum excurſu inundaret, & Ægyptum ſubinde munitiorem efficeret; Perſarum duces, quòd ipſa naturæ conditio obluctari videretur, diſceſſum ex Ægypto maturandum eſſe cenſuerunt. Atque ita tam magni apparatus expeditio in nihilum recidit. [*Id. ibid.*]

Quamprimum in Aſiam rediêre, Pharnabazo cum Iphicrate diſſidium recruduit. Ex quo timens ſibi Iphicrates, ne quod Cononi pridem acciderat, in vincula compingeretur: ſubornato navigio noctu ſe ſubducit, Athenáſque revehitur. Eum miſſis illuc legatis Pharnabazus Ægypti non recuperati reum agit. Cui reſponſum Athenienſes reddunt; illum pro merito, ſi noxium cognoverint, à ſe punitum iri: poſt breve tamen temporis intervallum, totius ſuæ claſſis imperium ei tradunt. [*Id. ibid.*]

Nicocles eunuchus in Cypro, obtruncato per inſidias rege Euagorâ, Salaminiorum regnum ſibi rapuit: ut habet hoc anno Diodorus. Et ab eunucho quidem interfectum fuiſſe Euagoram, etiam Ariſtoteles libro 5. Politic. cap. 10. indicat: ſed *Thraſydæi* fuiſſe illi nomen, ex Theopompo (in Bibliothecâ Photii, num. 176.) didicimus; qui eunucho hoc genere Eleo procurante, Euagoram & cum Nicocreontis (Cyprii illius tyranni, à quo ad epulas invitatum Iſocratem, in hujus Vitâ Plutarchus narrat) filiâ concubuiſſe, & ob hoc ipſum mortem occubuiſſe ſignificat. *Nicoclem* enim ipſius Euagoræ fuiſſe filium, & patri in regno ſucceſſiſſe & liberis operam dediſſe, conſtat ex Iſocrate: quem 20 talentis, ob ſcriptam ad eum orationem, donatum ab illo fuiſſe ſcribit in Iſocratis vitâ Plutarchus. Extat verò ejus Oratio, *ad Nicoclem* de regno ſive Regis munere; & alia, *Nicocles* inſcripta, in quâ, ſub ipſius Nicoclis perſonâ, civium erga Regem officium deſcribitur. Tertia item, *Euagoræ* titulo: quæ funebris in eum eſt oratio. Cùm enim hoc anno occiſi Euagoræ funus, non magnifico tantùm & ſplendido apparatu, ſed & choris, & muſicâ, & ludis gymnicis, equorúmque & triremium certaminibus, ornaret Nicocles: hanc de patris laudibus orationem illi dicavit, exiſtimans & Nicocli ipſi, & liberis ejus, & cæteris ab Euagorâ oriundis longè pulcherrimam fore adhortationem. [*ἡγοῦμαι καί σοι καὶ τοῖς σοῖς παισὶ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀπ᾽ Εὐαγόρου γεγονόσι, πολὺ καλλίστην ἂν γενέσθαι ταύτην τὴν παράκλησιν. Iſocrat. in Euagorâ.*] Hinc igitur Diodori emendandus eſt error, & dicendum; interempto per Thraſydæum eunuchum rege Euagorâ, filium Nicoclem in regno Salaminio illi ſucceſſiſſe.

Alci-

3633 Alciſthene Athenis archonte, Artaxerxes Græciam denuò turbu- 4343 371
lentis motibus conquaſſari videns, per legatos iterum ad pacem inter ſe, juxta leges nuper conditas, ſtabiliendam adhortatus eſt. Indéque ſingulæ Græcorum civitates communem inter ſe pacem renovantes, jurejurando ſe fœderi obſtrinxerunt: ſolis Thebanis exceptis. Pace verò ab Athenienſibus, Lacedæmoniis & Artaxerxe juratâ, Iphicrates cum claſſe ab Athenienſibus domum revocatus eſt. [*Diodor.ann.*1. *Olymp.*102. *cum Xenophon. Hellen. lib.*6. *& Dionyſ. Halicarnaſſ. in vitâ Lyſiæ.*]

Die verò 14° Scirrhophorionis (anni Attici & magiſtratus Alciſthenis menſis extremi) Junii Juliani 16°, fœdus hoc pacis Lacedæmone à Græcis pactum fuiſſe, docet Plutarchus in Ageſilao.

3634 Lacedæmonii à Thebanis duce Epaminondâ in pugnâ Leuctricâ pro- 4344 370
fligati, Ageſilaum in Ægyptum, & Antalcidam ad Artaxerxem, ad pecuniam ſibi comparandam miſerunt. Antalcidæ verò petitio ita ab Artaxerxe rejecta eſt atque deſpecta; ut regreſſus ille, quòd videret ſe hoſtibus eſſe ludibrio, & metueret inſuper ephoros, vitam inediâ finierit. [*Plutarch.in Artaxerxe.*]

3635 Philiſcus Abydenus ab Ariobarzane Artaxerxis ſatrapâ in Græciam 4345 369
miſſus, Thebanos eorúmque ſocios & Lacedæmonios, pacis componendæ gratiâ Delphos evocavit. Ubi, Thebanis non permittentibus ut Meſſene Lacedæmoniorum eſſet in poteſtate, offenſus ille, milites bis mille ſelectiſſimos ſtipendio conductos Lacedæmoniis relinquens, in Aſiam rediit. [*Xenoph.Hellen.lib.*7. *Diodor.ann.*4. *Olymp.*102.]

3636 Thebani, Græciæ principatum ambientes, legatos ad regem Perſa- 4349 368
rum mittendos cenſuerunt. Convocatis igitur ſociis, quòd Euthycles Lacedæmonius apud Regem jam eſſet prætexentes; ad eundem, ex Thebanis Pelopidam, ex Arcadibus Antiochum pancratiaſtem, ex Eleis Archidamum, ſimul cum Argivo quodam, ire juſſerunt. Quo cognito, Athenienſes quoque ex civitate ſuâ Timagoram & Leontem miſerunt. Inter quos omnes, apud Regem Pelopidas primum, ſecundum authoritatis & honoris locum Timagoras obtinuit. [*Xenoph. Hellen.lib.*7.]

Iſmenias Thebanus, Pelopidæ in hâc legatione collega, quum à Tithrauſte chiliarcho ad Regem adductus adorare eum juberetur; annulum quem geſtabat è digito detractum clàm abjecit ad pedes, confeſtímque procumbens ſuſtulit eum iterum: indéque exiſtimatus Regem adoràſſe, quicquid ab eo petiit, impetravit. [*Plutarch. in Artoxerxe. Ælian.Var.hiſtor.lib.*1. *cap.*21.]

Timagoras Athenienſis epiſtolam eo tempore de rebus arcanis per Beburim ſcribam ad Regem mittens, mille Daricis donatus eſt: cœnâ quoque lautiſſimâ ei miſſâ. Unde frater Regis Oſtanes: *Memineris*, inquit, *hujus Timagora menſæ. Neque enim levi de cauſâ ita tibi inſtructa apponitur.* Quæ improperatio proditionis potiùs quàm beneficii erat ſuggeſtio. [*Plutarch.ibid.*] Dediſſe præterea Rex ei dicitur 80 vaccas, quæ illum valetudinis cauſâ lactis bovini indigentem comitarentur; lectum quoque pretioſum cum veſte ſtragulâ & ſtratoribus, quaſi rudibus ad ſternendum Græcis, ad eum miſiſſe: atque lecticâ demum ad mare

infirmâ

infirmâ valetudine affectum deferendum curaviſſe; quatuor talentorum mercede bajulis præbitâ. [*Id. ibid. & in Pelopidâ.*] Sed Athenæus lib. 2. Timagoram Athenienſem, cùm Regem adoràſſet, magno honore acceptum fuiſſe ſcribens; illi tantùm ex appoſitis Regi ferculis miſſam quandam fuiſſe portionem affirmat: quod verò de pretioſo lecto & ſtragulis cum ſtratore (quaſi Græci quomodo ſubſterni oporteret ignorarent) ab Artaxerxe miſſis narratur, ad Timagoram Cretenſem refert, vel Entimum Gortynium, ut Phanias Peripateticus eum nominat.

Pelopidas, eâ quâ apud Artaxerxem pollebat gratiâ, literas obtinuit, quibus à Lacedæmoniorum poteſtate Meſſene immunis eſſe jubebatur, & Athenienſes navigia ſua ſubducere: ni parerent utrique, bellum eis indicendum; & ſi qua civitas ſequi recuſaret, eam primùm bello petendam eſſe. Leonte verò contrà liberè pronunciante; tempus jam poſcere, ut Athenienſes alium ſibi amicum loco Regis quærerent: adſcribi Artaxerxes mandavit; quòd, ſi quid æquius Athenienſes ſcirent, hoc Regem adeuntes eum docerent. [*Xenoph. Hellenic. lib.* 7.]

Domum legatis reverſis, Athenienſes Timagoram, inter officium Regem more gentis illius adulatum, capitali ſupplicio affecerunt: unius civis humilibus blanditiis, totius urbis ſuæ decus Perſicæ dominationi ſummiſſum graviter ferentes. Ita *Valerius Maximus*, *lib.* 5. *cap.* 3. [in cujus textum, *Darii* nomen, pro *Artaxerxis*, neſcio quo pacto irrepſit.] Alii ob ſordidam Perſicorum donorum acceptionem necatum eum volunt: de quo videndus Plutarchus, in *Artoxerxe* & *Pelopidâ*. Sed à Leonte collegâ accuſatum memorat Xenophon; quòd ne quidem uti ſecum eodem contubernio voluiſſet, & omnia conſilia cum Pelopidâ communicâſſet: quam præcipuam damnationis illius cauſam fuiſſe non eſt dubium.

Thebani, convocatis ad audiendum Regis literas reliquis urbibus Græcis, & literis regiis à Perſâ earum latore, oſtenſo priùs Regis ſigillo, recitatis, jubebant omnes qui amici Regis & Thebanorum eſſe vellent, in iſta quæ literis continerentur jurare. Sed urbium legatis primùm, & ipſis civitatibus deinde jurare recuſantibus; tota illa Perſica legatio, & per eam à Pelopidâ & Thebanis affectata dominatio, in nihilum recidit. [*Xenoph. Hellenic. lib.* 7.]

8 Jubilæus XXII. 4347 367

Artaxerxes, novâ legatione ad Græcos miſsâ, ut bellicis controverſiis finem ſtatuerent, & communem inter ſe pacem ſancirent, tandem perſuaſit. [*Diodor. ann.* 3. *Olymp.* 103.] 4348 366

Eudoxus Cnidius, ob famæ celebritatem Ἔνδοξος dictus, hoc tempore maximè claruit. Qui in Ægyptum cum Chryſippo medico profectus, commendatitias ab Ageſilao literas ad Nectanabin attulit: qui eum Sacerdotibus commendavit. Ubi cum *Ichonuphy* Heliopolitano (qui *Conuphis* Clementi Alexandrino eſt, in 1° libro Stromatum) eo agente, pallium illius circumlambit Apis. Unde celebrem illum quidem futurum, ſed non longævum, Sacerdotes dixerunt: ut refert Pha-

vorinus in Commentariis. In Ægypto annum unum & menſes quatuor moratus, pube ſuperciliiſque raſis, Octaëteridem ſecundum quoſdam conſcripſit. [*De quâ, in noſtra de Macedonum & Aſianorum anno Diſſertationis capite extremo, aliquid eſt dictum.*] Inde Cyzicum atque ad Propontidem acceſſiſſe philoſophantem, atque ad Mauſolum perveniſſe dicitur. [*Diog. Laërt. in Eudoxo.*] Alii Eudoxum cum Platone in Ægyptum profectum, & ambos cum Sacerdotibus annos tredecim fuiſſe verſatos, tradiderunt: ut apud Strabonem libro 17° legimus.

3639 Heracleæ in Ponto, cum plebs novas tabulas (quibus debitores ære alieno liberarentur) & agrorum ex æquo diviſionem impotenter flagitaret: optimates adverſùs eam auxiliis à Timotheo Athenienſium & Epaminondâ Thebanorum duce fruſtrà petitis, Clearchum civem ſuum, quem ipſi in exilium egerant, ad tutelam ſuam revocârunt. [*Juſtin. lib.16.cap.4.*] 4349 365

3640 Clearchus, diſſenſionem populi occaſionem invadendæ tyrannidis exiſtimans, primò tacitus cum Mithradate (rege Ponti) civium ſuorum hoſte colloquitur; & initâ ſocietate paciſcitur, ut revocatus in patriam, proditâ ei urbe, præfectus ejus conſtitueretur. Statuto verò tempore, quo urbem Mithradati traderet, ipſum cum amicis ſuis cepit; captúmque, acceptâ ingenti pecuniâ, dimiſit. Atque ut in illo ſubitum ſe ex ſocio fecit hoſtem: ſic ex defenſore ſenatoriæ cauſæ, repentè patronus plebis evaſit; & adverſùs auctores potentiæ ſuæ non ſolùm plebem accendit, verùm etiam nefandiſſima quæque tyrannicæ crudelitatis exercuit. Summo enim à plebe ad eum imperio delato, 60 Senatores comprehenſos (nam cæteri in fugam dilapſi erant) in vincula compegit: eóſque primùm fortunis, deinde vitâ ſpoliavit. [*Id. ibid.*] Séque totum ad imitationem Dionyſii Syracuſanorum tyranni componens, principatum Heraclienſium per 12 annos geſſit. [*Diodor. Olympiad.* 104. *ann.*1. *cum Excerptis ex Memnonis hiſtoriâ Heraclienſi, in Photii Bibliothecâ, num.* 224.] 4350 364

3641 Tachos, Polyæno (lib.7. Stratagem.) Thamus, Ariſtoteli (lib.2. Oeconomic.) *Taos*, Julio Africano *Teos* dictus, in Ægypto regnat ann.2. 4351 363

Cum hoc anno & Hellenicorum ſuorum libros 7. Xenophon Athenienſis, & primam Hellenicorum ſuorum partem concluſit Anaximenes Lampſacenus: qui à θεογονίᾳ & generis humani primordiis exorſus, ad prælium apud Mantineam commiſſum & Epaminondæ mortem hiſtoriam deduxit; univerſas propè Græcorum & Barbarorum res geſtas 12 voluminibus complexus. [*Diod. an.*2. *Olymp.*104.] in alterâ deinde parte res omnes ſuo tempore à Philippo Macedone & filio ejus Alexandro peractas adjiciens. [*Pauſan. Eliac.*2.]

Mithradate rege Ponti mortuo, Ariobarzanes Phrygiæ Satrapa ab Artaxerxe conſtitutus regnum illius occupavit; & per annos 26 illud obtinuit. [*Diodor. ad ann.*3. *Olymp.*104. *& ann.* 4. *Olymp.*110.]

Clearchus Heracleæ tyrannus, quum Senatores qui profugerant civitates finitimas adverſùs ſe concitare & bellum moliri didiciſſet, ſervos eorum manumittit: uxoréſque eorum & filias eis nubere, propoſitâ recuſantibus morte, compellit; ut eos ſibi fidiores, & dominis infeſtiores redderet. Sed cùm matronis tam lugubres nuptiæ repentinis funeribus

neribus eſſent graviores: multæ ſe ante nuptias, multæ in ipſis nuptiis, occiſis priùs novis maritis, interimunt. Prælium deinde committitur: quo victor tyrannus captivos Senatores in triumphi modum per ora civium trahit. Reverſus in urbem, alios vincit, torquet alios, alios occidit: nullus locus urbis à crudelitate tyranni vacat. [*Juſtin.lib.*16. *cap.*5.]

3642 Lacedæmonii cum Artaxerxe, quòd ſocium ſe eorum profeſſus, Meſſenen tamen eos dimittere & Meſſenios communi Græcorum fœdere comprehendi mandâſſet, ſimultates exercebant. [*Xenoph. in Ageſilao. Diodor. ad ann.* 3. *Olymp.*104.] His ſe conjunxit Ariobarzanes Phrygiæ ſatrapa, qui Mithradatis demortui regnum poteſtati ſuæ nuper vindicaverat. [*Diodor.ibid.*] 4352 362

Autophradates (Lydiæ præfectus) Ariobarzanem ſocium Lacedæmoniorum ad Aſſum obſidens, Ageſilaum (qui tum ſenex, ut pecunias patriæ ſuæ obtineret, in Aſiâ legationem obibat) veritus, fugâ inde diſceſſit: Cotys item Seſtum obſidens, quæ etiam tunc Ariobarzanis erat, & ipſe ſolutâ obſidione ſe ſubduxit. Mauſolus etiam, qui utrumque illum locum mari centum navibus obſidebat, non metu ſed perſuaſione adductus, domum cum claſſe abiit: & pecuniis in uſum Lacedæmoniorum collatis, Ageſilaum in patriam remiſit. [*Xenoph. in Ageſilao.*] De Ariobarzane etiam Adramytii ab Autophradate terrâ maríque obſeſſo, in 7° Stratagematum libro Polyænus meminit.

Mauſolus, amicis convocatis, fingit ſe à rege Perſarum patrio principatu ſpoliatum iri, niſi ingenti pecuniæ ſummâ eum vellet redimere. Cui illi fidem adhibentes, eodem die infinitam pecuniæ vim ultrò illi mittendam curârunt. [*Polyæn.lib.*7. *collat. cum Ariſtotele, in Oeconom. lib.*2.] Quam tantùm aberat ut ille Regi tribueret, ut etiam Satrapis & Ducibus illis qui Regi bellum tunc intulerunt ſeſe adjungeret. Defecerunt enim hoc tempore ab Artaxerxe, de Ionum gente Lycii, Piſidæ, Pamphylii & Cilices: & præter hos Syri ac Phœnices cunctíque ferè maris Aſiani accolæ. Tachos quoque Ægyptiorum rex, decreto in Perſas bello, & navibus extruendis & pedeſtribus conſcribendis copiis operam dedit: plurimíſque hinc inde è civitatibus Græciæ conductis, Lacedæmonios etiam in partes ſuas adduxit. [*Diodor.ann.*3. *Olymp.*104.]

Tantâ in Perſas undique conſpiratione excitatâ, pars vectigalium dimidia Artaxerxi deceſſerat; reliqua verò neceſſariis belli uſibus haud ſatis erat: quum eodem tempore cum Ægyptiorum rege, & Græcis in Aſiâ urbibus, & Lacedæmoniis, horúmque adjutoribus Satrapis & Ducibus qui maritimas ſub imperio oras tenebant, ſimul fuerit belligerandum. [*Id.ibid.*]

Ageſilaum Lacedæmoniorum regem accerſit ad ſe rex Ægyptiorum; Imperatoris in exercitu munus illi promittens. [*Xenoph.in Ageſilao.*] Ad cujus auxilium à patriâ ille allegatus, eo ſtipendio quod ſibi miſerat Tachos mercenarium militem conſcripſit: completíſque navibus, atque adjunctis conſiliariis Spartiatis triginta, in Ægyptum cum mille gravis armaturæ militibus eſt delatus. [*Plutarch. in Ageſilao. Diodor. ut ſuprà.*] Hujus de adventu fama cùm ad regios eſſet perlata, celeriter munera eò cujuſque generis ſunt allata. Ut verò apparatum circa

 eum

eum nullum conſpexere, tantùm ſenem in herbâ ad litus decumbentem, incomptum & corpore puſillum, horrido & obſoleto amictum pallio; deſpicatui eum duxerunt. Multóque magis inſulſitatem ejus ſunt mirati, quum hoſpitalibus muneribus adductis, farinam, vitulos & anſeres accepiſſet; bellaria, cupedias & unguenta, ſervis diſpertienda reliquiſſet. [*Plutarch. & Æmil. Prob. in Ageſilao.*] Rex quoque Ægyptius, qui illum arceſſiverat, promiſſum Imperatoris munus illi non detulit: [*Xenoph. in Ageſil.*] ob brevitatem corporis eum deridens, & fabulam in eo impletam eſſe dicens, *Parturire montem, & murem naſci.* Quo audito, iratus Ageſilaus retuliſſe illi fertur: *Videbor aliquando tibi leo.* [*Athenæus, lib.* 14. *cum Plutarcho.*]

Chabrias Athenienſis, non publico quidem juſſu patriæ miſſus (ut Ageſilaus) ſed à Tacho rege perſuaſus, privato officio in hâc militiâ operam navabat. [*Diodor. & Plutarch.*] Qui Regi pecuniis indigenti conſilium dedit, ut ditiores regionis incolas juberet confeſtim quantum unuſquiſque poſſet auri vel argenti contribuere: & ex annuis tributis id poſteà eis rependeret. Atque hoc pacto multas pecunias ille collegit: neque injuriam cuiquam fecit. [*Polyæn. Stratagem. lib.* 3.] cujuſmodi technas quoque alias, ad pecuniam undique corradendam ab eo adhibitas, in 2° Oeconomicorum libro recenſet Ariſtoteles.

Qui in Aſiâ ab Artaxerxe defecerant, totius belli adminiſtrationem Oronti Myſiæ ſatrapæ commiſerunt: qui, accepto ſtipendio viginti millibus conductitiorum in annum ſolvendo, eos primùm qui pecunias attulerant comprehenſos ad Artaxerxem tranſmiſit; multáſque deinde urbes, & conductitiam peregrinorum manum, legatis ab eo miſſis prodidit. [*Diodor. ann.* 3. *Olymp.* 104.] Belli ab Oronte cum Autophradate & aliis Regis ducibus geſti meminit, in 7° Stratagematum libro, Polyænus. Sed cùm in poſtremo Artaxerxis Mnemonis anno ipſum Autophradatem ſimul cum Oronte & reliquis Satrapis ab illo defeciſſe confirmet Diodorus: pro filio ejus Ocho Artaxerxe Autophradatem, & adverſùs eum belligeráſſe Orontem, dicendum omninò eſt.

Artabazo, copiarum Artaxerxis Mnemonis ductore, in Cappadociam invadente; Datames provinciæ illius ſatrapa, cum multis equitum turmis & conductorum peditum viginti millibus, caſtra illi oppoſuit. Tum Mithribarzanes illius ſocer, equitatui præfectus, noctu cum equitibus ad Artabazum tranſiit. Qui utrinque ab utroque exercitu cæſi, defectionis ſuæ pœnas dederunt. Addit Diodorus Artaxerxem, de Datamis in hoc procurando Imperatoriâ ſolertiâ certiorem factum, eum è medio tollere maturaviſſe, ac per inſidias brevi pòſt interfeciſſe. Verùm diutiùs eum fuiſſe ſuperſtitem, ex Æmilio Probo conſtat: qui, ut obſcuriora fuiſſe Datamis geſta pleraque libenter agnovit, ita eo diligentiùs res ejus ſibi diſquirendas & deſcribendas propoſuit. Ut quæ pleniùs hîc ab eo & à Polyæno (in libro 7° Stratagem.), habentur explicata, ad Ochi Artaxerxis tempora eſſe referenda, minimè dubitemus.

Rheomithres, à deficientibus Satrapis in Ægyptum miſſus, quingentis ibi talentis & quinquaginta longis navibus acceptis, Leucas Aſiæ urbem cum claſſe petiit; & multos defectorum duces illuc accerſitos

tos comprehendit, vinctóſque ad Artaxerxem tranſmiſit. Atque hoc proditionis munere in gratiam apud Regem offenſum eſt repoſitus. [*Diodor.ann.*3. *Olymp.*104.]

Tachos, comparatis jam in Ægypto rebus ad bellum neceſſariis, mercenariorum è Græciâ militum decem millibus Ageſilaum, claſſi Chabriam ex 200 triremibus conſtanti (quas quâ ille arte intra paucos dies remigibus idoneis inſtruxerit, in 7° Stratagem. libro docuit Polyænus) peditum Ægyptiorum octoginta millibus Nectanebum ſuum vel potiùs fratris aut ſororis ſuæ (ἀνεψιὸν enim vocat Plutarchus) filium, præfecit: ſummo exercitus imperio ſibi ipſi reſervato. Et quanquam ſuaderet Ageſilaus, ut ipſe in Ægypto ſubſiſtens legatorum operâ bellum adminiſtraret: obtemperare tamen noluit. [*Diodor.ibid.*] Navigantem tamen in Phœniciam comitatus Ageſilaus eſt; præter dignitatem ſuam & ingenium, obſecundans illi. [*Plutarch.in Ageſilao.*]

Ægyptiaco exercitu in Phœniciâ ſtativa habente, miſſus inde Nectanebus eſt ad expugnandas urbes Syriæ: ubi, conjuratione cum eo qui Ægypti præſes fuerat relictus initâ, Ægypti regem ſe declaravit: exercitus præfectos largitionibus, & milites pollicitationibus, ad ſocietatem belli contra Tachon pelliciens. [*Diodor.ut ſupr.*]

3643 a. Tachos, & ab Ægyptiis ſuis & ab Ageſilao (quem incivili ſcommate offenderat) deſertus, ſibi metuens, Sidonem Phœniciæ, indéque ad regem Perſarum fugâ ſe recepit: ut cum Xenophonte & Plutarcho in *Ageſilao*, habent etiam Theopompus & Lyceas Naucratites in Ægyptiacis, ab Athenæo in libri 14. ca.4. citati. A Rege verò humaniter eum fuiſſe exceptum, Diodorus & Ælianus indicant. licèt illud Diodoro non aſſentiamus: ſummum belli contra Ægyptios moti Imperatorem declaratum, in patriam eum rediiſſe, & Ageſilai operâ regnum ſuum recuperaviſſe. ſicut nec illud Æliano; (lib.5. Var.hiſtor. ca.1.) frugaliter illum in patriâ vixiſſe, Perſico verò luxu poſteà corruptum vitam amiſiſſe. quum Ægyptiacas illius cœnas Perſicis longè fuiſſe lautiores, ex *Lynceo* (vel *Lyceâ* fortaſſe jam dicto) confirmet Athenæus, libri 4. ca.10.

Inde ex Mendete alius Rex declaratus, contractis centum hominum millibus, in Nectanebum inſurrexit. [*Plutarch.in Ageſil.*] Ita duobus ab Ægyptiis creatis regibus, Ageſilaus illius qui Græcorum magis ſtudioſus eſſe videbatur militiam eſt ſecutus. [*Xenoph.in Ageſil.*] Is erat Nectanebus: cum quo in caſtellum quoddam incluſus Ageſilaus, ab hoſtibus circumvallabatur. Ægyptio circumvallationem non ferenti, & pugnæ aleam experiri volenti, non obtemperavit Ageſilaus: ſed in caſtello manſit, donec totum exercitu & muro circumdatum eſſet; excepto admodum exiguo ſpatio, per quod oſtium & tranſitus muri fuit. Tum verò per oſtium erupit: non paucos hoſtes in anguſtiâ cædens; & circumdatum murum quaſi munimentum habens, ut circumdari ab hoſtibus non poſſet. [*Plutarch.in Ageſil. Polyæn.Stratagem.lib.*2. *cum Diodoro, ann.*3.*Olymp.*104. *ubi tamen pro rege Mendeſio Tachon ille non rectè ſubſtituit.*]

b. Regem illum alterum, nationem Græcorum odio proſequentem, Ageſilaus victum prælio cepit; alterum in regno conſtituit, & Lacedæ- 4353 361

 moni

moni amicum fecit. [*Xenoph. in Ageſil.*] Chabriam quidem Nectanebo regnum conſtituiſſe, ſcribit Æmilius Probus: quia conjunctâ Athenienſis Chabriæ & Lacedæmonii Ageſilai operâ id factum eſt. Hinc autem ad Nectanebum regno exutum 12 anni in Diodoro numerantur: quot etiam regno illius tribuendi ſunt; non 18 ut in Africano & Euſebio.

Contendit ab Ageſilao amicè Nectanebus, ut ſecum hybernaret: Verùm feſtinavit ille ad bellum domeſticum, certus rempublicam ſuam ærarii inopiâ laborare, & externum militem alere. Itaque honorificè & munificè illum proſecutus, præter alios honores & munera, ad bellum domeſticum 230 (vel, ut Æmilius Probus habet, 220) talenta ei donavit. [*Plutarch. in Ageſil.*]

Pecuniis acceptis, Ageſilaus, domum verſùs navigavit, quanquam mediâ hyeme; idcirco feſtinans, ne ſequenti æſtate civitas adverſùs hoſtes otioſa foret. [*Xenophon, in Ageſilao.*] Tempeſtate verò in locum deſertum delatus, quem Menelai portum nuncupant, jacentem inter Cyrenas & Ægyptum; in morbum implicitus, è vitâ deceſſit. Ibi eum amici quòd mel non haberent, cerâ circumfuderunt: atque ita Lacedæmonem deportaverunt. [*Plutarch. & Æmil. Prob. in Ageſilao.*] Corpus ejus melle conditum Spartam relatum, & regio ibi cultu ac honore ſepultum, affirmat Diodorus. [*ann.3. Olymp.* 104.]

c. Ochus legitimus Artaxerxis filius, fratrem Arſamem ex concubinâ ſuſceptum, quòd magnâ apud patrem gratiâ valeret, ſubmiſſo percuſſore Harpate Tiribazi filio, è medio tollendum curavit. Artaxerxes, allato ei de dilecti filii interitu nuncio, ne pauliſper quidem duravit; verùm illico luctu & mœrore extinctus eſt. [*Plutarch. in Artoxerxe.*]

Ochus, cùm ſciret patrem ſuperſtitem adhuc formidabilem ſubditis extitiſſe, ſe verò poſt ejus obitum pro nihilo habitum iri; cum eunuchis, cubiculariis & Chiliarcho pactum iniens, mortem illius ad decem menſes celavit. Intereà temporis regium ſigillum circummittens, nomine parentis edixit, ut Ochum regem promulgarent. [*Polyæn. Stratagem. lib.* 7.]

Clearcho Heracleæ Ponti tyranno natus eſt filius Dionyſius; qui 55 annos vivendo exegit: teſte Athenæo, lib. 12. & Memnone in Excerptis Photii, cap. 5.

3644 4354 360 Ochus, cùm omnes eum regem ſalutarent obedientiámque ei præſtarent, patris mortem confeſſus, regium luctum ſecundùm leges Perſarum imperavit. [*Polyæn. lib.* 7.] & paterno nomine *Artaxerxes* cognominatus eſt. [*Diodor. Sic. Valer. Maxim.*] Deinde regiam cognatorum cæde & ſtrage principum replevit; nullâ non ſanguinis, non ſexus, non ætatis miſericordiâ permotus. [*Juſtin. lib.* 10. *cap.* 3.] In quibus, *Ocham* ſororem, atque eandem ſocrum, vivam capite defodit; & patruum cum centum ampliùs filiis ac nepotibus vacuâ areâ deſtitutum, jaculis confixit. [*Valer. Maxim. lib.* 9. *cap.* 2.] qui pater fuiſſe videtur *Siſigambis* (Darii regis ultimi Perſarum matris:) cujus 80 fratres eodem die Ochum trucidaviſſe, adjecto etiam ſtragi tot filiorum patre, confirmat Q. Curtius. [*lib.* 10. *cap.* 8.]

3646 Chiis, Rhodiis, Byzantiis & Cois deficientibus ab Athenienſibus, bellum Sociale exortum eſt. Chio ab Athenienſibus obſeſſæ, præter ſocios, etiam Mauſolus Cariæ dynaſtes auxilia miſit. [*Demoſthen. in orat. de pace, & de Rhodiorum libertate. Diodor. ann. 3. Olymp.* 105.] 4356 358

3648 Olympiadis CVI[a] anno 1° (ut in Euſebii Chronico, ex Fuxenſi codice ab Arnaldo Pontaco emendato, rectè legitur) *Alexander*, qui Aſiâ debellatâ *Magni* cognomentum poſteà obtinuit, Pellæ in Macedoniâ natus eſt. Cùm enim annos 32 & menſes 8 ille vixerit, ut ex Ariſtobulo retulit Arrianus; & ad finem tendente anno 1° Olympiadis CXIV, Thargelione videlicèt penultimo Attici anni menſe vitâ deceſſerit, uti ſuo loco videbimus: eo quo dictum eſt anno, & quidem menſe anni Attici tertio *Boëdromione*, in lucem eum prodiiſſe conſectarium eſt. Ut & illi (apud Ælianum, lib. 2. Var. hiſtor. cap. 25.) magnopere erraverint, qui eodem ſexto *Thargelionis* die & in vitam eum introiiſſe, & è vitâ egreſſum eſſe, tradiderunt; & Plutarchus quoque, qui in Vitâ Alexandri ἱσταμένου μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος, ὃν Μακεδόνες Λῶον καλοῦσιν ἕκτῃ, *incipientis menſis Hecatombæonis quem Macedones Loum appellant ſextâ*, die natum eum fuiſſe aſſerit. Et *Loi* quidem menſis die ſextâ natum fuiſſe, ut illi dicerent qui tum viventes primi litteris hoc mandârunt, rationi erat conſentaneum: quum eo tempore *Lous* Macedonicus Metonico *Boëdromioni* reipſâ reſponderet; quemadmodum ex ipſius Philippi patris Alexandri epiſtolâ ad Peloponneſios, in Diſſertationis de anno Macedonum & Aſianorum capitulo primo declaravimus. Quod poſteriorum temporum ſcriptores ignorantes, & Calippicum Syro-macedonum *Loum* cum Attico *Hecatombæone* congruere cernentes; ſexto *Hecatombæonis* die natum fuiſſe Alexandrum crediderunt. 4358 356

Atque ex hâc origine Plutarchi ille error ortus fuiſſe videtur: quem & novo, in hâc quam ſubjicit narratione, errato auxit. *Philippo, quum jam cepiſſet Potidæam, tres eodem tempore advenerunt nuntii. Unus quidem à Parmenione magnâ clade affectos fuiſſe Illyrios. Alter, equo celoce in certamine Olympico ſe viciſſe. De Alexandri verò nativitate tertius.* Atqui non anno hoc, ſed ante biennium, Potidææ expugnationem contigiſſe, ex Demoſthene in oratione contra Leptinem & Diodoro Siculo ad annum 3 Olympiadis 105, didicimus. Et ut in ipſam Olympiadem CVI ea incidiſſet, & *ſexto Hecatombæonis die* lucem Alexander aſpexiſſet; mirum profectò eſſet, illud non multo priùs patrem reſciviſſe, quàm de Olympicâ victoriâ nuntius ad eum perveniſſet. In plenilunio enim agonem Olympicum actum fuiſſe, & Lunæ (ſive menſis) die decimo ſexto judicium eſſe factum, vetus Pindari (in Od. 5. Olymp.) nos docuit Scholiaſtes. Simpliciùs ex Trogo rem retulit Juſtinus, lib. 12. cap. 16. *eâdem* quâ Alexander natus eſt *die, nuntium patrem ejus duarum victoriarum accepiſſe: alterius, belli Illyrici; alterius, certaminis Olympici, in quod quadrigarum currus miſerat.* Ex quibus non planè inter ſe conſentientibus narrationibus, licèt Alexandri nativitatem in æſtatem incidiſſe illius anni, quo apud Eleos Olympias eſt acta, rectè colligi poſſe non abnuam: Ariſtobuli tamen, cui tantoperè notus ipſe Alexander fuit, de menſe ejus natalitio tanti apud me ponderis eſt teſtimonium; ut Philippum, priùs quàm naſceretur ipſi filius, de Olympicâ

ſuâ

ſuâ victoriâ certiorem fuiſſe redditum, ne dubitandum quidem eſſe cenſeam.

Eodem die quo natus eſt Alexander, Epheſi Dianæ templum conflagravit. Unde ortus eſt ille ſive Timæi (ut Cicero) ſive Hegeſiæ Magneſii (ut Plutarchus vult) jocus, ſanè frigidus: quòd Diana, quum eâ nocte in partu Olympiadis occupata, domo abeſſet, Templo ſuo ſuccurrere non potuerit. [*Cicero, lib. 2. de naturâ Deor. & lib. 1. de Divinat. Plutarch. in Vitâ Alexandri.*] Qui templum incendit, eculeo impoſitus, id ſe feciſſe faſſus eſt, ut opere pulcherrimo conſumpto, nomen ejus per totum terrarum orbem diffunderetur. Unde à communi Concilio Aſiæ decretum eſt, ne quis nomen ejus ullo tempore nominaret. [*Valer. Maxim. li. 8. cap. 14. A. Gell. lib. 2. cap. 6.*] Quod Theopompus tamen hiſtoriis ſuis inſeruit: ſive *Heroſtratus* illud fuerit, ut apud Strabonem legimus libro 14°. & Solinum, ca. 40. ſive *Lygdamis*, ut apud Heſychium. (in Λύγδαμ.)

Magi, quotquot eo tempore agebant Epheſi, Templi inflammationem exiſtimantes alterius eſſe prodigium cladis, diſcurrerunt, & facies cæciderunt: clamaverúntque, grandem peſtem & perniciem Aſiæ illo die editam. [*Plutarch. in Alexandro.*]

3648 Artabazus, ab Ocho deficiens, ſuis & Charetis Athenienſis copiis conjunctis, Regis Satrapas, 70 armatorum millibus inſtructos, in pugnâ ſuperat: tantâque pecuniæ ſummâ Charetem remunerat, ut in totum ſuum exercitum ſtipendia inde erogare poſſet. Eâ de re Rex cum Athenienſibus expoſtulat: qui, rumore diſſeminato eum cum trecentis navibus ſubſidio venturum illorum hoſtibus, contra quos Sociale bellum Charete duce tum gerebant; pace compoſitâ, bellum illud finierunt. [*Diodor. Olymp. 106. ann. 1. &* 4.] 4358 356

3650 Leuco, Boſphori Cimmerii rex, moritur. Ei Spartacus filius ſuccedens, regnum quinque annos tenuit. [*Diodor. ann. 3. Olymp. 106.*] 4360 355

3651 Artabazus, à Charete & Athenienſibus deſertus, ad Thebanos confugit: qui Pammenem, cum quinque armatorum millibus, ei tradiderunt. Pammenes in Aſiam trajiciens, junctis cum Artabazo copiis, duobus magnis præliis regios Satrapas ſuperavit. [*Diodor. ann. 4. Olymp. 106.*] 4361 354

Clearchus Heracleæ in Ponto tyrannus, cùm in Dionyſiis ſive Bacchanalibus ludos ſpectatum iret, duodecimo principatus ſui anno trucidatus eſt. [*Id. ibid.*] Cædis author præcipuus Chion Heracleotes fuit, Matridis filius, Platonis diſcipulus, & neceſſitudine ſanguinis tyranno devinctus. Huic ſe adjunxerunt Leonides & Antitheus (& ipſi philoſophi) & Euxenon, cum cognatis circiter quinquaginta; quos in inſidiis locârunt. Opportunam igitur occaſionem ſe adeptos rati, quum commune populi ſacrum tyrannus ageret; manu Chionis enſem trans ilia ipſius adegerunt. Qui inter multos & ſæviſſimos cruciatus magis magíſq; ingraveſcentes, & pavores à ſpectris incuſſos (erant autem ſimulacra eorum quos crudelem in modum necaverat) altero die pòſt vitam cum morte commutavit. Conjurati verò propè omnes, partim à ſatellitibus in ipſo aggreſſionis articulo (ubi tamen ſtrenuos ſe viros gerebant) conciſi; partim aliquanto pòſt capti, & atrocibus ſuppliciis (quæ fortiter tole-

tolerârunt) adfecti, occubuerunt. [*Memnon, in Excerpt. cap.2. Juſtin. lib.16. cap.ult. Suid. in* Κλέαρχος.] Vide ipſi Chioni adſcriptas epiſtolas ad Matridem.

Satyrus, Clearchi frater, in tyrannide ei ſucceſſit. [*Juſtin. ibid.*] eámque per ſeptem annos obtinuit. Ille non de inſidiatoribus fratris tantùm vindictam ſumpſit; ſed & in liberos eorum, qui rei perpetratæ conſcii non erant, ſævilt. Timothei verò & Dionyſii filiorum fratris curator relictus, adeò eorum rationem habuit; ut licèt conjugali uxoris, quam unicè amabat, conſuetudine uteretur, liberos tamen ex eâ procreare nollet: ne quem omnino inſidiatorem fratris filiis relinqueret. [*Memnon. Excerpt. cap.3.*]

Olympiadis CVI anno 4 (non C anno 2, ut apud Plinium, libro *36.*cap.5. & *6.* perperam legitur) Mauſolus Cariæ regulus obiit. Cui Artemiſia ſoror & conjux ad biennium ſucceſſit. [*Diodor.*] marito ſine prole decedente. [*Strabo, lib.*14.] Ea verò luctu atque deſiderio mariti flagrans, oſſa cinerémque ejus, mixta odoribus contuſáque in faciem pulveris, aquæ indidit ebibítque: ipſa vivum ac ſpirans viri ſepulchrum fieri cupiens. [*A. Gellius, lib.*10. *cap.*18. *Valer. Maxim. lib.*4. *cap.6.*]

3652 Olympiade CVII (non CIII, ut apud Suidam habetur in Θεοδέκτης) Artemiſia agonem, præmiis ampliſſimis propoſitis, Mauſoli laudibus dicundis fecit. Ad eas laudes decertandas veniſſe dicuntur viri nobiles ingenio atque linguâ præſtabili; Theopompus Chius omnium Iſocratis diſcipulorum (ut eum in epiſtolâ ad Pompeium Dionyſius Halicarnaſſæus celebrat) clariſſimus, Theodectes Phaſelites è Lyciâ poëta Tragicus, Iſocratis item auditor, & Naucrates Erythræus Naucratites. [quorum omnium in Bibliothecâ meminit Photius, num. 176. & 260.] Sunt etiam qui Iſocratem ipſum cum iis certaviſſe memoriæ mandaverint: inter quos & Plutarchus eſt, in ejus Vitâ. Verùm non Athenienſis Iſocrates ille fuit, ſed ejuſdem nominis alter, ipſius diſcipulus, & ſucceſſor; ut ex Calliſtrato oratore docet Suidas. In eo certamine, Theopompum quidam, alii Theodectem, editâ tragœdiâ quæ *Mauſolus* inſcribitur, viciſſe memorant. [*A. Gell. lib.* 10. *ca.* 18. *Suidas, in* Θεοδέκτης & Ἰσοκράτης.] licèt Theopompo ex animi ſententiâ rem hîc non ſucceſſiſſe, vel illud arguat; quòd qui hîc ad laudes Mauſoli dicendas conductus erat, ſpe ſuâ (ut videtur) fraudatus, in Hiſtoriâ poſteà ſcriptâ à nullo illum facinore, pecuniæ causâ, ſibi temperâſſe ſcripſerit. [*Suid. in* Μαύσωλος.] 4362 352

De Theopompo verò hoc (aliquoties à nobis antehac citato) Hiſtorico & Theodecte Tragico, non prætermittenda hîc eſt Demetrii Phalerei apud Ariſteam (indéque apud Joſephum, lib. 12. Antiquit. ca. 2. atque Euſebium, lib. 8. Præparat. Euangelic. ca. 3. & 5.) in LXX Interpretum hiſtoriâ, narratio. *Theopompum* quidem, quòd ex libris Moſaicis vellet quædam hiſtoriæ ſuæ inſerere, mentis perturbatione dies ampliùs triginta laborâſſe: & in morbi intermiſſione cùm exorâſſet Deum votis, ut indicaret ſibi quâ de causâ hoc accidiſſet; in ſomno ei fuiſſe indicatum, eò eveniſſe illud, quia divina ſtudio ſuo voluiſſet diffundere in vulgus: atque ita mutato conſilio, priſtinæ ſanitati reſtitutum

 fuiſſe.

fuiſſe. *Theodectem* verò, cùm ſacris illis libris in tragœdiam quandam ſuam aliquid transferre ſtatuiſſet, in oculorum glaucoma incidiſſe; donec perpendiſſet, propter hoc ſuum factum eveniſſe illud, & per multos dies Deum ſibi reconciliâſſet.

3653 Artemiſia, molita ingenti impetu operis, conſervandæ mariti memoriæ, ſepulchrum illud Halicarnaſſi memoratiſſimum, dignatúmque numerari inter ſeptem omnium terrarum ſpectacula; luctu demum confecta contabuit. [*Cicero, Tuſcul.quæſt.lib.3. Strabo, lib.14. A. Gell. lib. 10. cap.18.*] Opus id ut eſſet inter ſeptem miracula, ſummi ætatis illius artifices maximè fecere: *Scopas* qui ab Oriente, *Bryaxis* qui à Septentrione, *Timotheus* qui à Meridie, & *Leochares* qui ab occaſu cælavit. Et licèt priùs quàm opus peregiſſent Artemiſia obierit: non receſſerunt tamen, niſi eo jam abſoluto; id gloriæ ipſorum artíſque monumentum judicantes. [*Plin.li.36.ca.5.cum Vitruvio,in li.7.Proœmio.*] Unde & ab eo, Romani magnificentiſſima quæque apud ſe monumenta *Mauſolea* appellârunt.[*Pauſan. in Arcadicis.*] 4363 351

Poſt Artemiſiam, frater ejus Idrieus vel Hidrieus principatum Cariæ per annos ſeptem tenuit. [*Diodor.ann.2. Olymp.107.*] Qui ſecundus Hecatomni filius exiſtens, ſecundam illius filiam Adam, ſororem ſuam juxta Carum legem uxorem ſibi conjunxit. [*Strabo, lib.14. Arrian.de reb. Alexandri,lib.1.*]

Thebani bello Phocico ad ſummam rei nummariæ inopiam redacti, miſſis ad Artaxerxem Ochum legatis 300 argenti talenta ab eo obtinuerunt. [*Diodor.ann.2.Olymp.107.*]

Phœnices, Sidonii præſertim, ab Ochi præfectis contumelioſè tractati, deſecerunt: & legatis ad Nectanebum Ægyptiorum regem miſſis, ſocietatem belli adverſùs Perſas cum eo inierunt. Magno deinde triremium & mercenariorum militum numero, atque aliis ad belli uſum neceſſariis comparatis; Regium Perſarum hortum excisis arboribus devaſtârunt, fœnum ad regiorum equorum uſum collectum incenderunt; & Perſas à quibus malè habiti fuerant ad ſupplicia rapuerunt. Eos Syriæ ſatrapa & Mazæus Ciliciæ præfectus conjunctis viribus oppugnabant. Tennes verò Sidonis rex, quum quatuor millia ſtipendiariorum Græcorum, quibus Mentor Rhodius præerat, ab Ægyptiis in ſubſidium accepiſſet, horum & civium ſuorum conjunctis copiis, Satrapas illos profligavit, hoſtéſque Phœniciâ expulit. [*Id.ibid.*]

Novem civitatum Cypri reguli, Perſarum Regi ſubjecti, factâ inter ſe conſpiratione, Phœnicum exemplo deſciverunt; & neceſſariis ad bellum præparatis, merum regnis ſuis imperium arrogabant. Adverſùs hos, Artaxerxis Ochi juſſu, Idrieus nuper Carum principatum adeptus (ex inſtituto majorum amicus Perſarum bellíque ſocius) 40 triremes, cum octo mercenariorum millibus, ductu Phocionis Athenienſis & Euagoræ, qui ſuperioribus annis in illâ inſulâ regnum obtinuerat, in Cyprum miſit. Hi ampliſſimam inter cæteras urbes Salaminem terrâ maríque oppugnaverunt: ad quos plurimi ex oppoſitâ Syriæ & Ciliciæ continente, ſpe prædæ, ultrò confluxêre; ita ut ad duplum jam Phocionis & Euagoræ excreſceret exercitus. [*Ibid.*]

Artaxerxes Ochus, 300000 peditum & 30000 equitum coacto exercitu,

ercitu, cum 300 triremibus & 560 onerariis [...]es vænales importantibus, promotis à Babylone caſtris, Phœniciam petiit. Mentor verò, quem Sidonii conductitiorum ex Ægypto militum ducem acceperant, adventu regio territus, Theſſalionem quendam ad Regem mittit: promittítque ſe illi proditurum Sidonios, inſuperque bello Ægyptio utiliſſimam operam navaturum. Theſſalio fide à Rege acceptâ, & dextræ datione confirmatâ, rediens Regis promiſſa clam Sidoniis Mentori renunciavit. [*Ibid.*]

Intereà Ochus, miſsis ad Græcos legatis auxiliares ad bellum Ægyptiacum copias ab eis depoſcit. Athenienſes igitur & Lacedæmonii, amicitiam ſe quidem cum Perſis tueri velle, ſed auxilia jam mitti integrum non eſſe, reſponderunt. Thebani verò Lacratem deſignatum ad hanc militiam ducem, cum mille gravis armaturæ militibus, ſuppetias Regi ferre juſſerunt. Tria etiam millia ſuppeditârunt Argivi: quibus tamen ipſi ducem non præfecerunt; propterea quòd Regi Nicoſtratum (qui heroico quodam furore adflatus, Herculis exemplo, & leoninam in pugnis & clavam ſolebat geſtare) pro duce nominatim expetenti refragandum non eſſe cenſuerunt. Græci quoque maritimas Aſiæ urbes incolentes, 6000 milites miſerunt: ut totus auxiliarium Græcorum numerus eſſet 10000. Sed jam ante horum adventum Rex Syriam emenſus in Phœniciam devenerat, & caſtra non procul Sidone locârat. [*Ibid.*]

Tennes Sidoniorum rex, cum Mentore proditionis ſocietate initâ, eum ad cuſtodiam partis cujuſdam in urbe obeundam, & negotium proditionis promovendum, reliquit: ipſe verò cum 500 militibus ex urbe egrediens, ad publicum Phœnicum conventum ſe pergere ſimulavit. Habebat autem in comitatu 100 primariæ nobilitatis cives, quaſi conſiliarios: quos, tanquam defectionis authores, Artaxerxi jaculis configendos tradidit. Quingentos deinde Sidoniorum primores, habitu ſupplicum cum oleæ ramis ad ſe venientes, Artaxerxes ſimiliter jaculis trajecit: quum ex Tenne intellexiſſet, ſine certis conditionibus urbem illi eſſe tradendam. Poſtea Tennes, perſuaſis mercenariis Ægyptiis ut ſe cum Rege intra mœnia reciperent, urbem Artaxerxi prodidit. Qui videns Tennis operam ſibi ultrà minimè neceſſariam, eum interfici juſsit. [*Ibid.*]

Sidonii, qui ante Regis adventum naves ſuas univerſas incenderant, ne quis privatim ſibi fugâ conſuleret, quum mœnibus occupatis urbem captam viderent, ſe cum liberis & uxoribus intra ædes concluſos admotis flammis combuſſerunt. Numerum hoc incendio conſumptorum (domeſticis ſimul miniſtris connumeratis) 40 millia exceſsiſſe ferunt. Urbis combuſtæ cineres, auro argentóque liquefacto commixtos, multis talentis Rex vendebat. Aliæ verò urbes terrore perculſæ, Perſis deditionem ſtatim fecerunt. [*Ibid.*]

Inde progreſſus Ochus, Jerichuntem bello ſubegit; ut ex Solino (*cap.* 35.) & ad expeditionem Ægyptiacam multos ſecum Judæos adduxit, ut ex Ariſteâ colligitur, in libello de LXX Interpretibus. ubi & in epiſtolâ Ptolemæi Philadelphi ad Eleazarum, Hieroſolymis multi ex Judæis in Ægyptum à Perſis abducti fuiſſe dicuntur, cùm illi rerum

potirentur. Quod ad Artaxerxis Ochi tempora referendum videtur: ſicut & illud Juſtini, (*li.36.ca.3.*) ſi quid in utrovis veri fuerit; *primùm Xerxem regem Perſarum Judæos domuiſſe.*

3654 Salamine ab Euagorâ & Phocione circumſeſſâ, urbes Cypri cæteræ omnes ſe Perſis ſubmiſerunt: ſolo Protagorâ Salaminis rege obſidionem tolerante. Interim Euagoras paternum ſibi regnum aſſerebat, & regis Perſarum auxilio reſtitutionem ſui in priſtinum moliebatur. Sed criminoſè poſteà delatus apud Artaxerxem, cùm rex Protagoram adjuvaret; abjectâ ſpe reſtitutionis, de objectis ſe criminibus purgavit, aliámque iſtâ majorem in Aſiâ provinciam ſortitus eſt. Protagoras verò, ultrò Perſarum ſe imperio ſubjiciens, regnum Salaminis deinceps quietè retinuit. [*Diodor. ann. 3. Olymp.* 107.] Videtur autem Euagoras iſte alterius Euagoræ, ante annos 24 mortui, ex filio Nicocle fuiſſe nepos. Seniorem enim Euagoram filios habuiſſe Nicoclem, qui illi in regno Salaminio ſucceſſerit, & Protagoram; docet Iſocrates. Nicocli verò ſuccedens junior Euagoras, paterno regno à patruo Protagorâ exutus fuiſſe videtur. Majore verò in Aſiâ principatu ab Ocho donatus, cùm provinciam illam malè adminiſtrâſſet, in Cyprum denuo profugit; ibíque comprehenſus, ſupplicio affectus eſt: ut Diodorus indicat. 4360[illegible] 350

Ochum Ægyptum hoc Olympiadis CVII[a] anno 3[o] obtinuiſſe, Nectanebo in Æthiopiam pulſo, atque in eo Ægyptiorum regnum deſtructum fuiſſe, & Manethonem rerum Ægyptiacarum commentarios terminaviſſe; notat Euſebius in Chronico. Expugnatæ Ægypti hiſtoriam ad eundem annum fuſè Diodorus Siculus enarrat: cujus ſumma hæc eſt.

Ochus, cùm poſt excidium Sidonis auxiliares copiæ, ex Argis & Thebis Græciſque Aſiæ urbibus ad ipſum veniſſent, conjunctis in unum exercitibus, ad Sirbonidem paludem pervenit: ubi ad voragines illas, quæ Barathra nominantur, per imperitiam locorum exercitus partem amiſit. Inde Peluſium, ad primum Nili oſtium, venit: quod quinquies mille præſidiarii tutabantur, in quos Philophron imperium habebat. Hîc Græci prope urbem, Perſæ 40 ſtadiorum inde intervallo caſtrametati ſunt. Copias Græcorum in tria agmina ita Ochus diviſit, ut unumquodque duos haberet duces, Græcum unum, Perſam alterum. Primum ordinem tenebant Bœoti; quorum duces fuerunt Lacrates Thebanus, & Roſaces Perſa Ioniæ Lydiæque ſatrapes. Secundum Argivi; quorum duces Nicoſtratus & Ariſtazanes Perſa. Tertium Mentor, qui Sidonem prodiderat, & Bagoas eunuchus Perſa. Singulis autem agminibus multæ peditum equitúmque barbarorum & triremium copiæ ſunt adjunctæ. Ex alterâ parte Nectanebus, ex Græciâ mercenariorum militum viginti millia, ex Libyâ totidem, & Ægyptiorum qui Bellatores nominantur ſexaginta millia ſub vexillis habebat: cum navium fluviatilium, ad conflictus in Nilo accommodatarum, incredibili propè numero. Poſtquam igitur opida præſidiis non invalidis firmâſſet; ipſe cum triginta millibus Ægyptiorum, & quinque millibus Græcorum, Libyúmque dimidio, aditus irruptionibus maximè opportunos inſedit.

Ad hunc modum rebus utrobique inſtructis, Nicoſtratus Argivorum ductor duces nactus Ægyptios, quorum liberi & uxores à Perſis obſides tenebantur, cum claſſe per foſſam quandam in locum à conſpectu remotiorem tranſmiſit. Vicini Ægyptiarum munitionum præſidiarii, adventu hoſtium cognito, milites numero 7000 non minores, Clinio ex inſulâ Co ductore, ad eos propulſandum emittunt. Prælio inito, Græci Perſarum ſocii eorum plus quàm quinque millia, unâ cum duce Clinio, trucidant. Quâ ſuorum cæde Nectanebus auditâ, ad regiam urbem Memphim tuendam, cum manu quam circum ſe habebat, regreditur. Intereà primi agminis ductor Lacrates Thebanus ad obſidionem Peluſii feſtinat; alveóque foſſæ aliorſum derivato, eductóque per ſiccum aggere, machinamenta urbi admovet. Græci, qui per dies aliquot obſidentibus fortiter reſtiterunt, de regis diſceſſu famâ ad ipſos allatâ, de compoſitione legatos mittunt. Quibus cùm Lacrates ſub juramenti religione fidem dediſſet, fore, ut Peluſii deditione factâ, cum rebus quas tum efferrent in Græciam reveherentur; propugnaculum tradiderunt.

Mentor tertii agminis ductor, cùm urbes omnes duarum gentium, Græcorum videlicèt & Ægyptiorum, præſidiis defendi conſideràſſet; rumorem per caſtra ſpargi curavit, conſtituiſſe Artaxerxem quàm humaniſſimè accipere eos qui ſe ſponte dedidiſſent, iis autem quos vi expugnâſſet parem cum Sidoniis exitum expectandum eſſe. Atque hinc inter Græcos & Ægyptios ortum eſt certamen, utri alios in deditione faciendâ anteverterent. Hâc fraude Bubaſtus primùm, deinde & cæteræ urbes certis conditionibus in Perſarum fidem ſe dediderunt.

Interim Memphi ſubſiſtens Nectanebus, ubi hoſtium expeditos progreſſus vidit, ſpe regni abjectâ, congregatis quas licuit opibus fugit in Æthiopiam. [*Diodor. ann. 3. Olymp. 107.*] Alii eum, raſâ comâ & mutato habitu, per Peluſium ad Philippum Macedonum regem Pellam transfugiſſe ferunt. [*Vide Excerpta Barbaro latina à Scaligero edita, pag. 58. Chronicon Alexandrinum (ſive Faſtos Siculos) à Radero edit. pag. 396. Cedrenum, edit. Baſil. pag. 124. & Glycam, pag. 195. ex Pſeudo-Calliſthenis de Alexandro fabuloſâ hiſtoriâ.*]

Artaxerxes Ochus, totâ Ægypto occupatâ, urbium maximè nobilium mœnia deſtruxit; fanîſque exſpoliatis, ingentem vim auri argentîque coacervavit. Commentarios etiam ex templis antiquis ſecum aſportavit; quos tamen Bagoas aliquanto pòſt grandi pecuniæ ſummâ redemptos Sacerdotibus reſtituit. [*Diodor. ut ſuprà.*] Sacra quoque eorum, & Apim in Deum receptum, Ochus irriſiſſe traditur. [*Sever. Sulpic. hiſtor. ſacr. lib. 2.*] Cúmque eum Ægyptii, ob inertem ejus animum, Aſinum appellâſſent: ille Apim, vi abſtractum, immolavit aſino. [*Ælian. Var. hiſtor. lib. 4. cap. 8.*] Neque id ſolùm, ſed & à coquis carnes ejus diſſecari, & ad cœnam præparari voluit. [*Suidas, in* Ὦχος.]

Græcos deinde Ochus, quorum operâ militiam confecerat, pro merito cujuſque muneribus ampliſſimis honoratos in patriam dimiſit: & Pherendate Ægypti Satrapâ conſtituto, ipſe gloriâ clarus ſpoliîſque onuſtus, Babylonem cum exercitu rediit. [*Diodor. ann. 3. Olymp. 107.*] Eò vero partem quandam Judæorum captivam ſecum abduxit; pluribus in Hyrcaniam ad mare Caſpium deportatis. Sic enim, ex Julio A-

 fricano,

fricano, Georgius Syncellus reddit. Ὦχος Ἀρταξέρξου παῖς, εἰς Αἴγυπτον στρατεύων, μερικὴν αἰχμαλωσίαν εἷλεν Ἰουδαίων· ὧν τοὺς μὲν ἐν Ὑρκανίᾳ κατῴκισε πρὸς τῇ Κασπίᾳ θαλάσσῃ, τοὺς δὲ καὶ ἐν Βαβυλῶνι· οἳ καὶ μέχρι νῦν εἰσὶν αὐτόθι, ὡς πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων ἱστοροῦσιν. *Ochus Artaxerxis filius, in Ægyptum expeditione ſuſceptâ; partem Judæorum captivam duxit. quorum alios quidem in Hyrcaniâ collocavit ad mare Caſpium, alios verò in Babylone ipſâ: qui & hucuſq; ibi ſunt, ut Græcorum multi narrant.*

Et *multarum quidem myriadum à Perſis in Babyloniam traductarum*, in libro de Judæis, Hecatæus Abderita meminit, à Joſepho citatus in priore contra Apionem libro: de migratione verò in Hyrcaniam, ita in libri 31. cap. 7. ſcripſit Paulus Oroſius. *Ochus, qui & Artaxerxes, poſt tranſactum in Ægypto maximum diuturnúmque bellum, plurimos Judæorum in tranſmigrationem egit, atque in Hyrcaniâ ad Caſpium mare habitare præcepit: quos ibi uſque in hodiernum diem, ampliſſimis generis ſui incrementis conſiſtere, atque exinde quandoque erupturos, opinio eſt.* quæ tamen opinio ex apocryphi Eſdræ libro IV. cap. XIII. 40,—46. de decem tribubus à Salmanaſare deportatis & Judæorum de Hebræis clauſis & fluvio Sabbatione fabulis originem traxiſſe videtur. Nam quod Petrus Trecenſis (in Hiſtor. Scholaſtic. Eſther c. 5. indéque apud Vincent. Bellovacenſ. Specul. Hiſtorial. lib. 30. cap. 89.) iſtos 10 tribuum captivos intra montes Caſpios arctiori poſteà cuſtodiâ ab Alexandro concluſos narrat; Joſephi (quem ille authorem hîc laudat) hiſtoriæ nullo modo, ſed Pſeudo-Gorionidis & Pſeudo-Methodii ipſiúſque Alkorani Muhammedici de Alexandro figmentis multo magis reperitur conſentaneum.

3655 Ochus Mentorem Rhodium, centum argenti talentis & magni pretii ſupellectile donatum, Aſiaticæ oræ præfecit, bellíque contra defectores adminiſtrationem ei cum ſummâ poteſtate commiſit. Quâ gratiâ ille uſus, Artabazum & Memnonem qui Perſis bellum non ita pridem intulerant (*vid. ſupr. ann. M. 3648. & 3651.*) jámque ex Aſiâ profugi apud Philippum in Macedoniâ commorabantur, Regi reconciliavit; & ſtatim utrumque cum omni familiâ ad ſe accerſiit. Erant enim Artabazo ex Mentoris & Memnonis ſorore undecim filii & decem filiæ: quâ liberorum multitudine delectatus Mentor, filios adoleſcentes ad nobiliſſimas militiæ præfecturas paulatim evexit. [*Diodor. ann. 4. Olymp. 107.*] 4365 349

Mentor Hermiam Atarnenſium tyrannum Artaxerxi rebellem, cujus in poteſtate munitiones urbéſque complures erant, promiſſione veniæ à Rege impetrandæ ad colloquium pellexit: ſed fraude circumventum in vincula conjecit, & annulo potitus, literas ad urbes paſſim dedit, ipſius nomine ſignificans, ut iis qui literas attuliſſent arces & opida traderentur. Quod & factum eſt. [*Id. ibid. Polyæn. Stratagem. lib. 6.*] Nec minùs alios etiam duces à Perſis alienatos, partim vi ſubactos, partim imperatoriâ arte circumventos omnes brevi Mentor debellavit: conductos ære milites è Græciâ identidem Regi mittens, & res ſummâ fide ac ſtrenuitate adminiſtrans. [*Diodor. ann. 3. & 4. Olymp. 107. Demoſthen. Orat. in Ariſtocratem.*]

Mortuo Spartaco in Boſphori Cimmerii regno frater Paryſades ſuccedens, per annos 38 illud obtinuit. [*Diodor. ann. 4. Olymp. 107.*]

Olym-

3656 Olympiadis CVIII anno I. Theophilo, Athenis archonte, Plato philoſophus, Veteris Academiæ Princeps, mortem obiit: ut Hermippus (apud Laërtium) Dionyſius Halicarnaſſeus (in epiſtolâ ad Ammæum, de Demoſthene) & Athenæus (lib. 5. cap. 13.) ſentiunt. De quo nota eſt illa Numenii Pythagorici cenſura, ab Heſychio Mileſio (in *Numenio*) commemorata: quòd ex *Moſaicis* libris, quæ de Deo & Mundo tradidit, ſubripuerit. Unde illud dictum ipſius celebre (non ab Heſychio ſolùm & eum ſecuto Suidâ, ſed ante illos etiam à Clemente Alexandrino in primo Stromate laudatum:) Τί γάρ ἐστι Πλάτων, ἢ Μωσῆς ἀττικίζων; *Quid enim aliud eſt Plato, quàm Moſes Atticâ linguâ loquens?* Ex Moſaicis quoque libris pleraque in ſuos eum derivâſſe, aſſerit (in libro, ad annum Mundi 3479. ſuperiùs allegato) Ariſtobulus Judæus: ut Juſtini martyris, Clementis Alexandrini, Ambroſii, Theodoreti, Johannis Philoponi in Hexaëmeron ſcribentis, & aliorum Chriſtianorum teſtimonia huc advocare non ſit neceſſe. 4366 348

Mortuo Platone, diſcipulus ejus Ariſtoteles, Peripateticæ philoſophiæ conditor, ad Hermiam eunuchum Atarni tyrannum (de quo in anno præcedente dictum) profectus eſt: cum quo per triennium eſt commoratus; ut ex Apollodori Chronicis Laërtius, & in jam citatâ ad Ammæum epiſtolâ docet Dionyſius. Aſſi, quæ Hermiæ ditioni ſuberat (& cujus in Act. XX. 13. facta habetur mentio) propter affinitatem cum eo initam commoratum eum fuiſſe, in libro 13 Strabo indicat. Pythiadem enim Hermiæ adoptivam filiam (ſive ſoror ipſius, ſive fratris filia ea fuerit) uxorem duxit Ariſtoteles: licèt poſt mortem Hermiæ, ob benevolentiam quam erga eum habuit, Ariſtotelem eam matrimonio ſibi ſociaviſſe, ex ipſius ad Antipatrum epiſtolis, in libro 7° de Philoſophiâ, confirmet Ariſtocles Peripateticus. [*apud Euſeb. de Præparat. Euangelic. lib.* 15.] Dum in Aſiâ verò maneret, cum Judæo quodam, miræ prudentiæ & temperantiæ homine, qui de locis ſuperioribus ad maritima deſcenderat, verſatum fuiſſe Ariſtotelem, eúmque cum multis ſapientiæ ſtudioſis ibi congregatis Græcè diſſerentem audiviſſe; in primo libro de Somno, primarius ipſius diſcipulus Clearchus Solenſis (à Joſepho, libro 1. contra Apionem, citatus) retulit. Ut huic acceptum fortaſſe fuerit referendum, quòd Peripatetica philoſophia legi Moſaicæ & Prophetarum ſcriptis tam multum debeat: ut ex jam dicto Ariſtobulo, ejuſdem Peripateticæ diſciplinæ alumno, in libro 5 Stromatum, confirmat Alexandrinus noſter Clemens.

3658 Satyrus, Heracleæ in Ponto tyrannus, Timotheo fratris Clearchi ſeniori filio ſummâ rerum traditâ, non multo tempore pòſt difficillimo corripitur morbo & immedicabili. Cancer enim inter inguen & ſcrotum enatus, ad interiora paſcendo ſubinde acerbiùs proſerpens, eum abſumpſit; poſtquàm 65 in vitâ, in tyrannide 7 annos compleviſſet. [*Memnon, in Excerpt. cap.* 3.] Timotheus verò fratrem ſuum Dionyſium ſtatim imperii conſortem adſcivit, & ſucceſſorem ſibi deſtinavit. [*Ibid. cap.* 4.] 4368 346

3659 Memnon Rhodius Perſarum dux, ſimulatâ amicitiâ Hermiam eunuchum Atarni tyrannum ad ſe vocavit, ſub nomine hoſpitii & ſimulatorum negotiorum: comprehenſúmque ad Regem miſit; à quo ſuſpen- 4369 345

ſus

ſus periit. Sed philoſophi quos Hermias ad ſe acciverat, Ariſtoteles & Xenocrates (Chalcedonius è Bithyniâ) evaſerunt; fugientes è locis, quæ Perſæ obtinebant. [*Strabo, lib.* 13.] Ariſtoteles verò, quum per triennium apud eum manſiſſet, Mitylenen ſeceſſit, Eubulo Athenis archonte; 4º hoc Olympiadis CVIII[a] anno: ut ex Apollodori Chronicis refert Laërtius, & in epiſtolâ ad Ammæum Dionyſius Halicarnaſſeus. Extat verò apud Laërtium epigramma hoc in Delphicam Hermiæ ſtatuam ab Ariſtotele ſcriptum.

> Τόνδε ποτ' οὐχ ὁσίως παραβὰς μακάρων θέμιν ἁγνήν,
> Ἔκτεινεν Περσῶν τοξοφόρων βασιλεύς,
> Οὐ φανερῶς λόγχῃ φονίοις ἐν ἀγῶσι κρατήσας,
> Ἀλλ' ἀνδρὸς πίστει χρησάμενος δολίου.
>
> *Impius hunc quondam Perſarum morte tyrannus*
> *Multtavit, violans júſque nefáſque, virum.*
> *Nam neque collato oppreſſit certamine, verùm*
> *Inſidioſè hominis uſus amicitiâ.*

Quod ideò adſcribendum putavi; ne quis cædis Hermiæ conſcium fuiſſe philoſophum, ex illo Tertulliani concluderet, in cap. 46. Apologetici. *Ariſtoteles familiarem ſuum Hermiam turpiter loco excedere fecit.*

3660 Idrieus Cariæ dynaſta (cujus opulentiam in oratione ad Philippum celebrat Iſocrates) morbo extinctus eſt: cui ſuccedens ſoror & conjux Ada, per annos 4 principatum obtinuit. [*Strabo, lib.* 14. *Diodor. an.* 1. *Olymp.* 109.] cùm uſitatum eſſet in Aſiâ, jam inde à Semiramide, ut & virorum uxores regnarent. [*Arrian. in Expedit. Alexandri, lib.* 1. *pag.* 24.] 4370 344

3664 Pexodarus, filiorum Hecatomni ætate minimus, ſorore Adâ è principatu Cariæ ejectâ, per annos quinque eum obtinuit. [*Diodor. ann.* 4. *Olymp.* 109.] Adæ unicâ, ſed munitiſſimâ urbe, Alindâ nomine relictâ. Pexodarus autem Orontobatem Perſicum Satrapam accerſiit ad ſocietatem regni; eique filiam ſuam Adam ex Aphneide muliere Cappadocicâ ſuſceptam matrimonio copulavit. [*Arrian. lib.* 1. *Strabo, lib.* 14.] 4374 340

Philippus Macedonum rex Perinthum, Thraciæ urbem ad Propontidem, cum 30 armatorum millibus & telorum ac machinarum infinitâ copiâ tanto ſtudio obſedit, nullam ut obſeſſis requiem præberet. Unde Rex Perſarum, nimia illius incrementa ſuſpecta jam habens, regionum maritimarum Satrapis per literas mandavit, ut Perinthiis, quanto poſſent robore, ſubvenirent. Quod & ſedulò ab illis factum eſt. [*Diodor. ann.* 4. *Olymp.* 109.] Unde & hanc unam ex præcipuis cauſis cur in Aſiam contra Perſas exercitum duxerit, in epiſtolâ ad Darium aſſignat Alexander. [*apud Arrian. lib.* 1. *pag.* 41.]

3666 c. Artaxerxem Ochum, quum 23 regnâſſet annis, ægrotantem Bagoas eunuchus militum tribunus veneno ſuſtulit; medici ad hoc operâ uſus. [*Diodor. ad ann.* 3. *Olymp.* 104. *& ad ann.* 2. *Olymp.* 111. *Sever. Sulpic. hiſtor. ſacr. lib.* 2.] Cùm enim natione eſſet ille Ægyptius, Ochum ob cæſum Apim tanto odio eſt proſecutus, ut non ſolum *contumeliam gentis* (ut loquitur Severus Sulpicius) *morte regis ultus* fuerit: ſed etiam ejus interempti cadaver in minutas partes conciſum felibus pro- 4376 338

projecerit, & ejus loco aliud ſepulchro regio condiderit; atque ex ejus femoribus gladiorum manubria fecerit, ut ipſius animum ad cædes propenſum repræſentaret. [*Ælian. Var. hiſtor. lib.6.cap.8.*] Cùm autem in regno poſſet omnia, interfecto patre, filium ejus Arſen natu minimum regem conſtituit, ſimúlque omnibus ejus fratribus necem intulit: ut deſertus hoc modo Rex tanto plus obſequii illi præſtaret. [*Diodor. ad ann.3.Olymp.107. & 2. Olymp.111.*]

Timotheus, Heracleæ in Ponto tyrannus, annis 15 poſt patris Clearchi obitum vitâ defungitur. [*Diodor. ann.3. Olymp.110.*] Hic ob præclarè merita non ultrà tyrannus, ſed Εὐεργέτης & Σωτὴρ, *Benefactor* & *Servator* nuncupatus eſt. Ejus cadaver frater & ſucceſſor Dionyſius magnificis ſumptibus rogo tradidit: ludos etiam equeſtres, & præter hos, gymnicos & thymelicos & ſcenicos, alios ſtatim, alios poſteà, qui magnificentiores eſſent, peregit. [*Memnon, in Excerpt. cap.4.*]

3667 Conventu publico apud Corinthum indicto, Philippus Macedo Græciæ totius cum ſummâ poteſtate, in bello Perſico gerendo, creatus Imperator magnificos in expeditionem illam apparatus facit, certóque militum auxiliariorum numero ſingulis urbibus indicto, in Macedoniam redit. [*Diodor.ann.4. Olymp.110. Juſtin.lib.9.cap.5.*] 4377 337

Ariobarzanes, quum in Ponto annos 26 regnaviſſet, diem ſuum obiit. Cui ſuccedens Mithradates, 35 annos regnavit. [*Id.ibid.*]

3368 c. Philippus, initio veris, tres duces in Aſiam Perſarum juris cum parte copiarum præmittit; Parmenionem, Amyntam & Attalum; ut Græcas in eâ urbes in libertatem aſſererent. [*Juſtinus, lib.9. cap.5. Diodor.ann. 1. Olymp.111.*] 4378 336

Bagoas eunuchus, cùm certis deprehenderet argumentis, Arſen ſcelerum pœnas ab eo repetiturum; ipſum, cum liberis, tertio imperii anno è vitâ ſuſtulit. Regiâ verò domo ſic ad ſolitudinem redactâ, cùm nemo ex eâ gente ſupereſſet, qui ſucceſſionem in regno ſibi vendicaret; Darium, ex amicis quendam, Arſanis (qui Artaxerxis Perſarum regis frater erat) filium, in regno collocat. Sic in libro 17. (*ad annum 2. Olymp.111*) hiſtoriam refert Diodorus Siculus. Juſtinus verò (*libro 10. cap.3.*) Codomanum, *ob memoriam priſtinæ virtutis, Regem à populo conſtitutum, & Darii nomine, ne quid regiæ majeſtati deeſſet, honoratum* fuiſſe narrat. *Ne Darius quidem hæreditarium Perſarum accepit imperium, ſed in ſedem Cyri beneficio Bagoæ caſtrati hominis admiſſus:* inquit Alexander apud Curtium, lib.6. cap. 4. Idémque in epiſtolâ ad Darium, apud Arrianum libro 2. (pag.41.) eundem inſimulat, ut Ἀρσῆν ἀποκτείναντα μετὰ Βαγώου, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχόντα οὐ δικαίως, οὐδὲ κατὰ τὸν Περσῶν νόμον, ἀλλὰ ἀδικοῦντα Πέρσας. *quòd Arſen cum Bagoâ interficiendum curâſſet, & imperium neque juſtè neque ſecundùm Perſarum legem occupaviſſet, ſummâ Perſis injuriâ illatâ.* Ita & Strabo, libro 15. Νάρσην ἀποκτείνας Βαγῶος ὁ εὐνοῦχος, κατέστησε Δαρεῖον οὐκ ὄντα τοῦ γένους τῶν βασιλέων. *Narſem occidens Bagous eunuchus, Darium ſubſtituit qui ex Regum genere non fuerat.* Plutarchus denique, in libro priore de fortunâ Alexandri, ita eum Fortunam alloquentem inducit. Δαρεῖος ἦν σὸν ἔργον, ὃν ἐκ δούλου (quæ vox hinc apud Ælianum, lib.12. Var. hiſtor. c.43.

pro δȣ́λης, reſtituenda eſt) καὶ ἀςάνδȣ (quæ vox item apud ipſum Plutarchum in Vitâ Alexandri, pro ἀσγάνδȣ, eſt reponenda) βασιλέως, κύριον Περσῶν ἐποίησας. *Tuum erat opus Darius quem, ex ſervo & aſtandâ Regis, Dominum Perſarum feciſti.* Heſychio autem Ἀςάνδης, ἡμεροδρόμος eſt :: & Suidæ *Aſtandæ* & *Angari*, Perſicâ appellatione, οἱ ἐκ διαδοχῆς γραμματοφόροι, *tabellarii qui literas ferunt, aliis alii ſuccedentes:* Ut ex Regiorum curſorum ordine Darius fuerit, qui אֲחַשְׁתְּרָנִים Eſtheræ VIII.10,14. nominantur.

Bagoas eunuchus, ſanguinariâ crudelitate cui hactenus aſſuetus fuerat inductus, medicatâ potione Darium necare inſtituit. Sed inſidiis per indicium patefactis, rex Bagoæ comiter advocato poculum tradidit, & ad ebibendum illud vi hominem adegit. [*Diodor. ad ann. 2. Olymp.* 111.] hâc excuſatione popularibus ſatisfaciens; quòd inſidiantem interemiſſet. [*Q. Curt. lib.6. cap.6.*]

d. Darius, ante Philippi mortem, futurum bellum in Macedoniam transferre ſtuduit. [*Diodor. lib.* 17.]

A Dario in Samariam ſatrapa miſſus eſt Sanabelletes Cuthæus genere, unde & Samaritis origo eſt: qui Nicaſo filiam ſuam Manaſſæ fratri Jaddi Sacerdotis ſummi nuptam dedit; ratus connubium hoc ceu vadem futuræ cum Judæorum gente amicitiæ. [*Joſeph. Antiquit. li.* 11. *cap.*7.]

Philippus Macedonum rex, dum nuptias Alexandri Epirotarum regis cum filiâ ſuâ Cleopatrâ celebraret, apud Ægæas Macedoniæ oppidum à Pauſaniâ Ceraſtæ filio ex Oreſtarum gente occiſus eſt. [*Diodor. ann.*1. *Olymp.*111. *Juſtin. lib.9. cap.6. Joſeph. lib.*11. *cap.*8.] Alexander verò in epiſtolâ ad Darium, per inſidiatores, quos ingentis pecuniæ ſpe Perſæ ſolicitaverant, parentem ſuum interfectum fuiſſe affirmat. [*apud Q. Curtium, lib.4. cap.1. & Arrian. lib.2. pag.41.*]

Paulo antequàm cæderetur Philippus, Neoptolemum Tragœdum ominoſum carmen coram illo ceciniſſe, in libro 16, refert Diodorus: quod & coram Caligulâ repetitum, eodem quo trucidatus eſt die, narrat in ejus vitâ Suetonius. *Pantomimus Mneſter* (inquit), *tragœdiam ſaltavit, quam olim Neoptolemus tragœdus ludis, quibus rex Macedonum Philippus occiſus eſt, egerat.* Eam Latinæ hiſtoriæ partem non rectè (ut videtur) aſſecutus Joſephus, libro 19 Antiquit. cap. 1. poſtquàm de illâ à Mneſtere ſaltatâ tragœdiâ dixiſſet; ὁ ὀρχηςὴς δρᾶμα εἰσάγει Κινύραν, ἐν ᾧ αὐτός τε ἐκτείνετο, καὶ ἡ θυγάτηρ Μύῤῥα. [quod Rufinus reddidit: *Pantomimus fabulam ſaltavit Cinyræ, in quâ & ipſe occiſus & ejus filia Myrrha videbatur:*] idem omen, quod eodem quo Philippus & Caligula ceciderant die contigiſſe fuit traditum, ad eundem cædis utriuſque diem ita deinde pertrahit. Ὁμολογεῖται δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην γενέσθαι ἐν ᾗ Φίλιππον τὸν Ἀμύντȣ Μακεδόνων βασιλέα κτείνει Παυσανίας, εἷς τῶν ἑταίρων, εἰς τὸ θέατρον εἰσιόντα. *Receptum autem eſt, eundem diem fuiſſe, quo Philippum Amyntæ filium, Macedonum regem, in theatrum ingredientem, Pauſanias ſociorum unus è medio ſuſtulit.* Atque hinc nonnulli neci Philippi eundem ipſum quem cædi Caligulæ, Januarii diem 24, aſſignant. Sed tempus exceſſus Philippi, ex initio ſucceſſoris Alexandri, rectiùs intelligetur.

Sublato

Sublato Philippo, archonte Athenis ſive *Pythodemo* ut Arrianus eum nominat, ſive *Pythodoro* ut Diodorus (anno 1° Olympiadis CXI[a]) ſucceſſit Alexander, annos 20 tum natus; ut Plutarchus, & ex Trogo Juſtinus ſcribunt. Et licèt apud Arrianum in Hiſtoriæ Alexandri initio, ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη, *viginti circitèr annorum* fuiſſe legatur, quum accepto poſt mortem patris regno in Peloponneſum profectus ille fuit; quod de vicenarii anni ratione præciſâ nonnihil detrahere videatur: tamen, ut de ſpatio inter cædem Philippi & iter Alexandri Peloponneſiacum interpoſito nihil dicamus; plenitudinem numeri illius exactam ſatis adſtruit, quod in fine ejuſdem Hiſtoriæ habetur annotatum, vixiſſe Alexandrum annos 32 cum menſibus octo, atque regnaviſſe annos 12 ac menſes illos octo. Subductis enim annis 12 & menſibus 8 ab annis 32 & menſibus 8, relinquuntur anni 20 pleni, & ab alicujus menſis vel adjectione vel detractione planè liberi. Et quum in fine Macedonici menſis *Dæſii* eum deceſſiſſe, ex ipſius Ephemeridibus (ſuo loco producendis) appareat: circa principium menſis ante illum octavi, id eſt *Dii*, regnum eum iniiſſe; & quod inde eſt conſequens, circa 24 diem *Septembris* (à quo *Dium* menſem cœpiſſe, in Diſſertatione de Macedonum & Aſianorum anno Solari demonſtravimus) potiùs quàm 24 *Januarii*, occiſum fuiſſe Philippum, concludimus.

3669 *a.* In Peloponneſum profectus Alexander, exemplo patris, Corinthum evocatis civitatibus, communibus Græcorum (præter Lacedæmonios) ſuffragiis, in locum ejus Imperator & Dux eorum contra Perſas ſubſtituitur. [*Juſtin. lib.* 11. *cap.* 2. *Diodor. li.* 17. *Arrian. li.* 1. *pag.* 1.]

c. Inde in Macedoniam reverſus, ineunte verè per Thraciam in Triballos & Illyrios excurrit. [*Arrian. lib.* 1.] ubi magno prælio ad Danubium fluvium inito, Syrmum Triballorum regem ſuperavit. [*Plutarch. in Alexandro.*] Interim nunciatur, Athenienſes, Thebanos, & Lacedæmonios ab eo ad Perſas defeciſſe: autorémque ejus defectionis magno auri pondere à Perſis corruptum Demoſthenem oratorem extitiſſe, qui Macedonum deletas omnes cum Rege copias à Triballis affirmaverit. [*Juſtin. lib.* 11. *ca.* 2. *cum Æſchinis orat. in Cteſiphontem.*] Athenienſes quoque Attalum, ex Macedonum in Aſiâ ducibus unum, per legatos cum Demoſthenis epiſtolâ ſollicitârunt ut ab Alexandro deficeret; Græcarum civitatum exemplo, quæ decretum de abrogando illi imperio fecerunt. [*Diodor. ad ann.* 2. *Olymp.* 111. *cum Demoſthenis orat. pro Cteſiphonte.*] 4379 335

d. Memnon Rhodius dux, cum quinque conductitiorum millibus à Dario in Phrygiam miſſus, Idâ monte tranſcenſo, Cyzicenorum urbem ſubitâ impreſſione invadit. Conatu tamen fruſtratus, agrum eorum populatur, & ingenti prædâ onuſtus redit. [*Diodor. ibid.*]

Mortuo Pexodaro gener illius Orontobates, Regis Perſarum authoritate fultus, Cariæ principatum obtinuit. [*Strabo, lib.* 14. *Arrian. lib.* 1. *pag.* 24.]

Alexander, devictis barbaris, exercitum in Græciam tumultuantem traducens, in tranſitu Theſſalos ſibi adjunxit, Thermopylâſque trajecit, & Ambraciotas humanitate ſibi devinxit. Tum traductis celeriter in Bœotiam copiis, & caſtris ad Cadmæam, quæ præſidio Macedonico

nico tenebatur, poſitis; Athenienſibus per legatos petentibus veniam conceſſit, Thebanos eam contemnentes acriter oppugnavit. [*Diodor. ann.* 2. *Olymp.* 111. *Plutarch. in Alexandro.*]

Idem Hecatæum, cum manu armatorum non exiguâ, in Aſiam ad Attalum comprehendendum miſit. Attalus intereà, mutato conſilio, epiſtolam ſibi à Demoſthene ſcriptam, ad Alexandrum, cum amicâ ſui defenſione tranſmiſit. Sed Hecatæus illum per dolum circumventum obtruncavit: atque ita Aſiaticus Macedonum exercitus ad defectionem propendere deſiit. [*Diodor. ibid.*]

Parmenio (qui erga Alexandrum optimè affectus erat) Grynium vi capit, ac cives ſub coronâ vendit. Hinc Pitanem oppugnat: ſed Memnon ſuperveniens, incuſſo Macedonibus terrore, obſidionem ſolvit: [*Id. ibid.*]

Callas cum Macedonum & conductitiorum agmine in Troade cum Perſis, numero longè ſuperioribus, confligit: ſed victus in Rhetéum ſeſe recipit. [*Ibid.*]

3670 Alexander Thebas Bœotias ſolo æquavit. [*Diodor. ann.* 2. *Olymp.*
a. 111.] menſe Octobri Juliano: utpote circa Myſteria. [*Plutarch. in Camillo.*] Unde Myſteriorum magnorum ſolennitatem, quæ in manibus tunc erant, ob luctum Athenienſes intermiſerunt. [*Id. in Alexandro, & Arrian. lib.* 1.] Cæſa Thebanorum 90, in ſervitutem abducta 30 millia: Sacerdotibus, & patris Philippi antiquis hoſpitibus, cum Pindari poëtæ domo atque poſteris, conſervatis. [*Ælian. Var. hiſtor. lib.* 13. *cap.* 7.]

Alexander à communi Græcorum Concilio, in Iſthmo Peloponneſi habito, Imperator contra Perſas denuò electus, Corinthi Diogenem Cynicum inviſit. [*Plutarch. in Alexandro.*]

b. In Macedoniam deinde rediit. [*Arrian. lib.* 1. *pag.* 11.] ubi in opido 4380 334
Dio de ratione ſubigendæ Aſiæ cogitanti, per quietem ſummi Sacerdotis Hieroſolymitani ſpecies illi eſt objecta; qui eum forti eſſe animo hortatus eſt, & ſine morâ exercitum trajicere, utpote ſuo ductu potiturum Perſarum imperio. (ut ipſe narrat, apud Joſephum, lib. 11. Antiqu. cap. ult.)

c. Ineunte igitur vere, Alexander domo egreſſus, 20 dierum ſpatio Seſtum pervenit: indéque cum exercitu trajecit in Aſiam. [*Arrian. lib.* 1.] archonte Athenis *Euæneto*, ante obitum ſuum annis undecim: ut ex antiquioribus Chronologis, in 1° Stromatum libro, refert Alexandrinus Clemens. tertio videlicèt menſe ante initium præturæ *Cteſiclis:* ſub quâ Diodorus Siculus hanc διαβασιν collocat. quem ſimpliciter (ut videtur) ſecutus Zoſimus in 1° Hiſtoriarum ſuarum libro, ad *tertium* regni Alexandri annum eam retulit: quum *ſecundo* reverâ facta fuerit; Olympiadis CXI^a anno 2° currente.

In Europâ ſub Antipatri adminiſtratione peditibus 12000 & equitibus 11500 relictis, ipſe Alexander cum 60 navibus longis in Troadem trajecit. [*Diodor. ut ſupr.*] Parmenioni peditatus maximam partem & equitatum ex Seſto in Abydum trajiciendi negotium dedit: qui triremibus 160 aliiſque navibus onerariis quamplurimis tranſvecti ſunt. [*Arrian. lib.* 1.]

De copiarum tranſvectarum numero, etiam inter ipſos qui expediti-
tioni

tioni huic interfuerant, non ſatis convenit. Apud Polybium (*lib.*12. *pag.*663.*fin.*) *Calliſthenes* equites 4500, pedites 30000: apud Plutarchum (in priore de fortunâ Alexandri libello) *Ariſtobulus* pedites quidem 30000, ſed equites tantùm 4000. *Ptolemæus* Lagi filius Ægypti rex, pedites item 30000, ſed equites 5000. *Anaximenes* verò Lampſacenus, aucto numero, 40000 pedites, 5500 equites, fuiſſe tradidit. In equitum 4000 numero, Livius (*libro* 9) conſentit cum Ariſtobulo; in 4500, Diodorus (*libro* 17) Juſtinus (*lib.*11.*cap.*6.) & Oroſius (*lib.*3. *cap.*16.) cum Calliſthene: licèt ſupra 5000 fuiſſe, in libro 1° Arrianus aſſerat; & apud ipſum Diodorum, particularis enumerationis numeri 5100 conficiant. In peditum 30000 numero, cum Calliſthene, Ariſtobulo & Ptolemæo Diodori congruens eſt ſententia. Non plus quàm 30, Livius; non multo plus quàm 30 peditum millia fuiſſe, Arrianus aſſerit. His 2 prætereà millia Juſtinus & Oroſius adjiciunt. Illum verò 40000 numerum, peditibus à Calliſthene & Anaximene tributum, univerſis copiis Julius Frontinus ſic aſſignat. *Alexander Macedo* 40 *millibus hominum, jam inde à Philippo patre diſciplinæ aſſuefactis, orbem terrarum aggreſſus, innumeras hoſtium copias vicit.* [Frontin. Stratagem. *lib.*4.*cap.*2.]

Stipendium his non amplius quàm 70 talenta habuiſſe Alexandrum Ariſtobulus; Duris 30 tantùm dierum commeatus: Oneſicritus inſuper talenta 200 eum debuiſſe, memoriæ prodidit. [*Plutarch. in Vitâ, & lib.*1. *de fortunâ Alexandri.*]

Cùm delati in continentem eſſent, Macedonum primus haſtam Alexander è puppi in littus conjectam, quaſi Aſiæ poſſeſſionem occupaturus defixit: armatúſque de navi tripudianti ſimilis proſiluit; & cæſis hoſtiis precatus eſt, ne ſe regem illæ terræ invitæ acciperent. Deinde ad tumulos Achillis (à quo per matrem genus ducebat) & Ajacis aliorúmque ducum qui in Trojano bello ceciderant, parentavit. [*Diodor. Juſtin. Arrian.*] beatum prædicans Achillem, quòd & dum viveret fidelem amicum nactus eſſet Patroclum, & poſt mortem magnum præconem nactus eſſet Homerum. [*Plutarch. in Alexand. cum Ciceron. orat. pro Archiâ poëtâ, & lib.* 5. *epiſt.*12. *ad familiar. & Arrian. lib.*1. de Homero.]

Quum in Ilium veniſſet, Palladi Trojanæ ſacrificavit: ſuíſque armis in templo ejus fixis, ſacra quædam alia ex adytis illius deſumpſit, quæ ex Trojano bello adhuc ſupererant. [*Diodor. Arrian.*] Et quum Alexandri ſive Paridis lyra monſtranda afferretur: Achillis eam ſe videre malle dixit, quâ fortium virorum laudes ille cecinisset. [*Plutarch. in Alexand. Ælian. Var. hiſtor. lib.*9.*cap.*38.]

Ex Ilio deinde ad Ariſben eſt progreſſus, ubi exercitus ejus univerſus trajecto Helleſponto caſtra fixerat. Poſtridiè Percotam, deinde Lampſacum prætergreſſus, ad Proſactium flumen conſedit. [*Arrian. lib.*1.] Lampſacenos quidem, quòd ad Perſarum regem vel jam defeciſſent vel defectionis eſſent ſuſpecti, Alexander excindere conſtituerat. Atque accedenti ad illum Anaximeni hiſtorico Lampſaceno (tum ipſi tum patri Philippo antè probè cognito) conceptis verbis juravit, quod petiturus eſſet id ſe non facturum. Cui ille: Peto, inquit, ut Lampſa-

cum diruas. Quâ viri ſagacitate circumventus Alexander, Lampſacenis invitus pepercit. [*Valer. Maxim. lib. 7. cap. 3. Pauſan. Eliac. lib. 2. Suid. in* Ἀναξιμένης.]

Granico (Phrygiæ amne) magno cum periculo & labore ſuperato, cum Perſarum exercitu in Adraſtiis campis Alexander conflixit. In acie Perſarum ſexcenta millia militum fuiſſe, Juſtinus & Oroſius; Perſarum equitatum fuiſſe 20 millium, externorum verò qui mercede conducti erant peditum paulo minus 20 millium fuiſſe, Arrianus parùm probabiliter affirmat. Magis cautè Diodorus, equitum ſupra 10, peditum non infra 100 millia, fuiſſe ſcribit. Ex his, 20000 pedites, & 2500 equites in prælio cecidiſſe, Plutarchus; pedites plures quàm 10000, equites non minùs 2000 fuiſſe cæſos, vivos verò in hoſtis manus ultra 20000 veniſſe, Diodorus refert. Equitum Perſarum mille circiter in fugâ occiſos, exteros mercede conductos penè omnes deletos, vivos circiter 2000 captos fuiſſe narrat Arrianus: ut de Oroſio taceam, qui *quadringenta ferè millia interfecta* memorat, libro 4 cap. 1. immani nimis errore.

In hâc pugnâ Alexandro, armaturâ ex Palladis Ilienſis adytis deſumptâ induto, galea capillo tenus diſſecta eſt. De ejus exercitu deſiderati, ut ex Ariſtobulo (qui expeditioni Alexandri interfuit) refert Plutarchus, equites 25, pedites novem. Præter pedites illos novem, equites 120 cecidiſſe, Juſtinus & Oroſius narrat. Juxta Arrianum verò, Macedonum ex turmâ quidem regiâ circiter 25 in primo conflictu ceciderunt; quorum æneæ ſtatuæ à Lyſippo fuſæ ſunt: ex reliquo equitatu ſupra 60, ex peditatu circiter 30 ſunt deſiderati; quos Alexander poſtridie cum armis & reliquo cultu ſepeliri juſſit. Parta autem eſt inſignis hæc victoria, quæ viam Alexandro in univerſam Aſiam patefecit, menſe Macedonico *Dæſio*, Attici *Thargelionis* die 6° & *Maii* Juliani die 20, (Olympiadis CXI anno 2° adhuc currente:) ut in Diſſertationis noſtræ de Macedonum & Aſianorum anno Solari capitulo primo (pag. 4, 5. & 11) declaravimus.

Refectis inde copiis per Lydiam Alexander proceſſit, urbémque Sardianorum cum theſauris inibi conditis, Mithrinne (ſive Mithrene) præfecto voluntariam deditionem faciente, occupavit. [*Diodor. Arrian.*]

d. Epheſum deinde profectus, oligarchiâ abrogatâ democratiam in civitate conſtituit, & tributa barbaris antè penſa Dianæ aſſignavit. Epheſii eos qui templum Dianæ ſpoliaverant, & Philippi ſtatuam in eâdem æde ſubverterant, ad cædem poſcunt: Syrphacémque ejúſque filium Pelagontem, & fratrum Syrphacis liberos, è templo protractos lapidibus obruunt. [*Arrian. lib.* 1.] Templum enim nocte Alexandri natali ab Heroſtrato incenſum, poſtmodum ad cultum auguſtiorem Epheſii reformârunt; fabro operi eodem Dinocrate præfecto, qui Alexandri juſſu Alexandriam in Ægypto præmetatus eſt: ut in 40 capite tradit Julius Solinus. De quo videndus Artemidorus, apud Strabonem lib. 14. ubi & ipſum Alexandrum narrat promiſiſſe Epheſiis, & factos ſumptus ſe compenſaturum, & facturum de ſuo reliquos, eâ lege ut ipſum operi inſcriberent: ſed Epheſios id renuiſſe.

Dum Epheſi verſatur Alexander, legati ex Magneſiâ & Trallibus adve-

advenìunt, atque urbes illi dedunt. Ipſe Parmenionem cum 2500 peditibus exteris, & Macedonibus totidem, atque equitibus, ex auxiliariis, 200 mittit. Alcimalum quoque Agathoclis filium ad Æolicas & Ionicas urbes, quæ adhuc in Perſarum erant poteſtate, cum non minoribus copiis emittit. Oligarchias ubique tolli jubet, & Democratias earum loco conſtitui, patriáſque leges cunctis reſtitui; atque tributa, quæ Perſis pendebant, reſcindi. [*Arrian. lib.* 1.]

Ipſe Epheſi commoratus, Dianæ ſacrificavit: eíque, cum univerſo exercitu armato ac veluti ad pugnam inſtructo, pompam miſit. Poſtridie verò cum reliquo peditatu, ſagittariis & Agrianis, Thracum equitatu, & ſociorum copiis, ac cohorte regiâ, aliiſque inſuper tribus, Miletum profectus eſt. [*Id. ibid.*] Eò Perſæ ex pugnâ ad Granicum elapſi, cum imperatore ſuo Memnone ſe receperunt. [*Diodor.*] Sed triduo ante eorum adventum Alexander, Nicanore cum 160 navibus miſſo, Laden proximam Mileto inſulam occupaverat; Thracúmque & aliorum exterorum militum ad quatuor millia in ipſam tranſmiſerat: ita ut Perſarum claſſis, quæ navium circitèr 400 erat, ſeriùs appellens, ſub Mycalem montem ſe recipere coacta fuerit. [*Arrian.*]

Alexandro Miletum terrâ maríque continenter oppugnante; & adhibitis machinis mœnia disjiciente; Mileſii ſupplices ſeſe & urbem in ejus fidem tradiderunt. Græcos mercenarios 300, qui inde in parvam inſulam urbi proximam ſe receperunt, Alexander in exercitum ſuum tranſcripſit: Mileſiis vitam & libertatem dedit; Barbaros captos vel trucidavit, vel mancipiorum loco diſtraxit. [*Diodor. ann.* 3. *Olymp.* 111. *Arrian. lib.* 1.]

3671 Alexander claſſem illam ſuam 160 navium (totam 182 fuiſſe, in lib. 11. cap. 6. Juſtinus refert) diſſolvit: 20 auxiliaribus Athenienſium & pauculis aliis navibus exceptis, quibus ad obſidionalia inſtrumenta vehendum uteretur. [*Id. ibid.*]

a.

Memnon Rhodius, uxore & liberis ad Darium veluti obſidibus miſſis, ſummus belli totius imperator ab eo declaratus eſt. [*Diodor. ibid.*]

Alexander cum toto exercitu in Cariam contendit: quáque iter faciebat, Græcas urbes ſuis uti legibus & à vectigalibus immunes eſſe juſſit; ſe pro liberatione Græcorum bellum in Perſas ſuſcepiſſe, identidem profeſſus. [*Id. ibid.*]

Dum iter adhuc faceret, Ada illi occurrit, cui Pexodarus frater principatum Cariæ ademerat. Ea ad avitum regnum recuperandum Alexandri auxilium implorat, Alindâ munitiſſimam Cariæ urbem, ubi ipſa degebat, ei tradit; operam ſuam in recipiendis opidis quæ defecerant pollicetur, quòd ea à ſuis neceſſariis teneri oſtenderet; ipſúmque Regem ſibi in filium adoptat. Alexander Alinda ei cuſtodienda relinquit, Cariæ eam reginam declarat, regnum vindicare ſibi illam jubet, & filii nomen non aſpernatur. Indéque Cariæ civitates, miſſis ad eum legatis, aureis illum coronis honorant, promptámque ad cuncta operam illi deferunt. [*Id. ibid. Strabo, lib.* 14. *Arrian. lib.* 1. *Plutarch. in Alexandro.*]

Halicarnaſſum Cariæ metropolim, jam inde à soceri Pexodari morte, tenebat Orontobates Perſa: cui ſe cum copiis ſuis adjunxit Perſici exer-

exercitus Imperator, Memnon Rhodius. Alexander poſitis ad urbem caſtris, oppugnationem acrem & terribilem inſtituit: in cujus defenſione Ephialtæ Athenienſis virtus præcipuè emicuit. Eo verò cum plurimis aliis cadente, Memnon cæterique duces ac Satrapæ, optimorum militum præſidio in arcem impoſito, reliquam hominum turbam & opes in Côn inſulam ſecum tranſportârunt. Alexander, arce muro foſſáque inſigni cinctâ, urbem ipſam ſolo adæquavit: eíque & reliquæ Cariæ præſidio impoſito, exterorum peditum trium millium, equitum ducentorum, ac Ptolemæo iis præfecto; totius provinciæ principatum matri ſuæ adoptivæ Adæ detulit. [*Diodor. ann. 3. Olymp. 111. Arrian. lib. 1.*]

Alexander militibus ſuis Macedonicis, qui paulo ante expeditionem uxores duxerant, ex Cariâ dimiſſis, hybernandi cum uxoribus poteſtatem fecit: Ptolemæo Seleuci filio, uno ex regiis corporis cuſtodibus, iis præfecto; ex ducibus verò copiarum, Cœno Polemocratis & Meleagro Neoptolemi filio (quòd etiam hi recèns uxores duxiſſent) adjunctis. Imperavítque ut, quum ipſi reverterentur & eos qui unâ dimiſſi erant reducerent, equitatum ac peditatum quàm maximum poſſent ex eâ regione conſcriberent. [*Arrian. ibid.*] Cleandrum quoque Polemocratis filium ad conducendum ex Peloponneſo militem cum pecuniâ miſit. [*Id. ibid. & Quint. Curtius, in ipſo lib. 3. initio.*]

Alexander Parmenionem Sardes mittit, datâ ei ſociorum equitum præfecturâ: útque Theſſalos equites alióſque auxiliarios & plauſtra ducat, atque Sardibus in Phrygiam procedat, jubet. Ipſe in Lyciam & Pamphyliam tendit; ut oris maritimis in poteſtatem redactis, claſſem hoſtium inutilem ipſis efficeret. Ac primò quidem ex itinere Hyparna opidum munitum, extero milite mercenario qui arcem tenebat fide datâ exeunte, primo acceſſu cepit. Deinde Lyciam cum exercitu ingreſſus, Telmiſſeos pactis ſibi conciliavit. Tranſmiſſo inde Xantho flumine, Pinara & Xanthum urbem & Patara deditione accepit, aliáque minora opida circiter 30. [*Arrian. ibid.*]

b. His rebus geſtis, mediâ hyeme in Myliada, magnæ Phrygiæ regionem, movit. Ibi cùm legatis è Phaſelide & inferiori Lyciâ ad eum miſſis 4381 333
fœdus iniit: urbibus omnibus ipſi traditis. Ipſe paulo pòſt in Phaſelidem profectus, caſtellum quoddam munitum, quod ibi Piſidæ ad Phaſelitas infeſtandos extruxerant, expugnat. [*Id. ibid.*]

Dum circa Phaſelidem eſſet, nuntium accepit de inſidiis vitæ ipſius ſtructis ab Alexandro Aëropo, quem Theſſalico equitatui ille præfecerat: licèt ſuſpectum, quòd ſimul cum fratribus ſuis, Heromene & Arrabæo, necis Philippi regis conſcius fuiſſet. Darius enim acceptis per Amyntam transfugam ab hoc Alexandro literis, Aſiſinem Perſam ad maritimam oram miſerat, prætextu quidem legationis ad Atyziem Phrygiæ ſatrapam, reverà autem, ut Alexandro huic fidem faceret, ſi regem Alexandrum interficeret, Macedoniæ regnum & mille inſuper auri talenta ſe illi daturum. Sed Aſiſines à Parmenione comprehenſus, quum rem totam prodere fuiſſet coactus, cum cuſtodiâ ad regem Alexandrum miſſus eſt. Rex totâ re perſpectâ, Amphotero ad Parmenionem cum mandatis clàm miſſo, Aëropum capiendum & cuſtodiæ

traden-

tradendum curat. [*Id. ibid.*] Quò referenda regis Alexandri illa, in literis ad Darium; apud Q. Curtium, lib. 4. cap. 1. *Cùm habeatis arma, liſtemini hoſtium capita: ſicut tu proximè talentis mille, tanti exercitus rex, percuſſorem in me emere voluiſti.* Vid. Juſtin. lib. 11. cap. 7. init.

Alexander ex Phaſelide movens, per littus Pamphylii maris exercitum Pergas uſque deducit. Inde progreſſus Aſpendum uſque contendit, urbémque in editâ aſperáque rupe ſitam circumſedit, & ad deditionem compulit. In Piſidiam deinde tendens, Telmiſſo urbe fruſtrà tentatâ, & cum Selgeis Telmiſſeorum hoſtibus fœdere inito, Salagaſſum urbem vi cepit: ex Piſidis circiter 500 cæſis, ex Alexandri verò parte Cleandro duce cum militibus circiter 20 deſideratis. Inde in alios Piſidas movit: & nonnulla eorum caſtella vi cepit, nonnulla pactionibus ad deditionem adduxit. Poſthæc in Phrygiam ad Aſcaniæ paludem, & quintis caſtris Celænas pervenit. [*Arrian. lib.* 1.]

Arcem Celænarum, quam Phrygiæ ſatrapa præſidio Carum mille & Græcorum mercenariorum centum tenebat, poſt 60 dierum inducias (quibus auxilium à Dario expectaretur) Alexander per deditionem recepit. [*Id. ibid. & Curt. lib. 3. cap.* 1.]

Alexander Celænis 1500 milites præſidio relinquit: & dies decem ibi commoratus, Antigonum Philippi filium Phrygiæ ſatrapam declarat; & Balacrum Amyntæ filium ejus loco auxiliaribus copiis præficit. Ipſe Gordium proficiſcitur: literis ad Parmenionem miſſis, uti illuc ſibi cum exercitu obviam veniat. [*Arrian. ibid.*]

Parmenio cum exercitu, & Macedones qui uxores noviter nuptas viſum ierant, Gordium veniunt, & cum iis exercitus recens conſcriptus: quem Ptolemæus Seleuci, & Cœnus Polemocratis, atque Meleager Neoptolemi filius ducebant. Erat is exercitus, peditum quidem Macedonum mille & equitum 300; Theſſalorum equitum 200, & Eleorum (quibus Alcias Eleus præerat) 150. [*Id. ibid.*]

Memnon, quem Darius univerſæ claſſi oræque maritimæ præfecerat, bellum ex Aſiâ in Macedoniam & Græciam transferre cogitans; trecentarum navium claſſe inſtructâ, Chium inſulam proditione capit; & præter Mitylenem, reliquas omnes Lesbi urbes in poteſtatem ſuam redigit. [*Diodor. ann. 4. Olymp.* 111. *cum Arriano, in libri 2 initio.*]

Hieroſolymorum ſeniores ægrè ferentes Manaſſem, Jaddi ſummi Pontificis fratrem, contra legem duxiſſe externi generis fœminam; poſtulârunt, ut aut uxorem ille dimitteret, aut ad altare ampliùs non accederet. Cúmque ob id frater Pontifex à miniſterio ſacerdotali eum repellere cogeretur; ad ſocerum Sanaballatem ille profectus, ſe quidem amare filiam ejus dixit, nolle tamen propter eam privari ſacerdotio: qui honor & gentilitius ipſi; & apud Judæos ſemper in maximâ exiſtimatione fuerit. Sanaballetes contrà recepit, ſe illi non Sacerdotium tantùm ſervaturum, ſed & Pontificatum paraturum, & totius ſuæ provinciæ Principem eum facturum, modò filiam ſuam retineret uxorem; ædificaturum quoque Templum in monte qui imminet Samariæ, Hieroſolymitano ſimile: ídque ſe Darii regis auctoritate facturum eſt pollicitus. His ille captus promiſſis, manſit apud ſocerum: putans ſe Pontificatum, dante Dario, conſecuturum. Omnes quoque Sacerdotes

& Iſraëlitæ, qui alienigenarum ſimiliter implicati erant conjugiis, ad Manaſſem defecerunt: Sanaballete præbente eis & pecuniam & agros ad colendum, ac modis omnibus ambitionem generi promovente. [*Joſeph. Antiquit. lib.* 11. *cap. ult.*]

Alexander nexum Gordium, vel exempto temonis paxillo (ut Ariſtobulus author eſt) explicuit, vel gladio (ut alii malunt) abrupit. [*Plutarch. in Alexandro. Arrian. lib.* 2. *Curt. lib.* 3. *cap.* 2. *edit. Rader. Juſtin. lib.* 11. *cap.* 7.]

Gordio deinde Phrygiæ diſcedens Alexander, Ancyram Galatiæ urbem profectus eſt. Eò Paphlagonum legati ad eum venerunt; & fœdere cum eo inito, regionem ſuam dediderunt: cui Calas Phrygiæ ſatrapa ab eo eſt præpoſitus. Ipſe, aſſumptis qui ex Macedoniâ nuper advenerant, Cappadociam petiit: omnémque quæ cis Halym fluvium eſt regionem, & partem aliquam ejus quæ trans Halym eſt, ſubegit. [*Arrian. lib.* 1. *cum Curtio, lib.* 3. *cap.* 3.]

Mortuo in Mitylenes obſidione Memnone, Autophradates & Pharnabazus Artabazi filius (cui Memnon moriens præfecturam ſuam commendârat, donec Darius aliquid de eâ ſtatueret) certis conditionibus eam receperunt. Deinde Pharnabazus, Autophradate apud claſſem relicto, in Lyciam navigat, exteros mercenarios ducens. [*Arrian. lib.* 2. *init.*]

Darius, poſt mortem Memnonis, ex omnibus locis milites evocat, & Babylonem convenire jubet. [*Diodor. Olymp.* 111. *ann.* 4.] Caſtris ibi poſitis, univerſas vires in conſpectum dedit: & circumdato vallo quod decies millium armatorum numerum caperet, Xerxis exemplo numerum copiarum iniit. *Perſarum* erant centum millia; in queis eques triginta millia implebat. *Medi* decem equitum, quinquaginta millia peditum habebant. *Barcanorum* (quam gentem Hyrcanis conterminam fuiſſe docet Stephanus) equitum duo, peditum decem millia fuere. *Armenii* quadraginta millia miſerant peditum, additis ſeptem millibus equitum. *Hyrcani* ſex millia expleverant, equis militatura. *Derbices* quadraginta peditum, duo millia equitum armaverant. A *Caſpio* mari octo millium pedeſter exercitus venerat, ducenti equites. Cum his erant ignobiles *aliæ gentes*; quæ duo millia peditum, equitum duplicem paraverant numerum. His copiis triginta millia *Græcorum*, mercede conducta, acceſſerunt. Ita numerum copiarum recenſet Curtius, [*libro* 3. *cap.* 4.] qui ſummam 311200 tantùm efficit. Diodorus verò peditum 400 millia, equitum millia centum circiter, fuiſſe refert; quem numerum nuperæ etiam Juſtini editiones ex MSS^{is} emendatæ retinent: licèt priores editiones, unà cum Juſtini ſequace Oroſio 300 peditum & 100 equitum millia exhibeant; & apud Arrianum lib. 2. & Plutarchum in *Alexandro*, 600 in univerſum millia nominata reperiantur.

Charidemus Athenienſis, belli peritus, (quem Athenis Alexander expulerat) Dario conſulit ut non ipſe per ſe bellum gereret, ſed per legatum, qui virtutis imperatoriæ experimenta dediſſet: centum armatorum millia, quorum tertia pars è Græciâ mercede eſſet conducenda, ad expeditionem iſtam ſufficere confirmans. Quo ſano dato conſilio, in

in Satraparum invidiam & Regis iram ita incurrit, ut ad capitale ſupplicium ſtatim abſtractus fuerit. [*Diodor. ut ſupr. Curt. lib.* 3. *cap.* 5.]

Darius Thymondam ſive Thymodem Mentoris filium, impigrum juvenem, ad Pharnabazum miſit; ut omnes peregrinos milites, quibus Memnon præfuerat, ab eo acciperet, operâ eorum uſurus in bello: ipſíque Pharnabazo tradidit imperium, quod ante Memnoni dederat. [*Curt. lib.*3.*cap.*8. *& Arrian. circa lib.*2. *initium.*]

d. Alexander, *Abiſtamene* (ut Curtius) vel *Sabictâ* (ut Arrianus) Cappadociæ præpoſito, cum omnibus copiis ad Pylas ſive anguſtias aditus qui Ciliciam aperit contendit: quúmque ad caſtra Cyri, (ſive à majore, ut Curtius, ſive à minore potiùs, ut Arrianus vult, denominata) quæ 50 ſtadia ab aditu illo aberant, perveniſſet: ut Pylas valido præſidio inſeſſas comperit, Parmenionem ibi cum cohortibus peditum, qui gravioris armaturæ erant, reliquit; ipſe ſub primam noctis vigiliam, ſumptis ſecum ſcutatis & ſagittariis atque Agrianis, ad Pylas movit, ut ex improviſo præſidium invaderet. Præſidiarii verò in fugam ſe conjecerunt: & Arſames, qui Ciliciæ præerat, igne ferróque Ciliciâ vaſtatâ, ut hoſti ſolitudinem faceret, ex Tarſo ad Darium fugit. [*Arrian. lib.*2.*Curt.lib.*3.*cap.*8.]

Cùm Tarſum magnâ feſtinatione veniſſet Alexander, captus Cydni fluminis amœnitate, per mediam urbem influentis, projectis armis, plenus pulveris ac ſudoris, in præfrigidam undam ſe projecit. Tum repente tantus nervos ejus occupavit rigor, ut intercluſâ voce non ſpes modò remedii, ſed nec dilatio periculi inveniretur. [*Juſtin. lib.*11.*cap.*8.] Æſtatem tunc fuiſſe, ejúſque calorem non aliam magis quàm Ciliciæ oram vapore Solis accendere; addit Curtius. [*lib.*3.*cap.*10.] Et præ nimio labore in morbum hunc incidiſſe Alexandrum, refert Ariſtobulus. [*apud Arrian.lib.*2.] Philippus Acarnan medicus regem ſalutari potione, quamvis ſuſpectus à Parmenione factus, curat. [*Juſtin.Curt. Arrian.Plutarch. Valer.Maxim.lib.*3.*cap.*8.]

Orontobates Perſa (qui Halicarnaſſi arcem, & Myndum & Caunum ac Theram & Callipolim tenebat) à Ptolemæo & Aſandro prælio victus eſt; cæſis peditum circiter 700, equitum 50, vivis non infra mille captis: indéque Myndii & Caunii, & pleraque tractus ejus, ad Alexandri ditionem acceſſerunt. [*Arrian.lib.*2. *Curt.lib.*3.*cap.*11.]

Darius, Euphrate pontibus juncto, quinque diebus trajecit exercitum. [*Curt.ibid.*]

Parmenionem Alexander ad præoccupandas alias Pylas ſive anguſtias mittit, quæ Ciliciam ab Aſſyriâ (ſive Syriâ) dividunt. Ipſe ex Tarſo ſubſecutus, primo die Anchialon pervenit. [*Arrian.lib.*2.] Inde Solos profectus; arci præſidium militum, & civibus ducentorum argenti talentorum mulctam impoſuit, quòd propenſiore erga Perſas animo fuiſſent. [*Id.ibid.Curt.lib.*3.*cap.*11.] Inde cum tribus Macedonum agminibus, ſagittariis omnibus, atque Agrianis, Cilicas qui montes occupaverant adorſus, iiſque intra ſeptem in univerſum dies partim vi partim pactionibus in poteſtatem ſuam redactis, Solos rediit. Ubi quum Æſculapio ſacrificâſſet, ipſéque pariter ac totus exercitus pompam fa-

cibus circumgeſtatis peregiſſet, ludis etiam gymnicis ac muſicis editis; Solenſibus democratiam conceſſit. [*Arrian.ibid.*]

Græci milites, quos Thymodes à Pharnabazo acceperat, præcipua ſpes & propemodum unica, ad Darium pervenientes, magnopere illi ſuadebant, ut retro abiret, ſpatioſóſque Meſopotamiæ campos repeteret; vel divideret ſaltem copias innumerabiles, neu ſub unum fortunæ ictum totas vires regni cadere pateretur. Sed Dario conſilium eorum diſplicuit: qui minimè cunctandum hîc eſſe ratus, quum jam hyems (ab autumno inchoata) inſtaret; pecuniâ rerúmque pretioſiſſimis Damaſcum Syriæ (per Cophenem Artabazi filium, ut in libro 2° Arrianus indicat) cum modico præſidio militum miſſis, reliquas copias in Ciliciam duxit: inſequentibus more patrio agmen conjuge & matre, cum filiabus & parvo filio. [*Curt.lib.3.cap.13.*] cæteris impedimentis turbâque bellis inutili Damaſci relictis. [*Diodor.Olymp.111.ann.4*]

Sanaballates lætus deſcenſu Darii, aiebat ſe mox præſtiturum quæ Manaſſi genero ſuo de Pontificatu fuerat pollicitus, quamprimùm reverteretur Darius poſt victoriam; quam illum ſine dubio obtenturum, omnes Aſiatici ſibi perſuaſerant. [*Joſeph. Antiquit. lib. 11. cap. ult.*]

3672 a. Alexander, negotio Philotæ dato ut equitatum per Aleïum campum ad Pyramum amnem duceret, cum peditatu & turmâ regiâ Magarſum venit, & Minervæ Magarſidi ſacrificavit. [*Arrian. lib.2.*]

Inde Pyramo amne ponte juncto, ad urbem Mallon pervenit. [*Curt. lib.3.cap.11.*] ubi Amphilocho (urbis conditori) ut heroi parentavit: quúmque cives ſeditione laborantes inveniſſet, eâ ſedatâ, tributa quæ Dario pendere ſolita erant iis remiſit. [*Id.ibid.*]

Quum adhuc apud Mallon eſſet, nuntii ad eum veniunt, Darium cum univerſo exercitu ad Sochos caſtra fixiſſe; locum à Pylis quæ Aſſyriam (ſive Syriam) aperiunt duorum ſtathmorum intervallo diſſitum. [*Id.ibid.*]

Mallo deinde ad opidum Caſtabalum pervenit. Ibi Parmenio illi occurrit, quem præmiſerat ad explorandum iter ſaltus per quem ad urbem Iſſon penetrandum erat. Atque ille anguſtiis ejus occupatis, & præſidio modico relicto, Iſſon quoque deſertam à Barbaris ceperat. Inde progreſſus, deturbatis qui interiora montium obſidebant, præſidiis cuncta firmavit: occupatóque itinere, idem & author & nuncius venit. [*Curt.lib.3.cap.11.*]

Iſſon deinde Alexander copias admovit: ubi conſilio habito, utrum ultra progrediendum foret, an ibi opperiendi eſſent novi milites, quos ex Macedoniâ adventare conſtabat: Parmenio non alium locum prælio aptiorem eſſe oſtendit; quòd illic utriuſque regis copiæ numero futuræ eſſent pares, quum anguſtiæ multitudinem non caperent. [*Id. ibid.*] Alexandro verò, in Ciliciam intraturo, ſupplementum adveniſſe è Macedoniâ 5000 peditum & 800 equitum, retulit Calliſthenes, apud Polybium. [*lib.12.pag.664.*]

Darius, ſuperato monte qui prope Pylas Amanicas eſt, Iſſon verſus movit, Alexandrum imprudens à tergo relinquens. Captâ Iſſo, quotquot Macedones ibi propter invaletudinem relictos comprehendit, crude-

crudeliter excruciatos interficit. Poſtero die ad Pinarum amnem proceſſit. [*Arrian. lib. 2.*]

Poſtquam verò ei nuntiatum eſt Alexandrum inſtructâ acie adventare, triginta millibus equitum & expeditorum ſive levis armaturæ viginti millibus Pinarum flumen tranſiit; ut reliquum exercitum ſecuriùs inſtruat. Ac primò quidem ex armigeris Græcos mercede conductos, numero triginta millium, adverſus Macedonum phalangem conſtituit. Ab utroque horum latere Cardacas, qui & ipſi armigeri erant, ad ſexaginta millia collocat. Neque enim plures in ſimplice phalange conſtitui, locus in quo exercitus inſtruebatur, patiebatur. Reliqua expeditorum atque armigerorum multitudo, pro gentium varietate, in confertos inutiléſque ordines redacta, poſt Græcos mercenarios & Caracas illos ſtabat. Sic, in libro 2° Arrianus: Curtius verò, in lib. 3. cap. 17. ita. *Nabarzanes* (Darii prætor) *equitatu dexterum cornu tuebatur; additis funditorum ſagittariorúmque* 20 *ferme millibus. In eodem Thymodes erat, Græcis peditibus mercede conductis* 30 *millibus præpoſitus. Hoc erat haud dubiè robur exercitus, par Macedonicæ phalangi acies. In lævo cornu Ariſtomedes Theſſalus* 20 *millia Barbarorum peditum habebat. In ſubſidiis pugnaciſsimas locaverat gentes. Ipſum Regem in eodem cornu dimicaturum tria millia delectorum equitum aſſueta corporis cuſtodia, & pedeſtris acies* 40 *millia ſequebantur. Hyrcani deinde Mediique equites: his proximi cæterarum gentium ultra eos dextrâ lævâque diſpoſiti. Hoc agmen, ſicut dictum eſt inſtructum, ſex millia jaculatorum funditorúmque antecedebant. Quidquid in illis anguſtiis adiri poterat, impleverant copiæ; cornuáque hinc ab jugo, illinc à mari ſtabant: uxorem matrémque Regis, & aliam fœminarum gregem, in medium agmen acceperant.* Calliſthenes, qui prælio ipſe interfuit, equites 30000 & auxiliares totidem in phalangem compoſitos fuiſſe ſignificat: quem Polybius libro 12°, in Alexandri exercitu pedites 42000 & equites 5000 ponens, multa abſurda præ rei militaris & artis Tacticæ imperitiâ in hujus prælii deſcriptione temere effutiiſſe demonſtrat.

Cùm de educendo in aciem exercitu Alexandrum Hephæſtio moniturus, per imprudentiam ὑγίαινε βασιλεῦ, pro χαῖρε, dixiſſet: conturbatis qui aderant, atque ipſo Hephæſtione contremiſcente, (ac ſi Regem ut dubiæ ſanitatis hominem notaviſſet;) *Accipio omen*, reſpondit Alexander. *nam nos ſalvos è pugnâ reverſuros eſſe, hoc verbum mihi nunc pollicetur.* Refert hoc in epiſtolâ ad Antipatrum Eumenes Cardianus; qui præſens tum adfuit, & in eundem errorem ipſe quoque eſt lapſus. [*apud Lucian.* ἐν τῷ περὶ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει πταίσματος.]

Pugnam hanc commiſſam fuiſſe, archonte Athenis *Nicoſtrato* (vel *Nicocrate*, ut apud Diodorum eſt, anno 4° Olympiadis CXI) menſe *Mamacterione*, (cujus neomenia in 28 Octobris Juliani incidit:) atque in eâ, inter Perſas, 10 equitum millia & peditum ad 90 millia cecidiſſe, ſcribit Arrianus. Cum quo in equitum cæſorum numero reliqui conſentiunt: in peditum, & ab illo & inter ſe, maximoperè diſſentientes. Nam 61 eorum millia numerat Juſtinus, 80 Oroſius, 100 Curtius, plus 120 Diodorus Siculus. Plutarchus univerſè 110 militum millia cecidiſſe ſignificat: 40 millia fuiſſe capta, Juſtinus & Oroſius. At ex parte Ale-

xandri quatuor & quingenti ſaucii fuere; triginta omnino & duo ex peditibus deſiderati ſunt; equitum centum quinquaginta interfecti: ut apud Curtium legitur. Cum quo de equitum numero ſimiliter conſentiunt Plutarchus, Juſtinus & Oroſius: licèt ex pedeſtribus, ad 300 Diodorus, 130 tantùm cecidiſſe duo reliqui retulerint.

Ptolemæus Lagi filius, qui tum temporis Alexandrum cum ſuis Darium inſequentem comitatus erat, author eſt, quum inſtructâ phalange inſequerentur, ſuper ſtrata hoſtium cadavera phalangem tranſiiſſe. [*apud Arrian. lib.*2.] Alexandrum autem haud amplius quàm mille equites ſequebantur; cùm ingens multitudo hoſtium caderet. [*Curt. lib.*3.*cap.*22.] Sed equa, cui ex curru excuſſus inſedit Darius, relicti domi pulli recordata, tantam celeritatem adhibuit, ut ab inſequentium periculo eum liberaret. [*Ælian. hiſtor. Animal. lib.*6.*cap.*48.]

Alexander, diu Darium perſequendo fatigatus, poſtquàm & nox appetebat, & conſequendi ſpes non erat, 200 ſtadia emenſus, circa mediam noctem in caſtra, paulo antè à ſuis capta, pervenit. [*Diodor. & Curt.*] In iis capta eſt Darii mater (Diodoro *Siſyngambris*, Curtio *Syſigambis* dicta) uxor (eadémque ſoror, ut Juſtinus ait) cum filio (Ocho, nondum ſextum ætatis annum egreſſo, ut Curtius notat) & filiabus duabus (adultis virginibus:) circum quas aliæ principum virorum uxores erant non multæ. Alii enim Perſæ uxores ſuas cum impedimentis Damaſcum miſerant. ſiquidem & Darius majorem pecuniarum partem, & quæcunque ad magnificum apparatum pertinentia reges etiam militantes comitari ſolent, Damaſcum miſerat: adeò ut in exercitu ultra tria millia talentorum inventa non fuerint. [*Arrian.*]

Reginas Alexander Hephæſtione comite cum primâ luce adivit: & Darii matri Hephæſtionem pro Rege ſalutanti atque errorem deprecanti, *Etiam hunc Alexandrum eſſe*, comiter reſpondit. [*Diodor. Curt. Arrian.*] tam paucis verbis (ut eſt apud Valerium Maximum, li.4.c.7.) ſe cum comite ſuo partitus. Mulieribus verò regiis omnem cultum & ornatum, quem cum Dario habuerant, reſtituit auxítque: neque eas dedecus ullum à quoquam pati paſſus eſt. [*Iid. cum Plutarcho, lib.*2. *de fortun. Alexand.*]

Darius fugiendo *Vnchas* pervenit (*Sochos*, ut videtur, quas à pylis Amanicis duorum ſtathmorum intervallo diſſitas fuiſſe, ex Arriano ſuprà audivimus:) ubi Perſas exteróſque qui ex prælio evaſerant recolligens, cum quatuor eorum millibus Thapſacum contendit; ut quam citiſſimè poſſet Euphratem inter ſe atque Alexandrum medium relinqueret. [*Curt. lib.*4.*cap.*1. *Arrian. lib.*2.]

Amyntas Antiochi & Thymodes Mentoris filius, & Ariſtomedes Pheræus & Bianor Acarnan, omnes transfugæ, fugientes Tripolim Phœniciæ pervenerunt, octo circiter militum millia habentes. Ibi ſumptis navibus recèns in navale ſubductis, quibus antea è Lesbo tranſvecti fuerant (tot ac ſibi ad vecturam ſufficere viderentur in mare protractis, reliquíſque in navali ſuccenſis, ne celeriter eos inſequendi facultatem ſuppeditarent) in Cyprum fugerunt, atque inde in Ægyptum. [*Arrian. ibid. cum Diodoro, ad ann.* 1. *Olymp.* 112. *& Curtio, lib.* 4. *cap.*3.]

Ale-

Alexander Balacrum Nicanoris filium, unum ex regiis corporis cuſtodibus, Ciliciæ ſatrapam deſignans; cuſtodiæ corporis in ejus locum Menetem Dionyſii filium ſuffecit. Polyperchonti Simæi filio agmen Ptolemæi Seleuci filii (qui in prælio ceciderat) ducendum dedit. Solenſibus 50 talenta, quæ adhuc reliqua erant ex ſummâ quam iis imperârat, remiſit, & obſides reddidit. [*Id. ibid.*] Tribus aris in ripâ Pinari amnis Jovi atque Herculi Minervæque ſacratis, Syriam petiit; Damaſcum, ubi Darii gaza erat, Parmenione præmiſſo. [*Curt. lib.* 3. *ca.* 25.] cum quo illuc Theſſalos equites, quòd eorum fortiſsimâ operâ uſus in prælio fuiſſet, ex compoſito quò diteſcerent, miſit. [*Plutarch. in Alexand.*]

Parmenioni eò proficiſcenti traditæ ſunt literæ à præfecto Damaſci ad Alexandrum, de urbe ipſi prodendâ, ſcriptæ. Quarto die ad urbem pervenit: quando proditor, quaſi parum munimentis opidi fidens, ante Solis ortum pecuniam regiam (gazam Perſæ vocant) cum pretioſiſſimis rerum efferri jubet, fugam ſimulans, revera ut prædam hoſti offerret. quò tempore procella ſubitò nivem effuderat, & humus rigebat gelu. Inter fœminas tum fugientes & captas, erant tres virgines Ochi (qui ante Darium regnaverat) filiæ, uxor quoque ejuſdem Ochi, Oxatriſque (frater hic erat Darii) filia; & conjunx Artabani principis purpuratorum, & filius, cui Ilioneo fuit nomen. Pharnabazi quoque, cui ſummum imperium maritimæ oræ Rex dederat, uxor cum filio excepta eſt. Mentoris filiæ tres, ac nobiliſſimi ducis Memnonis conjunx & filius: vixque ulla domus purpurati fuit tantæ cladis expers. [*Id. ibid.*] Ipſe Parmenio in epiſtolâ ad Alexandrum, captas hîc, à ſe narrat pellices regias quæ callerent muſicam 329. coronarum textores 46. obſonii parandi artifices 277. qui in illis coquerent 29. lactarios 13. qui pocula conficerent 17. apothecis vini præfectos cellarios 70. unguentarios 40. [*Athenæ. Dipnoſoph. lib.* 13. *cap.* 31.]

Summa ſignatæ pecuniæ ibi repertæ fuit talentorum 2600, facti argenti pondus 500 æquabat. Præterea triginta millia hominum, cum ſeptem millibus jumentorum dorſo onera portantium capta ſunt. [*Curt. lib.* 3. *cap.* 25.]

Proditorem (qui Cophenes ille fuiſſe videtur, per quem pecuniam ſuam Damaſcum miſiſſe Darium Arrianus memorat) unus è conſciis ejus interfecit; & caput ad Darium tulit. [*Curt. ibid.*]

Syriæ quam Cœlen vocant Parmenionem (ut Curtius) vel Menonem Cerdiman (ut Arrianus vult) ſatrapam conſtituit: equitatu auxiliariorum ipſi in præſidium provinciæ commiſſo. Novum imperium Syri, nondum belli cladibus ſatis domiti, aſpernabantur: ſed celeriter ſubacti, obedienter imperata fecerunt. [*Arrian. lib.* 2. *Curt. lib.* 4. *cap.* 1.]

Parmenionem Alexander ad occupandam Perſicam claſſem, alióſque amicos ad recipiendas Aſiæ civitates miſit: quæ ſtatim auditâ famâ victoriæ (ad Iſſum partæ,) ipſis Darii præfectis, cum auri magno pondere tradentibus ſe, in poteſtatem victorum venerunt. Tunc in Syriam proficiſcitur: ubi obvios cum inſulis multos Orientis reges habuit. Ex his pro meritis ſingulorum alios in ſocieta-

tem recepit: aliis regnum ademit, ſuffectis in loca eorum novis regibus. [*Juſtin.lib.*11.*cap.*10.]

Aradi inſulæ, oræque maritimæ & plerorumque longiùs etiam à mari recedentium, rex tum erat Geroſtratus: qui,ut & alii Phœnicum ac Cypriorum reges, naves ſuas cum Autophradate claſsis Darii præfecto conjunxerat. Hujus filius (Aradiorum, abſente patre, Prorex) Strato, in Phœniciam proficiſcenti Alexandro factus obvius, auream coronam capiti ejus impoſuit, Aradum & Marathum (ex adverſo inſulæ in continente ſitam, urbem magnam atque opulentam) & Mariammen urbem, cæteráque omnia quæ ad ipſorum ditionem pertinebant, ei tradidit. [*Arrian.lib.*2. *cum Curtio, lib.*4.*cap.*1.]

Eo in fidem accepto, Alexander ad urbem Marathon caſtra movit. Ibi illi literæ à Dario redduntur, ut redimendarum ſibi captivarum poteſtatem faceret. Quibus aliâ epiſtolâ Alexander reſpondit: ad quam perferendam Therſippus miſſus. [*Juſtin.lib.*11.*cap.*12.*Curt.lib.*4.*ca.*1. *Arrian.lib.*2. *Diodor. Olymp.*111. *ann.*4.] Legatos autem Græcorum qui ad Darium ante prælium advenerant, quum Damaſci captos audiret Alexander, ad ſe mitti juſſit. Ex quibus Thebanos Theſſaliſcum Iſmenii filium & Dionyſodorum olympionicem, atque Athenienſem Iphicratem, celebris illius ducis Iphicratis filium, ſtatim dimiſit: Euthyclem verò Lacedæmonium, primùm quidem in cuſtodiam (citra vincula tamen) tradidit; ſed poſteà, ubi res magnæ proſperè ſucceſſerunt, dimiſit. [*Arrian.ibid.*]

Maratho movens Alexander, Byblum pactionibus traditam cepit. Sidonem etiam, (ab Ocho non ita pridem tam malè habitam) Sidoniis ipſis odio Perſarum & Darii eum accerſentibus. [*Id.ibid. Curt. lib.*4. *cap.*2.] Regnababat in eâ Strato: cui, quòd deditionem magis popularium quàm ſuâ ſponte fecerat, Alexander regnum ademit. ejus loco Abdalonymum quendam, ſuburbanum hortum exiguâ colentem ſtipe, regem conſtituit: eíque non Stratonis modò regiam ſupellectilem, ſed pleraque etiam ex Perſicâ prædâ tribuit; regionem quoque urbi appoſitam ditioni ejus adjiciens. [*Curt.ibid.Juſtin.li.*11.*ca.*10.] *Alynomum* hunc Plutarchus(li.2.de fortunâ Alexandri) appellat, & regem *Paphi*; *Ballonymum* Diodorus, & *Tyri* regem ab Alexandro factum narrat.

Jam tota Syria, jam Phœnicia quoque exceptâ Tyro, Macedonum erant: habebátque rex caſtra in continenti, à quo urbem anguſtum fretum dirimit. Tyrii coronam auream magni ponderis per legatos, in titulum gratulationis, Alexandro miſerunt; commeatúſque largè & hoſpitaliter ex opido adduxerunt. Ille dona, ut ab amicis, accipi juſſit: benignéque legatos allocutus, Tyrum ſe ire velle ad vota Herculi reddenda dixit. Cùm legati reſponderent, eſſe templum Herculis extra urbem, in eâ ſede quam Palætyron ſive veterem Tyrum ipſi vocant; ibíque in antiquiore templo rectiùs id eum eſſe facturum: in deprecantes ejus introitum ita exarſit, ut urbi excidium minaretur. Eò Carthaginenſium legati ad celebrandum ſacrum anniverſarium more patrio tunc venerant: quippe Carthaginem Tyrii condiderunt, ſemper parentum loco culti. Hortari ergò Pœni cœperunt, ut obſidionem forti animo paterentur, brevi Carthagine auxilia ventura: námque eâ tempe-

ſtate

ſtate magnâ ex parte Punicis claſſibus maria obſidebantur. [*Curt.lib.4. cap.5. & 6. Juſtin.lib.11.cap.10.*]

Ita bello decreto, Tyrus ſeptem menſium continuam obſidionem pertulit. [*Diodor.ad Olymp.112. ann.1. Joſeph. lib.11. Antiquit. cap. ult. Curt.lib.4.cap.15. Plutarch. in Alexandro.*] rege eorum Azelmico tum abſente, & (filio in urbe relicto) cum Autophradate navigante. [*Arrian.lib.2.*] 4382 332

Palætyrum ſive antiquam Tyrum confeſtim demolitur Alexander: magnáque vi ſaxorum per ſuos, & univerſos urbium vicinarum quos acciverat incolas, inde abductâ atque in mare injectâ, molem jacere aggreditur, quæ inſulam in quâ nova Tyrus ſita erat cum continente, à quo ſtadiorum quatuor (ut cum Diodoro agnoſcit Curtius libro 4.ca.5. vel 700 etiam paſſuum, ut libro 5.cap.19. Plinius vult) intervallo erat diſſita conjungeret. [*Diodor.ut ſupr.Curt.lib.4.cap.8.*]

Amyntas Antiochi filius, cum quatuor millibus Græcorum conductitiorum qui cum ipſo ex prælio Iſſico (in quo Sabaces Perſicus Ægypti prætor cecidit) aufugerant, è Cypro ad Peluſii oſtium navigat: urbéque potitur, à Dario miſſum eò ſe præfectum eſſe ſimulans; quòd Satrapes, Ægypti provinciam adminiſtrans, in Ciliciâ Perſis militans occubuiſſet. Inde Memphin copias ille promovit: ad cujus famam Ægyptii ex vicis urbibúſque ſuis undique concurrentes, adverſus Perſas illi ſe conjunxerunt. Perſas Memphis præſidiarios prælio ſuperatos in urbem compulit: qui non multo pòſt Mazacis præfecti conſilio ex urbe iterum erumpentes, ſolutis ordinibus ad prædam delapſos & victoriæ fiduciâ incautos adorti, ad unum omnes cum ipſo duce Amyntâ occiderunt. [*Curt.lib.3.cap.22. & lib.4.cap.3.*]

Darii prætores qui prælio apud Iſſon ſuperfuerant, cum omni manu quæ fugientes ſecuta erat, aſſumptâ etiam Cappadocum & Paphlagonum juventute, Lydiam recuperare tentabant. Sed Antigonus prætor Alexandri, tribus præliis aliâ atque aliâ regione commiſſis, eos fudit. Eodem quoque tempore claſsis Macedonum ex Græciâ accita, Ariſtomenem, qui ad Helleſponti oram recuperandam à Dario erat miſſus, captis ejus aut demerſis navibus, ſuperavit. [*Diodor. ad ann.1. Olymp. 112. Curt.lib.4.cap.4.*]

Tyrum obſidens Alexander, ſcriptis ad Jaddum Judæorum Pontificem literis, auxilium & commeatum & tributum, quod priùs Dario pendere ſolebat, ab eo poſtulavit. Pontifice verò nunciis reſpondente, juramento ſe obligatum Dario, ídque tranſgredi ſe non poſſe quamdiu ille vixerit: iratus Alexander, ſe Tyro captâ contra Pontificem eſſe venturum minatus eſt. [*Joſeph.lib.11.Antiq.cap.ult.*]

Ad eundem, Tyri oppugnationem jam incipientem, Sanaballates Cuthæus, à Dario deficiens, cum octo ſuorum millibus ſe contulit. A quo libenter acceptus, petiit ut per eum liceret Templum in ſuâ provinciâ excitare, cui generum ſuum Manaſſem Jaddi fratrem Pontificem præficeret. Quod ubi impetratum eſt, omni ope adnitens, (utpote jam ſenior, & morti propinquus) Templum ædificavit, & Manaſſem ejus ſacerdotem conſtituit; ampliſſimum hunc honorem filiæ ſuæ poſteris relicturum ſe exiſtimans. [*Id.ibid.*]

Alexander latiorem in continente aggerem ad oppugnandam Tyrum moliri orſus, novas machinas fabricari jubet. Quibus jam confectis, ipſe cum ſcutatis & Agrianis Sidonem movit, triremes quotquot ibi habebat contracturus: quòd difficilis admodum urbis expugnatio videretur, Tyriis mare obtinentibus. [*Arrian.lib.*2.]

Inter hæc Geroſtratus Aradi, & Enulus Bybliorum rex, certiores facti urbes ſuas ab Alexandro captas, deſerto Autophradate & quas ille ducebat navibus, ad Alexandrum cum ſuâ claſſe venerunt, unáque cum iis etiam Sidoniorum triremes: ita ut ad 80 Phœnicum naves Alexander jam haberet. Per eoſdem dies etiam ex Rhodo triremes appulere; in quibus una peripolus dicta, & cum hâc aliæ novem: ex Solis etiam & Mallo tres; ex Lyciâ decem. Ex Macedoniâ quoque navis una 50 remorum; cui præfectus erat Proteas Andronici filius. Neque multo pòſt etiam Cypri reges 120 navibus Sidonem venerunt; clade quam Darius apud Iſſum acceperat auditâ, eâ etiam re territi quòd tota Phœnicia in Alexandri poteſtatem veniſſet. Iis omnibus Alexander præterita errata ignovit; quòd neceſsitate potiùs quàm ſuâ ipſorum voluntate claſſem cum Perſis junxiſſent. [*Id.ibid.*] Autophradate quoque relicto, Azelmicus Tyri rex ad urbem ſuam jam obſeſſam rediit: in quâ & captum eum poſteà fuiſſe, Arrianus indicat.

In Libano monte, unde materies ratibus & turribus faciendis Alexandro vehebatur, Arabum agreſtes, incompoſitos Macedonas adorti, triginta ferè interficiunt, paucioribus captis. Alexander, Perdiccâ Cateróque (vel Parmenione, ut Polyænus innuit) ad obſidionem Tyri relictis, expeditâ manu Arabiam petiit. [*Curt.li.*4.*ca.*8.] In *Arabiam* eum excurriſſe, notat etiam in 4° Stratagematum libro Polyænus. quod Arrianus clariùs explicat; quando illum cum aliquot equitum turmis atque ſcutariis, Agrianis, & ſagittariis in *Arabiam* contendiſſe ſcribit, *ad montem cui Antilibano nomen eſt:* & Plutarchus, ἐπὶ τοὺς Ἄραβας τοὺς προσοικοῦντας τῷ Ἀντιλιβάνῳ, *in Arabas qui Antilibanum accolunt*, eum moviſſe narrans.

Poſtquam jam ad montana pervenit, ac relictis equis iter pedibus fecit, aliis longiùs progreſsis, ipſe nocte ingruente atque non longè ab hoſtibus feſſum & fatiſcentem Lyſimachum pædagogum deſerere non ſuſtinens; dum excitat eum & trahit, ab exercitu imprudens cum paucis eſt divulſus, noctémque in tenebris & acri gelu loco iniquo agere coactus eſt. Cernens autem procul multos ignes ab hoſtibus accenſos, fretus agilitate corporis, ut Macedonum ſuorum incommodo mederetur, ad proximum accurrit ignem, & duobus barbaris aſſidentibus enſe cæſis, torrem abreptum ad ſuos illos paucos pertulit: qui magno ſtatim igne accenſo, tantum terrorem barbaris injecerunt, ut noctem illam tutò tranſegerint. Hæc ex Charete (Mitylenæo, rerum Alexandri ſcriptore) Plutarchus retulit.

Eâ regione partim vi ſubactâ, partim pactionibus in ſuam poteſtatem redactâ, undecim dierum ſpatio Alexander Sidonem eſt reverſus: ubi Alexandrum Polemocratis filium ex Peloponneſo cum Græcorum mercenariorum quatuor millibus venientem reperit. [*Arrian.lib.*2.]

Paratâ jam claſſe (navium 190 ut Curtius, vel 200 ut Diodorus numerat,) Alexander ex Sidone ſolvens, Tyrum inſtructâ acie navigat.

In

n dextro cornu ipſe erat, regiâ quinqueremi vectus; ſimúlque Cyprio-um reges, reliquíque Phœnices, excepto Pnytagorâ ſive Pythagorâ Cypriorum rege. Nam hic & Craterus lævum totius aciei cornu te-ebat. [*Arrian. ibid. Curt. lib. 4. cap. 10.*]

Carthaginienſium legati 30 Tyrum venientes, domeſtico bello Pœ-ios impediri declarabant, quo minùs obſeſſis auxilium præſtare poſ-ent. Non tamen defecere animis Tyrii, quanquam ab ingenti ſpe de-tituti erant: ſed conjuges liberóſque devehendos Carthaginem tradide-unt; fortiùs quicquid accideret laturi, ſi chariſſimam ſui partem extra ommunis periculi ſortem habuiſſent. [*Curt. lib. 4. cap. 11. cum Diodoro, d ann. 1. Olymp. 112. & Juſtino, lib. 11. cap. 10.*]

Cùm Apollo per inſomnia urbe ſe exceſſurum ſignificâſſe diceretur: Tyrii ſuperſtitione inducti, catenis aureis ſimulacrum ejus, quod Syra-uſis (ut Curtius) vel Gelâ potiùs (ut ad annum Mundi 3599. ex Dio-oro ſuprà notavimus) eò devexerant Pœni, in baſi devinxêre; aræque Herculis, cujus numini urbem dicaverant, inſeruere vinculum, quaſi illo eo Apollinem retenturi, ejúſque ex urbe migrationem impedituri. *Curt. & Diodor. ibid. Plutarch. in Alexandro.*]

Dum adhuc in obſidione Tyri verſaretur Alexander, legati ad eum Dario venerunt; *decem millia* (*decies centum millia*, in Valerio Maximo perperam leguntur) talentûm pro matris, uxoris ac liberorum dimiſſi-one, omnémque regionem inter Helleſpontum & Halyn amnem; unâ cum filiæ matrimonio, illi offerentes. Quâ legatione in amicorum con-entu explicatâ, Parmenionem dixiſſe ferunt; ſe quidem, ſi Alexan-der eſſet, eas conditiones accepturum: Alexandrum verò reſpondiſſe; & ſe, ſi Parmenio eſſet, ita facturum. Sed Dario, ſua ſibi dari, reſcri-pſit; juſsítque ſupplicem venire, & regni arbitria victori permittere. *Arrian. lib. 2. cum Juſtino, lib. 11. cap. 12. Curtio, lib. 4. cap. 16. Plutar-ho, in Apophthegmatib. & Alexandro, ac Valer. Maxim. lib. 6. cap. 4.*]

Tyrus capta eſt, archonte Athenis *Aniceto* (vel *Nicetâ* potiùs, ut eum appellat Dionyſius Halicarnaſſeus in Dinarcho) menſe Hecatombæone: *Arrian. lib. 2. pag. 49.*] in cujus medio Olympias CXII acta eſt. Ex Plutarcho verò, Loi Macedonici menſis die 30, Attici Hecatombæo-nis diei 5 & Julii Romani 24 reſpondente, in fine capitis quinti Diſſer-tationis noſtræ de Macedonum & Aſianorum anno Solari, do-cuimus.

Urbem per proditionem fuiſſe captam Juſtinus, (*lib. 11. cap. 10.*) per ſtratagema Polyænus, (*Stratagem. lib. 4.*) per apertam vim Diodorus, Curtius & Arrianus narrant. Poſt captam autem urbem, opidanos pu-gnam eo uſque continuâſſe, dum numero plures quàm 7000 concide-rentur, Diodorus ſcribit.

Tyriorum octo millia interfecta, prodit Arrianus. Intra munimenta urbis ſex millia armatorum trucidata eſſe; & duo millia, in quibus oc-cidendi defecerat rabies, per ingens littoris ſpatium pependiſſe, Curtius refert. Et juvenes quidem omnes, numero non infra 2000, Alexan-drum ſuſpendiſſe Diodorus memorat. Omnes qui prælio ſuperfuerant, ob memoriam veteris cædis, crucibus eùm affixiſſe Juſtinus affirmat: ſervili nimirum crucis hoc ſupplicio idcirco eos afficientem, quòd Tyrii

 olim

olim ſervi conſpiratione factâ, omnem liberum populum cum dominis interfeciſſent, ipſique rempublicam invaſiſſent; uni Stratoni ſeni filióque veniâ datâ, atque regno ipſi & poſteris ejus tradito.

De Alexandro verò Juſtinus addit. *Genus Stratonis inviolatum ſervavit, regnúmque ſtirpi ejus reſtituit*; (Ballonymo fortaſſe illo rege conſtituto, quem cum Abdalonymo Sidoniorum regulo Diodorus confudit:) *ingenuis & innoxiis incolis inſulæ attributis, ut, exſtirpato ſervili germine, genus urbis ex integro conderetur.* Atque *hoc modo Tyrios Alexandri auſpiciis conditos* fuiſſe, ex Trogo Juſtinus aſſerit. [*lib.* 18. *cap.* 3 4.] Sed alii omnes everſorem, non conditorem Tyri eum faciunt: Eſaiæ quoque vaticinio conſentiente, c.XXIII.1. [*collat.cum* I *Maccab.* I.1.] Si Curtio enim credimus: Alexander, exceptis qui in templa confugerant, omnes interfici, ignémque tectis injici juſsit. Si Diodoro: imbellem ætatem fœmineúmque ſexum ſervituti addixit; tantâ ejuſmodi captivorum turbâ inventâ, ut quamvis maxima pars Carthaginem deportata eſſet, reliquorum tamen ultra 13 millia numerarentur. Si Arriano: iis quidem omnibus qui in templum Herculis confugerant(inter quos,præcipuos Tyriorum principes fuiſſe dicit,& regem Azelmicum, & Carthaginienſium legatos qui ex veteri conſuetudine in honorem Herculis ad metropolim conveniebant) veniam conceſsit, reliquos verò in ſervitutem redegit; Tyriorum & exterorum qui ſupererant venditis 30 circiter millibus.

Sidonios tamen qui urbem inter victores intraverant, cognationis cum Tyriis memores, (quippe utramque urbem Agenorem condidiſſe credebant) 15 eorum millia furto ſubducta & in navigiis ſuis occultata Sidonem perduxiſſe; Tyrúmque *poſt excidium renatam* fuiſſe, ſcribit Curtius. [*lib.*4.*cap.*15.] Poſt cladem ab Alexandro acceptam, calamitates omnes ſuperaviſſe,& cùm navigationibus tum purpurarum capturâ ſe recollegiſſe; Strabo. [*lib.*16.*pag.*757.] *Parcimoniâ & labore quærendi citò convaluiſſe*; Juſtinus. [*lib.*18.*cap.*4.] & tam citò quidem; ut 18° poſt plagam ab Alexandro acceptam anno, ut Antigono Aſiæ Domino eam denuò obſidenti non per 7 ſolùm (ut ſub Alexandro) ſed per ipſos 15 menſes reſtiterit. [*Diodor.lib.*19.*ad Olymp.*116.*ann.*2.] Neque priore ſuâ inſulâ contenta, nunc Alexandri oppugnantis operibus continens effecta, ita terminos ſuos dilatavit, ut Plinii ætate opidum ipſum 22 ſtadia obtinuerit, circuitus 19 paſſuum millia, intrà Palætyro incluſâ. [*Plin.lib.*5.*cap.*19.]

Admetus, qui primus murum ceperat, & cum eo ſcutati viginti, in ipſo occupatæ urbis impetu; in univerſâ verò obſidione, ex Macedonibus 400 ad ſummum ceciderunt. [*Arrian.lib.*2.]

Alexander Herculi ſacrificium fecit, & pompam cum exercitu armato & navibus illi peregit: ludos quoque gymnicos in æde illius multis collucentibus facibus edidit. Navem etiam Tyriam illi ſacratam, quam navali incurſione ceperat, eidem cum inſcriptione dicavit. [*Id.ibid.*] Apollinis verò ſimulacro aureas catenas & vincula detraxit; & φιλαλέξανδρον, ſive Alexandri amicum, appellari juſsit. [*Diodor.Olymp.*112. *ann.*1.] Ejuſdémque nominis die, eadémque horâ (ut Timæus refert) quâ Carthaginienſes ſimulacrum illud Gelois abripuerant, Græci magnifico

gnifico ſacrificiorum munerúmque apparatu illi litârunt, quaſi ejus beneficio Tyrum expugnâſſent. [*Id.ad Olymp.93.ann.4.*]

Alexander captâ Tyro Judæam invadit. [*Euſeb. Chronic. cum Plin. lib.12.cap.25.*] & Syriam quæ Palæſtina vocatur in ſuâm poteſtatem adduxit. [*Arrian.lib.2.pag.50.*] urbes, imperii jugum adhuc recuſantes, ipſe obiens. [*Curt.lib.4.cap.17.*] Cùm verò Hieroſolymam, ſicut comminatus fuerat, peteret, Jaddus Pontifex, ejus iram timens, ad Deum pro ſalute publicâ ſupplicationibus ſacrificiiſque confugit: à quo per ſomnium eſt monitus, ut coronatâ urbe portas aperiret, ipſe cum ſacerdotibus ſolenni ſui ordinis ornatu ſumpto, populus autem obviam procederet candidatus. Id agmen è longinquo conſpicatus Alexander, ad Pontificem acceſſit ſolus; & adorato Deo, cujus nomen aureæ tiaræ laminæ cernebatur inſcriptum, prior ipſum ſalutavit. Ejúſque rei cauſam à Parmenione rogatus, reſpondit; in Macedoniâ adhuc, cogitanti ſibi de Aſiæ imperio, tali ſpecie & habitu qualem hîc cerneret viſum virum, authorem fuiſſe hujus expeditionis ſuſcipiendæ, & ſpem ſucceſſuum feciſſe. Inde ſacerdotibus deducentibus ingreſſus in urbem eſt, & aſcendens in Templum immolavit Deo ex Sacerdotis præſcripto: oſtenſóque ſibi Danielis libro, in quo Græcum quendam Perſas debellaturum ſignificat, (Dan.VIII.7,20,21. & XI.13.) hunc ipſum ſe eſſe interpretatus, lætus dimiſit multitudinem. [*Joſeph.lib.11. cap.ult.*]

Sequenti verò die vocatis eis juſsit ut quicquid vellent peterent. Petentibúſque ut patriis legibus vivere ſibi liceret, útque ſeptimo quoque anno (quo agri non conſerebantur) tributorum eis daretur immunitas; conceſsit omnia. Rogantibus deinde ut eos quoque Judæos qui Babyloniam ac Mediam colerent, ſineret legibus uti propriis; hîc etiam poſtulatis eorum ſatisfacturum ſe eſt pollicitus. (quum illorum ſc. locorum futurus eſſet Dominus.) Et cùm feciſſet eis poteſtatem, ſi qui vellent, ſalvis ſuis ritibus ſequi ejus militiam, multi in eam expeditionem dederunt nomina. Atque his apud Hieroſolymam actis, inde in alias propinquas urbes movens exercitum, ab omnibus amicè exceptus eſt. [*Id.ibid.*]

Samaritæ quorum tunc metropolis erat Sicima, ſita ad montem Garizin & habitata à deſertoribus gentis Judaicæ, Alexandro penè in Hieroſolymitano agro, unâ cum militibus quos ad eum Sanaballates miſerat, occurrunt: rogantes ut ipſorum urbem viſat, & quod apud eos erat Templum præſentiâ ſuâ honoret. quod ille pollicitus eſt, poſt reditum ſe facturum. Cúmque poſtularent ut ſeptimi *anni* tributum ſibi remitteretur, quòd in eo nec ipſi quoque ſererent: Hebræos ſe eſſe dicentibus, (utpote à Joſepho ejúſque filiis Manaſſe & Ephraimo oriundos) Judæos verò eſſe negantibus; rem ad ſuum reditum ille diſtulit. [*Id.ibid.*]

Ex prætoribus Alexandri, Callas Paphlagoniam (quæ poſt Iſsicum prælium defecerat,) Antigonus Lycaoniam, Balacrus Idarne prætore Darii ſuperato Miletum recepit. [*Curt.lib.4.cap.17.*]

Alexander Ciliciam Socrati tradiderat; Philorâ (Parmenionis filio) regioni circa Tyrum juſſo præſidere. Syriam quæ Coele appellatur

Andromacho Parmenio tradiderat, bello quod ſupererat interfuturus. Rex, Hephæſtione Phœnicis oram claſſe prætervehi juſſo, ad urbem Gazam cum omnibus copiis venit. [*Id. ibid.*] atque in eâ, Perſarum præſidiis defenſâ, oppugnandâ duos menſes abſumpſit. [*Diodor. Olymp.* 112.*ann.*1. *Joſeph.lib.*11.*cap.ult.*]

Perſici præſidii ibi præfectus erat *Babemeſes* (ut Joſephus) vel *Batis* (ut Curtius & Arrianus eum appellant) eunuchus eximiæ in regem ſuum fidei: qui mercenariis Arabibus conductis, multóque antea frumento collecto, modico præſidio muros ingentis operis tuebatur.

Alexander duo in obſidione urbis vulnera accepit. Batis, ab eo captus, loro crudeliter per talos trajecto religatus ad currum & equis circa urbem raptatus eſt. Cecidere Perſarum Arabúmque circa decem millia: nec Macedonibus incruenta victoria fuit. [*Curt.lib.*4.*cap.*10.] Alexander Gazenſium uxoribus & liberis in ſervitutem redactis, coloniáque ex finitimis in urbem deductâ, eo tanquam præſidio ad bellum eſt uſus. [*Arrian.fin.lib.*2.] Unde non ſimpliciter, ſed ratione prioris urbis ſtatus habitâ, Strabonis illa de Gazâ verba ſunt accipienda. [*lib.* 16.*pag.*759.] ἔνδοξός ποτε γενομένη, κατεσπασμένη δ᾽ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, καὶ μένουσα ἔρημος. *olim illuſtris fuit; ſed ab Alexandro diſſoluta, manet deſerta.* niſi poſteriorem Gazam alio in loco poſitam fuiſſe dicamus: quod, in libro de locis Hebraicis, ita affirmat Hieronymus. *Quæritur, quomodo in quodam Prophetâ dicatur Gaza futura in tumulum ſempiternum. Quod ſolvitur ita: antiquæ civitatis locum vix fundamentorum præbere veſtigia; hanc autem quæ nunc cernitur, in alio loco pro illâ quæ corruit ædificatam.*

Alexander res ad Gazam exſecutus, Amyntam (Andremonis filium) cum decem triremibus in Macedoniam miſit; ut eximios quoſque juvenes ad militiam delectos inde ſecum adduceret. [*Diodor.ad.Olymp.* 112.*ann.*2.*Curt.lib.*4.*cap.*19.]

3673 a. Alexander inde in Ægyptum, quò primùm iter inſtituerat, contendens, ſeptimo poſtquàm Gazâ moverat die, in regionem Ægypti *Caſtra Alexandri* poſtea vocatam & urbem Peluſium pervenit. [*Arrian. init. lib.*3. *Curt.lib.*4.*cap.*20.] non, retro converſo itinere, Hieroſolymam (uti minùs conſideratè à Joſepho eſt traditum) Gazâ expugnatâ petiit.

Ægyptiorum ingens multitudo, Alexandri adventum expectans, Peluſium convenerat: qui Perſarum inſolentiâ, avaritiâ & ſacrilegio offenſi, animo lubente Macedones receperunt. [*Curt. ibid. Diodor. ad Olymp.*112.*ann.*2.]

Præſidio Peluſio impoſito, navibúſque adverſo flumine Memphim petere juſsis Alexander Heliopolim contendit, Nilum à dextrâ habens: opidíſque quotquot in itinere erant deditione receptis, Heliopolim per deſerta pervenit. Inde, trajecto flumine, Memphim profectus eſt. [*Arrian.lib.*3.] nec ſuſtinuerunt adventum ejus Perſæ, defectione Ægyptiorum perterriti. Jámque haud procul Memphi erat; cùm in ejus præſidio *Aſtaces* prætor Darii relictus octingenta talenta Alexandro omnémque regiam ſupellectilem tradidit: ut apud Curtium, lib. 4. cap.20. legitur. in quem tamen *Aſtacis* nomen irrepſiſſe videtur, pro

Mazacis:

Mazacis: quomodo & ipſe in 4° ejuſdem libri capite eum appellat; & Arrianus in lib.3. initio. ubi *Mazacem* Perſam, Ægypti ſatrapam à Dario conſtitutum, Alexandrum in provinciam atque urbes amicè recepiſſe narrat.

Memphi ſacrificiis, ludiſque gymnicis ac muſicis (ad quos præſtantiſſimi quique è Græciâ artifices convenere) peractis, inde ſecundo flumine Alexander ad mare devectus eſt: ſcutatos & ſagittarios atque Agrianos, & regiam turmam equitum ſociorum navibus imponens. quùmque Canopum veniſſet; elegit urbi locum inter mare (Ægyptium) & Mariam (ſive Mareotidem) paludem, quam nomine ſuo Alexandriam appellari voluit. [*Arrian.lib.*3.] in cujus parte eâ quæ mari & navalibus imminebat, poſitus erat vicus, cui *Rhacotis* nomen fuit. [*Strabo, lib.*17. *pag.*792. *Pauſan. in Eliac.*1. *pag.* 169. *Tacit. Hiſtor. lib.*4. *cap.*84.]

Alexandriam condidit Alexander anno regni ſui, non 7° (ut Euſebius in Chronico, & ex eo Cyrillus Alexandrinus in libro 1° contra Julianum & Cedrenus referunt) ſed 5°, Olympiade CXII (ut eſt apud Solinum, cap.32.) & quidem anno ejus *primo*; non, ut apud Diodorum eſt, *ſecundo*, multóque minùs, ut apud Euſebium, *tertio*. Verum enim tempus Alexandriæ condi cœptæ, rerum inter Tyri expugnationem & pugnam ad Gaugamela geſtarum ſeries ignorare nos non ſinit. Unde & à 5° anno Darii, & Thoth Nabonaſari 417 (qui in 14 Novembris Juliani incidit, currente Olympiadis CXII[a] anno 1°) Ptolemæus Alexandrinus in Regum Canone annos *Alexandri*, quem (in Præfatione προχείρων κανόνων, quorum pars eſt Canon iſte) Alexandrinorum more τὸ Κτίςην ſive *Conditorem* ſuum nominat, deducit.

Urbem metatus eſt *Dinocrates* (quem Plutarchus tum in Vitâ tum in libro 2° de fortunâ Alexandri *Staſicratem*, alii libri aliter nominant) nobilis ille architectus, cujus in Dianæ incenſo Templo reſtaurando Epheſii operâ ſunt uſi: alterum idcirco à conditore in memoriâ locum detinens. [*Strabo, lib.*14 *pag.* 641. *Valer.Maxim. lib.*1. *cap.*4. *Vitruv. prœm.lib.*2. *Plin.lib.*5.*cap.*10, *&* *lib.*7.*cap.*37. *Solin.cap.*32. *&* 40. *Ammian.Marcellin.lib.*22.]

b. Tunc inſtare operi quibus id demandaverat juſſis, ad Jovis Hammonis oraculum Alexander profectus eſt. [*Plutarch. in Alexandro, cum Arrian.lib.*3.] ambitione quâdam inductus, quòd Perſeum & Herculem priùs eò adſcendiſſe intelligeret: ut in ejus hiſtoriâ narrat Calliſthenes. [*apud Strabon.lib.*17.*pag.*814.]

Parætonium igitur uſque ſecus mare per ſolitudinem profectus, 4383 331
ſed non omnino inaquoſam, per 1600 ſtadia iter fecit: ut tradit Ariſtobulus. [*apud Arrian.lib.*3.*pag.*53.]

Circa itineris medium, legati Cyrenenſium illi occurrerunt, coronam afferentes cum donis magnificis: inter quæ 300 equi erant ad bella condocefacti, & 5 quadrigæ de præſtantiſſimis. Quibus acceptis, amicitiam & ſocietatem cum illis junxit. [*Diodor. ad Olymp.* 112. *ann.*2.]

Dum Parætonio Meſogabam, ubi Hammonis templum eſt, per ſiticuloſas arenas pertenderet, & auſtrinis incidentibus flatibus per pulverem vagaretur; imbrium ſuperventu, & duorum corvorum ductu, ſer-

vatum

vatum eſſe narrat Calliſthenes. [*apud Strabon.ut ſupr.*] illâ quoque additâ fabellâ: corvos illos vocibus & crocitu, ſi qui nocte aberrarent, revocâſſe atque ad veſtigium viæ reduxiſſe. [*Id. apud Plutarch. in Alexandro.*] Ptolemæus Lagi filius dicit dracones duos, clamore edito, agmen præceſſiſſe, eóſque in oraculi ſedem & duxiſſe & reduxiſſe. Sed Ariſtobulus (cui plures aſſentiunt) duos corvos ante exercitum volitâſſe ſcribit, eóſque Alexandro itineris duces extitiſſe. [*Arrian.lib.*3.]

Ad amaram (ut nominant) paludem deveniens, atque inde ſtadiis 100 ſuperatis, urbes Hammonis nomine celebres præteriens, hinc unius diei itinere peracto ad Hammonis lucum & templum pervenit. [*Diod.ut ſup.*]

Ibi, quum ſubornâſſet antiſtites, quid ſibi reſponderi vellet; hi templum ingredientem ſtatim Hammonis filium ſalutant. [*Juſtin.lib.*11. *cap.*11.] Ita certus Alexander fuit, nobíſque prodidit, diis ipſis mutis & ſurdis, vel in poteſtate eſſe antiſtitis quid velit fingere; vel in voluntate conſulentis, quid malit audire. [*Oroſ.lib.*3.*cap.*16.]

Soli Regi Sacerdotem conceſſiſſe, ut in templum ingrederetur habitu conſueto, (cæteris omnibus veſtem mutare & foris oraculum adire juſsis:) atque alia quidem magnâ ex parte nutu & ſignis, hoc verò expreſsis verbis eum Regi dixiſſe, eſſe ipſum Jovis filium; ſcripſit Calliſthenes. [*apud Strabon.ut ſupr.*] Ipſe verò in epiſtolâ ad matrem Alexander oracula quædam ſibi ait arcana reddita, quæ reverſus ſoli ei relaturus eſſet. [*Plutarch.in Alexandro.*]

Idem, vel in eâdem vel in aliâ ad matrem epiſtolâ (quam & à Tertulliano, in lib.de Pallio ca.3. citatam fuiſſe non dubito) à magno antiſtite ſacrorum Ægyptiorum quodam Leone ſecretum ſibi proditum retulit; quòd Dii homines quondam fuerint, & in eorum cultu majorum & regum ſuorum memoriam gentes ſervaverint. [*Auguſtin.de Civit. Dei,li.*8.*ca.*5.*&* 27.*& de conſenſ.Evangeliſt.li.*1.*cap.*23.*Minutius Felix in Octavio; cum Cypriano, de idolor.vanitate.*] Et quum in fronte epiſtolæ ſuæ ita is ſcripſiſſet; *Rex Alexander, Jovis Hammonis filius, Olympiadi matri ſalutem dicit:* ſcitè reſcripſit illa ad hanc ſententiam. *Amabò mi fili quieſcas, neque deferas me, neque criminere adverſùm Junonem. Malum mihi prorſum illa magnum dabit, quum tu me literis tuis pellicem illi eſſe confiteris.* [M. Varro, in libro cui titulus *Oreſtes vel de inſaniâ*; apud *A.Gell.lib.*13.*cap.*4.]

Alexander accepto reſponſo ſibi (ut dicebat) grato, in Ægyptum rediit: eodem, ut Ariſtobulus author eſt, quo venerat itinere, ut verò Ptolemæus ſcribit, rectiore viâ Memphim verſùs. [*Arrian.lib.*3.]

Quum Memphim perveniſſet, novæ ad eum acceſſerunt copiæ: ab Antipatro mercenarii Græci 400, quibus præerat Menœtas Hegeſandri filius; ex Thraciâ equites circiter 500, quibus præfectus erat Aſclepiodorus Eunici filius. Eo loci Jovi regi ſacrificavit, donáque cum exercitu armato miſit: ludos etiam gymnicos & muſicos exhibuit. [*Id.ibid.*]

Finitimis urbibus commigrare Alexandriam juſsis, novam urbem magnâ multitudine implevit, & caput Ægypti eſſe juſsit. [*Curt. lib.* 4. *cap.*21.*Juſtin.lib.*11.*cap.*11.] Ad quam coloniam Judæos etiam devocavit: quorum virtutem approbans, & fide dignos inveniens, γέρας τ̃

συμμα-

συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν κατὰ τὴν πόλιν ἐξ ἰσοτιμίας πρὸς Ἕλληνας, *ſocietatis præmium eis dedit jus civitatis æquale cum Græcis*; ita ut eorum ibi tribus, non *Alexandrinorum* ſolùm, ſed etiam *Macedonum* appellationem ſortita fuerit. [*Joſeph.lib.2. de Bello, κεφ. λϛ. pag.816. & lib.2.contr. Apion.pag.1063. edit.Græco-latin.*]

Alexander quoque Sanaballatis Cuthæi militibus, quos ſequi ſe in Ægyptum juſſerat, agros in Thebaide diviſit: cuſtodiâ regionis illius eis relictâ. [*Joſeph.Antiquit. lib.11.cap.ult.*]

Cupiditate tenebatur ipſe non interiora modò Ægypti, ſed etiam Æthiopiam inviſendi: ſed imminens à Dario bellum otioſæ peregrinationi tempora exemit. Itaque Ægypto præfecit Æſchylum Rhodium & Peuceſten Macedonem, quatuor millibus militum in præſidium regionis ejus datis: clauſtra Nili fluminis Polemonem tueri juſſit; 30 ad hoc triremibus datis. [*Curt.lib.4.cap.21.*] Et terreſtribus quidem copiis quas in Ægypto reliquerat, duces illum præfeciſſe Peuceſtem Marcatati & Balacrum Amyntæ filium, claſſi (quæ Nili oſtia & Ægyptium pelagus tueretur) Polemonem Theramenis filium, Arrianus affirmat. Civilem verò univerſæ Ægypti adminiſtrationem Doloaſpi Ægyptio commiſiſſe eum ſignificat.

Africæ, quæ Ægypto juncta eſt, præpoſitum fuiſſe Apollonium, vectigalibus ejuſdem Africæ Ægyptique Cleomenem, ſcribit Curtius: atque in eandem ſententiam Arrianus, Libyæ finitimæ (Ægypto ad Occidentem) Alexandrum præfeciſſe Apollonium Charini filium, Arabiæ verò quæ eſt ad urbem Heroum (ad Orientem, quâ Petrææ Arabiæ Ægyptus eſt contermina) Cleomenem; mandato dato, ut huic tributa penderentur, legum autem imperium juxta veterem conſuetudinem penes præſides eſſet. Apud Ariſtotelem in 2° Oeconomicorum librô, Κλεομένης Ἀλεξανδρεὺς Αἰγύπτου σατραπεύων, apud Arrianum in 3° hiſtoriæ Alexandri, Ἐκναυκράτιος ille fuiſſe legitur. Sed in hoc, τῶν ἐκ Ναυαρατίων ſive Ναυκρατίτης, in illo, Ἀλεξανδρείας Αἰγύπτου σατραπεύων, reſtituendum cenſet ſagaciſſimus Freinſhemius: ut Naucratis (Mileſiorum in Ægypto coloniæ) civis ille fuerit, Alexandriæ ſatrapa. Hujus enim porro ædificandæ & colonis complendæ curam illi fuiſſe commiſſam, partim ex Ariſtotele intelligitur, qui ab Alexandro illi injunctum narrat, ut *urbem juxta Pharum* (7 ſtadiorum freto ab Alexandriâ dirempta ea eſt) *incolis frequentaret, & emporium quod priùs Canopi fuerat eò traduceret*; partim ex Juſtino, qui Cleomenem *Alexandriam ædificaviſſe*, in lib.13. cap.4. diſertè aſſerit. Quò ſpectat & Alexandri anno poſt hunc octavo ad ipſum ſcripta epiſtola: quâ Hephæſtioni mortuo templum cùm in urbe Alexandrinâ tum in Pharo inſulâ exædificari mandabat; & tabulis contractuum quoſcunque negotiatores inter ſe conficerent nomen illius inſcribi. Refert Arrianus, in libro hiſtoriæ ſuæ 7°: ubi Cleomenem hunc improbum hominem fuiſſe refert, & multis Ægyptios injuriis affeciſſe.

Alexandrum, cùm ſecundo Nilo deflueret, aſſequi cupiens Hector Parmenionis filius, eximio ætatis flore, in paucis Regi charus, parvum navigium conſcendit, pluribus quàm capere poſſet impoſitis: indéque merſâ nave periit. Rex amiſſi ejus deſiderio vehementer afflictus

eſt, repertúmque corpus magnifico extulit funere. [*Curt. lib.* 4. *cap.*21.]

Oneravit hunc dolorem nuncius mortis Andromachi, quem præfecerat Syriæ. Eum vivum Samaritæ cremaverant. Atque ad ejus interitum vindicandum, quantâ maximè celeritate potuit, Alexander contendit. [*Id. ibid.*]

c. Alexander igitur, Nilo flumine ejúſque anfractibus omnibus circa Memphim ponte ſtratis, ineunte vere Memphi in Phœniciam movit. [*Arrian. lib.*3. *pag.*55.] In itinere, traditis illi qui prætorem interemerant & ſupplicio affectis, in Andromachi locum Memnona ſubſtituit. [*Curt. lib.*4. *cap.*21.] Samariam urbem captam Macedonibus ad inhabitandum tradidit; ut habet Euſebius (& ex eo Cedrenus) in Chronico: regionem verò Samaritidem Judæis, ob fidem ab eis illi præſtitam, à tributi penſione immunem adjecit; ut ex Hecatæo Abderitâ refert Joſephus. [*lib.*2. *contr. Apion. pag.*1063.] Templum tamen in Garizin monte ſitum manſit incolume: & ſi quis apud Hieroſolymitas aut illiciti cibi ſumpti, aut violati Sabbati, aut ſimilis criminis reus ageretur; ad Sicimitas confugiebat, calumniam ſe paſſum dictitans. [*Joſeph. Antiquit. lib.*11. *cap. ult.*] cujuſmodi non hîc ſolùm, ſed in Ægypto etiam inter Alexandrinos Judæos & Samaritas, ob diverſum utriuſque Templi cultum, ſimultates deinceps extiterunt. [*ut apud eund. libro* 12. *cap.*1. *& lib.*13. *cap.*6. *videre licet.*]

Alexander Tyrum perveniens claſſem, quàm præmiſerat, ibi reperit: & Herculi rurſus ſacrificavit, ludóſque gymnicos & muſicos edidit. [*Arrian. lib.*3.] In eis Cypriorum reges erant choragi: ex quibus, ad hiſtriones maximè conſpicuos exhibendos, ſorte delecti; Nicocreon Salaminius Theſſalum protulit, cui ipſe favebat Alexander, Paſicrates verò Solius Athenodorum, qui victor ſuffragiis eſt renuntiatus. [*Plutarch. in Alexandro.*] Cypriorum autem reges, à Dario ad Alexandrum deficientes, jam antea Tyrum oppugnanti claſſem miſerant: indéque jam illis pro merito honor ab eo eſt habitus. [*Curt. lib.*4. *ca.*21.] De Nicocreonte tamen in cœnâ ad Alexandrum dixiſſe ferunt Anaxarchum Abderitam philoſophum, (ut in Vitâ ejus habet Laërtius) oportuiſſe etiam caput ſatrapæ cujuſdam illic apponi: quod dictum crudeliſſimæ mortis cauſa illi poſteà extitit.

Tributis colligendis in Phœniciâ Cæranum Berrhœum Alexander quæſtorem conſtituit; in Aſiâ Philoxenum, qui trans Taurum vectigalia cogeret. Pecuniarum autem quas penes ſe habebat Harpalo, in horum locum ſuffecto, curam dedit. In Lydiam Menandrum unum ex ſociis ſatrapam miſit; Clearcho exteris, quorum dux erat Menander, ſuffecto. In Arimmæ locum Aſclepiodorum Eunici filium Syriæ ſatrapam conſtituit. [*Arrian. lib.*3.]

His compoſitis, Alexander Herculi Tyrio ex auro craterem cum triginta pateris dicavit: imminénſque Dario, iter ad Euphratem pronunciari juſſit. [*Curt. lib.*4. *cap.*21.]

Ut ad Darium fama pervenit, Alexandrum eum, quamcunque adîſſet regionem, eſſe petiturum; omnia longinquarum gentium auxilia Babylonem contrahi juſſit. Cúmque dimidio ferme major eſſet exercitus,

ercitus, quàm qui in Ciliciâ (ad Iſſum) fuerat; multis arma deerant: quæ ſummâ curâ comparabantur. [*Curt.lib.*4.*cap.*22.] Unde mendoſos apud Curtium numeros eſſe liquet, [*ibid.cap.*27.] ubi ſumma totius exercitus, equitum 45 millium & peditum 200 millium fuiſſe legitur: quum longè plures Dario in Iſſicâ pugnâ adfuiſſe conſtet. Minórque etiam juſto numerus eſt ille, qui apud Juſtinum [*lib.*11.*cap.*12] & Oroſium [*lib.*3.*cap.*17] cernitur: 400 (vel 404, ut eſt apud Oroſium) millium peditum, & 100 millium equitum. Plutarchus, in *Alexandro*, 10 myriadas (100 myriades, in *Apophthegmatib.* ejuſdem, vitioſè omnino, habentur) ſive millena millia numerat: cum quo & Diodorus facit, [*libro* 17] 80 peditum myriadas, & haud minùs 20 equitum, fuiſſe dicens. Arrianus verò eundem aciei terreſtri millium millenorum numerum tribuit, quem Plutarchus toti exercitui: 40 prætereà equitum millia adjiciens (licèt pro τετρακισμυρίοις alii τεσσαρονταкισμυρίοις, ſive 400 millia, hîc reponi malint: tum ut æquior aliquanto inter equitum & peditum numerum ſervaretur proportio; tum ne tanto minor quàm in Iſſico prælio compareret equitatus, quem in hoc *majorem priſtino* fuiſſe, in lib.4.cap.22. confirmat Curtius:) cum curribus falcatis 200 (in quem numerum Diodorus etiam & Curtius conſentiunt) & elephantis circiter 15, quos Indi adduxerant. quum totus Alexandri exercitus, equites ad 7 millia, pedites circiter 40 millia tantùm haberet. [*Arrian.lib.*3.]

Darius cum ingenti ſuo exercitu Babylone Ninum verſùs movens, à dextrâ parte Tigrim fluvium, à lævâ habebat Euphratem: agmen Meſopotamiæ campos impleverat. [*Diodor.ad ann.*2. *Olymp.*112.*Curt. lib.*4.*cap.*22.] Tigri deinde ſuperato, cum audîſſet haud procul abeſſe hoſtem; Satropacem equitum præfectum cum mille delectis præmiſit. Mazæo prætori ſex millia data, (tria fere millia equitum Arrianus hîc habet; in quibus duo Græcorum mercenariorum mille fuiſſe ait) quibus hoſtem tranſitu amnis arceret. Eidem mandatum, ut regionem, quam Alexander eſſet aditurus, popularetur aut ureret: quippe credebat inopiâ debellari poſſe nihil habentem, niſi quod rapiendo occupâſſet. Ipſe Arbela profectus eſt: ibíque commeatuum ſarcinarúmque majore parte depoſitâ, ad Lycum amnem pervenit; quem ponte junxit, & per dies quinque trajecit exercitum. Inde verò 80 ſtadia progreſſus, ad Bumellum amnem caſtra poſuit. [*Curt.ibid.*] Arrianus caſtra cum Gaugamelis ad flumen Bumelum (ita enim in li.6.pag.131. non, ut in lib.3.cap.57. Bumadum, appellat) poſuiſſe dicit, plano undique & patenti campo. Quicquid enim inæqualis ſoli erat, æquari Darius juſſit; ut commodus ad equitandum fieret, libérque oculorum undique pateret proſpectus. [*Arrian. Curt.*]

d. Thapſacum pervenit Alexander, menſe Hecatombæone, archonte Athenis Ariſtophane. (in anni videlicet 2[i] Olympiadis CXII[æ] ipſo initio.) Hîc Euphratis erat vadum: quod duobus pontibus junctum Alexander reperit; ſed qui imperfecti ad alteram uſque ripam non pertingerent. Mazæus, cui Darius amnis tutelam mandaverat, ſtatim atque Alexandrum appropinquare cognovit, cum omnibus copiis inde aufugit. Poſt ejus fugam, pontibus in ulteriorem ripam jactis Alexan-

 der

der univerſum exercitum traduxit. Inde ulteriùs per Meſopotamiam, ad lævam Euphratem & Armeniæ montes habens, Babylonem contendit, ſed non rectâ viâ; quòd alia via commodior exercitui propter pabuli copiam futura eſſet, neque æſtus tantoperè gradientes torreret. In itinere exploratores nonnulli longiùs ab exercitu Darii ſpeculatum digreſſi, capti ſignificârunt Darium ad Tigrim fluvium conſediſſe, & Alexandrum tranſitu prohibiturum; multóque majores copias habere, quàm quibuſcum in Ciliciâ pugnaverat. Verùm Alexander eò profectus, neque Darium ipſum, neque ullum ab eo præſidium ibi relictum invenit. [*Arrian.lib.*3.]

Alexander per Tigrim, non labore ſolùm maximo, ſed etiam extremo cum periculo ob fluminis rapiditatem, copias ſuas nemine prohibente traduxit: nec quidquam præter paucas ſarcinas deſideratum eſt. [*Id.ibid.Diodor. Olymp.*112. *ann.*2. *Curt.lib.*4.*cap.*23.] Ab Euphratis autem trajectu apud Thapſacum, uſque ad hunc Tigris tranſitum, ſtadia 1400 (al.2400) Eratoſthenes numerat. [*Strabo, lib.*2.*pag.*79. & *lib.*16.*pag.*746.]

Motis caſtris, à Tigri per Aſſyriam Alexander exercitum duxit; à ſiniſtrâ habens Sogdianorum montes, à dextrâ Tigrim. Quarto deinde poſt tranſitum die, Mazæus adverſùs eum mille præmiſit equites: in quos Alexander præfectum Pæonum equitum Ariſtonem ferri juſſit. Ille præfectum equitatus Perſarum Satropacem directâ in guttur haſtâ transfixit, fugientémque per medios hoſtes conſecutus, ex equo præcipitavit, & obluctanti caput gladio abſcidit: quod relatum ante Alexandri pedes poſuit, dicens; Hoc donum, Rex, apud nos poculo aureo penſatur. Arridens Alexander, Nempe vacuo, inquit: ego verò plenum meo tibi propino. [*Arrian.lib.*3. *Curt.lib.*4. *cap.*23. *Plutarch.in Alexandro.*]

Biduò ibi ſtativa Alexander habuit: in proximum deinde diem iter pronunciari juſſit. Sed primâ ferè vigiliâ Luna deficiens, primùm nitorem ſideris ſui condidit, deinde ſanguinis colore ſuffuſo lumen omne fœdavit: ſolicitíſque ſub ipſum tanti diſcriminis caſum ingens religio, & ex eâ formido quædam militibus incuſſa eſt. [*Curt.ibid.cap.*23. & 24.] *Apud Arbela, Lunam defeciſſe noctis ſecundâ horâ, eandémque in Siciliâ exorientem,* rectè retulit Plinius, lib.2.cap.70. non *horâ quintâ in Arbelis, Carthagini horâ ſecundâ*; ut in Ptolemæi Geographiâ (lib. 1.cap.4) legitur. Rectè etiam Plutarchus in *Alexandro,* eam menſe *Boëdromione* defeciſſe affirmat, περὶ τὴν τῶν Μυστηρίων τῶν Ἀθήνησιν ἀρχὴν, in medii videlicèt Boëdromionis plenilunio; quo magna Athenienſium *Myſteria,* per dies aliquot continuata, peragi primùm cœperunt. Hoc autem anno, in primâ parte noctis quæ Septembris Juliani diem 20um terminabat, Eclipſim hanc contigiſſe, Aſtronomicus oſtendit calculus.

Ut conſternati militum Alexandri animi erigerentur, conſulti ab Alexandro Ægyptii vates reſpondebant; Solem Græcorum, Lunam eſſe Perſarum: quoties illa deficiat, ruinam ſtragémque illis gentibus portendi. [*Curt.lib.*4.*cap.*24.] Alexander Lunæ, Soli, ac Terræ, à quibus eclipſes fieri dicuntur, ſacrificium fecit. Ariſtander, vates ipſius,

felicem

felicem ac fauſtum ſucceſſum Alexandro & Macedonibus per Lunæ defectum portendi pronunciabat; prælium que eo ipſo menſe committendum eſſe, & ſacrificia ipſa victoriam Alexandro portendere. [*Arrian.lib.*3.]

Erectis jam ad ſpem & fiduciam militibus, Alexander impetu animorum utendum ratus, ſecundâ vigiliâ caſtra movit. Dextra Tigrim, læva montes Gordyæos habebat. Proximâ luce, cum paucis ſuorum mille ferme Perſarum exploratores aſſecutus, alios cæcîdit, alios cepit; equitéſque præmiſit ſimul ſpeculatum, ſimul ut ignem quo Barbari cremaverant vicos extinguerent: quippe fugientes raptim tectis acervíſque frumenti injecerant flammas; quæ cùm in ſummo hæſiſſent, ad inferiora nondum penetraverant. Extincto igitur igne, plurimum frumenti repertum eſt: & Mazæus, qui antea per otium vicos incenderat, jam fugere contentus, pleraque inviolata hoſti reliquit. [*Curt.lib.*4.*cap.*24.]

Alexander haud longiùs 150 ſtadiis Darium abeſſe compererat. Itaque ad ſatietatem quoque copiâ commeatuum inſtructus, quatriduo in eodem loco ſubſtitit. [*Id.ibid.*]

3674 a. Interceptis deinde Darii literis, quibus Græci milites ſolicitabantur ut regem interficerent, aut proderent; caſtra movit. [*Id. lib.* 4. *cap.*25.]

Statira, Darii ſoror & uxor, itineris continui labore animíque ægritudine fatigata, ex colliſione abjecti partus deceſſit: cujus morti illacrymatus Alexander, exequias ejus, nulli parcens ſumptui, benignè eſt proſecutus. [*Id.ibid. Juſtin.lib.*11.*cap.* 12. *Plutarch. in Vitâ, & lib.*2. *de fortunâ Alexandri.*]

Tireus vel Tyriotes ſpado, inter trepidationem lugentium elapſus, Dario mortem conjugis nunciavit: qui primùm vehementiſſimè perturbatus, deinde intellectâ Alexandri clementiâ & continentiâ, ad cœlum manus tendens precatus eſt ut, ſi de ſe jam tranſactum eſſet, ne quis alius in Cyri ſolio ſederet quàm iſte tam juſtus hoſtis, tam miſericors victor. [*Curt. & Plutarch.ibid.*]

Darius humanitate & continentiâ Alexandri victus, ad novas pacis conditiones ferendas decem legatos cognatorum principes miſit: pro matre & duabus virginibus filiabus triginta millia talentûm (*auri* additamentum, quod in *Curtio* bis hîc occurrit, tollendum eſſe, ex collatione cum *Juſtino* liquet, & cum *Diodoro* etiam; ſi τάλαντα ἀργυρίε τριακοντακισχίλια, pro τρισχίλια, uti res poſtulat, apud eum reponamus) & alteram filiam (*Saptinam*, *Statipnam*, *Sartinam*, & *Statyram*, in variis editionib. Curtii, lib.4. cap.16. dictam) uxorem, & quidquid inter Helleſpontum & Euphratem eſt, in dotem ejus offerens. Quibus ab Alexandro reſponſum eſt datum: modò milites ſuos literis ad proditionem, modò amicos ad perniciem ipſius, à Dario pecuniâ fuiſſe ſolicitatos; ideóque ad internecionem eum perſequendum eſſe, non ut juſtum hoſtem ſed ut percuſſorem veneficum. & quæ ille amiſit, & quæ adhuc habet, prœmia eſſe belli: hoc regente utriuſque terminos regni, id quemque habiturum quod proximæ lucis aſſignatura fortuna eſt. [*Curt.lib.*4.*cap.*26. *Juſtin.lib.*11. *cap.*12.*Diodor. Olymp.*112. *ann.* 2.]

Dimiſſi legati, Dario nunciant adeſſe certamen. Ille confeſtim Mazæum cum tribus equitum millibus, ad itinera quæ hoſtis petiturus erat occupanda, præmiſit. Reliqui, acie diſpoſitâ, decem ſtadia procedebant; juſsíque ſubſiſtere armati, hoſtem expectabant. Alexander, omni graviore comitatu intra munimenta cum modico præſidio relicto, ad hoſtem contendit. [*Curt.ibid.cap.26. & 27.*]

Panicus timor Alexandri exercitum invaſit. Cœli enim fulgor tempore æſtivo ardenti ſimilis internitens, ignis præbuit ſpeciem; flammáſque ex Darii, caſtris ſplendere, velut illati temere præſidiis illius, credebant. Alexander per tubicinem ſigno ſecuritatis dato, peditum anteſignanis mandavit, ut ante pedes arma ponerent, atque idem ſequentibus ſe dicerent. Omnibus ex ordine id facientibus, nullam ſubiti cauſam eſſe terroris, ſed procul ſtare hoſtem, Alexander indicavit. Tandem compotes ſui, pariter arma & animos recepere: nec quidquam ex præſentibus tutius viſum eſt, quàm in eodem loco caſtra munire. [*Id.cap.28. Polyæn. Stratagem.lib.4.*]

Noctu Alexander copiis eductis,circiter ſecundam vigiliam movit,ut primâ ſtatim luce manus cum barbaris conſereret. [*Arrian.lib.3.*]

Poſtero die Mazæus, qui cum delectis equitum in edito colle ex quo Macedonum proſpiciebantur caſtra conſederat, ad Darium rediit. Macedones eum ipſum collem occupaverunt: quòd & tutior planitie eſſet, & inde acies hoſtium quæ in campo explicabatur conſpici poſſet. [*Curt.lib.4.cap.29.*]

Mercenarium deinde ex Pæoniâ militem præcedere Alexander jubet. Ipſe peditum phalangem in duo cornua extenderat: quorum utrumque tegebant equites. [*Id.ibid.*] Diſtabant caſtra à caſtris 60 ferme ſtadiis. Jámque ad ipſos propè tumulos exercitus Alexandri proceſſerat: quum, conſpectis barbaris, cum ſuis ille conſultavit; an ex eo loco phalanx in hoſtem agenda eſſet, an poſitis tum ibi caſtris, omnis ille locus in quo prælium erat committendum, accuratiùs eſſet perluſtrandus. Prior plurium erat ſententia: Parmenionis poſterior, quam & Alexander probavit. [*Arrian.lib.3.*] Melius igitur ille ratus in eodem tumulo caſtra munire, vallum jaci juſſit: ſtrenuéque opere perfecto in tabernaculum, ex quo tota acies hoſtium conſpiciebatur, ſeceſſit. [*Curt. ut ſupr.*]

Servitia, quæ Alexandri caſtra ſequebantur, per ludum inter ſe velitabantur; unius partis duce Alexandro, alterius Dario ab ipſis nuncupato. Quod ubi accepit Alexander; ipſos juſſit ſolos congredi duces. Alexandrum ipſe armavit, Philotas Darium. Spectavit exercitus pugnam, omen ex eventu capturus. Acri conſertâ pugnâ, ille qui Alexander dicebatur vicit; donóque duodecim vicos & jus ſtolâ Perſicâ utendi accepit. [*Eratoſthenes: apud Plutarch. in Alexandro.*]

Accedentes ad Alexandrum amici, de militibus ſunt conqueſti; quòd in tentoriis colloquia agitantes componerent inter ſe, totam ſe in ſuum lucrum verſuros prædam,nihílque inde in ærarium regis illaturos. Tum ſubridens Alexander: *Bona*, inquit, *nunciatis. audio enim colloquia hominum, non fugere ſed vincere paratorum.* Multíque tum ad eum acceſſerunt milites, bono eſſe animo jubentes, neque multitudine hoſtium

ſtium terreri: quòd ne ipſorum quidem vociferationem (barritum enim militarem χράσ@. hîc denotat, non *axillarum fœtorem*, ut Xylander reddidit) eſſent toleraturi. [*Plutarch. in Apophthegmatib.*]

Nocte, quæ à defectione Lunæ erat undecima, quum exercitus utrinque in conſpectu eſſent; continuit Darius copias ſuas in armis; ad faces ordines ſuos luſtrans: toto campo inter Niphatem & Gordyæos montes interpoſito barbaricis luminibus undique collucente. Alexander, quieſcentibus Macedonibus, cum vate Ariſtandro pro tabernaculo ſuo ſacris quibuſdam arcanis operabatur, atque Apollini immolabat. [*Id. in Alexandro.*] vel, ut res à *Curtio* eſt expreſſa: Ariſtander in candidâ veſte verbenas manu præferens capite velato, præibat preces regis, Jovem, Minervam, Victoriámque propitiantis.

Parmenioni & aliis amicorum pluribus ſuadentibus, ut intempeſtâ nocte hoſtes adoriretur, & contegeret tenebris ſummum inſtantis terrorem certaminis, Alexander reſpondit; ſe non furaturum victoriam. [*Plutarch. Curt. Arrian.*] Darius verò metuens ne ejuſmodi quid accideret, & caſtra accuratè munita non haberet; cum exercitu, quemadmodum initio aciem inſtruxerat, ita totam noctem ſtetit. Quæ longa in armis mora, ſi quid aliud, Perſarum rebus ſequente die damno fuit. [*Arrian.*]

Alexander, de ſummâ rerum anxiè ſolicitus, noctem illam inſomnem duxit. Circa excubias verò matutinas ſomno tam profundo correptus quievit, ut nec ortâ jam luce expergefieri potuerit. Amicíſque cauſam tam alti ſomni quærentibus reſpondit, omni ſe metu ac ſolicitudine à Dario exoneratum, qui copias in unum locum congregâſſet: quòd uno jam die diuturnorum laborum & periculorum ſe finem facturum ſperaret. [*Diodor. Olymp.* 112. *ann.* 2. *Juſtin. lib.* 11. *cap.* 13. *Curt. lib.* 4. *cap.* 30, 31. *Plutarch. in Alexandro.*]

Prælium hoc commiſiſſe Alexandrum refert Juſtinus, [*lib.* 11. *cap.* 14.] *quinto poſt acceptum regnum anno*; exacto nimirum *quinto*, & ineunte *ſexto*: licèt etiam *ſeptimo imperii ſui anno ſuperaviſſe & occidiſſe Darium*, minùs conſideratè ad Danielis cap. XI. Hieronymus ſcripſerit. Arrianus pugnam hanc *archonte Athenis Ariſtophane*, *menſe Pyanepſione*, factam fuiſſe narrat: atque ita Ariſtandri vaticinium completum fuiſſe; eodem illo menſe quo Lunæ defectus viſus erat, Alexandrum & prælium commiſſurum, & victoriâ potiturum: [*lib.* 3. *pag.* 63.] Et quidem ad *Ariſtophanis* præturam, cum Diodoro Siculo, rectè victoriam iſtam ille retulit: quæ ſub ſequentis anni archonte, appellationis non diſſimilis, *Ariſtophonte*, in Dionyſii Halicarnaſſei epiſtolâ ad Ammæum perperam locata legitur. Neque in eo fallax fuit Ariſtandri vaticinium, eodem quo Luna defecit menſe inſignem hanc ab Alexandro reportatam fuiſſe victoriam: ſed in ipſo menſe deſignando Arrianus lapſus eſt; *Pyanepſionem* fuiſſe dicens, quem *Boëdromionem* fuiſſe aſtronomicus eclipſeos illius demonſtrat calculus. Eóque menſe & eclipſim, & die ab eâ undecimo pugnam fuiſſe factam, Plutarchus in *Alexandro*; victoriámque Alexandro obtigiſſe; πέμπτη τ̃ φθίνοντ@. Βοηδρομιῶν@., idem nos docuit in *Camillo*. quiquidem Boëdromionis (undetriginta diebus conſtantis) dies XXV, Kalendis Octobribus anni Juliani reſpondebat.

Gauga-

Gaugamelis ad Bumelum fluvium pugnam fuiſſe commiſſam, Ptolemæus Lagi filius, & Ariſtobulus (qui eidem interfuerunt) confirmant: quos & Strabo (lib.16.pa.737.) Plutarchus in *Alexandro*,(apud quem tamen, in quibuſdam exemplaribus, ut & Zonaram, Γαυσαμήλων vitiatum nomen legitur) Arrianus (li.6 p.131.) & Ammianus Marcellinus (lib.23.) meritò hìc ſecuti ſunt. Quia verò *Gaugamela* non civitas eſt, ſed vicus non magnus, neque locus celebris, aut gratum auribus nomen (quod quidem *Domum cameli* apud Strabonem & Plutarchum denotare dicitur, vel *Corpus cameli* potiùs: id enim propriè גו־גמלא Chaldæis & Syris ſonat) præ ſe ferens; inde factum Arrianus putat, ut *Arbelis*, utpote urbi celebri, gloria pugnæ apud illam commiſſæ adſcripta fuerit. Similiter & Strabo, quòd tenuis eſſet ille pagus, Arbela verò habitatio memorabilis (quam & ab Hoſeâ prophetâ celebratam, ad annum Mundi 3276. ſuprà indicavimus) circa Arbela & prælium & victoriam fuiſſe, Macedonas famam ſparſiſſe refert, eámque ſcriptoribus tradidiſſe. Neque admodum tamen vicina loca fuerunt iſta. Nam inter Bumelum amnem ad quem Gaugamela ſunt poſita & Lycum fluvium 80 ferè ſtadia fuiſſe, confirmat Curtius. [*lib*.4. *cap*.22.] Inter Lycum verò, *Aturia* ſive *Atyria* (quomodo *Aſſyriam* ab indigenis fuiſſe appellatam, Dio in *Trajano* indicat) & Babyloniæ regionis, (in quâ Ninus & Gaugamela erant) terminum, atque Caprum fluvium, in æquali inter ùtrumque diſtantiâ, Arbela & Nicatorium montem (à victoriâ hâc ſic ab Alexandro nominatum) fuiſſe ſita, ſub libri 16 initium nos docuit Strabo. Quâ ratione, eo in loco conſtitui debebant *Arbela*, quo in Ptolemæi 5ª Aſiæ tabula poſita ſunt *Gaugamela*; quæ non cis, ſed trans Lycum locata ibi cernuntur, contra non Strabonis ſolùm, ſed etiam Eratoſthenis (apud eund.lib.2. pag.79.) Curtii & Arriani fidem. Quibus omnibus diligenter inter ſe collatis, Gaugamela ab Arbelis, non quidem 500 vel 600 (quæ aliorum, apud Arrian. lib.3. pag.57. & 63. & lib.6. pag.130. fuit ſententia) ſed paulo tamen pluribus quàm 100 ſtadiis, remota fuiſſe colligimus.

Aciei Darii diſpoſitionem, ſcripto comprehenſam, poſt pugnam fuiſſe repertam, tradit Ariſtobulus; ut refert Arrianus: [*lib*. 3.*pag*. 52.] apud quem, ut etiam apud Curtium, [*lib*.4.*cap*.27. *&* 32.] utriuſque exercitus ordinatio pleniùs habetur deſcripta.

Darius curru armíſque relictis, equam (ut ferunt) recèns enixam conſcendens, effudit ſe in fugam. [*Plutarch. in Alexandro.*] quod & in Iſſicâ pugnâ eum feciſſe, ex Æliano jam antè audivimus: qui & in eodem loco monuit, Darium conſueviſſe in aciem ſecum ad hunc uſum equas deducere, domíque frequentes alere. Ita cum paucis fugæ comitibus ad Lycum amnem contendit. Quo trajecto, quibuſdam ſuadentibus ut pontem, ad iter hoſtium impediendum, ſolveret; quum tot millia ſuorum, quæ nondum ad amnem pervenerant, ponte reciſo prædam hoſtis futuram videret, malle ſe dixit inſequentibus iter dare, quàm auferre fugientibus. [*Curt.li*.4.*ca*.36,37.*Juſt.li*.11.*ca*.14.] Ubi, cùm pro *Lyco*, apud Juſtinum *Cydnus* habeatur poſitus; cujus nominis fluvium per mediam *Tarſum* influere, ſuprà (ad ann.M.3671.) dictum eſt: inde Oroſio data erroris videtur occaſio; ut apud *Tarſum* poſtremum

hoc

hoc inter Darium & Alexandrum prælium pugnatum fuiſſe ſcriberet, [*lib.3.cap.17.*]

Mazæo lævum Macedonum cornu vehementer urgente, Parmenio Alexandrum, qui in perſequendo Dario uſque Lycum amnem proceſſerat, ad ſuis auxilium ferendum revocavit. Interim Mazæus, Darii fugâ intellectâ, & ipſe fugiens, non recto itinere ſed majore & ob id tutiore circuitu Tigrim ſuperat, & Babylonem cum reliquiis devicti exercitus intrat. [*Curt.lib.4.cap.37.*]

Darius mediâ ferè nocte Arbela pervenit: quò & magna pars amicorum ejus ac militum fugerat. Quibus convocatis, conſilium ſuum expoſuit; urbibus & gazâ Alexandro relictis, ſe ultima regni cum expeditâ manu petiturum, indéque bello vires reparaturum. [*Id.lib.5. cap.1.*] Nullâ igitur morâ ibi factâ, trans montes Armeniæ in Mediam fugit; Perſis nonnullis conſanguineis, paucíſque eorum qui melophori appellantur, comitatus. Acceſſerunt etiam ad eum poſt fugam mercenariorum exterorum duo millia; quorum duces erant Paron Phocæus & Glaucus Æolus. [*Arrian.lib.3.*]

Alexander à Lyco flumine rediens, acriùs quàm uſquam antea equeſtre prælium cum Parthis & Indorum nonnullis ac Perſarum plurimis fortiſsimíſque commiſit: in quo, ex ſociis ejus circiter 60 cæſi ſunt, Hephæſtione & Cœno ac Menidâ vulneratis. Sed & his Alexander ſuperior evaſit. [*Id.ibid.*]

Ab Alexandri partibus in toto prælio centum ſummùm capita ſunt deſiderata: equi, partim vulneribus acceptis partim ex nimiâ in perſequendo fatigatione, mille; ex quibus prope dimidia pars ſociorum erat. Ex barbaris verò circiter trecenta millia cæſa ferebantur: multóque major numerus captorum quàm cæſorum fuit. Elephanti etiam omnes, & currus quotquot in prælio confracti non fuerant, in poteſtatem venerunt. Ita Arrianus. Sed Diodorus, de Barbaris in hâc pugnâ ampliùs 90 millia equitum peditúmque interiiſſe, Macedonum verò ad quingentos interemptos, & vulneratos quamplurimos fuiſſe affirmat. Curtius verò, [*lib.4.cap.ult.*] cecidiſſe Perſarum, quorum numerum victores inire potuerunt, millia quadraginta; Macedonum minùs quàm 300 deſideratos fuiſſe dicit. De numero cæſorum tùm in hoc, tum in duobus præcedentibus ad Iſſum & Granicum præliis, ita ſcribit Oroſius; libro 3. cap.17. præteriti triennii (4 tantùm menſibus & diebus aliquot adjectis) calamitates ſimul recenſens. *In tantâ malorum multitudine, difficillima dictis fides, tribus præliis totidémque annis quinquies decies centena millia peditum equitúmque conſumpta ſunt: & hæc quidem ex eo regno illíſque populis, unde jam ante annos non multo plures decies novies centena millia profligata referuntur. Quanquam extra has clades per eoſdem tres annos & Aſiæ civitates plurimæ oppreſſæ ſint, & Syria tota vaſtata, Tyrus exciſa, Cilicia exinanita, Cappadocia ſubacta, Ægyptus addicta ſit: Rhodus quoque inſula ultrò ad ſervitutem tremefacta ſucceſſerit, plurimæque ſubjectæ Tauro provinciæ, atque ipſe mons Taurus diu detrectatum jugum domitus & victus acceperit.*

Alexander, equitibus qui circa ipſum erant quiete datâ, ad mediam noctem Arbela contendit: quòd Darium, & pecuniam, omnémque

regium apparatum ſe ibi capturum ſperaret. Poſtero itaque die eò perveniens, Darium quidem ibi non invenit; pecuniam verò nactus eſt, & ſcutum Darii atque arcum cepit. [*Arrian.lib.*3.] Tria millia talentûm argenti ibi fuiſſe, ſcribit Diodorus; quatuor Curtius: totius exercitus opibus in illam ſedem congeſtis. [*Curt.lib.*5.*cap.*2.]

Quum hunc pugna illa nacta fuiſſet exitum; Perſarum quidem planè diſſolutum videbatur imperium, Rex verò Aſiæ declaratus Alexander magnificè diis ſuis ſacrificavit; atque amicis opes, domos & provincias eſt largitus. [*Plutarch. in Alexand.*]

Cùm vicinum aëris tractum, ex odore cadaverum totis jacentium campis, infectum iri facilè colligeret; maturiùs Arbelis caſtra movit. [*Diodor.init.part.*2.*libri* 17. *Curt.lib.*5.*cap.*2.] Quartis verò hinc caſtris ad Mennin urbem pervenit; ubi caverna eſt, ex quâ fons ingentem vim bituminis effundit. [*Curt.ibid.*]

Babylonem inde procedenti Alexandro Mazæus, qui ex acie in urbem eam confugerat, cum adultis liberis ſupplex occurrit, urbem ſeque dedens: eúmque ille benignè cum liberis excepit. Bagophanes arcis & regiæ pecuniæ cuſtos, ne ſtudio à Mazæo vinceretur, totum iter floribus coronísque conſtravit; argenteis altaribus utroque latere diſpoſitis, quæ non thure modò, ſed omnibus odoribus cumulavit. Rex armatis ſtipatus, opidanorum turbam obviam egreſſam poſt ultimos pedites ire juſſit. Ipſe cum curru urbem, ac deinde regiam intrans; poſtero die ſupellectilem Darii recognovit. [*Curt.lib.*5.*cap.*3.] Juſtinus [*lib.*11.*cap.*14.] Alexandrum, *donatis refectiſque militibus*, 34 (eum enim numerum meliores libri habent; aſtipulante quoque Oroſio, lib. 3.cap.17.) *diebus recognoviſſe* ſcribit: per quot etiam dies illius *exercitum ſaginatum* in hâc urbe fuiſſe, in lib.5.cap.5. agnoſcit Curtius; pluribúſque quàm 30, commodorum abundantiâ & civium hoſpitalitate detentum, ibidem hæſiſſe, in libri 17 partis poſterioris initio confirmat Diodorus.

Inter alios qui Alexandrum hîc exceperunt, Chaldæi fuerunt; qui ſiderum motus & ſtatas temporum vices oſtendêre. [*Curt.lib.*5.*ca.*3.] A quibus acceptas 1903 annorum obſervationes cœleſtes hinc in Græciam ad Ariſtotelem miſit Alexandri comes Calliſthenes: ut ſuprà, ad annum Mundi 1771, ex Porphyrio eſt annotatum.

Chaldæos quoque hîc Alexander conſuluit: atque ex eorum conſilio Belo ſacrificavit; & quæcunque circa templorum inſtaurationem facienda monuerunt, peregit. Babyloniis enim, ut templa quæ ibi Xerxes ſubverterat reſtaurarent, imperavit: Beli præcipuè, in mediâ urbe ſitum; cujus idcirco rudera exportari juſſit. [*Arrian.lib.*3.*pag.*63. & *lib.*7.*pag.*159.] quod ipſum tanti erat operis; ut ad expurgandam duntaxat terram, decem millium hominum labor bimeſtris requireretur. [*Strabo.lib.*16.*pag.*738.] Alexandro verò cunctis militibus ſuis ut terram exportarent præcipiente, ſoli Judæi id facere recuſârunt: quos multas ob id plagas & detrimenta pertuliſſe non modica, donec eis ignoſcente rege ſecuritas præberetur, qui tum cum eo vixit Hecatæus Abderita, in libro de Judæis, prodidit. [*Joſeph.contr.Apion.lib.*1. *pag.*1049.]

Maximè

Maximè miratus eſt Alexander hiatum ignis ἐν Ἐκβατάνοις, vel ἐκ Βατάνων (ut alia habent exemplaria: *Batana* enim juxta Euphratem à Stephano Byzantino collocata, non *Ecbatana* Mediæ metropolis hîc intelligenda) perpetuò ſicut ex fonte ſubvecti, & ſcaturiginem naphthæ ex abundantiâ non longè ab illo hiatu ſtagnantis: de cujus igneæ naturæ experimentis Alexandro hîc oſtenſis, in ejus Vitâ pluribus agit Plutarchus.

Alexander, Bagophane qui arcem Babyloniæ tradiderat ſequi ſe juſſo, Agathonem Pydnæum cum 700 Macedonum & 300 ære conductorum præſidio arcis illius cuſtodiæ præfecit. Babyloniæ ſatrapam Mazæum transfugam conſtituit. Apollodorum Amphipolitam & Menetem Pellæum prætores, qui Babyloniæ & ſatrapiarum ad Ciliciam uſque militiæ præeſſent, reliquit: duobúſque millibus peditum cum mille talentis argenti traditis, ut quantas poſſent militum copias conducerent, eis mandavit. Aſclepiodorum Philonis filium tributis cogendis præfecit. Mithrinem, qui Sardium arcem ipſi prodiderat, ſatrapam in Armeniam miſit. [*Diodor. Arrian. & Curt.*]

Ex pecuniâ Babyloniæ inventâ, Macedonico cuique equiti minas ſenas & peregrino quinas; pediti Macedonico binas, & peregrino bimeſtre ſtipendium, honoris cauſâ donavit. [*Diodor.*] Mina Attica 100 drachmis conſtabat: quas cum Romanis denariis confundens Curtius, Macedonicis equitibus 600 denarios, peregrinis 500, & pedeſtribus 200 tributos fuiſſe ſcripſit. [*lib.5.cap.6.*]

Jámque promotis Babylone caſtris in itinere rex erat: quum Amyntas Andromenis filius, cum exercitus ſupplemento ab Antipatro prætore Macedoniæ miſſo, ad eum venit. Erant autem ex Macedoniâ, 500 equites & 6000 pedites: ex Thraciâ 600 equites, cum 3500 peditibus; & ex Peloponneſo, 4000 pedites, equites verò vel 380 ut Curtio, vel, ut Diodoro placet, paulo minùs 1000. Quos quinquaginta principum Macedoniæ liberi adulti, ad cuſtodiam regii corporis deſtinati, comitabantur. [*Diodor. & Curt.*]

His receptis, in profectione inſtitutâ perrexit Alexander, ſextíſque caſtris in regionem quæ Sitacine (Curtio, Satrapene) vocatur, pervenit. Et quia hæc regio quicquid ad uſum vitæ neceſſarium eſſet largè ſuppeditabat, complures in eâ dies ſubſtitit: quibus, de virtute militari inter ſuos egregio inſtituto certamine, octo qui fortiſſimi judicati eſſent, ſingulis militum millibus præfecit; tum primùm in hunc numerum copiis diſtributis. namque anteà quingenariæ cohortes erant, nec fortitudinis præmia geſſerant. Cúmque anteà equites in ſuam quiſque gentem deſcriberentur, ſeorſum à cæteris; exempto nationum diſcrimine, præfectos non utique ſuarum gentium, ſed delectos attribuit. Quum militari denique diſciplinâ in multis reformatâ effeciſſet, ut exercitus totus benevolentiâ eximiâ imperatorem complecteretur, & imperiis quàm obſequentiſſimum ſe præberet: ad quæ reſtabant certamina deinceps contendit. [*Diodor. & Curt. lib.5.cap.6.*]

Jámque Suſa aditurus, in itinere obvium habuit filium ſatrapæ Suſiorum, & tabellarium cum literis à Philoxeno, quem Alexander ſtatim ex prælio Suſa miſerat. Literarum ſententia erat; Suſios urbem

tradidiſſe, omnémque pecuniam Alexandro ſalvam eſſe. [*Arrian. lib.* 3.] Quod & per filium ſuum Abulites Suſiorum ille ſatrapa ſignificavit, ſive ſuâ ſponte, ſive (ut nonnulli ſcribunt) Darii juſſu; ut prædâ Alexandrum retinente, ipſe interim ad inſtaurandum bellum ſat temporis haberet. [*Diodor. & Curt. lib.* 5. *cap.* 7.]

Benignè juvenem excepit rex, & eo duce ad Idaſpam (ſive Choaſpem) amnem venit, delicatam vehentem aquam. Hîc Abulites cum donis regalis opulentiæ occurrit: inter quæ dromades cameli erant velocitatis eximiæ, & duodecim elephanti à Dario ex Indiâ acciti. [*Curt. ibid.*]

Viceſimo poſt diſceſſum è Babylone die, Alexander Suſa pervenit; urbémque ingreſſus, millia quinquaginta argenti talenta, reliquúmque apparatum regium accepit. [*Arrian. lib.* 3.] Totidem talenta argenti, non ſignati formâ ſed rudi pondere, commemorat etiam Curtius. Diodorus auri & argenti formâ non ſignati plus quadraginta millia talentûm, & novem millia talentorum auri ſub Daricâ formâ excuſi, inventa fuiſſe refert: Plutarchus, numiſmatis quadraginta talentûm millia, & quinque millia talentûm purpuræ Hermionicæ; quæ 190 annos ibi ſervata, florem recentem adhuc & novitium retineret.

Eo loco Alexander patrio more collucentibus facibus ſacrificavit, ludóſque gymnicos edidit. [*Arrian.*] Conſedit deinde in regiâ ſellâ, multo excelſiore quàm pro habitu corporis. Itaque pedes cùm imum gradum non contingerent, unus ex regiis pueris menſam ſubdidit pedibus, in quâ Darius veſci erat ſolitus. Quod ut pro dextro omine acciperet, Philotas illi perſuaſit. [*Diodor. & Curt. lib.* 5. *cap.* 7.]

Macedonicas veſtes multámque purpuram dono ex Macedoniâ ſibi miſſam, cum iis qui confecerant, Alexander matri Darii Syſigambi, quam omni honore & filii quoque pietate proſequebatur, tradi juſſit. Mœſtam verò ex monito ſimul addito, ut ſi cordi veſtis eſſet, conficere eam neptes ſuas aſſuefaceret, ipſe præſens, dicto ob ignorationem Perſicorum morum excuſato, ſolatus eſt. [*Curt. ibid. ca.* 8.] Atque eam, cùm Darii filiabus & filio Ocho, Suſis reliquit: magiſtris, qui Græcam eos linguam edocerent, adhibitis. [*Diodor.*]

Perſidis fines hinc aditurus, Suſa urbem Archelao cum præſidio trium millium tradidit, Xenophilo arcis curam mandavit, theſaurorum Callicrati tutelam permiſit, ſatrapiam regionis Suſianæ Abuliti Perſæ reſtituit. [*Curt. ibid. cap.* 8.] Ad mare Menetem miſit, Syriæ, Phœniciæ & Ciliciæ præſidem. [*Arrian. lib.* 3.]

Alexander quartis caſtris ad fluvium Paſitigrim pervenit: eóque ſuperato, cum novem millibus peditum & equitum tribus aut quatuor millibus, regionem Uxiorum adiit. Finitima Suſis ea eſt, & in primam Perſidem excurrit, arctum inter ſe & Suſianos aditum relinquens. Madates erat hujus regionis præfectus; qui Syſigambis ſororis filiam ſecum matrimonio junxerat. Ab Alexandro 1500 mercede conducti & Agriani ferè 1000 Tauroni præfecto dati, ac poſt Solis occaſum iter ingredi juſſi; ducibus peritis locorum per calles & occultas vias ad urbem à rege obſidendam deducebantur. Ipſe, ſumptis ſecum corporis cuſtodibus regiis & ſcutatis atque ex reliquo exercitu octo circiter millibus,

libus, tertiâ vigiliâ movens, circa lucis ortum ſuperavit anguſtias; poſteáque urbem obſidere cœpit. Auxiani undique circumſeſſi, ex arce oratoribus ad Alexandrum miſſis, veniam fruſtrà precantur. Syſigambis deinde literis ille flexus, non Madati modò propinquo ipſius ignovit, ſed omnes & deditos & captivos libertate atque immunitate donavit; urbem reliquit intactam, agros ſine tributo colere permiſit: ut ſcribit Curtius. [*lib.5.cap.9.*] Nam Arrianus, ex Ptolemæo Lagidâ quidem refert, Darii matris rogatû agrum illis incolendum eſſe datum: ſed addit tamen, annuum tributum eis fuiſſe impoſitum; equorum 100, jumentorum 500, & ovium 30000. Diverſimodè enim à Diodoro, Curtio & Arriano, hæc narratur hiſtoria.

Uxiorum gentem ſubactam Alexander Suſianorum ſatrapiæ contribuit: diviſíſque cum Parmenione copiis; ſarcinas & impedimenta, Theſſalóſque equites, ac ſocios, & mercenarios exteros, reliquúmque exercitum gravioris armaturæ, campeſtri itinere procedere cum illo juſſit. Ipſe, peditatu Macedonum ſecum ſumpto, equitatúque ſociorum, atque equitibus antecurſoribus, ſimúlque Agrianis & ſagittariis; iter per juga montium cepit, quorum perpetuum dorſum in Perſidem excurrit. [*Curt.lib.5.cap.*10. *Arrian.lib.*3.]

Quinto die, Alexandrum anguſtias Perſidis, quas Suſidas Pylas vocant, intraviſſe, Diodorus & Curtius confirmant. Has Ariobarzanes Perſarum ſatrapa, cum peditum 25 millibus & equitibus 300 (ut Diodoro) vel peditibus propè 4000 & equitibus circiter 700 (ut Arriano placet) occupaverat: à quo Alexander cum damno ac pudore repulſus, ad 30 ſtadia ex anguſtiis illis retrocedere coactus eſt. Tandem à captivo paſtore, patre Lycio Perſide matre orto, per anguſtos, abruptos, & nivibus obſitos colles deductus, fuſis fugatíſque hoſtibus, liberum tranſitum obtinuit. Ariobarzanes tamen 40 ferme equitibus & quinque millibus peditum ſtipatus, per mediam aciem Macedonum cum multo ſuorum atque hoſtium ſanguine erupit, Perſepolim urbem, caput regionis occupare feſtinans. Sed à cuſtodibus urbis excluſus, conſecutis ſtrenuè hoſtibus, cum omnibus fugæ comitibus renovato prælio cecidit. [*Vid. Diodor. Curt. Plutarch. Arrian. & Polyæn. lib.*4. *Stratagem.*]

Perſepolim procedenti Alexandro literæ redduntur à Tiridate cuſtode regiæ pecuniæ, indicantes, eos qui in urbe eſſent, audito ejus adventu, diripere velle theſauros: ideóque properato opus eſſe. Ille igitur, pedeſtribus copiis relictis, totâ nocte cum equitibus itineris tanto ſpatio fatigatis ad Araxem amnem primâ luce pervenit: eóque ponte juncto, milites tranſmiſit. [*Diodor.& Curt.lib.*5.*cap.*11.]

Jámque duobus ab urbe ſtadiis aberat, cùm 800 circiter (tot enim Diodorus, Juſtinus, & Suidas in Ἀλέξανδρος, numerant; non, ut Curtius, *ad quatuor ferè millia*) captivi Græci, Euctemone Cymæo ductore, ſupplicantium ritu obviam illi proceſſerunt. Eos ſuperiores Perſarum reges in ſervitutem abſtraxerant: pœnámque captivitatis, pedibus aut manibus aut auribus aut naribus amputatis, inuſtíſque barbararum literarum notis, in longum ſui ludibrium reſervaverant. Rogabant hi Alexandrum, ut ſicuti Græciam, ſe quoque ab hoſtium crudelitate vin-

 dicaret:

dicaret: datâque ab eo redeundi poteſtate, agros accipere maluerunt; ne non tam gaudium parentibus, quàm deteſtandum ſui conſpectum reportarent. Rex, conſilio eorum comprobato, ter millenas unicuique *drachmas* (quas *denarios* hîc quoque Curtius reddidit) quináſque ſtolas viriles & totidem fœmineas, bina inſuper juga boum, 50 oves, & 50 tritici medimnos dat, ut coli ſerique attributus iis ager poſſet. Immunes etiam ab omnibus tributis Regi perſolvendis facit; ac curatoribus mandat, ut ne à quoquam injuriâ afficiantur, diligenter provideant. [*Diodor. & Curt. ibid. cap.* 12. *cum Juſtino, lib.* 11. *cap.* 14.]

Poſtero die convocatos duces copiarum docuit; nullam infeſtiorem urbem Græcis fuiſſe, quàm Perſepolim, regni Perſarum metropolim: ideóque diripiendam militibus eam, regiâ tantùm exceptâ, conceſſit. Indéque ſtrages ingens captivorum illic edita. Scribit enim ipſe, ratum id è re ſuâ eſſe, imperâſſe ut hoſtes contrucidarentur. Argenti reperiſſe eum ibi parem ac Suſis ſummam, Plutarchus ſcribit. Diodorus, arcem ingreſſum Alexandrum, centum & viginti talentorum millia illic inveniſſe ait, auro ad argenti rationem reducto: quam eandem ſummam habet & Curtius. [*lib.* 5. *cap.* 13.]

Cùm Perſepoli Alexander ſub aureâ teſtudine in ſolio regio primùm conſideret, De Corinthius maratus (Alexandri familiaris & amicus paternus) ſenili more illacrymâſſe fertur, ac dixiſſe, fraudatos magnâ voluptate Græcos, qui antequam in Darii ſolio Alexandrum ſpectâſſent ſedentem vitâ eſſent functi. [*Plutarch. in Alexandro.*]

Alexander arcem Perſepolis, tribus millibus Macedonum præſidio relictis, Nicarthidem tueri jubet. Tiridati quoque, qui gazam tradiderat, ſervatus eſt honos, quem apud Darium habuerat: magnáque exercitus parte & impedimentis ibi relictis, urbi Parmenionem Craterúmque præfecit. Ipſe cum mille equitibus peditúmque expeditâ manu interiorem Perſidis regionem ſub ipſum Vergiliarum ſidus petiit: multíſque imbribus & propè intolerabili tempeſtate vexatus, procedere tamen quò intenderat perſeveravit. Ventum erat ad iter perpetuis obſitum nivibus, quas frigoris vis gelu adſtrinxerat: quum, territis militibus, Rex equo deſiliit, pedéſque per nivem & concretam glaciem ingredi cœpit. Incolæ, qui ſparſis tuguriis habitabant, ut conſpexere hoſtium agmen, interfectis qui fugientes comitari non poterant, devios montes & obſitos nivibus petiverunt. Inde per colloquia captivorum paulatim feritate mitigatâ, tradidere ſe regi: nec in deditos graviùs conſultum. [*Curt. lib.* 5. *cap.* 14.]

b. Vaſtatis deinde agris Perſidis, vicíſque compluribus redactis in poteſtatem, ventum eſt in Mardorum gentem bellicoſam, & multùm à cæteris Perſis cultu vitæ abhorrentem: quam ipſam quoque Alexander domuit. Itaque trigeſimo die, poſteaquam à Perſepoli profectus erat, eòdem redit. Dona deinde amicis cæteríſque pro cujuſque merito dedit: propemodum omnibus, quæ in eâ urbe ceperat, diſtributis. [*Id. ibid.*] 4384 330

Iſtam Perſicæ expeditionis, *ſub ipſum Vergiliarum ſidus* (ut dicitur) ſuſceptæ, hiſtoriam ſolus Curtius memorat: quum Plutarchus Alexandrum, quòd eſſet hyemis tempeſtas, ut exercitum reficeret, qua-

tuor

tuor menſes in Perſide tranſegiſſe ſcribat. *Idibus Novembr. Atticæ Vergilias occaſu ſuo hyemem inchoare*, notat Plinius. [*lib.* 18. *cap.* 31.] Sed ante Decembrem Alexandrum Perſepolim non perveniſſe, temporum ſeries à prælio ad Gaugamela eouſque deducta demonſtrat. De Mardis quoque dubium movent alii; quos poſt Darii demum mortem ab Alexandro domitos, refert ipſe Curtius. [*lib.6.cap.9.*] niſi Mardos Perſidis (de quibus Herodotus, lib.1. cap.125. Nearchus, apud Strabon.lib.11.pag.524. & Arrian. in Indicis, pag.196.) à Mardis Hyrcaniæ confinibus placeat hîc diſtinguere. Neque quòd *propemodùm omnia diſtributa* ab Alexandro fuiſſe dicit Curtius, quæ in urbe Perſepolitanâ (de eâ enim apertè ille loquitur, non de Paſargadis, ut ad ann.M.3669. perſuadere nobis voluit Jacobus Cappellus) fuerant capta, cùm eo ſatis conſonat, quod in fine præcedentis capitis ab eodem fuerat dictum: Alexandrum, ad vehenda 120000 talenta in hujus urbis gazâ reperta, quæ ad uſus belli ſecum portare decreverat; jumenta & camelos & à Suſis & à Babylone contrahi juſſiſſe. Quod cùm Strabonis illis conferri poterit. [*lib:*15.*pag.*731.] *Pecuniæ quicquid in Perſiâ erat, Suſa exportavit, & ipſa quoque theſauris & ſuppellectile plena: Traditum eſt, præter ea quæ Babylone & in caſtris erant & in hanc ſummam non venere; in Perſiâ & Suſis inventa fuiſſe talentorum quadraginta millia; ſunt qui dicunt quinquaginta.* & illis Diodori. *Cùm pecuniæ illius partem ad neceſſarios belli uſus auferre, partem Suſis deponere, ut ibi cuſtodiretur, conſtituiſſet: mulos tum doſſuarios tum jugales magno numero, & cum his* 3000 *camelos clitellarios, è Babyloniâ & Meſopotamiâ contrahi juſsit; quibus omnia ad loca deſtinata tranſvexit.* Reliquum quoque inſtrumentum regium & opes decem millibus jugorum mularium & quinque millibus camelorum egeſta fuiſſe, Plutarchus in *Alexandro*, refert.

Ecbatanis in Mediâ ſubſiſtens Darius, relictos à fugâ milites ad ſe recepit, armíſque nudatos rurſum inſtruxit. A finitimis etiam gentibus militem evocavit; Satrapáſque ac duces in Bactris & præfecturis ſuperioribus, per nuncios eò miſſos, ut in benevolentiâ ac fide erga ipſum perſiſterent, admonuit. [*Diodor. in partis 2 libri 17 ipſo initio.*] Statuit verò apud ſe, ſi Suſis & Babylone hæreret Alexander, ipſe apud Medos opperiretur an qui circa eum erant novi aliquid molirentur: ſi verò in ſe exercitum duceret, in Parthiam & Hyrcaniam uſque ad Bactra ſe recipere; totâque regione vaſtatâ, omnem illi progrediendi poteſtatem præripere. Itaque mulieres, reliquúmque apparatum univerſum quem penes ſe habebat, vehiculáque omnia ad pylas Caſpias miſit: ipſe, cum copiis quas pro tempore collegerat, in Ecbatanis expectavit. [*Arrian.lib.*3.]

c. Alexander epinicia celebrans, magnifica Diis ſuis ſacrificia obtulit, amicóſque ſplendiſſimo epulo excepit: cui & meretrices interfuerunt, quæ comeſſatum venerant ad amatores ſuos. Ex his una Thais fuit, Ptolemæi Lagi filii amica, genere Attica: cujus jam temulentæ hortatu, temulentus & ipſe Alexander, licèt Parmenione multùm diſſuadente, cum cantu tibiíſque & fiſtulis arcem & urbem incendit. Sed ſobrius poſteà factum doluit: majores pœnas Græcis Perſas daturos fuiſſe dicens, ſi ipſum in ſolio regiâque Xerxis conſpicere coacti eſſent.

eſſent. [*Diodor. Plutarch. Arrian. Curt. lib.* 5. *cap.* 15.]

Poſtero die Alexander viro Lycio, itineris quo Perſidem intraverat duci, 30 talenta dono dedit. [*Curt. ibid.*]

Paſargadas, urbem à Cyro conditam, præfecto ejus Gobare tradente, & in eâ ſex millia talentorum, Alexander cepit. [*Id. cap.* 13.] ubi & Cyri ſepulchrum vidit: ut ex Ariſtobulo, qui præſens adfuit, refert Strabo. [*lib.* 15. *pag.* 730.]

Reliquas deinde Perſiæ urbes adortus, partim vi partim benevolentiâ, ſub poteſtatem ſuam eas redegit. [*Diod.*] quod ſub exortum matutinum Vergiliarum factum fuiſſe videtur, à quo æſtatis initium ducebant veteres: non ſub matutinum earum occaſum & initium hyemis; quâ tempeſtate *interiorem Perſidis regionem* ab Alexandro ſubactam fuiſſe ſubindicavit Curtius.

Perſis Alexander ſatrapam conſtituit Phraſaortem Rheomithris filium. [*Arrian. lib.* 3.] Deinde in regionem Mediæ tranſiit: ubi ſupplementum novorum militum è Ciliciâ occurrit. Peditum erant quinque millia, equites mille: utriſque Plato Athenienſis præerat. His copiis auctus, Darium perſequi ſtatuit. [*Curt. lib.* 5. *cap.* 16.]

Darius, relictis Ecbatanis, adire Bactra decreverat: ſed veritus ne celeritate Alexandri occuparetur, conſilium iterque mutavit. Aberat ab eo Alexander ſtadia 1500. ſed jam nullum intervallum adverſus celeritatem ejus ſatis longum videbatur. Itaque prælio magis quàm fugæ ſe præparabat. Triginta millia peditum eum ſequebantur, in quibus Græcorum erant quatuor millia (ducente Patrone) fide erga Regem ad ultimum invictâ: funditorum quoque & ſagittariorum manus quatuor millia expleverat. Præter hos, 3300 equites erant, maximè Bactrianorum: quibus Beſſus, Bactrianæ regionis præfectus, præerat. [*Curt. ibid.*] Triginta millia Perſarum & conductitiorum Græcorum, Diodorus; tria tantùm equitum & peditum ſex millia Arrianus hîc commemorat. Pecuniæ quoque ex Mediâ ad ſeptem millia talentûm Darium ſecum tuliſſe, apud Arrianum legimus. Strabo verò [*lib.* 15. *pag.* 731] octo millia cum Dario è Mediâ fugiente exportata, ab iis qui eum necaverunt direpta fuiſſe; & Diodorus [*ad ann.* 4. *Olymp.* 112.] eundem talentorum numerum Alexandrum Darium perſequentem à gazarum cuſtodibus accepiſſe, ſcribit. Apud Perſarum etiam reges in more fuiſſe poſitum, ex Charetis Mitylenæi libro 5° hiſtoriæ Alexandri, refert Athenæus, [*lib.* 11. *pag.* 514. *edit. Græcolat.*] ut ad verticem regii cubilis ſupernè eſſet cœnaculum cum quinque loculis, in quo auri talenta quinquies mille ſemper aſſervabantur, quod cervical regium appellabant; cubilis verò pedibus vicinum alterum cum tribus loculis, ubi talentorum argenti tria millia reponebantur, quod ſubſellium regium nuncupabant.

Beſſus Bactrianorum ſatrapa, & Nabarzanes mille equitum qui cum Dario fugerant præfectus, regem ſuum, per milites quibus præerant comprehenſum, vinciri juſſerunt: eâ mente, ut ſi Alexander ipſos inſecutus foret, tradito rege vivo inirent gratiam victoris; ſin autem eum effugere potuiſſent, interfecto Dario, regnum ſibi occuparent, bellúmque renovarent. [*Curt. lib.* 5. *cap.* 18, 22, & 23. *Arrian. lib.* 3. *pag.* 67, 68. & 76.]

& 76. init.] In vico Parthorum *Tharâ* (vel *Darâ* potiùs, ita ab Arſace primo Parthorum rege, in Darii ibi capti memoriam, poſteà appellatâ) fato quodam factum hoc fuiſſe, ex Trogo notat Juſtinus: [*lib.* 11. *cap.* 15.] ut in terrâ eorum, qui ſucceſſuri imperio erant, Perſarum regnum finiretur.

Pecunia regis (de quâ dictum eſt) & ſupellex quaſi jure belli diripitur. Beſſus & Nabarzanes, cum Brazâ (ſive Barzaënte) Arachotorum & Drangorum ſatrapâ, Darium captivum in curru abducunt. Ne tamen honos regi non haberetur, aureis compedibus eum vinciunt. Et ne fortè cultu regio poſſet agnoſci, ſordidis pellibus vehiculum intexerant. Ignoti jumenta agebant, ne percunctantibus in agmine monſtrari poſſet: cuſtodes procul ſequebantur. Perſæ promiſſis Beſſi onerati, maximè quia nemo alius erat quem ſequerentur, conjunxere ſe Bactrianis; agmen eorum tertio aſſecuti die. Beſſus loco Darii, à Bactrianis equitibus aliiſque barbaris qui cum Dario fugerant, dux aſſignatus eſt. Artabazus verò & ejus filii, cum iis qui imperio ejus parebant, Græcique milites (quorum dux Patron erat) ſeceſſione à Beſſo factâ, à publicâ viâ ad montes deflectentes, Parthienem petierunt. [*Curt. lib.* 5. *cap.* 23. *Arrian. lib.* 4. *pag.* 68.]

Alexander in Mediam pergens, Paritacas, impetu in eorum regionem facto, ſubegit: ſatrapámque iis dedit Oxoathrem Abuleti filium, qui antea apud Suſas ſatrapatum geſſerat. [*Arrian. pag.* 66.]

Tabas opidum eſt in Paritacene ultimâ: ibi transfugæ nunciant, præcipitem fugâ Bactra petere Darium. [*Curt. lib.* 5. *cap.* 24.] Certiora deinde, quum ab Ecbatanis trium dierum itinere abeſſet, ex Biſthane Ochi (qui ante Darium in Perſide regnârat) filio cognoſcit: quintum jam diem eſſe, ex quo Darius fugiſſet. [*Arrian. lib.* 3.]

Alexander, ubi in Ecbatana venit, Theſſalos equites alióſque ſocios in patriam remiſit: ac præter integrum ſtipendium duo millia talentûm illis donavit. [*Arrian. ibid. Plutarch. in Alexand.*] Diodorus & Curtius (hiſtoriam hanc poſt Darii mortem de Græcis militibus generatim, ſingulari Theſſalorum mentione nullâ factâ, referentes) equitibus ſingulis *talentûm*, ſive *denariorum ſena millia*, (ut in *lib.* 6. *cap.* 3. expreſſit Curtius; *denario*, ſuo more, pro *drachmâ* ſumpto) regem dono dediſſe narrant. Addit Diodorus, pediti cuique denas minas (ſive mille drachmas) illum donaviſſe: & regreſſuris in patriam quantum ſufficeret viatici adjecto, eos quibus deinceps cum ipſo militiam obire lubitum eſſet trinis talentis mnueraviſſe. Remanentibus verò cum eo non paucis; reliquos per Epocillum Polyîdis filium ad mare deduci juſſit alio equitum præſidio adjuncto. Theſſali enim equos ibi reddiderunt. Meneti etiam per literas mandavit, ut quum eò perveniſſent, navibus in Eubœam tranſvehendos curaret. [*Arrian.*]

Hujus in milites munificentiæ occaſione, Alexandrum in perſequendo Dario maximam pecuniarum vim in poteſtatem ſuam redegiſſe, Diodorus refert. *A gazarum enim cuſtodibus octo millia talentûm acceperat. Extra quorum numerum, in militem diſtributa, cum ornamentis & poculis,* XIII *millia talentûm efficiebant. Summa autem furto ſublatorum & per vim abſtractorum longè amplior cenſebatur.* Hæc Diodorus: [*pag.*

547. *edit. Græcolatin.*] cum quibus illa Curtii [*lib.6.cap.2.*] ſunt conferenda. *Viginti ſex millia talentûm proximâ prædâ redacta erant: è queis* XII (XIII habet Juſtinus, *lib.12. cap.1.*) *millia in congiarium militum abſumpta ſunt. Par huic pecuniæ ſumma cuſtodum fraude ſubtracta eſt.* Nunc verò Parmenioni negotium dediſſe Alexandrum, ut pecuniam omnem ex Perſis allatam in Ecbatanis Harpalo cuſtodiendam traderet, cùm præſidio ſex millium Macedonum, & equitum amicorúmque nonnullis relicto, apud Arrianum [*pag.67.*] legimus. Eam pecuniam, undique Ecbatana comportatam, nonnulli CLXXX millia talentorum fuiſſe dicunt: [*Strabo, lib.15.pag.731.*] inter quos Diodorus eſt; qui & Parmenionis fidei theſauros illos concreditos fuiſſe affirmat. [*pag.552.*] Pecuniam omnem CXC millia talentûm Ecbatanis congeſtam, eique Parmenionem fuiſſe præpoſitum, Juſtinus narrat. [*lib.12.cap.1.*] Ubi ab utroque theſauri hujus cuſtodia Parmenioni rectiùs tribuitur quàm, ab Arriano, Harpalo; quem Babylone relictum, atque pecuniis & vectigalibus ibi præpoſitum fuiſſe conſtat.

Parmenionem verò, aſſumptis exteris, & Thracibus, reliquóque equitatu, præterquam amicorum, per Caduſiorum fines in Hyrcaniam hoc tempore Alexandrum miſiſſe, Arrianus ibidem refert. Clito quoque regiæ turmæ duci ſcripſiſſe; ut quum è Suſis in Ecbatana veniſſet (ibi enim valetudinis cauſâ relictus erat) receptis Macedonibus qui pecuniarum præſidio poſiti fuerant, in Parthos moveret, quò & ipſe venturus erat.

Alexander, aſſumpto equitatu amicorum, & antecurſoribus, equitibúſque mercede conductis quos Erigyius ducebat, ex phalange Macedonicâ (iis exceptis qui pecuniarum præſidio relicti fuerant) Agrianis etiam & ſagittariis ſibi conjunctis, in Darium movit. Qúmque ſummâ feſtinatione contenderet, multi in itinere milites præ laſſitudine relicti, multi etiam equi extincti ſunt. Alexander nihilo ſecius inſtitutum iter urgebat, & undecimis caſtris Ragas pervenit. [*Arrian.lib.3.*] undecim illis diebus, 3300 ſtadiis confectis. In quo prolixo itinere equites, licèt aquæ inopiâ ſummè laborantes, magnâ alacritate Alexandrum ſunt ſecuti: ſic tamen, ut 60 ſoli ad finem itineris comitati eum fuiſſe perhibeantur. [*Plutarch. in Alexand.*]

Ragarum locus iſte (cujus in Tobit.I.14. & IV.1. facta habetur mentio) unius diei itinere à Caſpiis pylis diſtabat, equitanti ita ut Alexander ducebat. Darius verò jam Caſpias portas prætergreſſus erat: & eorum qui fugientem comitabantur, plerique in domos ſuas ſe recipiebant, non pauci etiam Alexandro ſeſe dedebant. [*Arrian. ut ſupr.*]

Alexander, depoſitâ ſpe Darium ullâ celeritate abs ſe comprehendi poſſe, quinque diebus ibi ſubſtitit: recreatóque exercitu, Oxydatem nobilem Perſam Mediæ ſatrapam conſtituit; qui à Dario capitali ſupplicio deſtinatus, Suſis in vinculis cohibebatur. [*Id.ibid. cum Curt.lib.6. cap.2.*]

Hinc in Parthos exercitum Alexander duxit. Ac primo quidem die juxta Caſpias pylas caſtra poſuit: poſtridie ipſas pylas ingreſſus eſt, ad loca cultoribus frequentia. Qúmque inde commeatum in exercitum intu-

intuliſſet, quòd interiorem regionem incultam eſse audîſſet, Cœnum cum equitatu exiguóque peditatu frumentatum miſit. [*Arrian.ibid.*]

Inter hæc Bagiſtanes Babylonius vir illuſtris è Darii exercitu ad Alexandrum venit: ex quo cognovit, non quidem vinctum regem, ſed in periculo eſſe aut mortis aut vinculorum. [*Id. ibid. Curt. lib.*5. *cap.*24.]

Alexander majore adhuc celeritate ſibi utendum putans, non expectato Cœni qui frumentatum iverat reditu, amicos tantùm, equitéſque antecurſores, ac peditum fortiſſimos ſimul atque expeditiſsimos, qui ſecum irent delegit; arma ſolùm & duorum dierum cibaria gerentes. Reliquo exercitui Craterum præficiens, ut itinera moderatiùs faceret mandavit. Totâ deinde nocte, & poſtero die ad meridiem uſque continuato itinere, aliquantulum temporis militi ad quietem dedit. Inde rurſus totâ nocte progreſſus, diluculo in ea caſtra pervenit, unde Bagiſtanes diſceſſerat: atque inde iterum magno itinere per noctem & inſequentem diem ad meridiem uſque confecto, in pagum quendam pervenit, ubi qui Darium ducebant pridie conſederant, ut eſt apud Arrianum; vel in vicum, in quo Darium Beſſus comprehenderat, ut apud Curtium.

Ibi (decurſis 500 ſtadiis à loco in quo Bagiſtanem convenerat) Alexander Melonem Darii interpretem excepit. Is, quum corpore æger non potuiſſet agmen ſequi, deprehenſus celeritate regis, transfugam ſe eſſe ſimulabat, ne pro hoſte haberetur. Ex hoc Alexander acta cognóſcit: ſed fatigatis neceſſaria quies erat. Itaque delectis equitum ſex millibus, trecentos, quos dimachas appellant (*de quibus videndi Julius Pollux & Heſychius*) adjungit. Dorſo hi graviora arma portabant, cæterùm equis vehebantur: cùm res & locus poſceret, pedeſtris acies erat. Ita rem narrat Curtius: [*lib.*5.*cap.*24.] Arrianus verò [*lib.*3.*pag.*68.] ita. Quum intelligeret non poſſe pedites ſe feſtinanter equitantem ſequi: equites circiter quingentos equis deſilire jubet, & duces peditum alióſq; præſtantiſſimos quoſque, ita ut pedites armati erant, equos conſcendere. Nicanori verò ſcutatorum præfecto, & Attalo Agrianorum duci, per viam quâ Beſſus cum ſuis proceſſerat reliquos (qui quidem leviſſimè armati eſſent) ut ducant injungit; cæteri pedites ut quadrato agmine ſequantur.

Hæc agentem Alexandrum adeunt Orſillos & Mithracenes, qui Beſſi parricidium exoſi transfugerant: nunciabántque, ſtadia 500 abeſſe Perſas; ipſos brevius iter monſtraturos. His itaque ducibus rex primâ veſperâ cum expeditâ equitum manu monſtratam viam ingreditur; phalange, quantum feſtinare poſſet, ſequi juſſâ. Jámque 300 ſtadia proceſſerant, cùm occurrit *Brocubelus* (*Antibelus* Arriano, *pag.*67. dictus) Mazæi filius, Syriæ quondam (ſub Dario) prætor. Is quoque transfuga, nunciabat Beſſum haud ampliùs quàm 200 ſtadia abeſſe: exercitum, utpote qui nihil præcaveret, incompoſitum inordinatúmque procedere; Hyrcaniam videri petituros; ſi feſtinaret ſequi, palantibus ſuperventurum. [*Curt.lib.*5.*cap.*24.]

Beſſus & cæteri facinoris ejus participes, quum Alexander eis immineret, vehiculum Darii aſſecuti, cœperunt hortari eum, ut conſcende-

ret equum & ſe hoſti fugâ eriperet. Quod cùm ille facere recuſâſſet: Satibarzanes & Barzaëntes tela in eum conjecerunt, multíſque confoſſum vulneribus reliquerunt. Jumenta quoque, ne longiùs proſequi poſſent, convulnerârunt; duobus ſervis, qui regem comitabantur, occiſis. [*Curt.lib.5. cap.25. cum Arriano, lib.3. pag.69. & 72.*] ſolo fideli cane, quem educaverat, cum eo permanente. [*Ælian.hiſtor.animal.lib.6. cap.25.*]

Hoc edito facinore, Satibarzanes & Barzaëntes cum 600 equitibus ſeſe in præcipitem fugam dederunt. [*Arrian.pag.69.*] Et, ut veſtigia fugæ ſpargerentur, Nabarzanes Hyrcaniam, Beſſus Bactra paucis equitum comitantibus petierunt. Reliqui ducibus deſtituti, quà quemque aut ſpes ducebat aut pavor, diſſipabantur: quingenti tantùm equites congregaverant ſe, incerti adhuc reſiſteréne melius eſſet, an fugere. [*Curt.ut ſupr.*]

Alexander hoſtium trepidatione compertâ, Nicanorem cum equitum parte ad inhibendam fugam præmittit: ipſe cum cæteris ſequitur. Tria ferme millia reſiſtentium occiſa ſunt: reliquum agmen more pecudum intactum agebatur; jubente rege ut cædibus abſtineretur. Feſtinantem Alexandrum vix tria millia equitum perſecuta ſunt. At in eos, qui lentiùs ſequebantur, incidebant univerſa fugientium agmina. Vix credibile dictu, plures captivi quàm qui caperent erant: adeò omnem ſenſum territis fortuna penitus excuſſerat, ut nec hoſtium paucitatem, nec multitudinem ſuam ſatis cernerent. [*Id.ibid.*]

d. Interim jumenta, quæ Darium vehebant, nullo regente deceſſerant militari viâ; & errore delata per quatuor ſtadia, in quâdam valle conſtiterant, æſtu ſimul & vulneribus fatigata. Haud procul erat fons, ad quem monſtratum à peritis Polyſtratus Macedo ſiti maceratus acceſſit. Ac dum galeâ hauſtam aquam ſorbet, tela jumentorum deficientium corporibus infixa conſpexit. [*Id.ibid.*] cúmque propiùs acceſſiſſet, in vehiculo Darium, multis quidem vulneribus confoſſum, ſed ſpirantem adhuc invenit. Darius verò aquâ, quam poſtulaverat, hauſtâ; gratias illum ad Alexandrum, ob humanitatem matri & uxori & liberis exhibitam, perferre jubet. Pro ſe, juſtam magis quàm gravem ſepulturæ veniam orare. Quod ad ultionem pertineat: jam non ſuam, ſed exempli, communémque omnium regum eſſe cauſam, quam negligere, illi & indecorum & periculoſum eſſe; quippe cùm in altero juſtitiæ ejus, in altero etiam utilitatis cauſa verſetur. In quam rem unicum pignus fidei regiæ, dexteram ſe ferendam Alexandro dare. Poſt hæc, porrectâ Polyſtrato manu, exſpiravit. [*Juſtin.lib.11.cap.15. cum Plutarcho, in Alexandro.*]

Atque hic Dario vitæ exitus fuit, archonte Athenis *Ariſtophonte*, menſe Hecatombæone; quum annos circiter 50 natus ille fuiſſet, [*Arrian.lib.3.pag.69.*] & 6 annos regnaviſſet, anno à morte Cyri, imperii Perſici conditoris, 200, in ipſo 3ii anni Olympiadis CXII initio: à quo & Calippum Cyzicenum (ab Ariſtotele, qui tum in Lycæo claruit, in 12° Metaphyſicorum libro laudatum mathematicum) ἑξηκαιεβδομηκονταετηρίδα ſuam, ſive 76 annorum Periodum, deduxiſse; ex Aſtronomicis obſervationibus variis, in magnâ Ptolemæi Syntaxi ad eam

accom-

accommodatis, intelligimus. Etſi enim prælio ad Gaugamela, ante 9 menſes pugnato, & exutum principatu Darium, in libro 16° Strabo, & *Aſiæ imperium rapuiſſe* Alexandrum, in libro 11° ſcribat Juſtinus: quum hîc tamen Darium *à cognatis occiſum, vitam pariter cum Perſarum regno finiviſſe* (ut in fine libri 10ⁱ idem Juſtinus loquitur) apertè liqueat; in monarchiæ Alexandri Aſiaticæ memoriam, Calippum hanc Periodi ſuæ epocham conſtituiſſe, dubitare non poſſumus.

Huic verò Alexandri monarchiæ *quinque* tantùm annos, ex Euſebii Chronico, Iſidorus & Beda tribuunt; *ſex* Julius Africanus, *ſeptem* qui ſub Alexandro Severo ſcripſit Chronographus, (tomo 2. antiqu. lect. Henr. Caniſii, pag. 600.) *decem* vel *undecim* in fine libri 15ⁱ Strabo, *duodecim* Nicephorus Conſtantinopolitanus in Chronico, & *octodecim*, omnium longiſsimè à ſcopo aberrans, in libro 1° Stromatum Alexandrinus Clemens. quum à menſe *Hecatombæone*, quo extinctus eſt Darius in Ariſtophontis præturâ, uſque ad menſem *Thargelionem*, quo Alexandrum mortuum eſſe docebimus archonte Hegeſiâ, annos *ſex* & menſes *decem* decurriſſe conſtet. Quo tantulo temporis ſpatio tot ac tanta in Oriente ille geſsit; ut pervolâſſe illum potiùs, quàm peragrâſſe meritò dici poſſe videatur. Unde in prophetiâ Danielis VIII.5. ſub typo deſcribitur *Hirci venientis ab occaſu in ſuperficiem totius terræ, & terram non tangentis*; & VII.6. Pardo alato comparatur, beſtiæ (ut ad eum locum annotat Hieronymus) velociſsimæ & ὁρμητικῇ. *Nihil enim* (ut ſubdit idem) *Alexandri victoriâ velocius fuit; qui ab Illyrico & Hadriatico mari uſque ad Indicum Oceanum & Gangem fluvium non tam præliis quàm victoriis percurrit.* Quæ autem poſt Darii exceſſum ab illo ſunt geſta, in Diodori libri 17ⁱ parte alterâ, Juſtino libro 12°, Curtii libris 5 poſterioribus, Plutarchi *Alexandro*, Arriani *libro* 3° & quatuor ſequentibus, habentur explicata: è quibus omnibus, ſuis diſpoſitam temporibus, rerum ſeriem hîc exhibendam curavimus.

Vix jam ſpiritum exhalârat Darius, cùm Alexander equitatu ſecum rapto illum aſſequitur, & viſo corpore defuncti, tam indignam illo faſtigio mortem lachrymis proſecutus eſt: chlamydéque ſuâ injectâ corpus involvit, illúdque ad matrem miſſum regio more ſepeliri, & majorum tumulis inferri juſsit. Fratrem quoque ejus Oxathrem recepit in cohortem amicorum, omni vetuſtæ claritatis honore ſervato. Beſſo etiam perſequendo ſtatim operam dedit. Sed cùm longiſsimis ille ſpatiis anticipatis in Bactrianam fugâ evaſiſſet; aſſequi ſe hominem non poſſe animadvertens, retro ſe convertit.

Dum Hecatompyli, quæ urbs in Parthiene à Græcis erat condita, ſtativa haberet Alexander, commeatibus undique advectis; rumor otioſi militis viritim ſine authore percrebuit, Macedonibus in patriam redeundi datam eſſe poteſtatem. Alexander, pacato exercitu patriam cogitante, & jubentibus militibus quocunque vellet duceret, tertio per Parthienen die ad fines Hyrcaniæ (quam Nabarzanes occupaverat) penetrat. Cratero relicto cum iis quibus præerat, & ex manu quam Amyntas ducebat additis ſexcentis equitibus & totidem ſagittariis, ut ab incurſione barbarorum Parthienem tueretur. Erigyium impedimenta, modico præſidio dato, campeſtri itinere ducere jubet. Ipſe, ſumptis

ſcutatis & Macedonicæ phalangis expeditiſsimis quibuſque & ſagittariorum nonnullis, centum & quinquaginta ſtadia emenſus, in planitie juxta amnem non magnum caſtra poſuit.

Quartum jam diem eo in loco quietem militi dederat, quum literas Nabarzanis, qui Darium cum Beſſo interceperat, accepit: quibus illi ſe dedidit. Hinc rex 20 ſtadia proceſsit, ſemitâ propemodum inviâ; nullo tamen hoſte obvio penetravit, tandémque ad ulteriora perventum eſt. Triginta hinc ſtadia proceſſerat, cùm Phradapharnes Hyrcanorum ac Parthorum ſatrapa occurrit, ſe & eos qui poſt Darii mortem profugerant dedens: quibus benignè exceptis ad opidum Arvas pervenit. Hîc ei Craterus occurrit: qui omnem regionem per quam iter fecerat, partim vi partim deditione incolarum receperat. Erigyius quoque cum impedimentis & curribus eôdem pervenit. Hi ſecum Phradatem ſive Autophradatem Tapurorum gentis præfectum ſecum adduxerunt: quem in ſatrapiam ſuam Alexander reſtituit.

Quum in ultima Hyrcaniæ Alexander intraviſſet, Artabazus Perſa (qui hoſpes Philippi fuerat, quum Ocho regnante exularet; & Dario fidiſſimus permanſit) 95 annum agens, unâ cum Cophene & octo aliis filiis eâdem matre (Mentoris & Memnonis ſorore) genitis, ab Alexandro humaniſſimè ſunt excepti. Aribarzanes quoque & Arſames, Darij præfecti, in poteſtatem ejus ſe dederunt.

Alexander Mardorum gentem Hyrcaniæ confinem invaſit: qui, occupatis montium faucibus, cum 8000 armatorum manu illi occurrerunt. Eos rex adortus, multos eorum interfecit, pleroſque vivos cepit, reliquos in montium anguſtias fugere coëgit. Reddito denique equo Bucephalo, quem ceperant, per 50 legatos veniam ſibi dari petierunt. Alexander verò, acceptis obſidibus, Autophradatem eis, ut & Tapuris, ſatrapam præfecit.

Inde quinto die in caſtra reverſus rex eſt unde in Mardos moverat. Eò Andronicus Agerri filius & Artabazus, ipſius juſſu, Græcos milites 1500 qui auxiliarem Dario operam navaverant, & legatos 90 ad Darium miſſos, adduxerunt. Quatuor Lacedæmoniorum legatos, ac Dropidem Athenienſium, Alexander in cuſtodiam tradidit. Nam Democrates Athenienſis, qui maximè Macedonum opibus ſemper obſtiterat, deſperatâ veniâ, gladio ſe transfixit. Sinopeorum legatos, & legatum Carthaginienſium Heraclidem, reliquóſque Græcorum legatos Alexander liberos dimiſit. Militibus ſecum retentis Andronicum præfecit, qui illos adduxerat. Artabazum verò, geminato honore quem Darius habuerat ei, remiſit domum.

His rebus peractis, ad maximam Hyrcaniæ urbem Zeudracarta vel Zadracarta exercitum duxit: atque ibidem dies quindecim commoratus eſt. Hîc Nabarzanes ad eum venit, dona ingentia ferens: inter quæ Bagoas erat ſpecie ſingulari ſpado; qui plurimùm apud eum poſteà poterat.

Thaleſtris ſive Minithæa Amazonum regina, terris inter Phaſim & Thermodontem fluvium imperitans, cum 300 mulieribus (reliquis copiis ad fines Hyrcaniæ relictis) ad Alexandrum, liberos ex eo quæſitura, acceſſiſſe, & 13 cum eo diebus commorata fuiſſe dicitur. Amazonum

num gentem hanc Hyrcaniæ finitimam fuiſſe, contra omnium Geographorum authoritatem, affirmat Curtius. [*lib.6.cap.*10.] Albanis vicinas Amazones has fuiſſe, Juſtinus aſſerit; [*lib.*42.*cap.*3.] & 25 (al.35) dierum inter confertiſſimas gentes itinere confecto, Alexandro occurriſſe. [*lib.*12.*cap.*3.] Clitarchus ait Thaleſtrin à Caſpiis portis & Thermodonte profectam ad Alexandrum veniſſe: quod iter ſtadiorum ampliùs 6000 eſt. [*Strabo, lib.*11.] Congreſſus hujus, præter Clitarchum, meminerunt Polycritus, Oneſicritus, Antigenes, Hiſter, & alii multi. Sed Ariſtobulus, Chares ὁ εἰσαγγελεύς, Ptolemæus Lagides, Anticlides, Philo Thebanus, Philippus ὁ εἰσαγγελεύς, Hecatæus Eretrienſis, Philippus Chalcidenſis, & Duris Samius, commentum hoc eſſe dicunt. Quibus adſtipulari apparet & ipſum Alexandrum: qui Antipatro omnia exactè ſcribens, Scytham quidem ait filiæ ſibi nuptias obtuliſſe, Amazonis verò nuſquam meminit. Fama quoque eſt, multis annis pòſt Lyſimacho jam regnanti Oneſicritum quartum librum ſuum recitaviſſe, in quo meminit Amazonis; ac Lyſimachum ſubridentem dixiſſe: *Et ubi tunc ego eram?* [Plutarch. in Alexand.] Vid. Strabon. lib.11. pag.505. & Arrian.lib.7.pag.155, 156.

Alexander in Parthienem rediens, faſtui & luxui Perſico ſe totum tradidit. Amicos quoque ſuos longam veſtem auratam purpureámque ſumere juſſit: & militibus ſuis, ſi quarum captivarum conſuetudine tenerentur, uxores ducere permiſit.

Beſſus tiarâ erectâ & veſte regiâ ſumptâ, Artaxerxem ſe & Aſiæ regem appellari juſsit. Perſas qui in Bactra profugerant, & ex Bactrianis complures, confœderatóſque Scythas & cæteros Tanais accolas contraxit; hoſtili animo Alexandro occurſurus.

Satrapam Parthorum & Hyrcanorum Alexander *Ammynapem* Parthum conſtituit; qui ſibi unâ cum *Mazæo* (vel. *Mazace* potiùs) Ægyptum tradiderat. Adjunxit autem illi *Tlepolemum* Pythophanis filium, unum ex amicis; qui rerum Parthicarum & Hyrcanicarum ſimul curam gereret. [*Arrian.lib.*3.*pag.*69.] Curtius ait ſatrapam Hyrcaniæ datum eſſe *Menapim* (ita enim contractè *Ammynapem* appellat;) qui exul, regnante Ocho, ad Philippum pervenerat. [*lib.6.cap.*8.] Juſtinus, Parthis domitis præfectum fuiſſe ex nobilibus Perſarum *Andragoram*; unde poſtea originem Parthorum reges habuere. [*lib.*12.*cap.*4.] quum præfecto, quem Parthici regni conditor Arſaces oppreſsit, id nominis fuiſſe confirmet idem. [*lib.*41.*cap.*4.]

Suſiam, urbem Ariorum, Alexander pervenit: quò Satibarzanes Ariorum ſatrapes ad eum acceſsit. Huic ſatrapatum ille reddidit: unáque cum eo Anaxippum unum ex amicis miſit, 40 equeſtribus jaculatoribus ei adjunctis; quos cuſtodes locorum diſponeret, ne Arii ab exercitu illâc tranſeunte damni aliquid acciperent.

Alexander adverſus Beſſum profecturus, cùm grave ſpoliis apparatúque luxuriæ agmen vix moveri animadverteret, ſuas primùm, deinde totius exercitus ſarcinas, exceptis admodum neceſſariis, incendi præcepit.

Nicanor Parmenionis filius, argyraſpidum præfectus, ſubitâ morte correptus, magno deſiderio ſui affecit cunctos. Rex ante omnes mœſtus cupie-

cupiebat quidem ſubſiſtere, funeri affuturus: ſed penuria commeatuum feſtinare cogebat. Itaque Philotâ cum 2600 relicto, ut juſta fratri perſolveret, ipſe contendit ad Beſſum.

Satibarzanes, cui Ariorum ſatrapiam Alexander reſtituerat, Anaxippo & equitibus jaculatoribus qui cum eo relicti fuerant interfectis, ad urbem Ariæ primariam Chortacana ſive Artacoana copias congregavit. Inde verò (quòd Alexandrum ulteriùs progreſſum audîſſet) cum exercitu ad Beſſum ire conſtituit; ut commune cum illo bellum Macedonibus inferret.

Iſta reſciſcens Alexander, intermiſſo itinere in Bactra, ſtadiiſque ſexcentis biduo emenſis, ad Artacoana pervenit. Cujus cognito adventu, Satibarzanes cum duobus millibus equitum (nec plures ſubito contrahi poterant) Bactra ad Beſſum perfugit: cæteri proximos montes occupaverunt. Rex Satibarzanem longiùs jam progreſſum fruſtrà inſecutus, præruptâ rupe ad quam Ariorum tredecim millia armata ſe receperant expugnatâ, ad Craterum qui Artacana obſidebat rediit. Ille omnibus præparatis, regis expectabat adventum, captæ urbis titulo (ſicut par erat) cedens. [*ut in* II *Sam.*XII.27,28.] Rex verò ſupplicibus ſemet dedentibus veniâ datâ, non obſidionem modò ſolvit, ſed omnia ſua etiam incolis reddidit. Omnibúſque provinciæ hujus urbibus 30 dierum ſpatio in ditionem ſuam redactis, Ariorum ſatrapam Arſacem Perſam conſtituit.

Alexandro ſupplementum novorum militum occurrit. Zoïlus quingentos equites ex Græciâ adduxerat: tria millia ex Illyrico Antipater miſerat. Philippus Menelai filius ex Mediâ (ubi Theſſalos equites, qui ſub ejus præfecturâ fuerant, militiæ hujus ſacramento abſolutos Ecbatanis Alexander domum remiſerat) equites mercenarios, cum 130 equitibus Theſſalis qui voluntarii remanſerant, ſecum tulerat. Ex Lydiâ 2600 pedites advenerant: quos 300 equites gentis ejuſdem ſequebantur. Eorum dux (ex Arriano) videtur fuiſſe Andromachus.

Hâc manu adjectâ, ad Drangas (Zarangæos ab Arriano appellatos) venit: quorum ſatrapes Barzaëntes, unus ex iis qui Darium in fugâ oppreſſerat, ſuppliciorum quæ meruerat metu, ad Indos qui cis Indum flumen incolunt ſtatim profugit.

Jam nonum diem in Drangianæ gentis urbe regiâ Alexander ſtativa habebat, cùm domeſticis inſidiis eſt petitus. Dimnus quidam, ex Chalæſtrâ urbe Macedoniæ oriundus, Nicomacho amaſio ſuo aperit, in tertium diem inſidias regi comparatas; ſéque ejus conſilii fortibus viris & illuſtribus eſſe participem. Nicómachus licèt fidem ſilentii jurejurando pollicitus, tamen fratri Ceballino negotium dat, ut rem totam regi ſignificet. Sed Ceballinus, cùm regis adeundi poteſtas non fieret, Philotæ primùm, deinde ob cunctationem ſuſpectum illum habens Metroni (nobili juveni, armamentarii præfecto) rem patefacit; & ut quamprimum eam ad regem perferat, illum admonet. Alexander, eo audito, omnes comprehendi & interrogari jubet. Dimnus, haud ignarus quam ob cauſam accerſeretur, gladio quo cinctus erat ſe interemit. Ceballinus clamitat, eodem temporis momento quo audierat, ſe Philotæ ut rem regi nunciaret mandaviſſe. Philotas id non negat: verùm

non

non prævaricatione, ſed per incuriam ſe id omiſiſſe affirmat, & quòd res nihili videretur. Tormentis autem poſteà adhibitis conjurationem confeſſus, cum aliis inſidiarum conſciis capitale ſubivit ſupplicium.

Tum quoque ad judicium Senatus Macedonum Lynceſtes Alexander eductus eſt: quem, ob veterem in regem conſpirationem, jam *triennium* in cuſtodiâ detentum fuiſſe Diodorus & Curtius memorant. Hic Alexander Aëropus ille eſt, quem ante pugnam Iſſicam, hoc eſt, ante *quadriennium* integrum, ob inſidias Alexandro ſtructas cuſtodiæ fuiſſe traditum, ex Diodoro, Juſtino & Arriano conſtat. [*Vid. ann. Mund.* 3671.*b.*] Et non ſemel intentati hujus parricidii reum illum fuiſſe compertum illa Alexandri ad Macedonicum Senatum verba, (apud Curtium, *lib.*8.*cap.*16.) oſtendunt. *Lynceſtem Alexandrum bis inſidiatum capiti meo à duobus judiciis liberavi: rurſus convictum, per triennium tamen* (ſic enim & hîc in Palatino MS° legebatur; non, ut in editis, *per biennium*) *diſtuli; donec vos poſtularetis, ut tandem debito ſupplicio ſcelus lueret.* Hoc enim tempore, cùm hæſitans & trepidus cauſam diceret; ab iis qui proximè adſtabant lanceis confoſſus occubuit.

Lynceſtæ corpore ablato, rex amiciſſimos Philotæ Amyntam Andromenis filium, cum Attalo Simmiáque fratribus ſuis, introduci juſſit: nam Polemon minimus ex fratribus, cùm Philotam torqueri comperiſſet, profugit; ſed captus ad judicium reductus eſt. Tandem verò, cunctis deprecantibus, Amyntam & fratres ejus Alexander ſuâ ſententiâ abſolvit.

Ad Philotæ patrem Parmenionem Mediæ præfectum & dignitate regi proximum, è medio tollendum, Polydamantem longè illi acceptiſſimum & duos Arabas camelis dromadibus impoſitos, ut citatis itineribus famam de Philotæ ſupplicio anteverterent, cum literis ad Cleandrum, Sitalcem & Menidâm (Medici exercitus duces ſub Parmenione conſtitutos) Alexander miſit. Quorum operâ 70 jam annorum ſenex, dum poſt Alexandri ad ſe epiſtolam, filii nomine ſcriptam alteram ſecurus legeret, confoſſus periit. Cleander, capite ejus ad regem miſſo, ut truncus humaretur ægrè permiſit. Triginta aut quadraginta dierum itinere diebus undecim peracto, rem confectam fuiſſe Strabo indicat. (*lib.*15.*pag.*724.)

Alexander, verens ne victoriarum ſuarum gloria ſævitiæ maculâ in Macedoniâ infuſcaretur, eâdem technâ quâ Gaos (ſuprà, anno Mundi 3620) uſus, ſimulat ſe ex amicis quoſdam in patriam miſſurum. Hortatur milites ſuis ſcribere, rariorem habituros occaſionem, propter militiam remotiorem. Datos faſces epiſtolarum tacitè ad ſe deferri jubet; ex quibus cognito de ſe ſingulorum judicio, eos qui tædium laboris queſti aut de rege duriùs opinati fuerant in unam cohortem, quam ἀτάκτων τάγμα nominabat, contribuit: duce illis Leonidâ dato, qui Parmenioni quondam intimâ familiaritate erat conjunctus. Amicorum verò equitatui, in duas partes diviſo, Hephæſtionem Amyntoris & Clitum Dropidis filium præfecit.

Rebus in Drangianâ conſtitutis, ad eos qui olim Agriaſpæ vel Arimaſpi à Cyro verò majore, ob beneficium ab eis acceptum, Euer-

getæ dicti ſunt, duxit exercitum: atque amicè ab eis eſt exceptus.

Quinto poſtquàm in eorum regionem pervenerat die, cognoſcit Satibarzanem cum duobus millibus equitum quos à Beſſo acceperat, in Ariorum agros rurſus ingreſſum, eos à fide ipſius abduxiſſe. Adverſus quem ſex millia Græcorum peditum & 600 equites, Erigyii & Carani (vel Staſanoris, ut habet Diodorus) ductu, cum Artabazo Perſâ, Andronico & Phrataphernе Parthorum ſatrapâ, Alexander miſit.

Ipſe apud Euergetas Apollini ſacrificavit: & Demetrium, unum ex corporis cuſtodibus, quem Philotæ conſiliorum participem fuiſſe ſuſpicabatur, comprehendit & Ptolemæum Lagi filium in ejus locum ſuffecit. Euergetas magnâ pecuniâ donavit: tantúmque ex finitimis locis agri quantum petiere (exiguum autem petiere) dedit. A finitimis quoque Gedroſiis amicè receptus, meritam eis gratiam retulit.

3675 a. Diebus 60 apud Euergetas actis, Amenidem (qui Darii ſcriba fuerat) Alexandrum eis præfectum reliquiſſe ſcribit Curtius. Liberos eos dimiſiſſe, affirmat Arrianus. Illorum ſimul & Gedroſiorum prætorem Teridatem conſtitutum Diodorus narrat.

In Bactra deinde & Beſſum Alexander movit, Drangis Dragogíſque in ipſo itinere ſubactis. Subegit etiam Arachoſiam: ibíque exercitum, qui ſub Parmenione fuerat, occupavit. Sex millia Macedonum erant, & 200 nobiles, & quinque millia Græcorum, cum equitibus 200 (al. 600 rectiùs:) haud dubiè robur omnium virium regis. Arachoſiis datus Menon prætor: quatuor millibus peditum & ſexcentis equitibus in præſidium relictis.

Tum Alexander in Paropamiſadas exercitum duxit: quod ſub occaſum Vergiliarum & initium hyemis factum, ex Strabone colligimus. (*lib.*15. *pag.*724. *fin.*) Regio nivibus tota oppleta eſt: & obſcura cœli veriùs umbra, quàm lux, nocti ſimilis preſſit terram, vix ut quæ prope ſunt conſpici poſſent. In hâc tamen ſolitudine, quidquid malorum tolerari poteſt, inopiam, frigus, laſſitudinem, deſperationem, Alexandri pertulit exercitus. Multos exanimavit rigor inſolitus nivis, multorum aduſſit pedes. Tandem ad cultiora perventum eſt, commeatúque largo recreatus exercitus, ſimul & qui conſequi non poterant in illa caſtra venerunt. Et brevi, quicquid hominum ibi fuit, in ditionem Regis conceſſit.

Hinc ad Caucaſum montem, qui à quibuſdam Paropamiſus nuncupatur, Alexander progreſſus, eum 16 aut 17 dierum ſpatio ſuperavit: urbémque ſub ejus radicibus condidit ad portam quâ in Mediam via aperitur, quam Alexandriam nominavit. Alias etiam urbes condidit, per unius ab Alexandriâ iter diei remotas. In has Barbarorum ſeptem & extra ordines ſequentium tria millia, & militum quorum operâ uti deſiiſſet quotquot vellent, collocavit. Satrapam illi regioni conſtituit Proëxem Perſam: ex amicis verò Niloxenum Satyri filium ἐπίσκοπον ſive ſpeculatorem cum exercitu ibi reliquit.

Commiſſo inter Macedones & Arios prælio; Satibarzanes qui Barbaris præerat, galeâ è capite detractâ, ſi quis viritim dimicare vellet, provocavit ad pugnam. Huic Erigyius occurrit, & haſtâ transfoſſum interemit. Barbari duce amiſſo, quem magis neceſſitate quàm

ſponte

ſponte ſecuti erant, fide acceptâ, ſe cum armis Erigyio tradiderunt.

b. Beſſus Perſis, qui participes conſiliorum in capiendo Dario fuerant, comitatus, Bactrianiſque circiter ſeptem millibus, & Dahis ultra Tanaim fluvium habitantibus, regionem Caucaſo adjacentem depopulatus eſt; ut præ vaſtitate regionis inter ſe & Alexandrum interjectæ, rerumque neceſſariarum penuriâ, Alexandrum quo minùs progrederetur impediret. Is verò nihilominus proceſſit, difficulter quidem ob nivium altitudinem & commeatus inopiam: proceſſit tamen. 4385 | 329

Exactâ enim hyeme habens Indiam supernè ad dextram, per ſumma montium tranſivit in Bactrianam. Via erat nuda arborum, niſi quòd rari aderant terebinthi frutices. [*Strabo, lib.*15. *pag.*725.] Succo ex ſeſamâ expreſſo haud ſecus quàm oleo (ad mitigandum frigus) milites artus perungebant. At hujus ſucci 240 denariis amphoræ ſingulæ, mellis 390 denariis, 300 vini æſtimabantur: tritici nihil, aut admodum exiguum, reperiebatur. In frugum penuriâ milites fluviatili piſce & herbis ſuſtinebantur. Jámque hæc ipſa alimenta defecerant, cùm jumenta quibus onera portabant cædere juſſi ſunt: quorum carne, dum in Bactrianos perventum, traxere vitam. [*Curt.lib.*7. *cap.*7.] Addit Strabo, etiam crudis jumentorum carnibus propter lignorum penuriam veſci fuiſſe coactos: ſed ad eam cruditatem concoquendam ſilphii copiam præſentem auxilio fuiſſe.

Beſſus Alexandri celeritate perterritus, diis patriis facto ſacrificio, ſicut illis gentibus mos eſt, cum amicis ducibúſque copiarum inter epulas de bello conſultabat. Ubi ferox ille verbis, & parto per ſcelus regno ſuperbus, ac vix potens mentis dicebat, ſocordiâ Darii creviſſe hoſtium famam: ſibi placere in Sogdianos recedere; atque Oxum amnem velut murum hoſti objicere, dum ex finitimis gentibus valida auxilia concurrerent. Temulentis verò convivis ſalubrem eſſe hanc ſententiam conclamantibus; *Cobares* (ut Curtius, vel *Bagodoras*, ut eum Diodorus appellat) natione Medus, profeſſione Magus, ut validioris potiùs occuparet gratiam, & Alexandro ſe dederet, conſuluit. Quod Beſſum commovit, ut, ſtricto acinace, quo minùs eum occideret vix ab amicis contineretur. Cobares autem inter tumultum elapſus, noctu ad Alexandrum transfugit.

Quintodecimo die Alexander ab urbe à ſe conditâ (Alexandriâ) & hybernaculis, *Adrapſa* pervenit, Bactrianæ urbem, ut refert Strabo. [*lib.*15.*pag.*725.] *Drapſaca* profectus, (inquit Arrianus) recreato exercitu, in Aornos & Bactra, maximas Bactrianæ urbes, movit: quibus primo impetu captis, præſidium in arce Aorni conſtituit; cui Archelaum Androclis filium, unum ex amicis, præfecit.

Septem vel octo millia Bactrianorum habebat armata Beſſus; quæ, quamdiu propter cœli intemperiem Indiam potiùs Macedonas petituros crediderant, obedienter imperata fecerunt. Poſtquam autem adventare Alexandrum compertum eſt, in ſuos quiſque vicos dilapſi, Beſſum reliquerunt. Ille, cum clientum manu qui non mutaverant fidem, Oxo amne ſuperato, exuſtíſque navigiis quibus copias tranſvexerat, ne iiſdem hoſtis uteretur, in Nautaca Sogdianæ regionis ſe recepit;

pit; novas copias in Sogdianis contracturus. Sequebantur eum Spitamenes & Oxyartes, Sogdianos equites habentes, & Dahæ à Tanai profecti.

c. Alexander, Artabazo Perſâ Bactrianorum regioni ſatrapâ dato, ſarcinas & impedimenta ibi cum præſidio relinquit. Ipſe cum expedito agmine loca deſerta Sogdianorum intrat, nocturno itinere exercitum ducens. Ubi cùm per 400 ſtadia ne modicus quidem humor exiſteret: æſtu ſitique die ſequente ab ejus exercitu vehementer laboratum eſt. Et qui aquam poſteà intemperantiùs hauſerunt, intercluſo ſpiritu extincti ſunt: qui multo major hominum numerus fuit, quàm ullo amiſerat prælio.

Ad fluvium Oxum Alexander pervenit primâ ferè veſperâ: totámque eam noctem perpetuis vigiliis agens, exercitus partem magnam quæ conſequi non potuerat expectavit.

Antequàm verò flumen trajiceret, ex Macedonibus qui aut præ ætate aut vulneribus inepti ad pugnam erant, & ex Theſſalis qui voluntarii remanſerant, 900 ferè ſeligens; equiti bina talenta dedit, pediti terna denariûm (ſive drachmarum) millia: monitóſque ut liberos generarent, remiſit domum. Cæteris gratiæ actæ, quòd ad reliqua belli navaturos operam pollicebantur.

Staſanorem quoque, unum ex amicis, ad Arios miſit, qui Arſacem eorum ſatrapam comprehenderet, quòd mali aliquid moliri videretur: útque ejus loco ſatrapatum obtineret juſſit.

Cúmque materia navigiis aut pontibus ſtruendis deeſſet: moræ impatiens Alexander pelles ſub quibus milites in tentoriis degebant, aut utres ſtramentis refertos quamplurimos colligari & quam accuratiſſimè committi juſsit: atque ita quinque dierum ſpatio exercitum per amnem traduxit.

Spitamenes, inter omnes amicos præcipuo honore cultus à Beſſo, ut Alexandrum flumen Oxum ſuperâſſe cognovit, conſilio cum Dataphérne & Catene (quibus à Beſſo maxima fides habebatur) communicato, Beſſum comprehendit; direpto ex capite regni inſigni, laceratáque veſte quam ſpolium occiſi regis induerat.

Alexander trajecto Oxo, celeriter eò exercitum duxit, ubi Beſſum cum copiis eſſe acceperat. Intereà nuntii ad eum à Spitamene & Dataphérne veniunt, pollicentes, ſi aliquem ex ducibus ſuis cum aliquantis copiis mitteret, ſeſe Beſſum eſſe tradituros. Ad quos ille Ptolemæum Lagi filium miſit, cum tribus amicorum equitum cohortibus, & haſtatis equitibus omnibus; ex peditibus verò, Philotæ agmine, & argyraſpidibus mille, Agrianíſque omnibus ac ſagittariorum parte dimidiâ. Cum his Ptolemæus, decem ſtathmorum iter quatriduo emenſus, eò pervenit ubi pridie barbari cum Spitamene caſtra habuerant.

Dum Beſſus perducitur, in parvulum Branchidarum opidum Alexander pervenit. Hi Mileto quondam juſſu Xerxis tranſierant, & in eâ ſede conſtiterant; quia in illius gratiam templum Didymei Apollinis violaverant. (ut ſuprà, ad annum Mundi 3526, eſt notatum.) Urbs, ut proditorum receptaculum, tota direpta & ſubverſa eſt; incolis, ad unum, ſine omni miſericordiâ, trucidatis. Quæ ſi in ipſos proditionis autho-

authores excogitata eſſent, juſta ultro eſſe, non crudelitas videretur: nunc culpam majorum poſteri luere, qui ne viderant quidem Miletum, adeò Xerxi non potuerant prodere. [*Curt.lib.7. cap.12. cum Strabone, lib.11. pag.517,518.*]

Ad Alexandrum cum exercitu tranſeuntem perductus eſt Beſſus, non capiſtro modò vinctus, ſed etiam omni velamento corporis ſpoliatus; tam Barbaris quàm Macedonibus gratum ſpectaculum. Dona omnibus qui eum adduxerant data ſunt. Ipſum Alexander Oxatræ Darii fratri, quem inter corporis cuſtodes habebat, tradi juſsit: ut cruci affixum, mutilatis auribus naribúſque, ſagittis configerent Barbari; aſſervaréntque corpus, ut ne aves quidem contingerent. Deinde flagellis cæſum in Bactra remiſit: ſed ſupplicium ejus diſtulit; ut eo loco, in quo Darium ipſe occiderat, necaretur.

Alexander, ſupplemento equorum ſumpto, (quorum multos tam in tranſitu Caucaſi montis, quàm in itinere ad Oxum amnem & diſceſſu ab Oxo amiſerat) ad Tanaim fluvium profectus eſt: non illum qui Europam ab Aſiâ diſterminans in paludem Mæotidem delabitur, ſed *Jaxartem*; quem Plinius [*lib.6.cap.16.*] à Scythis *Silyn*, à finitimis *Orxantem* appellari Ariſtobulus dicit.

Hîc nonnulli ex Macedonibus ad petendum pabulum incompoſito agmine egreſsi, à Barbaris qui de proximis montibus decurrerunt opprimuntur: pluréſque capti ſunt quàm occiſi. Hi ad 30 (vel, ut Curtius, 20) millia erant: adverſus quos Alexander aſſumptis expeditioribus totius exercitus celeriter profectus, ſagittâ ictus eſt, quæ in medio crure fixa reliquerat ſpiculum. Collem nihilominus captum fuiſſe, atque ex 30 millibus non plures 8 millibus evaſiſſe, refert Arrianus. Sed proximo quàm ex acie ſubductus eſt rex die, Barbaros ultrò deditione factâ & captivis redditis pacem ab Alexandro impetraviſſe, Curtius narrat.

Caſtris inde motis, rex lecticâ militari vehebatur; quam pro ſe quiſque eques pedéſque ſubire certabant. Hinc quarto die ad urbem Maracanda, Sogdianorum regiam, cujus murus 70 ſtadia amplectebatur, perventum eſt. ubi, præſidio urbi relicto, proximos vicos Alexander depopulatus eſt atque uſsit.

Paucis pòſt diebus legati venerunt à Scythis Abiis; qui liberi à morte Cyri, tum ſe Alexandro permiſerunt.

Barbari fluvio finitimi Macedonum milites, qui in Scythicis urbibus præſidio conſtituti erant, comprehenſos interficiunt; urbéſque ſuas majoris ſecuritatis cauſâ muniunt. Conjunxerunt ſe illorum defectioni Sogdianorum plerique, ſollicitati ab iis qui Beſſum ceperant: qui & Bactrianorum nonnullos ad ſe pertraxerunt. Suſianorum & Bactrianorum ſeptem millia equitum erant; quorum authoritatem cæteri ſequebantur. Ad quos coërcendos miſsi ab Alexandro Spitamenes & Catenes, à quibus traditus ei fuerat Beſſus, primarii defectionis authores extiterunt: ſparſâ famâ, Bactrianos equites à rege omnes ut occiderentur fuiſſe accerſitos.

Hiſce cognitis, Alexander Gazam, Craterus Cyropolim aggreditur. Gazâ captâ, puberes omnes interfecti, mulieres & pueri mancipati,

urbs diruta eſt: ut cæteri cladis exemplo continerentur. Hâc & aliis quatuor urbibus biduo captis & direptis; Cyropolim ille contendit: in quam ut omnium maximam & munitiſsimam octodecim armatorum millia ſe receperant. In ejus obſidione & promptiſsimi quique militum cecidêre, & ipſe Rex ad ultimum periculum venit. Námque cervix ejus ſaxo ita icta eſt, ut oculis caligine offuſis collaberetur, ne mentis quidem compos. Sed invictus adverſus ea quæ cæteros terrent, nondum percurato vulnere acriùs obſidioni inſtitit, naturalem celeritatem irâ concitante. Et primo quidem tumultu captæ urbis cæſi ſunt ex hoſtibus 8000. reliqui in arcem confugerunt. Quos quum Alexander uno die obſeſſos tenuiſſet; aquarum inopiâ preſſi deditionem fecerunt.

Cyropoli, juſſu Alexandri, dirutâ; ex ſeptem urbibus, in quas barbari ejus regionis confugerant, una ſola jam ſupererat. Eam primo inſultu ille cepit: & quidem deditione, ut Ptolemæus ſcribit. Ariſtobulus verò etiam hanc vi captam tradit, omnéſque in eâ comprehenſos, interfectos fuiſſe. Ptolemæus captivos in exercitum diſtributos narrat, vinctóſque cuſtodiri juſſos, donec ipſe ex eâ regione diſcederet: nequis eorum qui defectionem fecerant relinqueretur.

Dum hæc geruntur, Scytharum Aſiaticorum exercitus ad ripas Tanais fluvii venit, quòd audiſſent nonnullos barbarorum trans flumen incolentes ab Alexandro defeciſſe: ut ſiqua inſignis defectio fieret, ipſi quoque in Macedones irruerent.

Interim Spitamenes muris Maracandæ ſe includens, Macedonum præſidium in arce relictum obſidebat. Adverſus hunc Alexander Menedemum, & Andromachum, ac Caranum miſit: cúmque his equites ex amicis 60, ex mercenariis 800, quos ducebat Caranus; pedites autem mercenarios 1500. (vel 3000, ut habet Curtius.) His adjunxit Pharnuchem interpretem, qui barbarorum linguam callebat, aptúſque qui cum iis ageret videbatur.

Alexander ad Tanaim amnem rediit, & quantum ſoli occupaverant caſtris, muro circumdedit. Sexaginta ſtadiorum urbis murus fuit. Hanc quoque urbem Alexandriam appellari juſsit. Opus tantâ celeritate perfectum eſt, ut decimo ſeptimo die quàm munimenta excitata erant, tecta quoque urbis abſolverentur. Ita Curtius. [*lib.*7.*cap.*17.] Intra diem ſeptimum decimum, murum ſex millium paſſuum conſummatum, Juſtinus ait: [*lib.*12,*cap.*5.] viginti dierum ſpatio urbem muro cinctam Arrianus retulit. Eam Græcis mercenariis habitandam dedit, & finitimis barbaris quibus ſuâ ſponte eò commigrandi voluntas fuit, nonnullis etiam Macedonibus qui inepti bello erant. Incolas quoque novæ urbi dedit captivos, quos reddito pretio dominis liberavit: & trium civitatum populos, quas Cyrus condiderat, eò tranſtulit.

Rex Scytharum, cujus tum ultra Tanaim imperium erat, ratus eam urbem ſuis impoſitam eſſe cervicibus, fratrem Carthaſim nomine cum magnâ equitum manu miſit ad diruendam eam, procúlque amne ſubmovendas Macedonum copias. In conſpectu Alexandri obequitabat hoſtis, & cum telis, quæ trans flumen ejaculabatur, etiam probra barbarico more jaciebat. Alexander autem adhuc æger ex vulnere, voce defici-

deficiebat; nec inſiſtere in terrâ, nec equo vehi, nec ſuos docere poterat vel hortari.

Spitamenes, Daharum ſive Nomadum Scytharum circiter 600 equitibus ſuo equitatui adjunctis, eos qui Maracanda auxilio obſeſſis miſſi ab Alexandro fuerant, oppreſſit. Macedonibus in ipſo conflictu ex improviſo ſuperveniſſe Scythas, qui in hortis abditi fuerant, tantâque eorum copias occiſione occidiſſe, ut equites non plures 40 & pedites circiter 300 tantùm evaſerint; Ariſtobulus author eſt. Cecidiſſe eo prælio peditum duo millia, cum 300 equitibus, ſcribit Curtius; eámque cladem Alexandrum ſolerti conſilio texiſſe, morte denunciatâ iis qui ex prælio venerant, ſi acta vulgâſſent.

d. Alexander, in præparatas rates exercitu impoſito, & leviùs armatis ſuper utres ſarmento repletos nare juſſis, Tanaim mirâ induſtriâ trajecit: fruſtrà obnitentibus qui in adverſâ fluminis ripâ ſtabant Scythis. Quos in fugam datos, quanquam vexationem invalidi corporis pati non poterat, per 80 tamen ſtadia inſequi perſeveravit. Jámque linquente animo, ſuis præcepit, ut donec lucis aliquid ſupereſſet, fugientium tergis inhærerent. Quúmque in ſummo æſtu acerrimè eos inſequerentur, univerſus exercitus magnâ ſiti laboravit. Ipſe etiam Alexander aquâ (qualem ea regio fert) vitioſâ epotâ, vehementi profluvio alvi correptus eſt. Ex Scythis cæſi circiter mille, capti 150, equíque 1800 abacti. Ceciderunt autem Macedonum equites ſexaginta, pedites centum ferè; mille ſaucii fuerunt.

Haud multo pòſt legati Scytharum ad Alexandrum venerunt, factum excuſaturi. Non eſſe ei illata arma communi totius gentis Scythicæ conſilio, ſed ab iis qui latronum more ex rapto viverent: ſe verò imperata facere velle dicentes. Quibus humaniter ille reſpondens; captivos omnes ſine pretio remiſit: ut fidem faceret, ſibi cum ferociſſimis gentium de fortitudine, non de irâ fuiſſe certamen.

Eâ clementiâ moti Sacæ, legatos quoque ad eum miſerunt, qui pollicerentur gentem imperata facturam. His etiam benignè exceptis, comitem Excipinum dedit, juvenem ſibi gratiſſimum & Hephæſtionem alterum.

Alexander, aſſumptâ amicorum equitum parte dimidiâ, ſcutatis omnibus, & ſagittariis atque Agrianis, & ex phalange expeditioribus, Maracanda contendit: quò Spitamenem reverſum eſſe acceperat, denuóque eos qui in arce erant obſidere. Ipſe tridui ſpatio 1500 ſtadia emenſus, quarto die ſub auroram ad urbem venit. Spitamenes cum ſuis copiis, ut Alexandrum adventare intellexit, non expectato ejus adventu, relictâ obſidione, fugit. Quem ille acriter inſecutus, ad eum locum pervenit, in quo milites ejus à Scythis cæſi fuerant. Horum oſſa tumulo contegi juſſit, & inferias more patrio dedit. Deinde fugientes hoſtes ad deſerta uſque inſecutus eſt.

Jam Craterus, cum majore parte exercitus modicis itineribus ſubſequi juſſus, ad Regem pervenerat. Itaque ut omnes qui defecerant pariter belli clade premerentur, copias diviſit: uríque agros, & interfici puberes juſsit. Totam verò eam regionem, quam Polytimetus amnis irrigans tranſit, percurrit: inde enim, ubi ſub terram

ille

ille ſe condit; omnis ulterior regio deſerta eſt.

Sogdianorum pluribus quàm 120000 interfectis(ut lemma Diodori in alteram partem libri 17 indicat) 30 eorum nobiliſsimi; corporum robore eximio, captivi ad Alexandrum perducti ſunt. Quorum invictum adverſus mortem animum ille admirans, eis fide datâ vitam donavit. Neque promiſſum illi officium fefellerunt. Nam qui remiſsi domos ierant, in fide continuêre populares. Quatuor inter cuſtodes corporis, nulli Macedonum in Regem charitate ceſſerunt.

In Sogdianis Peucolao cum tribus millibus peditum (neque enim majore præſidio indigebat) relicto, Bactra pervenit. Hîc, conventu omnium quotquot aderant habito, Beſſum introducit: accuſatâque ejus in Darium perfidiâ, nares ei ſummáſque aures præſcindi jubet; deinde in Ecbatana mittit, ut ibi in Medorum Perſarúmque concilio morte mulctaretur. Plutarchus eum reclinatis duabus arboribus Alexandri juſſu alligatum fuiſſe refert; ut ad naturalem ſtatum valido cum impetu redeunte utrâque,ille in diverſa avelleretur. Diodorus, fratrem Darii cæteroſque propinquos omni contumeliæ & cruciatus genere in hominem graſſatos, corpore tandem minutatim conciſo, particulas huc illuc fundis disjeciſſe, narrat.

Per idem tempus venerant ad Alexandrum Phratapherneſ Parthorum ſatrapa, & Staſanor ad Arios miſſus ut Arſaçem comprehenderet: quem quidem vinctum adduxerunt, & Barzanem quem Beſſus Perſis ſatrapam dederat, ac nonnullos alios qui tum unâ cum Beſſo defecerant.

E maritimâ quoque orâ acceſſerunt Epocillus, & Melanidas,ac Ptolemæus Thracum dux; qui pecunias cum Menete miſſas & ſocios ad mare deduxerant. Ptolemæus & Menidas peditum tria millia & equites mille adduxerunt mercede militaturos. Alexander quoque ex Lyciâ cum pari numero peditum & quingentis equitibus venit. Totidem è Syriâ Beſſum Syriæ ſatrapam atque Aſclepiodorum mari præfectum ſequebantur. Antipater Græcorum mercenariorum octo millia, in queis quingenti equites erant, miſerat; Aſandro & Nearcho ducentibus.

Exercitu ita aucto, ad ea quæ defectione turbata erant componenda Alexander proceſsit. Plerique enim Sogdianorum in arces ſe receperant, neque ſatrapæ quem iis Alexander conſtituerat morem gerere volebant. Polyſperchonte igitur & Attalo & Gorgiâ atque Meleagro apud Bactrianos relictis, ut regionem illam præſidio tenerent; ne barbari ejus loci novi aliquid molirentur, útque eos qui disjuncti ab ipſis eſſent expugnarent: ipſe quarto die ad Oxum fluvium caſtra poſuit. Hic quia limum vehit, turbidus ſemper & inſalubris eſt potu. Itaque puteos miles cœperat fodere. nec tamen humo egeſtâ exſiſtebat humor; quum in ipſo tabernaculo Regis conſpectus eſt fons: quem quia tardè notaverant, ſubitò extitiſſe finxerunt; Réxque ipſe credi voluit donum Dei id fuiſſe [*Curt. lib. 7. cap. 25.*] Plutarchus narrat, Proxenum Macedonem, præfectum eorum qui ſtragulis erant appoſiti, dum tabernaculo regio locum foderet, juxta Oxum amnem, fontem detexiſſe pinguis & oleoſi liquoris: idque Alexandrum, in epiſtolis ad Antipa-

trum,

trum, inter maxima à Deo ſibi oblata oſtenta repoſuiſſe. Arrianus duos ibi fontes, alterum aquam, alterum oleum fundentem, non procul ab ipſius tabernaculo ortos fuiſſe narrat. Quod cùm à Ptolemæo Lagi filio eſſet Alexandro nunciatum: ille ſtatim ex vatum præſcripto ſacrificium fecit. Reſpondítque Ariſtander, fontem oleo manantem labores portendere, victoriam tamen ex labore conſecuturam.

Superatis deinde amnibus Ocho & Oxo, ad urbem Marginiam ſive Margianam pervenit. Circa eam ſex opidis condendis electa ſedes eſt. Duo ad Meridiem verſa, quatuor ſpectantia Orientem, modicis inter ſe ſpatiis diſtabant; ne procul repetendum eſſet mutuum auxilium. [*Curt. ut ſupr.*] *Octo* urbes Alexandrum in Bactrianâ & Sogdianâ condidiſſe, refert Strabo; [*lib.* 11. *pag.* 517.] *duodecim* Juſtinus; [*lib.* 12. *cap.* 5.] qui & diſtribuiſſe eas addit his, quoſcunque in exercitu ſeditioſos habebat.

3676 a. Arimazes Sogdianus cum triginta armatorum millibus petram (*Oxi*, ut eam Strabo nominat) occupavit: alimentis antè congeſtis, quæ tantæ multitudini vel per triennium ſuppeterent. Petra in altitudinem 30 eminebat ſtadia, circuitu 150 complectebatur. Juvenes 300, propoſitorum ab Alexandro præmiorum magnitudine incitati, ferreis fulcris, quæ ſubinde defigebant, conniſi in altum paulatim ad montis cacumina pervenerunt: 32 tantùm ex eo numero, quos inſtabilis gradus fefellerat, ex præcipiti devolutis. Barbari inopinato ſpectaculo attoniti, plures eos quàm erant & bene armatos eſſe rati, ultrò ſe dediderunt. Arimazes igitur, deſperatis magis quàm perditis rebus, cum propinquis nobiliſſimíſque gentis ſuæ deſcendit in caſtra: quos omnes verberibus affectos, ſub ipſis radicibus Petræ Alexander crucibus affigi juſsit. Multitudo deditit iorum incolis novarum urbium cum pecuniâ captâ dono data eſt. Artabazus in Petræ regioníſque ei appoſitæ tutelâ relictus eſt. [*Curt. lib.* 7. *cap. ult. Vid. & Polyæn. Stratagem. lib.* 4. *in Alexandro, num.* 29.]

Alexander, in ditionem redactâ Sogdianorum Petrâ, cùm propter vagum hoſtem ſpargendæ manus eſſent, in quinque partes diviſit exercitum. Hephæſtionem tribus partibus præeſſe juſsit: quartæ Cœnum & Artabazum præfecit. Ipſe quintâ parte ſecum ſumptâ, regionem ingreditur Maracanda verſùs. reliqui, ut quiſque potuit, progreſsi, alios qui in arces confugerant vi expugnârunt, alios deditionem voluntariè facientes receperunt. Poſtquam verò univerſæ copiæ, majore Sogdianæ provinciæ parte peragratâ, ad Maracanda convenerunt: Hephæſtionem emittit, qui in Sogdianorum urbes colonias deducat; Cœnum autem & Artabazum in Scythas, quòd nuntiatum fuerat Spitamenem ad eos confugiſſe. Ipſe cum reliquo exercitu Sogdianorum ditionem ingreſſus, cætera opida quæ ab iis qui defecerant occupabantur parvo negotio expugnavit: & iis qui ante certamen imperata fecerunt, eorum qui armis fuerant ſubacti urbes agróſque juſsit attribui.

Dum hæc aguntur, Spitamenes & Bactrianorum exules, cum Sogdianorum profugorum manu qui in Scytharum regionem profugerant, & 600 (vel 800) Maſſagetarum equitibus, ad arcem quandam Bactrianis oppoſitam profecti, & præfectum præſidii nihil hoſtile expectan-

tem adorti, militibus qui in præſidio erant interfectis, præfectum in cuſtodiâ tenuerunt. Ipſi captâ hâc arce, animis elati, paucis pôſt diebus Zariaſpis appropinquantes urbem oppugnare ſtatuerunt, multámque prædam inde abegerunt.

Ad hos coërcendos Attinas regionis ejus præfectus 300 equites, inſidiarum quæ parabantur ignarus, eduxit. Cui ſe adjunxerunt equites ex amicorum regiorum cohorte, qui Zariaſpis invaletudinis cauſâ relicti jam convaluerant armáque ferre & equos conſcendere poterant; cum Pithone Soſiclis filio (iis qui ex regiâ familiâ Zariaſpis erant præfecto) & Ariſtonico citharœdo. Hi enim collectis mercenariis equitibus circiter 80, qui præſidio Zariaſpis relicti fuerant, & regiorum puerorum nonnullis cum Attinâ in Maſſagetas ferebantur. Sed Spitamenes & milites quos in ſylvis campo junctis ille condiderat, ex improviſo eos adorti, ex amicis quidem ſeptem, ex mercenariis equitibus 60, & Ariſtonicum citharœdum, (qui in eâ pugnâ ſe non ut citharœdum ſed ſtrenuum militem geſſerat) Attinam verò cum ſuis omnibus interemerunt. Pithon ſaucius in hoſtium poteſtatem vivus venit. Celeriter ad Craterum hujus cladis fama perlata eſt: qui cum omni equitatu ſupérveniens, fugientes Maſſagetas uſque ad ſolitudinem eſt inſecutus. Ubi acri pugnâ inter eos initâ, victoria penes Macedones fuit. Et ex Maſſagetis quidem, 150 equitibus cæſis, reliqui facilè per ſolitudinem evaſerunt. Dahæ autem mille oppreſsi ſunt: quorum clade totius regionis finita defectio eſt.

Alexander, Sogdianis rurſus ſubactis, Maracanda repetiit. Ibi à rege Scytharum Europæorum ſuper Boſphorum colentium dona & legationem accepit. Filiæ ſuæ nuptias illi obtulit: cujus rei & ipſum Alexandrum meminiſſe in epiſtolâ ad Antipatrum, ex Plutarcho jam antè notavimus. Quòd ſi affinitatem hanc ille dedignaretur; ut principes Macedonum cum primoribus ſuæ gentis connubio coïre pateretur, rogavit: ſe quoque ſi juberetur, venturum ad eum pollicitus; ut ab ipſo coràm imperata acciperet.

Eodem quoque tempore Phrataphernes, ſive Pharæmanes, qui Choraſmiis præerat, Maſſagetis & Dahis regionum confinio adjunctus, miſit qui facturum imperata pollicerentur. Ille utrâque legatione benignè auditâ, Hephæſtionem & Artabazum opperiens ſtativa habuit.

Poſtquam hi advenerant, in regione *Bazariâ* (vel *Baſiſtis*, ut in lemmatibus libri 17 Diodori legitur) Alexander cum toto exercitu ingreſſus ſaltum, qui quatuor continuis ætatibus intactus fuerat, agitari undique feras juſsit. Inter quas cùm leo magnitudinis raræ ipſum regem invaſurus incurreret: fortè Lyſimachus (qui poſtea in Thraciâ regnavit) venabulum objicere feræ cœperat. Quo rex repulſo & abire juſſo, feram non excepit modò, ſed etiam uno vulnere occîdit. Deinde quatuor millibus ferarum dejectis, in eodem ſaltu cum toto exercitu epulatus eſt.

Maracanda reditum eſt: & Artabazo à ſatrapatu Bactrianorum propter ſenectutem abſoluto, veteri Philippi militi Clito Dropidæ Macedonis filio provincia ejus deſtinata eſt; fratri Hellanicæ (ſive Lanicæ) nutricis Alexandri, quæ haud ſecus quàm mater à Rege diligebatur.

batur. Sed in quiete Clitum pullatum Alexander videre ſibi eſt viſus, inter Parmenionis filios, qui mortui erant omnes, conſidentem.

Tertius à ſomnio hoc oblato dies erat apud Macedones Baccho ſacer: in quo Alexander quotannis Baccho ſacrificare ſolitus, jam eo neglecto Dioſcuris ſacrificium cum epulo inſtituit. Quidam tum ab orâ maritimâ poma Græca Regi attulerant: quorum viriditatem & ſpeciem ille miratus, accivit Clitum, ut ei oſtenderet illa & impertiretur. Clitum, relicto quod tum faciebat ſacrificio ad Regem pergentem, tres oves, in quas facta jam fuerat libatio, ſunt ſecutæ. Quo intellecto, Rex rem ad vates retulit Ariſtandrum & Cleomantem Lacedæmonium. Denuntiantibus illis tetrum prodigium eſſe, Alexander, ſomnii ſui memor, ut properè pro Clito litarent præcepit. Clitus verò ad epulum venit, quum Rex Dioſcuris ſacrificâſſet. Cúmque Alexander in convivio multo incaluiſſet mero, immodicus æſtimator ſui, celebrare quæ ipſe geſſerat cœpit, & res patris Philippi deprimere; majore convivarum parte aſſentante. Clitus contrà, memoriam Philippi tueri, præterita efferre, præſentia imminuere, eſt auſus; gravibus etiam additis in Regem contumeliis. Quum jam Alexander irâ percitus eum interfecturus proſiliret; ipſe (ut refert Ariſtobulus) per oſtium ultra muros & foſſam in arcem ad Ptolemæum Lagi F. corporis cuſtodem ſubductus, quin reverteretur continere ſe non potuit. & quum in Alexandrum Cliti nomen inclamantem incidiſſet, eique reſpondiſſet, *En tibi Clitum Alexander:* tum ſariſſâ ictus interiit.

Alexander, facti atrocitate poſteà conſideratâ, eodem furore in pœnitentiam, quo pridem in iram verſus, mori voluit. Itaque triduum totum incluſus, à cibo & potu abſtinuit, neque aliam ullam corporis curam habuit.

Cùm jam in quartum diem perſeverata inedia eſſet, armigeri corporíſque cuſtodes in tabernaculum irrumpentes, diu precibus ipſorum reluctatum ægrè vicerunt, ut cibum caperet. Vatibúſque nonnullis Liberi patris iram hîc cauſantibus, quòd ſacrificium ejus fuiſſet prætermiſſum: ſacrificium illi reddidit. ſiquidem non ingratum ei erat, caſum illum ad iram numinis potiùs quàm ad ſuum maleficium referri. Ariſtander quoque vates viſum quod de Clito fuerat ei repræſentatum & prodigium in mentem revocans, jamdudum hæc in fatis fuiſſe monuit. Multum profuere & Calliſthenis philoſophi preces, condiſcipulatu apud Ariſtotelem familiaris illi: ſed multo magis Anaxarchi Abderitæ ſophiſtæ impudens arriſit adulatio, ex eo quòd veteres ſapientes Juſtitiam Jovi aſſidentem finxerunt impiè concludentis, quicquid à rege actum fuerit, id juſtum exiſtimari debere. Quóque minùs cædis puderet, jure interfectum Clitum Macedones decreverunt; ſepulturâ quoque prohibituri, ni Rex humari juſſiſſet.

Decem diebus maximè ad confirmandum pudorem apud Maracanda conſumptis, cum parte exercitus Hephæſtionem in regionem Bactrianam Alexander miſit, commeatus in hyemem paraturum. Satrapatum autem Bactrianorum, quam Clito deſtinaverat, Amyntæ Nicolai filio dedit. Cœnóque ibidem relicto cum ſuis ac Meleagri copiis, equitibúſque ex amicis 400, & jaculatoribus equeſtribus, tum Ba-

ctrianis Sogdianiſque, quibus Amyntas præerat, eos omnes Cœno parere & in Sogdianis hybernare juſſit: partim ut præſidio regioni eſſent, partim ut Spitamenem, ſi is fortè per hyemem ea loca peragraret, ex inſidiis caperent. [*Arrian.lib.*4.]

Ipſe Alexander Xenippa pervenit: quæ Scythiæ confinis erat regio; ad quam Bactriani exules qui ab Alexandero defecerant, ſe receperunt. Sed poſtquam Regem adventare compertum eſt, pulſi ab incolis, 2200 ferè, omnes equites, congregantur. Hi ex improviſo adorti Amyntam prætorem Alexandri, diu anceps prælium fecerunt; Ad ultimum 700 ſuorum amiſſis, quorum 300 hoſtis cepit, dedere terga victoribus, haud ſanè inulti: quippe 80 Macedonum interfecti, præterque eos 350 ſaucii facti ſunt. Veniam tamen etiam poſt alteram defectionem impetraverunt.

His in fidem acceptis, in regionem quam *Naura* (vel *Nautaca* potiùs) appellant, Rex cum toto exercitu venit. Satrapes erat Siſimithres, duobus ex ſuâ matre filiis genitis. quippe apud eos parentibus ſtupro coïre cum liberis fas eſt. Is armatis popularibus fauces regionis, quâ in arctiſſimum cogitur, valido munimento ſepſerat. Fauces illas à fronte præterfluens rapidiſsimus torrens, à tergo Petra objecta, muniebat. [*Curt.lib.*8.*cap.*6.] Arrianus apud *Paratacas* petram hanc fuiſſe ait; altitudinis 20, ambitus 60 ferè ſtadiorum: eámque, ut & dominum ejus, *Chorienis* appellat nomine. Strabo verò *Siſimithris* petram (ſic enim, cum Curtio & Plutarcho, nominat) in Bactrianâ collocat; eámque altitudine 15, ambitu 80 ſtadiorum, ſupernè autem planam & gleboſam, & 500 viris alendis ſufficientem, fuiſſe refert: atque in eâ (non, ut Arrianus, in Sogdianâ petrâ) Oxyartem filiam Roxanem, quæ Alexandro nupſit, habuiſſe affirmat. [*Strab.lib.*11.*pag.*517.]

Alexander, quanquam anguſtias naturali ſitu munitas validâ manu Barbari tuebantur, tamen arietibus admotis munimenta quæ manu adjuncta erant concuſsit, fundiſque & ſagittis propugnantium pleroſque dejecit: quos ubi diſperſos fugavit, ruinas munimentorum ſupergreſſus, ad Petram admovit exercitum. Cæterùm interveniebat fluvius coëuntibus aquis ex ſuperiore faſtigio in vallem; magnique operis videbatur tam vaſtam voraginem explere. Cæſis tamen abietibus, quarum magna in ambitu illius montis copia erat, ſcalas ex iis confici juſsit, ut per eas exercitus in voraginem deſcenderet. Et interdiu quidem ipſe opus urgebat, cum dimidiâ exercitus parte: noctu verò viciſsim corporis cuſtodes Perdiccas & Leonnatus & Ptolemæus Lagi filius, reliquo exercitu in tres partes diſtributo, nocturni operis ipſis commiſsi curam gerebant. Nec per diem plus 20 cubitis, noctu paulò minus efficiebant, quantumvis univerſus exercitus in opere eſſet: tanta erat & ipſius loci aſperitas, & operis difficultas.

Erat tunc cum Alexandro, nationis ejuſdem ſed ditionis ſuæ, Oxyartes (Roxanes pater:) qui ab eo interrogatus, quid animi haberet Siſimithres; omnium hominum eum trepidiſſimum fuiſſe reſpondit. Cui Rex: *Profectò tu petram nobis oſtendis eſſe ſuperabilem, quando ejus non eſt firmum caput.* Et miſſus quidem ad eum trepidum diffidentémque rebus ſuis Oxyartes, ut ſe cum matre liberiſque & totius cognationis

gnationis grege Regis poteſtati permitteret perſuaſit. Deditâ deinde petrâ Alexander, aſſumptis argyraſpidibus circiter quingentis, arcem ſpectandi causâ conſcendit: & victimis Minervæ ac Victoriæ cæſis, præſidem & illius & omnium locorum quorum antea fuerat Siſimithrem conſtituit; ſpe majoris etiam provinciæ factâ, ſi cum fide amicitiam ipſius coluiſſet. Duos quoque illi juvenes patre tradente ſecum militaturos ſequi juſſit.

Relictâ deinde phalange, ad ſubigendos qui defecerant, cum equite proceſſit. Arduum & impeditum ſaxis iter primò utcunque tolerabant. Mox equorum non ungulis modò attritis, ſed corporibus etiam fatigatis, ſequi plerique non poterant; & rarius ſubinde agmen fiebat. Nobiles quoque juvenes comitari eum ſoliti defecerant; præter Philippum, Lyſimachi fratrem. Ille enim pedes (incredibile dictu) cùm loricâ indutus arma geſtaret, Regem tamen ſubinde equos mutantem per 500 ſtadia comitatus eſt: atque in ſaltu, in quo ſe Barbari abdiderant, Regem cominus cum hoſte dimicantem protexit. Sed poſtquam Barbari in fugam effuſi deſeruêre ſylvas: animus, qui in ardore pugnæ corpus ſuſtentaverat, liquit; & inter ipſius Regis manus collapſus expiravit. Mœſtum Regem alius haud levis dolor excepit. Erigyius inter claros duces fuerat, quem extinctum eſſe, paulo ante quàm reverteretur in caſtra, cognovit. Utriuſque funus omni apparatu atque honore celebratum eſt.

Spitamenes cum ſuis Gabas perveniens, (munitum Sogdianorum opidum, medium inter Maſſagetas & Sogdianos ſitum) vagorum Scytharum equitibus circiter 3000, ut ſe illi conjungerent atque in Sogdianos unâ irrumperent, facilè perſuaſit. Cœnus, cognito Spitamenis adventu, obviam cum exercitu profectus, ex equitibus eorum ampliùs 800 occidit; ex ſuis, equitibus tantùm 25 & peditibus 12 deſideratis. Unde Sogdiani qui cum Spitamene pugnæ ſuperfuerant & Bactrianorum plerique, Spitamene in fugâ deſerto, Cœno ſeſe dediderunt.

Maſſagetæ Scythæ, re ita malè geſtâ, Bactrianorum & Sogdianorum ſociorum impedimenta diripuerunt; & cum Spitamene in ſolitudinem confugerunt. Sed quum intellexiſſent Alexandrum animo penetrandi deſerta adventare; interfecti Spitamenis caput ad eum miſerunt, tanquam illum à ſeſe hoc facto averſuri. [*Arrian.lib.*4.] Cùm haud procul eſſet Alexander, uxorem Spitamenis caput mariti à ſeipſâ abſciſſum ad eum attuliſſe, ſcribit Curtius: [*lib.*8.*cap.*8.] Regémque atrocitatem ſceleris deteſtatum, è caſtris eam abegiſſe; ne licentiæ barbaricæ exemplar in Græcorum mores & mitia ingenia transferret.

Dahæ, Spitamenis cæde compertâ, Dataphernem defectionis ejus participem vinctum Alexandro ſéque dedunt. Cœnus & Craterus, cum Phratapherne Parthorum & Staſanore Ariorum ſatrapâ, omnibus iis rebus quas Alexander imperârat confectis, Nautaca ad illum reverterunt.

b. Alexander quiete exercitui ad Nautaca datâ, quòd vigêret tum bruma, (ἀκμαῖον τοῦ χειμῶνος, ut apud Arrianum legitur) convertit 4386 328

 animum

animum ad vindicandas injurias eorum, quibus à prætoribus ſuis avarè ac ſuperbè imperabatur. Ego *Phrataphernі* Hyrcaniam & Mardos cum Tapiris tradidit: mandavítque ut Phradatem ſatrapam cui ſuccedebat, qui ſæpius accerſitus ab Alexandro non parebat, ad ſe in cuſtodiam mitteret. Arſani Drangarum præfecto ſubſtitutus eſt *Staſanor. Arſaces* (Curtio, *Atropates* Arriano) ſatrapes in Mediam miſſus eſt: ut Oxidates, quem malè ſibi velle Rex intellexerat, inde diſcederet. Babylonia, mortuo Mazæo, *Deditameni* (*Stameni*, Arriano) ſubjecta eſt. Sopolis verò & Epocillus ac Menœdas in Macedoniam ſunt miſſi, ut exercitum inde ducerent.

His compoſitis, tertio menſe ex hybernis Rex movit exercitum; regionem, quæ Gabaza appellatur, aditurus. Tertio verò itineris die tam immanis orta eſt tempeſtas, ut frigoris vehementiâ penè opprimeretur exercitus. Ejus horrendam ſpeciem, cum Regis conſtantiâ atque in colligendo & ſolando milite humanitate, ob oculos nobis ponit Curtius: [*lib.*8.*cap.*9.] mille militum atque lixarum calonúmque peſtem illam conſumpſiſſe narrans. Ubi etiam illud, à Valerio Maximo quoque (*lib.*5.*cap.*1.) & Julio Frontino (*lib.*4. *Stratagem.cap.*6.) commemoratum, adjicit. ut Alexander quum ipſe admoto igne refoveret artus, Macedonem gregarium militem nimio frigore obſtupefactum in ſuam ſedem impoſuerit: id ei ſalutare fuiſſe dicens, quod apud Perſas capitale extitiſſet, in ſellâ regiâ conſediſſe.

Poſtero die convocatis amicis copiarúmque ducibus, pronunciari Alexander juſſit; ipſum omnia, quæ amiſſa eſſent, redditurum: quod & præſtitit. Nam Siſimithres multa jumenta, & camelorum duo millia adduxit, pecoráque & armenta; quæ diſtributa pariter militem & damno & fame liberaverunt. Rex, gratiam ſibi relatam à Siſimithre præfatus, ſex dierum coacta cibaria ferre milites juſsit, Sacas (qui defecerant) petens: totámque eorum regionem depopulatus, triginta millia pecorum ex prædâ Siſimithri dono dedit.

Roxanem virginem Oxyartis filiam Alexander connubio ſibi jungens, (quod in Siſimithris Petrâ factum, in libro 15° Strabo indicat) multos ſimul ex ſuis amicis ad filias illuſtrium barbarorum accipiendas in matrimonium impulit: quemadmodum in capitulis libri 17 Diodori annotatum legimus.

c. Cogitationibus in bellum Indicum verſis, ne quid à tergo quod impedire poſſet moveretur, ex omnibus provinciis triginta millia juniorum Alexander legi juſsit, & ad ſe armata perduci; obſides ſimul habiturus & milites. Deinde in Bactra movens, Craterum cum 600 amicorum equitibus, ſuóque & Polyſperchontis atque Attali & Alcetæ peditatu, ad perſequendum Auſtanem & Catanem, qui ſoli ex defectoribus in Paratacene ſupererant, miſit. Acri inter hos pugnâ commiſſâ, Craterus ſuperior evaſit: Catanes in prælio occiſus, Auſtanes captus ad Alexandrum adductus eſt. Ex barbaris equites 120 cæſi; pedites circiter 1500. Quo facto Craterus in Bactra eſt profectus. Polyſperchon quoque regionem, quæ Bubacene appellatur, in ditionem redegit.

Alexander, quod olim pravâ mente conceperat nunc eſſe maturum

rum ratus, quonam modo cœleſtes honores uſurparet cœpit agitare. Jovis filium non dici tantùm ſe, ſed etiam credi volebat; tanquam perinde animis imperare poſſet, ac linguis. Itaque more Perſarum Macedonas venerabundos, ipſum ſalutare proſternentes humi corpora juſſit. Non deerat talia concupiſcenti perniciosa adulatio, perpetuum malum regum; quorum opes ſæpius aſſentatio quàm hoſtis evertit. [*Curt.lib.8.cap.12.*] Horum adulatorum, ad Regis voluntatem omnia loquentium, primarii tunc erant; Agis Argivus peſſimorum carminum poſt Chœrilum conditor, Cleo Siculus, & Anaxarchus ſophiſta. Acerrimus inter recuſantes Calliſthenes Olynthius, Ariſtotelis diſcipulus, fuit: quæ res illi exitio fuit; ejúſque maturandi iſta obvenit occaſio.

Hermolaus Sopolidis filius, puer nobilis ex regiâ cohorte, qui ſub Calliſthene philoſophiæ operam dabat, quum aprum inter venandum telo occupâſſet quem Rex ferire deſtinaverat, juſſu ejus verberibus affectus eſt. Quam ignominiam ægrè ferens, cum Soſtrato primùm Amyntæ filio, æquali atque amico ſuo, deinde cum Antipatro Aſclepiodori (qui ſatrapatum Syriæ gerebat) filio, & aliis ex eâdem cohorte pueris regiis de interficiendo Alexandro conjuravit. Quâ proditione per Epimenem Arſei filium, ex conſciis unum, detectâ; de fontibus ſumptum eſt ſupplicium. Alexander Cratero protinus & Attalo & Alcetæ ſcribens, pueros in quæſtione confeſſos ait ſe hoc conſilium per ſe inîſſe, neque fuiſſe alium conſcium quenquam: poſtea verò in epiſtolâ ad Antipatrum idem crimen impingit Calliſtheni; Ariſtotelem quoque (ex cujus conſobrinâ Herone natus ille fuit) ita tacitè perſtringens. Οἱ μὲν παῖδες, ὑπὸ τῶν Μακεδόνων κατελεύσθησαν· τὸν δὲ σοφιστὴν ἐγὼ κολάσω, καὶ τοὺς ἐκπέμψαντας αὐτὸν, καὶ τοὺς ὑποδεχομένους ταῖς πόλεσι τοὺς ἐμοὶ ἐπιβουλεύοντας. *Ac pueri quidem* (inquit) *lapidibus ſunt à Macedonibus cooperti: in ſophiſtam ego animadvertam, & in illos qui eum miſerunt, & opidis ſuis inſidiantes mihi recipiunt.*

Calliſthenem poſtquam comprehenſus fuit, ſeptem menſes in vinculis cuſtoditum, ut in concilio præſente Ariſtotele judicaretur; ac quo tempore apud Mallos & Oxydracas in Indiâ ſauciatus Alexander fuit, (inter quod & puerorum regiorum conjurationem ampliùs quàm 17 menſium interjectum eſt ſpatium) ex corpore ſupra modum pingui & morbo pediculari exceſſiſſe, Chares Mitylenæus author eſt. Regios pueros, quæſtione adhibitâ, ſe à Calliſthene ad facinus illud incitatos dixiſſe, Ariſtobulus & Ptolemæus Lagi filius affirmant. Sed illum tortum ac deinde ſuſpenſum vitam finiiſſe, Ptolemæus; compedibus vinctum in exercitu ductum fuiſſe, ac poſtea morbo interiiſſe, ſcribit Ariſtobulus. Adeò ne ipſi quidem ſcriptores quorum magna eſt fides, quíque tum temporis Alexandro aderant, de rebus manifeſtis inter ſe conſentiunt.

Amyntâ apud Bactrianos cum equitibus 3500 & peditibus 10000 relicto, adulto jam vere (ἐξήκοντος ἤδη τοῦ ἦρος, ut apud Arrianum habetur) Alexander ex Bactris in Indos movit: ut Oceano ultimóque Oriente finiret imperium. Cui gloriæ ut etiam exercitus ornamenta convenirent, ſcutis argenteas laminas, equis frenos aureos addidit, loricas

ricas quoque, alias auro, alias argento adornavit. CXX millia armatorum erant qui eum ad id bellum ſequebantur.

Rex decem diebus ſuperato Caucaſo Alexandriam pervenit, quam ipſe apud Paropamiſadas exſtruxerat: præſidémque illius urbis amovit, quòd non bene officio ſuo functus fuiſſe videretur. Pluribus deinde colonis in Alexandriam, ex finitimis & Macedonibus qui inutiles bello erant, deductis; Nicanorem unum ex ſociis illius urbis gubernationi præfecit: Tyriaſpen verò totius regionis Paropamiſadarum, & reliquæ provinciæ ad Cophenem fluvium uſque, ſatrapam conſtituit.

Inde ad urbem Nicæam profectus, ſacrificio Minervæ facto, ad Cophenem amnem proceſſit: & caduceatore præmiſſo, Taxilem ac cæteros præſides qui trans Cophenem & cis Indum [impropriè dictam Indiam] incolebant, obviam ſibi progredi juſſit.

d. Taxiles, & alii gentium ſuarum reguli, Alexandro occurrerunt, imperata facturi: illum tertium Jove genitum ad ipſos perveniſſe memorantes. Patrem Liberum, atque Herculem, famâ cognitos eſſe: ipſum coràm adeſſe, cerníque. Ampla illi offerebant munera: elephantos etiam 25 ſe miſſuros polliciti. Alexander benignè exceptos ſequi juſſit, iiſdem itinerum ducibus uſurus.

Cæterùm cùm ampliùs nemo occurreret, Alexander diviſo exercitu Hephæſtionem ac Perdiccam in Peucelaotidem regionem miſit, Indum fluvium verſus, unâ cum Gorgiæ & Cliti & Meleagri copiis, atque equitum amicorum dimidiâ parte, & mercenariis equitibus omnibus: mandatis traditis, uti opida omnia quæ in itinere eſſent aut deditione reciperent aut vi expugnarent; qúmque ad Indum fluvium perveniſſent, navigia facerent, queis in ulteriora tranſportari poſſet exercitus. Cùm his etiam Taxiles reliquíque ejus regionis præſides ſunt miſſi.

Aſtes Peucelaotidis regionis præſes, defectione tentatâ, & ſe & urbem in quam confugit perdidit. Hephæſtion enim eam 30 dies obſeſſam expugnavit, Aſtéque in eâ interfecto, ejus gubernationem Sangæo tradidit; qui paulo antè Aſtem fugiens, ad Taxilem ſe contulerat. quod quidem illi fidem apud Alexandrum auxerat.

Alexander cum argyraſpidum manu, & equitatu amicorum qui Hephæſtionem ſecuti non erant, & eorum qui Aſſeteri vocantur agmine, cúmque ſagittariis atque Agrianis & haſtatis equitibus, in Aſpios, Thyræos & Araſocos movit: itineréque ad Choen fluvium facto, montano magnâ ex parte atque aſpero, eóque amne difficulter tranſmiſſo, Craterum cum peditatu poſt ſe ſenſim ſequi juſſit. Ipſe ſumpto ſecum equitatu univerſo, & Macedonum peditibus 800 ſcuta pedeſtria geſtantibus in equos impoſitis, ſummâ celeritate contendit: quòd barbari ejus regionis in montes confugiſſe nuntiarentur, & in urbes munitiores ad repugnandum ſeſe recepiſſe.

Eos qui occurrerunt, levi prælio in urbem proximam (in ipſo itinere ſitam) Alexander compulit: & opidanos pro mœnibus inſtructâ acie ſtantes, primo impetu ut potuit repreſſit, & intra portas rejecit. Jam ſupervenerat Craterus. Itaque ut principio terrorem incuteret genti

nondum

nondum arma Macedonum expertæ, præcepit, ne cui parceretur; munimentis urbis, quam obſidebat, incenſis. Cæterùm dum obequitabat mœnibus, ſagittâ per thoracem ictus, vulnus in humero accepit: ſed thorax, quo minùs ea altiùs in humerum penetraret, obſtitit. Ptolemæus etiam Lagi filius & Leonnatus vulnerati. Tum Alexander quâ parte commodior ad oppugnandum murus videbatur, caſtra ad urbem locavit: poſteróque die ſub lucem exteriorem murum, qui minùs firmus erat, Macedones parvo negotio ſuperârunt. Ad interiorem Barbari aliquandiu reſtitere: ſed quum admotis ſcalis omni ex parte telis peterentur, neque diutiùs ſuſtinere poſſent; protinus eruptione per portas factâ, in montes non procul ab urbe diſſitos ſeſe proripuerunt. Et eò quidem multi evaſerunt: ſed Macedones eos inſecuti non paucos in fugâ cæciderunt. Urbs verò ipſa, omnibus qui in eâ relicti fuerant trucidatis, ſolo æquata eſt.

Inde domitâ ignobili gente, ad urbem Nyſam ſub radicibus Meri montis, à Dionyſio ſive Baccho (ut ferebatur) conditam, cum exercitu Alexander pervenit. Sed ab Acuphi civitatis principe, cum legatis 30 ex primoribus ad eum miſſo, exoratus, Nyſæis civibus, 300 equites mittere ad ipſum juſſis, libertatem & αὐτονομίαν conceſſit; atque Acuphim (filio & nepote obſidum loco ab eo acceptis) Nyſææ provinciæ præſidem conſtituit. Dionyſio quoque ſacrificium fecit, & cum amicis epulatus eſt: Macedonibus hederâ redimitis Dionyſio hymnos cantantibus, & variis appellationibus eum invocantibus.

—*Bacchúmque vocant, Bromiúmque, Lyæúmque,*
Ignigenámque, ſatúmque iterum, ſolúmque bimatrem.

[*Ovid. Metamorph. lib.* 4.] Vide Philoſtratum, in Vitâ Apollonii, lib. 2. cap. 4.

Hinc ad regionem, quæ Dædala vocatur, perventum eſt. Deſeruerant incolæ ſedes, & in avios ſylveſtréſque montes confugerant. Ergo Acadera tranſit, æquè vaſta & deſtituta incolentium fugâ.

Urbe Andacenâ deditione receptâ, Craterum ibi cum aliis peditum ducibus reliquit: ut reliquas ejus regionis urbes, quæ ſe ſponte non dederent, vi expugnaret; & provinciam, prout commodiſſimum præſenti rerum ſtatui videretur, adminiſtraret.

Ipſe cum argyraſpidibus, & ſagittariis, atque Agrianis, Cœníque & Attali copiis, & equitum agmine, atque amicorum equitum quatuor ſummùm turmis & equeſtrium ſagittariorum dimidiâ parte, ad flumen Euaſpla contendit, ubi Aſpiorum præfectus erat: magnóque itinere confecto ſecundis caſtris ad urbem, cui Arigæum nomen erat, pervenit. Barbari ſimulac Alexandrum appropinquare ſenſerunt, incenſâ urbe in montes confugerunt: quos eò uſque Macedones inſecuti, multam eorum cædem fecerunt. Ducem etiam Ptolemæus Lagi filius proſtravit, armíſque exuit.

Jam verò & Alexander advenerat cum peditibus qui ex equis deſcenderant: qui quidem in barbaros irruentes, difficulter eos in montes repulerunt. Advenit & Craterus cum exercitu; peractis iis rebus quas Alexander imperârat. Ei deſertæ ab incolis urbis Arigæi inſtaurandæ negotium Alexander negotium dedit: útque colonos ex finiti-

mis qui ſuâ ſponte accedere vellent, & ex iis qui bello inutiles eſſent deducerent, juſſit. Ipſe eò contendit, quò barbarorum pleroſque confugiſſe audierat: quúmque ad montem quendam perveniſſet, ad ejus radicem caſtra poſuit.

Intereà Ptolemæus pabulatum ab Alexandro miſſus, longiùs cum exiguâ manu ſpeculandi cauſâ progreſſus, Alexandro nuntiat plures in barbarorum quàm in ipſius caſtris ignes videri. Alexander, parte exercitus ad montem ubi fuerat relictâ, quum ad ignium conſpectum veniſſet, quas ſecum adduxit copias in tres partes diviſit. Uni Leonnatum corporis cuſtodem præfecit: adjuncto ei Attali & Balacri agmine. Alteram Ptolemæo Lagi filio ducendam dedit: eíque argyraſpidum regiorum partem tertiam, Philippi & Philotæ agmen, ſagittariorum duo millia, Agrianos & totius equitatus dimidium, aſſignavit. Tertiam partem ipſe duxit quà confertiſſimam barbarorum aciem vidit. Illi enim multitudine ſuâ confiſi, & Macedonibus quòd pauci viderentur contemptis, in planitiem deſcenderunt. Ubi atroci pugnâ factâ, victoria penes Macedones fuit. Ptolemæus (tertiæ illius Macedonicarum copiarum ductor) author eſt, hominum ultra quadraginta millia tum capta fuiſſe, boum ultra 230 millia: è quibus Alexandrum præſtantiſſimas quaſque delectas, quòd eximiâ pulchritudine atque magnitudine excellere viderentur, in Macedoniam, regionis colendæ cauſâ, mittere voluiſſe.

3677 a. Exinde Alexander in Aſſacenos movit: qui quidem equitum duo millia, peditum 30 millia, elephantes triginta, ad pugnam inſtruxiſſe nuntiabantur. Mortuóque nuper eorum rege Aſſaceno (quod gentilitium & commune principum iſtorum nomen fuiſſe videtur) mater ejus Cleophis regioni tum præerat.

Craterus inſtauratis mœnibus urbis, ad cujus exædificationem relictus fuerat, milites gravioris armaturæ ad Alexandrum adduxit; machinis etiam tormentíſque advectis, ſicubi obſidione opus eſſet. Alexander cum equitatu amicorum & equeſtribus jaculatoribus, Cœni ac Polyſperchontis agmine, Agrianis mille & ſagittariis, in Aſſacenos pergit; per Guræos iter faciens, & Guræum regionis illius fluvium difficulter tranſiens. Barbari ut adventare eum ſenſerunt, confertâ acie ſubſiſtere non auſi, diſſolutis ordinibus, prout cuique integrum erat, in urbes ſeſe recipiunt; iis ſeſe tueri ſtatuentes.

Alexander Maſſaga cum exercitu petiit, regionis Aſſacenorum urbem maximam, & 35 ſtadiorum muro cinctam. Triginta millia peditum eam tuebantur: è quibus ex Indiâ interiore conducti fuerant ad ſeptem millia. Ad collem quendam ſeptem circiter ſtadiis à flumine Guræo diſſitum pugnâ initâ, in urbem ſeſe recipere coacti ſunt; ducentis in fugâ cæſis. Alexander confeſtim phalangem muris admovet: indéque telo in ſuram incidente percuſſus, dixiſſe fertur; ſe quidem Jovis filium dici, ſed corporis ſaucii dolores perſentiſcere: adjiciens etiam (ut in libro 2° de fortunâ illius Plutarchus refert) ex Homeri Iliad. ε. quòd *ſanguis* è vulnere effluxerit, non verò

Ἰχωρ, οἷός πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσι,
Ille cruor, divis qualis ſolet eſſe beatis.

Intra

Intra nonum diem, ingenti militum ardore, immanibus cavernarum ſpatiis compleris & mobilibus turribus erectis, obſeſsi territi; poſtquàm loci præfectus telo ex machinis ictus occubuit, deſperatâ urbis tutelâ, conceſſêre in arcem: indéque legatos ad Alexandrum miſerunt, veniam petituros. Cleophis quoque regina cum magno nobilium fœminarum grege aureis pateris vina libantium proceſſit. Ipſa, genibus Regis parvo filio admoto, non veniam modò, ſed etiam priſtinæ fortunæ impetravit decus: quod credidêre tamen ampliùs formæ quàm miſerationi datum. Concubitu enim redemptum regnum ab Alexandro recepiſſe putabatur; illecebris conſecuta; quod virtute non potuerat. Unde & ab Indis, propter proſtratam pudicitiam, *ſcortum regium* poſteà appellata eſt. Ab Alexandri verò partibus 25 tantùm in univerſâ obſidione deſiderati ſunt.

Indi mercede conducti, qui in urbis defenſione multùm Alexandrum infeſtaverant, cum armis juxta pacta conventa diſcedentes, 800 ab urbe ſtadiis caſtra poſuerunt. Eos Alexander implacabili odio proſequens, inſtructo agmine adortus eſt: ſe, ut ex urbe excederent, permiſiſſe dicens; non uti perpetuò deinceps Macedonum forent amici. Illi periculorum magnitudine haud perterrefacti, conjunctis ordinibus ſeſe munierunt, totâque acie in orbem coactâ, liberos & fœminas in medium receperunt. Validiſſimâ deinde hoſtem pugnâ excipiunt; fœminæque indutis cæſorum armis, operam ſuam in conflictu viris adjungunt: ſed ad extremum multitudine ſuperati occubuêre. Inutilem verò inermémque turbam Alexander inde abductam cum fœminis adhuc reliquis equitibus conceſſit. Quæ res gloriæ ipſius notam inuſſit, & rebus bello præclarè ab illô geſtis quaſi labes adhæſit.

Alexander Cœnum ad urbem opulentam & munitam, Bazira dictam, mittit; ratus opidanos, Aſſacanorum expugnatione auditâ, deditionem facturos: quam illi tamen facere noluerunt. Attalum verò & Alcetam & Demetrium equitatus præfectum ad urbem Oram mittit; & ut eam muro in orbem ducto intercludant, tantiſper dum ipſe advenerit, jubet. Opidani in Alcetam excurſionem faciunt: quos Macedones facilè repulſos atque in urbem rejectos muris clauſerunt. Cúmque in eam barbarorum finitimorum nonnullos, ab Abiſſaro miſſos, clam ſe immiſſuros Alexander accepiſſet: Cœnum apud Bazira munitam arcem extruere, præſidióque quod opidanis agri uſum impedire poſſet in eâ relicto, reliquum exercitum ad ſe ducere juſſit.

Bazirenſes Cœnum cum maximâ copiarum parte diſceſsiſſe conſpicati, contemptâ Macedonum qui relicti erant paucitate, in planitiem excurrunt: ubi quingentis eorum in pugnâ cæſis, & vivis ſupra 70 captis; reliqui in urbem repulſi, acriùs deinceps ab excurſione in agrum, ab iis qui in arce ex adverſo murorum extructâ erant, arcebantur.

Oreorum urbem primo impetu Alexander expugnavit, & elephantos ibi repertos cepit. Quod Bazirenſes audientes, viribus ſuis diffiſi, ſub mediam noctem deſertâ urbe in petram Aornum nomine confugerunt. Quorum exemplo & reliqui, ſuis opidis relictis, eódem armati ſe receperunt. Alexander verò Oris & Maſſagis præſidio firmatis, Baziræ muros extruxit; & opida illa ab incolis ſuis deſerta occupavit.

b. Taxile mortuo, filius ejus Omphis ſive Mophis, qui patri fuerat author dedendi regnum Alexandro, per legatos jam illum conſuluit; regnare ſe interim vellet, an privatum opperiri ejus adventum? Permiſſóque ut regnaret, non tamen jus datum uſurpare ſuſtinuit. Interim Hephæſtionem (ad Indum flumen ponte jungendum, cum Perdiccâ miſſum) benignè quidem excepit, gratuitum frumentum copiis ejus admenſus: non tamen ei occurrit, ne fidem ullius niſi Regis experiretur. 4387 327

Alexander Embolima veniens, quæ urbs non procul à petrâ Aorno ſita eſt, Craterum cum parte exercitus ibi reliquit, útque frumentum quantum poſſet, aliáque neceſſaria ad longi temporis moram ibi faciendam in urbem convehat juſſit; ut inde progreſſi Macedones, diuturnâ obſidione eos qui petram tenebant conficerent, ſi primo impetu capi non poſſet. Ipſe aſſumptis ſagittariis atque Agrianis, Cœníque agmine, & ex reliquâ phalange delectis iis qui & expeditiores & meliùs armati eſſent, præterea ex equitatu amicorum 200, ac ſagittariis equeſtribus 100, exercitum ad petram admovit.

Petram hanc ab Hercule fruſtrà obſeſſam fuiſſe, terræque motu coactum abſiſtere, fama vulgaverat. Quo majore illius expugnandæ deſiderio Alexander exarſit; acta Herculis ſuperare geſtiens. Ambitus petræ ſtadiorum fuit centum, altitudo 16. ſi Diodoro credimus. Ab Arriano enim ambitus 200 ſtadiorum fuiſſe fertur; altitudo, quâ humillima erat, ſtadiorum undecim. Radices ejus ad meridiem Indus fluvius (non procul à fontibus, ut in libro 15 Strabo indicat) alluebat: partes alias prælatæ voragines & inviæ rupes cinxerant. Senex quidam pauperculus cum duobus filiis domicilium hîc in quodam ſpecu habuit, ubi tres lectuli erant, petræ inciſi. Hic Alexandro, 80 talenta illi promittenti, aditum qui unicus in petræ ducebat verticem monſtravit. Quo occupato, quia nuſquam exitus alibi patebat, Barbaros obſidione Rex concluſit, ut auxilii nihil ſupereſſet. Hinc infinitâ aggerentium operâ effecit, ut intra ſeptimum diem vallis & radix petræ explerentur: & de propinquo cum hoſte rem gerens, oppugnationem acerrimam inſtituit; quæ aſſiduis nec interruptis per ſeptem dies totidémque noctes conflictibus duravit. Alexander, multis ſuorum partim ſcandendo partim pugnando amiſsis, (inter quos primarii erant, Charus &, Alexander, ipſi cognominis) licèt nulla ſpes potiundæ petræ offerretur, ſpeciem tamen oſtendit in obſidione perſeverantis: præſidio, quod in aditu fuerat, amoto; ut liberum quicunque vellent abeundi ſpatium haberent. Barbari, illius conſtantiâ, perterriti, noctu Petrâ exceſſerunt.

Rex, Balacro qui ſpecularetur præmiſſo, cognoſcit Petram fugâ Indorum eſſe deſertam. Tum aſſumptis ex cuſtodibus corporis & argyraſpidibus 700, primus in eam conſcendit: Macedones, ſeſe mutuò ſubtrahentes, illum ſecuti ſunt. Exinde in recedentes barbaros ſigno dato converſi, multos in fugâ interfecerunt: plerique etiam eorum trepidè fugientes, per præcipitia delapſi perierunt. Alexander locorum magis quàm hoſtium victor, magnis tamen factis ſacrificiis, Minervæ Victoriæque aras in Petrâ locavit: præſidióque in eâ poſito, & illi & regioni adjunctæ Siſicoptum vel Siſocoſtum præfecit; qui ex Indis Bactra ad Beſſum transfugerat, & poſtquam Alexander Bactriano-

rum

rum regionem ſubjugavit, conjunctis cum eo copiis fidelem imprimis ei operam navaverat.

Alexander è petrâ in Aſſacenorum regionem movit. Aſſacani enim fratrem, cum elephantis & finitimorum barbarorum non exiguâ manu, in illius regionis montes confugiſſe acceperat. quúmque ad urbem Dyrtam perveniſſet; neminem incolarum aut in eâ aut in vicinâ regione reperit.

Poſtero die Nearchum & Antiochum, qui ſinguli mille argyraſpidibus præfecti erant, emittit. Ac Nearcho quidem Agrianos levis armaturæ dat; Antiocho ad mille argyraſpides quos ducebat, alia duo millia adjungit. Hos ſpeculatum in illa loca mittit; & an fortè nonnullos ex barbaris comprehendere poſſent, è quibus cùm alia ad regionis notitiam pertinentia, tum de elephantis cognoſcerent.

Ipſe ad Indum flumen pergit; exercitu qui viam faceret præmiſſo: neque enim aliter ea loca tranſiri poſſunt. Cùm verò anguſtias itineris obſideri ab *Eryce* quodam comperiſſet; gravius agmen exercitus Cœno ducendum modicis itineribus tradidit. Ipſe prægreſſus cum funditore ac ſagittario, deturbatis qui obſederant ſaltum, ſequentibus ſe copiis viam fecit. Indum hunc *Aphricem* appellat Diodorus; & milites 20000 cum elephantis 15 habuiſſe ſcribit. Indi verò, ſive odio ducis, ſive gratiam victoris regis inituri, ſive Erycem ſive Aphricem hunc fugientem adorti interemerunt; capútque ejus atque arma ad Alexandrum detulerunt. Ille facto impunitatem dedit, honorem denegavit exemplò.

Hinc ad flumen Indum ſextis decimis caſtris (ſive die decimoſexto) Alexander pervenit: urbémque Peuceliotim haud procul à flumine ſitam deditione recepit; præſidióque Macedonum impoſito, Philippum ei præfecit. Multa præterea minora opida ad Indum amnem ſita ſubegit; comitantibus eum Cophæo & Aſſagete præſidibus provinciæ. Barbaris etiam nonnullis captis, certior factus eſt Indos ejus regionis ad Bariſadem (Abiſarum fortaſſe) confugiſſe; & elephantos in paſcuis apud Indum fluvium relictos eſſe. Quo cognito, ad eum locum in quo elephanti erant duci ſe juſſit. Ubi, inter venandum, duo è præcipitiis lapſi perierunt; reliqui capti, admiſſis ſeſſoribus, exercitui admoti ſunt. Sylvam quoque cæduam apud flumen nactus, eam ab exercitu cædi navéſque ædificari juſſit. quibus in Indum flumen ſubductis, ad pontem quem jam multo antè Hephæſtion & Perdicca conſtruxerant, vectus eſt. Illi, quia plura flumina ſuperanda erant, ſic junxêre naves, ut ſolutæ plauſtris vehi poſſent, rurſúſque conjungi. Præter eas autem quibus pons junctus fuerat, etiam duas naves triginta remorum multáque minora navigia illi paraverant.

Alexander ibi ſtativis per 30 dies ad recreandum exercitum habitis, magnifica diis ſuis ſacra peregit; ludóſque gymnicos & equeſtres ad flumen edidit. Regioni cis Indum ſitæ ex amicis Nicanorem ſatrapam conſtituit. Per pontem deinde (quem juxta civitatem Peucolaitidem poſitum fuiſſe, in libro 15 Strabo affirmat) traductis copiis, iterum patrio more ſacrum fecit. Vere autem incipiente, in campos inter Indum & Hydaſpem poſitos Alexandrum eſſe ingreſſum confirmat

apud Strabonem (lib. 15. pag. 691.) Ariſtobulus.

c. Jam 30 ſtadia Alexander aberat, quum Omphis cum armato exercitu & elephantis per modica intervalla militum agmini immixtis, amicos ſimul adducens, illi occurrit. Ac primò Alexander, non ſocium ſed hoſtem adventare credens, ad pugnam ſe parabat. At Indus cognito Macedonum errore, juſſis ſubſiſtere cæteris, concitato equo ad Alexandrum excurrit: ſéque cum regno ſuo (quod magnitudine Ægypto non cedebat) illi tradidit. Quærenti Alexandro, plures agricultores haberet an milites; cum duobus regibus bellanti ſibi, majore militum quàm agreſtium manu opus eſſe, reſpondit. Abiſarus & Porus illi erant: ultra Hydaſpem amnem regnantes. Omphis, permittente Alexandro, & regium inſigne ſumpſit, & more gentis ſuæ Taxiles eſt appellatus; eo nomine ſequente imperium, in quemcumque tranſiret.

Taxila urbs (à quâ commune illud nomen regibus eſt inditum) omnium quæ inter Indum & Hydaſpen ſunt maxima eſt. Ejus cives cum novo ſuo rege perhumaniter Alexandrum exceperunt: qui & eis tantum finitimæ regionis quantum petierunt adjecit. Cúmque per triduum Taxiles hoſpitaliter Alexandrum accepiſſet: quarto die, & quantum frumenti copiis, quas Hephæſtion duxerat, præbitum à ſe eſſet oſtendit; & aureas coronas ipſi amicíſque omnibus dono dedit. Elephantos etiam 30 (ut Arriano, vel 56, ut Curtio placet) multáque pecora eximiæ magnitudinis, tauros ad tria millia, oves ultra decem millia, Alexandro tradidit. Equites præterea 700 Indos auxilio ab eo miſſos refert Arrianus, & 200 talenta argenti data: cùm ſignati argenti 80 tantùm talenta Curtius commemoret.

Hâc ejus benignitate Alexander mirè lætus, argenti talenta quæ is dederat remiſit, & mille talenta ex prædâ quam vehebat adjecit; multáque convivalia ex auro & argento vaſa, plurimum Perſicæ veſtis, 30 equos ex ſuis, cum iiſdem inſignibus queis aſſueverant cùm ipſum veherent. Quæ liberalitas ſicut Barbarum obſtrinxerat, ita amicos ipſius vehementer offendit: è quibus Meleager ſuper cœnam largiore vino uſus, gratulari ſe Alexandro dixit, quòd ſaltem in Indiâ reperiſſet dignum talentis mille. Rex haud oblitus quàm ægrè tuliſſet quòd Clitum ob linguæ temeritatem occidiſſet, iram quidem tenuit, ſed dixit; *Invidos homines nihil aliud quàm ipſorum eſſe tormenta.*

Poſtero die, ab Abiſaro montanorum Indorum rege frater ipſius alíique legati cum pecuniis & elephantis miſſi ad Alexandrum venerunt; omnia ditioni ejus, ita ut mandatum erat, permittentes: firmatáque invicem fide, ad regem ſuum remiſſi ſunt. Nonnulli etiam à Doxareo præſide ad Alexandrum venerunt, dona adferentes.

In Taxilis Alexander rurſus ſacrificia conſueta peragit, ludóſque gymnicos & equeſtres facit. Et Philippo Machatæ præſide illius regionis conſtituto, præſidióque Taxilis impoſito, milites invaletudinis cauſâ bello inutiles ibi relinquit. Ipſe Hydaſpem amnem verſus movit.

Porum Alexander nominis ſui famâ ratus ad deditionem poſſe compelli, miſit ad eum Cleocharem; qui denuntiaret ei, ut ſtipendium penderet, & in primo finium ſuorum aditu ipſi occurreret. Porus, al-

terum

terum ex his factúrum ſeſe reſpondit; ut intranti regnum ſuum præſto eſſet, ſed armatus.

Huic finitimorum Indorum rex alter Porus fuit, hujus ex fratre nepos: qui, patrui odio, legatione ad Alexandrum miſſâ, ſe pariter & regionem cui imperabat Alexandro dedidit.

Alexander Cœnum Polemonis filium retro ad Indum amnem miſit; útque navigiis quæ ad trajiciendum Indum præparârat diſſectis,ad Hydaſpem fluvium ea transferret, juſſit. Navigia itaque breviora quidem in duas, quæ verò triginta remis inſtructa erant in tres partes diſſecta, & curribus in ripam Hydaſpis tranſvecta ſunt.

Navigiis ibi rurſus compactis atque in amnem ſubductis, Alexander aſſumptis copiis Taxila rediit: & quinque Indorum millia nactus, quos Taxiles ejúſque regionis præſides ducebant, ad Hydaſpem fluvium contendit. Ubi in itinere, Barſaëntes (Drangarum quondam ſatrapa, & defectionis Arachoſiis author) vinctus, trigintáque elephanti ſimul capti ad Alexandrum ſunt adducti: opportunum adverſus Indos auxilium; quibus plus in belluis, quàm in exercitu ſpei ac virium erat. Gamaxus quoque exiguæ partis Indorum regulus,qui Barſaënti ſe conjunxerat, vinctus adductus eſt. Utroque in cuſtodiam, elephantis autem Taxili traditis, ad amnem Hydaſpem Alexander tunc pervenit: Barſaënte poſteà, ob perfidiam quâ in Dario opprimendo uſus fuerat, interfici juſſo. (ut ex Arriano, lib.3.pag.72.intelligitur.)

In ulteriore Hydaſpis ripâ Porus conſederat, tranſitu Alexandrum prohibiturus: viribus corporis, & animi magnitudine pariter inſignis. Quinque enim cubitis proceriorem fuiſſe ferunt (licèt quatuor tantùm cubitorum et unius palmi menſura apud Plutarchum legatur:) craſſitudine autem tantâ, ut lorica ejus duplo excederet loricas aliorum qui robore excellerent. Ipſum vehebat elephantus ſuper cæteras belluas eminens: cui proportione equitis ille inſidebat. Elephantos 85, eximio corporum robore, hoſti illum objeciſſe ſcribit Curtius: quum 130 Diodorus, plures quàm 200 eum habuiſſe dicat Arrianus. Currus 300, cum 30 peditum millibus, Arrianus & Curtius illi tribuunt: plures quàm mille currus, & peditum millia 50 Diodorus; licèt 20 tantùm peditum millia Plutarchus memoret. Equites verò 2000 Plutarchus idem, 3000 Diodorus, 4000 Arrianus, in aciem ab illo adductos fuiſſe refert.

Interlabente utraque caſtra Hydaſpe,elephantis ſemper objectis Porus obſervabat tranſitum: Alexander verò ſtrepitum in caſtris & tumultum quotidie ingentem excitavit, quò aſſuefaceret ſuos non formidare barbaros. Hinc nocte procelloſâ & illuni cum parte peditũ & lectiſſimis equitibus procul ab hoſtibus progreſſus, in inſulam non magnam tranſmiſit. Ibi imbre ingentibus procellis fuſo, crebríſque in exercitum preſteribus & fulguribus cadentibus, quamvis interire nonnullos & perſtringi fulmine videret, ex inſulâ tamen ſolvens ad ulteriorem ripam contendit. Hydaſpes, quum ex illâ tempeſtate torrens & tumidus ferretur, grandi eluvie perrupit ripam, magnáque pars illac undæ decurrit. Terram intermediam Alexander cepit non ſtabili pede; utpote lubricam & undique ab undâ laceratam. Cæteri quoque Macedones cum armis

mis eluviem illam ſuperârunt, ad pectus undâ pertingente. Amne trajecto, 20 ſtadia ante peditatum ſuum cum equitibus provectus Alexander, mille equites & 60 currus, qui ſecum fuerant congreſsi, fudit: curribus captis omnibus, & ex equitibus 400 occiſis. Porus Alexandrum tranſmiſiſſe videns, cum omnibus copiis ſe intulit: non pluribus relictis, quàm qui Macedonum in alterâ ripâ adhuc relictorum tranſitum impedirent. Belluas & hoſtium multitudinem metuens Alexander, in alterum cornu ipſe invectus eſt, cæteros immiſit in dexterum. Barbaris autem qui premebantur globo facto ad beſtias ſemper ſe recipientibus, promiſcua pugna facta eſt: & vix octavâ horâ hoſtes terga dederunt. Ita rem geſtam in epiſtolis ipſe Alexander retulit.

Priorem illum conflictum, in quo cæſi 400 equites & 60 currus capti ſunt, cum Pori filio fuiſſe habitum narrat Ariſtobulus: ipſum quoque in eo interfectum fuiſſe addens. Ptolemæus, verò copias cum Pori filio miſſas majores duplo illis facit, quas jam ex Alexandro recenſuimus. Duo enim millia equitum ſecum duxiſſe illum ſcribit, & currus 120. Poſteriorem conflictum, cum univerſis Pori copiis factum, quem leviter perſtrinxit Alexander, fuſiùs deſcripſit Arrianus: de numero demùm in utrâque pugnâ occiſorum iſta ſubjiciens. Cæſi ſunt ex Indis pedites paulo minus 20000, equites 3000. currus omnes diſsipati; duo Pori filii interfecti. Spitarches etiam Indorum illius regionis præſes, omnéſque elephantorum & curruum præfecti, & equitatus ac peditatus Pori duces, occiſi ſunt: & elephanti qui in pugnâ cæſi non erant, capti. Ex peditatu Alexandri, qui 6000 numero primum conflictum adierunt, 80 ſummùm deſiderati: ex ſagittariis equeſtribus, qui quidem primi pugnam aggreſsi ſunt, 10. ex amicorum equitatu 20. ex reliquo omni equitatu 200. Cum quibus illa Diodori conferri poterit recenſio. Occubuerunt Indorum plures quàm 12000. inter quos duo Pori filii, ſummique exercitus præfecti, & ducum clariſsimi fuêre. Vivi autem in victoris manus plus quàm 9000, & elephantes 80, venerunt. Ex Macedonibus equites 280, peditéſque ultra 700 cecidêre.

Captum Porum rogante Alexandro, quomodo tractaturus eum eſſet; *Regiè* reſpondit. Adjiciente Alexandro nihílne aliud vellet; Omnia, inquit, verbum *Regiè* complectitur. Unde regiè hominem generoſum Alexander tractans, in amicorum numerum eum recepit, & in regnum reſtituit: quod, inter Hydaſpem & Aceſinem poſitum, 300 ferè urbium fuiſſe, Strabo confirmat. [*lib.*15.*pag.*698.]

Facta fuiſſe hæc Arrianus ſignificat ὥρᾳ ἔτους ἣ μετὰ τροπὰς μάλιστα ἐν θέρει τρέπεται ὁ ἥλιος, *tempeſtate anni, quâ poſt æſtivum cardinem Sol convertitur:* quo tempore, creberrimos imbres à cœlo in Indorum regionem ruere, indéque Hydaſpem fluvium, qui hyeme vado tranſiri poterat, aquis ſummopere auctum fuiſſe, narrat. [*lib.*5.*pag.*107.] Cum quo Jacobus Cappellus alium ejuſdem locum confert, [*lib.*7.*pag.*163.] in quo de Euphrate ſimiliter ſcribit; hyeme quidem eſſe vadoſum, prælatum verò ac exundantem ἦρος ὑποφαίνοντος, καὶ πολὺ δὴ μάλιστα ὑπὸ τροπὰς ἃς τινας τοῦ θέρους ὁ ἥλιος ἐπιστρέφει, *vere appropinquante, multóque magis ſub ipſum æſtivum quem ſol convertit cardinem.* Cùm enim quatuor anni cardines communi nomine Græci τροπὰς appellent: qui in

duas

duas tantùm partes annum partiuntur, Æſtatem & Hyemem, æſtivam τροπὴν à verno, brumalem ab autumnali æquinoctio inchoant. Quâ ratione Arrianus apud Orientales illos *appropinquante vere*, multóque magis poſt ipſum æquinoctium, quæ ipſi æſtiva τροπὴ eſt ſive ſemeſtris æſtivi initium, imbres cadere & flumina ſenſit creſcere. De Indicis certè regionibus, teſtis αὐτόπτης eſt Ariſtobulus (qui hoc tempore ad Hydaſpem fluv. cum ipſo Alexandro fuit) τοῦ ἔαρος ἀρχομένου καὶ τοὺς ὄμβρους ἐνάρχεσθαι, καὶ ἀεὶ καὶ μᾶλλον λαμβάνειν ἐπίδοσιν, *vere incipiente imbres ibi incipere, ac deinde ſemper magis augeri:* ut apud Strabonem [*lib.* 15. *pag.* 691.] legimus. Et tempore inter vernum æquinoctium & ſolſtitium æſtivum interjecto pugnam cum Poro fuiſſe commiſſam, hiſce verbis ipſe Arrianus clariſſimè confirmat. [*lib.* 5. *pag.* 114.] Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Πῶρόν τε καὶ τοὺς ἐπέκεινα τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ Ἰνδοὺς Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο, ἐπ᾽ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Ἡγήμονος, μηνὸς Μουνυχιῶνος. *Hujuſmodi exitum habuit pugna Alexandri adverſus Porum & Indos trans Hydaſpem amnem colentes, archonte Athenis Hegemone, menſe Munychione*; qui eo anno *Maio* Juliano totus ferè reſpondebat. Ipſum verò ſolſtitium æſtivum, ſive θερινὰς τροπὰς propriè dictas, circa adventum Alexandri ad fluvium Aceſinem demum contigiſſe; ex Nearcho poſteà declarabitur.

Alexander tam memorabili victoriâ lætus, quâ ſibi Orientis fines apertos eſſe cenſebat, iis qui in pugnâ ceciderant juſta peragenda curavit, Soli pro victoriâ victimas immolavit, ludóſque gymnicos atque equeſtres ad Hydaſpis ripam, eo loco quo primùm cum exercitu trajecit, celebravit. Et quia ſumma illic erat commeatus abundantia, exercitui 30 dierum quietem ad reficienda corpora indulſit. Milites verò, quò promptioribus animis reliqua belli obirent, pro concione laudatos docuit, quidquid Indis virium fuiſſet, illâ dimicatione proſtratum: cæteram opimam prædam fore, celebratáſque opes in eâ regione eminere, quam peterent. Copiarum duces coronis, & mille aureis ſingulos donavit. Cæteris quoque proportione aut gradus quem in amicitiâ obtinebant, aut navatæ operæ, honos habitus eſt. De trophæo verò ab Alexandro hîc erecto, videndus Philoſtratus eſt, libro 2. Vitæ Apollonii cap. ult.

Cùm in animo Alexander haberet, ſimul ac terminos Indiæ attigiſſet, Oceanum inviſere: navigia hîc ædificari juſſit. In proximis enim Emodis montibus abietis proceræ copia, nec parum cedri & pini, ac multa materia navalis erat. Quam cædere aggreſſi, magnitudinis inuſitatæ reperere ſerpentes, ad 16 cubitorum longitudinem porrectos. Rhinocerotes quoque, rarum alibi animal, in iiſdem montibus erant: & ſimiarum genera tum numero, tum magnitudine corporum inſolenti. quarum cùm multas Macedones aliquando in collibus quibuſdam vidiſſent ordinibus ſtare inſtructis, exercitum eſſe putantes, in eas tanquam hoſtes contendere cœperunt: ſed à Taxile qui tum cum Alexandro erat, re cognitâ ceſſaverunt. [*Vid. Strabon. lib.* 15. *pag.* 698, 699.]

Duas Alexander hîc urbes, in utrâque Hydaſpis ripâ condidit: in ulteriore fluminis ripâ, unde tranſmiſerat, unam; in loco quo pugna

com-

commiſſa fuerat, alteram. Hanc, à victoriâ adverſùs Indos partâ, *Nicæam*; illam *Bucephalen* vel *Bucephaliam* appellavit, in equi ſui Bucephali memoriam. Ille enim eo loci interiit: non quidem ex vulnere in prælio accepto, (ut, inter alios, in lib.5. cap.2. A. Gellius voluit) ſed laboribus pariter atque ætate fractus. Triginta enim annorum eum tum fuiſſe, præter Arrianum, confirmat etiam à Plutarcho citatus Oneſicritus. *Rex defuncto duxit exequias; urbémque tumulo circumdedit nomine ejus.* [*Plin.lib.*8.*cap.*42.] Juxta has urbes Alexandrum claſſem ſuam extruxiſſe, notat Strabo: [*lib.*15.*pag.*698.] Hydaſpe interfluente, inter Pori & Taxilæ fines medio; cujus utriuſque ſummo in claſſe hâc ædificandâ ſtudio uſum fuiſſe Alexandrum, Curtius etiam memorat. [*lib.*9.*cap.*7.]

Alexander, Cratero cum parte copiarum relicto, qui urbes has quas condere cœperat exædificaret muróque cingeret, in Indos Pori regno finitimos movit; qui *Glaucanîcæ* Ariſtobulo, Ptolemæo Lagidæ *Glauſæ* appellantur: equitatus amicorum alteram partem apud ſe habens, & ex ſingulis peditum phalangibus ſelectiſſimos quoſque, equeſtres ſagittarios omnes; Agrianos prætereà & ſagittarios. Hîc urbes 37 deditione recepit: quarum quæ minima erat, non minùs quàm quinque incolarum millia habebat; multæ verò etiam decem. Pagorum quoque magnum numerum cepit; atque eos quidem non minùs quàm urbes ipſas incolarum frequentiâ celebres. Totius verò hujuſce regis imperium Poro dedit. Taxilem etiam Poro conciliatum in ſua remiſit.

Per id tempus legati ab Abiſaro ad Alexandrum venerunt; pollicentes omnia facturum quæ imperâſſet, modò ne cogeret corpus ſuum dedere. Neque enim aut ſine regio imperio victurum; aut regnaturum eſſe captivum. Cui Alexander nunciari juſſit, ſi gravaretur ad ſe venire, ipſum ad eum cum exercitu magno ejus malo eſſe venturum. Venerunt etiam legati ad Alexandrum ab Indis qui liberè ſuis legibus utentes vivunt, & à Poro alio Indorum præfecto.

Phrataphernes Parthorum atque Hyrcaniæ ſatrapa cum Thracibus ſibi commiſſis ad Alexandrum venit. Venerunt & nuntii à Siſico Aſſacenorum ſatrapâ, Aſſacenos interfecto præſide ab Alexandro defeciſſe nuntiantes. Adverſus hos Philippum & Tyrieſpem cum exercitu miſit; qui Aſſacenorum motus compeſcerent & provinciam regerent. Quo tempore & Cleophis Aſſacenorum regina Alexandro filium peperit: qui *Alexander* ab eâ nominatus, regno poſteà potitus eſt. [*Juſtin.lib.*12.*cap.*7. *cum Curt.lib.*8. *cap.*20.*fin.*]

Porus ille alter Pori nuper debellati ex fratre nepos, non tam Alexandri quàm patrui metu deſerto regno ſuo, ad Gangaridarum ſe nationem proripuit: omnibus iis qui bello apti erant, quibus quidem perſuadere potuit, fugæ comitibus ſecum ſumptis.

d. Alexander rapidum Aceſinis amnem, 15 ſtadiorum latitudinis, cum exercitu tranſmiſit. Qui pellibus uſi ſunt, trajecerunt ſine periculo. Eorum verò qui navibus tranſvecti ſunt, quum pleræque cautibus illiſæ rumperentur, non pauci in amne perierunt: ut ex Ptolemæo Lagi filio refert Arrianus. [*lib.*5.*pag.*115.] Cœnum verò cum ſuis copiis ad ripam Alexander reliquit: ut reliqui exercitus, frumentum & alia neceſ-

ſaria

ſaria ex regione Indorum quæ ei parebat allaturi, tranſitum curaret.

Poſita prope Aceſinem caſtra, ob fluminis exundationem, in arduum magis locum ſubducere ſe coactos fuiſſe, idque circa æſtivum ſolſtitium contigiſſe; Nearchus tradidit, qui tum inter milites Alexandri præſens adfuit. [*apud Strabon. lib.* 15. *pag.* 692.] quod & Arrianus confirmat in Indicis: [*pag.* 172.] ubi Alexandri exercitum ab Aceſine fluvio fugiſſe ſcribit, quum mediâ æſtate ejus aqua campos obrueret.

Sylvæ hîc erant propè in immenſum ſpatium diffuſæ, proceriſque & in eximiam altitudinem editis arboribus umbroſæ. Nonnullæ ad 70 cubitos erectæ, craſſitie erant tantâ, ut difficulter quatuor illas viri complecterentur; & umbram ad tria plethra vel pedes 300 de ſe projectabant. Pleriquè rami inſtar ingentium ſtipitum flexi in humum, rurſus, qua ſe curvaverant, erigebantur; adeò ut ſpeciés eſſet non rami reſurgentis, ſed arboris ex ſuâ radice generatæ. De quibus videndus Plinius, *lib.* 12. *cap.* 5. & Strabo, *lib.* 15. *pag.* 694. ubi ſub unâ harum arborum 50 equites meridiari potuiſſe, authorem Ariſtobulum profert.

In hoc etiam tractu magna vis ſerpentum erat, qui ſpecie quidem exiles, ſed varietate corporis inſignes erant; & tantâ morſus efficacitate, ut cum mors extemplò ſequeretur. Macedones igitur, ut à peſtiferis eorum morſibus ſeſe tutarentur, lectos ex arboribus ſuſpendebant, & maximam noctis partem inſomnem ducebant: donec ab incolis de remedio veneni, radice quâdam, edocti à malo iſto liberati ſunt.

Porum hinc Alexander in regnum ſuum remiſit; mandatis additis, ut lectiſſimis Indorum qui bellicoſiſſimi haberentur copiis, & elephantis (ſi quos haberet) collectis, ad ſe rediret. Ipſe per deſerta ad Hyarotim vel Hydraotem alium Indiæ fluvium, (latitudine quidem Aceſine nihilo minorem, curſu verò rapiditate inferiorem) pervenit: & per omnem regionem præſidia idoneis locis poſuit; ut Craterus & Cœnus tutò ad ſe pervenirent, frumento per maximam regionis partem direpto.

Deinde Hephæſtioni partem exercitus committens, (peditum ſcilicèt phalanges duas, equitum tum ſuum tum Demetrii agmen, & ſagittariorum partem dimidiam) in Pori illius qui aufugerat regionem miſit, eámque ut alteri Poro amico ſuo traderet, juſſit; & ſiquæ aliæ ad ripam Hyarotis gentes Indorum eſſent liberè ſuis legibus viventes, earum omnium gubernationem eidem Poro daret.

Ipſe Hyarotim fluvium, non ita difficulter atque Aceſinem trajecit. Junctum erat flumini nemus opacum arboribus alibi inuſitatis, agreſtiúmque pavonum multitudine frequens. Rex verò ulterius progreſſus, pleroſque deditione recepit; nonnullos etiam cum armis occurrentes, alios verò fugientes captos vi ſubegit.

Inter hæc Alexandro nuntiatur, & alios quoſdam Indos liberos & eos qui appellantur Cathæi pugnâ eum excipere paratos, ſi eò exercitum duceret, reliquos finitimos etiam liberè viventes ad ſocietatem ſolicitare. Cum his quoque conſpiràſſe Oxydracas aliam Indorum gentem, & Mallos aliam ab his diverſam: adverſus quos paulo antè & Abiſarus & Porus conjunctis copiis ac multis Indorum in ſocietatem adſcitis profecti, quum nihil tanto belli apparatu dignum geſſiſſent, receſſerunt.

ceſſerunt. Locus verò ad quem confligere ſtatuiſſent, Sangala eſſe dicebatur: urbs Cathæorum magna (ut in eâ regione) & non muro ſolùm ſed etiam palude munita. Cathæi verò hi *Calthæi* apud Polyænum (libro 4. Stratagem.) appellantur, *Cathari* apud Diodorum: qui communi gentis hujus decreto ſancitum fuiſſe ait, ut cum viris defunctis uxores concremarentur. quod ipſum de *Catheis* à Strabone eſt notatum. [*lib.* 15. *pag.* 699.]

In Cathæos iſtos confeſtim contendens Alexander, ſecundis caſtris ab Hyarote fluvio ad urbem pervenit cui Pimprama nomen eſt. Ea Indorum gens Adraiſtæ (Andreſtæ Diodoro) vocabantur: qui ſtatim pactionibus deditionem fecerunt.

Alexander poſtero die militibus ad quietem dato, tertio die Sangala profectus eſt: ubi Cathæi aliíque his finitimi, qui ſeſe iis conjunxerant, ante urbem in colle non omnino arduo, quem triplici curruum inter ſe junctorum ordine munierant, inſtructâ acie ſtantes illum expectabant. Sed, curribus diſſipatis & octingentis ſuorum amiſsis, in urbem refugere ſunt coacti. Quos eâ concluſos Rex obſidens, duplici vallo opidum cinxit, præterquam quà ſtagnum obſtabat. Eo verò loco Ptolemæum Lagi filium ſtatuit: argyraſpidum tria millia, Agrianos omnes, unúmque ſagittariorum agmen illi adjungens. Ille currus priore pugnâ captos, ad obſeſſorum fugam impediendam, tranſverſos collocavit. Barbari ſub quartam noctis vigiliam eò effuſi, in currus impingentes à Ptolemæo repulſi; 500 in fugâ cæſis, rurſus in urbem ſe receperunt. Interea Porus advenit, reliquos elephantos adducens, & Indorum quinque millia. Jámque & machinæ Alexandro confectæ erant & muris admovebantur. Macedones, mœnibus nondum quaſſatis ſed lateritio muro ſuffoſſo ſcaliſque omni ex parte admotis, urbem vi ceperunt. In ejus expugnatione 17 millia Indorum trucidata ſunt: capti ſupra 70000, currus 300, equites 500. De Alexandri exercitu circiter centum in unviverſâ obſidione deſiderati ſunt: ſed 1500 circiter vulnerati; in quibus, cùm alii duces, tum Lyſimachus corporis cuſtos fuit.

Alexander, cæſis patrio more ſepultis, ad vaſtandam eam regionem Perdiccam cum expeditâ manu miſit. Eumenem etiam ſcribam (Cardianum videlicet illum, Philippi ſcribam; cujus vitam à Plutarcho & Æmilio Probo habemus deſcriptam) cum 300 equitibus ad duas urbes, quæ cum Sangalis conſpiraverant, miſit; ut, veniâ oblatâ, deditione eas reciperet. Sed opidani, de Sangalorum expugnatione certiores jam antea facti, urbibus deſertis fugerant. Quotquot verò è fugâ ob invaletudinem relicti fuerunt, 500 circiter, comprehenſi cæſíque ſunt. Reliquos verò aſſequendi ſpe depoſitâ, rediens Alexander Sangala ſolo æquavit.

Aliam deinde urbem validam, in quam aliarum quoque confugerant incolæ oppugnare aggreſſus, civibus eum deprecantibus & portas aperientibus veniam dedit; & obſidibus acceptis, ad proximam urbem, magnam & frequentem, caſtra movit. Obſides ducebantur ante agmen: quos cùm è muris agnoviſſent, utpote gentis ejuſdem, in colloquium vocaverunt. Illi clementiam regis, ſimúlque vim commemorando, ad

dedi-

deditionem eos perduxerunt. Mutatâque inde famâ quæ de Alexandro ſparſa fuerat, ac ſi latronum ac barbarorum more belligeraret; cæteræ urbes, ſimili modo deditæ, ſuâ illum ſponte receperunt. [*Curt. lib.9. cap.2. Polyæn. Stratagem. lib.4. in Alexandro, ſect.30.*]

Hinc in regnum Sopithis perventum eſt. Ille, multum inter omnes Barbaros eminens corporis ſpecie (quatuor enim cubitos excedebat) ex urbe regiâ cum duobus adultis filiis progreſſus, baculum quem geſtabat aureum beryllis diſtinctum Alexandro tradidit, eique ſe, & liberos, & gentem ſuam dedidit. Cùmque illius beneficio regnum iterum recepiſſet; totum exercitum ad dies aliquot epulo magnifico excepit. Et poſt varia magnique impendii munera Alexandro data, canes etiam 150 obtulit ex commixtione cum tigribus (ut fama erat) ortos, magnitudine & viribus mirificè præſtantes. Quorum virtutis præſens experimentum, quatuor ex iis cum eximiæ magnitudinis leone commiſſis, eſt exhibitum. *Vid. Strabon. lib.15.* (*pag.700.*) *& Ælian. hiſtor. animal. lib.8. cap.1.*

Interea Hephæſtio cum agmine pridem ſecum miſſo revertitur: poſtquam magnam Indiæ portionem longè lateque ſubegiſſet. Cui Rex meritam ſtrenuitatis laudem retribuit.

Relicto Sopithe in ſuo regno, Alexander ad gentem proximam, cujus rex erat Phegeus, proceſſit: ubi cùm incolis acceptus eſſet Macedonum adventus, & Phegeus ipſe multis cum muneribus obviam Alexandro procederet, nihil quod imperaret detrectans; ut beneficio ſuo regnum obtineret, conceſſit, & cum exercitu ſplendidè ab illo tractatus, biduum apud eum ſubſtitit.

Tertio die ad Hyphaſin fluvium (Hypanim aliis dictum) Alexander promovit: qui ſeptem ſtadia latus & ſex orgyias altus, & ſaxis præterea impeditus, tranſitu erat perquam difficilis. Percontatus igitur Phegeum quæ noſcenda erant, 11 vel 12 dierum ultra flumen per vaſtas ſolitudines iter eſſe cognoſcit: excipere deinde Gangem maximum totius Indiæ fluminum: Ulteriorem ripam colere gentes Gandaridas (aliis, Gangaridas) & Praſios, (aliis, Præſidas, Præſiæos, Pharraſios & Tabræſios dictos) eorúmque regem eſſe Agrammen (Diodoro Xandramen appellatum) 20 millibus equitum ducentíſque peditum, curribus inſuper bis mille, & tribus (vel quatuor, ut apud Diodorum habetur) mille elephantis, ad bellum adornatis inſtructum.

Cùm incredibilia hæc Alexandro eſſent viſa: Porum ad ſe accerſitum percontatur, an vera eſſent quæ dicerentur. Ille vires quidem gentis & regni haud falſò jactari reſpondit: cæterùm qui regnaret, ultimæ ſortis tonſoris filium, inviſum eſſe vilémque popularibus. Et Androcottus (qui id temporis adoleſcens ipſum Alexandrum vidit; & quum procacitate ſuâ illum offendiſſet, ut apud Juſtinum lib.15. cap.4. legitur, interfici à rege juſſus, ſalutem pedum celeritate quæſivit) ſæpe poſtea dixiſſe fertur; Nihil factum fuiſſe propius quàm ut rerum illic Alexander potiretur, quòd rex ob improbitatem & ignobilitatem inviſus atque contemptus eſſet.

Conſiderabat hîc Alexander, milites ſuos jam labore defatigatos, fructum illius finito tandem periculo expectare. Continuos enim octo

annorum (tot enim à regni Alexandri initio eouſque decurrerant) labores cum ſummis periculis ærumnoſè toleraverant; & tum præterea accidit, ut ad dies 70 horridi ex cœlo imbres, tonitruis & fulminibus continenter admixtis, præcipitarent: quemadmodum apud Diodorum legimus. Unde, ut munificentiâ animos militum ſibi obſtringeret, liberam eis per hoſticos agros (ut addit idem) omni bonorum genere exuberantes prædandi poteſtatem conceſſit. Et dum illi in populatione occupabantur, uxores eorum puerόſque ex illis natos convocavit: atque illis quidem menſtruum ut exhiberetur frumentum; illis verò ut pro ratione ejus quod patres acciperent, ſuum etiam ſtipendium numeraretur, conſtituit.

Ubi magnam bonorum ubertatem conſecuti milites in caſtra redierunt; omnes in concionem Rex advocavit. Ibi probè meditato ſermone ad illos diſſeruit, ut prompti & alacres Gandaridis ſecum bellum inferrent. Cui Cœnus Polemocratis filius exercitus nomine reſpondens, longiorem militiam deprecatus eſt. Et quum nullo Macedones pacto ad voluntatem ejus ſe accommodarent; tum (ut Ptolemæus Lagi filius refert) nihilominus pro tranſitu ſacrificium fecit. Quúmque exta infauſtos eventus portendiſſent; convocatis amicis qui & ætate grandiores maximéque familiares ei erant, quoniam omnia illum ab ulteriore profectione revocarent, exercitui declaravit, ſtatutum ſibi eſſe domum reverti.

Exuperato tamen amne, aras illum in adverſâ ripâ dicaviſſe, parum probabiliter à Plinio habetur traditum. [*lib.6.cap.17.*] Nam quod ibidem apud eundem ſequitur, [*Epiſtolæ quoque Regis ipſius conſentiunt his:*] non ad illud de tranſitu Hyphaſis, ſed ad illa quæ de ordine & diſtantiis ſtationum Alexandri, ex Diogneto & Bætone itinerum ejus menſoribus deſcripta præceſſerant, referendum eſſe exiſtimo. Cui enim credibile eſt, Alexandrum ſine exercitu, & ſine ulteriùs progrediendi ullo propoſito, tam difficilem tranſitum aggredi voluiſſe: aut ſi maximè voluiſſet, hoſtium qui eum opperiebantur exercitum non occurſurum illi fuiſſe & quod moliebatur impediturum? præſertim, cùm in partes Orientales ulteriùs Alexandrum non proceſſiſſe notet Strabo, [*lib.15.pag.700.*] quòd *Hypanim (ſive Hyphaſim) tranſire prohiberetur:* & ſuâ etiam memoriâ Plutarchus teſtetur, Præſiæorum (ſive Praſiorum) reges *trajecto flumine* Deorum aras illas ab Alexandro poſitas veneratos, hoſtias ibi Græco ritu immolaviſſe.

In citeriore igitur Hyphaſis ripâ Alexander, diviſo per ordines exercitu, ex quadrato ſaxo XII aras erigi juſsit, monumentum expeditionis ſuæ; altitudine quidem (50 cubitorum) maximis turribus bellicis pares, latitudine quàm quæ turrium eſt majore. In quibus ſacrificio more patrio peracto; ludos etiam fecit gymnicos & equeſtres. Hinc caſtra triplo majore, quàm antea fuerant, ambitu complexus, foſſam pedes 50 latam & 10 altam duxit: atque è terrâ intra foſſam accumulatâ murum non contemnendum extruxit. Pedites etiam juſsit, ut in tabernaculo quiſque ſuo duo cubilia quinûm cubitorum extrueret: equites autem, ut cubilibus etiam præſepia, altero tanto uſitatis ampliora, adderent. Arma quoque, & equorum fræna, & ejus generis cætera, eâ-

dem

dem ratione ampliora facta, relinqui juſsit: ut ſpeciem omnium augeret poſteritati fallax miraculum. [De ararum inſcriptione, in fine libri 2 Vitæ Apollonii conſulendus Philoſtratus.]

His perfunctus, cum univerſis copiis, eodem quo venerat itinere, ad Hydraotem fluvium rediit: quo trajecto, ad Aceſinem retroceſsit. Ibi urbem exædificatam reperit, ad quam condendam Hephæſtion relictus fuerat: atque in eam ex finitimis quicumque in eam commigrare vellent, & mercenariis ad militiam ineptis, colonos induxit.

Arſaces, provinciæ Abiſaro finitimæ præſes, & frater Abiſari, aliíque amici ad Alexandrum venerunt, dona adferentes quæ apud Indos cenſentur maxima; elephantos etiam ab Abiſaro miſſos 30. Abiſarum ipſum morbo impeditum venire non potuiſſe dicentes. Quod quum & legati qui ab Alexandro ad illum miſſi fuerant confirmarent; facilè perſuaſus rem ita ſe habere, Abiſarum provinciæ ipſius ſatrapam conſtituit, atque Arſacem illius imperio adjunxit: & tributis quæ penderent imperatis, ad Aceſinem fluvium rurſus ſacrificium fecit.

Aceſine tranſmiſſo, ad Hydaſpem venit: ubi quicquid in Nicæâ & Bucephalâ imbres corruperant, militum operâ inſtauravit. Præterquam enim quòd ab eo tempore quo ad Hydaſpem primò venit, uſque ad hoc quo ad eundem iterum rediit, continuè pluiſſe, præſertim flantibus Eteſiis, Ariſtobulus author eſt: [*apud Strabon. lib.* 15. *pag.* 691.] etiam ad dies 70 horrenda tonitrua & fulmina imbribus continenter fuiſſe admixta, ex Diodoro jam audivimus.

3678 a. Alexander, quum jam ad Hydaſpis ripas multas triginta remorum naves & biremes paratas haberet, multas etiam tranſmittendis equis aptas, cæteráque omnia ad vehendum exercitum neceſſaria; per Hydaſpem in auſtralem Oceanum navigare ſtatuit: collectíſque omnibus Phœnicibus, Cypriis, Caribus & Ægyptiis qui exercitum ſecuti fuerant; ex iis navigia implevit.

Per id tempus Cœnus ex intimis fideliſſimíſque Alexandri amicis morbo extinctus eſt: cujus morte ingemuit quidem Rex, & magnificè pro eo ac tempus ferebat ſepeliendum eum curavit; orationis tamen quâ ulteriorem illius in Orientem progreſſum diſſuaſerat non immemor, ſignificatione ſatis acerbâ declaravit; quòd ſi intra tam paucos dies ſe vitâ exceſſurum ille prævidiſſet, tam longam orationem minimè exorſus fuiſſet.

Sub idem tempus nova ex Græciâ ſupplementa, tum auxiliariorum tum ſtipendiis militantium, ductu imperatorum adventârunt: 30 amplius peditum millia, & 6 millia ferme equitum. Arma ſimul eleganter fabricata in 25000 pedites, & medicamentorum 100 talenta, tunc advecta. Ita Diodorus. Curtius verò, lib. 9. cap. 7. Memnon ex Thraciâ in ſupplementum equitum 6 millia; præter eos ab Harpalo, peditum 7 millia adduxerat: armáque 25000 auro & argento cælata pertulerat; queis inter milites diſtributis, vetera cremari Rex juſſit.

Harpalus verò ille à quo ſupplementum peditum ad Alexandrum miſſum fuiſſe Curtius innuit, non alius fuit quàm ille, cujus fidei theſauros Babylonis & vectigalium aſſervationem Alexander commiſerat; & quem regionis illius ἐπιμελητὴν ſive curatorem fuiſſe relictum,

ſcribit

ſcribit in *Alexandro* Plutarchus: ſatrapiâ tamen Mazæo, qui Babylonem Alexandro tradiderat, reſervatâ; cui mortuo Deditamenes deinde ſucceſſor eſt datus. quanquam & ipſe Harpalus provinciæ hujus ſatrapes à Diodoro appelletur, in anni hujus 2ⁱ Olymp^{is}. CXIII hiſtoriâ: ubi eum narrat, quum ab Indicâ expeditione nunquam reverſurum Regem ſperaret, ita voluptatibus & delitiis ſe dediſſe, ut ad impendiorum exuberantiam nihil faceret reliquum. Ac primùm (inquit) ad fœminarum ſtupra nefarióſque cum Barbaris concubitus ſe convertit: & intemperantiſſimo voluptatum abuſu magnam pecuniæ ſibi creditæ vim prodegit. A mari autem rubro per longiſſimum intervallum magnam piſcium copiam ſibi afferendam curabat: tantóſque in quotidianum victum ſumptus profundebat, ut malè apud omnes audiret. Ex Athenis inſuper famoſiſſimum ſcortum Pythonicen, & poſt ejus mortem Glyceram accerſivit. De quibus in epiſtolâ ad Alexandrum Theopompus eſt conqueſtus: quòd impenſis pluribus quàm 200 talentis mortuæ Pythonicæ duo monumenta, alterum Athenis, alterum in Babyloniâ, Harpalus erexerit; auſus etiam lucum & aram & templum ſtatuere, Pythonicæ Veneris nuncupatum. Glyceræ verò æneam ſtatuam in Tarſo Syriæ poſuerit; eíque conceſſerit ut in regio palatio habiaret, atque à populo ſalutaretur & appellaretur Regina. *Vid. Athenæum, lib.*13.*cap.*23.

Similiter & in Mediâ Cleander, Sitalces & Heracon, Alexandrum ſoſpitem ex Indiâ non credentes reverſurum, cùm omnia prophana ſpoliâſſent, templa etiam diripuerunt, virginibus & principibus fœminarum ſtupra intulerunt, multáque alia in ſubditos improbè atque avarè perpetrârunt: ita ut inviſum Macedonum nomen avaritia eorum ac libido Barbaris fecerit. Inter omnes tamen eminebat Cleandri furor, qui nobilem virginem conſtupratam ſervo ſuo pellicem dederat. [*Curt.lib.* 10.*cap.*1. *Arrian.lib.*6.*pag.*142.]

Alexander aditurus Oceanum, diſcordes & vetera odia retractantes Porum & Taxilem Indiæ reges, firmatâ per affinitatem gratiâ, in ſuis regnis reliquit. Porum autem non modò regionis inter Hydaſpem & Aceſinem (ut antea:) ſed etiam liberorum populorum inter Aceſinem & Hyphaſim ab eo ſubactorum regem conſtituit: gentium quidem omnino 7, urbium autem ſupra 2000. [*Arrian.lib.*6.*pag.*124.] Alii in eâ regione gentes 15, urbes non mediocres 5000, & vicos quamplurimos fuiſſe memorant. [*Plutarch. in Alexandro.*] Et regio ſanè inter Hydaſpem & Hyphaſim ſive Hypanim poſita, non quidem 15, ſed 9 gentes habuiſſe dicebatur, urbes verò ad 5000, Co Meropide non minores: ut ex Apollodoro rerum Parthicarum ſcriptore refert, in libri 15 initio, [*pag.*686] Strabo. Cui tamen numerus iſte veritatis limites longè exceſſiſſe viſus eſt: quod ipſe poſteà in eodem libro [*pag.*701.] hiſce verbis eſt profeſſus. Δοκεῖ δὲ πρὸς ὑπερβολὴν εἰρῆσθαι τὸ πλῆθος. Unde & ad univerſum Indiæ tractum ab Alexandro domitum hoc pertraxiſſe Plinium videmus; libri ſexti capite 17, ita hâc de re ſcribentem. *Alexandri Magni comites in eo tractu Indiæ quem ſubegerant, ſcripſerunt quinque millia opidorum fuiſſe, nullum Co minus, gentium novem.* Philippus, unus è cohorte amicorum, qui regionis ultra Indum poſitæ ſatrapes

pes fuerat, quum hoc tempore in Bactrianorum regione triduo eſſet illi ceſſandum, cum magnis quas ducebat copiis Alexandrum ſequi juſſus eſt. Nyſæi equites Nyſam ſunt remiſſi. Cratero & Hephæſtioni imperatum eſt, ut quàm celerrimè ad Sopithis regiam præirent, claſſémque præſtolarentur. Ad dextram Hydaſpis ripam Craterus, cum peditum atque equitum parte: ad ſiniſtram Hephæſtion, cum majore melioréque exercitus parte & 200 elephantis, proceſſit. Copiæ Alexandri 120000 militum erant, cum iis quos ex maritimis oris adduxerat. Venerunt etiam ii quos paſsim ad conſcribendum exercitum miſerat, barbaras omnis generis nationes, variis armis inſtructas, ſecum habentes. [*Arrian. lib. 6. & in Indicis, pag.* 181.] Peditum 120 millia, equitum ad 15 millia, à Plutarcho illi tribuuntur.

Claſſem Alexandri mille navium fuiſſe dicit Curtius: quarum 200 apertas, 800 actuarias fuiſſe, Diodorus ſcribit. Arrianus in Indicis 800 tantùm numerat; partim oblongas atque onerarias, partim vehendis equis & frumento aptas. Sed idem alibi Ptolemæum Lagi filium (qui è triremium ductoribus unus ipſe fuit) hîc potiſſimum ſequendum judicat: ſecundum quem, naves triginta remorum 80 erant; at in univerſum omnes, tam quæ equos vehebant quàm actuariæ & fluviales, quæ aut multo antè aut tum temporis conſtructæ fuerant, non multùm pauciores 2000.

Totius claſsis præfectus, Nearchus Androtimi filius Cretenſis genere; Euagoras verò Eucleonis filius Corinthius, ſcriba fuit. Ipſius Alexandri triremis Oneſicritus Aſtypalæus gubernator fuit. Reliquarum triremium ductores recenſet Arrianus in Indicis.

His ita conſtitutis, Alexander diis patriis, & quibus vates monebant, ſacrificavit: Neptuno etiam & Amphitritæ ac Nereidibus, ipſíque Oceano. Hydaſpi quoque unde ſolvebat: Aceſini prætereà, in quem Hydaſpes influit; & Indo, in quem uterque fertur. Certamina quoque muſica & gymnica propoſuit; victimis per ſingula agmina & turmas diſtributis.

Sub auroram exercitus naves conſcendit: argyraſpides videlicet, & ſagittarii omnes, & equites amici appellati; omnes ad 8000. non multis diebus ante Pleiadum occaſum, ut in libro 15° Strabo ex Ariſtobulo indicat; nempe ſub noſtri Octobris exitum. Ipſe Alexander conſcenſâ nave, aureâ phialâ ex prorâ in flumen fuſâ libavit, Aceſinem ſimul & Hydaſpem & Indum invocans. Deinde quum Herculi progenitori libâſſet, ſimúlque Ammoni & aliis diis quibus conſueverat, ſignum educendis navibus tubâ dari jubet: quâ auditâ, ſtatim naves ordine ſubducuntur. Imperatum enim erat quanto ſpatio actuarias, quanto hippagines, quanto bellicas naves ſejunctas inter ſe eſſe oporteret; ne temere nullóque ordine navigantes colliderentur: neque iis quæ velociores erant interrupto ordine alias prævertere permittebatur.

Alexander hoc pacto navigans tertio die eo loci appulit, quo Craterum & Hephæſtionem in utrâque ripâ caſtra locare juſſerat: biduum ibi commoratus, dum Philippus cum reliquo exercitu adveniſſet. Et Philippum quidem cum iis quos adduxit ad Aceſinem fluvium miſit,

juxta Aceſinis ripam iter eum facere jubens. Craterum etiam & Hephæſtionem rurſus emiſit; itineris quod tenerent ratione præſcriptâ.

Ipſe per Hydaſpem fluvium navigationem perſecutus (nuſquam 20 ſtadiorum ſpatio anguſtiorem) expoſitis militibus, ad Sibarum ſive Sobiorum fines proceſſit. Hos ex poſteritate illorum fuiſſe memorant, qui cum Hercule petram Aornon oppugnaverant; & poſt irritum conatum, in iſtâ regione ægri ab eo relicti fuerant. Pelles ferarum pro veſte, clavæ tela eis erant: multáque, etiam cùm Græci mores exoleviſſent, ſtirpis oſtendebant veſtigia. Alexandro verò caſtra prope clariſſimam eorum urbem collocante, qui præcipuæ in eâ erant auctoritatis exeunt, & in colloquium Regis admiſſi, neceſſitudinis antiquæ memoriam renovant; & cupidè omnia ſe facturos, quomodo cognatos deceat, pollicentur. Quod & munerum haud vulgarium exhibitione teſtatum faciunt. Eorum benevolentiam gratè Alexander accipiens, civitates illorum liberas eſſe jubet.

Hinc excurſione factâ, 250 ſtadia proceſſit: depopulatúſque regionem, opidum caput ejus coronâ cepit.

Agalaſſenſium gens 40 peditum & 3 equitum millia in ripâ fluminis illi oppoſuit: quæ, amne ſuperato, in fugam compulit. Pleriſque cæſis, ſuperſtites in vicina opida refugerunt: quibus expugnatis, puberes interfecti, cæteri ſervituti mancipati ſunt.

De cæteris etiam incolis qui ad arma concurſaverant, 20000 in magnâ quâdam urbe tutandi ſui cauſâ congregatos vi expugnavit. Sed cùm obſeptis viarum anguſtiis fortiter è tectis propugnarent, vi ſummâ pulſus, Macedonum haud paucos amiſit. Opido igitur per iram ſuccenſo, maximam illorum partem ſimul combuſsit. Ter mille qui adhuc ſuperfuerant in arcem elapſos, cùm ſupplices veniam rogarent, impunè dimiſit.

Tum denuò cum amicis naves conſcendens, magnâ celeritate in Mallos & Oxydracas contendit: quòd & plurimos eos & bellicoſiſsimos illius tractus eſſe acceperat; quódque liberis atque uxoribus in munitiſſima opida traductis, ipſi prælio cum eo decernere ſtatuiſſe nunciarentur. tantóque magis accelerandum ſibi putabat; ut eos nondum conſtitutos, ſed apparandis rebus perturbatos opprimeret.

b. Quinto igitur die ad confluentem Hydaſpis & Aceſinis pervenit: ubi unus ex duobus íſque anguſtiſsimus alveus efficitur, rapidúſque ejus ob anguſtias curſus fit, & ingentes vortices volvit. Multæ itaque naves quaſſatæ, duæ majores inter ſe colliſæ cum multis qui eis vehebantur perierunt: & ipſâ prætoriâ in vaſtum abreptâ vorticem, Rex ultimum vitæ periculum adiit. At poſtquam fluminis alveus ſeſe aperire cœpit, mitiore jam curſu minúſque violentis vorticibus redditis, ad dextram ripam claſsis appulſa ſinu quodam eſt recepta, quem rupes fluctibus objecta tutum ad ſubducendas naves faciebat. 4388 326

Rex, aris ibi poſitis & Diis ſuis ob inſperatò redditam ſalutem ſacrificio facto, triginta ſtadia proceſsit: & in barbarorum regionem qui deditionem non fecerant incurſione factâ, quum iis ne Mallis ſuppetias ferrent interdixiſſet, ad claſſem reverſus eſt; ibíque Hephæſtionem, Craterum & Philippum cum ſuis quemque copiis reperit.

Inter

Inter Hydaſpis & Aceſinis, atque Aceſinis & Indi confluentes Oxydracarum Mallorúmque regio eſt poſita; Hydaſpe apud Oxydracas in Aceſinem incurrente, & Aceſine apud Mallos in Indum: uti nos docet Arrianus in Indicis. [*pag.* 171.] Hos aliàs bellare inter ſe ſolitos, tunc periculi ſocietas junxerat: datíſque & acceptis ultro citróque denis virginum millibus, per affinitatem illam inter ſe reconciliati erant. Octoginta millia peditum in armis erant, equitum decem millia, cum 700 curribus; pro quibus 900 quadrigas habet Curtius. Equitum 60 millia Juſtinus [*lib.* 12. *cap.* 9.] & Oroſius [*lib.* 3. *cap.* 19.] Mandris vel Ambris, & Sabracis vel Subagris vel Sugambris ſuis tribuunt: his enim nominibus Malli & Oxydracæ (apud Diodorum quoque *Syracuſæ* depravatè dicti) in variis eorum codicibus appellati reperiuntur.

Macedones, qui omni diſcrimine jam defunctos ſe eſſe crediderant, poſtquam integrum bellum cum ferociſſimis Indiæ gentibus ſupereſſe cognoverunt, improviſo metu territi, rurſus ſeditioſis vocibus Regem increpare cœperunt: quos ille, oratione ad eos habitâ, pacavit.

Barbarorum dux ſpectatæ virtutis, ex natione Oxydracarum electus, ſub radicibus montis caſtra poſuit: latéque ignes, ut ſpeciem multitudinis augeret, oſtendit; clamore quoque ac ſui moris ululatu identidem Macedones fruſtra terrere conatus. Sed luce appetente, cùm Alexander fiduciâ ac ſpe plenus alacres milites arma capere & exire in aciem juberet: barbari, ſive metu ſive ſeditione inter ipſos obortâ, alii aliò ſubitò diſperſi, avios montes & impeditos occupaverunt. Quorum agmen Rex fruſtra perſecutus, impedimenta cepit.

Refectis jam navibus, Alexander Nearchum cum claſſe ad Mallorum fines miſit; præcipiens ut trium dierum itinere exercitum præverteret. Et Hydaſpem trajiciens, elephantos & Polyſperchontis agmen & ſagittarios equeſtres atque Philippum cum ſuis, Cratero (qui ad dextram Hydaſpis ripam fuerat,) ducere præcepit. Hephæſtionem cum ſuis quinque dierum iter præcedere, Ptolemæum Lagi filium cum ſuis triduo poſt ſuum diſceſſum ſequi juſsit: ut quicunque eum effugeret in alteras utriuſque copias incideret. Eos verò qui præmiſsi erant, quum ad confluentes Aceſinis & Hydraotis (in quibus Mallorum erant termini, ut Oxydracarum in Aceſinis & Hydaſpis confluentibus) perveniſſent, expectare juſsit, dum & ipſe eò veniat, & Crateri ac Ptolemæi copiæ ei conjunctæ ſint.

Ipſe, ſumptis argyraſpidibus, & ſagittariis atque Agrianis, & Pythonis agmine quod ex iis qui Aſſeteri vocantur conſtabat, ſagittariis etiam equeſtribus omnibus, & ex equitatu amicorum dimidiâ parte; per aridam & ſiticuloſam regionem in Mallos contendit: eos adoriturus, priuſquam aut illi Oxydracis, aut Oxydracæ illis adjumento eſſe poſſent.

Ac primo quidem die juxta amnem non magnum caſtra locavit, diſtantem ab Aceſine ſtadiis centum. Ibi curato corpore, & exigui temporis quiete militibus datâ, mandat ut quas quiſque lagenas habeat aquâ repleat. Progreſſúſque per id quod ſupererat diei & per noctem totam ad 400 circiter ſtadia, ſub lucem ex improviſo Mallorum multis ſupervenit qui, quòd eum nunquam per ſiticuloſa illa loca venturum ad ſeſe putâſſent, extra urbem inermes vagabantur. Eorum pleroſque

roſque occidit: aliis in urbem repulſis ac concluſis, equitatu loco valli (peditum enim phalanx eum aſſequuta non erat) muros in orbem cinxit.

Statim verò ac peditatus advenit, Perdiccam quidem cum ſuis & Cliti equeſtribus copiis, cúmque Agrianis, ad aliam Mallorum urbem obſidendam mittit, in quam Indorum non parvam manum confugiſſe acceperat: mandans ut eos urbe incluſos teneant, neque oppugnationem aggrediantur donec ipſe advenerit; tantùm curent, ne qui urbe elapſi alios barbaros de Alexandri adventu certiores faciant. Poſthæc urbem oppugnare cœpit.

Multis in expugnatione cæſis, barbari murum deſerentes in arcem confugerunt: eâque vi captâ omnes, ad 2000 numero, cæſi ſunt.

Perdiccas ad urbem quam obſidere juſſus fuerat profectus, eam ab incolis deſertam reperit: quos quum non multo antè tempore effugiſſe cognoviſſet, curſim fugientium veſtigia ſectatus eſt. In fugâ captos omnes ferè occidit: reliquis paluſtria loca ſaluti fuerunt.

Alexander, curato corpore & quiete ſuis datâ, ad primam noctis vigiliam progreſſus eſt: magnúmque iter eâ nocte emenſus, ſub diluculum ad Hydraotem fluvium pervenit. Ac multos quidem Mallorum jam amnem tranſgreſſos cognovit: alios alveum tranſeuntes adortus, pleroſque interfecit, amnéque pertranſito, eos qui tranſmiſerant conſequutus, multos ex iis cæcidit, multos cepit. Maxima tamen pars in opidum naturâ atque opere munitum ſe recepit.

Poſtquam peditatus advenit, Alexander Pithonem in eos miſit cum ſuo aliiſque duobus equitum agminibus: qui primo impetu illapſi opidum ceperunt, omnibus qui eò confugerant (qui quidem in illo impetu interfecti non erant) in ſervitutem redactis. Quo facto, Pithon in caſtra rediit.

Alexander deinde in quandam Brachmanum urbem exercitum duxit, quò aliam Mallorum manum confugiſſe audierat. Eò ſimulac venit, denſam phalangem omni ex parte muro admovit. Opidani, deſertis mœnibus, in arcem fugere coacti ſunt: quâ captâ, alii ſuccenſis ſuis ædibus ipſi etiam earum incendio perierunt, plerique pugnantes interfecti. Quinque in univerſum millia perierunt: pauci vivi in poteſtatem venerunt.

Rex unum diem ibi commoratus, quiete exercitui datâ, poſtridie in alios Mallos movit: quos quidem urbes deſeruiſſe & in ſolitudines ſeſe abdidiſſe cognovit. Ibi etiam uno die cum exercitu ſubſtitit.

Poſtero die Pithonem & Demetrium equeſtris agminis præfectum retro ad flumen miſit, quibus ad copias quas ducebant expeditorum cohortes aliquot, quæ rei gerendæ ſufficerent, adjunxit: mandatis additis, ut ad ripam fluminis iter facientes, ſiquos eorum qui in ſylvas ripis circumjectas confugerant reperiſſent, niſi ſponte deditionem facerent, interficerent. Multos itaque in ſylvis nacti occiderunt.

Ipſe in maximam Mallorum urbem exercitum duxit, in quam etiam ex aliis opidis multi ſeſe recepiſſe nuntiabantur. Sed & hanc Indi, ſimulátque Alexandrum adventare intellexerant, deſeruerant; tranſitóque Hydraote fluvio, in ripis ejus quæ altæ inprimis erant, aciem inſtruxerant,

rant, tanquam tranſitu prohibituri. Eò Alexander confeſtim equitatum duxit, peditatu ſequi juſſo. Sed cùm in medio eſſet amne, Indi celeriter, ordinatè tamen, à ripâ receſſerunt: cùm numero circiter 50 eſſent millia. Alexander confertam eorum phalangem videns, quum peditatum ſecum non haberet, excurſiones obequitando faciebat; prælium nequaquam committendum cenſens.

Quum verò Agriani, aliáque expeditorum agmina, quos ſelectiſſimos ſecum ducebat, & ſagittarii adveniſſent; & peditum phalanx haud procul inde appareret: Indi concitato curſu in vicinam urbem munitam confugerunt. Quos inſecutus Alexander, multos interfecit: quúmque jam urbe concluſi eſſent, primo acceſſu (ante peditatus adventum) muros equitatu cinxit.

Demophoon vates Alexandrum conveniens, auguriis quibuſdam maximum illi periculum portendi ſignificavit: ideóque, ne committeret, aut certè differret obſidionem, eum monuit. Rex homine jurgiis excepto, quòd ſtrenuè certantibus impedimento eſſet, diviſóque in duas partes exercitu; ipſe alteram earum ducens, Perdiccas alteram, impetum in murum fecit: quem cùm Indi ſuſtinere non poſſent, deſertis mœnibus in arcem ſe receperunt. Alexander, cum iis qui circa ipſum erant, primus perfractâ quâdam portâ in urbem irrupit: & ſcalas ad arcem admoveri juſſit. Cúmque cunctari Macedones viderentur, ipſe ſcalam cuidam ereptam muro applicans in ſummum muri faſtigium evaſit. Poſt hunc Peuceſtas, (ſcutum geſtans, quòd Alexander ex æde Palladis Iliacæ ſumptum in omnibus præliis præ ſe geſtari curabat) & poſt eum Leonnatus corporis cuſtos per eandem ſcalam ſubiit: ac per aliam ſcalam Abreas unus ex διμοιρίτῶν ſive dupIariorum ordine. Tum argyraſpides de rege ſoliciti, quum & ipſi ſcalas celeriter conſcenderent, fractis ſcalis præcipites in terram corruerunt, aliíſque ſimul conſcendendi facultatem ſuſtulerunt. [*Vid. Appian. ſub fin. lib.2. bell. Civil.*]

Rex, è vicinis circumquaque turribus telis petitus, (neque enim quiſquam cominus eum ferire audebat) è mœnibus in arcem deſiliit, atque ad ejus murum obfirmatus, nonnullos cominus eum laceſſentes, atque ipſum Indorum ducem audaciùs irruentem gladio interfecit; ſic ut deinceps nemo propiùs auderet accedere, ſed eminus omnes omnis generis tela jacularentur.

Interea Peuceſtas & Abreas & Leonnatus deſiliunt, acritérque pro rege pugnant. Et Abreas quidem faciem ſagittâ trajectus cecidit. Alexander etiam ipſe (ut Ptolemæus Lagi filius tradit) tam grave in pectore vulnus accepit, ut unâ cum ſanguine ſpiritum etiam ex vulnere ſufflaret. Peuceſtas, qui Palladis Iliacæ ſcuto interjecto regem protegebat, & Leonnatus, qui ictus illi intentatos excipiebat, ipſi quoque graviter vulnerabantur: parúmque aberat quin vita Alexandrum ſimul cum ſanguine deficeret. Et Peuceſtam quidem in eo periculo regem ſcuto protexiſſe, omnes profitentur: (unde & *Alexandri Magni ſervator* à Plinio, lib.34.cap.8. dici meruit:) de Leonnato verò non omnes conſentiunt, ut nec de Abreâ duplario. Ptolemæum quoque Lagi filium huic pugnæ adfuiſſe, tradiderunt Clitarchus & Timagenes & in

Atticis Pauſanias: quum ipſe abfuiſſe ſe ſcribat, & eo tempore copiarum ducem adverſus alios barbaros pugnaviſſe. *Tanta* (inquit Curtius) *componentium vetuſta rerum monumenta vel ſecuritas, vel par huic vitium credulitas fuit.*

Macedones vi in arcem irrumpentes, omnes ad unum trucidant; non ſenibus, non fœminis, non infantibus parcentes: regémque ſcuto efferunt, viveret nec ne incerti. Curatio vulneris gravior ipſo vulnere fuit. Sed eâ fortiter toleratâ, in ſpem vitæ Rex rediit: quam ægrè exercitui ſuo probavit, ad quem rumor perlatus fuerat, eum ex vulnere interiiſſe. Quamprimùm ergo potuit, ad Hydraotis fluvii ripas ſe deferri curavit; ſecundo amne navigaturus ad caſtra, quæ circa confluentes Hydraotis & Aceſinis ſubſiſtebant: ubi Hephæſtion exercitui, & Nearchus claſſi præerat. Navi ad ripam appulſâ, dextram multitudini porrexit, & lecticâ rejectâ equum aſcendit: mox etiam pedes in tabernaculum ſuum tranſiit, cum incredibili omnium gratulatione atque lætitiâ.

Rex, ſeptem diebus curato vulnere, nec dum obductâ cicatrice, cùm audiiſſet convaluiſſe apud Barbaros famam mortis ſuæ; duobus navigiis junctis, ſtatui in medium undique conſpicuum tabernaculum juſſit, ex quo ſe oſtenderet periiſſe credentibus: conſpectúſque ab incolis, ſpem hoſtium falſo nuncio conceptam inhibuit.

Secundo deinde amne defluxit, aliquantum intervalli à cæterâ claſſe præcipiens; ne quies corpori invalido adhuc neceſſaria pulſu remorum impediretur. • Quarto poſtquam navigare cœperat die, pervenit in regionem deſertam quidem ab incolis, ſed frumento & pecoribus abundantem. Placuit is locus, & ad ſuam & ad militum requiem.

Nearchus, Alexandri navarchus, narrat amicos, quòd ſe tanto diſcrimini objeciſſet, ut militis non ducis officio functum reprehendiſſe; cúmque ægrè Rex id ferret, & indignationem vultu indicaret, ſenem quendam Bœoticum placuiſſe illi verſu iambico admonentem, *Qui magnum aliquid faciat, æquum eſſe & pati.* Et habetur ſanè apud Curtium [*lib.9.cap.12.*] oratio amicorum nomine à Cratero ad Regem in hanc ſententiam habita: unâ cum ipſius reſponſione, in quâ, ubique laudis materiam offerri oſtendens; *Poſt nonum regni mei*, inquit, *poſt viceſimum atque octavum ætatis annum, videórne vobis in excolendâ gloriâ cui me uni devovi poſſe ceſſare?* Ita enim Curtius loquentem inducit Alexandrum: quum regni quidem *decimum* (quod dicto huic ſatis convenit) ſed ætatis *triceſimum* hunc fuiſſe annum, ex accuratiore calculo Chronologicô liqueat.

• Dum per complures dies ſtativa Rex hîc haberet, quibus & vulneri curando & navibus pluribus conſtruendis operam dedit, Græci milites nuper in colonias per Bactrianam & Sogdianam ab eo diſtributi, numero circiter 3000, quòd & jampridem ſedes inter Barbaros aſſignatas moleſtè ferrent, & tunc rumore defuncti ex vulnere regis arrigerentur, à Macedonum imperio defecerunt. Occiſis enim quibuſdam popularium qui validiores erant, arma ſpectare cœperunt: & Bactrianâ arce, quæ negligentiùs aſſervata erat, occupatâ, Barbaros quoque in ſocietatem defectionis impulerunt. Athenodorus erat princeps eorum: qui

regis

regis quoque nomen aſſumpſit; non tam imperii cupidine, quàm in patriam revertendi cum iis qui authoritatem ipſius ſequebantur. Huic Biton vel Bicon quidam nationis ejuſdem, ſed ob æmulationem infeſtus, comparavit inſidias; invitatúmque ad epulas, per Boxum quendam Macerianum in convivio occidit. Poſtero die concione advocatâ, Biton ultrò inſidiatum ſibi Athenodorum pleriſque perſuaſerat. Sed aliis ſuſpecta fraus erat Bitonis, & paulatim in plures cœpit manare ſuſpicio. Itaque Græci milites arma ceperunt, occiſuri Bitonem, ſi daretur occaſio. Verùm principes eorum multitudinis iram mitigaverunt.

Præter ſpem ſuam Biton præſenti periculo ereptus, paulo pôſt inſidiatus authoribus ſalutis ſuæ eſt: cujus dolo cognito, & ipſum comprehenderunt, & Boxum. Cæterùm Boxum protinus placuit interfici; Bitonem etiam per cruciatum necari. Jámque corpori tormenta admovebantur, cùm Græci, incertum ob quam cauſam, lymphatis ſimiles ad arma diſcurrunt: quorum fremitu exaudito, qui torqueri Bitonem juſſerant, omiſêre; veriti ne id facere tumultuantium vociferatione prohiberentur. Ille, ſicut nudatus erat, pervenit ad Græcos: & miſerabilis facies ſupplicio deſtinati in diverſum animos repente mutavit; dimittíque eum juſſerunt.

Interim legati à Mallis, qui reliqui erant, ad Alexandrum venerunt, deditionem totius gentis facientes: itémque ab Oxydracis urbium præfecti ac præſides ipſi, & cum his alii 150 principes illius gentis, & ipſi quoque gentem dedentes. Alexander mille ex primoribus gentis (2500 equites habet Curtius) ſibi mittere eos juſſit; quos vel pro obſidibus, ſi vellet, teneret, vel ut militibus uteretur, donec reliquos Indos debellâſſet.

Invitatis deinde ad epulas legatis harum gentium reguliſque, exornari convivium juſſit. Centum aurei lecti modicis intervallis poſiti erant: lectos circumdederant aulæa purpurâ auróque fulgentia. Quidquid aut apud Perſas vetere luxu, aut apud Macedonas novâ immutatione corruptum erat, confuſis utriuſque gentis vitiis, in illo convivio oſtendit. Intererant epulis Dioxippus Athenienſis (de quo Plinius lib. 35.cap.11. Athenæus lib.6.cap.6. Ælianus, lib.10. cap.22. & lib.12. cap.58. & Plutarchus in lib. de Curioſitate) pugil nobilis, & ob eximiam virtutem virium regi pernotus & gratus; & Corragus Macedo, corporis robore item præſtans, & qui non rarò in pugnis ſtrenuè rem geſſerat. Hic jam temulentus Dioxippum ad ſingulare certamen provocat. Poſteróque die Dioxippus nudus & oleo perfuſus, ſtipite tantùm ac pallio armatus, Macedonem clypeo, ſariſſâ, lanceâ gladióque inſtructum proſternit.

Macedonibus & ipſo Alexandro dedecus hoc genti ſuæ coram Barbaris impoſitum ægrè admodum ferentibus, poſt paucos dies inter epulas aureum poculum ex compoſito ſubducitur, & furti ſuſpicione Dioxippus infamatur. Quam ignominiam cùm ille ferre non poſſet; in diverſorium regreſſus, literis conſcriptis quæ Regi redderentur, ferro ſe interimit.

Alexander navibus equites, ex amicis quidem 1700, expeditos verò toti-

totidem quot antea, & pedites ad 20000 imponit: & non multum ſpatii per Hydraotem emenſus, ad confluentes Hydraotis & Aceſinis pervenit; indéque per Aceſinem navigans, ad confluentem Aceſinis atque Indi venit. Ibi cum claſſe ſubſtitit; donec Perdiccas cum exercitu advenit, Abaſtanis, liberâ Indorum gente, in ipſo itinere ſubactis.

Inter hæc aliæ triginta remorum naves, aliæque onerariæ, quæ in Xathris, liberâ etiam Indorum gente, conſtructæ fuerant, advenerunt. Præterea legati ab Oſſadiis, libero quoque Indorum populo, Alexandrum adierunt deditionem facientes.

Oxydracarum quoque & Mallorum legati cum donis ſunt reverſi. Præter lineæ veſtis aliquantum, mille ſcuta Indica erant, & ferri candidi talenta centum, leonéſque raræ magnitudinis, & tigres; utrumque animal ad manſuetudinem domitum. Lacertarum quoque ingentium pelles, & dorſa teſtudinum. *Trecenti erant* [*equi*, 1030] *currus*, *quos quadrijugi equi ducebant*. Ita apud Curtium legitur, [*lib*.9. *cap*.15.] Arrianus illos pro obſidibus mille viros præſtantiſſimos & maximos miſiſſe; 500 etiam curribus eorúmque propugnatoribus, quos Alexander non petierat, adjectis: atque eum, obſidibus remiſſis, currus accepiſſe ſcribit.

Alexander utrique nationi ſtipendium quod Arachoſiis penſitabat impoſuit; & Philippum ſatrapam præfecit; Aceſinis & Indi confluentibus ſatrapatum illius terminans. Ut non facilè hîc fides Plutarcho fuerit adhibenda, Philippi ſatrapiam triplo quàm Pori fuiſſe majorem: præſertim ſi tantæ amplitudinis illam Pori fuiſſe admiſerimus, quantam ille nobis eam exhibuit. Philippo verò univerſum Thracum equitatum Alexander reliquit, aliáque agmina, quæ provinciæ cuſtodiendæ ſufficere viderentur. Adhæc urbem ad confluentem fluminum condi juſſit, arbitratus populoſam & claram futuram: atque navalia ibi extrui curavit.

Per eoſdem dies Oxyartes ſive Oxathres prætor Bactrianorum, Roxanes Alexandri uxoris pater, ad generum veniens, criminis Bactrianæ arcis à Græcis defectoribus occupatæ abſolutus eſt.

c. Deinde, Polyſperchonte cum exercitu Babyloniam miſſo, (ut eſt apud Juſtinum, lib.12.cap.10.) & Cratero cum magnâ relicti exercitus parte & elephantis ad ſiniſtram Indi fluminis ripam ire juſſo (quòd ab eâ parte exercitui gravioris armaturæ commodior via futura videretur, & gentes finitimæ non omnino amicæ eſſent) cum lectiſſimâ manu navibus conſcenſis, navigationem in Oceanum redintegrat. Proditur autem nullo die minùs quàm ſtadia 600 navigâſſe in Indo; nec potuiſſe ante menſes quinque enavigare, adjectis paucis diebus. [*Plin. lib.* 6. *cap*.17.]

In hâc navigatione ad Sabracarum ſive Sambeſtarum regionem Alexander primùm appulit. Hi tum numero tum virtute hominum nulli Indicarum gentium poſtferendi, urbes quæ populi imperio reguntur incolunt. Et de Macedonum adventu certiores facti, peditum 60 millia, & equitum ſex (vel, ut Curtius, octo) millia, cum 500 curribus, coëgerant: quibus & tres duces ſpectatos virtute bellicâ præfecerant. At claſſe jam imminente, novâ & inuſitatâ acceſſus facie (de quâ, præter

Cur-

Curtium, *lib.9. cap.15.* videndus etiam Plinius, *lib.19. cap.1.*) perterriti, cùm & ubique pervulgata Macedonum gloria metum incuteret, & ſeniores periculum certaminis diſſuaderent; 50 ex præcipuâ nobilitate legatos ad Alexandrum miſerunt gentem dedituros. Cui pacem ille concedens, munera ampliſſima & honores qui Heroëm deceant ab incolis eſt conſecutus.

Quarto deinde die ad ripæ utriuſque accolas, qui Sodræ (vel Sogdæ, ut apud Arrianum) & Maſſani appellantur, pervenit; eóſque ſimiliter in fidem accepit. Hîc ad Indum flumen urbem Alexandriam dictam condidit, & mille qui eam incolerent delegit: portus etiam & navalia extruxit; navéſque quaſſatas reparari juſsit. Totius verò regionis quæ à confluentibus Aceſinis atque Indi ad mare uſque pertinet Oxyartem ſocerum ſuum & Pithonem Agenoris filium ſatrapas conſtituit; univerſâ etiam maritimâ orâ illis adjunctâ: Ipſe ſecundo amne in Muſicani regis fines tantâ celeritate venit, ut priùs eò irrumperet quàm ille quicquam de ejus expeditione audiviſſet. Inopinato itaque ejus adventu perculſus Muſicanus, confeſtim Alexandro obviam proceſſit, dona quæ apud Indos cenſentur ampliſſima adferens, univerſos etiam quos habebat elephantos ducens, gentémque pariter & ſe dedens; ac culpam ſuam agnoſcens, quòd hoc antea non feciſſet, neque per legatos amicitiam illius petiiſſet. Alexander Muſicano veniâ culpæ datâ, urbem ſimul & regionem (de quâ videnda quæ ex Ariſtobulo & Oneſicrito refert Strabo, *lib.15. pag. 694. & 701.*) admiratus, priſtinum imperium ei reliquit.

Hîc de Teriolte vel Tiryeſte ſatrapâ, quem Parapamiſadis præfecerat, iiſdem arguentibus, cognovit: multáque avarè ac ſuperbè feciſſe convictum, interfici juſsit. Oxyartem verò ſive Oxathrem ſocerum ſuum ſatrapatu illius donavit.

Cratero ut arcem in urbe Muſicani extrueret juſsit: quæ quidem præſente adhuc Alexandro exædificata eſt, præſidiúmque ei impoſitum; quòd peridoneus is locus videretur ad finitimas gentes in fide atque officio continendas.

Inde aſſumptis ſagittariis atque Agrianis, omníque equitatu quem in navibus vehebat, ad Præſtos aliam Indiæ gentem pervenit: & in eorum regem Porticanum vel Oxycanum nomine, quòd nec is legatos de deditione miſiſſet, movit; duáſque urbes maximas quæ illi parebant cepit. Earum alteri ipſe Porticanus cum magnâ manu popularium ſe incluſerat; quam Alexander tertio die quàm cœperat obſidere expugnavit. Porticanus verò in arcem probè munitam confugiens, legatos de conditione deditionis ad Alexandrum miſit. Sed antequam adirent eum, duæ turres cum ingenti fragore prociderant, per quarum ruinas Macedones evaſêre in arcem: quâ captâ, Porticanus cum paucis repugnans occiſus eſt. Dirutâ arce, omnibus captivis venundatis, & prædâ militi datâ, elephantos Alexander ſecum ipſe abduxit.

Duas illas urbes direptioni militum conceſſas incendiſſe Alexandrum, ac deinde reliquas Porticani urbes omnes expugnatas diruiſſe, eóque magnum finitimis terrorem incuſsiſſe, ſcribit Diodorus. Reliquas urbes adventante Alexandro deditionem feciſſe, nullâ earum ad arma converſâ, narrat Arrianus.

 Poſt-

Poſthæc Alexander Brachmanum regis *Sambi* (apud Curtium *Sabi* vel *Sami*, Plutarchum *Sabbæ*, Juſtinum *Ambigeri*, Oroſium *Ambira*, nominati) fines ingreſſus eſt; quem fugiſſe acceperat. Poſtquàm verò urbi quæ illius imperii caput eſt (Sindomana vel Sindonalia nomen illi erat) appropinquavit, portæ urbis ei apertæ ſunt: quíque Sambo domeſtici erant, cum numeratâ pecuniâ & elephantis ei occurrerunt; declarantes Sambum non hoſtili animo in Alexandrum fugiſſe, ſed Muſicani ab eo dimiſsi metu, cum quo graves ille inimicitias gerebat.

Hoc & aliis multis opidis in fidem acceptis, Alexander aliam quandam urbem quæ defecerat cepit, & Brachmanum nonnullos quos defectionis authores fuiſſe conſtabat interfecit. Horum enim impulſu Sambus, qui nuper ſe dediderat, & urbes ejus ditioni ſubjectæ defecerant. Urbem cuniculo ab Alexandro captam Curtius memorat; viros in mediâ fermè urbe è terrâ emergere barbaris mirantibus. Clitarchus apud eundem, octo (vel octoginta potiùs, ut alii cum Diodoro legunt) Indorum millia in eâ regione cæſa author eſt, multóſque captivos ſub coronâ venditos. Et has quidem clades gens Brachmanum experta fuit. Cæteris autem, quæ ſupplices veniam exorabant, auctoribus pœnâ affectis, Alexander ignovit. Ipſe Sambus rex, fugâ in ulteriores partes cum 30 elephantis arreptâ, periculo ſe ſubduxerat.

Ex Gymnoſophiſtis, qui præcipuè illum ad defectionem concitaverant & plurimùm Macedonas fatigaverant, decem Alexander cepit: quibus quæſtiones obſcuras propoſuit, necem denuntians primo qui parum rectè reſpondiſſet. Quæſtiones illas, cum reſponſionibus, in Vitâ Alexandri recenſet Plutarchus: qui & eos muneribus honoratos dimiſſos fuiſſe refert.

Muſicano interim deficiente, Pithon ſatrapa Agenoris filius cum idoneo exercitu in eum miſſus eſt: qui urbes illi ſubditas adortus, alias direptas ſubvertit, aliis præſidia impoſuit, arcéſque in iis extruxit. Captum verò ab eo Muſicanum ipſum Alexander in regione ſuâ crucifigi juſſit, et Brachmanum quotquot ipſum ad defectionem inſtigârant.

Alexander Indum, in quo claſſem expectare ſe juſſerat, rurſum repetens, quarto deinde die ſecundo amne Harmatelia (Sambi et Brachmanum urbem) pervenit. Cúmque opidani, ſuâ fortitudine & difficili locorum aditu confiſi, portas clauſiſſent; Alexander quingentos Agrianos cum armis mœnia ſubire juſsit, & hoſte ad pugnam laceſsito fugam retro capeſſere. Ter mille igitur ex urbe contra illos erumpentibus, ſimulato pavore ſtatim terga verterunt: quos Barbari effuſè ſequentes, in alios, inter quos ipſe Alexander erat, inciderunt. Renovato ergo prælio, ſexcenti eorum cæſi ſunt, mille capti, cæteri mœnibus urbis incluſi. At vulneratorum ex agmine regio non exiguus numerus in extremum venit diſcrimen. Ferramenta enim armorum lethali veneno opidani inxerant. Cùm inter multos vulneratus etiam Ptolemæus Lagi filius eſſet, moriturúſque jamjam videretur; per quietem Alexandro monſtratam in remedia veneni herbam fuiſſe dicunt, quâ in potu acceptâ, ſtatim periculo liberatus eſt. Cæteri quoque ſalutari herbæ uſu cognito, ejuſdem curationis ope convaluerunt. Veriſimile eſt, aliquem rei peritum eam Regi indicâſſe; ſed adulationis gratiâ adjuncta

fabula

fabula eſt: inquit Strabo, libro 15. [*pag.*723.] qui tamen apud Oritas (de quibus poſteà) hoc contigiſſe refert.

Cùm Harmateliorum deinde urbem munitam & amplam Alexander oppugnare inſtituiſſet; opidani ſupplices ei occurrentes, ſéque ipſos & urbem dedentes, veniam ab eo conſecuti ſunt.

d. Mœris, proximæ gentis Pattalenæ rex, ad Alexandrum veniens, ſe & regionem ſuam illius fidei commiſit. Quem principatui ſuo reſtitutum, omnia quæ ad excipiendum exercitum neceſſaria eſſent ille parare juſſit.

Alexander Craterum, Attali & Meleagri & Antigenis agmen ducentem, nonnullóſque ex ſagittariis, ex amicis etiam & Macedonibus quos inutiles bello factos Macedoniam repetere voluerat, in Carmaniam per Arachotos & Zarangos (vel Drangas) proficiſci, elephantóſque ducere juſſit. Ad alteram Indi ripam Hephæſtion aliam exercitus partem, ad alteram ripam Pithon equeſtres jaculatores & Agrianos ducebat. Huic etiam, ut colonos in urbes à ſe conditas ducat, Rex imperat; & ſiquid apud finitimos Indos novatum eſſet, rebus compoſitis ad Pattala ſe cum reliquis copiis conjungat.

Qúmque jam triduo Alexander navigâſſet, nuntiatum ei eſt, Mœrim, magnâ Pattalenſium manu coactâ, urbem deſeruiſſe, & in montes profugiſſe. Quo nuntio accepto, properantiùs claſſem egit.

Circa Canis exortum in Pattalenam perveniſſe, cùm jam menſes *decem* navigâſſet, & non multis ante occaſum Pleiadum diebus navigationem cœpiſſet; ex Ariſtobulo nos docuit Strabo. [*lib.*15. *pag.*691. 692.] Sub Julii igitur noſtri exitum Pattala Alexander appulit, à cœptâ per fluvios navigatione menſe *decimo* ineunte: quum ſecundo amne Hydaſpe, Aceſine & Indo navigans, *novem* menſes ſolidos (ut ex notatorum ſiderum ortu & occaſu liquet) exegiſſet. Ut minùs hîc exacta fuerit Plutarchi in *Alexandro* illa numeratio. ἡ διὰ τῶν ποταμῶν πρὸς τὴν θάλατταν ὑπαγωγὴ μηνῶν ἑπτὰ χρόνον ἀνήλωσε. *Deſcenſus per flumina ad mare ſeptem menſium ſpatium abſumpſit.*

Pattalis potitus Alexander, urbem incolis, agrum agricolis vacuum reperit. Magnæ ex agris prædæ actæ ſunt pecorum armentorúmque, magna vis reperta frumenti. Miſſi expeditiſſimi quique è toto exercitu, qui fugientes incolas inſequerentur. Capti eorum nonnulli confeſtim ad alios adhuc fugientes miſſi ſunt, qui illos ad reditum hortarentur; liberam illis ut antea & urbis habitationem & agri culturam promittentes: multíque eorum redierunt.

Deinde Hephæſtione in Pattalis arcem ædificare juſſo; alios in eam regionem quæ aquarum inopiâ laborabat Alexander miſit qui puteos foderent, regionémque habitabilem facerent. Hos barbarorum finitimorum nonnulli ex improviſo adorti, quum aliquot interfeciſſent, multis etiam ſuorum deſideratis, in ſolitudinem ſeſe receperunt. Quo audito, alias copias Alexander miſit quæ ſe prioribus adjungerent, quo tutiùs opera jam incepta abſolverent.

Cum Nearcho egit Alexander, ut tempeſtate anni opportunâ claſſem & exercitum navalem ab Indi oſtiis per Oceanum in ſinum Perſicum atque Euphratis & Tigris oſtia deduceret: ut ex ipſius Nearchi

hiſtoriâ refert Arrianus in Indicis. [*pag.*182.] ἡγεμόνα μὲν Νέαρχον ἀποδείξας, ἀρχικυβερνήτην δὲ Ὀνησίκριτον, inquit Plutarchus. *Claſsis quidem univerſæ præfectum Nearchum conſtituens, magiſtrum verò gubernatorum Oneſicritum.* Unde & ipſe Oneſicritus in hiſtoriâ ſuâ *navarchum* ſe (ut eſt apud Arrian. *lib.6. pag.*124.) & ipſum ſecutus Plinius (*lib.6.cap.22. claſsis præfectum,* Strabo verò (*lib.15. pag.698. &* 721.) ἀρχικυβερνήτην rectiùs eum appellavit. *Vide Arrianum, lib.7.pag.162. & in Indicis, pag.191.*

Apud Pattala Indus in duos ingentes alveos diviſus (quorum uterque Indi appellationem ad mare uſque retinet) triquetrâ figurâ inſulam efficit, Pattalenam ab urbe denominatam, Delta Ægyptio majorem. Oneſicritus unumquodque latus triangularis hujus inſulæ 2000 ſtadiorum facit. Sed baſim, ſive diſtantiam inter duo Indi oſtia, (quorum utrumque eſt paluſtre) Ariſtobulus 1000 tantùm, Nearchus, & eum ſecutus Arrianus, 1800 ſtadiorum, Plinius 220 milliarium eſſe dicit. [*Strabo, lib.15.pag.*701. *Plin.lib.6.cap.21. Arrian.lib.5. pag.* 103. *& lib.6.pag.*135.137.]

Per dexteriorem fluvii alveum Alexander ad Oceanum navigare inſtituens, delectis navibus quæ velociores erant, & biremibus omnibus, & 30 remorum navibus, actuariiſque nonnullis, & ducibus ſumptis amnis peritis, navigationem cœpit: Leonnato cum mille equitibus & peditibus circiter 8000 terrâ juxta claſſem procedere juſſo.

Poſtridie quàm ſolverat, orta tempeſtas ventúſque æſtui contrarius cavas undas ciebat, navéſque inter ſe collidebat: adeò ut pleræque quaſſatæ, nonnullæ verò ex 30 remorum navibus prorſus diſsipatæ fuerint, priuſquam ad inſulam medio ferè alveo enatam appulerint.

Ibi diutius Alexander ſubſiſtere coactus eſt, tum ut alias naves fabricaret, tum quia itineris duces ſocordiùs aſſervati profugerant. Miſſis igitur qui conquirerent alios, cùm nulli reperirentur, ſine ullo duce navigabant; omnium per quæ ferebantur ignari. Jámque 400 ſtadia proceſſerant, cùm gubernatores agnoſcere ipſos auram maris, & haud procul videri ſibi Oceanum abeſſe, indicant Regi. Is paucos navigio emiſit in ripam, qui agreſtes vagos exciperent; è quibus certiora noſci poſſe ſperabat. Illi, ſcrutati omnia tuguria, tandem latentes reperêre. Qui interrogati, quàm procul abeſſent mari, reſponderunt nullum ipſos mare ne famâ quidem accepiſſe: cæterùm tertio die perveniri poſſe ad aquam amaram, quæ corrumperet dulcem.

Arrianus narrat, à nonnullis levis armaturæ militibus in ulteriorem ripam emiſsis Indos aliquot captos fuiſſe, quibus deinceps in eo flumine navigationis ducibus Alexander uſus fuerit. poſtquàm autem eò perventum eſt ubi amnis latitudo in 200 ſtadia extenditur (quâ nimirum parte ampliſſimus eſt) quum ventus à mari vehementior incubuiſſet; rurſus in ſinum quendam à ducibus navigationis præmonſtratum eos ſeſe recepiſſe. Curtius verò, cùm tertio (uti prædictum fuerat) die mixtum flumini ſubiiſset mare, leni adhuc æſtu confundente diſpares undas ad aliam inſulam medio amne ſitam paulo lentiùs, quia fluminis curſus æſtu reverberabatur, applicuiſse eos claſsem refert.

Ibi quum in ſtatione eſſent, & ad commeatus petendos diſcurrerent, in novum metum inciderunt. Ingens enim maris æſtus (qui & hodie in littore *Cambaiæ*, ubi Indus in Oceanum influit, maximè memorabilis eſt) totos circa flumen campos ſubitò inundavit, tumulis duntaxat eminentibus velut inſulis parvis; in quos plerique trepidè, omiſſis navigiis, enare properârunt. Reciprocante deinde mari, redditiſque terris quæ paulo antè profundo ſalo merſæ fuerant, deſtituta navigia alia præcipitabantur in proras, alia in latera procumbebant. Quúmque ſtato tempore æſtus iterum recurreret: quæ quidem limo firmiter inſederant naves, citra ullum detrimentum ſublatæ rurſus navigabant; quæ verò in ſicciore terrâ parum firmiter hæſerant, earum aliæ æſtus impetu raptæ invicem illiſæ ſunt, aliæ in ripam propulſæ diſſilierunt.

His omnibus pro eo ac tempus ferebat reparatis, Alexander duabus actuariis navibus ſecundo flumine præmiſit qui inſulam explorarent in quam indigenæ aiebant ipſi deſcendendum eſſe ad Oceanum naviganti. Eam inſulam illi *Cilluta*, Alexander *Scilluſtin*, alii *Pſiltucin* appellaverunt. Qui poſtquam renuntiârunt ipſam inſulam magnam eſſe, portúſque commodos & aquam habere, reliquam claſſem eò agi juſſit. Ipſe cum lectioribus navibus ulteriùs proceſſit, exploraturus an eâ parte quâ flumen in mare exit, facilis claſſi tranſitus futurus eſſet: progreſſúſque ab inſulâ 200 circiter ſtadia, aliam inſulam proſpexit jam in mari ſitam.

Tum ad priorem fluminis inſulam rediit, atque ad ejus promontorium appulſus, diis quibus ab Hammone ſe ſacrificare juſſum eſſe dicebat, ſacrum fecit. Poſtero die ad aliam in Oceano ſitam inſulam navigans, aliis hoſtiis, aliis etiam diis, alio quoque modo ſacrificavit: id quoque ex Hammonis oraculo facere ſe prædicans. Et Indi oſtia prætergreſſus, in vaſto pelago navigavit: ibíque tauros Neptuno cæſos in mare projecit, atque libatione ſacrificio ſuperadditâ, phialam auream & crateras aureos gratias agens in undas immiſit; precatus ut exercitum navalem in ſinum Perſicum à Nearcho ducendum ſalvum & incolumem poſſet tranſmittere. [*Arrian.lib.6.pag.*136.]

Juſtinus, [*lib.*12.*cap.*10.] Alexandrum ſecundo æſtu oſtio fluminis Indi invectum, in monumenta rerum à ſe geſtarum, urbem Barcen ibi condidiſſe, aráſque ſtatuiſſe ſcribit. Curtius, [*lib.9.cap.*16.] mediâ nocte, ut æſtum occuparet, cum paucis navigiis ſecundo amne defluxiſſe, evectúmque os ejus 400 ſtadia proceſſiſſe in mare; atque tandem voti ſui compotem, præſidibus & maris & locorum diis ſacrificio facto, ad claſſem rediiſſe. Diodorus Siculus, cum familiaribus ad Oceanum provectum, duabus illic inſulis repertis, magnifico Deos ſacrificio eſſe veneratum, aureáque pocula numero haud pauca nec pondere exigua unâ cum libamentis in mare projeciſſe; tandémque excitatis in Tethyos & Oceani honorem aris, expeditioni propoſitæ finem impoſuiſſe ratum, claſſe per amnem retrò eſſe ſubvectum. In reditu verò ad Hyala urbem inſignem appuliſſe eum addit, eandem cum Spartâ reipublicæ formam habentem. Bini enim ex duabus familiis in eo Reges, perpetuo ſucceſſionis ordine, res bellicas adminiſtrabant: ſummæ autem rerum gerendarum Curia ſeniorum præerat.

Alexander, adverſo flumine, Pattala reverſus, arcem exædificatam

 repe-

reperit, & Pithonem cum copiis rediiſſe, omnibus iis rebus ad quas miſſus fuerat peractis. Cúmque partem claſſis ad urbem Pattala, (quæ & adhuc apud Indos Cambaienſes nomen ſuum retinet) ubi Indus amnis in duos alveos dividitur, relinquere ſtatuiſſet; portus & navaliums ibi extruendorum Hephæſtioni negotium dedit.

Ipſe per alterum (ſiniſtrum ſcilicet) Indi alveum rurſus in Oceanum navigavit; ut quâ parte facilior minúſque vehemens ejus in mare irruptio eſſet cognoſceret. Quúmque jam non procul à faucibus fluminis abeſſet, ad lacum quendam pervenit, qui aut ab ipſo flumine latè diffuſo efficitur, aut ab aquis ex circumvicinis locis influentibus fluménque auctius & marino ſinui perquam ſimile reddentibus. Ibi pleróſque militum cum Leonnato, actuariáſque naves omnes reliquit. Ipſe cum aliquot navibus 30 remorum & biremibus ſuperato fluminis oſtio, eâ quoque parte in Oceanum excurrit; faciliúſque eâ parte claſſem in mare ſubduci poſſe cognovit. Deinde in littus cum equitibus aliquot egreſſus, ad maris oram tridui iter fecit: & regionis quam adnavigabat ratione exploratâ, puteos complures effodi juſſit, unde aqua claſſi ſuppetere poſſet. [*Arrian.lib.6.pag.*137.]

Altero poſt relictum Oceanum die, claſſem adverſo flumine haud procul lacu ſalſo appulſam refert Curtius, cujus incognita natura pleróſque decepit temerè ingreſſos aquam. quippe ſcabies corpora invaſit; & contagium morbi etiam in alios vulgatum eſt: cui tamen oleum remedio fuit. Qui ſi is ipſe lacus fuerit, cujus jam ex Arriano facta eſt mentio: ad poſteriorem hunc ab Oceano reditum (cujus aliâs ſolus Arrianus meminit) iſta referenda fuerit hiſtoria.

Alexander, rurſus Pattala reverſus, partem exercitus ad puteos illos effodiendos in maritimam oram miſit; mandatis additis, ut abſoluto opere Pattala redeant. Ipſe denuò in lacum navigans, alium portum atque alia navalia ibi exſtruxit: præſidióque ibidem relicto, frumentum in quatuor menſes convexit, aliáque ad navigationem neceſſaria paravit. [*Arrian. ut ſuprà.*] Condita verò ab eo ad iſtum lacum fuiſſe videtur Potana, ut commodam in illâ Oceani orâ navium haberet ſtationem: quemadmodum ex Diodoro, libro 3. (*pag.*181. *edit. Græcolatin.*) cum Agatharchide (*in Excerptis apud Photium, cod.*250.*cap.*51.) & loco iſto Arriani, collato colligimus.

Alexandrum in Pattalenâ cum copiis ſubſtitiſſe, vernum tempus expectantem, atque interim urbes aliquas condidiſſe; jámque mitigatâ hyeme, & navibus quæ inutiles videbantur crematis, terrâ duxiſſe exercitum, affirmat Curtius. [*lib.*9.*cap.*16. & 17. *init.*] Sub æſtivum quoque tempus (à vere inchoatum) ex Indiâ eum diſceſſiſſe, Strabo ſignificat. [*lib.*15.*pag.*721.] aliud profectò dicturus, ſi quod ipſe ſtatim ſubjicit Nearchi (qui maritimæ tum expeditioni non interfuit modò, ſed etiam præfuit) teſtimonium paulo attentiùs conſideràſſet: *Rege iter jam peragente, ſe in autumno ſub veſpertinum Pleiadum exortum navigationem incepiſſe.*

Menſe igitur Septembri Alexander, Leonnato præmiſſo ut puteos opportunis locis foderet, quà terreſtri itinere ducturus erat exercitum, (cùm ſicca regio eſſe diceretur) & navibus quæ vitium fecerant crematis,

tis, Pattalis caſtra movens, cum exercitu ad Arbim vel Arabium amnem proceſſit; qui *Arbitas* ſive *Arabitas*, (*Aribas* Dionyſio Periegetæ, *Abritas* aliis dictos) & cum iis *Indos*, ab *Oritis* diſterminat. Arbitæ enim maritimam Indiæ oram inter Indum & Arbim fluvium interjectam incolunt; quam mille ſtadiorum eſſe Nearchus ait. [*apud Strabon. lib.* 15. *pag.* 720. & *Arrian. in Indic. pag.* 185. *fin.*] Ex extremi Indorum hi ſunt: (ut ex Arriano, *ibid. pag.* 184. & Plinio, *lib.* 7. *cap.* 2. intelligitur:) proximis Oritis (ut eſt apud eundem Plinium, *lib.* 6. *cap.* 23. & Arrianum in Indicis, *pag.* 185. *fin.*) propriâ, non Indorum, linguâ loquentibus.

Arbies ſive Arabitæ hi, gens αὐτόνομος & libera, quum neque ſatis virium haberent ut cum Alexandro confligerent, neque tamen ſeſe ſubjicere ei vellent; ſimulátque eum cum exercitu adventare ſenſerunt, in ſolitudines aufugerunt.

Alexander, reliquis copiis Hephæſtioni traditis, ſecum dimidiam argyraſpidum & ſagittariorum partem, agmináque eorum qui Aſſeteri vocantur, agmen etiam equitatus ex amicis, & ex ſingulis præfecturis equitum cohortem unam, equeſtréſque ſagittarios omnes aſſumens, ad Oceanum lævam verſùs convertitur: puteóſque fodi juſſit, ut exercitui præternavigaturo aqua abundè ſuppeteret.

Pattaleni, Alexandro abeunte, animos recipientes ac libertatem affectantes, Nearchum & exercitum cum eo relictum adorti expulerunt, & quum adhuc apti venti non ſpirarent diſcedere coëgerunt: ut ex ipſo Nearcho refert Strabo. [*lib.* 15. *pag.* 721.] Ante initium enim hyemis, quæ ſimul cum occaſu Pleiadum (menſe Novembri) incipiebat, iis in locis non erat opportunum navigandi tempus. [*Arrian. lib.* 6. *pag.* 137.]

3679 *a.* Quamprimùm igitur Eteſii venti ceſſârunt (qui totâ ibi æſtate ex mari in terram ſpirantes, omnem navigationem præcludunt) Nearchus, ſacrificio Jovi ſervatori facto ludiſque gymnicis editis, è portu ſolvit, anno regni Alexandri undecimo, archonte Athenis *Cephiſodoro*, menſis Boëdromionis die 20, ſive Kalendis Octobribus Julianis: ut in Diſſertationis de anno Solari Macedonum cap. 2. ex Arriani Indicis oſtendimus. *Cephiſodori* verò nomen, non ſolùm ante annos 40 (ad Olympiadis CIII annum 3) ſed etiam poſt triennium, 2° videlicet Olympiadis CXIV anno (qui poſt exceſſum Alexandri proximus fuit) in Archontum tabulâ occurrit. Ut, ſi nomen hoc in Arriano rectè hîc ſeſe habeat, neque ſcrupulum aliquem injiciat duorum Cephiſodororum tam propinqua vicinitas: ejuſmodi futura ſit in Olympiadis CXIII Tetraëteride, inter Diodorum Siculum, Dionyſium Halicarnaſſeum (in *Dinarcho*) & Arrianum noſtrum, diſpoſitionis archontum differentia.

Olymp. CXIII	*Diodor.*	*Dionyſ.*	*Arrian.*
Ann. I.	Euthycritus.	Euthycritus.	Hegemon.
II.	Chremes.	Hegemon.	Chremes.
III.	Anticles.	Chremes.	Cephiſodorus.
IV.	Soſicles.	Anticles.	Anticles.

Xyle-

Xylenopolim verò ab Alexandro conditam, urbem illam fuiſſe, è quâ Nearchus & Oneſicritus navigationis cœperunt exordium, in lib. 6. cap. 23. refert Plinius: de quâ mirum tamen eſt, illum ibidem addere; *Juxta quod flumen, aut ubi fuerit, non ſatis explanari*. Ubi enim ea eſſet, niſi in *Pattalenâ*; in quâ Nearchus & Oneſicritus, opportunum navigandi tempus expectaturi, ab Alexandro relicti ſunt? aut juxta quod aliud flumen, quàm *Indum*; in quo claſsis ſtabat, & per quem deductam eam fuiſſe ad Oceanum, ex ipſo Nearcho ita in Indicis ſuis [*pag.* 183.] nos docuit Arrianus.

Primo die, quum è portu ſolviſſent, per fluvium INDUM ad amplum quendam alveum appulerunt, cui *Stura* nomen eſt, diſtantem à portu ſtadiis circiter 100. biduóque ibi commorati ſunt.

Tertio die inde moventes, ad alium alveum 30 ſtadiis inde remotum pervenerunt; cujus aqua ſalſedinem maris referebat. Mare enim in eam accedente æſtu ſe ingerit, aquáque flumini permiſta etiam recedente æſtu manet. *Caumana* is locus dicitur.

Inde 20 ſtadia provecti, ad *Coreatim* ſecundo flumine pervenerunt.

Hinc rurſum moventes, non procul navigârunt: ſcopulum conſpicati eâ parte quâ Indus in mare fertur, & fluctus littori illidebantur, littúſque ipſum aſperum erat. Cæterùm quà ſcopulus mollior videbatur, foſſâ quinque ſtadiorum perductâ, naves traduxerunt æſtu marino accedente.

Inde ſtadia 150 emenſi, in *Crocala* arenoſam inſulam pervenerunt; ibíque alterum diem commorati ſunt. Vicina huic inſulæ loca incolunt Arabii Indica gens, ab Arabio fluvio ita nominati, qui eorum fines (ut dictum eſt) ab Oritarum finibus dividit.

Reliquam deinde navigationem per Oceanum factam Arrianus fuſiùs proſequitur (& ex eo Jo. Baptiſta Ramuſius, in Navigat. volum. 1. fol. 269.) ipſum *Nearchum* hîc ſecutus: ut in libro 6° hiſtoriæ Alexandri [*pag.* 143. *fin.*] ipſe confirmat. Cujus Peripli breviarium apud Plinium quoque extat, libro 6. cap. 23. ex *Oneſicrito* à Jubâ rege excerptum: ut verba illa oſtendunt. *Indicare convenit quæ prodit Oneſicritus, claſſe Alexandri circumvectus in mediterranea Perſidis ex Indiâ, narrata proximè à Jubâ*: ex quibus & illud explicandum eſt quod apud Plinium ibidem ſubjungitur. *Oneſicriti & Nearchi navigatio nec nomina habet manſionum, nec ſpatia*: nempe, ut à Jubâ, vel Oneſicrito etiam, ea eſt prodita. A Nearcho enim manſionum notata fuiſſe & nomina & ſpatia, quæ Arrianus ex eo deſcripſit fidem nobis faciunt.

Alexander, (ut ad eum denuò revertamur) Arbi ſive Arabio amne tranſmiſſo, magnam ſolitudinis partem eâ nocte tranſgreſſus, ſub auroram cultæ habitatæque regioni appropinquavit. Tum peditibus inſtructâ acie ſequi juſſis, ipſe ſumptis equitibus, iiſque per turmas diſtributis atque expanſis ut magnam campi partem occuparent, Oritarum terram invaſit. Plerique eorum qui ad arma confugerant ab equitatu cæſi; non pauci etiam vivi in poteſtatem venerunt. Poſthæc modico fluvio reperto, juxta eum caſtra locavit.

Tripartito facto agmine, maritimos Ptolemæus, mediterraneos Leonnatus, ipſe Rex montana & his ſubjecta loca pervaſtavit. Unde prædâ mili-

milites ingente ſunt potiti, & numerus peremptorum ad multas ſe myriades extendit.

Hephæſtione, cui major pars exercitus fuerat tradita, adveniente, Alexander Rhambacia, pagum illius gentis maximum, progreſſus eſt: ubi cùm portum à fluctibus tutum & commodum inveniſſet, Hephæſtioni mandavit ut urbem ibi extrueret. Quâ conditâ, & Alexandriâ nominatâ, Arachoſiorum in eam deducta eſt colonia.

Alexander ſumptâ rurſus ſecum argyraſpidum atque Agrianorum dimidiâ parte, equitúmque agmine & ſagittariis equeſtribus, ad fines Gedroſorum atque Oritarum contendit, quà anguſtus ad eos aditus patere nuntiabatur: ad quem Oritæ Gedroſis conjuncti caſtra locârant, Alexandrum tranſitu prohibituri. At ſimulac adventare illum audierunt, multi quidem deſerto præſidio ex anguſtiis profugerunt: Oritarum verò duces ad eum profecti, & ſe & gentem in ejus poteſtatem dederunt. His ille imperat ut convocatâ Oritarum multitudine, domum eos remittant: nihil incommodi, ſi id faciant, accepturos.

Satrapam Alexander Oritis conſtituit Apollophanem, Leonnato corporis cuſtode illi adjuncto: quibuſcum Agrianos omnes, & ſagittariorum equitúmque nonnullos, alióſque pedites & equites Græcos mercenarios, in Oris reliquit; útque claſſem expectantes dum illa regionem circumnavigârit, novam urbem inhabitandam curarent, & Oritarum res componerent, mandavit.

Ipſe cum magnâ exercitus parte (jam enim Hephæſtion advenerat) in Gedroſorum regionem maximâ ex parte deſertam contendit. In quâ eremo (ut refert Ariſtobulus) Phœnices, qui mercimoniorum cauſâ exercitum comitabantur, myrrhâ & nardo odoratâ jumenta ſua onerârunt. Horum enim aromatum tanta ibi erat copia, ut exercitus eis pro tecto & ſtratis uteretur; & ex nardi radicum proculcatione ſuaviſſimus odor latè diffunderetur. [*Arrian.lib.6. pag.*138: *Strabo, lib.*15. *pag.* 721.]

Craterum cum parte exercitûs per mediterranea Alexander præmiſit, ut & Arianam ſubigeret (quo communi nomine regiones omnes ab occiduis Indiæ finibus ad Carmaniam uſque protenſæ comprehenduntur) & in eadem loca procederet, in quæ ipſe iter erat facturus. Craterus verò, per Arachotos & Drangas in Carmaniam itinere inſtituto, eos qui in regione Choarinâ parêre recuſabant ſubegit. [*Strabo, ut ſupr. pag.*721. & 725.] Ozinem quoque (Ordonem Arriano dictum) & Tariaſpem nobiles Perſas defectionem in Perſide molientes oppreſſos à ſe in vinculis detinuit. [*Curt.lib.*9. *cap.*18.]

Ipſe Rex cum aliâ exercitus parte per Gedroſiam 500 à mari ſtadiis profectus, ſæpe etiam mari appropinquavit; per viam difficilem, ſterilem, aquarum indigam & penitus deſertam iter faciens. Cupiebat enim regionem mari vicinam obire; ut quinam portus propinqui eſſent perluſtraret, ſimúlque per tranſitum quæ claſſi neceſſaria eſſent præpararet, & puteos effodi foráque & portus ſtatui curaret. [*Strabo, ut ſupr.pag.* 721. *Arrian.lib.6.pag.*139.]

Hunc in finem, Thoantem Mandrodori filium cum modico equitatu ad mare ſpeculatum miſit; viſurum an ullus uſpiam portus, aut aqua

non procul à mari, aut aliud quicquam neceſſariorum reperiretur. Qui reverſus nuntiavit; piſcatores quoſdam abs ſe in littore inventos ſub anguſtis turguriis degentes. Ea tuguria ex conchis congeſtis facta eſſe, tecta ex piſcium ſpinis. Eos verò ipſos piſcatores modicâ aquâ uti (quam magnâ cum difficultate è ſabulo effodiſſent) ac ne illâ quidem omnino dulci.

Poſtquam Alexander in locum quendam Gedroſorum veniſſet frumento abundantem, id acceptum & ſigillo ſuo obſignatum jumentíſque impoſitum ad mare vehi juſſit. Interea verò dum in portum mari proximum it, milites neglecto ſigillo atque ipſi adeò cuſtodes frumento uſi ſunt; iis qui maximè fame premebantur partiti. Quibus Alexander, cognitâ neceſſitate quâ adacti id feciſſent, ignovit. Ipſe quicquid frumenti peragratâ eâ regione conquiri potuit, per Cretheum Callatianum, ad claſſis cum exercitu adnavigantis uſum miſit: indigenis etiam imperans, ut ex ſuperioribus locis quantum poſſent frumenti moliti, cum palmarum fructibus & pecudibus, exercitui ad mercatum adferrent. Telephum quoque, unum ex amicis, in alium locum cum frumento molito non multo miſit.

Inter hæc, montanorum Oritarum quidam Leonnati agmen adorti, numerum haud exiguum proſtraverunt; & inde ad ſua ſe receperunt. [*Diodor.*] Indéque Oritæ cum vicinis populis ſe conjungentes, defectione factâ, octo millia peditum & 400 equites eduxerunt: adverſus quos cum copiis ſuis progreſſus Leonnatus, magno prælio eos vicit; cæſis ſex millibus, ducibúſque eorum omnibus. Ab ipſius verò partibus, equites 15, pedites non multi, & Apollophanes Oritarum ſatrapes, deſiderati ſunt. [*Curt. lib. 9. cap. 18. Arrian. lib. 7. pag. 149. & in Indicis, pag. 184.*]

Nearchus cum claſſe huc appellens, frumentum ab Alexandro in commeatum exercitus ad decem dies procuratum navibus intulit, tempeſtate quaſſata navigia refecit, ex nautis qui ſegniores in opere eſſe videbantur peditatui quem Leonnatus ducebat adjunxit; peditéſque in nautarum ſupplementum ex Leonnati copiis delegit. [*Arrian. Indic. pag. 185.*]

Philippus, Oxydracarum & Mallorum ſatrapes, mercenariorum fraude interemptus eſt: ejúſque percuſſores à Macedonibus, qui illi corporis cuſtodes erant, partim in ipſâ cæde partim poſt perpetratum facinus capti & interfecti ſunt.

In Gedroſiâ plura incommoda & damna accepiſſe Alexander dicitur, quàm in totâ reliquâ per Aſiam expeditione; ita ut militarium copiarum quas in Indiam adduxerat, ne quartam quidem partem reduceret: graves morbi, pravus victus, fervores torridi, arenæ profundæ, aquæ inopia & fames tot abſumpſerant. Alexandrum tamen, non ignoratâ ejus itineris difficultate, ambitione quâdam incitatum voluiſſe per Gedroſiam ducere exercitum ſcribit Nearchus: cùm auditu accepiſſet Semiramidem quoque & Cyrum hâc in Indiam feciſſe expeditionem; ſed illam fugâ ſalutem conſecutam evaſiſſe cum 20 hominibus, hunc cum ſeptem. quòd glorioſum ſibi fore putaret, ſi iſtis tanta paſſis, ipſe victor per eadem loca exercitum incolumem reduxiſſe jactaretur. Hâc

igitur

igitur de cauſâ, ſimúlque ut claſſi non procul remotæ neceſſaria ſubminiſtraret, Alexandrum hâc viâ rediiſſe tradit Nearchus. [*Strabo, lib.* 15. *pag.*686. *&* 722. *Arrian.lib.*6. *pag.*140.]

Cùm itineris duces, deletis in arenâ à vento viæ veſtigiis, viam ſe neſcire dicerent; Alexander conjecturâ aſſecutus ad ſiniſtram deflectendum eſſe, paucis equitibus aſſumptis ad quærendum littus properavit: quorum equis nimio æſtu defatigatis & in itinere relictis, ipſe cum quinque in univerſum equitibus ad littus pervenit. In quo poſtquam effodienti aquâ potui idonea inventa eſt, univerſum exercitum properè accerſiit; ac deinceps uſque ad diem ſeptimum per littoream regionem profectus eſt, aquis abundans. Tum duces itineris viam agnoſcentes, ad regionem mediterraneam eos deduxerunt. [*Strabo, ibid. pag.*722. *Arrian.pag.*142.]

Sexageſimo igitur poſtquam ex Oris (pro ὀρῶν enim apud Strabonem, & *finibus* apud ejus interpretem, ex Arriano Ὠρεῶν reponendum eſt) diſceſſerat die, ad Gedroſiorum regiam, *Pura* dictam, Alexander pervenit: ibíque militibus quietem dedit, & exercitum tempeſtivis conviviis relaxavit. [*Strabo, ut ſupr. pag.*723. *Arrian.pag.*140. *&* 142. *Plutarch. in Alexandro.*]

Ad Phrataphernem Parthorum ſatrapam, & Drangianæ atque Ariæ (juxta Taurum montem) præfectos, viros omnium expeditiſſimos miſit cum mandatis, ut quàm celerrimè camelos, dromedarios & id genus jumenta portandis ſarcinis adſueta, cibariis aliiſque ad uſum commodis rebus onuſta, ad Carmaniæ fines adducerent. Qui mandatis ad provinciarum ſatrapas quàm ocyſſimè perlatis, ut magna commeatuum vis ad definitum locum deportaretur, effecerunt.

Menone Arachoſiorum præfecto ex morbo nuper defuncto, Sibyrtius Arachoſiæ & Gedroſiæ præpoſitus eſt.

b. Alexandro Carmaniam verſus procedenti cædes Philippi Oxydracorum & Mallorum ſatrapæ nuntiata eſt. Ille, ſcriptis ad Eudemum & Taxilam literis, regionis Philippo commiſſæ adminiſtrationem eis demandavit; tantiſper dum ipſe ſatrapam aliquem eò mitteret. 4389 325

Carmaniam ingreſſo Aſpaſtes occurrit, gentis illius ſatrapes; ſuſpectus res novare voluiſſe, dum in Indiâ Rex eſſet. Eum Alexander, diſſimulatâ irâ, comiter allocutus, dum exploraret quæ delata erant, in eodem honore habuit.

Hîc Craterus ad eum venit, reliquum exercitum & elephantos ſecum ducens: unáque Ordonem ſive Ozinem & Zariaſpem, quos quòd defectionem apud Perſas moliti eſſent ceperat. Eódem etiam Staſanor Ariorum & Zarangorum (ſive Drangarum) ſatrapes venit: & cum his Phariſmanes Phrataphernis Parthorum & Hyrcanorum ſatrapæ filius. Venerunt etiam duces copiarum quas cum Parmenione in Mediâ reliquerat, Cleander & Sitalces, & cum Agathone Heracon, quinque millia peditum cum equitibus mille adducentes.

Indiæ præfecti (ſicut imperatum erat) equorum, jumentorum, jugaliúmque (clitellariorum & dorſuariorum) vim ingentem, ex omni quæ ſub imperio erat regione, miſerunt. Staſanor etiam & Phrataphernes

 ma-

magnam jumentorum & camelorum copiam ſubminiſtrârunt. Alexander jumenta ad ſarcinas vehendas, quibus deerant, reſtituit: omniáque partim in ſingulos præfectos, partim per centurias & cohortes partitus eſt. Arma quoque ad priſtinum refecta ſunt cultum: quippe haud procul à Perſide aberant, non pacatâ modò, ſed etiam opulentâ.

Hîc Alexander, chariſteria (ut ex Ariſtobulo refert Arrianus) ſacrificavit ob victoriam de Indis partam, & ob exercitum ex Gedroſiis ſervatum: ludos etiam muſicos & gymnicos edidit. Peuceſtam præterea, qui eum apud Mallos ſcuto ſuo protexerat, in corporis ſui cuſtodem adſcripſit. Quem honorem ſeptem tum geſſerant; Leonnatus Antei, Hephæſtion Amyntoris, Lyſimachus Agathoclis atque Ariſtonus Piſæi filius, (omnes Pellæi;) Perdiccas Orontis filius, (ex Oreſtide Macedoniæ) Ptolemæus Lagi & Pithon Crateæ filius (Eordenſes:) quibus octavus, ob navatam apud Mallos operam, Peuceſtas additus eſt.

Alii (in quibus & Diodorus eſt, & Curtius, & Plutarchus) Alexandrum cum exercitu, æmulatione quâdam Dionyſiacæ bacchationis, ſeptem diebus per Carmaniam proceſſiſſe ferunt. [*Diodor. Plutarch. in Vitâ, & lib.*1*, de fortunâ Alexandri. Curt. lib.*9*. cap.*18*. cum lib.*3*. cap.*24*. & lib.*8*. cap.*19*.*] Quod Arrianus ideò veriſimile eſſe non exiſtimat; quia neque Ptolemæus Lagi, neque Ariſtobulus Ariſtobuli filius, neque alius quiſpiam author cui hâc in parte fides haberi poſſit, illud memoriæ prodidit.

Aſpaſtes Carmaniæ ſatrapes, Alexandri juſſu, interfectus eſt; & Tlepolemus Pythophanis filius ſucceſſor illi datus. [*Curt. lib.*9*. cap. ult. Arrian. lib.*6*. pag.*142*. & in Indicis, pag.*193*.*]

Cleander & Sitalces, qui Parmenionem juſſu Alexandri occiderant, gravium ſcelerum (quorum antè meminimus) à provinciâ cui præfuerant, atque exercitu ipſo accuſati ſunt: nec tot facinora, quot admiſerant, compenſare poterant cædis perquam gratæ regi miniſterio. Eos igitur tum vinxit, ſuo loco necandos: ſexcentos autem militum, qui ſævitiæ eorum miniſtri fuerant, ſtatim interfici juſſit. Eodem die de Ozine quoque & Zariaſpe, quos authores defectionis Perſarum Craterus adduxerat, ſumptum eſt ſupplicium.

Inter hæc Nearchus, Arabiorum, Oritarum, Gedroſiorum atque Ichthyophagorum regione circumnavigatâ, in ſinum Perſicum delatus Harmoziam ſive Armuziam (quæ *Ormus* hodie dicitur) appulit: ſubductíſque in terram navibus, ad Alexandrum (quem à Græco quodam à caſtris illius ſejuncto quinque dierum itinere abfuiſſe intellexerat) cum paucis profectus, in maritimâ quâdam urbe Salmunte dictâ ſcenicos in theatro ludos exhibentem eum invenit.

Alexander ob ſervatum in Oceano exercitum, Jovi Servatori, Herculi, Apollini Alexicaco, Neptuno aliíſque diis marinis ſacrificavit. Ludos etiam gymnicos & muſicos edidit, pompámque induxit; cujus dux Nearchus erat, ſertis ac floribus ab omni exercitu petitus.

Rex, auditis quæ in navigatione contigerant, Nearchum ad claſſem remiſit, exiguo exercitu comitatum; quòd per amicam regionem eundum ei eſſet: & ut ad Euphratis oſtia navigaret, juſſit; inde adverſo amne Babylonem ſubiturus.

Tlepo-

Tlepolemo in ſatrapatu ſuo nondum ſatis confirmato, collecti undequaque Barbari tuta munitáque Carmaniæ loca occupârant. Iſti Nearchum ad mare proficiſcentem diverſis in locis ſunt adorti: ita ut bis ac ter uno atque eodem die pugnare neceſſe habuerit. Tandem verò magno cum labore ad mare ſalvus perveniens, Jovi ſervatori ſacrificavit, gymnicóſque ludos edidit. Deinde Armuziâ ſolvens, per ſinum Perſicum littus legendo (iis itineribus quæ, ex ipſius Nearchi hiſtoriâ, ab Arriano referuntur in Indicis) ad Euphratis oſtia claſſem deduxit.

Per Pori & Taxil*is* literas intelligens Alexander Abiſarum morbo interiiſſe regnum ipſius filio ejus attribuit. In locum etiam Philippi Oxydracarum & Mallorum ſatrapæ, ex vulnere mortui, Eudæmonem vel Eudemum potiùs, qui dux erat Thracum, ſubſtituit.

Hephæſtionem cum majore exercitus parte, cúmque jumentis & elephantis, ſecus mare ex Carmaniâ in Perſidem miſit; quòd per hyemis tempus Perſicum mare tranquillum eſſet, & omnium rerum eſſet ibi abundantia.

Staſanore in ſuam provinciam remiſſo, Alexander cum expeditiſſimis peditum, cúmque amicorum equitatu & aliquâ ſagittariorum parte, Paſargadas Perſidis profectus eſt: ubi nummos fœminis donavit, ut Perſarum regibus moris erat, quoties in Perſidem venirent, ſingulis aureum largiri.

In finibus Perſidis Orſines ſive Orxines illi occurrit: qui poſt mortem Phraſaortis ſatrapæ (Alexandro adhuc apud Indos res gerente, ex morbo vitâ functi) Perſas Alexandro in officio continebat; quamdiu nemo eſſet qui ejus provinciæ curam gereret. Is à ſeptem Perſis oriundus, ad Cyrum quoque regem originem ſui referens, cùm omnis generis donis non Alexandrum modò, ſed etiam amicos ejus omnes ſuper ipſorum vota coluiſſet; Bagoæ ſpadoni, regis amaſio, nullum honorem habuit: quæ cauſa mortis illi brevi poſt fuit. [*Curt. lib.* 4. *cap.*27. & *lib.*10.*cap.*3. *Arrian.lib.*6.]

Acceſſit quoque ad eum in Paſargadas Atropates Mediæ ſatrapes; Baryaxem Medum captum, quòd erectâ cidari capiti impoſitâ Perſarum ac Medorum regem ſe appellâſſet, & cum eo omnes defectionis ſocios adducens: quos Alexander necari juſſit.

Ægerrimè verò ferebat ſcelus in Cyri ſepulchrum admiſſum: quod perfractum ſpoliatúmque reperit; pretioſis omnibus quæ priùs ibi viderat, præter lecticam & urnam auream, in quâ Cyri corpus conditum fuerat, inde aſportatis. Confractâ quoque lecticâ, & ſublato urnæ operculo, corpus prædatores ejecerant: ipſam verò urnam comminuere conati fuerant, ut commodiùs auferri poſſet, partim præſcindentes partim contundentes; quúmque opus ex ſententiâ non ſuccederet, relictâ tandem urnâ abierunt. Ariſtobulo verò datum ab Alexandro negotium eſt, ut ſepulchrum de integro inſtauraret, corporíſque reliquias quæ ſupererant in urnâ conderet, operculóque tegeret; quæque rupta eſſent reficeret, priſtinóque ornatui reſtitueret: adhæc ædiculæ portam lapide & calce obſtrueret, regio ſigno illi impreſſo. Hæc, ex ipſius Ariſtobuli hiſtoriâ, refert Strabo libro 15° (*pag.*730.) & Arrianus ſub finem lib.6.

Poſt hæc Alexander magos ſepulchri cuſtodes comprehenſos in quæſtionem dari juſſit, ut authores facinoris indicarent: qui torti, neque de ſe neque de aliis quicquam confeſſi ſunt. Quapropter, nullius rei ſibi conſcii deprehenſi, ab Alexandro dimiſſi ſunt. Polymachum tamen, quamvis Pellæus eſſet non ex obſcuriſſimis, ob apertum Cyri conditorium, ab Alexandro interfectum fuiſſe Plutarchus narrat.

Paſargadis deinde Perſepolim Perſarum regiam Alexander profectus eſt, quam ipſe priùs concremavit; ſed reverſus factum improbavit. Ibi multa Orxini crimina ſunt objecta: quòd templa & ſepulchra regia ſpoliaſſet, multóſque Perſarum injuſtè peremiſſet. Speciatim verò de Cyri ſepulchro ab eo ſpoliato ſuſpicio à Bagoâ eſt injecta: in quo tria talentorum millia condita fuiſſe, ex Dario ſe accepiſſe mentiebatur ſpado. Cujus operâ effectum eſt, ut nobiliſſimus Perſarum & eximiæ in regem benignitatis in crucem ageretur.

Eodem tempore Phradates quoque (qui Hyrcanorum, Mardorum & Tapyrorum aliquando prætor fuerat) regnum affectâſſe ſuſpectus, occiditur. [*Curt.lib.*8.*cap.*8. *& lib.*10.*cap.*4.*init.*]

Alexander Peuceſtem corporis cuſtodem (quòd fidem ejus egregiam cùm aliis in rebus tum apud Mallos expertus eſſet) Perſis ſatrapam conſtituit. Qui ſtatim, ſolus ex omnibus Macedonibus, veſte Medicâ ſumptâ linguam Perſicam didicit; reliquáque omnia ad Perſicum modum accommodavit. Quo quidem nomine Alexander eum collaudavit: & Perſæ, quòd Perſicum cultum patrio prætuliſſet, gaviſi ſunt.

Alexandrum cupido cepit navigandi per Euphratem ac Tigrim in Perſicum mare, fluminúmque in mare exitus viſendi; quemadmodum & Indi oſtia, & quod ex eâ parte eſt mare viderat. Arabiam quoque & Africam ambire decreverat, atque per columnas Herculis in mare mediterraneum decurrere. [*Arrian.init.lib.*7.] Meſopotamiæ igitur prætoribus imperavit, materiâ in Libano monte cæſâ devectâque ad urbem Syriæ Thapſacum, ingentium carinas navium ponere, (non quidem ſeptiremes omnes, ut Curtius voluit; ſed variorum ordinum, ut ex Ariſtobulo poſteà intelligemus) deducíque Babylonem. Cypriorum regibus imperatum, ut æs ſtupámque & vela præberent. [*Curt. lib.*10.*cap.*2.]

Nearchus & Oneſicritus cum Alexandri claſſe ad Euphratis oſtia provecti, Diridotim pervenerunt, Babylonicæ regionis mercatum; quò thus & alia aromata quæ fert Arabia negotiatores adferunt. Ibi Alexandrum Suſa profecturum intelligentes, retrorſum profecti ad Paſitigris oſtia navigârunt; & adverſo flumine per regionem bene habitatam atque opulentam vecti ſunt: confectíſque ſtadiis 150 ibi conſtiterunt, expectantes reditum eorum quos Nearchus miſerat ſciſcitaturos ubinam locorum Rex eſſet. Ipſe diis ſervatoribus ſacrificium fecit, ludóſque edidit; univerſo exercitu navali in lætitiam effuſo. [*Arrian.in Indicis.*]

Calanus Indus Gymnoſophiſta, cùm ad annum 73 vitam produxiſſet, nec ullam per id temporis ſenſiſſet corporis infirmitatem, apud Paſargadas ægrotare primùm cœpit. Invaletudine igitur tentatus, quæ indies magis ingraveſcebat, ubi ad Suſianos fines eſt perventum (ibi

enim

enim hoc factum affirmat Diodorus; non in Babylonis ſuburbio, ut Ælianus, *lib.5. Var. hiſtor.cap.6.)* precibus ab Alexandro contendit, ut ingentem ſibi rogum conſtrui, eique à ſe conſcenſo ignem à miniſtris ſubjici juberet. Rex initio quidem eum ab hoc propoſito avertere conabatur: quum verò à propoſito deduci non poſſe cerneret, ſed aliud genus mortis quæſiturum, niſi iſtud ei concederetur, crederet; rogum ei ut petierat accendi juſſit, ejúſque rei negotium Ptolemæo Lagidæ corporis cuſtodi dedit. [*Diodor.lib.17. Strabo, lib.15.pag.686. & 717. Arrian.lib.7.*] Cùm autem ad rogum iret, reliquos amicos oſculatus, ad Alexandrum deoſculandum accedere noluit: dicens, Babylone ſe illum reperturum, ibíque oſculum eſſe daturum; eum moriturum ibi eſſe præſignificans. [*Arrian. lib.7. pag. 160. Plutarch. in Alexand. Cicero, lib.1. de divinat. Valer. Maxim.lib.1.cap.8.*]

Simulac verò ii quibus id negotii datum erat ignem rogo immiſerunt, tubas clanxiſſe Nearchus tradit, (ita enim ab Alexandro imperatum erat) univerſúmque exercitum clamores ſuſtuliſſe, perinde atque quum prælium inire conſuevit: elephantos etiam ingentem quendam bellicúmque fremitum edidiſſe, Calanum cohoneſtantes. [*Arrian.*]

Addit Chares Mitylenæus muſicum certamen & athleticum in ejus honorem Alexandrum edi curaviſſe: atque Indis gratificari volentem, uſitatam etiam ipſis potandi vini concertationem adhibuiſſe; atque primas obtinenti præmium conſtituiſſe talentum, proximo triginta minas, tertio decem. Frequentibus igitur amicis & præfectis ad cœnam invitatis: qui plurimum in eâ hauſit Promachus, ad quatuor congios progreſſus eſt; relatóque pro victoriæ pretio talento, triduum ſuperſtes fuit. Ex cæteris, 35 continuò ob vehemens frigus crapulam inſecutum interierunt: ſex verò pauco intervallo interpoſito mortui ſunt in tentoriis. [*Athenæus, lib.10.cap.12. Plutarch.in Alexandro. Ælian. Var. hiſtor. lib.2.cap.41.*]

c. Nearchus & Oneſicritus, cum navali exercitu, per Paſitigrim adverſo flumine navigantes, ad pontem quendam recens factum, per quem Alexander terreſtrem ſuum exercitum in Suſas traducturus erat, conſtiterunt. [*Arrian. in Indicis, pag. 197.*] *Feſtos dies Suſis agentem Alexandrum inveniſſe* eos ſcribit Plinius, (*lib.6.cap.23.*) *ſeptimo menſe poſtquàm digreſſus ab iis fuerat Patalis, tertio navigationis.* vel, navigationis potiùs *ſexto*: quum menſe poſt diſceſſum Alexandri proximo eam cœpiſſe docuerimus.

Utroque exercitu jam conjuncto, Alexander pro navibus ſimul & milite ſalvis ſacrificia fecit, ludóſque edidit. Nearchus quoquoverſus per caſtra ibat, floribus ac ſertis petebatur. [*Arrian. ut ſupr.*]

Atropate in ſatrapatum ſuum miſſo, Alexander Suſa proficiſcitur. Ubi Abuliti, qui nihil præparaverat commeatus, tantùm argenti ſignati tria millia talentûm attulit, equis objicere juſſit pecuniam: quibus eam non guſtantibus; Quò igitur nobis, inquit, hic paratus? Abulitem in vincula illum conjeciſſe, & filium ejus Oxathrem ſive Oxyartem haſtâ tranſverberaviſſe, Plutarchus: utrumque ob res Suſiorum non rectè adminiſtratas, necaviſſe ſcribit Arrianus.

Multæ devictæ gentes præfectos ſuos accuſaverunt; qui, de Alexan-

dri

dri reditu ab Indicâ expeditione omni cogitatione depoſitâ, multa flagitia cùm in templa & ſepulchra tum in ſubditos ipſos admiſerant. Eos, ſine reſpectu amicitiæ, Rex in conſpectu legatorum necari juſſit. De Cleandro quoque & Sitalce, quos in Carmaniâ damnaverat, ſumptum eſt ſupplicium. Et Heracon, qui tum temporis criminationem ſubterfugerat, à Suſiis convictus, quòd eorum templum diripuiſſet, etiam ipſe pœnas dedit. Jámque pronior Alexander ad fidem delationibus adhibendam factus erat, atque atrocibus ſuppliciis leviter etiam delinquentes afficiebat, quippe quos majora delicta animo agitâſſe cogitabat.

Eâ Regis in duces improbè ſe gerentes ſeveritate divulgatâ, multi ex præfectis, injuriarum & ſcelerum ſibi conſcii, timere ſibi cœperunt. Ideò nonnulli, corraſis undique pecuniis, fugam inierunt: alii, qui mercenariis præerant, à Rege defecerunt. Eâ re cognitâ, literæ ad omnes Aſiæ præſides & ſatrapas miſſæ ſunt, quibus inſpectis, extemplò quicquid conductitii militis eſſet exauctorare jubebantur. [*Diodor. ad ann.* 2. *Olymp.* 113.]

Cùm imperata illi exſequerentur, multi peregrini, ſacramentis militaribus exſoluti, per totam Aſiam huc illuc vagabundi diſcurſitabant, & prædando victum ſibi neceſſarium conquirebant; donec ex omnibus paſſim locis ad Tænarum Laconiæ convenerunt. Sic & ſatrapæ duceſque Perſarum, qui fuerant relicti, collecto milite & pecuniis ad Tænarum profecti, vires ibi conjunxerunt. [*Id. ad ann.* 3. *Olymp.* 113. *&* *ann.* 2. *Olymp.* 114.]

Alexander Statiram, Darii filiam natu majorem, uxorem duxit; & præter hanc aliam (ut Ariſtobulus tradit) Paryſatin, ex filiabus Ochi natu minimam. Drypetim, minorem Darii filiam uxoriſque ſuæ ſororem, Hephæſtioni dedit. Cratero, Ameſtrin vel Amaſtrinem Oxyartæ ſive Oxathræ Darii fratris filiam. Perdiccæ, Atropatis Medorum ſatrapæ filiam. Nearcho, Spitamenis Bactrii filiam. Ptolemæo Lagidæ corporis cuſtodi atque Eumeni Cardiano, Artabazi duas filias, & Barſines ſorores; ex quâ, licèt matrimonio ſibi non copulatâ, ipſe Alexander filium Herculem ſuſceperat. Ptolemæi uxor Artacama (vel Apama) Eumenis Artonis, dicta eſt. Ubi obiter notandum; *Barſines* nomen, apud Arrianum, quidem (*lib.* 7. *pag.* 148.) pro *Statira*, apud Plutarchum verò (ſub initium Vitæ *Eumenis*, ubi uxorem ejus nominat) pro *Artonis*, videri irrepſiſſe.

Reliquis amicis ſimiliter Perſarum ac Medorum illuſtrium filias Alexander matrimonio copulavit: quarum omnium numerus 80 ut Arrianus, 90 ut Ælianus, 92 ut Chares, 100 ut Plutarchus (libro 1. de fortunâ Alexandri) ſcriptum reliquit. Alexandri verò & cæterorum omnium nuptiæ eodem & tempore & loco ſimul agebantur; ipſo rege dotes omnibus conferente: & per quinque dies continuos Suſis nuptiales eorum epulæ eâ pompâ ſunt celebratæ, quâ apud Ælianum (*in Var. hiſtor. lib.* 8. *cap.* 7.) & Athenæum (*Dipnoſophiſt. lib.* 12. *cap.* 18.) ex Charetis Mitylenæi hiſtoriæ Alexandri libro 10, deſcriptas habemus. Cuique convivarum, quorum fuerit novem millium numerus, aurea phiala ad libandum data fuiſſe memoratur. Reliquis quoque Macedonibus, qui

Aſi-

Aſiaticas uxores antea duxerant, ſupra decies mille numero; ſponſalia munera ab Alexandro donata ſunt.

Adhæc opportunum ei viſum fuit, quidquid æris alieni milites conflaverant propriâ impenſâ ſolvere. Quúmque quantum quiſque deberet ad ſe referri juſſiſſet, ut pecuniam acciperent: initio quidem pauci nomina ſua conſcribi paſſi ſunt; veriti ne Alexander id eo conſilii faceret, ut exploraret quibus militibus ob immoderatos ſumptus quos facerent ſtipendium non ſufficeret. Inter eos verò qui nomina dederunt fuit Antigenes luſcus; qui alterum oculum, quum obſideret Philippus Perinthum, teli ictu amiſerat. Ille obæratum ſe ſimulans, adducto certo ad menſam qui affirmavit ſe ei dediſſe mutuò, pecuniam recepit. Eo poſtea mendacii comperto, exarſit Rex; ſummovítque eum aulâ; atque præfecturam ademit. Quam ignominiam ægrè ille ferens, præ ſe tulit manus ſibi ipſum illaturum. Id timens Alexander, iram depoſuit, & ipſum pecuniam eam habere juſſit.

Poſtquam ei renuntiatum eſt, pleroſque nomina dare nolle, ſed ſuas unumquemque rationes & contractus occultare; militum diffidentiam reprehendit: dicens, non debere regem erga ſubditos alium quàm veracem eſſe; neque quenquam ſubditorum aliter affectum eſſe debere, quàm ut regem veracem eſſe credat. Deinde menſis per caſtra diſpoſitis, pecuniâque iis impoſitâ, & conſtitutis qui largitionem illam adminiſtrarent; omnium qui rationes contractúſque ſuos adferrent debita ſolvi juſſit, ne nominibus quidem debitorum conſcriptis. Ac tum demum veracem Alexandrum crediderunt: gratiúſque eis accidit ignorari nomina, quàm debito liberari.

Ea largitio exercitui facta, 20 millium talentorum, apud Juſtinum & Arrianum fuiſſe dicitur: cùm paulo minùs 10 millibus totum æs alienum fuiſſe diſſolutum, rectiùs Diodorus ſcripſerit. Ex decem enim talentorum millibus prolatis, 130 talenta relicta fuiſſe, & Curtius & Plutarchus confirmant: à Curtio etiam hoc adjecto epiphonemate. *Adeò ille exercitus tot ditiſſimarum gentium victor, plus tamen victoriæ quàm prædæ deportavit ex Aſiâ.*

Alia præterea aliis pro uniuſcujuſque dignitate dona Rex dedit, aut pro virtute quâ quis in periculis eminuiſſet. Eos verò qui præclarum aliquod facinus edidiſſent aureis coronis donavit. 1. *Peuceſtam*, qui ſcuto eum apud Mallos protexerat. 2. *Leonnatum*, qui etiam ibi eum propugnârat, multáque alia apud Oros præclarè geſſerat. 3. *Nearchum*, qui claſſem cum exercitu ex Indorum regione per Oceanum ſalvam deduxerat. 4. *Oneſicritum*, navis regiæ gubernatorem, ob eandem cauſam. 5. *Hephæſtionem*, alióſque corporis cuſtodes.

Inter hæc, ſatrapæ novarum urbium abs ſe conditarum, aliarúmque provinciarum quas debellârat, ad Alexandrum venerunt, 30 millia Perſarum (& aliorum peregrinorum; de quibus ſuprà, anno Mundi 3676.*c.*) Suſa ducentes; qui ejuſdem ætatis adoleſcentes omnes erant, formæ decore viribúſque corporum eximii. Hi, ex regio mandato undique conquiſiti & à magiſtris ad Macedonicum militiæ morem inſtituti, armíſque Macedonicis magnificè inſtructi, ante urbem caſtra poſuerunt. Ubi cùm ſtudii & exercitationis ſuæ in armis ſpecimen Regi exhibuiſ-

 ſent,

ſent, præclaris ab eo muneribus cohoneſtati ſunt; & *Epigoni*, id eſt, poſteri vel ſucceſſores appellati.

d. Alexander, pedeſtris exercitus majorem partem Hephæſtioni in Perſicum mare ducendam committens, ipſe, claſſe in Suſiorum regionem appulſâ, conſcenſis navibus cum argyraſpidibus & agemate ac parte equitum amicorum per Eulæum amnem ad mare navigavit. Quúmque jam non procul ab oſtiis fluminis abeſſet, pleriſque navibus atque iis quæ quaſſatæ erant ibi relictis, ipſe cum velocioribus ab Eulæo amne per mare ad Tigris oſtia contendit: reliquæ naves, per Eulæum advectæ in alveum qui ex Tigri in Eulæum ducitur, in Tigrim devectæ ſunt.

Alexander circumvectus mari, quidquid ſpatii inter Eulæum & Tigrim Perſici ſinus littus continet, per Tigrim ad caſtra navigavit, ubi Hephæſtion cum omnibus copiis conſederat. Inde rurſus Opim, urbem ad Tigrim ſitam: atque inter navigandum cataractas omnes tolli juſſit; quas Perſæ confecerant, ne quis è mari navali claſſe in eorum regionem penetraret: hujuſmodi inventa eſſe dicens hominum qui armis parum valerent. [*Arrian. lib.7. cum Strabone, lib.16.pag.740.*]

Opim quum venit, univerſo exercitu convocato pronuntiavit, ſe omnes eos qui vel ætate vel membrorum mutilatione inutiles ad pugnam facti eſſent miſſos facere, & in domos ſuas redeundi poteſtatem dare: qui verò voluntariè manerent, tantum ſe largiturum, ut meritò aliis qui domi deſideant invidioſi ſint futuri, alióſque Macedones excitaturi ut libenter unâ cum eis pericula ac labores adeant.

Hæc, ab Alexandro animo gratificandi Macedonibus dicta, ipſi ita interpretati ac ſi ab eo deſpicerentur inutiléſque ad res bellicas judicarentur, alia ſimul omnia quæ indignationem eis moverant ad animos revocabant. Quòd ſtolâ Medicâ Alexandrum indutum cernerent: quódque nuptiæ illæ magnificæ Perſico more fuiſſent celebratæ. Quòd Peuceſtas Perſarum ſatrapes cultu ipſo atque ſermone Perſizaret, quódque Alexander barbaricâ illâ affectatione delectaretur. Quòd Bactriani, Sogdiani, Arachoti, Zarangi, Arii, Parthi, & qui ex Perſis Euacæ vocantur equites, amicorum equitatui acceſſi permiſtíque eſſent. Quòd quinta equitum præfectura acceſſiſſet, non quidem tota ſolis barbaris conſtans, ſed quòd univerſo equitatu aucto, agemati accenſi fuiſſent Cophes Artabazi filius, Hydarnes & Artiboles Mazæi filii, Phradaſmenes, Phrataphernis Parthorum atque Hyrcaniæ ſatrapæ filii, Itanes Oxyartis filius & Roxanes Alexandri uxoris frater, Ægobares & ejus frater Mithrobæus: quódque horum dux eſſet Hydaſpes Bactrianus; & quòd his Macedonicæ haſtæ loco barbaricorum jaculorum datæ eſſent. Quòd adoleſcentes barbaros *Epigonorum* nomine & ornatu Macedonico decoraſſet. Quòd Macedonica denique inſtituta ipſóſque adeò Macedones deſpectui haberet. Non igitur jam ampliùs ſilentium tenuerunt, ſed omnes militiæ ſacramento abſolvi petierunt: jubentes eum ſolum cum patre ſuo Hammone inire bella, quum milites ſuos faſtidiret.

Irritatus Alexander, confeſtim cum ducibus qui eum circumſtabant è tribunali proſiliens, XIII præcipuos eorum qui multitudinem ad ſeditionem

ditionem concitabant correptos apparitoribus tradidit; & mergi in amnem vinctos juſſit. Tantam vel illis moriendi patientiam metus regis, vel huic exigendi ſupplicii conſtantiam diſciplina militaris dabat. Deinde, ſolis amicis & cuſtodibus corporis comitantibus, regiam ingreſſus; neque corpus curavit, neque amicorum quenquam eo die admiſit: ſed ne poſtridie quidem.

Tertio die peregrinorum militum concionem advocari juſſit, Macedonibus intra caſtra cohibitis: & cùm frequentes coiſſent, adhibito interprete, perpetuam illorum tum in ſe tum in priſtinos reges fidem laudavit, & ſua in illos beneficia commemoravit; ut nunquam quaſi victos ſed veluti victoriæ ſocios habuerit, & affinitatibus connubiorum victos victoribus miſcuerit. *Proinde*, inquit, *genitos eſſe vos mihi non aſcitos milites credite. Aſiæ & Europæ unum atque idem regnum eſt: Macedonum vobis arma do. Inveteravi peregrinam novitatem: & cives mei eſtis, & milites.*

Deinde, mille ex his juvenes in numerum ſatellitum legit, eiſque corporis ſui cuſtodiam in aulâ tradidit. Ducatus agminum inter Perſarum principes partitus eſt: & militaribus eorum ordinibus Macedonica impoſuit nomina. Ex his quoque cognatos effecit: quibus ſolis ut deoſculari ipſum liceret permiſit. [Vide Polyæni Stratagem. lib.4. in *Alexandro*, num.7.]

Cùm viderent Macedones à Perſis Regem ſtipari, & ex his ſatellites apparitoréſque deligi, atque ad primos honores eos provehi, ſe verò cum ignominiâ rejici; conciderunt animis, ac collocuti inter ſe, concurſu in regiam facto, interiore duntaxat retentâ tunicâ, arma ante januam projecerunt: & pro foribus ſtantes, cum clamore ac plangore intromitti ſe poſtulârunt; authores tumultus dedere volentes, & ut ſuppliciis ſuis potiùs ſaturaret ſe quàm contumeliis Regem orantes. Ille verò, quamvis jam placatior, non admiſit eos. Non abſceſſerunt illi, ſed duos dies & noctes ante regiam lamentantes Dominúmque appellantes perduravere: à januâ ſe non diſceſſuros profeſſi, niſi Alexander eorum commiſeratione tangeretur. Tertio die ille prodiit, humiléſque ac demiſſos conſpicatus, & communi omnium mœrore atque ejulatu commotus, diu quoque collachrymatus eſt. Qúumque aliquantum veluti aliquid dicturus conſtitiſſet; ipſi ſupplices permanſerunt.

Tum Callines quidam, & ætate & præfecturâ in amicorum equitatu non obſcurus, ita locutus eſt. *Hoc eſt, ô Rex, quod Macedonum animos malè habet; quòd jam nonnullos Perſarum tibi cognatos effeciſti, atque hos te deoſculari ſinis; Macedonibus ab hujuſcemodi honore excluſis.* Tum Alexander ejus orationem interrumpens; *Omnes vos*, inquit, *cognatos mihi facio, ac deinceps ita vocabo.* His dictis Callines progreſſus eum deoſculatus eſt, aliique quibus id cordi fuit. Atque ita receptis armis clamantes & pæana canentes ad caſtra redierunt.

Inde Rex ſacrificium diis quibus conſueverat fecit, epulúmque publicum curavit: accumbente ipſo pariter omnibúſque Macedonibus, deinde Perſis ac deinceps reliquis, prout quiſque aut dignitate aut virtute bellicâ illuſtris eſſet. Tum ex eodem cratere & Rex & qui unâ

accumbebant libârunt; Græcis vatibus & Magis vota nuncupantibus, & cùm alia fauſta ac proſpera, tum concordiam imperiíque ſocietatem inter Macedonas & Perſas precantibus. Novem millia convivarum huic epulo adfuiſſe memorant; eóſque omnes eandem libationem feciſſe, eundémque pæanem ceciniſſe.

Alexander, Tigri amne tranſmiſſo, ad pagos Caras dictos caſtra locavit. Inde, quatridui ſpatio Sittacenem emenſus, Sambana pervenit: ubi per ſeptem dies ſubſtitit. Tridui deinde itinere Celonas venit: quò Bœotiorum à Xerxe deducta fuit colonia. Inde à recto itinere deflectens, viſendi causâ Bagiſtamen ingreſſus eſt; regionem fructiferis arboribus aliíſque omnibus ad uſum & delectationem hominum pertinentibus abundantem.

Inter hæc, Harpalus Macedo gazæ & vectigalibus regiis Babylone præpoſitus, malè ſibi ex luxu conſcius & Alexandri (qui multos ex ſatrapis ad ſe delatos capitali ſupplicio affecerat) ſeveritatem metuens, convaſatis quinque millibus talentûm argenti & militum ſex millibus ſtipendio conductis, ex Aſiâ profugit. Relictis verò ad Tænarum Laconiæ militibus, (quò & alios peregrinos milites ex Aſiâ dimiſſos confluxiſſe diximus) ad populum Athenienſem ſupplex venit. Sed Antipatro & Olympiade cum ſibi dedi poſtulantibus, grandi pecuniæ ſummâ in Demoſthenem & cæteros oratores qui ejus cauſam apud populum agerent diſpertitâ, evaſit, & ad milites in Tænarum remeavit. [*Diodor. ad ann.2. Olymp.113. Pauſan. in Atticis. Plutarch. in Demoſthene, & Phocione.*] Apud Arrianum, libro 7. (pag.155.) lacuna hîc habetur: in quâ cum Alexandri itinere hoc fugæ etiam Harpali hiſtoriam conjunctam fuiſſe, ex Photii Bibliothecâ (*cod.91.*) intelligitur. Et litem περὶ δώρων, de donis ab Harpalo acceptis, Dionyſius Halicarnaſſeus, in fine epiſtolæ ad Ammæum de Demoſthene, Anticle archonte (cujus præturam in 4um hunc annum Olympiadis CXIII^æ^ ab eo conjici ſuprà oſtendimus) Demoſtheni intentatam fuiſſe indicat.

Concertatione inter Hephæſtionem & Eumenem de dono quopiam exortâ, ac multis ultro citróque jactis convitiis; Alexander minis deterritum Hephæſtionem non libenter Eumeni, ejus rei cupido, reconciliavit. [*Plutarch. in Eumene. Arrian. lib.7. pag.*155.]

3680 *a.* Alexander regionem ingreſſus eſt, in quâ regiorum equorum armenta maxima paſci ſolebant. Hîc enim in campo Niſæo equorum 150 vel 160 millia olim fuiſſe dicebantur: licèt tunc Alexander non multo plures 50 millibus (ut Arriano placet) vel 60 (ut Diodoro) ibi repererit.

Cùm hîc per 30 dies Alexander commoratus fuiſſet, ſeptimis inde caſtris Ecbatana attigit totius Mediæ regiam; cujus ambitum 250 ſtadiorum fuiſſe perhibent. Ibi, ut pro felici ſucceſſu rerum ei moris erat, ſacrificium fecit, ludóſque gymnicos & muſicos edidit, conviviáque cum amicis curavit. Deinde rebus compoſitis neceſſariis, retulit ſe iterum ad ſpectacula ſcenica & thymelica: ſtatis etiam compotationibus & conviviis inſtitutis; quòd tria millia artificum ad eum ex Græciâ veniſſent.

Apollodorus Amphipolites, ex amicis Alexandri, dux exercitus quem Alexander Mazæo Babyloniorum ſatrapæ reliquerat, ſeveritate

Regis in ſatrapas qui provinciis præfuerant (ut, qui Babylone unâ cum eo vixerat, Harpagus) perterritus, fratrem ſuum Pithagoram aruſpicem de ſalute ſuâ conſuluit. Pithagoras ejus literis reſpondens, cujus potiſſimùm metu vaticinio uti vellet rogavit: qui quum reſpondiſſet, ſe ab Alexandro & Hephæſtione ſibi metuere; pro Hephæſtione primùm exta ille inſpexit. Quúmque jecinori fibræ deeſſent; literas rurſum ſcripſit, eáſque obſignatas ad Apollodorum ex Babylone in Ecbatana miſit, quibus monebat ne quicquam ab Hephæſtione metueret: propediem enim è vivis ſublatum iri. Quam quidem epiſtolam Ariſtobulus ſcribit Apollodorum accepiſſe pridie quàm Hephæſtion exiret è vitâ [*Arrian. lib. 7. cum Appiano, ſub fin. lib. 2. de bell. Civil.*]

Hephæſtion enim vino nimium indulgens, febre correptus eſt. Atque, ut juvenis & militaris, exactioris impatiens victus, dum medicus Glaucus (vel Glaucias) ad theatrum abiit, prandium ſumpſit; adeſóque gallo gallinaceo aſſo, atque epoto ingenti vini frigefacti cratere, malè habuit: paulóque pòſt, ſeptimo ab initio morbi die, deceſſit.

Habebantur eo die à pueris certamina gymnica: à quibus recedens Alexander, quum magnâ celeritate ad Hephæſtionem ſe contuliſſet, mortuum reperit. Ille verò totum triduum neque cibum deguſtavit, neque ullam aliam corporis curam tenuit; ſed aut lamentans aut tacitè dolorem premens jacuit. Stolam quoque permutavit, neque ſeipſum ſolùm & militares ſed equos etiam omnes mulóſque tonderi curavit. Ecbatanorum & circumjectorum opidorum muris pinnas detraxit: ut urbes ipſæ, loco prioris imaginis ſordidâ aſſumptâ & ſqualidâ ſpecie, lugere viderentur. Miſerum medicum egit in crucem. Tibias muſicámque in caſtris compeſcuit: & per univerſam barbarorum regionem publicum luctum indixit. [*Diodor. ad ann. 3. Olymp. 113. Plutarch. in Alexandro & Pelopidâ. Arrian. lib. 7. & in Epictetum, l. 2. 22. Ælian. Var. hiſtor. lib. 7. cap. 8.*]

Cadaver Babylonem deportandum Perdiccæ tradidit: quòd ibi magnificentiſſimas exſequias illi peragere ſtatuiſſet. De ſumptuoſiſſimo quoque monumento illic ei extruendo cum artificibus quotidie egit, præſertim cum Staſicrate, qui projectam granditatem & magnificentiam in novis rebus edendis profitebatur.

Eumenes, veritus ne Alexander illum lætitiam ex Hephæſtionis obitu percepiſſe ſuſpicaretur, Alexandro ſuggeſſit honores quibus maximè ornare valeret defunctum: atque argentum ad excitandum Hephæſtioni tumulum largè & benignè præbuit. Se quoque & arma Hephæſtioni devovit: quod & ejus exemplo ex amicis Alexandri alii multi fecerunt. [*Plutarch. in Eumene. Arrian. lib. 7.*]

Præter hæc Alexander neminem in Hephæſtionis locum, qui equitum amicorum Chiliarchiæ præeſſet, ſuffecit; ne Hephæſtionis nomen ex agmine interiret: ſed Hephæſtionis Chiliarchiam vocari voluit, ſignúmque ei præferri in agmine & prælio quod Hephæſtion confecerat.

b. Ad luctus levationem bellum Alexander adhibuit, ac ſicut ad venationem hominum cum Ptolemæo Lagidâ (cui partem exercitus ducendam tradidit) egreſſus, in Coſſæos gentem bellicoſam Uxiis finitimam 4390 324

& montanos Mediæ tractus incolentem (quæ per omne dominatus Perſici tempus invicta permanſerat, & tunc quoque elatis animis virtutem Macedonum nullo dignam metu judicabat) expeditionem ſuſcepit: atque aditus prior occupans, pleróſque Coſſææ tractus populatus eſt. Per omnes verò conflictus victor, multos Barbarorum internecione delevit: eáque Hephæſtionis parentatio dicta eſt. Hyeme autem adortum eſſe eos Alexandrum, quando regionem ſuam adiri nullâ ratione poſſe putabant, cum Nearcho [*apud Strabonem, lib.* 11.*pag.*524.] Arrianus etiam teſtatur. [*lib.*7.*pag.*157. *& in Indicis pag.*196.] Vid.Polyæn. Stratagem.lib.4. in *Alexandro*, num.31.

Coſſæi, quòd & ubique ſuccumberent & multitudinem captivorum ſuorum ægrè ferrent, ſalutem popularium qui capti fuerant cum ſervitute ſuâ commutare coacti ſunt. Cúmque ſe ſuáque omnia arbitratui victoris permiſiſſent; eâ conditione pacem impetrârunt, ut ad quævis imperata Regis morigeros ſe præſtarent. Ita Alexander intra dies 40 gente armis perdomitâ, cùm ad difficiliores locorum aditus urbes condidiſſet, exercitum inde abduxit.

Alexander Heraclidem Argæi filium cum navium architectis, in Hyrcaniam miſit; qui exciſâ è montibus Hyrcaniæ materiâ naves oblongas conficeret, partim tectas partim opertas, Græcarum navium inſtar. Cupiebat enim etiam Caſpium mare, & cui mare illud committeretur, cognoſcere.

c. Quum per Tigrim flumen exercitum trajeciſſet, Babylonem verſus contendit. Tranſferendis autem caſtris ſubinde quieſcendi moram interpoſuit; & ut recolligere vires agmen poſſet, lento itinere proceſſit. Jámque 300 ſtadia Babylone aberat, cùm Chaldæi vates, miſſo ad eum è ſuis Belephante, ne urbem introiret monuerunt; hunc locum ei fatalem fore teſtati.

Alexander ubi per Nearchi indicium (præ metu enim illum convenire ipſe Belephantes non audebat) quid à Chaldæis denunciaretur accepit; pleriſque à ſe amicis in urbem dimiſſis, ipſe aliam ingreſſus viam Babylonem declinavit, & 200 inde ſtadiis caſtrametatus, ad Burſiam (quæ Ptolemæi fortaſſe Barſita fuerit) urbem trans Euphratem, deſertam olim, quieto agmine ſubſtitit.

Ibi ab Anaxarcho & aliis Græcis rationibus philoſophicis perſuaſus Magorum prædicta contemnere, ut falſa & incerta; Euripidis illum iambum uſurpavit:

Μάντις δ᾽ ἄριστος, ὅστις εἰκάζει καλῶς.

Qui conjicit bene, augur eſt is optimus.

Tum Chaldæi denuo rogabant, ſaltem non Occidentem ſpectans induceret exercitum, ſed potiùs circumactum agmen in Orientem duceret. Quorum conſilio de circumagendo itinere in urbem acquieſcere eum voluiſſe, ſcribit Ariſtobulus. Et primo quidem die ad Euphratem caſtra poſuit: poſtridie verò quum flumen ei ad dextram eſſet, juxta ipſum proceſſit; cupiens prætergredi eam urbis partem quæ occaſum ſpectabat, ut inde orientem verſus ſe converteret. Sed, quum paludoſis limoſíſque locis impeditus, id commodè præſtare non potuiſſet; poſterioribus quoque vatum monitis neglectis, obverſâ in Occidentem facie cum

cum exercitu urbem ingreſſus eſt. [*Vide Appian. ſub fin. lib. 2. bell. Civil. & Senecæ Suaſoriam* 4.]

Cùm ad muros urbis perveniſſet, corvorum examen vidit certantium & ſe mutuò cædentium: quorum aliquot juxta ipſum ſunt delapſi. Cúmque Apollodorus illi indicâſſet, fratrem ſuum Pithagoram (qui tum in urbe aruſpicinam exercebat) de ipſo exta conſuluiſſe; accitum Pithagoram rogavit, quid deprehendiſſet in hoſtiâ. Qui cùm reſpondiſſet, quòd hoſtiæ jecinora abſque fibris inventa eſſent: rurſus interrogavit Rex, quid hoc portenderet. Eo verò magnum malum (vel extremum diem, ut apud Appianum eſt) portendi dicente, tantum abfuit ut Alexander illi ſuccenſuerit, ut eum deinceps chariorem habuerit; quòd citra dolum ſimpliciter ei rem ipſam dixiſſet. Hæc ſe ab ipſo Pithagorâ audiviſſe ſcripſit Ariſtobulus.

Quum Babylonii perquam humaniter, ut etiam anteà, Alexandri milites excepiſſent; omnes ad otium & voluptates, quòd ingens rerum neceſſariarum copia ſuppeteret, ſe converterunt. [*Diodor.*]

Babylonem ad Alexandrum ex omnibus ferè orbis terrarum partibus legati venerunt. Nam præter eos quos Aſiæ nationes, civitates & principes miſerant; etiam multi ex Africâ & Europâ legati acceſſerunt. Ex Africâ, ab Hammonis Æthiopibus, Carthaginienſibus cæteríſque Pœnis, & cunctis qui mare uſque ad columnas Herculis accolebant. Ex Europâ, à Græcorum civitatibus & Macedonibus, Thracibus, Illyriis & Scythis; Brutiis quoque Lucanis ac Tuſcis Italiam incolentibus, Siciliæ & Sardiniæ inſulis; ab Hiſpanis etiam & Gallis, quorum nomina ac cultum tum primùm Macedones cognoverunt.

Legatorum catalogo accepto, quibus primùm, & quibus deinceps reſponderet, dum ad omnes perveniretur, Alexander cõſtituit. Ac primùm eos qui ſacrorum causâ venerant, audire decrevit. Secundum locum his dedit, qui dona attulerant; tertium iis qui cum finitimis controverſias habebant: quartum illis qui de privatis tractaturi venerant. Ultimæ partes illorum erant, qui reſtitutioni Græcorum exulum refragabantur. In hortis igitur aureum ſibi ſolium ſtatui curavit, & lectos argenteis fultos pedibus; in quibus ſedens cum amicis, legationibus reſponſa dabat: ut ex Ephippo Olynthio refert Athenæus. [*lib.* 12. *cap.* 18.] Atque ut grata ea eſſent reſponſa, cunctóſque placatos & benevolos à ſe dimitteret, in primis illi, curæ fuit.

Eleis omnium primis operam dedit; & poſt illos Hammoniis, Delphis, Corinthiis, Epidauriis, & cæteris: pro majeſtate templorum audientiæ prærogativam illis tribuens. Et quum Epidauriorum legatis poſtulata conceſſiſſet, donarium per eos miſit Æſculapio: ſed his adjectis verbis. *Æſculapius parum æquus mihi fuit; qui amicum, quem ego tanquam caput meum amabam, non ſervârit.* Quotquot etiam clarorum virorum ſtatuas, aut deorum ſimulachra, aut aliud quidvis diis conſecratum Xerxes Babylonem, vel Suſa, vel in Paſargadas, aut quamvis aliam Aſiæ partem ex Græciâ deportaverat, ea legatis deportanda dedit. Atque ita Harmodii & Ariſtogitonis æneas ſtatuas Athenas remiſiſſe dicitur, ſimúlque Dianæ Cercææ ſimulachrum.

De reducendis verò Græcarum civitatum exulibus, per Nicanorem

Stagiritam epiſtolium hoc miſit in Olympicâ celebritate, quæ tum appetebat, publicè promulgandum. Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, τοῖς ἐκ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων φυγάσι. Τοῦ μὲν φεύγειν ὑμᾶς οὐχ ἡμεῖς αἴτιοι γεγόναμεν, τοῦ δὲ κατελθεῖν εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας ἡμεῖς ἐσόμεθα, πλὴν τῶν ἐναγῶν. Γεγράφαμεν δὲ Ἀντιπάτρῳ περὶ τούτων, ὅπως τὰς μὴ βουλομένας τῶν πόλεων κατάγειν ἀναγκάσῃ. *Alexander rex, Græcarum civitatum exulibus. Auctores exilii veſtri nos haud fuimus: reditus verò in patriam, ſacrilegis & ſceleratis tantummodò exceptis, nos erimus. Quâ de re Antipatro ſcripſimus, ut civitates reſtitutioni ſuorum refragantes vi cogat.* [*Diodor. lib.*17. *ad ann.*2. *Olymp.*113. *& lib.*18. *ad ann.*2. *Olymp.*114.]

His abſolutis, ad apparatum funeris Hephæſtionis Rex animum convertens, vicinis civitatibus imperavit, ut quicquid poſſent ad ornatum ejus conferrent. Mandatum præterea ad omnes Aſiæ gentes dedit, ut ignem qui ſacer à Perſis vocatur, quouſque exequias peregiſſet, extinguerent: quemadmodum in regum obitu à Perſis factitari ſolebat. Quod pro infelici omine à vulgo acceptum fuit; ut quod ipſius Regis mortem portenderet.

Tunc ergo Ducum & amicorum unuſquiſque ad voluntatem Regis ſe accommodans, ſimulachra ex ebore auróque & aliâ magnæ exiſtimationis materiâ facienda curaverat. Ipſe accitis undique architectis & ſubtiliſſimorum artificibus magno numero, muri partem ad ſtadia 10 demolitus eſt: lateribúſque collectis, & loco qui rogum excepturus erat complanato, pyram quadrilateram excitavit; cujus unumquodque latus ſtadium obtinebat, altitudo autem 130 amplius cubitorum erat. Totius ſtructuræ hujus ornatum pluribus deſcribit Diodorus: de funebrium horum ſumptuum ſummâ deinde ſubjiciens. Quia deductores ſimul & milites, legatíque & homines indigenæ, certatim ad funeris hujus apparatum ſumptus conferebant; pluſquam 12 millia talentorum impenſam fuiſſe ferunt. Quam talentorum ſummam & Juſtinus habet, libro 12. cap. 12. licèt Plutarchus & Arrianus myriadem, ſive 10 talentorum millia, tantùm numerent.

Alexander injectis in pyram armis, auro & argento, ſimul ea cum mortuo igni tradidit; itémque veſtem magni apud Perſas pretii. [*Ælian. Var. hiſtor. lib.*7. *cap.*8.] Ludos præterea gymnicos & muſicos, cùm certantium multitudine, tum ſumptuum præmiorúmque magnitudine longè prioribus omnibus illuſtriores inſtituit. Tria enim agoniſtarum millia ad ipſius tumulum certaviſſe dicuntur. [*Arrian. lib.*7.]

Tum quoque fortè accidit ut Philippus, ex amicis Regis unus, cum oraculo ab Hammone reverteretur, fas eſſe Hephæſtioni ut Heroi ſacrificare. Quo nuncio lætatus mirificè Alexander, primus ſacrum illi fecit: cæſíſque victimis, ad 10 millia omnis generis, ſplendido totam multitudinem convivio accepit. [*Diodor. ad ann.*1. *Olymp.*114. *cum quo conferend. Arrian. lib.*7. *pag.*157. *&* 164.] Cleomeni quoque Ægypti ſatrapæ, (ut ſuprà ad annum Mundi 3673. *a.* annotavimus) homini improbo, ut templa illius nomini exædificarentur imperavit; & tabulis contractuum nomen illius inſcriberetur: hoc quoque in epiſtolâ ad illum ſcriptâ adjecto. Ἢν γὰρ καταλάβω ἐγὼ τὰ ἱερὰ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καλῶς

λῶς κατεσκευασμένα, καὶ τὰ ἡρῷα τοῦ Ἡφαιστίωνος, εἴτε τι πρότερον ἡμάρτηκας, ἀφήσω σε τούτου, καὶ τὸ λοιπὸν, ὁπηλίκον ἂν ἁμάρτοις, οὐδὲν πείσῃ ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι. *Si enim ego templa in Ægypto ritè abs te Hephæſtioni ut Heroi extructa invenero: non ſolùm ſiquid antehac commiſiſti, ignoſcam; ſed quantumcunque deinceps deliqueris, nihil incommodi tibi à me accidet.* [*Arrian.ibid.pag.*165.]

Continuò deinde templa Hephæſtioni civitates pleræque dicârunt, delubra condiderunt, aras, ſacra, ferias novo deo ſanxerunt. Jusjurandum omnium religioſiſſimum Hephæſtionis nomine fuit. Capitale erat ſiquis hâc parte vel contaretur, vel neglectim coleret. Narrabantur inſomnia, viſæ Hephæſtionis umbræ, prædicabantur illius reſponſa. Denique aræ & ſacra dicata ſunt familiari & malorum vindici deo. Proinde cùm his Alexander initio mirè oblectaretur, tandem ita captus eſt, ut fidem quoque adhiberet; gloriaretúrque quòd non modò diis genitus eſſet, ſed deos quoque ipſe faceret. Quo quidem tempore ex copiarum ducibus Agathocles Samius ad extremum periculi venit, quòd Hephæſtionis tumulum præteriens illachrymâſſe viſus eſſet. Ac niſi Perdiccas, venanti ſibi Hephæſtionem apparuiſſe ementitus, per deos omnes ipſúmque Hephæſtionem dejerâſſet, ex ipſo ſe cognoviſſe, Agathoclem non ut mortuum & vanæ divinitatis titulis fruſtra ornatum fleviſſe, verùm ob memoriam priſtinæ ſodalitatis lachrymas non tenuiſſe; vir fortis & de Rege bene meritus, pietatis in amicum graves pœnas innoxio capite pependiſſet. [*Lucian. lib.* περὶ διαβολῆς.]

Apud Eleos Olympias CXIV. acta eſt: quo anno Alexandrum mortem obiiſſe *agnoſcunt univerſi*, (ut in lib.1. contra Apionem habet Joſephus) Hageſiâ ſive Hegeſiâ Athenis archonte, ut in libro 17 Bibliothecæ Diodorus & in 7° de rebus Alexandri confirmat Arrianus, ad finem videlicet tendente illius magiſtratu & anno hoc Olympiaco: ut ex menſe quo mortuus eſt poſtea conſtabit. d.

In panegyri Olympiacâ, præſente univerſâ Græciâ, Alexandri de revocandis Græcarum civitatum exulibus epiſtola, publico victoris præconio promulgata eſt. Cujus tamen mandato Athenienſes & Ætoli minimè parendum cenſuerunt. [*Diodor.ad ann.* 2. *Olymp.*113. *Juſtin. lib.*13. *cap.*5.]

Recepit Alexander apud Babylonios, ut refert Ariſtobulus, claſſem navalem, quæ partim per Euphratem in Perſicum mare ſubvecta erat Nearcho duce, partim in Phœniciâ Cypróque extructa fuerat. Phœnicum quinqueremes 2, quadriremes 3, triremes 12, triginta remorum naves 30, in partes diſſectæ, per ſeptem ſtadia in urbem Thapſacum portatæ ſunt; ibíque rurſus compaginatæ, Babylonem per Euphratem delatæ ſunt. Alias quoque naves Babylone, ex hortorum & lucorum cupreſſis, Alexander conſtruxit: cùm alterius materiei ibi eſſet inopia. Supplementa etiam in naves aliáque miniſteria, & purpuras piſcantium aliorúmque marinorum operariorum multitudo, ex Phœniciâ atque univerſâ maritimâ orâ ad eum venerunt. [*Strabo, lib.*16.*pag.*741. *Arrian.lib.*7. *pag.*161. *ex Ariſtobulo.*]

Portum præterea apud Babylonios Alexander effodi curavit, qui

mille naves oblongas caperet: porticus etiam & navalia portui adjunxit. Miſitque Miccalum Clazomenium cum 500 talentis in Phœniciam & Syriam, qui quoſcunque maritimos poſſet mercede alliceret vel conduceret. In maritimam enim Perſici ſinus oram ejúſque inſulas colonias ducere ſtatuerat: quæ non minùs opulenta quàm Phœnicia fore videbatur. [*Arrian. ibid.*]

Claſſe verò Arabas invadere habebat in animo Alexander, eam prætexens occaſionem, quòd ex omnibus barbaris ſoli illi legatos ad eum non miſiſſent, neque quidquam officii aut honoris detuliſſent: revera, omnibus dominandi impulſus cupiditate. Et cùm duos tantùm deos coli ab eis audiviſſet, Jovem ſive Cœlum & Bacchum: non indignum cenſebat ſe, qui pro tertio deo apud eos haberetur; ſi viciſſet, & patriam libertatem illis, ut Indis, reſtituiſſet. [*Strabo, & Arrian. ut ſupr.*]

Cúmque Arabiam maritimam Indiâ minorem non eſſe accepiſſet, multáſque inſulas habere adjacentes: Archiam, Androſthenem (Thaſium illum, de quo Strabo lib.16.pag.766. & Theophraſtus lib.2. de cauſis Plantarum cap.7.) & Hieronem Solenſem, cum tribus 30 remorum navibus ex Babylone miſit; ut univerſâ Arabiæ Cherſoneſo circumnavigatâ, loca illius regionis explorarent. E quibus, Archias duas inſulas in mari ad Euphratis oſtia ſitas fuiſſe Alexandro nuntiabat: minorem alteram, Dianæ ſacratam, 120 ſtadiis à littore fluviíque faucibus diſtantem, (Icarum, ut Ariſtobulus ait, ab Alexandro vocari juſſam;) alteram majorem, unius diei ac noctis navigatione ab Euphratis oſtio diſtantem, cui Tylus nomen erat. Omnium verò longiſſimè progreſſus Hieron, ingentem Cherſoneſi magnitudinem fuiſſe nuntiabat, ejúſque promontorium eſſe longè in Oceanum porrectum: quod & ii qui cum Nearcho ex Indiâ navigabant, priuſquam in ſinum Perſicum flecterent, non procul abs ſe remotum viderant. [*Arrian. lib.7. & in fine Indicorum.*]

Dum triremes parantur, portúſque apud Babylonem effoditur, Alexander per Euphratem ad Pallacopam amnem devectus eſt, 800 fermè ſtadiis à Babylone diſtantem. Ibi ille navigans, ut narrat Ariſtobulus, & ſuam ipſe ſcapham gubernans, foſſas inſpexit, eáſque comitantis multitudinis operâ expurgavit; ora quædam obſtruens, & alia aperiens. Cúmque foſſam quandam ad paludes & lacus, qui ſunt Arabiam verſus, tendere animadverteret habentem os obſtructu difficillimum, propter cedentem & mollem terram: aliud novum os aperuit 30 à priore ſtadiis, capto loco petroſo, atque traducto alveo. Multa etiam Aſſyriorum regum & principum ſepulchra, in his paludibus & lacubus extructa, Alexander vidit. [*Strabo, lib.16. pag.741. Arrian. lib.7.*]

Navigando per lacus in Arabum regionem deſcendens, urbem ibi ædificavit mœnibúſque cinxit: coloniâ eò deductâ ex Græcis mercenariis, voluntariis, & qui aut ſenectute aut caſu aliquo inepti bello facti erant. [*Arrian. ibid.*]

Hîc verò Chaldæos ille irridens, quòd ſalvus & intrâſſet Babylonem & tunc exiiſſet navigio; fiduciâ plenus per paludes navigabat, Babylonem à ſiniſtrâ habens. [*Id. ibid. cum Appiano, ſub fin. lib.2. bell. Civil.*]

Qúum-

Quúmque in illis anguſtiis pars exercitus inopiâ ducis erraret; præmiſſo duce qui viam monſtraret, in alveum eos [illegible]xit. Orto deinde ingente vento, & navigio quod ipſe gubernabat [illegible]æteris ſcaphis avulſo, regium capitis velamentum in aquam procidit, diadema verò ei alligatum vento abreptum arundini cuidam, ex iis quæ regum ſepulchris adnatæ erant, hæſit. Quod nauta quidam natando illuc excurrens receptum non manu geſtavit, ne natans madefaceret, ſed capiti impoſitum retulit. Ariſtobulus ex Phœnicibus nautis unum eum fuiſſe ait, atque plagis affectum, quòd diadema regium capiti impoſuiſſet. Conſultos de hoc omine ab Alexandro vates, ut magnifica diis ſacrificia omni adhibitâ diligentiâ perageret, juſſiſſe ſcribit Diodorus. *Vide Appianum in Syriacis, pag.*124. *edit. Græcolatin.*

Quum Alexandro deinde nuntiatum eſſet, Athenienſes & Ætolos edicto ipſius de Græcarum civitatum exulibus reducendis parere noluiſſe; mille naves longas ſociis imperari præcepit, quibus in Occidente bellum gereret, cum validâ manu ad Athenas delendas excurſurus. Quod conſilium tamen poſteà omiſſum eſt. [*Juſtin. lib.* 13. *cap.* 5.] Vid. Curt. lib. 10. cap. 4.

3681 *a.* Babylone Alexander otium & panegyricam vitæ rationem complexus eſt: crapulæ & temulentiæ ita addictus, ut in Diariis ejus ab *Eumene Cardiano* & *Diodoto Erythræo* compoſitis, quos dies & quas noctes ebrius ille dormierit, ſæpius annotatum reperiatur. [*Athenæus, lib.* 10. *cap.* 11. *cum Philino, apud Plutarch. lib.* 1. *Sympoſiac. cap.* 6.] Cujus ex *Eumene* ſpecimen exhibet Ælianus libro 3. Var. hiſtor. cap. 23. quod, ut Ephemeridis noſtræ anni Macedonici, uſus aliquis appareat, menſium noſtrorum Julianorum diebus additis, ſubjicere hîc libuit; pro Δίȣ tamen, quod apud Ælianum nullo ſenſu legitur, menſis Δίȣ nomine priùs reſtituto.

Dii menſis quinto [Septemb. 28.] *apud Eumæum perpotavit: deinde ſexto* [Septemb. 29.] *crapulam edormiit; neque aliud illo die fecit, quàm ut ſurgeret, & ducibus de craſtinâ profectione mandata daret, inquiens eam ſummo mane futuram. Septimo deinde die* [Septemb. 30.] *epulatus eſt apud Perdiccam, atque iterum potavit: & octavo* [Octob. 1.] *dormiit. Decimoquinto verò die ejuſdem menſis* [Octob. 8.] *potavit: & ſequente* [Octob. 9.] *ſolito more crapulam ſomno decoxit. Vigeſimo quarto* [Octob. 17.] *cœnavit apud Bagoam; cujus domus ſtadiis* 10 *à regiâ diſtabat: deinde tertio* (vel *quinto* potiùs) *obdormiit.*

b. Videns Babylonem Alexander & magnitudine & rebus cæteris excellere, eam adornare atque regiam ſuam ibi conſtituere deſtinaverat. 4391 323
[*Strabo, lib.* 15. *pag.* 731.] Indéque Beli templum inſtaurare atque è veteribus ruderibus exædificare ſtatuerat, atque (ut quidam ſcribunt) auguſtius quàm antea fuerat efficere. Quúmque ipſo abſente ſegniùs quàm vellet Babylonii operi inſtarent; ipſe cum univerſo exercitu opus aggredi cogitabat. Sed cùm multi res laboris eſſet, & multi temporis; quod inceperat perficere non valuit: morbus enim & mors ſtatim eum oppreſſit. [*Id. lib.* 16. *pag.* 738. *cum Arrian. lib.* 7. *pag.* 159.]

Alexander per quietem exiſtimavit à Caſſandro ſe interfici, cùm eum nunquam vidiſſet. Interpoſito deinde tempore, poſtquam in conſpe-

ctum veniſſet, nocturni metus patefactâ imagine, ut Antipatri filium eſſe cognovit, adjecto verſu Græco qui fidem ſomniorum elevat, præparati jam adverſus caput ſuum veneficii ſuſpicionem animo repulit. [*Valer. Maxim. lib.* 11. *cap.* 7.]

Quum barbaros Caſſander venerabundos Alexandrum ſalutare conſpexiſſet, hujuſcemodi ſpectaculi hactenus inſolens, in cachinnum eſt effuſus. Eâ re exarſit ita Alexander, ut arreptum crinibus caput ejus ambabus manibus vehementer contuderit ad parietem. [*Plutarch. in Alexand.*]

6. Quemadmodum fama erat, ab Antipatro per Caſſandrum allatum fuiſſe venenum, traditúmque fratri Iollæ, & ab eo ſupremæ Regis potioni inditum: ita credebant etiam, Craterum cum veterum militum manu ad Antipatrum interficiendum ab Alexandro fuiſſe miſſum. [*Curt. lib.* 10. *cap. ult.*] De veneno, quo necatum eſſe Alexandrum credidêre plerique, videnda quæ ex variis authoribus collegit Andreas Schottus in Vitis comparatis Ariſtotelis ac Demoſthenis, ad ann. 1. Olympiadis 114. & Matthæus Raderus, ad Curtii lib. 10. cap. 7. De Cratero verò & militibus veteranis hiſtoria ſeſe ita habet: quam à Juſtino, Plutarcho & Arriano ante Hephæſtionis exceſſum relatum, hoc tempore contigiſſe tum ex aliis tum ex hoc colligimus; quòd quum moreretur Alexander, Craterus cum militibus nondum in Macedoniam venerit, ſed adhuc fuerit in Ciliciâ.

Macedones voluntarii ab Alexandro in patriam dimiſſi ſunt, qui aut per ætatem aut aliquam membrorum mutilationem inutiles bello erant: ad *decem*, ut (*in lib.* 17. *ad ann.* 2. *Olymp.* 113. *&* *lib.* 18. *ad ann.* 2. *Olymp.* 114.) Diodorus, vel *undecim* millia, ut (*in lib.* 12. *cap.* 12.) Juſtinus habet. Quibus quidem non exacti tantùm temporis ſtipendia ille perſolvit, ſed etiam viatico quod ad reditum ſufficeret eſt proſecutus. Singulis etiam talentum ultra ſtipendium numeravit. Si quibus autem filii ex Aſiaticis mulieribus eſſent, apud ſe relinqui juſſit: ne ſeditionem aliquam in Macedoniâ excitarent barbararum mulierum liberi, pueris domi relictis matribúſque permiſti. Eos verò Macedonicis moribus imbutos bellicáque diſciplinâ inſtructos, quum in viros excreviſſent, parentibus ſe redditurum promiſit. *Juſtinus* ait, in patriam revertentibus ſtipendia, veluti militantibus, data: *Plutarchus*, demortuorum liberis orphanis ſtipendia parentum attributa. addítque, ſcripſiſſe Alexandrum ad Antipatrum, ut reduces veterani in omnibus ludis & ſpectaculis primum locum tenerent, & coronati ibi conſiderent. Tum ſalutatos omnes, lachrymantes Rex ipſe lachrymans dimiſit.

Cum his & ex amicis Regis dimiſſi ſenes, Clytus, Gorgias, Polydamas, Adamas, Antigenes. Dux omnibus adjunctus eſt Craterus, Regi fideliſſimus & chariſſimus, & ſecundus ab eo Polyſperchon: ne, ſi quid humanitus Cratero accideret, qui tum corpore erat parum firmo, ducem itineris deſiderarent. Craterum deinde Macedoniæ, Thraciæ, Theſſaliæ ac libertati Græcorum, in Antipatri locum, præeſſe juſſit: atque in ejus locum Antipatrum evocavit; in veteranorum dimiſſorum locum aliorum Macedonum ætate ac viribus florentium ſupplementum adducere ſecum juſſum.

Cra-

Cratero milites emeritos in Ciliciam ducenti mandata quædam, ſcripto comprehenſa, perficienda, Alexander dedit: quorum capita præcipua, ex commentariis regis, ſub initium libri 18 recenſet Diodorus Siculus. Ut mille naves longæ triremibus grandiores in Phœniciâ, Syriâ, Ciliciâ, & Cypro, ad expeditionem in Carthaginienſes, & cæteros qui littorales Africæ & Hiſpaniæ vicinâſque ad Siciliam uſque regiones incolebant, compaginarentur. Ut iter per Africæ maritima ad Herculis columnas expeditum redderetur. Ut templa ſex magnifica 1500 talentûm ſumptu fabricarentur. Ut pro tantæ claſſis modo portus & navalia locis opportunis exſtruerentur. Adhæc ut civium in urbes novas commigratio, & hominum ex Aſiâ in Europam & rurſum ex Europâ in Aſiam tranſlatio fieret: ut per connubia & neceſſitudines continentes orbis maximas concordiâ mutuâ & cognationis amicitiâ inter ſe devinciret. Hæ tum erant illius molitiones: de quibus Lucanus, libro 10.

—Oceano claſſes inferre parabat
Exteriore mari. non illi flamma, nec undæ,
Nec ſterilis Libye, nec Syrticus obſtitit Ammon.
Iſſet in occaſus, mundi devexa ſecutus,
Ambiſſétque polos, Nilúmque à fonte bibiſſet.
Occurrit ſuprema dies: naturáque ſolùm
Hunc potuit finem veſano ponere regi.

Nec longè ille ab interitu aberat, quum legati è Græciâ, ut eum tanquam deum colerent, venerunt; iique ipſi coronati, eum coronis aureis coronaverunt.

Peuceſtas etiam, è Perſide reverſus, cum 20 circiter Perſarum millibus magnam quoque Coſſæorum manum & Tapurorum non paucos Babylonem adduxit; quòd & hæ gentes Perſidi finitimæ in primis bellicoſæ eſſe dicebantur. Venit item Philoxenus, è Cariâ exercitum ducens, & Menander è Lydiâ; Menidas quoque cum equeſtribus copiis. Alexander Perſarum ſtudio collaudato, quòd Peuceſtæ per omnia paruiſſent, ſimúlque Peuceſtâ ipſo qui moderatè ſapientérque gubernâſſet; & illos, & eos qui ex mari cum Philoxeno & Menandro venerant, Macedonicis ordinibus accenſuit. Claſſem quoque crebrò ad remum exercebat. Cúmque magna eſſet inter triremes & quadriremes quæ in fluvio erant contentio, atque acre remigum & gubernatorum certamen: victoribus coronæ dabantur.

Quum Alexander, copias quæ cum Peuceſtâ, Philoxeno & Menandro venerant in Macedonicos ordines diſtribuens, ſitim ſentiret, (ut ex Ariſtobulo refert Arrianus) nonnihil à ſolio recedens, ſellam vacuam reliquit: amicis etiam eum comitantibus, qui ab utrâque ſolii parte lectis (argenteis pedibus innixis) inſidebant. Quidam verò obſcurus homo (ſunt qui aliquem qui in cuſtodiâ ſine vinculis habebatur, fuiſſe dicant) per medios eunuchos utrinque thronum circumſtantes tranſiens in ſellâ regiâ conſedit. Eum quum eunuchi è ſolio detrahere non auderent, Perſicâ quâdam lege prohibiti, laceratis veſtibus, pectora faciémque contuderunt; magnum aliquod malum ominati. Quæ ubi Alexandro nuntiata ſunt, eum qui ſolio inſederat in quæſtionem dari juſſit,

num fortè ex compoſitis inſidiis id feciſſet exploraturus. Affirmante verò illo, quòd levitate quâdam animi impulſus id feciſſet: tanto majus malum vates inde portenderunt. Eorundem conſilio, miſerum illum necatum fuiſſe Diodorus refert; ut quicquid ſiniſtri portenderetur, in caput illius derivaretur. Idem narrat & Plutarchus: qui in quæſtione quoque interrogatum quis eſſet, Dionyſium dici ſe, eſſe Meſſenium genere, & alia quædam confeſſum illum fuiſſe addit.

Paucis pòſt diebus, quum Rex diis ſuis conſueta pro felicibus ſucceſſibus hoſtias ſacrificâſſet, nonnulláſque ex vatum monitu adjeciſſet; cum amicis epulatus eſt, conviviúmque in multam noctem produxit. Hoſtias etiam exercitui dediſſe, vinúmque per cohortes & centurias diſtribuiſſe dicitur. Recedentem è convivio Medius Theſſalus, inſtauratâ comeſſatione, & ipſum & ſodales ejus invitavit. In Sympoſio apud Medium viginti accubuerunt convivæ; quibus omnibus præbibens Alexander, paria etiam ab iis accepit: quemadmodum ex commentariis Nicobulæ tributis refert Athenæus. [*lib.* 10. *cap.* 11. & *lib.* 12. *cap.* 18.]

Cùm poculum ibi duos continens congios Alexander popoſciſſet (ut in libro de Alexandri & Hephæſtionis obitu & ſepulturâ narrat, apud Athenæum lib. 10. cap. 11. Ephippus Olynthius) bibénſque Proteam Macedonem provocâſſet: ille accepit, atque cùm Regem pluribus verbis laudâſſet, ita bibit ut ei ab omnibus applauderetur. Poſtea verò, exiguo tempore interpoſito, idem poculum poſtulavit Proteas; rurſúſque bibit, Regem provocans. Quod capiens Alexander, egregiè quidem bibit, non tamen potuit ferre; ſed poculo ex manibus demiſſo, in pulvinar decubuit: ac jam inde morbo correptus interiit. Atque hic fuit *Herculaneus* ille fatalis Alexandro ſcyphus: cujus, præter Diodorum & Plutarchum, in 83 epiſtolâ meminit etiam Seneca. [*cum quibus conferendus & Athenæus, lib.* 11. *cap.* 17. *& Macrobius, lib.* 5. *Saturnal. cap.* 21.]

Ariſtobulus narrat eum, quum delirio ex febre teneretur atque ingenti cruciaretur ſiti, vinum potâſſe: hinc in phreneſim incidiſſe, atque 30 *Dæſii* menſis die, ſive *Maii* Juliani 24°, deceſſiſſe. Attici *Thargelionis* die *ſexto*, vitâ eum exceſſiſſe, tradunt alii (ut apud Ælianum, lib. 2. Var. hiſtor. cap. 25. videre licet) qui *Maii* 18° vel 19° diei reſpondebat. In Alexandri Diariis, ad 28 *Dæſii* diem, ſive *Maii* 22um, obitus ejus refertur. Menſe igitur *Dæſio* Macedonico, & *Maio* Juliano, mortuum illum fuiſſe intelligimus: utcunque de certo menſis illius die aliquanta fuerit inter ſcriptores diſſenſio.

Ex Diariis regiis, quæ circa morbum Alexandri contigerunt, Arrianus & Plutarchus diligenter explicant: ſed Diariorum quibus illi ſunt uſi, quis author fuerit, neuter indicat; utrum Cardianus Eumenes, an Diodotus Erythræus, vel Strattis etiam Olynthius; nam & hunc Diaria Alexandri libris quinque, ac de obitu ejus ſpeciatim ſcripſiſſe, ex Suidâ didicimus. Verùm, cujuſcunque ea fuerint, quandoquidem nihil aut ſimplicius aut certius hâc de re habere poſſumus, quæ à Plutarcho inde ſunt excerpta placuit hîc proponere: dierum *Dæſii* & *Maii* collatione, ex noſtrâ anni Macedonici Ephemeride ſimul appoſitâ.

Ὀγδόη

Ὀγδόῃ ἐπὶ δεκάτῃ Δαισίου μηνὸς, *Octavo decimo die menſis Dæſii*, [Maii die 12.] *in balneo febris cauſâ dormiit. Poſtero die*, [Maii 13.] *lotus contulit ſe in cubiculum: eúmque diem aleæ ludo cum Medio tranſegit. Inde veſperi lotus, & ſacris operatus, cibum ſumpſit avidiùs, atque per noctem febre afflictus eſt. Die vigeſimo* [Mäi.14.] *lotus ſolenne ſacrum iterum peregit: decumbénſque in balneo, Nearcho vacavit, navigationem ſuam & quid vidiſſet in Oceano exponenti.* Τῇ δεκάτῃ φθίνοντος, *die vigeſimo primo* [Mai.15.] *cùm idem feciſſet, aggravavit febris; noctémque egit gravem. Poſtridie* [Mai.16.] *acri febre tentatus eſt: tranſlatúſque decubuit juxta magnum natatorium. Eodem tempore cum ducibus egit, quemadmodum ordinibus vacuis præficerent ſpectatos.* Ἑβδόμῃ [φθίνοντος,] *Vigeſimo quarto die*, [Mai.18.] *ingraveſcente vi morbi, ſacra peregit; ad quæ eſt deportatus: ac præcipuos duces in aulâ juſſit commorari, centuriones verò & tribunos excubare pro foribus. Delatus in ulteriorem regiam*, τῇ ἕκτῃ [φθίνοντος] *vigeſimo quinto die* [Mai.19.] *pauliſper quievit: ſed febris non remiſit. Cùm autem adiiſſent eum Duces, nullam vocem edidit.* Ὁμοίως δὲ καὶ τὴν πέμπτην. *Pari modo vigeſimo ſexto egit.* [Mai.20.] *Vnde Macedones, mortuum rati, ad fores magno ſtrepitu acceſſerunt, miníſque amicos Regis coëgerunt ut admitterentur: ac foribus apertis tunicati ad unum omnes præter lectum ejus tranſierunt. Eodem die Pithon & Seleucus ad templum Serapis miſſi, ut an eò deportandus eſſet Alexander conſulerent; ne loco ille moveretur, reſponſum acceperunt.* Τῇ δὲ τρίτῃ φθίνοντος πρὸς δείλην ἀπέθανεν. *Die autem vigeſimo octavo*, [Mai.22.] *ſub veſperam, expiravit.*

Qui præter lectum ejus tranſibant Macedones, aliâ januâ admiſſi, aliâ egrediebantur. [*Lucian. Pſeudomant.*] Et quanquam violentiâ morbi dilabebatur, in cubitum tamen erectus, dextram omnibus, qui eam contingere vellent porrexit. [*Valer. Maxim. lib.*5. *cap.*1.] &, quod incredibile dictu auditúque, in eodem habitu corporis, in quem ſe compoſuerat cùm admiſſurus milites eſſet, duravit, donec à toto exercitu illo ad ultimum perſalutatus eſt. [*Curt. lib.*10. *cap.*7.]

Dimiſſis militibus, amicos circumſtantes percontatur, *videantúrne ſimilem ſibi reperturi regem.* Tacentibus cunctis, tum ipſe, *ut hoc neſciat, ita illud ſcire vaticinaríque ſe ac pene oculis videre* dixit, *quantum ſit in hoc certamine ſanguinis fuſura Macedonia; quantis cædibus, quo cruore, mortuo ſibi parentatura.* Ad poſtremum, corpus ſuum in Hammonis templo condi jubet. [*Juſtin. lib.*12. *cap.*15.] Cúmque quærerent amici, cui relinqueret regnum; *Fortiſſimo*, reſpondit. Exemptum tamen digito annulum Perdiccæ tradidit: ex quo omnes conjecerant, eum regnum ei commendâſſe, quoad liberi ejus in ſuam tutelam perveniſſent. [*Æmil. Prob. in Eumene*] Rurſus Perdiccâ interrogante, *quando cæleſtes honores haberi ſibi vellet*; dixit, *tum velle, cùm ipſi felices eſſent.* Suprema hæc vox fuit Regis, & paulo pòſt extinguitur. [*Curt. ut ſupr.*]

In Eratoſthenis Canonibus, (apud Clement. Alexandrin. lib. 1. Stromat.) à Philippi morte ad Alexandri μεταλλαγὴν, anni *duodecim* numerantur: quot etiam Alexandri regno in I Macchab. 1. 8. & utroque Hebræorum Chronico, uti etiam à Tertulliano, (in lib. contra Judæos cap. 8.)

cap. 8.) Porphyrio, (in Græcis Euſebianis Scaligeri, pag. 124.) Juliano, (in Cæſarib.) Rufino, (in Joſeph. antiquit. lib. 12. cap. 2.) Oroſio, (lib. 3. cap. 23.) Hieronymo & Theodoreto (in Danielis cap. XI.) tributos legimus. quanquam A. Gellius, (lib. 17. cap. 21.) annos tantùm *undecim*; Julius Africanus & ex eo Euſebius in Chronico, annos *duodecim* & menſes *ſex*; Diodorus Siculus, (ſub finem libri 17.) annos totidem & menſes *ſeptem*; Livius, (libro 9. & 45.) atque Æmilius Probus, (in *Eumene*) *tredecim* annis illius aſſignet principatui.

Neque multo minor, de totius vitæ decurſæ ſpatio, inter authores occurrit differentia: de quo, in V^a Philippicâ, M. Cicero. *Quid Macedo Alexander? cùm ab ineunte ætate res maximas gerere cœpiſſet, nonne tertio & trigeſimo anno mortem obiit? quæ eſt ætas noſtris legibus decem annis minor, quàm Conſularis.* Deceſſiſſe illum, *menſem unum, annos tres & triginta natum*, in extremo libri 12 capite refert Juſtinus. Non plures tamen quàm 32 annos illi tribuunt. Philoſtratus, (de vitis Sophiſtar. lib. 2. in Herode) Euſebius, (in Chronico, & lib. 1. de vitâ Conſtantini) Hieronymis, (in Daniel. cap. VIII. & XI.) & Euſebianum Chronicon hîc ſecuti complures alii. Quæ omnia ad normam illam exigenda ſunt ab Arriano [*lib. 7. pag. 167.*] propoſitam. Ἐβίω δύο καὶ τριάκοντα ἔτη, καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. Ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη, καὶ τοὺς ὀκτὼ τούτους μῆνας. *Vixit annos triginta duos, & tertii menſes octo aſſecutus eſt: quemadmodum tradidit Ariſtobulus. Regnavit verò duodecim annos, ac menſes illos octo.*

Poſt Alexandri exceſſum, ortâ inter pedites & equites illius de formando rerum præſentium ſtatu diſcordiâ tantâ, ut ad pugnam utrique ſe compararent: ita demum ex Ducum conſenſu res conſtitutæ ſunt. *Aridæo* Alexandri fratri, quem Philippus rex ex Philinnâ Lariſſæâ ſaltatrice (ut, ex Ptolemæo Ageſarchi filio in Philopatoris hiſtoriis refert Athenæus, lib. 13. cap. 13.) & ſcorto (ut apud Juſtinum eſt, lib. 13. cap. 2. & Plutarchum in fine *Alexandri*) ſuſceperat, ſumma vel umbra potiùs imperii eſt commiſſa; regíque declarato *Philippi* nomen eſt impoſitum. Huic adjungendus erat & ex Roxane naſciturus filius: quæ exacto menſe *octavo* (ut in loco jam notato habet Juſtinus) vel *ſexto* (ut Curtius, lib. 10. cap. 10.) jam ex Alexandro prægnans erat. Herculis enim, qui tum Pergami erat, quòd eum Alexander ex Barſine legitimo matrimonio ſibi non conjunctâ ſuſcepiſſet, in ſucceſſione imperii ratio non eſt habita. Et quia Aridæus mentis ſatis compos non erat (ex corporis vitio, non nativo, ut in fine *Alexandri* notat Plutarchus, ſed medicamentis ab Olympiade procurato) *Perdiccas* Orontis filius, Macedo ex Oreſtide, cui Alexander moriens annulum tradiderat, regni ἐπιμελητὴς ſive procurator, re ipſâ Rex, eſt deſignatus. Caſtrorum, exercitus & rerum cura *Meleagro* Neoptolemi filio, cum vel ſub Perdiccâ aſſignata eſt. Equitatus amicorum nobiliſſima præfectura, quam poſt Hephæſtionem Perdiccas habuerat, *Seleuco* Antiochi filio (cum vel ſub Perdiccâ etiam) commiſſa eſt. Cura quoque regni & regiæ pecuniæ cuſtodia *Cratero* eſt concredita. Erant autem in theſauris (ut in lib. 13. cap. 1. Juſtinus refert) quinquaginta millia talentûm, & in annuo vectigali tributo tricena millia. [*Diodor. init. lib. 18. Juſtin. lib. 13. cap. 1, 2,*

3,4. *Curt.lib.*10.*cap.*10,11,12. *Plutarchus in Eumene, & fine Alexandri. Dexippus & Arrianus, in libris rerum poſt Alexandrum geſtarum, apud Photium, in Bibliothec.cod.*82. *&* 92. *Appian. in Syriacis, pag.*120. *&* 124.]

Annos *Philippi ab exceſſu Alexandri Magni numerari, initio ſemper à die primo menſis ejus ſumpto, cui apud Ægyptios nomen eſt Thoth*; in libello de die Natali notat Cenſorinus. Ægyptii enim aſtronomi æram hanc, facilioris calculi gratiâ, ad annos ſuos æquabiliter accommodantes, caput ejus in primo die Thoth ineuntis anni à Nabonaſaro 425ⁱ collocant: in 12° videlicèt Novembris, anni Periodi Julianæ 4390, menſe ante verum exceſſus Alexandri tempus ſeptimo. Atque ab illius *Thoth* initio Stellarum omnium epochas in προχείρων κανόνων τῆς ἀστρονομίας libro nondum edito deducit Ptolemæus. de quo ita ille, in Præfatione ad Syrum. Συνεστάθησαν αἱ ἐποχαὶ πάντων ἐνταῦθα, εἰς τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἴγυπτον μεσημβρίαν, τῆς κατ' Αἰγυπτίους Θὼθ νεομηνίας τοῦ πρώτου ἔτους Φιλίππου τοῦ μετ' Ἀλέξανδρον τὸν κτίστην. *Conſtitutæ ſunt hîc epochæ ad meridianum Alexandriæ quæ eſt in Ægypto; à Kalendis menſis Ægyptiaci Thoth, primi anni Philippi qui fuit poſt Alexandrum Conditorem.* non *Philippi* patris (utì quidam putârunt) ſed fratris & ſucceſſoris *Alexandri*, cui, ut Urbis ſuæ fundatori honorarium *Conditoris* titulum tribuere ſolebant Alexandrini. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς οὖν τούτου οἱ χρόνοι τῶν προχείρων κανόνων κατὰ Πτολεμαῖον ληφθέντες, καὶ κατὰ ἀποκατάστασιν Αἰγυπτιακοῦ ἔτους, ψηφίζονται, ut in Græcis etiam collectaneis, inter Euſebiana à Scaligero editis, (pag.48.) legimus. *Ab hujus igitur* Philippi Aridæi, *initio tempora expeditorum canonum ſecundùm Ptolemæum* (qui anno Ægyptiorum æquabili in illis eſt uſus) *& ſecundùm reſtitutionem anni Ægyptiaci* (ad annum fixum Alexandrinorum, quo in ſuis canonibus uſus eſt Theon) *ſumpta, numerantur.* Unde, & in epiſtolâ ad Apollophanem Dionyſio Areopagitæ falſò attributâ (apud Hilduinum in Areopagiticis) Tabulæ hujuſmodi aſtronomicæ *Canonis Philippi Aridæi* nomen obtinuerunt.

Septimus dies erat (ut apud Juſtinum legitur: *triginta* enim dies habet Ælianus, in Var. hiſtor. lib.12.cap.64.) ex quo Alexandri corpus exanimum jacebat in ſolio, curis omnium ad formandum publicum ſtatum à tam ſolenni munere averſis: & nullâ illud tabe ac ne minimo quidem livore corruptum, inventum eſt. Vigor quoque qui conſtat ex ſpiritu, non deſtituerat vultum. Itaque Ægyptii Chaldæique juſſi corpus ſuo modo curare, primò non ſunt auſi admovere velut ſpiranti manus. Deinde precati, ut jus fáſque eſſet mortalibus attrectare eum, purgavere corpus: repletúmque eſt odoribus aureum ſolium, & capiti adjecta fortunæ ejus inſignia. [*Curt.lib.*10.*cap.ult.*]

Funeris, & currus quo regium cadaver in Hammonis templum deducendum erat apparandi negotium Aridæi (ſive Regis, ut apud Juſtinum, lib.13.cap.4. & Dexippum, in Græcis Euſebianis Scaligeri pag. 48. legimus; ſive alterius potiùs Aridæi, de quo ex Diodoro poſtea videbimus) curæ commiſſum eſt. [*Diodor. ad ann.*2. *Olymp.*114.] In quorum magnificentiſſimum apparatum biennium ab eo eſt inſumptum. [*Diodor. ad ann.*3. *Olymp.*114.] Quanto tempore quum ſepulturâ ille

 caru-

caruiſſet; mater ejus Olympias graviter ingemiſcens dixiſſe fertur. *Tu verò, ô fili, quum inter cœlites locari volueris, & id perficere ſummo ſtudio conatus ſis; nunc neque illorum quidem, quorum omnibus mortalibus æquale & par jus eſt, particeps fieri potes, terræ ſepulturæque.* [Ælian. Var. hiſtor. lib. 13. cap. 30.]

Mater regis Darii Siſygambis, auditâ morte Alexandri, dolori ſuccubuit: obvolutóque capite accidentes genibus ſuis neptem nepotémque (Drypetin & Oxathrem) averſata, cibo pariter abſtinuit & luce. Quinto poſtquam mori ſtatuerat die, inediâ vitam finiit. [*Diodor. fin. lib.* 17. *Juſtin. lib.* 13. *cap.* 1. *Curt. lib.* 10. *cap.* 8.]

Roxane prægnans, quum à Macedonibus coleretur, & alteram Alexandri conjugem Statiram majorem Darii filiam æmularetur, literis circumventam commentitiis evocavit. Quam, ut venit, cum ſorore (Drypeti, Hephæſtionis viduâ) necavit; ac cadavera earum in puteum præcipitavit, terrámque ingeſſit: conſcio & adjutore Perdiccâ. [*Plutarch. in fine Alexandri.*]

Roxane filium peperit, patris nomine Alexandrum dictum: quem mox regem militaris turba renunciavit. [*Arrian. in Biblioth. Photii, cod.* 92. *cum Pauſaniâ in Atticis, & Dexippo in Græcis Euſebianis Scaligeri, pag.* 48.]

Perdicca luſtrationem caſtrorum, propter mortem Regis & diſcordiam quæ eam ſecuta eſt, edixit. Macedonicus autem luſtrationis modus erat, ut diſciſſæ canis viſcera ultimo in campo, in quem deduceretur exercitus, ab utraque abjicerentur parte. Tranſeunte exercitu, Perdicca 300 ferè qui Meleagrum erumpentem ex concione, quæ prima habita poſt eſt mortem Alexandri, ſecuti erant, à cæteris diſcretos, elephantis in conſpectu totius exercitus objecit: omnéſque beluarum pedibus obtriti ſunt, ipſo inſpectante Aridæo; quem nihil ab infante differentem (ut in libro 2. de fortunâ Alexandri habet Plutarchus) purpurâ modò infantiliter involutum Meleager in ſolio conſtituit. Tum verò Meleager, quia ipſius corpori vis non afferebatur, in agmine quietus ſtetit: ſed mox, deſperatâ ſalute, in templum confugiens, occiſus eſt. [*Juſtin. lib.* 13. *cap.* 4. *Curt. lib.* 10. *cap.* 12. *Arrian. apud Photium.*]

Alexandrum de toto regno teſtamentum à ſe confectum in Rhodiorum civitate depoſuiſſe, confirmat Diodorus Siculus. [*lib.* 20. *ad ann.* 4. *Olymp.* 118.] Eo *teſtamento nationem omnem in ſucceſſoris unius jura tranſlatam*, in libro 23 Ammianus Marcellinus innuit. *Credidêre quidam, teſtamento Alexandri diſtributas eſſe provincias. Sed famam ejus rei, quanquam ab authoribus tradita eſt, vanam fuiſſe comperimus*; inquit Q. Curtius. [*lib.* 10. *cap.* 13.] Verùm opinionem illam alteram, ab authoribus & traditam & creditam, primi libri Maccabaici ſcriptor ſecutus fuiſſe videtur; qui Alexandrum, *tum adhuc viveret*, miniſtris ſuis illuſtribus regnum ſuum diviſiſſe aſſerit. Et Alexandrinus Chronographus (ex quo collectanea Barbaro-latina à Scaligero edita, pag. 58. & 59. deſumpta ſunt) Alexandri teſtamento eam provinciarum inter Principes diſpoſitionem factam fuiſſe ſignificat; quam à Perdiccâ (cui imperii poſt mortem ſuam conſtituendi poteſtatem annulo tradito ille commiſit) peractam, Diodorus, (ſub libri 18 initium) Juſtinus, (lib. 13. cap. 4.)

Curtius, (lib. 10. cap. 13.) Arrianus, in Photii Bibliothecâ, cod. 92.) Dexippus, (ibid. col. 82.) & alii ſcripto prodiderunt. Ea autem, quantum ex eorum omnium inter ſe collatione intelligere poſſumus, fuit ejuſmodi.

In Europâ, Thraciâ & Cherſoneſo, gentibúſque Thraciæ finitimis uſque ad mare quod Salmydeſſum Ponti Euxini urbem attingit, Lyſimachus Agathoclis filius Pellæus præfectus eſt. Quæ verò ultra Thraciam ad Illyrios, Triballos & Agrianos pertinent, ipſáque Macedonia, & Epirus ad Ceraunios uſque montes pertingens, cum Græciâ univerſâ; Antipatro & Cratero obvenerunt.

In Africâ, Ægyptus & quicquid Libyæ ac Cyrenaicæ Alexander obtinuerat (cum omni illâ Arabiæ parte quæ Ægypto adjacet) Ptolemæo Lagi filio obtigit; quem *Soteris* cognomentum à Rhodiis accepiſſe, indicat in Atticis Pauſanias. A Macedonibus Philippi patris Alexandri filius fuiſſe credebatur. Mater enim Arſinoë, ex Philippo gravida, in uxorem ab eo tradita eſt Lago obſcuro cuidam Macedoni. Unde, quum aliquando Ptolemæus (ut in libro de irâ cohibendâ refert Plutarchus) Grammaticum quendam ob inſcitiam ſubſannans, interrogâſſet, *quis Pelei fuiſſet pater?* *Lagi patrem* à Rege ſibi nominari petiit; obſcuritatem generis illius eo dicterio perſtringens. [*Vid. Curt. lib. 9. cap. 15. Pauſan. in Attic. pag. 5. edit. Græc. Francofurt. & Suid. in voce* Λάγος.] Cleomenes verò, ab Alexandro vectigalibus hujus Satrapiæ præpoſitus, Ptolemæo provinciam tradere eique vicariam præſtare operam juſſus eſt. Et quia ſtatim poſt mortem Alexandri Ptolemæus hanc ſatrapiam obtinuit, & quadrageſimo pòſt anno vitam ipſe finiit: principatus inde Ægyptiaci annos 40, Lucianus, (*in* Μακροβίοις) Dexippus, (*in Græcis Euſebianis Scaligeri, pag.* 49.) Porphyrius, (*ibid. pag.* 225.) Clemens Alexandrinus, (*lib.* 1. *Strom.*) Euſebius (*in Chronico*) Epiphanius (*in lib. de ponderib. & menſur.*) & alii, illi attribuunt. Poſt quem & poſteri, ad Cleopatram uſque, regnum Ægyptiacum obtinuerunt; commune ab eo *Ptolemæorum* nomen adepti.

In minori Aſiâ, Cappadocia & Paphlagonia, & regiones conterminæ Ponto Euxino adjacentes, uſque ad Trapezuntem Sinopenſium coloniam, (ad quas Alexander temporis incommoditate, dum bellum cum Dario gereret, excluſus non acceſſerat) Eumeni Cardiano ſunt aſſignatæ: cum mandato, ut bellum cum Ariarathe gereret, qui ſolus tum Macedonum detrectabat imperium. Pamphyliæ, Lyciæ, Lycaoniæ & magnæ Phrygiæ ſatrapes conſtitutus eſt Antigonus: minoris Phrygiæ, quæ Helleſponto adjacet, Leonnatus. Lydiæ (non mediterraneæ ſolùm, ſed etiam littoralis; id eſt, Æolidis & Ioniæ) ſatrapia Menandro ab Alexandro priùs conceſſa (teſte Arriano, lib. 3. pag. 56.) eidem confirmata eſt: pro quo, Meleagri nomen apud Diodorum irrepſit. Cariæ Caſſandro Antipatri filio, Ciliciæ & Iſauriæ præfectura Philotæ commiſſa eſt.

In majore Aſiâ, Laomedonti Mitylenæo Syria cum Phœnice data eſt. Cypri inſulæ reguli poteſtatem ab Alexandro illis conceſſam aliquamdiu retinuerunt. Armeniæ Neoptolemus, Meſopotamiæ Arceſilaus, Babyloniæ Archon præfectus eſt; Atropates Perdiccæ ſocer,

Mediæ ſatrapes ab Alexandro relictus eſt. In hâc diviſione, *Media majori Atropatum, minori ſocerum Perdiccæ præpoſitum* fuiſſe, referunt Juſtinus (*lib.*13.*cap.*4.) & Oroſius (*lib.*3.*cap.*23.) ipſum Atropatem Perdiccæ ſocerum fuiſſe neſcientes. Diodorus hîc, quaſi ſui oblitus, Mediam *Pithoni* primùm; deinde *Atrapæ* vel *Atropatæ* potiùs, à Perdiccâ traditam fuiſſe ſcribit. (*lib.*18.*pag.*587. & 588. *edit. Græcolatin.*) Sed re poſteà rectiùs conſideratâ, in ſecundâ demùm ſatrapiarum partitione ab Antipatro in Triparadiſo factâ Pithoni Mediam obtigiſſe agnoſcit: (*lib.*19.*pag.*660.) Quæ à genero aliquam dignitatis partem Atropatæ fuiſſe ademptum, ullo modo ſit veriſimile. Bactrianæ citerioris & Sogdianæ adminiſtratio Philippo conceſſa eſt: Sogdianæ tamen communicato cum Oropio imperio; quem accepto ab Alexandro illius regno ob perduellionem exutum fuiſſe, Dexippus indicat. In Perſidis ſatrapiâ Peuceſtes, in Hyrcaniæ & Parthiæ (quas ſimul cenſas fuiſſe, confirmat etiam Strabo, lib.11.pag.514.) Phrataphernes, in Carmaniæ Tlepolemus Pythophani filius, in Bactrianæ ulterioris & Paropamiſi Oxyartes ſive Oxathres (Roxanes pater & Alexandri ſocer) in Ariæ & Drangianæ (juxta Taurum) Staſanor Solius, in Suſianæ Scynus, in Arachoſiæ & Gedroſiæ Sibyrtius, ut ab Alexandro conſtituti fuerant, relicti ſunt. Indiæ ora, à Paropamiſo atque ab Aceſinis & Indi confluentibus uſque ad Oceanum, Pithoni Agenoris filio permiſſa eſt: ſicut Mallorum & Oxydracarum ſatrapia Eudemo vel Eudæmoni Thracum duci, reliquáque India Poro, & Taxili, & Abiſari filio; quos ab ipſo Alexandro iis in locis conſtitutos ſuprà vidimus.

Cùm hæc diviſio veluti fatale munus ſingulis contigiſſet, magna incrementorum materia plurimis fuit. Siquidem non magno pòſt tempore, quaſi regna, non præfecturas diviſiſſent: ſic reges ex præfectis facti, magnas opes non ſibi tantùm paraverunt, verumetiam poſteris reliquerunt. [*Juſtin.lib.*13. *cap.*4.] Atque ita maximum in terris Macedonum regnum noménque inde morte Alexandri diſtractum in multa regna eſt. [*Liv.lib.*45.] Hujus tamen honoris ornamentis tamdiu omnes abſtinuerunt, quamdiu filii regis ſui ſupereſſe potuerunt. Tanta in illis verecundia fuit; ut cùm opes regias haberent, regum tamen nominibus æquo animo caruerint, quoad Alexandro juſtus hæres fuit. [*Juſtin lib.*15.*cap.*2.] Quæ omnia à Spiritu ſancto, Daniel.XI.4. clarè fuerunt prædicta.

d. De mandatis Cratero ab Alexandro datis, Perdiccas deliberationem ad publica Macedonum comitia retulit. Quæ licèt illi approbarent: tamen cùm ſupra modum ardua perfectúque difficillima viderunt, nihil eorum peragendum ſtatuerunt. [*Diodor. ann.*2. *Olymp.*114.]

Græci veterani ab Alexandro in ſuperiorum ſatrapiarum coloniis collocati redeundi in patriam deſiderio affecti, quòd ad extremos imperii fines eſſent rejecti, à Macedonibus defecerunt; Philone Æniane duce ſibi electo. Et jam ultra 20 millia peditum, & 3 millia equitum omnes bellorum certamina ſæpiſſimè expertos, & eximiæ fortitudinis viros, contraxerant. Adverſus hos, ex Macedonum agmine 3000 pedites & 800 equites ſorte delectos Pithoni (qui à cuſtodiâ corporis Alexandro fuerat, vir animi celſi & ductandi exercitus peritus) ducendos Perdiccas tradidit: literis

literis etiam ad præfectos datis, ut his peditum decem & equitum octo millia adderent. Pithon verò Græcos humanitate ſibi conciliare, auctíſque per horum ſocietatem copiis, ſuis providere commodis & provincias ſuperiores in ſuam poteſtatem redigere cogitabat. Quod animadvertens Perdiccas, ut rebelles armis edomitos trucidaret, ſpoliáque militibus diſtribueret, edicto cavit. Cúmque Pithon corrupto per quendam Æmanem Lipodoro, qui trium millium agmini apud rebelles præerat, victoriam obtinuiſſet: præcone ad devictos miſſo, ut arma deponerent edixit, & datâ acceptâque fide, ſuam quiſque domum reverterentur. Sed Macedones mandatorum Perdiccæ memores, poſthabitâ jurisjurandi religione, univerſos confoderunt, opéſque diripuerunt. Ita Pitho, ſpe ſuâ fruſtratus, cum Macedonibus ad Perdiccam eſt reverſus. [*Diodor. ibid. Prolog. Trogi, lib.* 13.]

Ptolemæus Ægyptum citra periculum adeptus, humanum ſe regionis ejus incolis exhibebat: & octo millibus talentûm potitus, conductis qui æra mererentur, exercitum comparabat. Complures etiam amicè erga illum affecti, propter æquitatem, ad ipſum confluebant. Cúmque certò futurum ſciret, ut Perdiccas Ægypti ſatrapiam ipſi adimere conaretur; cum Antipatro ſocietatis fœdus inivit. [*Diodor. ut ſupr.*] & reges finitimos beneficiis obſequiíſque ſibi devinxit. [*Juſtin. lib.* 13. *cap.* 6.] Cleomenem quoque, vicarium ſibi adjunctum, quòd Perdiccæ ſtuderet, ſibi ſuſpectum occîdit, & Ægyptum præſidiis firmavit. [*Pauſan. Attic. pag.* 5. *edit. Græcolatin.*]

3682 Habebant in mandatis Leonnatus & Antigonus, ut magnâ manu Eumenem Cardianum in ſatrapiam Cappadociæ & Paphlagoniæ inducerent. Antigonus, elatus jam animo atque deſpiciens omnes, Perdiccæ literis non obtemperavit: Leonnatus verò ex ſuperioribus provinciis deſcendens in Phrygiam, recepit Eumeni ſe illam expeditionem ſuſcepturum. Sed quum Cardianorum Hecatæus tyrannus, cum illo congreſſus, oraret ut Antipatro potiùs & obſeſſis Lamiæ Macedonibus ſubſidio veniret, in Græciam trajicere inſtituit: quò etiam invitavit Eumenem, eúmque reconciliare eniſus eſt cum Hecatæo. Detrectante verò expeditionem Eumene, & timere ſe Antipatrum dicente; fidem habens ei Leonnatus, nihil eum conſiliorum ſuorum celavit. Sed cùm ad ſocietatem ſuam perducere eum non poſſet, interficere conatus eſt: & feciſſet niſi ille clàm ex præſidiis ejus effugiſſet. Nocte enim cum impedimentis ſuis diſceſſit: habens ſecum equites 300, & ex miniſtris ſuis ſtipatores 200, atque auri ad argenti rationem quinque talentûm millia. Cùm autem ita ad Perdiccam fugiſſet, Leonnatíque conſilia enuntiâſſet; ſtatim apud eum multum valuit, atque adhibitus eſt in concilio. [*Plutarch. & Æmil. Prob. in Eumene.*]

Leonnatus Antipatro opem ferens, à Græcis in prælio occiditur. [*Diodor. ann.* 2. *Olymp.* 114. *Juſtin. lib.* 13. *cap.* 5. *Plutarch. in Phocione. Arrian. apud Photium.*]

Thimbro, interfecto in Cretâ per dolum Harpalo, (qui direptis Alexandri theſauris ex Aſiâ profugerat) & quicquid illi pecuniarum reliquum erat, unâ cum exercitu & claſſe, potitus; ex Cydoniâ urbe Cretenſium, cum ſex (vel ſeptem, ut Diodorus innuit) militum milli-

bus in Cyrenem trajecit, accerſitus à Cyrenenſium Barcenſiúmque exſulibus. [*Diodor. & Arrian. ut ſuprà. Strabo, lib.17.pag.837*]

Inito cum Cyrenæis conflictu, Thimbro multos eorum occidit, nec paucos cepit. Inde redacto in poteſtatem ſuam portu, expugnatos & perterritos Cyrenæos ad pacificationem adegit hâc lege; ut quinque millia talentûm argenti perſolverent, dimidiámque curruum partem ad expeditionem inſtructam præberent. Per legatos etiam ab aliis urbibus, ut ſocietatem inirent ſecum, contendit; finitimam ſubjugare Libyam præ ſe ferens. Quin & relictas in portu mercatorum opes invaſit, & diripiendas militibus, ut ad promptitudinem in bello invitarentur, conceſſit. [*Diodor.*]

Mnaſicles Cretenſis, Thimbronis ducum unus rerum bellicarum peritus ſed turbulenti homo ingenii, ad Cyrenæos defecit: multiſque crudelitatem Thimbronis & perfidiam criminatus, ad ſolvendum pacta & libertatem aſſerendum illos ſuadendo perpulit. Propterea, cùm 60 tantùm talentis exhibitis reliqua pecuniæ ſumma non exſolveretur: Thimbro quotquot tum in portu aderant, Cyrenæos, numero 800, comprehendit; & continuò admotis urbi copiis, tùm ſuis tum Barcæorum & Heſperitarum, cum eò militantium, Cyrenen oppugnavit. Sed cùm nihil efficere valeret, in portum retroceſſit. [*Id.*]

Cyrenæi parte copiarum in urbe relictâ, cum cæteris finitimorum agros populatum eunt. His ergo Thimbronis opem implorantibus, quicquid tum præſto erat militum ad ſuppetias educit. Quo tempore magnam in portu ſolitudinem eſſe conjectans Mnaſicles, relictis intra Cyrenen invadendi portus auctor eſt. Quibus è veſtigio morem gerentibus, impetum ille facit in portum; eóque propter Thimbronis abſentiam facilè potitus, quicquid mercium adhuc reliquum erat negotiatoribus poſtliminio reddit, ac portum omni ſtudio tutatur. Malè hoc primùm habebat Thimbronem, quòd opportuno excidiſſet loco, & impedimentorum jacturam ſimul feciſſet: ſed reſumptis pòſt animis, cùm opidum Taricha expugnâſſet, ſpes iterum arrexit. [*Id.*] 4392 | 322

Claſſiarii Thimbronis milites, quum excluſi portu cibariis indigerent, excurſibus in agros quotidie factis alimenta ſibi conquirebant: quos per regionem diſpalantes Afri ex inſidiis adorti, magnum ex iis numerum cædunt, nec minorem capiunt. Superſtites igitur fugâ ad naves elapſi, ad ſocias inde urbes navigârunt. Sed quum vehemens tum ventus inſurrexiſſet, navium plurimas mare abſorpſit: de cæteris, pars in Cyprum, pars in Ægyptum à fluctibus ejecta eſt. Quo ſucceſſu animoſiores facti Cyrenæi, pugnâ cum Thimbrone commiſſâ, plurimos de militibus ipſius peremerunt. [*Id.*]

Craterus è Ciliciâ profectus, cum ſex millibus qui cum Alexandro in Aſiam trajecerant & quatuor millibus eorum quos in itinere aſſumpſerat, Perſis præterea ſagittariis ac funditoribus mille & 1500 equitibus, ad ferendas Antipatro ſuppetias, in Theſſaliam venit: ubi primas ultrò concedens Antipatro, junctis cum eo caſtris ad Peneum fluvium conſedit. Signis deinde apud Cranona menſe Munychione (ſive Aprili) Græcos ſuperârunt. [*Id. cum Arriano, & Plutarcho in vitâ Phocionis, & Demoſthenis.*]

Poſt

Poſt Jaddum, filius ejus Onias I. apud Judæos Pontifex maximus fuit. [*Joſeph. in fine lib.* 11. *Antiqu.*] annis 21. [*Græc. Euſeb. Scaligeri, pag.* 50.]

Thimbro, conductis peregrinis militibus, qui plures quàm 2500 numero ſine ſtipendiis ad Tænarum adhuc oberrabant, bellum cum Cyrenæis redintegravit. Illi, à finitimis Afris & Carthaginienſibus ſuppetias acceſſentes, triginta millibus in univerſum cum opidanis ſimul coactis, de ſummâ rerum cum Thimbrone acie diſceptârunt: magnóque inito conflictu, multis eorum interemptis, Thimbro victoriam eſt conſecutus. Tum Cyrenæi, cæſis in acie cunctis ducibus, Mnaſiclem Cretenſem cum aliis quibuſdam exercitui præficiunt. Thimbro victoriâ elatus, portum Cyrenenſem obtinet, & quotidie Cyrenem oppugnat. Bello tandem in longum protracto, Cyrenæi commeatus inopiâ laborantes, inter ſe diſſidere cœperunt: & plebs viribus ſuperior opulentos urbe pepulit. Qui patriâ amiſſâ partim ad Thimbronem, partim in Ægyptum perfugerunt. [*Diodor. ut ſupr.*]

Qui in Ægyptum ſe receperunt, Ptolemæo ad reducendum ſe permoto, cum validis peditum & claſſiariorum militum copiis, duce Ophellâ Macedone reverſi ſunt. Quorum audito reditu, qui cum Thimbrone erant exules noctu ſe illis adjungere feſtinabant: ſed re detectâ, trucidati ſunt omnes. Tum plebis Cyrenaicæ ductores, territi exulum reditu, pace cum Thimbrone initâ, conjunctis viribus cum Ophellâ confligentes, debellati ſunt. [*Id.*]

Thimbro in fugâ ab Afris quibuſdam bigas agentibus comprehenſus, ad Epicydem Olynthium, cui Teuchiram urbem curandam Ophellas commiſerat, adductus eſt. Eum Teuchiritæ, Ophellâ permittente, flagellis cæſum in Cyrenenſium portum de cruce ſuſpendendum miſerunt. Cyrenæis verò adhuc ſeditionem moventibus ipſe Ptolemæus acceſſit; rebúſque omnibus conſtitutis, domum renavigavit. [*Arrian. apud Photium.*]

Perdiccas regem Philippum regiáſque copias ſecum habens, in Ariarathen Cappadociæ regulum, quòd Eumeni Cardiano ibi imperare juſſo non ceſſiſſet, expeditionem ſuſcepit. Magnas Ariarathes tum popularium tum exterorum copias ſibi comparaverat: 30 peditum, 15 millia equitum ſub vexillis habens. Duobus præliis commiſſis, Perdiccas victor quatuor millia interfecit, & ſupra ſex millia vivos in poteſtatem accepit, inter quos ipſe etiam Ariarathes fuit. Hunc omnéſque propinquos excarnificatos in crucem egit. Victis autem incolumitate conceſſâ, poſtquam res in Cappadociâ conſtituiſſet, ſatrapiam Eumeni (prout in partitione deſtinatum erat) gubernandam tradidit. [*Diodor. cum Arriano, & Plutarcho in Eumene, & Appiano in Mithridaticis, pag.* 175.]

Eumenes urbes commiſit amicis ſuis, iiſque præfectos cum præſidiis impoſuit. Judices ibidem & procuratores, quos ſibi viſum fuit, reliquit; nihil in his ſe ingerente Perdiccâ. Inde unâ cum Perdiccâ remeavit: quod tribuit ejus obſervantiæ, & ne abeſſet ab aulâ. [*Plutarch.*]

Perdiccas & rex Philippus, relictâ Cappadociâ, in Piſidiam profecti; duas urbes, unam Larandæorum, Iſaurenſium alteram, evertere

decreverunt. Nam hæ, vivente adhuc Alexandro, Balacrum Nicanoris filium, ducem illis ac ſatrapam deſignatum, occiderant. Larandæorum itaque urbem primâ incurſione ſubigunt: & trucidatis puberibus, aliíſque ſub coronâ venditis, urbem ſolo æquant. Iſaurenſes obſeſſi, incenſâ urbe, ſe cum opibus cremant. Milites quibus diripiendam urbem Perdiccas conceſſit, flammâ reſtinctâ, multum argenti auríque reperiunt. [*Diodor.ann.*2. *Olymp.*114.] A Cappadocibus factum incendium hoc, victo Ariarathe, refert Juſtinus, [*lib.*13.*cap.*6.] & eum ſecutus Oroſius. [*lib.*3.*cap.ult.*]

Iollas Antipatri filius & Archias è Macedoniâ ad Perdiccam venerunt, adductâ in uxorem illi Nicæâ Antipatri filiâ. Eam Perdiccas, priuſquàm res ipſius confirmatæ erant, jam antea deſponderat. Sed poſteaquam regias copias regníque adminiſtrationem & tutelam adeptus erat; Cleopatram Philippi filiam & germanam Alexandri ſororem, Eumene Cardiano inprimis ſuadente, matrimonio ſibi jungere conſtituit. Interim verò, quo faciliùs ab Antipatro ſupplementum tyronum ex Macedoniâ obtineret, & ne conatibus ſuis reluctantem illum haberet, Nicæam duxit: Alcetæ fratris præcipuè conſilio ad nuptias illas inclinatus. [*Diodor. & Arrian. cum Juſtino, lib.* 13. *cap.*6.]

Cynna quoque Philippi filia & Alexandri ſoror (ſed non ex eâdem matre) filiam ſuam Adeam, quæ poſteà Eurydices cognomen tulit, Philippo Aridæo uxorem adducebat. Cynnam verò Perdiccas & frater ejus Alcetas occiderunt. Unde Macedonum ſeditione ortâ, ad eam ſedandam Perdiccas filiam ipſius Aridæo, matrimonio conjungendam procuravit. [*Arrian.apud Phot.* ubi Cynane *appellatur; quæ ab eodem Arriano in lib.*1. *de rebus Alexandri pag.* 5. Cyna, *atque à Diodoro ad ann.*1. *Olymp.*116. *& Athenæo in lib.* 13. *cap.*2. Cynna *eſt nominata.*]

Perdiccas ex Ciliciâ ablegavit Eumenem, verbo ad ſuam provinciam, revera ut confinem Armeniam à Neoptolemo commotam in poteſtate retineret. Quem Eumenes, quamvis animi tumore inflatum, blandis verbis elaboravit in officio continere. [*Plutarch. in Eumene.*]

Eumenes phalangem Macedonum inflatam & ferocem inveniens ex provincialibus manum equeſtrem collegit; vectigalia eis remittens, & immunitatem dans. Equos etiam emit, quos diſtribuit iis quibus ex comitatu ſuo maximè fidebat: largitionibus animos eorum inflammans, corporáque itineribus faciendis ac laboribus exercens. Unde exiguo ſpatio equites non minùs 6360 ab eo coacti ſunt. [*Id.ibid.*]

3683 Antipater & Craterus in Græciâ Ætolis bellum intulerunt. Quos cùm Crateri milites per hyemem in locis nive conſperſis perdurare cogerent: commeatus inopiâ extremum in diſcrimen venerunt. [*Diodor.*]

Perdiccæ munera Sardes ad Cleopatram Eumenes attulit: cùm jam Perdiccæ eſſet decretum, Nicæâ Antipatri filiâ repudiatâ, ejus in locum Cleopatram ducere. Id Menander Lydiæ ſatrapa Antigono, qui amicitiam cum Antipatro colebat, ſignificavit. [*Arrian.*] Cúmque Antigonum Perdiccas calumniis & criminationibus iniquis oppreſ- 4393 321

ſum

ſum occidere ſtatuiſſet: ille, quaſi contra objecta ſe crimina defenſurus eſſet, præ ſe ferebat. Interim fugâ clàm adornatâ cum familiaribus Demetrióque filio, naves Atticas noctu ingreſſus in Europam, ut cum Antipatro ſe conjungeret, contendit. [*Diodor.*]

Cùm Ariſtander Telmiſſenſis vates, à Diis ſibi revelatum finxiſſet, eam terram quæ Alexandri corpus exciperet feliciſſimam & ab hoſtium incurſionibus in perpetuum futuram liberam: de eo potiundo inter Macedonum duces, Perdiccam inprimis & Ptolemæum, magno ſtudio eſt certatum. [*Ælian.lib.*12.*cap.*64.] A Perdiccâ ſuis negotium datum erat, ut Ægas illud deportarent. [*Pauſan.in Attic.pag.*5.] Sed Aridææus qui illud apud ſe ſervabat, contra Perdiccæ voluntatem cum eo ad Ptolemæum profectus eſt; à Babylone per Damaſcum in Ægyptum iter faciens. Qui ſæpenumero licèt à Polemone Perdiccæ familiari impeditus, pervicit tamen, re ex animi ſui ſententiâ geſtâ. [*Arrian. apud Phot.*]

Aridæus igitur, biennio in funeris apparatu inſumpto, (cujus magnificentia à Diodoro copioſè deſcribitur) è Babylone corpus Alexandri deportavit: ingente opificum & aliorum qui vias aperirent & pompam deducerent multitudine comitante. Ptolemæus verò cum exercitu ex Ægypto Syriam uſque obviam proceſſit. [*Diodor.ann.*3. *Olymp.*114.] acceptúmque corpus Macedonico ritu Memphi condidit. [*Pauſan. Attic.pag.*5.] & inde paucis poſt annis Alexandriam tranſtulit. [*Curt.lib.*10. *cap.ult.*] quam tamen tranſlationem à filio ejus Ptolemæo Philadelpho factam fuiſſe, Pauſanias ſignificat. [*in Attic.pag.6.*] Vid.Strabon.lib.17.pag.794.]

Perdiccas in Cappadociâ congregatis amicis & ducibus, ùtrum in Macedoniam agmen movendum, an priùs in Ptolemæum arma expedienda eſſent, deliberandum propoſuit. Quibuſdam placebat bellum in Macedoniam transferri: ſed magis in rem viſum eſt ab Ægypto incipere, ne in Macedoniam profectis Aſia à Ptolemæo occuparetur. Eumeni igitur, præter provincias quas acceperat, Caria, & Lycia, & Phrygia à Perdiccâ ſunt adjectæ: partíſque illius Aſiæ, quæ inter Taurum montem & Helleſpontum jacet, præfectura illi eſt commiſſa. Copiarum etiam quæ in Cappadociâ & Armeniâ erant dux cum ſummo imperio creatus, Craterum & Antipatrum opperiri, locíſque ad Helleſpontum occupatis, tranſitum eorum prohibere juſſus eſt. Alcetæ quoque fratri ſuo, & Neoptolemo Perdiccas præcepit, ut Eumeni in omnibus parerent; Eumenem verò voluit pro ſuo agere arbitrio. Clito cura claſſis eſt tradita: Cilicia Philotæ adempta, Philoxeno data. Ipſe vero Perdiccas Damaſco profectus, quò ſpecioſiorem cauſam expeditioni prætexeret, regem Aridæum & Alexandrum puerum Alexandro Magno & Roxane genitum in exercitu habuit, & cum eis Ægyptum verſus, adverſus Ptolemæum dimicaturus, iter inſtituit. [*Diodor.Juſtin.lib.*13.*cap.6. Arrian. Plutarch. & Æmil. Prob. in Eumene. Pauſan. in Attic.pag.*5.]

Cùm Antipater & Craterus ab Antigono audiviſſent Perdiccam, acceptâ in matrimonium Cleopatrâ, cum exercitu in Macedoniam tanquam regem ad imperium illis adimendum eſſe venturum: pace

cum Ætolis protinus factâ, Polyſperchontem Græciæ & Macedoniæ præpoſuerunt; ipſi verò è Cherſoneſo Helleſpontum trajecerunt, trajectus cuſtodibus clàm per legatos deceptis. Legatos etiam ad Ptolemæum, Perdiccæ maximè infenſum ipſíſque amicum & iiſdem inſidiis appetitum, de ſocietate jungendâ mitti placuit. Miſſi ſunt & ab his ad Eumenem ac Neoptolemum, Perdiccæ obnoxios, legati: quibus Neoptolemus quidem aſſenſus eſt, Eumenes verò minimè. [*Diodor. Juſtin. ut ſupr. Arrian.*]

Alcetas, cum Macedonibus quibus præerat, expeditionem in Antipatrum & Craterum ſuſcipere apertè abnuit: Neoptolemus verò, invidiâ adverſus Eumenem ſtimulatus, non modò clàm cum illis ſocietatem eſt pactus, verumetiam inſidias Eumeni ſtruxit, & prodere exercitum ejus voluit. Quam rem cùm præſenſiſſet Eumenes, cum proditore decernere prælio neceſſe habuit: magnâque ſtrage factâ, impedimenta illius cepit, & reliquam multitudinem ſibi adjunxit; magno bonorum ex Macedonibus virorum numero copias ſuas adaugens. Neoptolemus cum 300 equitibus ex acie elapſus, ad Antipatrum & Craterum profugit. Ab illis ad Eumenem legati miſſi, qui inducerent eum ut tranſiret ad ipſos, retentis provinciis ſuis, acceptíſque inſuper ab ipſis aliis. Quo reſpondente, priùs vitam ſe quàm fidem relicturum: in duas partes exercitum diviſerunt. Cum unâ Ciliciam verſus progreſſus eſt Antipater; ut inde in Ægyptum profectus, unâ cum Ptolemæo contra Perdiccam decertaret: cum alterâ Craterus eſt relictus, adverſus Eumenem dimicaturus.

Eumenes, hoſtium adventu cognito, veritus ne ſi copiæ ſuæ cognoſcerent adverſus quos ducerentur, non modò non ituras, ſed ſimul cum nuntio in diverſa fugituras; deviis itineribus eas duxit, in quibus vera audire non poſſent: rumore divulgato, Neoptolemum iterum ingruere & Pigrim cum Cappadocum & Paphlagonum equitatu. Effecit etiam illud locorum præoccupatione, ut equitatu potiùs dimicaret quo plus valebat, quàm peditatu quo hoſtibus erat inferior. Peditum 20 millia ex diverſis nationibus ille ducebat; equitum verò millia quinque, quorum virtute certaminis periculum decernere conſtituerat. Equites aliquanto plures quam 2000 Craterus habebat: pedites autem, numero quidem Eumeni pares, ſed majore parte Macedones, celebratæ ſtrenuitatis viros, in quibus ſpem victoriæ collocaverat.

In Cappadociâ inſtructâ utrinque acie, Craterus dextrum adminiſtrabat cornu, ſiniſtro Neoptolemum præfecit. Eumenes Cratero ex adverſo neminem locavit Macedonum, ſed duas externorum equitum alas, quas Phamabazus Artabazi filius & Tenedius Phœnix ducebat; jubens, ut nullis editis vocibus in Craterum irrumperent: ipſe cum trecentis equitibus fortiſſimis Neoptolemum adortus eſt. Tum Craterus cum turmâ delectorum in hoſtes impreſſione factâ; inſigniter quidem decertavit; ſed equo ceſpitante, à Thrace quodam (vel Paphlagone, ut Arrianus innuit) in latus decurrente haſtâ tranſfoſſus in terram decidit; quem unus ex Eumenis ducibus cognoſcens, cuſtodiam corpori graviter jam affecti animámque agentis adhibuit. Eumenes interea & Neoptolemus inter ſe complexi in terram ex equis deciderunt: ut

facilè intelligi poſſet inimicâ mente contendiſſe, animóque magis etiam pugnâſſe quàm corpore. Tum Eumenes Neoptolemi poplitem feriit: qui mox acceptâ plagâ enervatus jacuit. Animi tamen firmitate corporis imbecillitatem ſuperante, in genua connixus, adverſarii brachium & femur tribus ictibus ſauciavit. Quorum cùm nullus eſſet lethalis; Eumenes ſecundo ictu collum impetens, Neoptolemum obtruncavit: diebus circitèr decem, poſtquam eundem priori prælio fugaverat. [*Iid.*]

Eumenes Craterum ex acie ſemivivum elatum recreare ſtuduit: cúmque id non poſſet, multis lachrymis & extenſâ dextrâ ſortem ejus miſeratus, pro hominis dignitate atque priſtinâ amicitiâ amplo funere extulit; oſſáque in Macedoniam uxori ejus ac liberis remiſit. [*Plutarch. & Æmil. Prob. in Eumene.*]

Duce utroque interfecto, multis præterea & maximè nobilibus captis, cornúque utroque in fugam acto, profligati equites ad phalangem peditum, tanquam ad prævalidum quendam murum, ſe receperunt. Eumenes hâc victoriâ contentus, tubâ militibus revocatis, trophæum excitavit, & eos qui in acie ceciderant funeravit. Pedeſtris verò Macedonum exercitus, qui in ea loca erat deductus, ut invito Eumene elabi non poſſet, pacem ab eo impetravit: datâque per jusjurandum fide, poteſtatem in pagis vicinis frumentandi accepit. Verùm reſumptis viribus, comparatíſque alimentis, contra jurejurando obſtrictam fidem noctu inde digreſſus, clàm ad Antipatrum ſe recepit. [*Diodor. cum Arriano & Æmil. Prob.*]

Perdiccas cum Regibus (Aridæo & Alexandro puero) & copiis in Ægyptum veniens, non procul ab urbe Peluſio caſtra poſuit: ubi dum foſſam quandam antiquam repurgare inſtituit, Nilus ſupra modum effuſus opera labefactavit. Et licèt Ptolemæus objecta crimina coram multitudine ita purgâſſet, ut injuſtè accuſatus videretur: bellum tamen, contra voluntatem multitudinis, illi intulit. [*Diodor. & Arrian.*]

Quum Perdiccas videret multos amicorum, caſtris ejus deſertis, ad Ptolemæum tranſire: ductoribus convocatis, alios donis, alios promiſſis magnificis, omnes denique colloquiis humanis, ſibi conciliavit. Inde clam ſub veſperam caſtris motis, juxta Nilum conſedit, non procul à caſtello quodam cui Murus Camelorum erat nomen. Illuceſcente die, tranſmiſſis copiis & elephantis oppugnationem caſtelli aggreſſus; & à Ptolemæo fortiter repulſus, in caſtra ſua retrocedere coactus eſt. Quibus noctu motis itinere tacito in regionem quandam venit Memphi adverſam, ubi Nilus in duas partes ſciſſus inſulam effecit recipiendis caſtris idoneam. Quò dum exercitum trajicere conaretur, plures duobus millibus perierunt: inter quos non pauciores mille, diu huc illuc jactati, à beluis in fluvio ſunt devorati. Ptolemæus autem ejectorum ad ipſum corpora combuſſit, juſtíſque exequiarum peractis, oſſa defunctorum neceſſariis & amicis tranſmiſit. Unde Macedonum animi in Perdiccam longè magis efferati, benévolentiam ſuam ad Ptolemæum inclinârunt. [*Diodor.*]

Seditione in caſtris ortâ, ducum primores ad centum numero deſci-

verunt: inter quos nobiliſſimus erat Pithon nulli amicorum Alexandri virtute & gloriâ ſecundus. Equitum verò nonnulli, conſpiratione factâ, oppreſſum in tentorio Perdiccam trucidârunt: quum per tres annos (vel, tertio jam currente anno) principatum obtinuiſſet. [*Id. cum Arriano, Juſtino lib.*13. *cap.*8. *Pauſan. in Attic. pag.* & *Æmilio Probo in Eumene; qui* Perdiccam apud flumen Nilum interfectum à Seleuco & Antigono *fuiſſe ſcribit.*]

Poſtridie congreſſis ad concionem militibus, Ptolemæus ad Reges, tranſmiſſo Nilo profectus eſt: doniſque allatis & variis quoque obſequiis tam eos quàm cæteros Macedonum proceres amanter complexus eſt. Et quum à ſe facta excuſâſſet; quia commeatus defecerat, largam frumenti copiam exercitui ſubminiſtravit, aliiſque neceſſariis caſtra replevit. Quin & ipſorum Perdiccæ amicorum vicem dolere ſe palam oſtendit: & quibuſcumque Macedonibus periculum aliquod imminere videretur, eoſdem ille omni ope ac ratione metu liberare ſtuduit. Quanquàm verò gratiâ quâ apud multitudinem valebat Regum tutelam vendicare ſibi facillimè potuiſſet: conſilio tamen ſuo effecit, ut quum deliberationem Macedones de imperio propoſuiſſent, omnes propenſis animis Pithonem (qui Græcos in ſuperiore Aſiâ à Macedonibus deficientes debellaverat) & Aridæum (qui Alexandri corpus deportaverat) regum Aridæi & Alexandri pueri curatores cum ſupremâ poteſtate crearent; & copiis univerſis, Perdiccæ loco, præficerent. [*Diodor.* & *Arrian.*]

Duobus poſt Perdiccæ interitum diebus, de victoriâ Eumenis in Cappadociâ cædéque Neoptolemi & Crateri nuncius pervenit: qui ſi duobus diebus illum antevertiſſet, propter ſucceſſus magnitudinem nemo Perdiccæ manus inferre fuiſſet auſus. Ob Crateri verò necem infenſi Macedones, Eumenem hoſtem declarârunt, & de adjunctis ipſi viros nobiliſſimos 50: quorum in numero erant, & Pitho Illyrius (ſic enim conjunctim apud Juſtinum lego; ut etiam apud Arrianum in Indicis, pag. 181. Πείθων Κρατεῦ Ἀλκομϑνεὺς, quæ Stephano urbs eſt Illyridis) & Perdiccæ frater Alcetas. Dux contra eos Antigonus cum Antipatro delectus eſt; evocatúſque è Cypro eſt Antigonus, & unâ cum Antipatro ad Reges feſtinare juſſus. [*Diodor.* & *Arrian. cum Juſtino, lib.*13. *cap.*8. & *Plutarcho in Eumene.*]

Interfecti etiam ſuntâ Macedonibus in Ægypto amicorum Perdiccæ fideliſſimi; & ſoror ejus Atalanta; quam Attalus claſſis Imperator, qui tum ad Peluſium agebat, uxorem duxerat. Ille certior de uxoris & Perdiccæ cæde factus, cum claſſe ſolvens, Tyrum appulit. Ubi Archelaus Macedo, præſidio urbis præfectus, comiter eum excepit; urbémque, cum 800 talentis à Perdiccâ cuſtodiæ ſuæ commiſſis, ei tradidit. Ita Attalus ad Tyrum ſubſiſtens, quicunque è caſtris ad Memphim Perdiccæ amicorum evaſerant, collectos recreavit. [*Diodor.*]

Eurydice, regis Aridæi conjux, Pithonem & Aridæum Regum curatores nihil ſe inconſultâ volebat agere. Qui primò quidem non repugnârunt: poſt tamen, nihil illi commune cum Republicâ eſſe; ſibi verò illam, dum Antigonus & Antipater veniant, curæ fore reſponderunt. [*Arrian.*]

Pithon

Pithon & Aridæus à Nilo cum Regibus & copiis profecti, in Triparadiſum ſuperioris Syriæ pervenerunt. Ibi dum Eurydice multa curioſiùs agit, & curatorum ſtudiis adverſatur; Pithon incommoditate illâ offenſus, quòd & Macedones in mandata ejus magis intentos videret, advocatâ concione, tutelâ ſe abdicavit. Macedones ergo Antipatrum cum ſummâ poteſtate curatorem elegerunt. [*Diodor.*]

Exercitus ab Antipatro quæ Alexander promiſerat militiæ prœmia poſcit. Antipater, cùm in præſentiâ nihil haberet, æquum poſtulare reſpondit: ſéque mox theſauros regios, quæque alibi recondita eſſent, exploraturum eſt pollicitus. Quæ ipſius oratio parùm jucunda fuit exercitui. Quare cùm Eurydice quoque criminationes adverſus Antipatrum foveret, plebe indignante, ſeditio cooritur. Quo tempore & Eurydice in eum concionatur (Aſclepiodoro ſcribâ ſermonem ejus referente) & præter eam item Attalus: planè ut vix cædi ereptus ſit Antipater. Ejus patrocinium Antigonus & Seleucus apud inconditam plebem ſuſceperunt: qui & ipſi propterea non parùm de vitâ periclitati ſunt. Morti ergo ereptus Antipater ad ſuum ſe recepit exercitum, & equitum præfecti dein evocati convenerunt: víxque tandem ſeditioni fine dato, Antipatrum rurſum, ut antea, ſummæ præeſſe rei jubent. [*Arrian.*]

Dehinc Satrapiarum in Triparadiſo ab Antipatro facta eſt partitio: quâ priorem partim ratam habuit, partim ubi temporum neceſſitas exigeret innovavit. Et Ptolemæo quidem, quam huc uſque tenuerat, aſſignavit. Fieri enim haud poterat, ut is aliò transferretur; propterea quòd ſuâ ipſius virtute Ægyptum velut armis partam obtinuiſſe videretur. Meſopotamiam & Arbelitidem Amphimacho regis fratri, Babyloniam Seleuco, Parthiam Philippo, Ariam & Drangianam Staſandro Cyprio, Bactrianam & Sogdianam Staſanori Solio ex eâdem inſulâ oriundo, attribuit. Mediæ, Atropatæ (mortuo Perdiccâ genero ſuo) ademptæ, ad Caſpias uſque portas præfecturam Pithoni Grateæ ſive Crateuæ filio aſſignavit. Unde Atropates minorem Mediam, à ſe Atropatiam nominatam, à Macedonum poteſtate avertens, ditionis illius ab aliis ſeparatæ regem ſe conſtituit: cujus ſucceſſionem ad ſua uſque tempora ibidem duraviſſe, teſtatur Strabo, [*lib.* xi. *pag.* 523.] Antigeni (pro quo, *Antigoni* nomen apud Diodorum perperam legitur) argyraſpidum ductori, quòd primus Perdiccam invaſiſſet, Suſianæ præfectura, & pecuniæ Suſis colligendæ cura commiſſa eſt: eique è Macedonibus, qui maximè tumultuati fuerant, ad tria millia traditi. Reliquæ majoris Aſiæ ſatrapiæ in eodem quo priùs fuerant ſtatu relictæ ſunt. niſi quòd *Patala*, urbem Indorum maximam, Poro regi ceſſiſſe Arrianus referat: quod nos non facilè admittimus.

In minore Aſiâ, Cappadocia (& cum eâ conjuncta Paphlagonia; ademptæ Eumeni provinciæ) Nicanori, Lydia (non Lycia, ut apud Diodorum legitur) Clito, Phrygia minor ad Helleſpontum poſita Aridæo data eſt. Cariam Caſſander; magnam Phrygiam, Lycaoniam, Pamphyliam & Lyciam Antigonus, ut antea, retinuit. Apud Diodorum, pro *Lyciâ*, malè hîc poſita eſt *Cilicia*: quam Philoxeno datam ab Antipatro idem ipſe priùs dixerat; vel (ut apud Arrianum eſt) confirmatam potiùs. Eam enim provinciam Philotæ ademptam dediſſe Per-

diccam Philoxeno, ex Juſtino (*lib.*13. *cap.*6.) ſuprà audivimus.

Antigonum hunc (quem, quòd uno careret oculo *Cyclopem* appellatum ſcribit Ælianus, *lib.*12. *Var.hiſtor. cap.*43.) regii exercitus imperatorem conſtituit Antipater, iiſdémque copiis quibus antea Perdiccas præfuerat eum præfecit, eíque Regum curam cuſtodiámque mandans, bellum cum Eumene conficiendum volenti commiſit. Unde ab Antipatro ἐπίσκοπον τῆς ὅλης Ἀσίας Appianus, (*in Syriacis pag.*121.) & τῆς Ἀσίας στρατηγὸν αὐτοκράτορα, Diodorus (*lib.*18. *pag.*626.) declaratum eum fuiſſe ſignificat. Filium verò ſuum Caſſandrum (Cariæ ſatrapam) ut equitum Chiliarchum illi adjunxit: ut ſi quid privatæ rei moliretur Antigonus, clam id habere non poſſet. [*Diodor.* & *Arrian.*]

Eodem tempore, corporis Regii cuſtodes ac ſtipatores, Autolycum Agathoclis filium, Amyntam Alexandri filium atque Peuceſtæ fratrem, Ptolemæum Ptolemæi filium & Alexandrum Polyſperchontis filium, Antipater deſignavit. [*Arrian.*] Valdéque ab omnibus ob res bene geſtas laudatus, cum Regibus & agmine ſuo Macedoniam verſus iter intendit. [*Id.* & *Diodor.*]

Eumenes, ut ſe hoſtem à Macedonibus judicatum bellúmque Antigono decretum cognovit, ultrò ea militibus ſuis indicavit: ne fama aut rem in majus extolleret, aut militum animos rerum novitate terreret; ſimul, ut circa ſe animati eſſent, cognoſceret, ſumpturus conſilium ex motu univerſorum. Conſtanter tamen præfatus eſt, ſi cui hæc terrori eſſent, habere eum diſcedendi poteſtatem. Quâ voce adeò cunctos in ſtudium partium ſuarum induxit; ut ultrò illum omnes hortarentur, reſciſſuróſque ſe ferro decreta Macedonum affirmarent. [*Juſtin.lib.*14. *cap.*1.]

His etiam auditis, Alcetas Perdiccæ frater fugâ ſalutem ſibi quæſivit: & Piſidas ſibi conciliavit. Commoda enim ex hoſtico ſic inter illos partiebatur, ut prædæ dimidium acciperent. In colloquiis præterea verborum humanitate utens & in conviviis quotidie eorum nobiliſſimos menſæ adhibens, multóſque donis eximiis honeſtans, omnium ſibi benevolentiam conflavit. [*Diodor.pag.*623.]

Attalus quoque, totius claſſis imperio tunc fungens, qui in civili ab Antipatro defectione nemini ſecundus fuerat, fugiens pariter cæteris ſeſe exulibus miſcuit: exercitúmque tandem conflavit peditum 10000, equitum 800, ac cum his Cnidum, Caunum & Rhodum invadere conatus, à Rhodiis fortiter, Demarato apud eos claſſis præfecto, repulſus fuit. [*Arrian.*]

3684 Eumenes ex regiis armentis, quæ ad Idam paſcebantur, equos ſumpſit quot habebat opus. Cúmque rationem procuratoribus ſcriptam miſiſſet, riſiſſe dicitur Antipater ac dixiſſe; mirari ſe cautionem Eumenis, qui expectaret ipſis ſe de rebus regiis relaturum rationem, aut repetiturum ab ipſis. [*Plutarch. in Eumene.*]

Hinc exercitu, non in *Ætoliam*, ut vulgata legunt Juſtini exemplaria, ſed, ut codex habet Manuſcriptus, in *Ætuliam* (ſive Ætulanen, Armeniæ minoris in Cappadociâ portionem; ut ex Ptolemæo hîc obſervavit juvenis eruditiſſimus mihíque amiciſſimus Iſaacus Voſſius) promoto, pecunias civitatibus Eumenes imperavit; recuſantéſque dare, hoſti-

hoſtiliter diripuit. Inde Sardes profectus eſt ad Cleopatram ſororem Alexandri Magni, ut ejus voce centuriones principaléſque confirmaret; exiſtimaturos ibi majeſtatem regiam, unde ſoror Alexandri ſtaret. [*Juſtin.lib.*14.*cap.*1.] Cùmque Sardes etiam in itinere ſuo Antipater peteret; Eumenes in Campis Lydiis decertare cum eo voluit, quòd ab equitatu firmus eſſet, ſimul etiam quòd Cleopatræ vires ſuas oſtentare geſtiret. Sed Cleopatra, verita ne apud Antipatrum & Macedonas quaſi belli ipſis cauſa foret in crimen vocaretur, Eumeni ut Sardibus abſcederet perſuaſit. [*Plutarch.& Arrian.*] Antipater tamen eam nihilominus cùm adveniſſet, ob ſocietatem cum Eumene atque Perdiccâ, non ſine probris atque convitiis increpavit. Illa verò, ſupra quàm ab eo ſexu expectari poterat, ſeſe defendit, aliáque plurima viciſſim objecit: ac tandem pacati diſceſſerunt. [*Arrian.*]

Eumenes, relictâ Lydiâ, ſuperiorem Phrygiam petiit, & Celænis hybernavit. [*Plutarch.*] Nuncios ad Alcetam ejúſque ſocios miſit, qui copias omnes in unum adducere, atque ita junctis viribus communem hoſtem oppugnare rogarent. Aliis verò aliud ſuadentibus, nihil effectum eſt. [*Arrian.*] Ubi Alcetâ, Polemone & Docimo de ducatu cum eo contendentibus; Hoc illud, inquit, eſt quod dici ſolet, Exitii nulla habetur ratio. [*Plutarch.*]

Eumenes militibus intra triduum ſolvere ſtipendium pollicitus, fecit iis villarum illius regionis caſtellorúmque hominibus & pecore refertorum, auctionem. Qui mercatus aliqua fuerat ordinum ductor vel mercenariorum præfectus, tormentis & machinis ab Eumene acceptis, expugnabat ea: prædámque in debitum ſtipendium milites partiebantur. [*Id.*]

Antipater cum Eumene pugnare adhuc non auſus, Caſſandrum miſit, qui cum Attalo atque Alcetâ dimicaret. Certatum hîc eſt æquo propemodum marte: ſic tamen, ut inferior Caſſander diſceſſerit. [*Arrian.*]

Caſſander ab Antigono diſſentiens, animi perturbationem, Antipatro patre inhibente, depoſuit. Apud Phrygiam tamen cum patre congreſſus, ne à Regibus longiùs diſcederet, ſed Antigonum ſuſpectum haberet, hortatus eſt. Antigonus verò cùm temperatâ ſuâ prudentiâ, tum variis obſequiis atque virtutibus, ſuſpicionem pro virili ſuſtulit. Mitigatus itaque Antipater, de illis copiis quas in Aſiam ſecum tranſvexerat, pedites Macedonici generis 8500 & parem equitum externorum numerum, cum elephantorum parte dimidiâ, id eſt, 70 Antigono tradidit; quo faciliùs bellum cum Eumene conficeret. Ita Antigonus bellum hoc adminiſtrare exorſus eſt: Antipater verò, acceptis Regibus cæteríſque copiis, in Macedoniam trajecturus abiit. [*Id.*]

Ibi cùm tumultuantes milites pecuniam poſtularent, promiſit Antipater, ubi Abydum perveniſſet, illam ſeſe curaturum, præbiturúmque fortaſſe donativum univerſum: ſin verò, majorem certè partem accepturos. Hâc ergo ſpe lactatos, abſque ſeditione deinceps Abydum uſque eos perduxit: unde ipſe noctu (deceptis aſtu militibus) unà cum Regibus Helleſpontum ad Lyſimachum trajecit. Poſtridie verò ejus diei, etiam ipſi tranſierunt; de pecuniâ poſcendâ in præſens quieſcentes.

Hæc

Hæc Arrianus: [*in Bibliothecâ Photii, cod.92.*] qui hîc libros ſuos 10 de Rebus poſt Alexandrum geſtis terminavit.

Antigonus, ad Eumenem bello ſubigendum, ex hybernis copias ad ſe contraxit: & comparatis bello neceſſariis in Eumenem duxit, qui tunc ad Cappadociam ſubſiſtebat. [*Diodor.*] In totis verò Eumenis caſtris abjectæ inventæ ſunt epiſtolæ, centum talenta & honeſtum ordinem proponentes ei qui Eumenis caput ad Antigonum detuliſſent. [*Juſtin. lib.*14. *cap.*1. *Plutarch. in Eumene.*] His cognitis, Eumenes vocatis ad concionem militibus, primò gratias agit, quòd nemo inventus eſſet, qui ſpem cruenti præmii fidei ſacramento anteponeret: deinde callidè ſubnectit, confictas has à ſe epiſtolas ad experiundos ſuorum animos eſſe. Quo facto, & in præſenti labantium animos deterruit; & in futurum providit, ut ſi quid ſimile accidiſſet, non ſe ab hoſte corrumpi, ſed à duce tentari arbitrarentur. Omnes igitur operam ſuam certatim ad cuſtodiam ſalutis ejus obtulerunt. [*Juſtin.*] Decreverunt autem, ut ex præſtantiſsimis mille eſſent aſsiduè corporis ejus cuſtodes, ſtationéſque & excubias viciſsim agerent. Obtemperabant illi, lætíque præmia accipiebant ab eo, quæ à regibus amici. Siquidem Jus Eumeni erat cauſias purpureas & chlamydes conferendi: quod apud Macedones habebatur inter dona regia præcipuum. [*Plutarch.*] | 4394 | 320

Ab Eumene tamen ex præcipuis ducibus quidam nomine Perdiccas, cum 3000 peditibus & 500 equitibus, deficiens, tridui viâ caſtra habebat. Contra hunc Phœnicem Tenedium cum quatuor millibus ſelectiſſimorum peditum & mille equitibus Eumenes miſit. Is noctu raptim iter faciens ex improviſo rebelles opprimit adhuc dormientes; captóque Perdiccâ, exercitu potitur. Tum præcipuos defectionis authores capite multat Eumenes; & milites cæteris mixtos humaniter tractat, ſibíque benevolentiam illorum conciliat. [*Diodor.*]

Poſthæc Antigonus per internuncium cum Apollonide equitum præfecto quodam apud Eumenem agens, ingentibus promiſsis, ut proditorem ſe exhiberet, in pugnâ ad hoſtes tranſeundo, effecit. Caſtra tum habebat Eumenes in Orcyniis Cappadociæ, equeſtri prælio accommodatis. Antigonus igitur cum toto exercitu illuc profectus, ſuperiores camporum tractus quibus montes imminent occupavit. Habebat tum Antigonus ſupra decem millia peditum (quorum plerique Macedones erant, fortitudine admirabiles) & duo millia equitum, cum elephantis triginta: Eumenes verò non minùs 20 millibus peditum, & 5 millibus equitum. Prælium hinc acerrimum committitur: & propter ſubitum Apollonidis cum equitatu à ſociis ſeceſſum, Antigonus vincit; octo circiter millibus adverſariorum occiſis. Impedimentis quoque omnibus potitur. [*Id.*].

Proditori verò non dedit facultatem Eumenes, ut ex fugâ elaberetur ad hoſtes; ſed arreptum ſuſpendit. Ipſe fugiens, contrariâ ac illi tenebant qui eum inſequebantur viâ, inſciis illis convertit iter; atque prætervectis hoſtibus, ut ad locum venit ubi fuerat pugnatum, caſtra metatus mortuos coacervatos circumjectorum vicorum diruptis foribus cremavit, ſeorſum duces, ſeorſum gregarios milites: excitatíſque tumulis, recepit ſe, ut Antigonus, qui pòſt eò pervenit, ſtu-

peret

peret audaciam atque immotum ejus animum. [*Plutarch.*]

Hinc incidens in Antigoni impedimenta, quum multa libera capita & magnam vim ſervitiorum opúmque facilè capere potuiſſet, veritus ne ſui ſpoliis prædáque locupletáti ad reſiſtendum timidiores,ad fugam ob ſarcinas tardiores,& in ſubeundis periculis inertiores efficerentur; ut corpora primùm curarent & pabulum darent equis, deinde hoſtes adorirentur, præcepit. Interim ad Menandrum ſuper hoſtium impedimenta poſitum clàm ſummittens eum monuit,ut ex locis planis ad proximi montis latus celerrimè ſe reciperet, ne ab equitibus ille ſubitò cingeretur. Quod, periculo animadverſo,cùm ille feciſſet: Eumeni ſe multum debere profitebantur adverſarii, qui eorum liberos à ſervitute, & uxores à militari violentiâ ſervâſſet. Quod tamen non illorum cauſâ factum ab eo dixiſſe fertur Antigonus, ſed ne ſeipſum tot pedicis fugientem intricaret. [*Id.*]

Hinc vagabundus Eumenes & fugitans, magnam militum partem induxit ut faceſſerent: vel quòd eorum gereret ſolicitudinem,vel quòd trahere eos ſecum nollet pauciores quàm ad ſigna conferenda, & plures quàm ad tegendam fugam ſuam. Poſtquàm in Nora caſtellum munitum (quod ſuo tempore Neroaſſum dictum, in libro 12° notavit Strabo) ad Lycaoniæ & Cappadociæ poſitum confinia, cum 500 equitibus & 200 peditibus (licèt utriuſque ſimul ordinis circiter 500 Diodorus ſtatuat) refugit; quotquot amici ejus miſſionem poſtulaverunt, quòd non ferrent aſperitatem loci vel victus anguſtias, omnes complexus atque omni comitate proſecutus, miſſos fecit. Loci enim ambitus duo ſtadia non excedebat: erátque frumenti ibi & aquæ & ſalis copia, ſed obſoniorum nihil ſuppetebat. [*Id. cum Diodoro, & Juſtino, lib.* 14. *cap.* 2.]

Antigonus admoto exercitu, antequam obſidere Eumenem cœpiſſet, evocavit eum ad colloquium: illóque obſides rogante, ad ſe ſicut ſuperiorem ut veniret mandavit. Cui ille: *Neminem*, inquit, *quouſque gladii compos ero, me cenſeo ſuperiorem.* Ubi Antigonus igitur fratris filium Ptolemæum, ut ille poſtulaverat, in arcem miſit, deſcendit Eumenes: ac complexi inter ſe, conſalutavere amicè ac familiariter. Multa quum eſſent diſputata, neque mentionem Eumenes ſalutis ſuæ & veniæ ullam faceret, verùm ſatrapias quòque ab initio traditas poſceret ſibi firmari & præmia reddi: obſtupuerunt aſſiſtentes, admiratíque ſunt animum ejus & fortitudinem. Antigonus ergo de his ad Antipatrum ſe relaturum pollicitus, Eumenem ægrè à turbâ tutum reduxit; atque duplici muro foſsíſque circumvallatis Noris,relictóque quod oppugnationi ſufficeret præſidio, inde movit. [*Id.*]

Poſt aliquod tempus interjectum Eumenes legatos(inter quos Hieronymus Cardianus hiſtoricus, civis ſuus, fuit) ad Antipatrum, quòd ſolus par Antigoni viribus videbatur, de pacificatione miſit. [*Diodor. & Juſtin. lib.* 14. *cap.* 2.] Ipſe interim circumſeſſus victum ſociis, licèt tenuem lætum tamen, paravit; omnés viciſſim ad menſam ſuam invitans conviviúmque lepidis ſermonibus & comitate condiens. [*Diodor. & Plutarch.*] Quotieſcunque autem voluit, & apparatum & munitiones Antigoni alias incendit, alias disjecit. [*Æmil. Prob.*]

Cùm reveretur ne uno loco manens equos militares perderet, quòd ſpatium non eſſet agitandi: certis quotidie horis eos ita ſuſpendebat, ut poſterioribus pedibus innixi, prioribus elevati, dum naturalem aſſiſtendi appetunt conſuetudinem, ad ſudorem uſque crura jactarent. Hordeum etiam objiciebat eis elixum, ut & perficerent id citiùs & concoquerent meliùs. Quo factum eſt, quod omnibus mirabile eſt viſum, ut jumenta æquè nitida ex caſtello educeret, ac ſi in campeſtribus ac planis ea locis habuiſſet. [*Diodor. Jul. Frontin. Stratagem. lib.4. cap.7. Plutarch. & Æmil. Prob. in Eumene.*]

Ptolemæus Lagi filius, advertens Phœniciam & Syriam quæ Cava, dicitur maximè ſibi accommodam futuram, unde & Ægyptum poſſet tueri Cyprum invadere, multum in hoc operæ dedit, ut illis potiretur. Laomedontem igitur Mitylenæum, harum provinciarum ſatrapam à Perdiccâ & Antipatro conſtitutum, ut eas ſibi traderet, oblato ingenti auri pondere tentavit. Quod quum non impetrâſſet, Nicanorem unum ex amicis ducem creavit; & cum juſtis illuc copiis miſit. Is expeditione in Syriam factâ, Laomedontem cepit: qui corruptis cuſtodibus, ad Alcetam aufugit in Cariam. Nicanor verò, Syriâ totâ & Phœniciâ intra breve tempus ſubactâ & præſidiis munitâ, in Ægyptum rediit. [*Diodor. cum Appiano in Syriac. pag.121. & Pauſaniâ in Atticis, pag.5.*]

Ptolemæus partes cavæ Syriæ & Phœniciæ adortus, Hieroſolymis dolo occupatis ad centum hominum millia ex Judæâ in Ægyptum traduxit: ex quibus circiter 30000 ſelectos, qui & ætate & robore præſtarent, armis inſtructos in exercitum & ad militiæ uſum ſtipendiis amplioribus recepit, iiſque ut maximè fidis Ægypti præſidia munita commiſit. Reliquam verò turbam ſeniorum & juniorum, ac mulierum etiam, conceſſit militibus in ſervitutem; non tam ſponte & conſilio ſuo, quàm exoratus ab illis, ad uſus & neceſſaria in belli rebus miniſteria. [*Ariſteas, in libello de LXX. interpretib. cum epiſtol. Ptolemæi Philadelphi apud eund. Joſeph. Antiquit. lib.12. cap.1. & 2. Euſeb. in Chronico.*]

De captis ab eo Hieroſolymis ita meminit Agatharchides Cnidius, in τῶν διαδόχων ſive Alexandri M. ſucceſſorum hiſtoriâ. [apud Joſeph. lib.1. contr. Apion. pag.1050. cum lib.12. Antiquit. cap.1.] *Qui vocantur Judæi, habitant omnium munitiſſimam civitatem, quam Hieroſolyma vocare ſolent indigenæ. Hi ſeptimâ die vacare conſueverunt, & neque arma illo die geſtare, neque agriculturam attingere, neque alterius cujuſpiam miniſterii curam habere: ſed in locis ſacris manus extendentes, orare uſque ad veſperam. Ingrediente verò in civitatem Ptolemæo Lagi cum exercitu, & hominibus eorum qui civitatem cuſtodire debebant obſervantibus inſipientiam, patria quidem acerbum ſuſcepit dominum, lex verò convicta eſt malam habere conſuetudinem.* Addit Appianus, Ptolemæum Hieroſolymorum mœnia diruiſſe; relictiſque in Syriâ præſidiis, in Ægyptum navigaviſſe. [*Syriac. pag.119. & 121.*]

De Ægyptiacâ deportatione, in libro 12. Antiquit. cap.1. ita ſcribit Joſephus: *Ptolemæus multos captivos ex montano Judææ tractu & Hieroſolymorum viciniâ, Samariâque & Garizin monte, in Ægyptum traductos juſſit ſedes ibi figere. Et cùm Hieroſolymitas pertinaciſſimè juriſju-*

randi

randi fidem ſervare compertum haberet ex reſponſo quod Alexandri legatis poſt Darii cladem dederant; multa ex eis præſidia diſpoſuit per arces: & cùm eis apud Alexandriam jus civitatis pari cum Macedonibus conditione dediſſet, ſacramento omnes devinxit, ſervaturos fidem poſteris ejus qui tam multa ipſis crediderat. & in libro 2° contra Apionem. [*pag.* 1063.] *Ptolemæus Lagi Judæis Alexandrinis Ægyptiaca caſtra commiſit; arbitratus fide ſimul eorum & fortitudine conſervanda: & in Cyrene credens ſe tutiſſimè regnaturum, & in aliis Libyæ civitatibus, ad ea loca partem Judæorum habitandi causâ direxit.* Ex quorum poſteris, fuit Jaſon ille Cyrenæus, è cujus ſcriptis ſecundus liber Maccabæorum fuit excerptus; [II *Maccab.*II. 24.] & Simon Cyrenæus, qui Chriſti crucem tulit: [*Matth.*XXVII.32.] & quorum in Act.II.10. & VI.9.facta habetur mentio.

3685 Antigonus, dum Noris muro duplici circumſeptus hæreret Eumenes, in Alcetam & Attalum expeditionem ſuſcepit. Cum toto igitur exercitu è Cappadociâ profectus in Piſidiam contendit, ubi Alcetas cum ſuis conſiſtebat: & intra ſeptem dies 2500 ſtadia emenſus, ad urbem quæ Cretenſium vocatur venit; & jam hoſtibus ignaris adventus ipſius imminens, colles quoſdam & impedita loca prior occupavit. Sub ſignis verò, præter elephantos, pluſquam 40 peditum, & equitum ſeptem millia habebat. Cum quibus Alcetas tamen congredi eſt auſus; cùm illi pedites 16000 & equites 900 tantùm ſocii armorum eſſent. Sed Antigonus ex edito loco pugnans & viribus longè ſuperior, profligato toto illius agmine, Attalum cum Docimo & Polemone multíſque ducibus inſignibus cepit. Quibus in fidem acceptis, reliquos in ordines ſuos diſtribuit; & clementem humanúmque ſe illis præbens, agmen ſuum amplificavit haud mediocriter. [*Diodor.*]

Alcetas cum ſatellitibus & filiis ſuis. Piſidíſque illi militantibus, in Piſidiæ urbem Termeſſum confugit: Piſidis illis, qui ſexies mille circiter numero erant & ſtrenuitate excellentes, nullo ſe eum pacto derelicturos promittentibus. Quum igitur Antigonus cum toto agmine ad Termeſſum caſtrametatus, Alcetam ſibi dedi peteret, cúmque tradendum ſeniores cenſerent: juniores initâ conjuratione decretum fecêre, ſe pro ſalute ejus quodvis periculum ſubituros. Seniores verò noctu legatis ad Antigonum miſſis, ſe Alcetam ſive vivum ſive mortuum ipſi tradituros pollicentur: ſi juvenes modò levioribus velitationibus, & ſimulatâ fugâ, longiùs extra urbem eliceret. Quod dum ille faceret, captatâ abſentiæ juvenum opportunitate, immiſſis ſuis Alcetam ſeniores invaſerunt: qui ne in hoſtium poteſtatem veniret, ipſe manus ſibi intulit. Cadaver lectulo impoſitum & lacernâ viliſſimâ obtectum, clam illis qui præliabantur, Antigono eſt traditum: quod indignis totò triduo affectum contumeliis ille tandem inſepultum abjecit. Juniores à pugnâ reverſi in ſuos efferantur: & urbis parte occupatâ, domos primùm incendere decreverunt. Sed mutatâ ſententiâ, ad incurſiones & latrociniâ converſi, magnam hoſticæ terræ partem devaſtârunt. Alcetæ verò cadaver ab Antigono relictum ſplendidè funerârunt. [*Id.*]

Antipater moriturus Regum curatorem & ducem ſummâ cum poteſtate deſignavit Polyſperchontem: qui natu ferè maximus erat inter 4395 319

 omnes

omnes Alexandri commilitones, & à Macedonibus in honore habebatur. Filius ejus Caſſander, Chiliarchi quod obtinebat munere non contentus, & Polyſperchontem ſibi à patre prælatum indignatus, de ſummâ rerum poteſtate cum amicis ſuis colloquia inſtituit. Occultè inſuper miſſis ad Ptolemæum legatis, amicitiam renovavit; & ut ſocietatem armorum ſecum jungeret, claſſe quamprimum ex Phœniciâ in Helleſpontum expeditâ, rogavit. Similiter & ad cæteros duces & civitates miſit, qui de armis cum ipſo jungendis ſolicitarent. [*Id. cum Plutarcho, in Phocione.*]

Quum Antigonus, ex Piſidiâ Phrygiam verſus exercitum ducens, ad Cretenſium urbem perveniſſet: de his omnibus ab Ariſtodemo Mileſio certior factus eſt. Quibus cum voluptate auditis, ſummum ſpe ſuâ imperium complexus eſt. [*Diodor. cum Plutarcho, in Eumene.*] Aſiæ enim imperator cum plenariâ authoritate ab Antipatro relictus, & majorem exercitus vim habens, theſauris in Aſiâ potiturum ſe, dum nemini ad reſiſtendum facultas ſuppeteret, confidebat. Erant tum in exercitu illius 60 peditum & 10 equitum millia, & 30 elephantes. Prætérque has copias, ſe alias inſuper quando opus foret comparaturum ſperabat: quòd peregrinis ſubinde allectis ubertim Aſia ſtipendia poſſet ſufficere. Senatu igitur amicorum coacto, quòd ſummam rerum capeſſat, illis exponit; & præcipuis amicorum, quà ſatrapias, quà præfecturas, adſcribit: omnéſque, ſpes magnas ſuggerendo, ad capeſſendum quæ agitabat promptiores facit. Aſiam enim pervadere, ejectíſque Satrapis qui hactenus fuerunt, ad amicos ſuos imperia traducere conſtituerat. [*Diodor.*]

Aridæus Phrygiæ ad Helleſpontum ſatrapes, cognitâ Antigoni molitione, Satrapiæ ſuæ res in tuto ponere ſtatuens, Cyzicenorum urbem, quòd maxima eſſet & præ cunctis opportuna, ſubitò aggreſſus eſt: habens ſecum pluſquam decem millia peditum mercede conductorum Macedonúmque mille, ſagittarios & funditores Perſas 500, & equites 800, cum omni telorum & catapultarum apparatu ad oppugnationem neceſſario. Cyziceni, ſub ſpecie tractatus de conditionibus urbis tradendæ dilatione obſidionis obtentâ, à Byzantiis milites & tela, cæteráque propugnationi urbis convenientia, acciverunt: navibúſque longis oram præternavigantes, ſuos ex agris receptos in urbem revexerunt. Unde, obſidentium plurimis interfectis, Aridæus infecto negotio in ſatrapiam ſuam regredi coactus eſt. [*Id.*]

Antigonus, Celænis tum ſubſiſtens, cum viginti peditum & tribus equitum millibus ex toto agmine delectis, celeriter ad ferendum Cyzicenis ſuppetias contendit: periclitatam urbem ad futuras molitiones ſibi obnoxiam reddere conſtituens. Sed quum paulo ſeriùs illuc veniſſet, ad Aridæum legatos miſit, qui hiſce de rebus cum eo expoſtularent: ſimúlque ut ſatrapiâ decederet, atque unâ ad victum urbe acceptâ privatam inde vitam ageret, imperavit. Id ille ſe facturum negavit: & diſtributis per urbes præſidiis, partem exercitus cum præfecto miſit; mandato ei dato, ut ſe cum Eumene conjungens, Nora caſtellum obſidione liberaret, Eumenémque periculis exemptum in ſocietatem belli adverſus Antigonum adſciſceret. [*Id.*]

Vere

Vere appropinquante Eumenem, ſimulatâ deditione, dum de conditionibus tractat, præfectis Antigoni impoſuiſſe, ſéque ac ſuos omnes è caſtro extraxiſſe incolumes ſcribit in ejus Vitâ Æmilius Probus. Antigonum verò, quum auxilia Eumeni ab Antipatro miſſa didiciſſet, ab obſidione receſſiſſe, Juſtinus refert. [*lib.*14.*cap.*2.] At Diodorus & Plutarchus Eumenem, Hieronymi Cardiani amici & civis ſui interventu, fide præſtitâ, ab obſidione liberatum fuiſſe narrant. Ita enim res ſe habuit.

Antigonus de ſummo principatu conſilia animo verſans, Hieronymum hiſtoricum ad ſe accerſitum, magníſque invitatum muneribus, legationem ad Eumenem obire jubet; quâ hortetur ipſum, ut pugnæ in Cappadociâ geſtæ oblitus, amicitiam & ſocietatem belli ſecum jungat: dona prioribus longè majora, & ampliorem provinciam; atque ut primus ſit inter amicos, ac totius inſtituti particeps, illi promittens. [*Diodor.*] Qúumque præſcripta ab eo fuiſſet jurisjurandi formula, quâ pactio ſanciretur: eam Eumenes ſuo arbitratu correxit; & ad Macedones à quibus circumſidebatur retulit, utra jurisjurandi formula eſſet æquior. Antigonus enim defunctoriè in capite Regum factâ mentione, reliquum jusjurandum in ſe noménque ſuum conceperat. Eumenes verò primo loco Olympiadem cum Regibus poſuit, deinde ſic jusjurandum compoſuit, ut juraret ſibi eoſdem amicos & inimicos fore, non qui eſſent Antigono tantùm, ſed qui eſſent Olympiadi & Regibus. Quæ cùm eſſent viſa juſtiora, Eumene illud juramentum ſuſcipiente, obſidionem ſolverunt; miſerúntque ad Antigonum, ut ille quoque Eumeni id ſacramentum diceret. Interea Eumenes quoſcunque Noris habuerat Cappadocum obſides eis reddidit. Antigonus autem Macedonibus quòd jurisjurandi emendationem comprobâſſent, acerbè & amarè reſcripſit; atque ut Eumenem obſiderent rurſus & circumvallarent, ſerò nimis mandavit. [*Plutarch.*]

Eumenes poſt annuam obſidionem inſperatò ſalutis compos factus, ad tempus in Cappadociâ moram traxit; ibíque amicos priſtinos, & palantes per regionem militiæ ſocios, recollegit. [*Diodor.*] A Cappadocibus, qui obſides receperant, equos, jumenta & tentoria accepit: collectíſque illis militibus, qui diſperſi poſt fugam in illis locis vagabantur, equites paulo minus mille contraxit. [*Plutarch.*] Quia enim mirum in modum induſtrius erat, confeſtim multos ejuſdem ſpei ſocios, & ad communem militiam obſequium deferentes, habuit. Denique intra pauxillum dierum, præter quingentos illos amicos qui obſidionem cum ipſo in munitione toleraverant, plus quàm bis mille ad imperata promptos milites apud ſe habuit. [*Diodor.*]

Antigonus, miſſis ad debellandum Aridæum minoris Phrygiæ ſatrapam copiis, ipſe cum numeroſo agmine, verſùs Lydiam movit, ſatrapam ejus Clitum inde ejecturus. Qui præcognito ejus adventu, præcipuas urbes præſidiis munierat: ipſéque in Macedoniam, ut Regibus & Polyſperchonti audaciam & defectionem Antigoni ſignificaret, & auxilia ſibi peteret, tranſmittebat. [*Diodor.*]

Tum Antigonus Epheſum primo ſtatim adventu in fidem accepit, adjutantibus illum in urbe nonnullis. Pòſt quum appuliſſet Epheſum

Æſchylus Rhodius, & in quatuor navibus è Ciliciâ advexiſſet 600 argenti talenta Regibus miſſa in Macedoniam: ille pecuniam intercepit, ſibi ad peregrinos milites conducendum illâ opus eſſe dictitans. Quo facto ſatis declaravit, quòd totus ad ſua tractandum negotia converſus, Regibus adverſaretur. Poſt hæc urbes deinceps oppugnatum ibat; alias vi ſubigens, alias verbis ſibi concilians. [*Id.*] Atque ab hâc defectione numerantur anni illi 18, quos Antigoni principatui à Dexippo, Porphyrio & Euſebió tributos invenimus. [*in Græcis Euſebianis Scaligeri, pag.*48.164. *&* 226.]

Caſſander trans miſſo Helleſponto, in Aſiam ad Antigonum ſe contulit; auxilium ut ſibi ferret rogitans, & Ptolemæum in belli ſocietatem venturum confirmans. Illum haud invitus ſuſcepit Antigonus, & confeſtim tum pedeſtribus tum nauticis ſe illum copiis inſtructurum promiſit. Hæc ſimulatione quâdam agebat, quaſi propter amicitiam cum Antipatro illi opem ferret: ſed revera magnis hominem bellis diſtineri volebat; ut ipſe, extra periculum, Aſiâ perdomitâ, ſummum imperium ad ſe pertraheret. [*Diodor.*]

Polyſperchon, Regum tutor & imperii Macedonici ἐπιμελητὴς ſive procurator, epiſtolam Regum nomine ſcriptam ad Eumenem miſit, ſuadens ut operâ ſuâ Regibus addictâ, inimicitias cum Antigono non deponeret: ſive in Macedoniam tranſgreſſus communi ſecum opere tutelam Regum gerere vellet, ſive potiùs eligeret in Aſiâ remanere, & exercitibus pecuniíſque acceptis contra Antigonum, qui jam manifeſtò à Regibus deſciviſſet, bellum gerere. Quòd ſi majoribus indigeret copiis, vel ſe cum Regibus univerſas regni vires in Aſiam traducturum. Ad quæſtores etiam Ciliciæ ab eiſdem datæ ſunt literæ, ut ex pecuniâ quæ erat Quindis (ubi Macedonum fuiſſe gazophylacium, docet Strabo, *lib.*14. *pag.*672.) Eumeni 500 talenta ad reſarciendum damna pridem accepta; cæteræque pecuniæ quantum ad peregrini militis conductionem alióſque belli uſus requiſiverit, exhiberent. Ad Antigenem quoque & Teutamum trium millium argyraſpidum duces ſcripſerunt, ut eos Eumeni traderent, eúmque in omnibus alacriter juvarent; utpote totius Aſiæ imperatorem plenâ cum poteſtate deſignatum. Similes præterea ab Olympiade matre Alexandri M. miſſæ ſunt literæ: quibus, inter alia, ut cùm ipſi tum Regibus opem ferret ſolicitè poſtulabat. [*Diodor. cum Plutarcho & Æmilio Probo, in Eumene.*]

Eumenes confeſtim è Cappadociâ movit, 500 equites & peditum ſupra duo millia ſecum habens. Non enim ſpatium illi erat ad ſuſcipiendum eos, qui ſe unâ militaturos polliciti, venire tardâſſent: propterea quòd ingens Antigoni manus duce Menandro adventaret, quæ in Cappadociâ illum degere, hoſtem Antigoni factum prohiberet. Qui verò relictus fuerat exercitus, triduo ſeriùs Eumenem ſecutus, cùm eum aſſequi non poſſet, in Cappadociam regreſſus eſt. [*Diodorus.*]

Magnis itineribus contendens Eumenes, ſuperato celeriter Tauro, in Ciliciam devenit. Tum duces argyraſpidum Antigenes & Teutamus, Regum literis obſecuti, cum amicis per longum intervallum Eumeni occurrerunt: & comiter excepto gratulati, quòd è maximis periculis nec opinatò incolumis evaſiſſet, promptè ad omnia ſe præſtò illi futuros

ſunt

ſunt polliciti. Ipſum etiam Argyraſpidum ex Macedoniâ agmen, tria millia circiter, cum benevolentiâ ſtudióque obviam proceſſit. [*Id.*]

3986 Invidiam Macedonum veritus Eumenes, quam ſubiturus erat, ſi ipſe alienigena (ex Thraciæ Cherſoneſo Cardianus) ſummo imperio potiretur; primùm 500 talenta ad reficiendum ſemetipſum à Regibus conceſſa recepturum ſe abnuit: tantâ donatione ſe non indigere dictitans, qui nullum ſibi principatum conſciſcere laboraret. [*Diodor.* & *Plutarch.*] Deinde Alexandri nomine tabernaculum ſtatuit, (ab ipſo, ut hoc faceret, monitum ſe per ſomnium fuiſſe fingens) in eóque ſellam auream cum ſceptro ac diademate poni juſſit, eóque omnes quotidie convenire, ut ibi de ſummis rebus conſilia caperentur: credens minore ſe invidiâ fore, ſi ſpecie imperii, nominíſque ſimulatione Alexandri, bellum videretur adminiſtrare. [*Diodor. Plutarch. Æmil. Prob. Polyæn. lib.*4. *Stratagem.*] Interim ipſe per omnes tractationes publicas æqualem ſe cæteris ducibus exhibendo, & omnes colloquiis humaniſſimis demulcendo, invidiam à ſe depulit. Conſimilitérque erga Macedones qui Argyraſpides nominabantur ſe gerendo, magnum ſibi favorem contraxit, & dignus qui Regum curam gereret habebatur. [*Diodor.*] Blandimentis enim uſus, nunc commilitones ſuos, nunc patronos appellabat, periculorum Orientalium ſocios: addens, ſolos fuiſſe quorum virtute Oriens ſit domitus, ſolos qui militiam Liberi patris, qui Herculis monumenta ſuperârint: per hos Alexandrum, magnum factum, per hos, divinos honores & immortalem gloriam conſecutum: orans denique, ut non tam ducem ſe, quàm commilitonem reciperent, unúmque ex corpore ſuo eſſe vellent. [*Juſtin. lib.* 14. *cap.* 2.] 4396 318

Hinc ex amicis delegit Eumenes maximè idoneos, quos pecuniis largiſſimè inſtructos ad conducendum liberaliſſimis ſtipendiis militem huc illuc miſit. Horum alii extemplò in Piſidiam Lyciámque ac finitimam regionem, alii in Ciliciam, Cœle-ſyriam, Phœniciam & Cyprum profecti, cogendi milites munere ſedulò functi ſunt. A quibus cùm ſtipendia offerrentur ampliſſima, multi quoque ex Græciæ urbibus accurrebant, & nomina in hanc militiam profitebantur: adeò ut intra breve tempus colligerentur peditum ſupra decem millia & equites 2000. præter argyraſpides, & qui cum Eumene venerant. [*Diodor.*]

Ptolemæus cum claſſe ad Zephyrium Ciliciæ delatus, miſſis quibuſdam ducibus Argyraſpidas ſollicitabat, ne Eumenem à Macedonibus jampridem ſupplicio capitis addictum ſequerentur. Ad præfectos itidem præſidii in Quindis miſit, ne quicquam illi pecuniarum exhiberent. Huic verò morem nemo geſſit: propterea quòd Reges, & tutor ipſorum Polyſperchon, atque etiam Olympias, ſcripſerant, ut ad omnia Eumeni, velut ſummo regni imperatori, parerent. [*Id.*]

Antigonus deinde ex amicis Philotam cum 30 Macedonibus ad Argyraſpidas miſit, qui primò ducum & præcipuorum militum animos privatim tentarent, ſi fortè largitione aut munerum pollicitatione induci poſſent ad inſidias adverſus Eumenem ſtruendas. Et aliorum quidem nemini perſuadere valuerunt. Solus Teutamus argyraſpidum dux corrumpi ſe paſſus, ut collegam etiam ſuum Antigenem ad ejuſdem facinoris ſocietatem illectaret, operam dedit. Sed ad meliora eum conſilia

lia Antigenes reduxit: docens certiora ſibi ab Eumene, viro fideli ac mediocris fortunæ, ſperanda eſſe; quàm ab Antigono nimium potenti, qui ad ſumma provectus, in Satrapias ipſis dehinc ademptas ſurrogaturus eſſet amicos ſuos quos velit. Tum. Philotas communes Antigoni ad exercitum literas ducibus reddidit; [quibus mandavit, ut Eumenem ſine morâ comprehenſum occiderent: additâ comminatione, niſi id facerent, ſe cum univerſo exercitu venturum ad bellum eis pœnâmque inferendam. Quibus cùm illi eſſent exterriti, ſuperveniens Eumenes cohortatus eos eſt, ut Regum decreta exſequerentur, nec homini jam apertè rebellanti auſcultarent. Cúmque multa præſenti negotio accommoda dixiſſet; non imminenti duntaxat periculo exemptus eſt, ſed etiam multitudinem ad benevolentiam priſtinâ majorem inflexit. [*Id.*]

Hinc indictâ militibus expeditione, in Phœniciam contendit Eumenes; naves ex omnibus paſsim urbibus contrahere, validámque comparare claſſem properans: ut Polyſperchon, aſſumptis ex Phœniciâ navibus, mare in poteſtate haberet, & copias quandocunque vellet tutò è Macedoniâ in Aſiam contra Antigonum tranſportare poſſet. Ipſe ergo, ad nauticas colligendum vires, in Phœniciâ ſubſtitit. [*Id.*]

Polyſperchon Clitum (Lydiæ ſatrapam) navibus præfectum cum totâ claſſe miſit, ad finitima Helleſponti ſtationem habere jubens, & prohibere copias ex Aſiâ in Europam tranſmeantes. Aridæum quoque (majoris Phrygiæ ſatrapam) qui cum militibus ſuis in Cianorum urbem confugerat, Antigono inimicum, adſumere mandavit. [*Id.*]

Poſtquam ad Helleſpontum trajeciſſet Clitus, jámque urbes ad Propontidem in fidem accepiſſet, & Aridæi copiis ſe confirmâſſet: præſidii Munychiani dux, à Caſſandro cum totâ claſſe miſſus, navigavit. Antigoni etiam naves aſſumpſit: ita ut ſupra centum numerus ſe extenderet. Commiſſo igitur prælio navali haud procul à Byzantiorum urbe, Clitus vicit, & naves hoſtium 17 demerſit; nec infra 40 cum ipſis hominibus cepit. Reliqui in Chalcedonenſium ſe portum receperunt. Quibus tam proſperè geſtis Clitus hoſtes mari non ampliùs contendere auſuros, propter cladis acceptæ magnitudinem, exiſtimabat. [*Id.*] Quo exultâſſe illum non eſt mirum; quum priùs ad Amorgum (è Cycladibus inſulis unam) tribus aut ad ſummum quatuor depreſſis Græcorum navibus, vocari ſe Neptunum paſſus eſt, tridentémque geſtavit: ut in libro 2 de fortunâ Alexandri refert Plutarchus.

Antigonus, audito claſſis detrimento, actuariis navibus à Byzantinis noctu accerſitis ſagittarios, funditores, & alios ex levioris armaturæ ordinibus, quot ſufficere videbantur, imponit; eóſque in oram ulteriorem tranſportat. Hi ex hoſticis navibus in terram egreſſos & caſtra pedeſtria metatos adorti, terrorem Clitianis incutiunt. Qui ſubito metu perturbati, in naves inſiliunt: unde ingens exiſtit tumultus, quâ ob impedimenta, quâ etiam ob captivorum multitudinem. Interim Antigonus naves longas adornârat: in quibus peditum ſtrenuiſſimos mediocri numero collocatos eò miſit, cum exhortatione ut audacter hoſtes invaderent; victoriâ enim certiſſimè potituros. Hi ergo cum Nicanore noctu ſubvecti, cùm jam illuceſceret, ſubitò in hoſtes tumultuantes

impreſ-

impreſſione factâ, primo ſtatim concurſu illos vertunt: naviúmque alias roſtris pulſatas ſurſum jactant, aliis remos detergent, nonnullas cum viris ſe dedentes citra diſcrimen in poteſtatem accipiunt. Tandem, exceptâ prætoriâ, reliquis omnibus unâ cum militibus potiuntur. Clitus autem ad terram fugâ elapſus, deſertâ navi, per Macedoniam ſe recipere inſtituit; ſed in Lyſimachi milites quoſdam delapſus interiit. [*Diodor.*]

Antigonus, clade tantâ hoſtibus affectis, maris poteſtatem ſibi vendicare, Aſiæque imperium citra controverſiam acquirere properabat. Ideò ex omni exercitu 20 peditum millibus & equitum millibus 4 delectis, qui maximè forent expediti, verſus Ciliciam movit; ut Eumenis cohortes diſſiparet, priuſquam agmen copioſius contraxiſſet. [*Id.*]

3687 Jubilæus XXIII.

Eumenes, cognito Antigoni impetu, Phœniciam (in quâ tum erat) injuſtè à Ptolemæo occupatam, Regibus iterùm vindicare conabatur. Sed ab opportunitate deſtitutus, motis è Phœniciâ caſtris, agmen per Cavam Syriam duxit; ut Satrapias, quas ſuperiores vocant, attingeret. [*Diodor. lib.* 18.] Et Argyraſpidas, cum duce eorum Antigene, ſecum habens, in pagis Babyloniæ Caris appellatis hyemavit. [*Id. lib.* 19.]

Ad Seleucum Babyloniæ & Pithonem Mediæ ſatrapam legatis miſ- 4397 317
ſis, poſtulavit Eumenes, ut auxilia Regibus ſubminiſtrantes, communi ſecum bello Antigonum impugnarent. Seleucus autem, ſe Regibus quidem neceſſaria exhibiturum reſpondit: Eumeni autem, qui dudum publico Macedonum concilio capite damnatus fuerat, nunquam obtemperaturum. Antigenem etiam & Argyraſpidas, ut abdicarent imperio Eumenem, per legatum ſolicitavit: ſed fruſtrà. [*Id. ibid.*]

Eumenes, collaudatâ in ſe militum fide, cum exercitu progreſſus, juxta Tigrim fluvium caſtra poſuit; ut 300 à Babylone ſtadiis abeſſet. Atque ibi, incolarum incurſu, nonnullos ſuorum amiſit. Inde Suſa progredi cogitabat; ut & copias ex ſuperioribus ſatrapiis evocaret, & regiis theſauris ad urgentes neceſſitates uteretur. Sed aggreſſo eum Seleuco apud Euphratem fluvium, parum abfuit, quin univerſum exercitum in ſubitâ inundatione amitteret; cùm veteris cujuſdam foſſæ capite à Seleucianis rupto, univerſa caſtra in aquis ſtagnarent. Illum ergo diem Eumeniani, in tumulum quendam confugientes, quieti permanſerunt, quomodo his rebus conſulendum eſſet ambigentes. Poſtridie verò navigiis 30 quæ contis impellebantur adhibitis, præcipuum exercitus robur, nemine tranſitum interturbante, tranſportârunt. Seleucus enim equitatum ſolummodo, eúmque longè numero adverſariis inferiorem, penes ſe habebat. Jámque nox appetebat; cùm Eumenes de impedimentis anxius retrò Macedones iterùm tranſmiſit; & docente quodam indigenâ, locum quendam purgavit, quò foſſam divertere, ac meabilem reddere tractum vicinum, facile erat. Quo Seleucus animadverſo, cùm illos è Satrapiâ ſuâ quamprimum excedere cuperet, de induciis legatos miſit, liberúmque illis tranſitum permiſit. Atque ita Eumenes contra quàm ſperâſſet è Seleuci manibus elapſus, cum agmine

in Perſiam (vel Suſianam potiùs) devenit; 16 millibus peditum, & 1300 equitibus tunc inſtructus. Et recreato ex laboribus & ærumnis milite, ad præfectos ſuperiorum provinciarum miſit, qui milites & pecunias inde accerſerent. [*Id. lib.*18. *&* 19.]

Attalus, Polemo, Docimus, Antipater & Philotas, duces qui cum Alcetæ copiis capti in caſtello quodam incredibiliter munito aſſervabantur, auditâ Antigoni in ſuperiores provincias profectione (in Meſopotamiâ verò tum eum fuiſſe, Diodorus indicat) armis correptis, mediam circa noctem, ipſi tantùm octo cuſtodiam 400 militum invadunt. Xenopithem, qui cuſtodiæ præerat, correptum de muro petræ ſtadium altæ præcipitem agunt; aliiſque partim conciſis partim exturbatis, domos incendunt: ex illis verò qui extrinſecus ſucceſſum rei obſervabant, ad quinquaginta intrò recipiunt. Sed dum inter ſe diſſentientes, conſultarent, utrum manere ac caſtelli munitione uti, ſubſidia Eumenis præſtolantes, an fugâ quamprimùm arreptâ per agros divagari expediret; è vicinis præſidiis pedites 500 & equites 400 plures, & ex indigenis hinc inde ſupra 3000 accurrentes, ductore ex ſeipſis creato, locum illum caſtris ſuis circundant. Docimus, qui ex arce excedendum priùs ſuaſerat, animadverſo quodam deſcenſu ab excubiis immuni, per legatum egit cum Stratonice Antigoni uxore, quæ non procul inde aberat: & cum uno comite illac exſiliit. Verùm, non ſervatâ fide, cuſtodiæ mancipatus eſt. Qui cum eo deſcenderat, ducem ſe hoſtibus præbuit; nec paucis in caſtellum adductis, unum ex ſaxis præcelſis occupavit. Attalus verò cum cæteris, qui in caſtello manendum eſſe ſtatuerant, ex die in diem certamen fortiter continuârunt. [*Id. lib.* 19.]

Pitho Mediæ ſatrapes, Philotâ ſuperiorum Provinciarum duce interempto, fratrem ſuum Eudramum in illius locum ſuffecerat. Quo perpetrato, reliqui Satrapæ omnes concurrêre, ne ſimili modo tractarentur veriti: quòd turbulenti Pithon ingenii eſſet, magníſque ſe conatibus implicaret. Superatum igitur prælio, ubi magnam ejus militum partem conciderant, è Parthiâ profligârunt. Ille quidem principio receptum in Mediâ quærebat: ſed brevi pòſt Babylonem profectus, Seleucum ut ſibi auxilium ferret rogitabat. [*Id. lib.* 19.]

Eumenes in Suſianâ agens, exercitum in tria agmina, propter frumenti penuriam, diviſit. Et ſic tripartitum per regionem iter habens, tritici magnam ſenſit inopiam. Oryzam igitur ſeſamúmque ac fructus palmæ, quibus regio illa abundabat, inter milites diſtribuit. Quanquam verò jam antea Regum literas ad ſuperiorum præfectos Satrapiarum perferendos curârat: tamen etiam tunc tabellarios miſit, rogatum, ut cum ſuis quiſque copiis in Suſianam occurrerent omnes. Eas in expeditione adverſus Pithonem unum in locum congregatas tabellarii invenerunt, [*Ibid.*]

Nobiliſſimus inter duces erat, & communi omnium ſcito imperium gerebat Peuceſtes; quem Alexander corporis cuſtodem & Perſidis ſatrapam conſtituerat. Aderant illi tum ſagittarii & funditores Perſici decies mille; & ex diverſis gentibus in Macedonicum adoptati ordinem ter mille: equites autem ex Græcis & Thracibus 600. & ex Perſis plures 400. Polemon Macedo, Carmaniæ ſatrapes, in peditatu habebat

bat 1500. in equitatu 700. Sibyrtius Arachoſiæ præſes, 1000 pedites, 610 equites exhibuit. Androbazus ab Oxyartâ Paropamiſadum ſatrapâ cum 1200 peditatu & 400 equitatu miſſus erat. Staſander Ariæ & Drangianæ ſatrapes, adjunctis ſibi Bactrianis, pedites 1500 habebat, equites 1000. Ex Indiâ venerat *Eudamus* (apud Arrianum *Eudemus*, apud Curtium *Eudemon* dictus; Oxydracarum & Mallorum ſatrapes) cum 300 equitibus, 3000 peditibus, & elephantis 120. Quas belluas nactus erat, quum dolo Porum Indorum regem interfeciſſet. Univerſim cum Satrapis congregata erant amplius 18700 peditum (licèt particulares numeri 21200 conficiant) equitum 4600. [*Ibid.*]

Hi cùm in Suſianam ad Eumenem perveniſſent, concionem publicam advocârunt: in quâ ingens, inter Peuceſtam præcipuè & Antigenem argyraſpidum ducem, de Imperatoris electione exorta eſt contentio. Eam jam antè uſurpato ſtratagemate, ſedavit Eumenes: erecto Alexandri tabernaculo & ſolio; ad quod convenientes, communi conſilio de ſingulis negotiis conſulerent. [*Ibid.*]

Poſt hæc cùm ipſi Suſa perveniſſent, à theſaurorum cuſtodibus Eumenes tantam pecuniarum copiam eſt conſecutus, quantam neceſſitas exigebat. huic enim ſoli, quantum poſtularet, exhibendum eſſe, Reges per literas conſtituerant. Macedonibus ergo ſtipendia in ſex menſes erogavit: & Eudamo qui elephantes ex Indiâ adduxerat, 200 dedit talenta, expenſarum quidem nomine in belluas, ſed revera, ut hoc munere hominem ſibi devinciret. Cuicunque enim per obortas factiones hic ſeſe adjuncturus fuerat, ei propter uſum belluarum formidabilem ingens momentum afferebat. Aliorum Satraparum unuſquiſque ex regione ſuâ militem ſibi obnoxium alebat. Eumenes itaque in Suſianâ moram trahens, exercitum recreabat. [*Ibid.*]

Philippus Aridæus, cum uxore ſuâ Eurydice, juſſu Olympiadis occiſus eſt, ſex annis poſt Alexandrum potitus regno. [*Juſtin. lib.* 14. *cap.* 5.] & menſibus præterea quatuor, [*Diodor.*] anno 4° Olympiadis CXV. [*Id. & Porphyr. in Græc. Euſeb. pag.* 228.] circa 22 diem Septembris.

3688 Caſſander Olympiadem, cum nepote Hercule Alexandri M. filio & matre ejus Barſine, in urbe Macedoniæ Pydnâ concluſam obſedit. Ineunte vere, quum fames indies invaleſceret, milites ſuos Olympias dimittere coacta eſt; ipſáque tandem, pactâ ſalute, (quam ægrè etiam obtinuit) victori ſe tradidit. [*Diodor. & Juſtin. lib.* 14. *cap.* 6.] 4398 316

Antigonus, motis è Meſopotamiâ caſtris, in Babyloniam venit; ſocietatéque cum Seleuco & Pithone initâ, & militum ab eis manu acceptâ, navigiis Tigrim fluvium junxit; tranſportatíſque copiis, celeriter adverſus hoſtes contendit. De quibus certior factus Eumenes, Xenophilo arcis Suſianæ præfecto mandatis datis, ne quid pecuniarum Antigono traderet, neque ad colloquium ejus deſcenderet, totam Tigris fluminis oram à fontibus ad mare uſque cuſtodiis munivit. Et quia cuſtodiæ illæ propter longitudinem non paucis militibus indigebant, Eumenes & Antigenes à Peuceſtâ, ut ſagittariorum decem millia ex Perſiâ ad eum mitterent, impetrârunt. [*Diodor. ann.* 1. *Olymp.* 116.]

Antigonus cum exercitu in Suſæ regiam profectus, Seleucum terræ ſatrapam creavit; datíſque militibus arcem obſidere juſſit. Detrectante verò poſtulata Xenophilo theſaurorum cuſtode, ipſe nocturnis itineribus ſub Caniculæ exortum ad Copraten fluvium in Tigrim decurrentem profectus, ob immodicum æſtum magnam militum jacturam fecit. Cúmque quatuor circiter plethrorum latitudo fluvii illius eſſet, paucas naviculas quæ contis propellebantur nactus, è peditatu aliquot tranſmiſit, reliquum agmen expectare juſſos. De quâ hoſtium molitione per ſpeculatores edoctus Eumenes, qui 80 inde ſtadiis aberat, cum quatuor millibus peditum & 1300 equitibus ſuperato Tigridis ponte, de Antigoni exercitu qui tranſierant offendit plus quàm tria peditum millia, & equites 300. nec pauciores quàm ſex millia eorum, qui ſparſim pabulandi cauſâ trajicere ſolebant. Hos derepente adortus, dum inter ſe turbantur, cæteros illicò in fugam vertit, Macedones verò, qui reſiſtere audebant, vi numeróque ſuperatos in fluvium omnes depulit: ubi, navigiis præ multitudine ingreſſorum demerſis, pauci evaſerunt. Et qui aquis credere ſe nolebant, quatuor circiter millia, in hoſtis poteſtatem venerunt. Ita Diodorus. Plutarchus, Paſitigrim amnem aggreſſum tranſmittere Antigonum, quod cæteri qui in ſtationibus erant ne ſenſerunt quidem, ſolum Eumenem excepiſſe ſcribit; ſigníſque collatis multos occidiſſe de militibus ejus, flumen cadaveribus compleviſſe, & quatuor millia cepiſſe.

Deſperato fluminis tranſitu, Badacam verſus, urbem ad Eulæum fluvium ſitam, caſtra movit Antigonus. ubi per dies aliquat ſubſiſtens, exercitum æſtus magnitudine confectum recreavit. Inde Ecbatana profecturus, non regiâ viâ, propterea quòd & immodico æſtu & 40 dierum longitudine moleſta erat, ſed per Coſſæos iter inſtituit viâ breviore & frigidiore: ubi plurimis ſuorum deſideratis, cæteríſque in periculum adductis, vix nono tandem die in habitabiles Mediæ tractus evaſit. Ubi tumultuantibus adverſus eum militibus, qui intra 40 dies in tres clades non exiguas inciderant, Pithon totam obire Mediam ab eo juſſus, equites 2000 & equos cum apparatu plus 1000, tantúmque præterea jumentorum numerum, ut totus armari exercitus poſſet, ſecum reduxit: cum 500 inſuper ex regio fiſco talentis. Equites illos in ordines cooptavit Antigonus: equis verò in eos qui amiſerant diſtributis, & jumentis liberaliter huc illuc donatis, priſtinam militum benevolentiam recuperavit. [*Diodor. ann.* 1. *Olymp.* 116.]

Eumeniani, motis à Paſitigride caſtris Perſiam verſus, ad Perſepolim regni ſedem 24 dierum itinere pervenerunt: ubi à Peuceſtâ, qui regionis illius erat ſatrapes, totus exercitus, poſt ſacrificia Diis Alexandróque & Philippo facta (ove etiam, ut Plutarchus narrat, ad ſacra facienda viritim diviſâ) magnificentiſſimo epulo eſt exceptus. Quum verò his & aliis obſequiis eum multitudinem ſibi conciliare dignitatémque Imperatoriam ambire videret Eumenes: adulterinam quandam epiſtolam Syriacis literis ab Oronte Armeniæ ſatrapâ, qui Peuceſtæ amicus erat, ſcriptam commentus eſt; quòd Olympias cum Alexandri filiolo, ſublato Caſſandro, regnum Macedoniæ recuperâſſet, & Polyſperchon in Aſiam contra Antigonum cum validiſſimâ regii exercitus parte

atque elephantis trajeciſſet. [*Diodor. ibid. Polyæn. Strategem. lib.* 4.] Fide igitur literis habitâ, quum in Eumenis manu futurum videretur, & provehere per Regem quos vellet, & pœnas à delinquentibus exigere: omnes ab eo expectatione maximæ ſpei pendendum ſibi arbitrabantur. Si qui verò ab ipſo alieni erant, eos ille in judicium deferens perterrefaciebat (exemplo in Sibyrtio Arachoſiæ ſatrapâ dato:) Peuceſtam interim comitate verborum ac promiſſorum magnitudine deliniens, atque in officio continens. [*Diodor. ibid.*]

Alios etiam ſatrapas & duces devincire ſibi cupiens Eumenes, pecuniis ſe indigere ſimulavit; & unumquemque, ut mutuum Regibus darent, adhortatus eſt. Quadringentis igitur talentis à quibus expedire viſum ducibus acceptis, illos qui priùs inſidiarum aut deſertionis fuerant ſuſpecti, metu amittendi crediti, fidiſſimos jam & corporis ſui cuſtodes habebat. [*Id. ibid. & Plutarch. in Eumene.*]

3689 4. In minore Aſiâ Attalus & alii duces, poſt obſidionem per annum unum & menſes quatuor fortiter toleratam, in hoſtis tandem poteſtatem venerunt. [*Diodor. ad ann.* 4. *Olymp.* 115.]

In Aſiâ majore Antigono cum exercitu ex Mediâ in Perſiam movente, illi occurſurus Eumenes, cùm poſt peractum ſacrificium opiparo convivio exercitum excepiſſet, & bibendo convivis nimis ſe attemperâſſet, in morbum incidens, profectionem ad dies aliquot inhibuit. Quo caſu fracti animi ſunt militum, dicentium, alios convivia ſplendidè parare, Eumenem unum imperare & belligerare nôſſe. Remittente tamen malo, cùm ſe brevì recollegiſſet, copias promovit: primum agmen ducente Peuceſtâ cum Antigene; ipſo in lecticâ cum elephantum ductoribus ſubſequente. Jámque iter unius diei exercitus inter ſe diſtabant: cùm per-miſſos utrinque ſpeculatores, cognito hoſtium numero conſilióque, ad pugnæ diſcrimen ſe compararent. Cúmque Eumenes extra aciem quietis gratiâ in lecticâ ferretur, anteſignaníque vociferarentur gradum ſe niſi illius ductu non promoturos: ille mox lecticâ ab uno cornu ad alterum circumlatus, in ordines ſuos digeſſit exercitum, inſpectante & cachinnante Antigono. Et copias quidem in aciem illi producebant: ſed propter loci difficultatem confligere non poterant. [*Diodor. ann.* 1. *Olymp.* 116. *Plutarch. in Eumene.*]

Ad tria ergo ſtadia tranſlatis ab invicem caſtris, quatriduum in velitationibus & agrorum depopulatione conſumebant, rerum omnium egeni. Quintâ inde luce Antigonus rurſum copias Eumenis ab eo avertere promiſſis conatus eſt: ſed à Macedonibus legati ejus cum minis ſunt repulſi. Deinde Gabienem, tridui itinere inde diſtantem regionem commodam & opulentam, ab Antigono ad capienda caſtra noctu occupatum iri præſentiens Eumenes, per ſimulatos perfugas Antigonum moneri curavit, Eumenem noctu ejus caſtra invaſurum: ad quem incurſum dum ille ſe parat, Eumenes Gabienem præoccupare contendit. Sed Antigonus fraude agnitâ, quanquam duas jam noctis vigilias antevertiſſet Eumenes, inſecutus nihilominus eum eſt: & Pithone cum reliquo agmine lentè ſubſequi juſſo, ipſe magnâ celeritate cum expeditiſſimis uſus, in colle præalto ſe inſpiciendum Eumeni præbuit. Is ratus totum cum Antigono exercitum adeſſe, ſubſtitit, antequam ad optatum lo-

cum perveniret, atque aciem inſtruxit, cùm interea reliquæ copiæ ad Antigonum confluxerunt: ſicque uterque dux ſibi mutuis artibus impoſuere. [*Diodor.ibid.*]

Hîc verò (in Parætacenorum regione) uterque imperator egregiè aciem ſuam inſtruxit: ut copioſè declarat Diodorus. Ducebat ſecum Eumenes peditum 35 millia, equites 6100, elephantos 114. Antigonus peditum plus quàm 28 millia, equites 8500, elephantos 65. Eventu prælii ancipiti acerrimè pugnatum eſt, in mediam uſque noctem, Lunâ plenâ: quando jam feſſi, prælio omiſſo caſtrametari cogebantur. Interempti ſunt ex parte Antigoni 3700 pedites, & 54 equites, vulnerati plus 4000. Ex peditatu Eumenes ceciderunt 540, equites perpauci; vulnerati plures 900. [*Id.ibid.*]

Eumenes ad eos qui in pugnâ ceciderant accedere ſtudebat, ut eorum corporibus potitus, victoriam certò ſibi aſſereret. Verùm refragante turbâ, & ad impedimenta ſua quæ longiùs aberant revertendum eſſe vociferante, obſecundare illis coactus eſt. Antigonus verò vi turbam compulit, ut prope interfectos caſtra ponerent: eorúmque ſepulturæ dominus factus, de victoriâ contendit, affirmans nihil in præliis potius eſſe, quàm potiri eorum qui ceciderint. Tum ſuorum cadaveribus ſub diei ortum ſepultis, & præcone hoſtium de recipiendis mortuis apud ſe detento, exactâ die illum dimiſit, recuperationem mortuorum in craſtinum permittens. Ipſe primâ ſtatim vigiliâ appetente cum toto exercitu movens, contentis itineribus procul ab hoſte ad Gamarga uſque Mediæ perrexit: quæ regio ſub Pithonis imperio affatim omnia magnis exercitibus ſuppeditare poterat. [*Ibid.*] Atque ita Antigonum in Paraetacis malè acceptum Eumenes in Mediam hyematum coëgit redire. [*Æmil. Prob. in Eumene.*] in *Gadamalis* vel *Gadarlis* ut Diodorus, vel *Gadamartis* ut Polyænus appellat.

Eumenes per exploratores de abitu hoſtis certior factus, ab inſecutione abſtitit; quòd & ipſe inediâ ærumníſque magnis affectum haberet militem: & ad mortuorum exſequias converſus, magnificè ſepeliendos curavit. Ibi Ceteus, dux eorum qui ex Indiâ venerant, cùm occiſus eſſet; ingens inter duas ejus uxores contentio eſt exorta, utra earum impetraret, ut cum marito mortuo viva combureretur. Junior magno cum gaudio victoriam adepta, rivalem quæ uterum ferebat, vivere coactam, mœrore confectam reliquit: ut pluribus narrat Diodorus.

Eumenes, negotio funerationis expedito, è Paraetacis in Gabienem movit: quæ regio à caſtris Antigoni diſtabat, ſi per culta quis iter faceret, ſtathmos 25, per deſerta verò & inaquoſa, 9. Tantis alter ab altero ſpatiis remotus, hyemavit, & copiam exercitui ad recolligendum vires præbuit. [*Id.*]

Caſſander regnum Macedoniæ affectans, Olympiadem regis Philippi viduam & Alexandri M. matrem è medio ſuſtulit; Theſſalonicem ejuſdem Philippi (non Aridæi, ut apud Juſtinum legitur) filiam & Alexandri ſororem duxit uxorem, puerúmque Alexandrum Alexandri M. filium cum matre Rhoxane in arcem Amphipolitanam cuſtodiendos miſit. [*Diod. Olymp.* 116. *ann.* 1. *Juſtin. lib.* 14. *fin.*]

Quum

Quum pauliſper Eumenis milites reſpiráſſent, ducibus inſultantes regionem Gabenorum fermè univerſam hybernis occupârunt; ut poſtremorum tabernacula propè mille ſtadia eſſent à primis diremta. [*Plutarch.*] Hyberna enim ſumpſerant non ad uſum belli, ſed ad ipſorum luxuriam: indéque longè inter ſe diſceſſerant. [*Æmil. Prob.*]

Hoc Antigonus cùm comperiſſet, intelligerétque ſe parem non eſſe paratis adverſariis, diſperſos eos & non opinantes aggredi ſtatuit. Itaque famam ſpargens, ſeſe in Armeniam ducturum, repentè ſub brumale ſolſtitium (τῆς ὥρας οὔσης περὶ χειμερινὰς τροπὰς, ut à Diodoro eſt notatum) relictâ viâ regiâ, per deſertam ire contendit; interdiu ignibus per caſtra accenſis, noctu extinctis, ne qui ex editis locis ignem noctu conſpicati, hoſti adventum ſuum nunciarent. Sed cùm quinque jam dies laborioſè iter feciſſent, milites propter frigus alióſque uſus neceſſarios ignem in caſtris die noctúque accendebant. Quod conſpicati quidam ſolitudinis accolæ, eodem die per nuncios camelis dromedariis uſos (qui non multo minus 1500 ſtadiis uno die conficiunt) Eumeni & Peuceſtæ ſignificârunt. [*Diodor. Plutarch. & Æmil. Prob.*]

b. Peuceſtes nuntii metu prorſus obſtupeſcens, quum haud ſecus reliquos videret affectos, fugæ conſilium cepit. Quibus tumultum Eumenes & timorem abſterſit; promittens ſe effecturum, ut hoſtes triduo aut quatriduo (vel, ut apud Æmilium Probum eſt, non minùs quinque dierum ſpatio) tardiùs venirent quàm expectabantur. Itaque primùm nuncios ad ſuos diſperſos miſit, ut unum in locum convenirent. Deinde ipſe cum expeditis ducibus excurrens, crebros ignes in regione montanâ, qui ab Antigono videri poſſent, excitari juſſit, quales ſolent in caſtris per noctes accendi; ídque intra 70 ſtadiorum ambitum, quò procul ſpectantibus juſtus eſſe videretur exercitus. Antigonus itaque ab aliquo proditum ſe credens, & Eumenem cum toto exercitu adventare exiſtimans, ne fatigatus cum recentibus dimicare cogeretur, flectit iter ſuum, & anfractum longiorem copioſæ viæ capit; ibíque diem unum opperitur ad laſſitudinem ſedandam militum, ac reficienda jumenta, quò integriore exercitu decertaret. [*Iid. & Polyæn. lib. 4. Stratagem.*] 4399 315

Interim copiæ ad Eumenem majori ex parte congregatæ ſunt: militéſque prudentiam ejus mirati, ſolum ipſum præeſſe rebus juſſerunt. Ex quo Argyraſpidum præfecti, Antigenes & Teutamus, invidiâ extimulati, cum pleriſque ſatrapis & ducibus de eo tollendo conſilium inierunt. Quod cùm Eudamus elephantis præpoſitus & Phœdimus, duo ex eis qui pecuniam ipſi mutuò dederant, ut amiſſionem præverterent, Eumeni clàm detexiſſent: ille, in turbâ belluarum verſari ſe dicens, teſtamentum condidit, literáſque omnes conſcidit; ne ipſo mortuo ex arcanis his crearentur illis qui eas ſcripſerant pericula aut calumniæ. [*Plutarch.*]

Ad poſtremum deinde prælium deventum eſt, quo inter Antigonum & Eumenem de ſummâ rerum eſt pugnatum: quod à Diodoro pluribus habetur deſcriptum. Erant Antigono peditum 22, equitum 9 millia, elephanti 65. Eumeni pedites erant 36700, equites 6050; elephanti 114. Campus erat latiſſimus, ſabuloſus & totus incultus: ex quo tantum pulveris ab equitatu eſt excitatus, ut ſi quis paululum abeſſet,

quid

quid fieret diſpicere non poſſet. Quo obſervato Antigonus, Medis & Tarentinis quibuſdam equitibus clàm miſſis, impedimenta hoſtium, quæ quinque circiter ſtadia à loco prælii aberant, occupavit. Peuceſtes etiam Perſiæ ſatrapes, ab Antigono conterritus, cum equitatu ſuo ex pulvere ſe ſubducens, aliorum etiam ad 1500 ſecum avulſit. Argyraſpides verò pedeſtre Antigoni agmen violentiùs adorti, nemine ſuorum amiſſo, ſupra quinque millia hoſtium cæciderunt, peditatúmque omnem in fugam conjecerunt. Atque ita ſuperior prælio diſceſſit Eumenes; 300 tantùm ſuorum interemptis. [*Diodor. Plutarch. Polyæn. lib.* 4.]

Quum Macedones impedimenta ſua capta, uxoréſque ac liberos, cum multis aliis neceſſitudine ſibi devinctis, in hoſtis poteſtate eſſe comperiſſent: magnus mœror & luctus in eorum qui vicerunt caſtris verſabatur. Quos furentes pacare conatus Eumenes, ab eis quinque millia hoſtium cæſa eſſe dicebat; & ſi in bello perſtent, ultro hoſtes pacem petituros. Damna, quibus ſe victos putent, duo millia mulierum & paucos infantes & ſervitia eſſe: quæ meliùs vincendo poſſint reparare, quàm deſerendo victoriam. Argyraſpides verò neque fugam ſe tentaturos reſpondebant, poſt conjuges amiſſas, neque bellum geſturos contra liberos ſuos: ultróque eum convitiis agitabant. Ignaris deinde cæteris ducibus, Teutamus confeſtim ad Antigonum legatos mittit petentes ut ſua reddi jubeat: conventúmque eſt, ut tradito Eumene reſtituerentur omnia, & Macedonicæ copiæ ſe cum Antigonianis conjungerent. Atque ita Macedones, & cum illis decem Perſarum millia quibus Peuceſtes præerat, Satrapæ quoque aliorúmque ducum & militum pars maxima, deſerto Eumene, ad Antigoni caſtra tranſierunt. [*Iid. cum Juſtino, lib.* 14. *cap.* 3.]

Argyraſpides igitur, impetu in Eumenem facto, gladium ei eripuerunt, manúſque in tergum zonâ revinxerunt: atque quarto poſt peractum prælium die Nicanori, qui ab Antigono ad eum accipiendum fuerat miſſus, tradiderunt. Petiit ille, ut per medios Macedonas duceretur, & ut poſtremum ſibi alloqui exercitum liceret. Quo facto, cuſtodes ſuos præcedere ad Antigoni caſtra cœpit. Sequitur exercitus prodito imperatore ſuo, & ipſe captivus, triumphúmque de ſeipſo ad victoris ſui caſtra ducit: & ne quid deeſſet pompæ, elephanti quoque & auxilia Orientalia ſubſequuntur. Antigonus verò Eumenem, verecundiâ prioris amicitiæ, in conſpectum ſuum venire prohibitum, aſſignari cuſtodibus præcepit. [*Plutarch. in Eumene. Juſtin. lib.* 14. *cap.* 4.]

Inter ſaucios tunc etiam Hieronymus Cardianus hiſtoriarum ſcriptor captivus fuit abductus. Qui per antegreſſum tempus ab Eumene ſemper in pretio habitus, poſt interitum ejus Antigoni etiam humanitatem fidémque expertus eſt. [*Diodor. lib.* 19. *Olymp.* 116. *ann.* 1.] Scripſit autem Hieronymus τῶν διαδόχων (ut habet Diodorus, lib. 18. pag. 621. & Joſephus, lib. 1. contr. Apion. pag. 1050.) vel ἐπιγόνων (ut Dionyſius Halicarnaſſeus, in Romanarum ſuarum Antiquitatum procœmio) id eſt, Succeſſorum Alexandri Magni, & temporis ſui, hiſtoriam.

Antigonus tum Eumene tum omni exercitu hoſtili potitus, Antigenem argyraſpidum ductorem comprehendit, vivúmque in loculo conditum

ditum exuſſit. Eudamum quoque, qui ex Indiâ elephantos adduxerat, & Celbanum, alióſque perpetuò ſibi infenſos, è medio ſuſtulit. [*Diodor.*]

Cùm quæreret ab Antigono præfectus cuſtodum (cui Onomarcho nomen erat) quemadmodum Eumenem ſervari vellet; ut acerrimum leonem, reſpondit, aut ut ferociſſimum elephantum. Paulatim verò ad miſericordiam flexus, catenas graviores ei præcepit detrahi, & puerum ex familiâ ejus ad eum admitti, ut ungeretur: permiſitque amicis, qui vellent, ut eum adirent & ferrent neceſſaria. Et licèt filius quidem illius Demetrius, & Nearchus Cretenſis conſervare ſtuderent Eumenem; cæteri tamen ferè omnes intercedebant ſuadebántque è medio tollendum. Antigonus tamen uſque ad ſeptimum diem deliberandi ſibi ſpatium reliquit. Tum autem, cùm vereretur ne qua ſeditio exercitus orieretur, vetuit ad eum quemquam admitti; & quotidianum victum amoveri juſſit: nam negabat ſe ei vim allaturum, qui aliquando fuiſſet amicus. Cúmque duos vel tres dies fame fuiſſet fatigatus, & caſtra eſſent repentè movenda; miſſus intrò quidam, inſciente Antigono, eum jugulavit. Corpus Antigonus, ob ſuperiorem cum illo neceſſitudinem, amicis ejus ſepeliendum tradidit: qui illud militari honeſtóque funere, comitante toto exercitu, cremaverunt; oſſáque ejus, vaſculo recondita argenteo, in Cappadociam ad uxorem & liberos ejus deportanda curaverunt. [*Diodor. Olymp. 116. ann. 1. Plutarch. & Æmil. Prob. in Eumene.*]

Antigonus reducto in Mediam univerſo exercitu, reliquam hyemem in pago quodam non procul Ecbatanis tranſegit; militémque per totam huc illuc Satrapiam diſtribuit, & maximè in præfecturam quæ Rages (à רגש, quòd terræmotibus hîc urbes complures & pagi 2000 corruerint; ut, ex Poſſidonio, refert Strabo, lib. 11. pag. 514.) nomen obtinuit. Ubi cùm Pithonem Mediæ ſatrapam complures militum in hybernis, quà promiſſis quà etiam donis, ſibi devinctos reddere & ad defectionem pellicere cognoviſſet; diſſimulatione uſus, rumorem ſpargi curavit, ſe Pithonem cum ſat valido ad defenſionem exercitu ſuperioribus provinciis ſatrapam eſſe relicturum. Literis quoque ad eum ſcriptis contendit, ut quamprimum ad ſe veniat; quò coràm de neceſſariis inter ſe collocuti, propediem ad mare deſcendant. Quibus & conſimilibus aliis literis ab amicis datis deceptus Pitho, qui in extremis Mediæ partibus hyberna tunc habebat, ad Antigonum ſe contulit. Qui eum nactus, in conſeſſu ejuſdem conſilii participum actionem illi intendit: ac facili negotio condemnatum illico necavit. [*Diodor. ut ſupr.*]

c. Antigonus, coacto in unum locum exercitu, Satrapam Mediæ deſignavit Orontobatem Medum, ducem verò exercitus Hippoſtratum, qui 3500 pedites habebat peregrinos. Ipſe aſſumptis copiis Ecbatana progreſſus eſt: ubi argenti non ſignati quinque talentûm millibus receptis, in Perſidem contendit. Adſcenſus autem ille ad regiam uſque; quæ Perſepolis vocatur, dierum erat 20 circiter. [*Ibid.*]

Intereà dum iter facit Antigonus Pithonis amici & molitionis conſortes, quorum nobiliſſimi Meleager & Menœtas erant, diſpalantes Eumenis & Pithonis familiares, circiter 800 equites, congregant: initióque

que Medorum, qui ſimul deſciſcere nolebant, agros populantur. Deinde Hippoſtrati & Orontobatis caſtra noctu invadunt. Nec multum aberat, quin conatus ſucceſſum habuiſſet: ſed multitudine ſuperati, cùm militum quoſdam ad communem pellexiſſent defectionem, retroceſſerunt. Qui verò expediti erant, omnéſque equis utebantur; ex improviſo fecerunt incurſiones, & magnam in terrâ conſternationem excitârunt. Sed aliquanto pòſt in locum præcipitiis circumdatum incluſi, partim cæſi, partim capti ſunt. Ductores autem, Meleager & Cranes Medus, & de nobilioribus quidam alii, inter reſiſtendum occubuêre. [*Ibid.*]

Quamprimum in Perſiam venit Antigonus, regio ab incolis honore affectus eſt; ut qui citra controverſiam jam Aſiæ eſſet dominus. Ibi convocato amicorum ſenatu, de Satrapiis conſilia tractavit. Carmaniam Tlepolemo, Bactrianam Staſanori, Paropamiſum Oxyartæ Rhoxanes patri, unde avelli illos facilè non potuiſſe putabat, retinendam permiſit. In Ariam Euitum: eique brevi pòſt mortuo Euagoram ſuffecit, virum ob fortitudinem & prudentiam admirandum. [*Ibid.*]

Ex Arachoſiâ Antigonus Sibyrtium bene ipſi cupientem accerſens, in ſatrapiâ ſuâ confirmavit: eíque Argyraſpidum, qui Eumenem dediderant, mille turbulentiſſimos tradidit; verbo quidem ad uſus belli, at reipſâ ad interitum. Privatim enim injunxerat, ut paulatim ad eos belli uſus ipſos amandaret, in quibus perituri eſſent: ne quis eorum in Macedoniam rediret, vel mare Græcum aſpiceret. [*Diodor. ibid. cum Plutarcho, in fine Eumenis, & Polyæno lib.*4. *Stratagem.*]

Videns Antigonus in magnâ apud Perſas gratiâ eſſe Peuceſtam, ſatrapiam ante omnia illi ademit. Hoc indignè ferentibus indigenis, quum Theſpias quidam ex illuſtriſſimis unus liberiùs contradiceret, non admiſſuros imperium alterius Perſas; huic vitam ademit. Aſclepiodorum verò, mediocri inſtructum manu, Perſiæ dedit præfectum; Peuceſtámque ad ſpes alias tranſlatum, & vanâ arrectum perſuaſione, è regione eduxit. [*Diodor. ibid.*]

Dum Antigonus iter Suſa verſus habet, Xenophilus opes Suſianas in poteſtate habens ad Paſitigrim illi occurrit: quem Seleucus ad omne imperatum faciendum miſerat. Hunc ſuſceptum inter ſummos ſe colere amicos ſimulabat: ne mutato animo rurſus ipſum excluderet, metuens. Ipſe, occupatâ Suſorum arce, vitem inibi auream, operúmque copiam, ad 15 millium talentûm æſtimationem, nactus eſt. Conflata ipſi etiam alia pecuniarum vis è coronis, cæteríſque donis & ſpoliis, ad quinque talentûm millia; & totidem per Mediam collecta, præter Suſianos theſauros: ità ut in ſummâ 25 millia talentûm conficerentur. [*Id. ibid.*]

d. Antigonus Suſianæ præfectum reliquit ex indigenis quendam Aſpiſam. Ipſe pecunias omnes ad mare deportare conſtitutum habens, vehiculis & camelis operam dabat comparandis: eáſque ſecum aſportans, Babyloniam verſus cum exercitu perrexit. [*Diodor. Olymp.* 116. *ann.* 2.]

Cùm dierum 22 ſpatio Babylonem attigiſſet, Seleucus regionis ſatrapes regalibus Antigonum donis honoravit; exercitúmque univerſum convivio excepit. Ibi quum Seleucus mulctâſſet quendam è ducibus,

non

non communicato cum Antigono conſilio; indignatus ille, rationes ab eo popoſcit proventuum & pecuniæ publicæ. Seleucus ſe non obſtrictum eſſe ad reddendas de hâc regione rationes, quam Macedones ob navatam vivente Alexandro operam ſibi dederint, reſpondit. Diſſidio indies gliſcente, Seleucus Antigono imparem ſe eſſe videns, veritúſque ne ipſum (ut Pithonem Mediæ ſatrapam) è medio tolleret; cum 50 equitum comitatu, ad Ptolemæum in Ægyptum ſeceſſit. Hujus enim benignitas, & erga confugientes ad ipſum humanitas, ubique pervulgata erat. [*Id. ibid. & Appian. in Syriac. pag.* 121.]

Lætitiâ exultanti Antigono, quòd non coactus amico vim inferre, ſine ſanguine & ſudore Babyloniam recepiſſet; Chaldæi reſponderunt; ſi dimitteretur Seleucus, futurum ut Aſia tota in poteſtatem illius veniret, & Antigonus ipſe acie cum illo congreſſus vitam ſuam finiret: unde facti pœnitens, qui perſequerentur hominem, miſit. Verùm hi aliquo uſque progreſſi, negotio infecto redierunt. [*Diodor. ibid.*] Antigonus verò Blitorem Meſopotamiæ præfectum, quòd Seleucum abeuntem tranſmiſiſſet, magiſtratu amovit. [*Appian. ibid.*]

Seleucus in Ægyptum elapſus, omnibus humanitatis officiis à Ptolemæo exceptus eſt; apud quem acerbè accuſato Antigono, Ptolemæum ad bellum cum eo gerendum accendit. [*Diodor. ibid. cum Pauſania in Attic. pag.* 5 6.]

3690 Seleucus amicorum quoſdam in Europam miſit; qui Caſſandrum in Macedoniâ & Lyſimachum in Thraciâ imperantem ad inimicitias cum Antigono ſuſcipiendas incitarent. Cujus propoſitum ex veriſimilibus conjecturis aſſecutus Antigonus, miſſis ad Ptolemæum, Lyſimachum & Caſſandrum legatis, ut priſtinam ſecum amicitiam conſervare vellent rogavit. [*Diodor. ut ſupr.*] Sed Seleuci operâ eſt effectum, ut inter ipſum & Ptolemæum, Lyſimachúmque & Caſſandrum, contra Antigonum fœdus iniretur. [*Appian. ut ſupr.*]

Antigonus, ſatrapâ Babylone creato Pithone qui ex Indiâ venerat, promotis caſtris iter Ciliciam verſus intendit. Ubi Mallon (in Ciliciâ) perventum eſt; in hyberna exercitum diſtribuit, jam poſt occaſum Orionis. (menſe Novembri Juliano.) Pecunias etiam in Quindis decem millia talentûm accepit. Ex annuis præterea reditibus undecim millia talentûm ei collecta erant. [*Diodor. ibid.*]

Jámque in ſuperiorem Syriam movebat Antigonus, cùm legati à Ptolemæo, Lyſimacho & Caſſandro advenêre. Qui introducti ad conſeſſum poſtulabant, ut Cappadocia Lyciáque Caſſandro, Phrygia juxta Helleſpontum Lyſimacho, Syria tota Ptolemæo, & Babylonia Seleuco traderetur: ſimúlque pecuniæ publicæ, quas à pugnâ cum Eumene ſibi vendicâſſet, cum ipſis cæteriſque Macedonibus qui ſatrapias ſuas amiſerant dividerentur. Quibus aſperiùs ille reſpondens, ſe jam in Ptolemaici negotii apparatu eſſe dicebat; neque ſe in ejus belli præmia ſocios admiſſurum, in cujus periculum ſolus deſcenderat. [*Diodor. & Appian. ut ſupra Juſtin. lib.* 15. *cap.* 1.]

Legatis re infectâ regreſſis; Ptolemæus, Lyſimachus & Caſſander ſocietatem armorum inter ſe pacti, bellum terrâ maríque enixè inſtruxerunt. [*Id.*] Antigonus quanta belli ſurgentis moles eſſet futura per- 4400 314

pendens, nationes ac civitates principéſque ad ſocietatem invitavit. Ad reges Cypri Ageſilaum, in Rhodum Idomenea & Moſchionem, in Cappadociam nepotem ex fratre Ptolemæum cum exercitu, in Laconiam Ariſtodemum Mileſium cum mille talentis ad conducendos milites, ablegavit. Ipſe per univerſam Aſiam, quam in poteſtate habebat, faces & tabellarios diſpoſuit: quorum opera celeriter omnia adminiſtraret. [*Diodor.*]

His expeditis, in Phœniciam movit Antigonus, copias etiam navales contrahere properans. Caſtris ergo ad Tyrum Phœniciæ poſitis, regulos Phœnicum & Syriæ præfectos accerſens, ut ſuam ad naves compaginandas operam cum ipſo conjungerent invitavit: quandoquidem totam Phœniciæ claſſem Ptolemæus haberet in Ægypto. His mandavit, ut 450000 frumenti medimnos (tantus enim ſumptus in annum fiebat) ocyſſimè præpararent. Ipſe congregatis undique qui ligna cæderent & naves compingerent, materiam ex monte Libano ad mare deportandam curavit: cui decidendæ & dividendæ octo virorum millia, devehendæ autem mille jumenta operam locabant. [*Id.*]

His dum fungitur Antigonus, juxta mare caſtra habens, venit ex Ægypto Seleucus cum navibus centum regaliter inſtructis; & contemptim caſtra illius prætervectus eſt. Quod cum præſentes tum è civitatibus ſocios non parum turbaviſſet: bono eos animo Antigonus eſſe juſſit, 500 ſe navibus hâc ipſâ æſtate mare ingreſſurum confirmans. Interim Ageſilaus legatione in Cypro functus aderat; quòd Nicocreon cæteríque regum potentiſſimi ſocietatem cum Ptolemæo contraxerint, Citticus autem & Lapithius, Marius & Cerynites ad ipſius amicitiam ſe contulerint, renuncians. Quibus auditis, tria armatorum millia duce Andronico ad Tyri obſidionem reliquit Antigonus: ipſe cum exercitu Joppen & Gazam, ad imperata contumaces, adortus, violentâ eas manu expugnavit, & redactos in poteſtatem ibi Ptolemæi milites, in ſuos ordines diſtribuit; præſidio quoque in urbes introducto, quod ad imperata faciendum oppidanos cogeret. Tum in priſtina ad Tyrum caſtra reverſus, neceſſaria obſidioni adornavit. [*Id.*]

Per hoc tempus Ariſto, cujus fidei Crateri oſſa credita fuerant, ad ſepulturam illa tradidit Philæ Antipatri filiæ: quæ priùs Cratero, tum verò Demetrio nupſerat. Huic enim ut eam duceret pater Antigonus perſuaſit: averſanti ut ætate ſibi non reſpondentem, ſed majorem, Euripideo hoc in aurem inſuſurrans,

Ὅπου τὸ κέρδος, παρὰ φύσιν γαμητέον.
Ubi lucrum ſuadet, reluctetur licèt
Natura, ducas conjugem.

γαμητέον Ducas, pro *δουλευτέον Servias*, ſcitè ſubjecto. Hæc verò fœmina ingenio & prudentiâ excellere videbatur. Nam turbulentos in exercitu milites erga unumquemque ſic uti par eſſet gerendo ſe, compeſcebat, pauperum ſorores filiáſque ſuis impenſis elocabat: atque è periculis multos calumniis iniquis circumventos eripiebat. [*Id. cum Plutarcho, in Demetrio.*]

Inter duces ab Antigono miſſos, Ariſtodemus in Laconiam tranſvectus, & conducendi militis copiam à Spartanis adeptus, è Peloponneſo

8000

8000 coëgit; atque cum Polyſperchonte & filio ejus Alexandro congreſſus, amicitiæ fœdere Antigono illos adſtrinxit. Et Polyſperchontem quidem Peloponneſi ducem creavit: ſed Alexandro, ut ad Antigonum in Aſiam trajiceret, perſuaſit. [*Diodor.*]

Ducum alter Ptolemæus cum exercitu in Cappadociam profectus, cùm obſeſſam ab Aſclepiodoro Caſſandri præfecto Amiſum offendiſſet, periculis illam exemit; & dimiſſo certis pactis Aſclepiodoro, Satrapiam recuperavit. Hinc per Bithyniam ducens, Zibyten Bithynorum regem in oppugnatione Aſtacenorum & Chalcedonenſium urbis occupatum inveniens, obſidionem ſolvere coëgit: initáque ſocietate cum urbibus & Zibyte, poſtquam obſides accepiſſet, Ioniam & Lydiam verſùs movit. Ut enim oræ iſti quam celerrimè auxilium ferret, quippe Seleuco claſſe illam petituro, ſcripſerat Antigonus. Ad quæ loca ubi Seleucus appulit, Erythras circumſedit. Sed in propinquo hoſtem eſſe certior redditus, abſque effectu inde ſolvit. [*Id.*]

Venerat interea Polyſperchontis filius Alexander ad Antigonum. Ubi publicâ militum ac peregrinantium illic advocatâ concione, Caſſandro actionem intendit; ſeque Olympiadis mortem ab illo interfectæ ulciſci velle, & Alexandrum regis ſui filium cum matre obſidione Amphipolitanâ liberare, & Græcos omnes à præſidiis illius immunes ſuo juri reſtituere, declaravit. Deinde Alexandrum, ad magnas in poſterum ſpes excitatum, cum 500 talentis in Peloponneſum remiſit. [*Id. cum Juſtino, lib. 15. cap. 1.*]

Antigonus, navibus è Rhodo accerſitis & pleriſque recens ædificatarum inſtructus, Tyrum contendit. Cui dum maris imperio jam potitus frumenti importationem intercludit, ad graviſſimam obſeſſos egeſtatem adduxit. [*Diodor.*]

Ptolemæus Lagi filius, auditis quæ Macedones cum Antigono de libertate Græcis reddendâ decreviſſent, ejuſdem ſententiæ decretum etiam ipſe ſcripſit: notum hoc fieri cupiens, ſe non minùs Antigono libertatis Græcorum curam gerere. Suis etiam partibus adjunxit Caſſandrum Cariæ ſatrapam, virum potentem, & qui non paucas ſub imperio urbes tenebat. Et licèt jam antea regibus in Cypro tria militum millia miſiſſet; tamen nunc etiam decem alia militum millia cum Myrmidone Athenienſi, & Polyclitum cum navibus centum eodem miſit; fratre Menelao omnium imperatore conſtituto. [*Id.*]

Hi tranſvecti in Cyprum, adjuncto illic cum claſſe Seleuco, in conſeſſu quid facto opus ſit deliberavit. Placet tandem, ut Polyclitus cum 50 navibus in Peloponneſum tranſgreſſus, Ariſtodemo & Alexandro & Polyſperchonti bellum faceſſat; Myrmidon cum peregrino milite in Cariam eat ſuppetias allaturus Caſſandro ſatrapæ, quem Ptolemæus Antigoni dux armis impetebat: & Seleucus Menelaúſque in Cypro relicti cum Nicocreonte rege aliiſque ſociis, adverſarios oppugnent. Diviſis autem ad hunc modum copiis, Seleucus Ceryniam & Lapithum expugnat: & pellecto in ſuas partes Staſioeco Malenſium rege, Amathuſiorum principem obſides dare cogit. Citiorum verò urbem, cùm adjungere illam ſibi non poſſet, omnibus admotis copiis obſidet. [*Id. ibid.*]

Sub id tempus ex Helleſponto Rhodóque naves 40, Themiſone navarcho, ad Antigonum venerunt: aliæ itidem 80 Dioſcorides inde adduxit. Sed jam antè inſtructam habebat Antigonus claſſem ex compaginatis in Phœniciâ 120 naves; adnumeratis quas ad Tyrum reliquerat. Ità ut in univerſum congregatas haberet 240 naves longas: inter quas tetréres 90. pentéres 10. ennéres 3. decéres 10. (à 4, 5, 9, 10. ordinibus remigum ſic appellatæ) & 130 apertæ. Hâc claſſe diviſâ, 50 naves in Pelopónneſum miſit: cæteris Dioſcoridem, ſuum ex fratre nepotem, præfecit; cum mandato, ut huc illuc navigando ſocios tutaretur, inſuláſque nondum ſocietati ipſorum addictas, partibus ſuis conciliaret. [*Ibid.*]

Polyclîtus Seleuci legatus, è Cypro tranſmittens, Cenchreas (Corinthiorum navale) appulit. Ubi cùm Alexandrum Polyſperchóntis filium ab Antigono ad Caſſandrum deſciviſſe didiciſſet, nihil copiarum hoſtilium videns, Pamphyliam verſus navigationem intendit. Inde Aphrodiſiadem Ciliciæ devectus, audivit Theodotum Antigoni navarchum ex Pataris Lyciæ cum claſſe Rhodiâ, ex Cariâ remiges habente, prætervehi; & Perilaum cum agmine terreſtri claſſem in littore comitari, ad tutum illis iter præbendum. Utroſque igitur vafrè decepit. Expoſitum enim militem opportuno abſcondit loco, quà hoſtes tranſire neceſſum erat: ipſe cum totâ claſſe eò delatus, cùm promontorium ſibi objeciſſet, acceſſum hoſtis obſervat. Peditatus ibi primus in inſidias incidit: Perilaus capitur; aliique inter dimicandum partim cadunt, partim vivi in hoſtium manus veniunt. Dúmque claſſiarii auxilio ſuis venire conantur, Polyclîtus repentè ordinatâ invectus acie, hoſtem perturbatum facilè in fugam vertit. Idcirco evenit, ut naves univerſæ, nec exiguus virorum numerus caperetur: inter quos fuit etiam Theodotus ipſe, vulneribus confectus, qui poſt paucos dies obiit. [*Ibid.*]

Polyclîtus citra periculum tanto uſus ſucceſſu, in Cyprum, atque inde ad Peluſium renavigavit. Quem laudatum Ptolemæus donis ingentibus honeſtavit, atque victoriæ inſignis authorem longè amplius provexit: Perilaum verò ac de cæteris captivis quoſdam, cùm Antigoni legatio propter illos veniſſet, ſolvit. Ipſe dehinc ad Ecregma (quod vocatur) profectus, colloquium cum Antigono habuit: ſed non concedente Antigono quæ poſtulabat, rurſus diſceſſit. [*Ibid.*]

3691 Caſſander ex Macedoniâ exercitum in Cariam miſit: tum ut urbibus Ptolemæo & Seleuco ibi confœderatis opem ferret; tum ut maturè Antigonum diſtraheret, ne otium tranſmittendi in Europam haberet. Hujus agminis duces, Caſſander (Cariæ ſatrapes) & Prepelaus, audientes Ptolemæum Antigoni præfectum copias in hyberna diſtribuiſſe, ipſúmque in ſepulturâ patris occupatum; Eupolemum ad Caprima in Cariâ hoſtibus inſidiatum miſêre, 8000 peditibus & 2000 equitibus adjunctis. Sed Ptolemæus, hoſtium conſilio per transfugas explorato, ex proximè hyemantibus pedites 8300 & 600 equites evocavit: atque mediam circa noctem inſperatò vallum hoſtis adortus, cùm ſine excubiis in ſomnum effuſos obruiſſet, tum Eupolemum ipſum cepit, tum ad deditionem milites adegit. [*Diodor. Olymp. 116. ann. 3.*]

Antigonus Aſiam ſibi vendicare Caſſandrum videns, filium Deme- 4401 313

trium in Syriâ cum mandatis reliquit, ut Ptolemæanos, quos cum exercitu in Syriam progreſſuros ſuſpicio erat, inſidiis exciperet. Peditum ex peregrinis 10 millia, ex Macedonibus 2 millia; Lycios inſuper & Pamphylios 500, ſagittarióſque ac funditores ex Perſiâ 400, quinque etiam millia equitum, & ſupra 40 elephantos cum eo remanere juſſit. Quatuor conſiliario illi adjunxit; Nearchum Cretenſem, Pithonem Agenoris filium, qui paucos antè dies Babylone venerat, Andronicum Olynthium & Philippum: viros ætate provectos, qui militiæ Alexandri per totam expeditionem ſocii fuerant. Nam juvenis adhuc erat Demetrius, annos tantum 22 natus. [*Id. ibid.*]

Ipſe Antigonus, cæteris apud ſe copiis retentis, dum Taurum ſuperare nititur, in magnam vim nivium incidit, nec parvam militum jacturam fecit. Ideo retrò in Ciliciam reverſus, aliámque nactus opportunitatem, minori incommodo montem illum tranſcendit; & ad Celænas Phrygiæ progreſſus, in hyberna exercitum diſtribuit. [*Id. ibid.*]

Tyrus, per annum & tres menſes obſidione fortiter toleratâ, ſub conditione Antigono dedita eſt: Ptolemæanis cum rebus ſuis abire permiſſis. Præſidii verò ad urbem tuendam introducti dux manſit Andronicus. [*Id. ad Olymp.* 116. *ann.* 2. *&* 117. 1.]

Medius cum claſſe cui præerat è Phœniciâ ab Antigono accerſitus, Pydnæorum naves 36 fortè illi occurrentes prælio ſubactas unâ cum viris in poteſtatem redegit. [*Id. Olymp.* 116. *ann.* 3.]

Caſſander (Cariæ ſatrapes) mole belli gravatus, cum Antigono hâc conditione tranſegit; ut milites omnes Antigono traderet, & Græcis urbibus juris ſui libertatem concederet, ac Satrapiam quam priùs habuerat tanquam donum retineret, firmus Antigono deinceps amicus. Horum cauſâ, obſidem illi fratrem Agathonem dedit. Sed poſt dies non multos, cùm pactorum illum pœniteret, fratrem è cuſtodiâ ſurripuit; & legatione ad Ptolemæum & Seleucum miſſâ, ut quàm primum ſibi auxilia ferrent, contendit. Quod indigniſſimè ferens Antigonus, terrâ maríque copias ad liberationem urbium miſit; & claſſi Medium navarchum, terreſtri autem agmini Docimum imperatorem præpoſuit. Hi ad urbem Mileſiorum profecti, cives ad libertatem invitant, arcem præſidio munitam expugnant, legéſque ſuas reipublicæ reſtituunt. [*Id. Olymp.* 116. *ann.* 4.]

Hic dum illi occupantur, Antigonus Tralles expugnat, & Caunum progreſſus, accerſitâ claſſe, etiam hanc urbem capit, præter arcem. Quam vallo cinctam, ex quâ parte invadi poterat, continuis aſſultibus impetit. Miſſus erat cum ſat validâ manu Ptolemæus ad Iaſum urbem. Is cum Antigono ſe conjungere cogitur. Et hæ tum Cariæ urbes in ditionem Antigoni venerunt. [*Id. ibid.*]

3692 Cyrenæi à Ptolemæo deficientes, arcem veluti jamjam præſidium ejecturi obſident. Cúmque legati ex Alexandriâ illuc miſſi, ut ab obſidione deſiſterent, hortarentur; capite illos multant; & obſidionem majore contentione urgent. His graviter commotus Ptolemæus, Agim ducem cum terreſtri illuc exercitu mittit; claſſem etiam in ſubſidium belli, Epæneto prætore, expedit. Agis itaque bellum adverſus defectores ſtrenuè perſequens urbem vi ſubigit; authoréſque defectio- 4402 312

nis

nis in vincula compactos Alexandriam mittit, cæteris verò arma demit. Hinc civitatis rebus prout commodum ei videbatur constitutis, in Ægyptum redit [*Id. olymp.* 117 *ann.* 1.]

Ptolemæus, ubi Cyrenes negotium ex animi ſententiâ ſucceſſerat, in Cyprum adverſus reges imperium detrectantes ex Ægypto cum exercitu trajecit: & Pygmalionem cum Antigono per legatos agentem nactus, è medio ſuſtulit. Tum Praxippum Lapithiæ regem, & Ceryniæ principem de alienatione ſuſpectum comprehendit. Staſiœcum præterea cepit Mali regulum; everſáque urbe incolas Paphon tranſtulit. Quibus peractis, Nicocreontem Cypro ducem impoſuit; urbéſque ac reditus ejectorum regum illi attribuit. Ipſe cum exercitu in ſuperiorem Syriam tranſvectus, Poſidéum & Potamos Carum expugnatas diripuit: expeditóque curſu in Ciliciam provectus Mallum cepit, & deprehenſos in urbe ſub haſtâ vendidit. Finitimam inſuper regionem devaſtavit: & ditato emolumentis exercitu, in Cyprum renavigavit. [*Id. ibid.*]

Demetrius Antigoni filius in Cœle-ſyriâ interim ſubſiſtebat, copiis Ægyptiorum imminens. Ubi verò de captis urbibus audivit, Pithonem illis in locis cum imperio reliquit, elephantis & gravis armaturæ ordinibus ei traditis. Ipſe equitatu ordinibúſque ferentariorum aſſumptis, ſubitis itineribus Ciliciam verſus perrexit, ut periclitantibus opem ferret. Sed cùm tardiùs quàm opportunum eſſet, poſt hoſtium inde diſceſſum, veniſſet; citatò in caſtra rediit equis in itinere pleriſque amiſſis. Intra dies enim ſex à Mallo 24 ſtathmos confecit: ita ut propter immodicos labores, neque caculârum, neque equiſonum quiſquam ſubſequi poſſet. [*Ibid.*]

Ptolemæus, quum eum quem volebat progreſſum res habuiſſent, tunc quidem in Ægyptum regreſſus eſt. Sed non diu pòſt à Seleuco inſtigatus, propter inimicitias cum Antigono, in Cœle-ſyriam movere & cum Demetrio confligere decrevit. Quamobrem copiis undique contractis, ab Alexandriâ ad Peluſium movit, 18000 habens in peditatu, in equitatu 4000. quorum alii Macedones, alii conductitii erant. Ægyptiorum multitudo partim tela cæteráque impedimenta geſtabat, partim armis ad pugnæ uſum inſtructa erat. A Peluſio deſerta emenſus, prope hoſtes ad vetuſtam Syriæ Gazam caſtra poſuit. Ita etiam Demetrius, ex hybernis undique evocatis in Gazam veterem militibus, hoſtis adventum præſtolabatur. [*Ibid.*]

Olympiade CXVII. Ptolemæus Lagi vicit in Gazâ prælio Demetrium Antigoni, Poliorcetem cognominatum: ut habet Caſtor chronographus. [*apud Joſeph. lib.* 1. *contr. Apion. pag.* 1048.] Cujus prælii plenior apud Diodorum Siculum extat deſcriptio, in ejuſdem Olympiadis hiſtoriâ: ubi ex Demetrianis ſupra 8000 captos fuiſſe narrat, occiſos verò ſupra 500 (5000 ex Plutarcho legendum) quorum magna pars equites fuerint, præcipuæ nobilitatis viri. Inter amicos verò qui ceciderant, illuſtriſſimos fuiſſe notat, Pithonem, æquali cum ipſo Demetrio functum imperio; & Bœotum, qui longo tempore cum patre Antigono vixerat, & omnis arcani erat particeps.

Ptolemæus & Seleucus urbe Gazâ potiti ſunt. Demetrius contento itinere Azotum pervenit circa medium noctis, 270 ſtadia emenſus. Hinc præ-

præconem de recuperandis ad ſepulturam cadaveribus miſit: quam Ptolemæus & Seleucus non ſolùm conceſſerunt, ſed tabernaculum inſuper & regiam ſupellectilem cum amicis & toto famulitio abſque lytris remiſerunt; generoſo adjecto dicto, Non de prædâ ſed de dignitate & imperio iniiſſe ſe certamen. [*Diodor. Plutarch. in Demetr. Juſtin. lib.* 15. *cap.* 1.]

Demetrius, quòd juſtis ad reſiſtendum copiis deſtitueretur, miſſo ad patrem (qui tum in Phrygiâ agebat) tabellario, ut quàm celerrimè ſuppetias ferret, poſtulavit. Ipſe verò Tripolin Phœniciæ ingreſſus, milites è Ciliciâ, & alios, quicunque vel urbes vel caſtella ab hoſte longiùs remota cuſtodiebant, evocavit. [*Diodor.*] Antigonus pugnâ nuntiatâ, Ptolemæum imberbes ait nunc viciſſe, ſed iteratò dimicaturum cum viris. Ne animum autem infringeret filii, petenti de integro per ſe præliari non prohibuit, ſed conceſſit. [*Plutarch. in Demetr.*]

Ptolemæus in Ægyptum captivos milites miſit, in claſſis præfecturas huc illuc diſtribuendos. Ipſe, quum cæſis in pugnâ omnibus exſequias peregiſſet magnificas, Phœniciæ urbes cum exercitu invaſit; alias obſidendo, alias perſuadendo ſibi adjungens. Poſt receptam Sidonem, prope Tyrum caſtrametatus, Andronicum præſidii ducem de tradendâ urbe ſolicitavit; præmia cum honoribus ampla illi promittens. Qui nullo ſe modo fidem, quam Antigonus & Demetrius ipſi haberent, proditurum reſpondens; graviſſimis Ptolemæum convitiis inceſsit. Sed aliquanto pòſt, cùm per ſeditionem militum in hoſtis manus veniſſet; præteritâ injuriæ memoriâ, muneribus affectum Antigonus inter amicos cooptavit, & honorificè provexit. [*Diodor.*]

Seleucus, acceptis à Ptolemæo peditibus mille (ut ait Appianus; non plures enim quàm 800 habet Diodorus) & 200 equitibus, cum tantillo exercitu ad Babyloniæ ſatrapiam recuperandam properavit. Quum in Meſopotamiam perveniſſet, Macedonum qui Carrhis conſederant alios ſuadendo pellexit, alios vi compulit ad ejuſdem militiæ ſocietatem. Simulac verò Babyloniam ingreſſus fuit, complures incolarum ei occurrebant, & adſociati, quicquid ei viſum foret communi ſe operâ facturos pollicebantur. Adjunxit ſe illi etiam Polyarchus, adminiſtrationis quoddam munus gerens, cum amplius mille armatis. Cæterùm qui amicitiam cum Antigono tuebantur, ubi multitudinis impetum cohiberi non poſſe vident, in arcem cui Diphilus cuſtos impoſitus erat confugiunt. Hujus oppugnationem inſtituit Seleucus: eâque per vim captâ, pueros & amicos illic aſſervatos (quos, poſt diſceſſum illius ex Babylone in Ægyptum, in cuſtodiam tradiderat Antigonus) inde eripuit. His autem confectis, milites conſcribit, & equos à ſe coëmptos iis qui uti poſſent tradidit. Dúmque in congreſſibus humanum ſe omnibus præbet, paratos & alacres ad quemvis eventum periculorum ſocios ſibi conciliat. Hoc itaque modo Seleucus Babyloniam recuperavit. [*Diodor. cum Appiano, in Syriac. pag.* 122.]

Contra eum Nicanor, cui Antigonus Mediæ ſatrapiam commiſerat, peditum ſupra 10 & equitum 7 millia è Mediâ Perſiâque & finitimis locis eduxit. Cui occurrit Seleucus, habens in univerſum aliquanto plus tribus millibus peditum, & equites 400. Tranſgreſſus autem Tigrim

fluvium, quum paucorum viâ dierum hoſtes abeſſe audiret; milites in paludibus propinquis occultavit, nec opinantes opprimere conſtitutum habens. Nicanor, quum promotis ad Tigrim ſignis hoſtes non inveniret; prope ſtathmum quendam regium caſtris locum delegit, longiùs illos fugiſſe opinatus. Nocte inſequente dum contemptu hoſtis Nicanor excubias negligentiùs ageret; Seleucus derepentè illum adortus, tumultum ac pavorem magnum excitavit. Perſis enim pugnam conſerentibus, accidit, ut tùm Euager ſatrapes illorum, tum alii duces caderent. Poſt quem eventum major pars militum, quòd & periculum extimeſcerent & adminiſtratione Antigoni offenderentur, ad Seleucum tranſitionem fecerunt. Nicanor autem cum paucis relictus, quum ne hoſtibus traderetur formidaret, cum amicis per deſerta fugit. [*Diodor.*]

Ita valido potitus exercitu Seleucus, dum & humanum ſe omnibus præſtat, facilè Suſianam & Mediam & nonnulla de conterminis locis ditioni ſuæ adjecit. Ac de rebus à ſe geſtis ad Ptolemæum cæteróſque amicos perſcripſit, jam regiam majeſtatem & gloriam principatu dignam conſecutus: ut in rerum anni 1. Olympiadis CXVII[a] enarratione refert Diodorus Siculus. Unde ab eo anno & initium principatus Seleuci deducit Euſebius, indidémque & Edeſſenos ſua tempora & Græcorum regnum Maccabæorum notat ſupputare hiſtoriam. Et ſanè ab autumno hujus anni, id eſt, Septembri vel Octobri anni Periodi Julianæ 4402, ſecundi Maccabaici libri collector ſuos *Græcorum* annos, Hebræi *æram Contractuum*, Edeſſeni & reliqui Syri ſuam Seleucidarum epocham, atque Arabes *Alexandri Dhilkarnain* quos vocant annos dinumerant. A præcedente tamen vere *Græcorum* annos primi libri Maccabæorum ſcriptor, à ſubſequente *Chaldæorum* annos in magnâ Syntaxi auſpicatur Ptolemæus Alexandrinus.

3693 Ptolemæus Lagides in Cœle-ſyriâ ſubſiſtens, ex amicis quos ſecum habebat Cillen Macedonem magnis cum copiis adverſùs Demetrium in Syriâ ſuperiore caſtra habentem miſit; ut totâ Syriâ eum expelleret, aut velut indagine comprehenſum contereret, imperans. Demetrius à ſpeculatoribus certior factus Cillen ad Myuntem negligenter caſtra metatum; impedimentis relictis, cum militum expeditiſſimis ſecum raptis, contentum noctu iter fecit: & repentino inſultu circa matutinas excubias non expectantem perculit, atque caſtra cum ipſo cepit duce. Milites 7000 vivos in poteſtatem redegit, ac permagnâ prædâ potitus eſt. Quia tamen Ptolemæum cum toto exercitu contra ſe venturum exiſtimabat; ita caſtra fecit, ut paludes & lacus pro munimine illorum haberet. [*Diodor. Olymp.* 117. *ann.* 1. & *Plutarch. in Demetr.*]

De felici ejus pugnæ ſucceſſu ad Antigonum, qui Celænis tum in Phrygiâ verſabatur, ſcripſit Demetrius; invitans ipſum, ut vel exercitum quàm ocyſſimè mitteret, aut ipſe Syriam adiret. Qui redditis literis gavíſus fuit oppidò, quòd filius adhuc juvenis & ſuo rem ductu proſperè geſſiſſe videretur, & dignum ſe regno oſtenderet. [*Diodor.*] Demetrius verò, patre annuente, Cillen ducem & amicos ejus ad Ptolemæum remiſit; parem priori ipſius munificentiæ gratiam rependens. [*Plutarch.*]

Antigo-

Antigonus, copiis aſſumptis, è Phrygiâ movit; & Tauro intra paucos dies ſuperato; cum Demetrio caſtra adunavit. Ptolemæus verò cognito Antigoni adventu, ex Ducum conſilio excedendum eſſe è Syriâ judicans; præcipuas urbes à ſe occupatas, ut Acen Syro-phœniciæ, & Joppen Samariámque & Gazam Syriæ, deſtruxit. Tum receptis ad ſe copiis & opibus quæ agi ferríque poterant, in Ægyptum remeavit. [*Diodor. Olymp.* 117. *ann.* 1.]

Multi hominum cognoſcentes manſuetudinem & clementiam Ptolemæi, cum eo proficiſci in Ægyptum & rebus communicare voluerunt. Quorum unus erat Ezechias ὁ ἀρχιερεὺς (ſecundanus fortaſſe Pontifex; nam ſummus tum erat Onias I.) Judæorum: homo ætate quidem quaſi *66* annorum, dignitate verò apud contribules magnus, dicendíque facultate & rerum uſu pollens. Hæc & alia plura de Ezechiâ, qui cum eo apud Ptolemæum hoc tempore conſuetudinem habebat Hecatæus Abderita, in peculiari quem de *Judæis* conſcripſit libello: ubi & de altero Judæo ſibi cognito, Moſollamo ſive Meſhullamo nomine, aliam ita narrat hiſtoriam.

« Eunte me ad mare rubrum, unâ ſecutus eſt quidam cum aliis equeſtrium Judæorum nos deducentium, nomine Moſollamus, vir animoſus; inter omnes ſagittarios Græcos & Barbaros optimus. Is igitur multis in itinere progredientibus, & quodam vate augurium captante & petente ut cuncti ſtarent, interrogavit cur ſubſtitiſſent omnes. Oſtendente verò ei vate avem quam intuebatur, atque dicente; quòd ſi quidem expediret eis ut manerent omnes, ſtaret avis, ſi verò ſurgens anteriùs evolaret, procederent, ſi verò poſt tergum iret, recedere cunctos oporteret: rurſum tacens, arcúmque trahens, ſagittam emiſit, & avem percuſſam interemit. Indignantibus verò vate & quibuſdam aliis, & maledicentibus ei: Quid furitis, inquit, infauſtiſſimam avem ſumentes in manum? Hæc enim ſuam ſalutem neſciens, de noſtro itinere nobis proſperitatem potuit indicare? Si enim præſcire futura valuiſſet, in hunc locum nequaquam veniſſet, metuens ne ſagittâ à Moſallamo Judæo periret.

Ex eodem etiam libro de Judæis alia complura, in lib. 1. contra Apionem, Joſephus repetit: Sacerdotum quoque numerum, qui decimas accipiunt & univerſa in communi gubernant, circa 1500 tunc fuiſſe, inde referens. Et Demetrius Phalereus in epiſtolâ ad Ptolemæum Philadelphum (apud Ariſteam in libello de LXX. interpretib. & eundem Joſephum, lib. 12. Antiquit. cap. 2.) cauſam ex eo reddit, cur nullus vel Poëta vel Hiſtoricus ſacrorum librorum, aut virorum qui juxta eorum præſcriptum res ſuas adminiſtraverunt, mentionem fecerit: quia ſanctam nimirum quandam & venerandam contineant in ſe ſententiam; profano ore nequaquam temerandam.

4403 311 Antigonus, cùm citra periculum Syriam totam Phœniciámque recuperâſſet, in regionem Arabum qui Nabatæi vocantur expeditionem ſuſcepit. Hanc enim gentem cùm rebus ſuis parùm æquam eſſe judicâſſet; ex amicis ſuis Athenæum deſignavit; traditis illi armaturæ levioris 4000 peditibus, & equitibus idoneis ad curſum 600. mandato dato, ut ſubitò Barbaros invadat, & omnem illis prædam adimat. In pro-

pinquo tum erat celebris conventus quò finitimi partim merces ſuas venditum, partim aliquid rerum utilium ſibi mercatum, confluere ſolebant. Ad hunc Nabatæi etiam profecti erant; relictis in rupe quâdam opibus & viris ſenio confectis, unâ cum liberis & uxoribus. Athenæus, tempore hoc obſervato, celeriter ad Petram cum expeditâ manu contendit; & ab Idumææ provinciâ tridui & trinoctii ſpatio 2200 ſtadia emenſus, ſub noctem intempeſtam, inſciis Arabibus, Petram occupavit. Milites continuò quos ibi deprehenderant partim occidunt, partim capiunt, quoſdam ſauciatos relinquunt; thuriſque & myrrhæ partem maximam cum talentis 500 convaſatam auferunt. Nec ultra vigiliæ tempus commorati, quòd perſecutionem Barbarorum metuerent, protinus revertuntur; & 200 itinere ſtadiorum confecto, defatigati caſtra faciunt: excubias ſocorditer adminiſtrantes, quòd intra duos aut tres dies hoſtem illuc pervenire non potuiſſe exiſtimarent. [*Diodor. Olymp.* 117. *ann.* 1.]

Arabes ab iis qui exercitum viderant certiores facti, extemplo relictâ Panegyri ad Petram veniunt: ubi à ſauciis de rebus quæ contigerant edocti, omni feſtinatione Græcos perſequuntur. Et quia milites Athenæi in tuendis caſtris negligentiùs agebant, & propter laſſitudinem oppreſſi erant ſomno, captivorum quidam clanculum aufugêre: per quos exploratis hoſtium rebus, circiter vigiliam tertiam caſtra invadunt, numero exiſtentes octo millibus haud pauciores; & pleroſque in lectis adhuc jacentes mactant, experrectos autem & arma capeſſentes transfigunt. Ad extremum pedites univerſi occumbunt; & equitum circiter 50 evadunt, majori ex parte ſaucii. Deinde facultatibus ſuis recuperatis Nabatæi in Petram revertuntur: & epiſtolâ ad Antigonum literis Syriacis ſcriptâ, Athenæum criminantur, ſe verò purgant. Quibus reſcribens Antigonus, juſtam eos vindictam exercuiſſe doloſè profeſſus eſt; & incuſato Athenæo, præter mandata incurſionem hanc ab eo factam aſſeveravit. [*Id. ibid.*]

Antigonus, cùm pro amico Barbarorum ad tempus ſe geſſiſſet, ex toto exercitu 4000 pedites; qui & leves armis & ad curſum apti eſſent, cum pluribus quàm 4000 equitibus, delegit; quibus imperavit, ut ad complures ſecum dies cibos ignis haud indigentes ferrent: Demetriúmque filium Ducem eorum conſtitutum ſub primam vigiliam miſit; cum edicto, ut quocunque poſſet modo Arabes ulciſceretur. Is triduum per avia iter faciens, clàm Barbaros opprimere feſtinabat. At ſpeculatores ingreſſu hoſtilis exercitus animadverſo, facibus Nabatæis rem ſignificant. Feſtinanter itaque Græcos adventare opinati, in Petram (ad quam unus tantùm aditus manu factus tendebat) ſarcinis depoſitis, cuſtodiam illi validam præfecerunt: ipſi verò prædam inter ſe partiti, alii aliò in deſerta greges abegerunt. Demetrius ubi ad Petram perve-
115 nit, tranſlatámque prædam animadvertit; continenti oppugnatione caſtellum tentavit: Sed cùm incluſi fortiter repugnaſſent, & propter altitudinem locorum facilè ſuperiores eſſent, certamine ad veſperam uſque continuato, receptui ſignum datum eſt. Pace deindè cum Nabatæis initâ, Demetrius acceptis obſidibus doníſque de quibus convenerat, à Petrâ diſceſſit; ſtadiáque 300 emenſus, juxta lacum Aſphaltitem caſtra

poſuit. [*Id. ibid.*] Plutarchus, ingenti captâ prædâ et 700 camelis receptiſſe ſe, ſcribit.

Antigonus, cùm Demetrius ad ipſum reverſus ſingula quæ geſſerat expoſuiſſet, ob pacificationem cum Nabatæis illum reprehendit; Barbaros impunitos dimiſſos multo confidentiores evaſuros dicens. Quòd autem lacum Aſphaltitem contemplatus regno proventum aliquem reperiſſe videretur, eum laudavit: et procuratorem illius fecit Hieronymum Cardianum hiſtoricum (quem ab Antigono Syriæ præfectum fuiſſe, in lib. I. contra Apion. notat Joſephus; et quòd Judæorum in Hiſtoriâ ſuâ non meminerit, meritò incuſat, quum penè in ipſis locis egerit.) Huic imperatum erat, ut navigia conſtrueret; exceptúmque è lacu bitumen omne in unum congereret locum. Sed Arabes ad 6000 congregati, ínque ratibus ſuis aggreſſi eos qui in navigiis verſabantur, miſſilibus propè omnes confixerunt. Quo factum, ut ſpem redituum illorum Antigonus omitteret. [*Diodor.*]

Antigonus, acceptis à Nicanore Mediæ duce aliíſque ſatrapis de ſucceſſibus proſperis Seleuci literis, Demetrium filium miſit cum peditibus Macedonicis 5000, mercenariis 10000, et equitibus 4000: cum mandato; ut ad Babylonem uſque adſcenderet, et recuperatâ ſatrapiâ, celeriter ad mare deſcenderet. Qui Damaſco Syriæ egreſſus, patris mandatum ſtudioſè exſecutus eſt. At Patrocles, à Seleuco Babyloniæ præſes datus, poſtquam Meſopotamiæ hoſtes imminere cognovit, adventum illorum, quòd paucos circum ſe haberet, exſpectare non auſus, cæteros ut urbe excederent juſſit: horúmque alii, Euphrate relicto, in deſerta fugerent; alii ſuperato Tigri, in Suſianam & ad mare Perſicum fugerent. Ipſe cum adjunctâ manu, fluminum & foſſarum objectu loco propugnaculorum ſe tutans, in Satrapiâ verſatus eſt; tum inſidias hoſti moliens; tum ad Seleucum in Mediam de iis quæ ſubinde fierent miſſitans, eúmque ad ferendum celerrimè ſuppetias exhortans. [*Id.*]

Demetrius, ubi Babylonem pervenit urbémque reperit deſertam, arcium oppugnationem aggreſſus eſt: captámque alteram militibus diripiendam conceſsit, ejectóque inde Seleuci præſidio, ſuum ibi ſeptem millium militum impoſuit. Altera per dies aliquot obſeſſa, cùm tempore indigeret, Archelaum ex amicis unum ad obſidionem reliquit; 5000 peditibus & 1000 equitibus illi traditis. Ipſe, quum tempus jam excurreret quo ut hanc expeditionem conficeret injunctum erat, quæcunque ex illâ provinciâ rapere poſſent in prædam ſuam vertere militibus juſſis, ad mare deſcendit: firmius Seleuco relinquens imperium; quippe qui cedere videretur, dum vaſtat quaſi jam non ſuum. [*Id. cum Plutarcho, in Demetrio.*] Unde & ab hoc tempore Chaldæis ſuam Seleucidarum æram inchoare viſum fuit.

Ad mare regreſſus Demetrius Halicarnaſſum, quam obſidebat Ptolemæus, celeriter ſuccurrens liberavit. [*Plutarch. in Demetrio.*]

Caſſander, Ptolemæus & Lyſimachus pacem cum Antigono fecerunt; ſcriptâ etiam formulâ pactorum, in hanc ſententiam. Ut Caſſander ſummus Europæ dux eſſet, donec Alexander è Rhoxane ad maturam ætatem perveniſſet. Lyſimachus Thraciam in poteſtate haberet. Ptolemæus Ægypto & conterminis in Lybiâ & Arabiâ urbibus impe-

 raret.

raret. Antigonus toti Aſiæ præeſſet. Græcíque ſuis legibus viverent. Non tamen diu his pactis ſteterunt: ſed unuſquiſque probabiles captans prætextus, ſubinde plura acquirere nitebatur. [*Diodor. Olymp.* 117. *ann.*2.]

Caſſander quum Alexandrum Rhoxanes adoleſcere videret, & ſermones per Macedoniam à quibuſdam ſpargerentur, decere ut puero è cuſtodiâ producto regnum paternum traderetur: ſibi ipſi metuens, Glauciæ cuſtodiæ præfecto imperavit, ut Rhoxanen obtruncaret, cum rege; & cadaveribus occultatis, factum nemini enunciaret. [*Id. ibid.*]

Paryſades Boſphori Cimmerii rex, poſt annos 38 defunctus, filio natu maximo Satyro imperium reliquit: quod 9 tantùm menſes ille obtinuit. [*Id. ad Olymp.* 117. *ann.* 3.]

3694 In Peloponneſo dux Antigoni Ptolemæus, ab eo ad Caſſandrum deficiens ad quendam ex fideliſſimis amicis Phœnicem, cui procurationem ſatrapiæ ad Helleſpontum ille reliquerat, milites tranſmiſit: útque caſtella & urbes tueretur, neque Antigoni deinceps authoritatem ſequeretur, monuit. [*Diodor. Olymp.* 117. *ann.* 3.] 4404 310

Ptolemæus Ægyptius Antigonum criminatus, quòd contra commune ducum fœdus urbes Græcorum nonnullas præſidiis muniviſſet, miſſis cum Leonide præfecto copiis, aſperæ Ciliciæ urbes Antigono ſubjectas poteſtatis ſuæ fecit. Ad urbes etiam Caſſandro & Lyſimacho addictas rogatum miſit, ut ſuam amplexæ ſententiam, ne creſceret potentia Antigoni prohiberent. [*Id. ibid.*]

Antigonus natu minorem filium Philippum cum Phœnice & defectoribus belligeratum ad Helleſpontum miſit: ſed in Ciliciam Demetrium. Qui militiæ ſuæ munus ſtrenuè exſequens, & Ptolemæi duces vicit, & urbes recuperavit. [*Ibid.*]

Polyſperchon in Peloponneſo Caſſandrum in crimen vocans, & Macedonum imperium affectans, Herculem Alexandri M. & Barſines filium è Pergamo (ubi educabatur, jam circiter 17 annos natus) accerſiit: & ad Caſſandri inimicos miſsitans, ut adoleſcentem in regnum paternum reducerent, oravit. [*Ibid.*]

Ptolemæus Lagides, jam Cypri urbes ſub ditione habens, quum à Nicocle Paphiorum rege occultam cum Antigono amicitiam fuiſſe initam ex relatu quorundam cognoviſſet, ex amicorum numero Argæum & Callicratem, cum mandatis de tollendo Nicocle, miſit. Illi ergo in Inſulam profecti, à Menelao exercitus præfecto militibus acceptis, domum Nicoclis circumſiſtunt; & expoſito Ptolemæi decreto, ut vitâ ſe abdicaret, imperant. Qui ad diluendum quæ objiciebantur primùm ſe convertit: ſed ubi nemo attendit, manus ſibi infert. Axiothea Nicoclis uxor, auditâ viri morte, filias ſuas adhuc virgines jugulat; fratrúmque Nicoclis conjuges, ut unâ cum ipſâ mortem oppetant, inſtigat: cùm tamen nihil acerbi in eas ſtatuiſſet Ptolemæus; ſed incolumitatem illis conceſsiſſet. Fratres quoque Nicoclis, foribus occluſis domóque ſuccenſâ, ſibi ipſi manus intulerunt. Atque ita familia regum Paphiorum, tragicis oppreſſa calamitatibus, abolita fuit. [*Diodor. ibid. & Polyæn. Stratagem. lib.* 8.]

Agathocle Siliciæ tyranno in Africam navigante, ut contra Carthaginienſes

ginienſes bellum gereret tantum factum eſt Solis deliquium, ut ſtellis ubique apparentibus omnino noctis inſtar eſſet. [*Diodor. Olymp.* 117. *ann.* 3. *Juſtin. lib.* 22. *cap.* 6.] Quam horrendam Solis eclipſim 15° die menſis Auguſti, calculus aſtronomicus hoc anno nobis exhibet.

Epicurus, annos 32 natus, ſcholas primùm Mitylenis & Lampſaci per quinquennium habuit. [*Diog. Laërt. in Epicuro.*]

In Boſphoro Cimmerio Eumélus, cum Barbaris quibuſdam finitimis amicitiam pactus, fratri natu maximo Satyro de regno controverſiam movit. De quo Satyrus certior factus, cum numeroſâ adverſus illum manu contendit: & ſuperato Thapſi fluvio, ubi caſtris hoſtium approximavit, plauſtris, quibus maximam commeatus vim advexerat, caſtra circumdedit; inſtructâque acie, ipſe medium, ut Scytharum mos habet, agmen obtinebat. Militabant verò ipſi mercenarii Græci haud plures 2000 (al. 1000) Thracéſque totidem. Cæteri omnes Scythæ erant auxiliares ſupra 20000, et equites haud pauciores 10000. Eumélum Ariopharnes rex Thracum adjutabat 20000 equites & 22000 pedites habens. Satyrus equeſtri primùm inito prælio cum Ariopharne, in fugam eum convertit, deinde fratrem Eumélum totúmque hoſtium agmen fudit; et utrumque prælio ſuperatum in regiam, fluvio, præcipitiis arduis et ſylvis confertis cinctam, ſe recipere coëgit. [*Diodor.*]

Satyrus initio agros hoſtium vaſtavit, pagóſque incendit: unde captivorum prædæque vim ingentem coëgit. Impreſsione deinde per paludes factâ, ligneis caſtellis potitus eſt. Quibus direptis, trajectóque fluvio, ſylvam etiam, quâ neceſſariò ad regiam tranſeundum erat, triduanâ militum operâ dejecit, ac quarto demùm die ad murum acceſſit. Ibi Meniſcus mercede militantium ductor per aditum illapſus, ad murum licèt ſtrenuè cum ſuis certaret, retrò tamen, longè majore globo in ipſum erumpente, pellitur. Cui dum Satyrus ſuccurreret, brachium ejus haſtâ tranſverberatur. Quo vulnere graviter affectus, in caſtra ſe recipit, & ſubſequente nocte vitâ excedit. Meniſcus, obſidione ſolutâ, in Gargazam urbem exercitum abduxit: atque inde regis corpus Panticapæum ad Prytanim ejus fratrem per amnem deportavit. Is ſepulturâ magnificè peractâ, poſtquam in regia conditoria exuvias repoſuiſſet, Gargazam abſque morâ profectus, exercitum ſimul & principatum accepit. [*Ibid.*]

Euméli tum legatio de parte regni ipſum convénit; cui ille obtemperare noluit. Præſidio itaque Gargazæ relicto, Panticapæum rediit, ut regni ſtatum confirmaret. Per id verò tempus Barbarorum auxilio Gargazam occupavit Eumélus, & de cæteris urbibus ac caſtellis non pauca. Prytanim deinde prælio vicit. Iſthmóque paludi Mæoticæ vicino incluſum ad deditionis pacta coëgit; quibus & militem tradidit, & regno ſe ceſſurum eſt pollicitus. Verùm ubi Panticapæum rediit (quæ in Boſphoro regnantium perpetuò erat regia) imperium denuò recuperare conatus eſt. Sed victus, in hortos quos vocant perfugit, atque ibi occiſus eſt. Regnavítque poſt eum frater Eumélus, annos quinque & menſes totidem. [*Ibid.*]

3695 Ut imperium Eumélus ſtabiliret, fratrum ſuorum Satyri & Prytanis amicos, conjuges præterea & liberos, è medio ſuſtulit. Solus tan- 4405 309

tùm

tùm Paryſades Satyri filius, oppidò juvenis adhuc, manus ejus evaſit. Nam equi celeritate uſus, ex urbe ad Agarum Scytharum regem profugit. Cùm autem cives neceſſariorum cædem indignè ferrent; advocatâ in concionem multitudine, Eumélus de perpetratis ſe purgavit, & patriam eis reipublicæ formam reſtituit. Immunitatem etiam, quam incolæ Panticapæi habuerant illis conceſſit; omnia inſuper tributa ſe illis remiſſurum pollicitus: multáque ad favorem populi ſibi conciliandum tum diſſeruit. Cunctis igitur brevì ad priſtinam benevolentiam per beneficia reductis, æquum deinceps juxta leges imperium exercuit; nec mediocrem ſibi virtutum admirationem peperit. [*Ibid.*]

Ptolemæus Lagides, ubi duces ſuos urbes in Ciliciâ amiſiſſe cognovit, claſſe Phaſelidem tranſportatâ, urbem illam expugnavit. Hinc in Lyciam tranſvectus, Xanthum Antigoni præſidio inſeſſam vi cepit. Inde Caunum appulsus, urbem ſibi deditam accepit; arcéſque præſidiis occupatas violentâ manu ſubegit. Heracléum exſcidit: Perſicum verò deditione militum in manum ejus venit. [*Diodor. Olymp.* 117. *ann.*4.]

Tum in Côn profectus, accivit Ptolemæum. Is Antigoni ex fratre nepos erat, exercitúmque fidei ſuæ creditum habebat: ſed relicto patruo, cum Ptolemæo rei communiter gerendæ ſocietatem iniverat. Ex Chalcide igitur profectum, & Côn delatum, initio humaniter Ptolemæus excepit. Poſt quum inſolentiùs illum ſe gerere, & duces muneribus colloquiíſque ſibi devincire, animadverteret; veritus ne quid inſidiarum moliretur, præoccupatum cuſtodiæ tradidit, & cicutam bibere coëgit. Milites autem caſtra illius ſecutos promiſſis ad ſe pellexit, & ordinibus ſuorum immiſcuit. [*Id.ibid.*]

Caſſander, metuens ne Macedones ad Herculem Alexandri M. filium (qui annos 14, ut Juſtinus, vel 17 potiùs, ut Diodorus indicat, tum exceſſerat) transfugerent; fœdere cum Polyſperchonte clanculum inito, illius operâ occidi eum tacitè cum matre Barſine curavit, corporáque eorum terrâ obrui, ne cædes ſepulturâ proderetur. Itaque ſublato jam utroque Alexandri filio, cùm nullus reſtaret in imperio ſucceſſor, Satraparum quiſque provinciam cui præfectus erat tanquam regnum armis partum obtinebat. [*Id. ibid. & Juſtin.lib.*15.*cap.*2.]

3696 Ptolemæus è Myndo magnâ cum claſſe per Inſulas navigans, in tranſitu Andrum reducto præſidio liberavit. [*Diodor. Olymp.* 118. *ann.*1.] 4406 308

Cleopatra, Philippi filia & Alexandri M. ſoror, Antigono infenſa, propenſione ſuâ ad Ptolemæum inclinavit; Sardibúſque, ut tranſportaretur ad ipſum, exceſſit. At Sardium præfectus, cui ſervandæ ejus mandatum dederat Antigonus, diſceſſum illius inhibuit: ejúſque deinde juſſu, mulierc ularum quarundam operâ doloſè illam necavit. Antigonus verò ſe necis authorem infamari nolens, quaſdam ex mulierculis, quaſi vitæ illius inſidiatas, capite plexit; & funus regiâ magnificentiâ curavit. [*Id.ibid.*]

Ophellas, qui Thimbrone dejecto Cyrenæos Ptolemæi imperio ſubjecerat, quum Cyrenen ipſe jam cum vicinis urbibus ſibi vendicâſſet, majo-

majorem animo principatum complectebatur. Dumque in his cogitationibus verſatur, Ortho Syracuſanus Cyrenen legatus ab Agathocle ad illum venit; ad belli contra Carthaginienſes ſocietatem illum invitans, illiſque devictis imperium Africæ ei promittens. Cùm igitur ad conſilium jam olim meditatum hunc ſpes nova accederet, lubens obtemperavit: & Athenas (unde uxorem Eurydicen Miltiadis filiam acceperat) de belli ſocietate legationem miſit. [*Id.ibid.*]

3697 Athenienſium & aliorum Græcorum multis militiæ huic promptis 4407 307
animis ſeſe adjungentibus; quòd florentiſſimam ſe Africæ partem ſorte diviſuros, & Carthaginis opes direpturos ſperarent: Ophellas tandem, ubi cuncta expeditioni neceſſaria affatim comparaverat, copias eduxit; pedites pluſquam 10000, equites 600 (vel 700,) currus 100, aurigas eſſedarioſque milites ſupra 300, ſub ſignis habens. Ad hæc qui extraordinarii appellantur non infrà 10000 comitabantur. Multique horum liberos & uxores, nec non alia impedimenta ſecum ducebant: ita ut hic exercitus coloniæ ſpeciem haberet. Octodecim ergo dierum itinere confecto, tria ſtadiorum millia emenſi, circa Automulas (in occidentali Cyrenaicæ termino) caſtra poſuerunt. Deinde per ſiticuloſam & beſtiis infeſtam regionem magno cum labore pergentes, vix tandem, itinere duorum ampliùs menſium ærumnoſiſſimè confecto, Agathoclis caſtra aſſequuntur: ubi copiis exiguo inter ſe disjunctis intervallo, caſtra poſuêre. [*Id.ibid.*]

Agathocles Ophellæ obviam progreſſus, benignè omnibus ſuppeditatis, ut exercitum ab ærumnis reparandum curaret monebat: & cùm ſæpius ſimul cœnaſſent, ab Ophellâ filius adoptatus eſt. Majore verò parte Ophellæ militum pabulatum & frumentatum egreſſâ, concionem militum ſuorum advocat: & Ophellam criminatus, quòd qui ad ſocietatem armorum veniſſet, nunc inſidias pararet; exacerbatâ multitudine, confeſtim inſtructum contra Cyrenæos exercitum educit. Inſolentiâ rei perculſus Ophellas, defendere ſe conatur. At celeritate hoſtis oppreſſus, dum & reliquiæ exercitus ad reſiſtendum non ſufficiunt, inter præliandum occumbit. Agathocles multitudinem adhuc reliquam ad ponendum arma cogit: omniúmque animis promiſſionum liberalitate conciliatis, totò ſic potitur exercitu. Quos verò bello minùs habiles invenit, Syracuſas deportandos navibus impoſuit: quarũ paucæ tamen, gravi exortâ tempeſtate, integræ eò pervenerunt. [*Id.ib.cum Juſtin.li.*22.*c.*7]

Ophellâ ſublato, Cyrene & reliqua Libya ad Ptolemæi obſequium rediit. [*Suid.in* Δημήτρ.]

3698 Demetrius, *Poliorcetes* ſive *Expugnator* (ut Plinius vocem reddidit) 4408 306
cognominatus, validis à patre Antigono copiis terreſtribus ſimul & navalibus, telorum inſuper aliorúmque ad obſidionem utilium convenienti apparatu inſtructus, & ad Græciæ urbes in libertatem vindicandam miſſus; Epheſo ſolvit. [*Diodor.Olymp.* 118.*ann.*2.] & 5000 argenti talenta ſecum habens, cum 250 navium claſſe Piræeum appulit, die 26° menſis Thargelionis (circa Maii Juliani 31.) ut in Demetrii vitâ refert Plutarchus. Receptiſque Athenis, Megarenſium urbem cepit, & Munychiam Athenienſium præſidium (à Dionyſio Caſſandri præfecto occupatum) exſcidit, archonte Athenis Anaxicrate: ut, præter alios habet

bet Philochorus (qui hoc tempore claruit) in Atticarum hiſtoriarum libro 8°, [*apud Dionyſium Halicarnaſſeum, in Dinarcho.*] ad finem nimirum tendente præturâ Anaxicratis, & cum eâ 2° anno Olympiadis CXVIII.

Eurydicen Ophelttæ ſive Ophellæ Cyrenæ principis (ſuperiore anno interempti) viduam Athenas remigrantem, matrimonio ibi Demetrius ſibi junxit. Has nuptias poſuerunt in beneficio & honore civitatis ſuæ Athenienſes, Iidémque Demetrium & Antigonum *Reges* primùm appellaverunt, hoc nomen aliàs averſatos: quod quidem ex inſignibus regiis unum adhuc Philippi & Alexandri generi illibatum aliis & intactum ſupererat. [*Plutarch.in Demetr.*]

Ex Græciâ à patre Antigono revocatus Demetrius, ut cum Ptolemæi ducibus in Cypro belligeraret; in Cariam cum copiis tranſmiſit. Inde in Ciliciam devectus, militibúſque & navibus inde acceptis, in Cyprum trajecit: habensſecum pedites 15000; equites 400; navium ad curſum expeditarum triremes ſupra 110, tardarum verò, ſed tamen militarium, 53. præter pontones omnis generis, quot tantæ equitum peditúmque multitudini ſufficerent. Ac primò in finitimâ Carpaſiæ orâ caſtra poſuit; ſubductíſque navibus, vallo & foſſâ profundâ caſtra munivit. Vicinas deinde urbes aggreſſus, Uraniam & Carpaſiam vi cepit. Et relictâ tutandis navibus cuſtodiâ mediocri, Salaminem cum exercitu petiit. [*Diodor.Olymp.*118.*ann.*2.]

Menelaus, à Ptolemæo (fratre) Inſulæ præfectus, Salamine tum ſubſiſtens, quum ſtadia 40 hoſtes inde abeſſent, eductis è caſtellis hinc inde militibus, 12000 pedites & 800 equites adverſus illos eduxit: prælióque paulisper commiſſo, ab hoſte preſſus, cum ſuis terga vertit. Demetrius verò in urbem uſque eos inſecutus, non multo pauciores 3000 cepit, & circiter 1000 interemit. Ac captivos quidem primùm in ordines ſuos diſtribuit: ſed cùm ad Menelaum fugituros illos poſtea animadverteret, propterea quòd impedimenta ſua in Ægypto penes Ptolemæum reliquerant; navigiis impoſitos ad patrem Antigonum tranſmiſit. [*Id.ibid.*]

Antigonus tum in ſuperiore Syriâ urbem, ſuo nomine Antigoniam vocatam, juxta Orontem fluvium condebat; magnificos in eam ſumptus faciens, ita ut ambitu 70 ſtadia complecteretur. Locus enim ille ad inſidiandum Babyloniæ & ſuperioribus provinciis, inferiori etiam Satrapiæ & præfecturis Ægyptum uſque, idoneus erat. [*Ibid.*]

Menelaus Salaminem repetens, ad tolerandam obſidionem ſeſe parat; & ad Ptolemæum in Ægyptum mittens, auxilium ab eo, ut in magno poſitus diſcrimine, poſtulat. Demetrius contrà machinas ad vi capiendam urbem parat; unam præſertim, *Helepolim* (à capiendis urbibus) vocatam: arietéſque prægrandes, & duas teſtudines eis ferendis aptas. Obſeſſi verò, facibus circa mediam noctem deſuper immiſſis, operum maxima quæque incenderunt; militum qui in eis erant compluribus etiam abſumptis. Neque Demetrius tamen ab incepto idcirco deſtitit: ſed terrâ maríque oppugnationem urgens, temporis diuturnitate ſe hoſtes debellaturum exiſtimavit. [*Ibid.*]

Ptolemæus, clade ſuorum auditâ, cum exercitu inſtructiſſimo terre-

ſtri

ſtri ac navali ex Ægypto ſolvit; & ad Cypri urbem Paphon delatus, ſcaphas ex urbibus aſſumpſit, Citiúmque (quod 200 à Salamine diſtabat ſtadiis) appulit. Tota ejus claſſis 140 (vel 150, ut apud Plutarchum eſt) longas habebat naves: quarum maxima erat quinqueremis, minima quadriremis. Has Pontones plus quàm 200 ſequebantur, peditum vehentes millia decem, haud minùs. Menelao etiam mandavit, ut à Salamine cum 60 navibus, fervente maximè prælio, à tergo in Demetrii claſſem impreſſionem faceret, ordinéſque diſturbaret. At Demetrius animadverſo ejus conſilio partem exercitus ad obſidionem relinquens, Antiſtheni navarcho, ut claſſis opidanæ eruptionem ad conflictum intercluderet decem quinqueremes tradidit: tot enim ad anguſtias portus tenendas ſufficere arbitrabatur. Ipſe pedeſtres copias inſtructas per prominentia in pelagus promontoria circumfudit; & cum claſſe navium 108 (vel 180, ut Plutarchus habet) quarum maximæ ſeptiremes erant, pars tamen major quinqueremes, in altum provectus eſt. [*Diodor. & Plutarch.*]

Ptolemæus oppoſitos ſibi fudit fugavítque; & navium alias demerſit, alias cum ipſis militibus cepit. Jámque à victoriâ revertens, etiam cæteras ſe facilè ſubacturum ſperabat: cùm lævum cornu profligatum, & proximas quaſque fugam capeſſere & Demetrium vi graviſſimâ imminere, animadvertit. Ad Citium ergo retroceſsit. Victor autem Demetrius, navibus militaribus Neoni & Buricho traditis, ut hoſtem perſequerentur & in mari natantes exciperent, ad caſtra, portúmque ſuum reverſus eſt. [*Diodor.*]

Interim verò dum prælio navali diſceptatur, Menelaus Salamini præfectus naves 60 viris armíſque completas, Menœtio navarcho, in ſubſidium Ptolemæo miſit: & certamine cum 10 navibus, quæ ſtationem in oſtio portus habebant, commiſſo; quum opidani vi ſibi exitum patefacerent, Demetriani ad terreſtres ſe copias fugâ receperunt. Menœtiani autem in altum evecti, ubi paulo ſeriùs quàm commodum eſſet venerunt, Salaminem regreſſi ſunt. [*Id.*]

Ptolemæus rebus Cypri deſperatis, cum ſolis octo navibus in Ægyptum refugit. [*Id. cum Juſtino, lib. 15. cap. 2. & Plutarcho.*] Menelaus Salaminem & naves & pedeſtres copias Demetrio tradidit; equites 1200, gravis armaturæ milites 12000. [*Plutarch.*] Receptíſque deinde urbibus Inſulæ cæteris omnibus, Demetrius præſidiarios in ordines ſuos cooptavit, pedites 16000, equites verò circiter 600. [*Diodor.*]

Pontones (πορεῖα) ampliùs 100 cepit Demetrius, in quibus 8000 propè milites erant. De longis navibus unâ cum viris captæ ſunt 40, corruptæ verò circiter 80, quas ſalſugine plenas ad caſtra prope urbem victores ſubduxerunt. Vitiatæ etiam fuerant ex Demetrianis 20; quæ debitâ accuratione refectæ, commodos deinceps uſus præbuerunt. Sic, Diodorus. Plutarchus, ita. Ex navibus Ptolemæi 70, cum propugnatoribus & ſociis navalibus, captæ ſunt. Ex turbâ, quæ in navibus onerariis circa littus ſtationem habebant, ſervitiorum, amicorum Ptolemæi, fœminarúmque, adhæc armorum, ſtipendii, machinarum, nihil prorſus elapſum Demetrio eſt, ſed omnia cepit, atque in caſtra deportavit. In his fuit Lamia, tibiarum primùm modulatione, deinde commercio me-

retricio celebris. Tunc verò etiam exoleſcente formâ multo ſe juniorem pellexit Demetrium: adeóque lepôre devinxit & cepit eum, ut ab aliis mulieribus amaretur, unius illius eſſet amator. [*Plutarch.*]

Demetrius hoſtes qui ceciderant magnificè funeravit, atque captivos miſſos fecit. Athenienſibus eum armorum numerum dono dedit, quibus 1200 milites armare poterant. [*Plutarch. in Demetr.*] Ptolemæi filium Leontiſcum, & fratrem Menelaum, amicóſque ejus cum privati inſtrumenti miniſterio, pari provocatus antea munere, in Ægyptum remiſit: & ut appareret eos non odio, ſed dignitatis gloriâ accenſos, donis muneribúſque inter ipſa bella contendebant. Tanto honeſtiùs tunc bella gerebantur, quàm nunc amicitiæ coluntur. [*Juſtin. lib.* 15. *cap.* 2.]

Victoriæ nuntium patri Demetrius miſit Ariſtodemum Mileſium, inter omnes aulicos adulatorem primum: qui diu ſuſpenſum eum tenens, tandem altâ voce exclamavit. *Salve rex Antigone: vicimus prælio navali regem Ptolemæum, Cyprum tenemus, milites* 16800 *captivos habemus.* Cui ille: *Et tu quoque herclè*, inquit, *ſalve. Quia verò ita nos torſiſti, lues pœnam: nam tardiùs præmium læti nuntii accipies.* [Plutarch.]

Hâc victoriâ elatus Antigonus, diademate ab amicis impoſito, Regis deinceps nomen uſurpavit: Demetrio quoque diadema miſit, ſcriptáque epiſtolâ Regem appellavit. Ptolemæus etiam, ne ob acceptam cladem animum abjeciſſe videretur, neve minoris apud ſuos authoritatis haberetur, diadema etiam ipſe aſſumpſit, & in omnibus exinde litteris Regem ſeſe appellavit. Horum exemplo reliqui etiam principes, Seleucus, qui ſuperiores provincias ſuæ ditioni recens adjecerat, itémque Lyſimachus & Caſſander, & ipſi regiam ſibi majeſtatem vindicaverunt: fratre, matre & filiis Alexandri M. jam extinctis. [*Diodor. Juſtin. lib.* 15. *cap.* 2. *Plutarch. in Demetr. & Appian. in Syriac. pag.* 122.]

3699 Seleucus non Babyloniæ ſolùm, ſed etiam Mediæ rex factus eſt; *Nicatore*, ſive *Nicanore*, ſuâ manu in pugnâ occiſo, cui Antigonus Mediæ ſatrapiam commiſerat. [*Appian. ibid.*] Quem tamen non à cæſo illo, ſed à victoriarum crebritate, *Nicatoris* ſive *Nicanoris* (ſic enim etiam in numiſmatis inſcribitur) cognomentum accepiſſe, Appianus [*ibid. pag.* 124.] & Ammianus Marcellinus [*lib.* 23. *hiſtor.*] confirmant. Expugnatis enim inde Bactrianis, reliquas quoque gentes uſque ad Indum fluvium, ab Alexandro priùs devictas, imperio ſuo adjecit. [*Juſtin. lib.* 15. *cap.* 4. *Appian. Syriac. pag.* 123.] 4409 305

Rex Antigonus, cùm filius ipſi natu minimus è vivis exceſſiſſet, regio funus apparatu deduxit: & Demetrio ex Cypro ad ſe vocato, copias ad Antigoniam convenire juſſit. Nam expeditionem in Ægyptum deſtinârat. Itaque peditum agmen ducens ipſe, per Cœle-ſyriam ſigna promovit, habens in exercitu peditum ſupra 80 & equitum circà 10 millia, cum elephantis 83. Claſſi Demetrium præfecit: quem juxta copias terreſtres oram legere juſſit, inſtructas habens in univerſum 150 naves longas, & pontones militares 100 quibus ingens telorum copia vehebatur. Cúmque navium magiſtri occaſum Pleiadum cenſerent reſpiciendum, qui poſt dies octo futurus videbatur, (ſub Aprilis initium;) ut nimis ad pericula timidos increpavit. [*Diodor. Olymp.* 118. *ann.* 3.]

Anti-

Antigonus ad Gazam caſtrametatus, quòd Ptolemæi apparatum antevertere cuperet, militibus ut 10 dierum cibariis ſe inſtruerent imperavit. Camelis autem ex Arabiâ coactis medimnûm frumenti 130 millia, & vim magnam fœni cæteris jumentis impoſuit, carriſque tela vehens, iter per deſerta faciebat, non abſque moleſtiâ; quòd pleraque ibi loca paluſtria erant & cœnoſa, maximè circa Barathra, quæ vocantur. [*Id. ibid.*]

Demetriani, poſtquam nocte intempeſtâ Gazâ ſolviſſent, tranquillo per aliquot dies mari, velocium navium remulco pontones militares poſt ſe trahebant. Inde cùm Pleias opprimeret eos, & ventus Borealis inſurgeret; multæ quadriremes ſubitò ad urbem Rhaphiam, appulſu difficilem & lacuſtrem, vi tempeſtatis delatæ ſunt. De navigiis autem quibus tela vehebantur, alia undis ſubmerſa perierunt, alia curſu reciproco Gazam petierunt. Scapharum tamen firmiſſimis ſummâ contentione enixi, Caſium uſque penetrârunt. Id Nilo haud procul diſtat: ſed importuoſum eſt, & tempeſtate coortâ nullum præbet acceſſum. Jactis idcirco anchoris, duobus circiter ſtadiis à terrâ in ſalo multis circundati periculis conſiſtere cogebantur. Ad eam denique penuriam ſunt redacti, ut ſi ad unum tempeſtas diem adhuc durâſſet, aquâ potabili jam deficiente, ſiti enecti omnes periiſſent. At cùm in extremâ verſantes anxietate exitium jam imminens expectant, flatus remiſit; & Antigonus cum exercitu illuc delatus, haud procul à claſſe caſtra poſuit. Navibus itaque egreſſi vires in caſtris reficiunt, & avulſas à claſſe naves præſtolantur. In hâc autem maris commotione perierunt quinqueremes tres; unde quidam ad littus enatârunt. [*Ibid.*]

Hinc promotis Antigonus copiis prope Nilum, duûm intervallo ſtadiorum caſtrametatur. At Ptolemæus, cùm opportuniſſima loca firmis præſidiis occupâſſet, miſit quoſdam in navigiis quæ contis propellebantur, cum mandatis, ut prope exſcenſum ad navigantes proclamarent; illum, ſi qui ab Antigono deficerent, binas gregario minas, præfecturam gerenti talentum, eſſe daturum. His ita proclamatis, defectionis cupido mercenarios Antigoni invaſit. Inter quos etiam plerique duces erant, certas ob cauſas tranſitionis cupidi. Cùm igitur multi deſciſcerent, Antigonus ſagittarios & funditores, catapultáſque complures in ripâ fluminis diſpoſuit; quibus excurrentes in navibus contariis repulit. Nonnullos etiam transfugarum correptos ſuppliciis horrendis mulctavit; ut à ſimili conatu cæteros deterreret. [*Ibid.*]

Antigonus, aſſumptis navibus quæ tardiùs venerant, ad Pſeudoſtomon, quod vocatur, contendit; ibi ſe partem militum expoſiturum arbitratus. At ubi validum ibi præſidium invenit, & catapultis omníque miſſilium genere prohiberetur; nocte jam appetente diſceſſit. Hinc magiſtris navium, ut in faces intenti prætoriam ſequerentur, mandavit; & ad Phagneticum Nili oſtium eſt provectus. Ortáque die, ubi multas aberrâſſe naves cognovit, illas exſpectare, & omnium quas agebat celerrimas ad quærendum illas emittere, coactus eſt. Tempore igitur longiùs protracto, Ptolemæus de acceſſu hoſtium certior factus, properè ſuis auxiliatum venit, inſtructíſque copiis in littore conſtitit. Tum hoc etiam deſcenſu excluſum ſe cernens Demetrius, orámque contiguam

 ſtagnis

ſtagnis & paludibus à naturâ munitam eſſe audiens, cum totâ claſſe retroceſſit. [*Ibid.*]

Vehemens inde Boreas incumbit, ſublatiſque in altum fluctibus tres quadriremes & militares aliquot, eâdem tempeſtatis violentiâ in littus ejectæ, in Ptolemæi manus venerunt. Cæteræ, dum ſummâ ope rem gerunt nautæ, incolumes ad caſtra Antigoni evaſerunt. Ad omnes verò fluminis exitus præſidia Ptolemæus firmiſſima diſpoſuerat; magnámque fluviatilium navigiorum copiam in promptu habebat, omni miſſilium genere, & viris qui his uti ſcirent, inſtructorum. Quæ res Antigonum haud modicè angebat. Nam oſtio Peluſiaco ab hoſtibus præoccupato, navales copiæ nullum habebant uſum; copiæque terreſtres, fluminis (quod poſt ſolſtitium ſenſim modicéque creſcit Sole Cancrum tranſeunte, abundantiſſimè autem eodem Leonem ingreſſo) altitudine inhibitæ, utut maximè vellent, nihil efficiebant. Et quod maximum, elapſis jam bene multis diebus, & milites frumentum, & jumenta pabulum deficiebat. [*Ibid.*]

Submittente igitur animos exercitu, Antigonus concionem advocat: ducibúſque conſilium proponit, utrum manere præſtet & belligerari, an nunc quidem in Syriam reverti; ſed poſtea meliùs inſtructos redintegrare expeditionem, quo tempore minimæ altitudinis videatur amnis. Ibi cunctis eò inclinatis, ut quam ocyſſimè abirent, vaſa milites conclamare juſſit; & claſſe ſimul totâ oram legente, celeriter Syriam repetivit. [*Ibid.*] Cujus expeditionis inanem exitum Medius Antigoni amicus in ſomnis prævidiſſe dicitur. Viſus enim ei ipſe eſt Antigonus cum toto exercitu certare diaulo, validè & acriter primùm; deinde vires ejus flacceſcere paulatim: denique, ut flexit curſum, languidus & anheloſus ægrè ſpiritum recipere. [*Plutarch. in Demetr.*]

Ptolemæus diſceſſu hoſtium majorem in modum lætatus, Diis ſuis ſacro pro beneficiis acceptis inſtituto, ſplendidum amicis epulum exhibuit: datíſque ad Seleucum, Lyſimachum & Caſſandrum literis, tum de proſpero ſucceſſu, tum de multitudine transfugarum eos certiores fecit. Ipſe jam altero Ægyptum certamine tutatus, jámque regionem haſtâ partem jure ſe tenere exiſtimans, Alexandriam remeavit. [*Diodor.*] Unde & hinc regnum illius, in Regum Canone, Claudius Ptolemæus inchoat: à morte Alexandri Magni ad initium Ptolemæi Lagi annos 19 ὁλοχερῶς dinumerans. Cum 6° enim Novembris præſentis, anni Periodi Julianæ 4409, juxta ipſius rationes, 19us illæ à morte Alexandri annus terminatur.

Interea dum iſta in Ægypto geruntur, Dionyſius Heracleæ Ponticæ tyrannus (ut refert Diodorus) vitam cum morte commutavit; quum annos regnaviſſet 33. ut ab Athenæo eſt traditum: [*lib. 12. cap. 26.*] licèt à Memnone 30, à Diodoro 32 tantùm illius principatui aſsignentur. De mirâ ejus pinguedine, præter Memnonem, meminit etiam Nymphis Heracleota, in libro de Heracleâ 2° (apud Athenæum, in loco jam citato) & Ælianus, in Var. hiſtor. lib. 9. cap. 13. Ex Amaſtri ſive Ameſtri filiâ Oxathræ, fratris Darii poſtremi Perſarum regis, (quam Cratero priùs Alexander M. uxorem dederat) duos ſuſcepit ille filios; Clearchum & Oxathrem, Zathram Diodoro appellatum. Moriens

igitur,

igitur, uxori adminiſtrationem cunctam, & filiorum, qui adhuc teneræ admodum ætatis erant, tutelam (adjunctis quibuſdam aliis) reliquit. [*Memnon, in Excerptis Photii, cap. 5. cum Diodoro, ad Olymp.* 118. *ann.* 3. *&* 119. *ann.* 3.]

3700 Menedemus, Patarâ Lyciæ profectus, & tribus trieremiolcis (quod triremis imperfectæ genus eſt) à Rhodiis præfectus, quadriremem cepit ex Ciliciâ venientem; in quâ literæ erant à Philâ, ſimul cum veſte regiâ cæteráque ſupellectile impenſiùs adornatâ, ad maritum ſuum Demetrium Poliorcetem miſſæ. Quæ omnia in Ægyptum ad Ptolemæum regem deportanda ille curavit. Id bilem Demetrio contra Rhodios movit: quorum ille tunc urbem terrâ maríque acriter oppugnabat. Verùm poſt annuam obſidionem, Athenienſium interventu, pax inter eos hâc lege eſt inita; ut Antigono & Demetrio, niſi ſi Ptolemæo bellum inferrent, ſocietatem armorum Rhodii præſtarent. [*Diodor. Olymp.* 119. *ann.* 1. *Plutarch. in Demetr.*] 4410 304

Rhodii, finito bello, in Libyam Theoros miſerunt, ex Ammonis oraculo ſciſcitaturi, an Ptolemæum uti Deum venerandum cenſeret. Quo annuente, lucum in urbe illi conſecraverunt quadratum, extructâ ad unumquodque latus porticu ad ſtadii longitudinem, eámque *Ptolemæum* indigetârunt. [*Diodor. ut ſupr.*] Ipſi etiam Ptolemæo *Soteris* cognomentum tum primùm ab illis tributum eſt. [*Pauſan. in Attic. pag.* 7.] quòd eos videlicèt ab Antigoni & Demetrii violentiâ ſalvos præſtitiſſet. neutiquam verò à militibus Alexandri, quòd eum ab Oxydracarum vel Mallorum potiùs impetu ſervâſſent: ut aliis viſum fuit. [*apud Arrian. de expedit. Alexand. lib.* 6. *pag.* 131. *& Stephanum Byzantin. in* Ὀξυδρᾶκαι.]

Eumélus Boſphori Cimmerii rex, jam ſextum annum regnum adminiſtrans, inopinato quodam caſu oppetivit. Dum enim è Scythiâ domum revertens ad ſacrificium quoddam properat, quadrijugóque curru, qui quatuor rotis inſtructus & tentorio contectus erat, ad regiam contendit; equi conſternati violenter illum abripiunt. Nam cùm habenis contrahendis aurigâ non ſufficeret, metuens ille ne in prærupta loca deferretur, deſilire conatur: ſed gladio rotæ implicito, eodem ſimul impetu abſtrahitur, & illico exanimatur. Cui ſuccedens Spartacus filius, annos 20 regnavit. [*Id. ad Olymp.* 117. *ann.* 3. *& Olymp.* 119. *ann.* 1.]

3701 Seleucus tranſmiſſo Indo fluvio, cum Sandrocotto ſive Androcotto bellum gerebat. Ille enim eâ tempeſtate quâ Seleucus futuræ magnitudinis fundamenta jaciebat, occiſis Alexandri præfectis, Indiam poſſidebat. [*Juſtin. lib.* 15. *cap.* 4. *Appian. Syriac. pag.* 122, 123.] 4411 303

Huic molienti bellum adverſus præfectos Alexandri, elephantus ferus ingentis magnitudinis ultro ſe obtulit, & veluti domitâ manſuetudine, eum tergo excepit; duxque belli, & præliator inſignis fuit. [*Juſtin. ibid.*] Indéque, cum ſexcentis militum millibus Indiam peragrans, univerſam redegit in poteſtatem. [*Plutarch. in Alexandro.*] Tum occupato regno, populum quem ab externâ dominatione liberaverat, ipſe ſervitio premebat. [*Juſtin. ut ſupr.*]

Ad hunc frequenter ſe commeâſſe, quum apud Sibyrtium Aracho-

ſiorum ſatrapam degeret, in Indicis ſuis ſcribit Megaſthenes. [*Arrian. de expedit. Alexandri, lib.5.*] ubi & in caſtris ejus 400 hominum millia ſe inveniſſe refert. [*Strabo, lib.16.pag.709.*]

3702 Caſſander Macedoniæ rex, miſſis in Aſiam ad Antigonum legatis, ut ſecum pacem iniret oravit. Ubi verò ille nullam ſe pacem initurum, niſi Caſſander res ſuas ipſius arbitrio permitteret, reſpondiſſet: Caſſander & Thraciæ rex Lyſimachus, communicato inter ſe conſilio, ad Ptolemæum Ægypti & Seleucum ſuperiorum provinciarum regem legatos mittunt; ſuperbiam Antigoni in reſponſionibus demonſtrantes, bellíque hujus periculum omnibus commune eſſe docentes. [*Diodor. Olymp.119.ann.3.*] Cùm igitur carpi ſe ſingulos ab Antigono conſiderarent; dum privatum ſingulorum, non commune univerſorum bellum ducunt, nec auxilium ferre alter alteri volunt, quaſi victoria unius, non omnium foret: per epiſtolas ſe invicem confirmantes, tempus & locum coëundi condixerunt, bellúmque communibus viribus inſtruxerunt. Cui cùm Caſſander intereſſe propter finitimum bellum non poſſet; Lyſimachum cum ingentibus copiis in auxilium ſociis miſit. [*Juſtin.lib.15.cap.2.*] 4412 302

Seleucus, affinitate cùm Sandrocotto Indorum rege contractâ, regiones ad Indum ſitas, quas Arianis ademptas Alexander M. proprias colonias fecerat, dono illi dedit: 500 viciſſim elephantis ab eo acceptis. [*Strabo, lib.15.pag.724. Plutarch. in Alexandro, & Appian. in Syriac. pag.123.*] Atque ita pactione factâ, compoſitíſque in Oriente rebus, Seleucus in bellum Antigoni deſcendit. [*Juſtin.lib.15.cap.4.*]

Lyſimachus cum milite ipſius ex Europâ in Aſiam ingreſſus, Lampſacenos & Parianos, cùm ſponte in partes ejus concederent, liberos dimiſit: expugnatóque Sigeo præſidium induxit. Exinde 6000 peditibus & 1000 equitibus Prepelao traditis, ad Æolidis & Ioniæ urbes ſibi adjungendas illum miſit. Ipſe Abydum primò obſidere aggreſſus, tela machináſque & alia comparavit. At ubi per mare à Demetrio armatorum multitudo, quæ urbem tutari poſſet, ſupervenit, à propoſito deſtitit: Phrygiâque ad Helleſpontum ſubactâ, etiam Synada urbem, in quâ regia erant impedimenta, obſidione cinxit. Quo tempore Docimum Antigoni præfectum ad res marte communi gerendas induxit: ejúſque operâ Synada & caſtella quædam, ubi regiæ opes reconditæ erant, in poteſtatem accepit. [*Diodor.Olymp.119.ann.3.*]

Interim Prepelaus dux, in Æolidem Ioniámque miſſus à Lyſimacho, Adramyttio in tranſitu potitus eſt; Epheſúmque obſedit. Pavore autem obſeſſis injecto, urbem deditione accepit; & Rhodiorum obſides illic deprehenſos in patriam dimiſit. Et Epheſios quidem ipſos miſſos fecit; ſed omnes in portu naves incendit; quòd maris dominium hoſtes tenerent, totúſque belli exitus adhuc incertus eſſet. Hinc Teios etiam atque Colophonios ſibi adjunxit. Erythræis autem & Clazomeniis per mare ſubſidium venerat. Idcircò urbes haſce capere non potuit: ſed agrum illorum populatus, Sardes verſus duxit. Ibi præfectum Antigoni Phœnicem, & Docimum ad defectionem pellexit; urbémque præter arcem in fidem accepit. Hanc enim cuſtodiens Philippus, de neceſſariis Antigoni unus, benevolentiam erga eum qui ſibi fidem habebat conſervavit. [*Id. ibid.*]

3703 Antigonus tunc ingens certamen & feſtum Panegyricum Antigoniæ inſtituerat: magníſque ad hoc præmiis & mercedibus undique conciverat athletas & artifices præſtantiſſimos. Ubi verò de tranſitu Lyſimachi & defectione militum audivit, ludos abrupit; athletiſque & artificibus mercedem, non minus 200 talentis, perſolvit. Ipſe, copiis aſſumptis, ex Syriâ citatis itineribus contra hoſtes perrexit. Ubi Tarſum Ciliciæ pervenit; de pecuniâ, quam è Quindis aſportaverat, exercitui ad tres menſes ſtipendia numeravit. Et præter hanc cum exercitu tria talentûm millia advexerat: ut, ſi quando pecuniâ opus foret, hæc ſumptuum facultas in promptu haberetur. Superato hinc Tauro, Cappadociam verſus contendit; & rebelles in ſuperiore Phrygiâ & Lycaoniâ ad priſtinam militiæ ſocietatem reduxit. [*Ibid.*]

Eo tempore Lyſimachus, hoſtis adventu cognito, in Senatu cum ſuis deliberavit, quid imminentibus his periculis agendum eſſet. Illi ad pugnam non eſſe deſcendendum, quoad Seleucus è proxinciis ſuperioribus adventâſſet; ſed occupanda firmiora loca, caſtríſque ſudeto & foſſâ præmunitis, adventum hoſtis expectandum, cenſebant. Hic ergo, quod decretum erat, ſtudioſè peregit. Antigonus verò, ut proximè hoſtes ventum, explicatis in aciem copiis, pugnam laceſſebat. Ubi nemo ex adverſo prodire audet; ipſe loca quædam inſedit, quâ cibaria hoſtibus importari neceſſum erat. Lyſimachus igitur veritus, ne interciſo commeatu in hoſtis poteſtatem veniret; noctu inde movit, & 400 ſtadia emenſus, circa Dorylæum caſtra poſuit. Locus enim ille frumento alióque commeatu abundabat: amne præterfluente, qui caſtrametantibus illic munimenti loco eſſet. Jacto igitur vallo, foſſâ præaltâ triplicíque ſudeto caſtra firmârunt. Antigonus, diſceſſu hoſtium audito, è veſtigio inſequitur: & caſtris illorum propinquans, ubi in aciem nemo deſcendit, foſſâ circundare caſtra hoſtium cœpit; eáque obſidendi animo, catapultas ac tela afferenda curavit. Cúmque velitationes circa foſſam exiſterent, quòd Lyſimachiani telis in opere verſantes arcere conarentur; in omnibus Antigoniani ſuperiores erant. [*Ibid.*]

Poſt aliquod tempus, Antigonianorum opera perfici, & Lyſimachianorum alimenta deficere cœperunt. Lyſimachus igitur, tempeſtuoſâ captatâ nocte, ex caſtris illis digreſſus, per loca editiora in hyberna conceſsit. Ut verò Antigonus exortâ luce diſceſſum hoſtium animadvertit, è regione per campeſtria etiam ipſe contendit. Sed cùm magni caderent imbres, & regionis ille tractus profundus & cœnoſus eſſet; jumentorum non pauca hominéſque nonnulli peribant: totus denique exercitus cum difficultate magnâ conflictabatur. Propterea Antigonus, tum ut militem ab ærumnis illis reficeret, tum quòd hybernam anni tempeſtatem ingruere videret, à perſequendo deſtitit. Convenientiſſimis itaque locis ad hyemandum delectis, in partes exercitum diſtribuit. [*Ibid.*]

Similiter etiam Lyſimachus in campo Salmoniæ exercitum in hyberna diſtribuit. Largum verò ex Heracleâ commeatum ſibi procuraverat: quòd affinitatem cum Heracleenſibus contraxerat. Uxorem enim duxerat Ameſtrin, Dionyſii (ut dictum eſt) viduam & filiorum ejus tutricem, civitati illi tunc imperantem. [*Id. ibid. cum*

Memnone in Excerptis Photii, cap. 5.]

Demetrius cum exercitu ex Græciâ à patre Antigono accerſitus, pace cum Caſſandro factâ, directo per inſulas curſu, Epheſum tranſmiſit: expoſitóque milite caſtrametatus, urbem in priſtinum ordinem coëgit, & præſidium à Prepelao duce Lyſimachi ibi collocatum datâ fide abire permiſit. Suâ verò cuſtodiâ arci impoſitâ, Helleſpontum uſque progreſſus eſt: ibíque Lampſacenos & Parianos, aliáſque mutatæ fidei urbes, recuperavit. Hinc ad Ponti oſtium profectus, apud Chalcedoniorum fanum caſtra muniit, & ad tuendum locum tria peditum millia, & 30 naves longas ibi reliquit: copias reliquas in urbes ad hybernandum huc illuc diſpartitus. [*Diodor. Olymp.* 119. *ann.* 3.]

Sub hæc tempora Mithradates, imperio Antigoni ſubditus, cùm in Caſſandri partes tranſiiſſe putaretur, ad Cium Myſiæ, cujus, ut & Arrhinæ, 35 annos princeps fuerat, interfectus eſt. [*Id. ibid.*] Ejus hiſtoriam alii longè aliter narrant. Eſt enim hic Mithradates ille Ariobarzanis filius, vir regii apud Perſas generis, (ab uno è ſeptem illis Perſis, qui Magum occiderunt, oriundus; ut ex Polybio, lib. 5. pag. 388. Floro, lib. 3. cap. 5. & Sexto Aurelio Victore, de viris illuſtrib. cap. 76. colligitur:) quem Κτίςην ſive Conditorem cognominatum fuiſſe, & principatus Ponti ſucceſſionem uſque ad Eupatorem (ſive Mithradatem illum, qui cum Romanis tam diuturnum bellum geſſit) reliquiſſe, confirmat Strabo. [lib. 12. pag. 562.] Ex quo & Tertullianus, in lib. de Animâ: *Mithradatem*, inquit, *ex ſomnio Ponto potitum è Strabone cognoſco.* Antigonus enim in ſomnis viſus ſibi fuiſſe dicitur aurum in arvo ſeminare, & id demeſſum Mithradatem in Pontum aſportare: quem idcirco comprehenſum volebat occidere. De quo à Demetrio ille monitus, ſex equitibus comitatus aufugit: communito quodam vico in Cappadociâ, multis ad eum deficientibus, & Cappadociam ipſam & finitimas gentes Ponticas obtinuit; regúmque Ponti ſtirpem, quæ octavâ fermè ſucceſſione à populo Romano eſt deleta, edidit. [*Plutarch. in Demetrio, & Appian. in Mithridatic. pag.* 176.] Ad annum uſque 84 eum vixiſſe, Lucianus in Μακροβίοις ex Hieronymo Cardiano & aliis ſcriptoribus refert. Eique in principatu ſuccedens filius, Mithradates & ipſe dictus; auctâ ditione paternâ, Cappadociam & Paphlagoniam annos 36 gubernavit. [*Diodor. ut ſupr.*]

Caſſander Pleiſtarchum in Aſiam, cum exercitu 12000 peditum & 500 equitum, Lyſimacho auxiliatum miſit. Pleiſtarchus verò ad Ponti fauces delatus, inſeſſum ab hoſte locum invenit: deſperatóque tranſitu, Odeſſum adiit; quæ inter Apolloniam & Galatiam ex adverſo Heracleæ, quæ copiarum Lyſimachi partem habebat, ſita eſt. Ibi quum navigiis ad tranſportandum militem idoneis deſtitueretur, trifariam exercitum partitus eſt. Et prima quidem claſſis Heracleam incolumis pervenit. Altera à præſidiariis ad ingreſſum Ponti navibus ſubacta fuit. Tertiam verò, quâ Pleiſtarchus ipſe tranſmittebat, tanta oppreſſit tempeſtas, ut pars maxima navium & corporum interiret. Nam Hexeris quæ Prætorem vehebat ſubmerſa eſt; & de navigantibus in eâ, qui 500 ut minimum erant, 33 duntaxat evaſerunt. Inter quos ipſe Pleiſtarchus, fragmento navis ſuffultus, ad terram ſemimortuus ejectus eſt. Is Hera-

cleam

cleam deportatus, refocillato à calamitate iſtâ corpore, ad Lyſimachum in hyberna ſe contulit: quum majorem exercitus partem amiſiſſet. [*Id. ibid.*]

Iiſdem diebus ex Ægypto profectus cum inſtructiſſimo exercitu Ptolemæus, omnes Cœle-ſyriæ urbes in ditionem redegit. Dum Sidonem verò obſideret, falſus à quibuſdam rumor eſt ſparſus; commiſſo inter Reges prælio, Lyſimachum & Seleucum victos Heracleam ſe recepiſſe, victorémque Antigonum cum exercitu in Syriam contendere. Hanc famam pro verâ ille accipiens, cum Sidoniis in quinque menſes inducias fecit: & præſidio munitis, quas ſubegerat urbibus, cum exercitu in Ægyptum remeavit. [*Ibid.*]

Dum hæc geruntur, de militibus Lyſimachi quidam ex hybernis ad Antigonum transfugerunt, 2000. videlicèt Autariatæ, Lyciique & Pamphylii circiter 800. Hos perhumaniter excepit Antigonus: & ſtipendiis, quæ ſibi à Lyſimacho deberi affirmabant, perſolutis, honoraria inſuper adjunxit. [*Ibid.*]

Per id etiam tempus Seleucus cum numeroſo exercitu, ex ſuperioribus præfecturis ducto, in Cappadociam venit; militéſque, præparatis tabernaculis, in hyberna collocavit. Habebat autem ſub ſignis in peditatu 20000. in equitatu, ſagittariis equeſtribus adnumeratis, circiter 12000. elephantes 480. currúſque falcatos ſupra 100. Regum itaque copiæ hunc ad modum coibant; quòd omnes ad futuram æſtatem armis diſceptare conſtitutum haberent. [*Diodor. fin. lib.* 20.]

Pithagoras aruſpex, ut antea pro Alexandro M. & Perdiccâ, ita & nunc pro Antigono exta conſulens, fibráſque jecinori deeſſe reperiens, mortem illius eo portendi prædixit. [*Arrian. de expedit. Alexandri, lib.* 7. *pag.* 160.] A Demetrio etiam ſecundùm quietem Alexander eximiè armatus percontari viſus fuiſſe dicitur, quodnam ſignum pugnæ daturi eſſent: illóque reſpondente, *Jovem & Victoriam*, deinde ſubjeciſſe: *Abeo ergo ad hoſtes tuos: illi enim me accipient.* [Plutarch. in Demetr.]

Antigonus coitionem illam regum jactavit ſe, ſicut avicularum ſemina legentium concurſum, lapidis jactu & ſtrepitu diſſipaturum. Hoſtibus tamen appropinquantibus, præter ſolitum morem, cogitabundus & taciturnus conſpiciebatur; filiúmque ſuum exercitui oſtendens, ſucceſſorem commendabat. Quódque omnes maximè mirabantur, in tabernaculo colloquium cum eo ſolus habebat: cùm antea ne cum ipſo quidem quidquam arcani colloquii agitare conſueviſſet, ſed conſilia ſua tecta ſemper haberet. Inſtructâ verò jam acie progreſſus, in faciem corruit: eóque caſu afflictus, cùm ſurgeret, manus cœlo tendens victoriam à diis, aut antequam vinceretur, mortem ſenſus expertem petiit. [*Plutarch. ibid.*]

Pugna inter Reges ad Ipſum, Phrygiæ opidum, eſt commiſſa. [*Arrian. de reb. Alexand. lib.* 7. *Plutarch. in Pyrrho. Appian. in Syriac. pag.* 122.] Olympiadis CXIX^a anno 4° [*Diodor. & Porphyr.*] ineunte ſc. Habebat Antigonus & Demetrius peditum ſupra 70 millia, decem equitum, elephantos 75. Hoſtibus peditum erant 64 millia, equites 10500, elephantes 400, currus 120. Demetrius, cum præſtantiſſimâ parte equitum, Antiochum Seleuci filium (& in regno poſtea ſucceſſorem)

adortus eſt: cúmque illum præclarâ pugnâ fudiſſet, intempeſtivè eum nimiſque impenſè inſequendo labefecit victoriam. Neque enim regreſſus conjungere ſe peditatui valuit, elephantis interjectis. [*Plutarch. in Demetr.*] Inter eos verò qui eum ſequebantur, Pyrrhi inprimis virtus emicuit: qui quum 17 tantùm annos eſſet natus, ab Epirotis regno tunc ejectus, Demetrio ſe adjunxit; qui ſororem ipſius Deidamiam (Alexandro, Alexandri M. & Rhoxanes filio, uxorem deſtinatam) matrimonio ſibi junxerat. [*Id. in Pyrrho.*]

Seleucus, cùm Antigoni phalangem præſidio equitum nudatam cerneret, impreſſionem ſe facturum in eam ſimulando perterruit, & ad ſe tranſeundi poteſtatem haud inutili conſilio fecit. Magna enim pars phalangis Antigoniæ ultrò ad eum conceſſit; reliqua in fugam verſa eſt. Antigonus autem, multis in eum verſis, cùm quidam ei diceret; *In te hi, Rex*: retulit. *At Demetrius nobis ſuccurret.* Quâ ille ſpe ad extremum uſque fretus, dum filium circumſpectat, grandine in eum telorum conjectâ, occubuit: aliiſque comitibus & amicis eum relinquentibus, ſolus apud cadaver Lariſſæus Thorax remanſit. [*Id. in Demetr.*] quod regio deinde honore eſt ſepultum. [*Diodor. lib.* 21.] In Ægyptiacâ expeditione, annos paulo minùs 80 natum illum fuiſſe, Plutarchus; in hâc, ſupra 80, Appianus: univerſam vitam 86 annorum fuiſſe, affirmat Porphyrius. [*in Græc. Euſebian. Scalig. pag.* 226. *lin. ult.*] Sed ex Hieronymo Cardiano, qui cum eo militavit, 81 tantùm annos vixiſſe, docet Lucianus in Μακροβίοις.

Demetrius, cùm quinque peditum & quatuor equitum millibus, continenti fugâ Epheſum perrexit. Ibi metuentibus omnibus, ne pecuniâ indigens Dianæ templum violaret; ipſe etiam veritus ne milites ſe ab eo non abſtinerent, celeriter inde abiit. [*Plutarch. in Demetr.*] matréque Stratonice ex Ciliciâ, & opibus cunctis ſecum aſſumptis, in Salaminem Cypri navigavit: quæ tum in illius poteſtate erat. [*Diodor. lib.* 21.]

Reges victores Antigoni & Demetrii imperium veluti magnum corpus diſcerptum in partes diviſerunt, eáſque inter ſe partiti, prioribus ſuis provinciis adjecerunt. [*Plutarc. in Demet. Appian. in Syriac. pag.* 122. *fin. cum Polyb. lib.* 5. *pag.* 410.] Et cùm de prædâ non convenirent, iterum in duas factiones diducti ſunt. Seleucus Demetrio, Ptolemæus Lyſimacho ſe conjunxit. [*Juſtin. lib.* 15. *cap.* 4.] Omnium enim longè potentiſſimi erant, *Seleucus* & *Ptolemæus*: quorum etiam de principatu ſuſcepta contentio ad ſucceſſores (Seleucidas *Regum Aquilonis*, & Ptolemæos *Regum Auſtri* nomine, in XI vaticinii Danielis capitulo deſignatos) deinceps eſt propagata.

Poſt Oniam, *Simon* ejus filius ſummus Judæorum Pontifex fuit, *Juſtus* cognominatus; quòd & Deum piè coleret, & cives ſummâ proſequeretur benevolentiâ. [*Joſeph. lib.* 12. *cap.* 2.] Cujus in libro Eccleſiaſtici, cap. 50, hoc legitur elogium. *Simon Oniæ filius, ſacerdos magnus; qui in vitâ ſuâ reſarcivit Ædem, & in diebus ſuis corroboravit Templum. Sub ipſo ſtructa eſt altitudo* (ſive lorica) *duplex, celſum munimentum Templi in ambitu. Ipſius temporibus cavatum eſt ex ære conceptaculum aquarum, triplâ magnitudine ad mare. Qui curam populi ſui geſſit*

contra caſum, qui firmavit urbem vallóque cinxit. [Vid. Salian. Annal. Tom.5. anno Mundi 3675. *& Scalig. Animadverſ. in Euſeb. num.* MDCCLXXXV.] Huic anni 9 tribuuntur, in Græcis Euſebianis Scaligeri. [*pag.*50.]

3704 Seleucus die 23° Xanthici ſive Aprilis menſis in Caſio monte Jovi Caſio ſacrificans, de loco urbis condendæ illum conſuluit. Ubi aquila, raptâ parte carnis ſacrificii, ad mare (infra Palæopolim urbeculam à Syro Agenoris filio in monte conditam) in Pieriæ emporio dejeciſſe eam dicitur. Ibi igitur ſtatim fundamenta urbis poſuit, quam à nomine ſuo Seleuciam appellavit. [*Johan. Malela, in Chronico inedito.*] In quâ tamen condendâ, alii augurium fulminis eum ſecutum fuiſſe; ideóque fulmen, tanquam numen conſecratum, hymnis propriis, ibi deinceps cultum fuiſſe referunt. [*Appian. Syriac.pag.*125.] 4414 300

Inde progreſſus Seleucus, Jopolim, in Silphio monte poſitam, petiit: & poſt triduum Jovi Fulminatori, in fano à Perſeo Danaës filio condito, die primo Artemiſii ſive Maii menſis ibi ſacrificavit. Deinde Antigoniam veniens, in aris ab Antigono extructis ſacrificio Jovi oblato, unâ cum Amphione ſacerdote oravit, ut ſigno aliquo demonſtraretur, utrum Antigoniam incolere ipſum oporteret alio nuncupandam nomine, an urbem novam alio in loco condere. Et tum quoque aquila ablatam ab altari partem holocauſti, juxta Silphium montem depoſuiſſe dicitur. Unde è regione montis illius & Iopoleos in eo poſitæ, prope Orontem fluvium, ubi vicus erat cui nomen Botzia, mœnium jecit fundamenta die 22° menſis Artemiſii, Sole exoriente: urbéque Antiochi filii nomine appellatâ, Jovis Botzii templum ſtatim condidit. Hæc, & alia plura, Johannes Malela Antiochenus tradidit de origine urbis ſuæ: quam à Seleuco, anno regni ſui 12°, extructam fuiſſe, confirmat Euſebius in Chronico. Hæc autem, Syriæ, metropolis, tetrapolis poſtea facta eſt, ex quatuor partibus conſtituta; quæ & ſingulæ ſuo, & omnes communi muro circumdabantur. Quarum prima tantùm Seleuci Nicatoris, ſecunda multitudinis habitatorum, tertia Seleuci Callinici, quarta verò Antiochi Epiphanis opus fuit. [*Strabo, lib.* 16. *pag.* 750.]

Ex Antiochi filii & ſucceſſoris nomine Seleucum urbem Antiochiam appellaviſſe, præter Malelam ac Cedrenum, tradidit etiam in Miſopogone Julianus: quum ex Antiochi patris ſui nomine ita eam nuncupaviſſe Strabo dicat, & Appianus, & Trogus Pompeius; ex quo Juſtinus [*lib.*15.*cap.*4.] refert, eum hîc *geminæ originis memoriam conſecrâſſe. Nam & urbem Antiochi patris nomine vocaviſſe; & campos vicinos urbi, Apollini dicaviſſe.* à quo ſcilicèt mater ejus Laodice genitum eum fuiſſe, perſuadere illi ſtudebat. Antiochiæ enim ſuburbanum, luco amœniſſimo 80 ſtadiorum ambitus celebratiſſimum, Daphne erat, Apollini ſacrata. Unde ut hæc, Δάφνη ἡ πρὸς Ἀντιόχειαν κειμένη, in II Maccab.IV.33. ita & urbs ipſa, Ἀντιόχεια ἡ ἐπὶ Δάφνῃ, ab aliis appellata reperitur.

Seleucus, ſolo æquatâ Antigoniâ, materiam inde per Orontem fluvium traduxit, atque Athenienſes & Macedonas, numero 5300, ab Antigono ibi collocatos, Antiochiam tranſtulit. [*Jo. Malela.*] Et Antigoniam

goniam quidem Seleucum deſtruxiſſe, ſed incolas in conditam à ſe Seleuciam deduxiſſe, Diodorus author eſt. [*lib.20. ad Olymp.118.ann.2.*] Verùm habitatorum Antiochiam à Nicatore ex Antigoniâ traductorum, meminit etiam Strabo. [*lib.16.pag.750.*] qui & ex genere Triptolemi atque Argivorum, qui ad Ionem quærendam cum eo miſſi fuerant, aliquos eôdem à Nicatore tranſlatos fuiſſe addit. Qui non alii quàm illi Achivi ſunt, quos Antiochiam τὴν ἐπὶ Δάφνης incoluiſſe, Stephanus Byzantinus indicat. Quò ſpectant & Johannis Malelæ illa. *Περετρέψατο δὲ ὁ αὐτὸς Σέλευκος καὶ τοὺς Ἀργείους Ἰωνίτας, καὶ κατήγαγε καὶ αὐτοὺς ἐκ τῆς Ἰωπόλεως, ἐν τῇ αὐτῇ Ἀντιοχείᾳ οἰκεῖν. οὓς τινὰς ὡς ἱερατικοὺς καὶ εὐγενεῖς, πολιτευομένους ἐποίησε.* [*Confer Scaligeri notas, ad numerum Euſebianum* MDCCXIII.]

Lyſimachus Thraciæ rex Arſinoën, Ptolemæi non Philadelphi (ut apud Memnonem, ca.5. legitur) ſed Lagidæ ſive Soteris (ut ex Plutarcho in *Demetrio*, & Juſtino, li.17.ca.2.& li.24.c.2.& ipſo quoque Memnone in Excerpt. cap.9. intelligitur) & Eurydices (ut eſt apud Pauſaniam, in Attic.pag.8. filiam) uxorem duxit. Quo offenſa prior illius uxor Amaſtris, Dionyſii Heracleæ tyranni vidua, deſerto Lyſimacho, Heracleam reverſa eſt: atque ad Pontum Euxinum urbem Amaſtrin ſuo nomine appellatam erexit, & colonis ex Seſamo, Cytoro, Cromno ac Teio acceſſitis frequentavit. [*Memnon. Excerpt.cap.5. cum Strabone, lib.12.pag.*544.]

3705 Lyſimachi exemplum ſecutus Seleucus, miſſis legatis, Demetrii Poliorcetæ & Philæ filiam Stratonicen in matrimonium petiit. Aſſumtâ igitur filiâ Demetrius cum tota claſſe (quam Athenis receperat) navigavit in Syriam. In itinere verò Ciliciam attigit: quam Caſſandri frater Pliſtarchus tum tenebat, extra ordinem à regibus poſt conflictum cum Antigono ſibi donatam. Qui violatos putans ex Demetrii deſcenſione fines ſuos; profectus eſt ad expoſtulandum cum Seleuco, quòd cum communi hoſte ſine aliis regibus in gratiam rediiſſet. De eo factus Demetrius certior, à mari ad Quinda contendit. Ubi quum reliqua adhuc ex theſauris 1200 talenta reperiſſet; his aſportatis maturavit conſcendere, & raptim ſolvit. [*Plutarch. in Demetr.*] 4415 299

Demetrio & uxori ejus Philæ occurrit ad Oroſſon Seleucus. Prior in tabernaculum ſuum invitavit in caſtris Seleucus Demetrium. Inde Demetrius illum in tredecim ordinum navi accepit. Inde per otium collocuti amicè, totóſque dies converſati ſunt, abſque armis & ſtipatoribus: donec Seleucus, ductâ ſecum Stratonice, magnâ cum pompâ Antiochiam rediit. [*Id.ibid.*]

Demetrius, Ciliciâ occupatâ; uxorem Philam ad fratrem Caſſandrum, criminum Pliſtarchi diluendorum gratiâ, miſit. Interea uxor illius altera Deidamia Athenis ad eum rediit: quæ quum non diu apud eum fuiſſet, morbo extincta eſt. [*Ibid.*]

3706 Seleucus, à Demetrio, ut pro certâ pecuniâ traderet ſibi Ciliciam, poſtulavit. Quod cùm ille denegâſſet, Sidonem & Tyrum ab eo iracundè repoſcens, iniquè agere viſus eſt: qui cùm ab Indiâ ad mare Syriacum omnes regiones poſſideret, adeò tamen parvi animi eſſe vellet, ut propter duas urbes ſocerum ſuum adverſâ fortunâ uſum exagitaret. 4416 298

Ani-

Animoſè verò reſpondens Demetrius, ne ſi millies quidem victus fuiſſet, Seleucum ſe generum mercede aſciſcere dignaturum; urbes illas præſidiis firmavit. [*Ibid.*]

3707 Caſſander, quum annis 19 res Macedoniæ adminiſtraſſet, mortuus eſt; relictis ex Theſſalonice (Alexandri M. ſorore) tribus filiis, Philippo, Antipatro & Alexandro: qui poſt patrem, annis tribus & menſibus ſex regnaverunt. [*Dexippus, & Porphyrius, in Græcis Euſebianis Scaligeri, pag.* 48. *&* 228.]

Philippo, filiorum Caſſandri natu maximo, brevi poſt initum regnum tempore tabidi corporis lue ſublato; duo ſuperſtites fratres, Antipater & Alexander inter ſe de regno contenderunt. [*Juſtin. lib. 16. cap. 1. Pauſan. in Bœotic. pag.* 287. *Plutarch. in Pyrrho & Alexandro.*]

Antipatrum hunc Dexippus & Euſebius in Chronico *Antigonum* appellat. Neque alium intelligere potuit Hermippus; quum Demetrium Phalereum ſcripſit, poſt Caſſandri mortem, *Antigonum* metuentem, ad Ptolemæum Soterem veniſſe. [*Diog. Laert. in Demetr. Phaler.*]

Cum eodem quoque Ptolemæo obſes eo tempore in Ægypto Pyrrhus fuit. Ubi Antigonen Berenices reginæ ex priore marito Philippo filiam uxorem duxit. [*Plutarch. in Pyrrho, Pauſan. in Attic. pag.* 10.]

Pyrrhus, Antigones uxoris ſuæ opera, Ægyptiorum claſſe cum pe- 4417 297
cunia à Ptolemæo impetrata, Epirum repetiit: & cum Neoptolemo (qui regnum illius occupaverat) fœdus atque amicitiam communicato iniit regno. [*Id. ibid.*]

Ad quintum annum Demetrii ab obitu patris, & duodecimum Ptolemæi ab extinctione ſobolis Alexandri M. (de qua ad fin. anni Mundi 3695) numeratum, Chronologiam ſuam ab Adamo & exitu Hebræorum ex Ægypto deduxit Eupolemus hiſtoricus, in libro de Judææ Regibus: apud Clementem Alexandrinum, libro 1 Stromatum.

3708 Demetrius Poliorcetes Samaritarum urbem vaſtavit, quam Perdicca 4418 296
ante conſtruxerat. [*Euſeb. Chronic.*]

3709 Fabio Maximo V. & Q. Decio Mure V. Conſulib. Pyrrhum regnare 4419 295
cœpiſſe ſcribit, in 1º Hiſtoriæ ſuæ libro, Velleius Paterculus. Occiſo nimirum eo tempore Neoptolemo, integri regni Epirotici poſſeſſione potitus eſt. Quando & Berenices & Ptolemæi memor, quorum beneficio id conſecutus eſt; natum ſibi ex Antigone filium appellavit Ptolemæum, & urbem quam in Cherſoneſo Epiri condidit Berenicem nominavit. [*Plutarch. in Pyrrho.*]

3710 Anno 36 primæ Periodi Calippicæ, die 25 Poſideonis, Nabonaſſari verò 454, Paophi die 16, poſt mediam noctem horis 3, (Decembris Juliani die 21) Timocharis obſervavit Alexandriæ Lunam boreali ſua extremitate contingere borealiſſimam earum quæ ſunt in fronte Scorpii. [*Ptolem.* μεγάλ. συντάξ. *lib. 7. cap. 3.*]

Eodem quoque anno, Elaphebolionis die 15, Tybi 5, ante mediam 4420 294
noctem horis 4, (Martii Juliani die 9) obſervavit idem conjunctionem Lunæ cum Spica Virginis. [*Id. ibid.*]

Theſſalonice regina, Caſſandri vidua, Philippi (patris Alexandri M.) ex Nicaſipoli filia, ab Antipatro filio, cum vitam etiam per ubera materna deprecaretur, occiſa eſt: quòd in diviſione regni pro natu filiorum

minimo

minimo Alexandro propenſior fuiſſe videretur. Alexander in ultionem maternæ necis ſocios evocavit, ex Epiro Pyrrhum, ex Peloponneſo Demetrium Poliorcetem. [*Juſtin.lib.16. cap.1. Plutarch. in Pyrrho & Demetrio. Pauſan. in Bœotic.pag.287.*]

Lyſimachus Thraciæ rex, *Demetrii* adventum verens, perſuadet genero ſuo Antipatro, ut malit cum fratre in gratiam reverti, quàm paternum hoſtem in Macedoniam admitti. [*Juſtin. ibid.*] Et cùm ſciret *Pyrrhum* omnia Ptolemæo gratificaturum; adulterinas Ptolemæi nomine literas ad illum mittit, quibus author ei erat, ut 300 talentorum mercede ab Antipatro acceptâ expeditionem illam omitteret. Sed fraudem Pyrrhus agnovit: quòd epiſtola ſoluta conſuetam ſalutationem non oſtenderet, *Pater filio*; ſed, *Rex Ptolemæus regi Pyrrho* S.D. Et conſilia iſta omnia ſubitus Demetrii in Macedoniam adventus diremit. [*Plutar. in Pyrrho.*]

Ptolemæus Soter totam Cypri inſulam, quæ Demetrio parebat, cepit: unâ urbe Salamine exceptâ, in quâ matrem & liberos ejus relictos obſedit. Quos deinde, urbe captâ, ad Demetrium, additis muneribus & honoribus, dimiſit. [*Plutarch. in Demetr.*]

Demetrius, per inſidias interfecto Alexandro, regnum Macedoniæ occupavit. [*Juſtin. lib.16.cap.1. Pauſan. Bœotic.pag.287. Plutarch. in Pyrrho & Demetrio*, & libello *περὶ δυσωπίας.*] quod per annos ſeptem illum obtinuiſſe, Plutarchus confirmat.

3711 Lyſimachus, quum bello Dromichætis Getarum regis premeretur, ne eodem tempore & adverſus Demetrium dimicare neceſſe haberet, traditâ Demetrio alterâ parte Macedoniæ, quæ Antipatro ejus genero obvenerat, pacem cum eo fecit. [*Juſtin. lib. 16. cap.1. cum Strabone, lib.7.pag.302. & 305.*] 4421 293

Dromichætes captum Lyſimachum humaniter excepit. [*Strabo, ut ſupr. Diodor. in Excerptis H. Valeſii, pag.257,258.*] Cui Lyſimachus filiam deſpondit, & eâ Thraciæ parte ceſſit quæ trans Iſtrum eſt. [*Pauſan. Attic.pag.8.*]

Clearchus Heracleæ Ponti tyrannus, Lyſimacho contra Getas belligeranti operam navans, cum illo captus eſt: eoque ex captivitate ſoluto, ipſe etiam prudentiâ Lyſimachi poſtea eſt dimiſſus. [*Memnon. Excerpt.cap.6.*]

3712 Simoni Juſto defuncto (unico filio parvulo Oniâ relicto) frater ejus Eleazarus Oniæ I. filius) ſummum Judæorum Pontificatum aſſumpſit. [*Joſeph.lib.12.cap.2.*] Ei 32 tribuuntur anni, in Græcis Euſebianis Scaligeri. [*pag.50. & 166.*] 4422 292

Poſt reditum Lyſimachi à bello Getico, Agathocles filius illius natu maximus (qui in bello primum militiæ initiatus &, ut quidam referunt, ab hoſte captus fuerat) Lyſandram, Ptolemæi Soteris & Eurydices filiam, uxorem duxit. [*Pauſan. Attic.pag.8.*]

Lyſimachus deinde claſſe in Aſiam trajiciens, urbes quæ Antigono & Demetrio parebant occupavit. [*Id.ibid. cum Plutarcho in Demetr.*] Ubi cùm Epheſios oppugnaret, & illi in auxilio haberent Mandronem archipiratam, qui plerumque oneratas prædâ naves Epheſum appellebat: corrupto ei ad proditionem junxit fortiſſimos Macedonum, quos ille reſtri-

reſtrictis manibus pro captivis Epheſum introduceret; qui poſtea, raptis ex arce armis, urbem Lyſimacho tradiderunt. [*Jul. Frontin. Stratagem. lib. 3. cap. 3.*] Cúmque urbs in cavo loco poſita maris inundatione, cum ingenti civium clade, ſubmerſa poſtea fuiſſet (de quâ calamitate, apud Stephanum Byzantinum, epigramma Duridis Elaitæ legitur) Lyſimachus in alium locum eam tranſtulit, & novo conjugis *Arſinoës* nomine indigetavit; licèt eo mortuo, priſca *Epheſi* appellatio redierit. [*Strabo, lib. 14. p. 640. Stephan. in* Ἔφεσος.] In civitatem verò novam Lebedios & Colophonios, urbibus eorum everſis, ille deduxit. Quod urbium illarum excidium Phœnix in Iambis ſuis deplorat. [*Pauſan. ut ſupr.*]

3713 Seleucus Nicanor in conditas à ſe per Aſiam & inferiorem Syriam urbes, atque in ipſam metropolim Antiochiam, Judæos tranſtulit: jus eis civium & municipalem ordinem cum Macedonibus ac Græcis æquali honore concedens. [*Euſeb. Chronic. Joſeph. Antiquit. lib. 12. cap. 3. & lib. 2. contra Apion. pag. 1063.*] Urbium verò à ſe conditarum 16 à patre denominavit Antiochias, 6 à matre Laodiceas, 9 à ſe Seleucias, 3 ab uxore Apameas, 1 ab alterâ uxore Stratoniceam. Aliis verò Græca Macedonicáque nomina impoſuit: ut Berrhææ, Edeſſæ, Pellæ, &c. [*Appian. Syriac.*] 4423 291

3715 Agathocles Siciliæ tyrannus, jamjam moriturus, uxorem ſuam Theoxenam, genitóſque ex eâ duos parvulos cum omni pecuniâ, & familiâ, regalíque inſtrumento, quo nemo regum ditior fuit, navibus impoſitos Ægyptum, unde uxorem acceperat, remiſit; timens ne prædonem regni ſui, hoſtem paterentur. Quanquam uxor diu, ne ab ægro divelleretur, deprecata eſt, nubendo ſe dicens non proſperæ tantùm, ſed omnis fortunæ iniiſſe ſocietatem; nec invitam periculo ſpiritus ſui empturam, ut extremos viri ſpiritus exciperet. Diſcedentes parvuli, flebili ululatu amplexi patrem tenebant. Sed finem lachrymis neceſſitas profectionis impoſuit; & mors regis proficiſcentes filios inſecuta eſt. [*Juſtin. lib. 23. cap. 2.*] 4425 289

Clearchus & Oxathres Heracleæ Ponti tyranni, matrem Amaſtrim, quum naviſſe commiſiſſet, inſigni commento & flagitio, mari ſuffocandam curârunt. [*Memnon, Excerpt. cap. 6.*] 4426 288

3716 Lyſimachus Amaſtris, quondam conjugis ſuæ, necem ulturus, Heracleam ingreditur: & dum intimam patris affectionem Clearcho eíque addictis præ ſe fert, Clearchum primò, deinde fratrem ejus Oxathren, è medio tollit. [*Ibid. cap. 7.*] poſt patris Clearchi mortem (ut ex Diodoro, ad Olymp. 118. ann. 3. intelligitur) annis 17. Hinc, ubi redactâ in clientelam ſuam civitate, opes tyrannorum dominatu collectas in prædam ſuam vertiſſet, & liberam civibus rempublicam reſtituiſſet, in proprium ſe regnum recepit. [*Memnon, ut ſupr.*]

Theophraſto in ſcholâ ſucceſſit Strato, Lampſacenus Arceſilai filius, Phyſicus dictus: Ptolemæi Philadelphi præceptor; à quo talentis 80 donatum aiunt. Scholæ autem, ut ait Apollodorus in Chronico, præeſſe cœpit Olympiade CXXIII. eíque annis 18 præfuit. [*Diog. Laërt. in Strabone.*]

Demetrius Poliorcetes, totum imperium paternum recuperare moliens, tantis viribus Aſiæ imminebat, quantas ſecundùm Alexandrum

habuit nemo. In exercitu enim peditum erant centum millia duobus millibus minus, equitum paulo minùs duodecim millia: naves in claſſe ad quingentarum numerum; quarum aliquæ ingentis molis erant, 15 vel 16 ordinum. Fœdus etiam cum Pyrrho fecit: ne is vicinus ſubinde moleſtias exhibens graviora ipſius conſilia interturbaret. [*Plutarch. in Demetrio & Pyrrho.*]

3717 Seleucus, Ptolemæus & Lyſimachus, tantum apparatum meritò habentes ſuſpectum, pactâ ſocietate adunatiſque exercitibus, bellum adverſus Demetrium transferunt in Europam. Communi quoque nomine miſſis ad Pyrrhum legatis, eum hortantur ut Macedoniam invaderet; neque id fœdus putaret, quod Demetrius non pacis dandæ cauſâ pepigiſſet, ſed ut iis quibus vellet bellum inferre poſſet accepiſſet. Quibus Pyrrhus aſſentiens, exercitu Demetrii corrupto, ipſóque in fugam acto, regnum Macedoniæ occupavit. [*Id. ibid. Juſtin. lib.* 16. *cap.* 2.] Quo tempore elephantos aliquot eum primùm fuiſſe nactum, notat Pauſanias. [*in Attic. pag.* 11.] 4427 287

Superveniente deinde Lyſimacho, qui Demetrii oppreſſionem commune fuiſſe utriuſque opus contendit, & partiri regnum poſtulavit; haud dum ſatis fidens Pyrrhus Macedonibus, annuit poſtulatis Lyſimachi, regionéſque & urbes inter ſe diviſerunt. [*Plutarch. ut ſupr.*] Dum hæc aguntur, Lyſimachus generum ſuum Antipatrum, regnum Macedoniæ ademptum ſibi ſoceri fraude querentem, interfecit; filiámque ſuam Eurydicen querelarum ſociam in cuſtodiam tradidit. Atque ita univerſa Caſſandri domus Alexandro Magno, ſeu necis ipſius, ſeu ſtirpis extinctæ pœnas partim cæde, partim ſupplicio, partim parricidio luit. [*Juſtin. ut ſupr.*]

Ita nudatus regno Demetrius quum Caſſandriam refugiſſet, uxor ejus Phila dolore victa, non ſuſtinuit iterum privatum & exulem videre maritum; ſed abjectâ omni ſpe, veneno vitam finiit. [*Plut. in Demetr.*]

Demetrio Athenienſes, ad Pyrrhum ab ipſo deficientes, obſidente; miſſus ad illum ab eis Crates philoſophus, ut obſidionem ſolveret perſuaſit. Coactis igitur navibus ſuis omnibus ac militum undecim millibus cum equitatu impoſitis, in Aſiam ad Cariam & Lydiam Lyſimacho adimendam navigavit. Ibi Eurydice eum, Philæ ſoror, circa Miletum excepit, adducens ſuam & Ptolemæi Soteris filiam Ptolemaidem: quam Seleucus gener illius antea conjugem illi à Ptolemæo impetraverat. Hanc Demetrius, collocante Eurydice, duxit: ex quâ Demetrium filium ſuſcepit, qui Cyrenis poſtea regnavit. [*Ibid.*]

Multas urbes deditione, multas verò vi ſubactas Demetrius recepit. Sardes etiam occupavit. Et defecerunt ad eum à Lyſimacho quidam; qui & pecuniam & milites adferebant. Cùm autem Agathocles, Lyſimachi filius, cum copiis adventaret; in Phrygiam aſcendit, eo conſilio, ut Armeniâ aditâ Mediam perturbaret, tentarétque ſuperiores Aſiæ provincias, quæ pulſo poſſent præbere receſſus multos & varia perfugia. Agathoclem verò inſequentem aliquoties levibus præliis ſuperavit. [*Ibid.*]

Frumentatione autem & pabulatione excluſus, in magnis difficultatibus fuit. Præterea errore quodam in tranſitu Lyci amnis admiſſo, multos

tos homines aquâ abreptos perdidit: ad extremum verò, lue famem comitante, amiſſis ad octo millia hominum, retrò abductis reliquiis Tarſum venit. Et ſtatuerat ille quidem omnem injuriam ab eâ provinciâ prohibere, quæ Seleuco tum ſuberat; quem offendere nullo modo cogitabat. Sed id fieri non poterat: cùm in extremis difficultatibus eſſent milites; & tranſitus Tauri montis Agathocles obſtruxiſſet. Literas itaque ad Seleucum dedit: in quibus deploratâ ſuâ fortunâ, ſuppliciter ab eo petiit, ut ſe neceſſarium ſuum miſeraretur, qui hoſtibus quoque miſerandus eſſet. [*Ibid.*]

3718 Seleucus Demetrii ſoceri ſui ſortem miſeratus, præfectis ſuis ſcripſit; ut illum ſumptibus rege dignis, & exercitum ejus alimentis largè foverent. Sed Procles, Seleuco valdè familiaris, ipſius animum variâ ſuſpicione ita imbuit; ut contra eum Ciliciam verſus ille duxerit exercitum. Mutationem miratus Demetrius, ad loca Tauri munitiſſima ſe recepit; miſsíſque ad eum legatis ab eo petiit, ut ipſius bonâ pace liceret ſibi aliquam liberorum barbarorum provinciam occupare, in eâque errorum & fugarum fine facto, reliquum vitæ ſuæ exigere. Sin id nollet, ſaltem copias per hyemem ibi aleret, neque omnium rerum egenum ſummoveret & hoſtibus objiceret. Seleucus omnia hæc ſiniſtrè interpretatus, id modò ei permiſit, ut datis obſidum loco primoribus ſuorum amicorum, per duos menſes in Cataoniâ (confine Cappadociæ provinciâ) hyemaret: ſimúlque fauces, quibus iter in Syriam patebat, obſtruxit. [*Ibid.*]

Ibi Demetrius undique ſeptus & inſtar feræ incluſus (hinc Agathocle Lyſimachi, inde objecto illi Seleuco) vertit ſe neceſſariò ad vim, finéſque Seleuci depopulatus eſt: ac cum adoriente confligens Seleuco, ſemper diſceſſit ſuperior. Currus falcatos aliquando in ſe emiſſos ſuperavit, atque hoſtes fugavit: clauſtráque Syriæ, dejectis præſidiis, in ſuam redegit poteſtatem. Jámque planè animo erectus, parabat cum Seleuco de rerum ſummâ dimicare, quum gravis morbus illum occupavit: qui & corpus ejus vehementer debilitavit, & res evertit; militibus partim ad hoſtem tranſeuntibus, partim ex caſtris aliô dilabentibus. [*Ibid.*]

Dum ita in Syriâ Seleuci poteſtati ſubjaceret Demetrius, Lyſimachus (cui diffidens Seleucus, auxilia illius ibi jam rejecerat) in Macedoniâ Pyrrhum bello aggreſſus eſt. [*Juſtin. lib. 16. cap. 3. Pauſan. Attic. pag. 9. Plutarch. in Pyrrho & Demetr.*]

Victor Lyſimachus, pulſo Pyrrho, Macedoniam occupavit. [*Juſtin. ibid.*] eámque annorum 5 & menſium 6 ſpatio, obtinuit. [*Dexip. & Porphyr.*] 4428 286

Poſt dies 40 à morbo recreatus Demetrius, aſſumpto quod ſupererat militum, velut in Ciliciam iturus caſtra movit: inde nocte abſque tubâ in diverſam partem profectus, ſuperato Amano monte, ſubjectas regiones populatus eſt uſque ad Cyrrheſticam. Cùm eódem adveniſſet & caſtra proximè poſuiſſet Seleucus; de nocte adverſus eum Demetrius cum exercitu contendit, ignorantem quid fieret & dormientem. Ille à transfugis quibuſdam de ejus adventu certior factus, lecto exiliens ſigna juſſit canere: ac dum crepidas induit, clamavit ad amicos, cum immani

belluâ ſibi rem eſſe. Demetrius ex tumultu hoſtium proditas inſidias ſentiens, celeriter ſuos retro abduxit. [*Plutarch. in Demetr.*]

Ortâ luce, quùm inſtaret Seleucus, certum de ſuis in alterum cornu miſit Demetrius, ipſe oppoſitum ſibi cornu in fugam egit. Tum Seleucus equo dimiſſo, & depoſitâ galeâ, & peltâ ſumptâ, monſtravit ſe mercenariis: hortatúſque eſt eos, ad ſe ut tranſirent, tandémque intelligerent, ſe, ut ipſis, non ut Demetrio parceret, tamdiu cunctatum eſſe. Inde omnes ſalutantes eum & Regem appellantes, tranſitionem ad ipſum fecerunt. [*Ibid.*]

Hanc omnium mutationum extremam ſibi accidere intelligens Demetrius, ad Amani montis portas confugit; eámque noctem in ſylvâ umbroſâ, cum amicis & comitibus perpaucis exegit: inde Caunum pergere cogitans, unde per mare evadere ſe potuiſſe ſperabat. Et cùm ne in illum quidem diem ſuos ſatis habere viatici comperiſſet: commodùm advenit ejus amicus Soſigenes cum 400 aureis, quibus vitam toleraturos ſe uſque ad mare ſperantes, per tenebras contenderunt ad montium juga ſuperanda. Sed quia hoſtium frequentes ignes in illis lucebant; illo deplorato itinere, rètro ſe unde digreſſi erant recipere coacti ſunt. Ubi cùm quidam dixiſſet, debere eum Seleuco ſe tradere; ſtricto enſe mortem ſibi conſciſcere voluit. Verùm amicorum tandem conſiliis perſuaſus, miſit ad Seleucum, ſe ſuáſque res illi dedens. [*Ibid.*]

Eâ re nuntiatâ, miniſtris mandavit Seleucus, ut tentorium regium, & alia quæ ad excipiendum Demetrium pertinerent, magnificè appararent: miſítque confeſtim ex comitatu ſuo Apollonidem Demetrii quondam familiarem, qui eum conſolaretur, oſtenderétque, citra ullum metum tanquam ad neceſſarium & generum ipſum eſſe venturum. Eâ ſententiâ Seleuci vulgatâ, pauci primùm, mox plurimi amicorum ad Demetrium certatim confluxerunt. Quæ res miſerationem Demetrii in invidiam vertit: æmulíſque inde data eſt occaſio Seleuci humanitatem divertendi; cùm, ſimulátque conſpiceretur Demetrius, multas innovationes in caſtris extituras dicerent. [*Ibid.*]

Pauſanias igitur cum mille circiter peditibus ſimul & equitibus obviam miſſus, remotis cæteris, ſubitò Demetrium non in Seleuci conſpectum, ſed in Syriæ peninſulam abduxit. Eâ in cherſoneſo per reliquum tempus, validâ adhibitâ cuſtodiâ, cultus ſufficiens Seleuci juſſu præbitus ei fuit: neque pecuniæ, curſus, ambulationes regiæ, hortíve venationibus commodi, deerant. Licebat & amicis, qui unâ fugerant, & cum ipſo eſſe volebant, unâ degere. Aliqui etiam quotidie ad eum à Seleuco ventitabant, cum benignis mandatis, bono animo eſſe hortantes; ſpémque libertatis, certorum pactorum interventu, facientes, ubi Seleuci filius Antiochus & uxor ejus Stratonice adveniſſent. [*Ibid.*] Pellæ verò cuſtoditum fuiſſe Demetrium, in libro 21 Diodorus Siculus author eſt. [*In Excerptis ab Henr. Valeſio edit. pag. 262.*]

Demetrius, cùm in eam fortunam deveniſſet, ad filium ſuóſque apud Athenas & Corinthum duces atque amicos ſcripſit, ne literis ipſius neque ſigillo crederent; ſed perinde ac ſi mortuus eſſet, urbes & res reliquas Antigono reſervarent. [*Plutarch. in Demetr.*] Unde & ab hoc tempore regnum Antigoni filii ejus in Græciâ, anno videlicèt antequam regnum

Mace-

Macedoniæ illi adjeciſſet 10°, deducit Porphyrius: qui à *Gonis* in Theſſaliâ, ubi vixerat & educatus fuerat, *Gonata* cognomentum illum tuliſſe monet. [*In Græc. Euſeb. Scalig. pag. 226.*] Antigonus verò allatam patris captivitatem graviter ferens, ſumptâ veſte lugubri, cùm ad alios reges tum ad Seleucum ſupplex ſcripſit; quidquid ipſi relictum fuerat; atque adeò ſeipſum pro parente obſidem offerens. Idem à Seleuco multæ civitates & dynaſtæ petierunt. [*Plutarch. in Demetr.*]

Solus Lyſimachus legatione ad Seleucum miſſâ monuit, ne hominem ſummâ flagrantem cupiditate, qui omnibus Regibus inſidiatus eſſet, illatenus è manibus dimitteret; ac bis mille talenta daturum ſe promiſit, ſi illum è medio tolleret. Seleucus autem vel aliâs eum execratus, longè impenſiùs hinc duxit deteſtabilem & barbarum: indéque legatos illius acerbè increpuit, quòd ſe non ſolùm ad violandam fidem, ſed ad tantum ſcelus contra conjunctiſſimum hominem ſuſcipiendum impellerent. Cæterùm ad Antiochum filium qui in Mediâ morabatur ſcriptis literis, conſilium ejus exquiſivit, quid Demetrio faciendum eſſet. Illum enim cuſtodiâ liberare, atque in priſtinum regnum ſplendidè reducere conſtituerat: cujus beneficii gratiam cum Antiocho filio communicatam volebat; quòd is Stratonicem Demetrii filiam in matrimonio haberet, liberóſque ex eâ ſuſtuliſſet. [*Id. ibid. & Diodor. in Excerptis li. 21. à Valeſio editis.*]

3719 Demetrius Syriæ cherſoneſo incluſus, primùm utcunque venationibus & curſibus corpus exercuit: paulatim verò ad pigritiam & ignaviam delapſus, poculis & aleæ ſe dedit, atque his tempus ferè traduxit. [*Plutarch. in Demetr.*] 4429 285

Ptolemæus Soter, quum ex Eurydice Antipatri filiâ primùm, deinde ex Berenice (quam Eurydicæ comitem in Ægyptum Antipater miſerat) liberos ſuſcepiſſet; ex hujus filiis, Ptolemæum (Philadelphum dictum) quum ei mors eſſet vicina, reliquit in Ægypto regnaturum: ut in Atticis habet Pauſanias. Ante infirmitatem, regnum illi tradidiſſe, ejúſque rei populo rationem tradidiſſe; ſcribit Juſtinus. [*lib. 16. cap. 2.*] Quum 38 imperaviſſet ille annos, regnum filio communicaviſſe, & per biennium ſimul cum eo regnaviſſe, authores ſunt Lucianus in Μακροβίοις & Porphyrius. [*in Græcis Euſebianis, pag. 225.*] Nos incunte anno illius 39° (à morte Alexandri numerato) in regni conſortium Philadelphum admiſſum fuiſſe ſentimus: atque in ejus rei memoriam, à Dionyſio Aſtronomo novam Æram eſſe inſtitutam; quam ab hujus anni æſtate deducendam eſſe, obſervationes illius cœleſtes à Cl. Ptolemæo in magnâ Syntaxi commemoratæ demonſtrant. Qui Dionyſius non alius ab illo fuiſſe videtur, quem Plinius lib. 6. cap. 17. à Philadelpho in Indiam miſſum fuiſſe refert.

Demetrium Phalereum Ptolemæo Soteri ut filiis quos ex Eurydice non ex Berenice genuerat, impartiretur regnum, conſuluiſſe, tradit Hermippus. Et quum ille Philadelpho concedere illud voluiſſet, ad eum dixiſſe, *Si alteri dederis, ipſe non habebis*; in Epitome ſucceſſionum Sotionis, Heraclides refert. [*apud Diog. Laërt. in Demetr. Phaler.*] Pater tamen ei regnum non ſolùm publicè tradidit, ſed etiam privatim officium regi inter ſatellites fecit: omni regno pulchrius Regis eſſe

patrem dicens. [*Juſtin. lib. 16. cap. 2.*]

Ptolemæus, qui *Cerauni*. i. Fulminis (vel à celeritate in rebus agendis, vel διὰ τὴν σκαιότητα, ut eſt apud Memnonem, propter ferociam & audaciam) cognomentum tulit, Ptolemæi Soteris ex Eurydice filius, quum pater juniori filiô regnum dare decreviſſet, ex Ægypto metu profugus ad Seleucum ſe recepit. Quem ille ut amici filium miſeratus, liberaliter & honorificè tractabat: promiſſis etiam additis, fore ut defuncto parente in paternum Ægypti regnum ab eo deduceretur. [*Memnon. Excerpt. cap. 9. & 13. Appian. Syriac. pag. 128.*]

3720 Olympiade CXXIV, ut apud Cyrillum Alexandrinum in libro 1° contra Julianum legitur, Sarapidis ſimulachrū Alexandriam è Sinope pervenit, Ptolemæo Philadelpho in Ægypto regnante, quemadmodum nonnulli perhibent: vel ſub primo Ptolemæo, (hâc verò ineunte Olympiade ſimul uterque regnavit) à quo legatos hâc de re ad Scydrothemidem regem, qui tunc Sinopenſibus in Ponto imperitabat, fuiſſe miſſos, ſub finem libri Hiſtoriarum quarti pluribus narrat Cornelius Tacitus. 4430 284

Eâdem Olympiade, in Euſebiano Chronico, Soſtratus Cnidius Pharum in Alexandriâ conſtruxiſſe dicitur. de quâ Plinius, lib. 36. cap. 12. *Magnificatur turris à rege facta in inſulâ Pharo portum obtinente Alexandriæ, quam conſtitiſſe octingentis talentis tradunt: magno animo* (*ne quid omittamus*) *Ptolemæi regis; quòd in eâ permiſerit Soſtrati Cnidii architecti ſtructuræ ipſius nomen inſcribi. Vſus ejus, nocturno navium curſui ignes oſtendere, ad prænuntianda vada portúſque introitum.* Soſtratum φίλον τῶν βασιλέων (*amicum Regum*; Lagidæ utique & Philadelphi; quos ineunte hâc Olympiade ſimul regnaviſſe diximus) in libro 17° (*pag. 791.*) appellat Strabo: inſcriptionémque hanc ſtructuræ appoſitam refert. Σώστρατος Κνίδιος Δεξιφάνους, Θεοῖς Σωτῆρσιν ὑπὲρ τῶν πλωϊζομένων. *Soſtratus Cnidius Dexiphanis F. Diis Servatoribus, Pro Navigantibus.* Quam eandem, in fine libelli de rectè conſcribendâ hiſtoriâ, Lucianus habet: licèt non permiſſu regio (ut Plinius) ſed architecti dolo id factum ita narret. Cùm turrim illam extruxiſſet, intus quidem in ſaxis ſuum ipſius nomen inſcripſit; supernè autem calce illitâ, atque ita priore inſcriptione occultatâ, nomen ejus qui tum regnavit ſuper inſcripſit: ratus quod evênit, parvo admodum tempore futurum eſſe ut literæ iſtæ foris inſcriptæ unâ cum calce illitâ reciderent & evaneſcerent, interior autem ille titulus appareret.

Ut autem ad Pharon facilis pateret acceſſus, quæ à continente ἑπτὰ μάλιστα σταδίοις (ſicut in Oratione Ægyptiacâ ab Ariſtide eſt notatum) diſtabat; ingentibus aggeribus in mare jactis & ponte junctis, Heptaſtadium iſthmus factus eſt, qui Pharon ex inſulâ peninſulam jam redditam cum Rhacoti ſuburbio Alexandrino conjungeret. De quo, ſub finem Commentarii III de bello civili, Julius Cæſar. *Pharus eſt in inſulâ turris magnâ altitudine mirificis operibus extructa, quæ nomen ab inſulâ cepit. Hæc inſula objecta Alexandriæ, portum efficit: ſed à ſuperioribus regibus* (ita enim cum Brodæo, Scaligero & Saliano legendum, non *regionibus*; ut in vulgatis habetur codicibus) *in longitudinem paſſuum nongentorum in mare jactis molibus, anguſto itinere & ponte cum opido conjungitur.* Neque enim Ammiani Marcellini, (libro 22.) Johannis

hannis Malelæ, (lib. 9. cap. 2.) Faſtorum Siculorum ſcriptoris, Georgii Cedreni & Johannis Tzetzæ audiendæ ſunt fabulæ: qui Cleopatræ poſtremæ Alexandrinorum reginæ curâ & turrim & aggerem extructa fuiſſe ſomniârunt.

Spartacus in Boſphoro Cimmerio regnare deſiit, cùm per annos 20 (ut ad annum 1 Olympiadis CXIX docet Diodorus Siculus) imperaviſſet. Cui ſucceſſiſſe videtur Satyri filius Paryſades; de quo ad annum Mundi 3695 eſt dictum.

Demetrius Poliorcetes, tertium jam annum in Cherſoneſo Syriæ incluſus, ex otio, ſaginâ & vino in morbum delapſus è vitâ migravit. [*Plutarch. in Demetr.*] poſt patris Antigoni exceſſum, annis 17. [*Dexip. Porphyr. & Euſeb.*] Malè audivit ob ejus mortem Seleucus: & non mediocriter ipſum pœnituit, quòd adeò ſuſpectum eum habuiſſet. Antigonus autem filius, ubi reliquias patris cognovit afferri, cum navibus ſuis omnibus apud inſulas obviam eis occurrit, & receptos ad ſe cineres aureâ urnâ condidit: quam diademate purpuráque ornatam, iis cæremoniis quibus tantum funus honeſtari decuit, Corinthum primùm, deinde Demetriadem ſecum detulit; urbem illi cognominem, ex parvis ad Iolcon (in Theſſaliâ) opidulis frequentatam. [*Plutarch. in Demetr.*]

Seleucus, iis omnibus quæ in Syriâ & Aſiâ (propriè ſic dictâ) Seleucus habebat potitus, ex utroque regno unum fecit imperium. [*Euſeb. Chronic.*] Quâ tempeſtate Judæi annuum ſtipendium, trecenta argenti talenta ei dabant: nec tamen per externos magiſtratus, ſed per ſacerdotes ſuos regebantur, patrióque ritu vivebant. [*Sever. Sulpic. ſacr. hiſtor. lib. 2.*]

3721 Ptolemæus Lagi filius, Soter dictus, mortem obiit; poſt regnum filio communicatum, ſive initium æræ Dionyſianæ, anno 1, & menſibus ferè 3, poſt Alexandri M. exceſſum annis 39, & menſ. 4. circiter (pro quibus alii 40, Ptolemæus in Regum Canone 39 tantùm numerat:) quum annos 84 (ut habet in Μακροβίοις Lucianus) vivendo exegiſſet. Regiones illi ſubditæ, à Theocrito in Idyllio 17° commemorantur: *Ægyptus, Phœnicia, Arabia, Syria, Lybia, Æthiopia, Pamphylia, Cilicia, Lycia, Caria,* & *Cyclades* inſulæ. Et quidem eâ lege arma ille cum Seleuco contra Antigonum conſociâſſe dicitur; ut Aſiæ univerſæ dominatus Seleuco pararetur, Cœle-ſyriam verò & Phœniciam propriam ut ſibi faceret. Seleucidis contrà aſſerentibus, Ptolemæum cum Antigono bellum geſſiſſe, non ut ſibi quicquam pararet, verùm ut Seleucum Cœle-ſyriæ imperium ſibi aſſerentem adjuvaret; atque Antigono devicto, Caſſandrum & Lyſimachum Seleuco Syriam univerſam decreto ſuo attribuiſſe. [*Polyb. lib. 5. pag.* 410.] Licèt verò Syriam & Phœniciam (quod Theocritus eſt teſtatus) aliquando Ptolemæo paruiſſe non ſit dubium; & poſt mortem Antigoni, qui eas illi eripuerat, Syros iterum ſubegiſſe, in Atticis [*pag.* 6.] ſcripſerit Pauſanias: Tyrum tamen & Sidonem in Demetrii Poliorcetæ poteſtate fuiſſe, eóque ſublato & hiſce & univerſâ Syriâ potitum fuiſſe Seleucum, jam antea oſtendimus.

Ptolemæo Philadelpho Joſephus [*lib. 12. cap. 2.*] annos 39 tribuit; à

à communi cum patre regno, ut videtur, dinumeratos: poſt patris verò mortem, 37 Clemens Alexandrinus, 38 Ptolemæus in Regum Canone, Porphyrius, Euſebius, & alii. Quum juxta noſtras rationes, poſt mortem patris annos 37 & menſes ferè 8, univerſim 39 annos ille regnaverit, uno menſe minùs. Minorem autem ille fratrem Argæum, ut inſidias ſibi comparantem; alterúmque fratrem, ex Eurydice natum, quòd ab eo Cyprios ad defectionem ſollicitaret ſuſpectum, è medio ſuſtulit. [*Pauſan. in Attic. pag.6.*] Ut præter meritum φιλαδέλφυ cognomentum obtinuiſſe videatur. Urbes illum 33339 poſſediſſe, Theocritus in Idyllio 17 affirmat. Tantæque potentiæ fuiſſe narratur, ut Ptolemæum patrem vinceret. Quod ex hiſtoriis confirmat Hieronymus, in Daniel.cap.11. & ex regiis tabulis Appianus Alexandrinus, ſuâ in Romanas hiſtorias Præfatione. Quibus, de navium magnitudine & numero, Athenæus etiam eſt addendus, in Dipnoſophiſt.lib.5.cap.5.

Anno 47° primæ Calippicæ Periodi, Antheſterionis menſis die 8°, Nabonaſari 465, menſis Athyr die 29, ante mediam noctem horis 3 (Januarii Juliani die 29 deſiniente) Timocharis Alexandriæ obſervavit auſtralem mediam Lunæ partem inductam ad tertiam vel mediam ſuccedentem Vergiliarum partem. [*Ptolem.lib.7.cap.3.*] 4431 | 283

Lyſimachus Thraciæ & Macedoniæ rex, uxoris ſuæ Arſinoës (ex quâ alios liberos ſuſceperat) fraude ſeductus, Agathoclem filium ſuum natu maximum, quem in ſucceſſionem regni ordinaverat, & per quem multa bella proſperè geſſerat, vel veneno vel Ptolemæi Ceranni (fratris Arſinoës) manu interfecit. [*Strabo, lib.13. pag.623. Juſtin. lib. 17. cap.1. Pauſan. Attic. pag.9. Memnon. Excerpt. cap.9.*]

Parricidium ſecutæ principum cædes ſunt; luentium ſupplicia, quòd occiſum juvenem dolebant. Itaque & hi qui cædibus ſuperfuerant, & hi qui exercitibus præerant, certatim ad Seleucum defecerunt. [*Juſtin. ibid.*] Cúmque ob filii cædem in odio ſubditorum eſſet Lyſimachus, civitates ab eo ad Seleucum defecerunt. [*Memnon. ibid.*]

Lyſandra (Ptolemæi Soteris filia & Arſinoës ſoror) cum filiis ex Agathocle procreatis, & fratribus, ad Seleucum profugit: quibus & Alexander, Lyſimachi ille quidem ſed ex Odryſiade uxore filius, comitem ſe addidit. Qui cùm Babylonem perveniſſent; à Seleuco, ut bellum contra Lyſimachum ſuſciperet, ſupplices contenderunt. [*Pauſan. ibid. cum Appiano, in Syriac. pag.130.*]

Eodem tempore & Philetærus Paphlago, eunuchus quidem ſed liberaliter educatus & à Lyſimacho theſauri ſui cuſtodiæ in munitione Pergamenâ præfectus, Agathoclem interfectum dolens, eámque ob rem, Arſinoës criminationibus, petitus, Pergamum ſupra Caycum occupavit; atque inde per legatum ſe pecuniámque omnem Seleuco obtulit. Sempérque potentiorem ac ſibi propiorem pollicendo demerendóque lactans, caſtelli ac pecuniæ per annos 20 dominus manſit. [*Pauſan. Attic. pag. 7. & 9. Strabo, lib. 13. pag.623.*] Τὸν Περγάμυ δυναςεύσαντα, Appianus eum appellat: [*Syriac. pag.129.*] nummi veteres, in Hub. Goltzii Theſauro, *Regem*. Novi enim Pergamenorum principatus condendi author ille fuit; 60 jam annos natus: ut ex Luciano in Μακροβίοις intelligitur.

Anno

3722 Anno 48 primæ Calippicæ Periodi, Pyanepſionis menſis die 25, Nabonaſari 466, menſis Thoth die 7, poſt mediam noctem horis 3 cum ſemiſſe, (Novembris Juliani die 9) Timocharis Alexandriæ obſervavit Lunam conjunctam Spicæ Virginis, parte ſuâ boreali. [*Ptolem. lib.* 7. *cap.* 3.]

Antiochus Soter Seleuci Nicatoris filius, novercæ Stratonices (quæ Seleuco filium pepererat) amore correptus, agnoſcens tamen cupiditatem nefariam, nec tentavit quicquam nec prodidit: ſed languens decubuit, ultro cupiens emori. Verùm rem deprehendit Leptines mathematicus, vel ut complures tradiderunt Eraſiſtratus medicus Ariſtotelis filiâ genitus & Chryſippi diſcipulus (ut in lib. 29. cap. 1. habet Plinius) Chryſippi nimirum Cnidii medici ut in *Chryſippo* indicat Laërtius, licèt eum alii Theophraſti auditorem fuiſſe dicant, ut in fine Vitæ Theophraſti idem Laërtius annotat: contra cujus ſectatores Eraſiſtratæos, De venæ ſectione à Galeno liber ſcriptus extat. Hic enim juxta Antiochum ſedens, ut eum ad introitum Stratonices rubore perfundi & ſpiritu increbreſcere, eâque egrediente pallere & excitatiorem anhelitum ſubinde recuperare animadvertit: deprehenſam morbi cauſam Seleuco expoſuit. Qui chariſſimâ ſibi conjuge filio cedere non dubitavit: & convocato in concionem exercitu, eo præſente ambos matrimonio junxit. Cúmque 72 ſub ſe haberet ſatrapias; majore parte (τὰ ἄνω ἔθνη, ſive Trans-euphratenſes regiones, complectente) filio traditâ, tantùm quæ inter Euphratem & mare ſita ſunt ſibi retinuit. [*Appian. in Syriacis: cum Valerio Maximo, lib.* 5. *cap.* 7. *Plutarcho in Demetrio, Luciano de Syriâ Deâ, Galeno* περὶ τοῦ προγινώσκειν, *& Juliano in Miſopogone.*] 4432 282

3723 Lyſimachus in Aſiam trajiciens, bellum Seleuco intulit. Ultimum hoc certamen commilitonum Alexandri fuit: quorum 34 jam extinctis, hi duo ſoli erant ſuperſtites. In Phrygiâ quæ Helleſponto adjacet prælium eſt commiſſum περὶ Κόρου πεδίον, ut apud Porphyrium legitur. [*in Græc. Euſeb. Scalig. pag.* 228.] In eo Lyſimachus dum fortiter dimicat, magnâ clade acceptâ ab Heracleenſi quodam Seleuci milite Malacone nomine, pilo trajectus eſt: atque ita, amiſſis antè variis caſibus XV liberis, non inſtrenuè moriens, poſtremus domus ſuæ ruinæ cumulus acceſſit. [*Pauſan. Attic. pag.* 9. *Memnon. Excerpt. cap.* 9. *Appian. Syriac. pag.* 128. *&* 130. *Juſtin. lib.* 17. *cap.* 1. *&* 2. *Oroſ. lib.* 3. *cap. ult.*] Annos 70 natum eum tum fuiſſe Appianus, 74 Juſtinus & Oroſius, 80 verò, qui tum ipſe claruit, Hieronymus Cardianus hiſtoricus (apud Lucianum in Μακροβίοις) affirmat. 4433 281

Extincti Lyſimachi corpus canis domeſticus diu protegens, alites feráſque arcuit; donec Thorax Pharſalius diu quæſitum, & indicio canis maximè agnitum, jam tabidum invenit. Quod à Lyſandrâ multis cum precibus impetratum, Alexander Lyſimachi ex Odryſiade filius ſuſtulit; & in Thracicam Cherſoneſum deportatum, ſepulturæ mandavit. Oſſa in Lyſimachenſium templo à civibus condita ſunt; quod poſtea Lyſimachium eſt vocatum. [*Pauſan. & Appian.*]

Eo ſublato, regnum ad Seleuci ditionem, ut pars, acceſſit. [*Memnon.*] Qui tantâ victoriâ lætus, & quod majus victoriâ putabat, ſolum ſe de cohorte Alexandri remanſiſſe, victorémque victorum extitiſſe;

tiſſe; non humanum fuiſſe opus, ſed divinum munus gloriabatur. [*Juſtin.*]

Heraclienſes Ponti, audito Lyſimachi interitu, & quòd à populari ſuo occiſus eſſet, 84 poſtquam Clearchus primus apud eos tyrannidem arripuerat anno, libertatis recuperandæ deſiderio, quam poſt tyrannos domeſticos Lyſimachus eis eripuerat; fortes ſe viros declarabant. Lyſimachus enim, licèt poſtremo Clearcho & fratre ejus Oxathre è medio ſublatis, Heraclienſibus libertatem aliquamdiu reſtituiſſet; poſtea tamen uxoris Arſinoës importunitate victus, Heracleæ bellum intulit, (cujus Juſtinus, lib.17.cap.3. meminit) eâque potitus, Heraclitum Cymæum, virum Arſinoës obſervantiſſimum, præfectum illius conſtituit. Quem cives, poſt Lyſimachi mortem, convenientes, non incolumitatem tantùm ſed etiam munerum ſplendidum viaticum, priſtinam modò libertatem obtinerent, obtulerunt. Cúmque ille irâ inflammatus, eorum nonnullos ad ſupplicia rapi juberet; Heraclienſes pacto cum præſidii præfectis inito, ut æquali in Republicâ jure uterentur & quibus fraudati eſſent ſtipendia reciperent, captum Heraclitum in cuſtodiâ ad tempus detinuerunt. Metu dehinc ſoluti, mœnia arcis ad fundamenta uſque diruerunt, & miſſâ ad Seleucum legatione, Phocritum civitatis curatorem fecerunt. [*Memnon. Excerpt.cap.8.&.*10.]

Zipœtes Bithyniæ regulus, Lyſimachi antea, tunc etiam Seleuci cauſâ (nam cum utroque ſimultates habebat) Heraclienſibus infenſus, excurſionibus in agros eorum factis, à nullo maleficiorum genere abſtinuit. Sed neque illius exercitus cladium expers fuit: haud multo mitiores quàm intulit, ipſe recipiens. [*Ibid.cap.*11.]

Interea Seleucus Aphrodiſium in urbes Phrygiæ & eas quæ adjacent Ponto procuratorem miſit. Hic rebus quarum cauſâ venerat confectis, poſt reditum in aliarum quidem civitatum laude prolixus erat, Heraclienſes autem criminabatur ut Seleuco parum addictos. Seleucus ergo hoc irritatus, legatos ad ſe profectos faſtidivit, & minis increpitans terruit. Quorum unus tamen Chamæleon nihil his perculſus, ita regem compellavit: *Hercules* κάῤῥων, *Seleuce* (κάῤῥων autem Dorienſibus eum ſignificat qui eſt fortior.) Quam vocem cùm Rex non intelligeret, conceptâ in irâ perſiſtens, ſe avertit. Legatis igitur, neque domum redire, neque illic manere, operæ pretium videbatur. Quæ cùm Heraclienſibus renuntiarentur, tum cæteris ſe munierunt, tum copias auxiliares collegerunt; & per legatos Mithradatem Ponti regem, & Byzantinos & Chalcedonios de ope ferendâ ſollicitârunt. [*Ibid.cap.*12.]

At exules ab Heracleâ qui ſupererant, ita tandem convenerunt. Nymphidius quidam ex eorum numero reditum eis ſuadet; nec difficilem hunc eſſe demonſtrat, ſi nihil eorum quæ majores amiſiſſent moleſtè viderentur & turbulentè repoſcere: & quàm minimo negotio perſuaſit. Quare cùm eo quo conſuluerat modo felicem inveniret ſucceſſum reditus: tum reducti, tum quæ recepit illos patria in communi & æquâ verſabantur lætitiâ. Nam & humaniſſimè eos cives tractabant, & nihil horum quæ ad mediocrem vitæ ſuſtentationem conducunt, deſieri patiebantur. Hoc itaque modò in antiquum nobilitatis & gubernationis decus ſeſe vindicârunt. [*Ibid.*]

Seleu-

3724 | 4434 | 280

Seleucus, in Macedoniâ patriâ ſuâ quod reliquum ſenectutis erat tranſigere deſtinans, Helleſpontum trajecit. Cúmque inde Lyſimachiam peteret, aram obiter vidit in loco ſitam conſpicuo; & ubi percontatus, *Argos* ei nomen fuiſſe didicit, (de *Argis* autem cavendum ab oraculo monitus ille fuiſſe dicitur) ulteriùs cauſam appellationis ſcitabatur; num ab Argonautis in Colchos prænavigantibus denominata ſit, an ab Argivis qui ad Ilium militârunt nomen ei fecerint accolæ, an quòd Argo navis ibi naufragium paſſa ſit, an ab Atridarum patriâ. Talia quærentem Ptolemæus Ceraunus, Ptolemæi Soteris ex Eurydice filius & Arſinoës uxoris Lyſimachi frater, à tergo aggreſſus confodit: beneſactorem ſcilicèt ſuum, qui illum aluit & ubique ſecum circumduxit. Atque ita regnum Macedoniæ, quod Lyſimacho eripuerat, poſt menſes admodum ſeptem, cum vitâ pariter Seleucus amiſit. [*Juſtin. lib.* 17. *cap.* 2. *Appian. Syriac. pag.* 128, 129. *Memnon. Excerpt. cap.* 13.]

Seleucum maximum poſt Alexandrum regem fuiſſe, animóque maximè regio præditum, maximæque poſt illum terræ portioni imperâſſe, in libro de rebus Alexandri 7° affirmat Arrianus: vitam verò ille finiit, anno ab exceſſu Alexandri 43, æræ Græcorum ſive Seleucidarum 32, quum annos vixiſſet, juxta Appianum, 73; licèt Juſtinus 78 ætatis anno periiſſe illum ſignificet. Corpus ejus cremavit Philetærus Pergami dynaſtes, pro magno auri pondere à Cerauno ſibi traditum, & cineres ad Antiochum ejus filium remiſit: qui in maritimâ Seleuciâ conditum honoravit delubro addito, & fano ei ſacrato, quod nominatum eſt Nicatorium. [*Appian. Syriac. pag.* 129.] Et hunc verò, & filios nepoteſque ejus, anchoram in femore, veluti notam generis naturalem habuiſſe refert Juſtinus, lib. 15. cap. 4. & Auſonius in Claris Urbibus, de Antiochiâ canens;

——Illa Seleucum
Nuncupat, ingenuum cujus fuit anchora ſignum:
Qualis inuſta ſolet generis nota certa. per omnem
Nam ſobolis ſeriem nativa cucurrit imago.

Notat verò Polybius, libro 2° [*pag.* 128.] Ptolemæum Lagi filium, Lyſimachum, Seleucum & Ptolemæum Ceraunum, circa Olympiadem CXXIV omnes in vivis eſſe deſiiſſe. Et Lagides quidem anno illius Tetraëteridis Olympicæ *primo*, Lyſimachus & Seleucus *quarto*, vitam cum morte commutavit. Sed Ceraunus ante finem primi anni ſequentis Olympiadis non periit. Quem idcirco, eandem obituum συν-δρομὴν in eodem libro [*pag.* 155.] poſtea repetens Polybius, conſultò videtur prætermiſiſſe.

Ptolemæus Ceraunus, Seleuco trucidato, equi curſu adjutus Lyſimachiam profugit: ubi impoſito ſibi diademate, cum ſatellitum manu ſpecioſiſſimâ ad exercitum tendit. Ibi neceſſitate compulſi eum receperunt & regem ſalutârunt, qui paulo antè Seleuco ſacramenti religione erant adſtricti. [*Memnon. Excerpt. cap.* 13.]

Antigonus Gonatas Demetrii Poliorcetæ filius, cæde Seleuci intellectâ, expeditionem ſuſcepit in Macedoniam; pedeſtribus & nauticis copiis Ptolemæum Ceraunum antevenire properans. At Ptolemæus expeditas habens Lyſimachi naves, inſtructâ acie occurrit: inter quas

erant cùm aliæ, tum ex Ponto ab Heracleâ accerſitæ hexeres & penteres & quæ aphractæ appellantur; & una octeris, Leontiferæ nomine inſignis, quæ magnitudine & elegantiâ in admirationem veniebat. In eâ enim 100 viri, ſuæ quique centuriæ ordine, remos ducebant; ita ut ex alterâ parte 800, ex utrâque autem 1600 numero eſſent: qui verò è foris pugnabant 1200, & duo gubernatores inerant. Poſtquàm in aciem deſcenſum eſt, ſuperior evaſit Ptolemæus, in fugam verſâ Antigoni claſſe. Ubi fortiùs cæteris pugnârunt naves ex Heracleotide; & palmam inter has tulit octeris Leontifera. Victus itaque Antigonus, in Bœotiam ſe recepit: & Ptolemæus in Macedoniam tranſiens, firmiter regnum per annos 2 obtinuit. [*Ibid. cap.* 14. 15.] anno videlicet 1. & menſib. 5. ut magis diſtinctè Dexippus & Porphyrius rem explicant.

Ptolemæus Ceraunus, cùm & in gratiam memoriæ magni Ptolemæi patris, & in favorem ultionis Lyſimachi ambitioſus apud populares eſſet, primò Lyſimachi filios conciliare ſibi ſtatuit; nuptiáſque Arſinoës ſororis ſuæ, matris eorum petiit, puerorum adoptione promiſſâ: ut cùm in locum patris eorum ſucceſſiſſent, nihil illi moliri, vel verecundiâ matris, vel appellatione patris auderent. Fratris quoque (Ptolemæi Philadelphi) regis Ægypti concordiam per epiſtolas deprecatus eſt: profeſſus deponere ſe offenſam erepti paterni regni; neque ampliùs à fratre quæſiturum, quod honeſtiùs à paterno hoſte perceperit. [*Juſtin. lib.* 17. *cap.* 2.] Cum Antiocho quoque Seleuci filio pacem fecit. [*Id. lib.* 24. *cap.* 1.]

Sed nec Pyrrhus rex Epiri omiſſus, ingens momentum futurus, utri parti ſocius acceſſiſſit: qui & ipſe ſpoliare ſingulos cupiens, omnibus ſe partibus venditabat. Itaque Tarentinis adverſus Romanos laturus auxilium, ab Antigono (Gonatâ) naves ad exercitum in Italiam deportandum mutuò petiit; ab Antiocho (Seleuci filio) pecuniam, qui opibus quàm militibus inſtructior erat; à Ptolemæo (Ceraunο) Macedonum militum auxilia. Cui ille quinque millia peditum, equitum quatuor millia, elephantos quinquaginta, non ampliùs quàm in biennii uſum dedit. Ob hæc Pyrrhus, filiâ Ptolemæi in matrimonium acceptâ, vindicem eum regni (Epirotici ſui) reliquit: ne abductâ in Italiam juventute, prædam hoſtibus regnum relinqueret. [*Id. lib.* 17. *cap.* 2.]

Relicto igitur cuſtode regni filio Ptolemæo (quem ex Berenices filiâ Antigone ſuſceperat) annos 15 nato, (cujus tamen ipſius cuſtodiam Ptolemæo Ceraunο reliquerat) exercitum Pyrrhus in portu Tarentino expoſuit; duobus parvulis filiis, Alexandro & Heleno, in ſolatia longinquæ ſecum expeditionis abductis. [*Id. lib.* 18. *cap.* 1.] Non expectato autem vere, tempeſtate anini admodum incommodâ, eò illum trajeciſſe, ex Dionyſio Halicarnaſſeo tradit Zonaras: circa Olympiadem CXXIV, ut habet Polybius. [*lib.* 2. *pag.* 129.] Tetraëteridis nimirum illius Olympicæ anno 4° & ultimo.

Antiochus Soter, poſt patris Seleuci mortem, Syriæ regnum annos 19 obtinuit. [*Porphyr. & Euſeb. & Sever. Sulpic.*] Qui cùm vix tandem multis præliis nec univerſum tamen patris regnum recuperâſſet; expeditam manum in ulteriora Tauri mittit, Patrocle duce: qui Hermogenem, Aſpendium genere, legatum ſibi adoptavit. Hic cùm alias urbes, tum

tum Heracleam Ponti, infeſtare conſtituerat. Verùm Heraclienſium legatione placatus, è finibus eorum exceſſit; & percuſſo cum eis amicitiæ fœdere, per Phrygiæ agros in Bithyniam ſe convertit. Sed Bithyniorum inſidiis exceptus, unà cum exercitu internecione cæſus eſt; cùm ſtrenui viri facinora, ſuo loco, in hoſtes edidiſſet. [*Memnon. Excerpt. cap.* 16.] Zipœtes verò Bithyniæ rex, Antiochi copiis ita deletis, urbem ad Lyperum montem condidit, nomine ſuo inſignem. [*Id. ibid. cap.* 21.]

Anno 50 primæ periodi Calippicæ deſinente, à morte Alexandri 44, æſtivum Solſtitium obſervavit Ariſtarchus Samius; poſt idem à Metone obſervatum annis 152, (ſive 8 enneadecaëteribus:) ut ex Hipparchi libro de anni magnitudine refert Ptolemæus. [*lib.* 3. *Syntax. cap.* 2.]

Arſinoë Lyſimachi vidua, fratri ſuo Ptolemæo Cerauno nupta, in urbem ſuam Caſſandream eum recepit. Qui, occupatâ arce, filios illius & Lyſimacho rege (Lyſimachum 16 annos natum, Philippum triennio minorem) in matris gremio trucidari curavit. Ipſa quoque, ſciſſâ veſte & crinibus ſparſis, cum duobus ſervulis ex urbe protracta, Samothraciam in exilium abiit. [*Juſtin. lib.* 24. *cap.* 2. & 3. *Memnon. Excerpt. cap.* 15.]

3725 Anno poſt Pyrrhi in Italiam tranſitum ineunte altero, Græciam Galli invaſerunt. [*Polyb. lib.* 1. *pag.* 6.] Diviſis enim trifariam copiis, ac ſuâ cuique parti provinciâ attributâ; alii Thracas & Triballos duce Cerethrio, Pannonios alii Brenno & Acichorio, Macedonas & Illyrios alii Belgio (ita enim apud Juſtinum lib. 24. cap. 5. & lib. 25. cap. 2. legitur, non ut apud Pauſaniam, *Bolgio*) ducente, adierunt. [*Pauſan. in Phocicis, pag.* 335.] 4435 279

Belgio & ſuis, Ptolemæus Ceraunus Macedoniæ rex cum paucis & incompoſitis, quaſi bella non difficiliùs quàm ſcelera patrarentur, parricidiorum furiis agitatus, occurrit. Regis Dardanorum legationem, 20 millia armatorum in auxilium offerentem, ſprevit. Et cùm Galli legatos ad eum mitterent, offerentes pacem, ſi emere vellet: pacem daturum ſe negavit, niſi principes ſuos obſides dederint & arma tradiderint. Prælio verò conſerto, victi Macedones ſunt. Ptolemæum multis vulneribus ſaucium ſauciatus quo vehebatur elephas excuſſit: quem vivum captum Galli diſcerpſerunt; caput ejus amputatum, & lanceâ fixum, totâ acie ad terrorem hoſtium circumferentes. Paucos ex Macedonibus fuga ſervavit: cæteri aut capti, aut occiſi ſunt. [*Juſtin. lib.* 24. *cap.* 4. 5. & *lib.* 25. *cap.* 2. *cum Memnonis Excerpt. cap.* 15. & *Diodori, Sic. lib.* 22. § 3. & *Pauſaniâ in Phocic. pag.* 335.]

Ptolemæum in regno Macedoniæ frater ejus Meleager excepit: quem poſt menſes duos, ut indignum, ejecerunt Macedones; in ejus locum ſubſtituto Antipatro Philippi (cujus in lib. 12. cap. 14. apud Juſtinum mentio) fratris Caſſandri filio. Quem illi Eteſiam, quòd 45 tantum diebus, quot circiter Eteſiæ venti apud eos ſpirare ſolebant, appellârunt. [*Porphyr. in Græc. Euſeb. pag.* 228.]

Brennus (quem natione *Prauſum* fuiſſe quidam dicunt, ut apud Strabonem, lib. 4. pag. 187. legitur) auditâ Belgii ducis victoriâ, indigna-

tus opimam prædam & Orientis ſpoliis onuſtam tam facilè à ſe relictam eſſe; adunatis 150 millibus peditum, & 15 millibus equitum, in Macedoniam properat. [*Juſtin.lib.24.cap.6.*] Sed apud Dardanos Illyriæ ſeditione inter milites ortâ, ad 20 millia hominum (quem numerum Suidas etiam habet, in voce Γαλάται) cum Leonorio ac Lutario regulis, ſeceſſione factâ à Brenno, in Thraciam iter averterunt. Ubi cum reſiſtentibus pugnando, pacem petentibus ſtipendium imponendo, Byzantium cùm perveniſſent; aliquamdiu oram Propontidis vectigalem habendo, regionis ejus urbes obtinuerunt. [*Liv.lib.38.*]

3726 a. Soſthenes unus de Macedonum principibus, contractâ juventute, & Gallos victoriâ exultantes compeſcuit, & Macedoniam ab hoſtili populatione defendit. Ob quæ virtutis beneficia, multis nobilibus regnum Macedoniæ affectantibus, ignobilis ipſe (utpote τὶς τῶν δημοτικῶν, ut à Porphyrio notatum, non ex regiâ ſtirpe ortus) præponitur: & cùm rex ab exercitu appellatus eſſet, ipſe non in Regis ſed Ducis nomen jurare milites compulit. [*Juſtin.lib.24.cap.5.*] Per duos verò annos Macedonibus ille præfuit. [*Porphyr. & Euſeb.*]

Cùm Brennus Macedoniam ingreſſus agros villáſque popularetur, occurrit ei cum inſtructo exercitu Macedonum Soſthenes: ſed pauci à pluribus, trepidi à valentibus facilè victi ſunt. Itaque cùm victi ſe Macedones intra muros urbium condidiſſent; victor Brennus, nemine prohibente, totius Macedoniæ agros deprædatus eſt. [*Juſtin. lib.24.ca.6.*]

Leonorius & Lutarius, Lyſimachiâ fraude captâ, Cherſoneſóque omni armis poſſeſſâ, ad Helleſpontum deſcenderunt. Ibi verò exiguo diviſis freto cernentibus Aſiam, animi ad tranſeundum accenſi ſunt: nunciósque ad Antipatrum præfectum ejus oræ de tranſitu miſerunt. [*Liv.lib.38.*]

Zipœtes, quum in Bithyniâ 48 annos regnâſſet & 76 vixiſſet, mortem obiit, 4 filiis relictis: quorum Nicomedes natu maximus patri in regno ſuccedens, fratribus non frater, ſed lictor factus eſt. [*Memnon. Excerpt.cap.21.*] Junior verò Zipœtes, prioris fortaſſe filius, (in Livii libro 38° Zybœas dictus) maritimam Bithyniæ partem, Thraciam Thyniacam ſive Aſiaticam dictam, obtinuit. [*Ibid.cap.18.*]

Antiocho Sotere in Bithynios expeditionem inſtituente, Rex eorum Nicomedes per legatos auxilium ab Heracleenſibus petiit & impetravit: gratiam ſe relaturum, ubi in ſimili neceſſitate tempus flagitaret, pollicitus. Eâ occaſione Heracleenſes Cierum, & Tium, & Thynidem terram, multis expenſis ad ſe reduxerunt. Cùm verò Amaſtrin (quæ & ipſa cum aliis adempta eis fuerat) tam bello quàm pretio recuperare conarentur: qui illam tenebat Eumenes, Ariobarzani Mithradatis (in Ponto tum regnantis) filio gratis eam tradere, quàm Heracleenſibus pecuniâ revendere maluit; veſaniâ iræ ſubactus. [*Ibid.cap.17.*]

b. Brennus & Acichorius cum Illyriis (ut in Illyricis ſuis habet Appianus) quos Autarios & Celtis quos Cimbros vocant; è Macedoniâ in Græciam tranſierunt, exercitum 152000 peditum habentes, & 20400 equitum; quorum equitum ſingulis duo famuli adjuncti erant, in equis & ipſi, qui dominis auxilio ſuccurrerent, & mortuis ſuccederent. Sed 4436 278

dum

dum templum Delphicum ſpoliare conantur fulminibus, terræ motu, montis Olympici ruinâ, acerrimo frigore & nive plurimâ (quum hyemis tempus eſſet) vehementer afflicti ſunt. Qui Phocenſium armis perierunt, non multo pauciores quàm ſex hominum millia fuerunt; nocturno gelu, & poſtea Panico terrore confecti, amplius decem millia: nec minor numerus fame conſumpti. Brennus, dolore vulnerum & acceptæ cladis pudore efferatus, cùm mero affatim ſe ingurgitâſſet, ſemet ipſe confodit. Acichorius, punitis belli auctoribus, cum decem millibus ſauciorum citato agmine Græciâ exceſſit. Sed aſſidui imbres & gelu, nix concreta, & fames, & ſuper hæc maximum pervigiliæ malum, miſeras infelicis belli reliquias obterebant. Gentes quoque nationéſque, per quas iter habebant, palantes velut prædam ſectabantur. [*Pauſan. in Phocicis & Atticis. Juſtin. lib.* 24. *cap.* 6, 7, 8. *Eclog. Diodor. lib.* 22. §. 13. *Appian. Illyric. pag.* 758.] Contigiſſe cladem hanc biennio poſt Pyrrhi in Italiam tranſitum, ſignificat Polybius: [*lib.* 2. *pag.* 108.] anno 2º. Olympiadis CXXV, archonte Athenis Anaxicrate, Pauſanias. [*In Phocic. pag.* 340.]

c. Illyriis illis Autariis qui cladem hanc evaſerant, quum ad propria rediiſſent, infinitam ranarum vim ſubortam fuiſſe ferunt, quæ putreſcentes flumina corrumperent. Vapore deinde ex terrâ exhalante, peſtem Illyrios invaſiſſe, donec profugi à patriâ, & peſtem deferentes, quum nemo ob timorem ſuſcipere auderet, 23 dierum progreſſi iter, ad tellurem paluſtrem inhoſpitámque venere, & juxta Baſternarum gentem urbes condidere. Celtarum quoque tellurem concuſſam fuiſſe aiunt, urbéſque abſorptas: nec priùs finem tantæ cladi impoſitum, quàm & ipſi pari modo è laribus egreſſi ſunt, & in Illyrios qui cum ipſis unâ deliquiſſent, pervenere. quos peſte jam confectos, & ob id debiles, quum facilè viciſſent; contrectatione earum rerum morbo correpti in fugam abiere, & ad Pyrenen uſque loca mutavere. [*Appian. ut ſup.*] Et Cordiſtas ſanè, Gallorum illorum reliquias qui oraculum Delphicum armis tentârunt, in agris vicinis Iſtro collocaviſſe Bathanatium quendam eorum ducem, à quo via illa per quam redierunt Bathanatii nomen ſervaverit, Athenæus narrat. [*lib.* 6. *cap.* 4.] Quos Gallos Strabo Scordiſcos appellat, ad Iſtrum poſitos; & Autariatas (ſive Autarios illos) potentiâ ſuâ exuiſſe confirmat. [*lib.* 7. *pag.* 293. 296. 313. 317. 318.]

Inter Gallorum illorum regulos qui ad Helleſpontum deſcenderant novâ ſeditione ortâ, Leonorius Byzantium, unde venerat, cum majore hominum parte repetiit: Lutarius, Macedonibus per ſpeciem legationis ab Antipatro ad ſpeculandum miſſis, duas tectas naves & tres lembos ademit; quibus alios atque alios dies noctéſque tranſvehendo, intra paucos dies omnes copias in Aſiam trajecit. [*Liv. lib.* 38.]

Bello inter juniorem Zipœten Bithynum & Heraclienſes orto, victoriâ Zipœtes potitus eſt: ſed ſociorum auxiliis ſupervenientibus, fugâ ſe ſubduxit. Unde cæſorum ſuorum cadavera Heraclienſes aſſecuti, ea cremârunt; oſſáque in urbem relata, magnificè in præclarè de patriâ meritorum monimento condiderunt. [*Memnon. Excerpt. cap.* 18.]

d. Circa eadem tempora, Antiocho Sotere & Antigono Gonatâ in copias militares magnos utrinque apparatus facientibus; Antigono Nicomedes

comedes Bithyniæ rex operam navabat, Antiocho complures alii. Antiochus verò priuſquàm in Antigonum duceret, adverſus Nicomedem bellum inſtituit. Hic igitur & aliunde auxilia collegit, & de belli ſocietate Heracleam miſſis legatis, 13 in ſubſidium triremes inde accepit: & tum demum claſſem ſuam Antiochi claſſi oppoſuit. Etſi autem adverſas aliquandiu tenebant acies; neutri tamen pugnæ initium fecerunt, ſed abſque effectu tandem abſceſſerunt. [*Ibid.cap.*19.]

Byzantini Gallorum incurſationibus fatigati, cùm ab aliis ſociis auxilia, tum ab Heracleenſibus aureos mille (al.4000) per legatos impetrârunt. Haud ita multo pòſt Nicomedes Bithyniæ rex conditionibus hiſce tranſitum Gallis in Aſiam conciliavit. *Vt Nicomedi ejúſque poſteris amicitiæ fœdere ſemper conjuncti manerent. Abſque Nicomedis ſententiâ & voluntate nemini, à quoper legatos ſolicitarentur, in bellis opem ferrent: ſed amicis hujus amici, & inimicis hoſtes forent. A Byzantinis etiam ſtarent, ſi qua neceſſitas incideret. Societatem præterea colerent cum Tianis & Heracleenſibus, & Chalcedoniis, & Cieranis, & nonnullis qui alias ſub jurisdictione gentes haberent.* [Ibid. cap.20.21.] Atque ita Leonorius, adjuvante Nicomede Bithyniæ rege, à Byzantio tranſmiſit. [*Liv. lib.* 38. *Strabo, lib.*12. *pag.*566.] Gallorum verò in Aſiam tranſitum, anno 3° Olympiadis CXXV^{a}, Democle Athenis archonte, factum fuiſſe confirmat Pauſanias. [*in Phocic.pag.*340.]

Neque per hoc tamen à Gallorum infeſtatione liberati Byzantini ſunt. Nam ex iis qui cum Brenno periculo ad Delphos defuncti ſunt nonnulli ad Helleſpontum duce Comontorio venerunt: qui nequaquam in Aſiam trajecerunt, ſed bonitate agrorum circa Byzantium capti, ſedes ibidem poſuerunt. Deinde Thracibus devictis, ac regni ſui ſede Tylæ inſtitutâ, ultimum Byzantinis periculum creaverunt. [*Polyb. lib.*4. *pag.*313.]

3727 Ptolemæus Philadelphus, honeſtarum artium amore ſtudióque flagrans, egregiam Alexandriæ Bibliothecam inſtituit, in eâ urbis regione quam Bruchium vocant. Cúmque librorum ex omnibus terrarum partibus conquirendorum curam Demetrio Phalereo commiſiſſet; illius hortatu libros ſacros ex Hebraicâ linguâ in Græcam à LXXII interpretibus vertendos curavit, regni ſui anno *ſeptimo:* ut in libro de menſuris & ponderibus habet Epiphanius. De quo in Apologetici ſui cap.18. Tertullianus. *Ptolemæorum eruditiſſimus (quem Philadelphum ſupernominant) & omnis literaturæ ſagaciſſimus, quum ſtudio Bibliothecarum Piſiſtratum (ut opinor) æmularetur; inter cætera memoriarum, quibus aut vetuſtas aut curioſitas aliqua ad famam patrocinabatur, ex ſuggeſtu Demetrii Phalerei grammaticorum tunc probatiſſimi, cui præfecturam mandaverat, libros à Judæis quoque poſtulavit.* 4437 277

Et quidem Ptolemæum hunc, ſi quem alium, humanioribus diſciplinis deditum fuiſſe, in libro 22° hiſtoriarum confirmat Phylarchus. [*apud Athenæum, lib.*12. *cap.*17.] Quod pluribus, in libri de Architecturâ ſeptimi Præfatione demonſtrat Vitruvius: ubi, quum Bibliothecam Alexandrinam ſummâ diligentiâ perfeciſſet, Muſis & Apollini ludis dedicatis, quemadmodum Athletarum ſic communium ſcriptorum victoribus præmia & honores eum conſtituiſſe docet; & quomodo Zoilum

Home-

Homeromaſtigem à Macedoniâ ad ſe venientem ille exceperit, enarrat.

In conquirendis autem libris exemplo illi præivit Ariſtoteles. Ille moriens bibliothecam ſuam Theophraſto tradidit, qui libros ſuos deinde omnes Teſtamento (quod apud Laërtium extat) Neleo Scepſio reliquit. [*Strabo, lib.* 13. *pag.* 608. *Plutarch. in Sylla.*] Ab eo libros illos omnes mercatum Ptolemæum Philadelphum, cum iis quos Athenis & Rhodi emerat Alexandriam transferri curaviſſe, ſcribit Athenæus. [*lib.* 1. *cap.* 1.] licèt Strabo & Plutarchus, [*in locis notatis*] cum quibus & alibi ipſe Athenæus facit, [*lib.* 5. *cap.* 11.] Theophraſti libros, & cum eis Ariſtotelis bibliothecam, ad Nelei hæredes tranſiiſſe & ab eorum poſteris Apelliconi Teio Syllanis demum temporibus magno pretio venditos fuiſſe referant.

Bibliothecæ huic, poſt Demetrium Phalereum (non modò Grammaticorum, quo tantùm nomine à Tertulliano commendatum eum audivimus, probatiſſimum, ſed etiam Philoſophum nobilem & Reipublicæ Athenienſis aliquando principem) Zenodotum Epheſium (primum Homericorum verſuum correctorem) ex Suidâ; deinde Ariſtophanem (qui ſummo ſtudio ſummáque diligentiâ quotidie omnes bibliothecæ libros ex ordine perlegit) à Ptolemæo fuiſſe præfectum, ex jam citatâ Vitruvii Præfatione didicimus. Sed hæc poſtea ſunt facta. Quæ ad tempus ſpectant præſens, ex Ariſteæ de LXX interpretibus libello, & eum ſecuto Joſepho, [*lib.* 12. *Antiquit. cap.* 2.] atque Euſebio, [*lib.* 8. *Præparat. Evangelic.*] excerpta jam ſubjicimus.

Interrogatus à Rege Demetrius Phalereus, quot librorum myriadas jam comparâſſet, circiter 20 adfuiſſe reſpondit; ſed ſperare ſe brevi ad 50 numerum eſſe perventurum. Qui 200000 librorum numerus, cùm non in noſtro ſolùm Ariſteâ, ſed etiam in eo quo Joſephus & Euſebius ſunt uſi, ſimiliter extet: minor ille 54800 à poſteriore ſcriptore Epiphanio hîc poſitus numerus haudquaquam eſt recipiendus.

Demetrius Regi, ut à Judæis divinas eorum leges peteret; Ariſteas regius ſatelles, ad id commodiùs obtinendum, ut Judæorum captivos in Ægypto detentos libertate donaret, perſuaſit. Numerus captivorum ſupra 10 myriadas fuiſſe memoratur. Pro uniuſcujuſque capitis redemptione, 20 drachmæ expenſæ fuiſſe dicuntur in Ariſteâ noſtro; vel 120, ut apud Joſephum legitur. Et drachmæ quidem 120, ſiclos ſive ſtateras, aut argenteos tetradrachmos, 30 efficiunt: quod ſervi pretium conſtituitur, Exodi XXI. 32. pro quo & Servator noſter, quum pro nobis ſervi formam aſſumpſit, à proditore venditus eſt. Drachmæ verò 20, quæ apud Ariſteam leguntur, per 10 myriadas ſive centena millia multiplicatæ drachmas exhibent 2000000. quæ per 6000 diviſæ, quot numero drachmas talentum Atticum continet, talenta nobis Attica 333⅓ exhibent. Pretium autem à Ptolemæo pro captivorum Judæorum redemptione perſolutum, 400 talenta exceſſiſſe tùm in Joſephi tum in noſtro Ariſteâ legitur: quia ſupra 10 myriades liberatæ fuiſſe memorantur: eodem etiam lytro, Regis juſſu, pro lactentibus pu-

eris qui unâ cum matribus redempti ſunt, inſuper erogato. Unde expenſas ultra 460 talenta protractas fuiſſe refert Joſephus: pro quibus 660 in vulgatis leguntur Ariſteæ exemplaribus.

Ex Judæis hiſce ætate & viribus valentiores in exercitum recepit Ptolemæus, aliiſque qui idonei ſunt viſi negotia aulæ commiſit: ut in epiſtolâ ad Eleazarum Pontificem ipſe confirmat. Pro quâ unâ Regis epiſtolâ, duæ aliæ ab Epiphanio ſunt ſuppoſitæ, & ſtylo & ſententiâ ab eâ quæ apud Ariſteam, Joſephum & Euſebium habetur, diverſiſſimæ: quarum poſterior ab hâc inchoatur parœmiâ. Θησαυρῦ κεκρυμμένυ, κ̀ πηγῆς ἐσφραγισμένης, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις; *Theſauri abſconditi, & fontis obſignati, quæ utilitas in utriſque?* Ubi in epiſtolâ Græco regi affictâ, quis non ſtatim advertat manifeſtum Hebraiſmum? eúmque ex illis, Eccleſiaſtici XX.30. & XLI.18. expreſſum. Σοφία κεκρυμμένη, κ̀ θησαυρὸς ἀφανὴς, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις; *Sapientia abſcondita, & theſaurus inviſus, quæ utilitas in utriſque?*

Unâ cum epiſtolâ, dona etiam magnifica ad Templi Hieroſolymitani uſum, per Andream & Ariſteam ſatellites ſuos, ſummo Pontifici Eleazaro Ptolemæus miſit. Menſam auream, longitudinis duorum cubitorum (& ſemiſſis, ut in Joſepho additum reperitur) altitudinis ſeſquicubitalis, & craſſitudinis non minoris ſemicubito: undique ex auro probato ſolidam, & non aureis laminis extrinſecus obductam. Crateres argenteos duos, capientes plus quàm duas metretas; cum ſimilibus argenteis tribus. Phialas aureas 20, & argenteas 30. Ad quorum omnium confectionem exhibuerat ille auri 50 pondo talentorum, argenti 70, & lapides pretioſos non pauciores quinque millibus: adeò ut quintuplo pretium auri ſuperarent lapides collati, & artificum induſtria navata. Miſit inſuper & Rex, ad ſacrificia alióſque Templi uſus, argenti talenta centum.

Eleazarus Pontifex, hiſce acceptis, ex ſingulis tribubus (ſuperfuiſſe enim poſt reditum ex captivitate Babylonicâ etiam decem Iſraëliticarum tribuum reliquias, ad annum Mundi 3468.*c.* ſuprà oſtendimus) ſex viros ſeniores & genere, & doctrinâ, & rerum uſu præſtantes, elegit; qui Legem divinam, uti Rex poſtulaverat, ex Hebraicâ linguâ in Græcam traducerent. Horum 72 Seniorum apud Ariſteam conſignata habentur nomina; quorum poſtremum *Ezekielum* illum ipſum fuiſſe exiſtimaverim, cujus Ἐξαγωγὴν, ſive de Hebræorum eductione ex Ægypto ſacram tragœdiam, Præparationis ſuæ Euangelicæ libro nono inſeruit Euſebius. Judaicæ enim, non (ut Clemens Alexandrinus & Euſebius ſenſiſſe videntur) Græcæ eum fuiſſe originis, vel ipſum *Ezekieli* nomen arguit.

Epiſtolam quoque ad Regem ſcripſit Eleazarus: cujus hoc apud Ariſteam habetur initium. Αὐτός τε ἔῤῥωσο (vel, ut rectiùs apud Euſebium legitur, Εἰ αὐτός τε ἔῤῥωσαι) κ̀ ἡ βασίλισσα Ἀρσινόη ἡ ἀδελφὴ, κ̀ τὰ τέκνα, καλῶς ἂν ἔχοι κ̀ ὡς βυλόμεθα. *Si & tu, & Arſinoë ſoror tua, & liberi valeant; bene ſe res habet, & ut cupimus.* Ptolemæus enim Philadelphus poſt Arſinoëm Lyſimachi regis Thraciæ & Macedoniæ filiam, ex qua Ptolemæum Euergetem & Berenicem (de quibus ſuo loco) ſuſceperat, alteram etiam Arſinoëm ſororem ſuam duxit; quæ jam

dicto

dicto Lyſimacho primo ſuo marito mortuo, fratri quoque ſuo Ptolemæo Ceranno prius nupſerat. Diem verò illa obiit, antequam Philadelpho pareret: qui eam ita dilexit, ut Arſinoitidi in Ægypto præfecturæ cognomentum ab eâ dederit. [*Pauſan. Attic.pag.7.*] factam ei ex topazio ſtatuam quatuor cubitorum in delubro quod aureum cognominabatur ſacraverit, [*Plin.lib.37.cap.8.*] eíque templum ex magnete Dinocrates architectus concamerare inchoaverit, ut in eo ſimulachrum ejus è ferro pendere videretur: [*Id.lib.34. cap.14.*]

Juſſus ob inceſti qui quondam fœdus amoris,
Arſinoën Pharii ſuſpendit in aëre templi;

ut in Idyllio 9. cecinit Auſonius.

LXXII Seniores Alexandriam ingreſſi, munera ab Eleazaro miſſa Ptolemæo obtulerunt, cum membranis variis, in quibus Lex aureis literis linguâ Judæorum perſcripta erat: quæ mirâ arte elaboratæ erant, & ita compoſitæ ut earum commiſſuræ oculis diſcerni non poſſent. Contigítque ut eo venirent illi tempore, quo Rex navali adverſus Antigonum prælio victoriâ fuit potitus. Cujus naumachiæ, ob hiſtoriarum hujus temporis defectum, nulla alibi facta reperitur mentio. Neque enim eorum placere nobis poteſt ſententia, qui ad illud tempus eam referendam exiſtimant, quo Antigonus Gonatas bellum Athenienſibus inferens, urbem eorum terreſtribus maritimíſque copiis oppugnavit: quod poſt Pyrrhi mortem ex Juſtini libro 26°, & ex Pauſaniæ Laconicis ante Aretæ ſive Arei I. Lacedæmoniorum regis exitum (inter Periodi videlicet Julianæ annum 4442 & 4450.) geſtum fuiſſe intelligimus. Etſi enim Areus cum terreſtribus Lacedæmoniorum, & Patrocles cum navalibus Ptolemæi copiis ſubſidio Athenienſibus tum venerit: domum tamen ſine pugnâ recedente Areo, fruſtrà eis opitulatum fuiſſe Patroclum, Pauſanias indicat. [*in Attic.pag.7. & Laconic.pag.87.*]

Magnifico deinde illos convivio per 7 aut (ut Joſephus habet) 12 dies Ptolemæus excepit: eorum curam gerente Dorotheo, & cibaria pro victus eorum peculiari ratione miniſtrante. Et Rex per intervalla quædam quæſtiones politicas & ethicas eorum ſingulis propoſuit: quibus illi ex tempore prudenter admodum reſponderunt; ut apud Ariſteam (qui iſta ex Regiis Diariis deſcripſiſſe ſe dicit) videre licet. Hinc mandavit, ſingulis talenta tria donari, & puerum qui ea obtulit.

Poſt tres dies quàm iſta ſunt acta, Demetrius per aggerem maris ſeptem ſtadiorum cum Interpretibus progreſſus, trajecto ponte in Pharon inſulam eos adduxit, & in domo juxta ſeptentrionale littus ſplendidè extructâ, atque ab omni tumultu & ſtrepitu remotâ, eos collocavit. Ibi interpretationem illi aggreſſi, ſingula ex collationibus ad conſonantiam elaborabant: quæ ita elaborata Demetrius exſcribenda curabat. Et quotidie quidem ad horam uſque nonam eo in ſtudio verſabantur, deinde diſcedebant ad curandum corpus: quibus omnia largè ſuppeditabantur quæ cupiebant; & præter hæc quotidie de illis quæ Regi apparabantur, his Dorotheus ex mandato regio ſubminiſtrabat. Atque etiam quotidie bene mane veniebant in aulam, & ſalutato Rege redibant ad ſuum locum: lotíſque ex mari manibus, & precibus ad Deum peractis, pergebant legere & ſingula interpretari. Epiphanius verò,

ab Ariſtea & Joſepho hîc diſcedens, in 36 cellulis, binos ſcilicet in ſingulis, à primo diluculo uſque ad veſperam Interpretes concluſos fuiſſe ſcribit; deinde ſub veſperam 36 *ſcaphis* ad Ptolemæi palatium advectos, ad ejus epulas fuiſſe adhibitos: in priore narrationis parte neſcio quorum aliorum, in poſteriore (ut videtur) eorum ſecutus fabulas, qui Heptaſtadii aggerem non ante Cleopatræ tempora perfectum fuiſſe ſomniaverunt.

Ac ita quidem cecidit, ut illa eorum interpretatio diebus 72 abſolveretur, perinde ac ſi datâ operâ hoc ab illis factum fuiſſet. Quâ abſolutâ, Demetrius illam Judæis omnibus in locum illum ubi ea perfecta erat congregatis prælegit, præſentibus etiam ipſis Interpretibus: qui ut authores magnorum bonorum, magnâ laude & approbatione ſunt accepti ab ipſâ Judæorum multitudine. Similiter & Demetrium proſecuti ſunt ſuâ laude; rogarúntque ut principibus ipſorum totam Legem deſcriptam dare vellet. Quum autem perlecta eſſent iſta; adſtantes & Sacerdotes, & ſeniores Interpretum, & magiſtratus & principes multitudinis, dixerunt. *Quoniam rectè, ſanctè, & per omnia accuratè perfecta eſt iſta interpretatio: par eſt, ut omnia ſicut ſunt permaneant, nec ulla fiat immutatio.* Omnibus adhæc cum approbatione acclamantibus: juſſit Demetrius ut dira imprecarentur, (ſicut in more illis erat) ſi quis, immutaturus eſſet quid vel addendo vel transferendo vel auferendo.

Cùm Regi quoque omnia eſſent perlecta, valde admiratus eſt legiſlatoris mentem: magnámque curam librorum haberi, eóſque religioſè aſſervari juſſit. Ipſos etiam Interpretes rogavit, ut poſt reditum ſuum in Judæam crebriùs ad ſe venire vellent: dedítque cuique tres ſtolas pulcherrimas, duo auri talenta, calicem talenti unius, & cœnaculi ornatum univerſum.

Eleazaro præterea Pontifici miſit per eoſdem, decem lectos argenteis pedibus ſuffultos cùm eis competenti apparatu, calicem 30 talentorum, ſtolas decem, purpuram, coronam decore inſignem, & byſſina linteola circiter centum: adhæc phialas, & trullas, & duos aureos crateras ad libationes ſacras. Rogavítque eum per literas, ne prohibere vellet, ſi quando qui iſtorum virorum iter ad ſe ſuſcepturi eſſent: quandoquidem plurimi faceret cum doctis conſuetudinem, opéſque ſuas in ejuſmodi homines largè conferre mallet, quàm in res alias non tanti momenti.

Galli à Brenno duce, cùm in Græciam proficiſcerentur, ad Macedoniæ terminos tuendos relicti, ne ſoli deſides viderentur, peditum quindecim millia, equitum tria millia armaverunt: & Getarum Triballorúmque copias fugaverunt. [*Juſtin. lib.* 25. *cap.* 1.]

3728 Antigonus Gonatas, navali prælio (ut dictum eſt) à Ptolemæo Philadelpho ſuperatus, pace cum Antiocho Sotere ſtatutâ, (ut in lib. 25. cap. 1. Juſtinus indicat) in Macedoniam, ubi pater ejus Demetrius Poliorcetes aliquando regnaverat, profectus eſt. Quam decimo poſtquam in Græciâ regnare cœperat anno obtinens Antigonus, per annos 34 in ea regnavit. [*Porphyr. in Græc. Euſeb. pag.* 229.] Cujus etiam poſteri per ſucceſſiones ibidem regnaverunt, uſque ad Perſea: quo à Romanis ſubjugato, regnum expiravit Macedonicum. [*Plutarch. in fine Demetrii.*]

Galli,

Galli, Getis & Triballis fugatis, legatos ad Antigonum regem Macedoniæ miſerunt; qui pacem ei vænalem offerrent, ſimul & regis caſtra ſpecularentur. Quos Antigonus regali munificentiâ, ingenti apparatu epularum ad cœnam invitavit. Sed Galli expoſitum grande auri argentíque pondus admirantes, prædæ ubertate ſollicitati, infeſtiores quàm venerant revertuntur. Itaque conſentientibus omnibus caſtra Regis aggrediuntur: qui præſentiens tantam tempeſtatem, ſignum pridie dederat, ut omnibus rebus ablatis in proximâ ſylvâ taciti ſe occultarent. Galli, ablatis quæ in vacantibus caſtris invenerant, ad littus convertuntur. Ibi dum naves incautiùs diripiunt, à remigibus, & ab exercitus parte quæ eò cum conjugibus & liberis confugerant, nihil tale metuentes trucidantur: tantâque cædes Gallorum fuit, ut Antigono pacem opinio hujus victoriæ, non à Gallis tantùm, verumetiam à finitimorum feritate præſtiterit. [*Juſtin. lib.* 25. *cap.* 1. *&* 2.] 4438 276

Ad eos verò Gallos quod attinet, qui ſub 17 ducibus (quorum ſummi fuerunt Leonorius & Lutarius) diverſis trajectibus in Aſiam tranſierunt: in unum illi rurſus coëuntes; auxilia Nicomedi dederunt, adverſus Zybœam (ſive Zipœtum juniorem) maritimam partem Bithyniæ tenentem, gerenti bellum. Horum & ex Heracleâ Ponti accerſitorum barbarorum operâ devictus Zybœas eſt, Bithyniáque omnis in ditionem Nicomedis conceſſit. Galli verò longè latéque terram depopulati, quod erat prædæ inter ſe diſpertiti ſunt: regnúmque cum Nicomede dividentes regionem à ſe poſſeſſam Gallogræciam cognominaverunt. [*Liv. lib.* 38. *Juſtin. lib.* 25. *cap.* 2. *Memnon. Excerpt. cap.* 20.]

Non plus ex viginti millibus hominum quàm decem ex his armata erant: tamen tantum terroris omnibus quæ cis Taurum incolunt gentibus injecerunt; ut quas adiſſent quáſque non adiſſent, pariter ultimæ propinquis, imperio eorum parerent. Cúmque tres eſſent gentes, Toliſtobogii (al. Toliſtoboii, à Gallis Boiis, ut putatur, oriundi) Trocmi, & Tectoſagi: in tres partes Aſiam, quâ cuíque populorum ſuorum vectigalis ea eſſet, diviſerunt. Trocmis Helleſponti ora data: Toliſtobogii Æolida atque Ioniam, Tectoſagi mediterranea Aſiæ ſortiti ſunt. Atque ita ſtipendium totâ cis Taurum Aſiâ exigebant: ſedem autem ipſi circa Halyn flumen ceperunt. [*Liv. lib.* 38. *Suid. in* Γαλάται.]

De horum ex Europâ in Aſiam tranſitu 13 libros ſcripſit Demetrius Byzantinus. [*Laërt. in Demetr. Phaler.*] De quo & Phaennis, ætate unâ antequam res gereretur, oraculum ediſiſſe dicitur.

Δὴ τότ᾽ ἀμειψάμενος στεινὸν πόρον Ἑλλησπόντου
Αὐλήσει Γαλατῶν ὀλοὸς στρατός, οἵ ῥ᾽ ἀθεμίστως
Ἀσίδα πορθήσουσι· θεὸς δ᾽ ἔτι κύντερα θήσει
Πάγχυ μάλ᾽, οἳ ναίουσι παρ᾽ ἠιόνεσσι θαλάσσης.

Hoſtilis Gallorum acies tunc milite multo
Littora complebit: tranſmiſſis fluctibus Helles
Vaſtabit populans Aſiam. Sed dii graviora
Intentant illis, pelagi prope cærula ſedes
Qui poſuere ſuas. [Pauſan. Phocic. pag. 330.]

3729 Olympiade CXXVI Eratoſthenes Cyrenæus, Aglai (vel, ut alii tradunt, Ambroſii) filius, natus eſt: Ariſtonis Chii Philoſophi, Lyſaniæ 4439 275

Cyrenæi Grammatici,& Callimachi Cyrenæi Poëtæ diſcipulus. [*Suid. in* Ἐρατοσθέν.]

3730 Curius Dentatus Conſul contra Pyrrhum pugnavit; & cæſis hoſtium 23 millibus, captíſque caſtris, ipſum Tarentum fugavit. [*Eutrop. lib.*2.]

Cùm legati quos Pyrrhus ad Aſiæ reges & Antigonum Gonatam, ut pecuniam & auxilia expoſcerent, reverſi literas ei reddidiſſent: Pyrrhus Epirotarum & Tarentinorum principibus convocatis eas non recitavit, ſed propediem affutura auxilia affirmavit. Cùm percrebuiſſet igitur fama in Romanorum etiam exercitu, & è Macedoniâ & ex Aſiâ magna Pyrrho auxilia adventare; nihil illi novi moliri auſi ſunt. [*Pauſan. Attic.pag.*11.] Pyrrhus verò diſſimulatis cauſis, repentinam fingit profectionem. Socios interim parare bellum jubet: arcis Tarentinæ cuſtodiam Heleno filio & amico Miloni tradit. [*Juſtin.lib.*25.*cap.*3.] Et quum in bello Italico & Siculo ſex annos contriviſſet, viréſque ſuas imminuiſſet; abs ſpe excidens, cum octo millibus peditum & 500 equitibus, in Epirum reverſus eſt. [*Plutarch. in Pyrrho.*]

Curius in Conſulatu de rege Pyrrho triumphavit: primúſque Romam elephantos quatuor duxit. [*Eutrop.lib.*2.] Et in illo triumpho nihil libentiùs populus Romanus aſpexit, quàm illas quas timuerat cum turribus ſuis belluas: quæ non ſine ſenſu captivitatis, ſummiſſis cervicibus, victores equos ſequebantur. [*Florus, rer.Romanar.lib.*1.*cap.*18.] Menſe verò Januario vel Februario triumphum hunc actum fuiſſe, ex Triumphalium faſtorum fragmentis marmoreis colligitur. 4440 274

Quum Pyrrho adjunxiſſent ſe aliquot Galli, in Macedoniam, ubi regnabat Antigonus Gonatas, ad prædandum & populandum incurſionem fecit. Ubi quum multas urbes cepiſſet, & tranſiſſent ad eum duo millia militum; ſpe affulgente majore, in Antigonum movit, ejúſque copias cùm proprias tum Gallorum mercenarias profligavit. Gallorum enim, qui magno numero agmen Antigoni claudentes pugnabant ſtrenuè, plurimi conciſi ſunt. Elephantorum duces circumventi, ſe & beluas omnes dediderunt. Macedonum peditatus, tumultu & metu ex clade acceptâ conſternatus, invitante Pyrrho & ordinum ductores omnes nominatim inclamante, ab Antigono diſceſſerunt. Antigonum fugâ ſe ſubducentem, ad maritimas uſque urbes perſecutus eſt. [*Plutarch.in Pyrrho. Pauſan.in Attic.pag.*11.12.]

Poſt victoriam Pyrrhus pulcherrima & ſplendidiſſima ſpolia Gallis detracta in Itoniæ Palladis templo (quod inter Pheras & Lariſſam eſt) ſacravit; cum epigrammate quod in Plutarcho & Pauſaniâ habetur. Macedonum verò ſcuta in Dodonæi Jovis templo ſuſpendit, cum epigrammate alio, quod apud Pauſaniam extat. Superiorémque Macedoniam & Theſſaliam in ditionem ſuam redegit. [*Iid.ibid.*] Et quaſi damna amiſſæ Siciliæ Italiæque acquiſito Macedoniæ regno jam penſâſſet, relictum Tarenti filium Helenum arceſſivit. [*Juſtin. lib.*25. *cap.*3.]

Cùm Pyrrhus Ægeas diripuiſſet (quæ Macedoniæ regia erat, in quâ & Regum mauſolæa erant) Gallorum qui eum ſecuti fuerant præſidium ibi reliquit. Qui cùm à quibuſdam accepiſſent, in Regum illic humatorum

rum monimentis maximas opes ex more priſco repoſitas eſſe: effoſſis omnibus tumulis, opes quidem inter ſe partiti ſunt; oſſa autem ac cineres defunctorum cum ludibrio diſſipaverunt. At Pyrrhus, cum ob id facinus malè apud Macedonas audiret, barbaris impunè id eſſe tulit; quòd eorum auxilio in bellicis opus haberet. [*Plutarch. ibid. Diodor. lib. 22. in Excerptis à Valeſio edit. pag. 266.*]

Antigonus cum paucis equitibus, fugæ comitibus, amiſſi regni ſpeculaturus eventus, Theſſalonicam ſe recepit; ut inde cum conductâ Gallorum mercenariorum manu bellum repararet. Sed rurſus à Ptolemæo Pyrrhi filio funditus victus, cum ſeptem comitibus fugiens, non jam recuperandi regni ſpem, ſed ſalutis latebras ac fugæ ſolitudines captavit. [*Juſtin. lib. 25. cap. 3.*] Quem per ludibrium Pyrrhus impudentem vocavit; quòd non ſumeret pallium, ſed purpuram adhuc geſtaret. [*Plutarch. ut ſupr.*]

3731 Caio Fabio Lici[illegible]

Romanorum incrementis & re adverſus eos à Pyrrho malè geſtâ Ptolemæus Philadelphus inaudîſſet; legatis cum donis Alexandriâ Romam miſſis, ſocietatis fœdus cum eis pepigit. [*Eutrop. lib. 2. Liv. lib. 14. Dio, in Excerptis legationum à Fulvio Urſino Romæ editis, & Jo. Zonaræ Chronic. tom. 2.*] Romani, lætati quòd ſummæ rex auctoritatis tanti eos feciſſet, Q. Fabium Gurgitem, Cn. Fabium Pictorem & Q. Ogulinum, legatos ad eum miſerunt. Hi munera, quæ à Rege magnifica privatim acceperant, in ærarium & quidem priùs quàm ad Senatum legationem referrent, detulerunt: de publico ſcilicet miniſterio nihil cuiquam, præter laudem bene adminiſtrati officii, accedere debere judicantes. Sed reſtituta illis ſunt quæ in ærarium depoſuerant, non ſolùm Patrum conſcriptorum decreto ſed etiam Populi permiſſu: eáque legatis quæſtores promptè unicuique diſtribuerunt. Ita in iiſdem Ptolemæi liberalitas, legatorum abſtinentia, Senatus ac Populi Romani æquitas, debitam probabilis facti portionem obtinuit. [*Dio, ut ſupr. Valer. Maxim. lib. 4. cap. 3.*]

3732 Anno 13° ſecundùm Dionyſium Ægonis ſive Capricornionis die 25°, anno à morte Alexandri 52 ſive ab initio Nabonaſſari 476 Athyr die 20, (Januarii Juliani die 17°) ſtella Martis matutina obſervata eſt ſub boreali Scorpii fronte. [*Ptolem. lib. 10. cap. 9.*] 4442 272

Pyrrhus Macedoniæ regno potitus, Græciæ Aſiæque regna meditabatur. [*Juſtin. lib. 25. cap. 4.*] Sed priùs quàm totam Macedoniam ſubegiſſet, à Cleonymo Spartano ad bellum Laconicum accitus eſt. [*Pauſan. Attic. pag. 12.*] abſente Lacedæmoniorum rege Areo, qui Gortyniis in Cretâ bello preſſis ſuppetias tum ferebat. Ducebat autem ſecum Pyrrhus peditum 25 millia, equitum millia duo, elephantos 24. Qui apparatus non Cleonymo Spartam, ſed Peloponneſum ſibi quærere Pyrrhum docuit. [*Plutarch. in Pyrrho.*]

3733 Anno Philadelphi 13° (*cum dimidio*, in quibuſdam codicibus perperam hîc additur) Nabonaſſari 476 Meſori die 17, (Octobris Juliani die 11°) horâ (ab occaſu Solis) 12ª, Timocharis obſervavit ſtellam Veneris matutinam exactè obſcurâſſe ſtellam Prævindemiatrici oppoſitam. [*Ptolem. lib. 10. cap. 4.*]

Pyrrho

Pyrrho Spartam oppugnante, mulierum multitudo Archidamiâ duce uſque ad Arei regis reditum urbem defendit; & Ptolemæum Pyrrhi filium cum duobus millibus Gallorum & delectis Chaonibus in urbem irruere tentantem Acrotatus Arei filius ſtrenuè repulit. Pyrrhus ſpe ſuâ fruſtratus deſtitit cœpto, agróſque depopulatus eſt; in animo habens ibidem hybernare. [*Plutarch. in Pyrrho.*]

Dum bellum Laconicum trahitur, Antigonus Macedonum urbibus recuperatis, in Peloponneſum copias duxit, Pyrrho occurſurus; quem ſciebat inde in Macedoniam ad perſequendum ibi bellum eſſe reverſurum. [*Pauſan. Attic. pag.* 12.] Pyrrho Argos movente, Areus viis inſeſſis Gallos & Moloſſos qui agmen claudebant carpſit: & Orœſus quidam Cretenſis Ptolemæum Pyrrhi filium ſtrenuè dimicantem interemit. [*Plutarch.*] Cujus corpus ut relatum patri eſt, dixiſſe Pyr[illegible] eum, quàm timuerit ipſe vel temeri-tas ejus [illegible] eſſe. [*Juſtin. lib.* 25. [illegible]]

Nocte illâ quâ Pyrrhus Argos eſt ingreſſus, ſummæ ipſius haſtæ noctua inſediſſe dicitur. [*Ælian. hiſtor. Animal. lib.* 10. *cap.* 37.] Sequente die, illiſâ capiti tegulâ ab anu quâdam pauperculâ necatus eſt. Ejus caput à Zopyro quodam Antigoni milite abſciſſum Alcyoneus Antigoni filius ad pedes patris cum amicis conſidentis abjecit. Antigonus correpto juvene, quòd tanti viri ſubitæ ruinæ, immemor humanorum caſuum, effuſo gaudio inſultaret; humo caput ſublatum cauſeâ, quâ velatum caput ſuum more Macedonum habebat, texit: corpúſque Pyrrhi redditum, honoratiſſimè cremandum curavit. Quin etiam filium ejus Helenum captivum ad ſe pertractum, & cultum & animum gerere regium juſſit: oſſáque Pyrrhi ei aureâ urnâ incluſa, Epirum in patriam ad Alexandrum fratrem portanda dedit. Amicos quoque Pyrrhi, caſtris & exercitu toto in poteſtatem ſuam redactis, humaniter tractavit. [*Plutarch. in fine Pyrrhi. Juſtin. lib.* 25. *cap.* 5. *Valer. Maxim. lib.* 5. *cap.* 1.]

Tarentini, Pyrrhi morte compertâ, tum adverſus Romanos, tum adverſus Milonem qui cum præſidio Epirotarum urbem obtinebat, à Carthaginienſibus auxilia acceperunt. Milo in anguſtias redactus, Romanis terrâ, Carthaginienſibus mari prementibus, Papirio Curſori conſuli arcem eâ conditionem tradidit, ut ſibi cum pecuniis & militibus incolumi diſcedere liceret. Urbs Papirio deditionem fecit, armis & navibus traditis, muríſque dirutis, & tributo impoſito. Atque ita bellum Tarentinum confectum eſt. [*Zonar. ex Dione. Oroſ. lib.* 4. *cap.* 3. *Frontin. Stratagem. lib.* 3.] 4443 271

3734 Stratoni Lampſaceno, poſtquam per annos 18 ſcholæ Peripateticorum præfuiſſet, defuncto ſucceſſit Lycon Aſtyanactis filius Troadenſis, vir eloquens & inſtituendis pueris maximè idoneus. [*Laërt.*] 4444 270

3735 Attalo juniori fratri Philetæri natus eſt Attalus, qui Pergami rex poſtea fuit, & annos 72 vixit, ut eſt apud Polybium (*in Excerptis Henr. Valeſii. pag.* 102. *&* *Suid. in* Ἄτταλος) & Livium, libro 33. 4445 269

3736 Jubilæus XXIV.

3739 Mithradati, poſtquam in Ponto 36 annos regnaviſſet, filius Ariobarzanes ſucceſſit. [*Diodor. lib.* 20. *ad ann.* 3. *Olymp.* 119 *cum Memnonis Excerpt. cap.* 17. *&* 25.] 4448 266

Anno

3740 Anno ſecundùm Dionyſium 21 Scorpionis menſis die 22 & 26, Nabonaſari 484 menſis Thoth die 18 & 22, (Novembris Juliani die 14 & 18) Mercurii matutini obſervatio facta eſt. [*Ptolem. lib. 9. cap.* 10. *&* 11.] 4449 265

3741 Philetærus Teius (Teii in Ponto natus) cùm per annos 20 Pergamenis præfuiſſet, octogenarius obiit. Cui ſuccedens Eumenes I. illius ex ſeniore fratre Eumene nepos, per 22 annos principatum illum obtinuit. [*Strabo, lib.*12.*pag.*543. *&* 13. *pag.* 623. 624. *cum Luciano, in* Μακροβίοις.] 4451 263

Bellum Punicum I. ſive Siculum, à Romanis (tunc primùm arma extra Italiam moventibus, & navalia prælia ineuntibus) contra Carthaginienſes, Siciliam occupantes, per annos 24 continuos geſtum eſt. [*Polyb. lib.*1.]

Hoc anno, quo Diognetus archon Athenis fuit, Chronographus Parius Canonem ſuum conſignavit; à clariſſimo Seldeno inter marmora Arundelliana in lucem productum.

3742 Anno ſecundùm Dionyſium 23 Hydronis ſive Aquarionis die 29 (19 vel 20 legendum, ex aſſignato loco Solis apparet) Nabonaſari 486 menſis Chœac die 17° (Februarii Juliani die 11) mane; & Tauronis die 4, ſive Phamenoth Ægyptii die 1 (in Ptolemæo enim A pro Λ hîc reponendum) ſive Aprilis Juliani die 26, veſperi horâ noctis primâ: eodémque anno Nabonaſari, ſed 24° Dionyſiano, Leonionis die 28 ſive Payni 30 (Auguſti Juliani 23) veſperi, Mercurii obſervationes à Dionyſio aſtronomo factæ ſunt: quas ex Hipparcho refert Ptolemæus, in magni Operis lib.9.cap.7. 4452 262

Nicomedes Bithyniæ rex Aſtacum urbem amplians de nomine ſuo Nicomediam nuncupavit. [*Euſeb. Chronic. cum Pauſaniâ in Eliac.*1. *pag.*159. *Treb. Pollione in Gallienis, & Ammian. Marcellin. lib.*22.] E regione Aſtaci Nicomediam eum exſtruxiſſe ſcribit Memnon: [*in Excerpt. cap.*21.] Strabone quoque & Plinio eaſdem ſimiliter diſtinguentibus.

Eumenes I. multis circa Pergamum locis potitus, cum Antiocho Seleuci filio apud Sardes prælio congreſſus, eum ſuperavit. [*Strabo, lib.* 13. *pag.*624.]

3743 In Syriâ Antiochus, altero filio occiſo, altero rege nuncupato Antiocho, deceſſit: [*Prolog. in Trogi Pompeii lib.*26.] qui Gallis ex Europâ in Aſiam irrumpentibus profligatis, *Soteris* cognomentum eſt adeptus. [*Appian. Syriac. pag.*130.] de quâ victoriâ videndus Lucianus ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει πταίσματος, & in Zeuxide vel Antiocho. Succeſſorem verò Antiochum (Soteris & Stratonices filium) Θεὸν ſive *Divum* primi cognominaverunt Mileſii, quia Timarchum eorum tyrannum ſuſtulit. [*Appian. ut ſuprà.*] Tatianus Aſſyrius in oratione adverſus gentes huic Antiocho ſignificat tres Chaldaicæ ſuæ hiſtoriæ libros dicaviſſe Beroſum, Beli apud Babylonios ſacerdotem: à quo cœleſtium obſervationum annorum 480 apud Babylonios factarum memoriam fuiſſe traditam, in lib.7.cap.56. refert Plinius. Quem annorum numerum ſi à capite æræ Nabonaſari, cum viris doctis, deduxerimus: eorum terminus hujus Antiochi initium ſexennio tantùm an- 4453 261

Rrr teverterit.

reverterit. Regno verò illius annos 15. Porphyrius, Euſebius, Severus Sulpitius & Johannes Malela Antiochenus pariter attribuunt.

Hic Judæis in Ioniâ civium jus inter ethnicos concedens, ſuis tamen moribus vivere permiſit. [*Joſeph.lib.*12.*cap.*3.] Adverſus Ptolemæum Philadelphum geſſit bella quamplurima; & totis Babylonis atque Orientis viribus dimicavit. Volens itaque Ptolemæus poſt multos annos moleſtum finire certamen, filiam ſuam Berenicen Antiocho uxorem dedit, priore uxore Laodice adhuc vivente; ex quâ duos filios ille ſuſceperat, Seleucum Callinicum & Antiochum Hieracem cognominatum. Deduxítque Ptolemæus filiam ſuam Peluſium uſque; & infinita auri & argenti millia dotis nomine dedit: undè & φερνοφόρος, id eſt, Dotalis appellatus eſt. [*Hieronym. in Daniel.cap.*11.] Quem & magnis impenſis curaviſſe, ut ad Berenicem Nili aqua deferretur, ut ſolius hujus fluminis aquam filia ſua biberet, ex Polybio refert Athenæus. [*lib.*2.*cap.*2.] Fallitúrque omnino Appianus qui ambas, & Laodicem & Berenicem, ejuſdem Philadelphi filias facit. [*In Syriac. pag.*130.]

3745 Eleazaro (Oniæ I. filio) patruum ejus Manaſſem (Jaddi filium) in ſummo Pontificatu ſucceſſiſſe, ſcribit Joſephus. [*lib.*12.*cap.*3.] Ei 26 anni tribuuntur in Græcis Euſebianis Scaligeri. [*pag.*50.] 4455 259

3746 Laodice Antiocho Theo Antiochum filium peperit, qui Hierax eſt cognominatus. [*Vid.infrà, ann.Mund.*3760.] 4456 258

3747 Anno ſecundùm Dionyſium 28 Didymonis menſis die 7, Nabonaſſari 491 menſis Pharmuthi die 5, (Maii Juliani die 28) ſtella Mercurii veſperi viſa eſt prope caput auſtrale Geminorum. [*Ptolem. lib.* 9. *cap.*7.] 4457 257

3750 Periodus Calippica *ſecunda* incipit. 4460 254

3753 Aratus Sicyonius, 20 annos natus, patriam ſuam Nicoclis tyranni jugo ereptam Achæorum Reipublicæ adjunxit. [*Polyb.lib.*2.*pag.*130.] Deinde talenta 150 à Ptolemæo Philadelpho ei donata egenis civibus ſuis, cùm in alia tum ad redimendos captivos, dilargitus eſt. Quia verò placari non poterant exules, qui prædiorum ſuorum poſſeſſores fatigabant, navigare ad Ptolemæum perrexit, eúmque rogare ut argento ſibi ad conciliandam civitatem ſuam ſubveniret. Quo in itinere multis jactatus periculis in Cariam, atque inde longo ſpatio in Ægyptum tranſvectus eſt: ubi dono civitati ſuæ 150 talenta à Rege accepit. Ex quibus 40 ſecum ſtatim auferens, in Peloponneſum rediit. [*Plutarch.in Arato.*] 4463 25

3754 Manlio Vulſone & Attilio Regulo Conſulib. (in quorum Conſulatum belli Punici primi annum 14 incidiſſe notat Polybius) Parthi, *Arſace* duce, à Macedonibus primùm defecerunt. [*Trog. Pompei.lib.*41.] Hunc recentiores Perſæ *Aski* vel *Askam* nominant, Mircondus *Chapur:* quem 72 annis poſt mortem Alexandri regnare cœpiſſe ſcribit. Quod tempus uno tantùm anno Vulſonis & Reguli Conſulatum antecedit, triennio verò Olympiadem CXXXIII, quâ Arſacis & Parthorum defectionem, ſub Antiocho Theo cœptam, in Chronico ſuo notavit, Euſebius. Quia tamen diem quo cum ejuſdem Antiochi filio & ſucceſſore Seleuco Callinico congreſſus Arſaces, victor fuit (ipſúmque 4464 250

Seleu-

Seleucum cepit, ut ex Poſidonii hiſtoriarum 16° refert Athenæus, lib. 4. cap. 14.) *Parthi exinde ſolennem, velut initium libertatis, obſervabant*; quemadmodum ex Trogo narrat Juſtinus: [*lib.* 41. *cap.* 4.] idcircò & Juſtinus ipſe, & Appianus in Syriacis [*pag.* 130.] ſub Seleuco Parthos à Macedonum imperio deſciviſſe crediderunt. Arſacíſque memoriæ hunc honorem Parthi tribuerunt, ut omnes exinde reges ſuos *Arſacis* nomine nuncuparent. [*Juſtin. lib.* 41. *cap.* 5. *Strabo, lib.* 15. *pag.* 702.]

Parthos autem unâ cum Perſis (quos unam & eandem gentem faciunt poſteriores rerum Perſicarum ſcriptores: de quo Schikardi Tarich pag. 101. 102. videri poteſt, & nota noſtra 3. in Acta Ignatii) à Perſarum imperio defeciſſe, in Parthicis ſuis Arrianus memorat. [*apud Photium, in Bibliothec. cod.* 58.] ubi & hanc defectionis occaſionem fuiſſe narrat. Arſaces & Tiridates ex filio Arſacis Phriapite (vel Priapatio) geniti Phereclem (ſive Agathoclem, ut apud Georgium Syncellum legitur) ab Antiocho Theo ejus oræ Satrapam conſtitutum, quòd altero fratrum (Tiridate) abuti per vim fœdè conaretur, interemerunt; conſciis etiam aliis quinque. Gentem deinde Macedonum pellentes, imperium ipſi arripuerunt; quod ipſius Romani ſuccedente tempore fuit æmulum. [*Vid. Strabonem, lib.* 11. *pag.* 515.]

Eodem etiam tempore Theodotus mille urbium Bactrianarum præfectus defecit: quod exemplum ſecuti totius Orientis populi, à Macedonibus defecerunt. [*Juſtin. lib.* 41. *cap.* 4. *ex Trogo.*] Syriæ & Mediæ regibus diſſidentibus, Euthydemum Græcos qui Bactrianam incolebant à Macedonum obedientiâ primùm abalienaviſſe tradunt alii. Deinde Arſacem Diodoti ſive Theodoti Bactriani incrementa fugientem Parthiam ad defectionem pertraxiſſe. Addit etiam Apollodorus in Parthicis, Bactrianos illos Græcos, viribus auctos, etiam Indiæ manus intuliſſe, atque Hypanim fluvium verſus ortum tranſgreſſos ad Iſamum uſque perveniſſe, majorémque quàm ipſum Alexandrum Indiæ partem ſubegiſſe. [*Strabo, lib.* 11. *pag.* 515. 516. *& lib.* 15. *pag.* 686.]

3758 Seleucus Syriæ rex amore ſuperatus, Laodicen cum liberis ſuis reduxit in regiam. Quæ metuens ambiguum viri animum, ne Berenicem reduceret, eum per miniſtros veneno interfecit. [*Hieronym. in Daniel. cap.* 11. *Appian. Syriac. pag.* 130.] Diſſimulandi verò ſceleris gratiâ, Artemonem quendam Antiocho ſimillimum in lectulo perinde quaſi ipſum regem ægrum Laodice collocavit: admiſsúmque univerſum populum & ſermone ejus & vultu conſimili fefellit; ac tamdiu defunctum maritum diſſimulavit, quoad ex arbitratu ejus regni ſucceſsor ordinaretur. [*Valer. Maxim. lib.* 9. *cap.* 14. *Plin. lib.* 7. *cap.* 12. *Solin. cap.* 1.] 4468 246
Atque ita Syriæ regnum obtinuit Antiochi & Laodices maximus natu filius Seleucus, qui à victoriis (quas nullas tamen habuiſſe legitur) *Callinicus*, & à barbâ *Pogon* cognomine eſt dictus: [*apud Polybium, lib.* 2. *pag.* 155.] regnavítque ann. 20. [*Euſeb. Chronic.*]

In Ægypto quoque Ptolemæus Philadelphus, qui importuno luxu dementatus ſemper ſe victurum, & à ſe ſolo repertam fuiſſe immortalitatem ſtultè jactitaverat, (ut ex Phylarchi hiſtoriarum libro 22° Athenæus, lib. 12. cap. 17. retulit) anno poſt patris obitum 40 vitam demum

cum morte commutavit. Cui ſuccedens filius ex Arſinoë Lyſimachi filiâ illi genitus Ptolemæus *Euergetes* ann.25. regnavit, ut habet Ptolemæus in Canone, Clemens Alexandrinus in lib.1, Stromat.& Hieronymus in cap.9. Danielis. Sub eo Phœnicem avem Heliopolim advolaviſſe ferunt, multo cæterarum volucrum comitatu, novam faciem mirantium. [*Tacit. Annal.lib.6.*]

Laodice Berenicem, cum filio quem Antiocho pepererat, Icadioni & Genneo (ſive Cœneo) Antiochiæ principibus occidendam tradidit. [*Hieronym. in Daniel.cap.*11. *Appian.in Syriac.pag.*130.] Berenice cùm ad ſe interficiendam miſſos didiciſſet, Daphnæ ſe clauſit. Ubi quum obſideri eam cum parvulo filio nuntiatum Aſiæ civitatibus eſſet, recordatione paternæ majorúmque ejus dignitatis, caſum tam indignæ fortunæ miſerantes, auxilia ei omnes miſêre. Frater quoque Ptolemæus [Euergetes] periculo ſororis exterritus, relicto regno, cum omnibus viribus advolat. [*Juſtin.lib.*27.*cap.*1.] Sed ante adventum auxiliorum, Laodices inſidiis interceptus puer eſt. Quod Berenice graviter ferens, armata currum conſcendit, perſecutáque ſatellitem regium Cœneum crudelis imperii miniſtrum, quem haſtâ nequicquam petierat, ſaxo ictum proſtravit; ac ſuper ejus corpus actis equis, inter infeſta contrariæ partis agmina ad domum in quâ interfecti pueri corpus occultari arbitrabatur perrexit. [*Valer. Maxim.lib.9.cap.*10.]

Qui interfecerant puerum, alium quendam interfecto ſimillimum produxerunt in populum, eúmque ut ille eſſe videretur, regio ſatellitio ſtipaverant. Berenicæ verò præſidium ſtipendiariorum Gallorum dederunt, locúmque ei regiæ firmiſſimum tradiderunt, & jusjurandum atque fœdus inibant. Ariſtarcho enim medico quem ſecum habebat ſuadente, ut pacem cum eis faceret, Berenice credidit. At illi juramento quaſi ſtratagemate uſi, Berenicem ſtatim adorti jugulârunt. Quæ verò circa eam erant mulieres defenſionem parabant, plurimæ ceciderunt. Panariſte autem, Mania & Gethoſyne corpus Berenices obruentes terrâ, aliam quandam in lectum collocârunt, quaſi illam adhuc viventem, & vulnus acceptum ſanaturam: ac tantiſper ſubditis perſuaſerunt, donec Ptolemæus veniret. [*Polyæn.Statagem.lib.*8.]

Univerſæ civitates quæ defecerant, ingente claſſe ad defenſionem & ultionem Berenices comparatâ, Ptolemæo ſe tradiderunt. [*Juſtin.lib.*27.*cap.*1.] Ille verò Laodicen interfecit, & ingreſſus Syriam, Babylonem uſque pervenit. [*Appian. Syriac.pag.*130.] Cœleſyriam cum Seleuciâ occupans, [*Polyb. lib.* 5. *pag.* 402. 403.] Syriam quoque & Ciliciam, ſuperiorésque partes trans Euphratem, & propemodum univerſam Aſiam. [*Hieronym. in Daniel.cap.*11.] & quidem ſine bello ac pugnâ à Tauro uſque ad Indiam omnia occupans: ſi Polyæno (in loco jam citato) credimus. Cum quo comparanda & illa ſunt, quæ in Euergetæ monumento Adulitano (Romæ, anno 1631 à Leone Allatio edito) habentur. *Ægypti, Libyæ, Syriæ, Phœniciæ, Cypri, Lyciæ, Cariæ, & Cycladum inſularum imperium à Patre accipiens, exercitum pedeſtribus equeſtribúſque copiis, ingenti claſſe, & elephantis Troglodyticis Æthiopicíſque (à Patre primùm, & ab ſe in his regionibus captis, abductíſque in Ægyptum, & ad bellicos uſus edoctis) inſtructiſſimum in Aſiam*

*am trajecit. Omni verò intra Euphratem tractu, Ciliciâ, Pamphyliâ, Ioniâ,
Helleſponto et Thraciâ, cum earum omnium regionum copiis, Indicis elephan-
tis, indigeniſque Regibus in poteſtatem redactis; Euphratem trajecit, &
Meſopotamiam, Babyloniam, Suſiam, Perſidem, Mediam, reliquáſque regi-
ones ad Bactrianam uſque ſubegit.*

Syriam univerſam obtinens Ptolemæus, Hieroſolymam venit; ibí-
que multa ſacrificia eùchariſtica Deo obtulit, & donaria dicavit victo-
riâ digna. [*Joſeph. lib.*2. *contr. Apion. pag.*1064.]

3759 Ptolemæus domeſticâ ſeditione (cujus in lib. 27. cap. 1. Juſtinus me- 4469 245
minit) in Ægyptum revocatus, Syriam quidem ipſe obtinuit; Ciliciam
autem amico ſuo Antiocho gubernandam tradidit, & Xanthippo alteri
duci provincias trans Euphratem. Diripiénſque regnum Seleuci, qua-
draginta millia talentorum argenti tulit, & vaſa pretioſa ſimulachráque
deorum 2500. in quibus erant & illa quæ Cambyſes captâ Ægypto in
Perſas portaverat. Indéque Ægyptii, quia poſt multos annos deos
ipſorum retulerat, *Euergetis* cognomentum illi tribuerunt. [*Hieronym.
in Daniel. cap.*11.] De quo & in Adulitano monumento ita legimus.
*Sacris, quæ ab Ægypto Perſæ abſtulerant, receptis, ac cum reliquâ congeſtâ
gazâ in Ægyptum relatis,* δυνάμεις ἀπέςειλε διὰ τῶν ὀρυχθέντων ποτα-
μῶν, *exercitum ductâ foſſâ fluminibúſque corrivatis direxit.*

Poſt diſceſſum Ptolemæi, Seleucus cùm adverſus civitates quæ de-
fecerant ingentem claſſem comparâſſet; repentè ortâ tempeſtate claſ-
ſem amiſit. Unde civitates, quæ odio ejus ad Ptolemæum tranſierant,
repentinâ animorum mutatione in naufragii miſericordiam verſæ, im-
perio ſe ejus reſtituerunt. [*Juſtin. lib.*27. *cap.*2.]

3760 Anno 67 ſecundùm Chaldæos menſis Apellæi die 5, Nabonaſari
504 menſis Thoth die 27 (Novembris Juliani die 18) mane Mercu-
rii ſtella obſervata eſt ſuperior boreali fronte Scorpionis. [*Ptolem. lib.*9.
*cap.*7.]

Seleucus Callinicus bellum Ptolemæo Euergetæ inferens; victus 4470 244
prælio, trepidus Antiochiam confugit. Inde ad Antiochum fratrem
miſſis literis, auxilium ejus imploravit; oblatâ ei Aſiâ, intra fines Tau-
ri montis, in præmium latæ opis. Antiochus autem cùm eſſet annos
14 natus, ſupra ætatem regni avidus, occaſionem non tam pio animo
quàm offerebatur arripuit: ſed latronis more, totum fratri eripere cu-
piens, puer ſceleratam virilémque ſumpſit audaciam. Unde *Hierax* eſt
cognominatus: quia non hominis ſed accipitris ritum in alienis eri-
piendis ſectaretur. [*Juſtin. lib.* 27. *cap.* 2. *cum Strabon. lib.* 16.
*pag.*754.]

3761 Ad majeſtatem Seleuci conſervandam, inter Smyrnæos & Magne- 4471 243
ſianos menſe Lenæone fœdus eſt initum: quod inter marmora Arun-
delliana adhuc conſervatum eſt.

Ptolemæus, cùm Antiochum in auxilium Seleuco venire cognoviſ-
ſet, ne cum duobus uno tempore dimicaret, in annos decem cum Se-
leuco pacem fecit. [*Juſtin. lib.*27. *cap.*2.] Quo longinquæ pacis tem-
pore Athenis accerſitum Eratoſthenem Cyrenæum bibliothecæ Ale-
xandrinæ præfeciſſe videtur. [*Suid. in* Ἐρατοσθένης, & Ἀπολλώνιος.]
Patrem enim Philadelphum, & literarum & Bibliothecæ amplificandæ

 ſtudio

ſtudio æmulabatur Euergetes. Nam & Ariſtarchi diſcipulorum unus ille fuit, & hiſtoricos commentarios ipſe conſcripſit. [*Athenæ.lib.*2. *cap.*33.] De veterum verò librorum comparandorum ſtudio, in Commentario 2° ad Epidemiorum Hippocratis librum 3um, iſta habet Galenus. Omnium appellentium ad ſe libros deferri, & in novas chartas deſcribi curabat. Et novos quidem illos dominis dabat, à quibus in portum invectis ad ſe allati libri eſſent: allatos verò in Bibliothecâ reponebat, Τῶν ἐκ πλοίων inſcriptione additâ; ut ex navibus eos acceptos fuiſſe intelligeretur. Cúmque ab Athenienſibus Sophoclis, Euripidis & Æſchyli libros, ut eos tantùm deſcriberet & mox ſartos tectos reſtitueret, quindecim oppigneratis talentis, accepiſſet; in pulcherrimis membranis magnificè eos deſcribi mandavit: retentíſque quos ab Athenienſibus acceperat, illis miſit quos ipſe apparaverat; ut quindecim talenta tenerent orans, acciperéntque novos pro veteribus quos ipſi dederant libros.

3762 Antigonus Gonatas, quum in Macedoniâ 34 annos, in Græciâ 44 regnaviſſet, vixiſſétque annos 80 (ut Medius & alii ſcriptores teſtantur) vel 83 (ut Porphyrius) mortem obiit. [*Lucian. in* Μακροβίοις. *Porphyr. in Græcis Euſebian. Scalig.pag.*229.]

Huic ſuccedens filius Demetrius, annos 10 regnavit. [*Porphyr. ibid. Polyb. lib.*2.*pag.*131.] qui Cyrene & totâ Libyâ potitus eſt. [*Porphyr. ibid.*] Ei habenti uxorem Antiochi regis *Syriæ* ſororem, Olympias Pyrrhi Epirotæ regis filia, amiſſo marito eodémque germano fratre Alexandro, filiam ſuam Phthiam in matrimonium tradidit. Unde prior uxor, velut matrimonio pulſa, ſponte ſuâ ad fratrem Antiochum diſceſſit; eúmque in mariti bellum impulit. [*Juſtin.lib.*28.*cap.*1.] Toto verò illius regno nullus alius Antiochus rex fuit præter Hieracem, qui fratri Seleuco regnum eripere volebat. nam & ambobus fratribus *regum* nomen ex Trogo tribuit Juſtinus: [*lib.*41.*cap.*4.] & in Meſopotamiam (in quâ Seleucum Callinocopolin condidiſſe, ad ann. 1. Olymp. 134. Faſti Siculi indicant) Antiochum ſe recepiſſe, idem Trogus, [*lib.*27. *Prolog.*] & Polyænus [*Stratagem.lib.*4. *in Antiocho Hierace.*] indicat: licèt *Syriam* tunc neque Antiochus neque Seleucus, ſed Ægypti rex Ptolemæus Euergetes poſſederit.

Hoc verò tempore Aſiam (propriè dictam) fratri extorquere conatus Antiochus, Gallorum mercenarium exercitum adverſùs eum conduxit. Quo in prælio, virtute Gallorum, Seleucus Ancyræ victus eſt. Sed Galli arbitrantes Seleucum in prælio cecidiſſe, in ipſum Antiochum arma verterunt; liberiùs depopulaturi Aſiam, ſi omnem ſtirpem regiam extinxiſſent. Quod ubi ſenſit Antiochus; velut à prædonibus, auro ſe redemit, ſocietatémque cum mercenariis ſuis junxit. Eumenes verò victorem Antiochum Gallóſque, adhuc ex ſuperiore congreſſione ſaucios; integer ipſe viribus, ſuperans, majorem partem Aſiæ occupavit. [*Juſtin.lib.*27.*cap.*2. *&* 3. *cum Trogi Prologo* 27.] 4472 242

3763 Eumenes, filius Eumenis ſenioris fratris Philetæri, ebrietate periit; ut ex Cteſiclis libro 3 de Temporib. Athenæus refert. [*lib.*10.*cap.*16.] Cui ſucceſſit Attalus, Attali (qui minor natu frater Philetæri fuit) & Antiochidis Achæo natæ filius. Hic divitiis ſuis prudenter ſimul & 4473 241

magnificè

magnificè utendo effecit, ut primùm ſibi, deinde & aliis non indignus regno videretur. Victis deinde prælio uno Gallis, tum primùm regium nomen palàm ſibi adſcivit: regnúmque adeò ſtabile ac firmum reliquit, ut ad tertiam ſtirpem poſſeſſio ejus deſcenderit. [*Polyb. lib.*18. *in Excerptis ab Henr.Valeſio edit.pag.*102. *& apud Suid. in* Ἄτταλος. *Liv. lib.*33. *Strabo, lib.*13.*pag.*624.] Quâ de re ipſi Attalo à Pythiâ redditum hoc oraculum memorat Suidas:

Θάρσει ταυροκέρως, ἕξεις βασιληΐδα τιμὴν,
Καὶ παίδων παῖδες, τούτων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.
Bono ſis animo, Tauricorne: habebis regium honorem,
Et filiorum filii; ſed horum non item filii.

A taurinis cornibus imagini illius appictis Ταυροκέρως ille nominatus fuiſſe exiſtimatur: ſicut & *Tauri filius*, in oraculo illo Phaënnis de Gallorum ſtrage ab illo faciendâ. [*apud Pauſan.in Phocic.pag.* 334.]

——Τάχα γάρ σφιν ἀοσσητῆρα Κρονίων
Ὁρμήσει ταύροιο διοτρεφέος φίλον υἱὸν,
Ὃς πᾶσιν Γαλάτῃσιν ὀλέθριον ἦμαρ ἐφήσει.
Brevi enim ipſis opitulatorem Jupiter
Excitabit Tauri à Jove nutriti charum filium,
Qui omnibus Galatis lethalem diem immittet.

De hoc Attali & Gallorum conflictu Livius, libro 38. *Primus Aſiam incolentium* Gallis ſtipendium dare *abnuit Attalus, pater regis Eumenis, audacique incepto præter omnium opinionem adfuit fortuna; & ſignis collatis ſuperior fuit.* Narrat verò Polyænus, [*lib.*4. *Stratagem. in Attalo.*] quo commento milites timore perculſos ad pugnandum cum eis tunc animaverit Sudines Chaldæus vates: qui non alius eſſe videtur quàm Sudines ille Babylonius mathematicus, à Strabone commemoratus; [*lib.*16. *pag.*739.] cujus tabulis Aſtronomicis Vettius Valens Antiochenus in motu Lunæ inveſtigando uſum ſe fuiſſe profitetur.

Anno ſecundùm Dionyſium 45 menſis Parthenionis ſive Virginionis die 10, à morte Alexandri 83 menſis Epiphi die 17, (Septembris Juliani die 3) manè Jupiter obſervatus eſt obtexiſſe auſtralem Aſelli ſtellam. [*Ptolem.lib.*11.*cap.*3.]

3764 Lacydes Cyrenæus, novæ Academiæ princeps, Arceſilao (Pitanæo ex Æolide) ſuccedens, Academiæ ſcholam habebat in horto quem Attalus rex fieri curaverat: eámque anno 4 Olympiadis CXXXIV adminiſtrare cœpit. [*Laërt. in Lacyd.*] 4474 240

3768 Anno 75 ſecundùm Chaldæos Dii menſis die 14, Nabonaſari 512 menſis Thoth die 9, (Octobris Juliani die 29) Mercurius matutino tempore viſus eſt prope lancem Libræ meridionalem. [*Ptolem.lib.*9. *cap.*7.] 4477 237

3771 Onias II. Simonis Juſti filius (poſtquàm poſt patris mortem Pontificatum primùm Eleazarus ſuſcepiſſet quòd ætate eſſet ille parvulus, deinde & Manaſſes quòd eſſet ille βραχὺς τὴν διάνοιαν, ut Joſephus loquitur & animi puſilli) apud Judæos principatum & Pontificatum ſenex tandem illiberaliter geſſit: nihil præter pecuniam curans. [*Joſeph. Antiqu.lib.*12.*cap.*3.] In Græcis Euſebianis [*pag.*50.] anni illi tribuuntur 14. 4481 233

Ejus tempore Samaritæ plurimùm Judæos infeſtabant; agros va-
ſtando, & homines in captivitatem abducendo. Cúmque Onias, præ
avaritiâ, 20 argenti talentorum tributum, quod pro populo majores
ejus de ſuo Regibus pendere ſolebant, ſolvere neglexiſſet; iratus Pto-
lemæus Euergetes, legato Hieroſolymâ miſſo, minatus Oniæ eſt, ni
tributum redderetur, regionem militibus ſuis ſe diviſurum, & novas
colonias eò deducturum. Joſephus autem quidam Tobiæ filius, ætate
juvenis, ſed honeſtate, prudentiâ & juſtitiâ inter Hieroſolymitas cele-
bris, quum in Phicolâ natali vico ab urbe abſens, à matre (quæ Oniæ
Pontificis ſoror, Simonis Juſti filia erat) de adventu legati fuiſſet edoctus,
legationem publicam pro populo ipſe ſuſcepit. Qui familiaritatem Re-
gis & Cleopatræ reginæ ob plurima in eos obſequia conſecutus, non
imminentem ſolùm Judæis calamitatem depulit; ſed etiam acceptis
à Rege duobus militum millibus, colligendis vectigalibus Cœleſyriæ,
Phœniciæ, Judææ & Samariæ præfectus eſt. Quo munere per 22 an-
nos ille functus vectigalia annua, quæ 8000 talentorum tantùm fue-
rant, duplicata reddidit: relictis etiam Regi damnatorum confiſcati-
onibus, quæ priùs publicanis ſolebant accedere. [*Joſeph. ibid. cap. 3.
& 4.*]

3772 In Macedoniâ Demetrius rex, relicto filio Philippo parvulo admo-
dum, deceſſit. Cui Antigonus tutor datus, (qui à magnificis promiſ-
ſis *Doſon* cognominatus eſt) acceptâ in matrimonium matre pupilli, re-
gem ſe conſtituit. [*Juſtin. lib. 28. cap. 3.*] & ann. 12. regnavit. [*Dexip.
Porphyr. Euſeb.*]

3774 Lycon Troadenſis moritur; quum Peripateticorum ſcholæ poſt 4484 230
Stratonem Lampſacenum annos 40 præfuiſſet, & annos 74 vixiſſet.
[*Laërt.*]

3775 Anno 82 ſecundùm Chaldæos Xanthici menſis die 5, Nabonaſari 4485 229
519 menſis Tybi die 14, (Martii Juliani die 1) veſperi, obſervata eſt
Saturni ſtella ſub auſtrali Virginis humero digitis duobus. [*Ptolem. lib.
11. cap. 7.*]

3778 Antiochus Hierax à Ptolemæo Euergete, ad quem confugerat, ar- 4487 227
ctiſſimâ cuſtodiâ ſervatus, operâ cujuſdam meretricis adjutus quam
familiariùs noverat, deceptis cuſtodibus elabitur; fugiénſque à latro-
nibus interficitur. [*Juſtin. lib. 27. cap. 3.*]

Seleucus quoque Callinicus, frater illius, iiſdem ferme diebus equo 4488 226
præcipitatus interiit. [*Id. ibid.*] duobus poſt ſe filiis relictis: quorum
major Seleucus, cognomento *Ceraunus*, qui in regno illi ſucceſſit, nec
valetudine firmus nec opibus, exercitum in officio continere non potuit;
junior Antiochus, ob res geſtas *Magnus* poſtea cognominatus, poſt
mortem patris ad ſuperiora Aſiæ loca migravit. [*Polyb. lib. 4. pag. 315.
& lib. 5. pag. 386. cum Appiano in Syriac. pag. 86. & 131.*] Regnavit
verò Seleucus Ceraunus ann. 3. [*Porphyr. Euſeb. Sever. Sulpit.*]

3781 Seleucus Ceraunus expeditionem ſuſcipiens adverſus Attalum, qui 4490 224
omnem jam cis Taurum Aſiam ſuo imperio ſubjecerat, Hermiæ Cari
regno commendato, magno cum exercitu Taurum tranſgreſſus eſt.
[*Polyb. ut ſupr.*]

Seleucus dolo ab amicis Apaturio Galatâ & Nicanore appetitus 4491 223

venen-

veneno in Phrygiâ periit. [*Polyb. ibid. Appian. Syriac. pag.* 131. *Hieronym. in Daniel. cap.* 11. *Juſtin. lib.* 29. *cap.* 1.] Erat tum in caſtris Achæus Andromachi (qui Laodicæ conjugis Seleuci frater, Alexandriæ captivus à Ptolemæo detinebatur) filius. Ille, ut Seleuci cognatus, cædem illius è veſtigio ulciſcens, Apaturium & Nicanorem trucidavit: copias verò & res univerſas cùm prudentiâ, tum magnitudine animi ſingulari, adminiſtravit. Nam quum diadematis capiti imponendi occaſionem eſſet nactus, accederet etiam populorum voluntas regnum illi certatim deferentium, ipſe inclinare animum in eam partem noluit: ſed Antiocho juniori Seleuci Callinici filio imperium conſervans, per omnes regiones bellum circumferens, quicquid cis Taurum fuerat amiſſum recepit. [*Polyb. lib.* 4. *pag.* 315. *&* 317.]

Exercitus qui erat in Syriâ Antiochum, cognomento Magnum, de Babylone vocavit ad regnum. [*Hieronym. in Daniel. cap.* 11.] quod impubis (ut habet Juſtinus, lib. 29. cap. 1.) & κομιδῆ νέος, admodum adhuc puer (ut Polybius, lib. 4. pag. 271.) ille adiens, per annos 36 obtinuit; ut apud Porphyrium eſt & Euſebium.

Antiochus, totius cis Taurum Aſiæ dominatione Achæo concreditâ, Mediæ Molonem & fratrem ejus Alexandrum Perſidis ſatrapam conſtituit. Summæ verò in aulâ Hermias Car præerat: qui naturâ ſævus, in alios propter levia delicta, quæ interpretatione ſuâ graviora faciebat, animadvertebat; alios per calumniam falſis criminationibus appetens, inexorabilem ſe & immitem judicem præbebat. [*Polyb. lib.* 5. *pag.* 386.]

Cleomenes Lacedæmoniorum rex prælio ad Sellaſiam ab Antigono Doſone Macedoniæ rege victus & regno exutus, ad Gythium navibus conſcenſis, quas multo antè ad incerta caſuum paraverat, cum conjuge & amicorum nonnullis Alexandriam ad Ptolemæum Euergetem Ægypti regem (ad quem liberos ſuos & matrem Crateſicleam, quum auxilium illi promitteret, obſides priùs miſerat) proficiſcitur, atque honorificè ab eo ſuſcipitur. [*Polyb. lib.* 2. *pag.* 154. *Juſtin. lib.* 28. *cap.* 4. *Pauſan. in Corinthiac. pag.* 52. *Plutarch. in Cleomene.*]

3782 Duo fratres, Molo Mediæ & Alexander Perſidis ſatrapes, Antiochi 4492 222
regis pueritiam aſpernati, ſpe etiam illâ ducti, quaſi Achæus conſilia cum ipſis eſſet conſociaturus, præcipuè autem calumnias & crudelitatem Hermiæ veriti, deficiendi & ſatrapias ſuas à Rege avertendi conſilium inierunt. [*Polyb. lib.* 5. *pag.* 386.]

Magno terræ motu Caria & Rhodus inſula adeò concuſſæ ſunt, ut labentibus vulgò tectis ingens quoque ille Coloſſus ruerit. [*Euſeb. Chronic. Oroſ. lib.* 4. *cap.* 13.]

Ptolemæus Euergetes Cleomeni (qui propter prudentiam & urbanitatem ingenuam indies charior illi fuit) ſpem fecit, cum navibus & pecuniâ remiſſurum eum ſe in Græciam, atque in regno repoſiturum. Attribuit etiam ei annua 24 talenta: quibus ille ſe & amicos frugaliter ac modicè tolerabat; reliqua in illos impendens, qui Græciâ extorres in Ægyptum ſe contulerant. [*Plutarch. in Cleomene.*]

3783 Ptolemæus, priuſquam præſtitiſſet Cleomeni quæ ad reſtitutionem 4493 221
pertinebant, mortuus eſt: [*Id. ibid.*] ſive ex morbo, ut vult Polybius,

us, [*lib.2.pag.155.*] ſive ſcelere filii *Philopatoris*, per antiphraſin ita dicti, ut Juſtinus; cujus in lib.29. cap.1. hâc de re verba ſunt iſta. *Ægyptum, patre ac matre* (Strabon.lib.17. *Agathocliâ* dictâ) *interfectis, occupaverat Ptolemaus, cui ex facinoris crimine cognomentum Philopator fuit.*

Philopatorem hunc etiam *Tryphonem* cognominatum fuiſſe, apud Plinium [*lib.7.cap.56.*] legimus: ex vivendi videlicèt ratione, ut habet Ælianus, [*Var.hiſtor.lib.14.cap.31.*] molli & delicatâ. In Faſtis Siculis, Ptolemæus Philopator qui & *Gallus* Ptolemæi Euergetæ qui & *Tryphon* filius fuiſſe dicitur. Ubi ſicut pro eo, in *Tryphonis* cognomine patri malè attributo, faciunt depravatæ lectionis veſtigia in Trogi Prologo 27. & 30. ita in illo filii altero, conſentit magni collector Etymologici; qui Philopatorem *Gallum* dictum notat, quòd foliis hederæ, ut *Galli* (matris Magnæ ſacerdotes) in Bacchi orgiis (Διονυσιακαῖς τελεταῖς) interſtinctus & coronatus incederet. Uſque eò enim rex iſte effœminatus luſtris & vino erat, ut ubi ſobrius magis & ſedulus erat ſolito, τελετὰς & ludos celebraret, cum tympano circumcurſitans. [*Plutarch. in Cleomene.*] Ita ille πανηγυρικώτερον διῆγε τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν, (ut inquit Polybius) ſic regnum ſuum adminiſtrabat, quaſi continuos ludos agitaret: fœdis amoribus & inſanis continuiſque potationibus indulgens. [*Polyb.lib.5.pag.380.381.*] Addit Strabo, [*lib.17.pag.796.*] & hunc, & ſucceſſores deinceps illius Ptolemæos omnes, malè regnum geſſiſſe, luxu perditos. Regnavit autem Philopator poſt mortem patris ann.17. [*Ptolem.in Reg.Canone. Clem.Alexandr. Porphyr.Euſeb.*]

Philopator fratrem Magan, qui per matrem Beronicen apud milites pollebat, formidans, de utriuſque cæde cum Soſibio (cujus maxima inter ejus amicos tunc erat authoritas) deliberabat. Anxii verò authores illius conſilii, ne propter Beronicæ potiſſimùm audaciam, id inceptum fruſtrà eſſet; miniſtros aulicos blanditiis delinire coacti ſunt; magnorum ſpem commodorum omnibus oſtendentes, ſi ex voto res ipſis ſuccederet. Eo igitur tempore animadvertens Soſibius Cleomenem, qui Regis auxilio indigebat, ſingulari prudentiâ & vero uſu rerum quas geſſerat pollere, magna pollicitans, participem conſilii eum fecit. Diſſuaſit verò rem Cleomenes: plures aiens, ſi fieri poſſet, gignendos Regi fratres eſſe ad regni ſecuritatem & perpetuitatem. Cùmque Soſibius fidem diceret mercenariorum militum, quamdiu viveret Magas, non fore ipſis firmam: reſpondit Cleomenes, quod ad id attineret, ut ſecuri eſſent. Inter mercenarios enim tria propemodum millia Peloponneſiorum eſſe, & Cretenſes ad mille: qui, ſi annuiſſet modò, ad omnia quæ vellet exſequenda præſtò futuri eſſent. Quibus verbis animatus Soſibius, Beronicen cum filio Magâ & illis qui eos ſectabantur, è medio tollendos curabat. [*Polyb.lib.5.pag.380.382. & lib.15. in Excerptis Valeſii, pag.65. & Plutarch. in Cleomene.*]

Philopator ad necem utriuſque parentis cæde etiam fratris adjunctâ, velut rebus feliciter geſtis, luxuriæ ſe tradidit: Regiſque mores omnis ſecuta regia eſt. Neque amici tantùm præfectique, verumetiam omnis exercitus, depoſitis militiæ ſtudiis, otio ac deſidiâ corrupti marcebant. [*Juſtin.lib.30.cap.1.*]

Antiocho cum ſuis conſilium ineunte, quomodo Molonis & Alexandri rebellioni eſſet occurrendum; Epigenes (qui eas copias reduxerat qui in gratiam Seleuci convenerant, & apud legiones præcipuæ erat authoritatis) ut è veſtigio Rex ipſe adverſus rebelles procederet, ſuadebat. Hermias contrà, ad repetendam Cœleſyriam Regem adoleſcentulum incitans, bellum adverſus Molonem ducibus Xenoni & Theodoto Hemiolio gerendum mandavit. [*Polyb.lib.*5.*pag.*387.]

Inter hæc, dum Seleuciæ ad Zeugma Antiochus agebat, advenit Diognetus navarchus è Cappadociâ, Laodicen Mithradatis Regis Ponti filiam ducens: cum quâ ſtatim Antiochus nuptias celebravit. Antiochiam deinde è ſuperioribus regionibus veniens, ibi Laodicen ſalutari Reginam jubet: totúſque ſe deinde ad bellum comparat. [*Ibid. pag.*388.]

Eodem tempore Molo, promptum ad omnia coadjutorem habens fratrem Alexandrum, adverſus regios duces magno cum exercitu profectus eſt. Xeno & Theodotus ejus adventu perturbati, intra urbes ſe receperunt. Molo Apolloniatico potitus agro, commeatibus omnis generis ſupra modum abundabat. [*Ibid.*]

3784 In Macedoniâ Philippus Demetrii filius, mortuo Antigono tutore eodémque vitrico, annos 14 natus, regnum ſuſcepit: [*Juſtin.lib.*28. *cap.ult. & lib.*29.*cap.*1.] illúdque per annos 42 adminiſtravit. [*Dexip. Porphyr. Euſeb.*] Eâdem verò CXXXIX Olympiade Philippum Macedoniæ, Ptolemæum Philopatorem Ægypti, & Antiochum Magnum Syriæ regnum ſuſcepiſſe, notat Polybius. [*lib.*2.*pag.*155.] Ut enim in Tetraëteridis illius Olympiadicæ anno *primo* Antiochus, ita in *tertio* ejuſdem Philopator, & in *quarto* Philippus cœpit regnare. Et iiſdem ferme temporibus prope univerſi orbis imperia, novâ regum ſucceſſione mutata fuiſſe, obſervat idem Polybius libro 4° [*pag.*271.] & Juſtinus libri 29 capite 1. ubi, inter alios, Ariarathem quoque traditum ſibi Cappadociæ regnum accepiſſe ſcribit uterque.

Quum mortuo jam Antigono Ætoli Lacedæmoniis juncti, communi odio Achæos & Macedones perſequerentur; Ptolemæum Philopatorem rogabat Cleomenes, ut rebus neceſſariis ac milite inſtructum ſe dimitteret: deinde quum negligenter audiretur, precibus etiam atque etiam contendebat, quò abeundi ſibi cum ſuâ duntaxat familiâ veniam daret. Et Rex quidem nulli ſerio negotio attendens, futuríque parùm providus, pro cæterâ fatuitate ſuâ verborum Cleomenis nullam rationem habebat. Soſibius verò, cujus erat tum in eo regno ſumma auctoritas, communicato hâc de re cum amicis conſilio, dimittendum non eſſe Cleomenem ſtatuebat. [*Polyb.lib.*5.*pag.*381.]

Molo Tigrim trajicere & Seleuciam obſidere conatus eſt. Deinde quò minus copias tranſmitteret à Zeuxide, qui fluviatiles omnes naves occupaverat, impeditus, ad Cteſiphontis caſtra conceſſit; ibique neceſſaria exercitui ad hybernandum comparavit. [*Ibid.pag.*389.]

Antiochus ut Molonem progredi in expeditione ſuſceptâ, ſuos verò pedem referre cognovit; ducendi adverſus ipſum, omiſſâ in Cœleſyriam contra Ptolemæum expeditione, impetum cepit. At Hermias propoſiti ſui tenax, miſſo adverſus Molonem Xenœtâ Achæo, cui & exer-

exercitum & ſummum liberúmque imperium attribuerat; juvenem Regem Apameam perduxit, ibíque copias coëgit. [*Ibid. pag.*390.]

Xenœtas quum Seleuciam caſtra moviſſet, accito Diogene Suſianæ & Pythiadâ Rubri maris præfecto, copias eduxit: ac Tigrim amnem pro munimento habens, in conſpectu hoſtium conſedit. Caſtra deinde Molonis, qui noctu diſceſſerat, quum occupâſſet, & ſecurus genio cum ſuis indulgeret, intempeſtâ nocte reverſus Molo, necopinantes oppreſſit, geminis caſtris exuit, Xenœtam ipſum temere pugnantem interfecit. Inde Seleuciam cum exercitu celeriter advenit, eámque primo impetu cepit: quoniam Zeuxis aufugerat, & unâ cum illo Diomedon Seleuciæ ipſius præfectus. Tum ſubactâ Babyloniæ præfecturâ & eâ quæ ad mare Rubrum eſt, Suſorum urbem cepit: & relictis qui arcem, ad quam dux Diogenes ſe receperat, obſidione premerent, Seleuciam ad Tigrim repetens, exercitum ibi refecit. Et in regione quidem ad amnem ſitâ, omnia uſque ad Europum urbem occupavit: in Meſopotamiâ verò, omnia uſque ad Dura. [*Ib.pag.*391.392. 393.]

Alexandriæ Cleomenes cuſtodiæ traditus, Ptolemæi Philopatoris profectione Canopum verſus obſervatâ, rumorem inter cuſtodes diſtulit, inibi ſe eſſe ut à Rege liberaretur: eíſque vino ſepultis, amicis qui unâ erant & famulis comitatus circa meridiem foras erupit, & populum ad ſeditionem fruſtrà incitavit. Deinde omni ſalutis ſpe abjectâ, conjurati manus ſibi intulerunt. [*Ib.pag.*385.] poſt Cleomenis fugam annis ferè tribus. [*Id.lib.*4.*pag.*304.] Cùm hæc Philopatori renunciarentur, Cleomenis corpus pelle nudari & cruci affigi juſſit; matrémque Crateſicleam ac filios, cum cæteris mulieribus quæ ibi erant, interfici. [*Plutarch. in Cleomene.*]

Antiochus cum univerſo exercitu ſuo Laodiceâ profectus, & deſertum emenſus, ad Marſyam convallem venit, inter Libani & Antilibani radices ſitam. Per hanc convallem plures dies ducto agmine, & adjacentibus opidis in poteſtatem redactis, Gerra demum & Brochos (caſtella faucibus illis hinc & inde imminentia) pervenit: quæ à Theodoto Ætolo (Cœleſyriæ Præfecto) occupata invenit. Et Antiochus quidem vim facere primò inſtituit: ſed munitiſſimâ locorum naturâ & Theodoti repugnantiâ avocatus, incepto deſtitit. [*Polyb.lib.*5.*pag.* 390.] Pro quâ tamen operâ Theodotus adeò nullam reportavit gratiam, ut contrà Alexandriam accitus, etiam de vitâ periculum ſubiret. [*Ibid.pag.*385.*&* 405.]

Antiochus, nuntio allato de internecinâ Xenœtæ clade, & Molonis victoriâ, qui ſuperiores præfecturas ſui jam planè juris fecerat; relictâ expeditione quam inchoaverat, ad ſubveniendum rebus ſuis accurrit. [*Polyb.lib.*5.*pag.*390.] Quâ de re conſultatione habitâ, quum Hermias communi omnium ſuffragio hoc ipſum ſuadentium ultrà reſiſtere non poſſet; Epigenem per calumniam, fictâ Molonis ad eum epiſtolâ & cæteris Epigenis inſertâ chartis, è medio ſuſtulit. Rex contra Molonem progreſſus, ut ad Euphratem venit, aſſumptis quas ibi habebat copiis, Antiochiam in Mygdoniâ circa brumam (περὶ τροπὰς χειμερινὰς) pervenit; ibíque dum deſæviret hyems ſubſtitit. [*Ib.pag.*393.394. 395.]

Indè

Inde profectus quadrageſimo pòſt die, Libam venit: & Zeuxidis, non Hermiæ, conſilium ſecutus, Tigrim cum univerſis copiis trajecit. Deinde Durâ verſus profecti, eam urbem, quæ à duce quodam Molonis obſidebatur, primo impetu liberârunt. Poſtea quum diebus ſingulis caſtra moverent, octavo die Oricum ſuperârunt, & Apolloniam pervenerunt. [*Ib.pag.*395.396.] 4494 220

Molo, licèt à ſuis deſeri formidaret, aciem tamen contra Regem inſtruxit: & exercitu in duo cornua diducto, ſiniſtrum Neolao fratri commiſit, alterum ſibi retinuit. Ubi concurrêre acies, dextrum cornu in fide perſtitit, & acerrimè contra regios conflixit: ſed ſiniſtrum ad Regem tranſitionem fecit. Eâ re animadverſâ Molo, cùm prope jam undique cingeretur, manus ſibimet ipſe intulit: paritérque omnes qui conjurationis participes fuerant, domum ſuam quiſque conceſſerunt, ibíque ſimilem exitum fecerunt. Neolaus quoque ubi pugnâ evaſit, & in Perſidem ad Alexandrum Molonis fratrem, matrem & Molonis liberos obtruncavit: dein ſuper mortuorum cadaveribus ipſe ſe jugulavit, poſtquam Alexandro perſuaſiſſet, ut ipſe quoque idem faceret. Rex Molonis corpus in crucem tolli edito loco juſſit: rebellem autem exercitum duris verbis increpitum, datâ dexterâ recepit in fidem; certóſque viros conſtituit, qui iſtos in Mediam reducerent, & eam provinciam rectè conſtituerent. Ipſe interim Seleuciam è ſuperiore tractu regni regreſſus eſt: ubi Hermias cives duriùs tractans mulctæ etiam nomine mille talenta ab eis exegit; quæ ad 150 Rex reduxit. Diogenem deinde Mediæ Prætorem, Apollodorum Suſianæ reliquit: Tychonem verò ſcribarum principem, qui præfectus erat exercitui, in proxima Rubro mari loca miſit. [*Ib.à pag.*396.*ad* 399.]

Quo tempore Antiochus adverſus Molonem bellum gerebat, Theodotus Ætolus Cœleſyriæ præfectus Alexandriâ reverſus, Ptolemæum Philopatora pro deplorato habens, & illiùs aulæ proceribus diffiſus, occupatâ per ſe Ptolemaïde, per Panætolum Tyro, Antiochum ſtatuit convenire & Cœleſyriæ urbes illi tradere: & brevi tempore ad exitum rem perduxit. [*Ib.pag.*385. *&* 405.]

Attalo regi Pergami, ex Apollonide Cyzicenâ, natus eſt Attalus Philadelphus; qui annos 82 vixit, ut in Μακροβίοις refert Lucianus. Antiocho quoque tum filius (Seleucus, ut videtur, Philopator) natus eſt.

3785 Jubilæus XXV.

Antiochus filio auctus Artabazanem ſtatuit aggredi, qui Atropatios & vicinas alias gentes dominio obtinebat. Ille Regis adventu perterritus, maximè propter ætatem jam planè decrepitam, pacem cum Antiocho quibus ipſe voluit legibus fecit. [*Polyb. lib.* 5. *pag.* 399.400.]

Dum bellum hoc cum Artabazane gereretur, Achæus, poſtquam Attalum in urbem Pergami concluſiſſet, omniáque circùm loca in poteſtatem ſuam redegiſſet, & cum Ptolemæo Philopatore conſiliorum ſocietatem iniiſſet, facile ſibi fore ſperans in Syriam priùs irrumpere quàm Antiochus revertetur, & Cyrrheſtis qui à Rege defecerant adjuvantibus regnum illud celeriter obtinere; è Lydiâ cum univerſo exer-

citu profectus eſt. Laodiceam verò Phrygiæ ut ventum, diadema capiti impoſuit, nomen regium tunc primùm aſſumens, & quum legatis cæteríſque reſponſa dabat, & quum ad civitates ſcribebat: Syniride exule præ cæteris ut id faceret ipſum impellente. Mox itinere aliquamdiu continuato, ubi jam Lycaoniæ appropinquabat, ſeditio in exercitu eſt orta; ægrè ferente milite, duci ſe ad bellum cum eo gerendum, quem ſibi Regem natura dediſſet. Itaque Achæus, qui vertiſſe in contrarium voluntates ipſorum ſentiret, conatis abſtitit: atque ut armatis ſuis perſuaderet de invadendâ Syriâ nihil unquam à ſe fuiſſe cogitatum, mutato itinere Piſidiam populatus eſt. atque hâc ratione ditato exercitu, conciliatâ ſibi benevolentiâ ac fide militum, domum eſt reverſus. [*Id. lib.*4. *pag.*271. 314. 315. *& lib.*5. *pag.*401. 402.]

Pace cum Artabazane firmatâ, Apollophanes Seleucienſis medicus ab Hermiâ ſibi timens, Antiocho ſuſpectum eum fecit. Quem Rex, invaletudine ſimulatâ, forâs abductum conjuratis occidendum præbuit. Quo etiam tempore Apamenſium uxores uxorem Hermiæ, liberi liberos lapidibus obruerunt. [*Id. lib.*5. *pag.*400. 401.]

Antiochus domum reverſus, dimiſſis ad hybernandum copiis, nuntios ad Achæum cum mandatis minarum plenis miſit. [*Ibid. pag.* 401. 402.]

Apud Hebræos, poſt Oniam II. filius ejus Simon II. ſummum Pontificatum geſſit. [*Joſeph. lib.* 12. *cap.*4.] In Græcis Euſebianis Scaligeri, [*pag.*53.] tribuuntur illi anni 20. 4495 219

Antiochus convocato Apameam exercitu, ſub ver primum, Apollophane Seleucienſi medico ſuadente, Seleuciam quæ Pieria dicitur adiit: Diogneto navarcho eò cum claſſe, & Theodoto Hemiolio cum idoneâ manu ad occupandas Cœleſyriæ fauces, miſſo. Ipſe verò, Seleucienſium pleriſque pecuniâ promiſsíſque corruptis, captóque ſuburbio, urbem deditione recepit; civibúſque perhumaniter tractatis portum & arcem præſidiis firmavit. [*Polyb. lib.*5. *à pag.*402. *ad* 405.]

Erat in his Rex occupatus, quum literæ à Theodoto Ætolo illi afferuntur, quibus rogabatur ut contenderet quamprimùm in Cœleſyriam; quam ſe ipſi traditurum ſignificabat. Rex igitur ad eum progreditur: ſed Theodotum, proditione patefactâ, dux Ptolemæi Nicolaus Ptolemaïde incluſum obſedit, & Lagoram Cretenſem cum Dorymene Ætolo ad occupandas fauces prope Berytum miſit. Quibus ab Antiocho fugatis, ſolutâ obſidione Theodotus & Panætolus, amicis ſuis comitati, obviam illi proceſſerunt: Tyrúmque & Ptolemaïdem, cum omnibus apparatibus qui in illis erant, ei tradiderunt. Repertæ ibi ſunt naves 40. quæ Diogneto navarcho ſunt traditæ. [*Ibid. pag.*405. 406. *cum lib.*4. *pag.*305.]

Antiochus factus certior Ptolemæum Memphim conceſſiſſe, copias Peluſii eſſe congregatas, Nili aggeres recludi, omnes aquæ dulcis ſcaturigines obrui; mutatâ ſententiâ de exercitu ducendo verſus Peluſium, per Cœleſyriam quoquoverſum agmen ductans, urbium alias vi, alias æquitate conditionum ſibi adjungere conabatur. Quæ leviter igitur munitæ erant, hæ adventu illius perterritæ, ad ejus amicitiam ſe applicabant: reliquæ in fide manebant; & his obſidendis plurimum tempotuit,

poris inſumere Rex cogebatur. [*Id. lib.* 5. *pag.* 406.]

Interea nullam quidem rerum ſuarum curam gerebat Philopator: ſed Agathocles & Soſibius, penes quos erat regni adminiſtratio, operam omnem in parando bello collocant; itaque inſcio, quantum fieri potuit, Antiocho. Quin & Cyzicenos, Byzantinos, Rhodios, Ætolos ſollicitant ad pacem inter utrumque Regem procurandum: dum, illi interim peritiſſimos quoſque duces & copias quamplurimas conſcribunt, ac rei militaris diſciplinâ imbuendas curant. [*Ibid. pag.* 406. 407. *cum lib.* 4. *pag.* 305.]

Sed inter Byzantinos & Rhodios novum eodem tempore bellum eſt exortum, quòd Byzantini, Gallis tributa coacti perſolvere, portorium à navigantibus in Pontum exigerent. [*Id. lib.* 1. *pag.* 158. *&* *lib.* 4. *pag.* 305. 306. 314.]

Rhodii igitur, miſſis illico ad Pruſiam (Bithyniæ regem illum, cui Χωλȣ̃ ſive Claudi cognomentum fuiſſe, in Memnonis Excerpt. cap. 29. legimus) legatis, ſocietatem belli cum eo inierunt; Byzantinis tum ob alias cauſas infenſo, tum quòd ad dirimendas inimicitias inter Achæum & Attalum tantum ſtudii adhibuiſſent ut nihil ſupra: quorum mutuam inter ſe amicitiam rebus ſuis inutilem multis modis futuram exiſtimabat. Cum legatis igitur Rhodiorum ita conſtituit, ut rem mari gerere illis ſuaderet; ipſe non minora hoſtibus detrimenta ſe terrâ illaturum polliceretur. Indéque Hieron Byzantinis ille ademit (quem locum, ad mercatores qui in Pontum navigabant pertinentem, paucis antè annis Byzantini magnâ pecuniæ vi emerant) & eam Myſiæ partem, quam in Aſiâ à longo jam tempore obtinuerant. [*Id. lib.* 4. *pag.* 314. 315. 316.]

Rhodiorum exemplum ſecuti Byzantini, & ab Attalo & ab Achæo per legatos auxilium petierunt. Et erat quidem Attalo voluntas prompta: ſed qui ab Achæo intra paterni regni fines erat compulſus, momentum ad victoriam afferre poterat non ſanè magnum. Achæus verò, qui in regionibus Aſiæ cis Taurum latè dominabatur, quíque Regis nomen paulo antè aſſumpſerat, auxilia Byzantinis promiſit. [*Ibid. pag.* 314.] Miſerunt etiam illi ad Tibiten, qui ipſum è Macedoniâ adducerent, ad bellum cum Pruſiâ gerendum. Exiſtimabatur enim Bithynorum regnum pari jure ad Tibiten pertinere atque ad Pruſiam, cujus ipſe patruus erat. [*Ibid. pag.* 316.]

Pruſias rex, Tibitæ patrui ſui adventum metuens, omnia caſtella, in quibus aliqua videbatur eſſe ad res bello gerendas opportunitas, demolitus eſt. [*Ibid. pag* 318.]

Rhodii ut à Byzantinis Achæum averterent, patrem illius Andromachum, qui Alexandriæ captivus detinebatur, à Ptolemæo obtinuerunt, filio reſtituendum. Quâ re confectâ, nonnullíſque inſuper honoribus Achæo decretis, ſpem Byzantinis cui plurimum innitebantur ademerunt. Tibites etiam, dum in patriam ex Macedoniâ reducitur, fato functus conſilia ipſorum morte ſuâ vehementer conturbavit. Cavaro igitur (Gallorum qui in Thraciâ erant regulo; ut libro 8° docet Polybius, in Excerptis Henr. Valeſii pag. 26. & Athenæo lib. 6. cap. 6.) qui eo tempore Byzantium venerat intercedente, pacem cum Pruſiâ & Rhodiis,

Rhodiis,omiſſâ deinceps portorii exactione, inierunt: eâ lege,ut ablata omnia Pruſias reſtitueret. [*Ibid.pag.*317.*&* 318.]

Per idem tempus Mithradates Ponti rex bellum Sinopenſibus indixit: qui à Rhodiorum populo acceptis 140 drachmarum millibus, & urbem ſuam & peninſulam in quâ ea ſita erat, adverſùs illius inſultus munierunt. [*Ibid.pag.*323.]

3786 Antiochus Dura (urbem Phœniciæ, Dora Ptolemæo dictam) obſedit; ſed conatu irrito: cùm & locus eſſet naturâ munitus, & obſeſſis ſubinde opem ferret Nicolaus. Adpetente verò jam hyeme, miſſis à Ptolemæo legatis demum annuit,ut ad quatuor menſes fierent induciæ: cùm diutiùs à ditione ſuâ abeſſe nollet. Jam enim manifeſtum erat rebus ipſius inſidias ſtruere Achæum; à quo Ptolemæum adjuvari nemo dubitabat. Dimiſſis igitur legatis, ubi præſidia locis opportunis impoſuiſſet, rerum omnium curâ Theodoto mandatâ, Seleuciam rediit; & in hyberna exercitum dimiſit, nullam de cætero exercendi militis curam gerens. Perſuadebat enim ſibi, ad ea quæ reſtabant, nihil dimicatione futurum opus: quòd partem aliquam Cœleſyriæ & Phœniciæ jam in poteſtate habens, cætera loca à volentibus ſe accepturum, & omnia colloquiis tranſacturum ſperabat. [*Ibid.pag.*409.]

Cùm nihil de pace per legatos tranſigeretur, ineunte jam vere copias 4496 218
contrahit ſuas Antiochus, habens in animo terrâ maríque hoſtem aggredi, & reliquas Cœleſyriæ partes nondum ſubactas in poteſtatem redigere. [*Ibid.pag.*411.]

Ptolemæus ſummam rerum tuendam Nicolao Ætolo tradit; commeatus omnium rerum Gazam adfatim convehit: copias quà pedeſtres, quà maritimas emittit; Perigene claſſi præpoſito, tectas quidem naves 30 habenti, onerarias verò amplius 400. [*Ibid.pag.*411.]

Antiochus Marathum progreſſus, quum ad eum Aradii veniſſent de ſocietate acturi, non ſolùm accepit illos in ſocietatem; ſed etiam controverſiam quæ inſulanos Aradios & eos qui continentem habent, invicem antea alienabat, ſedavit, atque ut inter ſe concorditer viverent effecit. Deinde per Theû-proſopon,Phœniciam ingreſſus,Berytum venit: & in tranſitu Botrym occupavit, Trierem verò & Calamum incendit. [*Ibid.*]

Quum autem ad pugnam eſſet ventum, diviſo in tres acies exercitu, unam Theodoto, alteram Menedemo tradidit, tertiam ad res mari gerendas reſervavit, præpoſito Diocle, qui Parapotamiam ad Euphratem præfecturam obtinebat. Ipſe cum prætoriâ ſuâ cohorte medius inter omnes ſtetit; ſpectator quæ gererentur omnium futurus, & ut quiſque ſuorum laboraret, opem eò laturus. Simul & Diognetus claſſi Antiochi, & Perigenes Philopatoris claſſi præfectus, navales copias ad pugnam direxerunt; terræ quàm maximè fieri poterat appropinquantes, & ut terreſtris navaliſque prælii una duntaxat facies appareret connitentes: Mox quum uno omnes dato ſigno, & uno imperio, hoſtem ſimul invaderent, mari quidem pugnæ diſcrimen æquabatur; terrâ verò Nicolaus Ætolus copiarum Philopatoris dux à Theodoto demum fugatus eſt: quâ in fugâ, ad duo millia perierunt, nec pauciores vivi capti ſunt; qui ſupererant, cunctis ad Sidonem ſe recipientibus. Perigenes,

ut cladem terrâ eſſe acceptam vidit,retro ipſe quoque concedens eadem petiit loca. Antiochus cum exercitu profectus, ad Sidonem ſigna conſtituit: urbis tamen oppugnationem non cenſuit ſibi tentandam; quòd & rerum neceſſariarum copiâ abundaret,& hominibus eſſet refertiſſima. [*Ibid.pag.*412.*&* 413.]

P. Cornelio Scipione & T. Sempronio Longo Conſulib. Hannibal laborioſo per Alpes tranſitu deſcendit in Italiam,æſtatis tempore.[*Liv. lib.*21.] Olympiadis CXL,anno 2, deſinente ſc. Unde principium ducit bellum Punicum II. ſive Hannibalicum; à Polybio, Livio, Silio Italico, & Appiano Alexandrino in Hannibalicis deſcriptum. Quo Romanorum & Carthaginienſium nomen adeò inclaruit: ut in Græciâ primùm, deinde & in inſulis atque Aſiâ (propriè dictâ) ad illos jam in rebus ſuis omnes, non ad Philippum,Antiochum aut Ptolemæum oculos ſuos converterent. [*Polyb.lib.*5.*pag.*443.]

Eâdem æſtate quâ in Italiam Hannibal, in Palæſtinam Antiochus Magnus irrupit. Hic enim, Diogneto navarcho negotio dato ut claſſe Tyrum appelleret,ipſe aſſumptis legionibus Philoteriam duxit,ad lacum (Tiberiadis) ſitam quem Jordanes amnis influit: qui inde exiens, per Scythopolitanæ urbis campos labitur. Captâ utrâque illâ urbe, Philoteriâ & Scythopoli (quæ Joſepho Bethſan eſt in tribu Manaſſis) & præſidio in utramque inducto, montibus deinde ſuperatis Atabyrium (ſive Thabor) acceſſit, opidum in colle ſitum, ad cujus ſummum verticem ſtadia numerantur quindecim. Antiochus levibus præliis opidanos laceſſens, quum anteſignanos ſuos procedere quàm longiſſimè juſſiſſet, mox repente converſis qui fugiebant, & eis coortis qui fuerant in inſidiis locati, acre prælium fecit,& multos eorum occidit: ac tandem inſecutus ipſe, eum cunctis terrorem injecit, ut primo impetu hanc quoque urbem caperet. [*Polyb.ibid.pag.*413.]

Eo tempore Keræas è numero præfectorum Ptolemæi,ad Antiochum defecit: quo munificè ab illo ſuſcepto,etiam Hippolochus Theſſalus non multo pòſt abductis de Ptolemaico exercitu 400 equitibus, ad ipſum transfugit. Antiochus verò poſtquam præſidio Atabyrium firmâſſet, caſtra inde movens, Pellam & Camum & Gephrum deditione accepit. Hic adeò felix rerum ſucceſſus adjacentis Arabiæ populos movit, ut cohortationibus mutuis incitati, communibus ſuffragiis ſe illi omnes adjungerent. Quâ novâ ſpe auctus Rex, opibúſque Arabum ſubnixus, in Galatidem devenit: eáque potitus Abila in poteſtatem redegit; & ſimul omnes qui, Niciâ duce, pro ferendâ ope eò occurrerant. Reſtabat adhuc Gadara, locus opinione hominum præ cæteris omnibus illius tractus eximiè munitus. Ad hunc Rex admovit exercitum: molitúſque opera opidanos ita terruit, ut in deditionem extemplò venerint. [*Ibid.pag.*414.]

Eâdem æſtate in Pamphyliâ Pedneliſſenſes à Selgenſibus obſeſſi, jámque de ſalute periclitantes, per legatos opem ab Achæo petunt. Mittit Achæus peditum ſex millia, equites 500. duce Garſyere. Is per Milyada ingreſſurus, comperit aditus à Selgenſibus occupatos. Fingit igitur diſceſſum. Eveſtigio Selgenſes, digreſſos hoſtes rati, & ipſi diſcedunt; ad caſtra alii, alii ad meſſem, quæ jam maturuerat, facien-

dam. Garſyeris confeſtim regreditur, & tranſmiſſis nullo obſiſtente faucibus ad Climacem, eas ipſe tutatur, ac totius belli curam Phaylo mandat. Phaylus Pergam profectus, Pamphyliæ Piſidiæque populos ad opem obſeſſis ferendam invitat. Aſpendii quatuor, Etennenſes octo hominum millia mittunt. Selgenſes temeritate ſuâ rem prope confectam corrumpunt, ac turpiter profligati, decem circiter hominum millibus amiſſis, Selgam confugiunt. Fugientibus inſtat Phaylus. Illi conterriti, Logbaſim mittunt de pace acturum. Is pro deprecatore proditorem agit. Induciæ fiunt, quarum beneficio Selgam commeabant milites. Arceſſitur Achæus, cujus clementiæ ſeſe committebant Selgenſes. In his tempus teritur, dum fraudi commodum tempus expectatur. Cùm jam ad exitum perducenda videretur, res detegitur. Logbaſis cum conjuratis &, quos admiſerat, hoſtibus trucidatur. Tum Achæus seriò de pace agit. Nec abnuunt Selgenſes: juſſi pendere ſtatim 400, & poſt aliquod tempus 300 talenta; & Pedneliſſenſes captivos gratis dimittere. Achæus, poſtquam Milyadem & partem Pamphyliæ maximam ſui juris feciſſet, Sardes proficiſcitur: ubi continuum cum Attalo bellum gerens, etiam Pruſiæ minabatur. [*Ibid. à pag.*415. *ad* 420.]

Quo tempore Achæus in expeditione contra Selgenſes erat occupatus, Attalus Tectoſages Gallos (quos propter opinionem fortitudinis ad bellum contra Achæum ex Europâ acciverat) ſecum habens, per Æolidis urbes agmen ductabat, & per finitimas iſtis, quæ priùs metu ſe Achæo dediderant. Cuma, Smyrna & Phocæa ultrò ſe ei adjunxerunt: Ægæenſes & Lemnitæ, adventu illius perterriti, deditionem fecerunt. Adierunt illum & à Teiis Colophoniiſque legati: quorum urbes, obſidibus acceptis, in eaſdem fœderis leges recepit atque antè. Continuato deinde itinere, trajectóque amne Lyco, ad quæ Myſi habitant loca venit. Quorum ut emenſus eſt fines, Carſenſium attigit: quos, ſimul cum eis qui Didyma-tiche cuſtodiebant, ita terruit; ut caſtellum utrumque Themiſtocles, quem iis locis Achæus diſcedens præfecerat, ipſi traderet. Profectus inde, Apiæ campum populatus, Pelecantem montem ſuperavit; & ad Megiſtum amnem caſtra poſuit. Eò loci quum Luna defeciſſet, Galli moleſtias itineris ægrè jampridem ferentes (ut quos in expeditione uxores liberíque plauſtris vecti ſequebantur) tunc loco oſtenti quod acciderat de Lunâ ducentes, ulteriùs ſe progreſſuros negârunt. [*Ibid. pag.* 420.] Septembris enim Juliani die primo, initio noctis Luna oriens, ultra horam obſcurata permanſit.

Attalus veritus ne Galli inclinatis ad Achæum animis res ipſius invaderent, & quòd fidem ipſius ſecuti in Aſiam trajeciſſent, contrucidare eos nolens; ad Helleſpontum, quò tranſmiſerant, tutò eos reduxit, ibíque agros ad colendum idoneos eis aſſignavit: de cætero, quoties aliquid deinceps æquum à ſe poſtularent, pro ſuâ virili ſe ipſos adjuturum promittens. Deinde Lampſacenis, Alexandrenſibus atque Ilienſibus, quòd in ipſius fide manſiſſent, benignè appellatis; cum exercitu Pergamum reverſus eſt. [*Polyb. ibid. pag.*421.]

3787 4. Antiochus factus certior magnum hoſtium numerum in urbem Arabiæ

biæ Rabatamana (Rabbath-ben-Ammon) conveniſſe, & agros eorum Arabum incurſionibus infeſtare; eò caſtra movit; ac prope illos terræ tumulos tendit, quibus urbs fuit impoſita. Deinde quum circuiſſet collem, eóque omni ex parte perſpecto, deprehendiſſet duos tantùm aditus eum habere; utroque in loco fabricatis machinis muros dejiciendi operam Nicarcho & Theodoto ſeparatim mandavit. Cúmque celeriter & opinione hominum citiùs pars utraque mœnium ruiſſet; dies pariter ac noctes, ſine ullâ intermiſſione, ſummâ vi irruptionem tentabant regii: ſed, propter hominum multitudinem quæ in urbem ſe receperat, conatu planè irrito. Tandem captivorum aliquis ſubterraneum meatum oſtendit, per quem obſeſſi aquatum deſcendebant: quo obſtructo, opidani aquæ inopiâ adacti deditionem fecerunt. Rex urbe potitus, Nicarchum ibi cum idoneo præſidio reliquit. Hippolocho & Keræ, qui à Ptolemæo defecerant, cum quinque peditum millibus ad vicina Samariæ loca proficiſci juſſit; ut provinciæ illi præſiderent, & omnes qui ipſius imperium agnoſcerent ab hoſtium injuriis tutarentur. Ipſe verò Ptolemaïdem verſùs caſtra movit; illic hybernaturus. [*Ibid.pag.* 414. *&* 415.]

b. Cn. Servilius Romæ Idibus Martiis Conſulatum iniit. Inter prodigia ex pluribus ſimul locis tunc nunciata; in Sardiniâ *Solis orbem minui viſum*, & Arpis *pugnantem cum Lunâ Solem*, narrabatur. C. Flaminius alter Conſul, qui Romæ tum aberat, eodem vere ad lacum Thraſymenum in Hetruriâ adverſus Hannibalem infeliciter pugnans, cum 15 Romanorum millibus in acie cæſus eſt. [*Liv.lib.*22.] Eclipſis Solis eo anno, Februarii Juliani die XI, in Sardiniâ viſa fuit. Et nobilem illam in Hetruriâ pugnam, ſimul cum alterâ inter Antiochum & Philopatorem de Cœleſyriæ imperio habitâ, Olympiadis CXL anno 3° (ad finem tendente) contigiſſe, confirmat Polybius. [*lib.*5. *pag.* 442.] Quæ poſterior pugna, in Palæſtinâ ad Raphiam geſta, ita ab eo habetur deſcripta. 4497 217

c. Ineunte vere Antiochus & Ptolemæus, præparatis rebus omnibus, in eo jam erant, ut expeditionem ſuſceptam prælio terminarent. Ptolemæus igitur, peditum ſeptuaginta millia, equitum quinque, elephantos 73 ſecum trahens, Alexandriâ movit. [*Id. ibid. pag.* 421.] & in urbe Peluſii caſtra primùm poſuit. Ibi aſſumptis qui ſequebantur à tergo, poſtquam frumentum exercitui eſſet menſus, per terram carentem aquâ, propter Caſium montem & ea quæ vocantur Barathra iter habens, Gazam progreſſus eſt. Quintis deinde caſtris quò deſtinaverat pervenit, ibíque ſtadia 50 à Raphiâ ſigna conſtituit: quæ urbs Cœleſyriam ex Ægypto petenti, poſt Rhinocorura occurrit prima omnium è Syriacis. [*Ibid.pag.*422.]

Per eoſdem dies etiam Antiochus eôdem cum exercitu advenit: in quo peditum 72 erant millia, equitum ſex, elephanti 102. Qui urbem Raphiam prætervectus, decem ferme ſtadia primùm, & poſt paucos dies non longiore ſtadiorum quinque intervallo à Ptolemæi exercitu caſtra collocavit. [*Ibid.*]

Eo tempore Theodotus Ætolus, qui in Ptolemæi aulâ antea verſatus fuerat, ac propterea mores illius & vitæ quotidianæ conſuetudinem

notam habebat, duobus tantùm comitatus, ſub lucem hoſtile vallum intravit: & ſequente nocte in tentorium Regis ſe intulit, ut ſolus eum occideret, atque hoc pacto bellum diſſolveret. Sed abducto eo Doſitheus Drimyli filius (qui genere quidem erat Judæus, poſtea verò à majorum religione deſcivit) fecit ut ignobilis quidam recumberet in tentorio ejus. Theodotus autem in tentorium irrumpens, ex iis qui ibi cubabant duobus vulneratis, & Andreâ archiatro obtruncato, ſine diſcrimine in caſtra ſua ſe recepit. [*Ibid.* & III *Maccab.* I.3.4.]

Poſtquam per dies quinque oppoſitâ invicem caſtra Reges habuiſſent, viſum utrique eſt, prælio jam decernendum. [*Polyb. ibid.*] Deinde quum prælium vehemens committeretur, & partis Antiochi res multo eſſent valentiores; Ptolemæi ſoror Arſinoë capillis paſſis obambulans, milites cum lachrymis eſt hortata, ut & ſeipſos & liberos ſuos uxoréſque audacter defenderent: promittens ſe, ſi vincerent, cuique duas auri minas daturam. Itaque evenit ut adverſarii cominus pugnando perderentur, & multi quoque captivi comprehenderentur. [III *Maccab.* I.5,6. *cum Polyb. lib.*5. *pag.*424.425.]

Deſideravit autem è ſuis Antiochus non multo pauciores, decem millibus peditum, equites 300 & eo plures. Capti ſunt vivi ſupra 4000. Elephanti in conflictu periêre tres, è vulneribus poſteà duo. E Ptolemaicis occiſi ſunt pedites 1500. equites 700. ex elephantis 16 ſunt trucidati; reliquorum pars major capta. [*Polyb. ibid. pag.*427.]

Sepultis ſuorum cadaveribus, Rex Antiochus cum reliquis copiis domum eſt reverſus. Ptolemæus & Raphiam & reliquas urbes, ut ad quamque acceſſerat, à civibus ſibi traditas recepit: quum omnes civitates in dominatu ipſius inſtaurando & deficiendo ad illum, de celeritate inter ſe certarent. Cœleſyriæ enim populi ad Ægypti regum venerationem præ cæteris inclinati, hâc inſuper occaſione accedente, nullum blandimenti genus prætermittentes, coronis, ſacrificiis, altaribus cæteróque ejus generis cultu Ptolemæum honorârunt. [*Ibid. pag.* 427.428.] Ille verò propinquas civitates adiens, donariáque delubris earum diſtribuens, ut ſubditi ſui bono eſſent animo effecit. [III *Maccab.* I.7.]

Judæis mittentibus ex Senatu & Senioribus qui ſalutarent ipſum, & munera apportantes de iis quæ evenerant gratularentur ipſi; accidit ut eo eſſet paratiore animo ad eos quàm citiſſimè adeundos. Qui Hieroſolymitani templi pulchritudinem admiratus, etiam adyta (in quæ ſummo Pontifici ſoli ingredi licebat, ídque ſemel tantùm in anno) penetrare voluit. Quod cùm Judæi contentioſiſſimè recuſarent, & Regi creſceret ex recuſatione deſiderium; toto templo lachrymis & ejulatu, civitate tumultu & querelis confuſâ, Simon Pontifex ex adverſo templi (inter templum ſc. & altare) flectens genua, elatâ voce orationem ad Deum habuit, opem ab eo præſenti neceſſitati implorans. Eâ finitâ, Rex corpore animóque ita perturbatus eſt; ut ne fari quidem poſſet, & ſemivivus à ſuis extra templum abduceretur. [III *Maccab. c.*I. & II.]

Simulac Antiochiam ingreſſus eſt rex Antiochus, Antipatrum fratris filium & Theodotum Hemiolium legatos de pace ad Ptolemæum miſit.

miſit. Qui victoriâ tam inopinatâ contentus; & omnino Cœleſyriæ imperium recuperâſſe præter ſpem ſatis habens, minaciter paululum legatos allocutus & de Antiochi queſtus injuriis, inducias in annum eis conceſſit; Soſibio ad firmandum fœdus miſſo. [*Polyb.lib.5.pag.*428. *cum Juſtino, lib.*30.*cap.*1.]

d. Ptolemæus tres in Syriâ ac Phœniciâ menſes moratus, ad componendum ſingularum civitatum ſtatum, omnibus illis locis Prætorem relinquens Andromachum Aſpendium, cum ſorore Arſinoë & amicis ad repetendam Alexandriam caſtra movit: impoſito eo fine huic bello, quem ſubditi, reliquæ ejus vitæ atque inſtitutorum gnari, ſatis mirari non poterant. Antiochus, ubi fœdus cum Soſibio affirmâſſet, ad bellum contra Achæum, ſicut antea propoſuerat, ſe comparabat. [*Polyb.ibid.*]

3788 Antiochus bello per hyemem magnâ curâ adornato, ineunte æſtate Taurum montem ſuperavit; & factâ cum Attalo ſocietate, Achæum bello eſt aggreſſus. [*Id. ibid. pag.* 444. *&* 446.] Quem dum Sardibus incluſum ille obſideret; leves dimicationes & pugnæ ſine intermiſſione ullâ continuè committebantur noctu atque interdiu: quum milites nullum non genus inſidiandi aut inſidiatores captandi, invadendíque ſeſe invicem comminiſcerentur. [*Id.lib.*7.*pag.*506.] 4498 216

Cùm Galli qui ab Attalo ad Helleſpontum fuerant relicti, Ilienſes obſiderent, Alexandrenſes qui Troadem incolebant, miſſo Themiſtâ cum quatuor militum millibus, ex univerſâ Troade eos ejecit; impediendo commeatus, & eorum conatibus ſe opponendo. Qui inde pulſi, Arisbâ Abydenæ ditionis urbe occupatâ, cætera ejus tractus opida ex inſidiis conabantur invadere; & aſſiduum cum illis bellum gerebant. Adverſus hos igitur Bithyniæ rex Pruſias expeditionem ſuſcepit, & acie dimicavit. Ac viros quidem in ipſo prælio, dum manus conferuntur, contrucidavit; ſobolem verò propemodum omnem atque conjuges in ipſis caſtris jugulavit: atque utenſilia victori militi diripienda conceſſit. [*Id.lib.*5.*pag.*447.]

Ptolemæus Philopator in Ægyptum reverſus, ab omni rerum honeſtarum ſtudio ad luxurioſum ac perditum vivendi genus ſe contulit. [*Id.lib.*14. *in Excerptis Valeſii, pag.*62.] Augeſcens enim malitiâ, non ſolùm innumeris ſe libidinibus explevit, ſed etiam famoſis libellis Judæos Alexandrinos vexare cœpit, & à vero Dei cultu avertere. Qui reſiſterent, vel occidi juſſit, vel omni dignitate ac libertate privatos, ſtigmaticos fieri, inuſto hederæ folio, quod Bacchi erat inſigne: qui autem patriâ religione deſertâ, obtemperarent, hos voluit æquo cum Macedonibus jure cives Alexandrinos cenſeri.

Multi igitur Regis voluntati ceſſerunt; plurimi autem ſe à vitæ diſcrimine, & inuſtione, pecuniæ largitione redemerunt. Qui autem in avitâ religione perſtiterunt, in reges quidem benevolentiam fidémque conſtantem obſervabant, ſed ab apoſtatarum convictu abſtinebant; & ut gentis ſuæ hoſtes abominati, communi converſatione & ſignis amicitiæ omnibus eos privabant. Quod adverſarii tamen ita ſunt interpretati, ac ſi neque regi neque poteſtatibus illi conſentirent, ſed ab eorum obedientiâ homines averterent. Unde Philopator, non in Alexandri-

nos ſolùm ſed in reliquos etiam totius Ægypti Judæos iratus, datis literis omnes in unum locum cogi juſsit, ultimis ſuppliciis afficiendos. Deſcriptio eorum à Regis miniſtris diebus 40 facta eſt; à 25° videlicèt die menſis Pachon uſque ad 4um Epiphi, hoc eſt, juxta fixum Alexandrinorum annum, (quem ante pugnam Actiacam in uſu apud illos non fuiſſe, recentiores Chronologi ſine ullâ ratione ſibi perſuaſerunt) à Maii Juliani die 20 uſque ad Junii 29: conſtitutâ perditione illorum à 5° Epiphi ad 7, diebus tribus.

Tempore conſtituto, Judæi Alexandriæ in Hippodromo conſtituuntur, ut omnium prætereuntium probris & irriſionibus paterent. Tum Rex Hermonem elephantorum præfectum advocat, jubétque ſub inſequentem diem, multo thure in vinum immiſſo, potari elephantos numero 500. eáque potione efferatos in Judæos immitti, ab iis proterendos ac diſcerpendos. Poſtero die regem altus ſopor detinet uſque ad horam prandii; cùm jam tota ſpectatorum turba diffluxiſſet. Inſequenti die mandatorum eundem capit oblivio; ut furere putaret eos qui ad ſpectaculum eum invitabant. Tertio die, quum in Judæos immittendæ eſſent belluæ, viſi ſunt duo terribiles Angeli de cœlo deſcendere; qui ſpectatores ita perturbârunt, ut quaſi conſtricti vinculis immobiles fierent. Rex quoque totus inhorruit, atque animo commutatus feritatem depoſuit. Quin & elephanti in armatos qui ſubſequebantur converſi, proculcabant & profligabant illos.

Tum Rex Judæos laudatos vinculis ſolvi jubet, Deúmque ipſorum protectorem agnoſcit: & per ſeptem dies (à 7° uſque ad 14 Epiphi, ſive à 2° ad 9um noſtri Julii) publicum epulum eis præbet. Quibus expletis, poteſtatem interficiendi apoſtatas Judæi ab illo impetrant: dicentes, eos qui ventris cauſâ præceptiones divinas omiſerint, ne in præcepta quidem Regis bono animo futuros unquam. Quorum cùm ſupra 300 è medio in itinere ſuſtuliſſent, Ptolemaïda (in Arſinoite Nomo ad Nilum poſitam) quæ à roſarum feracitate Rhodophoros eſt dicta, pervenerunt; ubi de communi ſententiâ ipſorum claſſis dies ſeptem eos præſtolabatur. Ibi convivium euchariſticum fecerunt: Rege alacriter ipſorum cuique omnia ſuppeditante quæ erant opus ut ſe in ſuas domos ſinguli reciperent. Unde, terrâ & mari & fluvio, ſummo cum gaudio ad ſua incolumes ſunt reverſi. Quæ omnia fuſiùs in tertio Maccabæorum libro habentur deſcripta: quem in Eccleſiaſticæ ſuæ hiſtoriæ initio Philoſtorgius portentoſum vocat, nihílque ſimile primo explicantem.

Ægyptii, ſecundâ ad Raphiam pugnâ inflati, dicto audientes eſſe Philopatori non ampliùs dignabantur; ducem & auctorem quærentes, tanquam idoneis ad illi reſiſtendum viribus præditi: quod ad extremum fecerunt; ídque haud ita multo pòſt. [*Polyb. lib.*5. *pag.* 444.]

3789 Cum Ægyptiis defectoribus bellum geſſit Philopator. [*Id. ibid.*] In quo, ab illius partibus Judæos recenti jam beneficio ab eo affectos ſtetiſſe, non eſt dubium. Hoc certè tempore victos illos, & 60 millia armatorum ex numero eorum cæſa fuiſſe, in Euſebii & Jornandis Chronico proditur. Quæ tanta clades Demetrium, qui de Judææ regibus 4499 215

librum

librum edidit, fortaſſe moverit, ut numeri annorum qui à captivitate Aſſyriacâ & Babylonicâ uſque ad quartum hunc Ptolemæum effluxerunt rationem hîc ineundam eſſe cenſeret: quemadmodum apud Clementem Alexandrinum in 1° libro Stromatum legimus. Unde & ipſum hiſtoricum Demetrium, ut poſt Philopatorem, ita & ante deſolationem populo Judaico ab Antiocho Epiphane illatam ſcripſiſſe colligimus: ad quam potiſſimùm (ſi illam habuiſſet cognitam) priorum illarum calamitatum epochas accommodaturum eum fuiſſe, non levi ad ſuſpicandum conjecturâ ducimur.

Sardium urbs, præter arcem, Lagoræ Cretenſis ſolertiâ, altero obſidionis anno ab Antiocho capta eſt. [*Polyb. lib. 7. à pag. 506. ad 510.*]

Soſibius, qui ſub Philopatore res Ægyptias adminiſtrabat, de liberando Achæo, qui in Sardium arce obſeſſus tenebatur, cùm Bolide Cretenſi egit. Ille, conſilio cum Cambylo præfecto Cretenſium qui Antiocho militabant communicato, Achæum ex arce dolo clàm eductum Antiocho prodidit. Achæo, extremis primùm membris mutilato, caput amputatum atque utri aſinino inſutum, truncus in crucem ſublatus eſt. Eorum qui in arce erant, aliis cum Ariobazo Sardium præfecto, aliis cum Laodice Achæi uxore (Mithradatis regis filiâ) ſentientibus, dum ſibi invicem diffidunt, celeriter utraque factio & ſe & arces fidei Antiochi permiſerunt. [*Id. lib. 8. à pag. 522. ad 529.*]

3790 Lacydes Cyrenæus, novæ Academiæ princeps, annis 26 in ſcholâ conſumptis, ſolus ex omni memoriâ vivens Phocenſibus Telecli & Euandro eam tradidit. [*Laërt. in Lacyd.*] 4500 214.

3792 Antiochus Mediam & Parthiam, cæteráſque provincias quæ à progenitoribus ejus defecerant, aggreſſus eſt. [*Appian. in Syriacor. init.*] Expeditionem ejus Parthicam adverſus Arſacem, qui Parthorum imperium inter primos fundavit, in libro 10 explicavit Polybius. [*à pag. 597. ad 602.*] 4502 212

3793 P. Sulpitio & Cn. Fulvio Conſulib. Lævinus Prætor cum Ætolis & Attalo rege Pergami ſocietatem iniit. [*Liv. lib. 26. Juſtin. lib. 29. cap. 4. Eutrop. lib. 3.*] Quam cum Romanis amicitiam Attalus conſtantiſſimâ fide ad extremum finem vitæ ſervavit. [*Polyb. pag. 820.*] 4503 211

3794 Alexandriam ad Ptolemæum Cleopatrámque reges M. Attilius & Manius Acilius legati, ad commemorandam renovandámque amicitiam à Senatu Romano miſſi, dona tulere: Regi togam & tunicam purpuream, cum ſellâ eburneâ; Reginæ pallam pictam, cum amiculo purpureo. [*Liv. lib. 27.*] 4504 210

3795 Ptolemæo Philopatori, ex Eurydice uxore eadémque ſorore ſuâ, natus eſt Ptolemæus Epiphanes; qui quinquennis poſteà patri in regno ſucceſſit. [*Juſtin. lib. 30. cap. 1. & 2.*] 4505 209

Hujus natalem Syriæ & ſubjectæ regionis magnates omnes celebrârunt: ac deinde Alexandriam gratulatum, magno cum apparatu ſunt profecti. Inter reliquos, Joſephus quoque Judæus (Tobiæ & filiæ Simonis Juſti Pontificis filius) Syriæ, Phœniciæ & Palæſtinæ vectigalibus exigendis præpoſitus, filium ſuum natu minimum Hyrcanum (ex fratris ſui Solymii filiâ ſuſceptum) ad Regem ſalutandum miſit: literis

ris ad procuratorem ſuum Arionem (qui omnem ipſius pecuniam tractabat Alexandriæ, tribus talentorum millibus non minorem) conſcriptis; ut nummos ipſi præberet ad emendum Regi id quod inveniret pulcherrimum & pretioſiſſimum. Cúmque alii, & hi munificentiſſimi, obtuliſſent talenta non plus quàm viginti: Hyrcanus emptos à ſe centum pueros, totidémque puellas adduxit; juſſos ſingulos talentum offerre, hos quidem Ptolemæo regi, has verò Cleopatræ reginæ. Quam tam inſperatam munificentiam Ptolemæus miratus, adoleſcentem honorificentiſſimè tractatum, & donatum regiè, ſcriptis quoque ad patrem, & fratres, & omnes ſuos duces atque procuratores commendatitiis literis, dimiſit liberaliter. Fratres autem (quos ſeptem habebat, ſed ex aliâ matre genitos) cùm cognoviſſent tantum honoris ei habitum à Regibus; decreverunt obviam proficiſci, & de medio illum tollere; ne patre quidem inſciò, qui ob profuſam in munera tam immenſam pecuniam iratus, non erat de ſalute ejus ſolicitus. Sed fratribus adortis eum in itinere, duos eorum occidit, & alios ex eorum comitatu non paucos. Sed quum Hieroſolyma veniens, exciperetur à nemine, territus ſeceſſit trans Jordanem fluvium, & illic vitam egit. [*Joſeph. lib.* 12. *cap.*4.]

3796 Philippus rex Macedonum cum Ætolis & auxiliis à Romanis & Attalo rege emiſſis bis proſpero eventu pugnavit. Naves auxiliares ex Bithyniâ ab rege Pruſiâ accepit. Attalus rex & P. Sulpitius Romanus Proconſul Æginæ hybernârunt. [*Liv.lib.*27.] Vid Polyb.lib.10.pag. 612.613. & 851.

Initio veris Sulpitius & Attalus Æginâ Lemnum claſſe junctâ tranſmiſerunt; poſteáque in Eubœam appulſi, Oreum & Opuntem ceperunt. Attalus audiens Pruſiam Bithyniæ regem in fines regni ſui tranſgreſſum, omiſſis Romanis rebus atque Ætolico bello, in Aſiam trajecit. Philippus rex Elatiam, juſſis ibi ſe operiri Ptolemæi Rhodiorúmque legatis, venit. Ubi cùm de finiendo Ætolico bello cum legatis ageretur, nuncius affertur, Machanidam (Lacedæmoniorum tyrannum) Olympiorum ſolenne ludicrum parantes Eleos aggredi ſtatuiſſe. [*Id.lib.*28.] Hâc verò æſtate Olympias CXLIII acta eſt. 4506 208

3797 Arſinoëm reginam Ptolemæi Philopatoris ſororem à Soſibio, Philammonis operâ, fuiſſe interemptam, refert Polybius. [*lib.*15.*pag.*719. *& in Excerptis Valeſii, pag.*65.] A Philopatore verò occiſam Eurydicen, uxorem eandémque ſororem ſuam, apud Juſtinum legimus. [*lib.* 30.*cap.*1.] Ut eadem fuiſſe videatur, & Polybii *Arſinoë*, & Juſtini *Eurydice*, & Livii etiam atque Joſephi *Cleopatra*. (*ſuprà, ann. Mundi* 3794. *&* 3795.) 4507 207

Sublatâ uxore & ſorore ſuâ Philopator, Agathocliæ pſaltriæ & fratris ejus Agathoclis turpi amore captus, cum admiratione omnium ad regni curam Agathoclem promovit; hominem nullâ aulicâ ſolertiâ aut rerum adminiſtrandarum induſtriâ præditum. Accedebat & utriuſque mater Oenanthe, quæ geminæ ſobolis illecebris, devinctum Regem tenebat. Agathocles Regis lateri junctus, civitatem regebat; tribunatus, præfecturas & ducatus mulieres ordinabant: nec quiſquam in regno ſuo minùs, quàm ipſe rex poterat. [*Polyb.lib.*15. *pag.*720. *& in Excer-*

Excerptis Valeſii, pag.65. Juſtin.lib.30.cap. 1.2. Plutarch. in Erotico, & Cleomene. Athenæ. lib.6.cap.6. & lib.13. cap.13. Hieronym. in Daniel. cap.11.]

Cùm populo vir idoneus deeſſet, cujus ductu iram ſuam in Agathoclem & Agathocliam effunderent, interim quieſcebant; unicam ſpem adhuc in Tlepolemo habentes, quâ ſe tantiſper ſuſtentabant. [*Polyb. pag.66. Excerpt. Valeſii.*] Huic juveni, in militari vitâ aſsiduè cum ſplendore verſato, pecuniæ regiæ cura commiſſa eſt: quam cùm ille, non ut curator, ſed quaſi hæres adminiſtraret: in odium offenſionémque aulicorum incurrit. Unde cùm Ptolemæus Soſibii (de quo dictum eſt) filius, à Philippo ex Macedoniâ (cum ſuperioris, ut videtur, anni legatis) Alexandriam reverſus, Tlepolemo obtrectare cœpiſſet; univerſos aulicos faventes ſibi invenit. [*Id.lib.16.pag.82. & 85. Excerpt. Valeſii.*]

3798 Hâc diſſenſione brevi in majus auctâ, in concilio publicè habito adverſus Tlepolemum aulici, & adverſus ipſos ſimul omnes Tlepolemus accuſationem inſtituit. Quâ auditâ, Soſibius (cui regii annuli & corporis cuſtodia erat mandata) annulum illi tradidit: eóque accepto, cuncta deinceps Tleopolemus arbitratu ſuo adminiſtravit. [*Ibid. pag.85. & 86.*] 4508 206

3799 P. Cornelio Scipione & P. Licinio Craſſo Conſulib. invento à Decemviris carmine in libris Sibyllinis, *quandocunque hoſtis alienigena terræ Italiæ bellum intuliſſet, eum pelli Italiâ vincíque poſſe, ſi mater Idæa Peſſinunte Romam advecta eſſet*; quinque legati, qui eam deportarent, à Romanis ad Attalum Regem miſſi ſunt. Hi ſingulis quinqueremibus profecti ſunt; ut ex dignitate populi Romani adirent eas terras, ad quas concilianda majeſtas nomini Romano eſſet. Attalus legatos, comiter Pergami acceptos, Peſſinuntem in Phrygiam deduxit: ſacrúmque iis lapidem, quem Matrem deûm incolæ eſſe dicebant, tradidit, ac deportare Romam juſsit. [*Liv.lib.29.*] 4509 205

Ab Antiocho *pacatam ſuperiorem Aſiam Bactris tenus*, in Prologo libri 30 Trogi notatum invenimus. Ibi verò, quum multo tempore Euthydemum de regno Bactrianorum deturbare fruſtra ille conatus eſſet; fœdus tandem cum eo iniit. Ad quod ſanciendum quum Euthydemus filium ſuum Demetrium miſiſſet; ejus indole ac ſpecie delectatus Antiochus, regno dignum judicavit. Et primò quidem unam è ſuis filiabus ſe ei deſponſurum promiſit: deinde ejus patri regii nominis uſurpandi fecit poteſtatem. Tum fœderis conditiones ſuper cæteris rebus ſcripto complexus, & ſocietate jurejurando firmatâ, caſtra movit: ubi primùm militibus commeatum largiter dediſſet, & elephantos omnes accepiſſet quos Euthydemus ſecum habebat. [*Polyb. lib. 11. pag.651.*]

Mox ſuperato Caucaſo, Indorum fines ingreſſus amicitiam cum Sophagaſeno rege renovavit. Ibi quoque elephantos alios accepit; ut jam 150 beſtias haberet: deinde exercitui frumentum denuo menſus, copias cœpit reducere; Androſthene Cyziceno relicto ad devehendam gazam ſibi à Rege promiſſam. [*Id.ibid.pag.652.*]

3800 Arachoſiam inde ventum: unde trajecto amni Erymantho, itinere

per Drangianam habito, in Carmaniam Antiochus venit. In eâ provinciâ, quia hyems jam appetebat, in hybernis copias collocavit. [*Ibid.*]

Philippo regi Macedonum pax à Romanis data eſt. Fœderi, inter alios, Pruſias Bithyniæ rex à Philippo, Ilienſes & Attalus rex à Romanis adſcripti ſunt. [*Id.ibid.*] 4510 204

Alexandriæ Ptolemæus Philopator mortuus eſt, relicto ſucceſſore filio Ptolemæo *Epiphane*; cui paternum *Philopatoris* cognomentum in Syriacis ſuis Appianus perperam attribuit. Eum *quatuor* tunc annorum Hieronymus, (in Daniel.cap.11.) *quinque* Juſtinus fuiſſe refert. Regno verò Epiphanis anni 24 tribuuntur à Ptolemæo in Regum Canone, Clemente Alexandrino, Porphyrio, Euſebio & Hieronymo.

Philopatoris mors, dum Agathoclia & mater ejus Oenanthe pecuniam regiam rapiunt, & imperium initâ cum perditiſſimis ſocietate occupare conantur, diu occultata fuit. [*Juſtin.lib.*30. *cap.*2.] Tandem Agathocles, primariorum Macedonum concilio convocato, cum ſorore Agathocliâ & puero Rege ad eos prodiit: ſorori puerum à moriente patre in ulnas traditum, & illorum fidei commiſſum narrat: & præſentis Critolai teſtimonio, in eo jam eſſe Tlepolemum ut ſibi aſſumat diadema, confirmat. Quibus ſimilia cùm in aliis quoque cœtibus concionabundus diceret, ab omnibus contemptus eſt. Tum, ut ſuam cum Tlepolemo diſcordiam faceret palàm, ſocrum ipſius Danaën, ex æde Cereris abreptam & per mediam urbem revelatâ facie tractam, in carcerem conjecit. Mœragenem deinde ſatellitum unum, quòd omnia Tlepolemo indicaret, ejuſque adjuvaret conatus, (propter illam neceſſitudinem quæ ipſi cum Adæo urbis Bubaſti præfecto intercederet) delatum, Nicoſtrato qui illi erat ab epiſtolis torquendum tradidit. Qui cùm à tormentis miro modo nudus evaſiſſet, Macedones adverſus Agathoclem concitavit. [*Polyb.lib.*15. *pag.*712.713.714.]

Cùmque jam circa regiam turba omnis generis hominum conflueret, Agathocles ſe cum Rege & cognatis ſuis in Syringe, porticu triplici portarum obice munitâ, abdidit. Sed eum Macedones cogunt ſibi Regem tradere: quem in publicum educunt, & in regio throno collocant, populo lætitiâ geſtiente. Nec multo pòſt Agathocles in vinculis ductus, à primis qui accurrerant confoditur. Poſt hunc ductus eſt Nico, deinde Agathoclia nuda cum ſororibus, ac deinde univerſa cognatio. Noviſſima omnium Oenanthe, ex Theſmophorio avulſa, nuda, equo vecta in Stadium inducta eſt. Quibus ſimul omnibus populo traditis, alii mordere, alii mucronibus configere, alii oculos eruere. Ut quiſque autem illorum ceciderat, jacentis membra diſtrahebant, donec artus omnium detruncâſſent. Eodem quoque tempore puellæ quæ cum Arſinoë fuerant educatæ, cùm audîſſent ante triduum Cyrenis Alexandriam adveniſſe Philammonem, cui Reginæ occidendæ negotium commiſſum fuerat; in ejus domum per vim irruperunt, Philammonem ſaxorum, fuſtiúmque ictibus occiderunt, filium ætate planè puerum ſtrangulârunt, uxorem nudam traxerunt in plateam, ibíque trucidârunt. [*Ibid.pag.* 716. 718. 719.] Seditione verò ſedatâ, Ariſtomeni Acarnani aliquanto pòſt negotiorum regni cura commiſſa eſt. [*Ibid.*

[*Ibid.pag.*717. *cum lib.*17.*pag.*771.772.] Qui tutor Regis conſtitutus, cuncta negotia prudenter adminiſtravit. [*Diodor. Sicul. in Excerptis, à Valeſio edit. pag.*294.]

Auditâ morte Philopatoris, Antiochus Syriæ & Philippus Macedoniæ rex de relicti pupilli regno inter ſe dividendo fœdus impium inierunt; mutuis etiam hortatibus ſeſe invicem concitantes, ut ipſum è medio tollerent. [*Id.lib.*15. *pag.*707. *cum Liv.lib.*31. & *Juſtin. lib.* 30. *cap.*3.] De quo Polybius, libro 3. [*pag.*159.] Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως μεταλλάξαντος τὸν βίον, συμφρονήσαντες Ἀντίοχος καὶ Φίλιππος ἐπὶ διαιρέσει τῆς τοῦ καταλελειμμένου παιδὸς ἀρχῆς, ἤρξαντο κακοπραγμονεῖν, καὶ τὰς χεῖρας ἐπιβάλλειν, Φίλιππος μὲν τοῖς κατ' Αἴγυπτον καὶ Καρίαν, Ἀντίοχος δὲ τοῖς κατὰ Κοίλην Συρίαν καὶ Φοινίκην. *Ptolemæo rege mortuo, Antiochus & Philippus de relicti pueri regno dividendo junctis inter ſe conſiliis, nequiter & doloſè agere cœperunt; Philippus quidem in Ægyptum & Cariam, Antiochus verò in Cœleſyriam & Phœniciam manus injiciendo.* & Hieronymus in 11.cap. Danielis. *Philippus rex Macedonum & Magnus Antiochus pace factâ, adverſùm Agathoclen* (Ariſtomenem rectiùs dixiſſet) *& Ptolemæum Epiphanem dimicârunt: ſub hâc conditione, ut proximas civitates, regnô ſuo ſinguli de regno Ptolemæi jungerent.* Ex quibus ille Joſephi locus eſt exponendus, lib. 10. Antiquit.cap.3. *Antiocho Magno in Aſiâ regnante, in continuâ vexatione tam Judæa fuit quàm Cœleſyria: quòd eo bellum gerente cum Philopatore Ptolemæo, hujúſque filio qui Epiphanes cognominatus eſt, ſive vinceret ſive vinceretur, malè mulctarentur; non aliter quàm navis fluctibus utrinquè oppugnata, inter proſperam & adverſam Antiochi fortunam jactata. Tandem victor Antiochus Judæam ſuæ ditioni adjecit. Defuncto verò Philopatore, filius ejus magnum exercitum duce Scopâ miſit in Cœleſyriam: qui & multas ejus urbes & noſtram gentem vi in poteſtatem ejus retraxit, &c.* Hoc enim ille voluit, aut velle certè debuit: Antiochum pro Judæâ cum Ptolemæo Philopatore & Epiphane vario eventu decertantem, ſub Epiphane tandem eam obtinuiſſe; quam deinde Scopas pro Epiphane recuperatam, aliquanto pòſt amiſerit. Quod non percipiens Euſebius, ad annum Philopatoris 10. *Antiochum victo Philopatore Judæam ſibi ſociaviſſe*; & ad Epiphanis annum 1. *Ptolemæum Epiphanem, Scopâ principe militiæ deſtinato, Judæam cepiſſe*, in Chronico ſuo annotat. quum pugnâ ad Raphiam victus Antiochus cum Philopatore bellum poſtea redintegrâſſe nullibi legatur: & quod inter illos fœdus erat initum, ipſo illo primo Epiphanis anno (quo nondum huic bello, ut poſteà videbitur, Scopas ſe immiſcuit) ab Antiocho primùm ruptum fuiſſe, in commentariis ad 11.cap. Danielis ita nos doceat Hieronymus. *Ptolemæo Philopatore mortuo, adverſum filium ejus, qui tunc quatuor annorum erat & vocabatur Ptolemæus Epiphanes, rupto fœdere Antiochus movit exercitum.*

3801 Cn. Servilio Cæpione & Cn. Servilio Gemino Conſulib. Fruſinone arcus Solem tenui lineâ amplexus eſt; circulum deinde ipſum major Solis orbis extrinſecus incluſit. [*Liv.lib.*30.] Ea eclipſis Solaris fuiſſe videtur; quam hoc anno, Maii Juliani die 6°, contigiſſe calculus Aſtronomicus demonſtrat. 4511 203

Carthaginienſes, multis Scipionis victoriis in deſperationem acti, in auxilium publicæ ſalutis Hannibalem domum revocârunt: iſque anno 16° ex Italiâ diſcedens, in Africam trajecit. [*Id.ibid.*]

Philippus Macedonum rex Heraclidem Tarentinum, hominem improbiſsimum, Rhodum ad Rhodiorum naves corrumpendas, & legatos in Cretam, qui ad bellum contra Rhodios ſuſcipiendum Cretenſes incitaret, miſit. [*Polyb.lib.*13. *pag.*672, 673.]

Pugnâ navali inter Philippum & Rhodios ad Laden inſulam initâ, duas Rhodiorum quinqueremes cum ipſis hominibus Philippus cepit. Reliquæ Rhodiorum naves in altum refugientes, in Myndiam tempeſtate ejectæ & poſtridie ad inſulam Co delatæ ſunt. Hoſtes verò quinqueremes captas ad naves ſuas religantes, ad inſulam Laden (è regione Mileti) in ipſis Rhodiorum caſtris ſtationem fecerunt. Quod videntes Mileſii, non Philippo ſolùm ſed etiam Heraclidi, urbem ingreſſis, coronas obtulerunt. [*Id. in Excerptis Valeſii, pag.*70. *&* 73. *ex Zenone & Antiſthene, Rhodiis hiſtoricis.*]

3802 Philippus annonæ penuriâ oppreſſus univerſam Attali ditionem ad ipſas Pergamenæ urbis portas vaſtare non deſtitit. Et cùm neque urbem ob locorum munitiones capere,* neque ex agris propter Attali diligentiam prædam facere potuiſſet; in templa & aras ſævit, ipſos etiam lapides confringens, ne diſſipatæ ædes poſthac reſtitui poſſent. Ac poſtquam Nicephorium lucum (juxta Pergamum) penitus excidiſſet, multáque ibidem fana ſolo æquaviſſet; principio quidem verſus Thyatira eſt profectus, mox inde reflexo itinere Campum petiit qui Thebes appellatur, ratus ſe per eas regiones maximâ prædâ potiturum eſſe. Quâ ſpe iterum fruſtratus, delatúſque ad Hieram Comen, legatos ad Zeuxim (Lydiæ ſub Antiocho ſatrapam) miſit; poſtulans ut commeatum ſubminiſtrare, ac reliqua ſibi præſtare ex præſcripto fœderis vellet. At Zeuxis parere quidem fœderi velle ſe inprimis ſimulabat; ſed reipſâ nolebat Philippum opibus ac potentiâ augere. [*Polyb. lib.* 16. *in Excerptis Valeſii, pag.*66. 69. *cum Diodor. Sicul.ibid. pag.*294.] 4512 202

Navale prælium cum Attalo & Rhodiis ad Chium inſulam Philippus iniit. In eo cæſi ſunt, Rhodii quidem ad 60, de copiis Attali ad 70. è claſſe verò Philippi, Macedones circiter 1200. ſocii navales ad 6000. Capti ſunt vivi, Macedones cum ſociis circiter 2000. Ægyptii ad 700. Philippus tamen, licèt univerſo prælio victus; victoriam duplici prætextu vendicabat. Unus erat, quòd Attalo Erythras profugere coacto, regiam illius navim ceperat, & ſuis alligatam in portum deduxerat. Alter, quòd naves quum ejeciſſet circa Argennum Ioniæ promontorium, videbatur ſtationem occupâſſe quæ naufragiis colligendis opportuna erat. [*Polyb.lib.*16. *à pag.*723. *ad* 730.]

Prinaſſum Cariæ urbem obſidens Philippus, quum nihil promoveret, dolo & ſtratagemate uſus opido potitus eſt. [*Id.ibid.pag.*730. 731.] In Iaſſo, Bargyliis & Euromenſium urbe præſidia collocavit. [*Ibid.pag.* 731. *& lib.*17. *pag.*744.]

3803 P. Cornelius Scipio Hannibalem in Africâ ſupremâ Carthaginienſibus pugnâ vicit. Defectu Solis integro territos tunc illos fuiſſe, apud Zonaram legimus. Sed minorem fuiſſe illum defectum, tum Livii teſti-

teſtimonium libro 30. Cumis Solis orbem *minui* viſum referentis, tum calculi aſtronomici ratio confirmat ; quæ hoc anno, Octobris Juliani die 19° exiguam admodum Solis eclipſim nobis exhibet. Sunt qui Hannibalem ex acie ad mare perveniſſe, atque inde præparatâ nave ad regem Antiochum extemplo profectum tradant : poſtulantique ante omnia Scipioni ut Hannibal ſibi traderetur, reſponſum eſſe, Hannibalem in Africâ non eſſe. [*Liv. ibid.*] Sed veriùs alii, Scipionem neque expoſcere eum à civibus voluiſſe, neque in ejus fortunam inſultaviſſe, memorant. [*Plutarch. in T. Q. Flaminino.*]

Abydum adveniente Philippo rege, Abydeni ne legatis quidem admiſſis portas illi clauſerunt. Eorum oppugnatio diu Philippum tenuit : eripíque ex obſidione, ni ceſſatum ab Attalo & Rhodiis foret, potuerunt. Attalus 300 tantùm milites in præſidium, Rhodii quadriremem unam ex claſſe, cùm ad Tenedum ſtaret, miſerunt. Eodem poſteà cùm jam vix ſuſtinerent obſidionem, & ipſe Attalus cùm per Ægæum mare ad Tenedum veniſſet : ſpem tantùm auxilii ex propinquo oſtendit, neque terrâ neque mari adjutis ſociis. Abydeni primò tormentis per muros diſpoſitis, non terrâ modò adeuntes aditu arcebant, ſed navium quoque ſtationem infeſtam hoſti faciebant. Poſtea cùm & muri pars ſtrata ruinis, & ad interiorem raptim oppoſitum murum cuniculis jam perventum eſſet ; legatos ad Philippum de conditionibus tradendæ urbis miſerunt. Paciſcebantur autem, ut Rhodiam quadriremem cum ſociis navalibus, Attalíque præſidium emitti liceret ; atque ipſis urbe excedere cum ſingulis veſtimentis. Quibus cùm Philippus nihil pacati, niſi omnia permittentibus reſpondiſſet : adeò renunciata hæc legatio ab indignatione ſimul ac deſperatione iram accendit, ut delectos 50 è ſenioribus coram univerſis jurare coegerint, ſe ubi interiorem murum occupatum ab hoſte vidiſſent, liberos & conjuges fore occiſuros, & quicquid pretioſum habebant in mare dejecturos ; militéſque ſimul omnes juraverint, aut hoſtem ſuperaturos ſe, aut pro patriâ dimicantes mortem oppetituros. [*Liv. lib.* 31. *Polyb. lib.* 16. *pag.* 736. 737. 738.] 4513 201

Sub idem ferè tempus & ab Attalo rege & Rhodiis legati Romam venerunt, injurias Philippi querentes, & Aſiæ civitates ſolicitari nunciantes. Quibus reſponſum eſt, curæ Aſianam rem Senatui fore. [*Liv. lib.* 31. *cum Juſtin. lib.* 30. *cap.* 3.]

A Romanis ad Reges Ptolemæum & Antiochum, ut controverſias illorum dirimerent, tres legati miſſi ſunt ; C. Claudius Nero, M. Æmilius Lepidus, & P. Sempronius Tuditanus. Qui quum Rhodum veniſſent, de Abydi obſidione audientes & cum ipſo Philippo colloqui cupientes, ſicut in mandatis acceperant, inhibito itinere ad Reges, M. Æmilium, è tribus natu minimum, ad eum miſerunt. Ille ad Abydum cum Philippo congreſſus, ei ſignificavit, decreviſſe Senatum ab ipſo petere, ne ullâ cum Græcorum gente bellaret, neve Ptolemæi rebus manus injiceret ; & ut pro injuriis Attalo atque Rhodiis illatis judicium ſubiret. Hæc ſi faceret, quo minùs pace frueretur, nihil vetare : ſi non obtemperaret, bellum illi à populo Romano eſſe paratum. Cui Rex : « Ætas, inquit, & forma, & ſuper omnia Romanum nomen te ferocі- « orem facit. Ego autem primùm velim vos fœderum memores ſervare

« mecum pacem: ſi bello laceſſeritis, mihi quoque in animo eſt facere, « ut regnum Macedonum noménque, haud minùs quàm Romanum, « nobile bello ſentiatis. [*Id.ibid. cum Polyb.pag.*738.739. 787.788.]

M. Æmilium Lepidum hunc à Romanis in Ægyptum etiam miſſum fuiſſe, ut tutorio nomine regnum pupilli (Ptol. Epiphanis) adminiſtraret, refert Juſtinus: [*lib.* 30. *cap.* 3.] ſive legatione Alexandrinorum exorati illi fuerint, *ut tutelam pupilli ſuſciperent, tuerentúrque regnum Ægypti, quod jam Philippus & Antiochus factâ inter ſe pactione diviſiſſe* dicebantur; [*ibid. cap.* 2.] ſive pupillus *poſtremis patris precibus* fidei ipſorum fuerit traditus, ut idem alibi ſignificat. [*lib.* 31. *cap.* 1.] De quo Valerius Maximus, lib. 6. cap. 6. *Cùm Ptolemæus rex tutorem populum Romanum filio reliquiſſet, Senatus M. Æmilium Lepidum Pont. Max. bis Conſulem ad pueri tutelam gerendam Alexandriam miſit: ampliſſimíque & integerrimi viri ſanctitatem Reipublicæ uſibus & ſacris operatam externæ procurationi vacare voluit; ne fides civitatis noſtræ fruſtra petita exiſtimaretur.* Putabat nimirum tutorio munere tunc illum fuiſſe functum, quando Pontifex Maximus eſſet, & ſecundum Conſulatum geſſerat: (quum eo tamen tempore Epiphanes in vivis eſſe deſiiſſet:) quia nummos, ut videtur, viderat, in quibus unà cum illis dignitatibus etiam veteris honoris tutorii memoriam conjunctam reperit. Nam & ad hunc uſque diem denarii extant argentei, quibus in altero latere inſcripta eſt ALEXANDREA. in altero, S. C. M. LEPIDUS. PONT. MAX. TUTOR. REG. qui etiam, in effigie appoſitâ, adoleſcentulo à dextris ſtanti cum ſceptro in manu coronam imponere cernitur.

Athenienſes, agro ipſorum à Philippi copiis pervaſtato, à Romanis, Rhodiis, Attalo & Ptolemæo rege auxilium petierunt. [*Liv. lib.* 31.]

Romanorum & Rhodiorum legati ſimul cum Attalo Athenis convenientes, communi conſenſu bellum adverſus Philippum decreverunt. Honores primùm regi Attalo immodici, deinde & Rhodiis ab Athenienſibus ſunt habiti. Etiam tribum unam de nomine Attali nuncupârunt; ad decem veteres tribus addendam. [*Id. ibid. Polyb. legat.* 3. *pag.* 786.787.]

Dum bellum adverſùs Philippum à Romanis apparatur, legati à rege Ptolemæo (vel curatoribus ejus potiùs) venerunt, qui nunciârunt, Athenienſes adverſus Philippum petiſſe ab Rege auxilium. cæterùm etſi communes ſocii ſint, tamen niſi ex auctoritate populi Romani, neque claſſem neque exercitum, defendendi aut oppugnandi cujuſquam cauſâ, Regem in Græciam miſſurum eſſe. vel quieturum eum in regno, ſi populo Romano ſocios defendere libeat: vel Romanos quieſcere, ſi malint, paſſurum; atque ipſum auxilia, quæ facilè adverſus Philippum tueri Athenas poſſent, miſſurum. Gratiæ Regi ab Senatu actæ; reſponſúmque, tutari ſocios populo Romano in animo eſſe: ſi quâ re ad id bellum opus ſit, indicaturos Regi; regníque ejus opes ſcire ſubſidia firma ac fidelia ſuæ Reipublicæ eſſe. Munera deinde legatis, in ſingulos quinûm millium æris, ex Senatus conſulto miſſa. [*Liv. ibid*]

Anno 54 (ita enim in MS. Græco Lambethano rectè legitur, non 52 ut in vulgato) ſecundæ Periodi Calippicæ, Nabonaſari 547 menſis Me-

ſor

ſori die 16 (Septembris Juliani die 22) horâ poſt meridiem 7ª, Eclipſis Lunæ Alexandriæ eſt obſervata. [*Ptolem.lib.*4. *cap.*11.]

3804 Autumno ferme exacto, P. Sulpitius Galba Conſul cum exercitu adverſus Philippum in Macedoniam trajecit. Ibi ei præſto fuere Athenienſium legati, orantes, ut ſe obſidione eximeret. Miſſus extemplo Athenas eſt C. Claudius Cento cum 20 longis navibus, & militum copiis. Non enim Philippus ipſe Athenas obſidebat; ſed eo maximè tempore Abydum oppugnabat. [*Liv.lib.*31.]

Abydeni, juramenti ſui memores, adeò pertinaciter pugnaverunt; ut cùm nox prælium diremptura eſſet, Rex prior, territus rabie eorum, pugnâ abſtiterit. Glaucides & Theognetus cum è ſenioribus illis aliquot, quibus atrocior pars facinoris delegata erat, quum paucos & confectos vulneribus ac laſſitudine ſupereſſe prælio cernerent; luce primâ, Sacerdotes cum infulis ad urbem dedendam Philippo miſerunt. Verùm tanta rabies multitudinem invaſit; ut repentè omnes ad cædem conjugum liberorúmque diſcurrerent, ſéque ipſi per omnes vias lethi interficerent. Obſtupefactus eo furore Rex ſuppreſſit impetum militum, & triduum ſe ad moriendum Abydenis dare dixit: quo ſpatio plura facinora in ſe victi ediderunt, quàm infeſti edidiſſent victores; nec niſi quem vincula aut alia neceſſitas mori prohibuit, quiſquam vivus in poteſtatem venit. Rex opibus Abydenorum potitus, quas ut perderentur ipſi ſimul coacervaverant, urbi præſidio impoſito, diſceſſit. [*Liv. ibid. Polyb.lib.*16.*pag.*738.739.]

Bargyliis ille moratus, de Attali, Rhodiorum & Romanorum bellicis adverſus ipſum apparatibus admodum erat ſollicitus. Et cùm ejus copiæ fame laborarent; alimenta eis modica partim Lydiæ præfectus Zeuxis, partim Mylaſenſes & Alabadenſes & Magnetes ſuppeditabant. Quibus cùm aliquid offerrent, præter ingenium adulabatur; cùm nihil dabant, inſidias comparabat. Denique Mylaſenſium urbi ſtructis operâ Philoclis inſidiis, ob imprudentiam fruſtratus receſſit: & Alabadenſium agros quaſi hoſtiles vaſtavit, cauſatus alimenta militi ſuo conquirenda eſſe. [*Polyb.lib.*16. *in Excerptis Valeſii, pag.*86.89.]

Anno 55 ſecundæ Periodi Calippicæ, Nabonaſari 548, menſis Mechir die 9, ſub mediam noctem, (Martii Juliani die 20 ineunte) Alexandriæ Luna tota defecit. [*Ptolem.lib.*4.*cap.*11.] 4514 200

Inſequente æſtate, bellum à Romanis, adjuvantibus rege Attalo & Rhodiis, adverſus Philippum ſocióſque ejus in Macedoniâ geſtum eſt. [*Liv.lib.*31.]

Scopas, Ætolorum gentis princeps, ab Alexandriâ magno cum pondere auri ab rege Ptolemæo miſſus, ſex millia peditum, & equites mercede conductos Ægyptum avexit. Nec ex juventute Ætolorum quenquam reliquiſſet, ni Damocritus nunc belli quod inſtaret nunc futuræ ſolitudinis admonens (incertum curâ gentis, an ut adverſaretur Scopæ, parum donis cultus) partem juniorum caſtigando domi continuiſſet. [*Id.ibid.*]

Circa hæc tempora, mortuo Joſepho Tobiæ filio, populus Hieroſolymitanus ſeditionibus agitatus eſt propter ejus filios; dum majores fratres Hyrcano bellum inferunt natu minimo. Plerique enim favebant ſenio-

ſenioribus, & in his Simon Pontifex propter cognationem. [*Joſeph. lib.*12. *cap.*5.]

Anno 55 ſecundæ Periodi Calippicæ, Nabonaſari 548, menſis Meſori die 5, poſt mediam noctem horâ 3ª, (Septembris Juliani die 12 ineunte) Alexandriæ Luna tota defecit. [*Ptolem.lib.*4.*cap.*11.]

Attalus ante autumnale æquinoctium deditione Oreum recepit; Athenis ſacris Eleuſiniis interfuit, deinde in Aſiam ſe recepit; Ageſimbroto & Rhodiis domum remiſſis. [*Liv.lib.*31.]

3805 Poſt Simonem II. filius ejus Onias III. ſummum Pontificatum apud Judæos geſſit. [*Joſeph.lib.*12. *cap.*4.5.] vir bonus & benignus, verecundus quidem viſu, ſed moribus mitis, & ſermones decenter efferens; qui à puero laborem conſumpſerat in rebus omnibus quæ virtutis ſunt propriæ. [II *Maccab.* XV. 12.] In Faſtis Siculis (nam Græca Euſebiana Scaligeri hîc nos deficiunt) tribuuntur illi anni 24. 4515 199

3806 a. Ptolemæus Epiphanes magnum exercitum duce Scopâ miſit in Cœleſyriam; qui & multas ejus urbes & Judæam vi in ejus poteſtatem retraxit: ut in lib.12. Antiquit. cap.3. refert Joſephus; addito etiam Polybii hoc, ex libro hiſtoriarum 16, teſtimonio. ὁ δὲ τοῦ Πτολεμαίου στρατηγὸς Σκόπας ὁρμήσας εἰς τοὺς ἄνω τόπους, κατεστρέψατο ἐν τῷ χειμῶνι τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος. *Scopas copiarum Ptolemæi Dux, ad ſuperiores regiones verſo impetu, per hyemem Judæorum gentem ſubegit.* De quo & Hieronymus, in Daniel. cap.11. *Cùm Antiochus teneret Judæam, miſſus Scopas Ætolus, dux Ptolemæi partium, adverſus Antiochum fortiter dimicavit: cepitque Judæam, & optimates Ptolemæi partium ſecum abducens, in Ægyptum reverſus eſt.*

Antiochus interim regnum Attali, præſidiis navalibus terreſtribúſque vacuum, (quibus ille tum in Macedonico bello Romanam rem juvabat) invaſit. [*Liv.lib.*32.]

b. Senatus Romanus, hâc de re legatorum Attali querelâ auditâ, ad Antiochum legatos miſit, qui nunciarent, Attali naviúmque ejus & militum operâ adverſus Philippum communem hoſtem uti populum Romanum: gratum eum facturum Senatui, ſi regno Attali abſtineat, bellóque abſiſtat. æquum eſſe ſocios & amicos populi Romani reges, inter ſe quoque ipſos pacem ſervare. Quorum auctoritate motus Antiochus, finibus Attali exercitum deduxit. Ob quod beneficium legati ab Attalo gratias Senatui egerunt, & coronam auream 246 pondo in Capitolio poſuerunt. [*Id.ibid.*] 4516 198

c. Duæ ex Aſiâ claſſes profectæ, una 24 quinqueremium cum Attalo rege, Rhodia altera 20 navium tectarum cui Ageſimbrotus præerat claſſi Romanæ ſe adjungentes, Philippum perſequebantur. [*Ibid.*]

d. Eâ æſtate, Antiochum omnes quæ in Cœleſyriâ civitates Ptolemæi erant in ſuam poteſtatem redegiſſe, in libro 33 Livius indicat. Eodémque anno Antiochum, Scopâ ſuperato, Syriæ urbes recepiſſe & Judæis voluntate conjunctum fuiſſe, in Euſebiano Chronico legimus.

Antiochus enim ad fontes Jordanis (ubi Paneas condita eſt) cum Scopâ prælio congreſſus, factus eſt ſuperior: cúmque recepiſſet occupatas à Scopâ urbes unâ cum Samariâ, Judæi quoque ultro deditionem fecerunt;

fecerunt; receptúmque intra mœnia ejus exercitum & elephantos liberaliter aluerunt, & oppugnantibus præſidium in arce à Scopâ relictum impigrè auxilium tulerunt. Ita Joſephus, libro 12. Antiquit. cap. 3. ex ipſius Antiochi ad Ptolemæum præfectum epiſtolâ hoc confirmans. ubi etiam ex Polybii libro 16 refert, quomodo victo Scopâ Antiochus Bataneam, Samariam, Abila & Gadara recepit; moxque Judæi qui Hieroſolyma & celebre ejus loci templum incolunt, ad eum defecerunt. Quomodo etiam Gazenſium urbem (qui in Ptolemæi fide conſtantiſſimè permanſerunt) Antiochus obſederit & vaſtaverit; in eodem libro explicavit Polybius. [*Vide Excerpt. Valeſii, pag.* 77. *&* 86.]

Prælium quo ad Panium (juxta fontes Jordanis) cùm Scopâ conflixit Antiochus, Zeno Rhodius, in ἐντοπίῳ ſuâ hiſtoriâ, (cujus in libro 7° meminit Laërtius) copioſè deſcripſit: ejúſque narrationis capita præcipua, accuratiore Polybii cenſurâ notata, cum aliis Excerptis Polybianis, legenda nobis exhibuit vir eruditiſſimus Henricus Valeſius. [*pag.* 77. 78. *&* 81.] Fugavit verò in eo prælio Scopam Antiochus, & cum decem millibus armatorum obſedit clauſum in Sidone. Ob quem liberandum miſit Ptolemæus duces inclytos, Æropum & Menoclem & Damoxenum. Sed obſidionem ſolvere non potuit: donec fame ſuperatus Scopas manus dedit, & nudus cum ſociis dimiſſus eſt. [*Hieronym. in Daniel. cap.* 11.]

3807 *a.* Ita Antiochus Phœnicem, cæteráſque Syriæ quidem, ſed juris Ægypti civitates cùm invaſiſſet; [*Juſtin. lib.* 31. *cap.* 1.] victoriâ illâ ad Panium partâ, Syriæ regibus Cœleſyriam & Phœniciam deinceps poſſidendam reliquit. [*Polyb. legat.* 72. *pag.* 893.] Ipſe verò Antiochus in hyberna Antiochiam conceſſit. [*Liv. lib.* 33.]

Anno Nabonaſari 551, & tribus annis antecedentibus, 17 dies menſis Athyr vagi, à quo uſque ad 21 (teſte Plutarcho in lib. de Iſide & Oſiride) Iſia ab Ægyptiis celebrabantur, incidebat in diem 28 Decembris Juliani; ubi Eudoxum Brumale ſolſtitium collocaviſſe, in 7° capite libelli noſtri de Macedonum & Aſianorum anno Solari oſtendimus. Hoc quum Doſitheus in Octaëteride ſuâ (quam Eudoxo inſcriptam fuiſſe, Cenſorinus nos edocet) vel in Parapegmate illi annexo, quod *Coloniæ* (prope Athenas, vel *Colonis* potiùs in Æolide) ille edidit, hoc tempore notaviſſet: inde apud Græcos opinio illa invaluit, cujus in 6° capite aſtronomici ſui operis meminit Geminus; ſecundùm Ægyptios & ſecundùm Eudoxum in brumale ſolſtitium Iſia ſemper incidere. quem errorem ab Eratoſthene quoque in commentario de Octaëteride detectum fuiſſe, idem ibidem ſignificat.

Hâc hyeme Philippus rex cum Romano Conſule Tito Quinctio Flaminino de pacis conditionibus colloquium habuit: inter quas & hæc à Flaminino eſt propoſita; Ptolemæo regi Ægypti urbes omnes à Philippo eſſe reddendas, quas poſt Philopatoris Ptolemæi mortem occupâſſet. [*Polyb. lib.* 17. *pag.* 743. *Liv. lib.* 32.]

b. Eodem anno inter inſulas Theramenem (ſive Theram) & Theraſiam, medio utriuſque ripæ & maris ſpatio terræmotus fuit: in quo, repentè ex profundo cum calidis aquis inſula emerſit. In Aſiâ quoque eâdem 4517 197

dic idem motus terræ Rhodum, multáſque alias civitates gravi ruinarum labe concuſſit, quaſdam ſolidas abſorbuit. Quo prodigio territis omnibus, vates cecinere, oriens Romanorum imperium, vetus Græcorum ac Macedonum voraturum. [*Juſtin. lib.*30.*cap*.4.]

c. Initio veris Quinctius Flamininus, Attalo Elatiam accerſito, Thebas cum eo profectus eſt, ut Bœotos cum Romanis ſocietate jungeret. Ubi quum majore quàm ætas ferret impetu orationem ad Bœotos hâc de re haberet Attalus; ſegnior jam & infirmior quàm ut contentionem dicendi ſuſtineret, ſubitâ vertigine aut rheumate correptus, in concione ipſâ obmutuit, & concidit. Hinc parte membrorum captus, Thebis æger ille decubuit. Quinctius, poſtquam non vitæ præſens periculum vis morbi attuliſſe ſed membrorum debilitatem viſa eſſet, relicto eo ad curationem neceſſariam corporis, Elatiam unde profectus erat rediit. [*Livius, initio libri* 33. *ex codice Bambergenſi Romæ, & Pariſiis anno* 1616. *editi*; *cum Plutarcho in Q. Flaminino.*]

Principio ejuſdem veris Antiochus, præmiſſis terrâ cum exercitu filiis duobus Ardue ac Mithridate, juſsíſque Sardibus ſe opperiri, ipſe cum claſſe centum tectarum navium, ad hoc levioribus navigiis cercuríſque ac lembis proficiſcitur: ſimul per omnem oram Ciliciæ & Cariæ tentaturus urbes quæ in ditione Ptolemæi eſſent; ſimul Philippum exercitu navibúſque adjuturus. Zephyrio, & Solis, & Aphrodiſiade, & (ſuperato Anemurio Ciliciæ promontorio) Selinunte, aliíſque ejus oræ caſtellis omnibus, aut metu aut voluntate ſine certamine in deditionem acceptis; Coraceſium præter ſpem portas illi occluſit. [*Liv.lib.*33.]

Dum Coraceſium Antiochus oppugnabat, legati à Rhodiis miſſi ei denunciârunt; ſi intra Nephelida promontorium Ciliciæ copias ſuas non contineret, ſe obviam ituros: non ab odio ullo, ſed ne conjungi cum Philippo paterentur, & impedimento eſſet Romanis liberantibus Græciam. Quibus auditis, iræ Rex temperavit, & legatos ſe Rhodum miſſurum reſpondit: iiſque mandaturum, ut renovarent vetuſta jura cum eâ civitate, ſua, majorúmque ſuorum; & vetarent eos adventum pertimeſcere regis, nihil his aut ſociis eorum noxæ futurum fraudíve. Nam Romanorum amicitiam ſe non violaturum, argumento & ſuam recentem ad eos legationem eſſe, & Senatus honorifica in ſe decreta reſponſáque. [*Id.ibid.*]

Rhodii Peræam (quæ regio eſt continentis adverſus inſulam) à Philippo occupatam, à ſuis majoribus poſſeſſam, armis ſibi vendicârunt, Pauſiſtrato prætore; fugatis Macedonibus, cum regio præfecto Dinocrate. Quòd ſi confeſtim victores Stratoniceam petîſſent; poterant eam quoque urbem ſine certamine recipere. At quia in caſtra receperunt ſe, Dinocrates cum reliquiis copiarum eam ita firmavit, ut fruſtra ea mox à Rhodiis oppugnaretur. Rem geſtam pluribus narrat Livius, libro 33.

Attalus æger Thebis Pergamum navibus advectus, moritur. [*Id. ibid. Polyb. pag.*820. *Plutarch. in Qu. Flamin.*] Vixit annos 72. regnavit 44. [*Liv. ibid. Polyb. in Excerptis Valeſii, pag.*102 *& apud Suid. in* Ἄτλαλος.] licèt 43 tantùm annos illi Strabo tribuat. [*lib.*13.*pa.*624.]

Uxo-

Uxorem & liberos quatuor habuit ſuperſtites. [*Liv. ibid.*] uxorem Apollonidem Cyzicenam, & filios ex eâ ſuſceptos, Eumenem, Attalum, Philetærum, & Athenæum: quorum natu maximus Eumenes poſt patrem regnavit. [*Strabo, ut ſupr. Plutarch.* περὶ φιλαδελφίας.] qui tres minores natu fratres, & ætate & induſtriâ pollentes, ita in officio continuit, ut cuſtodes regni ac dignitatis ſuæ eos haberet ſatellites. [*Polyb. in Excerpt. Valeſii pag.* 169. *& apud Suid. in* Ἄτταλος.] Unde mater eorum prædicabat ſubinde ſe beatam, non propter divitias vel imperium, ſed quòd tres filios videret natu maximi eſſe ſatellites; eúmque in medio ipſorum gladios haſtáſque ferentium abſque metu verſari. [*Plutarch. ut ſupr.*] De Apollonide ſive Apolloniade, & liberorum in eam amore, videndus etiam Polybius, in Excerptis Valeſii [*pag.* 113. 114.] & apud Suidam, in Ἀπολλωνίας.]

d. Debellato ad Cynoſcephalas in Theſſaliâ Philippo (cujus victoriæ in I Maccab. VIII. facta eſt mentio) Flamininus conditiones pacis dedit; non aliam magis ob cauſam, quàm quòd Antiochum è Syriâ cum exercitu eſſe profectum & Europam verſus iter inſtituiſſe intellexerat. Quatuórque menſium induciæ Philippo ſunt conceſſæ, ut legatos hâc de re Romam mitteret, & Senatui arbitrium omne deferret. [*Polyb. legat.* 6. *pag.* 792. *Liv. lib.* 33. *edit. Rom. & Pariſ.*]

Rhodii, auditâ Philippi clade, curam non omiſerunt tuendæ libertatis civitatum ſociarum Ptolemæi, quibus bellum ab Antiocho imminebat. Nam alias auxiliis juverunt, alias providendo ac præmonendo conatus hoſtis cauſáque libertatis fuerunt Cauniis, Myndiis, Halicarnaſſenſibus, Samiiſque. [*Liv. lib.* 33.] Ex urbibus tamen quæ à Ptolemæi partibus tenebantur, captæ ab Antiocho ſunt poſt Coraceſium, Corycos, Andriace, Limyra, Patara, Xanthus, & ad extremum Epheſus. [*Hieronym. in Daniel. cap.* 11.]

3808 a. Antiochus, cùm hybernaret Epheſi, omnes Aſiæ civitates in antiquam imperii formulam redigere eſt conatus. Et alias quidem videbat facilè jugum accepturas: de Smyrnâ in Æolide, & Lampſaco in Helleſponto cùm dubitaret, monita ſimul & vim afferebat; ne earum urbium exemplum reliquæ in repugnando ſequerentur. Miſit ergo ex Epheſo qui Smyrnam, & ex Abydo qui Lampſacum obſiderent. [*Liv. lib.* 33.] Adverſus quem Smyrnæi Lampſacenique, & cæteri, qui recuſabant imperata facere, miſſâ ad Flamininum legatione, Romanorum opem auxiliúmque petiere. [*Appian. Syriac. pag.* 87.]

Claudio Marcello Conſule, paulo poſtquam initus ab illo fuit magiſtratus, Romam legati venerunt de fœdere iciendo cum Philippo acturi. Et Senatuſconſulto tum conſtitutum eſt: « Ut Græci omnes, « & qui in Aſiâ degunt & qui in Europâ, liberi ſint, ſuiſque legibus « utantur. Ut qui in Philippi ditione ſunt, & ſi quas ille urbes Græco- « rum præſidiis tenet, eas ante celebrationem Iudicri Iſthmiorum Ro- « manis Philippus tradat. Eas quæ in Aſiâ ſunt, Euromum, Pedaſa, « Bargylia, Iaſſum, Abydum, Thaſum, Myrinam, Perinthum, dedu- « ctis inde præſidiis, liberos eſſe ſinat. Ne cum Eumene Attali filio (id « enim etiam nominatim adjectum ſcribit Valerius Antias) novo rege « bellum gerat. De liberatione Cianorum ſcribat T. Quinctius Flami-

" ninus ad Pruſiam, quid Senatui placeat,&c. Atque ad iſta exequenda, Senatus decem viros è primoribus lectos in Græciam miſit. [*Polyb. legat.7. pag.793. & legat.9. 795. Liv.lib.33.*]

b. Iſthmiorum celeritate peractâ, in quâ Græcorum libertas publicâ præconis voce promulgata eſt, Titus Flamininus & decem viri Româ miſſi, Hegeſianactem, & Lyſiam, qui ab Antiocho ad Titum legati venerant, audierunt. Juſſerunt verò Antiochum liberis in Aſiâ civitatibus abſtinere; neque ullam earum bello laceſſere; iis item excedere quæ Ptolemæi aut Philippi fuiſſent, priuſquam illas occupâſſet: denuntiarúntque inſuper, ne in Europam aut ipſe tranſiret, aut copias trajiceret; addiderúntque, quoſdam è ſuo numero ad Antiochum eſſe venturos. [*Polyb. legat. 9. pag. 798. 799. Liv. lib.33.*] 4518 196

Dimiſſo conventu, decem Romanorum legati partiti munia inter ſe, ad liberandas ſuæ quiſque regionis civitates diſceſſerunt. Ac Publius quidem Lentulus in Aſiam Bargylia nave contendit, eámque urbem liberam eſſe juſſit. Lucius Stertinius Hephæſtiam & Thaſum & Thraciæ urbes adiit, atque idem fecit. Publius Villius & Lucius Terentius ad Regem Antiochum eſt profectus: Cn. Cornelius ad Regem Philippum. [*Polyb. legat.9. pag.799. Liv.lib.33. Plutarch.in Flaminino.*]

c. Initio veris Antiochus navibus ab Epheſo profectus, Helleſpontum petiit, & terreſtribus copiis ab Abydo trajectis, & cum navalibus conjunctis; Cherſoneſi urbes deditione accepit. Inde Lyſimachiam venit: quam Thracum impetu paucis antè annis deletam, de integro condere cœpit; ut Seleucus filius eam ſedem regni haberet. [*Liv.lib.33. Appian. Syriac.pag.86.87.*]

Quum ex animi ſententiâ Antiocho inceptum procederet, atque is jam in Thraciâ eſſet, venit Selymbriam L. Cornelius; qui legatus à Senatu miſſus fuerat ad pacem conciliandam inter ipſum Antiochum & Ptolemæum. E decem Romanorum legatis, P. Lentulus à Bargyliis, L. Terentius & P. Villius à Thaſſo, Lyſimachiam petierunt. Eôdem & à Selymbriâ L. Cornelius, & ex Thraciâ poſt paucos dies Antiochus convenerunt. Hegeſianax quoque & Lyſias, qui ad Titum Flamininum ab Antiocho miſſi fuerant, in tempus illius conventus inciderunt. Ibi L. Cornelius æquum cenſebat, ut Ptolemæo cederet Antiochus urbes ditionis ejus, quas ipſe recèns occupaverat; iis verò quæ à Philippo (à Romanis jam devicto) erant poſſeſſæ excederet: monebátque, ut à liberis civitatibus abſtineret. Rex ante omnia mirari ſe dixit, quonam jure Romani de Aſiæ urbibus controverſiam ſibi moveant; cùm ille de iis quæ in Italiâ gerantur nihil quicquam inquireret. Græcorum liberas civitates, quæ ſunt in Aſiâ, libertatem nanciſci debere, non ex Romanorum juſsione, ſed ex beneficio ſuo. Sibi denique cum Ptolemæo & amicitiam eſſe, & id agere ſe, ut brevi etiam affinitas jungatur. [*Polyb.pag. 800. 769. & 770. Liv. lib. 33. Appian. Syriac. pag. 87.88.*]

Quum dixiſſet L. Cornelius æquum videri, ut Lampſaceni Smyrnæíque vocarentur, & dicendi poteſtas illis fieret; ita eſt factum. Aderant Lampſacenorum quidem legati Parmenion & Pythodorus; Smyrnæorum

orum verò, Cœranus. Quibus liberam orationem habentibus, indignatus Rex, quòd videretur apud judices Romanos eorum quæ feciſſet rationem contendentibus ſecum reddere; loquentem Parmenionem tacere juſsit: non ſub Romanis judicibus, ſed Rhodiis, diſceptare haſce controverſias ſibi placere affirmans. Ita colloquium tunc eſt ſolutum, quum nullo modo inter ipſos conveniſſet. [*Polyb. lib.* 17. *pag.* 770.]

Polycrates, cujus fidei Cypri adminiſtratio & omnium redituum qui inde proveniunt fuit commiſſa, traditâ provinciâ Ptolemæo Megapolitano, Alexandriam veniens, pecuniæ vim non mediocrem Ptolemæo Epiphani inde advexit. Eam ob cauſam magno omnium applauſu tunc exceptus eſt. [*Id.pag.*773.]

Sub illius adventum, Ætolorum motus Scopâ duce extitit: qui cùm & numeroſam militum manum haberet, & tempus eſſet nactus opportunum, Rege adhuc puero; dum cunctatur, dum deliberat, præventus eſt. Nam ubi didicit Ariſtomenes amicos illum ſuos domum cogere, & unâ cum ipſis conſultare; miſſis ſatellitum nonnullis, ad Regium concilium eum vocavit. Scopæ verò repente adeò externata mens eſt, ut neque eorum quæ moliebatur tentare quicquam auderet; nec Regi parere, cùm ab eo vocaretur, ſuſtineret. Demum Ariſtomenes, cognitâ ipſius inopiâ conſilii, domum ipſius militibus circumdat, & per Ptolemæum Eumenis filium adducendum curat. [*Ibid. pag.*771.]

Qui ubi concilium eſt ingreſſus, à Rege primùm, deinde à Polycrate & Ariſtomene accuſatus, omnium non Regiorum ſolùm, ſed etiam exterarum gentium legatorum quotquot aderant, ſententiâ damnatus eſt. Ariſtomenes enim, quando ipſum accuſaturus erat, tum alios Græcos viros illuſtres ſecum accepit, tum etiam legatos Ætolorum qui de pace fuerant miſſi: inter quos Dorymachus erat Nicoſtrati filius. Scopas igitur, unâ cum amicis qui eum ad Concilium ſequebantur, in carcerem eſt conjectus. Proximâ deinde nocte, Ariſtomenes Scopam quidem & ejus cognatos omnes veneno ſuſtulit: Dicæarchum verò, hominem inſigniter impium, tormentis excruciatum necavit. Hic enim Dicæarchus ille erat qui præfectus navium Philippi, in Cycladibus inſulis bello vexandis, in portu duas excitavit aras, unam *Impietati*, alteram *Iniquitati*; iiſque ut Diis ſacrificavit. E cæteris Ætolis ſiqui fuerunt qui redire in patriam vellent, abeundi & omnia ſua auferendi poteſtatem Rex cunctis fecit. [*Ibid.pag.*772.]

Ætolorum motu compoſito, eveſtigio aulici ad conſueta ſolennia quando aliquis Rex ſalutatur, quæ Anaclateria vocant, celebranda ſe comparant: ætate quidem necdum exigente; ſed quòd exiſtimarent, ubi innotuiſſet ſui juris & arbitrii Regem eſſe factum, in aliquo meliore ſtatu ipſius regnum fore quieturum, & ab eo principio aliquid ſemper deinceps incrementi accepturum. Proviſo igitur rerum omnium magnifico apparatu, pro dignitate regni quod deſtinaverant ſunt exſecuti. [*Ibid.pag.*773.]

Dum diſceptationes per dies aliquot Lyſimachiæ inter Antiochum & Romanorum legatos haberentur, rumor (ex illâ Scopæ, ut videtur,

conjuratione ortus) ſine ullo ſatis certo authore de morte Ptolemæi regis, ut nullus exitus imponeretur ſermonibus effecit. nam diſſimulabat pars utraque ſe audîſſe. Et L. Cornelius, cui legatio ad duos reges Antiochum Ptolemæúmque mandata erat, ſpatium modici temporis ad conveniendum Ptolemæum petebat; ut priuſquam moveretur aliquid in novâ poſſeſſione regni, perveniret in Ægyptum. Et Antiochus ſuam fore Ægyptum, ſi tum occaſio eſſet, cenſebat. Itaque dimiſſis Romanis, relictóque Seleuco filio cum terreſtribus copiis ad reſtituendam ut inſtituerat Lyſimachiam; ipſe omni claſſe navigans Epheſum, legatis ad Quinctium Flamininum miſſis qui ad fidem de ſocietate agerent, oram Aſiæ legens, pervenit in Lyciam: Pataríſque cognito vivere Ptolemæum, navigandi in Ægyptum omiſſum conſilium eſt. [*Liv. lib.* 33. *Appian. Syriac. pag.* 88.]

3809 *a.* Antiochus ad Cyprum, quâ ſe potiturum ſperabat, properans, quum Chelidonium promontorium ſuperâſſet, pauliſper ſeditione remigum eſt retentus in Pamphyliâ circa Eurymedontem amnem. Inde profectum eum ad capita (quæ vocant) Sari fluminis, fœda tempeſtas oborta propè cum omni claſſe demerſit. Multæ naves ejectæ: multæ ita hauſtæ mari, ut nemo in terram enaverit. Magna vis hominum ibi interiit, non remigum tantùm, militúmque ignotorum, ſed etiam inſignium amicorum. Collectis reliquiis naufragii, quum res non in eo eſſet ut Cyprum tentaret, in Seleuciam Syriæ delatus, claſſem quaſſatam reparavit; & ibi celebravit liberorum nuptias, Antiochi & Laodices, quos matrimonio junxerat. Deinde ſubduci navibus juſſis (quia jam hyems inſtabat) ipſe in hyberna Antiochiam proceſſit. [*Iid. ibid.*] 4519 195.

b. Decem legati Romam reverſi, de rebus Antiochi & ejus in Syriam profectione Senatum edocuerunt. [*Liv. lib.* 33.] Hannibalis æmuli, nuncios literáſque ab eo ad Antiochum miſſas, & ab Rege ad eum clam legatos veniſſe, criminabantur. Quæ etſi falſa, apud timentes tamen pro veris habebantur. Itaque legati à Senatu Carthaginem miſſi ſunt, qui apud eorum ſenatum arguerent Hannibalem cum Antiocho rege conſilia belli inire, & eum quoquo modo tollendum curarent. [*Id. ibid. Juſtin. lib.* 31. *cap.* 1. 2.]

Flamininus legatis Antiochi de ſocietate agentibus reſpondit, nihil ſe abſentibus decem legatis ſententiæ habere; Romam eundum ad Senatum iis eſſe. [*Liv. lib.* 34.]

Hannibal, Carthagine clàm ſe ſubducens, proſpero curſu Tyrum pervenit: exceptúſque à conditoribus Carthaginis, ut aliâ patriâ eſt. Ibi paucos moratus dies, Antiochiam navigavit: unde profectum jam regem Antiochum quum audîſſet, filium ejus ſolenne ludorum ad Daphnem celebrantem convenit; comitérque ab eo exceptus, nullam moram navigandi fecit. Epheſi regem eſt conſecutus, fluctuantem adhuc animo, incertúmque de Romano bello. Sed haud parvum momentum animo ejus ad moliendum, adventus Hannibalis fecit: tantúſque ex eo ardor illi acceſſit, ut non tam de bello, quàm de præmiis victoriæ cogitaret. [*Liv. fin. lib.* 33. *cum Juſtin. lib.* 31. *cap.* 2. 3. *& Æmil. Probo, in Hannibale.*]

Hic, quum Phormio Peripateticus aliquot horas de Imperatoris officio

ficio & omni re militari coram Hannibale copioſè diſſeruiſſet, dixiſſe Hannibal fertur; multos ſe deliros ſenes ſæpe vidiſſe, ſed qui magis quàm Phormio deliraret, vidiſſe neminem. [*Cicer. de Oratore, lib.* 2.]

c. T. Q. Flamininus, cum Eumene & Rhodiis, adverſus Lacedæmonios & tyrannum eorum Nabidem bellum proſperè geſſit. [*Liv. lib.* 34.]

M. Porcio [Catone] Conſule, Smyrnæi primi templum urbis Romæ ſtatuerunt. [*Tacit. Annal. lib.* 4.] quorum exemplum Alabandenſes poſteà ſecuti, & templum ejus fecerunt, & ludos ei anniverſarios ut Divæ inſtituerunt. [*Liv. lib.* 43.]

3810 Eratoſthenes Cyrenæus Aglai filius, quem non Grammaticum ſolùm ſed etiam poëtam meritò quis vocârit & philoſophum & geometram, quum 82 annos vixiſſet, mortuus eſt. [*Lucian. in* Μακροβίοις.] Cui in Bibliothecæ Alexandrinæ præfecturâ ſucceſſit Apollonius *Alexandrinus* Callimachi diſcipulus, Argonauticorum ſcriptor: qui, quòd Rhodi diu commoratus eſſet, *Rhodii* cognomentum eſt adeptus. [*Suid. in* Ἀπολλώνιος.] 4520 194

Antiochus Judæorum erga ſe cognitâ voluntate magnis eos muneribus donat, & per epiſtolas crebris laudibus proſequitur. [*Euſeb. Chronic.*] Extant hæ epiſtolæ apud Joſephum, libro 12 Antiquit, cap. 3. in quarum unâ ad Ptolemæum præfectum ſcriptâ, variæ continentur donationes ac immunitates Urbi & Templo Hieroſolymitano conceſſæ. In aliâ ad Zeuxidem, ex Judæis qui Babyloniam ac Meſopotamiam incolunt duo millia familiarum in Phrygiam & Lydiam traduci jubentur; ad eos qui res novas ibi moliebantur in officio continendos.

3811 Antiochus cogitans Græciam invadere, & inde bellum adverſus Romanos incipere, communicavit cum Hannibale id conſilium: qui negabat opprimi Romanos niſi in Italiâ poſſe. Ad hoc ſibi centum tectas naves, 16 millia peditum, mille equites depoſcebat. Eâ ſe claſſe primùm Africam petiturum: magnopere confidere & Carthaginienſes ad rebellandum ab ſe compelli poſſe; ſi illi cunctentur, ſe aliquâ parte Italiæ bellum excitaturum Romanis. In hanc ſententiam cùm adduxiſſet Regem; non ipſe quidem Africam acceſſit, (quemadmodum in Vitâ Hannibalis retulit Æmilius Probus) ſed Ariſtonem quendam Tyrium nactus Epheſi, ſpecie negotiationis Carthaginem miſit, qui popularium animos ad bellum præpararet. Hunc Carthagine obverſantem inimici Hannibalis comprehenderunt. Dúmque multis diebus in Senatu deliberaretur, an eum Romam ad purgandam publicam conſcientiam mitterent, ille conſcenſâ nave ad Hannibalem profugit. Quo cognito, mitti legatos Romam, qui rem ad Conſules & Senatum deferrent, placuit. [*Liv. lib.* 34. *Juſtin. lib.* 31. *cap.* 3. 4. *Appian. Syriac. pag.* 89. 90. 4521 193

Interim Antiochus legatos Romam miſit Lyſiam, Hegeſianactem & Menippum, ut Senatus mentem pertentarent, quamvis aliud ſimulabat: ac ſi ſimpliciter ad amicitiam petendam jungendámque ſocietatem eos miſiſſet. Ab eis tamen ſignificari juſſit, mirari ſe, cur jubeatur Æolidis & Ioniæ urbibus abſcedere, & quibuſdam tributa remittere, & non miſcere ſe negotiis Aſiæ, & omittere avitam poſſeſſionem Thraciæ:

hæc

hæc enim juſſa non in amicos, ſed in victos competere. Legatis reſpondendi negotium Quinctio Flaminino & decem legatis, qui in Græciam miſſi fuerant, à Senatu delegatum eſt. A quibus cùm urgeretur, ut aut Antiochus omni Europâ abſtineat, aut Romanis jus ſit Aſiæ civitatum amicitias & tueri quas habeant & novas complecti: à Regiis eſt reſponſum, ſe nec velle nec poſſe paciſci quicquam, quo regnum Antiochi minuatur. Ita integra dilata res eſt. [*Liv. ibid. Appian. pag.*89.]

Vixdum legati abierant, cùm à Carthagine legati bellum haud dubiè parare Antiochum, Hannibale miniſtro, attulerunt: injecerúntque curam, ne ſimul & Punicum bellum excitaretur. [*Liv. ibid.*]

3812 *a.* Antiochus rex hyeme Raphiæ in Phœnice (vel Palæſtinâ) Ptolemæo regi Ægypti filiâ in matrimonium datâ, Antiochiam ſe recepit. [*Liv. lib.*35.] Certus enim jàm bellum adverſus Romanos gerere, propinquos reges connubiis ſibi adjungendos putavit. miſítque Ptolemæo in Ægyptum Cleopatram, Syram cognomine; in dotem addens Cœleſyriam, quam ei priùs ipſe ademerat: demulcens adoleſcentem, ut bello Romano quieſceret. [*Appian. Syriac. pag.*88.] Hieronymus, in cap.11. Danielis, Antiochum ait, in Ægyptum regnum ſuum extendere volentem, filiam ſuam Cleopatram per Euclem Rhodium ſeptimo anno regni adoleſcentis deſpondiſſe Ptolemæo, & tertiòdecimo anno (juxta Chronicon Euſebii, quod illè ſequitur; vel, juxta noſtras rationes, duodecimo) tradidiſſe, datâ ei dotis nomine omni Cœleſyriâ & Judæâ: neque Ægyptum tamen obtinere potuiſſe; quia Ptolemæus Epiphanes & duces ejus, ſentientes dolum, cautiùs ſe egerunt, & Cleopatra magis viri partes quàm parentis fovit. Joſephus, libro 12. Antiquit. cap.3. Antiochum ſcribit, amicitiâ & fœdere Ptolemæo conjunctum, Cleopatram filiam in matrimonium ei dediſſe, dotis nomine conceſſâ Cœleſyriâ, unâ cum Phœnice, Judæâ & Samariâ: diviſíſque inter utrumque regem vectigalibus, optimates ſuæ quemque patriæ imperatam pecuniam collegiſſe, & Regibus pependiſſe.

Antiochidem filiam aliam Ariarathi regi Cappadocum connubio jungendam miſit Antiochus: & tertiam Eumeni regi Pergami. Sed hic, quia videbat eum jam bellum contra Romanos inſtituere, & in hunc uſum affinitatem quærere, nuptias renuit. Mirantibúſque fratribus Attalo & Philetæro aſpernari eum affinitatem tanti regis vicini, & ultro invitantis, oſtendit imminere bellum: in quo ſi Romani (quod omnino credebat) ſuperiores forent, firmiter ſuum regnum eſſet obtenturus; ſin Antiocho victoria contingeret, aut à præpotente vicino ſpoliandus regno ille eſſet, aut majoris regis imperio ſubjiciendus. [*Appian. Syriac. pag.*88.89.] quâ de re videnda ipſius Eumenis oratio, apud Polybium in legat.25. & Livium libro 37.

b. Antiochus per Ciliciam, Tauro monte ſuperato, extremo jam hyemis Epheſum pervenit. [*Liv. lib.*35.] 4522 192

Inde principio veris, Antiocho filio miſſo in Syriam ad cuſtodiam ultimarum partium regni (ne quid abſente ſe à tergo moveretur:) ipſe cum omnibus terreſtribus copiis ad Piſidas, qui circa Selgam incolunt, oppugnandos eſt profectus. [*Id. ibid.*]

Eo

Eo tempore Elæam venerunt legati à Romanis ad Antiochum miſſi; qui ſub ſpecie legationis, & Regis apparatum ſpecularentur, & Hannibalem aut Romanis mitigarent, aut aſſiduo colloquio ſuſpectum inviſúmque Regi redderent. P. Sulpitius & P. Villius hi erant; qui Lyſimachiæ antè apud Regem fuerant. [*Liv. lib.* 34. *&* 35. *Juſtin. lib.* 31. *cap.* 4. *Jul. Frontin. Stratagem. lib.* 1. *cap.* 8. *Appian. Syriac. pag.* 90. 91.]

Elæâ legati Pergamum aſcenderunt, ubi Eumenis erat regia: quem priùs convenire juſſi fuerant, quàm Antiochum adiiſſent. Ille, quantum authoritate aut conſilio valebat, Romanos ad bellum contra Antiochum incitavit. Sulpitius æger Pergami ſubſtitit. Villius, quum Piſidiæ bello occupatum eſſe Antiochum audîſſet, Epheſum profectus, dum paucos ibi moratur dies, dedit operam ut cum Hannibale, qui tum ibi fortè erat, ſæpe congrederetur: ut animum ejus & tentaret, ſi quâ poſſet, & metum demeret periculi ei quicquam ab Romanis eſſe. [*Liv. lib.* 35.]

Claudius Quadrigarius, ſecutus Græcos Acilianos libros, P. Africanum in eâ fuiſſe legatione tradit: eúmque Epheſi collocutum cum Hannibale. Et ſermonem etiam unum refert, quo quærenti Africano quem fuiſſe maximum imperatorem crederet, reſpondiſſe, Alexandrum Macedonum regem. Quærenti deinde quem ſecundum poneret, Pyrrhum dixiſſe. Exequenti, quem tertium diceret; ſemetipſum dixiſſe. Tum riſum obortum Scipioni, & ſubjeciſſe. Quidnam tum diceres, ſi me viciſſes? Tum me verò, inquit, & ante Alexandrum, & ante Pyrrhum, & ante omnes alios imperatores eſſe. Et perplexum Punico aſtu reſponſum, & aſſentationis genus Scipionem moviſſe: quòd è grege ſe imperatorum velut inæſtimabilem ſecreviſſet; & Alexandro præſtantiorem viciſſe innuiſſet. [*Id. ibid. cum Plutarcho in T. Q. Flaminino, & Appiano in Syriac. pag.* 91. 92.]

c. Villius ab Epheſo Apameam proceſſit. Eò & Antiochus audito Romanorum legatorum adventu occurrit. Apameæ congreſſis diſceptatio eadem ferme fuit, quæ Romæ inter Quintium & legatos Regis fuerat. Mors nunciata Antiochi filii Regis, paulo antè in Syriam miſſi, diremit colloquium. Legatúſque Romanus, ne alieno tempore incommodus obverſaretur, Pergamum conceſſit. Rex Epheſum, omiſſo quod inchoaverat bello, rediit. [*Liv. lib.* 35.]

Romani legati à Pergamo Epheſum accerſiti, cum Minione quodam, amicorum Antiochi principe, colloquium habuerunt. Romanos accuſabat Minio, quòd prætextu liberandi Græcos, Antiocho bellum pararent: cùm ipſi tam multos populos, claráſque urbes ſibi ſubjectas haberent & vectigales, quæ olim liberæ ac ſui juris erant. Reſpondente Sulpitio, & ad ſuas partes aliarum civitatum legatos (præparatos jam antè ab Eumene & inſtructos) advocante; è diſceptatione altercatio facta eſt. [*Id. ibid.*]

Antiochus, auditâ Rhodiorum legatione, ipſos, & Byzantinos Cyzicenóſque, & quicunque alii Græci Aſiam accolunt, liberos fore pollicitus eſt, ſi Romanis ipſe fœdere jungeretur: Æolas autem & Ionas eodem jure eſſe noluit, aſſuetos jamdudum parere barbaris etiam Aſiæ

regibus. Itaque Romani legati nullâ re impetratâ (non enim in hoc, ſed exploratum venerant) in urbem reverſi ſunt. [*Appian. Syriac. pag.92.*]

3813 a. Poſt hos Ætolorum legati venerunt ad Regem, Thoante legationis ejus principe: qui offerebant ei totius Ætoliæ copiarum imperium, hortabantúrque ut in Græciam trajiceret tanquam ad rem paratam; nec ſinebant ut expectaret exercitum deſcendentem à mediterraneis Aſiæ regionibus. Quibus auſcultans Antiochus in Græciam ſtatim trajicere conſtituit. [*Id. ibid. pag.92.93. cum Polybio, lib.3. pag.159. & Juſtino, lib.30. cap.4. & lib.32. cap.1.*]

Priuſquam ſolveret naves, Ilium à mari aſcendit, ut Minervæ ſacrificaret. Inde ad claſſem regreſſus, proficiſcitur 40 tectis navibus, apertis 60. Ducentæ onerariæ cum omnis generis commeatu bellicóque alio apparatu ſequebantur. Copiæ univerſæ, 10 millia peditum fuere, & 500 equites, cum ſex elephantis: vix ad Græciam nudam occupandam ſatis copiarum, nedum ad ſuſtinendum Romanum bellum. [*Liv. lib.35.*]

Eumenes ſtatim fratrem Attalum Romam miſit, qui nunciaret Antiochum Helleſpontum cum exercitu tranſiſſe; atque Ætolos ita ſe parare, ut ſub adventum ejus in armis eſſent. Et Eumeni abſenti, & præſenti Attalo gratiæ actæ: atque huic ædes liberæ decretæ, & munera data. [*Id. ibid.*]

b. Circa hyemis ferè medium in urbe Demetriade conſultatione de bello adminiſtrando ab Antiocho habitâ, prudentiſſimum Hannibalis conſilium neglectum eſt: niſi quòd ad claſſem copiáſque accerſendas ex Aſiâ Polyxenidas miſſus eſt. [*Liv. lib. 36. Juſtin. lib.31. cap.5.6. Appian. pag.93.94.*] 4523 191

Antiochus, amore captus virginis Chalcidenſis Cleoptolemi hoſpitis ſui filiæ, quinquagenario major, intermiſſis tanti belli curis, celebravit nuptias; Eubœæ nomine illi impoſito. Reliquum quoque hyemis in conviviis & voluptatibus traduxit: exercitu etiam per totum id tempus ſoluto in otium ac delicias. [*Polyb. lib.20. apud Athenæum, lib. 10. cap.12. Diod. Sicul. & Dio, in Excerptis Valeſii, pag.296. & 609. Liv. lib.36. Appian. pag.96. & 98.*]

M. Acilius Glabrio Conſul ad quintum nonas Maias (qui eo anno, ut ex anni ſequentis eclipſi colligitur, in Januarium Julianum incidit) paludatus Româ adverſus Antiochum egreſſus eſt. [*Liv. lib.36.*]

Sub idem tempus legati ab duobus regibus, Philippo Macedoniæ & Ptolemæo Ægypti rege, Romam venerunt; pollicentes ad bellum auxilia, & pecuniam & frumentum. ab Ptolemæo etiam mille pondo auri, 20 millia pondo argenti allata. Nihil eſt acceptum, gratiæ Regibus actæ. Et cùm uterque ſe cum omnibus copiis in Ætoliam venturum, bellóque interfuturum polliceretur: Ptolemæo id remiſſum; Philippi legatis reſponſum, gratum eum Senatui populóque Romano acturum, ſi M. Acilio conſuli non defuiſſet. [*Id. ibid.*]

c. Antiochus ab Acilio Conſule & Catone tribuno militari ad Thermopylas ſuperatus (quod prælium apud Livium, libro 36. Plutarchum in *Catone majore*, Appianum in Syriacis, & Frontinum libro 2. Strata-

gem.

gem. cap.4. habetur deſcriptum) & in Aſiam fugatus, cum novâ nuptâ Epheſum ſeceſſit. [*Liv. Juſtin. Appian. & Polyb. in Athenæo, lib.* 10. *cap.*12.] Apud Tullium de Senectute ait Cato ſe ad Thermopylas, Acilio Glabrione Conſule, quarto à ſuo Conſulatu anno, pugnaviſſe, Ipſúmque Catonem victoriæ nuncium Romam ab Acilio miſſum fuiſſe, & in ejus Vitâ Plutarchus, & in libro 36. Livius confirmat. Quæ de Buplago Syro & Publio duce Romano poſt hanc pugnam cóntigiſſe refert Antiſthenes hiſtoricus, videnda apud Phlegontem Trallianum, in lib. de Mirabilib. cap.3.

Antiochus Epheſi ſecurus admodum de bello Romano erat, tanquam non tranſituris in Aſiam Romanis. Quam ſecuritatem quum Hannibal illi excuſſiſſet: Rex à mediterraneis ſatrapiis properè copias convocavit ad mare; claſſem etiam apparans, cui præerat Polyxenidas exul Rhodius: móxque trajecit in Cherſoneſum, & rurſus eam muniit; miſſo in Seſtum & Abydum præſidio, per quas in Aſiam trajectus erat Romanis legionibus. [*Liv. lib.*36. *Appian. pag.*99.]

3814 *a.* C. Livius Salinator (à Romanis ad claſſem miſſus ſucceſſor Attilio) & rex Eumenes, Aſiam claſſe petentes, obvium circa Phocæam Polyxenidam claſſis Antiochi præfectum in fugam conjiciunt, decem naves ejus demergunt, 13 capiunt, ipſi unicam eámque Punicam amittunt, fugientes Epheſum uſque perſequuntur. Rhodiis deinde (qui pugnâ jam peractâ cum 25 tectis navibus ſupervenerant) & Eumene domos dimiſſis, Romana claſſis ad Canas venit; & cùm jam hyems appeteret, foſſâ vallóque circundatis naves ſubductæ ſunt. [*Liv. lib.*36. *Appian. pag.*99.100.]

Cùm navalis hæc ad Coricum pugna ageretur, Magneſiam quæ ad Sipylum eſt rex Antiochus conceſſerat, ad terreſtres copias comparandas. Superatum verò ſe tum quum audivîſſet, claſſi maximè reparandæ, ne totâ maris poſſeſſione pelleretur, intentus fuit. Itaque & Hannibalem in Syriam miſit, ad Phœnicum arcerſendas naves: & Polyxenidam quaſſatas reficere & alias parare naves juſſit. Ipſe in Phrygiâ hybernavit: undique auxilia, etiam è Gallo-græciâ, accerſens. [*Liv. lib.*36. & 37. *Appian. pag.*100.] Galatas enim muneribus & terrore apparatus in ſocietatem belli pertraxit; ratus idoneos quos Romanis opponeret propter magnitudinem corporum [*Appian. pag.*89.]

Legati ab Ptolemæo & Cleopatrâ, gratulantes quòd M. Acilius Conſul Antiochum regem expuliſſet, Romam venerunt: ut in Aſiam exercitum trajicerent adhortantes. Omnia enim perculſa metu non in Aſiâ modò, ſed etiam in Syriâ eſſe dicebant; ſéque ad ea quæ cenſuiſſet Senatus, paratos fore. Gratiæ ob hoc regibus actæ ſunt, & legatis munera dari juſſa, in ſingulos quaternûm millium æris. [*Liv. lib.*37.]

Filium Seleucum in Æolide cum exercitu reliquit Antiochus, ad maritimas continendas urbes; quas illinc à Pergamo Eumenes, hinc à Phocæâ Erythríſque Romani ſolicitabant. Omne verò hybernorum tempus, partim ſociis ferendo opem, partim quos in ſocietatem pellicere non poterat depopulandis, Seleucus conſumpſit. [*Id. ibid.*]

b. Mediâ ferme hyeme, rex Eumenes cum duobus millibus peditum & 100 equitibus Canas venit, ubi Romana claſſis hybernabat. Ibi quum 4524 190

magnam illi prædam agi poſſe dixiſſet ex hoſtium agro qui circa Thyatira eſſet; hortando perpulit Livium ut quinque millia militum ſecum mitteret. Miſſi ingentem prædam intra paucos dies averterunt. [*Id. ibid.*]

Inter hæc Phocææ ſeditio orta, quibuſdam ad Antiochum multitudinis animos avocantibus. Gravia hyberna navium erant, grave tributum (quòd togæ 500 imperatæ erant cum 500 tunicis) gravis etiam inopia frumenti; propter quam naves quoque, et præſidium Romanum exceſſit. Tum verò liberata metu factio erat quæ plebem in concionibus ad Antiochum trahebat. Senatus et optimates in Romanâ ſocietate perſtandum cenſebant: ſed defectionis authores plus apud multitudinem valuerunt. [*Id. ibid.*]

Phocæenſium igitur magiſtratus, ſuſpectam multitudinis voluntatem habentes, legatione ad Seleucum Antiochi filium miſſâ, rogabant ne urbi ſuæ appropinquaret: ſibi enim propoſitum eſſe quieſcere, atque expectare quem exitum bellum univerſum nanciſceretur. Ille verò, cognitâ inclinatione animorum vulgi & frumenti apud eos inopiâ, nullo dato reſponſo urbem verſus duxit. [*Polyb. legat.* 18.]

Romæ cùm ambo Conſules, Lucius Cornelius Scipio & C. Lælius Nepos, Græciam provinciam ambirent, P. Scipio Africanus dixit, ſi provinciam Græciam Lucio fratri decreviſſent, legatum ſe illi in Aſiam iturum. Quæ vox magno aſſenſu audita ſuſtulit certamen: quòd Africano nemo aptior videretur, qui Hannibali opponeretur. [*Cicero, Philippic.* 11. *Liv. lib.* 37. *Valer. Maxim. lib.* 5. *cap.* 5. *Juſtin. lib.* 31. *cap.* 7.]

Per eos dies quibus Lucius Conſul ad bellum contra Antiochum eſt profectus, ludis Apollinaribus, ad quintum Idus Quintiles cœlo ſereno interdiu obſcurata lux eſt cùm Luna ſub orbem Solis ſubîſſet. [*Liv. lib.* 37.] Et certè horrendam Solis eclipſim Romæ non longè poſt Solis ortum die 14° Martii Juliani contigiſſe, calculus aſtronomicus demonſtrat. Cui ſi 5us Iduum Quintilium tunc reſpondebat: ut Kalendæ Januariæ ſequentis anni in 29 diem Auguſti Juliani incurrant, erit conſectarium. Tanta tum Romani Kalendarii fuit perturbatio.

Sub æquinoctium vernum, Pauſiſtratus cum 36 Rhodiorum navibus, Livius cum 30 Romanorum, & Eumenes rex cum 7 quadriremibus ſuis Helleſpontum petierunt. In portum, quem vocant Achæorum, claſſem primùm Livius advertit: inde Ilium aſcendit, ſacrificióque Minervæ facto, legationes finitimas ab Eleunte & Dardano & Rhœteo, tradentes in fidem civitates ſuas benignè audivit. Inde ad Helleſponti fauces navigavit: & 10 navibus in ſtatione contra Abydum relictis, cæterâ claſſe in Europam ad Seſton oppugnandam trajecit. Quâ per deditionem receptâ, ad oppugnationem Abydi ſeſe expedivit. [*Liv. lib.* 37. *Appian. pag.* 101.]

Dum hæc in Helleſponto geruntur, Polyxenidas claſſis Regiæ præfectus, qui Rhodo tum exulabat, Pauſiſtrato Rhodiorum navium Duci regis Antiochi claſſem, aut totam aut majorem ejus partem, traditurum ſe ſimulat. Ille proditori nimiâ credulitate fidem adhibens Samum petiit: ubi cuſtodias negligentiùs adhibens, vitam cum 29 navibus amiſit.

Nam

Nam quinque tantùm Rhodiæ, cum duabus Cois, effugerunt. [Id. ib.]

Sub idem tempus Seleucus proditam Phocæam, portâ unâ per cuſtodes apertâ, recepit: & Cymæ, aliæque ejuſdem oræ urbes ad eum metu defecerunt. [Liv.]

Dum hæc in Æolide geruntur, Abydus cùm per aliquot dies obſidionem toleràſſet, præſidio regio tutante mœnia, jam omnibus feſſis, Philotâ quoque præfecto præſidii permittente, magiſtratus eorum cum Livio de conditionibus tradendæ urbis agebant. Sed cùm interveniſſet nuncius Rhodiæ cladis Livius, obſidione Abydi & cuſtodiâ Helleſponti extemplo relictâ, cum omni claſſe Phocæam petiit. Quam cùm teneri valido præſidio audîſſet, nec procul Seleuci caſtra eſſe; depopulatus maritimam oram, & prædâ maximè hominum raptim in naves impoſitâ, tantum moratus dum Eumenes cum claſſe aſſequeretur, Samum petere intendit. Quò, tempeſtate jactatus, tandem pervenit: claſſémque ſuam cum Rhodiâ navium 20, cui Eudamus præfectus fuerat, ibi conjunxit. [Liv.]

Claſſe ita auctâ, profecti extemplo ſunt Epheſum: & contra fauces portus inſtructâ in frontem navium acie ſtetere. Poſteaquam nemo adverſus ibat, claſſe diviſâ, pars in ſalo in hoſtium portus in anchoris ſtetit, pars in terram milites expoſuit. In eos jam ingentem prædam latè depopulato agro agentes, Andronicus Macedo (Nicandrum appellat Appianus) qui in præſidio Epheſi erat, eruptionem fecit; exutóſque magnâ parte prædæ ad mare ac naves redegit. Qui mox inde Samum reverſi ſunt: quò & L. Æmilius Regillus Prætor, in Romanæ claſſis præfecturâ C. Livii ſucceſſor, pervenit; cui à Chio eò trajicienti duæ Rhodiæ quadriremes miſſæ obviam à Livio, & rex Eumenes cum duabus quinqueremibus occurrit. [Id. cum Appiano, pag. 102.]

Ibi concilio de bello navali habito, L. Æmilius cum totâ claſſe, ad inferendum hoſtibus terrorem, portum Epheſi; Livius Pataram Lyciæ adiit. Æmilius ab Epheſo tempeſtate repulſus, irrito incepto, Samum rediit. Civitates quas Livius eſt prætervectus, Miletus, Myndus, Halicarnaſſus, Cnidus, Cous, imperata enixè fecerunt. Sed in Lyciâ malè à tempeſtate atque ab hoſte acceptus, in Græciam tranſmiſit; ut conventis Scipionibus, qui tum circa Theſſaliam erant, in Italiam trajiceret. [Liv.]

Samum à Scipionibus ad L. Æmilium & Eumenem advenère literæ; quibus de pactis induciis cum Ætolorum gente, & profectione terreſtrium copiarum verſus Helleſpontum certiores fiebant. Antiocho ſimiliter & filio ejus Seleuco eadem ab Ætolis ſunt nuntiata. [Polyb. legat. 19.]

Legatione ab Eumene, ſocietatis jungendæ causâ, in Achaiam miſſâ; multitudo Achæorum in concilio congregata ſocietatem firmavit; & juvenum manum ſuppetias ei miſit. [Id. legat. 20.]

L. Æmilius cum totâ claſſe Miletum & cæteram ſociorum oram prætervectus, in Bargylletico ſinu exſcenſionem ad Iaſſum fecit. Urbem Antiochi tenebat præſidium, agrum circà Romani hoſtiliter depopulati ſunt. Miſſis deinde qui per colloquia principum & magiſtratuum tentarent animos, poſteaquam nihil in poteſtate ſuâ reſponderunt

 eſſe,

eſſe, Æmilius ad urbem oppugnandam duxit. Sed Iaſsenſium exulum precibus moti Rhodii, Eumene etiam rege aſsumpto, pervicerunt, ut oppugnatione abſtineretur. [*Liv.*]

Heraclienſes Ponti; legatis ad Æmilium miſſis, literas ab eo humanitatis plenas acceperunt: quibus & amicum fore ipſis Senatum, nec ullâ in re prudentiam Romanorum & curam(ſi quando his indigeant) eis defuturam pollicebatur. [*Memnon. Excerpt.cap.*28.]

Dum Eumenes procul à domo cum Romanis & Rhodiis Lyciæ maritima oppugnabat, in fines regni illius Seleucus tranſiit. Ad Elæam primò infeſtis ſignis acceſſit: deinde omiſsâ oppugnatione urbis, agros hoſtiliter depopulatus, ad caput arcémque regni Pergamum oppugnandam duxit. Attalus Eumenis frater ſtationibus extra urbem poſitis; primò fatigare hoſtem excurſionibus cœpit: deinde ut ſe infirmiorem vidit, mœnibus ſe continuit; & obſideri urbs cœpta eſt. [*Id.*]

Eodem ferme tempore & Antiochus ab Apameâ profectus, Sardibus primùm, deinde haud procul Seleuci caſtris ad caput Caici amnis ſtativa habuit; cum magno exercitu miſto variis ex gentibus. Plurimum terroris in Gallorum mercede conductis quatuor millibus erat. Hos, paucis admiſtis, ad pervaſtandum paſſim Pergamenum agrum miſit. [*Id.*]

Hæc cùm Sami Eumenes didiciſſet, avocatus domeſtico bello, cum claſſe Elæam petiit: indéque priuſquam hoſtes ſentirent Pergamum ingreſſus, levia per excurſionem prælia ibi fecit. Poſt paucos verò dies Romana Rhodiáque claſſis, ut opem illi ferrent, Elæam ab Samo venerunt. [*Id.*]

Cùm tot claſſes in unum conveniſſe portum Antiocho allatum eſſet; & ſub idem tempus audiviſſet Conſulem cum exercitu in Macedoniâ eſſe, pararíque quæ ad tranſitum Helleſponti opus eſſent: de pace cum Romanis, Eumene & Rhodiis agendum ſibi ſtatuit. Motis igitur caſtris ad Elæam accesſit: & tumulo quodam adverſus urbem occupato, peditum omnes copias ibi conſtituit; & cum equitatu (erant autem ſupra ſex millia equitum) in campos ſub ipſa Elææ mœnia deſcendit. Miſsis deinde in urbem qui de pace agerent: L. Æmilius Eumene à Pergamo accito, Rhodiorum etiam navarchis Eudamo & Pamphilidâ adhibitis, eâ de re conſilium habuit. Et Rhodii quidem pacem non aſpernabantur: ſed Eumenes neque honeſtum eſſe dicebat de pace agi, neque finem rei eo tempore imponi poſſe. Atque in eam ſententiam Antiocho reſpondit Æmilius; ante Conſulis adventum de pace agi non poſſe. Quo reſponſo accepto, Elæenſium agrum extemplo vaſtavit. Deinde Seleuco filio ad Pergami obſidionem continuandam relicto, cum infeſto exercitu continuis itineribus pergens, in agrum illum opulentum, quem Thebes campum vocant, impreſsionem fecit; omníſque generis prædâ exercitum ſuum implevit. [*Polyb. legat.* 21. *Liv. lib.*37.]

Per eoſdem dies Diophanes Megapolitanus cum mille peditibus & centum equitibus ab Achæis in Eumenis auxilium miſſus, Elæam advenit. [*Liv. ibid. cum Polyb. legat.*20.] Veterani omnes & periti belli erant; & ipſe dux, Philopœmenis (ſummi tum omnium Græcorum impera-

imperatoris) diſcipulus. [*Liv.ibid. Appian.pag.*102. *cum Polybio, legat.* 20. *pag.*810. *& in Excerptis Valeſii, pag.*110.]

Egreſſos navibus obviam miſsi ab Attalo nocte Pergamum deduxerunt. Unde factis excurſionibus aliquot, non minùs audacibus quàm felicibus, Seleucum ex agro Pergameno caſtra movere Achæi coegerunt. [*Liv. ibid. Appian.pag.*102.103.] qui nihilominus in maritimâ orâ permanens, aliis terrori, aliis præſidio erat. [*Liv.*]

Dum Antiochus Adramytteum hoſtiliter itinere facto petit; eò Æmilius & Eumenes, ut urbi præſidio eſſent, navibus circumvecti venerunt. Antiochus igitur urbe abſtinens, agros depopulatus eſt. Peræam inde coloniam Mitylenæorum expugnavit; Cotton, & Corylenum, & Aphrodiſiadem, & Crenen, primo impetu cepit: deinde per Thyatira Sardes rediit. [*Liv.*]

Claſſis Romana cum Eumene Rhodiiſque, Mitylenem primo, inde retro, unde profecta erat, Elæam rediit. Inde Phocæam petentes, ad Bacchium inſulam urbi Phocenſium imminentem appulerunt; & quibus antè abſtinuerant templis ſignîſque hoſtiliter direptis, ad ipſam urbem tranſmiſerunt. Sed quum miſſum ab Antiocho præſidium trium millium armatorum urbem intraviſſet, extemplo oppugnatione omiſſâ, claſſis ad inſulam ſe recepit: nihil aliud quàm depopulato circa urbem hoſtium agro. Inde Eumenes Elæam, Romana & Rhodia claſſis Samum rediit. [*Id.*]

d. Æſtate mediâ Rhodiorum claſſis, quæ 32 quadriremium & 4 triremium, cum Antiochi claſſe ab Hannibale ex Syriâ ductâ, quæ 37 majoris formæ navium erat, ad Sidam in Pamphyliâ promontorium pugnam iniit: in quâ Hannibalem Rhodii fugârunt, ſed naves ejus, ægris magnâ ex parte remigibus, inſequi longiùs non potuerunt. Sed ut ejus ad veterem claſſem tranſitum impedirent, Chariclitum cum 20 navibus roſtratis ad Patara & Megiſtem portum miſerunt: quò etiam mox Pamphilidas cum 4 navibus tectis miſſus eſt. [*Id.*] Atque ita in Pamphylia clauſus Hannibal eſt. [*Appian. pag.*104.] Vid. Æmil. Prob in *Hannibale.*

Sardes veniens Antiochus, ad Pruſiam Bithyniæ regem (cognomento qui Κυνηγὸς ſive *Venator* dictus eſt) legatos & literas miſit, quibus eum ad ineundum ſecum adverſus Romanos ſocietatem hortabatur. Et jam fluctuabat animo Pruſias, quum literæ à Lucio & Publio Scipionis fratribus acceptæ animum illius à metu Romanorum aliquantum liberârunt. Maximè autem eſt confirmatus, poſteaquam Româ legatio ad eum venit, cujus princeps C. Livius, qui prætor antè claſſi præfuerat. Cum his enim legatis ille collocutus, ſpes conſiliáque ſua ab Antiocho penitus ſeparavit. [*Polyb. legat.* 22. *pag.* 811. 812. *Liv. lib.*37. *Appian. pag.*101.]

Antiochus poſteaquam à ſpe ſocietatis Pruſiæ decidit, Epheſum ab Sardibus eſt profectus ad claſſem, quæ per aliquot menſes inſtructa ac parata fuerat, viſendam. Quum enim nullam aliam rationem eſſe judicaret impediendi ne pedeſtres hoſtium copiæ trajicerent, atque omnino bellum ex Aſiâ expellendi, quàm ſi potentem maris ſe firmè ſtabiliret; navali prælio cum hoſte dimicare propoſuit. [*Polyb. & Liv. ibid.*]

Notium

Notium itaque Colophoniorum opidum Epheſo vicinum oppugnare aggreditur; ut dum Romani ſociam urbem obſidione liberare parant; occaſio rei bene gerendæ Polyxenidæ daretur. Erant Polyxenidæ naves 89 vel 90, quibus Æmilius & Rhodii ad Myonneſum occurrerunt, Æmilius cum navibus 58 & Rhodii cum 22 ut Livius, vel 25 ut Appianus refert. In pugnâ victus Polyxenidas, ſecundo vento Epheſum fugâ petiit: amiſsis navibus 42 (non 29 tantùm, ut apud Appianum legitur:) ex quibus 13 unâ cum vectoribus in poteſtatem hoſtium venerunt. Romanorum naves duæ fractæ ſunt, vulneratæ aliquot. Rhodiam unam captam Polyxenidas ſecum Epheſum abduxit. Menſe Decembri (ut annus tunc Romæ agebatur) pugnam hanc fuiſſe commiſſam, locus ille Macrobii indicat, in primo libro Saturnalium. XI *Kalend. Januar. feriæ ſunt Laribus dedicatæ; quibus ædem bello Antiochi L. Æmilius Regillus prætor in campo Martio curandam vovit.* quod votum poſt annos undecim illum exſolviſſe docet in libro 40 Livius: ubi & Tabulæ, victoriæ hujus ſummam continentis, ſuper valvas & novi ſui templi & ædis Jovis Capitolini ab eo fixæ, exemplum (ſed vitioſè admodum exaratum) legendum proponitur.

Hujus cladis nuntio territus Antiochus, præſidium à Lyſimachiâ, ne opprimeretur ibi à Romanis, deduci pravo conſilio juſsit. Colophonis etiam obſidione abſcedens, Sardes recepit ſe: atque inde in Cappadociam ad generum ſuum Ariarathen, qui auxilia accerſerent, & quocunque aliò poterat ad copias contrahendas miſit. [*Liv.*] Ipſe verò Sardibus hærens, rei gerendæ tempora conſumebat, & ſummâ lentitudine omnia adminiſtrabat. [*Polyb. legat.* 23.]

3815 a. Æmilius poſt victoriam navalem profectus Epheſum, directis ante portum navibus, quum confeſsionem conceſsi maris ultimam hoſti expreſsiſſet, Chium navigans, naves in prælio quaſſatas quum ibi refeciſſet, Phocæam trajecit, quæ dudum à Romanâ ſocietate defecerat. Eam primùm vi adortus, poſtea deditione recepit: ſed quo minùs diriperetur, à milite impetrare non potuit. Urbem tamen agróſque & ſuas leges iis reſtituit: & quia jam hyems appetebat, gemino eam urbem portu inſtructam ad hybernandum claſsi delegit. [*Liv.*]

Per idem ferè tempus Lyſimachia, referta omnium rerum commeatibus velut in adventum Romani exercitus præparatis, Scipiones excepit. Unde ingreſsi rurſus iter per Cherſoneſum, Helleſpontum pervenerunt: ubi omnibus curâ regis Eumenis ad trajiciendum præparatis, velut in pacata littora, nullo prohibente, aliis aliò delatis navibus, ſine tumultu trajecere. [*Id.*]

Antiochus metu conſternatus & rebus ſuis diffidens Heraclidem Byzantinum legatum de pace ad Romanos miſit: cùm mandatis & publicè concilio, & privatim P. Scipioni Africano communicandis. Cùm verò reſponſum accepiſſet Antiochus, impenſam quæ in bellum facta eſſet omnem præſtare eum oportere, & cis Taurum montem poſſeſsione Aſiæ cedere: ille, nihil gravius ſibi ſi bello eſſet victus imperatum iri ratus, cogitatione pacis abſtinuit, & neceſſaria ad prælium omnia undique apparavit. [*Polyb. legat.* 23. *Diodor. Sicul. legat.* 6. *&* 7. *à Fulv. Urſino edit. Liv. lib.* 37. *Juſtin. lib.* 31. *cap.* 7. *Appian. pag.* 105.]

Lucius

Lucius Scipio Conſul ex ſtativis ad Helleſpontum movens, Dardanum primùm, deinde Rhœteum, utrâque civitate obviam effuſâ, venit. Inde Ilium proceſſit, caſtríſque in campo qui eſt ſubjectus mœnibus poſitis, in urbem arcémque quum aſcendiſſet, Minervæ ut arcis præſidi ſacrificavit. Atque hîc mutua gratulatio Ilienſium ac Romanorum fuit: Ilienſibus Æneam cæteróſque cum eo duces à ſe profectos, Romanis ſe ab his procreatos referentibus. Tantáque lætitia omnium fuit, quanta eſſe poſt longum tempus inter parentes & liberos ſolet. [*Liv. & Juſtin. lib.* 31. *cap.* 8.] Demetrius Scepſius puerum ſe ſub id tempus ait Ilium peregrè veniſſe; atque ita neglecta vidiſſe domicilia, ut ne tecta quidem imbricibus coctis integerentur. [*Strabo, lib.* 13. *pag.* 594.]

Inde profecti ſextis caſtris ad caput Caici amnis pervenerunt. Ubi & Eumenes rex, cum auxiliis occurrit. Hîc plurium dierum præparatis cibariis, conſilium erat ire ad hoſtem priuſquàm hyems opprimeret. [*Iid.*]

P. Scipio Africanus Elæam æger delatus eſt; relicto apud fratrem legato Cn. Domitio. Antiochus verò circa Thyatirenos campos contrahens copias, non longè ab hoſtibus, Scipioni filium quem captivum habebat ſine pretio ad eum remiſit. Quod non ſolùm animo patrio gratum munus, ſed corpori quoque ſalubre gaudium fuit. [*Vid. Polyb. legat.* 23. *Liv. lib.* 37. *Juſtin. lib.* 31. *cap.* 7. *Appian. pag.* 105. 106. *Aurel. Victor. de vir. illuſtr. cap.* 54. *& Dionem, in Excerptis Valeſii pag.* 609.]

Senatus populúſque Heraclienſium in Ponto, legatione ad Scipiones miſſâ, ut initam priùs cum Æmilio amicitiam confirmarent, impetrârunt. Ut Antiochus etiam in gratiam apud Romanos reponeretur, orabant: & perſcripto ad Regem plebiſcito, ut bellum contra Romanos deponeret, adhortabantur. [*Memnon. Excerpt. cap.* 28.]

Elephantis immenſæ magnitudinis, auro, purpurâ, argento, & ſuo ebore fulgentibus Antiochum aciem ſuam utrimque valla viſſe, ſcribit Florus. [*Hiſtor. Rom. lib.* 2. *cap.* 8.] Habuiſſe illum elephantos 120, in I Maccab. VIII. 6. legimus. Et 102 quidem contra Ptolemæum Philopatorem eum eduxiſſe, & 150 elephantos poſtea habuiſſe; ex Polybio jam antè audivimus. [*ad ann. Mund.* 3787. *&* 3799.] ſed 54 tantùm cum Romanis pugnanti illi adfuiſſe, memorat Livius. Qui etiam 70 millia peditum & plus 12 millia equitum habuiſſe eum refert: licèt 70 tantùm millia univerſo illius exercitui Appianus tribuat. *Trecenta millia peditum, equitum falcatorúmque curruum non minor numerus:* inquit Florus; nimis profectò hyperbolicè. In Romano verò exercitu 30 tantùm millia fuiſſe, Appianus affirmat: è quibus & duo millia mixtorum Macedonum Thracúmque præſidio caſtris fuiſſe relictos, Livius indicat.

Circa Magneſiam ad Sipylum montem poſitam pugna commiſſa eſt. Ab eâ abfuit tum Hannibal, cum Syrâ claſſe in Pamphyliâ clauſus, tum P. Scipio Africanus, ægritudine Elææ detentus. Nebuloſus is dies fuit: qui & caligine Regiis in tam latâ acie conſpectum cornuum ſuorum adimebat, & humore arcus fundáſque & jaculorum amenta emolliebat. Cùm in dexteriore cornu pulſa legio Romana ad caſtra

fugeret; M. Æmilius Lepidus tribunus militum ad tutelam caſtrorum relictus, armare ſe milites ſuos & extra vallum progredi juſſit, ſtrictiſque gladiis fugientibus mortem minari, niſi in prælium reverterentur. Attonita tam ambiguo periculo legio, comitantibus M. Æmilio & duobus millibus Macedonum Thracúmque qui in caſtris relicti fuerunt, in prælium reverſa eſt; magnâque cæde editâ, initium victoriæ fuit. Ex Regiis ad 50 millia peditum cæſa eâ die dicuntur; equitum 4 millia: ut apud Livium & Eutropium legitur. Captos fuiſſe 1400 refert Livius; undecim millia Juſtinus. Ex elephantis nonnulli interfecti ſunt, 15 cum rectoribus capti. Romanorum aliquot vulnerati ſunt: ceciderunt non plus 300 pedites, 24 equites, & de Eumenis exercitu 25.

Antiochus cum paucis fugiens, in ipſo itinere pluribus congregantibus ſe, modicâ manu armatorum, mediâ fermè nocte Sardes pervenit. Inde quum audiſſet Seleucum filium & quoſdam amicorum Celænas (juxta quas nova urbs condita, cui Apameæ nomen eſt inditum ab Apameâ ſorore Seleuci regis) fugiſſe, & ipſe quartâ vigiliâ cum conjuge ac filiâ eò conceſſit: Zenoni Sardium cuſtodiâ traditâ, & Timone Lydiæ præpoſito. Inſequenti verò die Celænis (relictis ibi ducibus, qui regios è fugâ recolligerent) in Syriam profectus eſt. [*Liv. lib. 37. Appian. pag. 110. & ex Dione, Zonaras.*]

Polyxenidas Antiochi navarchus, auditâ pugnâ, Epheſum reliquit; & claſſe uſque ad Patara Lyciæ pervectus, metu ſtationis Rhodiarum navium quæ ad Megiſten erat, in terram egreſſus, cum paucis itinere pedeſtri Syriam petiit. [*Liv. ibid.*]

Legati à Thyatirâ primùm & à Magneſiâ ad Sipylum, deinde à Sardibus, Trallibus, Magneſiâ quæ ſuper Mæandrum eſt, & Epheſo, ad dedendas urbes venerunt: Aſiæ civitatibus in fidem Conſulis ditionémque populi Romani ſeſe tradentibus. [*Id. ibid.*]

Sardibus receptis, Conſul eò ſe contulit. Eò & frater ejus P. Scipio ab Elæâ, cùm primùm pati laborem viæ potuit, venit. Sub idem ferè tempus Muſæus, caduceator ab Antiocho miſſus, per P. Scipionem à Conſule petiit impetravítque, ut legatos mittere liceret regi de ſummâ rerum acturos. Paucis deinde poſt diebus, venêre legati ab Antiocho, Zeuxis qui præfectus Lydiæ fuerat, & Antipater fratris Antiochi filius. Hi priùs Eumene convento, quem propter vetera certamina averſum maximè à pace credebant eſſe, & placatiore eo & ſuâ & regis ſpe invento, tum P. Scipionem, & per eum Conſulem adierunt: præbitóque iis petentibus frequenti concilio, eædem conditiones pacis datæ ſunt, quæ antea ad Helleſpontum, prius quàm prælium committeretur, fuerant oblatæ; P. Scipione prædicante, Neque Romanis ſi vincantur animos minui, neque ſi vincant, ſecundis rebus inſoleſcere. Oportere igitur Antiochum Europâ cedere, & Aſiâ omni cis Taurum. Pro impenſis in bellum factis 15 millia talentûm Euboicorum dare: 500 præſentia, 2500 quum Senatus populúſque Romanus pacem comprobaverint, 1000 deinde talenta per 12 annos continuos. Eumeni quoque 400 talenta reddere, & quod frumenti reliquum ex eo, quod patri debitum erat. Hannibalem quoque Carthaginienſem, Thoantem Ætolum, & alios aliquot belli concitatores dedere. Pignoris autem loco

loco obſides 20 dare. Quum acciperent conditiones Antipater & Zeuxis, placuit omnibus legatos Romam mitti, ad pacis comprobationem obtinendam: atque ita tum diſceſſum eſt. [*Polyb. legat.*24. *Diodor. Sic. legat.*9. *Liv. lib.* 37. *Juſtin.lib.*31. *cap.*8. *Appian. pag.* 111. 112.]

Sequentibus diebus Conſul in hyberna exercitum Magneſiam ad Mæandrum & Tralles Epheſúmque diviſit. [*Polyb.& Liv.ibid.*]

Epheſum ad Conſulem paucos poſt dies pars imperatæ pecuniæ advecta eſt, & adducti obſides: [*Id.ib.*] inter quos fuiſſe juniorem regis filium Antiochum narrat Appianus [*pag.*112.113.] licèt à Scipionis ſucceſſore Cn. Manlio Vulſone hoc primùm exactum fuiſſe, ut inter obſides Antiochus Regis filius daretur, ex Dione referat Zonaras.

b. M. Aurelius Cotta legatus L. Scipionis, cum Antiochi legatis, & Eumenes rex, itémque Rhodiorum, Smyrnenſium, & omnium ferme cis Taurum populorum ac civitatum legati Romam profecti ſunt. [*Id. ibid.*] 4525 189

Manius Acilius Glabrio de rege Antiocho & Ætolis triumphans, Romam ingreſſus eſt. [*Liv.lib.*37.]

Cn. Manlius Vulſo Conſul in Aſiam miſſus eſt. Exercitus ei quem L. Scipio habebat eſt decretus; & in ejus ſupplementum quatuor millia peditum Romanorum, 200 equites, & ſociorum ac Latini nominis

c. octo millia peditum & 400 equites. Eodémque ferè tempore & Cn. Manlius conſul in Aſiam, & Q. Fabius Labeo prætor ad claſſem venit. [*Liv.lib.*37.] Vere autem primo Epheſum Conſul venit; acceptíſque copiis à L. Scipione, & exercitu luſtrato, concionem apud milites habuit, quâ ad novum cum Gallis ſuſcipiendum bellum eos adhortatus eſt. [*Id.lib.*38.] Fabius verò claſſe ab Epheſo in Cretam profectus eſt; ut Romanos atque Italici generis captivos ibi detentos ſervitute eximeret. A Cretâ Epheſum reverſus; tribus inde navibus in Thraciæ oram miſſis, ab Æno & Maroniâ præſidia Antiochi deduci juſſit, ut in libertate eæ civitates eſſent. [*Id.in lib.*37. *fine.*]

Appetente æſtate, Eumenes rex & legati ab Aſiâ Romam venerunt. Cotta in Senatu primùm, deinde in concione narravit, quæ eſſent geſta in Aſiâ. Eumenes deinde, poſtulante Senatu, ſua merita poſtulatáque modeſtè expoſuit. Cui Rhodii tam pro ſe, quàm pro libertate Græcarum civitatum reſtiterunt. Quibus auditis, à Senatu decretum eſt, ut cis Taurum montem quæ intra regni Antiochi fines fuiſſent, Eumeni attribuerentur: præter Lyciam Cariámque uſque ad Mæandrum amnem; quæ civitatis Rhodiorum eſſent. Cæteræ civitates Aſiæ, quæ Attali ſtipendiariæ fuiſſent, eædem Eumeni vectigal penderent: quæ vectigales Antiochi fuiſſent, eæ liberæ atque immunes eſſent. [*Polyb. legat.*25. *&* 36. *Diodor. Sic. legat.*10. *Liv.lib.*37. *&* 38. *Appian. Syriac.pag.*116.]

Antiochi regis legati Antipater & Zeuxis auditi à Senatu, ut pacis in Aſiâ à L. Scipione datæ conditiones confirmarentur, impetrârunt. Et quum paucos poſt dies etiam populus eam pacem juſſiſſet eſſe ratam; fœdus in Capitolio cum Antipatro, principe legationis & regis Antiochi fratris filio, eſt ictum, quo pacta illa confirmabantur. [*Polyb. legat.*

*gat.*25. *Liv.lib.*37.] Hoc fœdus in æs inciſum, dedicatum eſt in Capitolio, ubi ſolent & alia dedicari fœdera. Exemplar ejus Manlio Vulſoni, ſucceſſori Scipionis, tranſmiſſum eſt. [*Appian.pag.*113.]

Inter alia verò conſtitutum fuiſſe, ut tam ipſe Antiochus, quàm qui regnaturi eſſent poſt eum, tributum magnum ſolverent, & darent obſides & διαςολὴν ſive diviſi imperii partem; in I Maccab. VIII.7. legimus. Et ex pactis quidem hiſce, intra 12 annos, penſionibus æquis, ſolvere tenebatur Antiochus talenta Euboica (non Attica, ut verba Polybii non rectè videtur accepiſſe Livius, ſed argenti Attici optimi) 12000, quorum unumquodque 80 libras Romanas ponderaret; & tritici 540 millia modiûm: atque obſides 20 dare, unoquoque triennio mutandos. In imperii verò diviſione relictæ Antiocho ſunt, non ſolùm Comagena & Syria & Judæa, ut voluit Memnon, [*in Excerpt.cap.*28.] ſed etiam regiones ſuperiores trans Euphratem, Babylonia, Aſſyria, Suſiana, &c. atque in inferioribus Cilicia, licèt in freto Ciliciæ ultra Calycadnium & Sarpedonium promontorium belli cauſâ illi navigare non fuerit permiſſum. [*Polyb. legat.* 25. & 35. *Liv. lib.* 37. & 38. *Appian. pag.* 112. 113.]

Smyrnæorum & reliquorum omnium Aſiaticorum legationibus auditis, Senatus more majorum decem legatos miſit ad res Aſiæ componendas, & controverſias inter civitates dirimendas. [*Polyb.legat.*25. *Diodor. Sic. legat.*10. *Liv.lib.*37.]

d. Quo tempore Romæ de pace cum Antiocho agebatur, in Aſiâ Cn. Manlius Conſul ſummâ ope tetendit, ut eam pacem turbaret; & Antiochum, ſi ſui poteſtatem feciſſet, inſidiis exciperet. Verùm ille cognitâ fraude Conſulis, cùm ſæpe colloquiis petitis captatus eſſet, non congreſſum modò ſed conſpectum etiam ejus vitavit. Conſul eum inſequi cupiens, in ipſis propè Tauri jugis ad divortia aquarum caſtra poſuit. Cùm nullam ibi cauſam belli inveniret, quieſcentibus regiis, cum Gallo-græcis bellum geſſit: eo prætextu, quòd & auxiliis Antiochum juviſſent; & adeò indomita haberent ingenia, ut nequicquam Antiochus emotus ultra juga Tauri montis eſſet, niſi horum opes frangerentur. Et quia Eumenes Romæ tunc aberat, accerſitus Pergamo frater ejus Attalus Conſuli, ab Epheſo ad Magneſiam profecto, cum mille peditum & 200 equitum auxiliis occurrit. Quibus deinde ad Harpaſum fluvium progreſſis occurrit Eumenis & Attali frater Athenæus, cum Cretenſi Leuſo & Corrago Macedone: qui mille pedites miſtarum gentium, & 300 equites ſecum adduxerunt. [*Liv.lib.*38.]

Huc legati ab Alabandis ad Conſulem venerunt: quorum rogatu caſtellum quod ab ipſis nuper deſciverat, vi receptum, Alabandenſibus eſt redditum. Ipſe viâ nihil digreſſus, ad Antiochiam ſuper Mæandrum amnem poſuit caſtra: quò Seleucus Antiochi filius, ex fœdere icto cum Scipione, ad frumentum exercitui dandum venit. Tabenſes in finibus Piſidarum, qui in agmen Romanum eruptionem temere fecerant, 25 talentis argenti & 10 millibus medimnûm tritici imperatis, in deditionem ſunt accepti. Tertio inde die ad Chaum amnem perventum: inde profecti, Erizam urbem primo impetu, ceperunt. [*Liv. ibid.*]

Moa-

Moagetes tyrannus, cui Cibyra, Syleum, & quæ Alymne (vel Alinda) appellatur, ſuberant, homo crudelis & callidus, ægrè adduci ſe paſſus eſt, ut datis Conſuli 130 talentis & 10 millibus medimnûm frumenti, ſalutem propriam redimeret. [*Id. ibid. Polyb. legat.* 30.]

Quum Colobatum amnem Conſul trajeciſſet, Iſindenſium legati ad eum venerunt; orantes ut opem ipſis ferret. Termeſſenſes namque, accitis Philomelienſibus, agrum eorum vaſtâſſe, urbem diripuiſſe, nunc quoque arcem urbis obſidere, quò cives univerſi cum conjugibus & liberis confugiſſent. Ille, occaſione hâc libenter arreptâ, Pamphyliam verſus agmen duxit: Iſindenſes obſidione exemit, & Termeſſenſibus, 50 talentis argenti acceptis, pacem dedit; uti & Aſpendiis, cæteríſque Pamphyliæ populis, eodem modo. [*Polyb. legat.* 31. *Liv. ut ſupr.*]

3816 a. Ex Pamphyliâ ad Galaticam expeditionem reverſus, Cormaſâ urbe captâ, & multâ prædâ, caſtra movit. Progredienti præter paludes, legati à Lyſinoë dedentes civitatem occurrerunt. Quibus ſuſceptis, in Sagalaſſenum Piſidarum agrum venit: ex quo ingente prædâ abactâ, quum legati ab urbe veniſſent, acceptâ coronâ 50 talentorum, cum 20 millibus medimnûm horrei, ac totidem tritici, pacem eis dedit. [*Polyb. legat.* 32. *Liv. ut ſupr.*]

Progreſſus inde ad Obrimæ fontes, ad vicum quem Aporidos κώμην vocant caſtra poſuit. Eò Seleucus ab Apameâ poſtero die venit. Ægros inde & inutilia impedimenta quum Apameam dimiſiſſet, ducibus itinerum à Seleuco acceptis, profectus eo die in Metropolitanum campum, poſtero die Dinias Phrygiæ proceſſit. Inde Synnada venit; metu omnibus circà opidis deſertis: quorum jam prædis grave agmen trahens, vix quinque millium die toto itinere profecto, ad Beudos quod vetus appellant, & tertio inde die ad Galatarum fines pervenit. [*Liv.*]

Hîc plures dies ſtativa habens, legatos ad Epoſſognatum miſit; qui unus ex Galatarum regulis & in Eumenis amicitiâ manſerat, & negaverat Antiocho adverſus Romanos auxilia. Ille ad Galatarum Reges profectus, ut æquis conditionibus ſe Romanis ſubjicerent, perſuadere conatus eſt. [*Id. cum Polyb. legat.* 33.] Trium verò populorum, Toliſtoboiorum, Tectoſagum & Trocmorum Reges tunc erant, Ortiagon, Combolomarus & Gaulotus. [*Liv.*] è quibus Ortiagon præ cæteris liberalitate, prudentiâ & fortitudine inſignis, conſilia de Galatarum principatu in ſe unum transferendo agitare credebatur. [*Polyb. in Excerpt. Valeſii, pag.* 114. *& apud Suid. in* Ὀρτιάγων.]

Interea Oroandenſium legati ad Conſulem in vico quem vocant Tyſcon caſtra habentem venerunt, amicitiam petentes: quam, 200 talentis ſolutis, poſtea impetrârunt. [*Liv.*]

Ad Cuballum Gallo-græciæ caſtellum caſtra habentibus Romanis, apparuere cum magno tumultu hoſtium equites, et quoſdam occiderunt. Quibus deinde fugatis, et aliquot fugientibus occiſis, continentibus itineribus ad Sangarium flumen Conſul proceſſit. [*Liv.*]

Ponte ibi facto, quia vado nuſquam tranſitus erat, tranſgreſſis flumen Galli Matris magnæ ab Attide & Battaco ſacerdotibus Peſſinunte miſſi occurrêre cum inſignibus ſuis; vaticinantes fanatico carmine, De-

am Romanis victoriam & imperium ejus regionis offerre. Accipere ſe omen quum dixiſſet Conſul; caſtra eo ipſo loco poſuit. [*Liv.& Polyb. in Excerptis Valeſii,pag.*209.]

Poſtero die ad Gordium pervenit, tum deſertum fugâ incolarum opidum, ſed copiâ rerum omnium refertum. Ibi ſtativa illi habenti legati ab Epoſſognato nuntiârunt, collocutum eum cum regibus Gallorum fuiſſe, ſed ad nullam æquam conditionem perducere potuiſſe. Olympum eos montem cum conjugibus & liberis & reliquâ ſubſtantiâ univerſâ petere; ut inde armis locorúmque ſitu ſe tueantur. [*Liv. & Polyb.legat.*33.] Certiora poſtea Oroandenſium legati attulerunt. Toliſto-boios Olympum montem cepiſſe; Tectoſagos alium montem, qui Magana dicatur, petiiſſe: Trocmos, conjugibus ac liberis apud Tectoſagos depoſitis, armatorum agmine Toliſto-boiis ſtatuiſſe auxilium ferre. [*Liv.*]

Galatarum caſtra in Olympo monte poſita à Conſule & Attalo ſunt expugnata. Claudius Quadrigarius bis pugnatum in Olympo ſcribit, & ad 40 millia hominum cæſa. Valerius Antias, qui magis immodicus in numero augendo eſſe ſolet, non plus decem millia cæſa refert. Numerus captivorum, haud dubiè millia 40 explevit: quia omnis generis ætatíſque turbam ſecum traxerant; demigrantium magis quàm in bellum euntium modo. Conſul armis hoſtium in uno concrematis cumulo, cæteram prædam conferre omnes juſſit: & aut vendidit quod ejus in publicum redigendum erat; aut cum curâ, ut quàm æquiſſima eſſet, per milites diviſit. [*Liv.*]

Supererat bellum integrum cum Tectoſagis. Ad eos progreſſus Conſul, tertiis caſtris Ancyram, nobilem in illis locis urbem, pervenit: unde hoſtes paulo plus decem paſſuum millia aberant. Ibi Chiomara Ortiagontis regis uxor captiva, à centurione ſtuprum paſſa, præciſum ejus caput ad maritum ſuum, qui ab Olympo domum refugerat, retulit. [*Liv. cum Floro, lib.*2. *hiſt. Rom.cap.* 11. *& Aurel. Victore de vir.illuſtr.cap.*55.] Pleniùs hiſtoriam hanc retulit Polybius: qui cum ipſâ Chiomari Sardibus ſe collocutum & ejus prudentiam admiratum fuiſſe ſcripſit. [*Plutarch. de clar.mulierib.*]

Ad Ancyra in ſtativa oratores Tectoſagum ad Conſulem venerunt; petentes, ne inde caſtra moveret, prius quàm de pacis conditionibus cum ſuis regibus eſſet collocutus. Illi verò ſpecie colloquii inſidias Romanis ſtruxerunt; quorum etiam plurimos, prævalente multitudine, peremerunt: magnáque pars oppreſſa foret, niſi pabulatorum 600 equites ad clamorem & cædem fugientium occurriſſent. [*Polyb.legat.*34. *Liv.lib.*38.]

Romani ardentibus irâ animis, poſtero die cum omnibus copiis ad hoſtem pervenerunt. Biduo in naturâ montis explorandâ abſumpto, die tertio Conſul in quatuor partes diviſas copias eduxit. Hoſtium quod roboris erat, Tectoſagi & Trocmi mediam tenebant aciem, millia hominum 50: equitatum (quia equorum nullus inter inæquales rupes uſus erat) ad pedes deductum, 10 millia hominum, ab dextro locaverunt cornu. Ariarathis Cappadoces, & Morzis auxiliares, in lævo 4 fermè millium numerum explebant. Prælio conferto

ferto Galatæ, poſt plurimam ſuorum cædem, quò quemque tulit impetus, fugerunt. Fugatis deinde ſine pugnâ duobus Galatarum cornibus, octo millia hominum in fugâ ceciderunt, reliqui flumen Halyn trajecerunt. Poſtero die Conſul captivos prædamque recenſuit. Ubi captivi alligati catenas morſibus & ore tentaverunt, atque ſuffocandas invicem fauces præbuerunt. Præda verò tanta fuit, quantam avidiſſima rapiendi gens, quum eis montem Taurum omnia armis per multos tenuiſſet annos, coacervare potuit. Galatæ ex diſſipatâ paſſim fugâ in unum locum congregati, magna pars ſaucii aut inermes, nudati omnibus rebus, oratores de pace ad Conſulem miſerunt. Eos Manlius Epheſum venire juſſit. Ipſe (jam enim medium autumni erat) locis gelidis propinquitate Tauri montis excedere properans, victorem exercitum in hyberna maritimæ oræ reduxit. [*Liv. ibid. cum Appiano, in Syriac. pag.* 115. *& Floro, lib.* 2. *cap.* 11.]

Romæ, Kalendis Februariis (quæ, ut annus tum agebatur, in 27 Septembris Juliani diem inciderunt) L. Æmilius Regillus navalem de rege Antiocho triumphum egit. [*Liv. lib.* 37.]

Sub id tempus quo decem Romani legati, & alii qui ex Aſiâ miſſi fuerant, profectionem ab Urbe parabant, Brunduſium in Italiam Publius & Lucius Scipio appulerunt: & poſt aliquot dies triumphantes Romam ſunt invecti. [*Polyb. legat.* 25.] Triumphavit verò ex Aſiâ de Antiocho L. Scipio menſe intercalario pridie Kalendas Martias (circa 16 Novembris Juliani diem) anno ferè poſteaquam conſulatu abiit: & ne cognomine fratri Africano cederet, *Aſiaticus* eſt appellatus. [*Liv. lib.* 37.]

C. Manlio Vulſoni, poſt exactum Conſulatum, proconſulare in Aſiâ imperium in annum prorogatum eſt. [*Id. lib.* 38.]

b. Olympiadis CXLVII anno 4°, ad Cn. Manlium proconſulem Epheſi hybernantem, 4526 | 188
legationes undique ex omnibus civitatibus gentibúſque, quæ cis Taurum montem incolebant, convenerunt: propter victoriam de Galatis partam coronas aureas illi afferentes. Quos omnes laudatos comitérque exceptos, lætiores etiam quàm venerant, ille dimiſit. Venerunt & à Galatis legati, ut ſcirent quibus legibus pacem à Romanis eſſent impetraturi. Quibus reſpondit; poſtquam veniſſet Eumenes, de pace cum iis ſe acturum. Similiter quoque ab Ariarathe Cappadocum rege miſſi ſunt legati, ad veniam petendam, luendámque pecuniâ noxam, quòd auxiliis Antiochum (ſocerum ſuum) juviſſet. Ei talenta argenti 600 (licèt 200 tantùm habeant Livius & Appianus) ſunt imperata. Venit & miſſus ab Antiocho Muſæus: cui venturum ſe ad fines Pamphyliæ Proconſul dixit, & talenta 2500 frumentúmque, ex pacto cum L. Scipione fœdere, accepturum. [*Polyb. legat.* 35. *Liv. lib.* 38.]

c. Principio deinde veris luſtrato exercitu, aſſumptóque Attalo, Proconſul profectus, die octavo Apameam venit. Ibi triduum ſtativis habitis, tertiis rurſus ab Apameâ caſtris in Pamphyliam, ad locum conſtitutum legatis Antiochi, pervenit. Ibi quum triduum conſediſſet, frumentum à regiis advectum exercitui diviſit, pecuniam uni Tribunorum militum traditam Apameam deportari juſſit. Inde ad Pergam duxit:

duxit: quæ una iis locis regio tenebatur præſidio. Appropinquanti præfectus præſidii obvius fuit, 39 dierum tempus petens, ut regem Antiochum de urbe tradendâ conſuleret. Dato tempore, ad eam diem præſidio deceſſum eſt. [*Iid. ibid.*]

Sub idem tempus, decem legati & rex Eumenes ineunte jam æſtate Epheſum appulerunt: ubi cùm è nauſeâ biduum ſe refeciſſent, Apameam aſcenderunt. Proconſul audito eorum adventu, Lucium Manlium fratrem cum quatuor millibus militum ad Oroandenſes miſit; ad reliquum pecuniæ ex eo quod pepigerant exigendum. Ipſe, juſſis ſequi Antiochi legatis, Apameam exercitum reduxit. Invento ibi Eumene cum decem legatis, de iis quæ agenda eſſent conſultabant. Primum igitur placuit ipſis ictum cum Antiocho fœdus pacémque confirmare: in cujus leges à Senatu ſcriptas (quarum apud Polybium & Livium formula extat) Manlius Proconſul legatis Antiochi jusjurandum præſtitit; miſſo confeſtim in Syriam Q. Minucio Thermo tribuno & Lucio Manlio fratre (qui tum fortè ab Oroandenſibus pecunias aſportans redierat) qui ab Rege jusjurandum exigerent, & omnes conditiones firmarent. [*Iid. ibid. cum Appiano, pag.* 113.]

Q. Fabio Labeoni, qui claſſi præerat, Proconſul ſcripſit, ut Patara extemplo proficiſceretur; quæque ibi naves regiæ eſſent, concideret cremarétque. [*Polyb. & Liv. ut ſuprà.*] Profectus ab Epheſo Labeo, 50 tectas naves aut concîdit, aut incendit. Telmeſſum eâdem expeditione (territis ſubito adventu claſſis opidanis) recepit. Ex Lyciâ protinus, juſſis ab Epheſo ſequi qui ibi relicti erant, per inſulas in Græciam trajecit. Athenis paucos moratus dies, dum Piræeum ab Epheſo naves venirent, totam inde claſſem in Italiam reduxit. [*Liv.*]

Cn. Manlius, quum inter cætera quæ ab Antiocho accipienda erant elephantos quoque (qui in Apameâ erant, ut apud Polybium legitur) accepiſſet, dono Eumeni omnes dedit. Deinde cauſas civitatum, multis inter novas res turbatis, cognovit. Et Ariarathes rex, parte dimidiâ pecuniæ imperatæ, Eumenis beneficio cui deſponderat per eos dies filiam, remiſſâ, in amicitiam eſt acceptus. [*Id.*]

Apameæ quoque decem legati & Proconſul, auditis omnibus qui eò convenerant, iis qui de agro aut pecuniâ aut ſimili re aliâ inter ſe contendebant, urbes ex communi conſenſu aſſignârunt, in quibus ſuas controverſias diſceptarent. Colophonios in Notio habitantes, Cymæos et Mylaſſenſes immunes in poſterum ab omni penſitatione tributi futuros pronuntiârunt. Clazomeniis, præter immunitatem, Drymuſſam etiam inſulam ipſis objectam dono dederunt. Mileſiis Sacrum agrum, quo propter hoſtes priùs ceſſerant, reſtituerunt. Chios, Smyrnæos & Erythræos pro ſingulari fide quam eo bello præſtiterunt, & agro quem quique illorum cupiebant donârunt, & in omni præcipuo honore habuerunt. Phocæenſibus & priſtinæ leges reſtitutæ, & ager quem ante bellum habuerant redditus. [*Polyb. legat.* 36. *Liv. lib.* 38.]

Ilienſibus Rhœteum & Gergithum addiderunt; non tam ob recentia ulla merita, quàm originum memoriâ. Eadem & Dardanum liberandi cauſa fuit. [*Liv. ibid.*]

Cúmque antè ſub Pergami ditione pauca quædam fuiſſent loca uſque

uſque ad mare, juxta ſinum Elaiticum & Adramyttenum, (ut docet Strabo,lib.13.pa.624.)regi Eumeni Lyſimachiam & Thracicam Cherſoneſum in Europâ dederunt: in Aſiâ Lycaoniam omnem, Myliada, Phrygiam utramque (minorem ad Helleſpontum,& majorem alteram) & Lydiæ Ioniæque omnia; exceptis opidis quæ libera fuerant, quo die cum rege Antiocho pugnatum eſt. Nominatim verò Tralles, et Epheſum, et in Lyciâ Telmeſſum, ei donaverunt. Myſiam, quam priùs ipſe ſubegerat et Pruſias rex ei ademerat, illi reſtituerunt. De Pamphyliâ, quam Eumenis citra Taurum, legati Antiochi ultra Taurum eſſe dicebant, integra res ad Senatum eſt rejecta. [*Polyb. legat.36. Liv. lib.37.& 38.*]

Rhodiorum legati Theætetus et Philophron, ut ſibi Lycia et Caria juxta Senatus decretum darentur, orabant. Ilienſium legati Hipparchus & Satyrus, Romanos decemviros pro mutuâ inter ipſos cognatione rogârunt, ut Lyciis veniam delictorum darent. Utriſque decemviri, quod in ipſis eſſet, conati ſunt ſatisfacere. Nam in gratiam Ilienſium, nihil aſperius in Lycios conſuluerunt: Rhodiis verò ut gratificarentur, Lyciorum gentem eis contribuerunt; exceptâ Telmeſſo, & caſtris Telmeſſiorum, & agro qui Ptolemæi Telmeſſii fuerat. Caria quoque trans Mæandrum eis eſt data: illis opidis exceptis quæ in libertate fuerant, pridie quàm cum Antiocho pugnatum erat. Verùm Lycii quidvis ſe potiùs perpeſſuros dicebant, quàm ut Rhodiis ſubjicerentur: utpote non pro munere, ſed tanquam amici & ſociis à decem legatis conceſſi. [*Polyb. legat.36. & 39. & 60. Liv. lib.37.& 38.*]

Cùm ab Antiocho Romani, inter cæteras conditiones pacis, deditionem Hannibalis depoſcerent; admonitus à rege Hannibal, Cretam ad Gortynios profugit. [*Juſtin. lib.32. cap.4. Æmil. Prob. in Hannibale.*] Fama tamen tenet, devicto à Romanis Antiocho, Hannibalem in Armeniam ad Artaxiam primùm ſe contuliſſe,& tum alia multa utiliter ſuaſiſſe, tum metropolis Armeniæ condendæ authorem illi fuiſſe, quæ à principis nomine Artaxata ſive Artaxiaſata dicta fuerit. [*Plutarch. in Lucullo. Strabo, lib.11. pag.528.*] Artaxias enim & Thariades ſive Zariadres duces militiæ Antiochi, permiſſu illius Armeniæ (prior majori, alter minori) imperaverunt. Poſtea verò Romanis, qui Antiochum debellaverant,ſeſe adjungentes, Regum titulum aſſumpſerunt. [*Strabo, ibid. & pag.531.532.*] Atque eo tempore, quo cum Romanis illi ſocietatem inierunt, Hannibalem relictâ Armeniâ in Cretam seceſſiſſe, veri fuerit ſimillimum.

Antiochus, Aſiâ provinciâ amiſſâ, benignè ſibi à populo Romano factum eſſe dicebat, quòd nimis magnâ procuratione liberatus, modicis regni terminis uteretur. [*Cicero, pro Dejotaro. Valer. Maxim. lib.4. cap.1.*]

3817 Cn. Manlius & decem legati omnibus rebus ordinatis, aut iis ſaltem quæ maximè erant neceſſariæ,cum omni exercitu ad Helleſpontum ſunt profecti; in tranſitu quæ erant cum Galatis firmaturi. [*Polyb. legat.36. Liv. lib.38.*]

Eò evocatis Galatarum regulis leges ſunt datæ, quibus pacem cum Eumene ſervarent; denunciatúmque, ut morem vagandi cum armis

 finirent,

finirent, agrorúmque ſuorum terminis ſe continerent. [*Liv. ibid.*] in illis nimirum partibus Phrygiæ, Paphlagoniæ, Myſiæ ad Olympum, & Cappadociæ, quæ ab illis occupatæ nomen *Galatiæ* obtinuerunt. [*Zonar. ex Dione.*] Tributum quoque eis fuiſſe impoſitum, in I Maccab. VIII.2. legitur. Atque ita Romani, Galatarum caſtigatâ audaciâ, ſibi quidem citerioris Aſiæ imperium abſque controverſiâ quæſiverunt (finem Imperii ſui Taurum montem ſtatuentes :) incolas verò illius terroribus atque injuriis, quas Barbari inferre eis erant ſoliti, liberârunt. [*Polyb. lib.3. pag.159. cum Manlii orat. apud Livium, lib.38.*]

Contractis ex omni orâ navibus, & Eumenis etiam claſſe per Athenæum fratrem regis ab Elæâ adductâ, copias omnes Manlius in Europam trajecit. [*Liv. lib.38.*]

Antiochus in *loca ſuperiora* exercitum ducens, (ſive, *ultimas regni ſui penetrans urbes*, ut ad Daniel. cap.11. loquitur Hieronymus) ſucceſſorem filium Seleucum Philopatorem declaravit : ut ex II Maccab. IX. 23. intelligitur.

4527 | 187
Cùm Antiochus gravi tributo pacis à Romanis oneraretur, ſeu inopiâ pecuniæ compulſus, ſeu avaritiâ ſollicitatus, quâ ſperabat ſe ſub ſpecie tributariæ neceſſitatis excuſatiùs ſacrilegia commiſſurum ; Jovis Beli templum in Elymaïde auro & argento ac pretioſiſſimis refertum eſſe donariis audiens, ſpoliare illud conſtituit. In Elymaïdem igitur veniens, cauſatúſque ab incolis bellum ſibi illatum eſſe ; adhibito exercitu, nocte templum aggreſſus eſt, grandémque pecuniam inde abſtulit. Quâ re proditâ, finitimi barbari abſque aliorum ope eum adorti, ipſum cum omni militiâ interemerunt. [*Diodor. Sicul. in Excerptis Valeſii, pag. 292. & 298. Strabo, lib.16. pag. 744. Juſtin. lib.32. cap.2.*] Adverſus Elymæos pugnantem, cum omni deletum eſſe exercitu, Hieronymus : [*in Daniel. cap.*11.] à ſodalibus, quos temulentus in convivio pulſaverat, occiſum fuiſſe ſcribit Aurelius Victor. [*de vir. illuſtr. cap.*54.] Ejus verò exceſſum ad C. Flaminii & Æmilii Lepidi Conſulatum rectè ex Dione refert Zonaras.

Poſt patrem, Seleucus *Philopator* (*Soter* Joſepho, lib.12. cap.4. filii Demetrii cognomento, dictus) annos 12. regnavit ; otioſus nec admodum potens, propter cladem quam pater acceperat. [*Appian. Syriac. pag. 131. cum Porphyrio, Euſebio, & Severo Sulpitio.*] Cui in ipſo regni initio filius natus eſt Demetrius Soter ; quem moriente patruo Antiocho Epiphane 23. annorum fuiſſe ſignificat Polybius. [*legat.* 107.] Ad hunc verò Seleucum ſpectat locus ille, initio capituli 3^{ii} libri II Maccabæorum. *Dum ſancta civitas cum omni pace habitaretur, & leges conſervarentur optimè, propter pietatem Oniæ ſacerdotis ſummi, & improbitatis odium ; accidit ut ipſi quoque reges honorarent hunc locum, & templum miſſis muneribus optimis decorarent : adeò ut Seleucus ipſe rex Aſiæ ſuppeditaret de ſuis reditibus omnes ſumptus ad miniſteria publica ſacrificiorum pertinentes.*

Prætore Achæorum Philopœmene, venit Alexandriâ Demetrius Athenienſis, Ptolemæi legatus, ad renovandam ſocietatem Regis nomine cum gente Achæorum. Qui fœdere libenter renovato, legatos ad Regem miſerunt, Lycortam Polybii hiſtorici patrem, & Theodoridam

dam & Rhoſitelem Sicyonios: ut & præſtarent ipſi jusjurandum, & à Rege exigerent. [*Polyb. legat.* 37.]

3818 Cn. Manlius Vulſo, majore decem legatorum parte reclamante, de Gallis Aſiaticis Romæ ad III Nonas Martias triumphavit. [*Liv. lib.* 38. & 39.] De cujus in Aſiâ rebus geſtis Hannibal, hoc tempore à belli curâ vacuus, commentarios Græco ſermone, quem à Soſilo Lacedæmonio didicerat, ad Rhodios conſcripſit. [*Æmil. Prob. in Hannibale.*] Soſilum verò hunc Ilienſem fuiſſe, & res Hannibalis libris 7 ſcripſiſſe, confirmat Diodorus Siculus. [*lib.* 26. *eclog.* 3.]

Prætore Achæorum Ariſtæno, redierunt qui ad Ptolemæum miſſi 4528 186
fuerant legati; quum Megalopoli Achæorum conventus celebraretur. Cui Lycortas expoſuit, quonam modo & præſtitiſſent & exegiſſent à Rege jusjurandum: addens deinde, attuliſſe ſe donum communi Achæorum, arma ænea ad peltaſtas inſtruendos 6000, & pecuniæ ſignatæ æreæ talenta 200. [*Polyb. legat.* 41.]

Ad eundem conventum Eumenes legatos miſit, ut ſocietatem quæ patri ipſius fuerat cum Achæis renovaret; 120 etiam talenta ſe eis daturum pollicens, ut fœnore eâ ſummâ occupatâ, è reditibus alerentur qui in publicis conventibus ad concilium conveniſſent. Quam oblatam largitionem, etſi propter vim oſtenſæ pecuniæ ſupra modum blandientem, cum clamore omnes reſpuerunt. [*Id. ib. Diodor. Sic. legat.* 13.]

Eodem & Seleuci legati venerunt, tum renovandæ amicitiæ, tum ut decem naves longas Achæis pollicerentur. Quibus placuit, amicitiam quidem cum rege Seleuco renovare; ſed navium quas donabat munus in præſentia non accipere. [*Iid. ibid.*]

3819 Romam venerunt Eumenis legati, de Thraciæ urbibus Maroneâ at- 4529 185
que Æno (quas ut Thracicæ Cherſoneſi appendices à Romanis ſibi donatas ille aſſerebat) acturi, & de Philippo Macedonum rege conqueſturi, quòd opidis illis per vim occupatis præſidia impoſuiſſet, et Thracum inde multitudinem in Macedoniam traduxiſſet. Ad quorum cauſam cognoſcendam legati Q. Cæcilius Metellus, M. Bæbius et Tib. Sempronius miſſi, Theſſalonicæ Philippum regem et adverſam partem eâ de re diſceptantes audiverunt. [*Polyb. legat.* 40. & 42. *Liv. lib.* 39.]

3820 Illis Romam reverſis, et legatis Philippi et Eumenis qui cum iis venerunt eadem iterantibus quæ Theſſalonicæ priùs fuerant dicta; aliam legationem novam, cujus princeps Appius Claudius fuit, Senatus decrevit: mandato dato, ut ab Æno et Maroneâ præſidia deducerentur, maritimáque omnis Thraciæ ora à Philippo et Macedonibus liberaretur. [*Polyb. legat.* 42. & 44. *Liv. lib.* 39.]

Etiam è Spartâ Areus et Alcibiades, viri apud ſuos exiſtimatione ſummâ, legati Romam miſſi, eodem tempore in Senatu de injuriis quas Lacedæmoniis Achæi intulerant graviter ſunt conqueſti. Quibus auditis, placuit Patribus, ut de his quoque rebus iiſdem legatis darentur mandata. [*Polyb. legat.* 42. *Pauſan. in Achaic. pag.* 214.]

Lycortas Megapolitanus (Polybii pater) Achæorum prætor conci- 4530 184
lium indixit: in quo Areus & Alcibiades, qui legationem Romam adverſus gentem Achæorum ſuſceperant, capitis damnati ſunt. [*Liv. lib.* 39. *Pauſan. ut ſupr.*]

Paucos poſt dies Romam legati venerunt: quibus Clitore in Arcadiâ datum eſt concilium. [*Liv.ibid.Polyb.legat.*43.] Sed minimè fuit eorum adventus Achæis gratus: quum Areum & Alcibiadem, capitis abs ſe in concilio proximo damnatos, cum eis viderent. Lycortas, pro majeſtate magiſtratus, cauſam Achæorum ſummâ libertate egit. Legati dicta illius non magni facientes, Areum & Alcibiadem ſententiâ ſuâ nihil grave in Achæos commiſiſſe declarârunt; & ut damnatio eorum nuper facta tolleretur, effecerunt. [*Liv.& Pauſan. ut ſupr.*]

Cùm Hannibal diu quietam vitam apud Gortynios in Cretâ egiſſet, invidioſúmque ſe propter nimias opes videret; amphoras complures plumbo repletas in templo Dianæ, quaſi fortunæ ſuæ præſidia, depoſuit: atque ideo nihil de illo ſollicitâ civitate, quoniam velut pignus opes ejus tenebat, ad Pruſiam (cognomento Venatorem, Bithyniæ regem) contendit, auro ſuo in ſtatuis æneis quas ſecum portabat infuſo; ne conſpectæ opes vitæ nocerent. [*Juſtin.lib.*32.*cap.*4. *Æmil. Prob. in Hannibale.*]

Inter Pruſiam & Pergamenum regem Eumenem bellum ortum eſt; quod Pruſias, Hannibalis fiduciâ rupto fœdere, prior intulit. [*Juſtin. ibid.*] Bellum inter eos gerebatur & mari & terrâ: ſed utrobique Eumenes plus valebat, propter Romanorum ſocietatem. Cúmque domeſticis rebus minùs eſſet robuſtus Pruſias; cæteros reges conciliabat illi Hannibal, adjungebátque bellicoſas nationes. [*Æmil.Prob.*] Inter reges erat Philippus Macedo: qui Philoclem legatum cum auxiliis ad Pruſiam miſit. [*Polyb.legat.*46.]

3821 Olympiade CXLIX, initio Conſulatus M. Claudii Marcelli & Q. Fabii Labeonis, ab Eumene rege legatio cum fratre ejus Athenæo, coronam 15000 aureorum ſecum afferente, Romam venit, ad querendum de Philippo: ſimul quòd non deducerentur ex Thraciæ urbibus præſidia; ſimul quòd in Bithyniam Pruſiæ bellum adverſus Eumenem gerenti auxilia miſſa forent. [*Polyb.legat.* 46. *Liv.lib.*39.] Inter Lacedæmoniorum quoque legatos, Areus & Alcibiades ad Senatum eodem tempore venerunt. [*Polyb.ibid.*]

Cùm Pruſias terreſtri bello ab Eumene victus eſſet, & prælium in mare transferens navium multitudine ſuperaretur; dolo pugnandum eſſe putavit Hannibal, cùm par non eſſet armis. Omne ſerpentium genus in fictiles lagenas conjici juſſit, medióque prælio in naves hoſtium mitti: præcepto claſſiariis dato, omnes ut in unam Eumenis regis concurrerent navem, à cæteris tantùm iſto ſerpentium commento ſe defenderent. Et ut palàm faceret ſuis, quo loco Eumenes eſſet; caduceatorem ad illum miſit cum epiſtolâ, nihil continente aliud, niſi quod ad irridendum eum pertineret. Bithynis igitur univerſis navem Eumenis adorientibus, ille fugâ ſaluti ſuæ conſuluit: quam conſecutus non eſſet, niſi intra ſua præſidia ſe recepiſſet, quæ in proximo littore erant collocata. Reliquæ Pergamenæ naves cùm adverſarios premerent acri ùs, repentè in eas vaſa fictilia conjici cœpta ſunt: quæ jacta initiò riſum pugnantibus excitârunt; neque quare id fieret, poterat intelligi. Sed ubi ſerpentibus repleri naves cœpere, ancipiti periculo circumventi, 4531 183

hoſti

hoſti victoriam ceſſerunt, ſéque ad ſua caſtra nautica retulerunt. [*Juſtin. lib.* 32. *cap.* 4. *Æmil. Prob. in Hannibale.*]

Ita Hannibal conſilio arma Pergamenorum ſuperavit: neque tum ſolùm, ſed ſæpe aliâs pedeſtribus copiis pari prudentiâ pepulit adverſarios. [*Prob. ibid.*] ubi ſemel, cùm illi pugnare placeret, & negaret Pruſias ſe audere, quòd exta prohiberent: *An tu*, inquit, *caruncula vitulinæ mavis, quàm imperatori veteri credere?* [*Cicero de Divinat. lib.* 2. *Plutarch. de exilio. Valer. Maxim. lib.* 3. *cap.* 7.]

Hæc ubi Romam nuntiata ſunt, miſſi à Senatu legati ſunt, qui utrumque regem in pacem cogerent, Hannibalémque depoſcerent. [*Juſtin. ut ſupr.*] Titum Quintium Flamininum ad Pruſiam & Seleucum legatum tunc fuiſſe miſſum, Philopœmene adhuc vivente & præturam Achæorum gerente, Polybius indicat. [*legat.* 47.] In legatione ad Pruſiam, adjunctos ei fuiſſe L. Scipionem Aſiaticum & P. Scipionem Naſicam, apud Livium in fine libri 39ⁱ affirmat Valerius Antias.

Ageſipolis, qui in ætate puerili Rex Spartæ fuerat, legatus cum aliis ab iis qui Lacedæmone exulabant Romam miſſus, in mari à piratis occiſus eſt. [*Polyb. legat.* 49.] Hic poſt Cleomenis mortem puer ab ephoris Rex rite & legitimè conſtitutus (ut in libro 4 pag. 304. docet Polybius) ab inſequentibus Lacedæmoniorum tyrannis, Lycurgo, Machanidâ & Nabide, regno excluſus eſt. Eo verò legitimo rege vitâ functo, Areus ille (de quo ex Polybio, Livio & Pauſaniâ, jam dictum eſt) acerrimus patriæ libertatis adverſus Achæos vindex, imminutâ jam per Romanos Achaicæ Reipublicæ potentiâ, Regis ſaltem titulum obtinuiſſe videtur. Ad Oniam enim III. Oniæ filium, ſummum Judæorum Pontificem, Areium Lacedæmoniorum regem legationem cum literis miſiſſe, Joſephus libro 12. Antiqu. cap 4. & Euſebius in Chronico confirmant. Habentur eæ literæ apud Joſephum cap. 5. in prioris Maccabæorum libri capitulo 12 ex Hebræo (eo enim ſermone librum illum primitùs ſcriptum fuiſſe oſtendit Hieronymus) cum brevitate & retentis Hebraiſmis expreſſæ. In quibus ſcriptura illa Spartiatarum & Judæorum cognationem commemorans, ex Græcorum Mythologiis petita fuiſſe videtur: cujuſmodi Claudii Iolai illa eſt (apud Stephanum Byzantinum, in voce Ἰουδαία) à *Judæo Spartone*, Bacchi commilitone, *Judaicam* gentem nomen accepiſſe. Licèt nomen *Spartonis* ſui temporis Spartiatis ignoratum fuiſſe, ſignificet Pauſanias. [*in Corinthiac. pa.* 58.]

Eumenes cum Pruſiâ Bithyniæ & Ortiogonte Galatarum rege bellum geſſit. [*Prolog. Trogi lib.* 32. *cum Polybio, lib.* 3. *pag.* 159.]

3822 Ad initium Conſulatus L. Æmilii Pauli & Cn. Bæbii Tamphili mortem Hannibalis referimus. Hiſce enim Conſulibus illum interiiſſe, ſcripſerunt Polybius & Valerius Antias: non ſub præcedentis anni Conſulibus, ut Attico atque eum ſecuto Livio; neque ſub anni inſequentis, ut Sulpicio viſum fuit. [*apud Æmil. Probum, in Hannibale.*] Mortis autem modus ex Livio libro 39. Juſtino lib. 32. cap. 4. Plutarcho in T. Q. Flaminino, Dione apud Zonaram, Æmilio Probo in Hannibale, & Appiano in Syriacis pag. 92. ejuſmodi fuiſſe memoratur.

Hannibal uno loco ſe tenebat, in caſtello quod ei à Pruſiâ datum erat muneri: ſeptémque ex ædificio exitus fecerat, & ex iis quoſdam occul-

occultos, ne cuſtodiâ ſepirentur. Cùm nunciatum igitur illi eſſet, milites regios in veſtibulo eſſe; poſtico, quod devium maximè atque occultiſſimi exitus erat, fugere conatus, ut id quoque occurſu militum obſeptum ſenſit, & omnia circà clauſa cuſtodiis diſpoſitis eſſe: veneno ſumpto, quod multo antè præparatum ad tales habebat caſus, ſeptuagenarius vitam finiit. De morte verò ejus ferunt hoc datum fuiſſe oraculum:

Λίβυσσα κρύψει βῶλος Ἀννίβου δέμας,

Annibalis cineres terra Libyſſa teget.

quod ille de Africâ acceperat: cùm viculus eſſet ille Bithyniæ maritimus; de quo, in lib. 5. cap. 32. Plinius: *Fuit Libyſſa opidum, ubi nunc Hannibalis tantùm tumulus.*

Pharnaces rex Ponti Sinopenſem urbem de improviſo expugnavit: quæ ei ac ejus deinceps ſucceſſoribus ſervivit. [*Strabo, lib.* 12. *pag.* 545. *&* 546.]

Olympiadis CXLIX anno 2, venerunt Romam legati ab Eumene & Pharnace regibus bellum tum inter ſe gerentibus, atque à Rhodiis de Sinopenſium clade querentibus. Indéque Marcius & alii legati à Senatu ſunt miſſi, ad res Sinopenſium viſendas & Regum controverſias cognoſcendas. [*Polyb. legat.* 51. *&* 53. *Liv. lib.* 40.] 4532 182

Hyrcanus (Joſephi filius, Tobiæ nepos) Seleuci tempore trans Jordanem fluvium tributis colligendis præpoſitus, caſtrum munitiſſimum è marmore candido extruxit, quod Tyrum vocavit; in finibus Arabiæ & Judææ Trans-jordanenſis, non procul regione Heſſebonitide poſuit: præfuitque illi tractui poſtremo toto regni Seleuci ſeptennio, aſſiduum cum Arabibus bellum gerens; multos eorum interficiens, alios in captivitatem abſtrahens. [*Joſeph. lib.* 12. *cap.* 4. 5.]

Marcius & collegæ, à Senatu ad cognoſcendum de bello inter Eumenem & Pharnacem miſſi, legationem ſuam renunciaverunt: & moderationem Eumenis in omnibus rebus, Pharnacis verò avaritiam & ingentem ſuperbiam pluribus expoſuerunt. [*Polyb. legat.* 53.] Fuit enim ille omnium ex ſuperiori memoriâ Regum iniquiſſimus. [*Id. in Excerpt. Valeſ. pag.* 130.]

3823 Ariarathe Cappadoce cum Eumene Pergameno contra Pharnacem Ponticum bellum gerentibus; à tribus Regibus Romam legati miſſi ſunt. Quibus auditis Senatus reſpondit; iterum ſe legatos miſſurum, qui de eorum controverſis diligentiùs cognoſcerent & ſtatuerent. [*Id. ibid. cum lib.* 3. *pag.* 159. *Liv. lib.* 40.]

Pharnaces aſpernatus iterum nomen Romanum, quum cauſæ cognitio ad Senatum fuiſſet delata, Leocritum per hyemis tempus cum decem militum millibus ad devaſtandam Galatiam miſit. [*Polyb. legat.* 55.] 4533 181

Ipſe, vere ineunte, copias coëgit; ceu facturus in Cappadociam impreſſionem. [*Id. ibid.*]

Eumenes, graviſſimè indignatus quòd omnes fidei leges migrâſſet Pharnaces; ſimul cum fratre Attalo Româ tum reverſo exercitum duxit in Galatiam. Et Leocritum quidem ibi non offenderunt: ſed quum Carſignatus (pro quo Epoſſognatum reponendum opinatur Fulvius

vius Urſinus) & Gæzotorius legatos ſubinde mitterent, ne quid ſibi noceretur poſcentes, & imperata cuiuſmodi illaeſſent facturos ſe pollicentes; repudiatâ horum petitione, quia fidem priùs mutâſſent, cum omni exercitu adverſus Pharnacem profecti ſunt. [*Ibid.*]

Quintis caſtris Calpito (vel Calpiâ Bithyniæ urbe) ad Halym fluvium eſt ventum; ſexto deinde die Amiſum pervenerunt: ubi poſtquam Ariarathes Cappadocum rex cum ſuis ſe illis conjunxiſſet, agrum Amiſenum ſunt ingreſſi. Quum vix metati caſtra eſſent, nuntius affertur, adeſſe legatos populi Romani ad pacem conficiendam. Quo cognito, Eumenes Attalum miſit qui illos exciperet: ipſe copias duplicabat, & magno ſtudio ornabat. [*Ibid.*]

Hortantibus legatis poſt ſuum adventum ut bellandi finem facerent, reſpondet Eumenes & Ariarathes, paratos ſe ad omnia quæ vellent ſuadeléntque. Petentibúſque illis, ut dum de pace tractaretur, exercitus ex hoſtico deduceretur, aſſenſus eſt Eumenes; ac ſequenti die motis ſignis in Galatiam ducere exercitum cœpit. [*Ibid.*]

Romani cum Pharnace congreſſi, cùm perſuadere illi non poſſent ut in colloquium ipſe cum Eumene veniret; ægrè tandem ab eo obtinuerunt, ut ad oram maritimam legatos mitteret cum liberâ poteſtate pacem iis legibus conficiendi, quas ipſi legati dixiſſent. Poſtquam venerunt legati, inſtituto colloquio, cui ipſi intererant, cum Romanis & Eumene: hic quidem ſtudio pacis ad omnes conditiones paratus erat deſcendere; contrà verò legati Pharnacis ita ſe geſſerunt, ut facilè intelligerent Romani, non eum fuiſſe Pharnacem qui conſentire paci vellet. [*Ibid.*]

Itaque ſoluto infectâ pace colloquio, quum Romani Pergamo diſceſſiſſent, & Pharnacis legati eſſent dimiſſi; duravit inter Reges bellum, & neceſſaria in eam rem apparare inſtitit Eumenes: qui tamen eodem tempore obnixè rogatus à Rhodiis, celeriter ad eos ſe contulit, ut bellum contra Lycios adminiſtraret. [*Ibid.*]

Leocritus Pharnacis præfectus, cùm Pium (vel Teium potiùs ad Pontum opidum) crebris oppugnationibus urgeret, mercenarios milites, qui præſidio urbi erant, dedere eam coëgit; eâ conditione, ut ipſi quoque quocunque libitum eſſet tutò deducerentur. Sed quum ut univerſos occideret mandatum accepiſſet à Pharnace, quòd olim ipſum offendiſſent; contra fœderis fidem in eos iter agentes impreſſione factâ, cunctos ſagittis confixit. [*Diodor. Sicul. in Excerpt. Valeſ. pag.*361.]

Seleucus coactis haud contemnendis copiis ad opem Pharnaci ferendam profectus, Taurum montem ſuperare jam parabat: Sed cùm apud ſe reputâſſet per leges fœderis, quod populus Romanus cum patre percuſſerat, id ei non licere; receſſit. [*Id. ibid.*]

3824 Inter Pharnacem, Attalum & cæteros, fœdus poſteà ictum eſt. Eumenes Pergami tum commorans, è gravi morbo convaluerat. Qui poſt Attali fratris adventum, ubi omnia quæ geſta fuerant cognoviſſet approbaſſétque; fratres omnes ſuos Romam miſit. Ibi privatim pro ſe quiſque eos juvenes, quos in bellis Aſiaticis notos habuerant, comiter accepit: Senatus verò & hoſpitia & lautia uberrima iis exhibuit. Attalus 4534 180

talus in Senatum ingreſſus, de Pharnacis queſtus eſt injuriis; & ut eum pro commeritâ noxâ caſtigarent, Patres oravit. Cui benignè illi reſponderunt; miſſuros ſe legatos, qui bello huic omnino finem ſint impoſituri. [*Polyb.legat.*56. *Diodor.Sic.legat.*14.]

Ptolemæus Epiphanes, cupiens ſocietatem inire cum gente Achæorum, legatos miſit, decem naves pollicens 50 remorum, omnibus rebus inſtructos. Achæi, quòd eſſet munus dignum cujus haberetur gratia, (utpote ad ſummam talentorum ferme decem accedens) promiſſionem ejus cupidè ſuſceperunt. Legatóſque ad eum decreverunt Lycortam cum filio ſuo Polybio (hiſtorico) licèt annis minore quàm per leges liceret, unáque cum his Aratum, Arati Sicyonii filium: qui & Regi gratias agerent pro armis & pecuniâ, quæ priùs per Lycortam miſerat; ſimúlque naves ab eo acciperent, & in Peloponneſum devehendas curarent. Verùm patriæ fines legatio iſta, interveniente morte Ptolemæi ſub idem tempus, non exceſſit. [*Id.legat.*57.]

Cùm enim Ptolemæus Seleuco moliretur inſidias, & adverſus eum exercitum præpararet; cùm unus è ducibus ab illo quæreret, tantas res moliens, ubi haberet pecuniam: reſpondit, ſibi amicos eſſe divitias. Quod cùm divulgatum eſſet in populis; timentes duces ne eorum opes ille auferret, veneno eum ſuſtulerunt. [*Hieronym. in Daniel. cap.*11.] Apud Priſcianum Grammaticum Cato regem optimum & beneficentiſſimum eum vocat. Et aliquamdiu quidem præclarè ſe geſſit magnámque laudem retulit: poſtquàm verò ab adulatoribus corruptus Ariſtomenem, quem inſtar patris obſervaverat, epoto cicutæ poculo mori coëgiſſet, magis ac magis efferatus, & tyrannicâ ſævitiâ non regiâ utens poteſtate, in tantum Ægyptiorum odium venit, ut parum abfuerit quin regno excideret. [*Diodor. Sicul. in Excerpt. Valeſii, pag.* 294.297.]

Mortuus, duos poſt ſe reliquit filios impuberes: quorum grandior Philometor, minor Phyſcon eſt cognominatus. [*Joſeph.lib.*12.*cap.*5.] Ptolemæum *Philometorem* (Epiphanio *Philopatorem* perperam dictum) annos 35. poſt patrem regnaviſſe, Ptolemæus in Regum Canone, Clemens Alexandrinus, Euſebius, & alii confirmant: è quibus nos, ad temporum exæquationem, menſes tantùm tres detrahimus.

3825 Pharnaces ſubitâ & gravi hoſtium impreſſione territus, legatos ad Eumenem & Ariarathem de pace miſit: quâ bellum, quod Eumenes & Ariarathes cum Pharnace & Mithradate Armeniæ ſatrapâ geſſerunt, hiſce conditionibus finitum eſt. Ut Pharnaces Galatiam nullo modo ingrederetur; & quæcunque illi antea cum Gallis fuiſſent fœdera dirimerentur. Ut Paphlagoniâ pariter excederet; & quos priùs inde eduxit incolas, ſimul cum armis, reſtitueret. Ut Ariarathi loca omnia ei adempta, cum obſidibus, reſtitueret. Ut captivos transfugáſque omnes ſine pretio redderet. Ut Morziæ & Ariarathæ regibus 900 talenta, ex eorum gazâ ablata, reſtitueret: atque Eumeni, pro belli impenſis, 300 talenta penderet. Et ut Armeniæ ſatrapes Mithradates 300 ſolveret talenta; quia bellum cum Ariarathe geſſit, contra fœdus quod cum Eumene habuit. Comprehenſi ſunt hoc fœdere, è dynaſtis Aſiæ, Artaxias majoris partis Armeniæ regulus, & Acuſilochus, ex Europæis 4535 179

ropæis, Gatalus Sarmata; è liberis civitatibus, Heracleotæ, Meſembriani, Cherſoneſitæ, & cum his præterea Cyziceni. Ad quarum conditionum obſervationem cùm obſides à Pharnace dati adveniſſent, dimiſſi ſunt exercitus. [*Polyb. legat.*59.]

3826 Teium ad Pontum opidum, quod ex pacis fœdere Pruſias reddiderat, Eumenes aliquanto pòſt ab eo exoratus illi dedit; in magnam accipientis gratiam. [*Id. ibid.*]

Mortuo rege Macedonum Philippo, filius ejus Perſes vel Perſeus, Q. Fulvio & L. Manlio Conſulibus, regnum accepit: regnavítque undecim annos. [*Liv. lib.*45.] vel ann.10. menſ.8. ut à Porphyrio accuratiùs eſt expreſſum. [*in Græc. Euſeb. Scalig. pag.*229.].

Periodus Calippica *tertia* incipit. 4536 178

Lycii legatos Romam miſerunt, de Rhodiorum, quibus ab L. Cornelio Scipione attributi erant, crudelitate querentes. Servitutem, quam ſub rege Antiocho erant perpeſſi, collatam cum præſenti ſtatu, præclaram libertatem viſam eſſe dicebant: nihilque inter ſe jam & argento parata mancipia intereſſe. Motus his Senatus, literas Lyciis ad Rhodios dedit: quibus monebantur, ita ſub eorum ſimul imperio & tutelâ eſſe Lycios, ut in ditione Populi Romani civitates ſociæ ſint. [*Liv. lib.*41.]

3827 Pruſias ſororem Perſei, Perſeus filiam Seleuci Laodicen uxorem duxit; 4537 177
Rhodiis cum totâ claſſe ſponſam ad eum deducentibus. [*Liv. lib.* 42. *Polyb. legat.*60. *Appian. legat.*25.]

Rhodiis Lycios bello petentibus, Xanthii è Lyciâ in Achaiam & Romam legationem miſerunt, cujus princeps erat Nicoſtratus. [*Polyb. legat.*60.]

Lyciis bello jam devictis, legati eorum Romam venerunt: quibus exeunte jam æſtate, poſtquam Tiberius & Claudius Conſules in expeditionem contra Iſtros & Agrios fuiſſent miſſi, ad Senatum datus eſt acceſſus. Ibi quum & Rhodiorum crudelitatem, & calamitatem ſuam enarrâſſent; eò tandem Senatum adduxerunt, ut legatos Rhodum mitterent, qui ſignificarent, inſpectis commentariis quos decem legati in Aſiâ fecerant repertum eſſe, Lycios Rhodiis à Romanis datos fuiſſe, non loco muneris, ſed ut pro amicis & ſociis eos haberent. Quod quidem multitudini (Rhodiis ob navatam Perſeo in deducendâ ſponſâ operam infenſæ) minus probabatur; qui ad exhauriendos Rhodiorum apparatus & theſauros, Rhodios & Lycios inter ſe committi cupiebant. [*Id. ibid.*]

3828 Poſtquam Romanorum legatio Rhodum venit; tumultus inter cives & magna perturbatio eſt orta: quòd rebus Lyciorum jam rectè ordinatis, aliud denuo moleſtiarum principium ſibi viderent exoriri. Lycii enim, ſimul ac iſta à Romanis ſunt declarata, ſeditionem iterum excitârunt; ſéque paratos oſtenderunt omnia pati, quò legibus ſuis & libertati redderentur. Rhodii verò Romanos à Lyciis fuiſſe deceptos rati, legatum ſtatim Lycophronem ad Senatum miſerunt. Cujus legatione auditâ, Senatus reſponſum dare diſtulit. [*Id. legat.*61. *&* 62.]

Simon quidam ex tribu Benjamin, Templi præfectus patrocinio, cum 4538 176
Oniâ III Pontifice contendens, quum vincere eum non potuiſſet; ad

Apollonium Thraſæi filium Cœleſyriæ & Phœniciæ præfectum ſe contulit: immenſam opum vim in Templi gazophylacio eſſe indicans, quâ non uterentur Sacerdotes, quæque in Regis poteſtatem poſſet redigi. Quod cùm Apollonius Seleuco regi renuntiaſſet; ille Heliodorum præfectum ærario Hieroſolyma miſit, qui eam pecuniam inde auferret. Ibi Onias Pontifex Heliodorum monuit, pecunias in Templo aſſervatas partim viduarum & orphanorum, partim Hyrcani Tobiæ (nepotis; de quo ad annum Mundi 3812) viri eminentiſſimi, eſſe depoſita; neque talentorum 400 argenti, & 200 auri, ſummam excedere: eámque eſſe & Templi & depoſiti religionem, ut nullo eam modo violari oporteret. Cùm verò Heliodorus neque Oniæ rationibus precibúſve, neque populi tumultuantis dolori acquieſceret; à Dei angelis percuſſus & exanimatus domum à ſuis exportatus eſt. Mox tamen Oniæ precibus ſanitati reſtitutus, ad Seleucum rediit; Templi ſanctimoniam & Dei potentiam prædicans. Habetur hiſtoria in II Maccabæorum libri capite III. & apud Joſephum in libello περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ: qui pro *Heliodoro* tamen *Apollonium* (ut & Faſtorum Siculorum ſcriptor) hîc ſubſtituit, & ſub Seleuci exitum geſta iſta fuiſſe indicat.

Quum ex conditionibus pacis Antiocho Magno datæ, obſides Romanorum arbitratu ſubinde permutandi eſſent; pro Antiocho Epiphane prioris Antiochi filio, qui Romæ tum obſes fuit, (I *Maccab.*I.11.) Demetrius præſentis regis Seleuci filius obſes ſubſtitutus eſt. [*Appian.Syriac.pag.*116.]

Simon Benjaminita, pecuniarum & patriæ ille proditor, Oniam Pontificem de civitate & gentilibus optimè meritum, calumniatus eſt, tamquam ſi ipſe Heliodorum compuliſſet, & malorum artifex extitiſſet. Cúmque eò uſque diſcordia proceſſiſſet, ut cædes à Simonis parte fierent; atque ad Simonis malitiam furor etiam Apollonii accederet: ad Seleucum regem Onias eſt profectus. [II *Maccab.*IV.1,-6.] Sed eum jam mortuum fuiſſe, antequam ab Oniâ conveniretur, Jaſonis Cyrenæi abbreviator ſubindicat: licèt id ab Oniâ effectum, ut Simon in exilium pelleretur, Euſebianum Chronicon ſignificet.

Atque ita ad Antiochi Epiphanis & Maccabaicæ Hiſtoriæ initia Aſiaticum & Ægyptiacum noſtrum Chronicon eſt perductum. Cujus continuationem, ad extremum uſque ſub Veſpaſiano Reipublicæ Judaicæ excidium, (unâ cum Novi Teſtamenti Annalibus, & Eccleſiaſtici Chronici breviario, uſque ad quarti poſt Chriſtum natum ſeculi exordium producendo) ſi divina benignitas vitam & vires dederit, deinceps adjicere nobis eſt propoſitum.

Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ.

FINIS.

Index rerum præcipuarum.

A

AAron natus eſt 3140
Abbarus pontifex 4153
Abdon judicat Iſraelem 3549
Abel occiſus à fratre P.J.840
Abia regnat, 3756. Jeroboamum ſuperat 3757
Abimelech 70 fratres occidit, 3478. Sichem urbem diruit, occiditur 3481
Abram natus, P. J. 2718. vocatus ex Ur Chaldæorum, P. J. 2792. cogente fame deſcendit in Ægyptum, P. J. 2793. revertitur cum Lôt in Cananæam, P J. 2794. circumciditur, P.J.2817. obtulit Iſacum, P.J. 2843. moritur, P.J.2893
Abſalom poſt triennale exilium redit Hieroſolymam, 3687. poſt biennium in conſpectum patris admittitur, 3689. civium animos cœpit à patre abalienare, 3690. paternum regnum invaſit, 3691. telis Joabi confoditur ann.eod.
Abydus obſidetur, 4513. capitur, an. eod. obſidetur 4524
Acenchres, Ori filia Ægypti regina, 3086. Acencheres Ratholis filius rex Ægypti, 3107. poſt eum Acencheres alius regnat 3120
Achab vineam Nabothi appetit, 3815. Achaziam filium proregem conſtituit, 3816. oppugnans Ramoth Gilead occiditur 3817
Achaz Jothami filius natus, 3952. patri ſuccedit, 3972. ſuperatur, 3973. ſervit Aſſyrio, 3975. moritur 3988
Achazia natus, 3807. ægrotans conſulit Baalzebum, 3818. moritur, an. eod. idololatra 3829
Achæus, 4496, 4497. Achæi damnant Areum & Alcibiadem 4530
Acoris Ægypti rex bellum adverſum Artaxerxem parat, 4337. Adam mortuus 1640
Ægialeus Sicyoniorum in Peloponneſo regnum incipit P.J.2625
Ægyptus Æriam terram vocavit à ſuo nomine, 3230. poſt novem annos in expeditionibus exteris Peluſium rediit, 3232. ejus 50 filii occiſi à filiabus Danai, 3240. Ægypti δωδεκαρχία, 4029. Ægyptii à Perſis deficiunt, 4227. iterum deficiunt, 4254. iterum Perſis ſubjiciuntur, 4260. Ægyptus a Perſis ſubjugata, 4364. Ægyptii deficiunt 4499
Æmilii geſta 4524
Æſopus Sardes venit, inde Delphos profectus injuſtè damnatur 4153
Æthiopes ab Indo flumine conſurgentes juxta Ægyptum conſederunt 3099
Ætolorum anacleteria 4518
Agathocles moritur, 4425. Agathocles Lyſimachi à patre occiditur, 4431. Agathocles 4507. 4510
Ageſilaus à Lacedæmoniis mittitur cum copiis contra Perſas, 4318. inducias cum Tiſſapherne factas ſervat, licet hic jusjurandum violaret, an.eod. Phrygiam & vicina loca populatur, an.eod. Tiſſapherni exercitum fugat, 4319. Piſandrum claſſi præfecit, an. eod. regionem Pharnabazi infeſtat, an. eod. domum ab Ephoris revocatur, 4320. ab Ægyptiorum rege deridetur & contemnitur, 4352. moritur, 4353
Ageſipolis rex Spartæ 4531
Alcetas ſeipſum occidit 4394
Alcibiadis & Chalcidei opera multi ab Athenienſibus deficiunt, 4302. Alcibiadis poſtulata, 4303. cum Athenienſibus redit in gratiam, an. eod. cum magna præda in Samum redit an. eod. à Tiſſapherne in vincula conjicitur 4306. Pharnabazum ſuperat, an eod. dux belli generalis factus, 4307. in Thraciam cum pecunia fugit, 4310. occiditur & crematur. an.eod.
Alexander natus, 4358. Philippo ſuccedit, 4378. Triballos ſuperat, & in Græciam tumultuantem revertitur, 4379. Athenienſibus parcit, Thebanos oppugnat, an. eod. per Hecatæum comprehendit Attalum. Thebas evertit, Pindari familiam ſervat. Diogenem inviſit, an. eod. ejus ſomnium, 4380. in Aſiam trajicit. ejus exercitus haſtam conjicit in Aſiam. Achillis tumulum inviſit; ſacrificat. Granicum amnem ſuperat. in campis Adraſtiis Perſas ſuperat. urbem Sardianorum occupat. Epheſum venit. Oligarchiam tollit. Dianæ ſacrificat. Miletum capit. in Cariam contendit, Græcas urbes liberat. Adam Cariæ reginam declarat. Halicarnaſſum Cariæ metropolim ſolo æquat. Macedonicis militibus hybernandi veniam cum uxoribus dat. Parmenionem Sardes mittit, multa oppida capit, an. eod. in Myliada Phrygiæ movit, 4381. ad Phaſelidem nuncium accepit de inſidiis vitæ ejus ſtructis. in Piſidia, Pamphilia, & Phrygia multa oppida capit. Gordiam venit, ubi nodum ſecuit, an. eod. omnem regionem cis Halym flu. ſubegit. ad Pylas præſidium invadit. Cydni flu. unda frigida periclitatur. Orontobatem Perſam ſuperat. apud Solos urbem Æſculapio ſacrificat & Minervæ. Darii ingentem exercitum cecidit. Darii matrem & filias humaniter tractat, an. eod. tribus aris erectis Syriam petiit. inſulæ & coronæ illi offeruntur, an. eod. ad urbem Marathen contendit, ubi à Dario literæ ei traduntur, an.eod. Byblum capit, & Sidoniam, ubi Stratonis Coco Abdalonymum regem conſtituit, an.eod. Tyriis exitium minatur, an. eod. ad Jaddum ſcribit, 4382. Arabiam ſubjicit. Tyrum navigat. conditiones à Dario oblatas rejicit, an.eod. Herculi ſacrificat. Judæam invadit. Jaddum veneratur, & Judæorum votis annuit, an.eod. Ægyptum ſubjicit, & Alexandriam condit. Ammonis oraculum adiit, & Jovis filius ſalutatur. Darium fugat; Suſa pervenit, 4383. Perſepolin capit, an. eod. per nives & glaciem milites ducit, an.eod. reliquas Perſiæ urbes capit & Perſepolin incendit, 4384. Darium inſequitur, an.eod. quamdiu regnarit. an. eod. erga Darium humanitas, an.eod. ſe luxui Perſico dedit, an. eod. militum ſarcinas incendit, an.eod. inſidiæ in eum ſtruuntur, an.eod. epiſtolas Macedonum capit. quid egerit ad finem illius anni 4384. ejus milites aquæ hauſtu intereunt, an. 4385. ſuper pelles exercitum per amnem traduxit, an. eod. ſagitta vulneratur, an. eod. apud Cyropolin periclitatur, an. eod. ad Tanaim Alexandriam condit, an. eod. alvi profluvio correptus. Scythas ſuperat. ad Oxum fluv. pervenit, an. eod. exercitum in 5 partes dividit, an. eod. Sogdianis ſubactis leonem occidit, an.eod. ob Clytum dolet, an. eod. & ob Philippi ac Erygii mortem, an. eod. Petram Nauræ ſuperat, an. eod. Gregarium militem in ſella regia collocat, an. eod. jubet ſe adorari, 4386.

4386. reliqua ejus geſta illius anni 4385. in Indos movit, 4387. ſauciatur in ſura, an. eod. acta Herculis ſuperare geſtit, an. eod. multas urbes apud Indos capit, Indum fluvium trajicit, & ludos celebrat, an. eod. Hydaſpum fluv. ſuperat, an. eod. ejus vanitas in ulteriori ripa Hyphaſis fluv. an. eod. ducum ejus inſolentia, an. eod. reliqua ejus geſta apud Indos, an. eod. & 4388. vulneratur, an. eod. ejus nuptiæ cum Statira, amicis uxores nobiles dat. ejuſdem crudelitas. per Euphratem & Tigrim navigare parat, 4389. ejus largitio in milites, quibuſdam aureas coronas dat. Perſarum juvenes Macedonicis armis inſtruit. Perſarum mores rejectis Macedonicis colit. Macedones ſupplices ad oſculum admiſit. epulum facit 9 millibus convivis. ejus luctus pro Hephæſtione, an. eod. Spretis vatum monitis Babylonem intrat. quo ordine legatis ad eum undique fluentibus reſpondit. Æſculapium accuſat. æneas ſtatuas Athenas remiſit. exequias magnificas Hephæſtioni facit, cui ſacrificat, & templa dicat, 4390. quo anno mortuus. ejus claſſis apud Babylonem, ibi portum effodit. claſſem adverſus Arabas parat. vates irridet. nauta quidam ejus coronam capiti impoſuit. quando & quomodo mortuus, an. 4390. & 4391. Beli templum Babylone inſtaurare ſtatuit. ejus ſomnium, ejus molitiones paulo ante mortem, an. eod. inter bibendum morbo corripitur. quamdiu ægrotarit. quid moriturus dixerit, an. eod. quamdiu vixerit & regnarit, an. eod. qui Alexandro ſucceſſerint, an. eod. quot dies jacuerit exanimis in ſolio, an. eod. biennium inſepultus, an. eod. Alexandri teſtamentum & ſucceſſores an. eod.

Amaſias natus 3850. apud Bethſhemeſh ſuperatur & capitur, 3888. interficitur 3904

Amaſis rex à rebellibus factus, 4141. in Ægypto regnat, 4145. à Cyro deficit, 4183. moritur 4189

Amenophis in Ægypto regnat. An. P.J. 2928. Amenophis regnat 3019

Am-eſſis in Ægypto regnat P.J. 2949

Amnon ſororem vitiat, 3682. ab Abſalomo occiſus 3684

Amon natus, 4049. patri ſuccedit, 4071. occiſus 4073

Amyntas cum Græcis occiditur 4382

Anaxagoras moritur 4286

Anaxibius Laconicus per inſidias ab Iphicrate occiditur 4326

Anaximander Mileſius natus, 4103. mortuus, 4167. Anaximenes illi ſuccedit, an. eod.

Anni famis in Ægypto incipiunt, 3006, annus primus Sabbaticus à captivitate, 4179. ſecundus, 4186 tertius 4193

Antalcidas maris imperio politur, 4327

Antigonus Athenæum contra Nabatæos mittit, 4403. ex Aſphaltita bitumen colligit, an. eod. cum Caſſandro, Ptolemæo, et Lyſimacho pacem facit, an. eod. Cleopatram occidi juſſit, 4405. ejus geſta, an. eod. et 4394, 4395, 4396, 4397, 4398, 4399, 4400, 4401, 4402, 4403, 4408, 4409, 4412. occiditur, 4412. Antigonus Demetrii, 4430. Antigoni humanitas erga Pyrrhum, 4442. Antigonus Gonatas, 4437. & 4440. moritur 4471

Antigonus Gonatas 4434

Antiochia 4414

Antiochus Soter Novercæ amore captus, 4432. occiditur, 4434. Antiochi Soter Judæis in Ionia civium jus dat, 4453. Antiochus ſe redimit à Gallis, 4472. Antiochus hierax, 4487. Antiochus magnus, 4492, 4493, 4494, 4495, 4496, 4497, 4498, 4509, 4516. oppugnat Coraſeſium, 4517. Epheſi hybernat, 4517. indignatur Romanis, 4518. naufragium patitur, an. eod. Judæis favet, 4520. legatos Romam mittit, 4521. dat filiam Ptolemæo nuptam, 4521. alteram dat regi Ariarathi, an. eod. amore Virginis capitur, 4523. ejus claſſis à Romanis ſuperatur, an. eod. pacem petit, an. eod. Scipioni filium remittit, 4524. Antiochi exercitus, an. eod. fugatur, an. eod. Aſiam amittit, 4526. Antiochi ſacrilegium et mors an. eod.

Antipatris geſta 4406, 4304

Apachnas in Ægypto regnat P.J. 2693

Aphronadius Babylonis rex 4014

Apophis Ægypti rex P.J. 2730

Apries regnat & varias regiones Ægypto addit, 4120. ſtrangulatur 4145

Arabes Memphim capiunt, P.J. 2630. Horum primus rex fuit Salatis. ex Ægypto in Syriam profecti, Hieroſolymam condiderunt, P.J. 2889. in Babylonia regnant, 3176. Athenæum ſuperant, 4403. eorum geſta an. eod.

Aratus Sicyonius 4463

Arbaces bellum Sardanapalo intulit, 3964. rex appellatur 3966

Arbores Indicæ 4387

Arca à Philiſtæis remittitur, 3598. à domo Abinadab; ad domum Obed-Edom, & inde in arcem Sionis deducta eſt 3669

Arceſilaus Cyrenenſibus imperat, 4123

Ardiſius regnat in Lydia, 3917. Ardys Gygis filius rex 4034

Argivorum regnum incipit ſub Inacho rege primo in Peloponneſo, 2148. Argivi à Mileſiis fuſi 4302

Argon Nini filius Sardibus regnat primus 3499

Argyraſpidum geſta ſub Alexandro, 4385. & 4386. & poſt, 4395. 4396. 4397. 4398. 4399

Ariana quid 4388

Ariarathes 4532

Aridæus Cyzicenos obſidet 4395

Arimares petram Oxi occupat 4385

Ariobarzanes Alexandrum repellit, 4383

Ariſtagoras à Dario deficit, 4212. à Thracibus occiſus 4216

Ariſtoteles Platoni ſuccedit 4366

Arkianus rex Babyloniæ 4005

Armais regnat 3132

Aromatum copia 4388

Arphaxad natus, P.J. 2368. mortuus, P.J. 2806

Arſaces primus 4464

Arſinoe exulat, 4434. moritur 4507

Artabanus Xerxem jugulat, procurator Perſiæ, 4240. ab Artaxerxe occiſus, 4241. Artabani tres filii in pugna cadunt an. eod.

Artabazus regis Satrapas ſuperat, 4358. ad Thebanos confugit 4361

Artachſhaſhta probihet ædificationem Hieroſolymæ 4192

Artaxerxes patri ſuccedit, 4240. in Ægyptios claſſem adornat, 4224. iterum bellum in Ægyptios movet, 4257. matri Inarum cruci figendum tradit, 4266. moritur, 4289. Artaxerxes Mnemon regnat, 4310. ejus crudelitas Cyro fratri parcit, an. eod. Cyri exercitum vicit, 4313. pacem cum Græcis promulgat, 4327. ad Ageſilaum ſcribit, an. eod. judices vivos excoriari juſſit, 4329. perſuadet Græcis ut inter ſe pacem ſanciant, 4348. moritur 4353

Artemiſia fortiter pugnat, 4234. amor in maritum, 4361. agonem laudibus Mauſoli dicandis conſtituit, 4362. ſepulchrum marito molitur 4363

Aſa regnat, 3759. publicam idololatriam ſuſtulit, 3763. Æthiopas fudit, regnum reformat, Machacam aviam amovit ne eſſet Auguſta, 3773. conduxit mercede Benhadadum ad impediendum Baaſam, 3774. medicos conſulit, 3797. moritur, 3800

Aſſis rex Ægypti P.J. 2841

Aſtacum in Bithynia conditum, 4002. Aſtacus Perſa Delios jaculis configit 4303

Aſtyages Medis imperat, 4119. ſuperat Aſſyrios 4131

Attalus primus, 4473. Attalus Philadelphus, 4494, 4496. Attalus fœdus init cum Romanis, 4503. Romanis matrem deûm tradidit, 4509 concidit vertigine, 4517. moritur, an.eod. Attali geſta 4523, 4524.
Athalia nata, 3787. nupta Jehoramo, 3807. ſemen regium domus Judæ perdidit 3830
Athenæi geſta 4403
Athenæus Nabatæos infeſtat 4403
Athenienſes 20 naves Ionibus auxilio mittunt, 4213. Iones deſerunt, 4214. Athenæ à Mardonio direptæ, 4235. Seſtum capiunt, & ex captivis magnam ſummam exigunt, 4235. ad eos Iones deficiunt, 4238. in Cypro & Cilicia victores ſunt, 2465. Samum capiunt & amittunt, 4274. colonos Notium miſerunt, 4287. Lacedæmoniorum præfectum Chalcideum obtruncarſe 4302
Athenienſes ſuperant claſſes Mindari & Syracuſianorum, 4303. octo naves & Cizicum capiunt, an. eod. cum Lacedæmoniis navali prælio confligunt, 4305. quos terra maríque ſuperant, 4306. pacem cum Lacedæmoniis rejiciunt, 4306. Mileſios occidunt. Colophonem capiunt. Lybiam ſpoliant, an. eod. Syracuſanorum naves fugant, an. eod. Legatos in Perſiam mittunt, 4307. horum legatos Cyrus rejicit, an. eod. pacem cum Lacedæmoniis ineunt, 4310. Thraſibulum cum claſſe 40 navium in Lacedæmonios mittit, 4324. Iphicratem contra Anaxibium Laconicum mittunt cum 8 navibus, 4325. Cyprum devicerunt, 4327. ab iis Chii, Rhodii, alíique deficiunt, 4356. edicto Alexandri reſiſtunt, 4390. Athenienſium exercitus, 4407. Demetrium & Antigonum reges vocant, 4408. Cratem Demetrio mittunt, 4427

B

Baaſa bellum habet cum Aſa, 3774
Babylon Nimrodi juſſu condi cœpta circa annum P.J. 2480. Alexandro dedita 4382
Bactriani deficiunt & vincuntur ab Artaxerxe 4241, 4242
Bigoas venenum haurit, 4378
Balatorus Tyri regnat 4158. Baltaſar regnat Babylone, 4159 hujus anno poſtremo muri circa fluvium Babylonem extructi, 4161. occiditur 4176
Bion 2. Ægypti Rex regnat P.J. 2649
Baruc ſcripſit prophetias Jeremiæ, & populo legit, 4107
Barzillai natus 3604
Battus Arceſilao in regno Cyrenaico ſucceſſit, 4139
Beleſis regnum Babyloniæ obtinet, 3967
Belibus Babyloniorum regnum obtinet, 4011
Belus Aſſyrius in Babylonia regnat, 3392
Belgius Dux 4435
Bellum Punicum primum 4451
Benhadad impedit Baaſam in ædificanda Rama 3774. Samariam obſidet, 3819. Achabo ſe dedidit, 3814.
Bera rex Sodomæ, cum reliquis Pentapoleos regulis rebellarunt, P.J. 2801
Berenices vindicta 4468. mors, an. eod.
Berodac Baladan Rex Babyloniæ legatos cum muneribus ad Ezechiam mittit 4001
Beſſus Darium aureis compedibus vincit. 4384. à Bactrianis dux factus, an. eod. ſe Regem Perſarum vocat, an. eod. à ſuis deſertus fugit, an. 4385. vinctus & regio indumento ſpoliatus Alexandro traditur, an. eod. Beſſi horrenda mors an. eod.
Bibliotheca Alexandrina 4437
Boccheris Saites in Ægypto regnat, 3943
Boryſthenes & Iſthmus, Lampſacus, & Abdera conditæ, 4039
Brenus 4435, 4436
Bucephale urbs condita 4387
Buſiridis crudelitas 3243
Byzantium capitur ab Ionibus 4214. Byzantinorum & Chalcedoniorum crudelitas, 4298. Byzantium Athenienſibus proditum 4307

C

Cain naſcitur, P.J. 711
Cainan natus P.J. 1035. mortuus P. J. 1945
Caleb naſcitur 3174
Calliſthenes per pueros inſidias Alexandro ſtruit. 4386
Calanus Gymnoſophiſta ſe in rogum ardentem jecit, & Alexandri mortem prædicit. 4389
Callicratidas pecuniam à Cyro petit. Cononē Athnienſ. ſuperat: varia opera expugnat: fortiter pugnans occubuit 4308
Cambyſes ſeu Ahaſuerus Cyro ſuccedit, 4185. illi Ægyptum Cambapheus prodidit. Phanes etiam ad eum transfugit, 4188. Cambyſis ſtratagema contra Peluſium 4189. Memphim aliáſque Ægypti urbes capit, an. eod. ejus ſævitia in cadaver Amaſi, an. eod. navales copias in Carthaginenſes fruſtrà tendit ad Æthiopes Macrobios mittit, 4190. quos ſubegit: ſuam uxorem duxit, copias adverſus Amonios miſſas in arena amittit: Apim occidit & ſacerdotes verberat, & fratrem occidit, an. eod. ſororē occidit & Prexaſpis filium illi à poculis transfixit, multáq; plura ſacrilegii & crudelitatis facinora edidit, 4191. exercitum ducens in Magum proprio gladio excidente è vagina vulneratur, cujus mortem varia prodigia ſignificarunt 4192
Candaules in Lydia regnat 3979
Canes Alexandro dati quales 4387
Canis Lyſimachi 4433
Caſſandri caput contunditur ab Alexandro, 4391. Caſſandri crudelitas in Rhepanem, 4403. in Barſonem & filium, 4405. ejus geſta, 440[illegible], 4397, 4398, 4400, 4401, 4412, moritur 4416
Cathæorum mores 4387
Cecrops Ægyptius traducta Saitarum in Atticam colonia, Athenienſium regnum condidit.
Cetes uxores 4398
Chalcedon condita 4039
Chaldæi contra Phœnicas dimicant 3175. illis imperat Nabopollaſar 4088. Alexandrum ſyderum motus docent, & quid illi conſulunt 4382
Chebron in Ægypto regnat P.J. 3915
Chedorlaomer ſubegit reges Pentapoleos P.J. 2089. cum confœderatis principibus profligat regulos Pentapoleos & Lotum abducit captivum. P.J. 2802
Chii defectionem ſollicitant 4302
Chinzirus & Porus apud Babylonios regnant 3983
Chiemaræ factum 4525
Chynaladanus Saoſduchino ſuccedit 4066
Cimmerii ex Europa in Aſiam trajiciunt 4074
Cimon multas urbes à Perſis capit 4243. Perſas navali & terreſtri prælio ſuperat, Phœnicum & Cypriorum claſſem cepit, 4244. totam Cherſoneſum Athenienſibus projecit, 4245. in Cyprum mittitur cum claſſe 4264. moritur 4265
Clearchus Lacedæm. à Cyro dux copiarum factus, 4311. Clearchus Heracleæ tyrannus, 4350. in Dionyſiis trucidatur, 4361. Clearchus Ponti 4426
Cleomones Laced. Rex 4491, 4493
Cleophis regina Alexandri ſcortum 4380. filium ei parit 4387
Clytus ab Alexandro occiſus 4385
Conon Athenienſium claſſem amittit 4309. ad Artaxerxem ſcribit, & ab eo dux factus eſt navalis belli 4316. Rhodum annona Ægyptiaca replet, 4319. ad regem Perſarū profectus, accuſat Tiſſaphernem, an. eod. Lacedæmonios ſuperat, 4320 Athenarum muros inſtaurat 4321

Sardibus vinctus detinetur, an. eod. ad regem adducitur an. eod.
Coeni geſta & mors, 4386. & 4387
Coſſeri ſubjugantur ab Alexandro 4390
Crœſus natus, 4117. in Lydia regnat 4152. ad eum Sophiſtæ & Solon confluunt, 4153. filium & regnum amiſit, 4153. Delphicum oraculum conſulit, 4156. Halym fl. trajicit, à Cyro ſuperatur, incendio damnatur, & liberatur, 4166. Delphos miſſis ſuis vinculis de oraculo queritur an. eod.
Crudelitas mira 4510
Cumeri & alii Alcibiadem accuſant 4307
Cyaxares Phraorti ſuccedit 4079. prælio ſuperat Aſſyrios, 4080. Cyaxares Aſtyagis filius natus, 4114. ſucceſſit Aſtyagi 4154
Cyprus iterum in ſervitutem redigitur 4214, Cyprium decennale bellum finitur, 4329. Cyprias civitates à Perſis deficiunt 4363
Cyreniacum regnum finitur. 4283
Cyrus in fratrem rebellare parat, 4310 ducit exercitum in Aſiam contra fratrem, 4313. in prælio occiditur, cujus caput & brachium ab Artaxerxe in triumpho circumferuntur an. eod. Cyri ſepulcrum violatum reſtaurat Alexander 4389
Cyrus natus, 4115. ab Aſtyage avo acceſſitus in Mediam, 4128. Cyrus à Cambyſe patre imperator exercitus Perſici conſtituitur, 4155. Armenium cum filio ſuperat, 4157. cum Cyaxare Babylonios & Crœſum ſuperat, 4158. fines Babyloniorum invaſit, & Gadaras profligat an. eod. exercitum ſub Aduſio ad Cares mittit, 4167. Phrygiam opera Hyſtaſpis ſubigit, 4168. verſus Ecbatana contendit & Lydis arma adimit, an. eod. Aſſyriis bellum infert. Gyndem amnem in quo equus amiſit in 360 alveos diduxit, 4174. Chaldæos prælio fudit, & Babylonem obſidet, 4175. fluminis alveum pervium reddidit, urbémque invaſit, 4176. filiam & hæredem Cyaxaris duxit, 4176. veniam dat Judæis redeundi in patriam, 4178. quomodo interiit incertum, 4185. Cyrus à patre miſſus contra Athenienſes, 4307. conſobrinos occidit 4309

D

Damocides medicus Darii 4193
Daniel interpretatur ſomnium regis, & honoribus cum ſociis afficitur, 4111. ſomnium de 4 beſtiis, 4159. viſum arietis & hirci, 4161. exponit Beltaſero ſcriptum in pariete, 4176. in foveam leonum à Dario conjectus, 4176. dum precatur Angelus Gabriel illum inſtruit, 4177. ejus viſio ad Tigrim fluvium, 4180.
Darius Hyſtaſpis filius natus, 4165. Darius Medus à Cyro imperium Chaldæorum accepit, 4176. Darius equi hinnitu regnum adeptus, 4193 Atoſſam ſeu Vaſhtin uxorem duxit. Orœtem occidit, pedem luxavit & ſanatur, 4193. confirmat edictum Cyri de ædificando templo 4195. Intapherenem occidit cum filio, anno eodem ejus ingens convivium, in quo Vaſhti repudiat, 4195. Heſter adſciſcit, 4196. Claſſem ad Cycladas mittit, 4211. tributa exigit, 4219 obiit, 4229. Darius Ochus moritur, 4310. Darius quidam ex ſervo Rex factus à Bagoa eunucho, 4378. Sanbelletem miſit in Samariam, an. eod. numeroſus ejus exercitus, 4381. in Charidemum iraſcitur, an. eod. Pharnabaſo Memnonis imperium tradit, an. eod. Euphratem trajicitur Græcorum conſilium rejicit an. eod. in equa Alexandrum effugit. Darii mater, & filiæ capiunt an. eod. Darius filiam Alexandro offert in uxorem, 4383. in equa ex prælio fugit an. eod. ejus theſauros Alexander nactus eſt an. eod. captivus abducitur, 4384. occiditur, an. eod.
Datames ſatrapa ſe Dario opponit 4352
David natus eſt, 3629. ungitur, 3651. ad Achiſh Regem recurrit, 3654. Geſhuritas &c. interfecit, 3658. relictis Philiſtæis Ziglagem contendit, 3659. Saulî mortem deplorat & Hebrone Rex unctus anno eod. Maarcham in uxorem ducit, an. eod. inter ejus partes & Iſhboſethi bellū, 3661. ad eum defecit Abner, 3666. quem Ioab occidit an. eod. tertio inungitur, 3666. Hieroſolymam occupavit, 3666. duplici clade affecit Philiſtæos, 3667, Sionem ædificavit, 3668. Nathani aperit conſilium de extruendo templo 3670. Syros Damaſcenos ſuperat an. eod. ejus legati inhumaniter excepti ab Hanun, 3076. per Ioabum Ammonitas & Syros profligat, 3677. ei Syri ſuperati ſervierunt, 3678. Bathſebam adulterio polluit 3679. à Nathane convictus reſipuit, 3680. cenſu populi inſtituto iram Dei accendit, 3697. Levitis officia ſua aſſignavit, 3698. Salomonem ungi curat 3699 moritur an. eod.
Deborah Iabinium profligavit 3249
Deices Ecbatana condidit, 4006. regnum ad Halym fluvium propagat 4026
Demetrius Petram oppugnat 4403 ad Babylonem miſſus, an. eod. Halicarnaſſum liberat an. eod. Demetrii Antigoni geſta, 4402. 4403
Demetrii Poliorcetis geſta, 4408. 4412, 4426, 4427, 4428. moritur 4430 Demetrius Phalereus, 4437. Demetrius Ægypti Rex, 4471. moritur 4481
Dercyllidas varias urbes brevi tempore capit, 4315. inducias cum Pharnabazo facit, 4316. in Cariam ſe transfert, ibíque pacem cum Pharnabazo & Tiſſapherne facit, 4317
Dianæ templum conflagravit. 4358
Dicæarchus impius 4518
Dionyſius quidam Alexandri ſellam conſcendit, 4391. Dionyſius Heracleæ Rex moritur 4409
Dionyſius Aſtronomus 4429
Dioxippus nudus Macedonem armatum occidit 4388

E

Ecbatana Mediæ regia quanta, 4389
Eclipſes inſignes tres. 3923. 3943. 3944. Eclipſis ſolis horrenda, 4404
Ehud interemit Eglonem, 3389
Ela ſuccedit Baaſæ, 3784. tollitur à Zimri cum tota familia Baaſæ, 3785
Eleazar pontifex, 4437
Eliakim ſuccedit Joſiæ, 4080
Eli ſacerdos natus, 3499. judicat Iſraelem, 3557. occiſis filiis & arca capta, moritur, 3597
Elias curru igneo ſublatus, 3818
Eliſæus aquam miraculosè exercitui miniſtrat, 3819
Elon judicat Iſraelem 3539
Elulæus Tyriorum rex, deficientes Gittæos retraxit 3997
Enoch natus, P.J. 1332. Enoch tranſlatus, P.J. 1697
Enoſh filius Sethi natus, A.P.J. 945. mortuus P.J. 1850
Epheſii Athenienſes ſuperant, 4306 Epheſus ſubmerſa, 4422
Epicurus ſcholam aperit 4404
Eratoſthenes moritur, 4520
Eſaias & Joel in Judæa, Jonas, Hoſeas & Amos in Iſraele claruerunt, 3906
Eſarchaddon rex Aſſyriæ Babyloniæ regnum occupat, 4033
Eſau villoſus naſcitur, P.J. 2878. duas uxores Hittæas duxit, P.J. 2918.
Eſdræ libri 4 ſcriptor, 4156
Evagoras rex Cypri primo victor, poſtea victus à Perſis, 4328. de pacificatione legationem mittit ad Artaxerxem, 4329. à Nicocle Eunucho per inſidias obtruncatur, 4340
Eudoxus clarus in Ægypto 4348
Evechous ſeu Belus apud Chaldæos imperare

imperare cœpit, P.J.2952
Evilmerodach ſucceſſit Nebuchadnezaro, 4152. occiditur, 4154
Eumelus a fratre Satyro ſuperatur, 4404. occiditur, an. eod. Eumeli crudelitas,4405.Eumelus Boſphor. rex moritur 4410
Eumenes fugit à Leonnato, 4391. à Perdicca Satrapes Cappadociæ factus, 4392. Eumenis geſta,4406. & 4394,4395,4396,4397,4398, 4399, proditur & occiditur, an. eod. Eumenes ebrietate perit, 4473
Eumenis acta,4523,4524. Eumenis legatio,4530. fratres Romam mittit, 4534
Eurydice 4406
Ezechias naſcitur, 3962. fit conſors regni cum patre Achaz. 3987.templum purgat, 3988. ſerpentem æreum contudit; legem decimarum revocat, an. eod. ſanitatem à lethali ulcere, & vitæ prorogationem obtinuit, 4001. reductione ſolaris umbræ confirmatur,an. eod. theſauros ſuos oſtentat Babyloniis, an.eod. ſepultus, 4016
Ezekiel viſionem habet, 4119. & vocatur, an. eod. Hieroſolymam per ſpiritum defertur, 4120. vaticinatur contra Ægyptum,4125.& Tyrum,4126. ejus viſio de Eccleſiæ reſtauratione, 4140
Ezra Hieroſolymam ab Artaxerxe mittitur; jejunat, flet, & populum congregat, 4247. legem Dei legit & exponit 4260

F

FOns in Alexandri tabernaculo erupit, 4385
Fulgur Alexandri milites terrrat, 4383

G

GAlli,4435, 4436. trucidantur, 4438. Galli,4496. Galatæ expugnati 4525
Gallogræcia 4438
Gangaridæ gentes ubi 4387
Gaos navalis exercitus prætor ab Artaxerxe defecit,4329.dolo quorundam occiditur 4331
Gaza ab Alexandro capta 4382
Gedalia Judæorum reliquiis præficitur & occiditur 4126
Gedeon Madianitas fudit, Succuthanos & Penuelitas caſtigavit, Zebam & Zalmunnam interfecit, ex inauribus Ephodem conflavit, 3469
Gela urbs Siciliæ condita 4037
Gobryas ad Cyrum defecit 4158
Græci juſſi naves hippogogas Dario parare,4221.exercitum Xerxis profligant, Perſarum naves incendunt, cum inſulanis fœdus ineunt,4235. à Perſis in Ægypto ſuperati,4260 horum triremes 50 ſubvertuntur, an. eod. dum ex Aſia in patriam redeunt varia damna patiuntur, 4314. omnes exceptis Thebanis pacem ab Artaxerxe oblatam recipiunt, 4339. pacem inter ſe renovant ſuaſu Artaxerxis,4343.Græci à Perſis mutilati Alexandro occurrunt,4383. reficiuntur à Macedonibus,4391. à Gallis infeſtantur, 4436
Gyges, obtruncato Candaule,uxorem ejus, libertatem, & regnum Lydiæ obtinuit, 3996. Delphos donaria mittit, Colophonem urbem vi cepit 3997
Gymnoſophiſtæ 4388

H

HAbbakuk prophetat 4105
Hagar Iſmaelem peperit, P.J. 2804
Haggæus reprehendit Judæos 4194
Halyattes ſenior regnat in Lybia, 3953. junior regnat, 4095. recuperat valetudinem & ſocietatem cum Mileſiis init 4100
Haman Mordecaio infenſus, 4204 mandatum impetrat de occidenda Judæorum gente,4205. in crucem agitur,an. eod.
Hananias pſeudopropheta redarguitur, 4118, moritur 4119
Hannibal Alpes ſuperat,4496.& Romanos,4497. domum redit,4511. ad Antiochum fugit,4519. bellum in Romanos ſuadet, 4521. cum Scipione colloquium, 4522. Cretam profugit, 4526. ad Pruſiam contendit,4530. Hannibalis ſtratagema,4531.mors,an.eod.
Haran naſcitur P.J. 2658
Harpagus adverſus Ioniam dimicat 4171, illi Iones ſe dedunt,an eod.
Harpali luxus 4387
Harpalus ab Alexandro Athenas fugit 4389, à Thymbdona occiditur. 4391
Hazael invadit Judam 3875
Heberus natus P.J. 2433, moritur P.J.2897
Heliodorus examinatur & reſtituitur, 4537
Hephæſtioni mors prædicitur, 4389, ejus apotheoſis 4390
Heraclienſes libertatem vindicant, 4433
Herodotus natus, 4230, Athenis honoratur 4269
Heſter regina coronatur 4199, convivio ab Aſſuero excipitur 4200
Hieroſolyma capitur & crematur, 4126
Hippias Athen. tyrannus 4201,4204
Hippocrates dux Lacedæm. ab Alcibiade cæſus 4307
Hiromus Tyriis præficitur 4163
Hiſtiæus in vincula conjectus, & liberatus, 4215. trajecit Mitylenen an. eod. captus & in crucem actus 4217
Holophernes à Juditha obtruncatur, 4058
Hoſea regnum Iſraelis invadit, 3975, regno potitur, 3984. recuſavit annuum tributum Salmanaſaro 3989
Hydaſpis fluvii incrementum 4386
Hydaſpis fluvius 4387
Hyrcanus Arabibus bellum infert, 4532

J

JAcob naſcitur P.J. 2878. benedictionem fratri ſurripit P.J. 2954 ſeptennem ſervitutem pro Rachele paciſcitur, P.J. 2955. diſcedens à Labano in patriam redit 2975, cum Labano fœdus init, an. eod. fratri occurrit, luctatur cum Angelo, profectus in Succoth, Canaam repetit,altare ibi extruit, An. eod. mittit decem filios in Ægyptum ad emendam annonam, 3007. Benjaminum eò mittit, 3008, ipſe cum filiis eò deſcendit, an. eod. benedictis filiis moritur,3025, ejus cadaver aromatibus conditur, defletur, & in ſpelunca Macpelis ſepelitur, an. eod.
Jair Iſraelem judicat, 3504. mortuus eſt 3526
Janias rex Ægypti P.J.2791
Japhetus natus, P.J.2266
Jared natus, P.J.1170. mortuus P.J. 2132
Ibzan Iſraelem judicat 3532
Idrieus moritur 4370
Jechonias natus,4097. Jechonias ſeu Conias regnat, 4115. capitur an. eod.
Jehoachaz patri Jehu ſuccedit, 3858. mortuus eſt, 3875. Jehoachaz Joſiæ filius natus, 4081. regnat 4104, à Neco depoſitus, & in Ægyptum abductus,an.eod.
Jehoiakim regnat, an. eod. captus, & vinctus catenis,4107,4108.partem voluminis ſacri laceratam uſſit, 4108.rebellat,4111.inſepultus projicitur, 4115
Jehoram naſcitur, 3790. fratres occidit & idololatriam cōſtituit,3825. à Philiſtæis ſpoliatur, 3826. cruciatur morbo inteſtinorum,3827. Achaziam filium conſtituit proregem, 3828.miſerè moritur 3829
Jehoſophat natus, 3765. regnum init, 3800. excelſis amotis populum per Levitas inſtruit,3802. Jehoramum filium proregem inſtituit, 3816, cum Achabo oppugnat Ramoth-Gilead,3817.naves amiſit,an. eod. filiis civitates diſtribuit,3822. moritur 3825

Jehu ungitur rex Iſrael, Jehoram & Jezebelem occidit, totum genus Achabi ſuſtulit, 3830
Jephthe Ammonitas ſubjugat, filiam devovit Deo, Ephraimitas trucidat, 3526
Jeremias ad prophetandum vocatur, 4085. prædicat, & incarceratur, 4104. prædicit 70 annorum captivitatem, & ruinam Babyloniæ, 4107. denunciat ruinam Jehoiakimi, an. eod. & Hieroſolymæ capturam, 4124. cæditur, & in foveam conjicitur, 4124, 4125. liberatur, & in Judæa relictus eſt, 4126
Jeroboam vitulos adorandos proponit, 3739. legitimos ſacerdotes rejicit, 3740. Jeroboam ſecundus à patre Joaſo in regni conſortium aſſumptus, 3878. ſuccedit patri defuncto, 3889. eo mortuo ruit regnum Iſraelis 3930
Indorum variæ gentes ab Alexandro victæ 4387
Indus fluvius 4388
Joas natus, 3829. ſeptennis rex ungitur, Athaliam occidit, & ædem Baalis evertit, 3836. templum reſtaurat, 3857, & 3858. filius Jehoachaſi cum patre regnat, 3873. trucidatus Joas rex Judæ, 3875. rex Iſrael inviſit Eliſæum moriturum, 3875. Hieroſolymam ſpoliat 3888
Joſeph natus P.J. 2969. à fratribus in puteum miſſus, venditus, & in Ægyptum abductus, 2987. carcere incluſus ſomnia interpretatur Pharaonis, 2997. à rege in ſummam præfecturam evectus ducit Potipharis filiam, 2999. pecuniam pro annona collectam in ærarium mittit, 3010. Ægyptii Joſepho greges, & armenta vendiderunt, 3011. agros colendos Ægyptiis aſſignavit 3012. moritur, 3079. Joſephus Judæus 4505
Joſias natus, 4065. patri ſuccedit 4073. cepit mundare Judam ab idololatria, 4084. librum legis legendum curat, altare Jeroboami diruit, templum reſtituit, 4090. Paſcha ſolenniter obſervat, pythones, & omnes abominationes ſuſtulit, 4091. occiſus, 4104. defletur à Jeremia, an. eod.
Joſuah in vocatione ſua confirmatus, duos exploratores mittit Jericho, 3262. interruptum circumciſionis uſum reſtauravit, quinque reges ſuſpendit, an. eod. Makedam, Libnam, Laciſhum, aliáſque urbes devictis Anakæis cepit, 3269. moritur 3271
Jotham patri leproſo ſucceſſit, 3931. Ammonitas ſuperat, ſub eo Eſaias, Mica, & Hoſea prophetarunt, 3956
Iphicrates conducto exercitui Artaxerxis præficitur, 4337. diſſidet cum Pharnabazo 4340
Iſac natus Beer-ſheba P.J. 2818. eo ablactato ejicitur Iſmael P.J. 2823. in uxorem accipit Rebeccam P.J. 2858. ei datur promiſſio Abrahamo facta P.J. 2910. moritur 2998
Isboſeth occiditur 3666
Iſia celebrantur 4516
Iſmael natus P.J. 2804. moritur P.J. 2941. Iſmael Nethaniæ filius, 4126
Iſmenias quomodo regem adoraverit, 4349
Iſraelitæ poſt 37 annorum peregrinationem juſſi ſunt rectà ire in terram promiſſam, 3262. aſcenderunt duce Joſuah ex Jordane: Primum Paſcha in Canaan celebrarunt, Manna ceſſavit, urbem Jericho expugnarunt, & Aium per inſidias capiunt, occiſo ſacrilego Achano, 3262. Feſtum Tabernaculorum celebrant, 3269. tabernaculum Shilunte collocarunt, an. eod. traduntur in manus Cuſhanis Meſopotamiæ regis ob Idololatriã & conjugia cum Cananæis, 3301. percuſſi ſunt ab Eglone, 3371. traditi in manus Jabinis regis Cananis 3409. denuo deduntur in manus Midianitarum, 3462. colunt Baal-Berith, 3478. in manus Philiſtim & Ammonitarum traditi, 3508. iterum à Philiſtæis oppreſſi, 3558. iterum oppreſſi amittunt arcam, 3597. abjectis idolis aquam hauriunt in Mizpah, 3618. illis fabri ferrarii eripiuntur, 3621. affliguntur fame, 3693. Iſraelitici regni finis 3993
Jubilæus primus 3318. ſecundus 3367. tertius 3416. quartus 3465. quintus 3514. ſextus 3563. ſeptimus 3612. octavus 3661. nonus, ob templi encænia celebris, 3710, decimus 3759. undecimus 3808. duodecimus 3857. decimus tertius 3906. decimus quartus 3955. decimus quintus 4004. decimus ſextus 4053. decimus ſeptimus 4102. decimus nonus 4200. vigeſimus 4249. vigeſimus primus 4298. vigeſimus ſecundus 4347. vigeſimus tertius 4396. vigeſimus quartus 4443. vigeſimus quintus 4494
Juda natus P.J. 2959
Judæi captivi ducuntur ab Iſraelitis 3973. & ab Edomæis, 3974. Judæorum pueri elegantiores, inter quos Daniel, ut Nebuchadneſaro inſerviant, 4108. Judæorum 3023 abducuntur captivi à Nebuchadnezare, 4114. 4115. & à Nebuzardane, 4126. reliquiæ fugiunt in Ægyptum, 4126. exceptis iis quos Nebuzaradan deportavit, 4130. reditum in patriam inſtituunt, 4178. ſecundi templi fundamentum ponunt, 4179. impediuntur à Samaritanis, 4180. jejunia, 51 & 71 menſis ingrata, 4196. primum Paſcha, ſecundi templi celebrant, 4199. decem filios Hamanis, reliquoſque hoſtes occidunt, 4206. feſtum tabernaculorum obſervant: fœdus cum Deo renovant, 4260. Seleuco ſubditi, 4430. ab elephantis liberati 4498
Judæus apud Babylonios regnat 3988

L

Laboroſoarchodus Babyloniæ rex 4158
Lacedæmonii principatum Græciæ cedunt Athenienſibus, 4240. nolunt Artaxerxis pecunia corrumpi, 4256. horum legati Athenis occiſi, 4284. ad Pharnabazum naves mittunt, 4302. Athenienſes ſuperant, 4305. horum crudelitas Mileti, 4309. auxilia Cyro mittunt contra fratrem Artaxerxem, 4313. contra Tiſſaphernem exercitum in Aſiam mittunt, 4314. imperium maris amittunt, 4320. Ecdicum cum 8 navibus Rhodum mittunt, 4323. Teleuciam cum 12 navibus mittunt, 4324. à Thebanis victi in pugna Leuctrica, 4343. cum Artaxerxe ſimultatem exercent 4352
Lamachus Athenienſis claſſem amiſit, 4290
Lamech natus, 1584. mortuus, 2361
Laodice maritum occidit, 4468. ipſa occiditur ann. eod.
Legati Romam miſſi, 4523, 4524, 4525. ad Manlium, 4526. legati Rhodiorum & Ilienſium, 4526. Eumenis & Seleuci, 4528. Romanorum ad Philippum, 4529. Spartanorum, an. eod. legati Romani Hannibalem petunt, 4531, legati Pharnacis 4532
Leonnatus occiditur 4391
Lepidus Ptolemæi pupilli tutor 4513
Levi natus, P.J. 2958. mortuus, 3095.
Levitis aſſignantur urbes 48, quarum 6 erant Aſyla 3270
Livii Salinatoris geſta 4523, 4524
Lunæ eclipſis Alexandri milites conſternit 4383
Lycii de Rhodiis queruntur, 4536, 4537
Lydi cum Medis bellum quinquennale gerunt 4108
Lyncelles occiditur 4384
Lyſan-

Lyſander Lacedæm. Epheſum ditat, 4307. Cyrum ad bellum contra Athenienſes ſtimulat, an. eod. Antiocho interfecto naves Athenienſ. ſuperat, an.eod. ad caſtra cum imperio remittitur, ad Cyrum proficiſcitur, Athenienſium confœderatas urbes expugnat, 4309. Athenienſium claſſem capit, an. eod. Athenienſium 3000 occidit, an. eod. à Byzantinis recipitur, in urbibus captis δεκαδαρχίαν conſtituit, an. eod. Athenas obſedit, perfidia in Mileteníes, an.eod. Lyſandria inſtituta, 4310. ab Ephoris domum revocatur, 4311. Sacerdotes Hammonis corrumpere pecunia tentat, an. eod.
Lyſimachi geſta, 4412, 4413, 4414. Lyſimachus Thraciæ rex, 4420, 4421, 4422, 4426, 4427, 4428. crudelitas, 4431. moritur 4433

M

MAcedones à Barbaris capti & occiſi, 4385. Indos ſuperant, & Dionyſio ſacrificant, 4386. voluntarii ab Alexandro in patria dimiſſi, 4391. Macedonum in Perdiccam odium 4406
Magus ſimulando ſe Smerdin regnat 7 menſes, 4192. Magi occiduntur, 4193
Mahalaleel natus eſt, P.J. 1105. mortuus P.J. 2000
Malachias Nehemiæ σύγχρονος, 4298
Malli ab Alexandro ſubjugati 4388
Manaſſes natus, 4004. patri ſuccedit, 4016. abductus captivus Babylonem, 4037. ſepultus ubi, 4071. Manaſſe Jaddi Pontificis frater, uxorem alienignam dimittere non vult 4381
Mania Dardanenſis à Midia genero perfide necatur 4315
Manlius Conſul, 4525. ejus geſta, an.eod. 4526. triumphat 4527
Mardocempadus in Babylonia regnat, 3993. anno primo & ſecundo regni ipſius, tres fuerunt lunares eclipſes 3993. & 3994
Mardochæi ſomnium 4194
Mardonii navalis expeditio, 4220. hunc præfectura amovit Darius, 4223. Athenas incendit & occiditur 4235
Maſſagetæ ſuperati 4385
Mathuſala natus, P.J. 1397. mortuus, P.J. 2365
Mauſoli opera plures urbes ab Artaxerxe deficiunt 4352
Mazares Pactyam à Cumæis repoſcit, & à Chiis recepit 4169
Mazæus Babyloniæ ſatrapa ab Alexandro conſtituitur 4382
Medi ſe Deiocis imperio ſubmittunt, 4094. Dario ſe dediderunt 4306
Megabyzus ab Artaxerxe deficit, 4266. Perſas ſuperat, 4267. altera potitur victoria, 4268. regi reconciliatur, & relegatur, an. eod. rurſus reconciliatur, & moritur 4273
Meles regnat in Lydia 3967
Memnon Hermiam prodit, 4369. inſulam Chium proditione capit, moritur 4381
Menachen confirmatur in regno à Puele rege Aſſyriæ 3943
Mentor Sidoniorum proditor, 4363. hoſtes Perſarum debellat 4365
Mephiboſheth naſcitur, 3651. claudicat 3659
Mephramuthoſis rex Ægypti 2983
Mephres rex Ægypti P.J. 2971
Merbalus regnat Tyri 4159
Meſeſſimordacus Babyloniæ rex, 4021
Meton ſolſtitium obſervat, & cyclum lunarem inſtituit 4282
Mica prophetat 4001
Mileſii ab Athenienſibus deficiunt, 4302. Miletum terra marique à Cyro obſidetur 4312
Milites Alexandri ſcabie infecti 4388
Miſraim Chami filius colonias in Ægyptum ducit circa P.J. 2526
Mithradates occiſus, 4412. bellum gerit 4495
Mitylenæi exules Rhœtium & Antandrum capiunt, 4290. ab Athenienſibus ſuperantur an.eod.
Molo 4493, 4494
Mordacaius honoratur, 4205. feſtum Purim inſtituit 4206
Moſolami hiſtoria 4402
Moyſes naſcitur, 3143. arcæ impoſitum Pharonis filia invenit, an.eod. occidit Ægyptium, 3183. illi Deus apparet in monte Horeb, eúmque mittit ad Pharonem, quem decem plagis afflixit. paſcha celebrat; per mare rubrum tranſit; in monte Sinai legem accepit; Amalekitas oratione ſubegit; vitulum aureum confregit, 3223. tabernaculum cum omnibus ad ipſum pertinentibus erexit; ſecundum paſcha celebrat; Levitas tabernaculi miniſterio præfecit; tabernaculum & altare conſecrat; Synedrium 70 Seniorum inſtituit; exploratores in terram Canaan mittit, 3224. ejus magiſtratus & Aaronis Sacerdotium confirmantur, ſeditioſis igne & terræ hiatu abſumptis, 3225. moritur, 3262
Muſicanus crucifixus ab Alexandro, 4388

N

NAbuchodonoſor ſuperavit Arphaxadum prælio, 4057. Nabuchadnezar regnat, & Judæos ſubjugat, 4107. omnia à Nilo ad Euphratem cepit, 4109. Hieroſolymam obſidet, 4124 Ægypto potitur, 4144. ſomniat, 4144. Babyloniam inſtaurat, an.eod. mente alienatur, 4145. ſanitati & regno reſtituitur, 4151. obiit 4152
Nabarzanes ſe Alexandro tradit, 4384
Nachor natus, P.J. 2559. mortuus, P.J. 2707
Nadab rex Iſraelis, 3060. occiditur à Baaſa ſucceſſore 3761
Nadius apud Babylonios regnat 3981
Navigatio Alexandri, 4388. naves ejus fractæ an.eod.
Nectanebus Ægypti rex cum Ageſilao ſe jungit, 4352. talenta 230 Ageſilao dedit, 4353. Ægyptum amiſit, & fugit 4364
Nehemias luget & jejunat, 4259. ædificandæ Hieroſolymæ poteſtatem accepit, 4260. hoſtium conatus eludit: populum publicis oneribus ſublevat. 52 dierum ſpatio murum perficit, an.eod. poſt 12 annos ad regem redit, & cum nova poteſtate Hieroſolymam revertitur 4272
Nephereus Ægypti rex Spartanos adjuvat 4319
Neptunus adoratus ab Alexandro, 4388
Neriglifforus regnat Babyloniæ 4154
Nicanor Argyraſpidum præfectus, 4384. Nicanoris geſta 4402
Niceas Athenienſium exercitum perdidit 4301
Nicomedes 4435, 4436
Ninive expugnatur 4088
Ninus Beli filius Aſſyriorum fundavit imperium, 3447. Ninus junior regnum obtinuit 3967
Noahus natus, P.J. 1766. miſſus ad prædicandum mundo, P.J. 2245. mortuus, P.J. 2716

O

OBadias vaticinatur 4127
Ochus ſeu Darius Nothus regno potitur, 4291. Ochus Artaxerxis filius fratrem Arſamem occidit, 4353. mortuo patre ſe regem declarat; in cognatos ſævit. 4354. Jerechuntem ſubigit, 4363. Ægyptum ſubjecit, 4364. Mentorem Aſiaticæ oræ præfecit, 4365. à Bagoa veneno ſublatus 4376
Ogygium diluvium in Attica, P.J. 2918
Olympiades incipiunt, 3938. Olympias Caſſandro ſe tradit, 4398. ab eo occiditur an. eod.
Omphis Alexandro ſe dedit 4386
Omri regnat in Iſraele ſolus, 3789. regni ſedem transfert in Samariam, 3790. moritur 3796
Onias Pontifex, 4481, 4495, 4515.

Heliodorum monet & reſtituit, 4537
Ophellas occumbit 4407
Orœtas Perſa tyrannum agit 4192
Orontes Tribazum falſo criminatus per inſidias cepit, & regi vinctum mittit, (4329.) multas urbes Artaxerxi & pecunias prodidit 4352
Orus Rex Ægypti 3050
Othoniel debellat Cuſhanem 3309

P

Palmæ ex Clearchi ſepulchro creſcunt 4321
Paphiorum familia quomodo interiit 4404
Pariſippadas Spartæ exilio mulctatur 4306
Parmenio Damaſcum proditione capit cum gaza regia & pellicibus regiis, 4381. Syriæ ſatrapa factus, an. eod. ad occupandum claſſem Perſicam mittitur, an. eod.
Parthorum defectio 4464
Paryſatis Cyri mater, caput filii ſepelit, ejúſq; mortem ulciſcitur, 4313. Statiram reginam veneno tollit, Babylonem relegatur, an. eod.
Pauſanias multas Græcas urbes ſervitute liberat, 4237. Byzantium capit, captivóſque Xerxi mittit, ejus inſolentia, 4238. accuſatur & dimittitur, 4239. fame necatur 4240
Pauſiſtratus claſſem amiſit 4524
Pekaiah Menachemo patri ſuccedit, 3953. Pekah Remaliæ filius regnat 3955
Peka 120 millia Iudæorũ occidit 3973
Peloponeſiacum bellum inchoatur, 4283 Peloponeſii Iaſum urbem diripiunt, 4302. naves Atticas ad Caunum ſuperant, 4303. adverſus Aſtyochum & Tiſſaphernem murmurant, 4303. ab Athenienſibus navali prælio ſuperantur 4308
Peuceſtas Alexandri ſervator, 4388. corporis cuſtos factus veſtem Medicam ſumit, 4389. ejus geſta, 4396, 4397, 4398, 4399.
Perdicca luſtrationem edixit, 4391. ab Alexandro annulum accepit, an. eod. Ariarathim ſuperat, 4392. cum Philippo duas Piſidiæ urbes evertit, an. eod. Nicæam in uxorem ducit, eámque repudiat, an. eod. & 4393. Perdiccæ geſta, 4406. trucidatur, an. eod.
Pericles moritur 4286
Perſarum ſatrapæ Iones fugant, 2215. Perſæ bis Cares ſuperant, tandem inſidiis ſuperati ſunt, 4216. Iones navali prælio ſuperant, & Miletum evertunt, 4217. Chium, Lesbum & Tenedum capiunt, 4218. ab Athenienſibus victi, 4224. bis ſub Xerxe à Græcis victi, 4234. à Pauſania diſſipati, 4235. eorum ingens cædes, an. eod. ab Ægyptiis & Athenienſibus terra marique profligantur, 4255. Ægyptios & Græcos ſub Megabyzo vincunt, 4258. Fœdus cum Athenienſibus ineunt, 4265. Cypriis opem ferunt, 4323. Perſarum ingens expeditio adverſus Ægyptios in nihilum recidit, 4340. trecenta millia cæſa, 4383. Perſarum gazas Alexander nactus 4383
Perſarum defectio 4464
Perſepolis diripitur, 4383. incenditur 4384
Peſtis horrenda 4284
Pharnabazus Græcos palantes ſternit, 4320. Pharnabazi caſtra direpta à Græcis, an. eod. cum Ageſilao amicitiam init, an. eod. Abydenorum agros vaſtat, an. eod.
Pharnaces Romanos aſpernatur, 4533. legatos mittit, an. eod. fidem fallit, an. eod. de pace agit 4535
Phaſelis Pamphiliæ condita 4037
Phaleg natus, 2467. mortuus, 2706
Pharo Neco regnat in Ægypto, ejus foſſa & navigatio, 4098. pugnat cũ Aſſyrio, 4104. Pharos extructa 4430
Philadelphi Ptolemæi laus 4437
Philippus Perinthum obſidet, 4374. belli contra Perſas imperator factus, 4377. tres duces in Aſiam præmittit, 4378. occiditur, an. eod. Philippus Aridæus Alexandro ſuccedit; ab eo anni numerantur, 4391. Philippus Aridæus occiditur, 4397. pugnat, 4505, 4511, 4512, 4513. pacem facit, 4516. debellatur, 4517
Phileterus primus Pergamenorum Rex 4431
Phocænſes Maſſiliam condunt, 4114. in Chium trajiciunt, & Carthaginenſes navali prælio ſuperant 4171
Phraortes Deioci ſuccedit, 4057. cum exercitu periit 4079
Phœnix & Cadmus apud Tyrum & Sidonem regnârunt, 3259. Phœnices quæ loca ſubegerunt, 4219. à Perſis deficiunt 4363
Piſander occiſus 4320
Pittacus, & ejus geſta 4124
Plato moritur, ejuſdémq; furta 4366
Pleiſtarchi naufragium 4412
Polydamas victor in Pancratio 4306
Polycliti geſta 4400
Polyſperchon Caſſandrum in crimen vocat, 4404. dux conſtituitur ab Antigono, 4395. ad Eumenem ſcribit, an. eod.
Polyxenidas victus 4524
Polycrates cruci affixus ab Orœte 4191
Porus ab Alexandro captus & reſtitutus, 4386. multis urbibus ab Alexandro donatur 4387
Promachus 4 vini congios haurit in certamine bibendi 4389
Protagoras ſe Perſis ſubjicit 4364
Pruſias ſocietatem cum Romanis init, 4524. cum Eumene bellum gerit, 4530. vincitur & vincit 4531
Pſammitichus in Ægypto regnat ſolus, 4044. Pſammis Neconi ſuccedit, 4114. moritur, 4120. Tamum & filios occidit 4313
Pſammenito regnante pluit in Ægypto, 4189. Pſammenitus captus, & filius à Cambyſe trucidatur, 4189
Ptolemæus Lagi quomodo ſanatus, 4388. Ægyptum ſibi devincit, 4391. Ptolemæus Antigonum criminatur, 4404. Ptolomæi Lagidis geſta & mors, 4405. Ptolemæus Alexandri corpus ſepelit, 4406. in Macedones benevolentia, an. eod. capit Hieroſolymam, 4394. ejus geſta, 4399, 4400, 4401, 4402, 4404, 4408, 4409. Ptolemæus Soter, 4426. Ptol. Philadelphus, 4429, 4430. Pt. Lagi moritur, 4430. Ptol. Cerauni geſta, 4434. occiditur, 4435. Ptol. Bibliotheca, 4437. Ptolemæi dona Eleazaro miſſa, an. eod. Ptolem. Romanis dona mittit, 4441. Ptolem. Philadelphus moritur, 4468. Ptolem. Euergetes, 4468, 4469, 4471, 4492, moritur, 4493. Ptol. Philopater, 4493, 4497, 4498. Ptol. Epiphanes, 4505. Philopater moritur, 4510. Ptolemæus puer, 4510. legati ejus Romam, 4513. de ejus morte falſus rumor, 4518. Ptolemæi Epiphanis mores, 4536. mors & liberi, an. eod.
Pyrrhi geſta 4439, 4440, 4442
Pyrrhus 4417, 4419, 4427, 4434
Pyſſuthnes ſatrapa à Dario notho defecit 4300
Pythagoras in Ægypto 22 annos moratur, 4167. Babylone cum Magis verſatur 4189

R

Ragau natus P. J. 2497. mortuus P. J. 2736
Rameſſes regnat, 3136. Rameſſes Miamun 3137. Hic Rex novus oppreſſit Iſraelitas, ibid. edictum ejus de ſubmergendis Hebræorum pueris, 3141. moritur 3203
Rathotis in Ægypto regnat 3098
Rebecca gemellos concipit, P.J. 2877
Rechabitæ relictis tentoriis Hieroſolymam migrant 4107
Regnum Macedonicũ cœptum 3920
Reges ſe vocant Alexandri ſucceſſores 4408
Rehoboam naſcitur 3698. Rex factus decem tribus à ſe alienat, 3739. deficit à Deo, 3742. ſpoliatus à Seſak rege Ægypti 3743
Rhe-

Rheomithres defectorum duces Regi prodit 4352
Rhodiorum pax cum Demetrio, 4410. Ptolemæum Deum faciunt, an. eod. bellum parant, 4495, 4517. Rhodiorum claſſis, 4524. legatio 4537
Rigebelus Babyloniæ rex 4020
Roma condi cœpta, 3966. Romanorum legatio ad Philippum, 4513. ad Antiochum, 4516. Romani Græciam liberant, 4517, 4518. legatio ad Carthaginienſes, 4519. Roma dea facta, 4519. Rom. legati ad Antiochum & Eumenem, 4522. Epheſum eunt, an. eod. Romana claſſis, 4524. Romani vincunt Antiochum, an. eod. Romanorum cum Antiocho fœdus, 4525. Romani vincunt Galatas, an. eod. his leges dant, 4526. obſides Antiochi permutant 4537
Roxane filium peperit 4391
Ruben naſcitur P.J. 2956

S

SAbacon Bocchorum vivum cremavit 3987
Sadyattes Lydiæ rex, 4083. Mileſios invadit 4089
Salah natus, P.J. 2403. mortuus, P.J. 2836
Salmanaſſar Nino ſuccedit, 3986. Salmanaſar agrum Moabitarum occupat, & Samariam obſedit, 3990. capit, & deportat Iſraelitas in ditionem ſuam, 3993. Phœniciam totam invaſit, & à Tyriis rejectus, 3997. mortuus an. eod.
Salomon natus, 3681. Adoniam occidi jubet, & Abiatharum à Sacerdotio amovet, 3700. filiam regis Ægypti in uxorem ducit, an. eod. templi fundamenta jecit, 3702. Gibeone mille Holocauſta obtulit, 3701. ejus juſſu Simei occiditur, 3703. templi ſtructuram abſolvit, 3709. ſuæ verò regiæ, 3722. obiit, 3739
Samaritæ Alexandrum invitant, 4382. Andromachum vivum cremant, an. eod. Samaria capta an. eod.
Samii ab Athenienſibus deficiunt, & ſuperantur, 4274. ſe dedunt 4275
Sampſon natus, 3559. die ſponſalium leonem occidit, 3577. Philiſtæorum ſegetes comburit, 3578. mille Philiſtæorum maxilla aſini proſtravit, an. eod. Dagonis ædem dejecit, 3597
Samuel judicat Iſraelem, 3618. ungit Saulum in regem 3619
Sanballat ad Alexandrum deficit, 4382
Sangala ſolo æquata 4387
Saoſduchinus Aſſyriis imperat 4046
Sarai nata eſt, P.J. 2728. viro ſuo tradidit ancillam Hagar, P. J. 2803. mortua P J. 2855
Sardanapalus regnat, 3947. ſe & regiam incendio abſumpſit 3966
Satibarzanes & Barzoentes Darium occidunt, 4384. Satibarzanes ad Beſſum fugit, an. eod. occiditur, an. eod.
Satyri in filios fratris amor, 4361. Satyrus moritur 4368
Saul rex inauguratur Gilgale, 3619. Pythoniſſam conſulit, & brevi poſt cum filiis in bello occiſis ſeipſum per armigerum interemit, 3659. ejus duo filii, & quinque nepotes ſuſpenduntur 3696
Scipio Hannibalem vincit, 4512. in Aſiam it legatus, 4524. Ilium inviſit, an. eod. triumphat 4526
Scopas dux, 4515. vincitur, 4516. necatur 4518
Scythæ Aſiam invadunt, 4080. in Ægyptum contendunt, 4083. ſervos flagellis fugant, 4109. ad Alexandrum dona mittunt 4386
Secundianus Xerxi ſuccedit; Bagorazum eunuchum occidit, 4290. à fratre Ocho occiditur 4291
Seleuci geſta, 4399, 4400, 4402. Seleucidarum æra, 4403. Seleucus rex factus, 4409. ejus geſta, 4411, 4412, 4414, 4415, 4416, 4423, 4427, 4428. occiditur, 4434. Seleuci naufragium, 4469. Seleucus Callinicus, 4470, 4488. Seleucus Ceraunus 4490. Seleuci geſta, 4524. Seleucus Philopater 4527
Semiramis Nini uxor Aſiæ imperat, 3499. à filio Nino occiditur 3541
Semus natus, P.J. 2268. mortuus, P.J. 2868
Senacherib regnat, à quo geſtum fuit bellum Ægyptiacum triennio, 4001 regnum Judææ invadit, Hieroſolymam obſedit, an. eod. invadit Ægyptum, 4002. Lachiſhum obſidet, 4004. Rabſaken Hieroſolymam mittit, qui re infecta reverſus eſt: exercitu Aſſyriorum ab Angelo percuſſo, an. eod. Senacherib occiſus an. eod.
Senatus decretum 4525
Septuaginta interpretes, 4437. eorum cellulæ an. eod.
Serpentes Indici 4387
Serug natus, 2529. mortuus 2059
Seſak in Ægypto regnat 3736
Seſami ſucci uſus 4385
Sethus mortuus P.J. 1752
Sevechus Æthiops in Ægypto regnat, 3995
Shallum regnat uno menſe, & occiditur 3942
Shamgar ſtimulo bovis occidit 600 Philiſtæos 3389
Sidonii proditi Perſis, ſeipſos comburunt, 4363. Tyriorum 15 millia navibus ſuis occultant 4382
Simeon natus P.J. 2957
Simiæ Indici Alexandrum fallunt, 4387
Simon Pontifex, 4413. Simon Benjamita patriæ proditor 4537
Siſygambis inedia moritur 4391
Solon ad Crœſum accedit, & à Crœſo in Siciliam profectus urbem Solos condit, 4153. Octogenarius in Cypro moritur 4155
Sophithes rex Alexandro ſe dedidit, 4387
Soſibius 4493, 4499
Soſthenes dux 4435
Soſtrati Cnidii factum 4430
Spitamenis defectio, 4385. Spitamenis caput Alexandro oblatum, an. eod.
Statyra Darii uxor moritur, 4383.
Statira Alexandri uxor necatur 4391
Strato Theophraſti ſucceſſor 4426
Synneſis Artaxerxem & Cyrum eodem tempore juvat 4313

T

TAchos Ægypti rex bellum contra Artaxerxem parat. deſertus eſt ab Ageſilao & ſuis 4352
Taracus Æthiops in Ægypto regnat, 4009
Tarentini ſe dedunt 4443
Tat filius Hermetis 3253
Taxiles Alexandrum hoſpitaliter accepit 4386
Templi ſtructura finita 4199
Terræ motus 4517
Thais meretrix quid Alexandro ſuadet 4384
Thales naſcitur, 4074. prædicit defectum Solis, 4113. defunctus 4167
Thaleſtris Amazonum regina 4384
Thara natus, P.J. 2588. mortuus, P.J. 2793
Thebani legatos ad regem mittunt, 4349
Themiſtocles fugit, 4241. ad Artaxerxem profectus, an. eod. quam humaniter ab eo tractatus, 4242. inſidias effugit 4242. veneno hauſto mortuus 4248
Theopompus, & Theodectes puniti divinitus quare 4362
Theræi ſiccitate afflicti, 4073. colonos in Platæam miſerunt, 4074. oraculo moniti Lybiam incolunt, 4076. ad fontem Apollinis conſiderunt 4083
Theſſali ab Alexandro donati remittuntur in patriam 4384
Theſſalonice Caſſandri vidua 4420
Thethmoſis Ægypti rex expulit paſtores P.J. 2890
Thimbron Lacedæmoniis contra Tiſſaphernem mittitur, & ab Ephoris exilio multatur, 4314, 4315. Per-

ſarum agros vaſtat, 4321. à Strutha Perſa in pugna occiditur 4322
Thmoſis in Ægypto regnat 3009
Thraſybalus Atheniensis in tentorio obtruncatur. 4324
Thymbronis pugna cum Cyrenæis, 4391. & 4392. in fuga comprehenſus, an. eod.
Timagoras Athenienſis multis afficitur donis à rege, 4346. ab Athenienſibus capitali afficitur ſupplicio, an. eod.
Timotheus Heracleæ tyrannus obiit, 43 6
Tiſſaphernis res geſtæ, 4302. à Lacedæmoniis diſcedit, 4303. pactum cum Peloponneſiis renovat, 4303. Artaxerxem juvat contra fratrem, ab eóque præfectura Cyri donatur, 4313. Græcos in Aſia vexat, 4314. Ageſilao bellum denunciat, 4318. ejus caput à Tithrauſte reſectum, 4319
Tithrauſtes occiſo Tiſſapherne dux belli factus, 4319. ſuadet Ageſilao domum redire, an. eod. argento Græcas civitates corrumpit an. eod.
Tlepolemus 4510
Tobia mortuos ſepelit 4004
Tolah judicat Iſraelem 3481
Tribazi opera uſus Artaxerxes ad liberandum exercitum ſuum 4330. à falſa Orontis accuſatione abſolutus eſt, an. eod.
Troia à Græcis expugnata 3530
Tyrus obſeſſa, 4129. Traditur Aſſyrio, 4142. Tyro præfecti judices, 4152. libertatem adepta, 4212. Tirii coronam auream & commeatus Alexandro mittunt; quem urbe ſua excludunt, 4381. obſidetur, 4382. capitur & Tyriorum 2000 crucifiguntur, an. eod. catenis ſimulachrum Apollinis devinciunt, an. eod. Tyrus Antigono dedita, 4401

V

VEr apud Indos pluvioſum 4387
Uriah prophetat 4105
Uxiorum gens ab Alexandro ſubacta, 4383
Uzziah, 3888. ſuccedit Amaſiæ patri, 3904

X

XEnophontis munificentia in Dianam 4320
Xenoeta 4493
Xerxes rex declaratus, 4229. Ægyptios ſubegit, 4230. claſſem ingentem, & pedeſtrem exercitum comparati Iſthmum perfodit, Helleſpontum navibus jungit, 4233. ejus ſævitia in filium Pythii Lydi, cum exercitu Priami Pergamum aſcendit. ad conſpectum ingentis ſui exercitus flevit. phialam auream in Helleſpontum abjecit. numerus navium, & exercitus ipſius. Xerxis exercitui Leonides terreſtri, Eurybiades verò navali prælio ſe oppoſuerunt, 4234. Xerxes Athenas capit. à Græcis bis ſuperatur. ejus exercitum peſtis invaſit. ipſe in ſcapha piſcatoria fugit, an. eod. Xerxis ubique ſacrilegia, & adulterium, 4235. feſtum natalis ſui regni celebrat, 4237. jugulatur in lecto ab Artabano, 4240. Xerxes patri ſuccedit, 4289. à fratre occiditur 4290

Z

ZAcharias ſacerdos lapidibus obrutus, 3874. Zacharias filius Jeroboami regnat, 3941. occiditur, 3942. Zacharias propheta, 4194. viſio exhibita, & conſolatio data, 4195
Zedechias natus, 4094. regnat, 4115. à Jeremiah admonetur, an. eod. rebellat, 4121. capitur, occæcatur, & in Babylonem vinctus deportatur 4126
Zipætes moritur 4435

EMENDANDA.

PAg. 7. lin. 35. *lege*, refigens tentorium, inde p. 11. l. 32. *Rubro* profectos, in *Palæſtinâ* ſedes fixiſſe, tum in ipſo Hiſtoriæ ſuæ initio, tum in libri VII. cap. 89. teſtatur Herodotus. [*cum Stephano Byzant. in* Ἄζωτος.] p. 22. l. 23. Apocalypſeos p. 37. l. 35. Pentateuchus p. 49. l. 1. confirmante p. 54. l. 34. ſuccenſâ Joabi ſegete p. 56. l. 1. areâ p. 71. l. 19. XXI. p. 83. l. 21. Nabonaſari & (quem p. 88. l. 9. Cenſorino p. 103. l. 4. lora p. 104. l. 37. in p. 111. l. 34. *dele*, fuiſſe p. 114. *lin. penult.* (à Georgio Syncello, qui p. 116. l. 34. Sardibus p. 117. l. 34. jubilum verſum eſt p. 120. l. 39. inebriatámque p. 125. l. 1. *Sol ad pedes viſus eſſet, ter* p. 156. l. 2. hactenus p. 160. l. 3. *aliis* (an *altis*?) p. 177. l. 31. liquet, p. 178. l. 34. excipienti p. 179. l. 12. ita p. 184. l. 10. geſta p. 187. l. 22. quemadmodum p. 195. l. 34. Inarus p. 232. l. *ult.* (ſic enim p. 260. l. 34. parti p. 265. l. 18. offic. ſalutationis Reg. l. 21 *lib. 6.* p. 266. *lin. penult.* fideliores p. 270. l. 34. Clearcho] *Huc transferendi numeri annorum marginales*, 3644. 4354. 360. p. 296. l. 27. Regnabat p. 318. l. 20. Demaratus Corinthius p. 319. l. 41. epinicia Perſepoli celebr. p. 340. l. 6. Alexandro p. 342. l. 2. Ergo p. 358. l. 9. his verò p. 360. l. 19, 20. habitaret, p. 384. l. 6. Suſiis p. 400. l. 8. annos l. 17. Hieronymus p. 402. l. 26. eſt poſt p. 428. l. 24. aliquot p. 439. l. 6. conſiliarios. p. 485. *lin. penult. dele numeros*, 3729. 4439. 275. p. 488. l. 35. conditione p. 537. l. 20. *dele*, ad eum p. 539. l. 15. [*Polyb. & Liv. ut ſupr.*] p. 550. l. 24. poſitum.

FINIS.

00047301

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 15 June, 2016